A very important event in Slavonic studies is the appearance of J. B. Rudnyćkyj's... dictionary... Its publication was preceded by Id., **Etymological Formula. With Especial Reference to Slavic.** УВАН, 64 p., in which the author lays the theoretical foundations for his method, concluding with a selective list of entries from his dictionary...

V. Svoboda, London,
The Year's Work in Mod. Lg. Studies, 24 (1962), 628-629.

*

The following **ETYMOLOGICAL FORMULA**
is used in this dictionary:

$$Ax = \frac{CHa}{A_1 x_1 A_2 x_2 A_3 x_3 \dots A_n x_n} + CH[(a+o)d+s] < S$$

(See authors: **Etymological Formula,** *Slavistica* No. 44, Winnipeg 1962
and
Variants of the Etymological Formula, *Die Welt der Slaven*, Vol. 8, No. 2, Wiesbaden 1963, (p. 203-210).

J. B. Rudnyćkyj hat für die Struktur des Artikels in seinem Et. Wb. eine spezielle Formel aufgestellt, in der ein Faktor "o" die Heranziehung namenkundlicher Parallelen sozusagen als obligatorisch... vorsieht. Nicht zufällig sind es gerade Bezlaj und Rudnyćkyj, die für eine enge Verknüpfung von Etymologie und Onomastik eintreten; als Verfasser namenkundlicher Monographien haben sie schon früh die Bedeutung der Onomastik für die Erkenntnis des urslavischen Wortschatzes hervorgehoben. Im Wörterbuch Rudnyćkyjs werden nicht nur Orts- und Familiennamen aus der Sprache der Gegenwart, sondern auch historische Belege aufgenommen.

E. Eichler
Wiss. Zeitschrift der K.-M.-Universität, Leipzig, 13 (1964), 380.

*

Considering the countless hours of research, the innumerable texts both ancient and recent that had to be studied to make this dictionary genuine and complete, it is indeed a giant step in Slavic Studies...

R. Karpiak, Winnipeg.
Alpha Omega Recorder, Jan. 1966, 5.

Сміливий задум проф. Яр. Рудницького... затримує й надалі першість в україністиці: заповіджений у Києві етимологічний словник української мови Р. Кравчука найближчим часом таки не появиться, не зважаючи на проспекти ще з 1961 року та статті в радянській пресі...

Ол. Горбач, Франкфурт,
Сучасність 4 (40 — 1964).

AN ETYMOLOGICAL DICTIONARY OF THE UKRAINIAN LANGUAGE

I

А - Г

AN ETYMOLOGICAL DICTIONARY
of the
UKRAINIAN LANGUAGE

ЕТИМОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК
УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

I

Бібліотеці
Інституту Мовознавства
ім. О. Потебні
АНУ в Києві
від
Я. Рудницький
26.7.1993

ЕТИМОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

ТОМ I

(Випуски 1—11)

А — Ґ

Опрацював

Ярослав Б. РУДНИЦЬКИЙ

1962 ВІННІПЕҐ 1972

УКРАЇНСЬКА ВІЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК — УВАН

An ETYMOLOGICAL DICTIONARY of the UKRAINIAN LANGUAGE

VOLUME I

(Parts 1—11)

A — G

By

Jaroslav B. RUDNYC'KYJ

1962 WINNIPEG 1972

UKRAINIAN FREE ACADEMY OF SCIENCES — UVAN, Inc.

IN MEMORY OF
MY MOTHER —
JULIA RUDNYC'KA

ПАМ'ЯТІ МАТЕРІ
ЮЛІЇ РУДНИЦЬКОЇ
(1887—1963)

Library of Congress Catalogue Card
No. 62 - 20867

Printed by Trident Press Ltd., Winnipeg, Canada

Прїйм҄ѣте дрꙋѕи мои҄ воз҄люблен҄нїи вдѧчне тоую мою малоую працꙋ, а ѿ бол҄шей самисѧ постарайте, и҄н҄шихъ имене оувеселѧйте.

Л. З.

* * *

Accept, my dear friends, thankfully this opus minor of mine, take care of a larger work of this kind therewith pleasing the others and me as well.

Laurentius Zyzanij
1596

INTRODUCTION

Habent sua fata libelli etymologici: The present dictionary is no exception. It has also its fate, interesting and challenging, instructive and, perhaps, tragic. The latter not in the Bernekerian sense of a (possible) incompletion of the whole work, but rather in the unfortunate discrepancy of the Toynbian "challenge" and "response" in the individual research sphere. This discrepancy is conditioned by the underdevelopment of the [Soviet-] Ukrainian lexicography: lack of historical, dialectological, synonymic, topo- and anthroponymic and other dictionaries. Under such circumstances the "response" to the "challenge" is — and must be — disproportionate indeed.

The idea of an etymological dictionary of the Ukrainian language itself matured in the present writer's mind in 1941 after decade-long considerations, provoking stimuli, deep conviction of a pressing need for such a work in the Slavic philology, and — last but not least — the prevailance of the idealistic behavioral components in the human soul, in this case the feeling of an historical responsibility for the whole generation of linguists: nobody worked, or intended to work on such a dictionary at that time.

On the intellectual side, the influence of his teachers Jan Janów, W. Taszycki and J. Kuryłowicz in L'viv in the 1930's, later discussions with Al. Brückner and Max Vasmer in Berlin (1938 - 1939), the work on a *Ukrainian-German Dictionary* with Z. Kuzela and K. H. Meyer in Berlin and Prague (1938 - 1941) — all that had influenced and stimulated his interests in the etymology and it was his transfer to Czechoslovakia as "Docent" at the Ukrainian Free and the Charles Universities in Prague which was decisive for starting this work in 1941.

With grants from the Ukrainian cultural and educational associations and a stipend from the *Deutsche Forschungs-*

brič 2 harázd

brič ⟨*broča*⟩ *m* 'Färberröte, Rubia tinctorum L.'; aosl. брощь 'φοινικοῦν, coccinium' für 12. Jh. belegt, Sr 1, 181; p. *brocz* (aus Ukr. entlehnt) 'ds.'; ač. *broc* 'marcella', č. *brot* 'Saft, Färberröte'; s. kr. *brȍć*; sln. *bròč* 'ds'; bg. *brošt* || *brožd*.

Hierher: *broč* (Makowiecki 317 falsch: *broča f*) || *brošč* (e-e ksl.-ierte Form, Makowiecki a. a. O.) 'ds', *bročeváti* || *broščeváti* 'Rubiaceae', *bróčka* 'Ackerröte, Scherardia', *bróčok* 'Bluttierchen, Haematococcus', *bročýty* 'färben, röten'.

Die sl. Formen wurden schon von Jungmann I, 189 mit gr. *βρότος* 'Blut', *βροτόω* 'mit Blut besudeln' zusammengestellt, dem Berneker 88 unter dem ursl. Ansatz **brotjь* (vgl. MEW 22) mit einigem Zweifel, Kiparsky 22 mit voller Zustimmung folgen. Jokls Bedenken JZb 485 und s-e Annahme e-r Entlehnung aus lat. *brattea, bractea* — nicht überzeugend. Andere nahmen e-e Entlehnung aus dem Germ. an, wogegen mit Recht Kiparsky a. a. O., der das Wort richtig für echtsl. hält.

Aus dem Ukr. ist *broč* ins Rum. eingedrungen MEW 22.

cébér ⟨*-brá*⟩ *m* 'Zuber, Eimer', aukr. auch цєбръ, цєбро, seit 13. Jh. belegt, Šelud'ko NE 52; wr. *ceber*; r. (ma.) *цéберъ, цéбаръ*; p. *ceber* 'ds.'

Hierher: *cébryk, cébryčok*, Dem., *cebérka, cebrýc'a* 'eiserner Eimer', *cebrýty vódu* 'das Wasser [in e-m Zuber] tragen'. — *Cebrýna* vgl. *c'ámbryna*.

Das Wort wurde falsch als e-e Nebenform des allsl. **čьberъ* 'labrum, Kufe' betrachtet, MEW 37 (**čьbrъ*), BEW 165 (**čьbъrъ*), wobei durch die Annahme e-r „Masurierung" im p. *ceber* das *c* statt *č* erklärt werden sollte, Brückner KZ 45, 25ff., ZslPh 9, 331, BSE 56, Kiparsky 24. Nachdem aber **čьbьrъ* als echtsl. im Zusammenhang mit **čьbanъ* (s. *žban*) gesetzt wurde, Obnorskij Izv. 19, 4, 101—2, Kiparsky 24, ist *ceber* als e-e Entlehnung aus mhd. *zuber, zober* 'Gefäß' anzusehen (vgl. auch RStoc'kyj GdE 174) und die beiden Wörter sind trotz semasiologischer Übereinstimmung formell voneinander zu trennen.

Im Ukr. war die p. Vermittlung möglich, vgl. Šelud'ko NE 52, BSE 56.

čádo *n* 'Kind', aukr. чадо || чадо seit 11. Jh., Sr 3, 1467ff., r. *чáдо* 'ds.', wr. *čadó* 'schlimmes Kind'; aksl. *čędo* 'τέκνον, infans'; ap. *czędo* 'Kind'; ač. *čad, čád* 'Knabe, Jüngling'; s. kr. *čȅdo*; bg. *čédo* 'Kind'.

Hierher: *čádeńko*, ma. *čádejko* Dem., [*na*]*ščádok* 'Nachkomme', *náščad, náščáda, náščadok* 'Anfang, Ursprung, Abstammung, Überrest, das Erübrigte', *naščadýty chlópc'a žinc'i* 'e-n Knaben dem Weibe erzeugen', *~s'a* 's-n Anfang nehmen, aufkommen, zur Welt kommen wollen', *na s'vit ~s'a* 'aufkeimen', *naščádnyj* 'von der Nachkommenschaft, erblich', *doščád*[*k*]*u, doščátu, do-náščadu, do-náščady*, ma. *znaščádóm* 'gänzlich' (eigentlich: 'bis auf die Nachkommenschaft, bis auf die Kinder'), *z-náščada s'vita* 'von Uranfang der Welt', auch: *doščéntu* || *uščént* || *doščétu* (aus dem P. entlehnt).

Ukr. *čádo* aus dem Ursl. (**čędo*) ererbt, nicht, wie im BEW 154 u. a., aus dem Aksl. entlehnt. Die sl. Formen wurden früher fast allgemein für ein ursl. Lehnwort aus germ. **kinda-* (> as. *kind*) || *kinþa-* (> ahd. *kind*) gehalten. Die Berneker'sche Etymologie a. a. O.: sl. **čę-do* zu **čę-ti* (*za-čęti* 'empfangen, concipere') wie sl. *sta-do* zu *sta-ti* wird in der letzten Zeit vorgezogen und das Wort für echtsl. gehalten, vgl. Kiparsky 22—3, wie auch: Obnorskij Izv 19, 4, 99ff., Brückner KZ 45, 52—5, BSE 542, Vondrák SlGr. I, 144.

douh *m* 'Schuld'; aksl. *dlъgъ* 'ὀφείλημα, debitum; aosl. длъгъ || дългъ || дълъгъ || долгъ seit 11. Jh., Sr 1, 756—7; r. *долгъ* 'Schuld; Schuldigkeit'; p. *dług* 'Schuld'; č. *dluh* 'ds.'; slk. *dlh* 'ds.'; s. kr. *dûg* 'Geschuld', älter auch 'Schuld, Pflicht'; bg. *dъlg* 'Schuld'.

Hierher: *doužók* Dem., *dóužnyj* 'schuldig, verschuldet', *dóužnýk* 'Schuldner', *dóužnyc'a* 'Schuldnerin', *zadoužáty, zadóužuvaty, zadoužýty* 'verschulden, mit Schulden belasten', *~s'a* 'in Schulden geraten'.

Aus dem ursl. **dъlgъ*, was von den meisten Gelehrten, zuletzt von Stender-Petersen 319, für e-e Entlehnung aus dem got. *dulgs* 'Schuld' gehalten wurde, vgl. BEW 244. Da aber das got. Wort innerhalb des Germ. isoliert steht, wurde es selbst als e-e Entlehnung (aus dem Kelt. od. Sl.) betrachtet und das sl. **dъlgъ* als echtsl. mit **dъlgъ* 'lang' in Zusammenhang gebracht, vgl. PES 188, BSE 90, zur Bedeutung Kiparsky 25—6 (hier auch ausführliche Literatur).

(By courtesy of Otto Harrassowitz).[1]

[1] Page two from the *Etymologisches Wörterbuch der ukrainischen Sprache. Probeseiten.* Otto Harrassowitz, 1944.

gemeinschaft an extensive excerption of the pertaining literature and a systematic collection of the materials were undertaken. The following research assistants and part-time technical helpers of that time should be mentioned: Dr. Olena Kushnir, Taras Lukach, Olena Bilećka, Maria Pshepjurśka, Natalia Rudnyćka, M. Antonovych, a. o.

On the basis of the collected material, mainly in *Slovanská Knihovna* (Slavic Library) in Prague, some entries were compiled by the author and the first sample pages were published by Otto Harrassowitz (now in Wiesbaden) in 1944 under the title: *Etymologisches Wörterbuch der ukrainischen Sprache. Probeseiten.* In it the following entries were included: *brič, cébér, čádo, doščádu, doščéntu, dovh, ham, harázd, hómin, hotóvyj, hovíty, kóžnyj*. This publication was sent to professional people, mostly in Prague, for criticism.

M. Murko, Senior of the local Slavists, wrote briefly as follows:

Vážený pane kolego!

Váš etymologický slovník slibuje velké a záslužné dílo na vyši soudobé vědy. Každý systém má své obtíže, ale mně se libí, že sbéráte všechna slova ke každému heslu, ale to vyžaduje velký abecední slovník, jak to dělal také Miklošič.

Mnoho zdaru Vám přeje a pozdravuje

Váš oddaný
M. Murko

Praha, dne 23. března 1945.

* * *

And here are the opinions of some other scholars.[2]

— — — —

V Praze 10. března 1945.

Vážený pane kolego!

Děkuji Vám za poslání ukázkových stránek z připraveného Vámi etymol. slovníku, ukrajinštiny. Nejsem sice obdorník v etymologisování, tim se s velkým

[2] By reprinting them here it is intended not only to preserve unpublished correspondence with each one, but also to reveal their attitude and approach to the etymological research in general.

zdarem obírá kol. Václav Machek a J. V. Kořinek, ti Vám jistě napíší daleko věcněji, než to mohu učinit já, ale vítám radostně skutečnost, že k etymol. slovníku ruskému a polskému přistoupí slovník ukrajinský. Nevím, zda jste excerpoval etymologické a lexikální výklady Josefa Zubatého, které vyšly na př. v několika svazcích akademického "Sborníku filologického". Brückner o nich sice jednou poznamenal, "sie stehen nicht immer unter einem glücklichen Stern", ale je v nich mnoho jazykospytného vědění a bystrosti.

K technické stránce bych si dovedl poznamenat, že by se vhodnou zkratkou jména Kiparsky ušetřilo něco místa, protože se toto jméno bude ve Vaší práci asi často vyskytovat.

Přeji etymol. slovníku ukrajinštiny, aby brzy vyšel tiskem, a jsem s projevem opravdové úcty.

Fr. Oberpfalzer.

— — — —

Vážený pane kolego! 9. II. 1945

Děkuji Vám za ukázku Vašeho etym. slovníku. Velice mne těší, že jste se dal do takové namáhavé práce, ale velmi záslužné, a neméně i to, že stojíte o můj úsudek.

Rozumim-li dobře Vašim slovům, že slovník je "v práci" (a ne "v tisku"), domnívám se, že máte již shromážděn materiál a že jste již pokročil ke vlastní stilizaci. Přesto vyhovují Vašemu přání a dovoluji si sděliti Vám své poznámky.

Můj náhled na úkoly etym, slovníku je asi takový, jaký bude míti každý, kdo užívá latinského etym. slovníku od Ernoulta a Meilleta . . . Ten slovnik se mi libi čim dál tim vice. Jeho prakse je taková, že hlavni váhu klade na dějiny slova resp. celé rodiny slov, vzešlých odvozenim ze slova zakladního. Sleduje podrobně vývoj významu, dokládá to citáty, vypočitává odvozeniny, udává, jde-li o slovo jen knižní či o slovo vskutku živé, zdáli o básnické či odborné, jde-li o slovo zděděné či teprve v latině nově vytvořené atd., vše velmi podrobně, takže čtenař má vskutku jasný obraz, pokud ovšem prameny to dovolují . . . Mám za to, že tento slovník by měl býti vzorem nám všem, kdo pracuje ve "slovozpytu". U nás Slovenů je ten úkol ovšem těžší. Ernout se mohl

opříti o bohaté a podrobné slovníky a celou velkou filologii. Nicméně i u nás bude snad možno vyhověti touze čtenářů, aby zvěděli, jde-li o slovo živé, lidové, nebo jen knižní, hojně doložené či isolované, po připadě z kterého nářeči nebo z kterého stavovského prostředi atd. Nebude to možné vždy, ale poznámky toho druhu budou velice vítány, oživí a vyjasni obraz osudu slova a zasádí je do slovanské souvislosti. Samozřejmě to může podati jen příslušník toho národa, Vám pak, jakožto spoluautorovi praktického slovníku toto je velmi snadné. Máte sice slova odvozená uvedena v hojnosti, ale — opakuji — doplňovací poznámky toho druhu, jak jsem naznačil, by byly velkým zdokonalením. V nich pak je záhodno dobře vylíčiti i vývoj významu — hlásky jsou 50% podstaty slova, význam pak druhých 50%. Dosud jsme však největší pozornost věnovali všichni jen hlaskám. Ale význam slova je věc tak důležitá, že Meillet v onom slovníku vědomě zavrhl etymologie, které toho nedbají; měl jistě pravdu. Také já ve své práci přesvědčuji znovu a znovu, že budeme musit mnoho dosavadních etymologií opustit a hledati nová spojení. To se ovšem netýká Vašich ukázek, neboť v nich jsou poměry jasné.

Stran vnějši úpravy si dovoluji projeviti radost nad tím, . že si počínáte zcela prakticky: transkribujete latinkou, což je jediný rozumny způsob, má-li slovník proniknouti i do ruk neslavistických (já bych transliteroval i ruštinu; proč má míti ona zvlaštní postavení?). Tisk je úsporný, pěkný a při tom snadno čitelný. Pro úsporu místa Vás upozorňuji na toto: ukázka je vysázena tak, že heslo je vysunuto ven, vlastní text je pak odsunut v pravo. Tim se ztráci mnoho místa a vzniká příliš široká mezera mezi sloupci. Jediný možný spůsob je však ten, jak je na př. u Bernekera. Musíte dat na to pozor, aby Vám to tiskárna nevysázela celé tak, jak to je v ukázce.

Přeji Vám, abyste mohl svůj slovník dokončiti a vydati v dohledné době. Bude se jistě dostojně družiti k Vašemu a Kuzelovu slovníku praktickému (doufám, že Vám neušlo, že jsem o něm napsal pár pochvalných slov v **Českém časopise filologickém** II, 1944, 243). A k té práci Vám přeji dobré zdravi a klid. S koleg. pozdravem

Váš V. Machek

V Praze dne 8. 2. 1945.

Vážený pane kolego!

Děkuji za laskavé zaslání ukázky. Rád podle Vašeho přání připojuji nekolik poznámek. Pochopíte jistě, že se v zájmu věci stavím na stanovisko velmi jíste...

Jde především o založení slovníka. Etymologický slovník národního jazyka může buďto býti určen neodborné inteligenci (hlavně učitelstvu) — tak je myšlen poslký slovník Brücknerův, bulharský Mladenovův, český Holubův — nebo je čistě vědecký, jako je Berneker, Walde-Pokorny atd.

Slovník prvního typu zabírá pole velmi široké, sleduje — je-li to zajímavé — slovo bulharské, polské atd. až do indoevropštiny. Ale takovým Váš slovník už tim, že neni napsán ukrajinský, nechce být.

U vědeckého slovníku je však nutná dělba práce. Slovanský etymologický slovník (Berneker, v němž pokračuje Kořinek) se má zabývati slovy praslovanskými ukrajinský slovy ukrajinskými. — Rozumíte jistě, kam miřím: ukrajinský vědecký slovník se nemusí zabývatí složitými otázkami, jak vzniklo to které slovo praslovanské. Je to neracionelní: tyto věcí, bude každý raději hledat v slovníku praslovanském, ev. indoevropském. Technický pak znamená to pro Vás obrovské rozmnožení práce — a to by šlo na úkor vlastního Vašeho úkolu, výkladu slov ukrajinských. Vždyť to samo — souděpodle češtiny — je úkol tak obrovský, že k jeho převzetí je potřebí nesmírně mnoho nadšení, idealizmu a odvahy. Tedy rád bych byl v ukázce ukrajinského etymologického slovníku četl, jak vykládate slova: **morih, nechar, pčichati, rantuch, sadno, salamacha, tabun, tajstra, talabuvati** atd., nikoli jen domnělá převzetí z germanštiny, o nichž souhrně pojednal Kiparsky . . .

Nehněvejte se, prosím, že jsem Vám tak přeupřímně vyložil své názory. Ale mame už příliš mnoho slovníkových tors, abychom stáli o jich rozmnožování. A vytyčili si program tak nadlídsky rozsáhlý — že je nejistější cesta k tomu aby celý podník ztroskotal.

Pochybuji, že by nakladatelství nyní příliš energicky vymáhalo brzké dodání rukopisu — budete tedy míti dost času, abyste si celou věc dobře rozvažil a rozhodl se tak, aby z toho vznikl dobry prospěch jazykovědě, především ovšem ukrajinské.

Srdečně Vás zdravi

V. Šmilauer.

— — — —

Vážený pane profesore,

promiňte laskavě, že teprve nyní odpovídám na Váš list ze dne 19. 2. t.r. Byl jsem postižen náletem a obtížné stěhováni mi vzalo všechen potřebný čas. Přečetl jsem si ukázku Vašeho díla s velikým zájmem a uspokojením. Podaří-li se Vám vydati celé dílo, jak ukázka slibuje, bude to jistě znamenité obohacení slovanské literatury slovnikářské. Netroufám si posouditi věcnou stránku, ale líbí se mi jak stručnost tak obsažnost 3. odstavce věnovaného etymologickým výkladům. Také formální úprava (volba typů, zkratky a p.) vyhovuje nejen po stránce praktické, nýbrž i estetické. Jen vysazení heslového slova, když už je zdůrazněno tučným typem, se mi trochu nelíbí. Ale to je věc velmi podružná a závislá na osobním vkusu. Vůbec lze říci, že-soudě podle ukázky-bude Váš slovník mnohem lepší než polský Brücknerův nebo český Holubův. Nejspíše se podobá výtečnému, bohužel nedokončenému, dílu Bernekerovu.

To je vše, co dovedu povědět o Vaší ukázce, kterou jste mi zaslal. Přeji srdečně Vašemu dílu mnoho zdaru a jsem s uctivým pozdavem

Vám nejoddanější

Quido Hodura,

Praha, XII, Hradešínská 33.

V Praze dne 12. dubna 1945.

— — — —

Vážený pane kolego,

především prosím za prominutí, že odpovídám tak pozdě na Váš dopis z počátku února. Nejsem totiž v Praze, jsem poslán na práce do Fantových závodů v Pardubicích. Proto jsem také neměl hned kdy Vám odpovědět a zároveň Vám poděkovat za zaslanou ukázku Vašeho etymologického slovníku ukrajinského jazyka.

Poněvadž sám chystám a připravuji etymologický slovník jazyka českého vedle etymologického slovníku slovenského, zaujala mě Vaše práce dvojnásob.

Podle otištěné ukázky zdá se mně, že se současně pokoušíte o náhradu etymologického slovníku Bernekerova. Víte o tom, že prof. J. M. Kořínek na universitě v Bratislavě také od let pracuje o pokračování nedokončené práce Bernekerovy nebo spíše o jejím přepracování? V otištěné ukázce pak postrádám odkazy na polský etymolog. slovník Brücknerův a Mladenovovův **Etimologičeski i pravopisen Rečnik na bálgarskija knižoven ezik**, Sofija 1941, ačkoliv tak často citujete **BEW**. Měl jste k tomu příležitost hned při prvním hesle **brič**. Mladenov l. c. str. 45 považuje toto slovo za slov. a odvozuje od zákl. **mrk**—v etymologické souvislosti s lit. **markýti**. Ostatně při bulh. **brošť brožď** mělo být spíše **brožd, broš(t)**, srov. Mladenov l.c. Neškodilo by vůbec Bernekerovy údaje, pokud se o ně opíráte, překontrolovat o údaje modernějších slovníků. Tak pro češtinu se Berneker opíral hlavně o Slovník Jungmannův a Kottův. Měl byste proto přihlédnout i k Trávníčkovu **Slovníku jazyka českého** a k akademickému **Příručnímu slovníku jazyka českého.** Ostatně hned při hesle brič čes. **brot** "Saft, Farberröte", které jste převzal patrně z BEW, je spíše staročes. než novočes. Srov. J. Holub, **Stručný slovník etymologický jazyka československého**, Praha 1937, str. 21. Slovník Jungmannův podobně jako Kottův často uvádějí za novočes. slova, která v dnešním jazykovém usu davno nejsou. Tím se rovněž stalo s.v. **homin**, že uvádíte čes. **homon** "Hader, Zank" jako "neu aufgenommen" podle Bernekera, ačkoliv toto slovo v novém jazyce není, srov. Trávníček-Váša, **Slovník jazyka čes.**, **Přír. slov. jaz. čes.** Náleží sem však novoč. dial. **homoniti**, "zníti", **hamoniti** se "zlobiti se, hádati se, příti se", **nahamoniti** "nažvaniti, nažvástati", ale též **hamoniti** "lakotiti" s významovým přechodem, který můžeme pozorovati v polštině, máme-li **gomon** též ve významu "Sorge", tedy "starost, péče", odkud není daleko k upřílišené starosti o peníze, jakou projevuje lakotnost. Ukr. **čádo** "Kind" žije dosud ještě ve slov. **čad(a), čiad(a), čado** dětinský stařec stařena, (staré dítě)," sr, Kálal, **Slovenský slov.**, s.v. Neškodilo by uvádět leckde i formy slovenské. Tak ve slovenštině je doma ono **homon** "hlomoz", **homoniť** 'hlomoziti" (Kálal, l. c. str. 177), proniklo však do slovenštiny patrně z polštiny, pri čemž ani vliv ukrajinštiny není vyloučen, hlavně pro východní slovenskou oblast.

Jak vidíte, moje kritické poznámky omezuji se výhradně jenom na drobnosti. Jsem ochoten prohlédnouti s tohoto hlediska Váš rukopis, případně jej doplniti na základě svých poznámek a vlastního materiálu, který jsem nashromáždil. Jinak bude Váš etymologický slovník ukrajinského jazyka uvítan všemi slavisty jako dílo velmi potřebné a těším se opravdu, až jej budu mít v ruce.

V plné úctě s kolegiálním pozdravem

V Mněticích dne 11. března 1945.

Václav Polák,
Mnětice č. 82, p. Pardubice.

* * *

Sehr geehrter Herr Kollege!

Die Probeseiten Ihres "Etymologischen Wörterbuches der ukrainischen Sprache" habe ich mit Interesse studiert. Sie machen sich damit viel Arbeit, da Sie ja überall kritisch Stellung nehmen. Das Wörterbuch greift über das Ukrainische damit hinaus. Sie werden sich einen Namen damit machen. Die Anlage ist durchaus übersichtlich und klar, mit dem System und dem technischen Aufbau kann man durchaus einverstanden sein. Ich begrüsse sehr Ihr Buch und wünsche gute Fortschritte.

Freundlich grüssend Ihr
Ernst Schwarz

Prag, am 11. 2. 1945.

* * *

Sehr geehrter Herr Kollege!

Mit verbindlichstem Dank bestätige ich den Empfang der mir in zwei Exemplaren zugegangenen Probeseiten Ihres ukrainischen etymologischen Wörterbuches. Die Anlage des Werkes scheint mir sehr glücklich, die Druckeinrichtung durchaus übersichtlich, die flüssige Lesbarkeit der einzelnen Artikel vollkommen gewahrt, was sich nicht von allen etymologischen Wörterbüchern sagen lässt. Beson-

ders begrüsse ich es, dass Sie auch der Wortbildung das gehörige Augenmerk zukommen lassen.

Ich darf mir vielleich erlauben, zu einem der Artikel auch ein Wort sachlicher Kritik zu äussern: Die Erklärung Stender-Petersens (zu *hómin)* dürfte einer schärferen Prüfung kaum Stand halten. Die Grundbedeutung der dem deutschen wimmeln zugrundeliegenden Wurzel wird bei Kluge-Götze s. v. mit "Sichregen" angegeben; von da zu "Gewill" ist ein zu weiter Weg. Überdies ist die Entwicklung von enlautendem *guh* zu germ. *w* umstritten, S. Walde-Pokorny I 688 zu ahd. *warm;* für ursprünglichen *w*-Anlaut spricht auch die reduplizierte Bildung ahd. *wiuman.* An kleinen Versehen vermerke ich: brič Absatz 3: richtig griechisch *brótos;* cébér Absatz 3, Zeile 8 lies "in Zusammenhang"; *hotóvyj* Absatz 3 Zeile 11 lies *nēgáteos.*

Unter *hovity* stört Zeile 5 das nicht-kursive jat'-Zeichen, das zudem etwas unter der Zeile steht.

Ich nehme an, dass Sie bei der Zusendung der Probeseiten auch an den heute wohl ersten deutschen Fachmann auf diesem Gebiete, Dr. J. B. Hofmann, gedacht haben; für alle Fälle teile ich Ihnen seine Anschrift mit: München, *Thesaurus linguae latinae, Maximilianeum.*

Mit besten Empfehlungen
Ihr sehr ergebener
H. Ammann

Innsbruck,
22. III. 1945.

* * *

Out of the later criticism the following should be mentioned: E. Koschmieder's letter of March 2, 1946, Fr. Specht's criticism of Jan. 29, 1948, and D. Čyževśkyj's statement of July 1, 1952, viz.

München, 2. 3. 46.

Sehr geehrter Herr Kollege!

...So erfreut ich über Ihre Bestätigung bin, so enttäuscht werden Sie von meinen Ausführungen über Ihr etym. Wbch. sein. Ich finde nämlich nur

ganz wenig auszusetzen, und auch das ist alles ganz unwesentlich.

Zu den auf den 2 Seiten gebotenen Etymologien weiss ich, was das "merytum rzeczy" anlangt, nichts zu sagen. Das wissen Sie selbst ja viel zu gut. Es ist gut, dass Sie urostsl. Formen bieten, aber urslav. wären—vielleicht in gewissen Fällen—sicher auch von Wert. Nicht immer nämlich können die urostsl. Formen die ursl. ersetzen, ganz besonders wenn es sich um Akzent, Intonation und Quantität handelt. Ich kann Ihnen nachfühlen, dass Sie Ihr Wbch, mit derartigen Dingen nicht belasten wollen. Aber für die ostslav. Spr. sind das doch auch enorm wichtige Dinge. Aber ich weiss wohl, welche Schwierigkeiten hier entstehen.

Es ist sehr gut, dass Sie die ursl, ksl. und urostsl. Formen auch typographisch voneinander scheiden. Aber ist es zweckmässig, die ksl. Formen in Umschrift und die urostsl. in Kyrillica zu bringen, z. B. bei *dou̯h* führt das dazu, dass als ksl. die Form *dlъgъ* auftritt, die zwar длъгъ geschrieben aber doch wohl *dl̥gъ* gesprochen wurde (gegen Mladenov!). Diese schwierige Frage bleibt bei Verwendung der Kyrillica unberührt. Sie wird bei Lateinschrift sofort akut, da nach den heutigen Gebräuchen jeder Leser bei in Lateinschrift gebotenen Formen selbstverständlich sofort an "Transkription" nicht aber an "Transliteration" denkt. Für das Urostsl.* aber 4 verschiedene Formen anzunehmen: длъгъ||дългъ||дълъгъ||долгъ "seit II Jhrh." ist doch wohl kaum richtig, wenigstens in dieser Form nicht. Diese Formen stellen doch kaum ein zeitliches Nebeneinander dar. Hierbei führt die Kyrillica zu unerwünschten Erscheinungen. Der Leser eines et. Wbchs. will doch beim urostsl. Ansatz die phonetische Sprachform, nicht aber die Reflexe kirchenslavischer Hss. in der Orthographie der altostsl. Hss. finden. "Aukr. чядо||чадо" wird ihm z. B. auch wenig geben, denn die Aussprache war doch *čado,* und diese orthographischen Varianten gehören in ein altukr. oder altruss. Wbch. mit genauen Zitaten wie z. B. Sreznevskij. Werden Sie

***) Bei Ihnen steht allerdings "aostsl" aber auch das ändert nicht viel an der Sache!**

NSg fem. моя auch *moja*||*moję* angeben? Ich würde das nicht tun, denn es würde zu falschen Vorstellungen führen. Bei дльгъ aber haben wir es mit einer ksl., bei долгъ nach Šachmatovs eingehenden Untersuchungen mit einer ostsl. des XII Jhrh. zu tun, die bei Sreznevskij natürlich nebeneinander figurieren müssen. Die urostsl. Form ist doch zweifellos **dъlgъ*. In Lateinschrift gehen Sie diesen Schwierigkeiten aus dem Wege. — Die Verwendung der Lateinschrift in den Stichwörtern des Hauptalphabets ist ein Entgegenkommen für den westeurop. Leser. Ich habe lange darüber nachgedacht, bin aber aur keine Nachteile gestossen. — Haben Sie eigentlich auch Mladenovs: „Етимологически и правописенъ речникъ на българския книжовенъ езикъ" 1941 berücksichtingt?

Rein äusserlich ist die Frage: kann man schreiben "e-e ksl.-ierte Form" (s. *brič)*. Das Wort "*kirchenslavisieren*" höre ich hier zum ersten Male, und es scheint mir schwer, so ein Wort hier zu verwenden.

Im übrigen ist mir nichts weiter aufgefallen. So weit ich das, bis jetzt beurteilen kann, wird dieses etym. Wbch. ein äusserst wichtiges Hilfsmittel werden. Ich kann Sie nur beglückwünschen, dass Sie sich so ein dankbares Werk vorgenommen und auch ausgeführt haben.

Ihr Ihnen stets sehr ergebener

E. Koschmieder.

* * *

Sehr geehrter Herr Kollege!

Haben Sie schönsten Dank für Ihre freundliche Zusendung, die ich mir durchgesehen habe. Am meisten zieht mich natürlich als Sprachvergleicher Ihr etymologisches Wörterbuch der ukrainischen Sprache an, und ich hoffe, das es bald im Druck erscheinen kann. (—) Natürlich ist es schwer auf Grund der 2 Seiten ein abschliessendes Urteil abgeben zu können. Aber das Wenige, das dort steht, macht einen überzeugenden Eindruck; Druckfehler ist auf Seite 3 Spalte 2; griech. nēgáteros für nē-*gateos;* Lat. faveo (faveō) geht auf idg. **guoụeịō* zurück. Ich weiss nicht, ob ausser abg. govějǫ irgend eine andre Form den Ansatz -ēịō zulässt. Bei *govějǫ* liegt es doch nahe, Übertragung des ē aus govětі anzunehmen.

Ich möchte Ihnen vorschlagen, am Schluss des Werkes Register über die slawischen Sprachen nicht zu vergessen. Auf diese Weise kann das Buch zugleich als Ersatz für ein slawisches etymologisches Wörterbuch dienen, da doch wohl mit einer Fertigstellung von E. Bernekers Buch kaum noch zu rechnen ist. Der Verleger wird, da sich der Absatz auf diese Weise sehr vergrössert, nichts dagegen einzuwenden haben...

Mit besten Empfehlungen und kollegialen Grüssen

Ihr ergebener

Fr. Specht.

Mainz, 29. I. 1948.

* * *

Finally, D. Čyževśkyj wrote as follows:

(1) These days a lack of Slavic etymological dictionaries is felt everywhere. In fact, there is no such publication up to date. A dictionary published by Miklosich 70 years ago is definitely out of date; that of Berneker has been interrupted just in the middle on account of the author's death. There is a scarcity, indeed, of etymological dictionaries in all Slavic languages. As for Russian language, recently has been published again a work written by Preobraženskij before 1917, which cannot possibly satisfy the exigencies of the day. A dictionary is being published by Vasmer... There is no Ukrainian publication of this kind at all.

(2) Prof. Rudnyćkyj is confronting each word of his dictionary with a parallel taken from other Slavic languages; therefore, his work will serve the needs not only of the Ukrainian, but also other Slavic linguists.

(3) The method used by Prof. Rudnyćkyj looks to me a very good one, because the author is not limiting himself to his own explanations, but is listing also those already stated by the others.

(4) An abundant linguistic literature, added to each word of the dictionary, will make this publication a handbook of the Ukrainian — and Slavic as well — linguistics.

(5) Prof. Rudnyćkyj is interested especially in the Ukrainian dialects, and lately has been conducting researches on the Ukrainian language spoken in U. S. A. and Canada; this new material will be included in his dictionary.

I must emphasize the fact that Prof. Rudnyćkyj is author of a number of fundamental and conscientiously written publications regarding the Ukrainian and Slavic linguistics. There is no doubt that his new work will correspond completely to modern standards.

* * *

In 1945, the entire collection (about 25 thousand cards) was transferred from Prague via Wunsiedel im Fichtelgebirge to Heidelberg, West Germany. Thanks to German and American University authorities, the author was permitted to use the facilities of the Indo-European and Linguistic Seminar at the University of Heidelberg. His work on the dictionary was continued and about a thousand entries were completed.

A new era for the work on the dictionary began in 1949 when he arrived in Winnipeg, Canada, and started his teaching and research work at the University of Manitoba. The compilation of further entries and the excerpting of the new etymological literature have been continued.

In 1961, in view of the scarcity of Slavic etymological dictionaries and, in particular, in the absence of the dictionary of this type in English, it was decided that the material so far collected was sufficiently representative to justify the publication of the present work. Thus the *First Part* of it appeared in 1962, and the *First Volume* (Parts 1—o/11) in 1972. The *Second Volume* and the further parts will follow in due time.

During the period between 1941—1971 there were several helpers involved in the preparatory work on the dictionary. With thanks and gratitude the author pays herewith his tribute to the following persons involved in:

Excerption and filing of the material —

Marko Antonovych (1945); Olena Bilećka (1943 - 1944); O. Dolynchuk (1962); George Duravetz (1967); Stephan Hallick (1968); Christine Hnatiw (1963); Zenovia Horbay (1970 - 1971); Larissa Hwozdulych (1965); N. Ischuk (1948); Oksana Jarko (1967); Sophia Kachor (1967); Robert Karpiak (1966 - 1967); M. Kleban (1947 - 1948); Anna Kotowycz 1968 - 1969); R. Kuchar (1947 - 1948); O. Kushnir (1941 - 1944); Jar. Levyćkyj (1947 - 1948); T. Lukach (1943 - 1944); Tamara Maykowśka (1965 - 1966); Marijka Melnychuk (1967); Roxolana Melnyk (1968 - 1969); Halyna Muchin (1965); Tania Murenko (1966 - 1967); K. Myklasevych (1947 - 1948); Osyp Nawroćkyj (1966 - 1967); Maria Onufrijchuk (1967); Maria Pankiw (1964 - 1965); D. Papish (1966); A. Pawlyshyn (1944 - 1945); Myroslava Pidhirna (1969); Irene Prodan (1968); Maria Pshepjurs'ka (1944); Jaropolk Radkewycz (1969); N. Rempel (1969); N. Rudnyćka (1943 - 1944); Ždan Rudnyćkyj (1966 - 1967); Ol'ha Rybachuk (1947); Vs. Shevchenko (1947 - 1948); M. Shkawrytko (1964 - 1965); W. Slipchenko (1965); A. Slusarchuk (1948); Ivan Sochaćkyj (1948); Wasyl Wasyliw (1967); Lawrence Yanchynski (1968 - 1969); Andrew Zuravśkyj (1963 - 1966).

Compilation of Proto-Slavic entries —

L. Dimerman (1966); R. Karpiak (1967).

Compilation of entries re non-Slavic elements —

Sophia Kachor (1967 - 1968); Josef Petach (1969).

Proof-reading —

P. Holinka (1962 - 1971); Osyp Nawroćkyj (1966 - 1971); Ol'ha Woycenko (1962 - 1971).

Indexing of lexicological material —

Ol'ha Woycenko (1962 - 1971); Yaropolk Radkevycz (1970).

Bibliography; Abbreviations —
Sophia Kachor (1969).

* * *

The publication of this dictionary was made possible with the financial assistance of the following institutions, organizations, and interested individuals (in addition to author's personal expenses):

Institutional sponsorship —
The Canada Council, Ottawa; Shevchenko Scientific Society (NTSh of Canada); Ukrainian Free Academy of Sciences (UVAN of Canada, Incorp.); The University of Manitoba, Winnipeg; Canadian Association of Slavists (CAS); Ukrainian Canadian Research Foundation, Toronto; Ukrainian Canadian Committee; Ukrainian Reading Association Prosvita; Ukrainian Mutual Benefit Association of St. Nicholas; Carpathia Credit Union Society; North Winnipeg Credit Union Society; Vira Credit Union Society; Ukrainian National Home Association; Ukrainian Professional and Businessmen's Club; Ukrainian Language Association — all of Winnipeg, Man.; Ukrainian Society Prosvita (Port Arthur), Thunder Bay, Ont.; Ukrainian Community of Sudbury, Ont. (through the efforts of W. Kuryliw); "Chervona Kalyna" Plast Unit of New York, USA; Ukrainian Teachers Association, Toronto; Ukrainian Literary Society of T. Shevchenko, Kenora, Ont.; Shevchenko Jubilee Committee, Toronto; Ukrainian Toronto Credit Union; Ukrainian Workingmen's Ass'n., Scranton, Pa.; University of Victoria Library.

Individual:
Alexander Gregorovich, Hamilton, Ont.; Petro Hawrysyshyn, Winnipeg, Man.; J. Jopko, Virden, Man.; W. Kozakewych, Fort William, Ont.; D. Lobay, Winnipeg, Man.; S. Parfanovych, Detroit, Mich.; Julia Rudnycka, New York, USA; R. Smal-Stoćkyj, Washington, D. C. (all deceased). F. Bogdan, Vancouver, B. C.; A. Cottick, Winnipeg, Man.; S. Durbak, Winnipeg; T. Humeniuk, Toronto, Ont; S. Jankowśkyj, Winnipeg; W. Jaszczun, Pittsburgh, Pa.; Rev. P. Kamenećkyj, Toronto; G. Lisowyj, Leeds, England; Rev. Dr. M. Olenchuk, Whitlaw, Alta.; M. Owcharenko, Charleston, Ill.; J. P. Pauls, Cincinnati, Ohio; A. and P. Pawlyshyn, Brisbane, Australia; Rev. E. Pilkiw, Winnipeg; B. Rozdilsky, Saskatoon, Sask.; J. Rozumnyj, Winnipeg; R. Smyk, Coal City, Ill.; M. Surmach, New York; H. Szymonowycz-Rudnyćka, Montreal, P. Q.; M. and I. G.-Tarnawecky, Winnipeg; W. Topolnyćkyj, Winnipeg; O. and W. Trembicki, New York; K. Tsaruk, Macamic, P. Q.; H. D. Wiebe, Winnipeg.

To all these institutions and persons the author extends his cordial thanks.

* * *

Until 1971 there had been no etymological dictionary of Ukrainian language in existence, and therefore, the author has had to depend on general Slavic dictionaries (Miklosich, Berneker) and dictionaries of particular Slavic languages (Preobraženskij, Brückner, Mladenov, Vasmer, Machek, Sławski, etc.). The author has made an effort to excerpt the entire Ukrainian etymological literature before 1971.[3]

Concerning the arrangement of the material, he has kept a strict alphabetical order. The presentation of Ukrainian words is done so that the literary form appears as the main entry. Then the dialect and idiomatic deviations follow; further, the historical documentation is given, and finally, data of the remaining Slavic languages are included. As a *novum* the derivatives and synonyms (substitutes) have been

---

3 In the meantime, the author continued to publish some results of his research. Among others the following works in this field should be mentioned: *The Term and Name Ukraine*. Onomastica No. 1, Winnipeg 1951; *The Names Galicia and Volynia*, ibid. No. 2; "Istorija j poxodžennja nazvy mista Xarkova", *Naukovyj Zbirnyk UVAN*, Vol. 2, New York 1952, 111-115; "'Ukrajinśki etymolohiji", *Wissenschaftliche Mitteilungen der Ukrainischen Freien Universität*, Bd. 2, München, 1958, S. 44-49; "Sputnik and -nik Derivatives", *Slavic and East-European Studies*, Bd. 4, Montreal 1959-1960, S. 142-150; "The Origin of the Name Slav", *Names*, Vol. 8, Grand Forks 1960, S. 65-74; "The Slavic Suffix -epa", *Canadian Slavonic Papers*, Bd. 4, Toronto 1959-1960, p. 115-120; "Poxodžennja i značennja nazvy Peremyšl", *Peremyshl, the Western Stronghold of Ukraine*, New York Philadelphia 1961, pp. 106-109, and others, see the list on pp. LXXV—LXXXV.

introduced; they build up the second main part of the entries. The third part consists of the comparative Slavic, Indo-European, or other material with inherited cognates or sources of loan and foreign words respectively.

Here a decision had to be made concerning the volume of vocabulary. Although in that regard the author has oriented himself on the dictionaries of Żelechovśkyj, Hrinchenko, Kuzela-Rudnyćkyj, Andrusyshen-Krett, and the new Ukrainian-Russian Dictionary by I. N. Kyryčenko not all words of these works have been included in his dictionary. First of all, the important older lexica and the basic stock of words of today's Ukrainian literary language have been taken into consideration. To this the middle Ukrainian words, neologisms, and those words whose sound, semantic, cultural and historical aspects are of interest to the reader, have been added.

In view of the contemporary state of Ukrainian historical lexicography, it was not always possible to introduce the exact historical data of the word. The dictionary of Sreznevskij, the collections of Zyzanij, Berynda and the incomplete dictionary of Tymčenko as well as the index of Kovaliv formed the basis for the history of words.

Geographical and proper names of people have been drawn into the dictionary to a great extent. They have been arranged according to their basic etyma, although here and there they have been introduced as particular entries.

In 1957, the author decided to translate his material from Ukrainian into English for the following reasons: There was no Slavic etymological dictionary in the English language, thus a Ukrainian-English etymological dictionary would offer a scientific service not only for the Ukrainian language but also for the other Slavic languages to the English speaking users. Another reason which led him to such a decision was the fact that most Ukrainians (two and a half million) live in Great Britain, Canada, U. S.A., Australia and in other English speaking countries.

In compiling his dictionary, the author relied on several previous works; first of all, on the monographic studies, e. g.

O. Makaruška's "Slovar ukrajinśkyx vyraziv, perenjatyx z mov turkśkyx", *Zapysky NTŠ*, 5, 1 14; I. Šarovolskyj's "Nimećki pozyčeni slova v ukrajinśkij movi", *Zapysky Kyjivśkoho Instytutu Narodnoji Osvity*, 1926, 1927, and "Rumunśki zapozyženi slova v ukrajins'kij movi", ibid. 1929; D. Šelud'ko "Nimečki elementy ukrajinśkoji movy", *Zbirnyk Komisiji dlja doslidžennja istoriji ukrajins'koji movy*, 1, 1931; Roman Smal' Stockyj's "Prymityvnyj slovotvir", *Studiji do ukrajins'koji hramatyky*, 6, 1929; R. Smal Stockyj's *Die Germanisch Deutschen Kurtureinflüsse im Spiegel der Ukrainischen Sprache*, Leipzig, 1942; R. H. Menge's *The oriental Elements in the Vocabulary of the Oldest Russian Epos The Igor' Tale*, New York 1951, etc.; here also etymologies publisched in such Ukrainian journals as *Ridna Mova* (1934 - 1939), *Ukrajinśka mova v školi* (1951 - 1961), a. o., should be mentioned.

As far as the methodology is concerned the author has oriented himself on the results of the etymological research conducted in the recent time by several competent scholars in America and Europe. The entries were analyzed and explained etymologically according to the following formula for genuine as well loan and fereign words:

$$Ax = \frac{CHa}{A_1\ x_1\ A_2\ x_2\ A_3\ x_3\ \ldots A_n\ x_n} + CH\ [\,(a+o)d+s\,] < S$$

This formula is to be read as follows: The etymology of the word x (with its semantic content) in the system of the language A results from the GENETIC RELATIONSHIP (<) of the contemporary (C) and historical (H) material comprising all the appellative (a) and onomastic (o) formations with their derivatives (d) and semantic sphere (synonyms and substitutes: s) confronted with cognates of the other related languages ($A_1\ x_1\ A_2\ x_2\ A_3\ x_3 \ldots A_n\ x_n$) to the source.[4]

* * *

[4] See *Slavistica* No. 44, Winnipeg 1962, and *Variants of the Etymological Formula", Die Welt der Slaevn*, Vol. 8, No. 2, Wiesbaden 1963, (p. 203-210).

* * *

The appearance of the first part of this dictionary in 1962 evoked considerable interest among the Slavists. One of the first reviewers, Valentin Kiparsky, wrote among others:

> ... George Y. Shevelov has stated that "one of the sad traditions of western, and, indeed, not only western, Slavistics" is "the ignorance of Ukrainian linguistic facts" *(Slavic Word,* 4, 1955, pp. 503 - 530). And, indeed, while some smaller Slavic peoples (Bulgarians, Czechs, Slovaks) have several etymological dictionaries of their own since a long time, the more than 40 million Ukrainians have not yet got even one.
>
> It sounds like a bitter irony that Rudnyćkyj's "workshop" for the compilation of an Ukrainian etymological dictionary, which was started outside of the Ukraine, in Prague, 1941, had to be transferred to Heidelberg, Germany, in 1945, and then to Winnipeg, Canada, still farther from the Ukraine, in 1949. One must admire the tenacity of the author who continues his work despite such adverse circumstances. On the other hand, his work has been facilitated since the 1950's by the publication of Max Vasmer's *Russisches etymologisches Wörterbuch* (Heidelberg, 1950 - 1958). Vasmer included in his dictionary many words which he termed "Russian dialectal" and which were, in fact, present-day Ukrainian. Moreover, most Ukrainian words which are not recent borrowings from Polish, Rumanian, Hungarian, Turkish, etc., have a closely corresponding form in Russian, explained by Vasmer. Nevertheless, many of purely Ukrainian idioms were unknown to Vasmer and to receive special treatment by Mr. Rudnyćkyj.
>
> Before publishing the first part of this Dictionary, the author distributed among his colleagues a booklet called *Etymological Formula With Especial Reference to Slavic* (Slavistica, 44; Winnipeg, 1962) ... The use of this formula and the shortcomings of the previous etymologies by Gorjajev (1898), Preobraženskij (1910), Brückner (1927), Vasmer (1954), and Sławski (1956) are illustrated by some very aptly chosen examples. Thus, Rudnyćkyj's etymological dictionary is the first to follow a previously elaborated etymological formula.

> This formula, however, seems not to cover the most interesting and new feature of the dictionary: the specifically Ukrainian interjections. As most of them begin with *a-(abaź, abir, abŕu, avru, adzuś, aduz, akot,* etc.), one can see already now the great importance of that innovation. In general, etymological dictionaries include only few interjections, though it is well known that the interjections vary from one language to another even in very closely related groups (for example, the Finnish and Estonian ones are quite different), and remain the last words to be forgotten or learned when people change their language ...
>
> One of the interesting features of the dictionary are the words in onomastics. It is fascinating, e. g., to learn that the city *Bar* in the Ukraine, well known from the 1768 Polish Confederation *(Konfederacja Barska)* against the Russians, was really Bari, the name of a city in Italy, transplaced to Ukraine by Bona Sforza, wife of Sigismund I, King of Poland in 1537. Since the dictionary is being printed in Canada, one understands that the name of the Canadian province *Alberta* is included, but do not realize the need of including *Bachka* (territory in Yugoslavia, around Novi Sad), where only a few Ukrainians are known to have been living.
>
> As to the etymologies, I agree with most of them, but I think that Rudnyćkyj could have indicated the sources of some Ukrainian words more exactly ...[5]

Under the title "First Etymological Dictionary of the Ukrainian Language" C. Bida of Ottawa wrote as follows:[6]

> In the second half of 1962 there appeared under the auspices of the Ukrainian Free Academy of Sciences in Canada the first fascicule of the etymological dictionary of the Ukrainian language. Its author and editor is Professor J. B. Rudnyćkyj of the University of Manitoba. The etymological dictionary is published in the English language.
>
> This is an epoch making event in the Ukrainian academic life and linguistic studies especially as it marks the appearance of the first etymological dic-

[5] Cf. *Slavic and East European Review,* Vol. 7 (1963), pp. 207-209; Most of his criticisms were accepted and some of them were included in the second edition.

[6] Cf. *AMERICA,* No. 75, Philadelphia, 21, IV, 1966.

tionary of the Ukrainian language. The Ukrainian Etymological Dictionary by R. V. Kravchuk, as announced by the Kiev Institute of Linguistics in 1961, has not, to our knowledge, as yet appeared. The significance of this event lies in the fact that this is the first Slavic Etymological Dictionary in he English language. Up till now all dictionaries of this type appeared in their respective Slavic or German languages, as in the case of dictionaries of Franz Miklosich, Er. Berneker and M. Vasmer.

As it is stated in the *Foreword*, the author plans to publish 20 fascicules of this dictionary which will appear regularly at definite intervals of time. The work on it started by the author in 1941 in Prague. With the financial help of the Ukrainian and other educational and scientific institutions he was able to collect a considerable amount of material. In 1945 the material was transferred to Heidelberg where the author continued to work on the Dictionary in the Indo-European and Linguistic Institute. Beginning in 1949, the author resumed his research in Winnipeg, where he engaged himself in unusually active academic life and publishing activity. At the same time he acted as Professor of Slavic Languages and Literatures at the University of Manitoba and for many years served as President of the Ukrainian Free Academy of Sciences in Canada. Thus the long years of preparation resulted in the appearance of the first part of the dictionary which marks an important milestone in the history of the Ukrainian linguistics for the simple reason that this is a pioneering work.

The etymological research and related discipline are always connected with a series of the following problems: the history of the language and its literary and linguistic sources; foreign lexical influences; and the dictionary of the dialectal vocabulary. These are the problems which require some thought and keen consideration in the preparation of the etymological dictionary. This view finds its full justification in the premise of V. Kiparsky, who says that it is difficult to prepare an etymological dictionary of any language before appearance of reliable historical dictionaries of the given language. This is quite clear and evident, since in order to establish the basic source of the origin of the word and its root meaning, it is necessary first of all to analyze the various meanings of a given word on the basis of a number of historical sources from different epochs. Language is an historical notion; its structure as well as its vocabulary undergo a change in the process of development. Only in this perspective of its developmental process is it possible to grasp adequately the root meaning of the word and its primary form.

Moreover, one of the important sources for the preparation of etymological dictionary is a dialectal dictionary for it reveals to the researcher the lexical wealth of a language. This is especially true of the archaic dialects which consistently and persistently preserve the old forms. Dialects constitute an invaluable reservoir not only of phonetical, morphological or syntactical elements, but also lexical peculiarities of the language in its geographical interpenetration.

A Ukrainian etymologist in his research encounters difficulties due to the lack of the above mentioned historical, dialectal dictionaries, and other related studies. J. Tymchenko's "The Historical Dictionary of the Ukrainian Language", published by the Ukrainian Academy of Sciences in Kiev in 1930 (the last part appeared in 1933), is a monumental work though it does not take into account the sources of the XI-XIII centuries as this was prohibited by the official government prescription. Nevertheless, it reaches to letter Ж. In the domain of dialectology, the situation is somewhat better. Recently, there appeared several regional dialectal dictionaries by A. Moskalenko in 1958 and P. Lysenko in 1961, but so far they have been scarcely accessible to scholars on the American continent. The same can be said about the abundant ethnographic and dialectal material collected by I. Werkhratskyj, P. Chuzhbynskyj, Hnatiuk, Drahomaniw and others which would provide the scholars with the wealth of Ukrainian dialectal vocabulary. However, these are accessible to scholars only to a limited degree beyond the borders of the native land.

All these inadequacies and unfavorable circumstances in the field of linguistic research should be taken into consideration in evaluating the Ukrainian etymological dictionary which ironically enough appears for the first time on the North American continent. All the preparation in selecting the historical material and choosing the dialectal vocabulary is being done by the author himself in order to fill the gap in the Ukrainian lexicographical literature.

In spite of these difficulties, in the first part of the dictionary of J. B. Rudnyćkyj, one notes a distinct tendency to emphasize the historical aspect of the vocabulary of both, modern, medieval and the old period of the Ukrainian language and this feature immensely enhances the value and significance of the dictionary. In addition, the author attempts to accentuate also the dialectal aspect by differentiating the western Ukrainian lexical fund from the Eastern Ukrainian, but this aspect of his work is not as thorough as it should be, perhaps due to the above mentioned reasons. Relatively more attention is devoted to the vocabulary of the Carpathian dialect: namely, the Hucul, Boiko, Lemko and Transcarpathian. Other dialects are not treated with such thoroughness.

In his method of research the author maintains and develops the comparative aspect which is so important in the etymological research. The author takes into consideration not only Slavic but also numerous European and non-European languages with which Ukrainian lexicals are related.

The derivatives and the synonyms are extremely well represented. The latter has received special attention, though strictly speaking it does not belong to the etymological studies. And if in the future it will be represented to such an extent, then one may think that the first Ukrainian etymological dictionary can serve to some degree as a dictionary of Ukrainian synonyms.

The inclusion of place names like England, Arctic, Bachka, etc. and also Christian names — Anthony, Andrew, etc., in the dictionary indicates the author's extensive plan, but one must be cognizant of the fact that in this type of work it is impossible to discuss the onomastics consistently and exhaustively. Perhaps the author has decided to treat only the most widely diffused and generally used names.

With all these valuable features of the dictionary of J. B. Rudnyćkyj, one can notice a certain lack of foreign, non-Ukrainian lexicals which have been fully absorbed by the Ukrainian language. Without them it would be impossible to get along today. These are the words of the type, such as *abonent* (subscriber), *absida* (apse), *awarija* (accident), *awangard* (vanguard), *anarkhija* (anarchy), *anketa* (questionaire), *apokryf* (apocrypha), *asket* (ascetic), *anatomija* (anatomy), *analiza* (analysis), *albom* (album), *arsenal* (arsenal), *arterija* (artery), *asekuracija* (insurance), *asystent* (assistant), *balistyka* (ballistics), *barometer* (barometer), *baljustrada* (balustrade), and so on. These and other similar words constitute today an important and organic lexical fund in the Ukrainian language. One can hardly omit them from consideration.

On the other hand, one comes across many interjections like *ahu* (halloo), *ahow* (hi), *ahush, aj* (oh), *ady, akur, akysh, aduz, adzus, aciu, ake, balam* and so forth, which have little in common with the etymological studies and strictly speaking, belong to the onomatopoeic formations. It is a striking feature that other etymologists, for some reason or other, include interjections in their respective dictionaries as, for example, F. Sławski, the author of the most recent etymological dictionary of the Polish language.

While discussing the onomatopoeic formations, it would be wise to mention at this point the related field, namely the lexical derivatives with emotive coloring which one meets not only in the interjections but also in nouns and verbs. To this group usually belong words without a suffix in which the root is repeated in order to reinforce the acoustic element. As a result of this repetition the words acquire emotional overtones. Many lexical formations were created in this manner, in Slavic and other Indo-European and non-European languages as, for example, *hohol', khokhol*, Russian; *kolokol, prapor (*por-por)*; the latter is exemplified in French: *c'est beau-beau.* In this sphere of formations one should look for the etymology of such words as "bebekhy" which Brückner for some reason connects with the etymology of word *baba* (an old lady). A relatively large number of words were formed in this way, which from the derivational point of view are connected with interjections and it is here that one should look for their respective etymologies.

In my opinion, one should add to these lexical formations such words as *baraban* (drum), *balabukh(a)*, etc., rather than to connect them with words of Persian or Turkic-Tartar origin as it is done by Mladenov.

* * *

In this brief review of J. B. Rudnyćkyj's dictionary, it is difficult to evaluate the sources which the author

intends to use since they are to appear in the last part of the proposed work. Nevertheless, from the cited abbreviations one concludes that the work under consideration is being prepared on the basis of rich lexical material. This, in part, is suggested by the abundancy of cited etymological variants of different scholars to whom the author refers quite frequently.

Moreover, on the basis of the first part it would be premature to give a proper evaluation of the dictionary which still requires enormous amount of work and scholarly effort. On the other hand, if we compare the first part of J. Rudnyćkyj's etymological dictionary and its respective source material with the already mentioned Polish dictionary of F. Sławski, then we can conclude that the former illustrates greater abundancy of source material than the latter. This fact should be emphasized since Sławski's dictionary is being prepared on indigent Polish soil, where the author had at his disposal all the available documentary sources.

We are confident that the forthcoming parts of this methodologically well organized work will be enriched by lexical material and that the author will succeed in completing his daring undertaking which will constitute a new page in the annals of Ukrainian linguistics.

The most extensive review of this dictionary was written by R. V. Kravchuk in *Voprosy jazykoznanija*, No. 4, Moscow 1968, pp. 117 - 134. The reviewer (—himself the initiator of the Kievan etymological dictionary of 1961) raised several valid points and in general was favourably inclined to this work. Two other severe (though in some instances stylistically arrogant) critics, Ol. Horbach[7] and G. Yu. Shevelov,[8] missed many points both in methodological and substantial respect, in some cases misunderstood the author or misinterpreted his presentation of the material as well as his etymologies. The rebuttal of their particular, invalid, points along with inclusion of their justified criticisms are to be found

[7] Cf. *Сучасність*, No. 23, München 1963, pp. 117-122; No. 40, 1964, pp. 116-121.

[8] Cf. *Language*, Vol. 44, Baltimore 1968, pp. 856-875.

in the *Addenda et Corrigenda* — section of this dictionary on pp. 903 - 924, or in some other scholarly publications.[9]

Finally, an explanation regarding the second revised edition of this work should be made. It was well perceived and briefly characterized by Thomas F. Magner in his review of the dictionary in *General Linguistics*, No. 2, p. 162:

> ... Rudnyćkyj's method of publication is novel: the first five Parts (from *A* to *Voropaj)* were published in 1961 and are here re-published, with mistakes corrected and post-1961 references added; ... after Part 10 appears, Parts 6 to 10 will be re-published in a second revised edition; and so on until 20 Parts have appeared and have been revised. This technique, which has certain practical advantages, has one disadvantage for the buyer who may find himself assembling parts of two editions.
>
> Rudnyćkyj is a pioneer in that his work is the first etymological dictionary of a Slavic language to appear in English; this is not of overwhelming importance for Slavic specialists, though most of us do read English better than Ukrainian, but it is a boon for our colleagues in other fields. Since etymological dictionaries of related languages obviously supplement each other. Rudnyćkyj's work enhances the value of Vasmer's etymological dictionary of Russian in that Rudnyćkyj has up-to-date references for the many items common to both Russian and Ukrainian ...

The differences between the first and the second editions of Parts 1 - 5 of this dictionary, the revisions, additions and corrections in the latter were extensively discussed by Iraida Gerus-Tarnawecka in *Die Welt der Slaven*, Jahrgang 13, Wiesbaden 1968, pp. 330 - 336. With the kind permission of the author and by courtesy of the publisher O. Harrassowitz they are quoted here on pp. 897 - 902.

———x———

[9] Cf. *Die Welt der Slaven*, Jahrgang 15, Wiesbaden, 1970, pp. 93-95, Otto Harrassowitz.

ЕТИМОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

I.

Блажен, провів хто вік на Батьківщині,
Й, на службу ворога не ставши,
Труди життя для неї присвятив.
Та тричі той блажен, хто на чужині,
Од чвар замки воріт замкнувши,
Для неї жив, змагавсь, горів . . .

Етимологія, тобто походження, історія й первісне значення слів, цікавила мене ще в часі науки в Стрийській гімназії в 1920-их роках. Вивчаючи латинську, грецьку, німецьку та інші мови, ми середньошкільники (Богдан Думин, Ярослав Спольський, і ін.) порівнювали деякі слова з української мови з їхніми відповідниками в клясичних чи сучасних мовах. Не обходилося тоді й без т. зв. жартівливої народної етимології в роді виводу французького *jour-у* від українського *журу* (діялектного означення „ранньої кашки"), *мамалиги* від „мама лигає", а назви міста *Стрия* від одного з наших „стриїв" (=дядьків). Першою науковою працею, що я вивчав тоді поза обов'язковими підручниками, був *Словник чужих слів* Зенона Кузелі (Київ - Ляйпціґ, 1919). Прочитуючи окремі сторінки цієї книжки, а то й завчаючи деякі слова напам'ять, я вже тоді переконувався, що з історією слів та назв зв'язана історія культури даного народу, зокрема коли йде про взаємини з іншими народами й їхніми культурами.[1]

Університетські студії у Львові в 1930-их роках поглибили й скріпили в мене зацікавлення етимологією. Я тоді вперше познайомився з етимологічними словниками Ф. Міклошича, Н. Горяєва, А. Преображенского, Е. Бернекера. Все ж найсильніше враження робив на мене тоді Ол. Брюкнер своїм етимологічним словником польської мови (1927): його широкий культурознавчо-історичний підхід до мовних явищ, приступна форма й сконденсовано-

---

[1] Пор. *Збірник на пошану Зенона Кузелі. ЗНТШ.* 169 (1962), стор. 85.

ясна подача матеріялу з багатьма цитатами з української мови — все це корисно впливало на мої молодечі наукові зацікавлення тим більше, що мої тодішні вчителі — Ян Янув, В. Ташицький та Ю. Курилович дуже часто запускалися в етимологію апелятивів та назв у часі своїх викладів, вправ чи семінарів.

В 1933 році почала виходити в Варшаві *Рідна мова* — популярно-науковий журнал за редакцією Ів. Огієнка (пізнішого Митрополита Іларіона в Вінніпезі, Канада). Опираючися на Преображенскому, а головно Брюкнерові, редактор часто подавав у популярній формі етимологію поодиноких українських слів,[2] чи друкував на сторінках свого журналу етимологічні статті інших мовознавців, напр. Гр. Ільїнського, М. Білика, І. Велигорського, Є. Грицака й ін. Я пильно читав цей журнал (навіть деякий час кольпортував його між студентами-україністами) й надрукував там кілька статей, в тому деякі етимологічного характеру (напр. українське *літнище-літовище).*[3]

Все ж мої тодішні етимологічні зацікавлення йшли більш по лінії ономастики, ніж апелятивів. У 1935 р. я дав пояснення назв *Кульгиг* і *Самбора,* а там етимології таких топонімів, як *Стрий, Семигинів, Теребовля, Жулин,* тощо.[3] Моя перша маґістерська праця торкалася походження наростків *-ище, -исько, -сько* в українській мові (1934), друга давала пояснення й етимологію польських форм *jachać||jechać (1936),*[4] а вершті докторська дисертація із 1937 р.: *Географігні назви Бойківщини* містила пояснення близько двох тисяч оронімів, гідронімів та назв місцевостей, нерідко з етимологіями апелятивів.[5]

---

[2] Їх пізніш зібрано в окремий словничок, що під кінець життя Митрополита Іларіона зберігався в Вінніпезі. Мої поради друкувати його в формі популярного етимологічного словника, на жаль, не ввінчалися успіхом.

[3] Повні наголовки цитованих у цьому тексті статей, книжок, брошур подані в книжці: *J. B. Rudnyćkyj: A Bibliography of Writings 1933-1963,* Winnipeg, 1964.

[4] Перша праця вийшла друком в Українському Науковому Інституті в Варшаві в 1935 р., друге видання: *Slavistica UVAN* у Вінніпезі в 1967; друга залишилася в рукописі в архівах Львівського університету.

[5] Праця вийшла друком у Львові в 1939 р.; друге видання: *Onomastica UVAN* No. 23-24, Вінніпеґ 1962.

Після докторату, завдяки старанням З. Кузелі, я дістав наукову стипендію Deutsche Forschungsgemeinschaft в Українському Науковому Інституті в Берліні для опрацювання великого українсько-німецького словника. Із своєю частиною (букви: А—О) я був готовий у 1941 році[6] й тоді ж переїхав до Праги з наміром започаткувати свій власний проєкт: працю над етимологічним словником української мови.

Було кілька спонук для цього.

Насамперед відчуття наукової потреби такого словника. В багатьох етимологічних працях у славістиці й індоевропеїстиці українські мовні факти могли б допомогти висвітлити одну чи другу проблему. З уваги на брак етимологічного словника української мови (як узагалі повного тлумачного, синонімічного, історичного, діялектичного й інших словників) і слов'янське і індоевропейське мовознавство виявляють недоліки, що їх можна б легко оминути, якби був такий словник. Нікуди правди діти, насправді українська мова ще не „введена" достатньо в етимологічно-порівняльні досліди й це відбивається на загальному рівні слов'янського чи порівняльного мовознавства взагалі. Як приклад може послужити український вигук *дзус[ь]!,* що залишається єдиним слов'янським слідом сатемового переходу **ĝh-* в **z-* в праіндоевропейську епоху (пор. *гусь,* стор. 774). Досі цього явища ніхто не завважував у порівняльному мовознавстві, бо українські мовні дані були для нього замкнуті на сім замків. Є багато інших фактів, як от слова *за́йвий, огря́дний, осору́жний, ранту́х, салама́ха* й ін., що вносять новий матеріял у славістику й індоевропеїстику.

Другою не менш важливою причиною взятися за справу українського етимологічного словника було відчуття відповідальности за всю тодішню генерацію україністів-мовознавців, що — на мою думку — повинна була внести свою пайку й свій вклад у загально-

---

[6] З. Кузеля й Яр. Рудницький: *Українсько-німецький словник.* Отто Гаррассовіц, Ляйпціґ 1943.

українську культурну скарбницю, коли попередні покоління з цих чи інших причин не могли цього зробити. Я був тоді переконаний, що єдиний Михайло Грушевський в ділянці історії спромігся на (незакінчену) синтезу, так як перед ним Омелян Огоновський пробував синтези в ділянці історії літератури, знайшовши продовжника в Михайлові Возняковi. В ділянці мовознавства такої синтези всіх літературних, діялектних, історичних, синонімічних, топо- й антропонімічних витворів духа українського народу не було. Прикро мені було часом прислухатися чванькуватості деяких нескомплікованих патріотів про „чотиритисячелітню українську культуру" — без... еимологічного словника! Отож треба було зарадити тим більше, що в той час ані в Україні, ані на еміґрації ніхто про справу такого словника не думав.

Безпосереднім поштовхом для мого проєкту були професори Олександер Брюкнер та Макс Фасмер, кожний по-своєму, в Берліні. Першого я відвідав десь з весною 1938 року й мав з ним довгу дискусію на тему походження деяких місцевих назв, включно з українським *Берлином* у Галичині, що його Брюкнер уважав за відповідник *Берліну* в Німеччині. В своїй ласкавості до мене, як молодого тоді адепта етимології, а в прихильності до української науки й культури взагалі (він знав і цінив Івана Франка, дивувався, чому немає українського університету у Львові, й т. п.) Брюкнер висловив тоді думку про конечність опрацювання етимологічного словника української мови, якого брак — на його думку — дошкульно відчувався в славістиці.

Инакше дивився на справу Фасмер. Раз, десь на початку 1939 року, показуючи мені на своєму помешканні шафки з матеріялами для свого російського етимологічного словника, він гордо заявив, що його словник буде добрий і для „Кляйнруссіш". Треба б хіба зробити якийсь додатковий зошит українських слів, яких він не включив до свого російського словника, „але їх уже не так то багато!" — завважив. Мене здивувала тоді не тільки Фасмерова „малоруська" термінологія (з такими ж позначками

були його картки в скриньках із матеріялами), але взагалі трактування української лексики як свого рода „додатку" до російської. Адже ж такий сам „додаток" можна було б зробити і для польської, чеської, болгарської, чи інших мов. Правда, деякі з них уже мали тоді свої етимологічні словники, але все таки сама настанова Фасмера (— дійсного члена Наукового Товариства ім. Шевченка!) до української мови була для мене тоді нова й незвична. Відвідуючи як гість його мовознавчий семінар у 1938-39 роках, я не міг надивуватися, як він дозволяв студентам читати „Алєґ" замість *Олег* для XI ст., як міг толерувати відрізняння в працях деяких своїх учнів таких мов як „Кляйнруссіш", побіч одночасного „Рутеніш", а це поруч із „Українiш". Наша „приязнь" з Фасмером довго не тривала тим більше, що мій переїзд до Праги припинив особисті взаємини, як здається, на довгий час (вперше ми зустрілися аж в 1958 р. на ономастичному конґресі в Мюнхені).

Те, що врізалося в пам'ять із берлінських часів був Фасмерів закид „політики", не науки в колах українських учених: узятися за щось поважне, до серйозної праці, напр. зладження українського етимологічного словника — на його тодішню думку — українство було нездібне. Треба було погодитися з сумною дійсністю, бо й справді такого словника ми не мали й сірковими очима світили перед широким світом.

Отак у Берліні остаточно оформилася, а в Празі в 1941 р. почала здійснюватися ідея українського етимологічного словника. Я мав щастя викладати в Українському Вільному й у Карловому університетах у столиці Чехії, габілітувавшися в першому в 1940 р., а в другому в 1943. Через виклади й семінарі я мав можливість контакту з українською академічною молоддю, а теж користування прекрасними книжками й журнальними ресурсами Слов'янської Бібліотеки в Каролінумі. Дирекція бібліотеки (точніш: д-р Карль Вемер, пізніш бібліотекар у Гайдельберзі) відступила мені окрему кімнату, куди я позносив різні словники й журнали. Умови праці були ідеальні.

Культурно-Освітня Референтура Українського Національного Об'єднання в Берліні призначила мені одну стипендію на оплату студента-помічника, згодом Український Центральний Комітет у Кракові давав другу стипендію, я сам третю, а Deutsche Forschungsgemeinschaft четверту. З допомогою кількох асистентів-співробітників я почав основну ексцерпцію українських матеріялів із славістичних і українознавчих журналів та окремих праць, що мали відношення до української етимології. З приємністю й вдячністю згадую тут перших своїх технічних співробітників: д-ра Олену Кушнір, Тараса Лукача, Олену Білецьку, Марію Пшеп'юрську, Наталію Рудницьку, Марка Антоновича й ін.

В 1944 ляйпціґська фірма Отто Гаррассовіц, що друкувала деякі праці з українознавства, поцікавилася словником і обіцяла його видати. Тим часом вона надрукувала дві сторінки пробних гасел під наголовком Etymologisches Wörterbuch der ukrainischen Sprache. Probeseiten. Їх я порозсилав на адреси відомих мені мовознавців і від деяких дістав відповіді.

На цьому місці наводжу деякі з українських голосів того часу.[7] І так Василь Лев, мій старший колеґа з Львівського університету, писав:[8]

> Етимологічний словник української мови це зовсім нова річ, незвичайно потрібна для тих, що вивчають українську мову. Автор словника, знаний уже вченому світові мовознавець, піднявся великого і незвичайного важкого діла, тому що знані дотепер етимологічні словники слов'янських мов (Мікльошіча — перестарілий, Бернекера — недокінчений) обіймають порівняльний матеріял усіх слов'янських мов, деколи не подаючи при окремих словах українських відповідників. Зовсім зрозуміле, що спеціяльний етимологічний словник однієї мови мусить бути докладний і точний. А з того завдання проф. Яр. Рудницький вив'язується зовсім добре. Використовуючи порівняльний матеріял словниковий грецької, старослов'янської і інших слов'янських мов та українські історичні й сучасні і деколи подаючи літературу предмету, автор вияснює кожне слово всебічно й виводить на площину індоевропейських мов. Доцільно теж укладає автор словника німецькою мовою, щоб тим зробити його доступним усьому вченому світові. Коли автор викінчить словника, буде він дуже корисною й необхідною книжкою для кожного, хто хоче основно пізнати українську мову. Тому Етимологічний словник проф. Яр. Рудницького належить щиро повітати й побажати йому, щоб книжка скоро побачила світ!

[7] За іншомовними відгуками (чеськими, німецькими, англійськими) див. англійська частина вступу.

[8] В цитатах збережено правопис кожного з мовознавців так, як він його вживав у листах.

В довшому листі П. Ковалів з'ясував ось так своє становище до словника взагалі, а до його пробних сторінок зокрема:

> 1. З реєстру слів треба викреслити провінціялізми. Словник має бути побудований на матеріялі літературної мови. Наприклад слова *бріґ* (зах.-укр.) і *дощаду*, якого навіть в словнику Б. Гринченка нема, треба викинути, тим більше, що слово *дощаду* є синонім відомого в літ. мові *дощенту*. Так само не повинні бути в реєстрі й церковнослов'янізми. Напр. слово *гадо*, як церковнослов'янізм, не належить до лексичного складу сучасної української літературної мови. Не слід навантажувати словник архаїзмами і провінціялізмами, а натомість поширити реєстр за рахунок інших літературних слів, які не ввійшли до словника.
>
> 2. Самий принцип етимологізування слів прийнятний. Треба б тільки витримати більшу послідовність з відповідностями в інших слов'янських мовах. Надто це стосується білоруської мови. Напр., для *довг* з білоруської мови не наводиться відповідної форми. Так само й *готовий, говіти* тощо. Правильно робить автор, що білоруську мову ставить на другім місці після російської, але треба це проводити послідовно, а також і не пропускати білоруської мови, як це трапляється на пробних сторінках.
>
> 3. Не відомо, з яких міркувань білоруські слова позначаються латинкою, а російські власним шрифтом? Краще було б уніфікувати в той або в той бік. Думаю, що послідовніше й науковіше було б всі сучасні мови позначати латинкою, а старі (ст.-укр. і ст.-ц.-сл.) кирилицею.

4. Російські слова (коли залишити свій шрифт) треба передавати офіційним правописом, відкинувши ъ в кінці слів і змінивши ѣ на е. В російськім офіційнім правописі вже з 1917 року не існує ні ѣ ні ъ. Отже нема рації ускладняти український словник зайвими знаками, які відійшли в сферу історії. Старого російського правопису до 1917 року дотримується тепер частина старої російської еміграції, вбачаючи реформу рос. правопису 1917 року справою рук большевизму, тоді як насправді реформа була переведена Рос. Акад. Наук ще в червні 1917 року, тобто до большевицької революції.

5. Думаю, що слова під титулом aksl. треба булоб передавати не латинкою, а кирилицею. Але слова під титулом Ursl. треба передавати латинкою, бо вони справді спільні для всіх слов'янських мов.

6. Я сумніваюся, щоб в літер. українській мові поряд з *гомін* існувало *гоміт?* Треба б залишити в тексті, як основну літерат. форму тільки *гомін,* звернувши увагу на інші подібні випадки. Покищо треба подати етимологію загально-вживаних слів.

7. Слова під титулом aksl. (напр. gověti) треба послідовно містити перед словами під титулом aukr. (напр. говѣти), а не навпаки, як це видно з наведених прикладів. Відповідності з нових слов'янських мов треба подавати в такому порядку: спочатку східно-слов'янські мови (українська, російська, білоруська), далі південно-слов'янські мови (польська, чеська, словінська).

8. Слова сумнівної етимології або слова, що не піддаються етимологізуванню взагалі, слід би було з деяких практичних міркувань відзначити в кінці.

Прага, 5 лютого 1945.

А. Коцевалов, професор клясичної філології в Українському Вільному Університеті, висловився так про словник:

З великою насолодою прочитав пробні сторінки Вашого етимологічного словника. Дуже приємно бачити серед українських дослідників лінгвіста, який ставить собі приблизно ті ж завдання та йде тими же шляхами, що і європейські вчені, та дорівнюється видатним німецьким та французьким ученим. Власне кажучи, я етимологіями ніколи не займався спеціяльно і тому майже ніяких зауважень зробити не можу. Перш за все, в Ваших пробних сторінках звертають на себе увагу друкарські помилки в грецьких словах... Розуміється, помилки такого роду в серіозних лінгвістичних працях не припустимі, але я гадаю, що Ви в дальших коректах ці помилки вже самі виправили і тільки на всякий випадок указую Вам на те.

Далі, на мою думку, добро було би, як би Ви s. v. *hotovyj* більше зупинилися на грецькому *nēgāteos:* Ви, очевидячки за Махеком перекладаєте це через 'neu erzeugt', але *nē-* у всякому разі не могло виникнути з *neo-* і тому не може визначати 'neu'; таким чином цей переклад, на мою думку, ніби то не виправдується...; взагалі *nē-* в складних словах має значення відречення, напр. *nē-gedēs* 'безкорисний', що для Вас зовсім не підходить; Brugmann та Boisacq убачають в грецькому *nēgāteos* пень *nēgat-* — чеське *snaha* — тоді, розуміється, слово *готовий* не мало би нічого спільного з *nēgāteos.*

S. v. *hovity* при етимології *говіти* — *faveo (foveo)* треба було би зазначити, що ця етимологія належить Meillet MSL 8, 280 та Brugmann'у (Sach. Ber. 1889, 47, див. Walde-Hofmann...).

S. v. *brič* можна було би зазначити, що як що грецьке *brótos* наближається до санскрит. *mūrtah-* 'запеклий' (д. Boisacq, s. v.) то *бріг* з *brótos* (тоді > **mbrótos* > **mrótos* зближати не можна.

Крім того стор. 3, перша шпальта, рядок 15 (s. v. *harazd),* може замість "Diese Auffassung ist lautlich unmöglich wegen sl. a und got. ă..." треба писати "...wegen sl. o und got. ă...", бо в пісні про полк Ігоря у Вас горазды *герез* о і т. д.; може це теж друкарська помилка, як що я правильно розумію контекст...

Врешті Юрій Шевельов у листі з 30. XII, 1944, з Пляуену писав про згадані пробні сторінки таке:

. . . Великою і надто приємною несподіванкою було для мене довідатися, що Ви працюєте над українським етимологічним словником. От, власне, потрібна праця, за якою все наше мовознавство, ба навіть культурний розвиток взагалі, аж кричить! Ваша ініція-

тивність і працьовитість мене просто захоплює, надто коли зважити на теперішні складні умови.

Ті сторінки справили на мене загалом своєю системою дуже добре враження. Зауважень можу подати тільки небагато. Система чітка, науково витримана. Хотілось би тільки використання матеріялу балтицьких мов — це було б часто дуже доречно. Сумнів викликає потреба давати вивідні слова (в даному випадку *дощаду* і *дощенту)* окремим гніздом, коли вже є гніздо для кореня. Думаю, що це варт робити тільки тоді, коли дане вивідне слово має якусь особливо своєрідну свою історію, а в інших випадках краще було б з'єднувати їх з основним гніздом. В ускладнених випадках хотілося б більшого чи докладнішого обґрунтування не зовсім звичайних фонетичних переходів (як от припущене Вами д > т в *дощенту),* а особливо семантичних змін (як от при розвитку *довг* із *довгий).* Тут могли б бути корисними і паралелі з іншими словами, що розвивалися подібно. Поза цими деталями, повторюю, система видається мені дуже вдалою, і я охоче при нагоді виступлю пропаґатором Вашої праці...

* * *

Друга світова війна не сприяла науці, а зокрема етимологічним дослідам. В 1943 р. прийшла вістка з Берліну, що збомбардовано дім М. Фасмера, а з цим знищено всі його матеріяли для російського етимологічного словника, що його мав видавати Карль Вінтер у Гайдельберзі. В лютому 1945 збомбардовано Прагу й частинно зруйновано Український Музей на Панкраці з його колекціями. Спокійна до того часу Прага ставала небезпечним місцем для дальшого зберігання моїх матеріялів і етимологічних ексцерпцій на карточках, яких уже назбиралося коло 25 тисяч. Я з родиною рішив виїхати на Захід. Нашою далекою метою був Гайдельберґ, незнищене університетське місто над рікою Некаром, а ближчим етапом — прикордонне містечко Вунзідель у Фільтельґебірґе.

Не без пригод ми приїхали туди дня 13-го квітня 1945 р. й після всяких труднощів, зв'язаних із тодішніми воєнними обставинами, нам удалося знайти приміщення в готелі „Баєрішер Гоф" у самому центрі міста, а пізніше на приватній квартирі у пані Зімлер, місцевої німки.

Все виглядало можливо, журили нас тільки наші посилки з книжками вислані з Праги на одресу місцевого музею. Як виявилося згодом, вони не дійшли й по сьогодні — пропали десь під Пільзном, можливо збомбардовані, а можливо й присвоєні чеськими урядовцями в часі війни, бо тоді нерадо пропускали з Чехії посилки до Німеччини. Так чи сяк я вже ніколи більше не бачив своїх словників, граматик та інших книжок, висланих на адресу Вунзідельського музею.

Події в спокійному містечку йшли швидко. Через тиждень після нашого приїзду його зайняли американські війська.[9]

З вдячністю згадую тут команданта американської залоги в Вунзіделі, що тоді підписувався військовим псевдонімом Дж. Венард. Я відвідав його кілька днів після „окупації" Вунзіделя, з'ясував йому своє положення, справу словника й конечність виїзду до якогось університетського міста, preferably Heidelberg, для продовжування праці.

Зовсім несподівано він запитав:

— Do you have the eleventh and twelfth fascicles of Walde-Hofmann? Did Winter publish them already?

Я був здивований цим питанням і взагалі ознайомленням американського вояка з етимологічними дослідами в Німеччині. Я поінформував його, що оба зошити є в мене, зн. йшли поштою до Вунзіделя й можливо тепер їх дістану, коли закінчиться війна. Радо йому покажу їх. Але й так їх легко набути в видавця в Гайдельберзі. Я заявив охоту поїхати туди й привезти йому ці зошити, чим він дуже зрадів. В дальшій розмові він признався, що займається етимологією клясичних мов, а передусім латинської, й що був від років передплатником Вальде-Гофманнового словника. На жаль, війна перервала правильне по-

---

[9] Пор. Яр. Рудницький „З подорожнього нотатника", *Наша Мета.* Торонто, ч. 38, 19-го вересня 1970, стор. 2.

стачання йому окремих зошитів і ось він дуже радо хотів би скомплектувати свій примірник.[10]

У висліді цієї візити я мав забезпечене не тільки перебування в Вунзіделі, де ввихалися совєтські „делеґації" для поворотців „на родіну", але й офіційну армійську перепустку до Гайдельберґу. Тому що тоді ще не ходили пасажирські поїзди в Німеччині, вона допомогла мені заїхати різними американськими ваговозами й джіпами, включно з амбулянсами Червоного Хреста, до „обіцяної землі" — Гайдельберґу.

Закупивши по два примірники Вальде-Гофманна в видавництві Вінтера, я почав оглядатися за приватним помешканням у Гайдельберзі. Справа йшла тяжко, бо це місто було тоді головною квартирою американської армії, прибіжищем усяких інтелектуальних „скитальців" і свого роду академічним Ельдорадом німців. Все ж із допомогою університетського офіцера, на якого вплинув проф. Вол. Тимошенко з Каліфорнії, що тоді перебував у Гайдельберзі, а теж із допомогою двох словникових видавців з видавництва К. Вінтера й Й. Ґрооса, по довгих вичікуваннях, я врешті дістав дозвіл на дві кімнати на передмісті Гайдельберґу — Рорбах. З трудом я повернувся до Вунзіделя й при нагоді перевіз усі книжки й матеріяли до Гайдельберґу. Для словника почалася справжня „золота доба". Університетський офіцер казав дати мені ключі до Індоевропейського й Мовознавчого Інституту Гайдельберзького університету й я щодня одинцем просиджував у ньому, працюючи над словником.

Поволі німці приходили до слова в академічному житті, Гайдельберзький університет почав діяти. За дозволом декана Реґенбоґена й професора Г. Краге я мав дальше змогу користуватися бібліотекою згаданого інституту й працювати над словником. Крім нових ексцерпцій, зокрема гайдельберзьких видань, я опрацьовував поодинокі га-

[10] Йшло про: A. Walde *Lateinisches etymologisches Wörterbuch*. Dritte neubearbeitete Auflage von J. B. Hofmann. Lieferung 11-12, Heidelberg 1938-1940.

сла в українській мові. Як зразок наводжу одне з них у автентичному форматі з рукопису:

рахма́н, рахма́ни́н ‘леґендарний мешканець мітичної країни на півдні; праведний християнин; бідний’; пох.: рахма́нний ‘лагідний, добрячий, смирний’, рахма́нський /див. Великдень/; сукр. рахмане з 14.ст. ПЕС 2,186. Слова відомі ще в бр., рос. і польс. мовах /в цій останній із укр./. Запозика з сх. мов, пор. тур.-ар. rahmān ‘милосердний’, а теж й євр. raḥmānī ‘милосердний’. На основі нар. етимології втотожнено це слово з індійськими брагманами, відомими в Україні з повістей »Александрії», »Хожденія Зосими» й ін., а теж із першого, т.зв. Несторевого літопису, де згадка про »вактріянъ, глаголемихъ врахманъ». За нар. леґендами рахманів 12; вони їдять тільки раз в рік на Великдень [Рахманський] /звідсіля зворот: »постимо, як рахмане»/ й живуть дуже щасливо й побожно /звідсіля нар.: »сесе не чоловік, але якийсь рахманин»/.

MEW 272, Hanusz PF I,459, ГЕС 296, BsE 459, LEW 135.– Неприйнятний вивідвід слова брагманин, поданий вперше О. Партицьким, Правда I/1867, стор. 69-71, 79 і 87-8, опісля Соболевським РФВ 64,170-7, Коршем і ін., а теж ПЕС 2,186-7.

У Гайдельберзі я опрацював коло тисячі гасел під різними початковими буквами. Я керувався тоді більш семантичними гніздами й первісною спорідненістю слів, як їхнім абетковим порядком. Отак напр. побіч *а, абú, агéй,* були такі слова як *бýлька, вертéп, галáйстра, плóский, Різдвó, рóжа, трояндa,* аж до *ягілки* й *ягоди*.

Як у Празі, так і на цьому новому етапі словникової праці, помагали мені в ексцерпції відповідного матеріялу в роках 1946-1948 такі студенти: Р. Кухар, М. Клебан, К. Микласевич, Яр. Левицький, Ол. Павлишин, А. Слюсарчук і Вс. Шевченко в Гайдельберзі й О. Рибачук, Ів. Сохоцький, Н. Іщук в Авґсбурзі. Відповідні стипендії для деяких з них давала стипендійна комісія при Станиці Санітарно-Харитативної Служби в Карльсруге під головуванням інж. О. Охрима.

Перебування в Гайдельберзі дало мені теж змогу поповнити, чи відреставрувати, втрати в бібліотеці, що їх потерпіла моя приватна збірка словників при переносинах з Праги. З допомогою д-ра К. Вемера, що переїхав до Гайдельберґу й став директором університетської бібліотеки, я мав змогу випозичати для фотографії чи мікрофільмування важливіші словники. Деякі з книжок „першої потреби" я привозив із Авґсбурґу чи Мюнхену й передавав для репродукції фотографічному закладові П. Цірова, що приміщувався в університетській бібліотеці. Отак придбав я тоді репродукції Горяєва, Преображенского, Брюкнера, Желеховського, Тимченка й інших книжок, без яких праця над словником була б неможлива.

У висліді всіх цих заходів у Гайдельберзі в роках 1945-1948 я мав не тільки поповнені свої празькі ексцерпти (коло 30 тисяч карточок), опрацьовані деякі словникові гасла, але й приблизно відреставровану підручну літературу й бібліотеку. З уваги ж на багатство часу для праці (ми жили приватно з привезених із Праги гонорарів за словники й граматику), спокійні й пригожі академічні відносини, наукову атмосферу „міста з червоного каменю" гайдельберзький період у праці над словником був одним із найкращих.

II.

Так в давній Ольбії захожі різьбярі,
Серед буденних справ і шкурної громади,
В душі плекали сон далекої Геллади,
І для окружних орд, для скитів-дикунів
Різьбили з мармору невиданих богів.

М. Зеров.

Третім етапом праці над словником була Канада, точніш Вінніпеґ, куди я приїхав з родиною в січні 1949 р. Моїм „спонзором" був видатний громадський діяч і лексикограф Олександер Григорович із Оттави, з яким я листувався ще з Гайдельберґу, постачаючи йому різні мовознавчі видання, в тому й українсько-німецький словник із 1943 р.[11] Він намовляв мене до переїзду в Канаду й обіцював зробити все, що в його силі, щоб мені допомогти в переселенні. В 1948 р. трапилася йому добра нагода: до Оттави приїхала делеґація Українського Національного Об'єднання з Вінніпеґу зі списком „спонзорованих" нею переселенців з Німеччини. Григорович, як перший голова УНО й узагалі заслужений діяч організації, порекомендував мене цій делеґації й так я — поза цим невідомий ближче УНОвським діячам — попав з сім'єю на список їхніх „скитальців". Після приїзду до „столиці українців Канади" мені виразно заявили, що мій опікун — Ол. Григорович і я всеціло на його відповідальності. Мушу з признанням підкреслити, що мій „спонзор" не цурався мене, навпаки піддержував у перші тяжкі дні морально й матеріяльно й робив заходи на всі боки, щоб мене „безробітного" якось влаштувати на працю по моїй спеціяльності. Як зразок його заходів хай послужить лист із 25-го січня 1949 до інж. Вол. Коссара, тодішнього крайового голови УНО:

> ... Рудницький, автор багатьох праць з української філології й загально-слов'янської, з великим практичним знанням, яке набув, працюючи над уже виданим словником.[11] *Було би злочином не використати* (за його згодою) *його знання для загально-української справи.* Отже для кого, як для кого, але для нього мусить найтися відповідна нагода для пра-

[11] Пор. відсилач [6].

> ці. Хто ж може це зробити? Думаю, наші організації. Як вони не зроблять цього, то може згодом зроблять приватні одиниці. Але де ж тоді будуть наші організації. Чи їм тільки роботи, що заводити спори про те, чия віра краща (вже недавно почали знов), або чия партія краща? Хочу вірити, що не тільки заанґажується п. Рудницького до цієї праці, але він дістане й відповідних помічників, щоб діло пішло скорим темпом вперед. Я від себе можу послужити словниковим матеріялом, який збираю вже майже тридцять літ.[12]

„Наші організації" та їхні провідники в Канаді були глухі на заклики Ол. Григоровича і йому подібних. Не тільки його плян щодо мене особисто, але й щодо субсидіювання „відповідних помічників", поодинокими українсько-канадськими установами, організаціями, товариствами чи клюбами не здійснився.[13] Під тиском Оттави разом

---

12 З архіву сл. п. Ол. Григоровича в Гамілтоні; копія цього листа була переслана мені його сином Андрієм в червні 1970 р. Справа, про яку писав Ол. Григорович, торкалася проєкту великого англо-українського словника, що його ще й досі не здійснено через байдужість „наших організацій"; пор. теж О. Войценко „Піонерська лексикографія", *Слово на сторожі*, Вінніпеґ, ч. 7, стор. 13-15.

13 Ані Григорович, ані я не сподівалися тоді, що українська група в Канаді та її провідники стримітимуть іще на позиціях із-перед сорока років так, як їх того часу схарактеризував Михайло Грушевський: „...Які ж з Вас в такім разі провідники і просвітителі народні, який приклад даєте Ви Вашому громадянству, як рекомендуєте нашу національність перед чужинцями, яке поняте про неі у них виробляєте? Чи дивуватись, що нас трактують не як людей, а як худобу, котру дають в роботу і на заріз першому ліпшому сусідови! Схаменіться, ВПоважані Панове! Що робите во время люте з нами — людьми, які житє своє, щастє, достатки, здоровє віддали свому народови, і від Вас, покладаючись на Ваші гарні слова, *помочи* сподівались, а не такої наруги з нашої біди і нещастя. Думали, що Ви нам поможете протриматись не згинаючись перед нинішніми панами України, поможете обстояти наші національні позіції, доки вони, сі пани не побачать себе змушеними признати Українців на Україні — а Ви своєю безжалісністю, своєю несолідністю помагаєте ім виголожувати ту нещасну купку чесних патріотів, які згуртувались коло мене і може зістаються ще одинокою моральною силою, з котрою рахуються чужі і свої — тому й клевечуть, і злостяться, що чують сю моральну силу! — Прикро мині се писати Вам, не дай Боже, як прикро! До чого Ви доводите мене на старі літа! — Ви котрих я вважав за кращих людей, за патріотів! Схаменіться, кажу, і пришліть же нарешті сі гроші...

З поважаннєм

Wien VII, Kirchengasse 41 Мих. Грушевський

10. XI. 921.

(З Архіву УВАН у Канаді, *Фонд П. і О. Войценків)*. Треба було великої праці й посвяти, щоб аж у 1960-их роках хоч трохи „розрухати" громаду.

із Л. Білецьким нас заанґажували в березні 1949 до технічної праці в Осередку Української Культури й Освіти в Вінніпезі з тим, що я мав їздити по Канаді за збіркою фондів на наше вдержання, а теж і на розбудову Осередку. Я провів березень і квітень на заході Канади, виголошуючи доповіді, проводячи збірки й вербуючи членів для Осередку. В Едмонтоні, при допомозі П. Лазаровича, мені вдалося нав'язати контакт із Албертським університетом і в висліді вже в травні я мав офіційне покликання на асистент-професора в Департаменті Модерних Мов. Це покликання помогло багато при оснуванні Департаменту Славістики в Манітобському університеті. Щоб мене не втратити з Вінніпеґу, тодішній президент університету д-р А. Г. С. Джілсон вирішив не чекати на народну збірку фондів на цей Департамент й пляноване відкриття його в 1951 р., а почати його організацію без українських грошей уже в осені 1949 р.[14] Попросивши мене здержатися з відповіддю Албертському університетові два тижні, він сконтактувався з членами університетської кураторії (Board of Governors) і виєднав у них позачергове затвердження бюджету для нового департаменту. Мене заанґажовано до праці з осінню того року. Всі мої етимологічні матеріяли опинилися знову в університеті, так як колись у Празі.

Організація нового відділу в Манітобському університеті, старання про підручники, бібліотеку, й т. п., все те займало час і енергію й відтягало від праці над етимологічним словником. Все ж я дальше збирав матеріяли, слідкував, наскільки було можна, за новою етимологічною літературою й опрацьовував дальші гасла.

В 1951 р. виринула проблема покликання другого професора, мґра П. Юзика до складу Департаменту, а з цим збірки фондів, бо університет вимагав його оплачування українською громадою на перших п'ять років (1951 - 1956). Треба було тратити час і їздити по провін-

---

14 Пор. В. Жила *З історії українознавства й славістики в Канаді*. Департамент Слов'янознавства Манітобського Університету 1949-1959. *Збірник Заходознавства УВАН*. Вінніпеґ, 1961, стор. 22-23.

ції разом із іншими членами „Клюбу Українських Професіоналістів і Підприємців", виголошувати промови й збирати фонди. Це знову відтягало мене від праці над словником. І так роки 1951 - 1955 були майже непродуктивні для мого наукового проєкту. Думав дістати фонди від відомих фундацій, щоб могти найняти одну-дві особи для технічної допомоги, бо ж не можна було обтяжувати українську громаду ще й другою збіркою на незрозумілий їй етимологічний (вінніпезькі діячі казали: „ентомологічний"!) словник.

На жаль, мої заходи перед Східно-европейським Фондом Фундації Форда в Нью Йорку, перед Філософічним Товариством у Філяделфії, перед Фундацією Ґуґґенгайма й іншими були безуспішні. Етимологічні досліди взагалі, а ще й праця над українським етимологічним словником, не йшли по лінії наукових субсидій і наукової політики тих, що могли допомогти. Я що раз більше переконувався в потребі спертися виключно на власні сили й почав „переорганізовувати" свої пляни й техніку праці. Основним було виготовити рукопис, і то в англійській мові, й почати друкувати.

В міжчасі зростала етимологічна література, появився словник Фасмера, треба було доповнювати мій матеріял новими ексцерпціями. В Вінніпезі цього робити не було можна, треба було їхати в Европу. І так, починаючи з 1955 року, я що року влітку виїздив до Лондону, Парижу, Мюнхену й інших міст в Европі для наукових конґресів і праці над словником. Головна ціль моїх поїздок було ознайомлення й використовування нової мовознавчої літератури й доповнювання попередніх недостач у матеріялі.

Як приклад моєї праці з того часу може послужити стаття п. н. „Диґресія: про етимологію...", надрукована в *Новому Шляхові,* ч. 66, із 19-го серпня 1955:

Голляндія була моїм останнім етапом у розшуках за українікою в бібліотеках, а зокрема в збиранні матеріялу й бібліографії до мого етимологічного словника.

Коли ми при етимології, то читач мусить мені вибачити хоч один репортаж присвячений цій справі. Така диґресія оправдана хочби й тим, що вся моя подорож після конґресу в Салямансі стояла під знаком доповнень моєї дотеперішньої колекції етимологічних матеріялів, які я почав збирати ще в Празі р. Б. 1941 - 45. Цю всю збірку виписок і матеріял я щасливо довіз до Канади в 1949 р. й здепонував у Департаменті Славістики Манітобського університету, де вона зберігається й досі разом із доповненнями з рр. 1950 - 1955.

**
*

Є два роди етимологічної праці. Один (найбільш поширений серед нефахових кол) — іґнорувати все, що досі сказано в даній ділянці й починати пояснювання слів чи назв від себе. Цей спосіб остільки легкий і практичний, що він не вимагає ніякої більшої праці й зусиль: берете напр. слово „церква" й пояснюєте так як Беринда в 1627 р. — що це від „циркля", бо кожна церква окружена менш більш коловим плотом, чи муром, отже „цирклем". — В нашій канадській дійсності таким чином можна пояснити напр. Ассінібойн як „Свинобой", а Оттаву як „отаву". Це т. зв. народні етимології; вони з наукою не мають нічого спільного

Справжня наукова етимологія вимагає передусім збірання й критичного опрацювання дотеперішньої наукової літератури про кожне слово. Ось так візьмемо як приклад слово „коровай", старий український і слов'янський термін із поля народної обрядовости, зв'язаної з весіллям. Література до етимології цього слова чимала.

Один із перших на тему „коровая" та його походження висловився Ол. Потебня в праці: К истории звуков русского языка. Этимологические заметки (Варшава 1880 - 1883, III, стор. 66), пояснюючи „коровай" як „бик — жених" — тобто чоловічий відповідник слова „корова". — Зв'язок із „коровою" бачив тут теж чеський учений Зубати (Архів сл. філ. 16, 393), звертаючи увагу на круглу форму „коровая" та „коров'янка". Російський учений Горяєв у своєму етимологічному словникові виводив це слово із кореня **кор - *кол -* 'круглий'. Німець Ґ. Маєр (Югр. студії II, 30) виводив це слово з грецького: варвелі 'рід хліба'. Інші, як Бернекер, Преображенский зовсім не пояснюють цього слова („темне"), хоч вони були авторами великих етимологічних словників. У 1919 р. в Известиях

ОРЯС (том 24, книга 1, за 1922, стор. 121 - 22) зайнявся ближче цим словом Гр. Ільїнський (що, до речі, пояснив багато українських слів) і подібно як Зубати і Горяєв зв'язував його з коренем *корв — 'кривий', 'круглий'. Останній, як досі, забрав у цій справі голос М. Фасмер у своєму етимологічному словникові (том 1, 1953, стор. 630) і завернув до пояснення Потебні, зв'язучи це слово з „коровою", що в російській мові діялектично може визначати теж і „молоду" й наводячи інші назви печива від домашніх звірят (рос.: коровушка, білоруське: яловица, українське: гуска, бичок, козуля — все разом печива). Так (згрубша тільки, без називання дрібніших згадок про етимологію цього слова) виглядає бібліографія тільки одного гасла. Якщо ви маєте всі згадані праці під рукою, не мусите їхати до Европи. На жаль, їх у Канаді, чи в Америці немає.

Вертаючися до „коровая" хочу відмітити ще один характеристичний момент: у Лондоні я зустрів проф. Цезарію Бодуен де Куртене, дочку визначного філолога, відданого приятеля українців і української науки. В розмові й спогадах про покійного її батька, ми зійшли й на етимологію й при цьому на „коровай". Пані Бодуен-де-Куртене більш етнолог як мовознавець і з цього становища підходить до пояснення цього слова, відкидаючи попередні. У висліді — бібліографія коровая в моєму словникові повинна збільшитися ще однією позицією.

***

Одначе є слова для яких майже немає наукової літератури, бо над ними ніхто досі не працював. Між ними є легкі слова, як напр. „ледащо", „нісенітниця", „горілка", а є й такі, що важко для них знайти пояснення. Досить довго я вже шукаю напр. за розв'язкою слова „зайвий". Моя концепція — виходити тут від прислівника „зайво" й уважати його за комбінацію „за - є - ово" в значенні „понад це й те", хоч і не виключена, то проте надто не захоплює мене. Зовсім припадково в Мюнхені я знайшов бібліографічну нотатку про те, що в 1914 році в журналі „Україна" кн. 4, стор. 79 була окрема стаття підписана ініціялами „Г. І." (напевно: Григір Ільїнський) під наголовком „Українське *зайвий*". І тут почалися мої шукання за „Україною" з 1914 р. Шукав у Мюнхені, не було, шукав у Марбурзі — не знайшов, шукав у Брюсселі, Парижі, Лондоні, Оксфорді — безнадійна справа. Зовсім припадково натрапив на „Україну" за 1914 рік у Лейдені в депозиті проф. фан Вайка. Читач може собі уявити мою радість. Навіть проф. Схонефельд запалився цією справою. Швидко переходимо навипередки річники „України" один по одному. Ось і 1914 рік! Листуємо й показується, що Лейденська бібліотека має тільки початкові книги „України" за 1914 — кінцевої четвертої, саме зо статтею Ільїнського, немає. Ми аж присіли з розчарування. Остаточно колеґа Схонефельд знайшов вихід: написати або до Гельсінкі, або до Відня, де великі колекції славіки й україніки й там напевно є всі книги „України" за 1914 рік. На Заході їх немає й тим самим шкода шукати . . .

***

Ми навели тільки два малі приклади з цілої низки питань і труднощів, що їх українські вчені на еміґрації мають до переборення в своїй праці. Подібних випадків є багато більше. І тому в усю широчінь сьогодні стоїть перед нашим поколінням проблема солідної української документації в діяспорі. Українські видання повинні зберігатися, зн. ми повинні їх висилати до всіх національних (а то й спеціяльних) бібліотек у світі. Чи це буде Мадрід, чи Гельсінкі, Відень, чи Вашінґтон, Оттава в Канаді чи Веллінґтон у Новій Зеляндії, в національних бібліотеках кожної країни повинні бути важливіші видання про Україну. Йнакше наші майбутні покоління будуть мати подібні пригоди, як я з „Україною" за 1914 рік кн. 4 у західному „півсвіті": шукав і не знайшов.

Все ж я не вгавав у розшуках за цією статтею, розпитував між знайомими, листувався з бібліотеками, переглядав каталоги й огляди бібліотечних ресурсів у західному світі. Якось не хотілося вірити, щоб у вільному світі не було ні одного примірника цього журналу. А при цьому, щоб ніде в мовознавчих журналах не було згадки про зміст її, про саму етимологію.

Остаточно влітку 1957 р. я знайшов цей том в університетській бібліотеці в Гельсінкі, Фінляндія. Є це єдиний примірник цього випуску *України* на заході. Репродукуємо тут цю статтю.

Українське „з а́ й в и й“.

Наскільки мені відомо, на се слово ще ні разу не звертали уваги етимольоґи, а тим часом воно має чималий інтерес вже й як надзвичайно точна семасіольоґічна паралель до рос. *лишний*, а значить і взагалі до словянського *lichъ*. Остатнє, як відомо, повстало від основи **leikso-* і спершу значило—„той що лишив ся“, „оставшійся“; пор. литов. *lĕkù* „лишаю“, грецьке λοιπός „останній, остальной“ та инше. Цілком можливо, що з значіння „той що лишив ся“ розвило ся значіння рос. „лишній“ і в укр. „за̀йвий“. Адже се слово не можна відділяти від того самого коріня **ghe(i)-* „лишати, кидати“, від якого склали ся, напр., ст.-інд. *hiyate* „кидаєть ся, лишаєть ся“, ав. *zazaiti* „лишає“, потім ст.-інд. jahati „лишає,“ гр. χάζω „поступаюсь“ (із χά-δ-ιω) та инше (пор. Uhlenbeck, Ai. EW. 99: Prellwitz², EW. 500). Український прикметник ріжнить ся від сих слів тільки висшим ступінем свого коріня **ghoi-*. Що ж до суфікса, то як показують великоруські діалект. (курс., ворон.) *за́евый і за́ивый* „запасний, зайвий“, він мав спершу звучати як *ьвъ*. Отже, *zaj-evъ* стоїть в такім відношенню до *za(j)-ivъ*, як *достој-енъ*—до *до-сто(ј)-інъ*.

Не закінченнє сеї замітки нагадаю, що *Persson* в своєму новому прекрасному трактаті „Beitraege zur indogermanischen Wortforschung“ 698, 708 не вважає можливим відділяти корінь **ghei-* „лишати“ (власне „класти в порожнє місце) від відомого коріня **ghei-* „зїхати“, рос. „зіять“ [1]).

Г. І.

[1]) З технїчних причин ми не могли визначити в сїй замітцї нї палатальности голосника *gh* в корінях **ghei-* і **ghoi-*, нї довжини їх голосників *e* і *o*; лишили ся не визначеними також довжина другого *a* в ст.-інд. *jahati* і ав. *zazaiti* і довжина *i* і *e* в ст.-інд. *hiyate*.

* * *

Контакти з Европою підсилювали в мене переконання про потребу українського етимологічного словника так, як українсько-канадське чи американське середовище їх ослаблювало. Можна було сказати за Біблією, що в історії й праці над словником було „сім ситих років" (1941 - 1948) та „сім худих" (1949 - 1956).

Новий запал влили в мене професори Тадеуш Лер-Сплавінський з Кракова, з яким я стрінувся на Міжнародному Конґресі Мовознавців в Осло, Норвеґія, в 1957 р., а там професор Карльо Баттісті з Фльоренції (сам співавтор етимологічного італійського словника)[15] й професор В. К. Матьюс із Лондону, Англія. Йдучи за їхньою заохотою, а то й принаглюванням,[16] я почав у 1957 р. перекладати словник на англійську мову, щоб його видати в цій мові, бо ж ніякого слов'янського етимологічного словника по-англійському в славістиці досі не було.

В 1958 р. я стрінувся в Мюнхені на Міжнародному Конґресі Назвознавства з Максом Фасмером, Юлієм Покорним і Дмитром Ґеорґакасом — видатними етимологами й у дискусіях з ними я відчув більш, як коли потребу цього словника з уваги на давній погляд про „український додаток" до російського етимологічного словника. Після повороту до Канади я посилив свою працю й

Мюнхен 1958: автор у товаристві М. Фасмера, Ю. Покорного й Д. Ґеорґакаса.

[15] Пор. Carlo Battisti — Giovanni Alessio: *Dizionario etimologico italiano*, 1—5 Firenze 1948-1957. Баттісті був остаточним надхніням щодо включення синоніміки в мій словник.

[16] Зокрема настоював на видавання мого словника проф. Т. Lehr-Spławiński: "Niech Pan rzuci wszystko i wydaje swój słownik!" — були його енергійні слова в Осло, а пізніш подібні й в Пізі на Назвознавчому Конґресі в 1961, пор. мої спогади: *З подорожей по Італії*, Вінніпеґ—Рим, 1965, стор. 105.

редаґував кожного дня одне-два гасла. В 1959 й 1960 роках це ввійшло вже в щоденну рутину: вранці словник, а пополудні виклади й обов'язки в Манітобському університеті. Словник ріс на очах і я почав розглядатися за видавцем.

Насамперед я звернувся до видавництва Отто Гаррассовіц, що друкувало колись пробні сторінки словника, а тепер розгортало видавничу діяльність у Вісбадені, коло Гайдельберґу. Відповідь цього видавництва була відмовна. Я переговорював із фірмою Карль Вінтер у Гайдельберзі — теж нічого не вийшло. Відмовно поставилися й британські й американські видавництва. Так і відчувалося, що український етимологічний словник не має ринку збуту й тому — а може й із інших причин — ніяке видавництво не хоче взяти на себе риск. Врешті й українські видавці відмовилися.

У 1961 р. я все таки знайшов одного кандидата. Був ним колишній друкар моїх праць — підручника української мови, словників та інших мовознавчих видань — із Ґрефенгайніхену під Ляйпціґом, що розбудував після війни своє видавництво в Вісбадені під фірмою Franz Steiner Verlag, GMBH. Він видавав у тому часі етіопсько-німецько-англійський словник із допомогою Deutsche Forschungsgemeinschaft з Бад Ґодесберґу й погодився взяти на себе видання українсько-німецько-англійського етимологічного словника під умовою, як дістане допомогу з того ж таки джерела. Я приготовив зразок рукопису, пододававши за кожним українським словом крім англійського ще й німецький переклад. Штайнер вніс прохання на фінансову допомогу й після року прийшла з Бад Ґодесберґу відмова, мовляв, немає фондів, а там... (неофіційно:) вже є Фасмерів російський етимологічний словник, отож не треба ще окремого українського; вистачив би „додаток окремих українських слів" до російського. Штайнер відмовився від видавання й я опинився остаточно без видавця.

Між тим прийшла вістка з Києва, що там у виданнях Академії Наук УРСР проголошено у 1961 р. друк першого тому українського етимологічного словника Р. В. Кравчука й що він мав би появитися під кінець 1962 р. Для мене була це велика несподіванка, з „журбою радість обнялася" в душі. З одного боку виходило, що моя двадцятирічна праця була безпотрібна, бо нагло, як Венера з піни морської, має вигринути аналогічний словник у Києві; з другого ж боку відрадне явище було довідатися, що й в Україні щось робиться в цій ділянці, може й краще, бо ж у запліччі проєкту стоїть держава, з усіми її авторитативними можливостями й фінансовими ресурсами. А хто ж стояв за мною й моєю працею? „Наші організації" в Канаді й Америці, що — за словами Григоровича — мали тільки й роботи, що „заводити спори про те, чия віра краща, або чия партія краща?"; а там велика більшість української „діяспори" поза „нашими організаціями", ідейно зматеріялізована, особисто зантагонізована й зовсім байдужа до наукових справ? Адже ж за сім років мого перебування в Канаді (1949 - 1956) ніхто крім Ол. Григоровича й Л. Білецького ні одним добрим словом, ані одним шелягом не причинився до піддержки праці над моїм („ентомологічним") словником! Як ніколи перед тим і ніколи після того не стояла передо мною так виразно в усім своїм реалізмі правда: „Що зробиш сам, буде зроблене!" Визов цієї правди манив, кликав до змагу і з „державою", і „нашими організаціями", і байдужістю української „вільної діяспори". І от у такій атмосфері й у боротьбі з самим собою (головно з ваганнями й непевністю „встоятися") я рішився з кінцем 1961 р. на один із важливих кроків у житті: приступити до друку словника на власну відповідальність і власний кошт.

Склавши з Президією Української Вільної Академії Наук — УВАН у Канаді окремий договір, на основі якого вона давала фірму на видання цього словника, я віддав рукопис у руки П. Голінки, досвідченого друкаря ще зі Львова, що тоді працював у друкарні „Тризуб" — „Український Голос" у Вінніпезі. З допомогою Ольги Войценко

придбано з Нью Йорку деякі додаткові черенки й праця пішла в рух.

Перший випуск словника появився в 1962 р. В пресовому комунікаті з цього приводу Секретаріят УВАН (М. Боровський) подавав таке:

> В половині серпня ц. р. вийшла з друку перша частина пояснювально-етимологічного словника української мови — An Etymological Dictionary of the Ukrainian Language (букви А - Б) в опрацюванні проф. Яр. Рудницького в виданнях УВАН (Канада) з друкарні „Українського Голосу" (стор. 1 - 96). Як виходить із передмови, цей словник опрацьовувався від 1941 року в Празі, ЧСР, потім у Гайдельберзі, західна Німеччина, а від 1949 року в Вінніпезі, Канада. Є це перший етимологічний словник української мови, що крім літературних слів і назв подає їхні діялектні різновиди, історію слів, синоніміку, похідні форми і походження (етимологію) з обширною літературою в українській і інших мовах. Цей „наріжний камінь української культури" (за висловом Ю. Лісового) виходить знову заходами української діяспори, бо досі в Україні не видано словника такого типу . . . (*Новий Шлях,* Вінніпеґ, Ч. 35, 1962).

А перший відгук на словник появився в „Українському Голосі" в Вінніпезі, Ч. 36, того ж року, під наголовком „Родовід і метрика українських слів". Її автор, С. В. (Степан Волинець), писав таке:

> На видавничому ринку неабияка сензація. Без попередньої реклями, без голосних заповіджень появилася перша частина „Етимологічного словника української мови" проф. д-ра Яр. Рудницького.
>
> Словник появився як англомовне видання Української Вільної Академії Наук у Вінніпеґу і датований 1962 роком . . .
>
> Перша його частина, чи радше перший його зшиток має 96 сторінок і в ньому є 240 слів на букву „А" і 259 слів на букву „Б", тобто разом 499 слів. Всіх зшитків має бути понад 20.
>
> Коли ця праця буде закінчена, українське мовознавство буде мати капітальний і старанно виготовлений родовід і, так би мовити, метрику многих тисяч українських слів (досі нам не траплялося зустріти ніде вказівок на те, скільки властиво слів має українська мова).
>
> В тому родоводі важне те, що він написаний англійською мовою, і англомовний світ, що відограє важливу ролю також і в славістиці, знайде в тому словнику пояснення до слов'янських слів під українськими гаслами і в українському насвітленні.
>
> Вже з першого зшитка цього словника видно, що зібрано величезний історичний матеріял щодо походження слів і взято до уваги околиці, з яких дане слово походить.
>
> Між словами, що їх подано в тому першому зшитку, є слова, що мабуть, перший раз появляються в українському словнику. Між ними є такі: „акип", „алей", „алеч", „ардан", „арідник", „астронавт", „базука", „байтала", „бандерівщина", „батяр" і інші. Читач зі здивуванням бачить, який багатий і складний родовід має таке невинне популярне українське слово, як „батько".
>
> Незабаром скажуть своє важне слово у справі того словника українські і неукраїнські вчені-мовознавці.
>
> Але словник призначений не тільки для них. Він призначений також для рядових любителів українського слова і працівників пера, і буде дуже корисним і для них. Він вкінці дасть їм в руки родовід українських слів і скріпить в них переконання, що дане слово є таки українського походження, або вкаже законне їх походження й усуне щодо того всякі сумніви.
>
> Словник має за собою вже довгу історію. Праця над ним почалася ще в Европі в 1941 році при скромній грошевій підтримці, яку давав Український Центральний Комітет у Кракові й УНО в Берліні. Заходи Вінніпеґського УВАН, щоб дістати тут в Канаді підтримку на продовження праці, були безуспішні. Наразі приватними засобами вийшов один зшиток, а повинно їх вийти ще понад 20. Доля отого першого українського етимологічного словника в руках любителів української мови. Як вони викуплять перший зшиток, появиться другий.
>
> З появою цього словника знову слід підкреслити, що й цим разом, як у випадку з Енциклопедією Українознавства й Археологією України, українські вчені

на еміґрації випередили київських вчених з державної Академії Наук, що повинні мати всі дані для того, щоб такі речі опрацьовувати і видавати. Але що ж. Вже літами цілими видається там звичайний українсько-російський словник і досі вийшли лише чотири томи до букви „П". Про великий, т. зв. „тлумачний словник", про який час до часу згадується в підсовєтській українській пресі, ще нема відомостей, щоб він почав видаватися.

Словник проф. Яр. Рудницького друкувався в друкарні Видавництва „Тризуб", в якій друкується й „Український Голос". Друкарня, як видно із того словника, розпоряджає відповідними черенками й має працівників, що потраплять графічно оформити і викінчити такі видання.

Перший „показ" словника перед українським і неукраїнським науковим світом відбувся в Вашінґтоні, Д. К., на річному з'їзді славістів з кінцем грудня 1962 р.; словник включено в виставу нових мовознавчих видань, його оглядали учасники з'їзду, знайомилися з пляном, заохочували до дальшої публікації, обіцювали рецензії. А українські учасники видали такий комунікат:

„Українці-славісти Америки й Канади, зібрані на конвенціях Асоціяції Модерних Мов (МЛА), Американської Асоціяції Славістів (ААТСЕЕЛ), та інших споріднених наукових товариств у Вашінґтоні, Д. К., з кінцем грудня 1962, обговорювали потреби української науки в вільному світі й прийшли до висновку, що одне з найважливіших видань під цю пору... „Етимологічний словник української мови" проф. Яр. Рудницького. Як перший того рода словник англійською мовою він не тільки промощує шлях українській мові в наукові кола західного світу, але дає під українськими гаслами походження слов'янських слів, чим підносить ролю української мови на передове місце в слов'янському світі. — Як виказали конвенції в Вашінґтоні, перший зошит цього словника викликав особливе зацікавлення в колах фахівців і вони очікують чергових випусків. — З уваги на це українські учасники конвенцій закликають усіх наших громадян піддержати видання цього словника передплатами, чи спонзоруванням поодиноких зошитів і цим приспішити здійснення великого культурно-національного діла. — В імені учасників конвенцій у Вашінґтоні: *Проф. Д-р В. Лев* (США) — *Проф. Д-р Яр Славутиг* (Канада)".

Подібний комунікат видали українці-учасники одного з міжнародних конґресів в Европі:

Українці-учасники Міжнародного Конґресу Назвознавства в Амстердамі, що відбувся в днях 26 - 31 серпня 1963, стверджують, що під теперішню пору українські вчені в західному світі виконують велике й відповідальне завдання надолужувати недостачі наукового життя в Україні й репрезентувати її на міжнародному науковому форумі.

Коли б не українські вчені з США, Канади й західної Німеччини й коли б не серія УВАН в Канаді „Назвознавство" та етимологічний словник проф. Яр. Рудницького, на конґресі в Амстердамі не було б ніяких слідів існування праці українських учених взагалі. Подібні випадки трапляються на інших міжнародних конґресах на Заході, головнож на конґресах зв'язаних із гуманістичними дисциплінами.

В зв'язку з цим учасники амстердамського Конґресу звертаються до українців у західному світі з закликом:

1. піддержати наукові видання українських наукових установ, зокрема серійних видань УВАН у Канаді включно з етимологічним словником української мови проф. Рудницького,
2. складати пожертви на фонд міжнародних зв'язків при УВАН у Канаді (Бокс 3597, Ста. Б, Вінніпеґ, Ман.).

В імені українців-учасників Міжнародного Конґресу Назвознавства в Амстердамі:: *д-р О. Старгук,* Едмонтон, Канада; *д-р І. Паулс,* Сінсіннаті, США; *д-р Ганна Наконегна,* Мюнхен, Німеччина.

Паралельно з цим почали появлятися рецензії в українських і неукраїнських журналах і періодичній пресі, деякі з дальшими зверненнями до громадянства в справі допомоги й підкресленням ваги справи.

Підтримуючи пригожу атмосферу, Президія УВАН і я особисто звернулися до „наших організацій" і приватних

осіб за допомогою, устійнивши конкретно т. зв. „спонзорство" (меценатство) при вплаті мінімум 100 дол. У висліді цього в 1963 р. були вже перші „спонзори" словника: Комітет Українців Канади, Вінніпеґ; Читальня „Просвіти", Кредитові кооперативи: „Карпатія", „Віра" й Братство св. Миколая теж із Вінніпеґу, а там українці міста Судбури (збірка В. Курилова), „Червона Калина" (Пласт) у Нью Йорку, а з індивідуальних „спонзорів": д-р Ол. Котик і Ст. Дурбак із Вінніпеґу, піонер Й. Дзьобко з Вірдену, Ман. й о. д-р М. Оленьчук із Вайтло в Алберті. Всі ці меценати були названі наприкінці другого зошита, що вийшов у 1963 р. Їхні ряди росли в міру виходу дальших зошитів і прихильних відгуків у науковій літературі.[17]

Льоди переламано. Від 1962 р. я мав технічну допомогу деяких студентів у Манітобському університеті, оплачуючи їх здебільшого з фонду українїстичних „нагород" у Манітобському університеті (звичайно по 100 дол. річно). Головна їхня функція було виписувати карточки з новіших праць і вкладати їх до загальної картотеки словника, що й дальше приміщувалася в Департаменті Славістики Манітобського університету. Деякі з них (напр. О. Долинчук) виконували таку працю вже давніш з власної волі безкоштовно, але таких було небагато.

В 1967 р. я одержав наукову стипендію (Research grant) в сумі 3,000 дол. від Канадської Ради в Оттаві (Canada Council — Conceil des arts) виключно на оплачення технічних співробітників для словника. Я мав тепер допомогу і в ексцерпції, і в коректі, і в збиранні матеріялів до гасел, бібліографії й т. д. Найдовше з усіх працювала на цій стипендії Софія Качор (1967 - 1970).[18] З вдячністю треба підкреслити, що цю стипендію двічі продовжено в рр. 1968 і 1969, а разом Канадська Рада допомогла в праці над словником сумою дев'ять тисяч долярів.

---

[17] Гл. повний список їх усіх в англійській передмові й на обгортці десятого зошита словника.

[18] Див. повний список усіх технічних співробітників з датами й ділянкою їхньої праці в англійській частині передмови до цього словника.

Все ж згідно з характером стипендії не можна було її вжити на друк словника. Весь тягар оплачування публікації словника лежав дальше на моїх плечах. І слушно підкреслив один із рецензентів у 1969 р. таке:

> Про словник Яр. Рудницького писали багато мовознавців. Мені... хочеться заповнити ту порожнечу, яка досі залишилась після кожного мого попередника - рецензента... Справа у тому, що ніхто з попередніх рецензентів не знав, та мабуть і не знає, в яких умовах народжується цей словник. На початку статті є твердження, що подібні наукові праці вимагають однакову логіку праці, т. є. вимагають зусилля колективу визначних лінгвістів, які в своїй праці базуються на зрозумілу фінансову, моральну та наукову підтримку вищих наукових інстанцій своєї країни. Так, але цей словник видається в умовах еміграції! Без всякої тої фінансової, моральної, тим паче наукової підтримки. Над словником працює самісінький

> професор, і та невеличка фінансова підтримка, яку автор дістає від Canada Council, вистачає хіба на те,

щоб фінансувати тих 2-3-х студентів, з допомогою яких можна виконати дуже невеличку частину механічної праці. Ті науковці, які працюють у вище згаданих умовах, навіть не уявляють собі, що значить працювать в одиночку на найвищому науковому творчому рівні. В наш час це звучить просто фантастично. Ми добре знайомі з умовами праці над словником, і тому можемо підтвердити — фантастичною є та наснага, цілеспрямованість, та творча енергія, продуктом якої є цей етимологічний словник! Але наука не визнає ніяких виправдань, перед нею не має ніяких компромісів: для неї треба творити. Автор це знає краще за всіх, і тому він і збирає, і систематизує, і етимологізує матеріял, пізніше здає до друку і коректує, і в довершок і фінансує всі друкарські та видавничі видатки. Що на це скажуть колеги великих почестей, високошановні академики, яким доля заслужено видає всі життєві гонорари за їхню працю?[19]

Немає сумніву, що рецензент у своїх порівняннях із „шановними академиками" мав на думці забезпечених державними фінансами працівників Інституту мовознавства ім. Ол. Потебні Академії Наук у Києві, що ще в 1961 р. заповідали видання українського етимологічного словника й до 1971 р. нічого не видали. Після невдалої спроби з Р. В. Кравчуком, зорганізовано в Києві „колектив" інших мовознавців і вони три роки пізніш приступили до праці. Ось що писав О. С. Мельничук про цей новий проєкт:

> У відділі загального і слов'янського мовознавства Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні АН УРСР з 1964 р. ведеться колективна робота над чотиритомним Етимологічним словником української мови (очевидно, в п'ятий том буде виділено вичерпний покажчик до Словника). Протягом 1964 р. було створено бібліографічну картотеку зафіксованих у київських бібліотечних фондах етимологічних матеріялів для Словника, розроблено інструкцію для укладання Словника і створено загальний реєстр усього Словника. В кінці 1964 — на початку 1965 р. було докладно обговорено і уточнено реєстр I тому. В 1965-1966 рр. групою укладачів з 12 осіб (Р. В. Болдирєв, В. Т. Коломієць, А. П. Критенко, Т. Б. Лукінова, О. С. Мельничук, Г. І. Нікулін, Г. П. Півторак, О. Д. Пономарів, Н. С. Родзевич, Н. П. Романова, О. Б. Ткаченко, А. М. Шамота) укладено I том (літери А—Ж, понад 5 тис. реєстрових слів, близько 60 авт. аркушів) і розпочато його редагування. Том має бути поданий до друку влітку 1967 р. Одночасно розпочато обговорення реєстру II тому. Останній — IV том Словника передбачається подати до друку в 1972 р.[20]

[19] Й. Петах, *Slavistica* No. 66, стор. 62-63.

Перший том нового словника (буква А—Й) мав вийти в 1970 р. Його „основний характер" визначений (1) пропущенням української топоніміки; (2) історичного матеріялу, (3) синонімічних гнізд та (4) „відмираючих... церковно-релігійних" термінів. О. С. Мельничук писав про це ось що:

> Основний характер підготовлюваного Етимологічного словника української мови може бути визначений двома найбільш загальними його ознаками: максимальною повнотою охоплених ним лексичних матеріялів української мови, які потребують саме етимологічного висвітлення, і пов'язаною з цим відносною стислістю викладу.
>
> У словнику знаходять етимологічне висвітлення або характеризуються щодо стану їх етимологічної розробки всі зафіксовані в XIX і XX ст. слова української літературної мови і українських діалектів, як здавна успадковані, так і запозичені з інших мов, за винятком найбільш регулярно утворюваних похідних форм, цілком виразно пов'язаних з наведеними в Словнику, і відмираючих (зокрема церковно-релігійних) або вузько фахових термінів іншомовного походження, про етимологію яких здебільшого подаються стислі відомості в словниках іншомовних слів. З власних назв у Словнику розглядаються лише належні українцям особові імена.[21] З іншомовних запозичень до Словника вводяться лише такі, які стали справжніми елементами словникового складу української мови чи

[20] Пор. О. С. Мельничук, „Принципи складання Етимологічного словника української мови". *Мовознавство*, 2, Київ 1967, стор. 15-21.

[21] Щодо топонімічних назв, то результати їх етимологічного дослідження, яким займаються співробітники відділу історії української мови Інституту мовознавства, будуть, очевидно, опубліковані пізніше окремим виданням.

певного українського говору, хоч би й територіально обмеженого, пограничного. Таким чином, у Словнику не подаються іншомовні слова, вживані в українському контексті як цитати з іншої мови або характерні лише для пунктів із змішаним двомовним населенням. Не подаються також вживані в розмовній мові українського населення звичайні русизми.

В основу реєстру Етимологічного словника української мови покладено реєстр шеститомного Українсько-російського словника АН УРСР (1953 - 1963 рр.) і чотиритомного словника української мови, упорядкованого Б. Грінченком (1907 - 1909 рр.). Крім цього, для укладення реєстру повністю використано понад 20 інших лексикографічних праць, у т. ч. Словник української мови Ф. Піскунова (вид. 2-е, К., 1882), Українсько - німецький словник Є. Желеховського (Львів, 1886), Словник української мови Д. І. Яворницького (Катеринослав, 1919), шість лексикографічних праць І. Верхратського, ряд опублікованих переважно в післявоєнний період діалектних словничків різних авторів, деякі перекладні словники української мови, видані за кордоном, а також численні лексичні матеріали з українських діалектологічних досліджень.

З міркувань стислості Словник будується за гніздовим принципом: до найпростішого (чи іноді найчастіше вживаного) слова, яке потребує окремого етимологічного пояснення, в тій самій словниковій статті приєднуються споріднені з ним слова, словотворчий чи фонетичний зв'язок яких з реєстровим словом є цілком прозорим, після чого етимологічно пояснюється, як правило, лише основне (реєстрове) слово словникової статті. В усіх чотирьох томах Словника буде вміщено близько 20 тис. таких словникових статей. Для полегшення розшуків у Словнику слів, поданих під одним реєстровим словом, особливо таких, які починаються з інших букв, ніж реєстрове слово, до Словника буде додано покажчик, в якому перераховуватимуться всі згадані в Словнику слова української мови, як і всі слова інших мов, з позначенням тому і сторінки, де вони подаються. При цьому похідні форми від реєстрового слова, які мають найбільш регулярний характер і можуть бути вільно утворені від кожного чи принаймні від більшості реєстрових слів даної категорії (напр., дієприкметники, дієприслівники, відіменникові прикметники на *-ський, -овий, -евий,* співвідносні з прикметниками прислівники на -о, віддієслівні іменники на *-ння, -овка,* відад'єктивні іменники на *-ість,* префіксальні дієслова, утворені від безпрефіксних без істотної зміни значення дієслівної основи, найбільш звичайні зменшені і збільшені форми іменників і прикметників і т. д.), під реєстровим словом, як правило, не подаються і, таким чином, у Словнику взагалі не згадуються. Здебільшого не наводяться в Словнику також регулярні фонетичні варіанти слів літературної мови, закономірні для великих груп говорів, зокрема форми з голосним *у* на місці ненаголошеного о, з *и* на місці ненаголошеного *е,* з різними діалектними відповідниками голосного *і* на місці давніх *о, е* в новоутворених закритих складах, з придиховим *г* перед початковими голосними і т. д. Не подаються в Словнику і орфографічні (та відповідні їх орфоепічні) варіанти типу *діялект* (при *діалект*), *вохкий* (при *вогкий*), *росплата (при розплата)*, *кляса* (при *клас*), але деякі широко вживані в говорах фонетичні варіанти запозичень наводяться (напр., *лямпа, ґальоші* при *лампа, галоші*).

Генетично споріднені слова, етимологічний зв'язок між якими вже безпосередньо не усвідомлюється (типу *спинати, п'ята, путо, перепона*), разом з належними до кожного з них похідними розробляються в окремих статтях, причому глибока етимологія з залученням відповідників з інших індоєвропейських мов подається при якомусь одному з них, а від решти споріднених з ним слів після висвітлення їх ближчих етимологічних зв'язків робляться посилання на це слово. Реєстрові і похідні від них слова чи їх варіанти, етимологія яких частково розробляється в статті з відсиланням до спорідненого слова, де подається глибша етимологія, під цим словом уже не повторюються.

Рідко вживані слова української літературної мови і особливо слова з українських говорів, значення яких може бути невідомим освіченому носієві української мови, супроводяться в Словнику стислими тлумаченнями, здебільшого в вигляді ширше відомих синонімів, які подаються в лапках після кожного відповідного слова. При наведенні в словниковій статті в одному ряду кількох однозначних слів значення

вказується після першого з них, а при останньому однозначному слові ставиться позначка „тс" (те саме); проміжні в такому ряду однозначні слова залишаються без будьяких позначок.

Велика кількість подаваних у Словнику діалектних слів і словотворчих та фонетичних варіантів, а також враховуваних діалектних значень слів, відомих у літературній мові з іншими значеннями, робить недоцільним вживання при кожному такому слові позначки *діал.,* яка надзвичайно переобтяжила б текст Словника. Замість цього кожне діалектне слово і кожне діалектне значення відомого у літературній мові слова, за прикладом деяких інших лексикографічних праць, у Словнику, за поодинокими специфічними винятками, подається в квадратних дужках. Така ж позначка застосовується і для діалектних іншомовних відповідників до розглядуваного слова української мови. Слова і значення з українських діалектів, не зафіксовані в шеститомному Українсько-російському словнику і в словнику Грінченка, супроводяться скороченою позначкою лексикографічного джерела, з якого вони взяті до Словника.

Прийнята в Словнику структура словникової статті має три основних варіанти, залежно від характеру висвітлюваного реєстрового слова. Для успадкованого з праслов'янської мови слова, глибша етимологія якого подається в цій самій статті, а не під іншим спорідненим з ним словом, словникова стаття будується з таких частин: а) реєстрове слово; б) фонетичні та словотворчі варіанти реєстрового слова і всі ті похідні від реєстрового слова та його варіантів, які прийнято подавати в Словнику під реєстровим словом; в) відповідники реєстрового слова з усіх слов'янських мов, у яких вони зафіксовані, у встановленій послідовності; г) реконструйована форма реєстрового слова чи його основи на різних етапах розвитку праслов'янської мови, починаючи від найпізнішого і кінчаючи найдавнішим; д) етимологічно пов'язані з реєстровим словом слова інших індоєвропейських мов у такій послідовності, щоб спочатку наводились найближчі до праслов'янської фонетичні і словотворчі форми; на початку чи в кінці цієї частини статті, залежно від конкретного характеру матеріалу і зумовленого ним ходу викладу, подається, в разі можливості, індоєвропейський корінь; е) етимологічно пов'язані з реєстровим словом слова семіто-хамітських чи урало-алтайських мов (де можливо); є) бібліографія найважливішої літератури з питань етимології відповідного слова чи споріднених з них слів слов'янських і інших мов, якщо (чи оскільки) вона не була наведена вже в попередніх частинах статті.

Якщо реєстрове слово перебуває в етимологічному зв'язку з іншим словом української мови, під яким подається глибока етимологія, спільна для обох (чи кількох) таких реєстрових слів, то стаття будується лише з частин а), б) і в частині випадків в), після чого стисло викладається найближча етимологія реєстрового слова, наводиться бібліографія, а в кінці статті за допомогою позначки *Див. ще* робиться відсилання до відповідного іншого слова.

Якщо реєстрове слово ввійшло в українську чи давньоруську мову як запозичення з будь-якої іншої слов'янської або неслов'янської мови, то замість частин г), д), е) подається одна частина, в якій вказуються джерела і шляхи запозичення. При цьому всюди, де можливо, особливо при запозиченнях з індоєвропейських мов, подається і стисла найглибша етимологія запозиченого слова в мові-джерелі.

При словах, успадкованих з праслов'янської мови, староукраїнські форми з історичних пам'яток не наводяться. В таких випадках, як уже згадано, подаються старіші форми з давньоруської мови і ще давніші реконструйовані праслов'янські та індоєвропейські форми. При словах, запозичених українською мовою з будь-якої іншої слов'янської чи неслов'янської мови, після сучасних фонетичних варіантів і похідних утворень від реєстрового слова під позначкою *ст.* (старе) наводяться, де можливо, найстаріші зафіксовані в історичних пам'ятках української мови форми реєстрового слова чи якогось пов'язаного з ним похідного утворення із зазначенням часу (року чи століття) його фіксації.

При наявності в літературі різних міркувань з приводу етимології певного слова на першому місці наводиться найбільш переконливе міркування, після чого згадуються менш обгрунтовані. Якщо ступінь переконливості різних точок зору приблизно однаковий або не піддається визначенню, стисло викладаються всі такі точки зору з відповідним застережен-

ням. Бібліографія до різних точок зору наводиться або безпосередньо при викладі кожної точки зору в дужках, або, при наведенні в цих частинах прізвищ авторів, виноситься на своє місце в кінець статті. Відсутність бібліографічних посилань у статті (або наявність посилань лише на такі тлумачення, які в авторському тексті статті заперечуються чи піддаються сумніву) означає, що подане в Словнику етимологічне пояснення належить авторові даної словникової статті. Авторський текст кожної статті оформляється з максимальною стислістю, але без зловживання умовними значками і синтаксично неорганізованими виразами.[22]

Із цього пояснення виринає основна проблема, на яку — на жаль — автор не дає відповіді, а саме: поскільки є тепер потреба в дуплікуванні етимологічного словника, коли довгі роки не було ані однієї праці того типу й коли всеньке українське сучасне мовознавство криком кричить за іншими словниковими працями — синонімічними, діялектологічними, ономастичними, термінологічними! Й дальше питання: чому не вможливити радянським ученим вільний доступ до цього словника?

На ці питання ми не маємо відповіді. Знаємо тільки з листів, що приходять до Вінніпеґу, що зацікавлення нашою працею в Україні велике, але теперішній режим внеможливлює вільний продаж її в крамницях, ба що більше, навіть пересилання дарових примірників зацікавленим ученим! І тут доводиться мені, як авторові, якнайрішучіше запротестувати проти „табуування" мого словника на терені Української Радянської Соціялістичної Республіки! Я підношу цей протест в імені вільної науки й в імені академічної свободи!

Бо коли приглянутися пробним гаслам київського словника (стор. XLIII), то всякому буде ясно, що наша праця йде дальше, як цей словник. Вона подає й історію слів, і топонімічні деривати, і синоніміку чи заступство слів, чи врешті охоплює деякі в УРСС „відмерлі"

---

22 О. С. Мельничук, цит. стаття стор. 17-19.

бере́за, *бере́зина*, *березня́к*, *бере́зни́к*, [*березни́ця*] «березник», *бере́зівка*, [*березови́ця*] «березовий сік» Ж, [*березовни́к*] «березовий гай; вид узора на писанці» Я, [*бере́зто*] «березова кора» Ж, [*бе́рест*] «тс.», [*березтя́нка*] «березова земля; придатний для берези грунт» Ж, [*берестя́нка*] «коробка з березової кори», *бере́зові*, [*березова́ті*] «березові» Ж, *підбере́зник*; — р. *берёза*, бр. *бяро́за*, др. *береза*, п. brzoza, ч. bříza, слц. breza, вл. brěza, нл. brjaza, полаб. brezə, болг. *бреза́*, м. *бреза*, сх. *бре̏за*, слн. bréza, brêz, стсл. брѣза; — псл. *berza, < *berĝa «береза»; — споріднене з лит. béržas, лтс. bẽrzs, прус. berse, ос. bærz, bærzæ, дангл. beorc, двн. birihha, нвн. Birke «тс.», дінд. bhūrjaḥ «порода берези», лат. fraxinus «ясен»; утворення від іє. основи *bherəĝ-/*bhr̥ĝ- «береза», пов'язаної з іє. *bherēĝ- «світлий», відображеним в укр. *березу́на* (кличка вівці); первісне значення назви дерева «світла, біла»; менш переконлива спроба (Machek ES 49) пов'язання з нвн. Borke «кора» і прийняття цього значення за первісне; — Меллер, Кюні і ін. вбачають споконвічний зв'язок іє. *bherēĝ- з сем. b-r-ḥ, b-r-q і хам. b-r-q, b-r-g: ар. клас. bariḥa «яснішає», barâḥun «щось ясне», barâḥu «сонце», гебр. baraq «блискати» (про грозу), ак. barâqu «блискати», birqu «блискавка», єг. b-r-q, b-r-g «блискати». — Rudn. 2, 109—110; Шанский ЭСРЯ I 2, 94—95; Абаев ИЭСОЯ I 253; Фасмер I 154; Bern. I 52; Walde — Hofm. I 544; Wiedemann IF I 512; Cuny Invit. 121—122; Möller 35. — Пор. **березу́на**, **бе́рест**.

бе́резень, [*бе́резінь*, *березо́вень* Ж]; — бр. заст. *березови́к* «березень» Н, ч. březen, хорв. brezen, слн. brezen «тс.», сболг. брѣзенъ «квітень», брѣзок «тс.»; Голуб і Копечний (Holub — Kop. 80) помилково вважають цю назву місяця виключно чеською; — очевидно, псл. *berzьnь, утворене від *berza «береза»; назва мотивується тим, що в цей місяць починають зеленіти берези; пор. *ли́пень* — місяць, коли цвітуть липи; недостатньо обгрунтоване припущення (Machek ES 48) про зв'язок із словом *бере́жа* «жеребна, кітна», ч. březí; пор. лит. biržẽlis «липень», beržẽlis «тс.», пов'язане з лит. béržas «береза». — Rudn. 2, 110; Кобилянський, Гуц. гов. 75; Fraenkel LEW I 40—41. — Див. ще **бере́за**. — Пор. **березі́ль**.

бере́зка (бот.) «Convolvulus arvensis; Cuscuta epilinum», [*бері́зка*] «тс.», [*бере́зчаний*] Я; — р. *берёзка* «Convolvulus arvensis; Pyrola», [*берлозга́*] «Polygonum convolvulus» (?), бр. *бяро́зка* «Convolvulus arvensis»; — відсутність зовнішньої подібності цих рослин до берези наштовхує на припущення про зближення з назвою дерева *бере́за*, *бері́зка* деетимологізованої давнішої назви типу р. *берлозга́*, яке може бути зіставлене з слн. brlja «дзига», сх. *бр̂љ* «овеча вертячка», ч. ст. brlooký «такий, що крутить очима в різні боки»; в такому разі назва *берлозга*, псл. *bьrlo- — зумовлена витким характером рослини, яка обкручується навколо інших рослин. — Пор. **вирло́кий**.

[**березу́на**] «назва вівці» Дз Доп. Ужг. ун. 4; — болг. *бряз* «з білими плямами» (про буйвола), м. *брез* «з білою плямою на лобі» (про домашню тварину), слн. brẽza «періста»; — очевидно, похідне від псл. *berz-<*berĝ- «білий, світлий», спорідненого з псл. *berza «береза»; — відповідає лит. beršti «біліти», двн. beraht «блискучий», гот. bairhts «світлий, блискучий, ясний», дінд. bhrājati «блищить», іє. *bherēĝ-, *bhr̥ĝ- «блищати, ясніти»; — ар. клас. bariḥa «яснішає», гебр. baraq «блискати»; — один з прикладів лексичних зв'язків українських карпатських говорів з південнослов'янськими мовами. — Bern. I 52; БЕР II 85; Cuny Invit. 121—122; Möller 35. — Пор. **бере́за**, **бе́рест**.

[**бере́лик**] «невелике свердло» Ж; — походження не зовсім ясне; пор. нвн. Bohrahle «шило, пробійник», утворене з основ дієслова bohren «свердлити» й іменника Ahle «шило», пов'язаного з двн. āla, гот. *ēla, дат. else «тс.». — Див. ще **бур**[1].

слова чи терміни, чого в київському словникові немає. Немає в ньому теж слів на початкове „ґ".

І власне в переконанні, що в новому словникові пропущено матеріял на назвучну букву „ґ", я зосередив свою увагу на словах з цієї букви й так рішив закінчити перший том своєї праці в ожиданні появи київського колективного видання.

Я. Р.

III.

...Старий та химерний,
Заспіває про минуле,
В бібліографію зверне.

(За „Перебендею", *Т. Шевченка*)

Наприкінці подаю список своїх праць: книжок, брошур, статей і рецензій, що мають відношення до етимології й були надруковані перед появою першого випуску цього словника в 1962 р.:

The following is the bibliographical list of the author's books, pamphlets, articles, and reviews relevant to the etymology and published between 1933-1962, i. e. before the publication of the first Part of the present Dictionary:

1. *"Ukrajinśka sportova terminolohija"* (Ukrainian sport terminology). *Sportovyj Al'manach "Vohniv"*, Lviv, 1933, pp. 17—18.

2. *"Funkciji narostkiv -nyšče, -ovyšče v ukrajinškij mavi"* (Functions of the suffixes -nyšče, -ovyšče in Ukrainian) *Ridna Mova,* Vol. 2, Warsaw, 1934, pp. 285—288.

3 *"Funkciji narostkiv -yšče -yško v ukrajinškij movi jak pryčynok do genezy cych narostkiv na slovjanškomu grunti"* (Functions of *-yšče, -yško* -suffixes in Ukrainian and the origin of the suffixes in the Slavic languages). *II-e Congrès International des Slavistes, Recueil de Communications,* Vol. 1, Warsaw, 1934, pp. 96—99.

4. *"Terminolohija zymovych sportiv"* (Terminology of winter sports). *Novyj Čas,* No. 6, L'viv, 1934.

5. *Narostky -yšče, -yško, -ško v ukrajins'kij movi* (Suffxes -yšče, yško, -ško in the Ukrainian language). Praci Ukrajinškoho Naukovoho Instytutu (Studies of the Ukrainian Scientific Institute), Vol. 31, Warsaw, 1935, 67 p.

6. *"Iz novych doslidiv nad našymy bojkamy"* (New investigations re. Bojkos). *Žyttja i Znannja,* Vol. 8, L'viv, 1935, pp. 209—210.

7. *"Kul'čyči čy Kil'cyci?"* (Name of the place "Kulčyči" in Western Ukraine). *Annales Boikoviae,* Vol. 5, Sambir, 1935, pp. 36—40.

8. *"O nazwie miejscowej Sambor"* (The place name "Sambor"). *Język Polski,* Vol. 20, Kraków, 1935, pp. 105—110.

9. *"Pro odne slovo v poemi "Neofity"* (On the word *toržyšča* in the poem "Neofity" of T. Shevchenko). *Nazustrič,* No. 20, L'viv, 1936.

10. *"Pro pochodžennja nazvy Stryj"* (The origin of the name *Stryj). Dumka,* No. 68—69, Stryj, 1936.

11. *"Velyka, mala čy taka sobi?"* (On geographical names: "Greater Ukraine", "Little Ukraine" etc.). *Novyj Čas,* No. 96, L'viv, 1936.

12. *"Ukrajinśki vidosobovi geografični nazvy"* (Ukrainian toponyms from personal names). *Žyttja i Znannja,* Vol. 9, L'viv, 1936, pp. 206—208.

13. *"Zemlja do nas hovoryt'* (Deščo pro geografični nazvy)" (On Ukrainian geographical names). *Žyttja i Znannja,* Vol. 9, L'viv, 1936, pp. 15—16.

14. *"Zvidky pišly nazvy častyn svitu"* (On the names of the continents). *Žyttja i Znannja,* Vol. 9, L'viv, 1936, pp. 364—365.

15. *"O nazwie miejscowej Trembowla"* (The place name "Trembowlia"). *Język Polski,* Vol. 23, Kraków, 1937, pp. 134—140 and 182.

16. *"Pro miscevu nazvu Semyhyniv"* (The place name "Semyhyniv"). *Naša Bat'kivščyna,* Vol. 2, L'viv, 1937, pp. 269—271.

17. *"Pro miscevu nazvu Stryj"* (The place name "Stryj"). *Naukovyj Zbirnyk v 30. ričnyciu naukovoji praci prof. d-ra I. Ohijenka,* L'viv, 1937, pp. 125—128.

18. *"U spravi deverbatyviv iz narostkamy -yšče, -yśko v slovjanśkych movach"* (Deverbatives with -yšče, -yśko suffixes in the Slavic languages). *Zapysky NTŠ,* Vol. 155, L'viv, 1937, pp. 217—222.

19. *"Čomu Jaroslav Halyćkyj nazvanyj Osmomyslom?"* (On the name "Osmomysl" in Slovo). *Žyttja i Znannja,* Vol. 10, L'viv, 1937, 278—279.

20. *"Jak narid pojasnjuje sobi miscevi nazvy?"* (On toponymic folk etymologies). *Žyttja i Znannja,* Vol. 10, L'viv, 1937, pp. 361—362.

21. *"Pro nazvu slovjany"* (On the name „Slavs"), *Žyttja i Znannja,* Vol. 10, L'viv, 1937, pp. 167—168.

22. *"Zvidkilja vzjalysia naši osobovi nazvy"* (On Ukrainian personal names). *Žyttja i Znannja,* Vol. 10, L'viv, 1937, pp. 94—95.

23. *"Pro nazvu sela Žulyn u Stryjščyni"* (On the place name žulyn). *Dumka,* No. 119, Stryj, 1938.

24. *"U spravi slovnyka ukrajinśkoji movy"* (On Ukrainian dictionary). *Dilo,* No. 95, L'viv, 1938, p. 7.

25. Rev.: *V. Sol'čanyk: Bojkivśka topo- j onomastyka,* Warsaw, 1936—1937. — Ibidem, 1938, p. 125.

26. *Nazvy geograficzne Bojkowszczyzny* (Geographical names of Boikovia). L'viv, 1939, 248 p.

27. *"Miscevi nazvy v ukrajinśkij narodnij etymolohiji"* (Place names in the Ukrainian folk etymology). *Communications et Rapports du III-e Congrès International des Slavistes* (Philologues Slaves), Belgrad, 1939, Vol. 2, pp. 52—555.

28. *"Die appellative und onomastische Funktion des Akzentes im Slavischen"*. Ibidem, 1939, pp. 56—59.

29. *Zur Frage der zwischensprachlichen Beziehungen auf dem Gebiete der Toponomastik" Actes et Mémoires du I-er Congrès International de Toponymie et d'Anthroponymie,* 1938, Paris, 1939, pp. 209—214.

30. (In collaboration with H. Nakonechna) *Ukrainische Mundartem. Südkarpato-Ukrainish* (Lemkisch, Bojkisch und Huzulisch). (Ukrainian Dialects: South-Carpatian — Lemkos, Bojkos and Hutzuls). *Arbeiten aus dem Institut für Lautforschung and der Universität Berlin.* No. 9, Leipzig, 1940, 100 p.

31. *Die Erforschung der ukrainischen Sprachinseln,* Leipzig, 1941, 8 p.

32. *"Der Name Ukrajina - Ukraine". Handbuch der Ukraine.* Leipzig, 1941, pp. 57—62.

33. *"Deščo pro ukrajinśku techničnu terminolohiju"* (On Ukrainian technological terminology) *Technik,* No. 11, Praha, 1941.

34. *"Deščo pro našu chemičnu terminolohiju"* (On Ukrainian chemical terminology). — Ibidem, 1941, No. 14.

35. *"Pravnyk-leksykohraf"* (Commemorating D. Levyčkyj), *Krakivški Visti,* No. 262, Kraków, 1941.

36. *"Zur slavisch-deutschen Ortsnamenkunde I:* Ukrainishes L'viv, deutsches Lemberg". *Zeitschrift für Namenforschung,* Vol. 17, München, 1941, pp. 63—67.

37. *Lemberger ukrainische Stadtmundart (Znesinnja). Arbeiten aus dem Institut für Lautforschung an der Universität Berlin,* No. 11. Leipzig, 1943, 140 p.

38. Rev.: *J. Hrycak: Imena učniv ta učenyć,* Jaroslav, 1943. — *Probojem,* No. 10, Praha, 1943, p. 604.

39. Rev.: *Kubijovyč - Kulyćkyj. Karta Halyčyny. — Ukrajinśkyj Visnyk,* No. 24—25, Berlin, 1943.

40. *"Beiträge zur ukrainishen Ortsnamenkunde: I. Dorohobyč. 2. Sambir". Zeitschrift für slavische Philologie,* Vol. 19, Leipzig, 1944, pp. 69—74.

41. *Etymologisches Wörterbuch der ukrainischen Sprache* (Probeseiten), Wien - Leipzig, 1944, 4 p.

42. *"Chresne jmenuvannja"* (Christian naming). *Seminarijni Visti,* No. 9, Hirschberg, 1946, pp. 11—12.

43. *"Praci Franka z onomastyky"* (Onomastic works of Ivan Franko), *UVAN Bulletin,* No. 7, Augsburg, 1946, pp. 9—10.

44. *"Z movnych novotvoriv našych dniv"* (Neologisms in Ukrainian), *Naše žyttja,* No. 18, 22, 26, Augsburg, 1946.

45. *Narys hramatyky staro-cerkovno-slovjanškoji movy* (A sketch of the grammar of the Old-Church-Slavic language), Munich, 1947, 172 p.

46. *"Dijalektolohija j sprava pochodžennja halyćkoji šljachty"* (Dialectology and Ukrainian nobility) *Rid i znameno,* No. 3, Frankfurt, 1947, p. 39.

47. *"Peredistoryčne v dejakych ukrajinškych miscevych nazvach"* (Prehistoric element in some Ukrainian place names). *UVAN Bulletin,* No. 11—12, Augsburg, 1947, pp. 14—16.

48. *"Peremiščeni nazvy"* (Displaced place names), *PU-HU,* No. 31, Augsburg, 1947, p. 12.

49. *"Pochodžennja velykodnych sliv"* (Origin of Ukrainian Easter words), *PU-HU,* No. 5—6, Augsburg, 1947, p. 6.

50. *"Pro ukrajinški osobovi jmennja"* (On Ukrainian Personal Names), *Na Čužyni,* Calendar Almanac, Augsburg, pp. 38—43; *Rid i znameno,* No. 2, Frankfurt, 1947, pp. 27—30.

51. *"Ridkisni jmena slovjanškoho pochodžennja v ukrajinškomu nazovnyctvi"* (Some rare names in Ukrainian onomastics). *Rid i znameno,* No. 3, Frankfurt, 1947, pp. 36—37.

52. *"Zvidkilja pišla nazva slovjany?"* (On the name "Slavs"). *PU-HU,* No. 37, Augsburg, 1947.

53. *"Zvidkilja pochodjat' nazvy častyn svitu?"* (On the names of continents). *Na Čužyni* Calendar-Almanac, Augsburg, 1947, p. 121—122.

54. *Lekciji z porivnjal'noji hramatyky slovjanškych mov I: Vstup* (Lectures on the comparative grammar of Slavic languages 1: Introduction), Augsburg, 1948, 64 p.

55. *Vstup do slovjanoznavstva* (Introduction to Slavic studies). Munich, 1948, 78 p.

56. *Čužomovni transliteraciji ukrajinškych nazv.* Internacional'na, anhlijška, nimećka, espanška j portuhal'ška (Transliterations of Ukrainian names: International,

English, German, Spanish & Portuguese), Heidelberg, 1948, 8 p.

57. *"Ukrajinška "jahilka"* (Etymology of "Jahilka"), *Naukovyj Zbirnyk* of the Ukrainian Free University, Vol. 5, München, 1948, pp. 161—167, 231, 250.

58. *"Vodochryšča"* (On the word "vodochryšča"). Ibidem, No. 2, Augsburg, 1948, p. 5.

59. *Kanadijški heohrafični nazvy ukrajinškoho pochodžennja* (Canadian Place Names of Ukrainian Origin), 1st printing: *Propamjatna Knyha Ukrajinškoho Narodnoho Domu,* Winnipeg, 1949, pp. 765—819.

60. *"Kul't Ševčenka j miscevi nazvy"* (Ševčenko's cult and the geographical names). *Novyj Šljach,* No. 19, Winnipeg, 1949.

61. *"Nova ukrajinška heohrafična nazva v Kanadi"* (A new Ukrainian place name in Canada). *Novyj Šljach,* No. 94, Winnipeg, 1949.

62. *"Petlura v Manitobi"* (Petlura in Manitoba). *Novyj Šljach,* No. 43, Winnipeg, 1949.

63. *"Slavic Linguistic Atlas of Canada and U.S.A. First report* (May 1949)". *Bulletin of the American Association of Teachers of Slavic and East European Languages,* Vol. 7, No. 1, Philadelphia, 1949, pp. 13-14.

64. *"Staro-cerkovno-slovjanški elementy v ukrajinškij movi"* (Old Church - Slavic elements in the language of the Ukrainian literature). *Ukrajina,* Vol. I, Paris, 1949, pp. 14—19.

65. *"Zbižžja j joho pochodžennja"* (The origin of the word *zbižžja). Novyj Šljach,* No. 90, Winnipeg, 1949.

66. *"Ukrajinške nazovnyctvo (onomastyka)"* (Ukrainian onomastics). Ibidem, 1949, pp. 366—368.

67. (In collaboration with V. Sičynškyj) *"Nazva Ukrajina"* (Name of Ukraine). *Ukrainian Encyclopedia,* Vol. I, München - New York, 1949, pp. 14—16.

68. Rev.: *S. V. Juškov. Do pytannja pro pochodžennja Rusy. Kyjiv. — S'ohočasne j mynule,* No. 1—2, München, 1949, pp. 98—99.

69. *"D-r Lonhyn Cehel'škyj i sprava našoji nacional'noji nazvy"* (Dr. L. Cehel'škyj on the name "Ukraine"). *Novyj Šljach,* No. 73, Winnipeg, 1950.

70. *"Na zakinčennja dyskusiji pro nazvu 'Ukrajina'"* (On the name "Ukraine"). *Ukrajinške Slovo,* No. 451, Paris, 1950.

71. *"Pro nazvu 'Ukrajina'"* (On the name "Ukraine"). *Kanadijškyj Farmer,* No. 39—51, Winnipeg, 1950.

72. *"Šče v spravi nazvy Ukrajina"* (Re. the name "Ukraine"). *Ameryka,* No. 13, Philadelphia, 1950.

73. *"Ukrainian Place Names in Canada". Ukrainians in North America.* Business Year Book 1950—1951, Winnipeg, 1950, pp. 49—50.

74. *"Ukrajinci j ukrany"* (Ukrainians and Ukrans). *Novyj Šljach,* No. 61, 62, Winnipeg, 1950.

75. *"Ukrajinški osobovi jmennja"* (Ukrainian Personal Names). *Novyj Šljach* Calendar-Almanac of 1950. Winnipeg, 1950, pp. 35—38.

76. *Slovo j nazva Ukrajina* (The term and name "Ukraine"), *Onomastica* UVAN, No. 1, Winnipeg, 1951, 132 p.

77. *"Ševčenko j kanadijško-ukrajinške nazovnyctvo"* (Ševčenko and Canadian onomastics). *Novyj Šljach,* No. 21, Winnipeg, 1951.

78. Rev.: *Studija pro nazvu "ruteny"* (B. O. Unbegaun, Le nom des Ruthènes Slaves, Bruxelles, 1950). — *Novyj Šljach,* No. 47, Winnipeg, 1951.

79. Rev.: *Studija pro "tabu" v ukrajinškij movi* (R. Smal-Stocki: Taboos on animal names in Ukrainian, 1951). *Novyj Šljach,* No. 50, Winnipeg, 1951.

80. Rev.: *"Peredvisnyk ukrajinstva v Kanadi"* (On the name *Chortitz* in Place Names of Manitoba. Ottawa, 1933). — *Novyj Šljach,* No. 1—3, Winnipeg, 1951.

81. *Nazvy Halyčyna j Volyń* (The names "Galicia" and "Volynia"), *Onomastica* UVAN, No. 3, Winnipeg, 1952, 32 p.

82. *"Classification of Canadian Place-Names". 4-e Congrès International de Sciences Onomastiques,* Upsala, 1952, pp. 453—457.

83. *"Istorija j pochodžennja nazvy mista Charkova"* (History and origin of the name of the city of Kharkiv). *Naukovyj Zbirnyk UVAN,* Vol. I, New York, 1952, pp. 111—115.

84. *"Novi doslidy nazovnyctva ukrajinśkych Karpat"* (On toponymic studies of Carpathian mountains). *Svoboda,* No. 37 (299), Jersey City, 1952, p. 4.

85. *Pochodžennja j značennja nazvy "Petlura"* (Origin and meaning of the name "Petljura"). *Novyj Šljach,* No. 59, Winnipeg, 1952.

86. *"Pochodžennja slova 'jahilka - hahilka'"* (The Origin of "jahilka - hahilka"). *Svoboda,* No. 9 (106), 1952, p. 3.

87. *"Pro nazvu 'Čorne more'"* (On the name "Black Sea"). *Svoboda,* No. 17 (161), Jersey City, 1952, p. 3.

88. *"Slavic Linguistic Atlas of Canada and U.S.A. Second report* (May 1952)". *Orbis,* Vol. I, No. 1, Louvain, 1952, pp. 109—112.

89. *"Stari ukrajinśki etymolohiji"* (Old Ukrainian etymologies of *cerkva, kolina, bahatstvo, horilka, vorobij). Svoboda,* No. 23 (202), Jersey City, 1952, p. 5.

90. *"Ščo take anhlo-saksonśka Russia?"* (On the meaning of "Russia" in English). *Svoboda,* No. 25 (216), Jersey City, 1952, p. 6—7.

91. *"U spravi nazvy 'Spolučenych Štativ Ameryky'"* (On the name of the USA). *Kanadijśkyj Farmer,* No. 16, Winnipeg, 1952.

92. *"Za reviziju našoho polityčnoho slovnyka"* (On terms: *vyzvoljaty, bezderžavna nacija, rozpodil Rosiji, bilorus). Ukrajinśka Dumka,* No. 51, London, 1952.

93. Rev.: *R. Ekblom. Die Namen der siebenten Dneprstromschnelle.* Upsala 1951. — *Svoboda,* No. 26 (223). Jersey City, p. 7; *Novyj Šljach,* No. 107, Winnipeg, 1952.

94. Rev.: *R. Smal-Stocky. Taboos on Animal Names in Ukrainian.* 1950. — *Svoboda,* No. 2 (52), 1952, p. 7.

95. Rev.: *Ilarion* (Mytropolyt). *Perše značennja slova Ukrajina.* Winnipeg, 1952. — *Slavistica* UVAN, No. 18, Winnipeg, 1952, p. 29—30.

96. Rec.: *W. Barvinśkyj. Nazva Ukraina na Zakarpatti.* Winnipeg, 1952. — Books Abroad, 1953, Norman.

97. *"Names in Brief: Halicz in Manitoba". Names,* Vol. 2, Berkeley, 1953, pp. 208—209; *"Stryj in Alberta",* Ibidem, pp. 279—280.

98. *"V spravi cerkvy j in. sliv ta nazv"* (On etymology of *cerkva* a. o. words). *Novyj Šljach,* No. 84, Winnipeg, 1953.

99. Rev.: *G. Gunnar-Gunnarson. Das slavische Wort für Kirche.* Upsala — *Novyj Šljach,* No. 71, Winnipeg, 1953.

100. *"Names in Brief: Soyuzivka". Names,* Vol. 4, Berkeley, 1954, pp. 216—277.

101. Rev.: *"Cikava sproba ukrajinśkoho morjaćkoho slovnyka* (W. Stepankowsky. American Ukrainian Nautical Dictionary. New York 1953). *Novyj Šljach,* No. 16, Winnipeg, 1954.

102. *Topo- y antroponymia en la version ucranians de "Don Juan", 5-e Congrès International de Sciences Onomastiques,* Salamanca, 1955.

103. Rev.: *V. Swoboda, The Slavonic part of the Oxford Heptaglot Lexicon,* Winnipeg, 1956. — *Ukrajinśkyj Holos,* No. 10, Winnipeg, 1956.

104. *"Slavic Toponymic Neologisms in Canada", Canadian Slavonic Papers,* Vol. I, Toronto, 1956, pp. 89—92.

105. *"Ševčenko j ukrajinśke misceve nazovnyctvo", Ševčenko UVAN,* Vol. 5, New York, 1956, pp. 49—51.

106. *Studiji z nazvoznavstva I: Slovjanśkyj nazovnyčyj folkl'or u Kanadi* (Studies in Onomastics I: Canadian Slavic Namelore). *Onomastica UVAN,* No. 11, Winnipeg, 1956, 32 p.

107. *Rudnyckyj* (Etymology of the name). *Names,* Vol. 4, No. 3 (1956), p. 188.

108. Rev.: *P. Skok, Sur quelques noms de lieu d'origine ukrainienne en Roumanie,* Winnipeg, 1957. — *Novyj Šljach,* No. 18, Winnipeg, 1957.

109. *"Der Name Ukraine im Deutschen". Südostforschungen* 17, München, 1958, pp. 175—180.

110. *"Sputnik and Its Derivatives In North American English". Proceedings of the Linguistic Circle of Manitoba and North Dakota.* Vol. 1, No. 1, Winnipeg, 1959, pp. 27—28.

111. *"Pro odne slovo v Ševčenkovomu Zapoviti"* (On the word *šyrokopoli* in Ševčenko's *Testament). Svoboda,* No. 46, Jersey City, 1959.

112. *"Now a universal word: Spreading sputniks", Winnipeg Free Press,* No. of Feb. 7, 1959.

113. *"Do Ševčenkovoji leksyky"* (On Ševčenko's vocabulary). *Novyj Šljach,* Winnipeg, 1959.

114. *"Pro nazvu Ukrajina v anhlijśkij movi"* (On the name Ukraine in English). *Ukrajinśki Visti,* No. 41, Edmonton, 1959.

115. *"Functions of proper names in literary work". Stil- und Formprobleme in der Literatur.* Heidelberg, 1959, pp. 378—383 (and offprints).

116. *"The Slavic suffix -ep(a)". Canadian Slavonic Papers IV,* Toronto, 1959, pp. 115—120 (and offprints).

117. *"Etymologija nazvy slovjany"* (Etymology of the name *Slavs). Kanadijśkyj Farmer,* No. 8, Winnipeg, 1960.

118. *"Za ukrajinśki nazvy dlja afrykanśkych narodiv"* (Ukrainian names for African peoples). *Kanadijśkyj Farmer,* No. 33, Winnipeg, 1960; *Svoboda,* No. 148, Jersey City, 1960.

119. *"Ukrajinśki etymolohiji"* (Ukrainian etymologies). *Naukovi Zapysky UVU,* Vol. 2, München, 1958 (published in 1960), pp. 44—49.

120. *"Slaves or glorious ones? The origin of the name Slav". Names,* Vol. 8, No. 2, Youngstown, 1960, pp. 65—74; second, revised and enlarged edition: *Onomastica* UVAN, Winnipeg, No. 21.

121. Rev.: *E. R. Seary. Toponymy of the Island of Newfoundland.* St. John's 1959. Ibidem, No. 2, 1960, pp. 143—144.

122. Rev.: *A. Baecklund. Personal names in medieval Velikij Novgorod.* Stockholm, 1959. — *Names,* Vol. 8, No 4, Youngstown, 1960, pp. 244—245.

An ETYMOLOGICAL DICTIONARY of the UKRAINIAN LANGUAGE

VOLUME I

ЕТИМОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

ТОМ I

A

A, a — the first letter of the Uk. alphabet, MUk. and OES. name азъ from OCS. *azъ* 'I', see *я;* numerical value — *1,* with a preceding sign ‡ = 1000.

a... as an initial vowel occurs in Uk. either in interj.: *агій! ану! ах!* etc., conj.: *або́, але́, ані́,* etc., loanwords: *абажу́р, аба́т, авантю́ра,* etc., or neologisms: *абе́тка, абищиця,* etc.; it is usually ioted or aspirated, cf. *ягілка: гагілка, я́нгол* (OES. *ангелъ*), *гарбу́з,* dial. *Яме́рика: Гаме́рика,* Сімович 72, *Гамері́цкий край;* MUk. and OES. *аблоко: я́блоко,* MUk. *габа́, гарма́та,* etc.; the iotation and aspiration of that kind occur in other Sl. as well, e. g. OCS. *agoda* : *jagoda,* cf. Соболевский Jagić Festschrift 204 - 205, Огоновський 60, Зілинський 1, 108 - 109, Шило Пит. слов. мовозн. 2, 233 - 234, РССтоцький 3, 139, Шевельов 238 - 248, Журавлев ВЯ. 14 : 4, 32 - 43.

a conj. 'but, and yet', MUk., OES. ts; cognates in all Sl. — Deriv.: Frequent as the first part of compounds *аби́, або́, аж, але́, ані́, ано́, аче́й* etc., see s. vv. — Syn.: In a similar function pron. *та* is used.

PS. **a,* IE. ***ōd* — Lsg. of the pron. ***ē* : *ō,* Trautmann 1, Pokorny 284; the use in the sentence prevented it from the PS. iotation, Meillet Статьи 388.

a! interj. 'a! ah! alas!' first recorded in ModUk.; occurs in all the other Sl. — Deriv.: Frequent in lengthened forms a-a! a-a-a!... or in compounds *аби́р! агу́! аду́зь!* etc., see s. vv.

A primary PS. interj. corresponding to Lith. *à,* Goth. *ā,* Gk. *á,* Lat. *ā,* Pokorny 1, РССтоцький 3, 139—140.

а-, ан- a negative prefix, recorded mainly in ModUk.; known to all other Sl. — In some words it is substituted by *не-*, cf. *амора́льний: немора́льний, анауко́вий: ненауко́вий, асоція́льний: несоція́льний,* etc.

From Gk. privative a-, before vowels an-; cognate to Skt. *a-, an-*, Lat. *in-*, Teut.: E. *un-*, OIr. *an-*, all negative prefixes, Skeat 20.

абажу́р 'lampshade, lightshade', ModUk. only; in BRu., Ru. and other Sl. ts. — Deriv. *абажу́рний.* — Subst. *дашо́к [на ля́мпу], шапчу́к* (1863 М. Вовчок).

From Fr. *abatjour* 'ts', Vasmer I, 1.

аба́зь! 'away! go!' (to a lamb), first recorded in the XIX. c.; wanting in other Sl.

A compound *а! -базь!* see s. vv.

Абаку́м see Аваку́м.

аба́т 'abbot', ModUk.; BRu., Ru. *аба́т*, Bu. *абба́т*, SC. *ȁbat*, Po., Cz., Slk. *opat.* — Deriv. *абати́са, аба́тство, аба́тський,* here also: *абе́сса.* — Subst. *ігу́мен, насто́ятель катол. манастиря́, пріо́р;* see also *а́вва, опа́т.*

From Lat. *abbās, -ātis* 'ts', Преображенский 1, 2, Berneker 1, 22, РССтоцький Slavia 5, 7.

аба́хта see оба́хта.

абе́тка 'ABC, alphabet', also 'primer' (1861 Гаццук), ModUk. only. — Deriv. *абе́точка, абе́тковий, абе́тний, абеткува́ти.* — Syn. *а́збука, алфа́віт,* Wd. *альфабе́т, абеца́дло.*

From the first two letters of the Uk. alphabet *а-б* under the influence of *алфа́віт,* q. v.

абеца́дло 'alphabet' (1873 Пискунов), MUk. абеца́дло (1627 Беринда); BRu. *абеца́дло,* Po. *abecadło* 'ts'. — Subst. *абе́тка.*

From Po. *abecadło,* Тимченко 2.

абза́ц, Wd. а́бзац 'paragraph', ModUk.; BRu., Ru. *абза́ц* (1861: *а́бзац).*

From ModHG. *Absatz* 'ts', РССтоцький 4, 226, АкСл. 1, 11; re. accent see Kiparsky 2, 123.

аби́ conj. 'only; in order to, to', MUk. а́бы (1596 Зизаній), OES. абы (XI c. Остр. ев.); BRu. *абы́,* Ru. arch. *абы́,* Po., Cz. Slk. *aby.* — Deriv. Frequent as the first part of compounds: *аби́де, аби́коли, аби́куди, аби́хто, аби́як, аби́що,* and: *аби́-но, аби́-то,* etc.

From *а -би,* see s. vv.

аби́р! interj. 'away, go!' (to a sheep), ModUk. only.

A compound *а! - бир!,* see s. vv.

аби́щиця 'nonsense, trifle', ModUk;. wanting in other Sl. — Deriv. *аби́щичний.* — Syn. *дурни́ця, нісені́тниця, курзу́-верзу́, ка́-зна-що, баналю́ки, банелю́ки.*

A ModUk. neologism, derived from *аби́що* and the suffix *-иця* like *нісені́тниця,* q. v.

аби́що see **аби́.**

або́, Wd. а́льбо conj. 'or, either... or', MUk. або, албо, алибо (XV—XVIII c.), OES. або (1377, 1388), али бо (XV c.); BRu. *або́, альбо́,* Ru. *а́бо, а́льбо (? Vasmer 1, 2),* Po. *albo,* OPo. *alibo,* UpSo., LoSo. *abo.*

It cannot be certainly decided whether *або́* is a compound *а-[и]бо* or *а-ли-бо;* the latter is the more probable for structural reasons, Berneker 1, 21-22.

абрико́с, Wd. абрико́са 'apricot', ModUk.; BRu. *абрыко́с,* Ru. *абрико́с* (1789: *априко́с).* — Deriv. *абрико́сівка, абрико́сний, -совий;* here also *абрикоти́н.*

From Du. *abrikoos,* the ultimate source being Lat. *praecoqua* 'apricots'; the word came to Europe in a very roundabout way, viz. from Lat. to Gk., Fr. and other European languages; Uk. *абрикоти́н* is a direct borrowing from Fr. *abricotine,* АкСл. 1, 15, Skeat 27.

абрис 'sketch, plan', MUk. абрисъ (XVII c.); Ru. *áбрис* (since 1720). — Subst. *нáрис, плян, проéкт.*
From ModHG. *Abriss* 'ts', Тимченко 3.

абрю! interj. imitating the voice of a pigeon, ModUk. only. — Deriv. *абрю́кати, -ання.*
A compound *а! - брю!*, see s. vv., РССтоцький 3, 140.

абсолю́т 'absolute; autocrat', MUk. абсолютъ (XVIII. c.); known to all other Sl. — Deriv. *абсолю́тний, абсолюти́зм, абсолюти́ст, абсолю́тність,* here also *абсолю́ція* (since the XVII c.) — Subst. *самовлáдник, необмéжений монáрх; безумóвне; одвíчне й довíчне буття́; Бог.*
From Lat. *absolutus* 'звільнений', *absolutio* 'звільнення', Тимченко 3-4; on account of the accent *(абсолюти́зм, -и́ст)* there is less probability of its being borrowed from Po. *absolutny, absolutyzm, absolucja,* as assumed by Richhardt 29.

абши́т, Wd. áбшит, áбшид 'dismissal, lay off', MUk. абшитъ (XVIII c.); BRu. *áпшит,* Ru. *áбшид* (1780: áбшит). — Deriv. *абшитувáти, абшитóваний;* MUk. абшитован[н]ий (XVIII c.) — Subst. *звíльнення, вíдпрáва, вíдстáвка.*
From MHG. *Abschied* 'ts', РССтоцький 4, 170, Шелудько 1, 20.

ав! interj. expressing surprise, fear, pain, MUk. ав (XVII—XVIII c. Інтермедії 55); Cz., Po. *au!*
A compound *а! - у!*, see s. vv.

Аваку́м PN. Habakuk, MUk. Аввакýм или Абакýк или Абаккýкъ: борéцъ си́льный... (1627 Беринда); Ru. *Авваку́м.* — Deriv. FN. *Авакýмович; Бакýм; Бакýменко; Бакóвич.*
From Gk. *Abbakúm* (*Avvakúm*), the ultimate source being the name of the Hb. prophet *Habbakuk.*

авантю́ра, Wd. авантýра 'adventure, venture', ModUk.; known to all other Sl. — Deriv. *авантюри́ст[ка], авантю́рний, авантю́рник, -иця, авантюрувáтися.* — Subst. *шахрáйство, пройдúсвітство,* Багмет 2.
From Fr. *aventure* 'ts', and this, in turn, from Lat. *adventūra* (*advenīre* 'to happen'), Gamillscheg 62; re. Wd. *авантýра* (from Po. *awantura*) cf. Richhardt 30.

авáр, -ець 'Awar' (name of a Cauc. nation in Daghestan), ModUk.; BRu. *авáрац, Ru. авáр, -ец* (XVI c.). — Deriv. *авáрка, авáрський.*
From Tk.—Tt. *avara* 'vagabond, adventurer', Vasmer 1, 3.

áвва 'abbot; father', MUk. авва (XVII c.), OES. авва; BRu., Ru. ts, OCS. *avva,* Bu. *аввá.* — Syn. *абáт, опáт.*
From late Gk. *ávvas* 'father', the ultimate source being Syr. *abbā* 'father', Skeat 1, Lokotsch 1.

áвгуст arch. 'August', MUk. авгус (XV c.), мсца августа... просто серпень (XVI c.), мѣсяця Августа (XVII c.); OES. мсца авгоста, рекомааго зарева (XI c. Остр. єв.), авъгустъ иже осмородьныи (1073 Ізб. Св.). — Subst. *сéрпень.*
From Lat. *Augustus* (i. e. the honoured, venerable) *Caesar,* Горбач 3, 12, Vasmer 1, 2, Skeat 38.

Августи́н PN. Augustine, ModUk. — Deriv. *Августи́на, августи́нський;* AmUk. abbr. *Гус.*
From the name of Saint *Augustine* (354—430), see *áвгуст.*

авжé, авжéж adv. 'actually, in fact, truly, really', MUk. авжежъ (XVIII c.); BRu. *авжож,* dial. *авжóтки* 'end'. — Syn. *ая́кже, атóж, так, егé, звичáйно, звíсно,* Багмет 2; *отжеж, [за]пéвно, самó собóю,* Тимченко 2.
From *а - ужé,* see s. vv.

аво́! аво́сь! Wd. interj. 'see! look! behold! lo!', ModUk.; BRu. *аво́, аво́ж,* Ru. *аво́сь,* Po. *awo, awoż,* OSC. *avo.*

According to Соболевский, Лекции 95, it is a compound *a! - ose* with a secondary intervocalic *- v -, ose* occurring often in OES. texts (XII—XIV c.); Berneker's etymology 1, 21: **a - ovo - se* has been rejected by Vasmer 1, 3, a. o.; cf. also Zubatý LF. 36, 341, Колодій РМ 5, 283.

Авр[а]а́м, dial. also Абра́м, Овра́м PN. Abraham, MUk. Авра́мъ: оте́ц, выне́слый, а́бо оц высо́кїй, або пришéлец, пришéлник, прихóдень (1627 Беринда); Ru. *Авраа́м,* OCS. *Avra[a]mъ,* Po., Cz. *Abraham,* etc. — Deriv. *Авр[а]а́мів;* FN. *Авра́менко, Абрамо́вич;* GN. *Абра́мівка.* — Subst. *ба́тько багатьо́х, родонача́льник євре́їв.*

From Gk. *Avraám,* Lat. *Abraham,* the ultimate source being Hb. *Abram* 'the father is high', later changed to *Abrāhām* 'father of a multitude'.

авру́! interj. imitating the voice of a pigeon, first recorded in the XIX c. — Deriv. *авру́кати, -кнути, -ання.*

A variant of *абрю́!,* q. v., РССтоцький 3, 140.

Австра́лія GN. Australia, ModUk.; BRu. *Аўстра́лія,* Ru. *Австра́лия,* Po. *Australia,* etc. — Deriv. *австралі́єць, -і́йка, -і́йський.*

From Lat. *Austrālis* 'southerly', Skeat 39, Рудницький ЖіЗ. 9, 364—365.

А́встрія GN. Austria, ModUk.; BRu. *А́ўстрія,* Ru. *А́встрия,* Po. *Austria,* etc. — Deriv. *австрі́єць, -і́йка, -і́йський,* Wd. also *австрія́к, -я́чка, -я́цький.*

From MLat. *Austria,* the ultimate source being G. designation of the Eastern part of Gaul: Frk. *auster,* ONor. *austr,* OHG. *ôstar,* Kretschmer Glotta 26, 209, Vasmer 1, 4.

авто- a compound - forming element 'auto-' in such words as *автобіогра́фія, автогара́ж, автома́т, автомобі́ль, автокра́т, автоно́мія,* etc.; often in neologisms with native words: *автобудівни́к, автоплу́г, автопої́лка, автору́чка,* etc.; in some words Po. medium is evident: *авто́бус, авто́граф* (accent); known to all other Sl. — Subst. *само-,* e. g. *автомобі́ль — самохі́д, автоаналі́за — самоаналі́за, автодида́кт — самоу́к, автотера́пія — самоліку́ва́ння,* etc.

From Gk. *auto-* 'self-'.

а́втор 'author'; MUk. автор (1596 Зизаній); known to all other Sl. — Deriv. *а́вторка, а́вторство, а́вторський; співа́втор, -ка, -ство, -ський.* — Subst. *творе́ць, створи́тель, винахі́дник; уклада́ч, письме́нник,* Тимченко 6; MUk. творецъ, створитель, робо́тник (1596 Зизаній).

From Lat. *auctor* 'ts' *(: augēre* 'to increase'), cf. Тимченко 6, Skeat 39; MHG. or Po. medium, suggested by Vasmer 1, 4, remains to be proved.

аву́! interj. imitating the voice of a dog or a wolf, first recorded in the XIX c.

A compound *а! - у!,* with an intervocalic *- v -,* see *а!* and *у!*

аву́л see **ау́л.**

аву́рр! interj. imitating the voice of a dog, evidenced since the XIX c.

A compound *а! - вурр!,* see s. vv., РССтоцький 3, 140.

ага́! interj. 'oh! yes!', first recorded in the XIX c.; occurs also in BRu., Ru., Bu., Po., Cz., Slk. — Deriv. *ага́кати, -кнути, -ання, ага́кало.*

It cannot be ascertained whether this interj. is a compound *а! - га!* or an extented *а!* with an intervocalic aspiration like *еге́! иги́! іги́! ого́! угу́!;* the latter is the probable, cf. Gk. aá, Lith. aà; see also *а! ая!,* РССтоцький 3, 140.

ага́, ага́ 'superior, chief officer', MUk. ага (XVIII c.); BRu., Ru. *ага́* (since the XVI c.).

From Tk. *aġa* 'nobleman, lord' (orig. 'older brother' in opposition to *paša* 'younger brother'), Miklosich TE. Nachtr. 1, 2, Макарушка 3, Lokotsch 3.

ага́ва, 'Agave americana L.: agave', ModUk. only; BRu., Ru. (since 1835) ts, SC. *agáva*, Po. agawa, etc. — Syn. *ага́ва америка́нська, ало́я столі́тня, лу́сниця [америка́нська], столі́тник,* Makowiecki 14.

From Gk. *agauá* 'admirable, illustrious, brilliant, bright'.

Ага́пій, Агапо́н PN. Agathon, MUk. Ага́пїй: люби́мъ, Ага́пїа: люби́мая; Агафо́нік: благопобѣдный, Ага́фїа: блга́я (1627 Беринда); Ru. *Агафо́н.* — Deriv. *Гапо́н; Агафія, Гафія, Гафійка, Га́па, Га́п[оч]ка, Гапу́ля, -у́ня, -у́ся, Га́пця;* FN. *Апоню́к;* GN. *Гапо́нівка.*

From Gk. *Agathías, Agáthōn,* derived from *agathós* 'good'.

агаря́нин 'Mohammedan, Turk, Tartar', MUk. Агаряны (XV c.), Агаряне, бо они ся от Агары и от Измаиля зачали (XVIII c. Pk. Тесл.), OES. агарѣне Vasmer 1, 4; Ru. *агаря́не,* Bu. *агаря́нин, -нец.* — Deriv. *агаря́нка, -я́нський= ага́рський,* MUk. агарянскимъ языкомъ (1697). — Syn. *пото́мок Ага́ри: половча́нин, тата́рин, сараци́н,* Тимченко 7.

From Gk. *Hagarēná,* the ultimate source being Hb. *Hagar* 'flight'; it was the name of the housemaid of Sarah and mother of Ismael by Abraham, Младенов 2, Vasmer 1, 4.

ага́ч see сингі́ч -ага́ч.

агі́! агі́й! interj. 'fie! dickens!', evidenced since the XIX c. — Syn. *аґі! аґій!*

A compound *а! - игі́(й)!*, see s. vv.

агі́ль! interj. 'away go!' (to a goose), first recorded in the XIX c.

A compound *а! - гил! гиль!*, see s. vv.

аґі! аґій! interj. = агі́! агі́й!

A compound *а! - іґі(й)!*, see s. vv.

аго́в! агу́! interj. 'whoa!', first recorded in the XIX c. — Deriv. *аго́в - гов! агу́ - гу - гу!; аго́вкати, агу́кати, аго́вкання, агу́кання.* — Syn. *гоп - гоп! гелеге́в!* РУ 1, 7; *гей! ей!* Багмет 2.

Compound *а! - гов!, а! - гу!*, see s. vv.

Агрик, Агрика 'a legendary hero with a magic sword'; according to Чижевський, AUA 2, 324, the name may be found already in one of the tales about St. Nicholas' miracles of the pre - Mongolian period, earlier than the legend of Peter and Fevronia (XVI c.) quoted from Гудзий by Vasmer 1, 5.

From Gk. *ágroikos* 'one living in the fields; wild'.

а́грус, Ed. *а́груст, а́грес, я́грост, ґаґриз,* Wd. *а́ґрест, а́ґрес, я́ґрес, а́ґрис[т], я́ґрост, я́нґрес[т]* 'Ribes Grossularia L.: 'gooseberry', MUk. *аґрисъ||аґрестъ* (XVIII c.); BRu. *а́грэст,* Ru. dial. *а́грус, а́грест.* (Vasmer 1, 5), SC. *grȅš* (Vuk) 'sour unripe grape', Sln. *ágres* 'gooseberry', Cz. *angrešt,* dial. *ankreš[t],* Po. *agrest,* Ca. *agrăst, ągrïst,* etc. — Deriv. *агрусі́вка, а́грусовий.* — Syn. *вепри́на, верпи́на, оприни, опри́ння, опре́ня, опри́ка, ґеґа́дзи, ґеґа́цка, кіка́цка, клека́цка, клеко́цка, крижівни́к, кряжівни́к,* etc., Makowiecki 312.

From Po. *agrest* 'gooseberry', the ultimate source being It. *agresto* 'sour unripe grape', Berneker I, 25, Тимченко 7, РССтоцький Slavia 5, 8, Battisti I, 95, Richhardt 29.

агу́ндер Wd. 'ragamuffin', ModUk. only; BRu. *цугу́ндер.* — Subst. *обі́дранець, обша́рпанець.*

From Yi. *ahunder* < ModHG. *a Hund,* Верхратський ЗНТШ. 12, 42; see also *цугу́ндер.*

агу́ш! interj. 'go! away!' (to a goose, chicken, etc.), evidenced since the XIX c.

A compound *а! - гу́ш!*, see s. vv.

а́ґрес[т], а́ґрис[т], etc., see а́грус.

ад 'hell', MUk. вь адѣ (XV c.), адъ преиспо́днїй:... мѣстце про́пастное а́бо пе́кло (1627 Беринда), OES. въ адѣ (XI c. Остр. єв.), до ада (1073 Ізб. Св.); MUk. also 'god of the underworld, Hades' (XV—XVIII c.); BRu., Ru., Bu., Ma. ts., OCS. *адъ* — Deriv. *а́дський*, MUk. адова мѣста (XV c.), з пащекъ адовыхъ (XVII c.), адъского Gsg. (XVII c.), адстіи Npl. (XVIII c.). — Subst. *сторона́ підзе́мна без просві́тку, пе́кло; Бог підзе́много ца́рства (у гре́ків), волода́р у пе́клі*, Тимченко 9.

From Gk. *há[i]dēs* 'nether world, hell', Тимченко 9, Skeat 256—257.

Ада́м, dial. Ода́м, Ядам, PN. Adam, MUk. Ада́м члкъ а́бо зе́мскїй, рудый, а през литéри значи́тъ ввесь свѣтъ (1627 Беринда); BRu., Ru., Bu. ts, Po. *Adam*, etc. — Deriv. *ада́мове я́блоко, ада́мові ві́вці;* colloq. *ада́мові слізки́;* FN. *Ада́мів, Адамчу́к, Адамо́вський;* GN. *Ада́мів, Ада́мівка, Адампі́ль, Адамчуки́.* — Subst. *праба́тько ро́ду лю́дського.*

From Gk. *Adámas*, the ultimate source being Hb. *ādām* 'red' or 'red earth', probably with reference to the earth from which the bibl. first man was made, Lokotsch 2, Whitycombe 2.

адама́нт 'diamond', MUk. адамантъ (XVII c.); BRu., Ru., Bu. *адама́нт*, SC. *adàmanat*, Cz. *adamant*. — Deriv. *адама́нтовий.* — Syn. *діяма́нт, алма́з.*

From Gk. *adámas, -antos* 'ts', Тимченко 7; the SC. and Cz. words are borrowed from Lat. *adamas, -antis*, Berneker 1, 27, Machek 1; see also *діяма́нт, алма́з.*

адама́шка, адама́шок 'damask', MUk. адамашка (XV c.), одамашка; BRu. *адама́шка*, Ru. *адама́шка, [о]дама́шка*, Po. *adamaszek* 'ts'. — Deriv. *адама́шковий.*

From MLat. *adamascus* 'damask' through Po. medium, Richhardt 29; the word is based on the name of the city of *Damascus*, Kluge 51.

адвока́т 'advocate', ModUk.; BRu. *адвака́т*, Ru. *адвока́т* (since 1780), Bu. *адвока́т, -ин*, Ma. *адвока́т*, SC. *advokat*, Po. *adwokat*, etc. — Deriv. *адвока́тка, -тство, -тува́ти, -ту́ра.* — Subst. *пра́вний оборо́нець*, iron. *брехуне́ць.*

From ModHG. *Advokat*, the ultimate source being Lat. *advocātus* 'one called to the bar', РССтоцький 4, 199, Skeat 8.

адже́, Wd. аже́ conj. 'well, then, but, however, still', ModUk. only. — Syn. *проте́, принайм́ні*, Wd. *пре́цінь.*

From *а - д - же, д* being abbr. *диви́;* see *ади́* and *же.*

адзи́мка Wd. 'azime, matzos, unleavened bread', MUk. азима (XVII c.); wanting in other Sl. — Deriv. *адзимо́нька* (1956 Дзьобко). — Syn. *пр́існий хліб, прісня́к, ма́ца*, Тимченко 13; *вівся́на паляни́ця* (1956 Дзьобко).

Borrowed from Rm. *adzimă, azimă* 'ts', the ultimate source being Gk. *ádzymos;* Шелудько 2, 125, rejects an immediate borrowing from Gk., suggested by Vasmer, Сборник 86, 26; cf. also Cioranescu 52.

адзу́с[ь]! interj. 'go! away! (to a cat)', first occurrence: XIX c. — Deriv. *адзу́ськи!*

A compound; *а! — дзусь!*, see s. vv.

ади́! interj. 'see! look here!' first occurrence: XIX c.

From *а - диви́*, see *а* and *диви́тися*, Janów Symb Rozwadowski 2, 275.

адміра́л 'admiral', MUk. адмѣралъ (XVIII c.); in BRu., Ru. and other Sl. ts. — Deriv. *адміралі́ція, адміралті́й-*

ство, -ійський, адмірáльство, -льський, MUk. адмѣралский (XVIII c.).

The word is derived from Ar. *amīr, emīr* 'ruler, commander', *al*-being the Ar. article present in Ar. and Tk. titles as, e. g., *amīr—al—amara* 'ruler of rulers', *amīr—al—bahr* 'ruler of the sea', etc.; it is to the latter that we owe the term *admiral*: the Ar. title was Latinized to *admiralis maris* and it was gradually corrupted to *admiral,* Lokotsch 6, Skeat 7, Огієнко РМ. 1, 215.

адрéса 'address', Mod Uk. only; BRu. *áдрас,* Ru. *áдрес,* Po. *adres,* Ma. *áдреса,* etc. — Deriv. *[за]адресувáти, [за]адресóваний.*

From Po. *adres,* the ultimate source being Fr. *adresse* 'ts', Richhardt 29.

адýзь! interj. 'away! go! (to a pigeon)', first occurrence: XIX c.

A compound *а! — дузь!,* see s. vv.

аеро- a compound-forming element 'aero-, aër-, air; gas' in such words as *аеродрóм, аеронáвт, аеропóшта,* etc.; MUk. аеръ, аиръ 'air; sky, heaven'; also 'wind' (1627 Беринда); аирный 'air-'; OES. аеръ, аєръ, аиєръ; аерьныи || аєрьныи, аиєрьный 'ts'. — Subst. *повітро-, повітряно-,* Wd. *воздухо-, авіо-.*

From Gk. *aero-* 'air'.

аé Wd. (Hc.) 'yes', first occurrence: XIX c.

A compound: *а! — є,* the latter being 3rd sg. of *бути;* there is less probability of its being derived from *а — я* as suggested by Janów SymbRozwadowski 2, 274.

аж conj. 'till to, till that', adv. 'however, yet now', MUk. ажь, ажъ, аже 'ts' and: 'that, if, when; the more'; OES. ажь, аже, ожь, оже 'ts'; occurs also in BRu., Ru., Po., Cz., Slk., SC. — Deriv. Frequent in reduplications: *аж - аж, аж - аж - аж* 'very (much)' Багмет 3. — Syn. *колú, колú ж, колú тільки, скóро, а що; що; покú; як, як ужé, тільки,* Тимченко 9—12.

From *а - же,* see s. vv.

áзбука 'alphabet, ABC; primer, ABC - book', MUk. азбука (1627 Беринда) 'alphabet', язъбуки Gsg., язбуку Asg. (XVII-XVIII c. Інтермедії 53-54), OES. азъбукѣ, аз'буквы, азбука 'ts'; occurs also in BRu., Ru., Bu., Ma., SC. — Deriv. *по-, за- áзбýчний, -но;* MUk. азбуковный (XV c.); азбуковникъ (XVI—XVII c.) 'encyclopedia', азбучникъ (XVII c.) 'ABC - book'; OES. азъбукъвьникъ, азбуковьникъ, азъбукъвьныи, азбуковьныи. — Syn. *абéтка, алфавíт* || Wd. *альфабéт; абецáдло* (from Po. 1627 Беринда, 1873 Пискунов), *абéтло* (Руберовський ЛБюлетень 9, 82); OES. азвѣды.

From the first letters of the Sl. alphabet *азъ — букы;* for details see Срезневский 1, 9—10.

Азíв, Азóв see Озів.

Áзія GN. Asia, ModUk.; BRu. ts, Ru. *Áзия,* Po *Azja,* etc.; OES. *Асия.* — Deriv. *азíйський, азіят, -ка, -ський, -чина; Євразія;* MUk. зъ далечайшихъ странъ Азийскихъ (XVIII c.), Сармация... Азитицкая (XVIII c.), манѣромъ азіятúцкимъ (1726).

From Lat. *Asia,* the ultimate source being Gk. *Asía* derived from Ass. *Asu* 'the East' as opposed to *Ereb* 'the West' (Europe), Partridge 28—29, Рудницький ЖіЗ. 9, 364—365.

ай! interj. 'hey! oh! dear me!' (in expressing surprise, fear, pain), first recorded in the XIX c.; occurs also in BRu., Ru., Po., Cz., Slk., Bu. — Deriv. *áйкати, -кнути, -ання;* see also *аяй!* — Syn. *ей! ой! уй!*

A primary interj. РССтоцький 3, 140—141.

айст Ed. (Харків) see гáйстер.

áйстра, dial. áстра, гáйстра, гáйстер, я́стер 'Aster Amellus L.: aster', ModUk. only; BRu., Ru. *áстра*, Po. *aster*. — Deriv. *áйстровий*. — Syn. *басантúр, басарáн, базандúр, боя́рин, боя́рчик, боя́рочка,данúло, данúлки, гладка, івáнок, лисáк, михáлки, морóз, нестúдник, óсінь, осінчáк, -чýк, п'ятакíвці, піддубрíвник, піддубрóник, постоля́нка, сáмець, старýшок, тарéлці, вербúнка, волóве óко, зúмник, звіздоцвíт, звíздочка,* a. o., Makowiecki 45—46.

From ModHG. *Aster*, the ultimate source being Gk. *astḗr* 'star', Vasmer 1, 30.

акадéмія 'academy', MUk. академія (1631); BRu. *акадэмія*, Ru. *акадéмия* (before 1650, Чижевський AUA 2, 324), Bu. *акадéмия*, Ma. *акадéмиjа*, Po. *akademia*, known to all other Sl. — Deriv. *акадéмік, академíчний, -ність, академíзм, академíст*. — Subst. *вúщий наукóвий заклáд*.

From Gk. *akadḗmeia*, originally garden near Athens where Plato taught (387 BC.) and his followers met; the ultimate source is the name of the Gk. hero *Akádēmos*, Skeat 3.

акáфіст 'hymn of the Gk. church', MUk. акафістъ, акафістосъ (XVII s.), OES. акафистъ; BRu. ts., Ru *акáфист*, Bu. *акáтист*. — Subst. *несідáльне*.

From Gk. *akáthistos (hýmnos)*, Тимченко 13.

акáція 'Acacia L.: acacia', ModUk.; BRu. *акáцыя*, Ru. *акáция* (since 1782), Bu. *акáция*, Po. *akacja*, etc. — Deriv. *акáцієвий*. — Subst. *терностркýч*, Makowiecki 1.

From Lat. *acacia* 'ts', the ultimate source being Gk. *akakía* (:*akís* 'point'), Vasmer 1, 8, Skeat 3, Weekley 7.

aкé!, акéц! interj. 'away! go!' (to a calf, to cattle in general), evidenced since the XIX c.

A compound: *a! — ке!, a! — кец(ь)!*, see s. vv., РССтоцький 3, 140, Janów Symb Rozwadowski 2, 274.

Акермáн GN. Akkerman (city in Bessarabia); OES. Бѣлъгородъ, MGk. *Leukopolíxnē*, It. *Moncastro*, Rm. *Cetatea Albă*. — Deriv. *акермáнський*.

From Tk. - Tt. *Akkārman* 'white fort', Skok ZONF. 4, 242, Vasmer 1, 8; in 1944 the name was officially changed to *Бíлгород Дністрóвський*, ЕУ. 2, 128.

акéт! see *акóт!*

акúш! interj. 'away! go!' (to a chicken), evidenced since the XIX c.; known to BRu. and Po. as well.

A compound *a! — киш!*, see s. vv.

акомодувáтися 'to accomodate oneself', MUk. акомодовáтися (XVII c.), аккомодуючися (XVII c.); Ru. *аккомодúроваться*, Cz. *akomodovati se;* Po. *akomodować się*. — Deriv. *акомодóваний, акомодáція, акомодаційний*. — Subst. *приспосóбитися, пристосувáтися*.

From Lat. *accommodāre* (=*ad-commodāre*) 'to fit, adapt', Skeat 4, Тимченко 13—14.

акóт! dial. interj. 'away! go!' (to a cat), ModUk.; Po. *a kota!* — Deriv. *акотá!, акотý!* — Syn. *адзýс[ь]!*

From *a! - кот!*, see *котá!*

акрида MUk. 'grasshopper', 1596 also: вершки деревяным пучя, Зизаній 5; OES. акрида, OCS. *akrída*.

From Gk. *akrís, -ídos* 'grasshopper', Vasmer 1, 9.

акт 'act', MUk. актъ (XVI c.); BRu., Ru., Bu., Ma., etc. ts. — Deriv. *áктовий, актуáльний, -ність*, MUk. актыковати, -анье (XV c.), актыкáція (XVII c.). — Subst. *урочúстий обхíд, церемóнія, обря́д; докýмент*.

From ModHG. *Akt* 'ts', РССтоцький 4, 228.

акýла 'Squalus: shark', ModUk. only; BRu., Ru., Bu. ts. — Deriv. *акýловий;* FN. *Акýленко*. — Subst. fig. *кровопíйця, хижáк*, Деркач 15, 198.

From Nor. *haakall,* ONor. *haakjoerring* 'ts' with *-a* under the influence of *риба,* Meyer ZfslPh. 5, 139, Kalima FUFAnz. 23, 252 ff.; according to Itkonen Mikkola - Festschrift 49, it is derived from Lapp. *akkli —akkolag* 'ts' the ultimate source of which is also Nor. *haakall.*

акýр! interj. 'away go!' (to a turkey), first occurrence: XIX c.

A compound: *а! -кур!,* see s. vv.

акурáтний 'accurate', ModUk.; BRu. *акурáтны,* Ru. *аккурáтный,* (1780: *акурáтный),* Bu., Ma. *акурáтен,* SC. *äkuratan,* Cz., Slk. *akurátní,* Po. *akuratny.* — Deriv. *акурáтність, -но, акуратнéнько.* — Subst. *старáнний, ретéльний, спрáвний,* Деркач 15.

From Lat. *accūrātus* 'careful' :*accūrāre,* (:*ad - cūrāre*) 'to take pains with', Skeat 4, АкСл. 1, 76.

алачá 'silk material', MUk. алажи Gsg. (1727); Ru. *аладжá, алачá,* Bu. *аладжá.* — Subst. *шовкóва смугáста пéрська тканúна,* Тимченко 16.

From Tk. *aladža 'ts',* Lokotsch 4.

алé, Wd. áле conj. 'but, still, yet, though', MUk. але (XV—XVIII c.), яле, але-м, але-с (XVII—XVIII c. Інтермедії 54, 64—65), OES. але (XIV c.); BRu. *алé,* Cz., Slk. Po. *ale.* — Syn. *а, однáче, тільки ж, так а так, запéвне, нейначе,* Тимченко 16—17.

Compounded of *а,* q. v., and *-ле* < **le,* cf. dial. (Lk.) *лем[е]* 'only', OPo. *le* 'only', Cz. *le* 'and, but', SC. *ljȇ,* Ma. *ле* a strengthening part., Berneker 1, 22, Sławski 1, 24; in a similar function Latv. *-le* is used, Trautmann 153—154.

алебáрда 'halberd', MUk. алябарта (1596 Зизаній), алябáрта, галябáрда (1627 Беринда), алюбарта (XVII c.), also галюбарда || галюбáрта; BRu., Ru. алебáрда, Po. *halabarda,* Cz. *halapart[n]a, halabarda,* Sln. *alabarda,* etc. — Deriv. *алебáрдний, -ик, алебáрдовий;* MUk. алабартникъ (XVII c.).

From MHG. *helmbarte* 'ts', РССтоцький 4, 144; Po. medium, suggested by Шелудько 1, 20, Sławski 1, 394, a. o., is dubious.

алебáстр Ed. see алябáстр.

áлей Wd. (Hc.) 'Holy Ghost, God', evidenced since the XIX c.

A dial. deformation of bibl. *Elias* — *Іллý,* Hc. *Илéй,* Janów Symb Rozwadowski 2, 266.

алеч MUk. (XVII—XVIII c., Інтермедії 62) see *алé.*

алігáтор 'alligator', ModUk.; BRu. *алігáтор,* Ru. *аллигáтор* (since 1835), Bu. *алигáтор,* SC. *aligator,* Cz. *aligátor,* Po. *aligator,* etc. — Syn. *америкáнський крокодúл.*

From E. *alligator* 'ts', the ultimate source being Sp. *el lagarto* 'lizard', АкСл. 1, 95.

алілýя! interj. 'Halleluyah!', MUk. Аллилýіа: хвáла Бу (1627 Беринда); Ru. *аллилýя,* OCS. *allěluia,* Cz., Slk., Po. *aleluja, etc.* — Deriv. *алілýйщик, -ина, алілýйко, -кати, -кання;* FN. *Алилýя.* — Subst. *хвалá Богу!, хвалíте Бóга!*

From Hb. *halelū jāh* 'praise ye Yehovah' through the medium of Gk. *allēlúia* or Lat. *allelūia* respectively, Skeat 14, Тимченко 18.

алмáз, dial. галмáз 'diamond', MUk. алмазъ (1627 Беринда); BRu., Ru., Bu. *алмáз,* SC. *almaz-* in compounds. — Deriv. *алмáзик, алмáзний.* — Syn. *діямáнт, адамáнт.*

From Tk. *almas* 'diamond', the ultimate source being Gk. *adámas* 'ts', Lokotsch 5, Рудницький Київ 69, 37; see also *адамáнт, діямáнт.*

алтúця Wd. (Hc.) 'part of a shirt (under the sleeve)', evidenced since the XIX c.

From Rm. *altiță* 'ts', Шелудько 2, 125, Dejna 1, 95.

алфаві́т 'alphabet, ABC', MUk. see *альфабе́т;* BRu. *алфаві́т,* Ru. *алфави́т,* arch. *алфа́вит,* MRu. *алфавитъ* 'dictionary' (XVI—XVII c. Алфавит 20), Ru. *алфави́т,* for other Sl. see *альфабе́т.* — Deriv. *алфаві́тний.* — Subst. *абе́тка, а́збука,* Wd. *альфабе́т.*

A ModUk. loan from Ru. *алфа́ви́т,* the ultimate saurce being late Gk. *alfávitos,* Vasmer 1, 14, (extensively:) Knobloch 100 - 101; see also *альфабе́т.*

алю́! аля́! interj. 'away! go!' (to a pig), evidenced since the XIX c.

A compound *а! - ля!,* see s. vv.; РССтоцький 3, 139.

аляба́стр, Ed. алеба́стр, also: люба́йстер (Черкаси) 'alabaster', MUk. алавастръ (XVII c.), аляба́стеръ, галябастеръ (XVII c.), OES. алавастръ (XII c.); BRu., Ru. *алеба́стр,* OCS. *alavastrъ,* Bu. *алаба́стр,* SC. *alabàster,* Cz., Slk. *alabastr,* Po. *alabaster,* etc. — Deriv. *аляба́стровий,* MUk. алабастровий, алавастрный (XVIII c.). — Subst. *сні́жно - бі́лий, дрі́бно - зерня́стий гі́пс; аляба́строве начи́ння, сло́їк, ба́нка,* Тимченко 20.

From Lat. *alabastrum* (=алябастръ) and Gk. *alávastros* (= алавастръ) 'ts' respectively; the ultimate source is Eg. '*a la baste* 'the pot of the goddess Ebaste', Vasmer 1, 12.

аля́рм 'alarm', ModUk.; BRu., Ru., Ma. *ала́рм,* Po. *alarm.* — Deriv. *алярмі́ст, -ський, алярмува́ти.* — Subst. *спо́лох.*

It comes from It. *all' - arme* (Lat. *ad arma*) 'to the arms'.

альбатро́с 'Diomeda exulans L.: albatross', ModUk.; BRu., Ru. ts.; Bu. *албатро́с,* Po. *albatros.* — Deriv. *альбатро́совий.*

From Ar. *al - kādūs* 'the water carrier' through Port. *alcadroz* > E. *albatros, albatross* (folketym.: Lat. *alba* 'white'), Fr. *albatros,* etc.; the term was originally applied to the pelican which was believed to carry water for its young in its beak, Lokotsch 78 - 79, Kluge - Götze 9, Partridge 11.

Альбе́рта GN. Alberta (province in Canada), ModUk. BRu., Ru., ts, Po. *Alberta,* etc. — Deriv. *альбе́ртський,* AmUk. *ал[ь]берті́йський.*

Named after Princess Louise Caroline *Alberta,* wife of the Marquis of Lorne, Governor General of Canada 1878—1883, Place - Names of Alberta 10.

альбі́йка Wd. (Hc.) 'trough', first occurrence: XIX c.

A borrowing from Rm. *albie* 'ts', Шелудько 2, 125, Cioranescu 18.

а́льбо see **або́.**

альки́р, Wd. анки́р, вальки́р, ванька́р, а́л[ь]кер, а́нкер 'chamber, alcove', MUk. алкеръ, алкѣръ (XVII c.); Po. *alkierz,* dial. *hałkierz, alkier,* Cz. *arkýř,* OCz. *arkéř, alkéř.* — Deriv. *альки́рик.*

From MHG. *ärker, erker* 'bow, projection (of a building), balcony', derived from MLat. *arcora,* a late pl. of Lat. *arcus* 'bow', Kluge 75, РССтоцький 151; hardly through Po. medium as assumed by Шелудько 1, 20, Richhardt 29 and Machek 18.

альќо́в, алько́ва 'alcove, bedchamber', MUk. алкивъ (1710); BRu. *алько́ў,* Ru. *алько́в* 'ts'.

From Fr. *alcôve* which with its Rom. cognates is based on Ar. *al - qobbah* 'vault, tent', Skeat 13; see also *альмана́х, альхі́мія.*

ал[ь]кого́ль 'alcohol', ModUk.; BRu., *алкаго́ль,* Ru. *алкого́ль,* Bu., Ma. *алкохо́л,* Po. *alkohol,* known to all other Sl. — Deriv. *ал[ь]кого́лік, -і́чка, ал[ь]кого́льний, ал[ь]коголі́зм, протиал[ь]кого́льний, ал[ь]коголіза́ція.*

From Ar. *al-kuḥl* 'fine powder' later 'alcohol' through Rom. or G. mediation, cf. Fr. *alcohol,* It. *alcohol,* Sp. *alcohol,* ModHG. *Alkohol,* Lokotsch 98 - 99, Skeat 13.

альмана́х 'almanac', MUk. алманах (before 1525, Чижевський AUA 2, 324); BRu., Ru. *альмана́х,* Bu. *алмана́х,* Ma. *а́лманах,* Po *almanach,* known to all other Sl. — Deriv. *альмана́ховий.* — Subst. *збі́рник,* Деркач 15.

From early ModHG. *almanach,* and this from Fr. *almanach,* which with its Rom. cognates is supposed to have come from Ar. through Sp. like other words with initial *al-* (see *альхе́мія, алько́в,* etc.), but as the Ar. word for 'calendar' is *taqûm* (not 'almanach') the derivation from Gk. — Eg. *almenixiaká* is much more likely to be correct, Kluge 6—7, Vasmer 1, 15.

А́льта see Льто.

альта́на 'arbor, bower' ModUk.; Po. *altana,* Cz. *altán,* etc. — Deriv. *альта́нка.* — Subst. *бесі́дка.*

From It. *altana* through ModHG., РССтоцький 4, 234, Наконечна 94; hardly through Po., Richhardt 29.

альфабе́т Wd. 'alphabet, ABC', MUk. алфáбет (1627 Беринда), алфабетум (XVII c.); Bu., Ma. *алфабе́т,* Cz., Slk. *alfabeta,* Po. *alfabet.* — Deriv. *альфабе́тний.* — Syn. *алфа́віт;* subst. *абе́тка, а́збука.*

From MLat. *alphabētum* 'ts', the ultimate source being Gk. *álfa - bēta,* Skeat 16, Младенов 5, Schwytzer KZ. 58, 199 - 205.

ал[ь]хімія 'alchemy', MUk. алхимицкий (1631); BRu., Ru., Bu., *алхи́мия,* Ma. *алхе́мија,* Po. *alchemia,* known also to all other Sl. — Deriv. *ал[ъ]хі́мік, ал[ъ]хімі́чний.*

From Ar. *al-kimiā* and the earlier Gk. *xymós* 'juice' through Rom. or G. mediation, cf. It. *alchimia,* Fr. *alchémie,* MidHG. *alchemie,* ModHG. *Alchimie; al-* as the Ar. article is still seen in *алько́в[а], ал[ъ]кого́ль,* etc., Kluge 6. Vasmer 1, 14.

амазо́нка 'Amazon; amazon - dress', ModUk.; known to all Sl. — Deriv. *амазо́нський.*

It is a Gk. word *a+madzós* 'without breast' referring to a reputed tribe of women warriors who dwelt on the coast of the Black Sea; according to the Gk. legend the girls of *Amazons* had their right breast removed to facilitate archery. Skeat 17.

амба́р, Ed. вімба́р (Полтава) 'granary, storehouse', MUk. амбаръ (1766), also инбаръ || винбаръ (XVIII c.), OES. амбаръ, омбаръ, also анбаръ || онбаръ; Ru. *амба́р,* dial. also *онба́р, имба́р, арба́н,* Bu., Ma. *амба́р,* SC. *àmbār,* Po. *ambar,* dial. *imbar* (from Uk.). — Deriv. *амба́рик, амба́рний.* — Syn. *комо́ра, шпихлі́р, магази́н.*

From Tk. *ambar* 'shed, storehouse', Berneker 1, 28, Lokotsch 7.

амбіція 'ambition', MUk. амбиція, амбѣція (XVII c.); BRu. *амбі́цыя,* Ru., Bu. *амби́ция,* Ma. *амби́ција,* SC. *àmbīcija,* Po. *ambicja.* — Deriv. *амбіці́йний, амбіціо́зний, амбі́тний, -ність -но.* — Subst. *почуття́ особи́стої гі́дности, честь; жадо́ба сла́ви, честилю́бність, чванли́вість, пи́ха.*

From Lat. *ambitio* through Po. *ambicja,* Richhardt 31; the Lat. word meaning 'going around' was applied to a candidate for election who went around on a canvass for votes; he was 'ambitious for office', Radford 6.

амбо́на, Ed. амвóн 'pulpit in the church', MUk. амбонъ (1489), амбона (1594), OES. ам[ъ]бонъ, анвонъ, онъвонъ, онболъ, (1280 Новг. кормч.); BRu. *амбо́на,* Ru., Bu., Ma. *амво́н,* SC. *àmvôn, amvóna,* Po. *ambona,* etc. — Deriv. *амбо́нний.* — Subst. *пропові́да́льниця, ка́зальниця, церко́вна мо́вниця.*

From Gk. *ámbōn* 'ambo, pulpit', Тимченко 21.

Аме́рика, dial. Гаме́рика, Яме́рика, also Гамери́цкий край, GN. America, ModUk.; BRu. *Аме́рыка,* Ru. *Аме́рика,* Po. *Ameryka,* known to all other Sl. — Deriv. *амери-*

ка́нець, -нка, -нський, американі́зм, [з]американізува́ти, американіза́ція, американізаці́йний. — Subst. *Нови́й Світ, Нови́й Край.*

The continent was named in 1507 by Waldseemüller after *Amerigo* Vespucci, XV c. navigator, УЗЕ 1, 94, 454, Рудницький ЖіЗ. 9, 364 - 365.

амі́нь 'amen', MUk., OES. аминъ, аминь; BRu. *амі́н,* Ru. *ами́нь,* OCS. *аминъ, аминь, амнь,* Bu., Ma. *ами́н,* SC. *amin, aminati,* Cz. *amen,* Po. *amen,* etc. — Subst. *спра́вді так; кіне́ць.*

From Hb. *āmēn* 'truly, thus be it' through Gk. *amḗn,* Lat. *amen,* Lokotsch 6.

амне́стія, Ed. амні́стія, 'amnesty', MUk. амнистія (XVIII c.); BRu. *амні́стыя,* Ru., Bu. *амни́стия,* Ma. *амни́стиjа,* SC. *amnèstija,* Cz. *amnestie,* Po. *amnestia.* etc. — Deriv. *амнестува́ти. амнестува́ння, амнесто́ваний.* — Subst. *звільне́ння від кари.*

From Gk. *amnēstía* 'oblivion', Тимченко 21; Po. mediation, assumed by Vasmer 1, 17 and Richhardt 30, remains to be proved.

амуле́т 'amulet', ModUk.; BRu. Ru. etc. ts. — Deriv. *амуле́товий.*

From Lat. *amulētum* 'talisman' (:*āmōlīri* 'to avert'), Skeat 20.

амуні́ція, dial. муні́ція 'ammunition', MUk. ам[м]уніція (XVIII c.), BRu. *амуні́цыя,* Ru., Bu. *амуни́ция,* SC. *mùnīcija,* Cz. *munice,* Po. *amunicja,* etc. — Deriv. *амуніці́йний, амуні́чний* — Subst. *стрі́ливо.*

From MLat. *[am]munitio* 'military stores', Тимченко 21, Weekley 42; Po. mediation, suggested by Vasmer 1, 17 and Richhardt 30, remains to be proved.

амфітеа́тр 'amphitheatre', MUk. амфитеатеръ; BRu. *амфітэа́тр,* Ru., Bu. *амфитеа́тр,* Ma. *амфитеа́тар,* SC. *amfitèâtar,* Cz. *amfitheatr,* Po. *amfiteater,* etc. — Deriv. *амфітеатра́льний.*

From Gk. *amfithéatron,* Тимченко 21.

амфо́ра 'amphora', MUk. амфо́ра (1627 Беринда), BRu., Ru. and other Sl. — ts. — Subst. *жбан (з двома́ ву́хами),* MUk. фляша, ко́нва (1627 Беринда).

From Lat. *amphora* 'ts', borrowed as a learned loan from Gk. *amforá,* Kluge 69, Тимченко 21.

Анаста́с, -ій PN. Anastasius, MUk. Анастасій: воскресе́н[їє] (1627 Беринда); Ru. *Анаста́сий.* — Deriv. *Наста́с; Анаста́сія, Наста́ска, На́ст[еч]ка, Насту́ня, Насту́нька, Насту́сенька, На́стя, На́цька.*

From Gk. *anástasis, anastasía* 'resurrection, rising from the dead'; Anastasius, common in the Gk. Church, was seldom used in the West, Withycombe 10

ана́тема, Wd. ана́те́ма, Ed. ана́фте́ма, ана́хте́ма, 'anathema', MUk., OES. анафема || анатема; BRu., Ru. *ана́фема,* Bu., Ma. *ана́тема,* SC. *ànatema.* — Deriv. *анатемізува́ти,* MUk. анафематизовати. — Subst. *церко́вна клятьба́, ві́кляття.*

From Gk. *anáthema* — originally: a term designating 'thank - offerings set up in the temple'; the present meaning of a 'curse' comes from *an - anáthema* 'a thank - offering refused by the priests'; *ananáthema* is the proper word which should be used today in the sense of curse, Weekley 46.

А́нглія GN. Anglia, England, MUk.; BRu. ts, Ru. *А́нглия,* Po. *Anglia,* etc. — Deriv. *англі́єць, -і́йка, -і́йський; англі́зм, англіци́зм, англіча́нин, -ка, англіка́нець, -нський; англоса́кси, англоса́к[со́н]ський;* dial. *анґе́лик, а́нґлик;* MUk. король... Англенской (1719), короля Анкгелского (XVIII c.), накупилъ... суконъ аґлицкихъ (XVIII c.), анґелчикове Npl. (XVII c.), Анґликов Gpl. (XVII c.), съ... англикомъ (XVIII c.); OES. агняне.

From Lat. *Anglia,* derived from the *Angles,* one of the Teut. tribes who settled in Britain in the V c., Vasmer 1, 18, Skeat 195.

андара́к, dial. also андра́к 'petticoat'; BRu., Ru. dial. ts, Po. *inderak* (XVI c.), *andarak.*

The word was probably borrowed (about the XVI c.?) from Po., the ultimate source being ModHG. *Unterrock,* Berneker 1, 29, Brückner PF. 7, 172, Richhardt 30; РССтоцький 4, 224, assumes a direct borrowing from G.

Андрі́й, arch. Андре́й, dial. Ондрі́й, Яндрі́й, PN. Andrew; MUk. Андре́й: мужестве́нъ, смѣлый, намоцнѣйшій... (1627 Беринда); OES. Андрѣи, Анъдрѣи, Андреи, Ондрѣи, Ондреи, Ондри[и], Ондрѣ[и], Оньдрѣи (XIV—XV c. Baecklund 160-164); BRu., Ru., Bu. *Андре́й,* OCS. *Andrěa, Anьdrejь, Anъdrěa, Anьdrija,* Po. *Andrzej,* etc. — Deriv. *Андрі́йко, -і́єчко, -і́єць, -і́йцьо, Андрія́ш, Андро́сь, Андру́нь, Андру́сик, Андру́сь, Андру́сенько, Андру́х, Андру́шко, Яндру́х,* etc.; FN. *Андре́йчук, Андріє́нко, Андріє́вський, Андрі́йченко, Андрухо́вич, Андру́сів, Андрусяк, Андрусе́нко, Андруси́шин, Андру́шків, Андрія́шів,* etc.; GN. *Андрія́шівка, Андрі́єво, Андрі́їв, Андрі́ївка, Андрі́ївське, Андрі́йківці, Андру́га, Андру́сово, Андру́ші, Андру́шівка, Андру́шівський, Андру́шки,* etc.; Bot. *андрі́єць.*

From Gk. *Andréas* which, in turn, comes from *andreîos* 'manly'; the later popularity of the name was due to the first disciple called by Jesus, the brother of Simon Peter, patron saint of Ruś (Андрі́й Первозва́нний) and Scotland, Withycombe 11.

анекдо́т, анекдо́та, 'anecdote', ModUk.; BRu., Ru., Bu. *анекдо́т,* Ma. *анегдо́та,* SC. *anegdóta,* Cz. *anekdota,* Po. *anekdota,* etc. — Deriv. *анекдо́тка, анекдоти́чний, анекдоти́ст, анекдотома́н, -ія.* — Subst. *жарт, сміхови́нка.*

From Fr. *anecdote (=анекдо́т)* and ModHG. *Anekdote (=анекдо́та)* respectively; the ultimate source is Gk. *anékdota* 'things unpublished' (< *an-* negation and *ekdidónai* 'to give out'), Skeat 21, Weekley 48.

анемо́на 'Anemone L.: anemone', ModUk.; BRu. ts, Ru. *анемо́н* (first occurrence: 1835), *анемо́на,* ts in other Sl. — Deriv. *анемо́нний, -о́новий.* — Subst. *пра́ліска, сон, сон-трава́, сон-зі́лля, ві́трениця,* Makowiecki 30.

From Lat. *anemona,* the ultimate source being *anemṓnē* Gk. 'wind-flower' (lit. 'daughter of wind' : *ánemos),* Skeat 21, Weekley 48.

ані́ conj. 'not even, neither, nor, not so much as', MUk. ани, анѣ, OES. ани, (XIV); occurs in Po., Cz., Slk. and Sln. (dial. only). — Deriv. Frequent in reduplications: *ані ... ані* (XVII c.), *ані ... ні;* in conj. *ані́ж,* MUk. анижъ; анижли, анѣжели, анѣжли (from Po.); in compounds: *аніко́гісінько, анітро́хи, анітро́шечки, анічичи́рк, анія́к;* MUk. *аниколи.*

From *а - ні,* see s. vv.

ані́с, Wd. а́нис, а́ниж, а́ниш, о́ниж, also га́нус, 'Pimpinella Anisum L.: anise', ModUk.; BRu. *ані́с,* Ru. *ани́с* (first occurrence: XVI c.), SC. *ànīš* || *ànīž,* Sln. *jánež,* Cz. *anýz,* Slk. *aníz,* Po. *[h]anyż,* etc. — Deriv. *ані́совий.* — Syn. *бедри́нець га́ниж, бодя́н.*

From ModHG. *Anis* or Fr. *anis* which come from Lat. *anisum* 'ts'; the ultimate source is Gk. *ánison,* Berneker 1, 29; as is indicated by the accent the Wd. forms *а́нис,* etc. are borrowed from Po., Richhardt 30; see also *га́нус, о́ниж, бодя́н.*

а́нкер 'anchor', MUk. анкерокъ (XVIII c.) 'barrel'; BRu., Ru. *а́нкер,* Po. *ankier.* — Deriv. *а́нкерний.* — Subst. *залі́зна скрі́пка; бо́чка.*

From Du. *anker* or ModHG. *Anker* 'anchor'; the ultimate source is Gk. *ánkora* attested in MUk. as анкvра,

анкіра (XVII c.), Wd. *áнкра,* OCS. *ankyra, jankyra,* SC. *anьkira* 'anchor', Berneker 1, 29, Vasmer 1, 18, Тимченко 24; see also *я́кір.*

áнкер, анкúр see *алькúр;* the change of *ль* to *н* is conditioned by such substitutes as *мане́нький* — *мале́нький,* etc., Огоновський 70.

анó! interj. 'well; let us...', MUk ано, OES. ано, анъ, occurs also in Ru. ан, Po., Cz., Slk., SC., Sln. an. — Syn.: *то, то тоді, що; ото ж; але́; а то, аж то; аж тут,* Тимченко 24; see also *ану́!*

A compound *а! - но!* see s. vv.

анта́ба 'handle', MUk. гонта́ба (XVI c. Худаш 69); Ru. 'ts' (Vasmer 1, 19), Po. *antaba, hantaba.* — Deriv. *анта́бка.* — Subst. *руко́ятка, ру́чка, держа́к.*

From MHG. *handhabe* 'ts', РССтоцький 4, 166, through Po. medium, Шелу́дько 1, 20, Richhardt 30.

Антаркти́да, Анта́рктика see Аркти́да, А́рктика.

антере́в Wd. (Hc.) 'part of the Gypsy clothing (in Suchava)', evidenced since the XIX c.; occurs also in Bu. *антерúя,* Ma. *анте́риjа* and SC. *antèrija* 'short underwear with sleeves'.

Borrowed from Rm. *antereu, anteriu* 'peasant coat' and this from Tk. *anteri* 'jacket with long sleeves'. Berneker 1, 29, Шелу́дько 2, 125, Cioranescu 27.

áнти Npl. 'Antae, Antes' (name of E. Slavs in Byz. and Lat. chronicles of the VI—VII c.). — Deriv. *áнтський.*

The assumption of G. Vernadsky that the name is based on *As* though "in full accord with the phonetic laws of the Greek language" (cf. his *Ancient Russia* 106) does not suffice to explain it from Gk.; it may more probably be connected with "the Alanic word *aendae* . . . from the same root that the name of a Gothic chieftain, Andag, and that of an Alanic king Addac...", as revised by the same author in *The Origins of Russia* 23; yet, *Antae, Antes* have been with greater reason considered as an Iran. translation of Sl. **ukrainjane* 'border people, border tribe' i. e. Sl. population neighbouring with Scythians and other Iran. tribes at that time, cf. Рудницький OnUVAN 1, 77, Грушевський 1, 174—177; according to M. Vasmer it is derived from IE. root ***ant-* 'front side', cf. Skt. *anta-* 'end, border', Got. *andeis,* AS. etc., Pokorny 1, 48—50, Kluge 72.

анти- 'anti-', MUk., OES. анти-; BRu., Ru. and other Sl. ts. — Deriv. *антидóт, антипáтія, антипóд, антитéза, антúхрист,* q. v., *Антарктúда, Антáрктика,* etc. — Subst. *проти-,* e. g., *антикомуніст: протикомуніст, антибільшовúцький: протибільшовúцький, антирелігійний: протирелігійний, антиукраїнський: протиукраїнський,* etc.

From Lat. - Gk. *anti-,* see the preceding entry.

антúпко dial. 'devil', ModUk. only. — Deriv. *антúпковий.* — Subst. *біс, нечúстий,* a. o., see *чорт.*

From PN. *Антúп, Антúпко* (< Gk. *Antippos*) a tabu - substitution of *антúхрист,* q. v.

антúхрист 'Antichrist; devil', MUk. Антихрист, OES. антихристу Dsg. (XV c.); BRu., Ru. *антúхрист,* Po. *antychryst,* etc. — Subst. *протúвник Христá, фальшúвий Христóс, чорт,* Тимченко 25.

From Gk. *antíxristos* 'Antichrist', Тимченко l. c., Skeat 24; see also *антúпко.*

Антíн, Антóній PN. Anthony, MUk. Антóнїй: свыше да́нный, або искупле́ный або вмѣсто иного купле́ный (1627 Беринда); Ru. *Антóн.* OCS. *Antonъ, Antónijь,* Po. *Antoni,* etc. — Deriv. *Антíнко, Антось[о], Антóх, Антóшко; Антóнія, Антоніна, Антóха;* FN. *Антонéнко, Антонóвич, Антóнич, Антонюк, Антощук,* etc.;

GN. *Антонів, Антонїв, Антонівка, Антонівці, Антонюки, Антонопіль, Антоновичі, Антонинський, Антошівка*, etc.; Bot. *антонівка*, Med. *антонів вогонь*.

From Lat. *Antonius*, orig. the name of a Roman gens, the most famous of which was the triumvir Marcus Antonius; the later popularity of the name was due to St. Antonius Magnus († 356), St. Antonius de Padua († 1231), and (in Ukraine:) St. Antonius of Pecherśka Lavra (Антоній Печерський † 1073).

ану! interj. 'well; let us...', MUk. ану (XVII—XVIII c. Інтермедії 53). — Syn. *ано!*

A compound *а! - ну!*, see s. vv.

анцибол[от], анциболотник dial. 'devil', MUk. анциболу Dsg. (XVIII c.); wanting in other Sl. — Syn. *болотний чорт, болотник, біс*, a. o., see *чорт*.

Compounded of *анци-* and *болотник* 'devil', the first part being a tabu- deformation of *арци-*, q. v., apparently under the influence of *антихрист*, q. v.

анчоус 'Engraulis encrasicolus: anchovy', ModUk.; BRu., Ru. ts.

From Du. *anjovis* or ModHG. *Anschovis* || *Anchovi*, the ultimate source being Bask. *anchu* 'ts', Kluge-Götze 17.

апарат 'apparatus', MUk. апаратъ || аппаратъ (XVII—XVIII c.) 'belongings'; BRu. *апарат*, Ru. *аппарат*, Bu., Ma. *апарат*, SC. *apàrât*, Cz. *aparat*, Po. *aparat*, etc. — Deriv. *апаратик, апаратний, -ик, апаратня, апаратура*. — Subst. *прилад, пристрій; орган*.

From ModHG. *Apparat* 'ts', the ultimate source being Lat. *apparatus* (: *apparare* 'to make ready'), Тимченко 27, Weekley 61.

апельсин, Wd. опельсина, опельцина 'Citrus Aurantium L.: orange', ModUk.; BRu. *апельсін*, Ru. *апельсин*, wanting in other Sl. — Deriv. *апельсиновий, апельсинний*. — Syn. *помаранча*, dial. also: *померанча, помаранець, портокал, яблоко китайське*, etc., Makowiecki 101.

From ModHG. *Apfelsine*, РССтоцький 4, 230, the ultimate source being Du. *appelsien*, Kluge - Götze 21; the dial. term *портокал* points to It. *portogallo* and indicates Portugal as the first importer of the citrus fruit to Europe (1548) from tropical Asia (China).

апетит 'appetite', MUk. аппетитъ (XVIII c.); BRu. *апетыт*, Ru. *аппетит*, Bu., Ma. *апетит*, SC. *apètît*, Cz. Slk. *apetit*, Po. *apetyt*, etc. — Deriv. *апетитний, -ність, -но*. — Subst. *охота до їжі, побуд, хіть до їжі*, Тимченко 28.

From Lat. *appetītus* 'ts', Тимченко 28.

апо!, опо! SoCp. 'father! daddy!' first recorded in the XIX c. (Верхратський, ЕЗб. 4, 234).

Vsg. of **apa* borrowed from Hg. *apa* 'father'; see also *опат, абат, авва*.

апостол 'apostle', MUk. апостолъ, OES. апостолъ, апостолъ (abbr. аплъ); BRu., Ru., Bu. *апостол*, OCS. *apostolъ*, Po. *apostoł*, etc. — Deriv. *апостолят, апостольський, -ство, апостолувати*. — Subst. *посланець; книга діянь і послань апостольських*.

From Gk. *apóstolos* 'messenger, one sent with the message of the coming of the Lord', Skeat 26.

априль, апріль MUk. see квітень.

аптека 'pharmacy, drug-store', MUk. аптыка (1596 Зизаній), аптека (XVI c.), апатѣка; BRu. *аптэ'ка*, Ru., Bu. *аптека*, SC. *apotéka*, Po. *apteka*, etc. — Deriv. *аптечка, аптекар, -ка, -ський, аптечний*, MUk. аптыкар (XVII c.), аптекаревъ (XVI c.).

From Po. *apteka* 'ts', the ultimate source being MLoG. *abteke, abbeteke*, Richhardt 30, Hülttl - Worth AUA. 8, 73.

ара́к 'arrack', ModUk.; Ru. ts and *арака́* (1863), Cz., Po. arak. — Deriv. *ара́ковий.*

From Ar. *arak* 'sweat' through the West Europ. languages, cf. Sp. *arac,* Fr. *arak,* ModHG. *Arrak,* etc., Lokotsch 9, Gamillscheg 44, Skeat 31.

ара́пник see **гара́пник.**

аргиш 'caravan', MUk. аргишъ (1506); Ru. *аргиш.* MRu. аргыш (1536). — Syn. *торгове́льна карава́на, обо́з.*

From Tk. *argyš* 'ts', Radloff 1, 301.

арґуме́нт 'argument', MUk. аръкгуменьтом (XVI c.), аркгументъ (XVII c.); BRu., Ru., Bu., Ma. *аргуме́нт,* SC. *argùmenat,* Cz., Slk., Po. *argument.* — Deriv. *арґумента́ція, арґументува́ти[ся],* MUk. аркгументуєть (XVI c.), аргументуючи (1596), арґументуєшъ (XVII c.), на арґументацію (XVII c.). — Subst. *до́від, до́каз.*

From Lat. *argumentum* 'ts', Тимченко 30.

Арда́н Wd. (Hc.) 'the feast of the Epiphany (Jan. 19th)', first recorded in the XIX c. — Deriv. *арда́нський.* — Syn. *Йорда́н, Водо́хрище.*

A dial. deformation of *Йорда́н,* q. v., Janów Symb Rozwadowski 2, 266.

аре́на 'arena', ModUk.; known to all other Sl. — Subst. *мі́сце бою, бойо́вище.*

From Lat. *arēna* 'sand' from the days when the Coliseum in Rome was strewn with sand to absorb the blood spilt in combat between the gladiators or the Christians and the lions, Skeat 30.

аре́нда see *оре́нда.*

аре́шт, dial. гаре́шт, оре́шт, 'arrest', MUk. арештовати (XVI c.), арештъ (XVII c.), арестъ (XVIII c.); BRu. *а́рышт,* Ru. *аре́ст* (also : *а́рест* XX c. Kiparsky 2, 142), Ru. *аре́ст,* Cz. *arest,* dial. *harest, [h]arešt,* Slk. *arešt,* dial. *harešt, orešt,* Po. *areszt,* dial. *hareszt,* etc. — Deriv. *арешта́нт, -ка, -ський, аре́штний, арешто́ваний, арешто́вувати, [за-, по-]арештува́ти, [за-, по-]арештува́ння,* etc., MUk. арештованье (XVII c.), арештованый (XVIII c.), арештовий (XVII c.). — Subst. *ув'я́знення, притри́мання, приде́ржання; тюрма́.*

From ModHG. *Arrest,* РССтоцький 4, 206, the ultimate source being MLat. *arrestum,* Kluge-Götze 24; on account of the accent there is less probability of its being borrowed from Po. *areszt,* as suggested by Шелудько 1, 21, Brückner 6, Richhardt 31, a. o.

аристокра́т 'aristocrat', MUk. аристокрация (XVII c.); BRu., Ru. and other Sl. ts. — Deriv. *аристокра́тка, аристокра́тія, аристократи́зм, -и́чний, -и́чно.*

From Gk. *aristokráteia, aristokratía* 'rule of the best born'; it originally meant government of the state by its best citizens.

аритме́тик 'arithmetician', MUk. аритметикъ XVII c.; Ru. *арифме́тик,* Bu. *аритме́тик,* Po. *arytmetyk* — *аритме́тика* 'arithmetics', MUk. аритметика (XVI c. Чижевський AUA 2, 325; XVII c. Тимченко 31); BRu. Ru. *арифме́тика,* Bu., Ma. *аритме́тика,* Po. *arytmetyka,* so in other Sl. — Deriv. *аритмети́чний.*

While BRu. and Ru. forms are based on Gk. *arithmētikḗ, arithmētikós,* Vasmer 1, 24, Uk. words go back to Lat. *arithmēticus, arithmētica* most likely through Po. medium; SovUk. *арифме́тика* from Ru.

ари́ч Wd. see ярич.

ари́ш! interj. 'away! go!' (to a sheep), first recorded in the XIX c.

A compound *а! - риш!* see s. vv. РССтоцький 3, 139.

а́рідник Wd. (Hc.) 'devil', evidenced since the XIX c. — Syn. *і́род, ді́дько, нечи́стий,* a.o., see *чорт.*

A dial. deformation of bibl. Herod — Ірод; Шелудько's explanation from Rm. *arid* 'fruitless', Balkan Arch. 2, 125, was rejected by Weigand, ibid., and Janów SymbRozwadowski 2, 266.

áрка 'arc', MUk. арка (XVII c.); BRu. Ru., Bu., Ma. *áрка*, Po. *arka, archa* (XVI c.), Cz. *archa* (XV c.), in other Sl. type **raka, *raky,* see *раква*. — Deriv. *аркáда, áрковий.* — Syn. *скрúня; лук.*

A late borrowing from MHG. *arke, arche* 'ark', the ultimate source being Lat. *arca,* Kluge 11.

аркáн, Wd. also гаркáн 'lasso, lariat; arkan-dance', evidenced since the XVIII c. (Величко); occurs also in Ru. and *arkabuz, arkabuzik* (XVI c.). — Subst. *гаківнúця.*

Borrowed from Tk-Tt. *arkan,* Макарушка 4, Lokotsch 10.

аркебýз, also [г]аркебýза, 'arquebus', MUk. аркабузъ (1572), гаркабузъ (1564), MRu. аркобузъ (1589), OPo. *arkabuz, arkabuzik* (XVI c.). — Syn. *гаківнúця.*

From It. *archibuso* (*arco* 'bow' — *buso* 'hole, barrel') the ultimate source being MHG. *hakenbüchse* so called because it was fixed on a hook when fired, Brückner 6—7, Vasmer 1, 25.

Арктúда, Áрктика GN. Arctic, ModUk.; BRu.. *Áрктыка,* Ru. *Áрктика,* Po. *Arktyka,* known to all other Sl. — Deriv. *арктúчний; Антарктúда, Антáрктика.* — Subst. *краї та островú кругóм півнíчного бігунá.*

From Gk. *arktikós* 'Northern', УЗЕ. 1, 158 - 159.

áркуш 'sheet', MUk. аркушъ; BRu. *áркгуш,* Ru. dial. *аркýш,* Po. *arkusz,* Cz. *arch,* OCz. *ark,* Slk. *[h]arok.* — Deriv. *áркушик, аркушéвий.*

From Po. *arkusz* 'ts' and this in turn from Lat. *arcus* 'ark', Richhardt 31, Willer Eos 33, 553—554.

армáта see гармáта.

армáш Wd. (Hc.) 'Gypsy chief', evidenced since the XIX c.

Borrowed from Rm. *armaş* 'gendarm', Шелудько 2, 125.

áрмія 'army', MUk. армея (1627 Беринда); армадія (XIX c.); BRu. Ru., Bu. *áрмия,* Ma. *áрмиjа,* Po. *armia,* known to all other Sl. except Cz. and Slk. which have *armáda* (< *armata*). — Deriv. *армíєць, армíйка, армíйський.*

From Fr. *armée* or ModHG. *Armee;* for the latter explanation see РССтоцький 4, 204.

арнаýт[ка], dial. also орнаýтка 'Triticum durum Desf.: 'summer (bearded) wheat', ModUk.; BRu., Ru. *арнаýтка* (first occurrence: 1835) 'ts', Bu. *арнаýтка* 'Albanian (woman)', SC. *Arnàutka* 'ts'. — Syn. *білокрýтка, білотурка, гарнíвка, гúрка (‖ґíрка), гóрновка, жовтýха, калýз (‖ колýз), кубáнка, ледя́нка, пшенúця склúста,* or *твердá, чорнорýтка, чорнотýрка,* Makowiecki 380.

From Tk. *arna'ut* 'Albanian', the ultimate source being Gk. *albanítēs* 'ts', Макарушка 4, Lokotsch 10.

áрніка, dial. also áрнік, я́рник, áрника 'Arnika montana L.: arnica', ModUk.; Ru. *áрника* (since 1835). — Deriv. *áрніковий.* — Syn. Wd. *анґéльске зíлє, баранéць, барáнка, барáнє зíлє, барáня травá, скусівнúк,* Makowiecki 38.

From Lat. *arnica* of uncertain origin, Skeat 31.

аромáт 'aroma', MUk. аромата (XVII c.), OES.ароматъ (XI c. Остр. єв.), Ru., Bu., Ma. *аромат,* SC. *aróma,* Cz. *aroma,* Po. *aromat.* — Deriv. *ароматúчний, аромáтний, -но,* MUk. *аромáтникъ* (XVIII c.). — Subst. *запáшність, пахýчість, пáхощі,* MUk. благоуханіє.

From Gk. *árōma* 'ts', Тимченко 34, Skeat 31.

артúкýл 'article, paragraph', MUk. артыкулъ ‖ артикулъ (XV—XVIII c.), OUk. артыкулы (1388); BRu. Ru. *артыкул,* Bu. *артúкул,* Po. *artykuł.*

From Lat. *articulus* through Po. *artykul,* Richhardt 31, or ModHG. *Artikel,* РССтоцький 4, 199.

артист 'artist', ModUk.; BRu. *артыст,* Ru. *артист* (since 1803), Po. *artysta,* known to all other Sl. — Deriv. *артистка, артизм, артистичний, -но, -ність.* — Subst. *мистець; (театру) актор, лицедій,* Деркач 16.

From ModHG. *Artist* or direct from Fr. *artiste;* cf. Gamillscheg 52.

артишок 'Cynara Scolinus L.: artichoke', ModUk.; BRu., Ru. (since 1780) ts. — Subst. *карчох[a],* Makowiecki 122.

From ModHG. *Artischoke* which, in turn, comes from It. *articiocco;* the ultimate source is Ar. *al ḥaršaf* 'ts', АкСл. 1, 196, Skeat 32.

архангел 'archangel', MUk., OES. архангелъ (XV c.); BRu., Ru. etc. ts. — Deriv. *архангельський.* — Syn. *архистратиг,* see *янгол.*

From Gk. *arxággelos* 'ts', the final *i* in the prefix (see *архи-*) was dropped before a vowel following.

Архип PN. Archyp, MUk. Архіпъ: начальникъ коній, конюшій... (1627 Беринда), Ru. ts. — Deriv. *Архипко;* FN. *Архипенко;* GN. *Архипівка.*

From Gk. *Árxippos* (= *Hípparxos*) 'one ruling the horse'.

архі- 'archi-, chief', MUk., OES. архи- || арци- (< Po. *arcy-*); BRu. *архі-,* Ru., Bu., Ma. *архи-,* SC. *archi-,* Cz., Slk. *arci-,* Po. *arcy-,* etc. — Deriv. *архієрей, архікнязь, архімандрит, архіпастир, архітвір,* etc. — Syn. MUk. арци-: арцибискупъ (XV c.), арцигетманъ (XVIII c.), арциофѣрникъ (XVII c.), etc.

From Lat.-Gk. *archi-, arxi-,* much used originally in ecclesiastical words designating 'the first in rank or importance'; WS. *arcy-* exhibits the MLat. pronunciation *arci-,* Kluge 76, Partridge 872.

архів 'archives', MUk. архива (XVIII c.); BRu. *архіў,* Ru., Bu. архив, Ma. *архив,* SC. *àrchîv,* Cz. *archiv,* Po. *archiw,* etc. — Deriv. *архівар, -ка, -іюс, архівіст, -ка, архівознавство, архівний, архівальний.*

From Lat. *archīvum* (also *archīum*) 'the place where public records are kept, public record', the ultimate source is Gk. *arxeîon* 'a public building, residence of the magistrates' (from *arxḗ* 'beginning; government'). Тимченко 35, Skeat 29.

архітект, архітектор, 'architect', MUk. архитектонъ (XVI—XVIII c.), архитекторъ (XVIII c.); BRu. *архітэктар,* Ru. *архитектор,* Bu., Ma. *архитект,* Po. *architekt.* — Deriv. *архітекторський; архітектоніка, архітектонічний.* — *архітектура,* 'architecture', MUk. архітектура (1627 Беринда); BRu. *архітэктура,* Ru., Bu., Ma. *архитектура,* Po. *architektura,* occurs also in other Sl. — Deriv. *архітектурний.* — Subst. *будівництво.*

MUk. **архитектонъ** from Gk. *arxitéktōn* 'chief architect'; *архітектор* from MLat. *architector* (formed like *sculptor, pictor,* etc.) through ModHG. mediation; *архітектура* from Lat. *architectura* through Po., Vasmer 1, 28, Чижевський AUA 2, 325.

арцаби Wd. see варцаб.

арци- see **архі-.**

арчак 'saddle - frame', MUk. арчакъ (XVIII c.); Ru. *арчак,* dial. also *ворчик, [в]орчак,* MRu. ерчакъ (first occurrence: 1557). — Subst. *дерев'яна частина сідла, снасть.*

From Tt. *arčak* 'ts', Тимченко 37.

аршак adv. Wd. 'numerously, copiously', first recorded in the XIX c.; Po. orszak. — Deriv. *аршаком.* — Subst. *чисельно, масово, гуртом.*

From Po. *orszak, orszag*, the ultimate source being Hg. *örség* 'guard, garrison', Miklosich 226; according to Шелудько 2, 125, it is derived from Rm. *arțag* 'ts'.

аршúн 'arshin (1¼ yard)', MUk. аршиновъ осмъ (1585); BRu. *аршы́н*, Ru., Bu. *арши́н*, Ma. *áршин*, SC. *àršin*, Po. *arszyn*. — Deriv. *арши́нний, -ик*. — Subst. *мíра дóвгости ужи́вана у Львóві: п'ять чвéртей лóктя крáківського; росíйська мíра дóвгости*, Тимченко 37.

From Tk. - Tt. *aršyn* 'ts', Miklosich 4, Berneker 1, 31, Lokotsch 10, Тимченко 37, Рогаль 182.

áршиця Wd. (Bk., Hc.) 'steep mountain', first occurrence: 1838 (Вагилевич); wanting in other Sl. — Subst. *стрімкá горá, горá з дóвгим хребтóм*.

From Rm. *arşiță* 'sun heat', in Carpathian dial. 'sunny side of the mountain' as opposed to *зáтінь*, Бойк. 17, Гуц. 31.

аря́! interj. 'away! go!' (to a sheep or a pig), first recorded in the XIX c.

A compound *а! - ря!* see s. vv. РССтоцький 3, 140.

ар'я́н 'sour milk', ModUk.; Ru. *арья́н, айрья́н, айрáн* 'ts'.

From Kirgh., Osman., *airan* 'ts', Vasmer 1, 8, 29, Janów Studia 3, 205.

асá! interj. 'away! go!' (to a pig), first attested in the XIX c.

A compound *а! - са!* see s. vv. РССтоцький 3, 140.

аса[в]ýл see оса[в]ýл.

асамблéя 'assembly', MUk. асамблея 'social gathering, ball, party' (XVIII c.); BRu. ts., Ru. *ассамблéя* 'ts', Po. *asambl*, Pl. *asamble* 'social gathering, ball'. — Subst. *зібрáння, збóри;* (MUk.) *товари́ське зібрáння, вечíрка*.

From Fr. *assemble* 'gathering', Тимченко 38.

Аскóльд PN. Askold (one of the semi-legendary Ruś princes in the IX c.), OES. Асколдъ, Осколдъ; BRu. Ru. and other Sl. ts. — Deriv. *Аскóльдова моги́ла*.

From ONor. name *Hǫskulds*, known also as *Ascalt* to Irish annals, Thomsen 147, Matthews 56, РССтоцький 4, 82; Poucha's assumption that the name is based on ONor. *asca* 'ashes', Slavia 8, 440, must be rejected; equally inconceivable is the explanation of Vernadsky connecting it with ONor. *Asi* (*Aesir*), cf. his *Ancient Russia* 274—275.

аспéкт 'aspekt', MUk. аспектъ (occurs in 1672 in a poem by С. Полоцький, Чижевський AUA 2, 325); аспектъ (XVIII c. Тимченко 36); BRu., Ru., Bu. *аспéкт*, Ma. *áспект*, Po. *aspekt*, occurs in all other Sl.

From Lat. *aspectus* 'ts'.

áспид see гáспид; *áспіда* Bk. 'bad woman' Кміт 9; BRu. *áспіда* 'adder, viper; wicked woman'; MUk. аспида 'adder, viper' (XVII c.).

Origin the same as that of *гáспид*, q. v.

áспра 'silver coin', MUk. аспра (XVII—XVIII c.); Ru. *аспр* 'ts', Bu., Ma. *áспра*.

From Gk. *áspron*, the ultimate source being Lat. *asper*.

áстма 'asthma', ModUk. only; BRu., Ru. and other Sl. ts. — Deriv. *астмáтик, астмáтичка, астматúчний*. — Subst. *дúхавúця, я́духа*.

From Gk. *ásthma* 'a chronic disease of respiration'.

áстраб see яструб.

астрахáнка 'Astrakhan herring', ModUk.; Ru. ts. — Syn. *пузанóк*.

Derived from the name of the city of *Áстрахань* (Caspian port on Volga delta), ORu. also *Асторохань*, Ar. *Hajj — Tarchan*, MLat. *Agitarcan* (XIV c.); the ultimate source is Tk. *Hadžitarxan*, which according to Vernadsky, comes from Altaic *As - Tarxan* 'comander of the As division', cf. his ***Ancient Russia*** **214.**

астрона́вт 'astronaut', ModUk. (XX c.); Ru. ts, Po. *astronautyka.* — Deriv. *астрона́втика.* — Subst. *зорепла́вання,* УРЕ. 1, 343.

From Gk. *ástron* 'star' and *nautiká* 'navigation'.

астроно́м, Wd. остромóн (Сенечіл Bk.) 'astronomer', MUk. астрономъ (1627 Беринда), остроному Dsg. (XVII—XVIII c. Інтермедії 101); BRu., Ru., etc. ts. — Deriv. *астроно́мія, астроно́мічний,* MUk. астрономскъій (XVII c.). — Subst. *звіздáр,* MUk. звѣздозакóнникъ (XVII c.).

From Gk. *astronómos* 'ts', Тимченко 40.

асфа́льт 'asphalt'; according to Vasmer 1, 31, a new word, in fact can be found as early as Nicon's Chronicle 1, 44, Чижевський AUA 2, 325; BRu., Ru. *асфа́льт,* Bu. *асфа́лт,* Ma. *а́сфалт,* Po. *asfalt,* known to all other Sl. — Deriv. *асфа́льтовий, асфальто́ваний, асфальтува́ти, -ува́ння.*

From Gk. *ásfaltos* 'not falling down', Младенов 11.

ат! interj. 'ah! away with you!', MUk. wanting, OES. атъ 'let'; in other Sl. *атъ, ато́,* see s. vv.

From **a - *tъ,* the latter being pron. **tъ,* Berneker 1, 21.

ата́ка 'attack', MUk. атакованя Gsg. (XVIII c.); BRu., Ru., Bu., Ma. ts, SC. *àtak,* Cz., Slk. *atak, ataka,* Po. *atak.* — Deriv. *[за]атакува́ти[ся], [за]атако́ваний, атакува́ння;* MUk. аттаковати (XVIII c.). — Subst. на́пад, *на́ступ, при́ступ, штурм,* Деркач 16, 110.

From ModHG. *Attacke* 'ts', РССтоцький 4, 207; MUk. аттаковати is a deriv. of **аттáка* not necessary a borrowing from Po. *atakować* as assumed by Richhardt 31, or Fr. *attaquer* as suggested by Тимченко 41, see also Vasmer 1, 31; the ultimate source is It. *attacare* 'to fasten, attack', Gamillscheg 56.

ата́ман see ота́ман.

Атана́сій, Афана́сій, dial. also Ахтана́сій PN. Athanasius, MUk. Афанасїа (1484 Пом'яник); Афанасїй: безмéртный (1627 Беринда); Ru. *Афана́сий,* OCS. *Athanasijь,* Po. *Atanazy.* — Deriv. *Тана́с[ко], Опана́с, Охтана́с, Пана́с[ко], Пана́сик; Атана́сія, Афана́сія;* FN. *Афана́сїв, Афана́сьев - Чужби́нський, Пана́сенко;* GN. *Афана́сівка, Опана́сів[ка], Пана́сівка.*

From Gk. *Athanásios,* patriarch of Alexandria (295—373); the name is derived from Gk. *athánatos* 'undying, immortal', *athanasía* 'immortality'.

ата́сь! interj. to call or to scare away ducks, evidenced since the XIX c.

A compound *а! - тась!* see s. vv. РССтоцький 3, 140.

атеї́ст 'atheist', MUk. атеиста (XVI c.), афеиста, афей (XVII); BRu. *атэі́ст,* Ru., Bu., Ma. *атеи́ст,* SC. *atéista,* Cz., Slk. *atheista,* Po. *ateista.* — Deriv. *атеї́стка, атеї́зм, атеїсти́чний, -но.* — Subst. *безбо́жник, безві́рник, неві́ра, -руючий, недові́рок.*

From Gk. *átheos,* MUk. атеиста through Po. *ateista,* see *а-.*

ателье́ 'atelier, studio', ModUk.; BRu. *атэлье́,* Ru. *ателье́,* Bu. *ателие́,* Po. *atelier,* etc. — Subst. *робі́тня, майсте́рня,* Деркач 16, 100.

From Fr. *atelier* 'ts', АкСл. 1, 215, Gamillscheg 55.

атеста́т 'certificate', ModUk.; BRu. *атэста́т,* Ru. *аттеста́т,* Bu. *атеста́т,* Cz. Slk. *atestát,* Po. *atestat.* — Deriv. *атеста́ція, атестаці́йний, [за]атесто́ваний, атестува́ння, атестува́ти[ся].* — Subst. *по́свідка, свідо́цтво.*

From Lat. *attestātum* 'the certified (document)' (<*adtestārī* 'to affirm, bear witness'), Skeat 37, Weekley 88.

а́тлас 'atlas', MUk. атлясъ (XVIII c.); BRu. Ru. ts, Bu. *атла́с,* Ma. *а́тлас,* SC. *àtlas,* Cz. Slk., Po. *atlas.* —

Deriv. *áтласний, áтласовий.* — Subst. *збір географічних карт.*

From ModHG. *Atlas* 'ts', the ultimate source being Gk. *Atlas* — the name of a mythical giant who was given the burden of holding up the world; G. Mercator, in 1595, used the name *atlas* of collection of maps from the fact that the picture of Atlas holding the world was the usual frontispiece, Kluge - Götze 26.

атлáс 'satin', MUk. [г]атласъ, отласъ (XVI—XVIII c.); BRu., Ru., Bu. ts, SC. *àtlas,* Cz. Slk. *atlas,* Po. *atłas,* etc. — Deriv. *атлáсний, атлáсовий;* MUk. [г]атласный, отласный, [г]атласовый (XVII—XVIII c.).

From ModHG. *Atlas* 'ts', the ultimate source being Ar. *atlas* 'smooth, fine', Kluge - Götze 26, Lokotsch 12.

атлéт 'athlete', ModUk.; BRu., Ru. (since 1803), Bu., Ma., and other Sl. ts. — Deriv. *атлéтка, [легко]атлéтика, атлетúчний.* — Subst. *борéць; силáч,* Деркач 16.

From Gk. *athlētḗs* 'combatant, contender in athletic games', АкСл. 1, 217, Skeat 36.

атмосфéра 'atmosphere', ModUk.; BRu. *атмасфéра,* Ru., Bu., Ma. *атмосфéра,* SC. *atmosfèra,* Cz., Slk., Po. *atmosfera.* — Deriv. *атмосфéрний, атмосферúчний.*

From Gk. *àtmos* 'vapor' and *sfaîra* 'sphere', first used in 1638 in connection with the moon, Weekley 86.

атó, атóж adv. 'certainly, naturally, of course'; conj. 'otherwise, or else', MUk. ато, атожъ, OES. ато, атъ; SC. *àto* 'look there!', Po. *atoli* 'yet, however'. — Syn. *а отó, а влáсне, ось,* Тимченко 41.

From *a - *to, the latter being pron. *to, Berneker 1. 21.

áтом, Wd. also атóм, 'atom', ModUk.; BRu. *áтам,* Ru. *áтом,* also *атóм,* Bu. *атóм,* Ma. *áтом,* SC. *àtôm,* Cz., Slk., Po. *atom.* — Deriv. *атомíзм, -íчний, -істúчний, áтомний, -ність, атомóвий, -вість.* — Subst. *неподíльне; наймéнша частúна хемíчного елемéнту.*

From Gk. *átomos* 'an indivisible particle', see *a-,* Skeat 36.

атý! interj. 'tally-ho! sick him! halloo!' (inciting dogs to attack), evidenced since the XIX c.; known also to Ru. *атý! атýкать, атýкнуть* (Гоголь). — Deriv. *атýкати, -кнути, -кання.* — Syn. *гатý! гатá! тю-гý! кус! гиджá! гудж!*

A primitive interj. akin to *атю! аціо!* see s. vv.

атý, атýт 'trump', ModUk. only; Po. *atut.* — Deriv. *атýтовий.* — Syn. *кóзир, трумф, світнé.*

From Fr. *à tout* 'for all' through ModHG. *Atout* and Po. (?) *atut,* Горбач 2, 7.

атю! interj. 'away! go!' (to a dog, pig, etc.), evidenced since the XIX c. — Deriv. *атюкати, -кнути, -ання.*

A compound *а! - тю!* see s. vv.

ать conj. MUk. only 'let', OES. *ать, атъ* 'ts'; known to Ru. and Cz.; see also *ат!, атó.* — Syn. *нехáй, хай.*

From *a - *ti, the latter being Dsg. of *ty, Berneker 1, 21.

аýл, also авýл (1843 Куліш) 'settlement, village, hurdle of Asiatic and Cauc. peoples', ModUk.; Ru. *аýл* 'ts' (since 1835), Bu. агъ'л 'hurdle'. — Deriv. *аýльний;* GN. *Аýли.* — Syn. *селище (колись кочове, тепер постійне) у казахів, туркменів і каракалпаків; гірське селище на Кавказі.*

From Kirgh. Kazan-Tt. *aul* 'settlement, village', Osman. 'hurdle', Макарушка 3, Lokotsch 12, Janów Studia 3, 205—207.

афéкт 'affection', MUk. а[ф]фéктъ (XVI—XVIII c.); BRu. ts, Ru. *аффéкт,* Bu. *афéкт,* Ma. *áфект,* SC. *àfekat,*

Cz., Slk., Po. *afekt.* — Deriv. *афектáція, афектúвний, афектóваний, афектувáтися;* MUk. афекьтацію (1644), аффектуетъ (1628). — Subst. *почуттá, почувáння, нáстрій, успосóблення; зворýшення, прúстрасть, зáпал, сéрце; прихúльність, симпáтія,* Тимченко 42.

, From Lat. *affectus* 'the act of influencing or of being influenced' hence 'affection, passion, feeling', Тимченко 42, Weekley 19, Hüttl - Worth AUA. 8, 71.

áфин[а], also я́фина Wd. 'Vaccinium myrtillus L.: blueberry', first occurrence: XIX c. — Deriv. *áфинний, -ик, афиня́к.* — Subst. *бoрíвка, чернúця.*

From Rm. *afină* 'ts', Шелудько 2, 125, Cioranescu 10.

афíша 'placard, poster', ModUk.; BRu. ts, Ru. *афúша,* Bu. *афúш,* SC. *afiša,* Cz. Slk. *afiš,* Po. *afisz.* — Deriv. *афíшка, афíшний, [роз]афішувáти[ся], [роз]афішóваний.* — Subst. *опóвістка, оповíщення.*

From Fr. *affiche* 'ts', Gamillscheg 14.

афорúзм 'aphorism', MUk. афоризм (XVII c.); BRu. *афарызм,* Ru., Bu. *афорúзм,* Ma. *афорúзам,* SC. *aforízam,* Cz., Slk. *aforizm[us],* Po. *aforyzm.* — Deriv. *афористúчний, -ність, -но.* — Subst. *прáвило, влýчний вúслів, сентéнція.*

From Gk. *afórisma* 'ts', orig. the *Aphorisms of Hippocrates,* then extended to other statements of principles, Weekley 58, Тимченко 42.

Áфрика GN. Africa, MUk.; BRu., Ru., Bu. ts, OCS. *Afriki[ja],* Po. *Afryka,* etc. — Deriv. *африкáнець, -нка, -нський,* MUk. з... мѣста Африканскаго (XVII c.), Африцкій волъ (XVII c.) — Syn. fig. *Чóрний Континéнт.*

From Lat. *Africa,* Gk. *Afrikḗ,* the ultimate source being Phoen. name for 'land of Carthage'; this name extended later to the entire continent, Partridge 8, Рудницький ЖіЗ. 9, 364 - 365, Hüttl - Worth AUA. 8, 71.

ах! interj. 'ah! oh! alas!' (in both fear and sorrow), MUk. ахъ evidenced since 1443; known to all other Sl. — Deriv. *áх[к]ати, áхнути, áх[к]ання.* — Syn. *ех! ох! ух!*

A primary interj., cf. Lat. āh!, OHG. ah!, ModHG. ach!, Fr. ah!, Pokorny 1, 1, Kluge 2; РССтоцький 3, 141.

ахінéя 'nonsense', ModUk.; Ru. *ахинéя* 'ts'. — Subst. *небилúці, нісенíтниці, дурнúці, теревéні, курзý-верзý.*

A corrupted student word, from Gk. *athēnaīos* 'from Athens', Огієнко PM 1, 216, Vasmer 1, 33.

аціба́! interj. 'away! go!' (to a dog, pig, etc.), evidenced since the XIX c.

A compound *а! - ци! - ба!,* see s. vv.

ацю́! interj. 'away! go!' (to a pig), evidenced since the XIX c. — Deriv. *ацюбóзю!* 'a magic formula in Polissja' (Софронів-Левицький orally 1961).

A compound *а! - цю!* see s. vv., РССтоцький 3, 140.

ач! interj. 'look!, just imagine!, is that so!' (expression of surprise)', MUk. ач, ачь, ачъ, аче conj. 'although', OES. ачъ (1347 Тимченко 43), аче (XV c.) 'ts'; BRu. *ач,* OCS. *ače;* OPo. *acz,* OCz. *ač, ače,* UpSo. *hač,* LoSo. *ac.* — Deriv. *ачéй, ачéнь,* MUk. ачéй (1596 Зизаній), ачколве, ачковекъ, ачколвѣкъ (from Po. aczkolwiek, XVI—XVII c.), OES. ачесь, ачеть — Syn. conj. *хоч, хíбá;* adv. *мóже, принáймні.*

A compound **а* - **če,* the latter being ** *kᵘe,* cf. Skt. *ca,* Av. *ča,* Lat. - que, Gk. *te,* Pokorny 1, 635.

ачéй, ачéнь see **ач!**

ачи́ conj. MUk. only 'although', OES. ачи 'if' (XIV c.); BRu. *ачú, ачúж, ацúж?* 'is it possible, really?' — Syn. *хоч; мóже, чи не, хíбá.*

A compound *а - чи,* see s. vv.

ачхи́! interj. 'achoo!' (expressing a sneezing sound), first recorded in the XIX c.

A compound *а! - чхи!*, see *чха́ти*.

ащ, а́ще dial. 'if; though', MUk. аще (XVII—XVIII c. Інтермедії 134); OES. аще, ащо (1284 Matthews 159); BRu., Ru. *а́ще*, OCS. *ašte, jašte*, OSC, *aće*, Po. dial. *jacy* 'only', OPo. *jaci*. — Syn. *ач, а́че*.

Compounded of **at* < ***ōt*, see *a*, and **je* < ***jed* Asg. n. of **jo-*, corresponding to Skt. *yāt* 'since', Av. *yat* 'when, it', OPers. *yātā* 'while, when', Berneker 1, 34; Uk. forms, apparently borrowed from OCS., prove nothing for the wrongly assumed reconstruction of ащ[е] < **ažьče* < **a-že-če* by Огоновський 213; re. variety of functions of *ašte* in OCS. cf. Bauerovi Slavia 26, 157—179.

Аю - Да́г GN. Aju - Dah (mountain in Crimea), ModUk.; Ru. *Аю́ - Даг* (Vasmer 1, 34). — Subst. *Ведмі́дь - гора́* УРЕ 1, 388.

From Tk. - Tt. *ajū* 'bear' and *dah* 'mountain', Vasmer l. c.

ая́ adv., part. colloq., 'yes, of course', ModUk. — Deriv. *ая́ . . . ая́, ая́я!, ая́кати, -ання*. — Syn. *так, ато́ж, авже́ж*.

An extended *aa* with intervocalic iotation, cf. Lith. *aà*, *Gk. aá*, etc., see *a!*

ая́й! interj. 'ah! oh! alas!', first occurrence: XIX c. — Deriv. *ая́йкати, -ання*.

A reduplicated *ай - ай*, q. v., РССтоцький 3, 140—141; see also the preceding word.

ая́кже! interj. 'yes! so is it!; why not?', first recorded in the XIX c. — Syn. *ато́ж, авже́ж*.

A compound *а - як - же*, see s. vv.

Б

Б, б — the second letter of the Uk. alphabet, MUk. and OES. name буки: букы, see *бу́ква*.

б after vowels = **би**.

б. abbr. = бу́вший 'former'.

ба! interj. 'bah! just think!', conj. 'even, indeed, yet', MUk. *ба* (XVII—XVIII c.); Cz., Slk., Po. *ba*. — Deriv. *ба́кати, ба́кнути, ба́кання, баба́кати, бала́кати*, РССтоцький 3, 141—142.

PS. **ba* corresponding to Lith. *bà*, OPr. *bhe*, Gk. *fē*, Av. *bā*, etc.; IE. ***bhō*, Trautmann 22 - 23, Pokorny 113; Ru. and Bu. *ба*, SC. *ba* are to be separated from the above, Berneker 1, 36.

ба́ба 'old woman; peasant woman; grandmother; midwife'; MUk., OES. баба; known to all other Sl. — Deriv. *ба́бка, ба́бочка, ба́бонька, бабу́ня, -у́ся, бабу́сенька, -ечка, бабе́га, бабе́ра, -рія, баби́ще, -и́сько, ба́бсько, баби́зна, бабу́га, баби́нець, бабни́к, ба́бич, бабі́й, ба́бець, ба́бин, бабкува́тий, ба́бський, ба́б'ячий, бабі́ти, бабони́ти, бабува́ти*, etc.; FN. *Бабе́нко, Ба́бин, Ба́бич, Баби́нець, Бабі́й, Баб'я́к*; GN. *Бабачиха, Ба́бин, Ба́бино, Ба́б'є, Бабинці, Баби́чево, Баби́чівка, Ба́бка, Бабовка, Бабу́хів, Бабушки, Ба́бчик, Бабчинці, Баб'янка*, etc. — Syn. *жі́нка*.

PS. **baba*, IE. ***bābā* — a deriv. from the infant's language of great antiquity; to this word ME. *babe*, E. *baby*, ModHG. *Bube*, It. *babbo*, Lith. *bóba*, Latv. *bâba* a. o. are related, Kluge 46, Berneker 1, 36, Trautmann 23, Pokorny 91,

Шевельов 509; (extensively:) Трубачев 1, 71 - 72, Бурячок 50 - 54.

бабáй 'hobgoblin', ModUk. only; Ru. *бабá, бабáй* 'grandfather, old man' — Deriv. FN. Бабáй.

From Tk. *baba* 'father', Berneker 1, 36, Lokotsch 13, Vasmer 1, 34—35.

бабáйка 'rudder; great oar', ModUk.; Ru. *бабáйка* and *бабáшка* 'ts'. — Syn. (на бабáйку! =) *на вéсла!* Грінченко 1, 13.

From *бáба,* q. v., Преображенский 1, 10.

бабáк 'marmot, woodchuck', ModUk.; BRu., Ru. *байбáк* 'ts'. Po. (from Ru.) *bajbak* 'lazy fellow'. — Deriv. *бабакóвий, бабачá, -чéня.*

From Tt. *babak,* АкСл. 1, 244.

бáбрати colloq. 'to soil', first occurrence: XIX c.; Cz. Slk. *babrati[se],* Po. *babrać[się]* 'ts' — Deriv. *бáбрання, за-, о-бáбрати[ся], бабрýн, -[к]а, бабрíсько.* — Syn. *бруднúти;* fig. *рúтися, копáтися.*

From PS. **babrati* 'ts' — a redupl. interj. *бр!* see s. v.: **ba - br - ati* 'to cause one's disgust being dirty' > 'to soil'; some etymologists connect it with Ht. *pagrāh* 'to soil', Machek 21.

бáвити 'to amuse, entertain; to hold up', MUk. and OES. ts; BRu. *бáвіць,* Ru. *забáвить,* Bu. *бáвя,* Ma. *бáви,* SC. *bäviti se,* Sln. *báviti se,* Cz., Slk. *baviti,* Po. *bawić,* UpSo. *zabawić.* — Deriv. *бáвитися,* several prefixed formations *до-, за-, з-, по-з-, при-, роз-бáвити,* etc., *до-, за-, з-, по-з-, при-, роз-бавля́ти,* etc., *бáвлення, забáва, зáбавка, забáвний, -но, забáвник, -иця, забáвність,* etc.; FN. *Забáва, Забáвний, Забáвський;* GN. *На Забáві (Стрий).* — Syn. *розважáти, утішáти, смішúти.*

A common Sl. causative form of **byti* 'to be', IE. root ***bhū-*: ***bhōu-,* see *бýти;* with **baviti* are connected: Got. *bauan* 'to dwell', Skt. *bhāvayāti* 'brings into being', a. o., Berneker 1, 47, Kluge 22, Pokorny 149.

бáвóвна, dial. бáволна, бáвільна, бáв[и]на, бáвуна 'cotton'; MUk. бáволна (1627 Беринда), OES. баволна (1407 AGZ. 7, 205); BRu. *бáволна,* Ru. dial. *бáвольник* 'cotton - plant', Cz. *bavlna,* Slk. *pavlna,* Po. *bawełna,* UpSo. *bawlna,* Ca. *bavälna, bawôłna* 'ts'. — Deriv. *бáвовник, -иця, бавовня́ний, -я́нка.*

From MHG. *boumwolle* 'cotton' through Cz. mediation, Кравчук УМШ. 10:6, 60; the word has been with less reason regarded as a Polonism in Uk., Richhardt 34, Vasmer 1, 36, Sławski 1, 28; cf. also Шелудько 1, 21, РССтоцький 4, 154, Худаш, Досл. і мат. 3, 124.

багá, багáти see багнýти.

багáкати Wd. (Hc.) 'to sing' (Шухевич 4, 352).

An onomatopoetic formation *ба-гá-к-ати,* see *ба!* and *га!*

багáт, багáтий, Wd. богáтий 'rich', MUk. багатый (XVIII c.), богатый, OES. богатыи, багатьно, багатьство (XI c.,Кримський 1, 245—246), BRu. *багáты,* Ru. *богáт, богáтыи,* OCS. *bogatъ,* Bu. *богáт,* Ma. *бóгат,* SC. *bógat,* Sln. *bogàt,* Cz. Slk. *bohatý,* Po. *bogaty,* UpSo. *bohaty,* LoSo. *bogaty.* — Deriv. *багатéнький, -ко, багатéнний, багáтющий, багатíй, -ка, багáч, -ка, багáцький, -ко, багáтство, багáтшати, багáт - вéчір,* many compounds with *багато-,* e. g. *багатомóвний, багаторазóвий, багатострýнний, багатотúсячний,* etc.; FN. *Богáцький, Бога[т]чýк, Богáтько;* GN. *Багáта Чернéччина, Багáте, Багáчка, Богачéво, Богачíвка.* — Syn. *замóжний, маючий, маéтний, грошовúтий,* arch. *імýщий,* Деркач 16.

An assimilative ($o < a$) innovation from orig. *богáтий,* Кримський 1, 245—246, ССтоцький 86—87, Сімович 79—80, Ільїнський ЗІФВ. 7—8, 57—8; root * *bog-,* see *Бог.*

багáття 'bonfire, pyre'; Ru. dial. *багáтье, багáть, багáч* 'ts', wanting in other Sl. — Syn. *вогóнь, вóгнище.*
PS. root **bag-* 'to glow', see *багнýти.*

багвá 'slough', ModUk., wanting in other Sl. — Deriv. *багівнúці, баговúна, баговúння, баговúнний;* GN. *Багвá* (name of a river in the Dnister-basin). — Syn. *багнó, трясовúння.*
From PS. **bagy,* Gsg. **bagъve* 'slough' related to **bag[ъ]no,* see *багнó.*

баглаї, also балгаї Npl., — напáли 'to be lazy', first recorded in the XIX c.; BRu. *боглáй* 'lazy man', Ru. dial. *баглáй* 'ts', wanting in other Sl. — Deriv. *баглúвий.* — Syn. *бáйдики бúти, байд[ик]увáти, лінувáтися,* etc.
Of obscure origin; perhaps related to *вибáгливий,* q. v.; the connection with *бáгóр,* suggested by Vasmer 1, 36, is improbable.

багнéт, Wd. бáґнет 'bayonet', ModUk.; BRu. *багнéт,* Bu. *байонéт,* Ma. *баjонéт,* SC. *bajonet,* Cz. *bajonet,* Slk. *bagnét, pagnét, panganét,* Po. *bagnet, bajnet.* — Deriv. *багнéтний, -товий,* Wd. *баґничáйка.* — Syn. *штик.*
From Fr. *baïonnette* 'ts' (< city of *Bayonne,* XVI c.), Gamillscheg 70, Огієнко РМ 1, 217, perhaps through Po. *bajnet* || *bagnet,* Richhardt 32; РССтоцький 4, 208, assumes a direct borrowing from ModHG. *Bajonett.*

багнó 'swamp, mud', MUk. багно (XV—XVIII c.), BRu. *бáгно,* Ru. dial. *багнó,* Cz., Slk. *bahno,* Po., LoSo., Ca. *bagno,* UpSo. *bahno* || *bahmo,* Plb. *bógnö* 'ts'. — Deriv. *багнúсько, багн[óв]úще, багн[ов]úця, багнýлька, багнíтка, багнíткóв[áт]і, багнюк[а], багня́, багóнка, багóнник, багнувáтий, багня́вий, -я́ний, багнúти[ся], багнітувáти,* etc.; FN. *Багнюк, Багнючка;* GN. *Бáгна, Багнéц, Багновáта, Багóнчик,* etc. — Syn. *болóто, грязь, калюжа, гружáвина, рúжава,* Тимченко 48; *драгвá, драговинá, мóчар,* Деркач 16.

PS. **bag[ъ]no* 'mud', IE. root ***bhogh-* :*bhōg-* :*bhāg-,* cf. LoG. *bagger,* Du. *bagger* 'mud at the bottom of the water', Kluge 17, Pokorny 161; some refer it to **bagrъ* 'purple' (see *бáгор*) on account of colour, Brückner 11, Младенов РФВ. 68, 377; see also Berneker 1, 38, Vasmer 1, 36.

багнýти 'to desire, wish', ModUk.; Cz. dial. *zabáhnút sa, zabahnit sa,* etc., Po. dial. *zabagać się,* in other Sl. type *бажáти* see s. v. — Deriv. *забагáтися, забагнýтися, забагáнка, вибáгливий,* etc. — Syn. *хотíти, прáгнути,* dial. *желáти.*
PS. **bagnǫti* 'ts', root **bag-,* 'to glow' from IE. ***bhōg-* 'to bake', cf. Gk. *fṓgō* 'I bake', OHG. *bacchan* || *bahhan,* OIc. *baka,* AS. *bacan,* etc., Pokorny 113; the development of meaning is illustrated by Po. *prażyć* 'to roast' and *pragnienie* 'desire', or Sln. *smágati* 'to roast' and *smaglív* 'desirous', Berneker 1, 38; the assumption of Brückner 19, that the word is related to **bag[ъ]no,* remains to be proved.

баговúння see багвá.

бáгóр Npl. бáгри, Wd. (SoCp.) багрó 'felloe; boathook, gaff', ModUk.; Ru. *багóр,* Slk. *bahra, bahora* (from Uk.?)— Deriv. *бáгрення, багрóвище, багóрний, бáгрити.*
From PS. **bagrъ* 'bend[ing], flexure', IE. root ***bhāghr-* 'bend' corresponding to ***bhāghú-s* 'arm', cf. Skt. *bāhús* 'arm, fore-arm, fore-feet', Av. *bāzāuš* 'arm', Arm. *bazuk* 'arm', Gk. *pāxys,* 'bend of the arm', OIc. *bōgr* 'arm', AS. *bōg* || *bōh* 'armus, ramus', ModHG. *Bug* 'bend, flexure, hock, bow (of a ship)', etc. Kluge 47, Pokorny 108; for other etymologies see Vasmer 1, 37, Machek 22.

багрéць, Wd. also бáгор 'purple', MUk. багоръ (XV—XVII c.), OES. баг[ъ]ръ, багор, багрь; BRu. *бáгра,* Ru. *багрéц, бáг[о]р,* OCS. *bagrъ,* Bu. *бáгър, багрéц,* Ma. *багра,* SC. *bȁgar,* wanting in other Sl. — Deriv. *багрíй, багря́нець, багрянúця, багря́ність, багрýля, багрóвий,*

-вість, багрйвий, багрйний, багрянйстий, багрйти, багріти, багрянити[ся], багряніти; FN. *Багряний, Багрій;* here also *Багрянорóдний* 'Porfyrogénnētos', etc. — Syn. *шарлáт.*

The origin of this word has not been explained satisfactorily; the old assumption that it has been borrowed from Ar. *maġra* 'red soil', cf. Lokotsch 107, cannot be proved; its connection with *багнó, божýр,* cf. Младенов 13, 39, or Goth. *fagrs,* cf. Преображенский 49, is impossible; all further clues to its early history are unfortunately wanting.

багýн see бакýн.

бaґáж 'luggage', ModUk.; also known to BRu., Ru. and to other Sl. — Deriv. *баґажéвий, баґáжний, баґáжник.* — Subst. *вантáж, поклáжа, пакунки.*

From Fr. *bagage* 'luggage' through ModHG. РССтоцький 4, 261, Gamillscheg 68, Skeat 43.

багéт[а] 'list, border, baguette', ModUk.; BRu. *багéт,* Ru. *багéт* 'ts'. — Deriv. *баґéтний, -ик, -иця, баґéтовий.*

From Fr. *baguette* 'rod, twig, staff', Gamillscheg 68.

бадаржáн, бадижáн see баклажáн.

баддя́ 'pail, bucket', OES. бадья (since 1359); Ru. *бадья́,* Po. dial. *badja* 'measure', wanting in other Sl. — Deriv. *бадéйка, бадéйний.* — Syn. *відрó, цебéр.*

From Tk. *badja* 'ts'; the ultimate source is Pers. *bādyä* 'wine pitcher, jug', Lokotsch 14.

бадéня, бадóня, бадýня Wd. (Lk.) 'hole in the bed of a river', first recorded in the XIX c.; Po. dial. *badunia* 'hole in the road' (from Uk.).

According to Балецкий, StSl. 4, 399—400, from **bodenja,* root **bъd-,* see *бóдня;* the change of *o* > *a* like in *багáтий, манастйр, нагавйці,* etc.; yet, it is more probable that the word comes from ModHG. *Bad — baden,* cf. *zrobyly jednu badun'u ta pak ša kupaly* 'they made a hole in the bed of the river and bathed' (recorded by Балецкий l. c. at Komloska).

бадилйна 'stem, stalk, scape, pedicle', бадйлля collect. 'pot-herb leaves', ModUk.; Po. *badyl,* OPo. *badel* (XVII c.), SC. *bàdalj 'stick'.* — Deriv. *бадилйнка, бадйллячко, -ячий, бадилля́стий.* — Syn. (бадилйна:) *билйна, стеблйна;* (бадйлля:) *гйч[ка],* (бурякóве) *бурячйння, буряковйння, ботвйна,* (картóпляне) *картоплйння,* (гарбузóве) *гарбузйння,* (кавунóве, огіркóве, дйняче) *[о]гýдиння, [о]гýдина,* (мóрквяне) *морковйння,* Деркач 17.

From **bad-,* an apophonic variation of the root **bod-,* see *бостй,* Berneker 1, 37, Sławski 1, 25; re. suff. *-ил -ина* cf. РССтоцький 1, 16—19, 38.

бадя́н see бодя́н.

бадьóр 'vivacity, freshness, alertness', also a short form of **бадьóрий** 'lively, fresh, alert, on the watch', Wd. *бóдрий,* MUk. бодрый, OES. бъдрыи, бодрыи etc., see *бóдрий.* — Deriv. *бадьóро, бадьорйти[ся], підбадьóрити[ся], підбадьóрювати[ся], бадьóристий, -то, підбадьóрливий, -во, бадьóрість.* — Syn. *жвáвий,* see also *бóдрий.*

From **bъdrъ* 'alert' with dial. SoRu. (Kursk) development of akanje and jokanje like *дабёр* (**dobrъ*), *храбёр* (**xorbrъ*), etc., Ляпунов Наук. Зб. Ленінград. Тва Дослідників Української Історії, Письменства та Мови 3, 1—3; see *бóдрий.*

бажáнт 'pheasant', ModUk.; Ru. ts, Po. *bażant,* Cz. *bažant,* UpSo. *bažan,* Sln. *bazān.* — Syn. *фазáн.*

From Po. *bażant* and this, in turn, from MHG. *fasant;* the ultimate source is Gk. *Fasianós* 'coming from the river *Fāsis* (in Colchis)'. Berneker 1, 47, Richhardt 34, Skeat 447.

бажáти[ся], Wd. also бажи́ти, бажíти — 'to wish, desire', MUk. бажáти (XVII c.), бажи́ти (XVIII c.); BRu. *бажáць*, Ru. dial. *бажáть, бажи́ть, бажáнить, бажéнить*, Slk. *bažit', bražit' sa*, dial. *bažiti*, Cz. *bažiti*, Po. *bażyć się* (XVII c.). — Deriv. *[по]бажáння, бáжаний, -ність, -но, за-, по- бажáти*, dial. *бажни́й*; FN. *Бажáй, Бажáн[ський]*, etc.; see also *багну́ти*. — Syn. *хотíти, прáгнути, зи́чити*; Wd. *желáти*.

PS. **bažati, *bažiti* 'ts', root **bag-*, see *багну́ти*.

базáр 'market, bazaar', MUk. базаръ (1499), OES. базаръ; BRu. Ru. *базáр*, known to all other Sl. — Deriv. *базари́нка, базáрний, базарувáти, -рювáти, базарувáння, -рювáння, розбазарювáти, розбазáрити*, etc.; FN. *Базáрко, Базáрник*; GN. *Базáр, Базáринці*. — Subst. *торгóвиця, торгóвище, торжи́ще*.

From Pers. *bāzār* 'market-place' through Tk. mediation, Макарушка 5, Lokotsch 23, Vasmer 1, 39, Акуленко 137.

базíкати 'to chatter, prattle, tattle', ModUk. only — Deriv. *базíкання, бáзі, базíка[ло]*. — Syn. *лепетáти, балáкати, патя́кати*, etc., see *говори́ти*.

From the interj. *базь!* see s. v. РССтоцький 3, 144.

базни́к 'Sambucus Ebulus L.: lilac', MUk. базник (XVII—XVIII c. Інтермедії 237); wanting in other Sl. — Syn. *бузинá*.

A dial. deformation of *бозни́к, бузни́к*, with akannja like *патрéт, базувíр*, etc. Кримський 1, 240 ff.

базу́ка 'bazooka', ModUk. (XX c.). — Subst. *реакти́вна протитáнкова рушни́ця*, УРЕ 1, 407.

From E. *bazooka* 'a raucous trombone-like sound-contraption', Partridge 42.

бáзя 'lambkin', ModUk. only. — Deriv. *бáзька* 'ament, cathkin', *базькóвий*.

A demin. of *барáн* taken from the infant's language, РССтоцький 3, 144.

базь! interj. in calling sheep; first recorded in the XIX c. — Deriv. *базь - базь! базíкати*.

Perhaps a demin of *барáн*, as *бáзя, бáзька*, see s. vv., РССтоцький 3, 144 for *бáзька* see *бáзя*.

бáзька see бáзя.

байбáк see *бабáк*.

байбари́с see барбари́с.

бáйда 'idler, drone, good-for-nothing'; || пáйда 'big slice of bread', MUk. *байда* 'pile, stake'; occurs also in BRu. arch. *бáйда* 'ts', Ru. dial. *байду́га*, Po. dial. *bajda* 'ts', *bajdać* 'to narrate, tell', *bajdka* 'story, gossip'. — Deriv. *бáйди, бáйдики би́ти, байдувáти, байдикувáти* 'to idle, do nothing', *байдувáння, байдикувáння*, dial. *байди́ґи плести́* 'to talk nonsense; to flatter'; *байду́р* 'top, dandy, coxcomb'; FN. *Бáйда, Байдебу́ра*. — Syn. *нерóба, лéдар, лінтюгá, ліню́га*.

From **ba-j-*, see *бáяти*, with suffixes **-ьda, *-íkъ, *-urъ*; derivation from ModHG. *Beute*, Тимченко 1, 50, does not offer a satisfactory explanation of the MUk. *байда* for chronolog. and semantic reasons; inconceivable is also the explanation from *бáйдик, бáйтик* proposed by Кравчук УМШ. 10. 6, 60; both words are dial. deformations of *бáйдик* from *бáйда*, cf. also Sławski 1, 25; for *бáйда* || *пáйда* see *пай*.

байдáк 'boat, bark', MUk. байдаки (XVII c.), байдакъ, байдакомъ (XVIII c.), BRu. deriv. *байдáшник, -ное*; Ru. *байдáк*, ORu. баидаки: бодакъ, Vasmer 1, 40. — Deriv. *байдáчний* (XVIII c.), *байдачóк, байдачи́ще, байдáчник*; FN. *Байдáк, Байдáчний*; GN. *Байдаково*.

The ultimate etymology is wanting; of oriental origin (Tt.?) according to Vasmer 1, 40.

байдáра 'boat covered with seal - skins', BRu., Ru. ts. — Deriv. *байдáрка* 'canoe'.

Of obscure origin; Преображенский 1, 12, refers it to *байдáк* q. v.

бáйди, бáйдики бúти, байд[ик]увáти see бáйда.

байдрáк see будя́к.

бáйдýжé adv. 'indifferently, equally, apathetically, nonchalantly', ModUk. only; wanting in other Sl. — Deriv. *байдýженьки, байдужíше, байдýжки,* abbr. *байдé; байдýжий, -жість, байдýжливий, -во, -вість, байдуж[н]íти,* — Syn. *однáково, знéхотя, холодкóм, апатúчно;* (дивитись) *крізь пáльці, і за вýхом не свербúть, ні знóбить, ні грíє, лáпки поклáсти, ні під шáпку,* Багмет 6; dial. *байбáр[д]зо* (Дорогобиччина).

Uk. neologism: *ба - й - дуже,* see s. vv.; there is no probability of its being connected with Po. *baj - dużo* 'speak much', as assumed by Vasmer 1, 41.

бáйка 1. 'fable, [fairy-]tale; trifle, lie', MUk. байка (1596 Зизаній), байкоповѣдачъ (1627 Беринда); Po. *bajka,* Sln. *bájka.* — Deriv. *бáєчка, бáєчний, -ик, байкáр, -ка, -ство, -ський,* Lk. *бáйчар;* FN. *Байчéнко;* GN. *Байківка, Байківщина, Байківці.* — Syn. *кáзка; вúгадка, вúдумка, небилúця.*

Root **baj-*, see *бáяти.*

бáйка 2. dim. of *бáя.*

байлó, Wd. also бáйла 'sorcerer, magician', MUk. (F. only:) баиля: байля (XVIII c.) 'sorceress, witch, healer (with herbs)'; wanting in other Sl. — Syn. *ворожбúт, знáхар; ворóжка, знáхарка, шептýха.*

Root **baj-*, see *бáяти;* for suffix *-lo, -la, -lja* forming 'Nomina agentis' see PCСтоцький 1, 34—39.

байлувáти 'to hitch another pair of oxen or horses to a wagon', ModUk. only (XIX c.); wanting in other Sl. — Syn. *бичувáти.*

The word which is doubtlessly a deriv. of *байлó, бáйла* has not yet been satisfactorily explained.

байóр 'coloured lace, sash, scarf; thick musical cord (string)', ModUk. only; wanted in other Sl. — Deriv. *байóрок, байóрка; боюрка, боюрок.* — Syn. *крáйка.*

From Rm. *báier* 'band', Puşcariu 15, Cioranescu 59.

байóро see баюра.

байрáк 'wooded valley', MUk. байракъ (XVI—XVIII c.) 'ts' || 'army unit' (XVIII c.); Ru. *буерáк,* dial. *баерáк, боерáк, барáк* 'gorge, gully', Bu. *байрáк* 'shore', Ma. *бáйрак,* SC. *bàrjak* 'flag'. — Deriv. *байрачóк, байрáчний;* FN. *Байрáк;* GN. *Бáйрак, Байраківка.*

From Tk. *bujrak* 'cleft, abyss', Макарушка 4, Lokotsch 28, Vasmer 1, 38; MUk. байракъ 'army unit' from Tk. *bairak* 'flag', Lokotsch 16, Тимченко 51.

байрáм 'name of two Mohammedan festivals, of which one is held at the fast Ramezan, and the other seventy days after', MUk. байрамъ (XVI c.); Ru. *байрáм, байрáн,* MRu. баграмъ (XVI c.), Bu. *байрáм, байря́м,* Ma. *бáйрам,* SC. *bàjram.* — Deriv. *байрáмний.* — Subst. MUk. великодний празникъ... еже ест... байрам великий (XVIII c.).

From Tk. *bayram* 'feast day, holiday', Тимченко 51, Рогаль 180.

бáйсак Wd. (Lk.) 'boy' (Сянік, Коковський PM. 3, 75), first recorded in the XX c. — Subst. *хлóпець.*

From AmUk. *бóйсик,* q. v.

бáйстер, байстрю́к, also бастрю́к, Wd. байстрýк 'bastard, illegitimate child', MUk. байстрýкъ (XVII c.), бастру-ковыхъ Gpl. (XVII c.); BRu. *байстрýк,* Ru. *бастрык,*

бастрóк, бастрýк, OPo. *baster, bastrzę*. — Deriv. *бастря́, байстр[ен]я, байстрю́чка, байстрючóк, байстрючи́ще, байстрю́чий, байстрюкóвий;* FN. *Бастрыга* (XVI c.). — Syn. *неправолóжник, бáхур*.

From ModHG. *Bastard* 'bastard', РССтоцький 4, 235; Po. medium, Richhardt 32, is dubious; the ultimate source is MLat. *bastum* 'pack-saddle', cf. It. and Sp. *basto*, OFr. *bat* 'pack-saddle'; *bastard* would then mean 'the son of a pack-saddle', the saddles serving the Sp. muleteers as beds, Kluge; improbable is the connection of *байстрю́к* with the name of *бастáрни* (from Tk. *bas-* 'to press') suggested by Попов 53-56.

байтáла, байтáло Wd. 'lazy, boorish, stupid person; dunce, dullard', first recorded in the XIX c.; wanting in other Sl. — Deriv. *байталувáтий;* FN. *Байтáла* (Стрий). — Syn. *незгрáба, тюхтíй, чвалáй, одорóбло, хамýла, бурми́ло;* Wd. *офéрма, сéлеп*.

Origin obscure; perhaps from *бáйла, байлó* with an argot infix *-ta-* typical for L'viv and Wd., cf. Рудницький 3, 70.

байцувáти 'to cauterize, pickle, etch', ModUk. only; Ru. *байцевáть*, Po. *bejcować;* — Deriv. *байцáрка*. — Subst. *вищáвлювати ї́дкими речови́нами; заправля́ти м'ясо корíнням, óцтом*.

From ModHG. *beizen* 'ts', РССтоцький 4, 216.

бак 1. 'cistern, reservoir, tank, vat; foredeck, forecastle', ModUk. only; BRu., Ru. *бак*. — Subst. *резервуáр на вóду або íнше тéчиво; перéдня части́на вéрхньої пáлуби на кораблí*.

From ModHG. *Back* 'a deep wooden dish, in which food is served for a certain number of the crew', borrowed, like many technical terms of sea-life, from LoG. *back* 'dish'; the ultimate source is MLat. *bacca* 'water vessel', Kluge 16; cf. also РССтоцький 4, 261.

бак 2. see пак.

бакáй Ed. 'a hollow made in the bed of a stream'; ModUk. only; wanting in other Sl. — Deriv. *бакаї́стий, бакаювáтий*. — Subst. *ви́бій, вибóїна, ковдóбина*, Деркач 17, 32; Wd. *бадéня, бадýня*.

Of obscure origin; perhaps from *бак* 1.

бакалíя 'sweets, colonial produce; groceries', MUk. бакалѣи Gsg. (XVIII c.); BRu., Ru. бакалéя, Bu. *бакалúя*, SC. *bàkâlnica*, Po. *bakalje*, etc. — Deriv. *бакалíйний, бакалíйник, -иця*. — Subst. *пíвдéнні сушéні óвочі: родзи́нки, мигдáлі* й ін., Тимченко 51.

From Ar., Tk. *bakkâl* 'ts', Lokotsch 16.

бакаля́р 'student, pupil; teacher; bachelor', MUk. бакаляры Npl. (XVI c.), бакаларъ (XVII c.) 'teacher'; Po. *bakalarz*. — Deriv. *бакаля́рство, бакаля́рський;* на бакаля́рiи (XVIII c.) 'на бакалярстві'. — Subst. *початкóвий учи́тель; ýчень*.

From Po. *bakalarz*, Richhardt 32, the ultimate source being MLat. *baccalarius*: *baccalaureus* 'one wearing a garland of bay berries'. — Direct from MLat. *бакалáвр*, '*bachelor*', *бакалаврeáт* 'BA.-degree', cf. Ru. *бакалáвр, баккалаврей* (1758), АкСл. 1, 246.

бакáн 'cochineal', first recorded in the XIX c.; Ru. *бакáн* (Гоголь a. o.), MRu. баканъ (1704). — Deriv. *бакáнний, бакáновий*. — Syn. *кармíн, кармази́н*.

From Ar.-Tk. *bakkam* 'red colour', АкСл. 1, 246, Lokotsch 16—17.

бáкати 1. 'to say ба!'; Wd. 'to accuse'; ModUk. only, wanting in other Sl.

From *ба!* q. v., РССтоцький 3, 141; Желеховський 1, 10 refers it to бáяти, see s. v.

бáкати 2. see **пáкати**.

бáкбóрт 'larboard, starboard', ModUk. only; BRu. Ru. *бакбóрт.* — Subst. *лівий бік кораблá.*

From ModHG. *Backbord* 'ts', borrowed, like many technical terms of sea - life, from LoG. *backbort,* Vasmer 1, 42.

бакúр see набакúр.

баклáга, Wd. боклáг, боклáй, буклáк 'flask, canteen; tub, keg, billy - can', ModUk. only; BRu. *біклáга,* Ru. *баклáга* (since 1789), Po. *buklak.* — Deriv. *баклáжка, баклажóк, баклáжний;* Wd. *боклажúще, боклáтий.* — Subst. *барúльце, бляшáнка.*

From Tt. *baklak* '[water-] vessel', Макарушка 4, Vasmer 1, 43; according to Шанский 26, a genuine Sl. word connected with the stem *бакл-* like *баклýши, баклáн,* etc.

баклажáн, dial. (Дністер) патлажáн, -жéй, (Херсон) батлажáн; in other dial. also: бадаржá, бадижáн, баклахáн, падлажáн (Makowiecki 348) 'Solanum Lycopersicum L.: aubergine, eggplant, guinea squash, begoon', ModUk.; BRu. *баклажáн,* Ru. *баклажáн,* dial. *бадаржáн, бадижáн, баклашкú,* Bu. *патладжáн, патлъджáн,* dial. *патлиджáн.* — Deriv. *баклажáновий, -нний.* — Syn. *помідóр, рáйское яблоко, яблоко любóвне,* ∽ *золотне,* Makowiecki 348—349.

From Tk. *patlydžan* 'eggplant', the ultimate source being Pers. *bādingān,* Ar. *bādindžān* 'ts', Lokotsch 14, Дмитриев 18.

баклáн 'phalacrocorax, noddy', ModUk. only; BRu. and Ru. (since 1780) ts. — Syn. *птах-плавýн.*

The word is usually connected with Gk. *pelekán* 'pelican', Горяев 9, Преображенский 1, 13; (through an oriental medium) Vasmer 1, 43; according to Шанский 26, a genuine Ru. word connected with the stem *бакл-,* like *баклýши, баклáга,* etc.

баклахáн see баклажáн.

Бакýм see Авакýм.

бакýн, Wd. (Буковина, Кам'янець Под.) бакýнь 'Nicotiana rustica — strong, coarse tobacco (used mostly by peasants)', ModUk.; Ru. dial. (from Uk.) *бакýн,* wanting in other Sl. — Deriv. *бакунéць, бакýнчик, бакунúще, -úсько, бакунáка, бакунáр, бакунóвий;* FN. *Бакýн, Бакунéць,* GN. *Бакунíвка.* — Syn. *багýн, духáн, капáк, корбáч, мархóтка, махóрка, плóтовець, табáк, табáси,* Makowiecki 241.

Based on *бáкати - пáкати* 'to smoke (pipe)' see s. v. suffix *-ун* like in *латýн* 'garment covered with patches': *латáти, довбýн* 'chisel': *довбáти* etc., РССтоцький 1, 21; attempts to explain this word from GN. *Baku,* or E. *baccy* (: *tobacco*) have not been successful, cf. Vasmer 1, 43.

бакшá 'melon and/or cucumber garden (in the steppe)', ModUk.; BRu. *бахчá,* Ru. *бахчá, бакчá,* or *бакшá* (1847), Bu. *бажчá,* SC. *bȃšča.* — Syn. *баштáн.*

From Tk. *bakče, bağče,* the ultimate source being Pers. *bāğča,* 'garden', Макарушка 4, Berneker 1, 39, Lokotsch 14.

бал 1. 'ball, dance entertainment', ModUk.; Ru. *бал* (since 1705), Po. *bal,* known to all other Sl. — Deriv. *балóк, бáльний, балувáти,* obs. *бальóвий, балювáти.* — Subst. *вечíрка з мýзикою й тáнцями, вечорнúці.*

From Fr. *bal* 'ts', АкСл. 1, 250, Vasmer 1, 45; Po. or G. medation, РССтоцький 4, 218, cannot be proved; the ultimate source is MLat. *ballare* 'to dance' which is derived from Gk. *ballídzō* 'dance', Kluge 18, Partridge 37.

бал 2. 'mark; point; ball', ModUk.; Ru. *балл.* — Deriv *бáльний.* — Subst. *числовá помíтка, нотáтка.*

From ModHG. *Ball* 'ball', Kluge 18, Vasmer 1, 48.

балабáйка, балабóйка see балалáйка.

балаба́н 'Falco nobilis: falcon; Filipendula hexapetala Gilib.: water-pepper; loaf of bread; dunce, ass'. MUk. боло́банъ — палатаносъ (XVII c. Алфавит 28); FN. Балабанъ, Балобанъ (XV c. Тупиков 93), BRu. *боло́ба́н* 'big pot', Ru. *балаба́н* 'falcon; dunce, ass', Po. *bałaban* 'swaggerer, dunce, ass; dial. big potato', SC. *balàban* 'heron'. — Deriv. *балаба́нка* 'big potato', *балаба́нський*.

From Tk. *balaban* 'big; falcon', Berneker 1, 40; other meanings evolved under the influence of the respective synonyms, e. g. 'water-pepper': *талаба́н*, 'loaf of bread': *бала́бух*, 'dunce, ass': *бовва́н*, 'big potato': *барабо́ля*, *бараб́урка*, cf. Ru. *балаба́н* 'swaggerer': *балабо́лить*, Vasmer 1, 44.

балабо́с, Wd. балабу́с, балабу́ц 'Jewish householder', ModUk. only. — Deriv. *балабо́ска*, dial. (Заліщики, etc.) *балабу́ста*; FN. *Балаба́с*. — Subst. *жид - госпо́дар до́му*.

From Yi. *balabos* 'ts', Верхратський ЗНТШ. 12, 42.

бала́бух[а] 'loaf of bread; small (light) cake, bun', ModUk.; BRu. *балабу́ша*, Po. dial. *bałabuch*. — Deriv. *бала́бушка*, *-шок*, Wd. (Жовківщина) *бала́бушник* 'наволітник', Колодій РМ. 5, 283. — Syn. *бухане́ць*; Wd. *пампу́х*.

Of obscure origin; its connection with *буха́н* and *пампу́х*, though possible, cannot be established.

балага́н 'show-booth; disorder; farce, tomfoolery', ModUk. only; BRu. ts, Ru. *балага́н* (since 1702), Po. *bałagan*. — Deriv. *балага́нчик*, *балага́нник*, *-иця*, *балага́нний*, *балага́нити*; Wd. *балаґува́ти*. — Subst. *приміщення для виста́в*, *халу́па*, *бу́да*, *я́тка*; *непоря́док*, *ха́ос*.

From Pers. *bālāhānä* 'balcony', Lokotsch 17, АкСл. 1, 252.

балагу́ла 'Jewish covered wagon; Jewish driver of same; stupid (dull) fellow'; Po. populist, friend of the people in Ukraine in 1830—1850', ModUk.; Ru. *балаго́л*, Po. *bałaguła*. — Deriv. *балагу́льський*, *балагу́льщина* (Гнатюк 1928), Wd. (Lk.) *балаґува́ти*.

From Yi. *balagole*, Верхратський ЗНТШ. 12, 42, Altbauer JP. 17, 47-49 and AUA. 8, 118.

балагу́р 'wag, joker, facetious person', MUk. балагурити (XVII—XVIII c. Інтермедії 122); Ru. *балагу́р* (since 1731) 'ts'. — Deriv. *балагу́рити*, *балагу́рство*; FN. *Балагу́р[а]*, *Барагу́ра*. — Syn. *жартівни́к*, *жарту́н*.

The word, which is doubtlessly a compound, has not yet been satisfactorily explained; while the first component seems to be undubitably connected with *бала-*, root **ba-*, see *бала́кати*, the second part has not yet been elucidated; some suppose the connection with verbs *говори́ти*, *гу́ркати*, Преображенский 1, 13; according to Jakobson, Word 7, 189, it derives from Yi. *balagole*, see балагу́ла.

бала́да 'ballad', ModUk.; in Ru. since 1803, the word is known to all other Sl. — Deriv. *бала́дний*.

From ModHG. *Ballade* or Fr. *ballade*, the ultimate source being MLat. *ballare* 'to dance', Gamillscheg 72, Vasmer 1, 48; originally it designated a dance-song in Provence, later a *ballad* in general, АкСл. 1, 257.

бала́кати 'to talk, chatter, prate', ModUk.; BRu. *бала́каць*, Ru. *бала́кать* (since 1780), Po. dial. *bałakać*. — Deriv. *балакани́на*, *бала́кання*, *бала́канка*, *-ння*, *бала́ки*, *балакня́*, *бала́чка*, *бала́кайло*, *балаклі́й*, *балаку́н[ка]*, *балакли́вий*, *-венький*, *бала́куватий*, *балаку́чий*, Wd. *ба́лак*; FN. *Ба́лаш*; GN. *Балакле́я*, *Балаклія*. — Syn. *базі́кати*, *торо́чити*, etc.; see *говори́ти*.

An extended form of *ба́кати*, root *ba-, see ба!

Балаклáва GN. Balaklava (city in Crimea), MUk. ts (since 1475 УРЕ 1, 418—419); BRu., Ru. ts, Po. *Bałakława*. — Deriv. *балакла́вський*.

From Tk.: Osman. *bałyklava* 'fish-market', Vasmer 1, 45.

балала́йка, dial. also балаба́йка, балабо́йка 'balalaika', ModUk.; BRu., Ru. and other Sl. (from Ru.) ts. — Deriv. *балала́єчка, балала́єчний, -ик, -иця.* GN. *Балайчу́к.*

From **balajka* with a reduplication of the syllable *-la-*, cf. the GN. *Балайчу́к,* and the expression *на гала́й - балай,* see s. v.; PS. stem **bala-*, see *бала́кати.*

бала́м! interj. imitating the sound of bells: ding-dong! ModUk. only; — Deriv. *бала́мкати, -кнути, бала́мкання.*

An extended form of *бам!* q. v., РССтоцький 3, 142.

баламу́т 'disturber; seducer; sorcerer; Scomber scombrus : mackerel', Wd. 'feed, nose - bag', MUk. balamut (1587), баламу́тъ (1627 Беринда), баламутити (XVI c.); Ru. *баламу́т* (since 1731), Po. (from Uk.) *bałamut,* Cz. *balamutič.* — Deriv. *баламу́тка, баламу́тство* (XVII c.), *баламу́тня* (XVI c.), *баламу́чення, баламу́тний* (XVI c.), *[з-, по-]баламу́тити;* FN. *Баламу́т, Баламу́тько;* GN. *Баламу́тівка.* — Syn. *бурлі́й, зва́бник, підбу́рювач,* Багмет 7; *крутíй, поро́жня люди́на, вітрого́н, талала́й,* Тимченко 52.

The word is generally derived from Mong. *balamut* 'self-willed, wilful', Miklosich TE. Nachtr. 1, 10, Горяев 10, Корш Archiv 8, 650, Lokotsch 17, АкСл. 1, 253, Sławski 1, 26; according to РССтоцький, Slavia 5, 10, it is a contamination of *бала́кати* and *мути́ти;* similar explanations: **bala-* and **mǫtiti* are suggested by Berneker 1, 40, Brückner 12, Vasmer 1, 45, Machek 23, Попов 35.

бала́н 'white ox', ModUk. only. — Subst. *бі́лий ві́л.*

From Rm. *bălan* which, in turn, comes from Sl. *bělъ* 'white', Шаровольський 1, 58, Шелудько 2, 126.

бала́нда́ 'uncouth, awkward, clumsy person; untasty, bad soup', ModUk.; Ru. dial. *бала́нда* 'Atriplex: orrach; Beta vulgaris: beet'. — Deriv. *бала́ндати, баланді́ти.*

According to Vasmer 1, 45, from Baltic, cf. Lith. *balánda,* Latv. *baluoda*: *balañda* 'arrach'.

бала́нс 'balance', ModUk.; known to BRu., Ru. and other Sl. — Deriv. *балансе́р[ка], балансі́р, бала́нсовий, [з]балансува́ти[ся], [з]балансува́ння.* — Subst. *рівнова́га; рі́зни́ця між прибу́тками й вида́тками.*

From Fr. *balance* 'ts', the ultimate source being Lat. *bilanx* 'weigh - scale', Gamillscheg 71.

бала́ст 'ballast', ModUk.; known to all other Sl. — Deriv. *бала́стний, бала́стовий, баластува́ти[ся], баластува́ння.* — Subst. *тяга́р, ванта́ж, саву́р, за́йва тя́жість.*

From LoG. *ballast* 'ts', Kluge 18, Vasmer 1, 48.

балахо́н 'kind of loose overall', ModUk.; BRu., Ru. ts, MRu. *балахонъ* (XVII c.), dial. *балахна́, балахня́.* — Subst. *хала́т, жупа́н.*

The early history of this word is obscure; its connection with Pers. *bāladjāme* 'overall', Преображенский 1, 14, is dubious, cf. Vasmer 1, 46.

балахрести́ти Wd. 'to jest, joke', ModUk. only. — Syn. *балагу́рити.*

The word is a compound: *бала* — *хрести́ти,* the first part being connected with the root **ba-*, see *бала́кати.*

балва́н Wd. see бовва́н.

балві́р MUk. 'barber; medical assistant, blood - letter', балвера Gsg. (1581), балвѣръ (1624), Po. *balwierz* and (1500:) *barbierz.* — Deriv. балверчика Gsg. (1596), балвирчикови Dsg. (1601). — Subst. *голя́р,* Wd. *фризіє́р;* Cp. *бу́рбіль* (Гнатюк ЕЗб. 4, 235); Am. Uk. *ба́рбер; циру́л[ьн]ик, фе́льдшер.*

From ModHG. *Barbier,* РССтоцький 4, 225, evidently through the medium of Po. *balwierz,* Шелудько 1, 21; AmUk. *ба́рбер* direct from E. *barber.*

балда́ 'sledge hammer, heavy hammer, fig. blockhead, booby, dolt', ModUk.; Ru. ts, MRu. болда (XVII c.). — Deriv. *[о]балді́ти, обалді́ння.* — Subst. *до́вбня;* fig. *йо́лоп, бевзь.*

The word is generally connected with Tt. *balda, baldak* 'ring; hilt, pommel', Горяев 10, Berneker 1, 41, Преображенский 1, 14, Lokotsch 17, Vasmer 1, 46, АкСл. 1, 255; Макарушка 4, and Дмитриев 43, refer it to Tk. *balta,* see *ба́лта.*

балдахі́н, Wd. (Стрий) бальдахи́м 'baldaquin, projected or suspended canopy', MUk. балдахіумъ (XVIII c.), з балдахиномъ (XVII c.), Ru. *бальдахи́н* (since 1780), known to other Sl. as well. — Deriv. *балдахі́новий, балдахі́нний,*

From ModHG. *Baldachin* 'ts', the ultimate source being It. *baldachino* specialized in meaning to the 'canopy made from raw silk from Bagdad (=Baldac)', Kluge 17, Gamillscheg 72, АкСл. 1, 255.

ба́ле Wd. (Lk.) 'but, yet' (Приймак PM 2, 449), MUk. бале (XVII—XVIII c. Інтермедії 53). — Syn. *ба, але́ бо, та бо.*

From *ба - але́,* see s. v.

бале́ґа, бали́ґа see беле́ґа.

балери́на see the following word.

бале́т 'ballet', ModUk.; BRu., Ru. and other Sl. ts. — Deriv. *бале́тний, -ик, -иця, балетма́йстер,* here also: *балери́на.*

From Fr. *ballet* or ModHG. *Ballett* 'ts', the ultimate source being It. *balletto* from *ballo* 'ball', Vasmer 1, 47; *балери́на* from It. *ballerina,* АкСл. 1, 255.

ба́ли pl. 'talk, conversation', ModUk. (1805 Котляревський); BRu., Ru. dial. ба́лы. — Syn. *бала́ки, балакани́на, базі́кання,* etc. ,see *бала́кати.*

Root **ba-,* see *ба!* РССтоцький 3, 141—142.

бали́к 'balyk, cured back of sturgeon, etc.', ModUk.; BRu., Ru. *балы́к* (since 1789), SC. *bàluk* 'cocculi indi', Po. *na bałyku, bałuku* 'on all fours', *bałykować, bałykowanie.* — Deriv. *баличо́к.*

From Tk. *balik* 'fish', Miklosich TE. 1, 255, Berneker 1, 41—42, Lokotsch 18, Макарушка 4, Дмитриев 18.

балі́кати Wd. 'to talk' (Львів, Рудницький 3, 122), first recorded in the XX c. — Subst. see *базі́кати.*

A contamination of *базі́кати* and *бала́кати,* see s. vv.

ба́лія 'large vat, wash-tub', MUk. балія (1756); BRu. *бале́я,* Po. *balia.*

From ModHG. *Balje* 'ts', РССтоцький 4, 216, through Po. medium, Berneker 1, 41, Richhardt 32; the ultimate source is Fr. *baille* 'ts', Gamillscheg 69.

ба́лка 1. 'valley in the steppe', MUk.: в Жуковской балцѣ (1688), по-над балкою Хоменковою (1725 Полтава), балка (XVIII c.); BRu., Ru. dial ts, Po. dial. *balka,* Sln. *bálovina* 'Stipa tenacissima: esparto (grass)'. — Deriv. *ба́лочка, ба́лище;* FN. *Балко́;* GN. *Ба́лка, Ба́лки, Ба́лочки, Ба́лківці.* — Syn. *байра́к, яр, доли́на в степу́;* (ме́нша) *ви́ярок, ви́долинок, улі́говина, лощо́вина, ло́щина,* Деркач 18.

The word is generally connected with Lith. *balà* 'swamp, marsh', Latv. *bala* 'treeless valley', OHG. *pfuol* 'pool, puddle', Skt. *jam-bālas* 'swamp, marsh', Berneker 1, 40, Vasmer 1, 47; others relate it to AS. *balc* 'ridge between fields', Matzenauer 103; since it is wanting in several Sl. there is a possibility of its being borrowed from Tk. *bulak* 'spring, source', Rozwadowski RS 2, 103, Kirgh. *balkaš* 'swamp', Vasmer RS 3, 255 ff.; some linguists connect it with the GN. *Balkan,* Соболевский РФВ 71, 439; a final etymology is wanting.

ба́лка 2. also ба́лок, Wd. ба́лька, ба́льок; бе́лька 'beam, baulk, loft', MUk. бал'ки Npl. (1599), на балцѣ (XVII c.);

бал[ъ]ка; BRu., Ru. *бáлка,* MRu. also *бáлак,* Vasmer 1, 47, Po. *belka.* — Deriv. *бáлочка, бáлочний.* — Subst. *бервенó, брус, полíно, свóлок, плáтва, трам, вíбляк.*

From MHG. *balke,* РССтоцький 4, 151; Po. medium, Richhardt 32, remains to be proved (except of *бéлька* where it is apparent).

балкóн 'balcony', ModUk., in Ru. since 1725, known to all other Sl. — Deriv. *балкóнчик, балкóнний.*

From ModHG. *Balkon,* or Fr. *balcon,* the ultimate source being It. *balcone,* Gamillscheg 72, Vasmer 1, 48.

бáлмус, also бá[л]муш, бáнуш, Wd. 'thick liquid; maize broth, gruel', ModUk.; Bu. *балмýш.* — Subst. *густá рíдинá; кукурýдзяна юшка; кáша.*

From Rm. *balmos,* Hg. *bálmos* respectively, Кузеля ЗНТШ. 97, 221, Шелудько 2, 126, Cioranescu 63, Балецкий StSl. 10, 4 - 6.

бáлок see бáлка 2.

балóн 'balloon; gas - bag', ModUk., in Ru. since 1803, known to all other Sl. — Deriv. *балóнчик, балóнний, балóновий.* — Subst. *кýля, м'яч, надýтий повíтрям; кулястий аеростáт; кулястий пóсуд.*

From Fr. *ballon,* the ultimate source being It. *ballone* 'ts', Gamillscheg 72, Skeat 45, АкСл. 1, 258.

балóт AmUk. 'ballot' (XIX c.); BRu. *балацíравацъ,* Ru. *баллотúровать,* Bu. *балóт,* SC. *bálota,* Cz. *balotovati,* Po. *balot, balotować.* — Deriv. *балотáж, балотувáти[ся], балотувáльний, балотувáння.* — Subst. *кýлька, запúска для голосувáння.*

From Fr. *ballotte* 'little ball', Gamillscheg 73, Skeat 45.

бáлта 1. Wd. (Hc.) 'axe, hatchet', ModUk.; Ru. dial. *балтá,* Bu. *балтá, балтúя,* Ma. *бáлта, бáлтиȷа,* SC. *bâlta,* Sln. *bâlta,* OPo. *bałta, bełta.* — Deriv. *балтúна.* — Subst. *топíр.*

From Tk. *balta* 'axe', Miklosich 7, Макарушка 4, Berneker 1, 41, Lokotsch 18.

бáлта 2. Wd. (Hc.) 'mud, quagmire', ModUk. only. — Deriv. GN. *Бáлта.* — Subst. *болóто.*

From Rm. *baltă* 'ts', the ultimate source being PS. **bolto,* see *болóто,* Шаровольський 1, 58, Шелудько 2, 126.

балý - балý colloq. 'endless gossip, prattle', ModUk. (Франко).

Root **ba-,* see *ба!* РССтоцький 3, 141—142.

бáлувати 'to pet; indulge; spoil', ModUk.; OES. баловати 'to cure' (XII c.); BRu. *бáлавацъ,* Ru. *баловáть* (in 1780: *бáловать),* Sln. *balováti* 'to talk (foolishly)', Slk. *balušit* 'to indulge in fancies'. — Deriv. *бáлуватися, бáлування, баловня́, баловствó, бáлощі, баловнúця, роз-, по- бáлувати,* etc.; FN. *Балюк.* — Syn. *пестúти.*

PS **balovati,* IE. root ***bhā-* 'to talk' with *l-* extension, cf. OCS. *balьji* 'physician', BRu. *бал* 'liar', Berneker 1, 42, Pokorny 105—106; its connection with Skt. *bālás* 'young, childish', etc., Uhlenbeck 189, is scarcely possible; equally uncertain is the connection with Lat. *fallō,* Соболевский Slavia 5, 741, cf. Vasmer 1, 49; see also *бáяти.*

бáлух Wd. (Lk.) 'party, ball', ModUk. only — Syn. *балýша,* q. v.

From ModHG. *Ball* 'ball' with suff. *-uchъ,* РССтоцький 1, 91.

бáлухи pl. 'wide open eyes, goggle eyes' ModUk.; Po. *bałuchy, bałonie, bały;* here also Cz. *balata* 'ts', Slk. *balatka* 'glass ball'. — Deriv. *балухáтий, вúбалушити, вибалýшувати (óчі).* — Syn. *банькú, слíпакú.*

From ModHG. *Ball* 'ball', Machek 23; there is less probability of its being connected with IE ***bhē- : bhō-* 'to shine', or Tt. *balda* (see *балдá),* both etymologies suggested by Brückner 13.

балу́ша Wd. (Lk.) 'party, ball', ModUk. only. — Syn. *ба́лух,* q. v.

From ModHG. *Ball* 'ball' with suff. *-uša,* РССтоцький 1, 94.

балца́нка, бальза́нка Wd. 'bottle covered with matting; tin flask', ModUk. only — Subst. *посуд з плетінкою.*

From Rm. *balţ* 'knot, loop, noose', Puşcariu 15.

балю́ра dial. see баю́ра.

баляндра́си 'jesting, joking, nonsense', ModUk. (1798 Котляревський); Ru. *балендря́сы,* also sg.: *балентря́с, балянтра́с,* dial. *балендря́с* 'joker'; for other Sl. see under *баля́си.* — Deriv. *баляндра́сити = баляндра́си точи́ти, розпусти́ти* 'to jest, joke', *баляндра́сення, баляндра́сний, -ик, -иця.* — Syn. *баля́си.*

The early history of this apparently jocose word is obscure; its connection with Fr. *balandras,* Gamillscheg 71, cannot be established; most probably it is a corruption of *баля́си,* q. v.

баля́си 'banisters, handrail, railing, balustrade; jesting, nonsense', MUk. балясъ (XVI—XVII c. Худаш 65); BRu., Ru. *баля́сы,* Po. *balasy.* — Deriv. *балясува́ти = баля́си, би́ти* 'to jest, play the buffoon', *баля́сник, -иця.* — Syn. *баляндра́си.*

From Po. *balasy,* Richhardt 32, Vasmer 1, 50, the ultimate source being It. *balaustro,* Battisti 1, 412.

баля́сина 'baluster', ModUk. only; BRu., Ru. *баля́сина.* See the preceding word.

бальза́м 'balm, balsam', MUk. балсаму Gsg., балсамомъ Isg. (XVII c.), балсамами Ipl., балсану Gsg. (XVIII c.), OES бальсамъ АкСл. 1, 262; known to all other Sl. — Deriv. *бальзамі́н, -ний, -овий, бальзамі́чний, бальза́мний, бальза́мовий, бальзамува́ти[ся], -а́ння, бальзамо́вний, бальзамува́льник, -иця,* etc. — Subst. *живи́чний сік з домі́шкою росли́нних ле́тних олі́йків; ці́лющий за́сіб; уті́ха, заспоко́єння.*

From Gk. *bálsamon,* the ultimate source being Hb. *bāsām* 'balsam', Skeat 45, Lokotsch 25, or Ar. *balasān* 'ts', Kluge 18.

бальза́нка see балца́нка.

ба́лька, ба́льок see ба́лка 2.

бам! interj. imitating the sound of bells: ding-dong! ModUk.; Po., Cz., Slk. *bam!* — Deriv. *бам-бам!, ба́мкати, бамкнути, ба́мкання; бала́м!,* here also: *бамбиля́ти,* q. v.

An onomatopoetic formation of a recent date, РССтоцький 3, 142.

бамба́ра, бамбе́ра Wd. (Lk.) 'berry', first occurrence: XIX c. — Deriv. *бамба́рка, бамбе́рка;* here also (through dissimilation): *бамбу́лька* 'fruit, seed-vessel (of a potato)'.

From ModHG. *Brombeere* 'blackberry', Шелудько 1, 21.

бамбе́тель, Gsg. -тля, Wd. 'sleeping bench', ModUk.; Po. *bambetle* 'junk'. — Subst. *ла́вка, що її розклада́ється на ніч, щоб спа́ти,* Колодій РМ. 5, 283.

From ModHG. (Austrian) *Bankbett,* Kiparsky SEEJ. 7, 209.

бамбиля́ти Wd. 'to ring (of bells)', first occurrence: XIX c. — Syn. *ба́мкати, бала́мкати.*

An onomatopoetic formation based on interj. *бам!,* q. v.

бамбо́н Wd. see бонбо́н.

бамбу́за see the following word.

бамбу́к, dial. бамбу́за, бамбу́с[а] 'Bambusa Schreb.: bamboo', ModUk.; in Ru. since 1789, known to all other Sl. — Deriv. *бамбуко́вий;* here also *бамбу́ла, бамбура́,* q. v.

From ModHG. *Bambus*, or Fr. *bambou* associated folk-etymologically with *бук* 'stick'; the ultimate source is Mal. *bambu*, Lokotsch 18, Gamillscheg 74, Skeat 45.

бамбýла, 'clumsy, sluggish person', ModUk. only. — Syn. *вайлó, незгрáба, тюхтíй, хамýла.*
From Fr. *bamboula* 'negro (from Senegal)', Горбач Суч. 23, 122, Gamillscheg 74.

бамбýлька see бамбáра.

бамбурá Wd. 'big object (stick, stone, etc.)', first occurrence: XIX c. — Deriv. *[о]бамбýрити* 'to beat with a big stick; strike dumb; fig. to stupefy'; FN. *Бамбýра.*
Derived from *бамбýк*, q. v.; suffix *-урá* like in *Сте-цýра, Петлюра (=*Петрура)*, and *хавчýра, шматý-р'я*, etc., cf. РССтоцький 1, 33.

бамбýс[а] see бамбýк.

бáмія 'Hibiscus esculentus: vervain', ModUk.; Ru. *бá-мия.* — Syn. *бáня, óкра*, Makowiecki 179.
From Tk. *bamia* 'ts', the ultimate source being Ar. *bāmija*, Miklosich TE 1, 256, Lokotsch 18.

банá Wd. 'longing for'; **банувáти** 'to long, yearn for, to grieve, be sorry', MUk. бановати (XV c. Дэже StSl. 4, 93), не бануй[те] (XVIII c.), банован (XVIII c.); Po. dial. *banować*, Cz. dial. *banovati*, Slk. *banofat'* 'ts'. — Deriv. *бáн-ність, банлúвий, мені бáнно (=банýю).* — Subst. *тýга, жаль; тужúти, журúтися, сумувáти, уболівати, жалкувáти*, Тимченко 55.
From Hg. *bán* 'to be sorry', Miklosich 7, Berneker 1, 42, Дэже StSl. 4, 93, 7, 160.

баналюки, банелюки, банялюки, Npl. 'nonsense, trifle', ModUk.; Po. *banialuki.* — Syn. *абúщиця, q. v.*
From Po. *banialuki* 'ts', derived from the name of queen Banialuka — the main character of the novel of H. Morsztyn *Historia uciesznа o zacnej królowie Banialuce ze wschodniej krainy* (XVIII c.); the ultimate source is GN. *Bànja Lúka* in Yugoslavia, Кузеля 32, Brückner 14, Słownik PAN 1, 335.

банáльний 'banal, hackneyed, trite', ModUk.; BRu., Ru. and other Sl. ts. — Deriv. *банáльно, банáльність.* — Subst. *утéртий, звичáйний, заялóжений, оклéпаний.*
From Fr. *banal* 'ts', Gamillscheg 74, Partridge 37, АкСл. 1, 263.

банáн 'Musa sapientium L.: banana', ModUk.; in BRu., Ru. and other Sl. ts. — Deriv. *банáновий.*
From Fr. *banane* 'ts', the ultimate source being Ar. *banān* 'finger', Lokotsch 18.

бáнда 'band, gang', ModUk.; BRu., Ru. and other Sl. ts. — Deriv. *бандúт, -ський, бандитúзм.*
From ModHG. *Bande* 'ts', РССтоцький 4, 205; *бандúт* is It. *bandito* derived from *banda* 'band, strip, gang, troop', which comes from OHG. *bant*, Goth. *bandi*, Kluge 18, Gamillscheg 75, Skeat 46.

бандáж 'bandage', ModUk.; BRu., Ru. and other Sl. ts. — Deriv. *бандáжик, бандажúст[ка], бандажний, [за-, о-]бандажувáти.* — Subst. *завíй, перев'язка, бинт*, Wd. *бúнда.*
From ModHG. *Bandage* 'ts', РССтоцький 261; the ultimate source is Fr. *bandage*, Gamillscheg 75.

бандéра 'banner, flag, ensign', ModUk.; Bu. ts, SC. *bandéra* 'pillar, mast', Po. *bandera* 'banner; ship'. — Deriv. *бандéрія;* FN. *Бандéра* and deriv.: *бандéрівець, -ка, -вський, -вщина; Бéндер, Бáндрівський;* GN. *Бендé-ри.* — Subst. *флаг, стяг, прáпор.*
From Sp. *bandera*, 'banner' or It. *bandiera* 'banner', Śląski PF. 8, 527, perhaps through the medium of P. *bandera*, РССтоцький Slavia 5, 10, Richhardt 32.

бандеро́ль, Wd. also бандеро́ля 'banderole, postal wrapper', ModUk.; BRu. *бандэро́ль*, Ru. *бандеро́ль* (since 1803), Po. *banderola*, etc. — Deriv. *бандеро́лька, [без-]бандеро́льний, обандеро́лити, -лювати.* — Subst. *опа́ска на поштóвій поси́лці, налúчко.*

From Fr. *banderolle* 'banner', the ultimate source being It. *banderilla,* Gamillscheg 75.

ба́нджо 'banjo, stringed instrument of Am. Negroes', first occurrence: XX c.; Po., Cz. *banjo.* — Deriv. банджо́ля.

From AmE. *banjo,* of ts origin as *банду́ра*, Šmilauer NŘ. 22, 143; re. AmE. *banjo* cf. Skeat 46, Partridge 376.

бандоле́т MUk. 'leathern belt worn by musketeers for sustaining their swords, fire-arms, etc.', бандолетов Gpl. (1632), бандолеты Npl. (1651), бандолетъ (XVIII c.); BRu. ts, Po. *bandolet.* — Subst. *по́яс для мечá, рушнúці* й т. п.

From Fr. *bandelette* 'little band, ribbon', Тимченко 54, Gamillscheg 75.

банду́ра 'bandore, pandore (stringed instrument)'; MUk. бандуру Asg. (XVIII c.); BRu., Ru. ts, Po. *bandura.* — Deriv. *банду́рка* (XVIII c.), бандористъ, бандуриста (XVIII c.), *бандурúст, -ка, банду́рний, -ик;* Wd. *банду́рця.* — Syn. *кóбза.*

From It. *pandura* (= MLat. *pandūra*) through Po. medium, Richhardt 33; the ultimate source is Gk. *pandūra* 'a three-stringed guitar', Тимченко 54, АкСл. 1, 265, Partridge 376.

банелю́ки see баналю́ки.

ба́ник see бга́ти.

банк, Wd. ба́нок 'bank', ModUk.; BRu., Ru. (since 1707) ts, Bu., Ma. *ба́нка*, Po. *bank*, Cz. *banka*, etc. — Deriv. *банків-ни́к, ба́нківський, ба́нковий, банковúк, ба́нко, банкува́ти;* here also: *банкíр, -ський, банкнóт[а].*

From ModHG. *Bank* 'ts', РССтоцький 4, 229; the ultimate source is It. *banco* 'bench' — the first bankers were the money-changers of Venice, who sat beneath awnings of the square of St. Mark's, with the money arranged in piles on benches in front of them, Radford 14, Kluge 19, Gamillscheg 76.

ба́нка 1. 'jar, can, tin, cup, cupping glass', MUk. бан'коу Isg. (XVI c.), ба́нка лазе́бная (1627 Беринда), ба́ньку Asg. (XVII c.); BRu., Ru. *ба́нка,* (since XVII c.), Bu. *ба́нька*, Po. *bańka.* — Deriv. *ба́ночка.* — Subst. *посу́дина з шúй-кою, флякóник, слóїк,* Тимченко 56.

Dimin. of *ба́ня,* q. v.

ба́нка 2. 'sandbank, shoal', ModUk.; BRu., Ru. (since 1731) ts. — Subst. *мілинá.*

From Du. *bank* or ModHG. *Bank* 'ts', АкСл. 1, 268.

ба́нкарт MUk. see бе́нкарт.

банке́т, бе́нке́т, Wd. бенькéт 'banquet', MUk. на бенкеты (XVI c.), банкетъ (XVII c.), при банкетахъ (XVIII c.); бенкéт, бенъкет (XVIII c.); BRu., Ru., Bu., Ma. ts, Cz. *banket*, Po. *bankiet*, etc. — Deriv. MUk. банкетовці — пиряне (XVII c.), банкетовавши (XVII c.); бенкету́ються (XVII c.), бенкетовалъ (XVII c.), ModUk. *бенкéтик, бенкéтний, бенкетува́ти.* — Subst. *пир,* arch. *бéсíда.*

From Fr. *banquet* 'ts', the ultimate source being It. *banchetto 'trestled bench'* (hence the food and wine upon it and, finally, the whole occasion — *banquet*), Gamillscheg 76, Partridge 38, Hüttl-Worth AUA. 8, 77.

банкрóт, банкру́т 'bankrupt', MUk. банкрутъ (XVIII c.); BRu., Ru. (since 1780), Bu., Ma. *банкрóт*, Cz. *bankrot*, Po. *bankrut*, etc. — Deriv. *банкрóтство, банкру́тство,*

[з]банкротува́ти, [з]банкрутува́ти, збанкрото́ваний, збанкруто́ваний. — Subst. *неплатоспромо́жний боржни́к.*

From ModHG. *Bankrott* *(=банкро́т)* and Fr. *banqueroute* *(=банкру́т)* 'ts', the ultimate source being It. *banca rotta* 'broken bank', Gamillscheg 76, Partridge 38.

бант 'land, ribbon', ModUk.; BRu., Ru. ts. — Deriv. *ба́нтик.* — Subst. *стрі́чка, та́сьма.*

According to Наконечна 139—140, from Ru. *бант* which, in turn, comes from MHG. *bant.*

ба́нта, банти́на 'joist, transom; perch, roost (for chickens)', ModUk.; Po. *banta.* — Deriv. *банти́ння.*

From ModHG. *Band,* РССтоцький 4, 233, through the medium of Po. *banta* 'ts', Шелудько 1, 21.

бантува́ти Wd. 'to bother, offend', OES. бантоват, бантуете (XV c. Панькевич Slavia 24, 233); Po. dial. *bantować,* Slk. *bantovat',* Sln. *bantováti* 'ts'. — Subst. *турбува́ти, роби́ти при́крості, вража́ти, непоко́їти; обража́ти.*

From Hg. *bánt* 'to touch', Berneker 1, 42, Machek 25.

банува́ти see бана́.

ба́нуш see ба́лмус.

ба́ня 'bath, bathhouse, bagno; dome, cupola', Wd. also 'saltworks, salt - mine', SoCp. 'shaft (of a mine), pit', MUk. баня (XV—XVIII c.), ба́ня, лаз'ня (1596 Зизаній), баня, крще́ніє, ва́нна, ла́зня, мылня (1627 Беринда), OES. баня (XI c.); BRu., Ru. *ба́ня* 'bath, bathhouse; dome, cupola', OCS. *banja, banьskъ,* Bu. *ба́ня* 'bath', Ma. *ба́ньа,* SC. *banja* (XIV c.) 'bath', Sln. *bânja* 'tub, vat', Cz. *báň, báně* 'vessel, jar, Slk. *baňa,* Po. *bania* 'ts', dial also 'dome, cupola; mine; calabash; bald head'; UpSo., LoSo. *banja* 'jar', Ca. *baňa* gourd, pumpkin; [bald]head; jar; dome, cupola'. — Deriv. *ба́н[ь]ка, ба́н[ь]очка, бан[ь]кува́тий;* here also *баня́к, баня́чо́к;* FN. *Ба́нський;* GN. *Ба́ня, Ба́ня Бере́зівська, Скві́рська; Води́шна Ба́ня,* *Baniek, Banienka, Bański* || *Bańska* (Гуц.).

There can be no doubt that the original sense of this word was 'bath', cf. OSC. *banja;* consequently, it must be regarded as an early Sl. borrowing from vulgar Lat. **bānea, balnia* (< *bal[i]nea*) 'baths'; as to the various meanings of the word, see the exhaustive discussion by Murko WuS. 5, 1—42; a genuine Sl. origin is ascribed to **banja* by Brückner 14 (reference to Po. *banior*), Ильинский Известия ОРЯС 23, 2, 200, Galas JP. 16, 8, Oesterreicher JP. 16, 9—11; Torp 256 connects it with OHG. *bâjan, bâan, bad;* see also Vasmer 1, 52, Machek 24, Sławski 1, 26, Gamillscheg 70.

баня́к 'pot, boiler, kettle', see the preceding word.

баняли́ока see баналю́ка.

банькі́ see ба́лухи.

бар 1. 'marshy ground between two hills', MUk. въ барахъ (XV c.); Bu., Ma. *ба́ра* 'marsh', SC. *bàra* 'puddle, slough', Sln. *bára* 'marsh; hill', Cz. *bařina* 'marsh', Slk. *bara, barina* 'morass', Po. dial. *barzyna, barzówka* 'marsh', GN. *Barzyn* (Suwałki). — Syn. *багно́, мокля́к.*

PS. **barъ* || **bara* which cannot be said to be satisfactorily accounted for; some etymologists connect it with Alb. *berak* 'morass, marsh', Gk. *bórboros* 'mud, slime', a. o., Vasmer 1, 53, Machek 26; according to Berneker 1, 43, it is a Bu. loanword from Kamass (Uralian) *bare* 'marsh'; all that leaves the etymology very uncertain.

бар 2. 'bar, sand - bank', ModUk.; BRu., Ru. (since 1803) ts. — Subst. *наносна́ мілина́.*

From E. *bar* 'rail, stiff rod', the ultimate source being Fr. *barre* 'ts', Горяев 13, Vasmer 1, 52, Skeat 47, Gamillscheg 84.

бар 3., AmUk. **ба́ра** 'bar (where liquor is sold)', ModUk.; BRu., Ru., Bu., Ma. *бар,* known to all other Sl. as well.

From E. *bar* 'ts', АкСл. 1, 270.

Бар GN. Bar (city in Ukraine), MUk. *Баръ;* BRu., Ru., Po., etc. ts. — Deriv. *ба́рський.*

From *Bari,* the name of a city in Italy, transplaced to Ukraine by Bona Sforza, wife of Sigismund Ist, king of Poland, in 1537; the original name of the city was *Ровъ* (1425).

бараба́н 'drum', MUk. въ барабани (1566); BRu., Ru., Bu. ts, Po. *baraban* (from Uk.). — Deriv. *бараба́нчик, бараба́нний, -ик, бараба́нщик, -иця, бараба́нити.* — Syn. *бу́бон, тараба́н.*

It is usually considered as a loanword from Tk.-Tt. *daraban* 'drum', hence *тараба́н > бараба́н,* Младенов 17; on the other hand some etymologists derive it from Pers. *balabang* 'loud sound', Макарушка 4, Дмитриев 43; the others connect it with *балаба́н* q. v.; the ultimate explanation is wanting.

барабо́ля, Wd. also: барбо́ля, барабу́ля, барабо́н[я], барабі́н, -бо́н, барабі́ль, -і́й, ґараґо́ля, гардибу́рка, мандибу́рка, мандобу́рка (Makowiecki 350—351), ґарабо́ля, ґалаґо́да, ґардибу́рка (Желеховський 1, 167), 'potato', ModUk.; Bu. *б[а]рабо́й,* Cz. *brambor,* dial. *bambol, bambry.* — Deriv. *барабо́лька, барабольча́к, бараболи́ння, бараболі́нник, барабо́лисько, барабо́ляний, бараболя́нка,* etc. — Syn. see under *карто́пля.*

According to Berneker 1, 81—82, the word is based on the name of *Brandenburg* (OCz. *Bramburk,* UpSo. *Brambor* 'Prussian') where, among others, potatoes came from, cf. also Младенов 17, Frinta NŘ 39, 259; there are several sorts of potatoes named after GN., e. g. SoCp. *сигу́тські: Сигіт, пешта́нські: Пешт, самбі́рські: Самбір, букови́нка: Букови́на, гутня́нка: Гу́та,* etc., Дзендзелівський StSl. 6, 126; see also Рудницький On UVAN 15, 30—31; the very variableness of the Sl. forms proves nothing for the wrongly assumed connection of the word with Latv. *bimbulis, bumbulis,* cf. Machek 40.

бара́к, Wd. бара́ка, Ed. also байра́к (Київщина) 'barrack', ModUk.; BRu., Ru. (since 1803), Bu. ts, Ma. *ба́рака,* SC. *baráka,* Cz., Slk. *barák,* Po. *barak,* etc. — Deriv. *бара́чок, бара́чний, бара́ковий.* — Subst. *курі́нь.*

From Fr. *baraque* 'ts', the ultimate source being Sp. *barraca,* Gamillscheg 78; according to РССтоцький 4, 204, Wd. *бара́ка* comes from ModHG. *Barracke;* Ed. *байра́к* is a f/e. transformation of *бара́к* under the influence of *байра́к;* cf. also Aalto NphM. 39, 375-386.

бара́н 'ram, wether, sheep', MUk. бараны (1585), а́гнецъ, бара́нокъ (1596 Зизаній), агнецъ, бара́нокъ, бара́нъ (1627 Беринда), баранъ — овенъ, агнецъ (XVII c. Синонима), Баранъ Astr. (XVII c.), OES бараны (1392), боранъ (1019, 1397, 1477, 1506); BRu., Ru. *бара́н,* SC. GN. *Bàranja,* Cz. *beran,* OCz. also *baran,* Slk., Po., Ca, LoSo., *baran,* UpSo. *boran.* — Deriv. *баране́ць, бара́нок, бара́нчик, барани́сько, -и́ще, бара́нина, барани́ця, бара́ній, бара́нячий, [з-, о-]барані́ти,* etc.; FN. *Бара́н, Бара́ник, Бара́нів, Барано́вський, Бараке́цький, Бара́нський,* etc.; GN. *Бара́нів, Бара́нівка, Бара́ново, Бара́нчичі, Бараникі́вка, Бара́нне По́ле, Бара́нія* (Гуц.), etc. — Syn. а́гнецъ, овенъ (XVII c.).

The origin of this word is, in view of the variableness of its vocalism, very obscure, and the solutions offered must be admitted to be doubtful: according to Kořinek LF. 58, 430, it is connected with the interj. *brr!,* Uk. *бир!* q. v.; most linguists consider it as an original European term, cf. Bask. *barra,* and IE. cognates: Alb. *bër,* Gk. *bárixoi,* It. dial. *bero,*

bera, Fr. dial. *berri*, etc., Berneker 1, 43, Vasmer 1, 53—54, Machek 29, Sławski 1, 27; there is less probability of its being borrowed from Tt. *bärän* as assumed by Miklosich TE. Nachtr. 2, 83.

барахло́ 'goods and chattels; old clothes; trash', ModUk.; BRu., Ru. ts. — Deriv. *барахля́ний, барахо́льний, барахо́льник, -иця,* (from Ru.): *барахо́льщик, -иця.* — Subst. *пожи́тки, мана́тки; стари́й о́дяг, мо́тлох,* SovUk. *барахо́вка,* Подвезько 35.

From Mong. *barā* 'goods, merchandise', АкСл. 1, 275.

барба́ра MUk. (XVII—XVIII c. Інтермедії 237) 'whip'. — Syn. *батіг, нага́й, канчу́к.*

A jocose formation: *батіг — па́рити (=би́ти),* associated f/e. with PN. *Барба́ра,* Тимченко 57.

Барба́ра see Варва́ра.

барбари́с, also байбари́с, dial. байбери́с, барбари́ск, барбари́сник, берберу́с, бербери́с, (Makowiecki 54) 'Berberis vulgaris L.: barberry, berberry', ModUk.; BRu. *барбарыс,* Ru. *барбари́с* (since 1789), Po. *berberys.* — Deriv. *барбари́сний, -совий.* — Subst. *кваси́ця, кисля́нка, кисли́ця, кисли́ч, кисли́чка, кисли́чник, мокри́ш,* Makowiecki 54.

From MLat. *berberis,* the name of the shrub, also spelt *barbaris;* the ultimate source is supposed to be Ar. *barbāris,* Miklosich TE 1, 247, Lokotsch 20, Vasmer 1, 54—55; however, the derivation from Gk. *barbarikós* or *bárbaros* 'foreign' (plant) does not seem impossible, Skeat 47.

ба́рбер AmUk. see балвір.

ба́рва 'colour, hue, tint', MUk. барвы Gsg. (XVI c.), баръвы Gsg., под барвою Isg., въ барвѣ Lsg. (XVII c.); Po. *barwa* (XV c.), Cz. *barva,* OCz. *barba.* — Deriv. *барви́стий, -тість, -то, ба́рвний, -ик, -ність, [за-, по-]ба́рвити, [за-, по-]ба́рвлення.* — Syn. *кра́ска, ко́лір, масть, фа́рба;* arch. *умундурува́ння військо́ве,* Тимченко 57.

From MHG. *varwe,* OHG. *farawa* 'ts', РССтоцький 4, 121, Kluge 80; according to Berneker 1, 44, Richhardt 33, Sławski 1, 28, a. o., through Po. medium; see also *ба́рма.*

барві́нок, dial. also барві́н, баравінок, барве́нок, барвіне́ць, барвіни́на, бервінок, бервіне́ць etc. (Makowiecki 400) 'Vinca minor L.: periwinkle', MUk. барвинокъ, барвенокъ (XVII c. Горбач 4, 9), барвинок (XVIII c. Горбач 4, 9); BRu. *барве́нак,* Ru. *барви́нок,* Cz. *barvínek,* OCz. *barvienek,* Slk. *barvienok, barbínek,* Po. *barwinek.* — Deriv. *барві́нонько, барві́ночок, барві́нчи[чо]к, барві́нковий, барві́н- листо́к,* etc.; FN. *Барві́нський;* GN. *Барві́нівка, Барві́нково, Берві́нкова, Барві́нківський; Берві́нковатий Верьх* (Бойк.), *Берві́нко́ва* (Гуц.). — Syn. *моги́льниця, тирли́ч, зеле́нка,* Makowiecki 400.

Like E. *periwinkle,* based on Lat. *[vinca] pervinca* (: *vincîre* 'to bind', thus: 'a twining plant'), Skeat 443, Berneker 1, 45; according to Miklosich 8, РССтоцький 4, 175—176, a. o., borrowed from MHG. *Bärwinkel;* yet, Richhardt 33, assumes the Po. medium, while Machek 26, refers Po. and other Sl. words to Cz. *barvínek* < ModHG. *Beerwinck;* see also Vasmer 1, 55, and Шанский 29.

бард 'bard, poet', ModUk.; BRu., Ru. and other Sl. ts. — Deriv. *ба́рдовий.* — Syn. *співе́ць, поет,* arch. *гуде́ць.*

From Celtic: Ir. *bard,* Gael. *bard* 'ts', Skeat 47, through Fr. *barde* or E. *bard* respectively, Vasmer 1, 55.

ба́рда 1. 'halberd', Wd. (Hc.) барда́ 'broad axe' || ба́йда 'big slice of bread'; MUk. барди Npl. 'halberds' (XVIII c.); Po. *barda* ,halberd'. — Deriv. *барди́на, барди́чка, ба́рдочка; барди́ґа* 'big slice of bread'. — Syn. *алеба́рда, берди́ш,* MUk. бардышъ (XVIII c.).

ModUk. *ба́рда* is an abbr. of *алеба́рда* q. v.; Hc. *ба́рда* 'broad axe' is derived from Rm. *bardă* which, in its turn,

comes from Hg. *bard,* Шелудько 2, 126; *бардá, бардúґа* 'big slice of bread' is formed under the influence of *бáйда, пáйда* see s. v.; cf. also Miklosich 19, Berneker 1, 73.

бардá 2. 'distillery refuse; spent grains', ModUk.; Ru. ts, MRu. барда, бардяной (XVII c.). — Subst. *брáга, пóслід на ґурáльнях, що ним годýють худóбу.*

According to Vasmer 1, 55, the word is a corruption of *бурдá* like *салтáн — султáн;* see *бурдá.*

барельéф 'bas-relief', ModUk.; BRu. *барэльéф,* Ru. *барельéф* (since 1803), Po. *bareliеf,* etc. — Deriv. *барельéфний.* — Subst. *плоскорізьбá.*

From Fr. *basrelief* 'ts', Vasmer 1, 56.

бáржа 'barge, lighter', ModUk.; BRu. ts, Ru. *бáржа* and *баржá* (1789), wanting in other Sl. — Subst. *невелúчке вантáжне суднó.*

From Fr. *barge* 'ts', the ultimate source being MLat. *barga,* apparently a variant of *barca,* see *бáрка,* Skeat 48, Kiparsky 2, 196, Gamillscheg 82; hardly from Du. *barse* as assumed by Горбач 1, 24.

барзе, барзо MUk. (XVI—XVIII c.) 'much, very', Po. *bardzo,* OPo. *barzo* (XIV c.), dial. *bars, barzo,* Cz. *brzo,* etc., see *бóрзий.* — Subst. *дýже.*

From OPo. *barzo,* Тимченко 58, Sławski 1, 27.

барикáда 'barricade', ModUk.; BRu., *барикáда,* Ru. (since 1803) *баррикáда,* Bu., Ma. *барикáда,* SC., Cz., Slk. *barikáda,* Po. *barykada.* — Deriv. *барикáдний, [за-]барикадувáти[ся].* — Subst. *перегорóда, загорóдження при оборóні насéлених пýнктів.*

From Fr. *barricade* 'ts', the ultimate source being It. *barricata* (< *barra* 'bar'), Gamillscheg 84, Partridge 38.

барúло 'barrel, cask, keg', MUk. (*барыла:) пол барылы Gsg. (1552), вина барилъ две пол барила (1571), з барила (XVII c.), барило (1699); BRu. *барыла,* Ru. dial. (Астрахань) *барúлка,* Po. *baryła,* etc. — Deriv. *барúлко, -úльце, барúлочко, барúлище, бариля́ка, барильчúна, барúльний,* Wd. *барúвка (= барúлка);* FN. *Барилю́к, Барúльченко.* — Syn. *бóчка опýкла;* MUk. *міра тéчі: 24 гáрці,* Тимченко 59; dial. *бочóнок, бербенúця,* Деркач 18.

From Po. *baryła* 'ts', Berneker 1, 44, Richhardt 33, Sławski 1, 28, the ultimate source being It. *barile* (< MLat. *barillus*); the orig. Uk. form was *барúла* (XVI c.) until changed to *барúло* under the influence of the suffix *-úло,* see such words as *світúло, кадúло, бурмúло,* etc.; cf. also Battisti 1, 441.

барúти 'to retard, detain, keep back, stop', ModUk. only. — Deriv. *барíння, [за]барúтися.* — Deriv. FN. *Барúцький, Бáрнич.* — Syn. *бáвити, гáяти,* Деркач 18.

According to Miklosich 26, from the PS. root **by-*, see *бýти;* a parallel formation to *бáвити,* Ильинский РФВ. 62, 251—253; there is less probability of its being connected with **variti,* as proposed by Трубачев, ZfSl. 3, 671.

барúш 'profit, gain; grist', MUk. барышъ (XVIII c.); BRu., Ru. (since XVII c.) *барыш,* Bu. *барашúк,* Po. (from Uk.) *barysz, borysz.* — Deriv. *баришóк, баришівнé, барúшник, -ицтво, -ицький, баришувáти;* GN. *Барúш, Бáришівка.* — Subst. *зиск (із перепрóдажу), дохíд прихíд, прибýток,* Деркач 18.

From Tk. *baryš* 'peace, truce', Макарушка 5, Тимченко 60, Lokotsch 22, Дмитриев 19.

бáрка 'barque, boat', MUk. барк Gpl. (XVIII c. Величко); BRu., Ru. and other Sl. ts. — Deriv. *бáрочка, бáрочний, -ик.* — Subst. *вітрúльне безпóкладове суднó,*

From ModHG. *Barke* 'ts', РССтоцький 4, 261; the ultimate source is MLat. *bar[i]ca* of uncertain (Eg., Coptic?) origin, Skeat 48, Gamillscheg 82.

баркáн see паркáн.

баркáс 'barque, boat', ModUk., BRu., Ru. ts. — Subst. *гребнá шалю́па воє́нного корабля́*, Горбач 1, 24.

From Du. *barkas* 'ts', Горбач 1, 24.

бáрки, colloq. *взя́ти за* — 'to seize one by the shoulders', ModUk.; Po. *barki* 'shoulders', Cz. *brk,* Slk. *brko,* SC. *brk* 'sharp end (of a pen, knife etc.)'. — Syn. *схопи́ти за кóмір.*

From Po. *barki* 'shoulders', Richhardt 33; the Po. word with its Sl. cognates has not yet been explained satisfactorily, cf. Brückner 17, Sławski 1, 27, Machek 43.

барлíг, Ed. берлíг, берлóга (Шевченко), мирлу́га (Чернігів) 'litter, lair; filth, dirt; den, cave, haunt; the straw spread under animals', MUk. з барлогу (XVII c.), OES берлогъ: берлога, брьлогъ: бьрлогъ (XII c.); BRu. *бярлóг,* Ru. *берлóга,* dial. *мерлóга, мерлу́га,* Bu. *бърлóга: бърлóк,* SC. *bȑlog*: *brljûg,* Cz. *brloh,* Po. *barłóg,* etc. — Deriv. *барложи́тися; GN. Берлóги, Берлóжа.* — Syn. *лігвó; кал, гній, болóто,* Тимченко 59.

The form *барлíг* is doubtlessly a Po. loan, cf. Richhardt 33, while берлíг, берлóга derive directly from PS. **bьrlogъ, -oga,* being usually connected with Lith. *burlas,* 'mud', *burlungis* 'muddy place', Buga РФВ 70, 102, or with Gk. *forýnō, forýssō* 'I mix; I spot, stain, taint', Berneker 1, 120, Младенов 54; there is less probability of its being connected with **berǫ (*bьr-logъ)*, Jagić Archiv 20, 536, with **bьrnije,* Соболевский ЖМНП 1886, IX, 148, **nyrěti (*nьri-logъ)*, Šuman Archiv 30, 294, or with **ležěti*: **ložiti (*bьrlo-logъ)*, Machek 43; further, the word cannot possibly be derived from ModHG. *Bären loch, -lager,* Karłowicz 35, Korbut PF. 4, 385; for the dial. interchange of *b - m (барлíг: мирлу́га)* see Огоновський 80.

бáрма 'uniform, livery', MUk. барма (XVII—XVIII c.); BRu., Ru. (since the XIV c.) pl. *бáрмы,* also *барáма, брáма* 'princely decoration'. — Syn. *умундурувáння військóве.*

A variant of *бáрва,* q. v., Тимченко 59; for *v* > *m* cf. Wd. *рíмний* = *рíвний* 'equal', GN. Cz. *Čermná* ‖ *Červená, Rottenman* in Austria *sclavonice etiam cirminah (=*čьrmьna* < **čьrvьna)* 1048, Miklosich Bildung 237, etc.; there is less probability of its being connected with ONor. *barmr* 'rin, border', Matzenauer LF. 7, 9, Преображенский 1, 17.

барóкко, Wd. also барóк 'barocco', ModUk.; BRu. *барóко,* Ru. *барóкко,* etc. — Deriv. *барóкковий.*

From It. *barocco* 'ts', Кузеля 38, Орел 1, 118.

барс 'felis irbis: panther', MUk. ис кутасом барсовым (1555), барсовъ два (1726); BRu., Ru. (since XVI c.) ts, wanting in other Sl. — Deriv. *бáрсовий.* — Syn. *пантéра.*

From Tk. *bars* 'tiger', Lokotsch 21, Vasmer 1, 57, the ultimate source being Iran., Дмитриев 38.

бáртка Wd. (Hc.) 'hatchet', ModUk.; MUk. сѣчиво, ба̑р'та, топóръ (1596 Зизаній), сѣчиво: бáрта, топóръ, сокíра (1627 Беринда), барта - топóр (XVII c. Алфавит 28); Po. *barta* 'axe', Sln. *pārta.* — Syn. *соки́ра,* Wd. (Hc.) *бардá.*

From ModHG. *Barte* 'broad axe', РССтоцький 4, 226; Po. medium, suggested by Berneker 1, 73, Richhardt 33, is dubious; the orig. North Teut. source, cf. ODu. and OSax. *barda,* is represented by OCS. *brady* 'axe' > OES. брады, брадовь 'ts' < **bordy,* Stender-Petersen 222, Kiparsky 216.

Бартоломíй see Варфоломíй.

бархáн 1. 'fustian, coarse cotton', MUk. каптанъ бархановый (1615); Ru. *баракáн* and (since 1789:) *баркáн,* Sln. *bárhan[t], barkan,* Cz. *barchan; barchet,* Po. *barchan.* — Deriv. *бархáновий.* — Subst. *бавовня́на ткани́на з пушкóм з одногó бóку.*

From Ar. *barrakān* 'coarse cloth', Горяев 12, Berneker 1, 44, Макарушка 5, Тимченко 60.

бархáн 2. 'sand-hill', ModUk.; BRu., Ru. ts, Po. barchan. — Subst. *материкóва дю́на, нанéсені піщанí пáгорбки в степáх.*
From Kirgh. *barxan,* Горяев 12.

бáрхат 'velvet', MUk. в пудлѣ бархатном (XVIII c.), OES. бархоты (1392); BRu., Ru. *бáрхат,* for other Sl. see *бархáн* 1. — Deriv. *бáрхатка, бархáтний, -ність.* — Subst. *оксамúт, шовкóва або бавóвняна матéрія;* Wd. (Cp.) *баршу́н.*
From MHG. *barchât,* formed from MLat. *barcānus* 'cloth from camels'; the ultimate source is Ar. *barrakān,* see *бархáн* 1., Berneker 1, 44, Kluge 20.

бас 'bass', MUk. басъ (XVIII c.), BRu., Ru., Bu., Ma. ts, SC. *bäs,* Cz., Slk., Po. *bas,* etc. — Deriv. *басéтля, -тня, басúстий, -úти, -úще, басóк, -óля, басóвий, басовúтий, басувáти;* FN. *Бас;* MUk. *Басúстъ* (XVIII c.). — Subst. *найнúжчий чоловíчий гóлос;* see also *бос.*
From ModHG. *Bass* or Fr. *basse* respectively, the ultimate source being It. *basso* 'ts', Skeat 50, Gamillscheg 86.

басамáн, Ed. басáн, Wd. басамóнка, басамýнка, Lk. басанýнка 'band, ribbon', ModUk.; Po. *pasaman.* — Deriv. *басамáння, басамýга, басамáнити.* — Subst. *крáйка, стрíчка.*
From It. *passamano* 'lace, braid' influenced by *басмá,* q. v., Наконечна **141**.

басарáн, dial. also басантúр, базантúр 'Aster Amelius L.: aster'. — Syn. see *áйстра.*
A f/e. deformation of an oriental Bot. term, perhaps Hb. *bāsām,* cf. *бальзáм.*

басарýнок hist. 'indemnification, compensation'; dial. 'hay given to a cow during milking'; MUk. басарýнку 'compensation for beating' (XVII c.), Ru. *басáринка* 'compulsory service, villeinage', Po. *basarunek* 'compensation'. — Subst. *вúнагорода за побíй,* Тимченко 60.

From MHG. *bezzerung* 'penance, atonement', РССтоцький 4, 179.

басéйн 'basin', ModUk.; BRu. ts, Ru. *бассéйн* Bu. *басéйн,* Ma. *басéн,* Cz. *bazen, bassin,* Po. *basen.* — Deriv. — Subst. *водозбíр[ня], водóйма; стóчище.*
From Fr. *bassin,* OFr. *bacin* for Rom. **baccīnum* from MLat. *bacca* 'vessel for water'; hence also It. *bacino,* Sp. *bacin,* Skeat 49.

баскáк hist. 'Tt. tax-collector; Tt. official', MUk. баскака Asg. (XV c.), OES. баскакъ; also: басмакъ (1379); BRu., Ru. ts, Po. *baskak.* — Deriv. OES, баскачство. — Subst. *стáроста, урядник татáрський,* Тимченко 60.
From Tk.-Tt. *baskak,* Макарушка 5, АкСл. 1, 290, Дмитриев 19, Тимченко 60.

баскúй 'fiery, animated, rapid, impetuous', ModUk. only. — Deriv. *бáскість, -ко.* — Syn. *бúстрий, нагáльний, шпаркúй, прудкúй, швидкúй; гарячий,* Деркач 18. See *басувáти* 2.

басмá 'kerchief for the neck', hist. 'document of a Tt. khan', ModUk.; Ru. *басмá* hist. 'ts' and 'chintz, variegated cotton', Bu. *басмá* 'chintz', SC. *bäsma* 'ts'.
From Tk. *basma* 'print', Miklosich 8, Vasmer 1, 59, Дмитриев 19.

басмáч 'revolutionist (in Central Asia)', BRu., Ru. ts. — Deriv. *басмáцтво, -цький.*
A b/f. from Uzb. *basmači* Nsg. 'attacker', perceived as Npl. in Sl., Дмитриев 19.

бáста! interj. 'stop!, enough!', ModUk.; Ru. ts (since 1847), Bu. ts, Po. *basta!,* etc. — Deriv. *[за]бастувáти, забастóвка* (from Ru.). — Subst. *дóсить!, кінéць!*
From ModHG. *basta!,* the ultimate source being It. *basta,* Преображенский 1, 18, АкСл. 1, 293.

бастіóн 'bastion, part of a fortification', ModUk.; BRu. *бастыён*, Ru., Bu., Ma. *бастиóн*, Cz. Po. *bastion*, etc. — Deriv. *бастіóнний, -óновий,* — Subst. *твердúня, фортéця.*
From Fr. *bastion* 'ts', АкСл. 1, 293, Gamillscheg 87; see also *бáшта.*

бастрю́к, бастря́ see бáйстер.

басувáти 1. see бас.

басувáти 2. 'to gallop at a furious pace' (of horses), ModUk. only. — Deriv. *баскúй (кíнь).* — Syn. *вигравáти (на конí), герцювáти.*
From Tk.-Tt. *basmak* (root *bas-*) 'to trample down; to attack suddenly', Дмитриев 19; see also *басмáч.*

басурмéн see бусурмáн.

бат 1. dial. 'stick' (1915 РССтоцький 1, 85); Ru. ts, SC. *bȁt*, Sln. *bât*, Po. *bat.* — Deriv. *батóвá, батовúй, батýга, -ýн, -ýра, бат[ув]áти;* FN. *Батúцький;* GN. *Бáтичі, Батýрин.* — Syn. *бук, пáлка, патúк.*
Of uncertain origin; some etymologists derive it from PS. **batъ* akin to OE. *beadu*, OHG. *Batu-* 'fight', Ky. *bathu* 'to beat', etc., Berneker 1, 46, Vasmer 1, 60—61; IE. root ***bhāt-* 'to beat', Pokorny 111—112.

бат 2. 'sailing-boat', MUk. въ батѣ (XVII c.); Ru. ts, Po. *bat.* — Subst. *вітрúльний чóвен, вітрúльник.*
From ONor. *batr*, which comes from AS. *bât*, Kluge 39, Skeat 65; for other etymologies see Vasmer 1, 60—61.

баталéв, also *бателéв, ботелéв* Wd. 'churn-stick', ModUk. only. — Syn. *шпúндель у маснúчці.*
From Rm. *bătălău* 'ts', Шелудько 2, 126, Шаровольський 1, 54.

батáлія 'battle', MUk. баталія, баталѣю Asg. (XVIII c.); BRu. ts. Ru. *батáлия* (since 1780), Po. *batalia,* known to all other Sl. — Deriv. *баталíст, батáльний;* here also *батальйóн, -ний.* — Subst. *бій, бúтва.*
From Fr. *bataille* 'battle' and *bataillon* 'battalion' respectively, Gamillscheg 88, АкСл. 1, 294.

батарéя, батéрія 'battery', MUk. батерія (XVIII c.); BRu., Ru. *батарéя* (since 1697), Po. *bateria,* known to all other Sl. — Deriv. *батарéйка, -йний, батéрійка, -йний.*
From ModHG. *Batterie* or Fr. *batterie,* АкСл. 1, 295, Vasmer 1, 61.

Батúй or Батý (хан) PN. Batu (name of the Mongol khan of Golden Horde, 1227—1255, cf. Vernadsky *The Mongols and Russia,* 45 ff), BRu., Ru. *Батый,* Po. *Batyj.* — Deriv. *Батúєвий.*
From Tk. *Bātū,* cf. Osm. *batur,* Uig. *batuk* 'strong, powerful, brave, valiant'; see the following word.

батúр dial. 'hero', ModUk.; Ru. *батыр* 'ts'. — Syn. *багатúр.*
From Tk. *batur* 'strong, powerful, brave, valiant', Lokotsch 15.

батúст 'batiste, cambric (textile)'; ModUk.; BRu. *батыст,* Ru. ts (since 1780), Po. *batyst,* known to all other Sl. — Deriv *батúстовий.* — Subst. *тонкá шовкóва абó льнянá тканúна.*
From Fr. batiste 'ts', named after *Baptiste* — a factory owner in Cambrai in XIII c., Gamillscheg 90.

батíг, dial. батíй 'whip' MUk. батогомъ (XVII c.), OES. батогъ, батъгъ (XV c.); Ru. *батóг,* OCz. *batoh,* Po. *batog,* wanting in SoSl. — Deriv. *батіжóк, батіжкú св. Івана, батожúльно, -úсько, -úще, батожжя́, батожúстий;* MUk. *батожжем* (XVIII c.). — Syn. *нагáй, канчýк, пýга, бич, [г]арáпник,* dial. *корбáч,* Деркач 19; see also *барбáра.*

Derived from *бат* with suff. - *ir* < - *ogъ, like *пирiг: пир, морiг: мурáва,* РССтоцький 1, 85; see *бат* 1.

батлажáн see баклажáн.

батрáк 'hired labourer, drudge', ModUk.; Ru. ts, MBu. батракъ (XVI c.). — Deriv. *батрáчка, батрáцтво, -цький, батракувáти, -áння, батрáчити, -чення, батрáчний;* GN. *Бáтрак, Батрáцьке.* — Subst. *подéнний робiтнúк, нáймит.*

From Tk. *batrak* 'labourer', Горяев 13, Lokotsch 23.

бáтяр Wd. 'vagabond, tramp' (Львiв, Рудницький 3, 122), first recorded in the XX c.; Po. *batiar.* — Deriv. *батярка, -ярський, батярня, батярúско, [з]батярóваний, батярувáти.* — Subst. *волоцюга;* syn. *фрáєр, бáхур* (Львiв), *бу́ґра, бетяр,* q. v.

From Hg. *betyár* 'jobless lad, vagabond', Malinowski PF. 1, 311, Nitsch RS. 7, 24.

бáтько, dial. бáтьо 'father', MUk. батько (XVI c.), бáтко (XVIII c.), OES. батя (XV c.); BRu. *бáцька,* Ru. *бáтька, -ко, бáтя, бáтюшка* 'priest', dial. *бáцка, бáчкя, бáчка, бáцько,* Bu. *бáща,* dial. *бащчá, бальу,* SC. *bäština* 'fatherland', *бáта, -то* 'brother; father', OCz. *bát'a* 'brother, friend', Slk. *bát'a, bat'ko* 'father, uncle, older brother'. — Deriv. *бáтенько, -ечко, бáтiночко, бáтонько, бáтя, батýньо, -ýсьо, бáтюшка, -шечка* 'priest', *батькiвство, бáтькiвщúна, бáтькiв, -ський, батькувáти, бáтько-мáти, батьковбúвець, -вця, -вство, -вчий, батьковбíйник, -иця;* GN. *Бáтькiв, -цi, Батяче;* EN. *батюкú, батюцький.* — Syn. dial. *отéць, тáто, пáпа, родúтель,* Wd. *лéльо, нéньо, няньо, дядя, бáдя, -дьо, ґéґя,* etc., (argot:) *ба[х]тíй;* see also *áпо!*

PS. **batę,* **batja*: dim. of **brat[r]ъ* 'brother', see *брат,* Berneker 1, 46, Vasmer 1, 62—63, Machek 26—27; (extensively:) Трубачев 1, 18 - 29, Бурячок 10 - 23.

баýл, also бавýл 'trunk, chest', MUk. бавýлъ (1748), въ баулцѣ (1722); BRu., Ru. *баýл.* — Deriv. *баýлець, баýльчик.* — Subst. *подорóжня скрúня з опýклим вíком, чемодáн, сундýк,* Wd. *кýфер.*

From It. *baule* 'ts', Тимченко 47, АкСл. 1, 298.

бах Wd. 'boy' (Вишенка коло Городка, Верхратський ЗНТШ. 12, 43), first recorded in the XIX c. — Deriv. *бáшиця* 'girl'. — Subst. *хлóпець.*

An abbr. *бáхур,* q. v.

бах! interj. imitating the sound of a fall, explosion, shot, etc., first recorded in the XIX c.; BRu. Ru. ts., Po. *bach!* Cz., Slk. *bah!* — Deriv. *бáхати, -ання, бáхнути, бабáх!, бабáхати, -ання, бабáхнути, барáх!, бахбарáхнути.* — Syn. *бех!*

An o/p. interj. РССтоцький 3, 142—143.

бахмáт 'pony; war-horse, pack-horse', MUk. бахмáта Asg. (1542), OES. бахматы Ipl.; Ru. ts, Po. bachmat. — Deriv. *бахмáтовий;* FN. *Бахметюк, Бахмáтник, Бахмíнський;* GN. *Бáхмач, Бахмýт, Бахмýтка.* — Subst. *татáрський кiнь грýбо-плóский на нúзьких ногáх.*

From Tt. *bachmat* 'ts', Тимченко 62; cf. also Lokotsch 11, Vasmer 1, 63.

бáхор see *бáхур.*

бахромá 'fringe thrum', ModUk.; Ru. *бахромá, бахрамá,* (since 1583), Bu. *бахрамá, махрамá.* — Deriv. *бахрóмчатий.* — Subst. *тóроки, торочкú.*

From Tt. *mahrama,* Osm. *makrama* 'kerchief, veil', the ultimate source being Ar. *mahrama,* Lokotsch 108; re. *m* > *b* cf. Корш Archiv 9, 654 and Дмитриев 19 - 20.

бáхта see бáшта.

бáхур, also бáхор 'Jewish child; brat, obstinate child; natural child: lover; libertine, dissolute person', MUk.

зъ своими бахурами (1616), бахоромъ Dpl. (XVII c.), бахуры Npl. (XVIII c.); BRu. ts, Po. *bachor, bachur.* — Deriv. *бáхурка, бахурчá, бахурня́, бахурувáтий, бахурувáти,* MUk. бахуръчики (XVI c.); FN. *Бáхур.* — Subst. *дитя́ (іменно жидівське), байстрю́к, любáс, волоцю́га, волоцю́жник,* Верхратський ЗНТШ 12, 43, *розпу́сник, розпу́тник,* Деркач 19, dial. *бóрах,* Лисенко 18.

From Hb. *bachūr* 'youth', Kluge 36, Lokotsch 16, Верхратський ЗНТШ. 12, 42 - 43.

бац Wd. 'head (oldest) shepherd', ModUk.; Bu. *бачи́я,* SC. *bāč,* Cz., Slk. *bača,* Po.*bacza, baca.* — Deriv. FN. *Бацáла, Бацу́ла, Бацу́ца.* — Subst. *стáрший вівчáр.*

From Po. *baca* which, in turn, comes from Rm. *bacĭŭ* 'ts', Berneker 1, 37.

бац! interj. imitating a blow or strike: 'smack!, bang!', ModUk.; BRu., Ru. ts, Bu. *бáцам,* SC. *báciti,* Cz., Slk., Po. *bac!* — Deriv. *бáцнути, бабáц!, бабáцнути, бац - барáн!;* here also *бáцяти, бáцькати.* — Syn. *буц!*

An o/p. interj., РССтоцький 3, 143—144.

бáчити 'to see', MUk. бачити (1435 МГрамоти 332), бачили (1564), не бачитъ (XVII c.) бачу (1756), треба з нимъ бачится (1683), бачитца (XVII c.); BRu. *бáчыць,* Po. *baczyć* (since the XIV c.), Slk. dial *báčiti se,* wanting in other Sl. — Deriv. *в-, ви-, до-, зав-, на- бачáти, ви́-, до-, зав-, на - бáчити, [по]бáчитися, [по]бáчення, далебáчення, [о]бáчний, -ність, -но,* etc.; GN. *Бачéвськ.* — Syn. *ви́діти, видáти, диви́тися, гляді́ти, зрі́ти, заглéдіти, зи́ркати, позирáти,* etc., cf. Криворучко, Пит. укр. мовозн. 4, 76—96.

It is generally considered as a loanword from Po., Richhardt 32; the attempts to explain the word etymologically have not yet been successful: Berneker 1, 23—24, connects it with IE. $**\bar{o}k^{u}$ > Sl. **ačiti* and pref. *ob-, *obačiti > bačiti;* he is followed by Sławski 1, 24, a. o.; according to Lehr-

Spławiński, JP. 26, 166—170, Po. *baczyč* is derived from interj. *ba!* and formant *-k-* (**ba-k-iti* 'to pay attention'); there is less probability of its being borrowed from Tk. *bakmak* 'to look at', Matzenauer LF. 1, 4.

Бáчка GN. Bachka (in Yugoslavia), ModUk.; SC. *Bâčka,* Ma. *Бáчка.* — Deriv. *бачвáнець, -нка, -нський.*

From Hg. *Bácska* (since 1808), so called after an old country - castle *Bács,* cf. Papp - Kiss StSl. 7, 247.

башá 'pasha', MUk. баша (1595); BRu., Ru., Bu. *пашá,* SC. *pàša,* Cz., Sl. *paša,* Po. *pasza.* — Deriv. MUk. башинъ (XVIII c.); FN. *Башу́к.*

From Tk. *paša,* the ultimate source being Pers. *bāšā, bādšāh* 'governor of a province', corresponding to *pādšāh* 'emperor, sovereing, monarch', Макарушка 12, Lokotsch 131, Skeat 432, Дмитриев 29; see also *падишáх.*

башибузу́к 'bashibazouk, irregular soldier; vagabond', ModUk.; BRu., Ru. (since 1863) ts, Bu., Ma. *башибозу́к,* SC. *bašibòzuk,* Po. *baszybuzuk.* — Subst. *пали́вода.*

From Tk. *bašy — bazuk* 'irregular soldier (XVIII—XIX c.)', Lokotsch 22, АкСл. 1, 301, Дмитриев 20, Buescu Orbis 11, 297.

бáшка 'head', ModUk. only; Ru. *башкá* (since 1780).

From Tk. *baš* 'head', Макарушка 5, Lokotsch 22, АкСл. 1, 301; Дмитриев 20.

башли́к 'cowl, hood'; MUk. башликъ (1749); BRu. Ru. *башлы́к,* Po. (from Uk.) *baszłyk.* — Deriv. *шлик,* q. v.

From Tk. *bašlyk* 'cowl, hood', Lokotsch 22, АкСл. 1, Дмитриев 20.

башлóвка hist. 'war - booty', MUk. башловку Asg., башловкою Isg. (XVIII c.). — Subst. *почéсний дар з дóбичі тим, хто віdзнáчився в бою́,* Тимченко 64.

Compounded of *бáш[ка]* and *-лóвка : лови́ти,* q. v.

башма́к 'iron - shoe', Wd. 'shoe', MUk. бачмакги (1617 Худаш 49), бачмаги - виступцѣ (XVII c. Синонима 137); OES. башмаки; FN. Башмакъ; BRu., Ru. ts, Po. *baszmak*, OPo. *baczmag*, *baćmag*. — Deriv. *башмачо́к*, *башма́чник*, *башма́чний;* FN. *Башма́к* (> *Баш* УРЕ. 1, 471); GN. *Башма́чка*. — Subst. *черевик*, *чобіт*.

From Tk. *bašmak* 'sandal, shoe', Макарушка 5, Hanusz PF. 1, 462, Berneker 1, 45, Lokotsch 22, Zajączkowski 37, АкСл. 1, 302, Дмитриев 20.

ба́шня hist. from Ru. (XVII c.); see ба́шта.

ба́шта, dial. ба́хта (1854 Метлинський) 'tower', MUk. башта (XVI—XVIII c.); Ru. *ба́шня* (XVI c.), Po. *baszta* from Cz. *bašta*, OSC. *bašta*. — Deriv. *ба́шточка*, *ба́штовий*, MUk. башникъ (XVI c.); FN. *Ба́штовий*, *Бахти́нський*, *Заба́шта*. — Subst. *ве́жа*.

From It. *bastia* through Po. or Cz. mediation, Berneker 1, 45; see also *бастіо́н*.

башта́н 'melon and/or cucumber garden (in the steppe),' MUk. баштан (XVIII c.); BRu. Ru. (from Uk.) ts, Bu. *бостан*, SC. *bȍstan*, Po. (from Uk.) *basztan*. — Deriv. *башта́нний*, *-ик*, *-ицтво*, *башта́новий*. FN. *Башта́нник;* GN. *Башта́нка*, *Башта́нків*. — Syn. *бакша́*, subst. *по́ле, засі́яне кавуна́ми, ди́нями, огірка́ми, то́що*.

From Tk. *bostan*, the ultimate source being Pers. *būstān* 'garden', Miklosich TE. 1, 266, Berneker 1, 77, АкСл. 1, 303, Дмитриев 20.

баю́ра, Wd. балю́ра, байо́ро 'pool, puddle, podge', MUk. баюркъ (1627 Беринда), баюра (XVII c. Синонима 137); Po. *bajoro*, dial. *bajor* (since XVII c.), *bejoro*, *bajory*, *bajura*. — Deriv. *баю́рка*, *баю́рище*, *баю́ристий*. — Syn. *багно́*, *боло́то*, *калю́жа;* MUk. сонмъ водный: зтѣкъ, во́дъ згромаже́ньє, ста́въ, ба́юркъ, о́зеро (1627 Беринда).

According to Sławski 1, 26, from PS. **banjura* (<*banja*, see ба́ня) with dissimilation of *n* > *l* and change of **baljura* > *баю́ра;* re. suffix *-ura* cf. РССтоцький 1, 33.

ба́я 'baize, flannel', ModUk.; BRu., Ru. *ба́йка*, Po. *baja*, *bajka*, Cz. *paj*, *pája*. — Deriv. *ба́євий*, *байо́вий;* *ба́йка*, *ба́йковий*. — Syn. *фляне́ля*.

From LoG. *baje*, Du. *baai*, which, in turn, were borrowed from Rom. (Fr. *boie*); the ultimate source is Lat. *badius* 'chestnut - coloured, maroon', Matzenauer 101, Преображенский 1, 12, Kluge 38; Po. medium, Richhardt 32, is questionable.

бая́! Wd. interj. 'oh yes!', first recorded in the XX c. — Deriv. *бая́кати*, *-кнути*, *-кання*. — Syn. *ая!*

Compound of *ба!* and *ая́*, see s. vv.

ба́як adv. Wd. (Lk.) 'certainly' (Приймак PM. 2, 449), first recorded in the XX c. — Syn. *ая́кже*, *пе́вно*, *еге́ж*.

Compounded of *ба* and *як*, see s. vv.

ба́яти 'to narrate, tell, relate; to tell fortune', MUk. баєть (XVI c.), баяне (1627 Беринда), баяти (XVIII c.), OES. баяти; Ru. dial. *ба́ять*, *ба́ить*, Bu. *ба́я* 'bewitch', SC. *bȁjati* 'to bewitch', Sln. *bájati* 'to talk, forecast', Cz. *báti* 'to talk', Po. *bajać* 'ts', UpSo. *bać*, LoSo. dial. *bajaś* 'ts'. — Deriv. *бу́яння;* *бая́н*, *баяні́ст[ка];* b/f. *бай*, *ба́йка*, etc.

From **baj-a-ti* 'to talk', IE. root ***bhā-* with *-j-* extension, cf. Lat. *for* (<**fā - oōp*), *fāri*, As. *bōian*, Pokorny 106.

бга́ти 'to bend, fold, plait; to cram in; to knead (dough); MUk. вгай (:*вгати) (XVIII c.); BRu. *бгаць*, for other Sl. see *гну́ти*. — Deriv. *бга́тися*, *в-*, *розі - бга́ти*, *бга́ний*, *бга́нка*, *бгачки́й*, Wd. *забага́ч* (Hc.), *забегачькый ніж;* here also Cp. *ба́ник* (<**gъb - an - ikъ*) 'слоеная лепешка', Балецкий **StSl. 10, 1 - 120.** — Syn. *м'я́ти*, *жу́жмити*, *жмакува́ти*, **Деркач 19, 105.**

A metathetic form of *hbaty <*gъbati, see *гну́ти*, Потебня К ист. зв. 1, 224, Miklosich 82, Berneker 1, 366, Janów SymbRozwadowski 2, 286; other etymologists connect the word with *bъgati <**bheug- 'to bend', Ильинский РФВ. 42, 235—259, referring it to OES. *объжа*, Ru. *[в]о́бжа* 'measure of land', Mikkola IF. 26, 295—296.

бджола́, Ed. бжола́, Wd. пчола́ 'bee'. MUk. о бчолы (1540), о бчолѣ (XVII c.); OES. отъ бьчелъ (XI c. Остр. єв.), бъчела (1073 Ізб. Св.), бчела (1078), бчелы Npl. (1114), бчолъ Gpl. (1344 Тимченко 159), пчела, пчелы Npl. (XIV c.). — BRu. *пчала́*, Ru. *пчела*, OCS. *bъčela* (Mar.), *bьčela* (Assem.), Bu. *пчела*, SC. *pčèla, čèla*, Sln. *čbêla, žbela*, also *včela*, Cz., Slk. *včela*, Po. *pszczoła*, OPo. *pczoła*, UpSo. *pčoła*, LoSo. *coła*, Plb. *cüöla*. — Deriv. *бджі́лка, -лонька, -лочка, бджі́льний, бджільни́цтво, -и́цький, бджоли́ний, бджоляни́й, -и́к, бджоля́р, -ка, -ський, -ство, бджолозапи́лення, -люва́ння, бджолови́дка, бджолоїдка;* FN. (pseudonym) *Пчі́лка;* GN. *Бджі́льна*.

Uk. *бджола́* represents a rare case of progressive voicing of consonants: *bъčela > *bčela > bdžola (dissimilated into dial. *бжола́*); the word is generally connected with *bukajǫ, *bukati, Uk. *бу́ча* 'noise, row', Ru. *бучать* 'to buzz', Miklosich 25, Berneker 1, 116, Brückner PF. 7, 175; yet, *bьčela* (< **bhikelā) is referred to Ir. *bech*, AS. *bēo*, E. *bee*, Meillet MSL. 14, 362, 476 ff., and, further, to Alem. *bī*, OPr. *bitte*, Lith. *bìte*, Latv. *bite*, etc., <**bhei-, Gauthiot MSL. 16, 264-279, Mikkola 1, 38, Walde-Hofmann 1, 556, Pokorny 116; (extensively:) Falk *Ursl. bьčela, apis mellifica*, Uppsala 1944.

бдѣти MUk., бъдѣти OES. see *буди́ти*.

бе! interj. imitating the bleaking of sheep or expressing disgust; MUk. ни бе ни ме (XVIII c.); Bu., Ma. *бе!*. SC. *bê!*, Cz., Slk. *bé!*, Po. *be[e]!* — Deriv. *бе́кати, -кнути, -кання; бебе́!, бебе́кати, -кнути, -кання; ні бе ні ме!;* MUk. бегечучи (XVII c.).

An o/p. interj. akin to Latv. *bē*, Gk. *bē*, Lat. *bee*, ModHG. *bäh*, etc., РССтоцький 3, 144, Berneker 1, 48, Pokorny 96.

бебе́[в]х! interj. imitating the sound of a heavy fall or blow, вirst recorded in the XIX c.; wanting in other Sl. — Deriv. *бебе́[в]хати, -хнути.* — Syn. *бах!, баба́х!*

Like *баба́х!* an o/p. interj., see *бах!*, РССтоцький 3, 142—143.

бе́бехи Npl. 'quilt or covering filled with feathers; bowels, intestines', ModUk.; Po. *bebech* 'ts'. — Syn. *пери́на, по́душки; ну́трощі, те́льбухи*, Деркач 19, 121.

According to Brückner 19, the word is connected with *baba;* yet, more probable seems to be its connection with the preceding interj. based on acustic elements; cf. also Sławski 1, 29.

бев! interj. imitating the deep sound of a bell, ModUk. only. — Deriv. *бе́вкати, -кнути, -ання.* — Syn. *бов!*

An o/p. interj., РССтоцький 3, 144.

бе́взень, бевзь 'stupid fellow, blockhead', ModUk. only. — Syn. *ду́рень, дуре́па, дури́ло, дурни́ло, глупа́к, бо́вдур, йо́лоп*, Деркач 19, 64. — Deriv. FN. *Бевзе́нко, Бевзь*.

According to Шахматов, ИОРЯС 7 : 2, 340, from < * *балзьнь* (= *bolzьnь), a deformation of *блазень*, q. v.

бегемо́т 'hippopotamus; Behemoth', ModUk.; BRu., Ru. (since 1789) ts. — Deriv. *бегемо́тник.* — Subst. *гіпопота́м*.

From Hb. *behēmōth*, apparently a pl. form signifying beasts, Lokotsch 24, АкСл. 1, 309; the ultimate source is Eg. *p-ehe-mau* 'water-ox', Skeat 54.

беґа́р see бигáр.

беґо́нія 'begonia', ModUk.; BRu. *бяго́нія*, Ru. *бего́ния* (since 1873), Po. *begonia*.

Named after Michael *Begon,* a Fr. promoter of botany (1638—1738), АкСл. 1, 312, Gamillscheg 95, Skeat 54.

бедренéць, бедринéць, dial. also бердінéц, бидринéць, бедрéць, бéдрич, педринéць, ядринéць 'Pimpinella Saxifraga L.: pimpernel, saxifrage'; MUk. бедренецъ, бедринецъ (XVIII c.); BRu. *бядрынец,* Ru. *бедренéц,* SC. *bèdrinac,* Cz. *bedrník,* dial. *bederník, bederníca, deberníček,* Slk. *bederník, bederenček,* Po. *biedrzeniec,* OPo. *wiedrzeniec.* — Deriv. *бедренцéвий;* MUk. бедренцовой Gsg., насѣнья бедренцовое (XVIII c.). — Subst. *бери́ - деревéць, дрібчáсте зíллячко, дрібчáсте зíлля, галацýцка, козéл, кóзлики,* Makowiecki 269.

The very variableness of the forms suggests a f/e. deformation of a non-Sl. term, most probably of MLat. **piperīnella (:piperīnus* 'out of pepper'), whence Fr. *pimprenelle,* E. *pimpernel,* Germ. *Bibernell,* etc., cf. Gamillscheg 695, Skeat 452; Walde-Hofmann 2, 309; as anothep source Osman.-Pers. *badrändž* 'Melissa officinalis' may be considered, Преображенский 1, 21; in both cases the f/e. association with **bedro* is evident (except *педринéць, ядринéць);* in view of the above the older explanations of the word connecting it with **bodati,* Горяев 14, **buditi,* Brückner 25, or **bedro,* Machek 28, are to be rejected.

бедрó, often Npl. бéдра 'hip(s), haunch(es)', MUk. бедрó бóкъ (1596 Зизаній, 1627 Беринда), бедра — лядвія, чресла (XVII c. Синонима 137), OES. по бедрѣ (XV c.), на бедры; Ru., Bu. ts, Ma. *бéдро,* SC. *bèdro,* Sln. *bédro,* Cz., Slk. *bedro,* Po. *biodro,* UpSo. *bjedro,* LoSo. *bjëdro.* — Deriv. *бедрóвий, бедрá[с]тий, бедрáк, бéдрик, набéдренник.* — Syn. *стегнó.*

According to Berneker 1, 47-48, Sl. **bedro* derives from IE. root **bed-* 'to swell'; it is, in his opinion, connected with Lat. *femen (< **bhedmen)* 'hip'; cf. also Walde-Hofmann 1, 98, 477, 851, Pokorny 96, Георгиев 39, a. o.

бедуї́н 'Bedouin', ModUk.; BRu. *бедуíн,* Ru. (since 1836), Bu. *бедуи́н,* Cz., Po. *beduin.* — Deriv. *бедуї́нка, -нський.*

From Ar. *badawīn* 'wandering inhabitants of the steppe' (:*badw* 'desert'), Преображенский 1, 22, АкСл. 1, 318.

без 1. Wd. биз, біз (Подністров'я) conj. 'without', MUk. безъ (XV c.), без (XVI c.), OES. безъ; also безо (1366 Тимченко 81); BRu., Ru., Bu., Ma. *без,* OCS. *bezъ,* SC. Cz., Slk., Po. *bez,* UpSo. *bjëz,* LoSo. (old) *bjez.* — Deriv.: Frequently used as a prefix corresponding to E. '-less', e.g., *безбáтченко: бáтько, безборóдий: бородá, безви́глядний: ви́гляд, безголóсий: гóлос, беззýбий: зуб, безм'ясний: м'ясо, безнадíйний: надíя, безвíддя: водá, безгрошів'я: грóші, бездíлля: дíло, беззакóння: закóн, безземéлля: землЯ,* etc., Wd. *бездíткиня: дíтки,* (Гнатюк ЕЗб. 4, 235), *безпоЯсниця (пи́санка): пóяс* (Грицак РМ. 2, 146), *бéздорож (негóда): дорóга* (Лисенко 18), etc.; FN. *Безйóров : йор(ъ)* (pseudonym of *Рошкович,* Тулуб 227), *Безýшко : ýхо,* etc.; GN. *Безімéнна : íм'я, Безлюдівка : люди, Безпáльче :* FN. *Безпáлько (: пáлець),* etc.

PS. **bezъ,* IE. root ***bheǵh-* 'outside, without', cf. Skt. *bahiš* 'outside', OPr. *bhe,* Lith. *bè,* Latv. *bez* 'without', Berneker 1, 54, Trautmann 28, Pokorny 112—113.

без 2. see бузóк.

бéзбеш adv. 'aimlessly; disorderly'; dial. **бéзбаш** 'commotion, disorder' (Полісся, Лисенко 18); MUk. безбашъ 'disquiet, trouble', безбаши Apl., безбашами Ipl. (XVII c.), wanting in other Sl. — Deriv. безбашную Asg. (XVII c.). — Subst. *безголóв'я, авантю́ра, грабíж.*

Compounded of *без,* q. v., and Tk. *баш* 'head', see *бáшка;* for similar hybrid formations see *башлóвка.*

бéзик 'bésigue (card game)', ModUk.; Po. *bezyk* (since 1870). — Deriv. FN. *Бéдзик.*

From Fr. *bésigue* 'ts', Горбач 2, 11, Gamillscheg 102.

бéзмін, dial. also бéзмен, бéзмин 'steel yard, Roman balance', MUk. безменъ (1518), без[з]мѣнами (1600 Худаш 114), безмѣномъ Isg. (1680), безмѣнами Ipl. (1698), безмѣн (1755); OES. безмѣномъ (1396); BRu. *бязмéн,* Ru. *безмéн,* Po. *bezmian, przezmian,* Cz. (from Po.) *přezmen.* — Deriv. MUk. безмѣновую Asg. (1550). — Subst. *рід вагú без шаль,* Тимченко 73.

The usual assumption that the word is a f/e. deformation (**bezъ - měna*) of an Oriental term for 'weight' is probably correct, viz. Tk.: Cu. *bazman,* Tt. *batman,* Chu. *pasman,* etc., Miklosich 8, Горяев 15, Макарушка 5, Hanusz PF. 1, 463, Räsänen Mikkola Festschrift 274, ChO. 277 - 279, a. o.; according to Корш, Archiv 9, 489, it comes from Ar. *väznä* 'weight' through Tk. mediation, see also Brückner 23, Шанский 32; its Sl. origin (cf. Berneker 1, 53 - 54, Худаш 144 - 145) must be decidedly rejected on account of semantics, chronology and the geographical distribution.

безóдня 'abyss, chasm', Wd. бéзно, MUk. безóдня (1627 Беринда), безодня (XVIII c.), otherwise: бездна, безна; OES. безд[ъ]на, бездьна. — Syn. *прóпасть,* MUk. бéздна, прóпасть, глубóкость, мнѡ́зство мнѡ́гое вѡ́дъ, окнúна. (1627 Беринда).

Compounded of *без* and *дно,* see s. vv.; re. suffix *-ja* cf. РССтоцький 1, 4.

безýнка, бéдзинка Wd., бéзунка, бéзумка SoCp. 'young cow (ewe-lamb, etc.), which has primaturely calved', first recorded in the XIX c. — Subst. *нéлінка, нéлітка,* Дзендзелівський 90.

From Cp. *бъзовный, бизовный* 'real, true', i. e. 'a real cow (ewe - lamb)', the ultimate source being Hg. *biz[ony]* 'really, truly', cf. Дэже StSl. 7, 160 - 161; see *бізувáти.*

бей hist. 'bey', MUk. беіове Npl. (XVIII c.); BRu., Ru., Bu. ts, Po. *bej.* — Deriv. MUk. бейского Gsg. (XVII c.). — Subst. *тúтул турéцьких урядóвців.*

From Tk. *bej* 'ts', Тимченко 81-82, АкСл. 1, 369.

бéка see бéця.

бекáс 'snipe', ModUk.; BRu. *бакáс,* Ru. (since 1780), Bu. *бекáс,* Po. *bekas,* etc. — Deriv. *бекáсовий, бекасúний, -úнник.* — Subst. *барáнчик,* Wd. *пéкач* (Полісся, Павлс).

From Fr. *bécasse* 'ts', АкСл. 1, 370, Gamillscheg 93.

бéкати see бе!

бекéрник Wd. (Hc.) 'tassel' (Ясениця, Ворохта, Vincenz 9), first recorded in the XX c. — Subst. *кúтиця (як прикрáса кептаря́ в молодóго пáрубка).*

From Rm. *becher* 'bachelor, young man', Vincenz l. c.

бекéт hist. Ed. 'picket, advanced guard (in the steppe)', first recorded in the XIX c.; Ru. dial. ts. — Syn. *пікéта;* subst. *перéдня сторóжа.*

From ModHG. *Pickett* 'ts', the ultimate source being Fr. *piquet,* Vasmer 1, 71, Gamillscheg 697.

бекéша 'women's cloak (usually fur coat); cape', MUk. бекешу Asg. (XVII c.); Ru. ts and *бекéшь,* (1789:) *бекéш,* Po. *bekiesza.* — Deriv. *бекéшка;* MUk. бекейшку Asg. (XVI c.); here also as b/f. SoCp. *бéкеш, бéкеч,* Балецкий StSl. 9, 346. — Subst. *дóвге хýтро угóрського крóю.*

From Hg. *bekes* 'ts', Тимченко 82, Балецкий l. c.

бéкóн 'bacon', ModUk.; BRu., Ru. *бекóн,* Po. *bekon.* — Deriv. *бéкóнний, -óновий.* — Subst. *свинúна.*

From E. *bacon* 'swine's flesh, cured for eating', Skeat 43.

белебе́нити 'to prattle, chatter, gossip', ModUk.; Ru. *белебе́нить*. — Deriv. *бе́лебень, бе́лебинь*. — Syn. *бабо́нити, балабо́нити, бала́кати*.

An o/p. formation corresponding to *балабо́нити*, the basis being *ба!*, q. v.

беле́ґа, also бале́ґа, бали́ґа Wd. (Cp.) 'cow-dung, ordure', first recorded in the XIX c.; SC. *bàlega*. — Subst. *лайня́к, кізя́к*, Кузеля 41.

From Rm. *baligă* 'ts', Шаровольський 1, 54, Шелудько 2, 126, Cioranescu 62 - 63, Vincenz 6.

беле́й Wd. 'larva of a beetle; blockhead, lubber, lout', ModUk. only. — Deriv. FN. *Беле́й*. — Subst. *личи́нка хрущ́а; йо́лоп, те́лепень*.

From Rm. *bălai* 'white', Шелудько 2, 127, Cioranescu 60.

белемні́т 'belemnite (a kind of fossil)', ModUk.; BRu. ts, Ru. *белемни́т*, Po. *belemnit*. — Subst. *чо́ртів па́лець*.

From Gk. *belemnítēs* 'a kind of stone', Skeat 55, which, in its turn, comes from *bélemnon* 'arrow, missile', АкСл. 1, 370.

белена́ 'Hyoscuamus niger L.: henbane', OES. белена Gsg. (1073 Ізб. Св.), беленъ (XIV c.); Ru. ts, Bu. *блен*, Ma. *бле́но би́лје*, Cz. *blín*, Slk. *blen*, Po. *bieluń*. — Deriv. *беле́на барабо́ля, біле́на* (f/e.: *бі́лий*), *білу́н*. — Syn. see *блекота́*.

PS. **belnъ*: **belna*, IE. root ***bhel-* 'white', cf. AS. *beolone* (< ***bhelunā*), OHG. *bilisa*, ModHG. *Bilsenkraut*, Gall. *belinuntia*, etc., Berneker 1, 48, Walde - Hofmann 1, 99-100, 497, Pokorny 120.

беленді́ти Wd. 'to chat, chatter, stutter', ModUk. only. — Syn. *белебе́нити, белькоті́ти, -та́ти, блекота́ти; бле́яти; базі́кати, говори́ти нісені́тниці*, Бандрівський, Досл. і мат. 4, 4.

An o/p. formation, corresponding to such words as *белебе́нити, белькоті́ти*, etc., the basis being interj. *бе!*, q. v.; according to Бандрівський, l. c., the root is "unknown to Uk."

белетри́ст 'belletrist, fiction writer', ModUk.; BRu. *белетры́ст*, Ru. *беллетри́ст*, Bu., Ma. *белетри́ст*, Po. *beletrysta*, etc. — Deriv. *белетри́стка, -и́стика, белетристи́чний*. — Subst. *а́втор худо́жньої про́зи (рома́нів, повісте́й, оповіда́нь)*.

From Fr. *belles lettres* 'fiction literature', Лесин-Пулинець 36.

бе́лечка Wd. 'sheep', first occurrence: XIX c.; wanting in other Sl. — Syn. *ове́чка*.

An o/p. formation based on *бле́яти* and *бе́кати* (*: бе!*), see s. vv.; less probable is the derivation from Rm. *băl* '(black) sheep with a white head', Шелудько 2, 127.

Белз GN. Belz (city in Ukraine), MUk. Белзъ (1608 Худаш 157), OES. Белзы (1377 Лавр. 1, 101); BRu., Ru. ts., Po. *Bełz*. — Deriv. *бе́лзький;* FN. *Бе́лза;* GN. *Бе́льзець* (Кат. річок 13, 156), *Бевзи́* (Бойк. 57).

The name as well as its appellative cognates: Bk. *бевз, бе́вз[ин]а* 'valley; precipice' (Бойк. 18) reflect a Wd. development of PS. **bьlzъ, *bьlz[in]a*, IE. root ***bhl'-*, a variant of ***bhel-* 'to swell', with *ǵ* -extension, cf. Pokorny 120—122; the alleged connection of *Bełz* with Po. *bełzy* (*bełży*) *się* 'it shines', Lat. *fulgeo*, etc., Brückner 26, Staszewski 31, is dubious.

бе́льбас, dial. бу́льбас, бі́льбас 'clumsy person, body', ModUk. only; **BRu.** *балбо́с, байбо́с, балбе́с* 'clumsy child, booby', Ru. *балбе́с, балбе́шка* 'booby', *ни бельме́са не*

понимáет 'he does not understand anything'. — Deriv. *бельбасувáтий;* FN. *Бéльбас, Билбáс;* — Syn. *бéвзень, боввáн, дýрень, йóлоп, тéлепень.*

From Tk. Kirgh. *bilbes* 'he (who) does not know', Lokotsch 26; putting *бéльбас*, etc., cognate with *балабос*, Верхратський ЗНТШ. 12, 42, does not explain the origin of the former, but there was probably some associative semantic connection ('clumsiness') between the two groups of words later; see *бельмéс;* cf. also УМШ. 14 : 5, 84.

бельведéр 'belvedere, prospect-tower', ModUk.; BRu. *бельведэ́р*, Ru. *бельведéр* (since 1803), Po. *belweder.* — Deriv. *мíсце абó будúнок з гáрним вúдом.*

From Fr. *belvédère,* the ultimate source being It. *belvedere* 'place of a fair prospect', Gamillscheg 97, Battisti 1, 482.

бельетáж 'first (main) floor; dress-circle (in the theatre)', ModUk.; BRu., Ru. (since 1863) *бельэтáж.* — Deriv. *бельетáжний.* — Subst. *найкрáщий, дрýгий звичáйно, пóверх будúнку; лóжі в теáтрі.*

From Fr. *bel-étage* 'ts', АкСл. 1, 391.

бéлька Wd. see бáлка 2.

бéлькати 'to stammer, stutter', first recorded in the XIX c.; Cz. *blkati, blkotati,* Po. *bełkotać*: *bełgotać, bułkotać*: *bugotać,* dial. *bełczeć.* — Deriv. *бéлькнути, белькотáти, -áння, белькотíти, -íння, бéлькіт, белькотня, белькотýн, -ýха.* — Syn. *балáкати,* etc., see *говорúти.*

An o/p. formation based on PS. root **bьlk-* 'to stammer, stutter', Berneker 1, 117—118, РССтоцький 3, 145.

бельмéс 'booby', ModUk. only ;for cognates see *бéльбас.*

From Tk. Osm. *belmez* 'he (who) does not know (anything)', Lokotsch 26.

бéльфер Wd. 'teacher' (Стрий), Po. *belfer.*

From ModHG. *Behelfer* (through Уі?)

бельчýк Wd. (Hc.) 'chain', first occurrence: XX c. — Subst. *лáнка, звенó.*

From Rm. *belciug* 'ts', Vincenz 8.

бем! interj. imitating the sound of bells: ding-dong!, ModUk. only. — Deriv. *бéмкати, -ання, бéмкнути, бем-бем!; FN. Бемкó.* — Syn. *бам!*

A variation of *бам!,* q. v., РССтоцький 3, 142.

бендю́г see биндю́г.

Бенедúкт PN. Benedict; MUk. see *Венедúкт;* Po. *Benedykt,* etc. — Deriv. *Бенéгда, Бенéдьо, Бенькó;* FN. *Бень, Бéнеш, Бенькíв;* GN. *Беньóва, Бенячóво,* Петров 146; OUk. FN. Бенко (1398 Коломия, Грамоти 148), Бѣнко (1399 Львів, 1404 Медика, ibid.); *бенедиктúн, -ка, -ський.* — See *Венедúкт.*

From Lat. *benedictus* 'blessed' (:*bene dīcere* 'to use words of good omen; to bless'), Skeat 56.

бенéря see Венéра.

бенефíс 'benefit[-night]', ModUk.; BRu. ts, Ru. *бенефúс* (since 1803), Po. *benefis.* — Deriv. *бенефíсний.* — Subst. *вистáва, зиск з якóї йде на кóристь áктора (бенефіціянта).*

From Fr. *bénéfice,* the ultimate source being Lat. *beneficium* (see the following word), Gamillscheg 97.

бенефíція hist. 'benefice, grant', MUk. отъ бенефиций (1596), бенефициумъ (since 1710), Ma. *бенефиција,* SC. *benèfīcija,* Cz., Po. *beneficium* — Deriv. *бенефіціянт, -ка,* MUk. бѣнефѣкаціи Apl. (XVIII c.). — Subst. *(церкóвні) маєтки й зиск із них,* Кузеля 42; *добрóдійство, лáска; лéнно духóвне,* Тимченко 82.

From Lat. *beneficium* (:*benefacere*) 'well-doing, kindness', (later:) 'grant of an estate', Skeat 56, Тимченко l. c.

бéнзель dial. 'truss; tuft' (Полісся, Лисенко 18), first recorded in the XX c. — Subst. *віхоть, яким мажуть долівку хати,* Лисенко l. c.

A dial. deformation of *пéнзель,* q. v.

бензи́н, Wd. бензи́на 'benzine, gasoline', ModUk.; BRu. *бензін,* Ru. *бензи́н.* Ma. *бéнзин,* SC. *bènzīn,* Cz. *benzin,* Po. *benzyna.* — Deriv. *бензи́новий, бензи́на.* — Syn. *газолі́на.*

From Fr. *benzine,* the ultimate source being Ar. *lubān jāwi* 'Javanese frankincense, a resinous substance, benzoin', Skeat 56, Gamillscheg 97, (extensively:) Šmilauer NŘ. 26, 51.

бензóл, Wd. бензóль 'benzol[e], benzoin', ModUk.; BRu., Ru. *бензóл,* Ma. *бéнзол,* SC. *bènzôl,* Cz. *benzol,* Po. *benzol.* — Deriv. *бензóловий.*

From ModHG. *Benzol* 'ts'; for the ultimate source see the preceding word.

бéнкарт, Wd. also бéнькарт (Львів, Стрий) 'bastard', MUk. бенкарта Asg. (XVI c.), бенкартом Isg., бенкартами Ipl. (XVII c.), бенкартъ (XVIII c.); also (artificially adapted:) бýкарт (1627 Беринда); Po. *bękart.* — Deriv. Wd. *бенькартéрія;* MUk. бенкартенять Gpl. (XVII c.). — Subst. see *бáйстер, байстрю́к;* MUk. бенкартъ — прелюбодѣйчищъ, рабичищъ (XVII c. Синонима 138).

From MHG. *banchart* 'illegitimate child', lit. 'a child begotten upon the bench', РССтоцький 4, 172, Kluge 19; perhaps through the medium of Po. *bękart, bąkart,* Шелудько 1, 21, Richhardt 34; cf. also Korbut PF. 4, 402, 512, Brückner 23—24.

бéнкéт see банкéт.

бентéг 'novice (in any undertaking)'. — **бентéжити** 'to perplex, confuse, embarass', ModUk.; BRu. *бентэжиць.* — Deriv. *збентéжити[ся], збентéжувати[ся], бентéжливий, -вість, бентéжний, -ність, [з]бентéжений, -ння.* — Syn. *непокóїти, турбувáти; хвилювáти,* Деркач 22.

Of uncertain origin; its connection with Wd. *бетéга, бетéжний,* though possible, cannot be firmly established; cf. Шевельов (Шерех) ZfslPh. 23, 160, Ткаченко УМШ. 9 - 2, 65.

бéнькарт Wd. see бéнкарт.

бенькéт Wd. see банкéт.

бер! interj. see бир!

бер[ь], бирь[х] Cp. 'planked footway, gangway plank', **берв** dial. 'trunk (stock) of a tree', **бéрва**=бер, OES. бръвь, къ берви Dsg.; двѣ берви; Bu. *бърв,* SC. *brv,* OCz. *břev.* — Deriv. SoCp. *берця́, бирця́;* see also *бервенó.* — Syn. *клáдка; колóда;* SoCp. *перéмітка, вирли́на, лáвка,* Дзендзелівський 94.

PS. **bьrvь,* see *бервенó,* Janów SymbRozwadowski 2, 276.

бербени́ця 'cask, keg (usually for cheese)', ModUk.; Po. (from Uk.) *berbenica.* — Deriv. *бербени́чка,* Wd. *беребóйка,* Cp. *бер[е]ївка.* — Subst. *ді́жка на сир.*

From Hg. *berbence* 'ts', Hanusz PF. 1, 465, Кузеля ЗНТШ 97, 221, Brückner 21, Vincenz 10.

берберís see барбарис.

бервенó 'beam, joist, rafter, balk', MUk. дви бервени ... бервено (1574), берьвна Gsg. (XVc.), бервена Gsg. (XVII-XVIII c.), бервно (XVII c.), OES. бьрьвно (XI c. Остр. єв.), бревно (XIV c.), на беревнѣ, бервна Npl., бревна Apl. (1490); BRu. *бервянó,* Ru. *бревнó,* OCS. *brъv[ъ]no, brьv[ъ]no,* Bu. *бръв,* SC. *brvno,* Slk. *brvno,* Cz. *břevno,* Po. *bierwiono, bierzwiono,* OPo. *birzwno, birzmno,* etc., dial.

bierzno, bierzmo. — Deriv. *бéрвина, бервéнце, бервéння, бервенчáстий;* MUk. *бервенье* (XVII c.), *бервúння* (1754), GN. *Бервенúця, Бервéнна, -нний, Бервéнскій,* (Петров 146), *Бéрвиця.* — Syn. *колóда, деревúна;* also *трам, бáлка,* Тимченко 83.

The word has not yet been satisfactorily explained; Uk., BRu. and Po. forms as well as Ru. dial. variants *бернó, беревнó, бер[е]вен́ó,* etc., postulate **bьrvьno* (:**bьrvъ*) as a PS. source, and this excludes their connection with OIc. *brū, bryggia,* AS. *brycg,* OHG. *brucka* 'bridge', accepted by Berneker 1, 92, and followed by Machek 48, Sławski 1, 33, Pokorny 173, a. o.; in no case the word is related to **brъvь* (see *бровá*), Pedersen KZ. 38, 322, Kluge 44, or to **briti* (see *брúти*), Ильинский РФВ. 65, 221 - 225; equally uncertain is the assumption of a break-neck metamorphosis: **bъrvь[no]* > **bьrvь[no]* by Vasmer 1, 119; the word is more probably connected with **bьrati* (see *брáти*), as suggested by Brückner 26, and PF. 7, 174; Ru. *бревно* comes from OCS. *b[ь]rьvъno,* Преображенский 1, 43; Cz. *břevno* and SoS. forms are based on a later PS. variation of the word : **bьrьvьno,* Rozwadowski RS. 1, 251; see also *бер.*

бервíнок see барвíнок.

бергамóт, Wd. берґамóта 'bergamot (a kind of pear)', ModUk.; BRu., Ru. (since 1780) ts, Po. *bergamot[a].* — Deriv. *берґамóтовий, -óтний.*

From Fr. *bergamotte* or It. *bergamotta* respectively, the ultimate source being Tk.: Osm. *beg armudu* 'princely pear', АкСл. 1, 393, Lokotsch 24, Дмитриев 21.

бердáнка 'Berdan rifle' ModUk.; BRu., Ru. (since 1868) ts; Po. *berdanka.*

Named after *Berdan,* the Am. inventor of the rifle, АкСл. 1, 393.

Бердúчів GN. Berdychiv (city in Ukraine), OUk. Бирячиковъ (1320 БЭ. 3, 74), MUk. Беричиковъ (1546 ЭСл. 3 a, 490); Ru. *Бердúчев,* Po. *Berdyczów.* — Deriv. *бердúчівський, бердúчівець, -вка.*

Of uncertain origin; it is perhaps a possessive formation derived from **Биричик (:Бирич)* see *бúрич;* the contemporary name is influenced f/e. by *бéрдо* 2., q. v;. Данилов's explanation from **Берендичів (:Берендúчі, Берендéї),* Україна 17, (1962), 31, is lacking historical evidence; ts refers to Staszewski 31.

бердúш, Wd. бердéш 'halberd', MUk. з бардышами (XVIII c.); Po. *bardysz, berdysz,* Ru. *бердыш,* MRu. *бéрдыш* (1704). — Syn. *бáрда, алебáрда.*

From MLat. *bardūcium* 'pole - axe', Тимченко 58; Po. medium, suggested by Berneker 1, 44, Richhardt 34, a. o., is to be rejected on account of the accent.

бéрдо 1. 'weaver's loom, weaver's comb', MUk. бердо, въ берда (XVIII c.); BRu. *бёрда,* Ru. *бёрдо* (since the XVII c.), Bu. *бърдо,* SC., Sln. *brdo,* Cz. *brdo,* OCz. *brdlo,* Po. dial., LoSo. *bardo.* — Deriv. *бéрдечко, бéрдник,* MUk. бердников Gpl. (XVIII c.). — Syn. *ткáцький грéбінь.*

PS. **bьrdo,* akin to Latv. *birde* 'weaver's stand', Goth. *baúrd* (in *fotubaúrd*) 'footstool', OHG. *bort,* AS. *bord,* etc., Berneker 1, 118; according to Pokorny 138, it is a BS. borrowing, cf. ***bheredh-* 'to cut', ***bṛdho-* 'board'; an extensive explanation of the word is offered by Machek 42 and Slavia 21, 269: he connects it with Gk. *spáthē* (< ***spṛ - dhā*) 'weaver's comb', and considers it identical with бéрдо 2, q. v.

бéрдо 2. 'hill; precipice, abyss', ModUk.; Bu. *бърдо,* Ma. *брдо,* SC., Sln. *brdo,* Cz. GN. *Brdo,* Po. GN. *Bardo, Bardony, Bardzice, Bardzimin.* — Deriv. Bot. *бердулéць, бердуля́к, бердуля́н, бердульóн, бердýльчик* 'Rhododendron L.'; Wd. (Bk.) *бéрце (<*бéрдце), бердовáня, бердíв'я, бéрдя;*

GN. *Бердá, Бердúж, Бердúново, Бéрдо, Бердя́нка, Бердя́нські хуторí, Берлúн, Бержáна, Бéрнова, Бéрце* — Syn. dial. *верьх, ýрвана гора,* Бойк. 17, *де стрімкé пóле, строминá,* Гуц. 32.

PS. **bьrdo,* according to Zupitza KZ. 36, 65, akin to Gk. *brẽnthos, týmbos* Hes., Cymr. *brynn* 'hill', OIc. *brattr,* OE. *bront* 'steep', Berneker 1, 118—119; IE. base ***bheredh-* 'to cut', ***bṛdho-* 'board', Pokorny 138, see бéрдо 1.

бéрдо 3. 'hand or leg of a dead (in Uk. folklore)', first recorded in the XIX c.

The connection with бердо 1., though possible, is not quite clear for semantic reasons; perhaps it represents the primitive meaning of the root: 'to cut', viz. 'a cut hand or leg respectively', see бердо 1.

бéрег, бéріг 'shore, bank, coast, beach; Wd. (Bk., Hc.) mountain, steep slope (of a mountain)', MUk. отъ берега Gsg. (XV c.), на березѣ Lsg. (XVIII c.), OES. берегъ, на березѣ Lsg.; also (from OCS.) брѣгъ (1073 Ізб. Св.), по брѣгу (XI ç. Остр. єв.); BRu. *бéраг,* Ru. *бéрег* and (from OCS.) *брег,* OCS. *brěgъ,* Bu., Ma. *брег,* Cz. *břeh,* Slk. *breh,* Po. *brzeg,* Ca. *břèg,* Sli. *břég,* Plb. *brig,* LoSo. *br'og,* UpSo. *brjoh.* — Deriv. *берегíвка, береговúй, береговúсько, береговúна, берегýлька, бережúстий, бережúна, бережóк, беріжóк, бережéчок, бережéнько, бережня́к, [за-, на-, під-, по-, при-]бережний, побережжя, побережник, узбережжя,* etc.; GN. *Бéрег, Берегú, Берегóво, Берéжа, Бережáнка, Бережáни, Бережúнка, -úнці, Бережíвка, Бережкú, Берéжне, Бережнúця, Бережóк, Берéжці, Берегомéт* (: Wd. *берегомéт* 'undermined bank', Лимаренко ПитТопОн. 148 - 152), etc.; FN. *Бережáнський, Берéжний, Бережкóв, Бережúнський, Бережнúцький, Бережня́к, Бережня́цький,* etc. — Syn. *край рікú, мóря; окрáйка, кант,* Тимченко 83.

PS. **bergъ,* IE. root ***bhergh-,* a variation of ***bherĝh-,* evidenced in Skt. *bṛhánt-* 'high', Av. *bərəzant-* 'high', Toch. AB *pärk-* 'to rise', Goth. *baírgahei* 'highlands', OHG. *berg,* AS. *beorg* 'mountain', a. o., Jagić Archiv 30, 457, Brückner Archiv 42, 138—139, Младенов 47, Machek 47, Sławski 1, 46, Sadnik - Aitzetmüller 218, a. o.; some etymologists consider it as a PS. borrowing from Teut. **bergaz,* Kluge 27, Meillet RS. 2, 69, Berneker 1, 49-50, Преображенский 1, 23, Trautmann 30-31, a. o.; according to Kiparsky 1, 101—102, it comes from a Centum - language in general; Pokorny 140—141, derives it from a Ven. - Ill. source; the genuine Sl. provenience of the word from IE. is most probable; cf. also Шевельов 143 - 147.

берегтú, Wd. беречú 'to take care, look after, spare, respect; preserve, watch', MUk. берегучи (XVIII c.), OES. не бережеть, не березѣта, не бережахоу (XV c.), беречи (1450); also брежемъ (1315), брежеть (1390), не брѣзи, не брѣщи (XI c.), не брѣжемъ (XII c.); BRu. *берагчы́,* Ru. *берéчь,* OCS. *brěšti,* OSC. *bržem.* — Deriv. *берегтúся, бережúти, зберегтú[ся], [пона]зберігáти[ся], бережíння, [о]бережний, -ність, бережлúвий, -вість, бережкúй;* FN. *Оберéжний.* — Syn. *стерегтú, хоронúти,* Деркач 22.

PS. **bergti,* IE. root ***bhergh-,* a variant of ***bherĝh-,* preserved in Goth. *baírgan,* OIc. *bjarga,* AS. *beorgan,* OHG. *bërgan,* ModHG. bergen 'to hide, recover', the orig. meaning 'to lay somewhere for safe keeping', is found in Teut. and Sl., Kluge 27, Berneker 1, 49, Kiparsky 1, 59.

берéза 'Betula alba L.: birch'; fig. (in Uk. folklore:) 'leader of carollers'; MUk. березя collect. (XVII c.), берези Gsg. (XVIII c.); OES. береза; на мѣсто нарицаемое Березу; брѣза (XIV c.); BRu. *бярóза,* Ru. *берёза,* Bu. *брязá,* Ma. *брéза,* Cz. *bříza,* Sln. *breza,* Po. *brzoza,* etc. — Deriv. *берéз[онь]ка, берíз[онь]ка, берéзочка, берíзочка, бере-*

зи́н[к]а, березни́к, -ни́ця, -ничо́к, підбере́зник, березні́вка, березня́к, -ячо́к, березови́ця, бере́зовий, etc.; FN. *Бере́за, Бере́зний, Берез[н]и́цький, Березо́вич, Берез́юк, Березинський, Берези́й, Березо́вський,* etc.; GN. *Бере́за, Березя́нь, Берездів, -ці, Берези́на, Березинська, Бере́зів[ка], Березі́вка, Бере́зіна, Бере́зна, Бере́зне, Березнегова́те, Березнева́тівка, Березни́к, Підберізці, Березнича́та, Березня́к, Березняки́, Бере́зова, -вий, -во, Бере́зовичі, Бере́зовиця, Березото́ча, Березя́нка,* etc. OUk. Березово (1425 Снятин, Грамоти 153). — Syn. *бе́рест білий, чечо́тка,* Makowiecki 56.

PS. **berza,* IE. base ***bherəǵ-* 'to shine; white', cf. Skt. *bhrājatē* 'is shining', *bhūrjas* 'a kind of birch', AS. *beorc, birce* 'birch', Lit. *béržas,* Latv. *berzs,* OPr. *berse,* etc., Pokorny 139, Berneker 1, 52, Trautmann 32; for the fig. meaning of *бере́за* in Uk. folklore see Онацький 1, 82 - 83, and Vernadsky *The Origins of Russia* 113 - 116.

бе́резень 'March', OES. мсць апри́ль рекомыи брѣзьнь (XII c.); Cz. *březen.* — Deriv. *березне́вий.* — Syn. *березі́ль;* Subst. dial. *ма́р[о]т, ма́рець.*

From *бере́за,* q. v., РССтоцький Slavia 5, 11, Огієнко PM. 1, 244, Горбач 3, 12-13.

березі́ль, Ed. also березі́нь 'March', MUk. березо́золь (1691 Горбач 3, 13), OES. березозола Gsg.; брѣзозоръ (XIII c.). — Deriv. *Березі́ль* (name of Uk. theatre in 1922—1930).

Compounded of *бере́за - зола́,* see s. v., Горбач 3, 12-13.

бере́ка, Ed. бе́рек (Київ) 'Sorbus torminalis Crtz.: beam - tree berry', first recorded in the XIX c.; Ru. *бе́рек, берёка,* Bu. *брекиня,* Ma. *бре́кина,* SC. *brèkinja,* Cz. *břek-[yně],* Slk. *brekyňa,* Po. *brzęk,* (from Slk.) *brekinia,* (from Uk.) *bereka,* UpSo. *břekowc.* — Deriv. *бере́ківка;* GN.

Бере́ка, Бере́чка. — Syn. *богоро́жник, бого́шник, брак, гру́ша клено́ва, оряби́на бряки́ня, ряби́на бере́ка, смородю́х,* Makowiecki 354—355.

PS. **berkъ, *berka,* with no certain cognates in IE., despite of Lith. *brìnkti,* Berneker 1, 50, Gk. *fríkē,* Младенов 44, and OHG. *sperboum,* Machek 47; re. Po. dial. *berek* 'mud' (<Hg. *berek*) cf. Urbańczyk JP. 37, 141 - 142.

беренде́ї, also берендії Npl. Berendei (name of a Tk. tribe in Kievan Ruś, XI—XIII c., cf. Vernadsky *Kievan Russia* 162), OES. берендичи (Лавр. 1, 176, 378), беренъди, берендее (ibid. 2, 463, 469); Ru. *беренде́и,* GN. *Беренде́ево;* Po. *Berendeje.* — Deriv. *бере́ндичі* (Грушевський 2, 136 ff.); FN. *Беренде́й, Бери́нда* (cf. Зоря Галицкая Jan. 1851, No. 4, 34). — Syn. *то́рки,* Лавр. 2, 463; Subst. *чо́рні клобуки́,* EY. 2, 115.

Of Tk. origin; all attempts to find definite cognates of the name have been so far unsuccessful, cf. Vasmer 1, 78.

бересклéт, dial. бересклéн, бересклéп, also вер[е]склéд, верескле́нь, верескле́п 'Evonymus verrucosa Scop.: spindle tree, prickwood', BRu. *брыбглі́на,* Ru. *бересклéт,* dial. *березбре́к, берездре́нь, брускле́нь, брускле́т, брунсме́ль, мерескле́т,* etc., Cz. *brslen,* Ocz. *brsněl,* Po. *trzmiel, przmiel.* — Syn. see брусли́на.

The very variableness of the forms in Uk. and other Sl. suggests a f/e. corruption of a non-Sl. term under the influence of such words as *бе́рест, клен, ве́рес,* see s. v.; no plausible solution is offered by Berneker 1, 51, Преображенский 1, 24, РССтоцький Slavia 5, 11, Vasmer 1, 78, Machek 45, Попов 29, a. o.

бе́рест 'Ulm L.: elm', MUk. на берестѣ Lsg. (1683), до береста Gsg. (1694), берестына (XVIII c.), OES. брѣстиє; BRu. *бе́раст,* Ru. *бе́рест,* Bu. *бряст,* Ma. *брест,* Cz. *břest,* Po. *brzost,* etc. — Deriv. *берести́на, -и́ще, бере-*

сток, -тюк, -тяка, берестянка, береснак, берестовий; FN. *Берест, Берестянський;* GN. *Береснаги, Берестечко, Берестівка, Берестóк, Берестова, -ве, -вий, Берестя* (Ru. Брест, OUk. Берестье), *Берестин[а], Берестянка,* etc. — Syn. *в'яз,* Wd. *ілем, ільма, лем, ульм,* see *в'яз.*

PS. **berstъ,* IE. ***bherk̂tos,* akin to *baírhts,* OHG. *beraht* 'shining', Berneker 1, 52, Pokorny 139, a. o.; its affinity with *берéза* is attested by Uk. dial. *берéсто, бéрест* 'birch-bark', Ru. *берёсто* 'ts', *берестéнь* 'birch-bark shoe'.

берéт, Wd. барéт, also барéтка 'berret', ModUk.; BRu. *берэт,* Ru. *берéт* (since 1891), Bu., Ma. *берéтка,* Cz. *baret, biret,* Po. *baret,* etc. — Dim. *берéтка.* — Subst. *крýгла шáпочка, кашкéт без дашкá.*

From Fr. *béret* or It. *beretta* 'ts' respectively, АкСл. 1, 397; the ultimate source is Lat. *birrum* 'head-cover', Gamillscheg 84, 99.

берúл 'beryl', MUk. бериллюсъ (XVII c.), BRu. *берыл,* Ru. *берúлл* (since 1731), Cz., Po. *beryl.* — Deriv. *берúловий; берúлій, -ний, -овий.* — Subst. *мінерáл, що складáється з берúлійного оксúду, алюмíнію й силíцію.*

From Lat. *bēryllus,* Gk. *bēryllos,* the ultimate source being Skt. *vaidurya,* orig. beryl brought from *Vidūra* in India, Skeat 57; cf. also Кодов Slavia 9, 266.

берíвка Wd. (Нс., Гнатюк ЕЗб. 26, 333) see бербенúця.

бéркати Wd. 'to bespatter, splash, besmear' (Наддністрянщина, Janów 151), first recorded in the XX c. — Deriv. *забéркати, -аний.* — Subst. *заталáпати.*

Of uncertain etymology; perhaps from PS. root **bьrk-,* cf. SC. (old) *brkati* 'to stare', Cz. *brkati* 'to trip, stumble', Berneker 1, 119, Machek 43.

беркúць! interj. imitating a fall to the ground (with one's feet in the air), first recorded in the XIX c. — Deriv. *беркúцьнути[ся].* — Syn. *бебé[в]х!*

An o/p. interjection of a recent date.

бéрковець hist. 'weight of 10 poods (400 lbs.)' OES. бьрковскъ, берковчсковъ, бѣрковьсковъ Gpl., берковóскы; BRu. *бéркавец,* Ru. *бéрковец,* Po. (from ES.) *berkowiec, bierkowiec.* — Subst. *вагá 10 пудíв,* Тимченко 85.

The OES. substantivized adjective *бърковьскъ* has a Teut. source, viz. the Sw. GN. *Bjōrkö* (< OSw. *Bioerkö*), Matthews 248; cf. also РССтоцький, Slavia 5, 11, АкСл. 1, 399.

беркýт 'Aquila fulva: royal (golden) eagle', first occurrence: XVII c. (Brückner 21); BRu., Ru. *бéркут* (Vasmer 1, 79: *беркýт*), Po. (from ES.) *berkut, birkut.* — Deriv. *беркýтовий;* FN. *Беркýт* (Франко). — Subst. *„птúця з рóду вірлíв",* Огієнко РМ 1, 244.

From Tk.: Kirgh. *bürküt,* Kazan Tt. *birkút,* Kazakh. *bürkít,* etc., Radloff IV, 2132, 2222, Miklosich TE. 1, 269, Nachtr. 1, 15, Макарушка 6, Преображенский 1, 24, Brückner 21, Дмитриев 21; re. accent cf. Kiparsky 2, 179, and Дмитриев l. c.

Берлáд, also Бирлáт GN. Berlad (city in Moldavia), OES. Берладь (XV c. Іпат.), BRu., Ru. ts. — Deriv *берлáдник, берлáдницький,* OES. берладникъ; FN. *Берлáдник;* GN. *Берладúнка* (river) Кат. річок 157. — Subst. *берлáдники: промисло́вці - здобúчники на долíшнім Дунáї в XII с.,* ЕУ 2, 119.

The name is usually derived from *бéрло* or *берлóга* respectively, see s. v., Vasmer 1, 79; more convincing, however, is the connection with бéрдо, viz. **bьrd-l-adь* 'hilly place', see бéрдо 2.

берли́н 'berlin[e] (carriage for four)', MUk. коля́ска называемая берлинъ (XVIII c.) ; **берли́на** 'river boat, barque' ModUk.; BRu., Ru. (since 1780) ts, Cz. arch. *berlin[k]a* 'coach', Po. *berlinka* 'boat'. — Deriv. *берли́нка (:берлі́на)*. — Subst. and syn. *(від міста Берлі́на:) по́віз, кари́та; мали́й рі́чни́й чо́вен,* Кузе́ля 42; *ридва́н,* Деркач 87.

From ModHG. *Berline* 'Berlinerwagen', РССтоцький 4, 232; according to Brückner 21, the name of Berlin derives from PN. **Berla,* cf. also Vasmer 1, 80; this explanation is rejected by H. Schall who refers it to the PS. root **bьr-*, Ru. *брать* 'to take', *Der Name Berlin,* 4—5; it seems more likely, however, that *Berlin,* together with Uk. GN. *Берли́н* (near Бро́ди), derives from **bьrd-l-inъ,* root **bьrd-*, see бе́рдо 2; cf. also Schall IF. 78, 126 - 146, Saglio RIO. 16, 104.

бе́рло 'sceptre', MUk. бе́рло лѣска ца́рская (1627 Бери́нда), берло, булава и их слави (XVIII c.) ; Cz. *berla, berle,* Po. *berło.* — Syn. *лі́ска мона́рша, сце́птро, знак мона́ршої вла́ди,* Тимченко 85; *жезл, ца́рська відзна́ка,* Кузеля 42; cf. *скі́петр.*

From OHG. *fër[a]la* 'ts', РССтоцький 4, 114, the ultimate source being Lat. *ferula,* Berneker 1, 44; some etymologists accept the medium of Po. *berło,* Brückner 21, Sławski 1, 30, followed by Richhardt 34.

берло́га see барлі́г.

бернарди́н 'Bernardine[monk]; St. Bernard's dog'; fig. Ed. *бардади́м* 'clumsy man', ModUk.; BRu. *бэрна[р]дзін, бардадзін,* Ru. *бернарди́н* 'Bernardine[monk]' (since 1500), *бардадзім* 'king of spades or clubs', Po. *bernardyn,* etc. — Deriv. *бернарди́нка, -нський.* — Subst. *бернарди́нський мона́х; бернарди́нська соба́ка, бернарди́нський пес;* fig. *вали́ло,* see also *бурми́ло.*

From the name of St. Bernard; re. *бардади́м* < *бернарди́н* cf. Носович 15, 41, (extensively:) Попов 49 - 50; Преображенский's 1, 17, explanation (:**борододымъ*), followed by Vasmer 1, 55, must be decidedly rejected; cf. also Трубачев Этим Иссл. 3, 42 - 44.

берфе́ла, берфе́ля, берфе́ло Wd. (Cp.) 'pot-hanger (in a коли́ба)', first recorded in the XIX c. — Subst. *крюк на казано́к у коли́бі.*

From Rm. *bîrfeală,* Vincenz 12.

беса́га, usually Npl. беса́ги 'travelling sack, bag', Wd. also беса́г 'Easter-egg' (Грицак PM. 2, 146), MUk. биса́га, ташка, капса s. v. чпаг (1627 Беринда), бисага - чпагъ, ташка, капса (XVII c. Синонима 138); Bu. *биса́ги*||*диса́ги* 'pockets in a cloak', Ma. *дисаги,* SC. *bìsage,* Sln. *besaga*|| *bisága,* Po *biesagi* (since the XV c.), dial. *bísagi, besaty,* and (from Uk.) *besag.* — Deriv. FN. *Беса́га;* GN. *Биса́ги, Бисаго́ва* (Петров 146). — Subst. *мішо́к до перевішуван-ня че́рез пле́чі або́ оба́біч сідла́,* Кузе́ля 42.

From Lat. *bisaccium,* Тимченко 91, most probably through Rm. medium, Кузеля l. c.; Po. medium suggested by Berneker 1, 57, and accepted by Richhardt 34, is dubious; re. Bu. *диса́ги* cf. Vasmer RS. 3, 262 and Brückner 26.

Бесара́бія, Wd. Басара́бія GN. Bessarabia, OUk. воєвода Басарабьский (1395 Кримський 1, 251), woyewoda Bessarabiae || Bassarabiae (1396 ibid.), OES. Басарабина земля (1349, 1357 Vasmer 1, 82), BRu. *Бесара́бія,* Ru. *Бессара́бія,* Po. *Besarabia.* — Deriv. *бесара́бець, -бка, -бський;* FN. *Басара́б, Бессара́ба, Бесара́бець* (pseudonym of *Бернатович,* Тулуб 226).

Named after a Valachian prince *Basarab[a],* the ultimate source being Tk. *basar:bas-* 'to press, rule', Tamas ZONF. 13, 281, Rásonyi AECO. 1, 245 - 246, Vasmer 1, 82, Staszewski 33, Мельхеев 19.

бесеме́р 'Bessemer - steel', ModUk.; BRu. ts, Ru. *бессеме́р,* Po. *besemerowski.* — Deriv. *бесеме́рівський, бесемерува́ти, -а́ння.*

Derived from the name of the E. engineer Henry *Bessemer* (1813—1898), УРЕ 1, 525—527.

бе́сіда 'conversation, talk'; arch. 'banquet; guests', MUk. беседы Gsg. (XVI c.), гощéнїе : ýчта зáцная, знаменитая бéсѣда, áлбо, бéсѣда (1627 Беринда), бесѣда (XVII c. Синонима 138), єдну бесѣду со мновъ бесѣдуй (XVII c.); OES. бесѣда 'ts' and 'sitting place'; Ru., Bu. *бесéда*, OCS. *besěda*, Ma. *бéседа*, SC. *bèsjeda*, Sln. *beséda*, Cz. *beseda*, OCz. *besěda*, Po. *biesiada*. — Deriv. *бесíдка, бесíдник, -иця, бесíдувати;* GN. *Бесíдівка, Бесíдка, Бесíдки.* — Syn. *мóва, розмóва; пир, бéнкéт.*

The word is generally considered as a compound **bez-sěda* 'sitting outside', Berneker 1, 52-53, Jagić-Festschr. 599-600, РССтоцький Slavia 5, 7, Wanstrat ZfslPh. 14, 101-103; according to Rozwadowski, RS. 2, 104-105, it is related to Skt. *bhasád* 'vulva', root **sed-* 'to seat'; see also Погодин (: **be-sěda*) РФВ. 39, 1-3, Ильинский (: **bes-ěda*) РФВ. 62, 235—239, a. o.

бе́скид, бéскед, Ed. also бéскет (1862 Основа 4, 88) 'steep mountain, precipice', MUk. бескиды Apl. (XVII c.), OUk. Бескыдъ (Срезневский 1, 73); except Cz. *beskyd,* and Po. GN. *Beskid, Bieszczad,* wanting in other Sl. — Deriv. *бескéття, бескéдина, бескúдський, бескúдувати;* GN. *Бéскид,* Wd. *Бéськúд, Бескидóвець* (Бойк. 45), *Бескѣдовець, Бескúдок* (Петров 147); FN. *Бескúд.* — Syn. *горá, гíрськúй хребéт,* Тимченко 86.

Early explanations: *безъ скыда* 'without a monastery', Срезневский 1, 73, and *без скиб* 'without clods', Бойк. 194, are f/e.; according to Rozwadowski RS. 6, 69, JP. 2, 162—164, the names *Бéскúд* and *Bieszczad* derive from MLoG. *beschêt* 'boundary', cf. also Шахматов Archiv 33, 54, РССтоцький 4, 32, and Vasmer 1, 82; less convincing is the derivation from a Thrakian name *Béssoi* (*Biessoi*), Perwolf Archiv 7, 625, Brückner 21-23, and Slavia 3, 216, as well as from Alb. *bješke* 'highlands', Jokl SKUnters. 165—166, Mann 31; cf. also Соболевский РФВ. 64, 101, Kopečný *Adolfu Kellnerovi,* Opava 1954, 158-173, Machek 30, Галас УМШ. 5, 67, Staszewski 33, (extensively:) Марусенко, ЛБюлетень 9, 65-73.

бе́стія 'beast', MUk. безсловéсноє, бéстїя (1596 Зизаній), безсловéсное, bestia, áлбо дикоє а окрýтное звірá (1627 Беринда), бестіи Npl. (XVIII c.), з нерозумными бестіами Ipl. (XVIII c.); BRu. *бэ́стыя,* Ru. *бéстия* (since 1847), Po. *bestia,* etc. — Deriv. *бестія́нка, бестíйський, бестіяльський;* MUk. бестка (XVII c.), бествѣю (1627 Беринда), бестелюга (XVIII c.), бестиáлство (XVIII c.), бестияльном Gsg. (XVIII c.), *бестіярско* (XVIII c.). — Subst. *звірá, звір,* Тимченко 86.

From Lat. *bestia* 'ts', Беринда 6, Тимченко l. c. РССтоцький Slavia 5, 12, Hüttl-Worth AUA. 8, 71.

бете́га Wd. (Lk.) 'sickness, illness', also 'shame' (Коковський РМ. 3, 75), 'dullard' (Верхратський Лем. 391); MUk. бетегь, бетюг, бетѣгъ (XVI—XVIII c. Дэже StSl. 7, 160), бетюгъ (XVIII c.); SC. *bèteg,* Sln. *béteg, bétež.* — Deriv. *бетéжний, бетегóта;* MUk. бетежный, бетѣжный, бетеговати (XVI—XVIII c. Дэже l. c.). — Subst. *хóрість, слáбість, недýга; нездáра; гáньба.*

From Hg. *beteg* 'sickness', Дэже StSl. 7, 150, 160.

бето́н 'concrete, strong mortar', ModUk.; BRu., Ru. (since 1836) ts, Po. *beton,* etc. — Deriv. *бетóнний, -ик, -иця, бетоньéрка, бетонувáти, бетономашúна, -мішáлка; залізобетóн.* — Subst. *цемéнт з нарíнком і скáллями, що вживáється в будівнúцтві.*

From Fr. *béton* 'ts', the ultimate source being Lat. *bitumen* 'mud, sand', Gamillscheg 102.

бе́тяр Wd. (Ср.) 'vagabond, tramp', first recorded in the XX c. (Кириченко РМ. 1, 85, Балецкий StSl. 4, 43); Cz. *bet'ar*. — Deriv. *бетярчу́к*. — Subst. *пройди́світ* (Кириченко l. c.), *розбі́йник* (Балецкий l. c.).

From Hg. *betyár* 'jobless lad, vagabond', see *батя́р*.

бех! interj. imitating a hollow sound produced by a falling body: 'bang'!, first recorded in the XIX c.; wanting in other Sl. — Deriv. *бе́хати, -ання, бе́хнути, -нення; бебе́[в]х!* — Syn. *бах!, бух!, бац!*

An o/p. interj. like *бах!, бух!,* РССтоцький 3, 142—143.

бехме́т see Мохамме́д

бе́цма́н colloq. 'clumsy person', first recorded in the XIX c.; wanting in other Sl. — Deriv. *бе́цма́нка*. — Subst. see *тюхті́й*.

F/e. from Po. *bęcwał*, being a corruption of *bucefał*, Brückner 24.

бе́ця 'everything bad, unpleasant' (in the infant's language), ModUk. only. — Deriv. *бе́цька, бе́цяти, бе́цькати[ся]*. — Syn. *бе́ка*.

Derived from the interj. *бе!*, q. v., cf. also РССтоцький 3, 144 and Slavia 5, 11.

бе́чка Wd., бе́чька (Hc.) 'pussywillow', first recorded in the XIX c.; wanting in other Sl. — Deriv. *бе́чковий; Бе́ч[ь]кова* (also: *Би́чкова*) Неділя 'Palm Sunday'. — Syn. *ба́зька, ко́тики, бара́нчик*.

From *би́чка (: бик* or *бич)* with a dial. lowering of *и > е;* cf. Желеховський 1, 25, 27.

беши́ха 'erysipelas (sickness)', ModUk.; Ru. dial. (from Uk.) ts, SC. *bèšika* 'blister, bubble'. — Deriv. *беши́ховий, бешихоподі́бний*.

From Rm. *băşică*||*beşică* 'blister, bubble', Puşkariu 15, Berneker 1, 53, Шаровольський 1, 54, Шелудько 2, 127; Vasmer's explanation of the suffix *-иха* as a b/f. from *беши́шник*, RS. 4, 168, has been rejected by Uk. linguists, cf. Шевельов Ук. Засів 3, 104, a. o.; in *беши́ха* the influence of Uk. *-и́ха* (as in *дячи́ха, ковали́ха, купчи́ха,* etc., РССтоцький 1, 90) is apparent; for Rm. *băşică* see Cioranescu 70, Vincenz 3.

бе́шкет 'scandal, indecorum, roistering, uproar', ModUk. only. — Deriv. *бешке́тний, -ик, -ицтво. -иця, бешкетува́ти, -ва́ння*. — Subst. *безчи́нство, бу́йство, неподо́бство; сканда́л;* colloq. *дебо́ш,* dial. *галабу́рда*, Деркач 23.

Потебня, РФВ. 1, 254, suggests a borrowing from ModHG. *Beschiss* 'fraud, deceit'; following this explanation Vasmer 1, 84, refers the word to MDu. *bescîten*, MLoG. *beschiten* 'to deceit'; both etymologies are uncertain.

бешме́т 'beshmet, Caucasian coat', ModUk.; BRu., Ru. (since 1780) ts || *бешметъ* (1789). — Deriv. *бешме́тик*. — *Subst. ве́рхня о́діж, капта́н,* Кузеля 43.

From Tt. *bišmät* 'ts', Горяев 17, Преображенский 1, 25, АкСл. 1, 447, Дмитриев 21.

бе́штати 'to rebuke, reprehend', ModUk.; Po. *besztać* — Deriv. *бештани́на,* Wd. colloq. *бешта́нція*. — Subst. see *картати*.

From Po. *besztać*, the ultimate source being Hg. *beste[élek]* — an abusive term (< Lat. *bestia*), Brückner 22 and PF. 7, 173, Richhardt 34; cf. also Berneker 1, 53, РССтоцький Slavia 5, 12.

бжола́ see бджола́.

бзді́ти, бзну́ти 'to fart', OES. бъздра(?); BRu. *бздюль* 'insect', Ru. *бздеть* (Vasmer 1, 84), Bu. *бъздя,* Ma. *ба́зди,*

SC. *bàzdeti*, Cz., Slk. *bzdíti*, Po. *bzdzieć*. — Deriv. *бздик, бздúни, бздо, бздун, -ка, бздюх, -а, бздьóха;* Wd. *бздýри* (Львів); FN. *Бздень;* MUk. Бздюлевъ (1638, Тупиков 478). — Syn. *пердíти,* dial. *пездíти.*

PS. *bьzděti, IE. root **bhes- 'to blow', Pokorny 146; see also *пездíти.*

бзик, Wd. also бзік 'Tobanus: badfly', see also буз, ModUk.; Ru. *бзык,* SC. *zólja* (*bъzolja), Po. *bzik.* — Deriv. *бзичáти, бзúкнути.* — Syn. *бúдзень, бúдзкавка, ґедз[ъ].*

From an o/p. root *bъz- 'to buzz', perhaps related to Skt. *bábhasti* 'he blows', MHG. *bîse,* ModHG. *Biese* 'north-east wind', dial. *bisen* 'to run about like cattle tormented by horse-flies', Berneker 1, 111—112, Kluge 31, Sławski 1, 53; a similar formation is Geo. *bziki* 'vesp', Deeters IF. 61, 329.

бзинá Wd. see буз.

бзнýти from *бзднýти* — a durative form of *бздíти,* q. v.

би, after vowels б, conditional particle: '...should, ...would', MUk. бы (XV c.), OES. бы; BRu., Ru. *бы,* OCS. *by,* Bu., Ma. *би,* SC. *bî,* Cz., Slk., Po. *by,* etc. — Deriv. Wd. (Hc.) *бих.*

From the 2nd and 3rd person aor. of *byti, Uk. *бути* 'to be', Berneker 1, 115, B. de Courtenay PF. 12, 14, Sławski 1, 52.

бúвень 'tusk', ModUk.; Ru. ts. — Syn. *íкло.*

From *biti, Uk. *бúти* 'to strike'; suffix *-ень* < *-ьnь like in *сяжень, лютень,* РССтоцький 1, 27 - 28.

биґáр, also бéґар, біґáрь Wd. (Cp.) 'stick', first recorded in the XIX c.; Po. *bika, biga* (Brückner 27). — Deriv. *биґáрик, бúґасень; бúґи збивáти;* FN. *Біґáр, Біґóра.* — Subst. *бук,* Полянський PM. 1, 407.

Most probably from ModHG. *Bicke[l]* 'pickaxe', Kluge 30, Brückner l. c.

бúдзень, бúдзинь Wd. see ґéдзень.

бúдло 'cattle', MUk. быдло (XV—XVIII c.); Po. *bydło* 'ts', Cz. *bidlo* 'stick'. — Deriv. MUk. быдлина (XVII c.), быдля (XVI—XVII c.), быдлятко (XVII c.), быдля́чій (1627 Беринда). Subst. *волú, корóви, теля́та і взагалí домовí звіря́та,* Тимченко 160; *худóба.*

From Po. *bydło* (:*byti, Po. *być* 'to be', Brückner 52), Richhardt 38; re. suffix *-dlo* in Uk. cf. РССтоцький 1, 39.

бик 'Bos taurus : bull, steer', hist. 'torture furnace', tech. 'pillory, stocks; bridge buttress', fig. 'big mistake, error', MUk. быкъ (XVI—XVIII c.), OES. быка Gsg.; быкы Apl. (1073 Ізб. Св.); BRu., Ru. *бык,* Bu. Ma. *бик,* SC. *bīk,* Cz., Slk. *býk,* Po. *byk,* etc. — Deriv. *бичá, бичáк, бичáр, биченя́[тко], бúньо, бичéчок, бúчик, бичóк, бичúсько, -úще, бичúна, бúчка* (=dial. *бéчка,* q. v.), *бúшник (= *бúчник), бичня́, бúч[ач]ий, бичúтися,* dial. *бицíвка* or *бúцька дúня, бицúйка, бичáйка* (SoCo. Дзендзелівський StSl. 6, 136), etc.; FN. *Бик, Бú[ч]ків, Бичкó, Бичóк, Би[ч]кóвський,* etc., MUk. Быкъ (1495 Тупиков 75), Быкодеръ (1688 ibid.), Бычко (1564 ibid.), Быковъ (1556 Тупиков 496), Быковичъ (1476 ibid.), etc.; GN. *Бик, Бúків[ка], Бúківці, Бúково, Бицíвський, Бичáль, Бúчево, Бичкíв, Бúчківці, Бúкова Грéбля,* etc. — Syn. *буґáй, (здебíльшого робóчий:) віл,* Деркач 27.

PS. *bykъ, IE. root **bū-, a variant of **b[h]eu- : **b[h]ou- expressing o/p. sounds, cf. Uk. *бýча* 'noise, row', Ru. *бучáть* 'to buzz', etc., Pokorny 97 - 98, Трубачев 2, 41 - 42; according to Корш Archiv. 9, 493, Vasmer RS. 3, 263, Hujer LF. 52, 309, a. o., the word is supposed to be a borrowing from Tk. *buqa* 'steer'; this is rejected, and rightly so, by Младенов Slavia 10, 251, Brückner 53 - 54, a. o.; in-

conceivable is also the etymology from Ce. *boukho-*, Шахматов RS. 6, 101.

билина 1. see било́; 2. 'bylyna, heroic poem, historical legend', OES. по былинамъ; BRu., Ru. *были́на, быль,* Po. *bylina.* — Deriv. *били́нний.* — Syn. *ста́рина́.*

From **bylina*, root **by-*, see *бу́ти.*

би́ло 'metal top, a kind of gong (used in monasteries as a bell)'; tech. 'beater, mace'; MUk. би́ло : молотóкъ котры́мъ стру́ны натягáют. и тыж би́лце áлбо пю́рка котóрымъ на стру́нахъ бря́нкают. и дóщка ōголошеня млтвъ в обйтелехъ и на йныи потрéбы (1627 Беринда), била Npl. (XVIII c.); OES било (XI c.); Ru. *би́ло, би́лень,* Bu. *би́ло,* SC. *bȉlo,* Cz. *bidlo.* — Syn. *калата́ло, клепа́чка, стука́чка.*

From **bi[d]lo*, root **bi-*, see *би́ти.*

било́ 'stem, stalk', MUk. бы́лiє : зѣл'є, былье (1596 Зизаній), былина (XV—XVIII c.), OES. былие, былie; BRu. *бы́ллё,* Ru. *былье́,* OCS. *bylije,* Bu. *би́л[ъ]е,* SC. *bȉlje,* Cz. *býlí,* Po. *byle,* etc. — Deriv. *били́н[к]а, били́нонька, -очка, би́лля, бильце́.* — Syn. *стебло́, стебли́на, бадили́на.*

From **bylo*, root **by-*, see *бу́ти.*

би́нда 'ribbon', ModUk.; Po. *binda.* — Deriv. *би́ндочка, би́ндовий.* — Subst. *ле́нта; пере́в'язка.*

From ModHG. *Binde* 'ts', Słownik PAN 1, 524.

биндю́г[а], also бендю́г[а] 'cart.; sleigh, sled; wooden pole (shaft)', first recorded in the XIX c.; Ru. ts, Po. *binduga* ‖ *winduga* 'wood-floating, raft'. — Deriv. *биндю́жний, -ик;* FN. *Бендю́га.* — Subst. *рід во́за; са́ни; лома́ка, складова́ части́на во́за, плу́га, вітряка́,* Кузеля 41.

From Po. *binduga,* the ultimate source being ModHG. *Winde* 'windlass, winch' Шелудько 1, 21, Brückner 27.

бинт 'bandage, swathe', ModUk.; BRu. *бінт,* Ru. *бинт* (since 1834). — Deriv. *би́нтик, бинтови́й, [за]бинтува́ти, [за]бинтува́ння.* — Subst. see *банда́ж.*

From ModHG. *Binde* 'ts', АкСл. 1, 455.

би́р! interj. in calling sheep, first recorded in the XIX c.; Ru. *быря!,* SC. *bȉri, bȉri!,* Cz. *brr byr!* — Deriv. *би́ркати, -ання, би́ркнути, бир-бир!; би́ря, би́рка,* q. v. — Syn. *бер!*

It is a directly imitative word, and much the same as *бер!,* РССтоцький 3, 145.

би́рич 'herald, public crier, bellman, proclaimer', OES. биричь (first occurrence: 1229 Смоленск. грам.); Ru. *бири́ч, бирю́ч, би́рчий,* Sln. *bìrič,* Cz. *biřič,* UpSo. *běr[i]c,* LoSo. *běric.* — Deriv. FN. Биричъ (1495), Биричевъ (1700, Тупиков 478). — Subst. *окли́чник, при́став.*

Of obscure origin; its occurrence in some Sl. only perhaps supports the view that it was borrowed from It. *birro* 'usher of the court', Miklosich 13, Berneker 1, 57, Преображенский 1, 26, Тимченко 90, Machek 32, a. o.; according to Соловьев, Slavia 15, 416, it comes from OES. *бир* 'tax', *би́рич* being 'a tax-collector'; Tk. provenance is ascribed to *би́рич* by Vasmer 1, 87, cf. Osm. *bujur-* 'to rule', *bujurudžu* 'chief'.

би́рів Wd. (SoCp.), also би́ров, бі́ров, бе́рів, etc. (Верхратський Знадоби 1, 202, Кириченко РМ. 5, 85, Перени-Балецкий StSl. 5, 89) 'judge', MUk. бировъ, бирувъ, бѣровъ (first occurrence: 1603 in Тестамент Н. Бенедиковського, Перени-Балецкий l. c., for later records see Дежэ StSl. 7, 160), OUk. бировъ (1434 Перени-Балецкий l. c.); SC. *bírôv.* — Deriv. *би́рівка* (Кириченко l. c.), MUk. бирувство (XVIII c.), бировати (XVIII c.), бировань, бировити, биру[в]ский (XVI—XVIII c., Дежэ l. c.). — Subst. *суддя́, ста́роста.*

From Hg. *bíró* 'ts', Перени - Балецкий l. c., Тимченко 91.

бирзувáтися Wd. (Hc.) 'to become furious, to rage', first occurrence: XIX c. — Subst. *злóститися, шалíти.*

From Rm. *bîrzoia* 'to become angry', Шелудько 2, 127, Cioranescu 84.

би́рка 1. 'sheep; sheepskin; fleece', MUk. бирок Gpl. (1694); Cz. *bírka,* Slk. *birčiak* 'shepherd', Po. dial. *birka.* — Deriv. *би́рковий, шáпка - би́рка;* FN. *Бирчáк.* — Syn. *вівця́, овéча шкíра, вóвна.*

A dimin. form of *би́ря,* which, in turn, comes from *бир!,* q. v., Machek 32; in no case it is borrowed from Hg., Тимченко 90, Кузеля 43, a. o., since Hg. *birka* itself is a loan-word from Sl.

би́рка 2. 'pole or stick for making notches (in counting); dice; a kind of children's play', MUk. жрéбїя : фóстки, би́рки, лїосы (1627 Беринда); BRu. *бíрка,* Ru. *би́рка* (since 1704), Po. *bier[k]a.* — Subst. *карбíж; варцáбове кружáло, жéреб, лос,* Тимченко 90.

The word is usually referred to Tk. *bir, iki* 'one, two', Корш Archiv 9, 491, Miklosich TE. Nachtr. 1, 15. Тимченко l. c., or to Scand. *birk* 'birch' respectively, Богданов Этн. Обозр. 109, 32 - 33, Зеленин ZfslPh. 2, 207, Mikkola Berühr. 88; less persuasive is the assumption of a genuine Sl. origin (: **sъbirati* 'to gather') by Брандт РФВ. 18, 30.

бирнáк Wd. (Hc.) 'stick with hook', first occurrence: XIX c. — Subst. *пáлиця з гáком; кривýля, якóю лóвлять вівці,* Кузеля 43.

From Rm. *bîrnă* 'beam', the ultimate source being Sl. **bьrvьno,* see *бервенó,* Шелудько 2, 127, Cioranescu 84.

би́рса 'storm - wind, hurricane', ModUk.; Ru. dial. *бырь* 'whirlpool', OES. *бираю, бирати* 'to err, go astray', UpSo. *byrać,* LoSo. *byraś* 'to fling, hurl'.

From PS. **byr-,* a variant of **bur-,* see *бýрити,* Berneker 1, 113, РССтоцький Slavia 5, 20.

би́ршаґ SoCp. 'fine, penalty', MUk. бершаґу, биршага Gsg. (XVII—XVIII c. Балецкий StSl. 2, 379 - 380) — Subst. *кáра.*

From Hg. *bírság* 'ts', Tichý 15, Балецкий l. c.

бирюкувáтий 'distrustful, suspicious'; **бирю́чина, бирю́чка** 'Ligustrum vulgare L.: privet'; MUk. FN. Бирюковъ (1552), Бирученко (1683, Тупиков 479); Ru. *бирю́к, бирюковáтый, бирю́чий;* wanting in other Sl.

From Tk.: Kirgh. *börü,* Uig. *pöri,* Kazan Tt. *büri,* in Codex Cumanicus: *börük* 'wolf'; the ultimate source is Osset. *beräh, birah,* Av. *vəhrka-,* Корш Archiv 9, 494, Berneker 1, 57, Lokotsch 30, Vasmer 1, 87, Дмитриев 21; re. meaning cf. Uk. диви́тися вóвком (: бирюкувáтий), and вóвча я́года (: бирю́чина, бирю́чка).

бирь[х] Cp. see бер[ь].

би́стрий 'rapid, swift, fast, quick', MUk. быстрои Gsg. (XVI c.), бы́строго рóзуму (1627 Беринда), рѣка ... быстра (XVIII c.), бистроє око (XVIII c.), OES. быстръ (XI c.), быстрии кони; BRu. *бы́стры,* Ru. *бы́стрый,* OCS. *bystrъ,* Bu. *би́стър,* Ma. *би́стар,* SC. *bȉstar,* Sln. *bístor,* Cz., Slk. *bystrý,* Po. *bystry,* Ca. *bastrï.* — Deriv. *бистрé[се]нький, бистринá, бистрíнь, бистря́[нка], би́стрíсть, бистротá,* etc., several compounds: *бистровóд[н]ий, -кри́лий, -нóгий, -óкий, -плúнний, -текýчий, -тéчний, -хíдний,* etc., MUk. быстрогоркости Gsg. (XVII c.), быстропрудный (XVII c.), быстроýмный (XVII c.), etc.; FN. *Би́стрий, Бистрéнький, Бистрéнко, Би́стрич, Би́стрицький,* etc; GN (rivers:) *Би́стра, Би́стрець, Би́стрик, Би́стриця, Бистрíївка* (Кат. річок 157), (places:) *Би́стра, Бистракú, Би́стре[ць],*

Бистрівка, Бистрик, Бистриця, Бистричі. — Syn. *прудкий*, etc., see *швидкий.*

PS. **bystrъ*, IE. ***bhūs-ro-* orig. : 'piercing, penetrating', akin to OIc. *bysia* 'to flow rapidly', Nor. *buse*, Sw. *busa* 'to rush forward', Cymr. *buan* 'fast', etc., Berneker 1, 113, Schnetz ZONF 9, 139, Младенов 30, Machek 52, Pokorny 101—102, a. o.; less convincing is the derivation from **byd-trъ*, Matzenauer LF. 7, 19, Osten-Sacken Archiv 35, 56 - 57, Ильинский Jagić - Festschr. 291 - 292.

битва 'battle, combat, fight', MUk. битву Asg. (1595), брань : бóрба, pólemos, войнá, битва, бой (1627 Беринда), битва - брань, подвигъ, рать, страданіе, страдáлчество (XVII c. Синонима 138); BRu. *бітва*, Ru., Ma. *битва*, Cz., Slk. *bitva*, Po. *bitwa.* — Deriv. MUk. *битвуюся* — разсвѣрѣпѣваю (XVII c. Синонима 138). — Syn. *бій, баталія*, Тимченко 92.

Derived from *бити*, q. v.; suffix *-*tva* as in *бритва, молитва, паства*, etc., РССтоцький 1, 41.

бити 'to beat, hit, strike', MUk. бити, біетъ (XVI c.), бъет, бьют, биймо (XVII c.) бивъ (XVIII c.), OES. бити (XI c. Остр. єв.), бити челомъ (1340); BRu. *біць*, Ru. *бить*, OCS. *biti*, Ma. *бие*, Bu. *бия*, SC. *bìti*, Sln. *bíti*, Cz. *bíti*, Slk. *bit'*, Po., UpSo. *bić*, LoSo. *biś*, Ca. *bic*, Sli. *bjîc*, Plb. *boit.* — Deriv. *било*, q. v., *битва*, q. v., *битель-н[иц]я, битка, биток, биття, битий, битливий, бияк*, etc.; several prefixed verbs: *в[и]-. з[а]-, на-, під-, по-, при - бити*, etc., along with corresponding iter. forms: *в[и]-, з[а]-, на-, під-, по-, при-бивати*, etc.; FN. *Битий, Битинський;* GN. *Битин, Битиця, Бит[ь]ків.* — Syn. *(бити чим-небудь:) батожити, бичувати, шмагати; періщити, [ш]парити, сікти, стьобати, хльостати, чесати, чустрити, чухрати; (кулаком, палицею, тощо) кулачити, стусувати, бухкотіти; (сильно:) гатити, гамселити, гатилити, гилити,*

гніздити, голомшити, гріти, жарити, клепати, колошматити, кресати, лупити, лупцювати, локшити, лущити, молотити, мотлошити, окладати, пірчити, стригти; (по спині:) товкти, човпти, товкмачити, Деркач 23; *прохворостити*, Шейковський ЗІФВ. 15, 214.

PS. **biti*, IE. *root* ***bhei-* : *bhī-* 'to beat', cf. Av. *byente* 'they fight', Arm. *bir* 'big *stick*'. Gk. *fitrós* 'stump of a tree', OHG., OE. *bill* 'sword, chopper; axe', ModHG. *Bille* 'hatchet', Berneker 1, 117, Holthausen 23, Pokorny 117 - 118; see *бій.*

битюг, also битюк 'bytyuh, a kind of carthorse', ModUk.; BRu. *біцюг*, Ru. *битюг* (since 1891). — Deriv. *битюговий.* — Subst. *сильний тяговий кінь.*

From Ru. *битюг, битюк*, and this from the name of the river *Битюг* in the Вороніж - province, Преображенский 1, 27, АкСл. 1, 469; GN. *Битюг* is derived from Tk. : Uz. *bitäü*, OUz. *bitü* 'camel', Корш ИзвОРЯС 8 : 4, 42, Radloff 4, 1774-1775, cf. also Menges Чижевський-Festschr. 189.

бич 'whip, stick, flail, rod, lash', MUk. бичомъ Isg. (1557, 1597), бичъ Бжій (XVII c.), бичми, бичами (XVIII c.), OES. бичь; BRu. біч 'plague', Ru., Bu., Ma. *бич*, OCS. *bičь*, SC. *bȉc*, Sln. *bȉč*, Cz., Slk.; UpSo. *bič*, Po. *bicz*, Ca. *b'ic.* — Deriv. *бичувати[ся], -ання. [з]бичований.* — Syn. *батіг*, q. v.

PS. **bičь*, from **biti*, see, *бити*, РССтоцький 1, 76 Огієнко РМ. 2, 535, Meillet Et. 352, Berneker 1, 56.

бишник see бик.

биюра dial. (Полісся, Лисенко 18) = **бияк** see бити.

бі- a compound - forming element 'bi-' in such words as *бікарбонат, біквадрат, білабіяльний, біплан, біполярний*, etc., known to all other Sl. — Subst. *дво[є]-*, e. g. *біполярний : двополярний, біцикль : двоколесо*, AmUk. *бікультуризм : двокультурність; бі-* is also known as an **argot - prefix**: *бі - він, бі - цей*, etc., Горбач 0, 15.

From Lat. *bi-* or, before vowels, *bin-* 'two', hence 'twice', see also *біга́мія*.

біб, Gsg. бо́бу 'Vicia faba L.: bean, pod, pulse', Wd. (Cp.) 'potato' MUk. бобъ (XVII c.), бобу Gsg. (XVIII c.), OES. бобъ; BRu., Ru., Bu., Ma. *боб*, SC. *bȍb*, Sln. *bòb*, Cz., Sln., UpSo., LoSo. *bob*, Slk. *bôb*, Po. *bób*, Ca. *bòb*, Sli. *boub*, Plb. *büb*. — Deriv. *боби́ль, боб[ов]и́на, бобівни́к, бобо́к, бобко́вець, боб[к]о́вий, бобови́ння, бобо́ві, бобови́ця, бобови́сько, -и́ще, бобов'я́нка, боби́на, боби́щ, вельбі́б;* Wd. (Cp.) *бібни́к, боба́к, боба́льки,* (SoCp.) *бо̂бля́нка, бобо́вище, бобо́винец, боба́ня* 'дрібна́ карто́пля' (Дзендзелівський StSl. 6, 119); FN. *Біб, Бо́бик, Бобі́вський,* etc. MUk. Боба (1668), Бобоѣдъ (1540), Бобко (1552, Тупиков 49); GN. *Біб* (Желеховський 1, 27), *Боба́йка* (ibid. 35), *Бобкі́в, Бобли́, Боболо́ки, Бобули́нці, Боб'я́тин*.

PS. **bobъ*, IE. root ***bhabh-*, evidenced in Lat. *faba*, OPr. *babo* 'ts', and further in Gk. *fakós*, Alb. *bathë*, OIc. *baun*, AS. *bêan*, OHG. *bôna*, Berneker 1, 65, Trautmann 23, Walde - Hofmann 1, 436, Pokorny 106, a. o.

бібліо- a compound-forming element 'biblio-' in such words as *бібліо́граф, -гра́фія, бібліо́лог, -ло́гія, бібліофі́л, -ка, -ьство, -ський,* etc., first occurrence: XVII c., see also *бібліоте́ка;* known to all other Sl. — Subst. (rarely) *книга*, e. g. *бібліофі́л - книголю́б, бібліо́лог - книгозна́вець,* etc.

From Gk. *biblio-* : *biblion* 'book', see the following words.

бібліоте́ка 'library', MUk. библиотеку Asg. (XVII c.), библѣотека (XVIII c.); BRu. бібліятэ́ка, Ru. *библиоте́ка*, MRu. also *вивлиотека* (Vasmer 1, 84), Bu., Ma. ts, SC. *bibliotéka*, Cz., Slk. *bibliotéka*, Po. *biblioteka*, etc. — Deriv. *бібліоте́чка, -е́чний, бібліоте́кар, -ка, -ство, -ський, бібліотекозна́вство, -вчий*. — Subst. *книгозбі́р[ня]*.

From Lat. *bibliotheca* 'ts', the ultimate source being Gk. *bibliothḗkē*, Тимченко 88, Kluge - Götze 54.

бі́блія 'Bible', MUk. з Библѣи (XVII c.); книга... библия... о̄бѣих завѣтовъ ветхаго и новаго (1499, Срезневский 3, Доп. 14); BRu. ts., Ru., Bu., *би́блия*, SC. *bìblija*, Cz., Slk., Po. *biblia*, etc. — Deriv. *біблі́йний, -ик*, arch. *біблеі́йський, -і́щина;* AmUk. iron. *байбе́льник*. — Subst. *Святе́ Письмо́, кни́ги Ново́го і Старо́го Зако́ну,* Тимченко 88.

From Gk. *biblía* Npl. of *biblíon* = dim. of *bíblos* 'book'; the ultimate source is the name of the Syrian haven *Byblos* (now *Dschebēl*) from which papyrus was imported to Greece, Тимченко l. c., Срезневский l. c., Kluge - Götze 54.

бів[у]а́к 'bivouac, encampment out in the open (without tents)'; BRu. ts, Ru. *бив[у]а́к* (since 1803), Ma. *би́вак*, SC. *bìvak*, Cz., Slk. *bivak*, Po. *biwak*. — Deriv. *бів[у]акува́ти, бів[у]а́чний*.

From ModHG. *Biwack* (> біва́к), or Fr. *bivouac* (> бівуа́к) respectively, АкСл. 1, 450.

біг 'course, race, running'; MUk. бѣгъ (XV—XVIII c.); **бі́г[а]ти** 'to run', MUk. бѣгати (XVI c.), бѣгайте (XVII c.), бѣгчи, бѣгти, (1693), бѣгаетъ, бѣгаютъ; бижитъ, бѣжатъ (XVIII c.); OES. бѣже; BRu. *бе́гаць, бе́гчы*, Ru. *бе́гать, бежа́ть*, OCS. *běgnǫti, běgati, běžati*, Bu. *побегн*, SC. *pòbjeći, bjègati, bjèžati*, Sln. *bégati, bžati*, Cz. *poběhnouti, běhati, běžeti*, Po. *biegnąć, biec, biegać*, UpSo. *běhać, bežeć, wuběhny*, LoSo. *běgaś, běžaś, huběnuś*, Plb. *bézat*. — Deriv. *бігани́на, бі́гання, бігки́й, бі́гкість, біглий, бігови́й, бігу́н[ка], бігуно́к, бігунці́, бігу́нчик, бігу́ха, бігу́чий, -чка, бігом, бігце́м, бі́жка, бі́женець, бі́женка, -нство, -нський, біжу́чий;* FN. *Бігу́н;* MUk. Бѣгичко (1605), Бѣглецъ (1495, Тупиков 75). GN. *Біга́ч, Бігу́н, Біж*.

PS. **běgъ, *běgnǫti, *běgati,* (**běžati*), IE. root ***bhēgᵘ-* 'to run', evidenced in Hindi *bhāg-*, Gk. *fébomai*, Lith. *bėgti*, Latv. *bêgt*, To. A. *pkänt*, Berneker 1, 54 - 55, Trautmann 29, Pokorny 116.

біг see Бог.

бігамія 'bigamy, double marriage', MUk. бигамія (XVIII c.); BRu. ts, Ru., Bu. *бигамия*, Ma. *бигамиjа*, SC. *bigámija*, Cz. *bigamie*, Po. *bigamia*, etc. — Deriv. *бігаміст-[ка]*, MUk. *бігамусъ* (XVIII c.). — Subst. *двоєжéнство або двомýжність*.

A hybrid compound from Lat. *bi-*, q. v., and Gk. *-gamía* : *gámos* 'marriage'; imitated from Gk. *digamía* 'double marriage', Тимченко 89, Skeat 59.

бігмé! interj. 'by God! forsooth!', MUk. богме! (XVIII c.), богмитися (XVII c.); SC. *bȍg - me, bȍgmati se*, wanting in other Sl. — Deriv. *[за-]бігмáтися*. — Syn. *божúтися, присягáтися, клястúся*.

From *біг мені [свідок], біг мені [поможú]*, etc., see *Бог*.

біга, бігар, Wd. 'pickaxe', first recorded in the XIX c. — Subst. *джаґáн, кúрка, мотúка*.

From Hg. *csiga - biga* 'ts', Sulan *Slavica* 4, 136 - 137.

бігос 'ragout, hashed meat and cabbage (sauerkraut)', ModUk.; Ru. *бúгос*, also: *бúгус* (Vasmer 1, 85), Po. *bigos*. — Subst. *смáжена капýста з крúшеним м'ясом*.

From ModHG. *Beiguss* РССтоцький 4, 215, *Beguss* 'sprinkling, watering', Потебня РФВ. 1, 262, Miklosich 13; inconceivable is the derivation from ModHG. *Bleiguss*, Brückner 27, cf. Vasmer 1, 85.

бідá 1. 'misfortune, trouble, ill luck; mishap, scrape; predicament, plight, misery, need, want', MUk. во всѣсъ бѣдахъ (1489), стрáсть, бѣдá (1596 Зизаній), бѣда (XVII c.), въ бидѣ (XVII c.), биды Gsg. (1630), OES. бѣды Apl. (XI c.), въ бѣдахъ (XII c.), бѣдою Isg. (XIV c.), бѣда; BRu. *бядá*, Ru., Bu. *бедá*, OCS. *běda*, Ma. *бéда*, SC. *bijèda*, Cz. *bída* OCz. bieda, Po. *biada* : *bieda*, UpSo., LoSo. *běda*. — Deriv. *бідáга, -áха, бідáк, бідáр, -ка, -ський, бідáчка, бідúти, бідка, -ння, -тися, бідкувáти[ся], бідне́[се]нький, бідний, біднíння, бідність, [з]біднíти, -íшати, біднóтá, біднята, бідняжечка, бідняк, -ятко, -яцький, -ячка, бідолáх[а], бідолáшний, бідýля, бідувáння, [по]бідувáти, бідяга*, etc.; FN. *Бідáк, Біднéнький, Бíдний, Бідняк, Бідýн*, MUk. Бѣдняга (1609 Тупиков 75), OES. Бѣда (1453 ibid.), Бѣдунъ (1408 ibid.); GN. *Бідúлівка, Бідівка*. — Syn. *(про нещаслúвий вúпадок) пригóда, причúна; (розмóвно) халéпа, пеня; (як зло) безголóв'я, безголів'я, лúхо, лихá годúна; (підсúльно) нещáстя, гóре;* see also *злúдні*, Деркач 23.

PS. **běda*, IE. root ***bheidh-* : *** bhoidh-* to press, persuade', akin to Alb. *bē* 'oath', Goth. *baidjan* 'to force', OIc. *beiota*, AS. *boedan*, OHG. *beitten* 'to press, demand', etc., Berneker 1, 54, РССтоцький Slavia 5, 12, Ляпунов Изв. 31, 34, Pokorny 117.

бідá 2. also бідка 'cart, tool waggon', ModUk.; Po. *bida, bied[k]a*. — Syn. *двоколíсний візóк*.

From Lat. *bīgae* (< *bi - iugae*) 'carriage and pair, two-horse team', under the f/e. influence of бідá 1, Brückner 25, Огієнко РМ. 1, 244, Walde - Hofmann 1, 105.

біéць see бити.

бізнес 'business', ModUk.; BRu. ts, Ru. *бúзнес*. — Deriv. AmUk. *бізнесóвець, -вий; бізнесмéн*. — Subst. *спрáва; торгíвля; зайняття в торгíвлі чи прóмислі*, Луговий 298.

From E. *business, businessman*.

бізóн, 'Bos americanus : bison', ModUk., BRu. ts, Ru., Ma. *бизóн*, Po bizon, etc. — Deriv. *бізóновий*. — Subst. *дúкий бик з горбóм*.

From LLat. *bison*, the ultimate source is Teut. : AS. *wesend* 'wild ox', etc., Skeat 61.

бізува́ти Wd. 'to guarantee, confirm', MUk. бѣзоватися 'to believe' (XVI—XVIII c. Дэже StSl. 7, 160 - 161). — Deriv. *бізу́н; бе́зунка* q. v.; MUk. бѣзентовати, бѣзовань, бѣзовно, бѣзоншаг. — Subst. *потверджа́ти,* Желеховський 1, 28; *дока́зувати; наді́ятися,* Дэже l. c.

From Hg. *biz-* 'really, truly', Дэже l. c.; according to Vincenz 13, Hc. *бізува́ти* comes from Rm. *a bizui* 'to be able'.

бій, Gsg. бо́ю 'fight, battle, combat', MUk. на бои (XV c.), бой (XVI c.), боемъ Isg. (XVII c.), бой (XVIII c.), OES. бои; BRu., Ru., Bu. *бой,* OCS. *ubojь,* SC. *bôj,* Sln. *bòj,* Cz., Slk. *boj,* Po. *bój.* — Deriv. *біє́ць* || *боє́ць, бі́йка, бійни́ця, -и́чий, бійня́, бійце́вий, боезда́тний, -ність, боєпостача́ння, боєприпа́си; бо́їще, бо́їсько,* etc.; FN. *Боесла́в, Бій - Бійче́нко,* etc. — Syn. *би́тва.*

PS. *bojь, IE. root **bhoi-, being an apophonic variant of **bhei-, see *би́ти.*

бі[й]ка SoCp. 'bull, steer', first recorded in the XX c. — Subst. *бик, буга́й,* q. v.

From Hg. *bika* 'ts', Дзендзелівський 87.

бік, Gsg. бо́ку 'side, flank, edge', MUk. от бока Gsg. (1489), бокъ (1596 Зизаній), бокъ — бедро, чресло (XVII c. Синонима 138), боки Npl. (XVII c.), боку Gsg. (XVIII c.), OES. на… боку Lsg., из бокоу Gsg. (1073 Ізб. Св.); BRu., Ru., Bu., Ma. *бок,* SC. *bôk,* Cz., Slk., Po., etc., *bok.* — Deriv. *бочо́к, -чи́ще, -чи́ти, бокаса́, бокува́ти, бокови́й, бічни́й, -и́ця, прибі́чний, -ик, -иця, побі́чний, збо́чити, збо́чений, -ння, одно-, дво-бо́кий, одно-, дво-, все-, усе-бі́чний, -бі́чність,* etc.; FN. *Боча́р, Бочко́вський, Бочо́к,* etc.; GN. *Боча́пи, Бочани́ця.* — Syn. *сторона́.*

PS. *bokъ orig. 'rib', IE. root **bak- 'stick as a support', akin to Lat. *baculum* 'stick', Gk *báktron* 'ts', Lith. *baksteleti* 'to push', Zupitza KZ. 36, 234, Berneker 1, 68 - 69, Vasmer 1, 101, a. o.

білий 'white', MUk. билого Gsg. (1583), бѣлый (XVII c.), бѣлъ (XVIII c.); OES. бѣло, бѣлы. (XI c. Остр. ев); BRu. *бе́лы,* Ru. *бе́лый,* OCS. *bělъ,* Bu. *бял,* Ma. *бел,* SC. *bïo,* Sln. *bêl,* Cz. *bílý,* Slk. *biely,* Po. *biały,* UpSo., LoSo *běły,* Ca. *bjêły,* Sli. *bjåuli,* Plb. *b'ol.* — Deriv. *біле́[се]нький, бі́лісенький, білю́сінький, біля́сінький, біля́в[еньк]ий, біла́стий, біля́стий, білува́тий, біла́н, бі́лений, [по]біли́ти, білизна, білизна́, білизня́ний, білязня́рка, бі́лик, біли́ло, біли́льний, -ик, -иця, біли́льня, білина́, біли́ця, бі́ління, бі́лість, [по]бі́літи, [по]білі́шати, бі́лля, біл[оч]ка, білко́вий, біло́к, білкови́на, білу́га, білу́ха, біля́вець, біля́в[оч]ка, біля́к, біль,* etc.; several compounds with *біло-: білоборо́дий, білови́дий, білоголо́ва, білогварді́єць, білогру́дий, білозі́р, білоко́рий, білокри́лий, -лець, білокру́тка, білосні́жний, білоту́рка, білоу́с,* etc.; FN. *Бі́лий, Біле́нький, Біле́цький, Біли́нський, Біло́нь, Бі́льський, Біла́к, Біла́ш, Біла́н[ич], Бі́лик, Біля́к, Біля́ш, Біле́нко, Білокри́л[ий], Білоу́с[ий], Білоши́цький, Біля́нський, Білоді́д,* MUk. Бѣлѣй (1634), Билый (1649), Бѣлецъ (1618), Бѣлка (1654), Бѣликъ (1545), Бѣлобородъ (1622), Бѣловерхъ (1530), Бѣлокунъ (1672), Бѣлоусъ (1654), Бѣлоусый (1618), Бѣляченко (1692), a. o. (Тупиков 76 - 77, 498), OES. Бѣловолодъ (Кримський 2, 16); GN. *Бі́ла, Біла́шів, Біла́шівка, Біла́шки, Бі́ле, Біле́йки, Біле́ньке, Біленче́нківка, Біле́цьке, Бі́лгород Дністро́вський, Бі́лгородка, Бі́лів[ці], Бі́лка, Бі́лківці, Біля́ївка, Біляки́, Біля́нський, Біля́ни, Білобере́жка, Білобо́жниця, Білові́дське, Білогоро́дка, Білокерни́ця, -криниця, Білопі́лля, Білозі́р'я, Білосто́к, Білого́рща* (f/e. from orig. *Білого́ща,* cf. Худаш 157), etc. — Syn.

(як ліле́я:) ліле́йний, лелі́йний, (як кре́йда:) крейдяни́й.

PS. **bělъ*, IE. root ***bhēl-* 'white', akin to Skt. *bhāla-* 'shine', Gk. *falarós* 'bright, shining', Lith. *balas* 'white', etc. Berneker 1, 55 - 56, Pokorny 118 - 119, Herne 104 - 105.

Білору́сія, Білору́сь GN. Beloruś, Belorussia, ModUk., BRu. *Белару́сь*, Ru. *Белору́сь*, Po. *Białoruś*, etc. — Deriv. *білору́с[ин], білору́ска, білору́ський, [по]білору́щити, [по]білору́щення, білоруси́зм,* MRu. бѣлорусецъ, бѣлорусскій (XVII с. АкСл. 1, 377). — Syn. ***Кри́вія, кри́вич, кри́вицький.***

From Бѣлая Русь (XVI c.) 'White Ruś' in distinction from *Black* Ruś, *Red* Ruś, and *Ruś* itself; according to Потебня, ЖСт. 3, 1891, 117—118, бе́лая means 'free, independent from the Tt. yoke'; this is rejected by Ламанский ibid., 245—246; some linguists derive the name from бе́лый with reference to the *white* dress of Belorussians and their predominantly *blond* hair, Карский Белоруссы 1, 117, Perwolf Archiv 8, 22, Kretschmer Glotta 21, 117, Vasmer 1, 73; less probable is the suggestion of Ильинский, Slavia 6, 388, deriving it from the name of the city of Бѣльскъ on the Бѣлая river; an extensive bibliographical survey of various attempts to solve the etymology of *"the name White Russia"* is offered by Vakar, ASEER 8, 201 - 213; cf. also Расторгуев ZfslPh. 7, 220, Кордуба Sprawy Narodowościowe 6, 206 - 207, Paszkiewicz *The Origin of Russia* 252, Staszewski 33 - 35, Мельхеев 17, PCСтоцький 5, 101 - 106, a. o.

біля, dial. піля́, 'beside, at, by; about, close by, hard by', OES. под[ь]ли, подлѣ, подле (Гумецька Мат. і досл. 4, 48). — Syn. *ко́ло, край, бли́з[ько]*, Деркач 24.

From *пілі́* < **podlja*, cf. Po. *podla, po[d]le* 'ts', Brückner 425; the interchange of *p‖b*, as in *парка́н - барка́н, пак - бак,* Hc. *бо́лоз* < *по́лоз,* etc.; cf. also Шевельов 173.

біль 1. Gsg. білі see білий.

біль 2. Gsg. бо́лю 'pain, ache', MUk. боль, болю Gsg. (XVII c.), боль (XVIII c.); OES. боль; BRu., Ru., Bu. *боль*, OCS. *bolь* Ma. *бо́лка,* SC. *bôl*, Sln. *bôl*, Cz. *bolest*, Po. *ból*, UpSo., LoSo. *bólość*, Plb. *büöl*. Deriv. *бо́лість, бо́лісний, -ність, -но, [за-, по-] болі́ти, болю́чий, -чість, бо́лячé, боля́чка, боля́щий, больни́ця, -чний* (from Ru.); MUk. болѣзненко (XVIII c.), болѣзновати (XVII—XVIII c.), болѣзный (XVIII c.), болѣзнь, болѣсть (XV—XVIII c.), болѣти (XV—XVIII c.), боля́чка (XVI—XVIII c.), болячковатоє (XVIII c.), болящихъ (XVI c.), etc. — Syn. *стражда́ння, му́ка,* Деркач 179.

PS. **bolь*, IE. base ***bheleu-* 'to hit, to make weak while beating', akin to OCo. *bal* 'sickness', Goth. *balwa - wesei* 'wickedness', OHG. *balo* 'destruction', AS. *balu, bealu, bealo,* OIc. *bǫl* 'misfortune', E. *bale* 'evil', Schmidt KZ 32, 342, Skeat 44, Holthausen 17, Младенов 40, Sławski 1, 40, Pokorny 125, a. o.; less convincing is the derivation from G., Hirt PBr. Btr. 23, 331, as well as from **bolьjь*, Vaillant RES. 22, 40; cf. also Vasmer 1, 105.

більбас see бе́льбас.

більйо́н 'billion', ModUk.; BRu. *більён*, Ru. *биллио́н* (since 1803), Bu. *билио́н,* Po. *bilion*, etc. — Deriv. *більйо́новий, -о́нний.* — Subst. *мільйо́н мільйо́нів.*

From Fr. *billion* 'a million of millions', coined in the XVI c. to express 'a double million' (: Lat. *bi-* 'double' and *-illion* an abbr. of *million*), see *трильйо́н;* the Mod. Fr. *billion* now means 'a thousand millions' only, Skeat 60, Gamillscheg 108.

більмо́ 'cataract (in the eye), wall - eye; corneal spot, leucoma', MUk. бѣлмо (XVII c.), билмо (XVIII c.), OES. бѣльмо (АкСл. 1, 392); BRu. *бяльмо́*, Ru. *бельмо* (since 1789, wanting in Vasmer 1, 73), Sln. *belno, belmo*, Cz. *bělmo*, Slk., Po. *bielmo*. — Deriv. *більма́стий, більмува́тий.* — Subst. ***біля́ва пля́мка на о́чній рогі́вці,*** Тимченко 170.

From *білий,* q. v.; re. suffix *-ьmo* cf. РССтоцький 1, 28.

більший 'bigger, greater', MUk. бо́лїй, бо́лшїй (1596 Зизаній), бо́лїй, вящшїй : бо́лшїй ... бо́лше (1627 Беринда), болшїй — бо́лїй, вящшїй, множайшїй (XVII c. Синонима 138), болшїй (XVIII c.), OUk. больши, большъ (1347 Тимченко 122), болше милѣ (1377 Тимченко 121); OES. большии; BRu. *бо́льшы,* Ru. *бо́льший* and *большо́й* 'big, great', OCS. *bol'ijь,* f. *bol'ši;* adv. *bol'ьšьmi,* SC. *bȍljī,* Sln. *bólji;* Cz., Slk., Po. in PN. only : *Boleslav, Bolemir,* etc. — Deriv. *більшати, -ання, більше, більшенький, більшість, з-, по-, при- більшувати, -більшування;* abbr.: *більш;* (from Ru.:) *большеві́зм, большеві́к, -и́цький, -и́чка,* etc. > *більшові́зм, більшові́к, -и́цький, -и́чка,* etc., f/e. *бичові́к* and *бушові́к,* РССтоцький PF. 12, 423.

PS. **bolьjь,* f. **bolьši,* IE. root ***bel-* : ***bol-,* 'strong', evidenced in Skt. *bālīyān* 'stronger', Gk. *beltíōn, bélteros* 'better', Lat. *dēbilis* 'weak', Osthoff IF. 6, 1-2, Berneker 1, 72, Pokorny 96, a. o.

більярд 'billiards', ModUk.; BRu. ts, Ru. *би[л]лья́рд* (since 1780), Bu. *биля́рд,* Po. *bilard,* etc. — Deriv. *більярдний, більярдовий.* — Subst. *старови́нна гра ку́лями на спеціа́льному столі́; і́ноді вжи́вана на́зва трильйо́на,* q. v.

From Fr. *billard,* formed by suffix *-ard* from Fr. *bille* 'ball', Gamillscheg 107, Skeat 60.

бім! interj. imitating the high sound of a small bell : tinkle-tinkle! ModUk. only; Po., Cz., Slk. *bim!* — Deriv. *бім-бам! бімкати, бімкнути, бімкання,* Wd. *бімбати, -ання;* FN. *Бімба.*

An o/p. interj. — a variant of *бам!,* q. v., РССтоцький 3, 142.

біо- a compound-forming element 'bio-' in such words, as *біогене́з[а], біогра́фія, біодина́міка, біоло́гія, біомеха́ніка,* etc., ModUk.; known to all other Sl. — Subst. (seldom) *житте-,* e. g.: *біогра́фія : життє́пис, біографі́чний: життє́писний;* here also *біоло́гія: нау́ка про життя́,* a. o.

From Gk. *bíos* 'life'.

бір 1. Gsg. бо́ру 'pine wood, pine forest, coniferous forest', MUk. боръ (XV—XVIII c.), OES. боръ, seldom бъръ (1073 Ізб. Св.); BRu., Ru., Bu., Ma. *бор,* SC. *bôr,* Sln. *bôr,* Cz., Slk. *bor,* Po., UpSo. *bór.* — Deriv. *борі́вка, борови́й, -и́к, -и́нка, боровичо́к,* etc.; FN. *Борове́ць, Борови́й, Борови́к, Боро́вський, Боровико́вський, Борко́вський, Бірча́к,* etc.; GN. *Борова́, Борове́[нка], Борові́вка, Боро́вно, Боро́вське, -кий, Борову́ха, Боровикі́в, Борови́на, Борови́чі, -иця, Бі́рча,* (rivers:) *Бор[к]ова́, Борове́нька, Борови́к.* — Syn. *сосно́вий ліс.*

PS. **borъ* 'pine; pine forest', IE. root ***bher-* : ***bhor-* 'to stick out', Walde-Pokorny 2, 162, 164; cognates in OIc. *bǫrr* 'tree', OE. *bearu* 'forest', OHG. *baro* 'ts', Schrader BB. 15, 287, Holthausen 18, Kiparsky 1, 61-62, a. o.; less persuasive is the derivation from G., Hirt BB. 24, 254, Berneker 1, 76, a. o.; according to Brückner 15, 36 and Archiv 39, 4, 42, 139, the word is related to *bara* 'swamp'; doubtful.

бір 2. Gsg. бі́ру and бо́ру Wd. 'tax, impost, custom', ModUk.; Ru. dial., Bu. *бир,* SC., Sln. *bîr,* Cz. *sběr.* — Deriv. *бі́рчий, бірува́ти;* here also *би́рче.* — Subst. *пода́ток.*

From Rm. *bir* 'tax', Шелудько 2, 127; less convincing are attempts to derive it from Sl. **-birati,* Berneker 1, 57, Vasmer ZfslPh. 5, 285, or from Hg. *bér* 'ts' respectively, Miklosich 13.

біржа 'stock-exchange', ModUk.; BRu. ts, Ru. (since 1705), Bu. *би́ржа,* Po. *birża, etc.* — Deriv. *біржови́й, -и́к.* — Subst. *устано́ва для торгі́влі това́рами або́ ці́нними папе́рами та для склада́ння торгове́льних уго́д.*

From ModHG. *Börse,* Шелудько 1, 21, РССтоцький 4, 238; G. and Rom. cognates, e. g., Du. *beurs,* Fr. *bourse,* It. *borsa,* are derived finally from Gk. *býrsā* 'hide, skin of which purses were made', Kluge 39, Gamillscheg 161; see also бу́рса.

бірува́ти Wd. (Cp.) 'to be able', first recorded in the XIX c. — Deriv. *бірувли́вий* (Vincenz 13). — Subst. *могти́.*

From Rm. *a birui* 'ts', Vincenz l. c.

бірюза́ 'turquoise', ModUk.; BRu. *бірузá,* Ru. *бирюзá,* MRu. берюза (XVI c.), берюски Gsg. (1582—1583), Bu. *бирюзá,* SC. *pìrûz.* — Deriv. *бірюзо́вий.* — Syn. *ту́ркус,* q. v.

From Tk. Osm. *fīrūza,* the ultimate source being Pers. *pīrōzä* 'ts', Lokotsch 49, Дмитриев 38.

біс 1. 'devil, demon, dickens, Satan', MUk. бѣсе Vsg. (1489), дѣмонъ, бѣсъ, чортъ (1596 Зизаній), бѣсъ (XVII—XVIII c.), OES. бѣса Gsg. (XI c. Остр. єв.), бѣсъ (XI—XV c.); Ru. *бес,* OCS. *běsъ,* Bu. *бяс,* Ma. *бес,* SC. *bȉjes* 'rage, fury, madness', Sln. *bês,* Cz. *běs,* Slk. *bes,* Po. *bies,* GN. Po. *Biasowice.* — Deriv. *бісеня́, бісде́рево, бісик[и], [з]бісити[ся], бісів[ський], біснува́тий, -тість, біснува́ти[ся], [з]бішений,* etc. ;FN. Бѣсолѣсовъ (1495), Бѣсищевъ (1495), Бѣсищевичъ (1545), Бѣсковичъ (1613), Бѣсковъ (1475), Бѣсовъ (1657), etc. (Тупиков 498); GN. *Бішкин, Біще, Бішанівка, Бішівка.* — Syn. *нечи́стий,* a. o., see *чорт.*

PS. **běsъ* < **běd-sъ,* IE. root ***bhōi-* 'to fear', cf. Lith. *baisà* 'fear', *baisùs* 'horrid, dreadful', Lat. *foedus* 'nasty' Gk. *píthēkos* 'ape', Berneker 1, 56, Pokorny 161—162.

біс 2. 'encore', ModUk., BRu. ts, Ru. *бис,* Po. *bis.* — Subst. *ще раз.*

From Lat. *bis* 'twice', АкСл. 459—460.

бі́сер 'glass beads, pearl', MUk. бисеръ (XV c.), бйсеръ: пе́рла, женчу́гъ (1627 Беринда), бисерей Gpl. (XVII c.), OES. бисьръ (XI c. Остр. єв.), з бисеромъ Isg. (1392), бисеръ (XV c.); BRu. ts, Ru., Ma. *би́сер,* OCS. *bisьrъ, biserъ,* SC. *bȉser,* OCz. *biser.* — Deriv. *бісери́н[к]а, бі́серний.* — Syn. *пе́рла, жемчу́г,* Тимченко 90.

From OAr. *busra,* Ar. *buszr* 'gift', Sławski JP, 23, 408; cf. also Мелиоранский ИзвОРЯС 10:4, 117, Lokotsch 30, Тимченко l. c.

бі́скуп 'bishop (of the Western Church)', MUk. бискупъ (1455), Римского бискупа Gsg. (XVII c.), OUk. бискупъ Краковскый (1347), OES. бискупы Npl.; з бискоупомъ (1399); Ru. *би́скуп* (Vasmer 1, 88), SC. *bȉskup,* Sln. *bîskup,* Cz., Slk., Po. *biskup.* — Deriv. *біску́пство, -ський;* MUk. къ бискупицькому Dsg. (1445), бискупій (1599), бискуплимъ Isg. (1586), бискупщизны Gsg. (XVI c.), бискупство (XVII c.); FN. *Біскуп.* — Subst. *католи́цький єпи́скоп.*

From Po. *biskup,* and this again from OHG. *biscof;* the ultimate source is Gk. *epískopos,* Berneker 1, 58, РССтоцький, Slavia 5, 12, Kluge 32-33, Тимченко 91, Richhardt 38; see єпископ.

бі́смут see вісмут.

бісу́рка see босо́рка. — **бісурме́н** see бусурме́н.

біфште́кс, also **біфсте́кс,** Wd. (from Po.) бі́фштик 'beefsteak', ModUk.; BRu. *біфштэ́кс,* Ru. *бифште́кс,* Bu. *бифте́к,* Po. *bifsztyk,* etc. — Subst. *добре наби́та й ско́ро припе́чена воло́вина,* Кузеля 44.

From E. *beefsteak* 'ts', Kirkconnell 9.

блава́т 'silk material', Bot. 'corn-flower', see воло́шка; MUk. въ блаватахъ Lpl. (XVII c.), блавати Apl. (XVIII c.), оу блаватныхъ... шатах (XVIII c.); Ru. dial. *блава́тка* 'corn-flower' (Vasmer 1, 89), OCz. *blavat* 'corn-flower',

Po. *bławat* 'corn-flower; silk material'. — Deriv. *блаватас, блáватень, блавáтка, блáватий, -иль, блавáтний* 'blue; silk-'. — Subst. *шовкóва тканúна (блакúтна); убрáння з блакúту,* Тимченко 94.

From Po. *bławat* 'ts', the ultimate source being MHG. *blâ, blawe* 'blue', Miklosich 13, Berneker 1, 58, Herne, 93, Richhardt 35, a. o.; cf. also Plb. *blovĕ* 'blue', Lehr 38.

благáти 'to implore, beseech, supplicate, appeal, invoke', MUk. умилосерджáю: благáю (1627 Беринда); благати (XVII c.), благаймо (1717), благаємъ (XVIII c.), OES. блажити 'beare, celebrare' (XI—XIII c.); OCz. *bláhati*, Slk. *bláhat'si* 'to like', Po. (from Cz.) *błagać* (since the XV c.), OPo. *błogać*. — Deriv. *благáльний, -áння, -áючий.* — Syn. *гарячé, покíрно просúти, молúти[сь]; лáгодити прóсьбою* (XVII c.), Тимченко 94 - 95.

A MUk. neologism (XVII c.), formed on the basis of блáго and блажúти; the orig. meaning 'to calm, soothe (by praying)' was developed into the contemporary 'to implore', Огієнко PM. 1, 244; see *блáго.*

благúй 'blessed, pious, good, kind, benevolent; futile, worthless, insignificant, frivolous, trifling', MUk. бл[а]гъ (XV c.), благо (XVIII c.), OES. благъ (XI c. Остр. єв.); BRu. *благí* 'bad', Ru. *благóй* 'good; bad', OCS. *blagъ* 'good, benevolent', Bu., Ma. *благ*, SC., Sln. *blâg* 'good', Cz. *blahý* 'blessed', Po. (from Uk.) *błahy* 'worthless, insignificant'; see also *блáго.* — Deriv. *благéнький, блáгість;* FN. *Благúй.* — Syn. *благословéнний, щаслúвий; дóбрий, зичлúвий; малознáчний, безвáрт[іс]ний, нісенíтний.*

From OCS. *blagъ,* see *блáго;* the meaning 'good' > 'bad' is based on tabu substitution, Havers 133, Преображенский 1, 27, Vasmer 1, 90, Sławski 1, 35 - 36, a. o.; less convincing is the etymology of Berneker 1, 58, connecting it with Gk. *blēxrós* 'weak', Lat. *flaccus* 'withered; flabby', followed, among others, by Огієнко PM. 1, 244 - 245.

благо 'good, blessing, welfare, weal', MUk. зо благами (1681); OES. благо (1073 Ізб. Св.), болого (XI c.), не бологомъ Isg. (Сл. плк. Іг.); BRu. conj. *балазé*, Ru. *блáго*, dial. *бóлого, бóлозе*, OCS. *blago*, Bu., Ma. *блáго*, SC. *blâgo*, Sln. *blagô*, Cz. adv. *bhaho, blaze*, Po. adv. *błogo*, LoSo. adv. *błožko.* — Deriv. *блáгосний, благостúня, блажéн[ний], блажéнство, блажéнствувати, блажúти;* many compounds with *благо-: благовістúти, Благовіщення, благоволúти, благодáть, благодéнствувати, благодíяти, благорóдний, благорозýмний, благословúти, -вéнний, -вéння, благотворúти, -твóрний, благочестúвий, -чéстя, благочúнний,* etc., Wd. *не-з-болóга* = не-з-добрá (Желеховський 1, 511). — Syn. *добрó,* see also *майнó,* Деркач 24.

From OCS. *blago* < **bolgo*, having genuine ES. cognates in old pleophonic forms болого, бологодѣть, as well as in the contemporary BRu. *балазé*, Ru. dial. *бóлого*, Uk. dial. *не-з-болóга;* IE. root ***bhelg-*: ***bholg-* 'to shine' evidenced in Skt. *bhárgas-* 'shine', Latv. *balgans* 'white', Toch. AB. *pälk-* 'to burn', a. o., Pokorny 124.

блáзень 'buffoon, clown; fool, wag, jester', MUk. юрод, дурен глýпый блазенъ (1596 Зизаній), блазнове (1600—1605), кощýнник: блáзен, жартоблúвый (1627 Беринда), за . . . блазнями Ipl. (XVIII c.), OES. блазнитель 'deceptor', блазньныи 'errans, vagus, fallax'; BRu. *блáзен*, Ru. *блáзень*, OCS. *blaznъ, blazna* 'error, mistake', Bu. *блáзнене, блазнúтель*, Ma. *блáзненье*, SC. *blázniti*, Sln. *blázen*, Cz. *blázen*, Po. *błazen*, UpSo. *błazn*, LoSo. *błaz[a]n.* — Deriv. *блазеня́[тко], блáзник, блазнюк, -юха, -ючка, блазéнський, -ство, [з]блазнúтися, блазнувáти, -áння;* MUk. блазнь, погрѣшéніє, омúлка (1627 Беринда). — Syn. *людúна без розсýдку, без мíзку, дýрень, дýрник,* Тимченко 97; Wd. (Lk.) *незрíлий, малолíтній,* Приймак PM. 2, 449; see also *бéвзень, бевзь.*

The attempts to explain the word etymologically have not yet been successful; explanations offered by Berneker 1, 58 - 59: from PS. **blaznъ* < ***bhlōs - no* - 'swelling, puffing up', or from PS. **bolzьno*, **bolzina* 'swelling, bump' respectively, are to be rejected for both semantic and phonological reasons; equally dubious are its connections with *благий*, Miklosich 14, Charpentier Archiv 29, 5, a. o., and with **blędǫ* (: **blęd - zn-*), Jokl Archiv 28, 1 - 2, 29, 12; it seems more likely that the word is akin to Latv. *blãzma* 'gleam, glimmer', IE. root ***bhlāǵ-*, a variant of ***bhleg-*, cf. Lat. *flamma* 'flame', Gk. *flegma* 'burning, inflammation', etc., Pokorny 124—125, Walde - Hofmann 1, 510; on this hypothesis it would orig. mean 'delusive light, ignis fatuus', cf. OCS. *blaznъ* 'error, mistake', etc., see also Vasmer 1, 90; a deformation of *блáзень* is found in Uk. *бéвзень, бевзь*, q. v.

блак, Gsg. бла́ку Wd. 'lacquer, rosin, tar', first recorded in the XX c. (Дзендзелівський ЛБюлетень 6, 39). — Deriv. *блакóвка, [ви-, на-, по-, пере-] блакувáти.* — Subst. *смолá, якóю просмóлюють чóвни та рибáльські снáсті*, Дзендзелівський l. c.

A de-etymologized form from *об-лак[увáти]*, see *лак.*

блаки́тний '[sky-]blue, azure', MUk. блакитний (1562), въ полю блакитномъ Lsg. (1585), въ блекитномъ полю Lsg. (1597), блакитно adv. (XVII c.), блакитный (1669), блакитній (XVIII c.), блакотноє (XVIII c.); BRu. *блакíтны*, SC. (from Cz.) *blakıtan* (1870), Cz. *blankytný*, Slk. *blankytový*, Po. *błękitny*. — Deriv. *блакитнéнький, блакитнувáтий, блакитнíти, -íшати, блакúть, блакитноóкий, жовтоблакúтний;* MUk. блакитносвѣтлый (XVII c.); FN. *Блакúтний* (pseudonym of Еллáнський). — Syn. *блавáтний, лазурóвий;* see also *голубúй.*

From Po. *błękitny*, the ultimate source being LLat. *blanchetus, blanketus, blanquetus*, Berneker 1, 58, Шелудько 1, 22, Тимченко 98 - 99, Zaręba JP. 30, 21 - 22, Richhardt 34, Herne 93.

блам 'fur', MUk. два бламы (1496), бламъ (1596), полтора блама (XVIII c.); Po. *bɫam*. — Subst. *штýка хýтра пéвної мíри*, Тимченко 98.

From Po. *błam* which, in turn, comes from ModHG. *Flamm* (< MHG. *vlamene*) 'ts', Brückner 30, Шелудько 1, 22, Тимченко l. c., Richhardt 35; (direct from G.:) РССтоцький 4, 159—160.

бланк, Wd. бля́н[о]к 'form; blank endorsement', ModUk. BRu., Ru. ts (since 1836), SC. *blȁnko*, Po. *blank*, etc. — Deriv. *блáнковий; блáнко.* — Subst. *áркуш чúстого папéру із нáдруком нáзви установи для офіцíйного листувáння.*

From Fr. *blanc* 'white, clean', Преображенский 1, 28, АкСл. 1, 500, Gamillscheg 112.

бла́ня Wd. 'fur coat, pelisse', first recorded in the XIX c. — Subst. *хýтряний óдяг у гуцýлів.*

From Rm. *blána* 'ts' which, in turn, comes from SoS. *blana* (< **bolna*), see *болóна*, Шаровольський 1, 58, Шелудько 2, 127, Cioranescu 86 - 87.

блатни́й 'thieves', criminal', ModUk., BRu. *блатны́*, Ru. *блатнóй, блáтный.* — Subst. *злодíйський, бося́цький.*

From Ru. *блат* 'crime', see блят.

бле́кнути, бля́кнути 'to fade, wither', ModUk.; BRu. *бля́кнуць*, Ru. *блёкнуть*, Po. *blaknąć*. — Deriv. *блéклий, [з]бля́клий.* — Syn. *блíднути (про зóрі, мíсяць)*, Деркач 25.

PS. **bleknǫti*, IE. root ***bhleik-* 'to shine', Pokorny 157; Po *blaknąć* > Uk. *бля́кнути*, BRu. *бля́кнуць*, under the f/e.

influence of *blady* 'pale, faint', Berneker 1, 63; see also the following word.

блекота́, dial. also бле́кіт, бле́кот 'Hyoscíamus niger L.: henbane', also 'Aethusa Cynapium L., Cicuta virosa L.' a. o., MUk. блеко́тноє насѣня (1776); Ru. *бле́кот*, Po. *blekot*. — Deriv. *блекот[н]и́ця*, FN. *Бле́кот*. — Syn. *белена́, білу́н, во́вчі я́годи, дур-зі́лля, зуб'я́тник, зубни́к, ку́ряча сліпота́, люля́к, німи́ця, риндири́нда, сп'я́чка*, Makowiecki 184 - 185; see also *боли́голова*.

PS. **blekota*, **blekotъ*, IE. root **bhleik-* 'to shine', cf. *бле́кнути; белена́*.

блекота́ти, бле́яти 'to bleat'; fig. 'to chatter, gossip, speak', MUk. блекота́нье (1596 Зизаній), блекотаня (XVII c.), OES. блекающа; блѣюще; блекотати; BRu. *бляя́ць*, Ru. *блекота́ть, бле́ять*, Bg. *бле́я*, Ma. *бле́е, бле́ка*, SC. *bléknuti, bléjati*, Sln. *blekáti, bleketáti, bléjati*, Cz. *blekati, blekotati*, Po. *blekotać*, UpSo. *blekać*. — Deriv. *бле́кіт, блекота́ння, бле́яння*. — Syn. *бе́лькати, белькота́ти, белькоті́ти, ме́кати*.

O/p. formations akin to Gk. *blexáomai*, Alb. *bl'egerás*, ModHG. *blöken*, E. *bleat*, etc., Berneker 1, 59 - 60, Pokorny 154 - 155.

бле́ндати see пле́нтатися.

блеск see блиск.

бле́яти see блекота́ти.

близ = бли́зько, see бли́зький.

бли́зна 'scar, mark', MUk. бли́зна, загое́нои ра́ны знак (1627 Беринда), OES. близна 'cicatrix'; BRu. *блюзна́*, Ru. *близна́*, SC. *blîzni* Npl. 'defect in the web', Cz., Slk., Po. *blizna* 'scar', UpSo. *błuzna*, LoSo. *bluzna* (*błuzna*) 'ts'. — Deriv. *близнува́тий*, Wd. *забли́знитися, -нюватися;* FN. *Близня́к;* Близниченко (1672 Тупиков 479). — Syn. *знак; шрам*.

PS. **blizna*, IE. root ***bhlī-* 'to shine', also 'scar'; BRu. and So. forms go back to ***bhlū-*, a parallel root to ***bhlī-*. Specht 117, Pokorny 155 - 159; hardly akin to *бли́зький*, as assumed by Berneker 1, 61, Walde - Hofmann 1, 517, Vasmer 1, 92 - 93, a. o.

близозі́ркий, близору́кий 'short - sighted, myopic', first recorded in the XIX c., BRu. *блізару́кі*, Ru. *близору́кий* (since 1731). — Deriv. *близору́кість*. — Syn. *близькозо́рий, короткозо́рий, низькозо́рий*, Огієнко РМ. 1, 246.

Compounded of *близ-* and *зір*, see s. v.; *близору́кий* < **blizozorъkъ* is a f/e. formation influenced by *рука́*, Соболевский 147, Огієнко l. c.

бли́зький 'near, nigh, close by' MUk. близко (XVI c.), наближшый (1588), близких Gpl. (1665), близкиє по мечу (XVIII c.), близко приближай ся (1770 Полѣтика 51), OES. близокои Dsg. (XI c. Остр. єв.), близокъ, близокомъ (XIV c.); BRu. *бліэкі*, Ru. *бли́зкий*, OCS. *blizъ, blizь, bližьńь*, Bu. *бли́зък*, Ma. *бли́зок*, SC. *blîzak*, Cz. *blízký*, Slk. *blízky*, Po., LoSo., UpSo. *blizki*, Ca. *blézěi*, Plb. *blaizěk*. — Deriv. *близе́нний, по́близький, бли́зь[ко], близе́[се]нький, близина́, бли́зькість, близню́к, -ня́[та], [з-, на-, при-]близи́ти[ся], [з-, на-, при-]ближа́ти[ся], бли́жній, [най]бли́жчий, бли́жчати;* compounds: *близькозна́чний, близькозо́рий, близькосхі́дний*, etc.; MUk. близкота, близнецъ, -ниця, близкопришлый, -прийдучий; FN. *Бли́зький, Близе́нко, Близня́к*, etc. GN. *Близни́ця* ‖ *Ближни́ця, Близнюки́, Бли́жня Дилі́ївка;* Astr. *Близня́та*. — Syn. *недале́кий; сусі́дній*, Деркач 25.

PS. **blizъ-kъ*, IE. root ***bhlīǵ-* 'to strike, push; to be contiguous', akin to Lat. *flīgō, ere* 'to strike', Gk. Ion. *flībō* 'I press', Berneker 1, 61 - 62, Walde - Hofmann 1, 517, Pokorny 160 - 161.

блик 'gleam, glimpse'; also interj. = блим!; ModUk. only. — Deriv. *бли́кати, -ання, бли́кнути.* — Syn. *блим! блись!*

The word seems to be a variation of *блиск*, q. v., РССтоцький 3, 145; Slavia 5, 13; Cz. *blikati*, Po. *blikać* 'to squint, look askance' (< ModHG. *blicken*, Machek 34) are in no connection with it; see *блік*.

бли́м! interj. indicating a sudden flash of light : flash!, ModUk. only — Deriv. *бли́мати, -ання, бли́мнути.* — Syn. *блик!, блись!*

A variant of *блик!*, q. v., РССтоцький 3, 146; Archiv. 35, 349.

блин, блине́ць see млине́ць.

блинда́ Wd. (Hc.) 'exanthema', first occurrence: XIX c. — Subst. *ви́сипка.*

From Rm. *blîndă* 'ts', Шелудько 2, 127, Cioranescu 88.

блинди́й Wd. (Hc.) 'tender, soft', first occurrence: XIX c. — Subst. *ні́жний, м'яки́й.*

From Rm. *blînd* 'ts', Шелудько 2, 127, Cioranescu 88

блиск, Wd. блеск, also бляск 'shine, glare, glance, gleam, glimmer, lustre', MUk. блискъ, з блеску (XVIII c.), OES. блѣскъ (1073 Ізб. Св.), блескъ, блискъ (XIV c.); BRu. *бліск, бляск,* Ru. *блеск,* OCS. *blьštati* 'to shine', *bliscanije;* Bu. *блъскам,* Ma. *бле́скот,* SC. *blêsak,* Sln. *blîsk* 'lightning', Cz. *blesk,* Slk. *blišti sä* 'it is lightning', Po. *błysk, blask,* LoSo., UpSo. *błysk,* Plb. *voi-blastén.* — Deriv. *ви́-, від-блиск, блиска́вий, блискави́ця, -и́чний, бли́скавка, блискавко́вий, бли́скати, -ання, бли́скітка, блискону́ти, блискота́ти, блискоті́ти, -і́ння, блискотли́вий, блиску́чий, -чість, бли́снути, блисті́ти, блись!, блища́к, блища́ти, -а́ння, бли́щик,* Wd. *блискоо́кий, бли́скавник, бли́скальце, бли́сканка, блища́к, блищи́ця;* GN. *Блища́нівка, Блища́нка,* etc. — Syn. *ві́дсвіт.*

Uk. *блиск* is a b/f. from a genuine *блискати* < **blьskati* 'to shine', *блеск* being a direct continuation of **blьskъ;* OES. блѣскъ comes from PS. **blěskъ,* an apophonic formation to **blьskъ;* IE. roots ***bhloiĝ-,* ***bhliĝ-* 'to shine', Berneker 1, 63, Trautmann 34, Pokorny 157; Wd. *бляск* (since the XVII c.) as well as BRu. *бляск* is a borrowing from Po. *blask,* Тимченко 106.

блиха́ see блоха́.

бліди́й 'pale, faint', MUk. блѣдый (XVII c.), бляди (XVII c. Гептаглот 16), OES. блѣдъ, блѣдый; BRu. *бле́дны,* Ru. *бле́дный,* OCS. *blědъ,* Bu., Ma. *блед,* SC. *blijed,* Sln. *blêd,* Cz,, Slk. *bledý,* Po. *blady,* UpSo., LoSo. *blědy,* Plb. *bledaįćə.* — Deriv. *бліда́вий, -вість, бліде́[се]нький, блідісінький, блі́дний, -ність, блідува́тий, -тість, блідість, блідо́та, блі́дниця, блідні́ти [з-, по-] блі́днути, блі́до;* compounds: *блідо-ли́стий, -ли́ций, -роже́вий, -си́ній,* etc.; FN. *Блідю́к;* GN. *Блі́дча.* — Syn. *(хоробли́вого ви́гляду) безкро́вний,* Деркач 25.

PS. **blědъ,* IE. root ***bhləid-* 'pale, whitish', evidenced in AS. *blāt* 'pale', OHG. *bleizza* 'paleness', Alb. *bl'erónj* 'green,' etc., Berneker 1, 60, Pokorny 160.

блік 'speck (patch) of light; highlight', ModUk.; BRu. ts, Ru. *блик* (since 1803), Po. *blik,* Cz. *blik!* — Deriv. *блі́ковий, блікува́ти.* — Subst. *блі́щик, ві́дблиск сві́тла на карти́ні; очи́щений від о́лова зли́ток срі́бла.*

From ModHG. Blick, АкСл. 1, 513, Brückner 29, Machek 34.

бліндаж 'blindage, shelter, dugout', ModUk.; BRu. ts, Ru. *блинда́ж* (since 1836), Po. *blindaż,* etc. — Deriv. *бліндá́жний, бліндажува́ти[ся],* (from Ru:) *бліндирува́ти-*

ся[ся]. — Subst. *прикриття́ в око́пах; опанцеро́вання ваго́на, автомобі́ля, то́що.*

From Fr. *blindage* 'ts' (: *blinder* 'to armour'), АкСл. 1, 514, Gamillscheg 116.

бліх 'bleaching [-ground]', MUk. бле́хи (1631 Шелудько 1, 22); BRu. *блех,* Po. *blich.* — Deriv. *бліха́р, бліхо́вня, бліхува́ти.* MUk. бѣли́лникъ : блѣха́ръ, бѣлилница : блѣха́рня а́лбо пра́чка (1627 Беринда). — Subst. *бі́лення полотна́; мі́сце, де бі́лять полотно́.*

From MHG. *bleiche* 'bleaching', Шелудько l. c., РССтоцький 4, 164.

блок 'block; bloc', ModUk.; BRu., Ru. (since 1780), Po. *blok,* etc. — Deriv. *бло́ковий, блокува́ти[ся], бло́чний; блокно́т, блокга́вз, бло́кшив;* here also *блока́да, -дний.* — Subst. *при́лад, що ним пересува́ють тяга́р; тимчасо́ва уго́да між політи́чними гру́пами, держа́вами, то́що.*

From ModHG. *Block* 'ts', РССтоцький 4, 230, Преображенский 1, 30.

блонди́н 'blond (fair-haired) man', ModUk.; BRu. *бландзі́н,* Ru. *блонди́н* (since 1891), Po. *blondyn,* etc. — Deriv. *блонди́н[оч]ка, блонди́нистий.* — Subst. *біля́вець, люди́на з руся́вим воло́ссям.*

From Fr. *blondine* or ModHG. *blondine* (f.) respectively, the ultimate source being LLat. *blundus* 'reddish, fallow', Kluge 36, Skeat 64, Pokorny 157.

блоха́, dial. бли́ха́ 'Pūlex irritans : flea', MUk. фо́росъ : блоха́ аб[о] кома́ръ об[о] плод мо́левъ (1627 Беринда), блохи Gsg. (1770 Полѣтика), блихи Npl. (XVIII c.), OES. блохы Gsg., блъхъ || бълохъ Gpl.; BRu. *блыха́,* Ru. *блоха́,* Bu. *бльха́,* SC. *bùha,* Sln. *bólha,* Cz. *blecha,* Slk. *blcha,* Po. *pchła,* dial. *płecha,* Ca. *błexa,* Sli. *pxla,* LoSo. *pcha,* UpSo. *p[ło]cha,* Plb. *blåxə.* — Deriv. *блі́шка, блоша́нка, блоша́чий, блоши́ний, -и́стий, блошли́вий, блошни́ця, блоши́ця, -и́чний, -и́чник;* FN. *Блоха́, Бло́хин;* MUk. *Блоха* (1674), Блошка (1552), Блошчичъ (1615 Тупиков 49, 479). GN. *Блощи́нці.*

PS. **blъxa,* IE. ***blusā,* cf. Lith. *blusà,* Latv. *blusa,* OPr. GN. *Blus-kaym,* Gk. *psýlla,* Arm. *lu,* Afghan *vraža,* Berneker 1, 62-63, Trautmann 35, Machek 34, a. o.; Uk. *блощи́ця* 'bed-bug' = **blъx-ьk-ica;* cf. also Огоновський 36.

блуд 'fornication, lechery'; Wd. also 'error, mistake, fault', MUk. блудъ (1499), блоудъ (XV c.), блуды Npl. (1598), од блуду Gsg. (XVII c.), блуденя, блудіти (XVII c. Гептаглот 16), блудами Ipl. (XVIII c.), OES. блоудъ (1073 Ізб. Св.); BRu., Ru. *блуд* 'fornication, lechery', OCS. *blǫdъ* 'porneía', Bu, Ma. *блуд,* SC. *blûd,* Sln. *blǫd,* Cz., Slk. *blud,* Po. *błąd,* LoSo., UpSo. *błud,* Plb. *blǫdål* 'he went astray'. — Deriv. *[з-, за-]блуди́ти, блудли́вий, -вість, [о]блу́дний, -ність, блудни́к, -и́ця, блудя́ка, за-, при-блу́да, блудя́га, -я́жка, блудоді́йство, блудоді́яння, блу́дство;* Wd. *блу́ден, блуди́ло,* (Hc.) *блу́дькати* (Гнатюк ЕЗб. 26, 333); MUk. блудничіи (XVII c.), блудодѣя (XVII c.) блудодѣянный (XVII c.) etc.; FN. *Блуде́нко, Приблу́да,* MUk. Блуди́ло (1546 Тупиков 49), OES. Блудъ (XIV c. ibid.); GN. *Блу́дів, Блу́дше.* — Syn. *розпу́ста;* Wd. also *поми́лка.*

PS. **blǫdъ* 'error' — an apophonic variant of **blęd-,* cf. OCS. *blędь* 'idle talk, drollery', Ru. *блядь* 'whore'; IE. root ***bhlendh-* : ***bhlondh-* evidenced in Lith. *blęsti* 'to sleep; to add flour to the meal' : *blandaũs, -ýtis* 'to cast down one's eyes (in shame)', Latv. *blensties* 'to be short-sighted' : *blànditіes* 'to loiter around', OIc. *blunda* 'to dose, slumber', Sw. *blunda* 'to shut the eyes', Dan. *blunde* 'to nap', E. *blunder* 'to flounder, act stupidly', Berneker 1, 60, 62, Trautmann 34-35, Endzelin KZ. 52, 112, Skeat 65, Pokorny 157-158.

блу́за see блю́за.

блукати 'to wander, rove (about), roam, stroll, ramble', MUk. блукав (1666), блукатися (XVI c.); блукаю, блукають (XVIII c.); BRu. *блукáць*, Cz. dial. *bloukati*, Po. *błąkać*. — Deriv. *блукáння, блуканúна, блукáч[ка], блукáцький, блукáючий*. — Syn. *ходúти без цíлі, тинятися, тулятися*, Тимченко 104; dial. *блудúти*.

According to Berneker 1, 62, it is derived from *блудúти*, see *блуд*, with a f/e. influence of *лук* < **lǫkъ*, q. v.

блювáти 'to vomit', MUk. блювáньє (1627 Беринда), блювати (XVIII c.), OES. бльваниє, избльвати; Ru. *блевáть*, OCS. *bl'ьvati, bljuvati*, Bu. *блю́вам* || *бълвам*, Ma. *блу́е*, SC. *bljùvati*, Sln. *bljuváti*, Cz. *blíti*, Slk. *bl'uvat'*, Po. *blwać* || *bluć*, LoSo. *bluwaś*, UpSo. *bł[w]ać* || *bluwać*, Plb. *bl'åvə*. — Deriv. *блювáки, -áння, блювóтина, -úння, блювóтний*, Wd. *блювáк, -áчка, блю́вне, блювнúк*. — Syn. *викидáти з сéбе, віддавáти, вертáти*; see also *вомітувáти*.

PS. **bl'ьvati* 'ts', IE. root ***bhleu-* 'to flow, swell, etc.', cf. Lith. *bliáuti, bliúvati* 'to roar', Latv. *bl'aût* 'ts', Gk. *fléō, flýō* 'to swell, flow over, etc.', Berneker 1, 64, Trautmann 35, Pokorny 158.

блю́до 'dish; charger', MUk. блюдо (1596 Зизаній), блю́до : мúска албо мúса (1627 Беринда), на... блюдѣ (XI c. Остр. єв.), блюдо, блюдва, блюда Npl.; BRu. *блю́да*, Ru., Bu. *блю́до*, OCS. *bljudo, bljudъ*, Ma. *блъу́до*, SC. *bljȕdo, bljȕda*, OPo. *bluda*, LoSo., UpSo. *blida*, 'table'. — Deriv. *блю́дце, блю́дечко, блюдолúз, -ець, -ка, лизоблю́д*; FN. *Блюдолúз*. — Syn. *мúска, тарíлка*, Кузеля 45.

PS. **bljudъ* borrowed from Goth. *biuþs* 'trápedza, table', cf. OHG. *biot*, AS. *beod*, OIc. *bjōd*, AS. *bead*, OE. *béod* 'table; dish', Miklosich 15, Berneker 1, 64, (extensively:) Kiparsky 1, 193 - 194, 296.

блю́за 'blouse', ModUk.; BRu., Ru. (since 1838), Bu., Ma. *блу́за*, Po. *bluza*, etc. — Deriv. *блю́з[оч]ка*. — Subst. *вéрхній óдяг, сурду́т*, Кузеля 45.

From ModHG. *Bluse* 'ts', РССтоцький 4, 208, 223.

блюзнúти 'to blaspheme, use profane language; to scoff at sacred things', MUk. хулю́, гáню, блю́зню (1596 Зизаній, 1627 Беринда), блюзнити (XVII c.); Po. *bluźnić*. — Deriv. *блюзнíр, -ка, -ство, -ський*. — Subst. *зневáжно казáти прóти Бóга й святúх речéй; гудúти, ганúти, лáяти*.

From Po. *bluźnić* 'ts', Тимченко 105, РССтоцький Slavia 5, 13, Richhardt 36.

блю́знути Wd. 'to spurt out, gush out', ModUk.; SC. *bljȕznuti*, Sln. *bljȗzgati*, Po. *bluz[g]nąć*. — Subst. *вúплисти, бу́хнути*.

From Po. *bluznąć*, Sławski 1, 35.

блюстú 'to guard, watch', блюду́, (1596 Зизаній), OUk. блюстú (1341), OES. блюсти, блюстися; BRu. *блюсьць*, Ru. *блюстú*, OCS. *bljusti, bljudǫ*, SC. *bljusti* (XIII—XVIII c.). — Deriv. *блюдéніє* (1596 Зизаній), блюстúтель (1631). — Subst. *стерегтú*, Тимченко 106.

PS. *bljusti*, IE. root ***bheudh-* 'to guard, watch', see *будúти*; re. Sl. *ju* < ***eu* cf. Meillet 58.

блю́хнути Wd. 'to spurt out, gush out', first recorded in the XIX c. — Syn. *блю́знути, бу́хнути*, Желеховський 1, 34.

A contamination product from *блю́знути*, and *бу́хнути*, see s. vv.

блющ 'Hedera helix L. : ivy', MUk. смíлаксъ, блющ, бпих, съплетается дрéву (1627 Беринда), OES. блющь; SC. *bljȗšt*, Sln. *bljûšč*, Po. *bluszcz*, LoSo. *błyšć* (old) *blišć*, UpSo. *bluść*, for other Sl. see *плющ*. — Deriv. *блющевáті*.

— Syn. *борощáник, бречитáн, брочетáн, брúца, глисня́к, повíйка, прочитáн,* Makowiecki 174; see also *плющ.*

PS. **bljuščь*, connected with **blьvati*, see *блювáти,* Štrekelj Archiv 27, 65, Berneker 1, 65, Brückner 30, Sławski 1, 35; others refer it to Goth. *biugan,* Gk. *féugō,* with the orig. meaning 'winding plant', Ильинский Archiv 29, 486, РФВ. 62, 257; cf. also Osten - Sacken IF. 24, 238 - 239.

бля Wd. see для.

бля́вкати, бля́вкнути Wd. 'to use improper (obscene) words', first recorded in the XIX c. — Syn. *ля́пати, блекотáти.*

According to РССтоцький, Slavia 5, 13, it is a variant of *блекотáти,* q. v.; yet, it seems more probable to be a contamination of *блéяти* and *ня́вкати,* see s. vv.

бля́га (Андрусишин-Крет 35), бля́ґа (Рудницький 3, 122), also бляґá (Бойків 70) 'boasting, blustering, hoax', first occurrence: XX c.; Po. *blaga.* — Deriv. *бляґéр, -ка, бляґéрство, -ський, [з]бляґувáти, -áння.* — Subst. *удавáння, непрáвда, вúдумка,* Кузеля 45.

From Fr. *blague* 'childish (untrue) story', Gamillscheg 112.

бля́кати, бля́кнути see бля́вкати, бля́вкнути; блéкнути.

блянкéт Wd. 'form; blanket', ModUk.; Po. *blankiet* form'. — Syn. *бланк;* subst. *(шерстянúй) лíжник.*

From ModHG. *Blankett* 'form', РССтоцький 4, 214; the ultimate source of *блянкéт = лíжник* is E. *blanket,* connected with the name of Thomas *Blanket* of Bristol who first made them in the XIV c., Radford 14.

блят 1. '[table-]plate; painter's frame; weaver's loom', MUk. бляты Npl., блятовъ Gpl. (XVIII c.); Po. *blat.* — Deriv. MUk. блятикъ (XVIII c.). — Subst. *плитá, пóкривка (на піч), покриттá; ткáцький прúлад,* Кузеля 45.

From ModHG. *Blatt* 'ts', РССтоцький 4, 227; hardly through the medium of Po. *blat,* as assumed by Шелудько 1, 22.

блят 2. (Львів) 'friendly, co-operative', (Рудницький 3, 122), first recorded in the XX c.; Ru. *блат,* Po. *blat.* — Deriv. *блят бýти, [за]блятувáти, [за]блятóваний.* — Subst. *прúязний, -но* here also: *по блáту 'по протекції',* Багряний 2, 139.

From Yi. *blat* 'agreeable, consentient', Landau Archiv 24, 142 - 143, Christiani Archiv 32, 265, Vasmer 1, 91; Łoś, JP. 1, 297, derives Po. *blat* from ModHG. **Blatt* 'paper-money'.

бля́ха, Wd. блéха (Наддністрянщина) 'iron - plate, tin-plate, tin', MUk. бляха (XV—XVII c. Худаш 70), бляхи Apl. (XVII c.), блаха, бляха (XVIII c.), OES. блех'чи (XV c.); BRu., Ru. *бля́ха,* Po. *blacha;* here also Sln. *plèh,* Cz. *plech,* Slk. *pl'ach[a].* — Deriv. *бляхáр, -ня, -ство, -ський, бляхувáти, бляшáний, -нка, -нковий, бля́шка;* MUk. бляхмаль (XVIII c.), бляхнѣръ (XVII c.), бляховникъ (XVII c.), бляховый (XVI—XVIII c.), бляшаный (XVIII c.), бляшка (XVII—XVIII c.), бляшковый (XVIII c), бляшный (1748). — Subst. *платóк з метáлу; рід посýди; відзнáка (стóрожа),* Кузеля 45; *тонкúй металóвий плат,* Тимченко 106.

Uk. *бля́ха* is a hyperistic form of Wd. *блéха,* which alongside OES. блех'чи testifies a direct borrowing from MHG. *blëch;* according to Шелудько 1, 22, followed by Richhardt 35, a. o., the word comes from Po. blacha; this assumption (in view of блех'чи, блéха) must be rejected; derivation from ModHG. *Blatt,* Тимченко 106, though semantically seductive, cannot be accepted either because of the phonological difficulties involved, Худаш 70; cf. also Miklosich 14, Berneker 1, 59, Brückner 28, Korbut PF. 4,

435, 458, Огієнко РМ. 1, 114, РССтоцький 4, 167, Machek 373, a. o.

бляхма́н, Wd. блахма́н 'vapor, mist exhalation', MUk. бляхмаль 'enamel'; Po. *blachmal* 'cataract; mist'. — Deriv. colloq. *бляхмана́ пуска́ти, бляхмано́м о́чі занести́* = одури́ти, обману́ти.

From Po. *blachmal* 'cataract, mist', the ultimate source being ModHG. *Blachmal*, Słownik PAN 1, 540-541.

бльо́хнути dial. 'to fall into water' (Житомірщина, Паламарчук ЛБюлетень 6, 23), first recorded in the XX. c. — Subst. *нирну́ти, упа́сти в во́ду*, Паламарчук l. c.

A variant of *блю́хнути*, q. v.

бо conj. 'for, because'; also part. for emphasis; MUk., OES. ts; BRu. Ru. (from Uk.) ts, OCS. bo, SC., Cz., Slk., Po. ts. — Deriv. see *або́*. — Syn. *тим що, тому́ що, через те що, з тої причи́ни що;* Wd. *позая́к;* part. *спра́вді, але́ ж,* Тимченко 107.

PS. **bo,* an apophonic variant of **ba,* see *ба.*

боа́ 'Boa constrictor : boa; fur-boa, tippet', ModUk.; BRu., Ru. (since 1836), Bu. ts, Po. *boa,* etc. — Subst. *змій - по́лоз; до́вгий пуши́стий ша́лик для жіно́к.*

From Fr. *boa* 'ts', the ultimate source being Lat. *boa,* Gamillscheg 117, Skeat 65.

боба́р see боби́р.

бобе́р, Gsg. бобра́, Wd. бібр, Gsg. бобра́ 'Castor biber : beaver', MUk. бобры Npl. (1456), безъ бобра (1576), бобрувъ два (1706), OES. бобръ, бебръ; BRu. *бабёр,* Ru. *бобр, бобёр,* Bu. *бе́бер,* SC. *dàbar,* Sln. *bóber, b[r]ébеr,* Cz., Slk. *bobr,* Po. *bóbr,* GN. *Biebrza,* LoSo. *bober,* UpSo. *bobr, běbr.* — Deriv. *бо́брик, -овий, -ом, бобро́вий, -ина, бобровни́к, бобро́їд;* MUk. бобровникъ (XV—XVIII c.), бобровный (XVIII c.), бобровництво (XVI c.), бобровщина (XVI c.), бобро́вий (XV—XVIII c.); here also бебрянъ in Сл. плк. Іг.; FN. *Бо́брик, Бобе́рський, Бобрі́вський;* MUk. Бобренко (1654), Бобриковичъ (1461), Бобруенко (1586 Тупиков 480); GN. *Бобе́р, Бобри́ця, Бобри́чі, Бобрі́вник[и], Бобро́во, Бобро́виця, Бобру́йки;* (rivers :) *Бо́бриця, Бо́брик, Бобрі́вка,* etc. (Кат. річок 158).

PS. **bobrъ : *bebrъ* (:**bьbrъ*), a term common to the IE. group of languages, originally signifying a 'brown' aquatic animal, cf. Skt. *babhrúš* '[red-]brown; great ichneumon', Av. *bawrō, bawriš* 'beaver', Lat. *fiber,* Lith. *bẽbras, bãbras,* AS. *beofor,* E. *beaver,* etc.; IE. ***bhe-bhr-ús* is a redupl. form of the root ***bher-* 'brown', Berneker 1, 47, Trautmann 28-29, Skeat 52, Kluge 30, Walde-Hofmann 1, 490-491, Pokorny 136-137, Шевельов 106, a. o.

бо́бик see біб.

боби́ль hist. 'poor landless peasant', OES. бобыль, Ru. FN. Бобыль (1654 Тупиков 50). — Subst. *безземе́льний селяни́н; бідня́к.*

From Ru. *бобыль* of obscure origin, cf. Vasmer 1, 97-98.

боби́р, dial. also бо́бур, буба́р (Черкащина ЛБюлетень 6, 9) 'Acerina rossica : small fish of the perch family', ModUk. only.

According to РССтоцький, Slavia 5, 11, *боби́р* is connected with *бобе́р,* q. v.; it seems more likely, however, that the word and its dial. variants are derived from **bobъ* > *біб* by the suffixes *-ир, -ур, -ар.*

бобко́вець 'Laurus nobilis : laurel', ModUk. only. — Deriv. *бобко́вий лист[о́к].* — Syn. *лавр, паху́че зі́лля,* Makowiecki 204.

Derived from *біб,* q. v.

бобо́к see біб.

бобур see бобир.

бов! interj. imitating deep sound of a bell; ModUk. — Deriv. *бовкати, -ання, бовкнути, бовкало, бовкун, -чик.* — Syn. *бам!, бом!*

An o/p. interj., PCСтоцький 3, 144.

бовван, Wd. also балван 'wooden block, pole, column, image, idol, statue', fig. 'blockhead, loggerhead, clumsy person', MUk. истуканъ, вылитый болъванъ (1596 Зизаній), истуканъ : вылитый (болван), улитый (1627 Беринда), в... бовванѣ (XVIII c.); OES. бълʼванъ (1073 Ізб. Св.), блванъ, болванъ, here also блъванъ in Сл. плк. Іг.; BRu. *балван,* Ru. *болван,* MBu. *балванъ* (XIII c.), SC. *bàlvan, bolvan,* Sln. *balvân, bolvân,* Cz., Slk. *balvan,* Po. *bałwan.* — Deriv. *бовванище, бовванський, боввaніти, -нячити;* MUk. болванець (XV c.), болванский (XV c.), болво-фалство, -хвалство (XVII c.), болво-хвалца, -хвалница (XVII c.), балвохвалка, -лница (XVII c.), etc.; FN. Болванъ (1580 Тупиков 58). — Subst. *великий шмат дерева, деревʼяний образ, божок (поганський),* Тимченко 52; *щось велике, неозначене; божок; неповоротна людина,* Кузеля 45.

Doubtless, *бовван* (< *bъlvanъ*) was borrowed from a Tk. language, the ultimate source being Pers. *pahlavān, pahlivān* 'hero, fighter, athlete' (Sl. > 'wooden block, image, in his honour' > 'statue, idol'). It is very improbable, as Корш ИзвОРЯС. 8 : 4, 2 - 3, also in Archiv 8, 651, assumes, that the Pers. *pahlavān, pahlivān* came to PS. through a Kazakh mediation, since the borrowing into Tk. and its introduction into Sl. had proceeded at a time when the Kazakh language did not exist; the Tk. language which seems to have had mediated here was probably one of the NW. Tk. languages, perhaps Cumanic, Menges 21 - 22; the form *балван,* with its Sl. congeners, seems to have been directly borrowed from an Altaic language, while Lith. *balvõnas* is close to the non - Ru. Sl. forms, Menges l. c.; cf. also Преображенский 34 - 35, Berneker 1, 41, Мелиоранский ИзвОРЯС. 7 : 2, 274 - 275, Lokotsch 129, Bulat Slavia 2, 620 - 622, Buga ZfslPh. 1, 40 - 43, PCСтоцький, Slavia 5, 10, Огієнко РМ. 3, 231, Sławski 1, 26, Дмитриев 21, a. o.

бовгар Wd. 'herdsman, cowherd', MUk. бовгарь (XVII c. Шаровольський 1, 63). — Deriv. *бовгарка, -рський.* — Subst. *пастух рогатої худоби у гуцулів,* Шаровольський l. c.

From Rm. *bouár* 'herdsman', the ultimate source being Lat. *bo[v]ārius* 'ox-, neat's', Шаровольський 55, 63, Шелудько 2, 127, Cioranescu 89, Vincenz 9.

бовдур 'funnel (of a chimney); dense black cloud; thick smoke; idol; trunk (of a tree), stump', fig. 'awkward fellow, dunce', MUk. бовдурь (XVIII c.); Ru. dial. *болдырь, булдирь* 'funnel'. — Subst. *димар, димова труба зверху на хаті,* ЛБюлетень 6, 9; *капа над кухнею, комин, затичка; неотеса; бовт,* Кузеля 46; see also *димар.*

According to Räsänen FUF. 26, 136, borrowed from Chu. *pəldər* 'wing of a building', *pəl* 'funnel, chimney'; cf. also Vasmer 1, 102, 142; (extensively:) Наконечна 145-146.

бовкун Wd. 'single ox attached to a plow', ModUk. only. — Subst. *віл, що запряжений одинцем,* Шаровольський 1, 55.

From Rm. *bou* 'ox' with suffix *-ун* as in *скакун, крикун,* etc., Шаровольський l. c., Cioranescu 100 - 101.

бовт 'fisherman's rod (to scare fish into a net); stick to mix lime; bolt, iron pin'; dial. 'rotten egg' (Черкащина ЛБюлетень 6, 9)', fig. 'stupid person', MUk. бовтъ (XVIII c.), Ru. *болт,* Sln. *bôlt* 'precipice', Po. *bełtać* 'to splash'. — Deriv. *бовтач, бовтиця, бовтиш, -ток, -тун, -тюк, бовтати[ся], бовтнути[ся]; бовть!;* dial. *бовтище, болтище* (Нижнє Подністровʼя ЛБюлетень 6, 39).

PS. root **bъlt-* 'to shake, stir, agitate', Berneker 1, 118, РССтоцький 4, 146, also Slavia 5, 15, Loewenthal WuS. 10, 147, Kiparsky SEEJ. 8, 218, a. o.

бóвфа see бóльфа.

бовч, also бовчь, SoCp. 'hole in the creek', first recorded in the XIX c.; unknown to other Sl. — Deriv. *бóвчик: што вóда поумыіват.* — Subst. *ставóк,* Кириченко РМ. 5, 85.

An o/p. formation : **bъl-k-jь,* see *бов!, бовкання, бóвкати,* etc., Po. *bełk* 'wir wodny, nurt, głębia', *bełczak* etc.; here also *бовть! бовтáти,* Ru. *болтáть,* Po. *bełtać* < **bъlt-,* Балецкий StSl. 4, 400, see the preceding word *бовт.*

Бог, [Пан-]Біг 'God' MUk. богъ, буг, OUk., OES. богъ, abbr. бъ; BRu., Ru., Bu., Ma. *бог,* OCS. *bogъ,* SC. *bôg,* Sln. *bôg,* Cz. *bůh,* Slk. *boh,* Po. *bóg,* Ca. *bᵘóg,* LoSo. *bog,* UpSo. *bóh,* Plb. *büg.* — Deriv. *богíня, -нин, божествó, бóжик, бóжичка, божúще, божевíлля, -íльний, бóжник, божничóк, божнúця, -úчка, божóк, бóзя, бóжий, бóжеський, без-, по-, на-бóжний, божúтися.* etc.; here also *багáтий, збíжжя, убóгий,* etc., see s. vv.; several compounds: *богдáн, -ка, бого-любúвий, -лю́бний, богомóлець, богослóв, Богомáти, Богорóдиця, Богоявлéння, Дажбóг, Стрúбог;* etc.; *бігмé, далебí, прóбí, спасúбí,* etc.; also in expressions like *Бóжа Мáти, бóжа птáшка (=бджíлка), бóжий стáрець (=кобзáр), бóжий вóлик, бóжа корóвка, божа росá (=молокó), бóжа пóстіль (=трунá),* etc.; MUk. богоблагательный (XVII c.), богобойне, -ный, -ность (XVI—XVIII c.), богобоязливый (XV c.), богобоязный (XVIII c.), боговати (XVIII c.), боголюбецъ (XVI—XVII c.), богомазъ (XVIII c.), богомолецъ (XV—XVIII c.), богомольство (XVI c.), богонько (XVIII c.), бгословье (1489), богословъ (XVII c.), etc.; божба (XVII c.), божевольный (XVIII c.), божескый (XVII c.),

божество (XVII—XVIII c.), божий (XV—XVIII c.), божитися (XVI—XVIII c.), божница (XVI—XVIII c.), OUk. божий (1375, 1388), богомолье (1376, etc.; PN. *Богдáн, Богдáр, Божидáр, Богумúл[а], Богуслáв[а], Богухвáл[а], Богýта, Богýша, Божéна,* etc.; FN. *Богýн, Бóжик, Божкó, Божóк, Божéйко, Богонóс, Богуслáвський, Богóрський, Богушéвич, -вський, Богомóлець, Божедáн,* etc.; MUk. Богданъ (1483, 1527, 1607), Богдашко (1675), Богомазъ (1667), Богуславъ (1677), Богухвалъ (1555), Божко (1692 Тупиков 54-57); GN. *Божагóра, Богдáни, Богдáнівка, Богдáнівці, Богдáшів, Богóда, Богодáрівка, Богодáрово, Богодýхів, -ка, Богоявлéнка, -нське, Боголю́би, Боголю́бівка, Богопóль, Богородицьке, Богорóдичне, Богородчáни, Богýни, -ський, Богýші, Богýшівка, Богуслáв, -ець, -ка, -ський, Бóжа Вóля, Божедáрівка, Бóжів, Божкíв, -ка, Бóжиків, -ці,* etc. — Syn. *Всемогýчий, Всевúшній, Госпóдь, Єгóва, Шаддáй* (Франко), Wd. (Hc.) *Алей,* q. v.

PS. **bogъ* 'god', IE. root ***bhag-* 'to allot, assign, apportion', cf. Skt. *bhagaḥ* 'giver, lord', Av. *baġa-* 'lord, god', ModPers. *baġ* 'god'; although it is not quite impossible that Sl. **bogъ* was borrowed from Iran. (Scythian), yet it seems more probable, in view of such words as *багáтий, убóгий, небóга,* etc., that it was only akin to Iran. forms and the meaning 'god' evolved from 'the giver, he who allots' independently in both, Sl. and Indo-Iran. groups, Berneker 1, 66-67, Vasmer 1, 98, Pokorny 107; O. and MUk. богъ (with *h* instead of *g*) influenced the Ru. pronunciation *boh* in Moscow and elsewhere in Russia, Vasmer 1, 98.

богáтий Wd. see *багáтий.*

богилá see болúголов.

бóгонк AmUk. 'bohunk', first recorded in the XX c.; Po. *bohon[e]k.*

From AmE. *bohunk;* Th. Čapek calls *bohunc* "a portmanteau word that originated in a confusion between *Bohemians* and *Hungarians*", cf. Mencken 295; according to П. Зварич of Vegreville, Alta., it is derived from Uk. *Бóгоньку!* 'oh God!' used often by Uk. settlers in the US. and Canada (orally, 1959); cf. also: *Його „богонком" охрестили від „богоньку мій"*, М. Ї. Мандрика *Канада.* Вінніпеґ 1961, 16 - 17; cf. also Войценко Снс. 2, 31.

бодáй! interj. 'would to God, may (it please God); at least', MUk. бодай (XVI c.), богдай (XVI c.), бодей (XVI c.); BRu. *бодáй, богдáй,* Ru. *бодáй,* Cz. *bodejž, bodejt',* Po. *bodaj* 'ts'.

From *Бог дай!,* Vasmer 1, 99, Sławski 1, 38, Machek 36.

бодáк Wd. see будя́к.

боданýти Wd. see бости́.

бóдець Wd. see бости́.

бодлáк Wd. see будя́к.

бодли́вий Wd. see бости́.

бóднар Wd. see бóндар.

боднýти Wd. see бости́.

бóдня 'tub, vat', MUk. бодню Asg. (1564), въ бодни Lsg. (1570), бодня (XVIII c.); Ru. dial. (from Uk.) *бóдня,* SC. *bàdanj,* Sln. *bedènj,* Cz. *bedna,* Po. *bednia,* Plb. *bădan,* etc. — Deriv. *бóднар,* see *бóндар.* Syn. *дерев'я́на діжá, бóчка.*

From PS **bъdьnja : bъdьnь* 'ts' — a borrowing from OHG. **budîn* — attested by AS. *byden* 'tub, vat', ModHG. *Butte, Bütte,* etc.; the ultimate source is Lat. **butīna* evidenced in Gk. *bytínē* 'ts', Kiparsky 232 - 233, РССтоцький 4, 124, Шевельов 437.

бóдрий Wd. 'lively, fresh, brisk', MUk. бодрый (1627 Беринда), бодреливый (XVII c.), OES. бъдрыи, бодрыи, also бъждрыи, бождрии, BRu. *бадзёр,* Ru. *бóдрый,* OCS. *bъdrъ, bъždrъ,* SC. *bàdar,* wanting in other Sl. — Deriv. Wd. *бóдрість, бодри́тися,* MUk. *бодрствовати;* see also *бадьóрий.* — Syn. *чýйний, свіжий, жвáвий, реýчий, бúстрий;* MUk. чуйный, неоспалый (1627 Беринда).

From PS. **bъdrъ* 'alert', corresponding to Lit. *budrùs* 'watchful, vigilant', Av. *zaēni-budra-* 'eagerly watching', Fick KZ. 22, 380, Meillet Ét. 114, Trautmann 33, Pokorny 150 - 152; see *бадьóрий; буди́ти.*

бодя́к see будя́к.

бодя́н, Wd. also *бадия́н* 'Illicium anisatum L.: badian, star-aniseed', MUk. бадянъ (XVIII c.); BRu. *бадзя́н,* Ru. *бадья́н,* Po., Cz. *badian,* etc. — Syn. *нáдень звіздони́ж,* Makowiecki 188.

From Pers. *bādjān* 'anis', Lokotsch 14, perhaps through Tk. mediation, Radloff 4, 1520, Vasmer 1, 38; Uk. *бодя́н* seems to have been influenced f/e. by *бодя́к,* see *будя́к.*

бодь! interj. signifying a fast move of butting with horns, first occurrence: XIX c.; wanting in other Sl.

A neologism from *бости́* like *виль!* from *виля́ти, хвать!* from *хватáти,* etc., РССтоцький 3, 68.

боєви́й see бій.

бож... see бог...

бóжок Wd. (Hc.) 'stomach', first occurrence: XIX c. — Subst. *шлýнок (звіря́т).*

From Rm. *bojoc* 'ts', Vincenz 2.

боз see буз.

бóзна abbr. < Бог знáє 'God knows'.

бо́їти Wd. (Hc.) 'to boil', first recorded in the XIX c. — Deriv. *бо́їчкий* (Верхратський ЕЗб. 26, 334). — Subst. *кипі́ти.*

From Rm., cf. Lat. *bullīre* 'ts', Janów Spr. TNL. 18, 16.

бой!, бойе́! Wd. see бо́йко.

бо́йко 'Boiko (inhabitant of the central region of the Carpathian Mountains)', ModUk.; Cz., Slk., Po. *Bojko.* — Deriv. *бойки́ня, бойчи́ха, бо́йківський;* Wd. *бо́йкати* (Бойк. 5-6); FN. *Бо́йко́, Бо́йків, Бойке́вич, Бойку́н, Бойцу́н, Бойченю́к, Бойчу́к,* a. o. (Лукань ЛБ. 4, 12-20), MUk. *Бойченко* (1654 Тупиков 482); GN. *Бо́йки, Бо́йківці, Бо́йківщина.*

Derived from *бой!, бойе!* (< *bo-i-je*) '[it is] really so!', an expression often used by the population of this region (:"*bójkajut*"), Рабій Spraw PAU. 38 : 6, 16-18, Верхратський Archiv 16, 591-594, Дѣло No. 263-265 1894, Охримович ЖіС. 3, 143-146, Франко ibid. 146-149, Brückner 35, Рудницький ЖіЗ. 7, 209-210, (extensively:) Бойк. 3-7, Скорик ЛБ. 1, 6-23, Гуркевич ibid. 172-173, Зілинський ibid. 10, 75-77; there are other (outdated) explanations : Šafarik relates *бо́йко* directly to Ce. *Boïkoi* found in Constantine Porphyrogenitus (X c.), ČČM. 10, 23-26, being followed by Вагилевич, ibid. 15, 30-72, Biedermann, 2, 25, Целевич Правда 1868, 419-419, Партицький, Дѣло No. 255/1894, Perwolf Archiv 7, 617-618, a. o.; this explanation is rejected by Грушевський 1, 186-187, Верхратський l. c., a. o.; equally inconceivable is the derivation from *bojak* 'lazy ox', Lubicz-Czerwiński 143, as well as from *бо́йкий* 'brave', Петрушевич Вѣстникъ НД. No. 618/1882, Наумович СлСб. 3, 31-43; further, the name cannot possibly be connected with *Бо́йку! < Бо́гоньку!* 'oh Gott!', ЖіЗ. 5, 148, nor with *єй Бо́гу!* 'by Gott', Огоновський 160, Желеховський 1, 37.

бойко́т 'boycott', ModUk., BRu., Ru., Bu., Ma. ts, Cz., Po. *bojkot*, etc. — Deriv. *бойкоти́ст, -ка, -ський, бойкотува́ти[ся], -а́ння.* — Subst. *спосі́б боротьби́ з во́рогом, ви́гаданий ірля́ндцями: на ко́го нало́жено бойко́т, з тим устаю́ть усі́ (това́риські) зно́сини.*

From E. *boycott,* and this from Captain *Boykott,* a land agent obstructed and ostracized, 1880, by the natives of Country Mayo in Ireland, Skeat 70, Partridge 56, Огієнко РМ. 1, 279, a. o.

бо́йсик, also бо́йсак, ба́йсак AmUk. 'boy', first recorded in the XX c. — Subst. *хло́пець.*

A b/f. from E. pl. form *boys* with Uk. suffixes *-ик, -ак,* as in *молоди́к, співа́к,* etc. cf. РССтоцький 1, 48-55.

бока́нчі, also баґа́нчі, баґонче́та, Wd. (SoCp.) 'shoes', first occurrence: XIX c. — Subst. *череви́ки.*

From Rm. *bocanci 'ts',* Vincenz 9, the ultimate source being Hg. *bakancs* 'ts', Cioranescu 91.

бока́нь, бока́ч : бік, q. v.

-бо́кий in compounds see бік.

бокла́г[а] see бакла́га.

бокла́тий Wd. (Hc.) 'bellied, corpulent' first occurrence: XIX c. — Subst. *черева́тий, пуза́тий.*

From Rm. *bucalăt* 'fleshy, corpulent', Шелудько 2, 127, Cioranescu 109.

боковий see бік.

боко́ри Npl. Wd. (SoCp.) 'raft, float', MUk. бокор[а] (XVI—XVIII c., Дэже St.Sl. 7, 160). — Subst. *спла́ви, дара́би, пліткú,* Кузеля 46.

From Hg. **bokor 'ts',** Дэже l. c.

бокрейда, покрейда Wd. (SoCp.) 'bunch of flowers; (decoration) feather', first recorded in the XIX c. — Subst. *кйтиця (весільних) квітів, пáвине перó,* Кузеля 46.

From Hg. *bokréta* 'bunch of flowers'.

бокс 'box', ModUk.; BRu., Ru. since 1869), Bu. a. o. Sl. ts. — Deriv. *боксéр, -ка, -ський, боксувáти.* — Subst. *бій навкулáчки; „удáр кулакóм"* — *вид спóрту.*

From E. *box* 'ts', РССтоцький 4, 250, Kirkconnell 7, АкСл. 1, 547.

бокýри, бокурія Wd. (Hc.) '[leather-] belt', first recorded in the XIX. — Subst. *рéмінь (у гуцýлів), вузький реміннúй пóяс,* Кузеля 46.

From Rm. *bocuri* Npl. : *boc* 'footstool, small seat, bench (of the horseshoer, etc.)', Cioranescu 90.

бóкша Wd. 'black cow with white flanks (or vice versa)', first recorded in the XIX c. — Deriv. *бокшúй, бокшúстий;* FN. *Бокшáй.* — Subst. *білa корóва з чóрними цяткáми (абó навпакú).*

From Rm. *bocşan, bucşan* 'kind of Moldavian cattle', Шелудько 2, 127.

болгáрин, (вóлзько - кáмський:) **булгáрин** 'Bulgar', MUk. болгаре (XVII c.), болгар Nsg. (XVIII c.); OES. Болгаре, в болгарѣх дунайскихъ, болгаромъ Dsg. (1377 Лавр. 1, 17, 21, 33), болъгаръ Gpl. (XV c. Іпат.), BRu. *балгáрын,* Ru. *болгáрин,* OBu. блъгаринъ (Младенов 53), Bu. *бъ̀лгарин,* SC. *Bŭgarin,* Sln. *bolgar,* Cz., Slk. *bulhar,* Po. *Bułgar,* etc. — Deriv. *болгáрка, -рський, -рщина, болгарúзм, болгаровúтий;* MUk. болгариня, от болгарки (XVII c.), болгарскій (XVII c.), OES. земля Болъгарская, от болгарыни (1377 Лавр. 1, 19, 57); GN. *Болгáрія,* (вóлзько-кáмська:) *Булгáрія; Болгáри, Болгáрка, Булгáрка, Болгрáд (<*Болг[о]-град,* not **Bolьje-gradъ* as assumed by Vasmer 1, 102), Дяченко ПитТопОн. 158, 161.

The name is generally considered as a Tk. borrowing in Sl., the ultimate source being OTk. *bulgar* 'half-breed, one of mixed race', cf. *bulġmak* 'to mix'; according to Pelliot *Oevres posthumes* 2 (Paris 1950), 228 - 229, the name orig. meant 'rebell, troubler'; in his *Origins of Russia* (p. 87) G. Vernadsky derives the name from the Alanic: "in Ossetic *bylgaeron* means 'shore, bank (of a river)'; also 'edge' (of a bluff, or a hill)'. On this basis the name 'Bulgar' might be interpreted as 'Shore People'. The name seems to be of the same type as that of the Slavic tribe *Pomorane* ('Sea Shore' tribe). It should be noted that in Byzantine sources the area of the origin of Great Bulgaria is defined as stretching from Maeotis (i. e. Sea of Azov) to the Kouphis (i. e. Kuban) River"; inconceivable are attempts to derive the name from G. *Balger* 'fighter', Dereb ZONF 2, 198 - 199, or from the name of the *Волга*-river respectively, Partridge 63, a. o.; cf. also Miklosich 25, Pauly - Wissowa 3, 1040, Преображенский 1, 35, Младенов l. c. and RES. 1, 38 - 53, Hrbek ChO. 113 - 119, Staszewski 45, Мельхеев 20, Németh OnUVAN 28, a. o.

бóле, бóли adv. Wd. 'well, right', first occurrence: XIX c. — Syn. *дóбре[що], аджé,* Шухевич 4, 353, Велигóрський PM 3, 275; *слáва Бóгу,* Кобилянський ibid. 23.

Compounded of *бо* and *алé,* see s. vv.

болúголов, dial. болéголова, болúглів, бугилá, бу[г]лáв, булúгова, булúга (Прилýки, Makowiecki 107), богилá (1847 Шевченко) 'Conium maculatum L.: hemlock', also Cicuta virosa L., Anthriscus silvestris Hoffm., a. o., ModUk.; Ru. *болиголóв,* Cz. *bolehlav,* Po. dial. *boligłówka, bolkow* (Karłowicz PF. 2, 154). — Syn. *омéг, свинячa вош, свистýля, сúкавка, сúкля,* Makowiecki 107; see *блекотá.*

Compounded of *болíти* and *головá,* see s. vv.; the very variableness of the forms suggests f/e. tabu -substi-

tutions : *богила (:Бог), бугилá, буглáв (:бугáй), булú-[го]ва (:були)*, etc.

болíти see біль 2.

бóлоз Wd. see пóлоз.

болóна 'pellicle, membrane, cuticle; film', OES. болона, блана; BRu. *балóн[к]а*, Ru. *болонá*, 'knot on a tree', Sln., Cz., Slk. *blána*, Po. *błona*. — Deriv. *болóнка, болонкáр, оболóн[к]а, болонáстий, -нúстий, -нкувáтий, -нчá-тий, болонячка, болонкокрúльці*. — Syn. *(тонéнька) плíвка*.

PS. **bolna*, IE. root ***bhol-* : ***bhel-* 'white', Pokorny 118 - 119; cognates: Lith *bálnas* 'white', Gk. *folís* 'scale', Berneker 1, 69 - 70, Trautmann 25, Sławski 1, 37; see *бíлий* and the following words.

болóння 'plain, prairie, field, meadow, pasturage', MUk. на болоньи Lsg. (1494), на болоню Lsg. (1583, 1660), болонє (1585), OES. болонье; BRu. *балóна, балóнь*, Ru. *болóнье*, Bu. *блана*, Cz. *blana*, Po. *błonie*, LoSo. *błomje*, Plb. *blåně*. — Deriv. *болóннячко, оболóння, -óнь;* GN. *Оболóння, Оболóнь*, Wd. *Оболóнє*, Бойк. 122; FN. *Оболóнський*. — Syn. *розлóга рівнúна, вкрúта травóю; велúке пасóвисько*, Тимченко 120; see also *лукá*.

PS. **bolna*, see the preceding word.

болóто 'marsh, bog, swamp; mud, dirt', MUk. тимѣнїє болóто грузкóє (1596 Зизаній), з болота Gsg. (XVII c.), въ болотѣ Lsg. (XVIII c.); OUk. з болоты (1377), OES. болото, (from OCS.:) блато; BRu. *балóта*, Ru. *болóто*, OCS. *blato*, Bu., Ma. *блáто*, SC. *blàto*, Sln. *blatô*, Cz., Slk. *bláto*, Po., LoSo *błoto*, UpSo. *błóto*, Plb. *bluotů*. — Deriv. *болíтце, болóтечко, болот[н]úка, болотúсько, -úще, болотáвка, болотнéча, -ня́, болотю́га, -ю́к, болотя́нúк, болотúй, болóтний, -ик, -иця, болóтяний, -нка, -нок*, etc.; GN. *Болотéнний, Болóтяний, Болóткíвці, Заболóтне, Зáболотів, Заболóття, Заболóт[ів]ці*, etc.; FN. *Болóтенко, Болóтний, Бóлотов, Заболóтний*, etc. — Syn. *калю́жа, багнó, баю́ра; земля́ розмокла на дощí абó брýди змíшанí з тéчею, кал, бруд, грязь*, Тимченко 120 - 121.

PS. **bolto* — an orig. adj. < ***bholəto*, IE. root ***bhol-* : ***bhel-* 'white', corresponding to Lith. *báltas*, Latv. *balts* 'white', GN. *Rythabalt*, Alb. *baltɛ* 'mud', Berneker 1, 70, Pokorny 118 - 119, Trautmann 25, a. o.

бóлохівці hist. Bolokhov-people (in the basin of Днiстер in the XII—XIII c.). — Subst. *татáрські лю́ди*, Онацький 103.

The name is derived from GN. *Бóлохів* which, in turn, comes from PN. *Бóлох, Бóлех*, cf. GN. *Болехів, Болéхівці;* the explanation of Соболевский, ИзвОРЯС 31, 12: *Болоховци* from **Bo - lъх - ovьci* is to be rejected.

болт 'bolt', ModUk., BRu., Ru. (since 1789) ts. — Deriv. *болтóвий , болтокувáльний, болторíз, -ний*. — Subst. *зáсув; рíд шрýби*.

From E. *bolt* 'ts', Partridge 52.

болю́чий, боля́чка, боля́щий, больнúця etc. see біль 2.

бóля abbr. of барабóля.

боля́ dial. 'sickness' (Полісся, Лисенко 18), first recorded in the XX c. — Subst. *хворóба, недýга*.

Hardly from Rm. *boală* 'sickness', Vincenz 3; it is rather a parallel f. form to *біль*, Gsg. *бóлю*, q. v.

боля́рин see боя́рин.

бóльверк 'bastion', ModUk.; Po. *bolwerk*. — Syn. *бастióн*.

From ModHG. *Bollwerk* 'ts'.

бо́льфа, also бо́вфа, ґо́льфа Wd. (Hc.) 'scab, scurf, sore', first occurrence: XIX c. — Subst. *болячка.*

From Rm. *bolfă* 'ts', Vincenz 3.

большеви́зм, -и́к, etc., see більший.

бом AmUk. 'bum', first recorded in the XX c. — Deriv. *бо́мка* (Гуменна 1962), *бомува́ти, бо́мський.* — Subst. *бродя́га, ле́дар, неро́ба, шалапу́т.*

From AmE. *bum,* the ultimate source being ModHG. *Bummler* < *bummeln* 'to loaf, wander', Partridge 64.

бом! interj. imitating the deep sound of bells : ding-dong! ModUk.; BRu., Ru., Po., etc. — ts. — Deriv. *бо́мкати, -ання, бо́мкнути,* dial. *бо́мба (=це́рква); бо́мбати[ся] (=іти́ пові́льно),* ЛБюлетень 6, 24.

An o/p interj., РССтоцький 3, 142; see also *бім!*

бома́га see бума́га.

бо́мба 'bomb', MUk. бомбы Apl. (XVIII c.); BRu., Ru. (since 1731), Bu., Ma. ts, Po., Cz., Slk. *bomba,* etc. — Deriv. *бо́мбочка, бомба́р, бомби́ще, бо́мбовий, [з]бомби́ти, [з]бомбува́ти, бомбува́льний, -ик, бомбови́к, бомбу́шка,* several compounds with *бомбо- : бомбово́з, бомбоме́т, бомбосхо́вище,* etc.; MUk. бомбондѣри (XVII c.), бомбардировати (XVIII c.); ModUk. *бомбарди́р, -ський, бомбардува́ти, -а́ння, -а́льний, -а́льник,* etc.; FN. *Бо́мба.* — Subst. *гарма́тень, стрільно́, ядро́,* SovUk. *снаря́д;* see also *бом!*

From ModHG. *Bombe* 'ts', РССтоцький 4, 210, 214; its ultimate source is It. *bomba* from Lat. *bombus* 'humming sound (of a bee, etc.)', Gamillscheg 119-120.

бо́мбель Wd. 'blister, pimple', also 'bean' (Жовківщина, Колодій PM. 5, 283), first recorded in the XIX c.; Po. *bąbel.* — Subst. *пухи́р; квасо́ля.*

From Po. *bąbel,* Richhardt 36, Sławski 1, 29; see *бу́блик.*

бомбо́н see бонбо́н.

бомборо́сити Wd. (Hc.) 'to pronounce a magic formula; to murmur', first recorded in the XX c. — Deriv. *бомборо́си* (b/f. from the verb). — Subst. *виголо́шувати маґі́чну фо́рмулу; шепоті́ти.*

From Rm. *bolborosi* 'to murmur', Vincenz 3.

бо́мкати see бом!

бо́мок Wd., also бонк (Стрий) 'horse-, ox-fly, bull-bee', first recorded in the XIX c.; Po. *bąk,* LoSo. (old) *buk.* — Deriv. *бо́мки би́ти, збива́ти;* Wd. *бо́нчитисі (=наду́тися,* Janów 153). — Subst. *ґедзь, гедзь.*

From Po. *bąk* 'ts'; according to РССтоцький, Slavia 5, 15, it is an o/p. formation based on *бом!* q. v., doubtful.

бонбо́н, бомбо́н, бамбо́н Wd. 'candy', first recorded in the XX c.; Bu. *бонбо́н.* — Deriv. (Fr.:) *бонбонье́р[к]а.* — Subst. *цуке́рка,* Колодій PM. 5, 283.

From Fr. *bonbon* 'ts', Колодій l. c., Gamillscheg 120.

бо́нґало AmUk. 'bungalow', first recorded in the XX c. — Subst. *партеро́вий дім (для одніє́ї сім'ї).*

From E. *bungalow,* the ultimate source being Hindi *bangla* 'Bengali': elliptical for '(house, characteristic) of Bengal', Partridge 64.

бо́нґо 'boat', first occurrence: XX c. — Subst. *чо́вен, видо́вбаний із сто́вбура па́льми,* Стахо́вський Овид 13:3, 43.

From Am. Indian *bongo* 'ts'.

бо́ндар, Wd. бо́днар 'cooper' MUk. бондар (1685), боднаровъ(1749), бондарямъ Dpl. (XVIII c.); BRu. ts, Ru. *бо́ндáрь,* Cz. *bednář,* Slk. *bednár, debnár,* Po. *bednarz,* Ca. *bädnář,* UpSo. *běhnař.* — Deriv. *бондаре́нко, -е́нчиха, -е́ць, бонда́рик, бондари́сько, -и́ще, бондари́ха, бондарі́вна,*

бондáрка, бондáрня, бондáрство, -ський, бондарчá, -чýк, бондарювáти, -áння, бондарю́га, бондаря́, Wd. *боднари́н, -на, боднарíвна, боднари́ха, -рýчка, боднá-рити;* FN. *Бóндар, Бóднар, Бондарéнко, Бондар[ч]ýк, Боднар[ч]ýк, Боднарю́к, Боднáрик,* etc.; GN. *Бондарí, Боднарíв[ка], Бондарíв[ка]), Бондурíвка,* etc.

A deriv. of *бóдня,* see s. v.; re. metathesis of *dn* to *nd,* cf. Огоновський 95.

бóндати Wd. 'to wander, stroll' (Наддністрянщина, Janów 152), first recorded in the XX c. — Subst. *блукáти.*

The word is based on the contamination of *блéндати* and *бóмкати,* see s. vv.

бóнза 'bonze (Japanese priest)', ModUk., BRu., Ru., Bu., etc., ts. — Subst. *жрець китáйських або япáнських буддíстів.*

From Jp. *bond-zu* 'good preceptor, tutor', Skeat 67, АкСл. 1, 571, through the medium of West Europ. languages, cf. E. Fr. *bonze,* G. *Bonze,* etc.

Боніфáт colloq., **Боніфáтій,** also Воніфáтій, PN. Boniface, MUk. Боні́фáцій: добротвóрецъ, з еллинска: Вонифáтїй (1627 Беринда). — Deriv. *Боніфáтійович, Боніфá-тїївна.*

From Lat. *Bonifatius* 'good confessor', being a compound of *bonus* 'good' and *fateor, fatērī* 'to confess; avow'.

бóнна '[nursery-]governess', ModUk., BRu., Ru., ts., Po. *bona.* — Subst. *ня́нька при стáрших дíтях, переважно чужозéмка.*

From Fr. bonne 'ts', Gamillscheg 121.

бонтóн 'bon ton, good manners, politeness', BRu., Ru. ts, Po. *bonton.* — Deriv. *бонтóнний.* — Subst. *добрий тон, фóрми чéмного поводження.*

From Fr. *bon ton* 'ts', АкСл. 1, 573.

бор 1. Gsg. бру 'Setaria italica P. B., Setaria viridis P. B.: millet, panic [-grass]', ModUk.; BRu. Ru. ts, SC. *bâr,* Cz., Slk., Po., LoSo. *ber,* UpSo. *bor.* — Deriv. *бри́ця, брін-ни́й.* — Syn. *мохáр, прóсо, щети́н[бор],* Makowiecki 343.

PS. **bъrъ,* root **bъr-* connected with IE. ***bher- : bhor-* 'to be pointed, sharp', see *боронá,* Berneker 1, 110.

бор 2. Gsg. бору 'boron', ModUk.; BRu., Ru. (since 1836), Bu. etc. ts. — Deriv. *борóвий.* — Subst. *хемíчний елемéнт, що вхóдить в склад бóраксу.*

An abbr. of *borax,* see *бóракс.*

бор 3. see борг.

бóрá 'tempest, hurricane', ModUk; BRu., Ru. (since 1836) ts. — Deriv. *бóрвій, бóрва* (f/e. influenced by *вій, вíяти,* cf. РССтоцький Slavia 5, 19). — Subst. *примóрська бýря на Адріяти́цькім і Чóрнім мóрі.*

From Tk. : Osm. *bora* 'storm', the ultimate source being It. *bora* 'ts' (<Lat. *boreas,* Gk. *boréas*), Vasmer 1, 107, Battisti 1, 561.

бóракс, also бурá 'borax', ModUk.; Ru., Bu. *бурá,* Po. *borax.* — Subst. *лíчни́ча сіль,* Кузеля 47.

From LLat. *borax,* the ultimate source being Ar. *būrak* 'ts', Lokotsch 29, Skeat 68, АкСл. 1, 574.

бóратися Wd. (Ср., Верхратський ЕЗб. 4, 235) see борóтися.

борбá Wd. see борóти.

бóрва, бóрвій see бóрá.

борг, Wd. борґ (Lk. Буґера РМ. 2, 352) 'debt; credit, trust', MUk. борг (1529), на боргохъ Lpl. (1565), боргъ (1647), боръ (XVIII c.) ; Po. *borg.* — Deriv. *боржóк, бор-жи́ще, -и́сько, боржни́к, борговий, [за]боргувáти, за-боржи́тися; нáбір брáти.* — Syn. Wd. *довг,* Худаш 83.

From ModHG. *borgen* 'to borrow, lend', PCСтоцький 4, 179; Po. medium assumed by Шелудько 1, 22.

бо́ргес, Wd. бо́рґіс 'bourgeois [type]' ModUk.; Ru. *бо́ргес,* Po. *borgis.* — Subst. *друк бі́льший як петі́т, а ме́нший як ко́рпус,* Кузеля 47.

From G. *Borgis* 'ts', the ultimate source being Fr. *bourgeois,* АкСл. 1, 574, Gamillscheg **132.**

борде́й see бурде́й.

борде́ль see бурде́ль.

бордо́ '[dark] red colour; Bordeaux [vine]', ModUk.; BRu., Ru. (since 1836), Bu. etc. ts. — Deriv. *бордо́вий (ко́лір), бордо́ський (про вино́).* — Subst. *те́мно-черво́на, вишне́ва, кра́ска; рід францу́зького вина́,* Кузеля 47.

From the name of the city of *Bordeaux* in France, АкСл. 1, 574.

бордю́г, -ю́х see бурдю́г.

бордю́р[а] 'border, skirting, trimming; frame', ModUk.; BRu., Ru. (since 1803) ts. — Subst. *окра́йок, прикра́си на края́х ре́чі; обля́мівні прикра́си те́ксту в книжка́х.*

From Fr. *bordure* 'border', АкСл. 1, 575.

боре́ць see боро́ти.

боржі́й see бо́рзий.

боржни́к, боржо́к see борг.

бо́рзий poet. and Wd. 'fast, quick', MUk. для борзѣйшоѣ справедливости (1559), коня борзого Asg. (XVII c.), в боръзомъ часѣ (XVIII c.), борздо (1557), коня борздого Asg. (XVII c.), борзѣй adv. (XVIII c.), OES. борзыи, бързо, (from OCS.:) бръзъ; бръзыя комони (Сл. плк. Іг.); борздо adv.; BRu. *бо́рзды,* Ru. *бо́рзый, борзо́й (соба́ка),* OCS. *brъzъ,* Bu. *бъ́рз,* Ma. *брз,* SC. *brz,* Sln. *bŕz,* Cz., Slk. *brzý,* Po. *bardzo,* OPo. *barzo* (> MUk. and Wd. *ба́рзо),* LoSo. *borzë,* UpSo. *bórzy,* Plb. *borz.* — Deriv. *боржі́й, борзе́[се]нько, борзо[пи́сець],* Wd. *борзина́, бо́рзість;* FN. *Борзе́нький,* MUk. Борзобогатый (1572 Тупиков 60), Борзукъ (1552 ibid.); GN. *Борзна́, Борзе́нка, Боржа́ва* (Кат. річок 158). — Syn. *би́стрий, прудки́й, швидки́й,* Деркач 25.

PS. **bъrzъ,* IE. base ***bheres-* 'quick, fast'; cognates: Lith. *bruzgùs* 'fast', *bruzdùs* 'movable', *burzdéti* 'to run around', Lat. *festīnāre* 'to rush', *cōnfestim* 'at once', Pokorny 143, Walde-Hofmann 1, 259, Berneker 1, 109-110, Trautmann **40,** a. o.

бори́кати[ся] see борюка́ти[ся].

Бори́с PN. Boris, MUk. Борі́съ, о̄т ел. Ворис : вѣтер с полночи кнзь Рѡссіи (1627 Беринда), OUk. Борисъ (1398, 1409, 1433 Грамоти 148), Бо́риса Gsg. (1484 Пом'яник), OES. Борисъ (Лавр. 1, 57 a. o.); BRu., Ru., Bu., Ma., etc. ts. — Deriv. *Бори́сик, -ско, -сьо;* FN. *Бори́с[ів], Борисе́нко, Бори́ско, Борисове́ць, Борисю́к, -ся́к, Борисоглі́бська, Бори́щенко,* a. o.; GN. *Бори́си, Бори́сковичі, Бори́сів[ка], Бори́спіль,* etc.

From the name of the tsar (khan) *Boris-Bogoris* of Bulgaria (853-888); baptized in 864, he introduced Christianity of Gk. rite among Bulgarians, hence the popularity of his name among Slavs; the ultimate source is Mong. *bogori 'little',* Tomaschek Pauly-Wissowa 3, 1044, Brückner 36, Vasmer 1, 107-108; inconceivable is the derivation from Sl. *Бориcла́в,* q. v., suggested by Соболевский ЖСт. 1893, No. 4, 445, Maretić LF. 15, 153; re. f/e. association of this name with *бари́ш* 'profit, gain' (< Боришь день often in the XVI c.) see Kałużniacki Jagić-Festschr. 508, Unbegaun 332-333, a. o.; ***Boris*** is occasionally used, like other Ruś names, in England in the XX c., Withycombe 24.

Борисла́в PN. Boryslav, OUk. name testified by GN. *Бори́сла́в[лъ]*; SC. *Borislav*, Cz. *Bořislav*, Po. *Borzysław* (since the XII c., Taszycki 1, 94). — Deriv. *Борисла́вко, Сла́в[ко]*; GN. *Бори́сла́в, Борисла́вка.* — Syn. *Славобо́р.*

From **borъ*, see *боро́ти*, and *сла́ва*, q. v., Miklosich Bildung 35 - 36.

Бористе́н, also Борисфе́н GN. Boristhenes (name of Дніпро used by Herodotus, V c. B. C., Pliny, I c. A. D., a. o. ancient writers), Ru. *Борисфе́н*, Po. *Borysten*, etc. — Deriv. *бористені́ти.* — Syn. *Да́напріс, Дніпро́.*

From Gk. *Boristhénēs* (also *Barysthénēs*), the ultimate source being Iran. (Scytian) **vourustāna* 'wide, broad place,' Vasmer 1, 355, Brückner 90, a. o., or even Sl. **berstina* (=ModUk. *Берести́на*, see *бе́рест)*, УРЕ. 2, 47; Білецький, ПитТопОн. 61, relates the name directly to Gk. *Boréas* and *stená* 'Boreas' (= North) strait'.

борі́дка see борода́.

борікати[ся] see борюка́ти[ся].

бо́ркати see прибо́ркати.

бо́ркут Wd. 'spring of mineral water', first occurrence: XIX c. — Subst. *джерело́ з мінера́льною водо́ю.*

From Hg. *borkut* 'ts', StSl. 7, 249; see also *бурку́т.*

борла́к, борла́нка Wd. (Cp.) 'Adam's apple', first recorded in the XIX c. — Deriv. *борлако́вий.* — Subst. *Ада́мове я́блуко*, Річинський PM. 1, 101.

From Rm. *burlan*, Vincenz 2.

бормаши́на 'boring, drilling machine', first occurrence: XX c.; BRu. *бормашы́на*, Ru. *бормаши́на.* — Subst. *нездоро́ві части́ни зубі́в; прове́рчувальний апара́т.*

From ModHG. *Bohrmaschine* 'ts'.

бормота́ти, -ті́ти see бурмота́ти, -ті́ти.

борови́й, -и́к, etc. see бір 1.

борода́ 'beard; chin', MUk., OES. борода, (from OCS.:) брада́; BRu. *барада́*, Ru. *борода́*, OCS. *brada*, Bu. *брада́*, Ma. *бра́да*, SC., Sln. *bráda*, Cz., Slk. *brada*, Po., LoSo., UpSo. *broda*, Ca. ts and *barda*, Plb. *brödə.* — Deriv. *борі́д[онь]ка, борі́дочка, бороди́ще, -и́сько, бородáй, -а́нь, -а́ч, борода́[с]тий, борода́в[оч]ка, борода́вник, борода́вча[с]тий, підборо́док, підборі́ддя, пі́дборідь*; FN. *Борода́, -а́нь, -а́ч, Борода́вка, Під-, Довго-боро́дько, Ма́йборода*, etc.; GN. *Борода́ївка, Борода́ни, Бородя́нка, Бородя́нський, Борода́ївські хутори́*, etc.

PS. **borda*, IE. ***bhardhā* 'ts', cf. Lith. *barzdà*, Latv. *bār̃da, bārzda*, OPr. *bordus*, Lat. *barda* (< **farba*), OHG. *bart*, AS. *beard*, etc., Berneker 1, 73, Kluge 21, Walde - Hofmann 1, 96, Pokorny 110, a. o.

борозна́, Wd. борозда́ 'furrow', MUk. три борозны (1565), бразда́ : борозна́, бра́здна (1627 Беринда), борозною Isg. (1719); бороздити (XVIII c.), OES борозда́, (from OCS:) бразда, бразна; BRu. *баразна́*, Ru. *борозда́*, OCS. *brazda*, Bu. *бразда́, бразна́*, Ma. *бра́зда*, SC., Sln., Cz., Slv. *brázda*, Po. *bruzda, brózda*, Ca. *bròzda*, LoSo. *brozda*, UpSo. *brózda*, Plb. *bordźə.* — Deriv. *борозе́нка, борозни́к, -но́нька, -ню́к, борозномі́р, боро́зний, борозе́нний, борозни́стий, борозни́ти[ся]*; Wd. *бо́роздка, підборозде́нь, боро́здний, бороздко́ваний, борозди́ти, -дува́ти*; FN. *Борозда́, Борозна́, Борозня́к*, a. o. — Syn. *жо́лоб, зро́блений орючи́ плу́гом або́ сохо́ю на рі́ллі, рівча́к межи заго́нами до стяга́ння води́*; fig. *змо́ршки, бри́жі*, Тимченко 125.

PS. **borzda* (> Wd. *борозда́*), extended by *-n-* (**borzdna* > *борозна́*), IE. root ***bhar-* : ***bhor-* 'anything standing out, sticking out', cf. Lat. *fastīgium* 'top, summit',

OIr. *barr* 'ts', OIc. *barr* 'conifer[ous tree]', E. *bur[r]*, etc., Berneker 1, 75, Pokorny 108 - 109, a. o.

бороиа́ 'harrow', MUk. съ бороною (1531), за борону (XVIII c.), OES. бороноу Asg. (1114); BRu. *барана́*, Ru. *борона́*, Bu. *брана́*, Ma. *бра́на*, SC., Sln. *brána*, Cz. *brány*, Slk. *brána*, Po., LoSo. *brona*, Ca. *barna* and *brona*, Sli. *bârnă*, UpSo. *bróna*, Plb. *bornə*. — Deriv. *борони́ти*, *боронува́ти[ся]*, *-а́ння*, *-а́льник*, *-а́льниця*. — Syn. *(боронува́ти пе́ред сівбо́ю:) скоро́дити*, *(пі́сля сівбі́:) воло́чити*.

PS. **borna*, IE. root ***bher-* : ***bhor-* 'to strike; to cut, split, etc.', cf. Lat *forāre* 'to bore, drill', Gk *faroō* 'I plough', *fáros* 'plough', OHG. *borōn*, ModHG. *bohren*, E. *to bore*, etc., Berneker 1, 73 - 74, Pokorny 133 - 135, a .o.; re. the orig. type of Sl. **borna* see Murko WuS. 12, 320 - 322.

борони́ти 'to defend, guard, protect, shelter, shield', MUk. боронити (1508, 1593), бороняти (XVII c.), боронят (XVIII c.), OUk. не боронилъ (1347 Тимченко 126), боронить (1425 ibid.), OES. боронити[ся], (from OCS.:) бранити; BRu. *абараніць*, Ru. *оборони́ть*, OCS. *braniti*, *branь*, Bu. *бра́на*, *бра́ня*, Ma. *бра́ни*, SC., Sln., Cz., Slk. *brániti*, Po. *broń*, *bronić*, LoSo. *broń*, UpSo. *bróń*, *brónić*. — Deriv. *[о]борони́тися*, *оборо́на*, *обороня́ти[ся]*, *оборо́нець*, *оборо́нний*, *обороноздатні́сть*, etc.; MUk. боронен'є (XVI c.), боронивано (1500), боронывалъ (XVII c.), боронитель (XVIII c.), боронки (ґрати, XVI c.), на боронницяхъ (1538), бороню Asg. (XVI c.); PN. *Борони́сла́ва*. — Syn. *захища́ти*, *відсто́ювати*; *(забороня́ти:) зака́зувати*; *боронува́ти*. Деркач 25, 68, 122.

PS. **borniti*, IE. root ***bher-* : ***bhor-*, see *борона́*, *боро́ти*.

боро́сква Wd. see бро́сква.

боро́ти arch., **боро́тися** 'to fight, strive, struggle; to wrestle' MUk. борет (1545), боручися (XVII c.), боротысь (XVIII c.), OES. бороти, боротися; BRu. *баро́цца*, Ru. *боро́ть*, *боро́ться*, OCS. *brati*, *borjǫ*, OPo. and dial. *bróć się*, LoSo. *wobrojś se*, UpSo. *wobroć so*. — Deriv. *пере-*, *поборо́ти*, *пере-*, *по-бо́рювати*; *боре́ць*, *борі́ння*, *боротьба́*, *борня́*, *бори́вітер*, *заборо́ло*, *духобо́р*, etc.; PN. *Борисла́в*, a. o. — Syn. *би́тися*, *воюва́ти*; *мі́рятися си́лою*, *борюка́тися*, *борі́ка́тися*, Деркач 26, 45.

PS. **borti[sę]*, IE. root ***bher-* : ***bhor-* 'to strike; to cut, split, etc.', evidenced in Lith. *bárti* 'to scold, rebuke', Latv. *bãrt* 'ts', Lat. *ferīre* 'to push, strike', OIc. *beria* 'to strike', OHG. *berjan*, MHG. *bern* 'to strike, beat', ModHG. *Bär* '[paving] beetle', etc., Berneker 1, 76 - 77, Kluge 19, Walde - Hofmann 1, 481 - 482, Pokorny 133 - 135, a. o.

бо́рошно, Wd. борошно́ 'flour'; Wd. also 'meal (of grain)' MUk. з борошномъ (1589), борошна Gsg. (1659), борошенъ Gpl. (1691), борошна жытного ... гречаного ... пшеничного Gsg. (1727), OES. борошна Gsg., (from OCS.:) брашьна Gsg. (XI c. Остр. єв.), брашно 'cibus e farina paratus'; Ru. *бо́рошно*, OCS. *brašьno*, Bu. *бра́шно́*, Ma. *бра́шно*, SC. *brȁšno*, Sln. *brášno*, LoSo., UpSo. *brošma* 'Corpus Christi'. — Deriv. *бороше́нце*, *-е́нний*, *-е́нник*, *борошни́стий*, *борошни́ти[ся]*, *борошня́ний*, *борошноме́льний*, MUk. борошенко (XVII c.), борошенный (XVII—XVIII c.). — Syn. *мука́*; *мли́во*, *ме́ливо*, Деркач 26.

PS. **borxьno*, **borsьno*, IE. ***bhars-ino* 'belonging to barley', akin to Latv. *barība* 'food', Lat. *far*, *farīna* 'flour', Goth. *bariz - eins* 'barley-', OIc. *barr* 'grain, barley', AS. *bere* 'barley', Pedersen IF. 5, 54, Berneker 1, 74 - 75, Trautmann 27, Walde - Hofmann 1, 455 - 456, Pokorny 111, a. o.

бо́рсати Wd. 'to tie with a string, to string', Hc. борса́ти 'to draw over, cover with' (Шухевич 4, 353); **бо́рса-**

тися 'to bustle about, rush here and there, throw oneself right and left', ModUk. — Deriv. *за-, о-бóрсати* (Janów SymbRozwadowski 2, 277). — Syn. *(бóрсати:) низáти, силяти,* Желеховський 1, 40; *наволікáти,* Шухевич l. c.; *шнурувáти, стягáти,* Janów l. c.; *(бóрсатися:) кúдатися в знесúлі, метáтись, бúтися,* Деркач 26, 88.

Of obscure origin; its occurrence in Uk. only, perhaps, supports the view that it was borrowed from Rm. *borăsc* 'versare, tornare', Reichenkron ZfslPh. 17, 148 - 149; on the other hand, some linguists derive it from **ob-vors-ati, -vors-* being a borrowed root, cf. Janów l. c.

бóрсук, Ed. also бóрсюк, Wd. борсýк 'Meles Taxus: badger', MUk. борсуковыи (XVII c.), борсукового сала Gsg. (XVIII c.), OUk. Борсуковъ дѣлъ (GN. in Carpathians, XV c., Іпат.), OES. борсукъ; BRu., Ru. *барсýк,* Bu. (from ES.:) *барсýк,* Po. *borsuk.* — Deriv. *бóрсуків, бóрсучий;* GN. *Бóрсуки, Бóрсуків, Борсуківщина, Бóрсучна;* FN. *Бóрсук, Борсучéнко.*

From Tk. : Kazakh *borsuk,* Tt. *bursyk,* Tkm. *porsuk,* etc., Miklosich 7, Дмитриев 19, a. o.

борт, seldom борд, Wd. also бóрта 'edge, border; band (of billiard table); board (of ship)' AmUk. 'board', see also борть; ModUk.; BRu., Ru. (XVII c.) *борт,* Bu. *борд, борт,* Po. *bort, borta,* etc. — Deriv. *бóртень, бóртик, бортовúй, борт-механік, -радúст, -стрілéць,* etc.; AmUk. *бортівнúк, -úця, бортувáти[ся].* — Subst. *бéріг, край; вéрхній край більярду; облáвок, бік корабля́.*

Uk. *борт* || *борд* from ModHG. *Bord* 'board', РССтоцький 4, 238; Wd. *бóрта* from ModHG. *Borte* 'edge, border', РССтоцький 4, 224; AmUk. *борт, бортівнúк, бортувáти[ся],* etc., from E. *board.*

борть, Wd. (Cp.) борт 'hive (in a tree-hollow)', MUk. з бортий Gpl. (XVII c.), борти Apl. (XVIII c.), OUk. съ бортми (1361 Тимченко 128), борти Apl. (1420 ibid.), OES. бърть, борть (1114), съ борътью (1264); BRu. *борць,* Ru. *борть,* Cz., Slk. *brt',* Po. *barć.* — Deriv. *бóртник, -иця, -ицтво, бортянúй, -úк, бортняк,* Wd. *бóртак, бортúця, бортýля, борклúця (<*бортлúця);* FN. *Бортнúк, Бортня́к* (also: *Буртня́к), Бортня́нський;* GN. *Бортя́тин, Бóртків, Бóртники, Бóртничі, Бóртниця, Бóртнів;* OUk. *Борътникъ* Gpl. (1428, 1430 Грамоти 154). — Syn. *вýлик (у дéреві).*

PS. **bъrtь,* IE. ***bh₀rti-,* based on the root ***bher-* 'to strike; to cut, split, etc.', Berneker 1, 109, Pokorny 133 - 135, a. o.; see also *борóти[ся], боронá.*

борушкáтися (<*борючкáтися) — variant of *борюкáтися.*

бóрше Wd. adv. 'faster, quicker', derived from *бóрзий.*

борщ 'borsch, beet - soup; Heracleum : hogweed', MUk. борщикъ (XVI c.), борщъ (XVIII c.); BRu. боршч, Ru. борщ (since 1704)' hogweed' (from Uk.:) 'beet - soup', Sln. *bŕšč* 'hogweed', Cz. *bršt'* 'spignel', Slk. *boršt,* Po. *barszcz* 'hogweed, beet - soup', LoSo. *baršč* 'shoot, sprout, scion(?)', UpSo. *baršč* 'herb'. — Deriv. *бóрщи[чо]к, борщúсько, -úще, борщевúй* || *борщовúй, борщівнúй, -úк, -úця, -úчка, -úчити, борощáник,* etc. Wd. (Hc.) *борщéвка;* FN. *Борщ, Борщівський, Борщóв,* Wd. *Бóрщик* (Janów 149), MUk. Борсчъ (1618 Тупиков 62); GN. *Бóрщево, Борщів,* OUk. Борщовку Asg. (1438 Грамоти 154). — Syn. *(борщ:) спочáтку вáриво з рослúни, пізніше й з буряків,* Огієнко PM. 1, 282; *кúсла юшка на сирівці абó з óцтом з бурякáми й капýстою; буряковúй квас на борщ,* Тимченко 128; (argot:) *бóтень,* Горбач 0, 21.

PS. **bъrščь* — orig. designation of 'hogweed' (*Heracleum Spondylium,* Lat. *branca ursi, ursina*), transferred to

soup made out of hogweed and (later) out of beets, cf. Rostafiński *Burak i barszcz. Nazwa i rzecz.* Kraków 1880, Machek LF. 63, 129 - 130, a. o.; **bъrščь* comes from IE. ***bhṛstịo-*, akin to Skt. *bhṛštíš* 'sharp point, prong, edge', Lat. *fastīgium* (**farsti-*) 'extreme edge, branch', AS. **burr* (for **burzu-*), E. *bur*, and further: E. *bristle*, ModHG. *Borste* 'bristle', *Bürste* 'brush', etc., Berneker 1, 109, Kluge 39, Skeat 74, 81, Walde-Hofmann 1, 461 - 462, Pokorny 109, Unbegaun AUA. 8, 82 - 83, a. o.

борюка́ти Ed. борікáти, Wd. бори́кати 'to butt'; **борюка́тися** 'to beat, strike, struggle', ModUk.; Po. (from Uk. Wd.) *borykać[się]*. — Deriv. *борюкáння.* — Syn. *мíрятися сúлою, борóтися,* Деркач 26; *(рогáми:)* Wd. *бостú.*

An intensive form of *борóти[ся],* q. v.

бос AmUk. (Луговий 299), Wd. (Lk. - Bk.) бас (Falkowski - Pasznycki 114) 'boss'. — Deriv. *босувáти.* — Subst. *госпóдар, розпорáдчик,* Луговий l. c.

From AmE. *boss* 'overseer, master', Partridge 54; AmE. influences on Wd. were caused by re-emigration of Uk. peasants from the US. and Canada, cf. Falkowski - Pasznycki 13; see also *бáйсак, бíзнес,* etc.

босака́, босе́м see the following word.

бо́сий 'barefoot[ed]', MUk. босий (XVII c.), OES. босааго Gsg. (1073 Ізб. Св.), боси Npl. (XIII c.), босъ; BRu. *бóсы,* Ru. *босóй,* OCS. *bosъ,* Bu., Ma. *бос,* SC. *bôs,* Sln. *bòs,* Cz., Slk. *bosý,* Po., LoSo., UpSo. *bosy,* Plb. *bösě,* Ca. *boesi,* Sli. *buosï.* — Deriv. *босíсінький, босúни, боскó, бóска, босáк, -áчка, босакá, бóсо, босакóм, босóніж, -іч, босонíжка, босонóгий, босéм, босíсінький, босíти, босувáти,* etc.; FN. *Бóсий, Босéнко, Босéнький, Бособрóд;* GN. *Бóсівка, Босýри.* — Syn. *невзýтий, необýтий,* Деркач 26; *(про кóней:) непідкóваний.*

PS. **bosъ,* IE. ***bhosos* 'naked', evidenced in Lith. *bãsas* 'barefoot[ed]', Latv. *bass* 'ts', Arm. *book* 'ts', OHG. *bar* 'naked', AS. *boer,* E. *bare* 'ts'. OIc. *berr* 'ts', Berneker 1, 77, Skeat 48, Trautmann 28, Pokorny 163 a. o.; according to Fraenkel, ZfslPh. 13, 219, Sl. **bosъ* is an abbr. of **bosonogъ* (Lith. *bas[a]kõjis*) with the orig. meaning 'barefoot[ed]'; cf. also Sławski 1, 39.

Бо́снія GN. Bosnia (in Northern Yugoslavia), ModUk., BRu. ts., Ru. *Бóсния,* SC. *Bȍsna,* Po. *Bośnia.* — Deriv. *боснáк, -áчка, боснíйський;* FN. *Бóсняк.*

From SC. *Bȍsna* with *-ія* under the influence of other GN., e. g., А́нглія, Іта́лія, Австра́лія, etc., cf. Staszewski 39.

босо́рка, also бісýрка Wd. (Cp.) 'sorceress, witch', first recorded in the XIX c. — Deriv. *босоркýн; босорúти (=ворожúти,* Коковський PM. 3, 75). — Subst. *ворóжка, вíдьма, чарівнúця,* Кузеля 47.

From Hg. *boszorkány* 'witch' (> Uk. **босорка́ня** from which as a b/f. *босóрка).*

Боспо́р see Босфóр.

боста́н Wd. (Buk.) 'long, white pumpkin, squash', first recorded in the XIX c. — Subst. *бíлий, довгувáтий гарбýз.*

From Rm. *bostán,* the ultimate source being Tk. *bostan,* see *баштáн,* Шелудько 2, 127, Cioranescu 99.

бости́, бодý, -дéш Wd. 'to butt', MUk. бости (XVII—XVIII c.), OES. ts (since the XI c.); BRu. *басцí,* Ru. *бодáть,* OCS. *bosti, bodǫ,* Bu. *бодá,* SC. *bòsti,* Sln. *bósti,* Cz. *bodati,* OCz. *bósti,* Slk. *bodka* 'butting', Po. *bóść, bodnąć,* Ca. *bu̯osc, bu̯odnǫs,* Plb. *büöst.* — Deriv. Wd. *бодь!, бод[а]нýти; бодлúвий, бóдець* (both since the XVII c.); see also *бод[л]áк, бодáк, будáк.* — Syn. *колóти рогáми, бýцати.*

PS. **bostı* < **bod-ti* 'ts', IE. root ***bhedh-* : ***bhodh-* 'to butt, dig' Berneker 1, 65 - 66, Trautmann 29, Pokorny 113 - 114, a. o.

Босфóр, also Боспóр, GN. Bosporus (strait joining Black Sea with Sea of Marmara), ModUk., BRu., Ru., Bu. ts, Po. *Bosfor*, etc. — Deriv. *босфóрський, боспóрський.*

From Gk. *Bósporos* orig. 'Oxen's ford' (cf. *Oxford* in England), later on: 'narrow strait' in general, Kretschmer Glotta 27, 29, Білецький ПитТопОн. 59; the form *Босфóр* comes from LLat. *Bosphorus*, Vasmer 1, 111; see also Мельхеев 20 - 21, Staszewski 39 and StSl. 8, 456.

боськáти Wd. (Lk.) 'to kiss' (Приймак РМ. 2, 443), first recorded in the XX c.; Slk. *boz[k]at'*, Cz. dial. *boskati, bozkati* 'ts'. — Subst. *цілувáти,* Приймак l. c.

From Slk. *bozkat'*, the ultimate source being ModHG. *Buss* 'buss, kiss', Machek 407 - 408.

бот 1. 'boat, skiff; lighter, bumboat', MUk. в маломъ боту (XVIII c.); BRu., Ru. (since the XVI c.) ts. — Deriv. *бóтик.* — Subst. *одномáштове вантáжне суднó,* Горбач 1, 24.

From Dutch *boot* 'boat', Горбач l. c., Vasmer 1, 112.

бот 2. see бóти.

ботáніка 'botany', ModUk.; BRu. *ботáніка,* Ru. (since 1731), Bu., Ma. *ботáника*, Cz., Slk., Po. etc., *botanika.* — Deriv. (b/f.:) *ботáнік, ботанíчний, ботанізýрка, -зувáти.* — Subst. *наýка про рослúни,* Кузеля 47.

From ModHG. *Botanik* 'ts', the ultimate source being Gk. *botanikḗ* (*epistḗmē*), Skeat 68, Vasmer 1, 112, Георгиев 69.

бóтва Wd. 'Beta vulgaris L. : beet[root]', **ботвúн[к]а,** dial. also бутвúна 'beetroot leaves', **ботвúння** 'leaves and stalks of different vegetables', MUk. ботвины Npl. (XVII c.), ботвина (XVIII c.). — BRu. *бацвíнне,* Ru. *бóтвá, ботвúнье;* Po. (from BRu., Uk.) *boćwina, botwina.* — Deriv. GN. *Ботвúнівка.* — Syn. *бурякóве лúстя;* (MUk. also:) *стрáва з квáшеної ботвúни,* Тимченко 129; see also *буря́к.*

PS. **bъty*, Gsg. **bъtъve*, akin to Gk. *fytón* 'plant; tree'; IE. root ***bheu-* : ***bhu-* 'to grow', Pokorny 146 - 150; according to Osten - Sacken, Archiv 34, 554 - 559, it was influenced by Lat. *bēta* 'beet'; cf. also Berneker 1, 78 (:from LoG. *bete*), Brückner 33, 51 (: from *butwieć*).

ботéй Wd. (Hc.) 'herd of sheep', first recorded in the XIX c. — Subst. *отáра овéць,* Кузеля 52; see also *бутéй.*

From Rm. *botei, botău* 'herd, flock', Шелудько 2, 127, Cioranescu 100.

ботелéв Wd. see баталéв.

бóти Npl. 'high felt (or rubber) overshoes', (Андрусишин-Крет:) 'woman's winter boots (with short leggings)', MUk. сапóгъ, бóтъ (1596 Зизаній), боты (XVII c.); OES. въ ботехъ (XV c. Radziwill Chronicle); BRu., Ru. *бóты,* Sln. *bǫta,* Cz. *bota,* Slk. *boty,* Po *buty,* etc. — Deriv. *бóтик[и], полýботки;* FN. *Полýботок.* — Syn. see *черевúки;* (MUk.:) *обýв'я з халя́вою, чóботи,* Тимченко 129.

The word is generally derived from Fr. *botte* 'ts', Miklosich 20, Berneker 1, 77, Преображенский 1, 39, a. o.; yet, in view of the early chronology the medium of Po. *boty* (> *buty* since the XV c.) should be admitted, cf. Brückner 50 (followed by Vasmer 1, 113); Bu. *ботýш,* included here by Sławski 1, 50, comes from Rm. *botuş,* as shown by Георгиев 70; see also *ботúнок.*

ботúнок 'boot; blucher; high shoe', ModUk.; Ru. *ботúнок,* Bu. (from Ru.) *ботúночок.* — Deriv. *полýботинок.* — Subst. *черевúк.*

From Fr. *bottine* (< *botte*, Gamillscheg 123 - 124) 'ts', Горяев 26, АкСл. 1, 592 - 593, Vasmer 1, 113, Наконечка 113.

ботíти dial. see бутвíти.

бóтля Wd. see бýтля.

ботфóрти 'riding boots', ModUk.; BRu. *батфóрты*, Ru. *ботфóрты* (since 1847). — Subst. *чóботи з твердúми висóкими халя́вами.*
From Fr. *bottes fortes*, Преображенский 1, 39, АкСл. 1, 593, Vasmer 1, 113.

ботю́к Wd. 'trunk (for lumber)', ModUk. only. — Syn. *пень.*
A phonetic deformation of *бовтю́к*, see *бовт.*

бóтя dial. 'interior part of board (of a boat)' (Ни́жнє Подністрóв'я, Дзендзелівський ЛБюлетень 6, 40), first recorded in the XX c. — Subst. *частúна бóрта з середúни чóвна між двомá набóринами*, Дзендзелівський l. c.
Of obscure origin; perhaps it is a f/e. deformation of *борт*, the ultimate source being ONor. *biti* 'beam', Горбач 1, 8.

бохáн, боханéць see бухáн, буханéць.

бóцман 'boatswain', ModUk.; BRu., Ru. (since 1697), Bu. ts. — Deriv. *бóцманський.* — Subst. *стáрший матрóс на кораблí*, Бойків 73; *бунчýжний*, Горбач 1, 27, *оснáч*, Степанковський 25.
From Du. *bootsman* 'ts', Горбач l. c., АкСл. 1, 593, Георгиев 70, Meulen 42.

боцю́н, боця́н, Wd. бóцан (Lk.), бóцок (SoCp.), бося́ни, буця́ни (Володава), ботю́ни (Холм), два буцька (Лежайськ), бýцен (Замостя, Клепикова ВСЯ. 5, 157), бóцьок (Стрий) 'stork', MUk. ерóдій : птахъ подóбенъ бóцяну (1627 Беринда), ботянъ, ботяны Npl. (XVII c.), боцянъ (XVIII c.); BRu. (from Po.) *баця́н*, Ru. *ботъя́н, ботя́н, батя́н*, Po. *bocian*, dial. *bociuń, bucień, bocią̧g*, etc., Ca. *kłobocian*, LoSo. *bośon*, UpSo. *bаćon*, Plb. *büt'ən.* — Deriv. Wd. *боцю́ра;* MUk. боцкіан, птах-ciconia (XVII c. Гептаглот 17); FN. *Бóцян, Боцýла, Боцю́рків.* — Subst. see *бузькó.*

From Po. *bociuń, bocian*, РССтоцький Slavia 5, 15; its ultimate etymology is lacking, cf. Berneker 1, 78, Brückner 33, Sławski 1, 38, (extensively:) Клепикова ВСЯ. 5, 153 - 158; see also *бочáн.*

бочáн Wd. 'stork', MUk. бочаны, Npl. (XVII c.); Ru. *бочáн, бачáн* (Vasmer 1, 113). — Syn. see *бузькó!*
In view of its *č бочáн* is to be separated from *боця́н*, q. v.; it derives perhaps from **bokъ* (see *бік*) designating 'a bird with contrasting sides', cf. *бочýля, жовтóбрюха, однобíчка*, etc.; to this see Matusiak Lud 14, 170 - 178.

бочúти, бочúще, бочóк see бік.

бóчка 'tub, vat, cask, barrel; tierre', (авіяці́йна фігýра) 'roll, rolling, wing-over', dial. 'wedding-bread' (Полісся, Лисенко 19), 'narrow entrance to trammel-net' (Нижнє Подністров'я, Дзендзелівський ЛБюлетень 6, 40), MUk. двѣ бочки (1463), бочку Asg. (1570), бочок Gpl. (XVII c.), бочка - dolia (XVII c. Гептаглот 17), бочка (XVII c.), OES. бочкоу Asg., бочкою Isg. бочекъ, бъчькъ Gpl.; BRu., Ru. *бóчка*, Bu. *бъчва, бъчка*, dial. *бóчка*, Ma. *бóчва, бóчка*, SC. *bȁčva*, Slv. *bəčvá, bəčká*, Cz. *bečka*, Slk. *bečka, bočka*, Po. *beczka.* — Deriv. *бочáлка, бочíлка, бóчечка, бочóнок, бочóнковий, бочковúй, бочкувáтий, -тість, бочкоподíбний, -ність;* Wd. *бочковíз;* FN. *Бóчка, Бочíвка;* GN. *Бóчки, Бóчково.*
The attempts to explain the word etymologically have not yet been successful; there is little likelihood that the word is a PS. **bъčа*, Шанский 62, or *bъčі*, Gsg. *бъčьve*, Vasmer 1, 113 - 114; it seems more likely that it is a loan-

word from OHG. *botahha*, ModHG. *Bottich*, Miklosich 25, or from Bav. **butša*, **butše* > *Butschen*, *Bütschen*, Kiparsky 1, 232; the ultimate source of the Teut. class is Lat. *buttis*, *butis*, which is wrongly assumed by Brückner 19, as the base of Sl. forms; cf. also Berneker 1, 105, Ильинский ИзвОРЯС 23 : 2, 210, Преображенский 1, 40, Uhlenbeck Archiv 15, 484, Blga ZfslPh. 1, 39, Machek 28, Sławski 1, 29, Шевельов 437.

бочу́ля Wd. 'bigbellied cow; cow with white sides', first recorded in the XIX c. — Syn. *черева́ня; коро́ва з бі́лими бока́ми.*

From **bokъ* (**bok-j-ula*, see *бік*), formed like *чорну́ля, красу́ля, сиву́ля*, etc.; РССтоцький 1, 38 refers it, inconvincingly, to *бо́чка;* see *боча́н.*

бошта́н Wd. see боста́н; башта́н.

бо́ще Wd. (Lk.-Bk., Falkowski - Pasznycki 114) = бо́їще, see бій.

бою́н see боя́тися.

бою́рка, бою́рок Wd. 'woman's narrow sash', first recorded in the XIX c. — Subst. *кра́йка.*

From Rm. *báier* 'band', Puşcariu 14 - 15, Cioranescu 59; see also *байо́р.*

бояґу́з, боязки́й, etc., see боя́тися.

Боя́н PN. Boyan (legendary Uk. singer in ancient times), OES. Боянъ Сл.плк.Іг.; BRu., Ru. ts., Cz., Po. **Bojan**.—Deriv. *Боя́нович, OES. Боянъ; FN. Боя́н, Боя́нівський; GN. Боя́н, Боя́не́ць;* (in Canada:) *Boian* (Alberta), *Boyan* (Manitoba); here also *Боя́н* — name of several singer-groups in Ukraine.

Bojan as a PN. is known to Uk., BRu., Ru., Po., Cz. and other Sl., cf. Miklosich Bildung 34, Taszycki 1, 74; earlier, in the forms *Bojan* and *Bajan*, this name occurs among the

Avars (one of whose khans bore it in the VII c.) and also among the Bulgars throughout the VII—X c.; Liutprand (X c.) heard from the Byzantines that *Baianus* (the son of the Bu. khan Symeon) "has studied magics so well that he was able to transform himself at will from man into wolf or other animal", Menges 16, Jakobson and Szeftel *Memoirs of the Am. Folklore Soc.* 42, 67; there is no doubt that Sl. **Bojanъ* (< *bojь*, Miklosich, l. c., or **bojati sę*, Taszycki l. c.) is of PS. origin belonging to the type **Stojanъ*, **Žьdan*, etc., cf. Рудницький On UVAN 2, 18, a. o.; the Asiatic forms *Bajan*, etc., go back to Tk. *baj* < *bāj* 'rich, mighty', as it was extensively discussed and shown by Menges 16 - 17; his statement, however, that Боянъ "is not a Sl. proper name of the type *Stojan, Ždan*", in view of the abundant Sl. anthroponymic material of this type, must be decidedly rejected; cf. also Корш ИзвОРЯС 7 : 1, 44, Мелиоранский ibid. 7 : 2, 282, a. o.

боя́рин, Wd. боя́рин, hist. 'boyar[d], nobleman, magnate', (at wedding:) 'bestman, groom's man', MUk. съ бояры (1470), бояри Npl. (1591), бояр[ов]е Npl. (XVIII c.); (of bestmen:) з ... бояри (1669), OES. бояринъ (XII c.), бояре Npl., also боляре (945), предъ боляры (1073 Ізб. Св.), отъ болярь (1226); BRu. *бая́рин*, Ru. *боя́рин* (here also: *ба́рин*), OCS. *boljarinъ* (Supr.), *bolěrinъ* (Man. chr.), Bu. *боля́рин*, SC. *bȍl'arin*, Sln. *boljár*, Cz. *bojar*, Po. *bojarzyn*. — Deriv. *боя́риня, боя́рство, -ський, боя́ришник, -ниця, -ня, боя́рщина, бояринува́ти.* — Syn. *родови́тий шлях́тич (до XVII ст.); землевла́сник (у Руму́нії : boier).*

Like other ancient titles, this term presents serious difficulties in the establishment of its final etymology. Корш, Archiv, 9, 492, ИзвОРЯС 8 : 4, 32 - 33, suggests that its prototype is Tk. *bajar* 'employer, boss, owner, dignitary, nobleman'; this etymology is rejected by Menges 18 - 20: "Sl. *boljarinъ* is formed — in his opinion — with the 'suffixe singulatif' *-in-ъ* from the Turkic *bojla-r* in the numerus col-

lectivus" (p. 19); he is followed by Георгиев 66 : *-[l]ar[e]* is an orig. plural ending in Proto-Bu.; under the f/e. influence of *bolii* the form *боляре - болярин* (= *boilades* || *boliades* in Byz. texts) was finally established; it was later simplified to бояринъ in ES. (and WS.) languages; cf. also Горяев 26 (: from *bojь*), Miklosich 17, Jagić Archiv 13, 288-289, (*boljarinъ* > *bojarinъ* f/e. : *bojь*), Мелиоранский ИзвОРЯС 7 : 2, 284, Соболевский РФВ. 71, 440, Vasmer RS. 6, 193 and his ED. 1, 114-115, Шахматов Archiv 33, 86-87 (from Ce.), Преображенский 1, 40-41, Berneker 1, 72, Brückner 34 and PF. 7, 173, Младенов 40 and Slavia 3, 763, Малов ИзвАНСССР 5 : 2, 137-138, Machek 37, Sławski 1, 39, Дмитриев 39, a. o.; re. боярин in Uk. folklore see РССтоцький Slavia 5, 14, Онацький 1, 108.

боятися 'to fear, be afraid, dread', MUk. абысте ся не бояли (XVI c.), не бойте[ся] (XVII c.), бояті - afformido (XVII c. Гептаглот 18), боятися - paveo, timeo (XVII c. ibid.) боюсе - obhorresco (XVII c., ibid.), боятися боятись (VIII c.), OES. боишися (XI c. Остр. єв.), бояти ми ся (XII c.), also (*бояти себе:) не боитъ себе (XII c.); BRu. *баяцца*, Ru. *бояться*, OCS. *bojati sę*, Bu. *боя се*, SC. *bòjati se*, Sln. *b[oj]áti se*, Cz. *báti se*, Po. *bać się*, LoSo. *bojaś se*, UpSo. *bojeć so*. — Deriv. *побоятися, побоюватися, -ання, боязнь, боясть, боязкий, боязкість, боязливий -вість, боязкуватий, -тість, боюн, боягуз, -ик, -ка, -тво, боягузливий, -вість, -во*; FN. *Боязливий*. — Syn. *(при несподіваній причині:) лякатися, страхатися; (відчувати жах:) жахатися; (про тварин:) полохатися, полошитися*, Деркач 26.

PS. **bojati sę*, IE. root ***bhōi-* : ***bhī-* 'to fear', cf. Lith. *bajùs* 'terrible', *bijótis* 'to fear', Skt. *bháyatē* 'he is afraid', Av. *bayente* 'being frightened', Lat. *foedus* (<***bhoidhos*) 'nasty', etc.; see also *біс 1*; Berneker 1, 68, Walde-Hofmann 1, 522-523, Pokorny 161-162, Георгиев 71, a. o.

бр! брр! interj. expressing disgust: 'phooey!', first recorded in the XIX c.; BRu., Ru. *брр!*, Bu. *бррр!*, SC. *brr!*, Cz., Slk. *br! brr!* Po. *brr!*, *bru!*, *brum!* — Deriv. *бабрати-[ся]*, q. v.

An o/p. interj., РССтоцький 3, 146.

бра '[wall-]chandelier', ModUk., BRu., Ru. ts. — Subst. *привішений до стіни світач, канделябр*.

From Fr. *bras* 'arm', АкСл. 1, 598, Gamillscheg 141.

бра! бря! abbr. of *брате!*, see *брат*, Желеховський 1, 42.

бравий 'brave, bold; gallant', ModUk., BRu. *бравы*, Ru. *бравый*. — Deriv. *браво, бравість*; here also: *бравура, -рний, -рність, брав[ір]увати, -ання, бравада*. — Subst. *сміливий, жвавий, молодецький; гарний*, dial. *добрий, хороший, красивий* (Полісся, Черкащина) Лисенко 19, ЛБюлетень 6, 9.

From Fr. *brave*, perhaps through the medium of ModHG. *brav* 'brave'; Uk. *браво* direct from It. *bravo*, Преображенський 1, 41, АкСл. 1, 598-599, (extensively:) Šmilauer NŘ. 23, 142.

брага 'home-made country beer; (brewer's) mash; brandy grounds', MUk. брагу Asg. (XVI c.), браги Gsg. (XVII c.), брага (XVIII c.), OES брага; BRu., Ru. ts, Po. (from Uk.) *braha*. — Deriv. *браж[еч]ка, бражний, -ик, браговар*; FN. *Брагинець, Бражник*, MUk. Брага (1562 Тупиков 63), Брагинецъ (1655 ibid.), Бражникъ (1606 ibid.), GN. *Брага, Брагинівка, Брагинці*. — Syn. *напій із житнього борошна, солоду й хмелю; перeферментований затір, з якого роблять спирт*.

The usual assumption that the word was borrowed from Ce., cf. Ir. *braich*, Cymr. *brag* 'malt', is untenable, Brückner PF. 7, 175; its occurrence in ES. only, perhaps

supports the view that it was borrowed from Tk., cf. Chu. *pəraġa* 'draff, brewer's grains' orig. 'weak beer', akin to Kazan Tt. *boza* 'small beer', Toivonen Mikkola Festschr. 310-312, Räsänen FUF. 29, 195, Vasmer 1, 116; its connection with IE. root ***bherg-* 'to roast, cook', as suggested by Uhlenbeck 205, Walde-Pokorny 2, 165, a. o., is scarcely possible, cf. Pokorny 137; inconceivable is the derivation from MHG. *brüeje*, ModHG. *Brühe* 'broth, sauce' assumed by Miklosich 20, Matzenauer 20, a. o.; cf. also Berneker 1, 80, Шахматов Archiv 33, 87, Преображенский 1, 41, Vasmer RS. 6, 193, Jud and Spitzer WuS. 6, 129, Hujer LF. 52, 309, Brűckner 38, Machek Slavia 8, 210, a. o.

Бразілія, Wd. Бразйлія, Бранзőлія Brazil, ModUk.; BRu. ts, Ru., Bu. *Бразилия*, Po. *Brazylia*, etc. — Deriv. *бразілець, -ілька, -ільський*, Wd. *бразилієць, -ійка, -ійський.*
From G. *Brasilien* which, in turn, comes from Port., Sp. *Brasil*, the ultimate source being the hard red wood *Caesalpinia brasiliensis L.* usually called *brazilwood*, in Uk. *бразілія*, Wd. *бразáлія, бразőл[і]я, брезéлія* — syn. *цезальпінія їжáста, фернáмбукове дéрево*, etc., Makowiecki 68; re. GN. see Partridge 58, Staszewski 41, Мельхеев 21.

брáзкнути dial. see брéзкнути.

брай Wd. (Hc.) 'stick for pounding бриндзя', first recorded in the XIX c. — Deriv. FN. *Брайчевський*. — Subst. *товчóк, якúм б'ють брúндзю*, Кузеля 48.
From *брáти*, q. v.; re. suffix *-ай* cf. РССтоцький 1, 7.

брайцáри MUk. (XVIII c.); Po. *brajcary* (1620). — Subst. *кíльця, гачкú (в збрóї)* Тимченко 132.
From Rm. *brățari* 'ts', Cioranescu 102.

брак 1. Gsg. брáку 'lack, shortage; spoilage, waste[r], wastage, discard, trash', MUk. брак 'sort, kind' (XVII c.), браку Gsg. 'lack, shortage' (XVIII c.), бракъ 'selection' (XVII—XVIII c.); BRu., Ru. ts, Cz. *brak* 'lack; refuse, trash', Po. *brak* 'lack, shortage'. — Deriv. *[за]бракувáти, -áння, браковúй, браківнúк, бракувáльник, бракéр, бракорőб*, (from Ru.:) *бракőвка*. — Subst. *відсýтність, нехвáтка чогőсь; зіпсőвана продýкція, дефéкт продýкції, пőкидь, непőтріб;* MUk. *рід, ґатýнок; вúбір, різнúця; нехтувáння, легковáження*, Тимченко 132.
From MidLoG. *brak* 'infirmity, defect', ModHG. *Brack* 'refuse, trash' (cf. E. *brack* 'breack, flaw'), perhaps, through the medium of Po. *brak*, Berneker 1, 80-81, Brűckner 38, Vasmer 1, 117, Sławski 1, 41, Richhardt 36; according to РССтоцький 4, 153 : direct from G.

брак 2. Gsg. брáка arch. 'marriage', OES. бракъ; BRu., Ru., Bu. ts, OCS. *brakъ*, SC. *brák*. — Subst. *шлюб; подрýжжя*.
From OCS. *brakъ*, and this from *bьrati*, see *брáти*, Berneker 1, 87, Trautmann GGA. 173, 245-246, Преображенский 1, 42, Land LF. 43, 223-230, 322-332.

брак 3. Gsg. брáка Zoo. 'setter, beagle', ModUk. only. — Subst. *францýзька порőда собáк - вúжлів.*
From Fr. *braque* 'ts', Gamillscheg 141.

брак 4. Gsg. брáка Ed. 'Sorbus torminalis Crtz.: beamtree berry', first recorded in the XX c. — Syn. see берéка.
A f/e. deformation of *бéрек* (Київ), see *берéка* and the following word.

брáклен, брéклен Wd. 'Acer campestre L.: maple[-tree]', ModUk. only — Syn. *білоклéн, горноклéн, неклéн, пáклен, сýклен, чорноклéн*, etc., Makowiecki 2.
In view of the very variableness of forms, a contamination of *білоклéн : чорноклéн : брак 4* must be assumed; Loewenthal, ZfslPh. 7, 407, refers it to Lith. márgas 'multicoloured, many-coloured' suggesting, inconvincingly, a common Balto-Sl. **braga-klenas* < ***mrāgo-klena-s* as a source of Uk. dial. **брáклен.**

бра́кнути, бракува́ти, etc. see брак 1.

браконье́р 'poacher', ModUk.; BRu. *бракан'е́р,* Ru. *браконье́р.* — Deriv. *браконье́рство, -ський.* — Syn. Wd. *равбши́цер;* subst. *мисли́вець, що полю́є без до́зволу в чужи́х ліса́х.*
From Fr. *braconnier* 'ts', Gamillscheg 138.

бра́кшпиль MUk. (XVII c.) 'ship-windlass, winch'. — Subst. *позе́мий коло́ворот на пере́ді корабля́, щоб витяга́ти з води́ я́кір, ванта́ж, то́що,* Тимченко 132.
From Du. *wrak-spijl* 'wreck-bar'; according to Тимченко, l. c., from Du. *brandspil;* cf. also Meulen 191-192, Горбач 1, 25.

брам 'narrow strip of fur to adorn the borders of an overcoat', MUk. три брамы (XVI c.); Po. *bram.* — Deriv. MUk. *брамка* (XVI c.), брамный, брамова́ти (XVI—XVIII c.). — Subst. *ли́штва в су́кні, ляма́вка,* Тимченко 132.
From ModHG. *Bram[e]* 'ts', Тимченко l. c., Kluge 375.

бра́ма, dial. бря́ма, Cp. брана 'gate, portal', MUk. брамы, браны Npl. (XVI c.) до брамы (XVII c.), чрезъ браму (XVIII c.), BRu. ts, Po. *brama,* OPo. *brona, brana,* Cz. *brana,* SC. *brána,* Bu. *бра́на,* etc., see *борони́ти.* — Deriv. *бра́м[оч]ка, бра́мний,* MUk. *брамный.* — Syn. *воро́та, в'ї́зд або́ вхі́д у будівлі́, о́твір,* Тимченко 132; see бро́на.
From Po. *brama* which, in turn, comes from Cz. *brana* (< **bor-na,* see борони́ти), Berneker 1, 74, РССтоцький Slavia 5, 14, Brückner 38, Richhardt 36, Sławski 41, a. o.

бра́мурний Ed. = мра́морний, see ма́рмур.

бра́мурт *Wd.* 'red colour', ModUk. only. — Subst. *рід черво́ного ко́льору,* Желеховський 1, 42.
According to РССтоцький 4, 155, from MHG. *braunrot(?).*

браму́шка SoCp. 'ant', first recorded in 1911 (Гнатюк ЕЗб. 30, 336). — Subst. *мура́шка.*
The word seems to be a tabu-deformation of *мура́шка* with an initial *b* added and a f/e. influence of му́шка.

бран poet. 'captivity, slavery', ModUk. — Deriv. *бра́нець, бра́нка, бра́нний,* Wd. *бра́ник, бра́нський.* — Syn. *поло́н, нево́ля,* Деркач 26, 142.
From *бра́ти,* q. v.

брандва́хта 'guardship', ModUk., BRu., Ru. (since 1720) ts. — Subst. *портове́ дозо́рне судно́.*
From Du. *brandwacht* 'ts', Meulen 47, Горбач 1, 24.

бра́ндер 'fire-ship', ModUk.; BRu., Ru. (since 1704) ts, Po. *brander,* etc. — Deriv. *бра́ндерний.* — Subst. *судно́, що давні́ш запа́лювало воро́жі кораблі́; тепе́р його́ зато́плюють, щоб затарасува́ти доро́гу до по́рту.*
From Du. *brander* 'ts', Meulen 46, Горбач 1, 24; according to РССтоцький 4, 261, from ModHG. *Brander* 'ts', doubtful.

бра́нджя see бра́нжа.

бранд-майо́р, -ма́йстер, SovUk. -ме́йстер 'fire-chief', ModUk.; Ru. ts. — Subst. *нача́льник поже́жної сторо́жі.*
From ModHG. *Brand-major, -meister* 'ts'.

брандма́уер 'fire-proof wall', ModUk.; BRu., Ru. ts. — Subst. *противогневи́к, протипоже́жний мур.*
From ModHG. *Brandmauer* 'ts'.

брандспо́йт 'metal-point of a hose; nozzle', ModUk.; BRu., Ru. ts. — Subst. *випри́скувач, наконе́чник кі́шки в поже́жній трубі́; перено́сна поже́жна труба́ на кораблі́.*
From Du. *brandspuit* 'ts', Meulen 47.

бра́нжа Wd., also бра́нджя (Гнатюк ЕЗб. 26, 334) 'branch (of a business), profession, occupation; mob', ModUk.; Po. *branża.* — Subst. *відділ яко́гось заво́ду,* Кузеля 48; *філія́л, компа́нія; профе́сія, зайня́ття; на́товп, голо́та,* Бойків 74.

From ModHG. *Branche,* the ultimate source being Fr. *branche* 'branch', РССтоцький 4, 205, Gamillscheg 139—140.

бранзоле́та, бранзо́ля Wd. 'bracelet, bangle; anklet', ModUk.; BRu. *бранзоле́т,* Po. *bransoleta.* — Deriv. *бранзоле́т[оч]ка.* — Subst. *нару́чник, окра́са на ру́ку,* Кузеля 48, see also *брасле́т.*

From ModHG. *Branzolette,* РССтоцький 4, 223; the ultimate source is Fr. *bracelet* 'ts', Gamillscheg 138, see *брасле́т.*

бранзо́ля Wd., also брандзе́ль, брандзо́лі, бриндзо́лі (Подністро́в'я Janów 152) 'inner sole, welt', first recorded in the XX c.; Po. *brandzol.* — Subst. *вну́трішня підо́шва (черевйка).*

From ModHG. *Brandsohle* 'ts', РССтоцький 4, 227; see also бранзоле́та.

Брани́ччина 'time of Branicki magnates in Ukraine (XVIII c.)'; term coined by Антонович - Драгоманов in 1875 — Syn. *Бря́нщина,* q. v.

From the name of Po. magnates in Ukraine *Branicki,* formed with the suffix *-чина* like *Хмельни́ччина, коза́ччина,* etc.

брасле́т 'bracelet, bangle; anklet', MUk. браселики Npl. (1571); Ru. *брасле́т* (since 1803). — Deriv. *брасле́тка, брасле́тний.* — Subst. *обру́чка, що її но́сять на руці,* Бойків 74; *нараме́нник, нару́чник, обру́чка,* SoCp. *ко́рперец,* Наконечна 82.

From Fr. *bracelet* 'ts', Gamillscheg 138, Наконечна 83, see also *бранзоле́та.*

брат 'brother', MUk., OUk., OES. братъ, seldom братръ, BRu., Ru., Bu., Ma. ts, OCS. *brat[r]ъ,* SC. *brȁt,* Sln., Slk., Po., Ca., LoSo., UpSo. *brat,* Cz., OPo. *bratr,* Sli. *brãt,* Plb. *brot.* — Deriv. *бра́тик, бра́ті[чо]к, брато́[чо]к, братко́, бра́тчик, бра́тенько, -ечко, бра́тонько, -очко, брату́нь[о], -у́сь[о], брату́сик, братій, -ієчко, брати́сько, -и́ще, брату́ха, бра́тія, бра́ття, братова́, [по]брати́м, брата́к, -а́н[ич], -а́нка, -а́ч, братва́, браті́вство, бра́тство, бра́тів, браті́вщина, бра́тній, братови́зна, брате́рство, -рський, [по]брата́ти[ся], -а́ння, панібра́т, -ство, братовбі́вець, -вця, -вство, -вчий, братовбі́йник, -иця, братолю́бний, -бність, -бство,* etc., dial. Cp. *бра́ччік;* Bt. *бра́тейко; братуві́ха* (Посяння, Пшеп'юрська 71), MUk., OUk. братанка (XV c.), братана (XVII c.), братанка (XVI c.), братаничемъ Dpl. (1436 МГрамоти 332), братаннынъ (XVIII c.), братенець, -никъ (XIV—XVI c.), bratia (1697 SOr. 10:1, 71) братолюбезно (XVI c.), брати́шокъ (XVI c.), братчикъ, братщикъ (XVI—XVIII c.), братяй (XV c.), братьонкове (1619 Інтермедії 43), etc.; FN. *Брат[а́ч], Братко́, Братко́вич, Брату́нь, Брату́сь, Брахно́в,* Wd. *Брата́них* (Falkowski-Pasznycki 111); OUk. Браткó (1430 Грамоти 148), GN. *Брата́лів, Братени́ця, Бра́течки, Бра́тківці, Бра́тське, Брати́щів, Братолю́бівка, Бра́цлав* (<* Bratъslavlь), etc.; Bot. *брат і сестра́, брат-сестри́ця, три бра́ти, бра́тки.* — Syn. *рі́дний, наро́джений від тих са́мих батькі́в; член бра́тства; черне́ць, зако́нник; друг, това́риш, коле́ґа; рі́вний дру́гому, одна́ковий,* etc., Тимченко 138.

PS. **brat[r]ъ* inherited, like most words denoting kinship, from the period when all the IE. tribes formed one

lingual unity: IE. ***bhrâter-*, cf. Lith. *broterēlis*, Latv. *b[r]ālis*, OPr. *brāti*, Skt. *bhrâtar-*, Arm. *elbair*, Gk. *frâtēr*, Lat. *frâter*, Goth. *brotar*, ModHG. *Bruder*, E. *brother*, etc.; all these words retain the old primary meaning, but in Gk. the word has assumed a political signification: 'member of a brotherhood', Kluge 44, Miklosich 20, Berneker 1, 82, Pokorny 163 - 164, Шевельов 201, 226, (extensively:) Трубачев 1, 58 - 63, Бурячок 66 - 70.

братвáн, -ка, also бритвáн[к]а, бритвáнна, Wd. 'frying-pan, baking-tin', MUk. брытвана (1600 АЮЗР 1 : 6, 297), братына (1719 КСт. 19, 345); Po. *brytwana*, OPo. *brytfanna*, *bratfana*. — Subst. *сковородá*.

From ModHG. *Bratpfanne* 'ts', perhaps through the medium of Po. *bratfana*, *brytwana*, Шелудько 1, 22, Brückner 43, Бандрівський ДослМат. 4, 13.

брáти, берý, -рéш, Ed. poet. брать 'to take, take hold, seize; to capture, take in; to receive, obtain', MUk. OUk. ts, OES. ts and бърати (Срезневский 1, 198); BRu. *браць*, Ru. *брать*, OCS. *bьrati*, Bu. *берá*, Ma. *бéре*, SC. *bràti*, Cz. *bráti*, Slk. *brat'*, Po., UpSo. *brać*, Ca. *brac*, Sli. *brãc*, LoSo. *braś*, Plb. *berĕ*. — Deriv. *брáтися*, *брай*, *брáля*, *бран*, *брáний*, *-неиь*, *-нка*, *-нь*, *брáння́*, *брáха*, *брáчка*, *-чний*, Ed. *брáшка* (Київщина, Лисенко ДБюл. 5, 40), etc.; several prefixed verbs: *в[ú]-*, *за-*, *зі-*, *на-*, *піді-*, *по-*, *при-*, *у-брáти[ся]*, etc., along with corresponding iter. forms: *в[и]-*, *з[а]-*, *на-*, *під-*, *по-*, *при-*, *у-бирáти[ся]*, etc.; apophonic variation: *-бір-*||*-бор-*, see *вúбір*, *збір*, *собóр*, etc.; perfective: *взя́ти*, q. v. — Syn. colloq. *вхопúти*, *[за]гáрбати*, *гребтú*, *дрáти*, *запопáсти*, *зграбастáти*, *лупúти*, *лýщити*, *[по]цýпити*, *хапáти*; *хап!*, *хіп!*, *цуп!* Багмет 25.

PS. **bьrati*, **berǫ*, **bereši*, IE. root ***bher-* 'to carry, bring', etc., widely diffused in IE. languages, cf. Lith. *berìù*, *berti*, Latv. *beru*, *bert* 'to spread', Skt. *bhárati* 'he carries', Gk. *férō*, Lat. *ferō*, Arm. *berem* 'I carry', Goth. *bairan* 'to carry; give birth, produce', ModHG. *gebären* 'to give birth', E. to *bear*, etc., Miklosich 9, Berneker 1, 51, Trautmann 31, Kluge 17, 108, Pokorny 128 - 132.

братрýра Wd. 'frying - tube', first recorded in the XX c.; Po. dial. *bratrura*. — Subst. *піч для жáрення*, *духóвка*.

From ModHG. *Bratrőhre* 'ts', РССтоцький 4, 216.

брáуза SoCp. 'soda powder' (Ільниця, Рудницький 4, 11), first recorded in the XX c. — Subst. *сóдовий порошóк*.

From ModHG. *Brausepulver* 'effervescent powder, Seidlitz powder'.

-брах; брахі- a compound - forming element '-brach; brachy-' in such words as *амфібрáх*; *брахігрáф*, *-ія*, *брахідактúлія*, *брахі-кефáл[ія]*, *-цефáл[ія]*, etc., ModUk., known to all other Sl. — Subst. *коротко-*, e. g. *брахікефáл : короткоголóвець*, *брахіметропія : короткозóрість*, etc.

From Gk. *braxýs* 'short'.

брáха see брáти.

брацáр Wd., also брицарі Npl., брацáрь, бицáрь (Залищиччина Dejna 1, 95, 97) 'cuff; wristband', first recorded in the XIX c. — Subst. *вилóга*, *закарвáш*, *закаврáш*, *маншéт*.

From Rm. *brăţară* 'bracelet', Шелудько 2, 127, Dejna 1, 95.

брачина see брячина.

брáчка, брáшка see брáти.

брáшпиль 'windlass, winch', ModUk., BRu. *брáшпіль*, Ru. ts and *брáтшпиль* (since 1720). — Subst. *колóворот*, *що ним підіймáють кітву на кораблях*.

From Du. *braadspil* or ModHG. *Bratspill* 'ts', Meulen 45, Vasmer 1, 118.

бре! interj. imitating the sound of a roaring sea, ModUk.; Bu., Ma. *бре!, брей!,* SC. *brê! brȅ!* Po. *bre!* — Deriv. *брей!;* redupl. *бре! бре!* — Subst. *гей, ой,* Кузеля 48.

From Tk. Osm. *bre!* interj. 'hey! on!, onward!'; according to Brückner 39, it derives from Gk. *mōre* 'ye, dunce!'; others derive it from Vsg. *брате!,* Младенов 44; Tk. provenance is the most probable, cf. Cioranescu 103.

бревéрія, бровáрія Wd. 'quarrel, altercation, scuffle', first recorded in the XIX c.; Po. *breweria.* — Subst. *бýча, суперéчка,* Кузеля 48.

From Po. *breweria* 'ts', the ultimate source being It. *braveria* : *bravo* 'brave, bold', Brückner 39; see also брáвий.

брéвкати 'to eat, glut, guzzle, gorge; to devour', first recorded in the XIX c.; wanting in other Sl. — Deriv. *брéвкання, бревкó, брéвкало, бревтíй.* — Syn. *жéрти.*

Origin obscure; connection with **bьrati,* although possible, cannot be substantiated.

брeґéт, SovUk. брегéт 'Breguet-watch', ModUk.; BRu. *брэгéт,* Ru. *брегéт* (since 1836), Po. *bregiet.* — Subst. *годúнник вúробу парúзького мáйстра Бреґéта.*

From Fr. *Bréguet* — name of a Paris producer of clocks and watches (1747 - 1823), Бойків 75, Brückner 39, АкСл. 1, 620.

брéдень see брестú.

бредня́, Ed. бридня́ 'nonsense, absurdity'; MUk. бредню Asg. (XVI c.), бредитъ (XVI c.), бредня (XVII c.); BRu., Ru. *бредня́,* Po. *brednia, bredzić, ubrdać.* — Deriv. *бридéнька.* — Syn. *верзíння, недорéчність, банелю́ки,* Тимченко 139; *дурнúця, нісенíтниця, маячня́,* Деркач 26.

From *бредúти* recorded as late as the XVI c.; PS. root **brьd-* akin to *bred-* : *brod-* in *брестú, бродúти;* Berneker 1, 83, followed by Richhardt 37, unconvincingly assumes a Po. influence on *бредня́* which, in view of the accent, must be regarded as a genuine Uk. formation (**brьd-ьnja*).

бредулéць, Wd. also бердулéць, брезулéць Bot. 'Ledum palustre : privet', ModUk. only. — Deriv. *бредýльчик.* — Syn. *багéнник, багнó, багню́к, багóнник, багýльник, багýн, блощúнник, -úчник, болóтяний, -ик, болотнúк, болúголов, головолóм, магóник, розмайрúн дúкий, свиня́че багнó,* Makowiecki 205.

A f/e. deformation of *бердулéць* derived from *бéрдо* 2, q. v., under the influence of *бредúти, бредня́,* etc.

брезéлія see Бразíлія.

брезéнт 'tarpaulin; waterproof cloth; awning', ModUk.; BRu. *брызéнт,* Ru. *брезéнт* (since 1808), Po. *brezent,* etc. — Deriv. *брезéнтовий.* — Subst. *непромокнá парусúнова матéрія,* Бойків 75.

From ModHG. *Present* 'ts', the ultimate source being Du. *presenning* which, in turn, comes from Fr. *préceinte* 'girding', Meulen 156, Kluge - Götze 456, Vasmer 1, 121.

брéзкнути 'to become flabby; to swell', ModUk. only. — Deriv. *[о]брéзклий, -лість.* — Syn. *брю́згнути, набрякáти, опухáти,* Деркач 26.

The word seems to be a recent variation of *бря́кнути* like *брю́згнути,* q. v.

брезкýлька Wd. see брязь!

брей! see бре!

брейд-вúмпел 'commander's pennant, broad pennant', ModUk., BRu. *брэйд-вымпел,* Ru. *брейд-вымпел* (since 1835). — Subst. *ширóкий вúмпел на вíйськóвім суднí — ознáка комáнди,* **Бойків 75.**

From Du. *breedwimpel* 'ts', Meulen 48, Преображенский 1, 103, АКСл. 1, 624.

брекеке́! interj. imitating the voice of frogs, ModUk. — Deriv. *брекеке́кати, -ання.*

An o/p. interj. РССтоцький 3, 146.

брело́к 'trinket, pendant, charm, any small ornament that hangs', ModUk., BRu. *біру́лька,* Ru. *брело́к* (since 1803), Po. *breloki.* — Deriv. *брело́чок.* — Subst. *дармові́с, прикра́са на ланцюжко́ві до годи́нника,* Бойків 79.

From Fr. *bréloque* 'ts', Горяев 28, АкСл. 1, 624, Gamillscheg 144.

бре́менна adj. f., arch. 'pregnant, teeming', MUk. беремѣнна (1698), беременную невесту (XVII c.), бремен'на (XVI c.), бремена (XVIII c.); Ru. *бере́менная,* Bu. *бре́менна,* Ma. *бре́мена,* SC. *brȅmenica,* Po. *brzemienna.* — Subst. *ваі́тна.*

Based on OCS. *brěmę* (< **bermę*) 'weight', MUk. беремя, OES. беремя and (from OCS.) брѣмя, бремя; MUk. беремѣнна and беременна are genuine Uk. pleophonic forms based on беремя — an OES. correspondence of OCS. *brěmę*; IE. root ***bher-*, see *бра́ти.*

бре́мза Wd. 'brake', first recorded in the XX c. — Deriv. *[за]бремзува́ти.* — Subst. *гальмо́.*

From ModHG. *Bremse* 'ts', РССтоцький 4, 212.

бре́мкать dial. 'to roar, moo, bellow', (Полісся, Лисенко 19), first recorded in the XX c. — Syn. *ревти́, му́кати.*

An imitative formation, similar to *бре́нькати,* see *брень!*

бре́мсберґ 'inclined plane; gravity road, slope, incline, rise heading, cross entry, balance brow', ModUk., BRu. *брэ́мсберг,* Ru. *бре́мсберг* (since 1836). — Subst. *похи́ла ґалері́я в копа́льнях, яко́ю ї́здять ваго́нчики з ви́добутою рудо́ю,* Бойків 75.

From ModHG. *Bremsberg* 'ts', АкСл. 1, 624.

бре́ндати Wd. 'to ramble about idly', first recorded in the XIX c. — Deriv. *бренду́ля, брендо́лити.* — Syn. *волочи́тися, ві́штатися.*

From *брести́ (: броди́ти)* with infixed *n* under the influence of *пле́нтатися;* re. infix *n* cf. Шерех ZfslPh. 23, 146 - 167 and Горбач 0, 20 - 21.

бренду́ш Wd., also бренду́ша, бринду́ша, бринду́ла Bot. 'Crocus sativus L., C. variegatus, C. vernus : crocus', ModUk. — Deriv. *бренду́шка, бранду́шки;* also perhaps Wd. *бриндува́ти[ся], бриндя́к.* — Subst. *дристоко́з, шафра́н, дрі́жчики, ку́рочки, масля́нки,* a. o. Makowiecki 116.

From Rm. *brînduşă* 'crocus', Шаровольський 61, Шелудько 2, 127, Cioranescu 104, Vincenz 8.

брені́ти see брині́ти 1, and бринь!

брень! interj. imitating metallic sounds : clink! strum!, first recorded in the XIX c., for cognates in other Sl. see *бряк.* — Deriv. *бренли́вий, бре́нькати, -ання, бренькоті́ти, -і́ння, бре́нькнути, бре́нькіт, бреньча́ти, -а́ння;* for *брені́ти, брині́ти,* etc. see *бринь!* — Syn. *бринь!, брунь!, брязь!,* РССтоцький 3, 146.

An o/p. interj. related to *брязк, бряк,* q. v.

брески́ня Wd. see бро́сква.

Брест SovUk. for GN. Бере́стя, OUk. Берестье, see бе́рест.

брести́, бреду́, бреде́ш 'to wade, ford; to lounge, shamble; to make one's way; to toil, drag oneself along'; Wd. also 'to talk nonsense, prattle', MUk. bredisz (1697 SOr. 10 : 1, 71), брести (XVIII c.), OES. брести ся; бредоуть; Ru.

брести́, Sln. *brésti,* Cz. *břísti,* Slk. *brdnut',* Po. *brnąć.* — Deriv. *бре́день, бреде́ць,* prefixed verbs : *ви́-, за-, пере-, при- брести́,* etc., along with apophonic forms based on **brod-,* see *броди́ти;* here also *бре́ндати, брендо́лити.* — Syn. *йти в брід; (по воді́, боло́ті,* etc.:) *бръо́хати-[ся],* Деркач 26.

PS. **bresti* (< ** bred-ti*) 'to wade, ford', with further semantic development : 'to roam, stroll; to prattle'; IE. root ***bhred-* : *** bhrod-* 'to wade, ford', cf. Lith. *brìsti, bredù,* Latv. *brist, bridu* "to wade, ford; to prattle', OPr. GN. *Birdau,* Alb. *breth* 'to hop', Berneker 1, 83, Trautmann 37, Pokorny 164; (extensively:) Jaszczun OnUVAN. 29.

Брета́нь GN. 'Brittany, Bretagne', ModUk., BRu., Ru. ts, Po. *Bretagne,* etc. — Deriv. *брета́нський.* — Syn. *Брета́нський піво́стрів.*

A name transplanted from Britain by ancient Celts, see *брит, брита́нець.*

бретва́нник, бретві́нок, брецьві́нок see бритва́нник.

брете́ль 'shoulder-strap', ModUk.; Ru. (since 1863) ts. — Deriv. *брете́лька.* — Subst. *шлі́йка, напле́чна ле́нта для підде́ржання части́н о́дягу, раменце́.*

From Fr. *bretelle* 'ts', АкСл. 1, 626, Gamillscheg 145.

бретна́ль, dial. бринта́ло 'nail, spike', ModUk.; Po. *bretnal.* — Deriv. *бретна́льний, -ик.* — Subst. *цвях з широ́кою голо́вкою,* Бойків 75.

From ModHG. *Brettnagel* 'ts', Кузе́ля 49, РССтоцький 4, 267.

брето́н, брето́нець EN. 'Breton', ModUk., BRu. *брэто́нец,* Ru. *брето́нец,* Po. *Bretończyk,* etc. — Deriv. *брето́нка, -нський.*

A direct borrowing from E. *Breton* (=Briton), see Брета́нь and брит, **брита́нець.**

бре́ус 'clumsy person', ModUk. only. — Subst. see бурми́ло.

Origin obscure; perhaps an abbr. of *[ге]бре́ус* 'Hebrew'.

брехáти 'to lie, fudge, fib, tell lies; to brag, boast, talk big; to bark, bay', MUk. ла́ю, вы́ю, брешу (1596 Зизаній), ла́ю : рыка́ю, брешу́, щека́ю, вы́ю (1627 Беринда), брехати (XVII c.), брехаті (XVII c. Гептаглот 17), бресес=брешеш (XVII—XVIII c., Інтермедії 120, 126), брехал якъ песъ (XVIII c.), OES. брехати, брешу; BRu. *браха́ць,* Ru. dial. *бреха́ть,* SC. *brèhati,* Sln. *bréhati* 'to gasp; to cough', Cz. *břechtati* 'crash, yelp, bark', Slk. *brechat'* 'to bark', Po. *brzechać, brzechotać* 'to bark; to cry'. — Deriv. *бреха́тися, [з]брехну́ти, за-, на-, під-, по- прибрі́хувати[ся], [сто]бре́ха, бреха́ка, -а́ло, -а́ч[ка], брехý́н[ка], брехуне́ць, брехуняка, бре́хля, -хтя, брехý́ха, -у́ш[еч]ка, бре́хіт, брехня́, [по]брехе́нька, брехли́вий, -вість, забрі́ханий, -ність, брешко́,* etc.; here also interj. *брех!, брехý́сіньки!, бре́шки - бре́шки;* FN. *Бриха́ч* (Falkowski - Pasznycki 111); GN. iron. *Брехуні́вка.* — Syn. *говори́ти непра́вду;* fig. *дзвін вели́кий ли́ти; (про соба́к) ла́яти, га́вкати.*

PS. **brexati* 'to bark' (with *x* from *-ks-*), IE. root ***bhrek-* : ***bherek-,* cf. Latv. *brèzu, brékt* 'to cry', OHG. *praht,* MHG. *braht* 'noise', OE. *breahtm, bearhtm* 'cry', Berneker 1, 83 - 84, Pokorny 138, РССтоцький 3, 146.

бреш 'breach, gap; flaw', ModUk., Ru. *брешь* (since 1803). — Subst. *ви́лім, пробо́їна в му́рі.*

From Fr. *brèche* 'ts', АкСл. 1, 627-628, Gamillscheg 143.

бре́ше[ш], бре́шу[ть], etc., see брехáти.

бриґ, SovUk. бриг 'brig', ModUk., BRu. *брыг,* Ru. *бриг* (since 1803), Po. *bryg.* — Subst. *двома́штовий вітри́льник, двощо́глове судно́ з ре́ями на що́глах,* Бойків 75.

From E. *brig* 'ts', Преображенский 1, 45, Горбач 1, 27, Степанковський 29; E. *brig* is merely short for *brigantine*, Skeat 74; see бригантина.

бриґада, SovUk. бригада 'brigade; subdivision; squadron; team, crew, staff, gang', ModUk.; BRu. *брыгада,* Ru. *бригада* (since 1704), Po. *brygada,* etc. — Deriv. *бриґадний, -ик, бриґадир, -ський.* — Subst. *відділ війська, складений з кількох полків; група робітників - активістів,* Бойків 75.

From ModHG. *Brigade* 'ts', РССтоцький 4, 205; the ultimate source is Fr. *brigade* 'troop, crew, company' or It. *brigata* 'ts', Gamillscheg 147, Skeat 74.

бриґантина, SovUk. бригантина 'brigantine', ModUk.; BRu. *брыгантына,* Ru. *бригантина* (since 1717), Po. *brygantyna,* etc. — Subst. *двощогловий вітрильник,* see *бриґ.*

From E. *brigantine* 'ts'; the ultimate source is It. *brigantino* 'pirate - ship', Skeat 74.

брид, Gsg. бриду 'ugliness, nastiness, odiousness'; Gsg. брида 'ugly, nasty person'; MUk. мерзость, мерзеност : бридкость (1596 Зизаній), мръзость : мерзеност, бридкост, невдячность, обридливость (1627 Беринда), бридливость (XVI c.); OES. бридость 'acerbity', бридыи 'severe'; BRu. *брида,* Ru. dial. *бридкой* 'sharp; cold', OCS. *bridъkъ* 'sharp', SC. *brȉdak* 'sharp; sour', Sln. *bridkost, brija* 'acerbity', Cz. *břid* 'everything nasty', Slk. *brid'* 'ugliness, nastiness', Po. *brzyd* 'ugliness'. — Deriv. *бридя, бридь, бридкий, бридкість, бридливий, -вість, бридак, -аль, -ас, бридій, бридуля, бридко, бридно, [з-, на-, о-, по-] бриднути з-, на-, о-, по- бридати, [з-, о-]бридити, бридитися,* Wd. (SoCp.) *брить* (Гнатюк ЕЗб. 4, 235), MUk. *бридитися* (XVI—XVIII c.), *бридкий* (XVII—XVIII c.), *бридливый* (XVII c.). — Syn. *гидь, гидота, гидкість, погань, паскудство; гидкий, поганий, паскудний,* Деркач 26; *гидомирний, гидосвітній, гидючий,* Багмет 26.

PS. **bridъ, *bridъkъ* with the orig. sense of 'sharp', which has, however, as is shown by the cognate languages, developed into a more general meaning 'sour, bitter' and finally 'odious, ugly, nasty'; contrary to Niedermann IF. 37, 145 - 155, and Hujer LF. 44, 226 - 228, no kinship with Goth. *baitrs,* OHG. *bittar,* E. *bitter,* etc., can be proved; it is more probably connected with the root IE. ***bhrī-,* see *бритва,* and formant *-d-,* the ultimate source being IE. ***bher-* 'to strike; to cut, split, etc.', Berneker 1, 86, Sławski 1, 47, Георгиев 78, Pokorny 133 - 134, 166, a. o.; less persuasive is the derivation from interj. *br!,* suggested by Бузук ЗІФВ. 7 - 8, 69 - 70.

бриденька, бридня Ed. see бредня.

бридж see бріджь.

брижа 'fold, crease, tuck, rumple, wrinkle', MUk. щапленіє, тоєж и также брижованє (1596 Зизаній), брижѣ Apl. (XVIII c.), брыжована (XVI c.); Ru. *брыжи* (since 1780), Po. *bryże* (since the XIV c.). — Deriv. *брижечка, брижик, брижентя, брижуватий, брижнастий, брижити[ся], брижувати,* Wd. *бришка.* — Syn. *складка (в одежі), зборка; (на обличчі:) зморшка; (на воді:) хвилювання.*

From MHG. *brîse* 'trimming (of sleeves)', РССтоцький 4, 168, Шелудько 1, 22; cf. also Brückner 43.

бриз, Wd. **бриза** 'breeze', ModUk.; BRu. *брыз,* Ru. *бриз,* Po. *bryza.* — Subst. *легкий вітер (на морі).*

From E. *breeze* the ultimate source being Sp. *brisa,* Port. *briza* 'NE. wind', Skeat 73.

бризантний, бризантовий 'high explosive; brisant', ModUk., BRu., *брызантны,* Ru. *бризантный.* — Subst. *вибуховий, набитий вибуховими речовинами.*

From Fr. *briser* 'to break', АкСл. 1, 630, Gamillscheg 150.

бри́зкати, also бри́зькати, Wd. бри́зґати, бри́згати, бри́с[ь]кати 'to splash, spray, sprinkle; to gush, squirt', MUk. *бризки* Npl. (1721); Ru. *брызгать,* SC. *brȉzgati,* Sln. *brízgati,* Cz. *bryzgat,* Slk. *bryzgat',* Po. *bryzgać.* — Deriv. *бри́зкання, бри́знути, бри́зка, бри́зкалка, -льний, бризки́на,* here also *бризь!;* Wd. *бризґу́н, бри́зкавець, бриз[ъ]к, бризлени́на;* FN. *Бризгу́н.* — Syn. *при́скати.*

PS. **bryzgati* — an o/p. formation like **pryskati,* see *при́скати,* РССтоцький 3, 147; some etymologists connect it with Latv. *brùzgat* 'to sprinkle', MLoG. *prūsten* 'to snort', Berneker 1, 93-94, a. o.

бризя́стий Wd. (Lk.) 'black with white spots', first recorded in the XIX c. — Subst. *чо́рний із бі́лими ця́тками.*

Derived from *бри́зкати (: бри́знути),* q. v.

бри́ка, бри́чка, SoCp. бре́ка (Гнатюк ЕЗб. 4, 235) 'carriage, half-covered wagon', ModUk.; BRu. *брычка, Ru. бри́чка,* Cz. *bryčka, pryčka,* Slk. *brička,* Po. *bryka, bryczka.* — Subst. *ле́гкий віз до полови́ни накри́тий,* Кузеля 49.

According to РССтоцький 4, 232, it comes from ModHG. *Pritschenwagen* 'ts', f/e. influenced by *брика́ти,* Slavia 5, 18; Berneker 1, 93, followed by Vasmer 1, 124, Richhardt 37, a. o., derives it from It. *biroccio* (*baroccio*) 'two-wheeled carriage', cf. Battisti 1, 528; in both cases *бри́чка* must be considered as a starting point, and *бри́ка* — a b/f. based on the latter; less persuasive is the derivation from Fr. *break* 'four-wheeled carriage' (<E. *break* 'ts'), Vasmer 1, 124, Gamillscheg 142.

брика́ти 'to kick; to frisk, prance, play wild, run loose; to be capricious, refractory', MUk. брикати (XVIII c.); BRu. *брыкаць,* Ru. *брыка́ть,* Po. *brykać.* — Deriv. *брика́ти[ся], брикну́ти[ся], вибри́кувати, брикли́вий, -вість, брику́н, -ка, брику́ха, ви́брик, -ом,* etc., here also interj. *брик!, бри́ку-бри́ку!;* FN. *Брик, Брико́вич, Брику́н, Бри́цький;* GN. *Бри́ків.* — Syn. *дри́гати; хвиця́ти, вихати,* Деркач 27; *чва́нитися,* Багмет 27.

PS. **brykati* 'to strike, kick', akin to Lith. *briáukšt!, brúkšt!* interj. to express a fast motion, *brùkti* 'to press', *braũkti* 'to stroke', Leskien IF. 13, 188, Berneker 1, 93, РССтоцький 4, 147, Brückner 43, Sławski 1, 45; uncertain are other IE. connections, e. g. Gk. *brýkos* 'locust', Osten-Sacken IF. 28, 146-147; cf. also Pokorny 103 (: IE. root ***breuk-* 'to spring, jerk').

брике́т 'briquette, coal-cake, coal-dust brick; patent fuel', ModUk.; BRu. *брыке́т,* Ru. *брике́т,* Po. *brykiet,* etc. — Deriv. *брике́тний, брикетува́ти, -а́ння, брикето́ваний.* — Subst. *спресо́вана це́гла з ву́гільного шти́бу або то́рфу, вжи́вана на па́ливо,* Бойків 75.

From Fr. *briquette* 'ts', Gamillscheg 149.

брикси 'women's holiday (June 29)', ModUk. only. — Syn. *жіно́че свя́то 29-го че́рвня.*

Origin obscure; perhaps it is connected with *брика́ти,* q. v.

бри́ла 'cob, clod (earth), block (ice); rock', MUk. брылу Asg. (XVII c.), брила (XVIII c.); Po., LoSo. *bryła.* — Deriv. *бри́л[оч]ка, брилка́стий,* Wd. *брилі́в'є.* — Syn. *глы́ба; вели́кий кусо́к, шмат; ске́ля.*

Origin obscure; according to Smieszek MPKJ. 4, 391-3, the word comes from IE. ***bhrū-lā,* root ***bher-* 'to strike; to cut, split'; doubtful.

бриль 'straw-hat; hat', MUk. брылевъ Gpl. (1588), бриль (XVIII c.); Po. dial. *bryl.* — Deriv *брилéць, бри́лик, -ичок.* — Syn. *солóм'яний капелю́х; капелю́х.*

The word is generally derived from It. *ombrello* 'umbrella', Karłowicz SGP. 1, 215, Berneker 1, 93, PCСтоцький Slavia 5, 18, a. o.; contrary to Berneker l. c. and Richhardt 37, Po. dial. *bryl* is to be considered as a borrowing from Uk. not vice versa.

брильянт 'diamond, brilliant', ModUk.; BRu. *брыльянт,* Ru. *бриллиáнт, брилья́нт* (since 1780), Po. *brylant,* etc. — Deriv. *брилья́нтик, брилья́нтовий.* — Subst. *дорогоці́нний кáмінь, глáджений діямáнт,* Кузеля 49.

From ModHG. *Brillant* 'ts', the ultimate source being Fr. *brillant* 'ts' (orig. 'glittering, shining'), Skeat 74, Преображенский 1, 45.

бриндувáти[ся], бриндя́к see брендýш.

бриндýмка see брендýм.

бринéць, OUk. and OES. брынець 'rice'; according to Чижевський AUA. 2, 327, it occurs in Sophian Chronicle (ПСРЛ. 2, 344) and in L'viv Chronicle (ПСРЛ. 1, 307). — Subst. *„сарацéнське пшонó",* Срезневский 1, 184.

From Pers. *birinj* 'rice', Срезневский l. c., Vasmer 1, 130.

бри́нза, Wd. бри́ндза, бри́ндзя 'brynza (sheep's milk cheese)', fig. 'need; misery', MUk. *бри́нзя* (XVIII c.), Ru. (from Uk.) *брынза,* Cz. *brynza,* Slk., Po. *bryndza.* — Deriv. Wd. *бри́ндзити, бриндзя́ник, -я́нка;* FN. *Бриндзáн.* — Subst. *сир з овéчого молокá,* Кузеля 49.

From Rm. *brînză* 'ts', Шаровольський 1, 60, Шелудько 2, 128, Огієнко PM. 3, 33, Brückner ZfslPh. 16, 205, Cioranescu 105, a. o.

брині́ти 1., also броні́ти, брені́ти 'to ripen; to appear grey, white; to shine'; for hist. material see броні́ти.

PS. **bryn-ěti,* IE. root ***bhr-* : ***bher-* 'shining, light brown' which appears in OHG, *brun,* OIc. *brúnn,* E. *brown,* a. o., Berneker 1, 87, Kluge 41, Pokorny 136 - 137, a. o.; see also броні́ти, брýнька.

брині́ти 2. see бринь!

бринтáло see бретнáль.

бринь! interj. imitating metallic sounds : clink!, strum!, first recorded in the XIX c., for cognates in other Sl. see *бряк.* — Deriv. *брині́ти, -і́ння,* (also *брені́ти,* see брень!), *бри́нькати, -ання, бринькоті́ти, -і́ння, бриньчáти, бринькáч;* FN. *Бри́нський, Бриня́вський, Бринь.* — Syn. *брень!, брунь!, брязь!,* PCСтоцький 3, 146.

A variation of *брень!,* q. v.

брис Wd. 'through; without' (Посяння, Пшеп'юрська 71), first recorded in the XX c. — Subst. *чéрез; без.*

The word seems to be a contamination of both *без* (=*bys*) and *чéрез,* see s. vv.

бриснувáти Ed. 'to gnaw' (Полтавщина) see бросúти.

бри́стрий Wd. with an assimilative *r*=бúстрий.

брись colloq. 'dog', ModUk. only. — Deriv. *бри́сько.*

A demin. of *бритáн,* see the following word.

брит, бритáнець EN. ‚Briton'; colloq. 'Englishman', **Бритáнія** GN. Britain, MUk. Вритáнія (XVII c. Азбуковник 23 - 24), в кролевствѣ Британскомъ (XVII c.), в земли Британской (XVIII c.); BRu. *брыт,* Ru. *бритт, бритáнец,* Po. *Bryt, Brytaniec, etc.* — Deriv. *бритáн, -ка, -ський.* — Syn. *(Бритáнія :) Бритáнські островú.*

From E. *Brython, Briton* — a collective pl. form for the British Celts, *Brython* being Welsh and deriving from the OCe. name **Britto,* pl. **Brittones,* cf. Lat. *Brit[t]ō;* the

basic meaning to the name is 'the tumultuous', hence 'warrious', Partridge 59 - 60, Staszewski 42, Мельхеев 21.

бри́тва see бри́ти, **британ[ка]** see братва́н, -ка.

бритва́нник, also бретва́нник, бретві́нок, брецьві́нок, бертві́нок Bot. 'Trollius europaeus L.: globe-flower', ModUk. only. — Syn. *авдо́тька, бульбу́к, голові́чка, кні́твиця, купале́нка, лопа́ч, при́грид, при́крит, удо́тка,* a. o., Makowiecki 381 - 382.

The form *бритва́нник* points to a connection with *бри́тва,* see бри́ти; other variants seem to be influenced f/e. by *берві́нок, віно́к, цвісти́,* etc., see s. vv.

бри́ти, бри́ю, бри́єш 'to shave', MUk. бритва (XVII—XVIII c.), OES. брити; BRu. *брыць,* Ru. *брить,* OCS. *britva,* Bu. *бри́ча,* Ma. *бри́чи,* SC. *brȉjati, brìčiti,* Sln. *bríti,* Cz. *břiti,* Slk. *britva.* Po. *brzytwa,* UpSo. *britej.* — Deriv. *бри́тися, бри́тва, -виця, -вочка, -вений, бри́товка, брито́вниця, бритва́ль, бритва́нник, бритвя́ний,* Wd. *бри́твати, бри́тити, бри́тінь, брич, бри́тький;* FN. *Бри́тва, Бритва́к, Брич;* GN. *Бри́тавка.* — Syn. *голи́ти.*

PS. **briti* 'ts', IE. root ***bhrei- : **bhrī-* 'to cut', evidenced in Skt. *bhrīnánti* 'they damage', Av. *pairibrīnəti* 'they cut around', Lat. *priāre* 'to grind', a. o., Berneker 1, 94, Преображенский 1, 45 - 46, Pokorny 166.

брицарі́ Npl. see браца́р.

бри́ця Bot. 'Setaria glauca: wild millet', ModUk. only. — Syn. *бор, миші́й, тека́ч, про́со ди́ке, щети́н си́зий,* Makowiecki 343.

From *бор* 1, Gsg. *бру,* q. v., and suffix *-иця.*

бриць - бриць! Wd. interj. to call sheep or goats (Подністров'я, Дзендзелівський ЛБюлетень 6, 40), first recorded in the XX c. — Syn. *бри́шка - бри́шка!*

Interj. related to *брика́ти,* q. v.

бри́чка 'britzka, light carriage, barouche; open carriage (buggy) with a hood'; for etymology see бри́ка.

бри́шка see бри́жа.

бри́шка - бри́шка! also бри́шки - бри́шки! Wd. interj. to call sheep or goats (Подністров'я, Дзендзелівський ЛБюлетень 6, 40), first recorded in the XX c. — Syn. *бриць - бриць!*

Interj. based on *брика́ти,* q. v.

бри́шкати 'to boast, brag, vaunt; to assume importance', ModUk. only. — Deriv. *бри́шкання, бри́шкий.* — Syn. *брика́ти.*

Based on *брика́ти, -шк-* being a dissimilated *-чк-* from **бри́чкати* <**brik-ьk-ati.*

бри́ючий 'deck level (flight); (flight) at zero altitude, hedge-hopping', ModUk., Ru. *бре́ющий.* — Subst. *невисо́кий, позе́мий.*

A SovUk. aviation term based on Ru. *бре́ющий;* see бри́ти.

брів[онь]ка see брова́.

брід, бро́ду 'ford, fording place', MUk. бродъ (ДослМат. 5, 152), черезъ бродъ (XVII c.), въ бродъ (XVIII c.), OUk. от бродоу... до броду (1430), OES. бродъ; BRu., Ru., Bu., Ma. *брод,* SC. *brôd,* Sln. *bród,* Cz., Slk., UpSo., LoSo. *brod,* Po. *bród.* — Deriv. *бродо́к, броди́сько,* Wd. *брідня́вка* (Гнатюк ЕЗб. 30, 336), MUk. броденъ (1555), бродникъ (XVIII c.), бродовый (XVII c.), бродокъ (XVII—XVIII c.); GN. *Брід, Бро́ди, Брідо́к, Брідки́, Броде́цьке, Бро́дів, Бро́ниця, Бро́дово, Бро́дщина,* OUk. Пѣсчаный Бродъ (1366 Грамоти 154), *Бродово* (1384 ibid.). — FN. *Броде́цький, Бріцький, Забро́дський,* etc.; see also броди́ти. — Syn. *перехі́д на рі́ці,* Деркач 130;

назва мілкої частини ріки, через яку можна перейти на протилежний беріг, Худаш ДослМат. 5, 152.

PS. **brodъ* 'ts', Ящун OnUVAN. 29; see бродити.

брідж, SovUk. бридж 'bridge (card game)', first recorded in the XIX c.; BRu. *брыдж,* Ru. *бридж,* Cz. *bridge,* Po. *brydż,* etc. — Deriv. *бріджевий.*

From E. *bridge* 'ts', Горбач 2, 11.

брінний see бор 1.

бріт[áнець], Брітáнія=брит[áнець], Британія.

бріх see брюх.

бріч, Gsg. брочá, Wd. броч, брóча, брощ 'Rubia tinctorum L.: dyer's madder', MUk. брочила (:брочити, XVIII c.), OES. брощь (XII c.), Bu. *брошт,* SC. *brȍć,* Sln. *brȏč,* Cz. *brot,* OCz. *broc,* Po. (from Uk.) *brocz.* — Deriv. *брочевáті, брощевáті, брóчка, брóчок, брочúти.* — Syn. *крап, крóп[a], марéна, морéна,* Makowiecki 317.

PS. **brotjь* 'ts'; its further connections are difficult to determine; the similarity in sound with Gk. *brótos* 'blood', *brotóeis,* 'bloody', *brotóō* 'I sprinkle with blood', Jungmann 1, 189, Berneker 1, 88, a. o., must not be overlooked; cf. also Рудницький 5, 2, Sławski 1, 42.

бровá, dial. бривá, Wd. бúрва, обúрви, бéрво '**eyebrow**'; MUk. брыви Npl. (XVIII c.), бровою Isg. (XVIII c.), брову Asg. (1668), бровъ (XVI c.), OES. бровь, бръвь; BRu. *брывó,* Ru. *бровь,* OCS. *brъvь,* SC. *ȍbrva,* Sln. *obrv,* Cz. *brva,* Slk. *obrv, brva,* Po. *brew,* Plb. *bråvoi.* — Deriv. *брівка, брівонька, -очка, бровеня́[та], бровúця, бровáнь, бровкó, брóвник, бровá[с]тий, чорнобрúвий* (<**čьrnobrъvъjь,* Berneker 1, 91, falsely : **-bry-*), *чорнобрúвець, -вка;* FN. *Бровáль, Бровáч, Бровáтий, Бровáщенко, Чорнобрóв.* — Syn. (descr.) *вузький пáсок волóсся на горішнім окрáйку óчного дóлу,* Тимченко 142.

PS. **bry, *brъve* 'ts', a widely diffused IE. root ***bhrū-,* evidenced in Lith. *bruvìs,* Skt. *bhrūh,* Av. *brvat-,* Pers. *brū,* Gk. *ofrȳs,* Toch. A. *pärwān-,* AS. *brū,* OIc. *brūn,* E. *brow,* etc., Berneker 1, 91 - 92, Mehringer WuS. 1, 189, Kluge 41, Преображенский 1, 46, Trautmann 38, Pokorny 172 - 173.

бровáр, -ня, Wd. брóвар 'brewery; brewhouse'; 'alcohol' (Рудницький 3, 122), MUk. бровара Gsg. (1456 МГрамоти 332), бровары Apl. (1531), брóвар (XVII c.) зъ бровара (XVIII c.); BRu. брóвар, Po. *browar,* OPo. *browarz,* LoSo. *bruwár.* — Deriv. *бровáрка, бровáрний, -ик, -иця, бровáрство, -ський, бровáрити, броварювáти, -áння,* MUk. броварникъ (XVII—XVIII c.), броварное (XVI c.), броварщизна (XVII c.), броварный (XVI—XVIII c.); GN. *Бровáри, Бровáрки;* FN. *Бровáрник.* — Subst. *пивовáрня.*

From MHG. *briuwer; brūwen, briuwen* 'to brew', perhaps through the medium of Po. *browar, browarz,* Шелудько 1, 23, РССтоцький 4, 158 - 159, Буґера РМ. 2, 352, Berneker 1, 88, Kluge 41, Brückner 42, Richhardt 37.

бровáрія see бревéрія.

бровкó see бровá.

бродúти, броджý, брóдиш 'to wade through a river; to roam, rove, wander; to ramble, stroll; to ferment', MUk. бродити (XVII—XVIII c.), OES. бродяху; бродятъ, бродитися; BRu. *брадзíць,* Ru. *бродúть,* Bu. *брóдя,* Ma. *брóди,* SC. *brȍditi,* Sln. *bróditi,* Cz. *broditi,* Slk. *brodiť,* Po. UpSo. *brodzić,* LoSo. *brożiś.* — Deriv. *колобрóдити, бродúло, бродя́га, -я́жка, -я́жний, -я́жити, -я́жництво, -я́жницький, нáбрід, забрóда,* see *брід.* — Syn. *перехóдити в брід; блукáти, волочúтися; шумувáти,* Деркач 27.

PS. **broditi* — an apophonic formation to **bresti* (< **bred-ti*), see брестú, брід.

бродя́га see броди́ти.

бро́зак Wd. see бро́цак.

бро́їти 'to do mischief, play pranks; to perpetrate', MUk. броити (XVI—XVIII c.) BRu. *бро́іць*, Ru. dial. *бро́ить* 'to move; to dig', Bu. *броя́*, Ma. *бро́и*, SC. *bròjiti* 'to count', Cz. *brojiti* 'to oppose, rebel', Slk. *brojit'* 'to rise in rebellion, revolt', Po. *broić* 'to play pranks', OPo. 'to do, perform', dial. also 'to talk'. — Deriv. *з-, на- бро́їти;* GN. *Брояки́.* — Syn. *колобро́дити, шурубу́рити,* Деркач 27.

The word is based upon a PS. root **broj-*, being a causative of **briti* (see бри́ти), like *гноїти : гни́ти, гоїти : жи́ти, поїти : пи́ти,* etc.; the orig. meaning 'to cut' is still evident in SoS. 'to count'=orig. 'to score, mark an account', Sławski 1, 43; unconvincingly Machek 44 (from **borjǫ, *borti*).

брок Wd. 'piece of iron under a mill-wheel' (Желеховський 1, 45), бро́кі Npl. '[small-]shot' (Гнатюк ЕЗб. 30, 336), MUk. броки Npl. (1679) '[small-]shot'; Cz., Slk., Po. *brok.* — Subst. *кусо́к залі́за; шріт.*

From ModHG. *Brocke* 'crumb', Тимченко 143, Machek 44.

брока́т 'brocade', ModUk., BRu., Ru. (since 1724) ts, Po. *brokat,* etc. — Deriv. *брока́тний, -товий, брокате́ль.* — Subst. *гапто́ванка, па́рча францу́зька,* Бойкiв 76.

From It. *broccato* 'ts' (: *broccāre* 'to stitch') through the medium of ModHG. *Brokat;* Po. medium, Vasmer 1, 125, must be rejected on account of the accent.

брокленýнок Wd. 'portion of bread (in milit. jargon)', first recorded in the XX c. — Subst. *при́діл хлі́ба.*

From ModHG. *Brotlöhnung,* PCСтоцький 4, 208.

бром 'bromine; bromide', ModUk. BRu., Ru., Bu., Ma. ts., Po. *brom,* etc. — Deriv. *брома́к, -а́н, -ат, бромі́ди, бро́мистий, бромистоводне́вий, бромово́день, бромофо́рм.* — Subst. *хемі́чний елеме́нт, що його́ добува́ють із бро́мистих со́лей,* Бойків 76.

From Gk. *brōmos* 'stink'; named after its ill odour, Skeat 75, АкСл. 1, 637.

бро́на arch. 'gate' (Кулiш), MUk. броны Npl. (1545) врата, върота́, бро́на (1596 Зизаній), врата : ворота́, бро́на, две́ри (1627 Беринда); OPo. *brona,* Cz. *brama,* see *бра́ма.* — Subst. *воро́та, в'ї́зд або́ вхі́д у будí́влі.*

From OPo. *brona* 'ts', Sławski 43; for further details see бра́ма.

бро́нза, dial. бро́ндза 'bronze', ModUk.; BRu., Ru. (since 1780), Bu., Ma. *бро́нза,* SC. *brȍnza,* Cz., Slk., Po. *bronz* — Deriv. *бро́нзівка, бро́нзовий, [за]бронзува́ти, -а́ння, забронзо́вувати, -ання, бронзува́льний, -ник, -ниця, бронзівни́к, -и́ця.* — Subst. *сплав мі́ді з о́ловом та і́ншими мета́лами (свинце́м, ци́ною, то́що).*

From Fr. *bronze* (< It. *bronzo*) 'ts', the ultimate source being the name of the city of *Brundisium* (= *Brindisi* in So. Italy) where bronze mirrors were made, Skeat 75, Преображенский 1, 46, a. o.; some etymologists derive it from Pers. *biring* 'copper', cf. Lokotsch 132 - 133, Partridge 60.

Бронисла́ва Po. instead of **Боронисла́ва,** PN. Boronyslava, see борони́ти.

бронíти (Преображенский 1, 46) 'to ripen', also *брені́ти, брині́ти* 'to ripen; to appear grey, white; to shine', MUk. бронка : бѣлые брун'ки . . . языком турецким акрыды, а на грецкiй броньцы, а по словенскiй пружiе, а по рускiй брон'ки, а по угорскiй берекинѣ (XVIII c., Рк. Тесл., Тимченко 143), OES. бронии, бронь 'white (horse)'; Ru. dial. *броне́ть, брыне́ть* 'to ripen; to grow white', Cz. arch.

broný 'white (horse)', Slk. *broniet'* 'to become red; to ripen', Po. dial. *brony* 'brown'. — Syn. *доспіва́ти*.

There is an orig. connection between *броні́ти* and *брині́ти*, both forms being derived from the IE. root ***bhr-* : ***bher-* 'shining, light brown', Pokorny 136 - 137; according to Срезневский 1, 180, a. o., it is connected with Skt. *bradhnás* 'reddish, dun', Berneker 1, 87, Преображенский 1, 46, a. o.; see also *брині́ти* 1.

бронх 'bronchus', ModUk., BRu., Ru. (since 1803), Bu., Ma. ts, Cz. *bronchus*, Po. *bronchit*, etc. — Deriv. *бронхіо́лі, бронхі́т, бронхія́льний*, and compounds : *бронхо-бленоре́я, -екста́зія, -пневмо́нія, -ре́я, -ско́пія, -стено́за, -то́мія*, etc. — Subst. *ді́шка, тру́бочка, яко́ю прохо́дить пові́тря з ді́хавки в леге́ні*, Бойків 76.

From Gk. *brónxos* 'windpipe, trachea', Skeat 75, Partridge 876.

бро́ня 'arms, armour, cuirass', MUk. броня and (from Po.) бронь (XVI—XVIII c.), броніти (XVII c. Гептаглот 17), OES. бръня; Ru. *бро́ня́*, OCS. *brъnję*, Ru. *бръ́нка* 'little ring', SC. *brnica* 'earring', OCz. *brně*, OP. *brnia*, UpSo. *brónčka*, 'armour, cuirass'. — Deriv. *броню́ва́ти, -а́ння, броньо́ваний, броньові́й, -ві́к*, several compounds : *броне-автомобі́ль, -ба́шта, -бі́йний, -бі́йник, -лафе́т, -маши́на, -но́сець, -носний, -по́їзд, -си́ли, -скло́, -та́нковий, -транспорте́р, -части́ни*, etc.; here also *побро́ні 'резерва́ція мі́сця в по́їзді, то́що'* (Багряний 2, 139); GN. *Бро́[н]ниця, Бро́нівка, Бро́нне*. — Syn. *збро́я; збру́я, па́нцир*.

PS. **brъnja* borrowed from OHG. *brunja* or AS. *brunnia* 'breastplate', Kluge 45, Berneker 1, 90, Stender-Petersen 225, (extensively:) Kiparsky 1, 230 - 231; yet, MUk. *бронь, броні́ти* must be regarded as loanwords from Po. *broń, bronić*, Тимченко 143, РССтоцький Slavia 5, 14.

броси́ти Wd. 'to throw away; to waste' (Желеховський 1, 45), MUk. бросилась (XVIII c. Інтермедії 153), OES. бръснути 'to shave, cut'; Ru. *бро́снуть* 'to ripple', *броса́ть, бро́сить*, 'to throw away'; Bu. *бръсна* 'to shave', Sln. *bŕsati* 'to stripe, strip off'. — Deriv. *бросо́вий;* dial. *бросо́к 'тонки́й мотузо́к, за допомо́гою яко́го підніма́ють і опуска́ють по шкото́рині па́рус'* (Подністров'я, ЛБюлетень 6, 40); here also Ed. *бриснува́ти* (Полтавщина, Ващенко 9). — Syn. *ки́дати, викида́ти; марнува́ти; обгри́зти*.

PS. **brъsiti* (**brъsnǫti, *brъsati*) — an apophonic formation to **brusiti*, see брус, бруси́ти.

бро́сква, броскви́на, -ня, dial. боро́сква, бре́сква, бресќиня, бро́сков, бро́слива, бро́слина, брускви́на, брусквиня, брусви́на (Makowiecki 259 - 260) 'Persica vulgaris Mill.: apricot; peach', MUk. броскви́н Gpl. (1595), броскви́на (XVIII c.); Ru. *броскви́на, брускви́на*, Bu. *пра́сква*, SC. *brêskva*, Sln. *brêskəv, brêskva*, Cz. *břěskev*, Po. *brzoskiew, brzoskwina*, LoSo. *brjaskën*, UpSo. *brěsk[a], brjosk*. — Deriv. *броскви́нний*. — Syn. *пе́рсик, перски́ня, смокви́ня, муре́ля*, Makowiecki l. c.

The very variableness of the forms suggests a f/e. deformation of a non-Sl. term : *пе́рсик* and *перски́ня* point to Lat. *persicum [mālum]*, Gk. *mēlon persikón* as to the orig. source; the medium of MHG. *pfërsich* is generally accepted, Berneker 1, 51, РССтоцький Slavia 5, 11, Brückner 45, Kluge 265, Kiparsky 1, 120 - 122, a. o.

бро́слива, брosли́на see бро́сква.

брость, Wd. брост (SoCp. Кириченко PM. 5, 85) 'bud', first recorded in the XIX c.; Ru. dial. (from Uk.) *брость* 'ts' (Vasmer 1, 126 - 127), Bu. *бръст* 'young leaves used as a cattle food', Ma. *брст*, SC. *brst* 'growth; young foliage', Sln. *brst* 'bud', Slk. (from Uk.) *brost* 'ts', Po. (from Uk.)

brość 'ts'. — Deriv. *простúна, брóсток, вúброст, брост-чáнка, простúтися, вúбростити, брóстатися, бро-ступáти, брóсня, броснáтий,* Wd. *брóсте, брóшене;* GN. *Брошевáнівка, Брóшківці, Брóшнів.* — Syn. *брýнь-ка, пýп'янок,* Деркач 26.

According to Потебня, РФВ. 4, 216, it is connected with *борщ,* q. v.; however, on account of phon. difficulties, this etymology must be rejected; more convincing is its connection with Goth. *brusts,* OHG. *brust* 'breast', AS. *brustian* 'to bud', ModHG *Bröschen,* etc., Holthausen 1, 18 - 19, 2, 34, Pokorny 171, Knobloch Kratylos 4, 34; cf. also Berneker 1, 91, Vasmer 1, 127, van Wijk IF. 24, 235, Walde - Hofmann 1, 554.

бротáти 'to bridle', ModUk.; Ru. *[за]бротáть* 'to fence in'. — Deriv. *наобротáти, обротянка, обрóть[ка].* — Syn. *загнýздувати.*

The word is usually connected with *ром* 'mouth' (<**rъtъ*), *б* being an abbr. of *об-* (**ob-rъtati*), Berneker 1, 92, Ильинский РФВ. 70, 214, PF. 11, 194, Vaillant RES. 229, a. o.; Uk. *обрóть, обрóтька, обротянка,* etc., confirm the above etymology despite of Vasmer's reservations in RS. 4, 169; cf. also Uk. dial. *бруч : обруч, брус : обрýс,* etc., Janów 152.

брохáтися, брóхнути see брьóхати.

брóцак, брóзак Wd. 'bread - bag; haversack', first recorded in the XX c. — Subst. *хлíбник, вíйськóва сýмка для хлíба.*

From ModHG. *Brotsack* 'ts', РССтоцький 4, 208, Бандрівський ДослМат. 4, 13.

броч, брóч[к]а see бріч.

брошýра 'brochure, pamphlet, stitched booklet', ModUk.; BRu. *брашýра,* Ru. *брошюра,* Po. *broszura,* etc. — Deriv. *брошýрка, брошурувáти, -áння, -áльний, -áль-ник, -áльниця, брошурóваний,* SovUk. (from Ru.:) *бро-шурóвка* (=брошурувáння). — Subst. *метéлик;* AmUk. *памфлéт.*

From Fr. *brochure* 'a few printed leaves stitched together' (: *brocher* 'to stitch'), Skeat 75, Gamillscheg 151.

брр! interj. expressing dissatisfaction, aversion, disgust, BRu., Ru., and other Sl. ts.

A primitive interj., РССтоцький 3, 146.

бруд 'dirt, filth; mud, mire; smut, grime', dial. бруд[ь] 'hair (on face)' (Полісся Лисенко 19), MUk. нечистотá : сквернá, брудъ (1627 Беринда), брудъ — нечистота (XVII c. Синонима 139), з бруду (XVII c.), у бруду (1713); BRu., Ru. dial. ts, Cz., Slk., Po., UpSo. *brud,* LoSo. 'expectoration'. — Deriv. *бруднúй, бруднувáтий, бруд-нéнький, брудню́сінький, брудню́щий, брýдність, бру-дóта, [з-, за-, по-]бруд[н]úти, [з-, по-]брудні́ти,* etc. — Syn. *грязь, нечистотá; (на тíлі:) леп,* Деркач 27.

Related to *брид,* q. v.; in some Sl. both words are identical semantically, e. g. Slk. *brud‖brid,* cf. Sławski 1, 44; some etymologists consider the word "obscure", Berneker 1, 88, Machek 45, Vasmer 1, 127, a. o.; cf. also Vaillant Festschrift Lehr - Spławiński 154 - 155 (:рудá 'blood').

брýдер 'brooder', ModUk.; BRu. *брýдэр,* Ru. *брýдер.* — Deriv. *брýдергавз,* SovUk. (from Ru.:) *брудергáуз.* — Subst. *прúлад для вирóщування курчáт, вúведених в інкубáторі.*

From E. *brooder (: brood)* 'ts', АкСл. 1, 548, Skeat 75.

брудершáфт 'brotherhood, fraternity, intimate friendship', ModUk.; BRu., Ru. (since 1863) ts, Po. *bruderszaft.* — Subst. *братéрство, братéрськість.*

From ModHG. *Bruderschaft* 'ts', РССтоцький 4, 236.

бружме́ль Wd. 'Evonymus europaeus or verrucosus : spindle-tree, prickwood', ModUk.; Ru. ts and *бружа́вель, брухме́ль.* — Syn. see *бруслѝна.*

The word seems to be a contamination of *бруслѝна* and *жмель,* see джміль.

брузуме́нт 'galloon; lace (of gold, silk), trimming', ModUk. only. — Deriv. *брузуме́нтовий.* — Syn. *позуме́нт.*

A f/e. deformation of *позуме́нт,* q. v.

брук, dial. also бу́р[о]к 'roadway, cobblestone road; cobbles; pavement', MUk. по бруку (XVI c.), на бруку (1622); BRu. ts, Po. *bruk.* — Deriv. *бруκа́р, брукό́в[ан]ий, брукува́ти, -а́ння, брукі́вка;* MUk. бруковати (1597), брукованье (1598). — Subst. *пове́рхня ву́лиці, доро́ги, ви́ложена камі́нням, ка́м'янка,* Тимченко 144.

From MHG. *brücke* 'bridge', РССтоцький 4, 153; Uk. derivatives as well as such forms as бурк, бу́рок, буркува́ти, contradict the wrongly assumed derivation from Po. *bruk,* Berneker 1, 89, Шелудько 1, 23, Richhardt 37.

брука́ти 'to dirty, soil', MUk. брукают, (XVII c.), Ru. dial. *брука́ть,* Po. *brukać.* — Deriv. *[за]бру́каний,* Wd. *[за]бручи́ти, [за]бру́чений.* — Syn. *бруд[н]и́ти.*

A later formation based on *бруди́ти* (see бруд) like *блука́ти : блуди́ти, пуска́ти : пусти́ти,* etc., Rozwadowski RS. 2, 78-79, Brückner 42, PF. 7, 474, РССтоцький Slavia 5, 17 (against Berneker 1, 89), Sławski 1, 44, a. o.

бру́кати see бу́ркати.

бру́ква, dial. бру́ков, брю́ква 'Brassica Napus esculenta DC., Brassica oleracea L., etc. 'turnip', first recorded in the XIX c.; BRu. *бру́чка,* Ru. *брю́ква* (since 1780), Po. *brukiew,* Cz. *brukev.* — Deriv. *бру́ковка, бру́кі́вка, бру́квиця, бру́квичка, бру́квяний.* — Syn. *карпе́ля, -е́ль, кочере́ґа, ква́к[а],* etc., Makowiecki 61.

From Po. *brukiew* which, in turn, comes from LoG. *bruke, wruke,* the ultimate source being It. *ruca,* Miklosich 22, Korbut PF. 4, 483, Berneker 1, 93, Knutsson 14, Шелудько 1, 23, Machek 45, Richhardt 37, Попов 19-21, a. o.

брукселька Wd. 'Brassica oleracea gemmifera DC.: Brussels sprouts', ModUk.; Po. *brukselka.* — Syn. *капу́ста бруксе́льська, капу́ста-пупля́чка,* Makowiecki 63.

From the Wd. name of the Belgian capital *Бруксе́ля,* lit. Uk. *Брю́ссель* — *Brussels* (Fl. for 'settlement in the swamp'), Staszewski 43, Мельхеев 21; the medium of Po. *brukselka* is evident.

брульйо́н 'first copy, draught; short notes', ModUk.; Ru. *брульо́н* (since 1836), Po. *brulion,* etc. — Deriv. *брульйо́нний.* — Subst. *чорне́тка, чорнови́к; чорнови́й на́рис,* Бойків 76.

From Fr. *brouillon* (:*brouiller* 'to sketch') 'ts', Gamillsheg 153.

бруна́т 'dark chestnut colour; brown, bronze (colour)'; бруна́тний 'brown, bronze', MUk. брунатного Gsg. (1598), въ оксамитѣ брунатномъ (1601), брунатная (1636), OUk. сукномъ брунатнымъ пошита (1378); OES. брунатьнъ 'caeruleus, fuscus'; Cz. *brunat,* Slk. *brunastý, brunátny,* Po. *brunat[ny],* dial. *bruny,* LoSo., UpSo. *bruny.* — Deriv. *бруна́тка, бру́ня.* — Subst. *рудува́тий, кори́чнявий.*

From MHG. *brūnāt* 'fine dark brown cloth' (: *brūn* 'brown'), РССтоцький 4, 154; on account of chronology the medium of Po. *brunat[ny]* (XV c.), suggested by Шелудько 1, 23, must be rejected; cf. also Korbut PF. 4, 520, Miklosich 22, Berneker 1, 89, РССтоцький Slavia 5, 17, Sławski 1, 44-45, (extensively:) Kiparsky 1, 143, Herne 63-64.

брунéт see брюнéт.

брýнтвай SoCp. (Lk.) 'brandy' (Наконечна - Рудницький 90), first recorded in the XX c. — Subst. *горíлка.*

From ModHG. *Branntwein* 'ts'.

брунь! interj. imitating buzzing sounds : buzz!, hum!, first recorded in the XIX c. — Deriv. *брунíти, -íння, брýньчáти, -áння.* — Syn. *брень!, бринь!,* РССтоцький 3, 146.

An imitative interj. related to *брень!, бринь!,* q. v.

брýнька 'bud, gemma; knop', MUk. бруньки Npl. (XVIII c.), Ru. dial. *брунéть.* — Deriv. *брýньковий, брунúтися, бруньковáти, -áння.* — Syn. *брость, пýп'янок,* Деркач 27.

The word is connected with *бринíти : бронíти : бренíти,* q. v.; IE. root ***bhrou- : **bher-* 'shining, light brown', Pokorny 136 - 137; yet, cf. Трубачев Эт. 3 - 4 (: ***bher-* in брáти).

брус 'whetstone, grindstone; squared beam, squared timber, baulk, rafter, log', fig. 'rude fellow'; MUk. брусъ (XVI—XVIII c.), OES. брусъ 'sceptre'; BRu., Ru., Bu., Ma. ts, SC., Sln. *brȗs,* Cz., Slk., Po., LoSo., UpSo. *brus.* — Deriv. *брусáк, брýсик, брусó[чо]к, брусíвка, брýсся, брускóвий, брусóваний, бруснятий, бруснакú, бруснúця, брусúти, брусувáти, брущáтка, обрýс, убрýс,* etc.; GN. *Брýсівка, Брусúлів, Брýсова;* FN. *Брус, Брусéнко, Брусóвич, Брусíвський,* a. o. — Syn. *гострúльний, точúльний кáмінь; [чотирокýтна] колóда, бáлка, бервенó;* fig. *грубіян, нахáба.*

PS. **brusъ (*brusiti),* IE. root ***bhreuk̑-* 'to strippen', evidenced in Lith. *braũkti* 'to wipe, rub; to move slowly', Latv *braũcît* 'to stroke, rub' a. o., Berneker 1, 89 - 91, Trautmann 36 - 37, Pokorny 170; it is in an *ablaut* connection with бросúти, q. v.

брус[к]вúна, -ня see брóсква.

брýсла, брýслик Wd., also брýслє, брушляк (Желеховський 1, 46), брýсля (Грінченко 1, 102) 'sleeveless jacket, vest, waistcoat', first recorded in the XIX c., Cz. *bruslak[a], bruslek,* etc., Slk. *brusliak, bruclik, bruclek,* Po. *bruślac.* — Subst. *беэрукáвка.*

From ModHG. *Brustlatz* 'ts', Желеховський l. c.; Po. *bruślac* contradicts the etymology of Uk. *брýслик* from Po. suggested by Richhardt 37; see also бушлáт.

бруслúна, dial. бруселúна, брусленúна, бруслевúна, брусилúна, брусинúна, брузлелина, брузлевина, бруснúна, брустúна, брустунúна (Makowiecki 147 - 149) 'Evonymus europaea L., also Evonymus verrucosa Scop. : spindle tree, prickwood', ModUk.; Ru. *бруслúна, брусклéн, брусклéт* (Попов 29), see *бересклéт.* — Deriv. *бруслúнний, бруслúн[ів]ка;* GN. *Бруслúнів.* — Syn. *бересклéт* and its variants, see s. v.; *жигáлок, кислянка, клещ[ев]úна, мýдина, мудь, неревúна, нýда, прискóрина, прóсвир, проскóрина, проскýрина, саклáк, сліпокýрник, свидúна, смердюха, трощáк, бóжі óчі, вóвче лúко, попóва мýдя, собáча нýда,* etc., Makowiecki l. c.

The very variableness of forms suggests a f/e. corruption of a basic term connected with the word *брус,* q. v.; a similar formation is *бруснúця,* see the following entry.

бруснúця, dial. also бруснúка, бруслúна (Makowiecki 390) 'Vaccinium Vitis idaea L.: red bilberry, cowberry; Am. red huckleberry', MUk. брусницъ Gpl. (XVIII c.); BRu. *брусніца,* Ru. *бруснúка,* MRu. *бруснúца* (АкСл. 1, 651), dial. also *брусéна, брусéня,* Cz. *brusnice, brusina, bruslina,* Slk. *brusnica,* Po. *bruszniсa,* dial. *bruśnica.* — Deriv. *бруснúчний, -ик;* GN. *Бруснúця, Брýсно.* — Syn. *борíвка, боровúна, брослúна, гогóз, голóзник, гóлубець, ґоґóдза,*

Ґрушпан, каменúця, кáмінки, камінці, кáм'янка. квас-нівка, квасниця, квасни́чка, хворостя́нка, etc., Makowiecki l. c.

PS. **brusьnica* based on *brusiti* 'to stripe', see брус; Matzenauer LF. 7, 14, Berneker 1, 90, Преображенский 1, 47, Brückner 42, Sławski 1, 45, a. o.; as a "Proto-Europ." word explained by Machek 45.

брýствер, also бруствéра 'breastwork, parapet', ModUk., BRu., Ru. ts. — Deriv. *безбрустверо́вий* (Занькович 1, 40). — Syn. *парапéт;* subst. *вал або́ мур для зáхисту від воро́жих пóстрілів, залізні стінки для зáхисту підвáлин, башт, труб* і т. д.

From ModHG. *Brustwehr* 'ts', Занькович l. c., РССтоцький 4, 261.

брустýра Wd. (Hc.) 'Arctium Lappa : bur[dock]', first recorded in the XIX c., wanting in other Sl. — Deriv. *брустýрник;* GN. *Брустýри, Брустурáк* (since 1787 Гуц. 164); *Брустýрка, Брустуря́нка* (Кат. річок 158).

From Rm. *brusture* 'Veronica Beccabunga', Шаровольський 1, 61, Hrabec Гуц. 164, 197; the ultimate source is PS. **brostь*, Cioranescu 108; see брость.

брусь-брусь! dial. interj. in calling sheep (Полісся, Лисенко 19), first recorded in the XX c.; wanting in other Sl. — Syn. *бар-бар!, бир-бир!* Лисенко l. c.

A directly imitative interj., and much the same as *бир!*, q. v.

брутáль Wd. 'brute' (Стрий); **брутáльний** 'brute', ModUk.; BRu. *брутáльны,* Cz. *brutalný,* Slk. *brutálny,* Po. *brutal, brutalny,* etc. — Deriv. *брутáльність, -но.* — Subst. *грýбий; грубія́нський, неввічливий,* Бойків 76.

From Fr. *brutal* 'ts', the ultimate source being Lat. *brūtus* 'stupid', Gamillscheg 156, Skeat 76.

брýтто 'gross, gross-weight, net', ModUk.; BRu., Ru. (since 1836) ts, Po. *brutto,* etc. — Subst. *гуртовий; вагá товáру рáзом з його́ опакувáнням; гуртовий прибýток,* Бойків 77.

From It. *brutto* 'ts', АкСл. 1. 851.

брух 1. also **брухт** 'scrap[-iron], waste', ModUk., BRu., Ru. ts. — Subst. *пóкидьки залíза й інших матеріáлів, лáмань,* Бойків 77.

From ModHG. *Bruch* 'everything broken; breakage, wreckage', *Bruchteil* 'fraction', *brüchtig* 'fragile', РССтоцький 4, 228.

брух 2. Wd. see брю́хо.

бруцельо́з 'brucellosis', ModUk.; BRu., Ru. *бруцеллёз,* Po. *brucelloza,* etc. — Subst. *заразнé захворювáння кіз, овéць, свиней і т. д., через продýкти яки́х заражáється і людина.*

From Lat. *brucellosis* 'ts'.

бруч see обрýч.

брушля́к Wd. see брýслик.

брущáтка 'stone blocks' see брус.

брю́згнути 'to become flabby; to swell', ModUk., Ru. *брю́згнуть* (since 1780), Sln. *brjûzga* 'melting snow'. — Deriv. *[о]брю́зглий, -лість.* — Syn. *брéзкнути, набрякáти, опухáти,* Деркач 26.

Berneker 1, 96, suggests that the word is a cognate of Ru. *брюзгáть* 'to murmur'; this is rightly rejected by Преображенский 1, 48, on account of semantic difficulties; its occurrence in Uk., Ru., and Sln. only, perhaps suggests the view that it is like *брéзкнути* a later variation of *бря́кнути,* cf. also Wd. *нáбряск* (from orig. **нáбряк*).

брюме́р 'Brumaire', ModUk.; Ru. ts. — Subst. *дру́гий мі́сяць францу́зького республіка́нського календаря́* (22. 10. — 20. 11), Бойків 77.

From Fr. *brumaire* 'ts' (: *brume* 'mist'), Gamillscheg 155.

брюне́т, Wd. брунéт 'man with a dark complexion', ModUk.; BRu. *бруне́т*, Ru. *брюне́т* (since 1808), Po. *brunet*, etc. — Deriv. *брюне́тик, брюне́тка.* — Subst. *смугля́ва люди́на з чо́рним воло́ссям, чорня́вець,* Бойків 77.

From Fr. *brunet* (: *brun*) 'brownish', АкСл. 1, 659, Skeat 76.

Брюссе́ль, Wd. Бруксéля GN. 'Brussels', ModUk., BRu. *Брусе́ль*, Ru. *Брюссе́ль*, Po. *Bruksela*, etc. — Deriv. *брюссе́лець, брюссе́лька, брюссе́льський.* See бруксéлька.

брю́хо, Wd. брюх, бру́х[о], Lk. бpix 'belly, abdomen', MUk. брух[ъ] (XVI-XVIII c.), брухо (XV-XVII c.), OES. брюхо, FN. Брюхъ; BRu. *бру́ха*, Ru. *брю́хо*, 'ts', Bu. dial. *брю́к[а], бру́ка* 'pimple' (Леков SO. 12, 138), Cz. *břich[o]*, Slk. *bruch[o]*, Po. *brzuch[o]*, LoSo. *brjuch*. — Deriv. *брюха́тий, -а́тки, жовтобрю́х,* dial. *бруха́тий, бруха́ч; брух[л]і́й* (Полісся, Лисенко 19), MUk. брухатый (XVIII c.), бруховый (XVII c.), брушко (XVI c.), брушковый (XV c.), брюшина (XVIII c. Інтермедії 146); FN. *Брюх, Жовтобрю́х, Брюхове́цький* (also *Брухове́цький, Бру́ховець;* deriv. *Брухове́щина*, Куліш); GN. *Брюхо́вичі* (Wd. *Бру́ховичі*). — Syn. *живі́т, че́рево, пу́зо,* Wd. *ма́цько.*

PS. **brjuxo, *brjuxъ*, IE. root ***bhreus-* 'to swell', cf. OIc. *briōsk* 'gristle', MHG. *brūsche* 'swelling with blood underneath', ModHG. *Brausche* 'bump, bruise', E. *brisket* 'part of a breast-piece of meat', Berneker 1, 95-96, Kluge 42, РССтоцький Slavia 5, 18, Osten-Sacken IF. 28, 142-143, Mikkola 1, 61, Sławski 1, 47 a. o.; Uk. *бросто, брости́тися*, etc., are formed by apophony from the same root, Pokorny 170-171; Machek refers Cz. *břich[o]* unconvincingly to Av. *maršū-* (*br-* < *mr-*), cf. his ED. 48; inconceivable is also the etymology of Oštir (< ***brouk-so-*), WuS. 4, 213.

брязк 'noise made by the fall of a metallic object or by a brass instrument : clashing, rattling, tinkling', MUk. звýкъ : гóлосъ трýбный, дзвїéнкъ, бря́нкъ, бръмéнье, бря́зкъ, áбо гóлосъ (XVII c. Беринда); BRu. *бря́зканне*, Ru. dial. *бря́зги* 'idle talk, gossip', *брязжа́ть* 'to bother', *забря́згать* 'to start clinking', for other cognates in Sl. see *бряк.* — Deriv. *бря́зкати, -ання, бряzну́ти, брязкоті́ти, -і́ння, бряжча́ти, -а́ння, бря́зкіт, брязкітня́, бря́зкало, -льце, бря́зка́ч, -ку́н, -ку́тка, -ку́чий, брязкі́лька,* Wd. *брязку́лька, брящо́т;* GN. *Бря́за* (Бойк. 39, 83). — Syn. *бряк, бре́нькіт, бри́нькіт.*

An o/p. formation based on *брязь!* — interj. imitating metallic sounds, РССтоцький 3, 23, 146; it is related to *бряк,* q. v.

бряк (Желеховський 1, 46, Тимченко 139, a. o.) 'tinkling, clashing', OES. брячати, бряцание (XI c.), брякнути, бряцати; Ru. *бряк*, SC. *brêk*, OCz. *breče, breč*, Po. *brzęk*. — Deriv. *бря́кати, -ання, бря́кнути* (М. Вовчок); *бряки́ня.* — Syn. *брязк.*

PS. **brękъ*, akin to Lith. *brenzgu, brenksti* 'to clink', Skt. *bhṛṅgā* 'big black bee', Berneker 1, 84, Trautmann 37, Sławski 46.

бря́кнути 'to soak; to be imbued with moisture or humidity; to swell' ModUk.; Ru. *бря́кнуть, на-, о-бря́кнуть*, Sln. *zabrékniti*, Po. *nabrzękać. -knąć*. — Deriv. *на-, о-бряка́ти, на-. о-бря́кнути, на-, о-бря́клий, -лість [на-, о-]бря́кнення,* Wd. *на́бряск.* — Syn. *пу́хнути, бубня́віти, набуха́ти.*

PS. **brękn̨ti* 'ts', akin to Lith. *brinkti* 'to swell', OIc. *bringa* 'breast', Berneker 1, 84, Trautmann 36.

бря́ма see бра́ма.

брямча́ти 'to strum, jingle', first recorded in the XIX c. — Syn. *бряньча́ти, бриньча́ти, бреньча́ти,* РССтоцький, 1, 146, Шемлей LS. 3, A 164 - 165.

A variation of *бряньча́ти,* q. v.

Бря́нщина 'time of Branicki's noble family in Ukraine (XVIII c.)'; term formed by Куліш in 1856. — Syn. *Брани́ччина,* q. v.

From the Po. FN. *Branicki,* formed with the suffix *-щина* like *па́нщина, займа́нщина,* etc.

бряньча́ти 'to thrum, to strum', ModUk. only — Deriv. *бря́нчик* 'bumble - bee' (Верхратський ЗНТШ. 27, 205). Syn. *бруньча́ти, бриньча́ти, бреньча́ти,* РССтоцький 3, 146.

A contamination form derived from *брязча́ти* and *бриньча́ти, бреньча́ти,* see *брязк, бринь!, брень!*

брячина OES., also брачина, брачин 'kind of silk' (XII—XV c.); OSC. (from OES.) *bračinъ* (XV—XVI c.). Subst. *рід шовко́вої тка́нини.*

The word seems to be derived from the root **bręk-* 'to sound, rustle' (see бряк) imitating the rustling sound of the silk material, cf. *шуми́ха* 'gold - leaf, tinsel, galoon'; the derivation from Lat. *brāca* 'trousers', Matzenauer 20, Berneker 1, 80, or from Bu. **barčyn* 'silk', Gombocz Symb-Rozwadowski 2, 71 - 73, must be rejected for phonetic reasons.

брьо́хати, Wd. *брoха́тися* 'to splash; to wade through water, mud, etc.', ModUk. only. — Deriv. *брьо́хнути,* Wd. *бро́хнути.* — Syn. *бри́зькати; хлю́пати[ся]; чала́пати,* Деркач 27.

The word seems to have been formed anew on an o/p. basis from the main variant *бри́з[ъ]кати,* q. v.

бу- a compound - forming element in such argotisms as *бу́квасний (: кmasни́й), буте́льбу́х (: те́льбух), бу́кша (<*бу́каша : ка́ша), бушно́ (<*бу-ш-ви-бу-ш-но : вино́),* etc., Горбач 0, 15 - 16.

Of obscure (artificial?) origin like *бі-, ку-,* etc., cf. Горбач l. c.

буб Wd. 'cry, shout' (SoCp. Гнатюк ЕЗб. 30, 336), first recorded in the XIX c. — Subst. *крик,* Гнатюк l. c.

Related to *бу́бон, бу́бен,* q. v.

бу́ба 'little sore, wound pain'; MUk. бубъки Apl. (XVII c.); BRu., Ru. ts. — Deriv. *бу́б[оч]ка, буба́чка, бу́бати.* — Syn. *боля́чка; ра́на, ра́нка.*

The word is a pet form of or child's term for PS. **bǫbъlь,* see *бу́блик.*

буба́р see бобйр.

бу́бен Wd. see бу́бон.

бу́блик 'boublyk, roll, small bun', MUk. бубликовъ Gpl. (1719), плетеные бублыки (XVIII c.); Ru. (from Uk.) *бу́блик.* — Deriv. *бу́бличок, бубле́йник, -иця, бубле́шник, -иця, бу́бликів, бу́бличний, -ик, -иця, бубли́й, -ник, -ниця,* MUk. *бубличный* (XVIII c.); FN. *Бу́блик.* — Syn. Wd. *пре́цель, пре́цлик.*

PS. **bǫbъl-ikъ,* root **bǫb-* with the orig. meaning 'to swell', see бубня́віти, Berneker 1, 78 - 79; Wd. *бо́мбель* derives from Po. *bąbel,* see s. v.

бу́бна, бу́бенчик 'the ace of diamonds in cards', ModUk.; Ru. ts (since 1780). — Syn. *дзві́нка.*

From *бу́бон, бу́бен* (on cards orig. little drums were depicted), Огієнко РМ. 1, 282, Горбач 2, 5.

бубніти 1. see бубнявіти; 2. = бубоніти, see **бу́бон.**

бубня́віти 'to swell, be swollen, rise (by soaking)', ModUk. only. — Deriv. *бубнявіння, бубнявий, -ястий.* — Syn. *бря́кнути, набрякáти, набухáти,* Деркач 27.

Derived from the root **bǫb-* with the orig. meaning 'to swell', see бу́блик, Berneker 1, 78 - 79; IE. root ***baˣmb-* : ***bhaˣmbh-* 'to swell', Pokorny 94 - 95.

бу́бон, Wd. бу́бен 'drum; ear drum, tympanum', Wd. 'naughty boy', MUk. бу́бенъ (1627 Беринда), бубна — tympanum (XVII c. Гептаглот), в бубны бити (XVIII c.), бубонъ (XVIII c.), OES. бубънъ, бубенъ, бубонъ; BRu., Ru. *бу́бен,* Bu. *бу́ба* 'silk-worm' (Berneker 1, 79), SC. *bûbanj,* Sln. *bôbən,* Cz. *buben,* Slk. *bubon,* Po., LoSo., UpSo. *bęben,* Plb. *bǫbân.* — Deriv. *бу́бник, бубоне́ць, бу́бончик, бубни́ло, бубона́, бубна́р, -ка, -ський, бубо́нний, -ик, -иця, бу́б[о]ніти, -іння, бу́бнити,* a. o., MUk. *бубнити, бубонокъ, бубениста;* FN. *Бу́б[е]но́к, Бубно́в, Бубню́к, Бубно́вський, Бубе́нко,* etc.; GN. *Бубні́вка.* — Syn. *тимпа́н; бу́хало* (Полісся, Лисенко 19).

PS. **bǫbъnъ, *bǫbьnъ,* IE. root ***baˣmb-* expressing deep sounds, cf. Uk. Wd. *бу́б,* q. v., Lith. *bambė́ti* 'to hum, buzz', Latv. *bambát* 'to knock', Skt. *bambhāravas* 'bellowing of cows', Gk. *bómbos* 'deep sound', OIc. *bumba,* Norv. *bomme* 'drum', etc., Berneker 1, 79, Преображенский 1, 49, Pokorny 93 - 94, РССтоцький Slavia 5, 15, a. o.; Wd. *бу́бен* 'naughty boy' from Po. *bęben* 'ts' (influenced by It. *bambino*), Brückner PF. 7, 171.

бубо́н 'swelling in the groin; an inflammatory infectious swelling of a lymphatic gland, esp. in the groin', ModUk.; BRu., Ru. ts. — Subst. *жо́вниця, запа́лення пахови́нних зало́з,* Бойків 77.

From Gk. *bubṓn* 'armpit, armhole', Льохін 106, АкСл. 1, 664.

бубу́сь!, бубу́х! see бух!

бува́ти 'to be; to be sometimes; to come, pass, occur; to happen, exist', Wd. also 'to live' (Гнатюк ЕЗб. 4, 235), MUk. бывало (1486), бывали (XVI c.), бываетъ (XVII c.), бывалемъ (XVIII c.), бувало (XVII c.), бувають (XVIII c.) (also with -ся:) бываєтся (XVII c.); OES. бывая (XI c. Остр. єв.), бывалъ (XIV c.); BRu. *быва́ць,* Ru. *быва́ть,* OCS. *byvati[sę],* Bu. *доби́вам,* SC., Sln. *bívati,* Cz., *bývati,* Slk. *býva[va]ť,* Po., LoSo. *bywać,* UpSo. *bywaś.* — Deriv. *бува́лий, бува́ло, бува́льщина, бува́лець, бува́ль, бува́лиця, бува́лість,* etc., several prefixed formations : *від-, до-, з[а]-, на-, пере-, про- бува́ти,* etc.; PN. *Бува́йко;* GN. (fictitious:) *бува́ти в Бува́личах* 'to be experienced', — Syn. *ставáтися, випадáти, траплятися,* Деркач 27, 187.

An iter. form of *бу́ти,* q. v., Berneker 1, 115 - 116, Преображенский 1, 58 (s. v. *быть*).

Буг 1. За́хідний GN. (Western) Buh - river, OES. по Бугу (1377 Лавр. 13), оба полъ рѣки Буга (ibid. 97), BRu., Ru. Буг, Po. Bug. — Deriv. *бужа́нин, -а́нка, [над]бужа́нський;* GN. *Бу́га, Бузьк,* OES. *Бужьскъ, Бужо́к, Бу́жова, Бужа́нка, Бу́жа, Забу́жжя;* FN. *Буже́нко, Бужи́нський, Забу́га.* — Syn. *Armilla* (XII c. Gervasius of Tilbury, cf. Rozwadowski 242, RS. 2, 108 - 109).

Like OES. бугъ 'ring' this GN. is referred to ONor. *baugr* 'ring', Lith. *baugùs* 'terrible', Skt. *bhaugnás* 'bent'; in this connection the orig. meaning of the name is 'bending, winding river', cf. Brückner 47, Соболевский Archiv 27, 243, (extensively:) Rozwadowski 241 - 243.

Буг 2. Півде́нний, also **Бог** (ЕУ. 2, 142), OES. Богъ, Bogû (X c. Constantine Por. 42); Ru. *Буг,* MRu. Богъ (XV c. Vasmer 1, 133), Po. *Bóg,* (from Uk.:) *Boh.* — Deriv. *бу́зький;* GN. *Бужо́к,* OES. *Межибожье.* — Syn. Gk. *Нү́-*

panis (V c. B.C. Herodotus, a. o.), Tk. *Ak-su* ('white water'), Rozwadowski 238-239.

According to Rozwadowski, l. c., it is a PS. **Bogъ*, akin to Goth. **baki-*, OHG. *bah* 'brook', ModHG. *Bach*, Ir. *búal* (<**bog-lo-* 'water'), etc.; the supposed IE. root is ***bhegᵘ* 'to run', evidenced in Gk. *fébomai* 'I run away', PS. **běgnǫti* 'to run', Lith. *bėgti* 'ts'; cf. also Pokorny 116; unconvincingly Соболевский, l. c. (from Sarmatian), a. o.

бýга Wd. (SoCp.) 'eagle owl', first recorded in 1897 (Верхратський ЗНТШ. 27, 205). — Deriv. SoCp. *бугуре́ц, бугуре́за*. — Subst. *пугá, пýгач*.

An o/p. formation like *пугá, пýгач*, q. v.

бугáй, бугáло, Wd. also бýга (Подністров'я, Janów 152) 'bull'; (птах) 'bittern', MUk. *бугай* (XVIII c.), Ru. ts, Bu. *бугá*, Po. (from Uk.) *buhaj, bugaj*. — Deriv. *бугайóк, бугаéць, бугáйчик, бугаи́ка, бугаїсько, бугайни́к, бугаїв, бугáячий, бугаювáтий*; FN. *Бугáй[ко], Бугаéнко*; GN. *Бýгай, Бугаївка*. — Syn. *(кастрóваний:) бик, (робóчий:) віл*, Деркач 27.

From Tk.: Osm., Tt. *buga*, Kirgh. *buka* 'bull', Miklosich TE. 1, 267, Макарушка 5, Berneker 1, 97, Преображенский 1, 50, Дмитриев 21, a. o.

бýгаш 'desolate forest', since the XVI c., (Шаровольський 1, 61, 63). — Subst. *спустошáлий ліс*.

From Rm. *buháş* 'young spruce', Шаровольський l. c.

бýгель 'bow collector; stirrup, yoke, hoop, strap, band', ModUk.; BRu., Ru. (since 1803) ts. — Subst. *кільцé окуттá щóгли, пáлі, тóщо*.

From ModHG. *Bügel* 'bow', Льохін 106.

бугилá, бу[г]лáв see болигoлов.

бугóр, also бугíр 'hill, hillock, mound, knoll, hump; stormy wind', ModUk.; BRu., Ru. (since 1731) ts — Deriv. *бугорóк, бугорчáтий, -áтка, бугри́стий*. — Syn. *горб, пагóрок, сýгорб*, Деркач 51.

Akin to Latv. *bauga, baũgurs* 'hill', Skt. *bhujáti* 'he bends', etc., IE. root ***bheug[h]-* 'to bend', Endzelin ЖМНПр. 1910, 200-201, Buga РФВ. 67, 233, Trautmann 28, Vasmer 1, 134, Pokorny 152-153, a. o.; the older etymology (from Tk. Osm. *bögri* 'hump, back') put forward by Matzenauer LF. 7, 17, Miklosich TE. Nachtr. 2, 90, Berneker 1, 97, Преображенский 1, 50, a. o., must be rejected.

бýґа Wd. see бугáй.

Бугарéшта FN. Bugareshta (Buk. & AmUk.), first recorded in the XX c.

The name seems to be a Gsg. form **із Букарéшта* 'from Bukarest' — capital of Rumania; according to Weigand *Букарéшт*, Rm. *Bucureşti*, is a patronymic formation : 'a place of descendants of *Bukar* (= a literate man)', cf. Staszewski 44.

буґéра, also бакéра Wd. (Подністров'я, Janów 152) 'vagabond, tramp', first recorded in the XX c. — Deriv. FN. *Буґéра*. — Syn. *бетя́р, бáтяр*, subst. *волоцю́га*.

A f/e. deformation of *бáтяр*, q. v., under the influence of *бýґа*, Janów l. c.

буґіля́р Wd. see пуля́рес.

буґшпри́т, also букштри́т (Горбач 1, 26), SovUk. бýшприт 'bowsprit, a large spar projecting forward from the vessel stem', ModUk.; BRu. *бýшпрыт*, Ru. *бýшприт* (since 1803), Po. *bugszpryt*, etc. — Subst. *носáтка, перéдня, похи́ла щóгла на кораблі́*, Бойків 77.

From Du. *boegspriet* 'ts', Горбач l. c., АкСл. 1, 714.

бу́да 'booth, shed; potassium factory; top of a van', MUk. поташеві буди (1530 Шелудько 1, 23), буду Asg. (1577), буды Apl. (XVIII c.), OES, буда; BRu. ts, Ru. *бу́дка,* Cz. *bouda,* Slk. *búda,* Po., LoSo., UpSo. *buda.* — Deriv. *бу́д[оч]ка, бу́дище, бу́дник;* FN. *Бу́дка;* GN. *Бу́да, Бу́ди, Бу́дка, Бу́дки, Бу́дники, Бу́до-Рижа́ни,* a. o. — Syn. *(база́рна, ярмарко́ва:) балага́н, я́тка, пала́тка; (для пастухів:) колі́ба,* Деркач 25; *(поташе́ва:) пота́шня.*

From MHG. *buode,* ModHG. *Bude* 'ts', РССтоцький 4, 150, 212, 219; Po. mediation supposed by Berneker 1, 96, Шелудько 1, 23, Richhardt 37 is to be proved.

буда́вка argot 'nail' (Горбач 0, 21), first recorded in the XX c. — Deriv. *буда́вчити* 'to sew, embroider'; GN. *Буда́вниця* (nickname of Яго́льниця). — Subst. *го́лка.*

According to Горбач, l. c., it derives from *бости́,* q. v.

Будапе́шт GN. Budapest, ModUk., BRu., Ru., Bu. ts, Po. *Budapeszt,* etc. — Deriv. *будапе́штський.* — Syn. (rarely:) *Пешт.*

Hg. *Budapest* comes from Sl. *Buda* (1200) and *Pešťь* (<**pektjь,* see *ніч*) legally united into one name in 1872, Mais MN. 50, 506 - 513, Staszewski 43, Мельхеев 21, Kniezsa 110, 418, Papp-Kiss StSl. 7, 250.

буда́ра dial. 'river-boat', ModUk.; Ru. ts. — Deriv. *будара́жити* 'to equip a boat', fig. 'to disquiet, disturb'. — Subst. *річкове́ судно́.*

Perhaps a f/e. deformation of *байда́ра* under the influence of *бу́да,* see s. v.; Ильинский's connections of the word with OHG. *bodam* 'bottom, ground' in РФВ. 70, 272-273, and with *блю́до* 'dish' in ИзвОРЯС. 23 : 2, 207 - 208, are to be rejected, cf. Vasmer 1, 135; re. Ru. *будора́жить* (from Uk.) see Трубачев Этим Исслед. 3, 44 - 46.

Бу́дда PN. Buddha, ModUk. — BRu., Ru., Bu. ts, Po. *Budda,* etc. — Deriv. *будди́зм, будди́ст, -ський, будді́йський.* — Subst. *Просві́чений.*

From Skt. *buddhá-* 'awakened', hence 'aware, enlightened', Partridge 62, Pokorny 150; see буди́ти.

бу́день, Wd. also *бу́ддень, SoCp. бу́ґдень 'workday', MUk. будень (XVIII c.); BRu. *бу́дзень,* Ru. *бу́день,* Npl. *бу́дни,* Po. (from Uk.) *budzień,* wanting in other Sl. — Deriv. *будéнний, будéнщина* = Npl. *бу́дні, [з]будені́ти.* — Syn. *звича́йний (несвятко́вий) день.*

The early history of the word is unfortunately obscure; opinions are divided whether it is derived from **budьnь dьnь,* Огоновський 95, Berneker 1, 96, from **bǫdi dьnь,* Miklosich 27, from **bogъdьnь,* Jagić Archiv 7, 496, or from **obydьnь,* Ильинский РФВ 66, 282; in view of such words as OCS. *sъvęzьnь,* Ru. *плю́сень, на́вязень, сби́тень,* Uk. *сі́чень, лі́вень, телепе́нь,* etc., it is possible to derive it from **bud-ьnь,* root **bud-* 'to waken'; see further *бу́дній;* the form *бу́день* is obviously due to f/e. confusion with *день („будь-які́й день"),* and this causes such secondary forms as Uk. *бу́дденъ,* Ru. *бу́ддень,* Огієнко РМ. 1, 282; SoCp. *бу́ґдень* is a dissimilative variation of бу́дденъ.

будженúна Wd. see бужени́на.

будже́нка Wd. 'young smoked onion', first recorded in 1886 (Желеховський 1, 47). — Syn. *цибу́лька до са́джения,* Пшеп'юрська 71.

From **вудже́нка,* see бужени́на.

будз Wd., also бундз 'cheese-curds' first recorded in the XIX c. — Deriv. *Будз, Будзино́вський,* GN. *Будза́нів.* — Subst. *ове́чий сир;* fig. *ду́же обстри́жена голова́,* Кузеля 51.

From Rm. *bulz* 'clod; dumpling', Шелудько 2, 128, Puşkariu 19.

буди́нок 'building', MUk. будинок (XVII c.), будинокъ (XVIII c.); Po. *budynek.* — Deriv. *буди́нковий.* — Syn. *дім; (ка́м'яний:) кам'яни́ця, камени́ця;* SovUk. *(для однієї сім'ї) особня́к,* Деркач 27.

Derived from *бу́да,* q. v.

буди́рувати SovUk. 'to set (one) against', ModUk.; Ru. *буди́ровать* (since 1891). — Deriv. *буди́рування.* — Subst. *підбу́рювати.*

From Ru. *буди́ровать* 'ts', the ultimate source being Fr. *bouder* 'to become angry', АкСл. 1, 666; AmUk. *бадеруа́ти, бодеруа́ти* come direct from E. *to bother.*

буди́ти, буджу́, бу́диш 'to waken, to rouse, to wake (up), to awake, to call', MUk. будил (1694), будитъ (XVIII c.), OES. будити; BRu. *будзíць,* Ru. *буди́ть,* OCS. *buditi,* Bu. *бу́дя,* Ma. *бу́ди,* SC. *búditi,* Sln. *budíti,* Cz. *buditi,* Slk. *budit',* Po. *budzić,* LoSo. *budźić,* UpSo. *bužiś.* — Deriv. *з-, по-, роз- буди́ти, з-, по-, роз-бу́джувати, [про]буди́тися, пробу́джуватися, буди́льний, -ик, пробу́дник, иця,* arch. *пробуди́тель, -ниця, непробу́дний;* FN. *Буди́мир, Буди́м[а];* GN. *Буди́лів[ка], Буди́льки, Буди́мля.* — Syn. *(пробу́джуватися:) прокида́тися, просипа́тися, просина́тися, прочина́тися,* Деркач 27.

A common Sl causative form of **bъdēti* 'to watch', cf. MUk. бдѣти 'чувати, не спати' (XVII c.), OES. бдѣти, бъдѣти, OCS. *bъdēti,* Ru. *бдеть* 'ts'; to *буди́ти* <**buditi* are allied Lit. *baudžiù baũsti* 'to chastise', *pasibaudýti* 'to rise', OPr. *etbaudints 'awakened',* Got. *anabiudan* 'to command, arrange', *faúrbiudan* 'to forbid', ModHG. *bieten* 'to offer, make a bid', AS. *beódan* 'to announce, offer', Gk. *peúthomai* 'I hear, learn by asking', Av. *baodayeti* 'he gives notice', etc.; it is an IE. verb with a great variety of meanings, the chief of which are 'to present (make a present to one) — to enjoin (to command, communicate) — to be active, to awake'; root ***bheudh-* 'to watch', Berneker, 1, 96 - 97, Trautmann 32 - 33, Kluge 31, Pokorny 150 - 152, Machek 49, Sławski 1, 48, Георгиев 86 - 87.

будíвля, будівни́чий, etc. see будува́ти.

будля́че Wd. = будя́ччя, see будя́к.

бу́дній, Wd. бу́дний 'ordinary', MUk. будный 1631; BRu. бу́дны, Ru. *бу́дний,* Po. *budny* (from Uk.), Bu. *бу́ден* 'fresh, attentive', Sln. *búdən* 'fresh, gay'. — Deriv. *[з]будні́ти.*

From **budьnь* : **buditi* 'to waken'; the orig. sense of the adj. is evident in Bu. and Sln.; ES. developed a new meaning, resulting from the opposition *бу́дній день : неді́ля;* see *буди́ти.*

будоа́р see будуа́р.

будо́ва see будува́ти.

будора́жити=будара́жити, see буда́ра.

бу́дра 'Glechoma hederacea L.: 'cat's foot, ground ivy', ModUk.; Ru. (from Uk.) ts. — Syn. *блющо́к зе́мний, кі́нська м'я́та, котя́ча розхі́дниця, котя́чі бу́лки (я́йця), котя́чка, ко́тики, ко́цурник, ку́[н]дерман, му́дики, м'я́та лісова́, опухо́ва трава́, о́рлики,* etc., Makowiecki 168 - 169.

As the parallel designations *ку́дерман* ‖ *ку́ндерман* indicate, the word is a f/e. corruption of ModHG. *Gundelrebe* (=*Gundelmann*) >**гу́дра* influenced by native terms *блющ[о́к], му́дики,* etc.; according to Ильинский ИзвОРЯС. 23 : 2, 205, it comes from Lith. *budėlė* 'mushroom'; inconvincible is also the derivation from ModHG. *Boden,* Горяев Доп. 2, 3; the word is considered "obscure" by Vasmer 1, 136.

будуа́р, also будоа́р (1847 Куліш) 'boudoir; dressing room', ModUk.; BRu., Ru. (since 1764) ts, Po. *buduar,* etc.

— Deriv. *будуáр[ч]ик, будуáрний.* — Subst. *інти́мна жіно́ча кімнáта.*

From Fr. *boudoir* 'ts', Gamillscheg 126.

будувáти 'to build, to construct, to erect; to fabricate; to do', MUk. будовати (XVI—XVIII c.); Ru. dial. (from Uk.) *будовáть*, Po. *budować.* — Deriv. *будувáння, в-, від-, з[а]-, на-, по-, прибудувáти, ви́будувати, в[и]-, від-, з[а]-, на-, по-, пона-, попона-, при- будо́вувати, будувáти[ся], будівéльний, -ик, будівля, будівни́й, -и́к, -и́чий, будовéць, будо́вник,* etc. — Syn. *(споруду:) спорýджувати, споруджáти; (з цéгли, кáменю:) мурувáти; (фундáмент, тóщо:) клáсти, стáвити; (стінý під верх:) виво́дити,* Деркач 27.

The word is based on *бýда,* q. v.

будулáйка Wd. (SoCp.) 'little barrel, keg', first recorded in 1897 (Верхратський ЗНТШ. 27, 205). — Subst. *бо́чечка, суди́нка.*

Deformed from *бýтля, бутéлька* 'bottle' with dial. assimilation of sounds (*e > и, t > d*) and suffix *-айка.*

будушловáти SoCp. 'to wander, stray', first recorded in 1758 (Дэже StSl. 7, 161). — Subst. *скитáтися.*

From Hg. *bújdos* 'ts', Деже l. c.

будя́к, dial. also *байдрáк, бодáк, бодлáк, бодя́к, бодля́к* (Кам. Под.) 'Carduus L.: 'thistle', MUk. бодакъ (XVI c.), бодачя Gsg. (1599); Po. *bodziak, bodłak* (XV c.), *bodiak* (from Uk.), Cz. *bodlák* "ts'. — Deriv. *будячéнько, -чо́к, -чи́ще, будя́ччя;* Wd. *будля́че;* FN. *Бодáк, Бодлáк, Будя́к;* GN. *Бодаки́, Бодя́ки, Бодя́чів.* — Syn. *дід, драпáч, жéньске сéрце, коля́к, коля́чина, коля́чник, колю́к, колю́чка, колю́чник, осéт, осо́т, осетíй, осотíй,*

реп'я́х, чортополо́х, хло́пське сéрце, хробýст, etc., Makowiecki 79.

Mod Uk. *будя́к* from orig. *бодя́к* with a common change of the unstressed *o* to *y,* cf. Кримський, 455 - 496; PS. root **bod-* 'to butt', see *бости́.*

бýєн = бýйний, see буй.

бýер 'ice-boat, ice-yacht', ModUk.; BRu., Ru. (since 1803) *бýер.* — Subst. *сáни на ποло́зках для пересувáння по льодý.*

From Du. *boeier* 'kind of transport-ship', Meulen 39.

бýєсть see буй.

буж, бужí, 'bougie, a long flexible instrument for introduction into the urethra, esophagus, etc.', ModUk.; BRu., Ru. *буж.* — Subst. *поши́рювач, інструмéнт, що ним дослíджують стравохíд, сечівнико́вий канáл, то́що,* Бойків 77.

From Fr. *bougie* 'candle; plummet', АкСл. 1, 671.

бужáчка, вужáчка (Полісся, Лисенко 19) see ужáчка.

бужбони́ти 'to babble, gurgle, murmur', ModUk. only. — Syn. *бубонíти.*

A contaminated form : *бубонíти* and *жýмрити,* see s. vv.

буждегáрня Wd. 'huge ugly structure', ModUk. only — Subst. *вели́кий погáний буди́нок.*

Origin obscure; the connection with *бузди́ґáн* is not clear, though possible.

буждéрево, бузьдéрево, also бущдéрево 'Datura Stramonium L. : thornapple', ModUk. only — Syn. see *ди́вдерев[о].*

The word seems to be a f/e. deformation of the orig. *бісдéрево* under the influence of *буз,* q. v.

буженúна, бужанúна, Wd. also будженúна, -úця 'boiled (or fried) pork; pickled pork; smoked pork', MUk. сушанú-ца :мя́со бужеóное (1653 Беринда, against : мя́со вендзó-ное in the first edition of 1627) ; Ru. *буженúна* (since 1780), Cz. *uzenina.* — Syn. *вудженúна.*

Like Cz. dial. *bouzené maso* from *uzené maso,* Uk. word comes from *вудженúна* by a decomposition of **об-вуже-нúна* < **obvǫdjenina* (: **ob-* **vǫditi* 'to smoke'), Ильинский ИзвОРЯС. 24 : 1, 132, РВФ. 66, 282 - 283, PF. 11, 196, Jokl Archiv 28, 8, Vaillant RES. 22, 8 a. o.; however, there is a dial. interchange of initial *б* and *в* in Uk., e. g. *бужáчка : вужáчка (: ужáчка),* see s. vv.

буз, бузóк, Wd. боз, без, біз, (Lk.) бзик 'Siringa vulgaris L. : lilac', MUk. боздерево, буздерево (XVIII c.), от бузини Gsg. (XVII c.), бузына (XVIII c.) ; BRu. *бузіна́,* Ru. *бузинá* (since 1789), Bu. *бъз,* Ma. *боз,* SC. *boz,* Cz., Slk., Po. *bez,* etc. — Deriv. *бузинá, бузинúна, бузúнка, -нник, -нничок, бузнúк, бузничóк, бузóчок, бузúнний, -úновий, бузнúчний, буздéрево,* Wd. *боздéрево, бзинá, бозинá, бознúк, бозинóвий;* FN. *Бузýк, Бзóвий;* GN. *Бузівка, Бузниковáта, Бузовá, Бузовé, Бузýків, Бузинóво, Бзенéць, Бзáна, Бзúнска, Бзóва, Бзынньік,* (Петров 147). — Syn. *лиліяс, орґóни, райдéрево, сінéль, синúль, сирéнь, трандахúл,* Makowiecki 364.

The word is usually connected with Gk. *fagós,* Lat. *fagus,* OTeut. **bōkō-,* see *бук,* from IE. root ***bhāg-* 'beech - tree', Bartholomae IF. 9, 271, Osthoff BB. 29, 249 ff., Berneker 1, 111, Specht KZ. 66, 55, a. o.; some etymologists derive it from Kurd. *būz* 'elm - tree', Uhlenbeck PBB 30, 270, Trautmann 42; the connections with Latv. *buzga* 'stick', Endzelin IF. 23, 126, or Lat. *sabūcus, sambucus,* Machek 31, are dubious; Wd. *боз, бзик,* can be referred to PS. **bъz-ěti* 'to buzz', see *бзик.*

бузá 1. also бузýн 'booze (alcoholic drink), millet beverage, millet ale (beer) ; sediment; impurities (in raw cotton)', ModUk.; BRu., Ru., Bu. *бузá* 'booze', Po. *buza* 'ts'. — Deriv. *бузнúй.* — Subst. *схíдний алькогóльний напúток (із грéчаного бóрошна абó з прóса), óсад у плúнах; бруд у немúтій вóвні,* Бойків 77.

From Tk. : Osm. *boza, buza,* Tt. *boza,* Kirgh. *bozo,* etc., the ultimate source being Pers. *būzä* 'millet', Miklosich TE. 1, 269, Berneker 1, 104 Lokotsch 30, Дмитриев 21, АкСл. 1, 672, a. o.

бузá 2. 'nonsense, trifle', ModUk., Ru. *бузá* 'disorder; scandal', Po. *buza* 'reprimand, reproof'. — Deriv. *бузнúй, бузотéр;* **бузувáти** 'to reprimand'. — Subst. *нісенітниця, кáзна-що; (бузувáти:) ганúти; (бузáнити:) вáжко працювáти,* Лисенко 19.

From It. *far buzzo* 'to be angry at someone', Brückner 51, Berneker 1, 104 - 105.

бузá 3. see бузýн.

буздигáн, Wd. буздигáн, Ср. буздóвань (Гнатюк ЕЗб. 30, 336) 'sceptre, staff of power', MUk. буздигана Gsg. (1637), OES. буздыханъ; Bu. *буздогáн, буздовáн, боздугáн* 'club', SC. *buzdòhan, buzdòvan, buzdùhan,* OCz. *buzdykan,* Po. *buzdygan,* OPo. *budzikan.* — Subst. *залізнá булавá на корóткім держáлні з цвяхóваною гáлкою,* Бойків 77.

From Tk. : Osm. *bozdogan* 'club', Miklosich TE., 226, Berneker 1, 105, Lokotsch 27 - 28.

бу́зер, бузера́нт Wd. '(male) homosexual', ModUk.; Cz. *buzerant, buzík* 'ts'. — Deriv. *бузирува́ти* (Желеховський 1, 48). — Syn. *гомосексуалі́ст.*

From ModHG. *Buseron* or Rm. *buzerant* 'ts', the ultimate source being It. *buggerare,* Kluge-Götze 89, Battisti 1, 629, Cioranescu 119.

бу́зимок, dial. also бу́зімок, бу́зівок 'young (one year old) calf', ModUk. only. — Deriv. *бузів'я́.* — Subst. *одномі́чний бичо́к.*

From Tk.-Tt. : Osm. *buzağy,* E. Tk. *buzak,* Kirgh. *buzaų* 'calf', Radloff 4, 1867; Uk. бу́зимок is f/e. influenced by *зима́* 'winter'.

бу́зівок see бу́зимок.

бузуві́р, Wd. бузові́р, бусові́р 'Moslem, Mohammedan; wild fanatic', first recorded in the XIX c. — Deriv. *бузуві́рка, бузуві́рний, бузуві́рів; бузуві́рство, -ський.* — Syn. *безуві́р, бусурме́н, мусульма́нин.*

A f/e. deformation of the name *Mussulman* : *мусульма́н > бусурме́н > бузуві́р (: ві́ра 'faith') > безуві́р (: без* without') ; see *бусурме́н.*

бузу́н, also буза́ 'lake-salt', MUk. бузуну Gsg. (XVIII c.) бузанъ (XVIII c.); Ru. ts. (since 1780). — Subst. *солончако́ва чо́рна грудкува́та сіль,* Бойків 77.
From Tk., see буза́ 1, Тимченко 151.

бу́зя 'mouth, lips; kiss', ModUk.; Bu. *бу́за* 'cheek', Po. *buzia* 'ts'. — Deriv. Wd. *бу́зь[оч]ка, бу́зінька.* — Subst. *рот, уста́; поцілу́нок.*

It seems to be a dimin. form of *губа́ > губу́ся > *бу́ся > бу́зя;* Bu. *бу́за* comes from Alb. *buzε* 'lip; rim, border, brink', Berneker 1, 104, Георгиев 87; the same refers to Rm. *buză,* Puşcariu 21, Cioranescu 119; cf. also Шаровольський 1, 60, Шелудько 2, 128, РССтоцький Slavia 5, 19.

бузьде́рево see бужде́рево.

Бузьк (< Бужьскъ) see Буг Північний.

бузько́, бузьо́к, Wd. *бу́зьок* (Подністров'я, Ср.), *бу́зюк* (No. Подністров'я), *бу́вько* (Бучач), *бо́вько, бу́зко* (Uk.-Po. boundary, cf. Клепикова ВСЯ. 5, 158 - 160) 'stork', ModUk.; Ru. dial. *буза́н* (Клепикова op. cit. 158). — Deriv. *бузьо́чок, бузькі́в,* Wd. *бу́зя;* FN. *Бузько́, Бузько́вич, Буськович,* a. o. — Syn. *бу́сел, бу́сол, леле́ка, чорногу́з,* Деркач 28 - 29; dial. *боцю́н, боця́н, бу́сель, -ень, бу́соль, леле́га, ліля́к, некле́йка,* Клепикова op. cit. 150 - 151.

The word is generally connected with Tk. *boz, buz* 'gray', Radloff 4, 1681 - 1682, 1866, Miklosich TE. 1, 266, Корш ИОРЯС 8 : 4, 34, Мелиоранский ibid. 7 : 2, 34, Клепикова op. cit. 158 - 159; see also бу́сел.

бу́їй see буй 1.

буй 1. also бу́їй, бу́єн, бу́йний 'violent, tempestuous, furious; raging, wild; wanton, turbulent; uproarious, boisterous', MUk. буй (XVI—XVII c.), OES. буи (XI—XV c.), BRu., Ru. *буй,* DCS. *bujь,* Bu., Ma. *бу́ен,* SC. *bȕjan,* Sln. *bújən,* OCz. *buj,* Slk. *buj* 'wildness, exuberance', Po. *bujny,* LoSo. *bujnjeś se* 'to be wanton'. — Deriv. *бу́йголова, бу́йтур, бу́єсть, бу́йство, -вувати; буйне́сенький, бу́йність, -но, буйко́, буя́к, буя́[ві]ти;* FN. *Бу́йний, Буйне́нка, Бу́йко, Буйно́вич, Буйня́к;* GN. *Буя́ни, Буя́нів, Буя́нки.* — Syn. *(ро́стом:) вели́кий, висо́кий; (про зла́ки, траву́ й под.:) дорі́дний; (ві́тер:) бурхли́вий, ревучи́й, пори́вчастий, нава́льний; (густи́й:) рясни́й,* Деркач 28, 166.

PS. **bujь*, **bujьnъ* 'wild', IE. root ***bheu-* : ***bhou-*, the same as in *бу́ти,* q. v.; *bujь* is compared with Skt. *bhū́yān* 'more, stronger, bigger', *bhū́ris* 'much; big, violent', OHG. *buro-lang* 'very long', E. *burly* 'large, corpulent, huge'

Latv. *bûra* 'big pile', etc.; the orig. meaning was 'grown up', it was developed to 'strong', and later to 'wild', 'wanton', etc., Meillet Et. 378, Berneker 1, 98, Trautmann 40, a. o.

буй 2. Gsg. бýя 'open (windy) place', OES. около буя; боуевище (1136). — Syn. *відкрúте (вітряне) мíсце.*

According to Потебня Эт. 4, 53 - 54, the word is connected with буй 1., and its basic meaning is 'high place', see also Преображенский 1, 51; Vasmer's derivation from OSw. *bó*, ONor, *bú* 'domicile' (cf. his ED. 1, 139) is improbable.

буй 3. 'buoy', ModUk.; BRu., Ru. (since 1705) 'ts', Po. *boja.* — Subst. *поплавúще; „кінці, віхи, маякú, ґалаґанú, хвиґýри"*, Степанковський 32.

From Du. *boei* 'ts', Matzenauer 122, Meulen 38, Смирнов 67, Льохін 106.

бýйвіл, бýйвол, Wd. also бýйвал, бýйло, arch. бýвол 'buffalo', MUk. буйволами Ipl. (XVIII c.), OES. буйволы Npl.; буволы Npl.; биволъ; быволь adj. — BRu. *бýйвал*, Ru. *бýйвол*, dial. *бýйла, бýйло*, Bu., Ma. *бúвол*, SC. *bívo*, Sln. *bívol*, Cz. *buvol*, OCz. *byvol, buval; bubalus*, Slk. *byvol*, Po. *bawół*, OPo. *bujwół, bajwół;* UpSo. *buwoł.* — Deriv. *буйволеня́, буйволúця, буйволя́тина, буйвóлій, бýйволів, бýйволовий.* — Syn. AmUk. *бóфало.*

The variableness of forms suggests a f/e. deformation of a non-Sl. term, most probably of Lat. *būbalus*, LLat. **būvalus* or, perhaps, Gk. *búbalos* (> **vuvalъ*) influenced by буй 1., and віл, q. v., Berneker 1, 116, Brückner Archiv 42, 144, Meillet RS. 68, Георгиев 46, a. o.

бýйний see буй.

бук 'Fagus silvatica : beech - tree', MUk. букъ (1627 Беринда), OUk. букъ (1404 Тимченко 153); known to all Sl., yet, Sln. *búkev, bûkva*, SC. *bŭk* || *bŭkva*, wanting in OCS. (here *bukъvi* only, see *бýква*). — Deriv. *букíвка, букíвнúця, буковéнний, бýковий, бýковúна, букóвник, бýквиця, бучевúна, бучúна, бучóк*, etc.; FN. *Бýчко, Бýчок, Бучкóвський;* GN. *Бýки, Бýків, Бýкова, Бýковúна, Бýковиця*, Wd. *Буков'єл* (Гуц.), *Бý[ч]ковець, Бучков'ят* (Бойк.), *Бук, Букíвско, Бýчки* (Лемк.).

As to the origin of PS. **bukъ* opinions are divided; although the reference to OTeut. **bōkō-* : Goth. *bōka* f., ON. *bók* f., AS. *bôka* f., OHG. *buohha*, etc., supports the assumption of an OTeut. origin of it, Kiparsky 217 - 218, РССтоцький 4, 41, Vasmer 1, 139, Wissemann 23 ff., some etymologists regard it as a pre-IE. substrat borrowing in Sl., Machek LP. 2, 146, 154, 156 - 158, Rudnicki Biul PTJ. 15, 127 - 137, Milewski RS. 21, 1, 63 - 66; the shortening of the stem vowel in SoS. testifies an old borrowing, Kuryłowicz PZ. 5 - 6, 199; see also *бýква, буквáр, буз.*

бýкар, бýкер 'plow with two or three shares' (Херсонщина, Чижевський AUA. 5, 1217), first recorded in the XX c.; Ru. *бýкер* (РФВ. 68, 398). — Subst. *плуг із двомá абó трьомá чересля́ми.*

This word is undoubtedly connected with the **name** under which such plows figured in the catalogues of **agri**cultural machinery factories: "Becker"; obviously it is a G. name — perhaps the name of the inventor or manufacturer of such plows, Чижевський, l. c., and orally (1962).

Букарéшт see Буґарéшта.

бýкарт see бéнкарт.

букáт[а] Wd. (Hc.) 'piece, slice, bit', MUk. буката (XVIII c.); Po. (from Uk.) *bukata.* — Deriv. *букáтка;* MUk. *букáтя* (XVIII c.); FN. *Букáта, Букатю́к.* — Subst. *кусóк, шматóк, дрíбка; скúб[к]а.*

From Rm. *bucată* 'ts', the ultimate source being LLat. *buccata* 'mouthful', Puşcariu 19, Шаровольський 1, 55, Шелудько 2, 128, Cioranescu 109, a. o.

букашка 'plant-, tree-louse, vine-grub' (Кониський), first used in the XIX c.; Ru. *букáшка* 'ts'. — Subst. попелиця.

From Ru. *букáшка (: бýкать* 'to produce a deep sound'), Шанский 47.

бýква 'letter, type', MUk. буква; OES. букы, буковь, буква; BRu., Ru., Bu., Ma. *бýква,* OCS. *bukъvi* Pl. 'letter (epistle), writ, document', SC. *bŭkva* 'beech-tree; fool', Sln. *bûkve* || *búkve* Pl. 'book', Plb. *bükvói* Pl. 'book'. — Deriv. *буквáльний, -ність, -но, бýквенний, букводрукýючий, бýквиця, бýквочка, буквоїд(ка), буквоїдство, -ський.* — Syn. *лíтера, графéма.*

Undoubtedly an OTeut. word which, even on the adoption of Roman characters by Teut., was not substituted by a borrowed term; it made its way into Sl. at an early period, Kluge 46; Sl. букы is connected with Goth. *bōkōs* (Pl. of *bōka*), 'book, letter (epistle), document'; it was borrowed somewhere in the South (Balkan) and from there came to ES., Kiparsky 219, РССтоцький 5, 64-67, Vasmer 1, 140, Sławski 1, 49, Львов КСИС. 28, 61, Hüttl-Worth AUA. 8, 79.

букáр 'ABC-book, primer', MUk. букварѣ : áзбучники (1627 Беринда); Ru. Bg. *буквáрь,* SC. *bŭkvār* 'alphabet; primer'. — Deriv. *буквáрик, буквáрний.* — Syn. *грамáтка* (1861 Куліш).

It is doubtful whether *буквáр* has a connection with Goth. *bōkāreis* 'writer' through (XII c.) CS. *букарь*||*букварь* 'ts'; the word is rather an ES. and SoS. neologism based upon *бýква,* see s. v., Kiparsky 219, Vasmer 1, 140.

бýкель see пýкель.

букéт, Wd. бýкет 'bouquet, nosegay, bunch of flowers', ModUk.; BRu., Ru., Bu. ts, Po. *bukiet,* etc. — Deriv. *букéтик, букéтний, -товий.* — Subst. *в'язанка, пучóк квітів, кúтиця,* Кузеля 51.

From Fr. bouquet 'ts', АкСл. 1, 678, Gamillscheg 130-131; according to РССтоцький 4, 200, Wd. *бýкет* came from Fr. through the medium of ModHG. *Bukett.*

букініст 'second-hand bookseller; dealer in old books', ModUk.; BRu. ts, Ru. *букинúст* (since 1836), Po. *bukinista,* etc. — Deriv. *букіністка, -ізм, -істський, букіністúчний.* — Subst. *продавéць старúх, ужúваних книжóк, мап, рукóписів, тóщо, вýличний антиквáр.*

From Fr. *bouquiniste* 'ts', АкСл. 1, 678-679.

буклáк Wd. 'pitcher, jug' (Желеховський 1, 48), ModUk.; Po. *bukłak.* — Subst. *збáнок.*

From Po. *bukłak,* the ultimate source being Tt. *baklak* 'ts', see баклáга.

бýкля, Wd. бýклія 'curl', ModUk.; BRu., Ru. (since 1803) ts. — Subst. *кýчері.*

From Fr. *boucle* 'ringlet', АкСл. 1, 679, Gamillscheg 125.

букмé[й]кер 'bookmaker, one who makes a book of bets' (Бойків 77), ModUk. only — Subst. *посерéдник у грі в тоталізáтор на кінських перегóнах.*

From E. *bookmaker* 'ts', Льохін 106.

букóліка 'bucolic (poem)' ModUK.; BRu. ts, Ru. (since 1836) *букóлика,* Po. *bukolika,* etc. — Deriv. *буколíчний.* — Subst. *антúчна пастýша поéзія,* Бойків 77.

From Gk. *bukólos* 'shepherd' through the medium of Lat. *bucolica,* Горяев 438, АкСл. 1, 679, Лесин-Пулинець 41-42.

букóрія see бокýри.

букс, буксýсник see бýкшпан.

бýкса 'axle-box, box', ModUk.; BRu. ts, Ru. *бýксы,* Po. *buks, buksa,* etc. — Deriv. *бýксовий, буксувáти,*

-áння. — Subst. *чаву́нна коро́бка для підши́пника паровóзної або́ вагóнної óсі,* Льохін 106.

From ModHG. *Büchse* 'ts', Льохін l. c., АкСл. 1, 679-680.

букси́р 'tow, tow-rope, tow-line; tug, tugboat, tow-boat', ModUk.; BRu., Ru. (since 1803) ts, Po. *buksować.* — Deriv. *букси́рний, букси́ровка, букси́рувáти, -áння.* — Subst. *галівни́к, галівни́й пароплáв,* Бойків 77.

From Du. *boegseeren* 'ts', Горбач 1, 27.

букурíя see бокýри.

букýт Wd. 'trunk (for lumber)', ModUk. only. — Syn. *пень, ботю́к,* Желеховський 1, 49.

The word seems to be a f/e. deformation (: кут) of ботю́к, q. v.

бýкша, dial. букш, бýхша 'hoop (a little ring placed at the end of a bolt to rivet it)', ModUk. only. — Deriv *букшувáти;* Wd. *бу[к]шти́ник* (Пшеп'юрська 71). — Subst. *дерев'яна абó метальóва втýлка в кóлесі,* Лисенко 19, *мáточина в кóлесі,* Шелудько 1, 22.

From ModHG. *Büchse* 'ts', Шелудько l. c.; Po. mediation, suggested by Richhardt 37, is to be proved.

бýкшпан, also букс, буксýсник '*Buxus sempervirens* L. : box [-tree]', ModUk.; BRu., Ru. (since 1836) *букс,* Po. *bukszpan,* etc. — Deriv. *бýкшпановий.* — Syn. *ґ[р]ýшпан,* Makowiecki 68; subst. *самши́т,* Подвезько 69.

From ModHG. *Buchsbaum* (< MHG. *buhsboum*) 'ts', РССтоцький 4, 152; Po. mediation, suggested by Richhardt 37, is to be proved.

букшпри́т see бýшприт.

букштéлі Wd. 'centring, scaffold for vaulting', ModUk. — Subst. *кружáло; лýки з дощóк, на які́х мурýють склепíння,* Кузеля 51.

From ModHG. Bogengestell 'ts', Желеховський 1, 49.

букшувáти see бýкша.

булавá, Wd. булáва (Огієнко РМ 1, 350) 'mace, staff of power, truncheon', MUk. булава (XVII c. Гептаглот 50), булавами Ipl. (XVIII c.), OES. булава; BRu., Ru. *булавá,* Po. (since the XV c.) *buława.* — Deriv. *булáв[оч]ка, булáвний, булáвочний, -ник, -ниця,* FN. *Булавá, Булавéнко, Булáвин, Булави́цький;* GN. *Булáвин, Булáвинське, Булави́нівка.* — Subst. *стародáвня збрóя : кий із грýбим кінцéм; знак ури́ду, гетьмáнської влáди,* Тимченко 153.

The older explanations of the word derived it from a Tk. source, Miklosich 417, TE. 1, 268, Горяев 33, a. o.; according to Корш Archiv 9, 463, Ильинский РФВ. 557 - 558, Berneker 1, 100, Brückner 48, a. o., it comes from PS. **bula* (suffix *-ava*), cf. Po. *buła* 'clump, lump', Sln. *búla* 'boil, swelling' Cz. *boule* 'ts'; see also Vasmer 1, 141, a. o.; in view of morphological and semantic difficulties some etymologists consider it obscure, cf. Sławski 1, 50.

булáний 'dun, light bay, fallow, pale yellow, cream-colored', since 1570 (Корш Archiv 9, 493); BRu. *булáны, буланый,* Po. *bułany.* — Deriv. MUk. *буланострокатий* (XVIII c.); GN. *Булáново.* — Syn. *(про кóні :) половóї, жовтя́вої крáски,* Тимченко 153.

From No. Tk. *bulan* 'ts', Miklosich 417, Корш l. c., Lokotsch 29, Berneker 1, 100; Tt. *bulan* 'elk', Alt. *pulan,* Kirgh. *bulan* 'kind of gazelle; dun, [pale]yellow, fallow', Дмитриев 22, a. o.

булáт 'Damask steel; sword, blade', MUk. булатный (XVIII c.), OES. булатъ; BRu., Ru. ts, Po. *bułat,* OCz. *bulát.* — Deriv. *булáтний, булáтовий.* — Subst. *гартóвана, твердá й пружнá сталь; з булáту зроблена шáбля,* Бойків 78.

From No. Tk. *bulat* 'ts', the ultimate source being Pers. *pūlād*, Miklosich 24, Макарушка 12, Berneker 1, 100, Lokotsch 134, Дмитриев 39, a. o.

булахівка 'street, lane' (Желеховський 1, 49), ModUk. only. — Deriv. FN. *Булахо́вський;* GN. *Була́хів, Була́хівка.*

Origin obscure.

булдига 'hollow trunk (of a tree); hollow bone', ModUk.; Ru. *булдыга.* — Syn. *бо́вдур.*

Origin obscure; some linguists connect it with *булава́,* Vasmer 1, 142, a. o.

булдир'я́н dial. (Одеса, Херсон) Bot. 'Valeriana officinalis L.: valerian', first recorded in 1881 (Lindemann). — Syn. see валеріяна.

A f/e. deformation of *Valeriana* influenced by Ru. *балдырья́н* < ModHG. *Baldrian,* Корш Archiv 9, 487, Преображенский 1, 14.

булдо́ґ, SovUk. бульдо́г 'bull-dog; revolver (with a short barrel)' ModUk., BRu., Ru. *бульдо́г,* Po. *buldog,* etc. — Subst. *англі́йська поро́да соба́к; револьве́р,* Бойків 78.

From E. *bulldog* 'ts', Kirkconnell 8.

буле́ 'boule (legislative council of elders or chiefs; senate; legislature of modern Greece)', ModUk. — Subst. *держа́вна ра́да (в Гре́ції),* Бойків 78.

From Gk. *bulḗ* 'ts'.

були́г[ов]а see болі́голов.

були́жник 'cobblestone, cobble', ModUk.; Ru. *булы́жник* (since 1780). — Deriv. *були́жний.* — Subst. *(ди́кий) ка́мінь.*

From Ru. *булы́жник, булы́жный (: булы́га* 'ts' connected with *булава́,* q. v.), АкСл. 1, 684, Шанский 48.

булімі́я 'bulimia (a morbid, insatiable hunger; also the disease characterized by it)', ModUk. — Subst. *хоробли́ва ненаже́рливість, во́вчий апети́т,* Бойків 78.

From Gk. *bulimía* 'ts'.

бу́лінь 'binding rope', ModUk. only. — Subst. *прив'язна́ ли́нва,* Горбач 1, 26.

From Du. *boelijn* 'ts', Горбач l. c.

бу́лка 'white loaf; roll', MUk. булъку Asg. (XVIII c.); BRu., Ru. (since 1731) ts, Po. *bułka.* — Deriv. *бу́лочка, бу́лочня, бу́лочник, -иця.* — Syn. *бі́лий пшени́чний хліб,* Тимченко 153.

Perhaps from Po. *bułka* 'ts', the ultimate source being Fr. *boule* 'ts', or MHG. *bulla,* ModHG. *Beule* 'swelling, boil', Преображенский 1, 52, Sławski 1, 50, a. o.

бу́лла, Wd. бу́ля 'the Pope's (Papal) bull', MUk. буллямъ Dsg. (XVII c.), булли Gsg. (XVIII c.); BRu., Ru. ts, Po. *bulla,* etc. — Subst. *па́пська постано́ва або́ декре́т,* Тимченко 153.

From Lat. *bulla* 'ts', Тимченко l. c.

буля́бишка dial. 'Nymphaea alba L.: water lily' (Полісся, Лисенко 19), ModUk. only. — Syn. see *лата́ття.*

From *бу́льба,* q. v., perhaps under the influence of *Lilium bulbiferum L.*

буль! interj. imitating a bubbling or gurgling sound, ModUk.; BRu., Ru. *бульк!, буль-бу́ль!,* Po. *bul-bul!* — Deriv. *бульк!, буль-буль!, бу́лька, бу́льочка, бу́лькати, -ання, бу́лькнути, -нення, буькота́ти, -а́ння, булькоті́ти, -і́ння, бульча́ти, бубу́лькати, бубу́лькнути;* FN. *Бу́лькот.*

An o/p. variation of root **bъlk-,* see бе́лькати.

бу́льба, Wd. also бу́льва (Посяння, Пшеп'юрська 71) 'tuber; potato; bubble; blister', MUk. булбашки Npl. (XVIII c.); BRu. ts, Ru. dial. *бу́льба, бу́ньба, гу́лба* (Vasmer 1, 143), Po. *bulba, bulwa*, Cz. *bulva*, Slk. *bul'va*. — Deriv. *бу́льбочка, -ковий, бу́льбашка, -шний, бульби́сько, -и́ще, бульбяни́к, бульбо-ви́дний, -збі́р, -ї́д, -плі́д, -утво́рення*, etc., dial. *бульба́н, -ик* (Болехів), *бу́лі* (So-Cp.), *бу́ля* (РССтоцький Slavia 5, 16), *бульмани́* (Закревська ДослМат. 6, 30), FN. *Бу́льба, Бульбе́нко, Бульбої́д, Бульбу́к, Бульбю́к, Бульбу́х*. — Syn. *карто́пля*.

Uk. *бу́льба* (dial. *бу́льва)* comes from Lat. *bulbus* 'bulb', perhaps through the medium of Po. *bulba, bulwa*, Berneker 1, 100, РССтоцький l. c., Richhardt 38; yet, dial. *бу́ля (бу́лі)* seems to be a G. loanword, cf. ModHG. *Bolle* 'bulb'; cf. also Закревська ДослМат. 6, 30 - 31.

бу́льбас see бе́льбас.

бу́льва Wd. see бу́льба.

бульва́р 'boulevard, avenue, (public) walk', ModUk.; BRu., Ru. (since 1803) ts, Po. *bulwar*, etc. — Deriv. *бульва́рчик, бульва́рний, -ик, -иця*. — Subst. *широ́ка, обса́джена дере́вами ву́лиця*, Бойків 78.

From Fr. boulevard 'ts', Кузеля 51, the ultimate source being MHG. *bolwerk*, ModHG. *Bollwerk* 'bulwark, bastion', РССтоцький 4, 238, Gamillscheg 129, Skeat 69.

бульдирія́н see булдирія́н.

бульдо́г see булдо́ґ.

бульдо́зер 'bulldozer', first recorded in the XX c.; BRu., Ru. and other Sl. ts. — Deriv. *бульдо́зерний, бульдозери́ст*. — Subst. *землери́йно-тра́нспортна маши́на*, УРЕ 2, 148.

From E. *bulldozer* 'ts' (: *bulldoze* 'to break into big pieces'), УРЕ 2, 148, Partridge 63.

бульйо́н 'broth, bouillon, meat soup', ModUk.; BRu. ts, Ru. *бульо́н* (since 1780), Po. *bulion*, etc. — Deriv. *бульйо́нчик, бульйо́нний, -о́новий*. — Subst. *ю́шка з м'я́са*, Бойків 78.

From Fr. *bouillon* 'ts' (: *bouillir* 'to boil'), Gamillscheg 128, АкСл. 1, 686.

бу́лька, бу́лькати, etc. see буль!

бум 1. 'boom; sensation, racket', first recorded in the XX c.; BRu., Ru. ts. — Subst. *(бі́ржовий :) коротко-ча́сне ожи́влення економі́чного життя́;* colloq. *сенза́ція, шуми́ха*.

From E. boom 'ts', Льохін 107, АкСл. 1, 686.

бум 2. 'boom (a beam or pole)', first recorded in the XX c.; BRu., Ru. ts, Po. *bum*. — Subst. *брус для гімнасти́чних вправ*.

From E. *boom* 'beam, pole', the ultimate source being Du. *boom* 'pole, tree', Skeat 67, АкСл. 1, 686.

бум! interj. imitating the deep sound of bells, cannons, etc., ModUk.; BRu., Ru., Bu. ts, SC. *bȕm!* Cz., Slk., Po. *bum!* — Deriv. *бум - бум! бу́мкати, -ання, бу́мкнути, бумбу́мкати, -ання*. — Syn. *бом!*

An o/p. interj. of a recent date, РССтоцький 3, 142 and Slavia 5, 15.

бума́га, also бома́га (РССтоцький Slavia 5, 19) 'paper; official paper[s], document, act, deed', MUk. бума́га : ба́волна, папѣръ, а́лбо вся́кая мяккота́ (1627 Беринда), OES. бумагою Isg., на бумаги; Ru. *бума́га* (since 1414), dial. *гума́га*. — Deriv. *бума́жний* 'of paper; of cotton', *бума́жник*. — Subst. *папі́р;* MUk. also *ба́во́вна*.

The word has not yet been satisfactorily explained; according to Корш Archiv 9, 661 and ИзвОРЯС 8 : 4, 55 - 58, *бума́га* is a secondary formation out of the adj. *бума́жний*

'of paper; of cotton', and this is directly based on It. *bambagia* 'cotton', *bambagino* 'of cotton'; in this view Корш is followed by Vasmer 1, 144, who emphasizes the circumstance that paper in the XIV c. came to E. Europe mostly from Italy; yet it is very likely that the word (probably still in the meaning 'cotton') had been borrowed earlier from Iran., cf. Pahl. *pambak*, Pers. *pamba*, Osset. *bambag*, Arm. *bambag*, all 'cotton', Berneker 1, 101; the changes **bamb-* > **bǫb-* > **bub-* > *bum-* speak for old age of the loan, Tedesco Language 27, 581; cf. also Макарушка 12, РССтоцький Slavia 5, 19, Lokotsch 130, Brückner 49; here also dial. *бумбáк* 'cotton thread' (Одещина, Терешко УкДіОн. 1, 96) from the same source (via Rm. *bumbac*, cf. also Cioranescu 115).

бумазéя 'bombasine fustian, dimity', ModUk.; BRu., Ru. (since 1780) ts. — Deriv. *бумазéйний.* — Subst. *рід бархáтної тканúни.*

From Ru. *бумазéя* which, in turn, comes from Fr. *bombasine*, the ultimate source being Gk. *bómbyx* 'silk-worm; silk, cotton', Skeat 67, Lokotsch 130.

бумбáк Wd. (SoCp.) 'beetle', first recorded in the XX c. — Deriv. FN. *Бýмбар* (On UVAN 27, 7). — Subst. *жук.*

The word seems to be a f/e. deformation of *бóмок,* q. v.; see also *бумбáк* under *бумáга.*

бумбáня Wd. (SoCp.) Bot. 'Phaseolus multiflorus : climbing bean', first recorded in 1897 (Верхратський ЗНТШ. 27, 205). — Syn. *фасóля червóна, червоноцвíта, королянка, ґорондéйка, кобильóха, королíв цвіт, красóля, красýля, пасýля дурнá,* a. o., Makowiecki 263.

The word is a f/e. deformation of **бобáня* < *біб,* q. v.

бумерáнґ 'boomerang' ModUk.; BRu., Ru. ts, Po. *bumerang*, etc. — Deriv. *бумерáнґовий.* — Subst. *метáльна зброя австралíйців.*

From E. *boomerang* 'ts', Skeat 67, АкСл. 1, 689.

бýна Wd. (Буковина, Дощівник PM. 2, 301) 'grandmother', first recorded in the XX c. — Deriv. *бýнця.* — Subst. *бáба.*

From Rm. *bună* 'ts', Дощівник. l. c., Puşkariu 20, Cioranescu 115.

бýнда 'felt coat, overcoat', first recorded in 1809 (Дэже StSl. 7, 161); Po., Cz. *bunda* 'ts'. — Deriv. *бýндочка;* Wd. *бýндя;* FN. *Бýнда.* — Subst. *кожýх, шýба.*

From Hg. *bunda* 'ts', Дэже l. c.; Brückner 49, Cioranescu 116, Бабкин ВЯ. 4 : 2, 95.

бундéр Wd. (Hc.) 'rich man; city mayor', first recorded in 1910 (Гнатюк ЕЗб. 26, 334). — Subst. *багáч; начáльник мíста.*

From ModHG. *Bürger* 'townsman, citizen', Гнатюк l. c.; see also бюрґер.

бундз, FN. Бýндз[а], etc., see будз.

бундю́чний, also пиндю́чний 'boastful, haughty, conceited, vaunting, presumptuous', ModUk.; Po. (from Uk.) *buńdiuczny* (Brückner 49), *buńdziuczny* (Słownik PAN. 1, 724). — Deriv. *бундю́чність, -но, бундю́читися, бундя́читися.* — Syn. *пихáтий, гордовúтий, гонорúстий, гоноровúтий, фудýльний,* Деркач 28.

According to Brückner 49, the word comes from *бунчýчний* see *бунчýк;* it seems to be f/e. influenced by *індúк,* dial. *індю́к, індю́р,* cf. *індúчитися,* dial. *індю́читися=бундю́читися; пиндю́чний, пиндю́читися* is influenced by *пúха,* q. v.

бунíти, бжунíти Wd. 'to buzz', first recorded in the XIX c.; Ru. dial. *бунéть, бýнить,* Bu. *бýня,* SC. *bùniti.* — Deriv. *буня́к* 'bumble-bee'. — Syn. *гудíти, дзизчáти, бинчáти, бúнькати, жабонíти,* РССтоцький Slavia 5, 19.

An o/p. formation like *бу́кати, бу́мкати,* etc., Berneker 1, 101, РССтоцький l. c.; Bu. *бу́ня* is referred to **bujati* (see буя́ти) by Георгиев 90; doubtful.

бу́нкер 'bunker, hopper', ModUk.; BRu., Ru., Bu. ts, Po. *bunkier,* etc. — Deriv. *бу́нкерний, бункерува́ти, -а́ння.* — Subst. *приміщення для ву́гілля, руди́, ко́ксу,* тощо; Wd. *протибо́мбовий схов, бомбосхо́вище.*

From ModHG. *Bunker* 'ts', РССтоцький 4, 261; according to Kirkconnell 12, it is a loan from E. *bunker;* doubtful.

бунт 'riot, rebellion, revolt, mutiny, sedition; bale, pack bundle', MUk. бунтовъ Gpl. (XVI c.), отъ бунта (XVII c.), бунти Npl. (XVII c.), от... бунту (XVIII c.); BRu., Ru. ts, SC. *bünt,* Sln. *pùnt,* Po. *bunt,* Cz. *bunt, bund; punt;* Slk. *bunt.* — Deriv. *бунтівни́й, -и́к, -и́ця, -и́цький, -и́чий, бунта́р, -ка, -ство, -ський, бунт[ів]ли́вий, бунтува́льний, [з]бунтува́ти[ся], бу́нтик, бунта́й;* MUk. мятéжник, бунто́вник, спра́вца трво́ги (1596 Зизаній), бунтовство (XVIII c.), бунтован'е (XVI—XVII c.), бунтовати[ся] (XVI—XVIII c.), бунтовничий, бунтовный (XVII—XVIII c.). — Subst. *ворохо́бня, ро́зрух, повста́ння; в'я́зка, пучо́к,* Тимченко 154.

From MHG. bunt, ModHG. Bund 'bond, fetter, confederacy' (: binden), Miklosich 24, Berneker 1, 101, Шелудько 1, 23, Тимченко l. c., Огієнко РМ 2, 399-400, РССтоцький 4, 156 and Slavia 5, 19, a. o.

бунчу́к 'bunchuk, Cossack standard; hetman's banner with horse-tail hanging from its top end', MUk. бунчуки Apl. (XVII c.), подъ бунчукомъ (1732); BRu., Ru., Bu. ts, Po. (from Uk.) *buńczuk,* Cz., Slk. *bunčuk.* — Deriv. *бунчукове́нко, бунчу́чний, бунчу́жний,* MUk. *бунчучный* (XVII—XVIII c.), *бунчучество* (XVIII c.); see also *бундю́чний.* — Subst. *деревце́, закі́нчене кі́нським хвосто́м — відзна́ка ви́щого туре́цького досто́йника, вжи́вана теж у козакі́в,* Кузеля 51.

From Tk. *bunčuk* 'ts', Тимченко 155, Lokotsch 29, Дмитриев 22, Рогаль 184.

буня́к Wd. see буні́ти.

бу́нька 'pitcher, jar', ModUk. only. — Deriv. FN. *Бу́нька.* — Subst. *зба́нок, гле́чик.*

The word seems to be a f/e. deformation of *ба́нка,* q. v.; there is hardly a connection between it and Cz., Slk. *buňka* 'honeycomb cell' of obscure origin, Machek 51.

бур 1. 'auger', ModUk.; BRu., Ru. ts. — Deriv. *бури́ти, бури́льний, -ик, -иця.* — Subst. *інструме́нт для свердлі́ння землі́.*

From ModHG. *Bohrer* 'ts', АкСл. 1, 693-694, Льохін 108; see бура́в.

бур 2. EN. Boer (Du. colonist in So. Africa), ModUk.; BRu., Ru., Bu. ts, Po. *bur,* etc. — Deriv. *бу́рський.* — Subst. *голля́ндський колоні́ст у півде́нній А́фриці.*

From Du. *boer* 'peasant, tiller of the soil', Skeat 66-67.

бур 3. see бу́рий.

бура́ see бо́ракс.

бура́в 'perforator, gimlet; auger', ModUk.; BRu., Ru. (since the XVI c.) ts. — Deriv. *бура́вчик, бура́вити[ся], бура́влення.* — Syn. *бур;* subst. *свéрдел.*

Like *бур* 1, the word is considered as a borrowing from ModHG. *Bohrer* 'ts', Miklosich 24, Преображенский 1, 53, АкСл. 1, 693-694; according to Корш, Archiv 9, 494, it comes from Tk. *bur* 'to drill' and its deriv.; doubtful.

бура́к Wd. see буря́к.

бура́н 'snow-storm', ModUk.; BRu., Ru. (since 1789) ts. — Subst. *снігова бу́ря.*

From Tk. buran 'ts', Преображенский 1, 53, Lokotsch 29, АкСл. 1, 695, Попов 27.

бу́рбіль Wd. (Cp.) see балвір.

бурбо́н 'churl', ModUk.; BRu., Ru. ts. — Subst. *гру́ба людйна, не́ук,* Льохін 108.

From Fr. *Bourbon* (dynasty in France: 1589 - 1792 and 1814 - 1830); the name became a depreciative term during the Fr. revolution, АкСл. 1, 695.

бурґомі́стр, Wd. бурґоміст[е]р, бу́рмістр, бурми́стр, 'burgomaster, mayor', MUk. бурмистры Npl. (1516), анфипат, бурми́стръ, ста́ршїй радца, а́лбо спра́в'ца в'сякои земли (1596 Зизаній), бурмистрови Dsg. (XVII c.), бурмистри Npl. (XVIII c.); BRu. *бурмі́стр,* Ru. *бурго́ми́стр,* Po. *burmistrz.* — Deriv. *бурґомі́стрський;* Wd. *бурмиструва́ти;* MUk. бурмистра (XVII c.), бурмистровство (XVII—XVIII), бурмистерство (XVIII c.), бурмистровскый (XVI c.). — Subst. *голова́, поса́дник мі́ста, мер,* AmUk. *ме́йор.*

From MHG. *burgermeister* 'ts', РССтоцький 4, 181; in Wd. *бу́рмі́стр,* the medium of Po. *burmistrz* is possible, cf. Шелудько 1, 24, Горбач Суч. 9(45), 114.

бурґ, Wd. also бурк (Гнатюк ЕЗб. 4, 236) 'castle', ModUk. — Subst. *за́мок,* Кузеля 51.

From ModHG. *Burg* 'ts'.

бу́рда 1. 'quarrel, fight', MUk. бур[ъ]ды (XVI—XVII c.); Po. *burda.* — Subst. *сва́рка, аванте́ра; така́ дитя́ча гра,* Кузеля 51; *зва́да, колотня́,* Тимченко 155.

The word seems to be an abbr. of *галабу́рда,* q. v.; the derivation from Fr. *bourde* 'lie', Brückner 48, Тимченко l. c., is to be rejected for semantic reasons.

бу́рда 2. 'burden', MUk. бурды Npl. (1642); Po. *burda* (since 1564) 'ts'. — Subst. *тяга́р, вага́,* Тимченко 155.

From MHG. *bürde* 'burden, load', Brückner 49, Тимченко l. c., Kluge 45.

бурда́ 'slipslop; wish-wash', ModUk.; BRu., Ru. (since 1731) ts. — Deriv. FN. *Бурдуче́нко, Бурдя́к.* — Subst. *мутни́й напі́й,* Кузеля 51.

According to Савинов, РФВ. 21, 28, it comes from *бордо́ (: бордо называет просто бурдашкой... „Принеси-ка брат", говорит, „бурдашки",* Гоголь), cf. Преображенский 1, 53; for semantic reasons, however, the derivation from Tt. *burda* 'turbid, thick drink', Miklosich TE. Nachtr. 1, 18, АкСл. 1, 695 - 696, a. o., is more convincing.

бурде́й, also бурдій 'mud - hut, earthen hut; house without a chimney; brothel', first recorded in the XIX c.; Bu. *бурде́й.* — Deriv. *бурде́йчик;* FN. *Бурде́йний.* — Subst. *землянка; курна́ ха́та; публі́чний дім.*

From Rm. *bordei, burdei* 'ts', Vincenz 11, Cioranescu 97; see also the following word.

бурде́ль, борде́ль, also бурде́й 'brothel, bawdy - house', first occurrence : XIX c.; Ru. *борда́к борде́ль* (Vasmer 1, 107), Bu. *борде́й, бурде́ль,* Po. *bordel, burdel,* etc. — Deriv. *бурде́льчик, бурде́льний, -иця.* — Subst. *публі́чний дім, дім розпу́сти.*

From Fr. *bordel* 'ts', Gamillscheg 122.

бурді́й see бурде́й.

бурдю́г, бурдю́к, also бордю́г, бордю́х, бордю́к, '[wine-, water-]skin', MUk. в бурдюгѣ (1669), бурдюги (XVIII c.), бордюгъ (XVIII c.); Ru. *бурдю́к* (since 1836), Po. (from Uk.) *burdziuk.* — Deriv. *бурдюжо́к; бурдюки́ би́ти.* — Subst. *міщо́к із шку́ри, вжи́ваний на вино́, во́ду та інше*

тéчиво; шкуратя́не начи́ння на хова́ння плúнів, Тимченко 155.

From Tk. : Azerb. *borduk* 'wine-skin', cf. Radloff 4, 1832, followed by Vasmer 1, 147, who rejects Brückner's etymology from Tk.-Tt. bardak 'jar', (cf. his ED. 45); inconceivable is also the derivation from Rm. *burduf,* Vincenz 10; according to Дмитриев 22, there is no Azerb. *borduk* in existence: ES. *бурдю́к* is rather a Caucasian loanword; cf. also Преображенский 1, 53.

буре́ки Npl. 'a kind of pastry; dumplings', ModUk. only. — Syn. *варе́ники,* Грінченко 1, 111.

It is connected with *бу́рка* 'potato' (dumplings filled with mashed potato).

бу́рець, Npl. бу́рці '[side-]whiskers', ModUk. only. — Syn. *бакенба́рди.*

From *бур, бу́рий,* q. v.

буре́шка Wd. see мандибу́рка.

буржуа́, буржу́й 'bourgeois, townfolk', ModUk.; BRu., Ru. (since 1863) ts, Bu. *буржоа́,* Po. *burżua, burżuj,* etc. — Deriv. *буржуа́зія, -а́зний, буржу́йка, буржу́йський, [з]буржуа́зіти, обуржуа́зитися, -зню́ватися, -зне́ння, -зню́вання.* — Subst. (orig.:) *мéшканець мíста; влáсник капітáлу;* (SovUk.:) *протúвник більшовúцького режи́му.*

From Fr. *bourgeois* 'inhabitant of a town' (: LLat. *burgus* 'a fortified place, esp. town'), АкСл. 1, 696-697, Gamillscheg 132.

бу́рий 'brown, chestnut, fulvous', MUk. бурий (1758), OES. в бурых; BRu. *бу́ры,* Ru. *бу́рый,* Po. *bury,* Cz. dial. *burý,* Ca. *buri.* — Deriv. *бу́рець;* dial. *бурі́нник;* FN. *Бу́рич.* — Syn. *сíрий; брунáтний.*

The explanation of Срезневский 1, 194, deriving it from Lat. *burrus* 'fiery-red' can hardly be accepted; its occurrence in ES., Po., Ca., and dial. Cz. only, perhaps supports the view that it was borrowed from Tk. Osman. *bur* 'red' or, most probably, from Pers. *bor* 'red', Matzenauer LF. 7, 17, Miklosich TE. 1, 269, Nachtr. 1, 18, 2, 90, Berneker 1, 102-103, Корш Archiv 9, 493, (extensively:) Herne 64-65.

бу́рити 'to stir up, cause to ferment; to pull down, destroy', MUk. бурите (XVI c.), бурить (XVII c.); BRu. *бурьі́ць,* Ru. *бури́ть,* SC. *búriti se,* Sln. *búriti,* Cz. *bouřiti,* Po. *burzyć.* — Deriv. *бу́ритися, з-, під-, по- бу́рити, з-, під-, по- бу́рення, підбу́рювати, -ач, -ачка;* dial. *бури́ло,* a. o. — Syn. *руйнувáти; (щось склáдене, збудóване і под.:) розкидáти; (сúльним удáром, нáтиском і под.:) висáджувати; (сúльно тектú:) бúти, тектú,* Деркач 28, 159, 184.

It is connected with *бу́ря* 'storm', q. v., Berneker 1, 103, Meillet RS. 2, 64, Кириченко РМ. 5, 85, Младенов 50, a. o.; according to Преображенский 1, 658, it comes from a contamination of **заобори́ть* and *бу́ря;* inconceivable.

бури́шка Wd. 'potato' see мандибу́рка.

бурк see брук or бурґ.

бу́рка 1. Wd. 'potato' see мандибу́рка.

бу́рка 2. 'felt cloak', MUk. бурку Asg. (1734); BRu., Ru. (since 1780) ts, Po. (from Uk.) *burka.* — Subst. *вóвняна опанчá,* Тимченко 156.

Derived from *бу́рий* 'brown felt cloak', cf. Brückner 49-50, followed by Vasmer 1, 147; inconceivable are explanations from Pers. *bärk* 'leaf', Горяев 34, Lokotsch 19, and from Hg. *burok* 'cover', *burkolat* 'wrapping', Дмитриев 39.

бу́ркати, бу́ркнути 'to grumble, mutter, growl: to rouse, wake up, call up; to answer sharply (abruptly, rudely)', MUk. буркне (XVIII c.); BRu. *бу́ркаць, бу́ркнуць,* Ru.

бу́ркать, бу́ркнуть, Sln. *búrkati* 'to bubble', Po. *burknąć, burczeć.* — Deriv. *буркота́ти, -а́ння, буркоті́ти, -і́ння, бурча́ти, -а́ння, бурк[от]у́н, бурк[от]уне́ць, бурку-ни́на, буркуно́чок, бурку́нчик; буркотли́вий, -вість, бурча́к, бурчачо́к, бурча́ло, бурчи́муха;* FN. *Бурка́ч, Бурку́н, Бурку́ненко;* GN. *Бурка́нів, Буркачі́, Бурча́к, Бурча́цьк[е].* — Syn. *бурмота́ти, ворча́ти; (гру́бо:) гари́кати;* see also *воркува́ти,* Деркач 28.

According to Bezzenbenger BB. 26, 188, it is a *k*-extension of *бу́ря,* q. v.; yet, it is more probable that the words are of o/p. provenance, Berneker 1, 102, РССтоцький 3, 145, see also бурку́ку́!

бурківка=брукі́вка, see брук.

бурку́ку́! interj. imitating the voice of pigeons, ModUk. only. — Deriv. *буркута́ти (<*буркукута́ти).*

An o/p. formation: *бур-ку-ку!,* РССтоцький 3, 145; see also бу́ркати, бу́ркнути.

бурку́н Wd. = бурку́т, first recorded in the XIX c.

The word seems to be a f/e. deformation of the orig. *бурку́т* under the influence of *буркота́ти, буркоті́ти,* see бу́ркати.

бурку́т Wd. 'spring of mineral water; eagle', first occurrence: XIX c. — Deriv. *буркуто́вий, бурку́тський.* — Subst. *джерело́ з мінера́льною водо́ю; рід гі́рського орла́.*

From Rm. *borcút,* the ultimate source being Hg. *bórkut,* Janów SymbRozwadowski 2, 272, Cioranescu 96; see also *бо́ркут, бурку́н.*

бурку́ш Wd. (SoCp.) 'name of a dog', first recorded in the XIX c. (Верхратський ЗНТШ. 27, 205). Subst. : *„Мадяре в своїй національній нетерпимости надали згірдно те імя на кличку псам, а від Мадяр переняли несьвідомо тую назву і руські селяне",* Верхратський l. c.

From Hg. *burkus* 'Prussian' used as a designation of dogs, Верхратський l. c.; according to Дэже StSl. 7, 161, the name *буркуш* and adj. *буркуский* meaning 'Prussian' had been recorded (as hapax?) in 1809 in Русь - Поляна.

бурла́к, also бурла́ка, бурла́ха 'homeless fellow, peasant without land or family, journeyman, vagrant' MUk. бурлакуетъ (1738), бурлаку Asg. (1750), зъ самихъ бурлакъ (XVIII c.); BRu., Ru. (since 1731) ts, Po. (from Uk.) *burłak.* — Deriv. *бурла́ченько, бурлачи́на, бурлачо́к, бурла́чка, бурла́цтво, -цький, бурлакува́ти, -а́ння, бурла́чити;* FN. *Бурла́ка, Бурла́ха, Бурла́ченко;* GN. *Бурла́цька ба́лка.* — Syn. *бездо́мник, бездо́мок, нетя́га,* Деркач 20; *бурли́голова, бурлі́й.*

The attempts to explain the word etymologically (e. g. that of Berneker 1, 102 : Gy. *burlaku* 'foreigner', Vasmer 1, 148 : MLoG. *būrlach* || *būrscap* 'community', Шанский 49: *бурло́, -ла́н,* a. o.) have not been successful; in view of such syn. as *бурли́голова, бурлі́й,* it is to be considered rather as a deriv. from *бурли́ти,* q. v.; the evolution of meaning : 'seething, turbulent man' > 'vagrant, vagabond' > 'homeless fellow'.

бурле́ск, Wd. also бурле́ска 'burlesque', ModUk.; BRu. Ru. (since 1869) ts, Po. *burleska,* etc. — Deriv. *бурле́скний.* — Subst. *комі́чне зобра́ження (в літерату́рі й на сце́ні); сміхови́нка, жарт, комéдія із співами й танця́ми,* Кузеля 52.

From Fr. *burlesque* 'ts', the ultimate source being It. *burlesco* : *burla* 'joke', Gamillscheg 160, Лесин-Пулинець 42.

бурли́ти 'to seethe, boil', MUk. бурливъ (1594), бурливость (XVII c.); BRu., Ru. (since 1704) ts. — Deriv. *бурло́, бурлі́й, бурли́вий, -вість, бурли́голова;* FN. *Бурлі́й.*

— Syn. *кипіти, клекотати, клекотіти; вирувати, буяти,* Деркач 28.

Derived from *буря,* q. v.

Бурлук, Великий, Середній, Сухий GN. Burluk (name of 3 rivers in Don-basin, Кат. річок 159), ModUk.; Ru. ts. — Deriv. GN. *Бурлуцький.*

From Tk. Osman. *borluk* 'ground, dregs (of muddy water); uncultivated land', Radloff 4, 1661, Vasmer 1, 148.

бурмило, Wd. (Cp.) *бурмак* 'grumbler, growler, mumbler', fig. 'bear; heavy awkward person' ,ModUk. only. — Deriv. *бурмій; бурмоситися.* — Syn. *бурк[от]ун.*

Based on *бурмотати, бурмотіти,* q. v.

бурмістер see бургомістр.

бурмотати, бурмотіти, also бормотати, бормотіти 'to murmur, mutter, mumble, grumble', ModUk. only. — Syn. *буркотати, буркотіти.*

An o/p. formation like *буркотати, буркотіти,* q. v., РССтоцький 3, 145.

бурнус, dial. бурмус (Подністров'я, Janów 152) 'burnous(e), hood; cloak (mantle)', MUk. в бурнусъ (XVIII c.), BRu., Ru. ts, Po. *burnus* — Deriv *бурнусик, бурнусовий.* — Subst. *рід плаща з капюшоном,* Тимченко 157, *верхній одяг,* Кузеля 52.

From Ar. *burnus* 'ts', Макарушка 6, **Lokotsch 30,** Тимченко l. c., (extensively:) Ващенко 10.

бурок see брук or бурґ.

Буромля GN. Buromla (name of a river and city in Ukraine), BR., Ru. ts, Po. *Boromla.* — Deriv. *Буромка, Буромики.*

The name is a f/e. deformation of orig. **Боровля* from *бір, бору,* q. v., influenced by *бурий;* the interchange of suffixes *-omlja||-ovlja* is evidenced in Po. *Lubomla||Lubowla* (||*Lubowl*), cf. Рудницький On UVAN. 15, 40-41.

бурса 'burse, bursa (home or boarding house for students, semi-religious educational institution); flock, herd'; Wd. (Lk.) 'chaos, noise' (Приймак PM. 2, 449); MUk. бурсники Npl. (1493-4), до буръсы (XVII c.), в инъшой бурсѣ (XVII c.), въ бурсѣ (1777); BRu., Ru. (since 1803) ts, Po. *bursa,* etc. — Deriv. *бурсак, -ачка, бурсачина, -ище, бурсачок, -чня, бурсацький;* FN. *Бурса, Бурсак.* — Subst. *спільне мешкання учнів,* Тимченко 157; *заведення, де живуть бідні школярі; гурт, громада, череда,* Кузеля 52; Wd. (Lk.) *нелад, ґвалт, гомін,* Приймак l. c.

From LLat. *bursa* 'sack, purse' also 'number of persons living together (from one purse)', the ultimate source being Gk. *býrsā* 'hide, skin of which purses were made', Тимченко l. c., Преображенский 1, 54, Kluge 39, Skeat 81.

бурсит 'sac or saclike cavity; inflammation of a bursa', ModUk. — Subst. *капсулиця, капшучиця, запалення капсулі,* Бойків 79.

From LLat. *bursa*, see the preceding word.

бурсуватися 'to beat (flutter) about, struggle (within)', ModUk. only. — Subst. *кидатися, метатися (в знесиллі), битися.*

Perhaps it is a f/e deformation of *борсатися* see борсати.

бурт 'groove, encasing, joint, socket', MUk. буртницъ Gpl. (1767); Ru. dial. *бурт,* Po. *burt.* — Deriv. *буртити, буртіти, буртувати, буртіль; буртись!* interj. — Subst. *паз, жолобок у стовпах, куди закладають дошки,* Бойків 79.

From ModHG. *Bort* 'board', Преображенский 1, 54, РССтоцький **Slavia 5, 20, Brückner 50.**

бу́рта 'heap, pile, lot, mound, embankment', MUk на̀ бурти, от буртовъ (1731); Po. *burt[a]*. — Deriv. GN. *Бу́рти*. — Subst. *на́сип; ви́спи земляні́*, Тимченко 158.

From ModHG. *Borte* 'border', Brückner 50, Kluge 39.

бурти́ти, буртува́ти, etc. see бурт.

буру́лька 'icicle; stick-head'; also **буру́нька** 'tube, pipe', ModUk. only. — Deriv. *буру́лечка*. — Syn. *ледяна́ сусі́лька*, Уманець 971; *голо́вка па́лки; тру́бка, ці́вка, ру́рочка*.

The word seems to be derived from *бур* 1. with suffixes *-улька, -унька*, the evolution of meaning being: 'tube, pipe' (> *'stick') > 'stick - head' > 'icicle'.

буру́н 'breaker, surf, backwaves, wave, billow; snowdrift', ModUk.; BRu., Ru. (since 1789). — Subst. *хви́ля; (висока:) вал*, Деркач 28.

Derived from *бу́ря*, q. v., Berneker 1, 103; less convincing is the derivation from *бу́ркати, бурли́ти* proposed by Преображенский 1, 54; or from Tk. *burun* 'nose', Дмитриев 45.

бурунду́к 1. also буручу́к, буркунчу́к Bot. 'Medicago falcata L. : lucern', ModUk. only. — Syn. *бурку́н, ці́га, чечеви́чник, горо́шок, люце́рна серпа́та, меду́нка, равли́нник, раве́льник серпува́тий, спотика́з*, Makowiecki 226 - 227.

According to Miklosich TE. Nachtr. 2, 189, it comes from Tk. *burunduk* 'ts'; dial. *буручу́к, буркунчу́к* are contamination forms of *бурунду́к* and *буркун*, q. v.

бурунду́к 2. 'chipmuck, chipmunk, hackee', ModUk.; BRu., Ru. ts. — Deriv. *бурундучо́к, бурундуко́вий;* FN. *Бурунду́к*. — Subst. *сибі́рська бі́лка*.

From Cher. *urumdok* 'Tamias sibiricus', Kiparsky Festschrift Чижевський 144 and SEEJ. 9, 80 - 81.

буру́нька see буру́лька.

бурх! interj. imitating the sound of the wind, waves, etc., first recorded in the XIX c. — Deriv. *бурха́ти, -а́ння, бурхну́ти[ся], бурхоті́ти, бурха́йло, бу́рхвиця, бурхли́вий, -вість;* FN. *Бурха́ч*. — Syn. *пурх!*

An o/p. formation influenced by *бу́ря*, РССтоцький 3, 145.

бурхо́вець 'inhabitant of Бурх (=Петербу́рх)', hapax of Куліш, XIX c.

Derived from *Бурх=Петербу́рх (Петербург)* 'St. Petersburg', Желеховський 1, 51.

бурхо́вий = бруко́вий, see брук.

бу́рці see бу́рець.

бурча́к 1. 'murmuring brook', ModUk. only. — Deriv. *бурчачо́к*. — Syn. *дзюркітли́вий поті́к*.

The word is derived from *бурча́ти*, see *бу́ркати*.

бурча́к 2. 'mineral water spring', ModUk. only. — Syn. *бурку́т*.

A f/e. deformation of *бурку́т*, q. v., influenced by the preceding word.

бурча́ти see бу́ркати.

буршти́н 'amber, yellow amber', MUk. Илектро́нъ : бурштьі́нъ, мо́сіондзъ, или́ кру́шецъ ...||бу́рштынъ (1627 Беринда), бурштинъ (1679); BRu. бурштьін, Po. *bursztyn*, dial. *busztyn, bersztyn*, OSC. *burštin, burstin, burčan*. — Deriv. *бурштинка, бурштино́вий*. — Subst. *янта́р; копа́льна живи́ця з бурштино́вого де́рева; річ ви́роблена з бурштину́*, Тимченко 158.

From MLoG. *bornstēn* 'amber', Berneker 1, 102, Шелудько 1, 24, Brückner 50, РССтоцький 4, 155; the accent in

буршти́н speaks against the medium of Po. *bursztyn*, as assumed by Richhardt 38; yet, cf. Kiparsky SEEJ. 9, 80.

бу́ря 'storm, tempest; foul weather', MUk. буря (XVI—XVIII c.), OES. бура (XI c. Остр. єв.), буря (1073 Ізб. Св.); BRu. *бу́ра,* Ru. *бу́ря,* OCS. *burja,* Bu. *бу́ра, бу́ря,* Ma. *бу́ра,* SC. *bȕra,* Sln. *búrja,* Cz. *bouře,* Slk. *búra,* Po. *burza.* — Deriv. *бу́рка, буру́н, буре́мний, -ність, бурли́вий, -вість, бу́р[я]ний, -ність, бу́рити[ся], буря́ти, бу́ркати;* compounds : *буреві́й, -ві́сник, -ло́м,* etc.; GN. *Бу́рин, Бу́ринський, Бу́рини, Бу́ринці.* — Syn. *(си́льна :) гроза́; (з грома́ми :) громові́ця; (на мо́рі :) шторм,* Деркач 28; *хуртові́на, шкві́ря,* Степанковський 197.

PS. **burja,* corresponding to Latv. *baũruôt* 'to bellow; roar', root ***bhour- : **bhaur-* 'roaring, raging', Berneker 1, 103, Преображенский 1, 55, Walde-Pokorny 2, 191, Meillet RS. 2, 65, Bezzenberger BB. 26, 118, Trautmann 28, Георгиев 92, a. o.

буря́к, Wd. бура́к, Bot. 'Beta vulgaris L.: beet, beetroot, beet-radish, sugarbeet', MUk. бураковый (XVII c.), бураки (XVIII c.), буряка Gsg. (XVIII c.), BRu. *бура́к,* Ru. dial. *бура́к* (Vasmer 1, 146), SC. *bòrāč, bòrāžina,* Sln. *borága, buráza,* Cz. *borák, borág,* Slk. *buriak,* Po. *burak,* also *borak, borag.* — Deriv. *бурячо́к, бурякови́ння, бурячи́ння, -и́сько, -и́ще, буряківни́к, -и́ця, -и́цтво, -и́цький, -и́чий, буряко́вий, [з]буряковіти;* compounds : *буряко-во́д, -вто́ма, -збира́льний, -збира́ння, -комба́йн, -копа́ч, -ми́йка, -підійма́ч, -рі́зка, -сі́йний, -сі́яння,* etc.; FN. *Буря́к, Буря́ківець, Бура́к, Бурачо́к;* GN. *Буряки́, Буря́ківка.* — Syn. *бут, ру́мпля, ру́нкля, ру́нтля, све́кла, свеклови́ця, сві́кла,* a. o., Makowiecki 54; *бо́тень* Горбач 0, 21.

The word is generally considered a borrowing from LLat. *borāgo* (It. *borragino* > SC. *bòrāžina)* 'borage',

Miklosich 19, Rostafiński 1, 274, Berneker 1, 72, Brückner 49, Огієнко РМ. 1, 400, a. o.

бур'я́н 'weed', MUk. в бурьянъ (1670), бурянами Ipl. (XVIII c.); BRu. ts, Ru. *бурья́н* (since 1847), Bu. *бу́рен,* Ma. *бу́рјан,* SC. *bùrjan,* Slk. *burina,* Po. *burzan.* — Deriv. *бур'яни́на, бур'яне́ць, бур'я́нчик, бурянюка, [за]буря́ні́ти, бур'янова́тіти; бур'янни́к, бур'яни́стий, бур'янува́тий;* FN. *Бур'я́ник.* — Syn. dial. *хо́пта,* Деркач 29.

According to Потебня РФВ. 4, 189, it is connected with *пирі́й* 'spear-, coach-grass', Gk. *pyrós* 'wheat'; this etymology, if not overwhelmingly convincing, is at any rate more acceptable than the other explanations, viz. those of Преображенский 1, 55 *(: балдырья́н,* see *булдир'я́н),* Brückner 50 (: *burza*), Младенов 50 *(: би́лка, би́лье),* Георгиев 91 *(: бу́ен),* Vasmer 1, 151 *(: бури́ть),* etc.; re. Hg. *burján* see Kniezsa 113.

буря́т EN. 'Bouriat', ModUk.; BRu., Ru. ts, Po. *Buriat.* — Deriv. *буря́тка, буря́тський, Буря́тія.*

From Mong. *burijad* 'bushman', Мельхеев 22.

бу́са MUk. (XVII c.) 'kind of boat', OES. буса; Ru. *бу́са.* — Subst. *рід судна́;* MUk. судно — буса мѣрная, Тимченко 158.

From ONor. *bussa, bûza* 'ts', Соболевский РФВ. 67, 214, Срезневский 1, 194, Преображенский 1, 55, a. o.

бу́сел, бу́сол, Ed. бу́сень, бу́сил, Wd. бу́ську (Подністров'я), бу́сько (Бучач, Тернопіль, etc.), бусь (Ропчиці, Клепикова ВСЯ. 5, 158-160), MUk. неясыт... подо́бный бу́сюлови (1596 Зизаній), буслѣ Npl. (1626), сіконіа : бу́селъ аб' боціян (1627 Беринда), бусю́ль - журавль (XVII c. Алфавит 28); BRu. *бу́сел,* dial. *бу́сял, бусько́, бу́ська, бу́сіол, бусьляня́* (Клепикова l. c.), Ru. dial. *бу́сел[ъ], бу́соль,* MRu. буселъ, бусюл (XVII c. Клепикова l. c.), Po.

buśko, bus, busieł (Brückner 33). — Deriv. *бусленя́, -т[оч]ко, буслі́ний, буслячий.* — Syn. see *бузько́.*

The word is generally connected with Tk. *boz, buz* 'gray', cf. Ru. *бу́сый* 'gray', Brückner 33, Клепикова l. c., Vasmer 1, 152 - 153, Jakobson, Word 7, 190, derives it from *бу́си,* see the following entry.

бу́си Npl. 'beads' ModUk.; Ru. *бу́сы* (since 1780). — Deriv. *бусин[к]а.* — Subst. *шту́чні пе́рли, кора́лі; нами́сто.*

According to Соболевский, РФВ. 67, 214, it comes from *бу́са,* q. v., the first beads having oval (boatlike) form; the etymology of Горяев 17 *(: би́сер)* is less convincing, cf. Vasmer 1, 153.

бу́сі! бусь! interj. imitating a thump or collision of two objects : plump!, first recorded in the XIX c. — Deriv. *бу́сіньки!, бу́сьнути, бу - бусь!* — Syn. *бух!*

A children's form of *бух!,* q. v.

бусо́ля, SovUk. **бусо́ль** 'surveying compass; dipping compass', ModUk.; BRu., Ru. *бусо́ль* (since 1836), Po. *busola,* etc. — Deriv. *бусо́льний.* — Syn. *ко́мпас.*

From Fr. *boussole* 'ts', the ultimate source being It. *bussola* (< LLat. *buxula* 'little box'), АкСл. 1, 705, Gamillscheg 136, Богородицький ДСИЯ. 1, 76 - 89, Unbegaun SR. 10, 179 - 184.

бусурма́н, бусурме́н, also басурме́н, бесурме́н, бісурме́н 'Mussulman, Mahommedan; infidel', MUk. з . . . бисурмяниномъ (XVII c.), бесурмани Npl. (XVIII c.), OES. бусурманы (XIII c.), бесерменинъ, на бесерменъ; бусурменина Asg. (XV c.); Ru. *басурма́н, бесерме́н, бесурма́н, бусурма́н, босурма́н,* Po. *bisurman[in], basurman, muzurmani, burso[r]mani, bubromani* (Brückner 28). — Deriv. *бусурма́нка, бусурма́нський, бусурма́нщина, [з]бусурма́нітu.* — Syn. *мусулма́нин, мохаммеда́нин; неві́рний, розпу́тник,* Бойків 79.

A f/e. deformation of Ar.-Tk. *müsülman,* with initial dissimilative *b* < *m,* Solmsen KZ. 37, 590, Sköld Hannes Slavia 2, 290; in *бісурме́н* influence of *біс* 'devil' is evident.

бусь! see бу́сі!

бусько́ see бузько́.

бут 1. 'boot', MUk. since the XV c. (Brückner 50), бутовъ Gpl. (XVI c.); Po. but. — Deriv. *бу́тик, бути́нок;* GN. *Голобу́тів.* — Syn. *бот,* q. v.; subst. *черевик.*

From Po. *but,* the ultimate source being Fr. *botte* 'ts', Richhardt 38, or Lat. *botta,* Brückner 50; cf. also РССтоцький Slavia 5, 15.

бут 2. 'ashlar, rubble, quarrystone', ModUk.; BRu., Ru. ts. — Deriv. *бута́рка, бути́ти.* — Subst. *будіве́льний матерія́л із ка́меню, це́гли, що йде на фунда́мент під буді́влі,* Бойків 79.

Perhaps from Fr. *butte* 'mound', Gamillscheg 162; less persuasive is the derivation from It. *buttare* || *bottare* 'to push, strike' suggested by Преображенский 1, 56, Vasmer 1, 153, and (in connection with Bu. *бу́там,* SC. *bútati*) by Berneker 1, 105.

бут 3. Bot. 'young green onion'; Wd. 'Beta vulgaris : beet', ModUk. only. — Subst. *молода́ зеле́на цибу́ля;* Wd. *бура́к.*

Origin obscure; perhaps from **butvь* : *бутві́ти,* q. v.

бута́ 'pride, haughtiness, arrogance, overconfidence, presumption, scorn', MUk. буту Asg. (XVI c.), бута — гордость, досада, кичение, гординя, явление (XVII c. Синонима 139); Po. *buta* (since the XV c. Sławski 1, 51). — Deriv. *бу́тний, -ність, бутні́ти.* — Syn. *го́рдість, пи́ха, ду́ма, зарозумі́лість, наду́тість,* Тимченко 158.

The same root as in *бутві́ти,* q. v.

бутàн 'butane', ModUk.; BRu., Ru. ts, Po. *butan*, etc. — Subst. *газоподібний вуглевóдень жúрного рядy*, Льохін 109.

From Gk. *bút[yron]* 'fat', Льохін l. c.

бутафóр 'property-man, -master', ModUk. BRu., Ru. ts. — Deriv. *бутафóрний, бутафóрія.* — Subst. *службóвець теáтру, що видáє акторáм усé потрíбне їм прилáддя; гардерóбник.*

From It. *butta-fuori* — an exclamation of the theatre manager, АкСл. 1, 706-707.

бутвíти, бутíти, dial. ботíти 'to rot; to seethe, boil; to be frolicsome', for MUk. deriv. see *бóтва;* Ru. *ботвúться* 'to grow rank', *ботéть, бутéть* 'to become fat, thick', Sln. *búta* 'big-headed man, stupid person', *bútast* 'blunt, stupid'. — Deriv. *бутвúння* see *ботвúння* under *бóтва, ботíлий* 'fat, thick', *бутвóра* 'sullenness, sour[ed] temper, crabbedness', *бутлявий* 'rotten'. — Syn. *трýхнути, трупíшати; набрякáти, бучавíти; жартувáти, пустувáти.*

Like *бóтва,* q. v., it derives from IE. root ***bheu-* : ***bhou-*(: ***bhu-*) 'to grow', Pokorny 146-150; Sławski 1, 51-52.

бутéй Wd. (Hc.) 'young shepherd', also=ботéй q. v., first recorded in the XIX c. — Deriv. *бутеїти, бутéя.* — Subst. *молодúй пастýх у гуцýлів,* Кузеля 52.

From Rm. *botei, botău* 'herd flock', Шелудько 2, 127, Cioranescu 100.

бýтель see бýтля.

бутербрóд 'slice of bread and butter, sandwich', ModUk.; BRu., Ru. ts. — Deriv. *бутербрóдик.* — Subst. *хліб з мáслом, сúром, м'ясом, тóщо;* Wd. *канáпка.*

From Ru. *бутербрóд,* the ultimate source being ModHG. *Butterbrot* 'bread and butter', АкСл. 1, 707.

бýти, Ed. буть, Wd. бúти, бьíті 'to be', MUk. буты (XVI c.), бути (XVII—XVIII c.) byty (1697 SOr. 10:1, 71), OES. быти; BRu. *быць,* Ru. *быть,* OCS. *byti,* Bu. *бишт* 'will be', SC. *bı̏ti,* Sln. *bíti,* Cz. *býti,* Slk. *byt',* Po., UpSo. *być,* LoSo. *byś,* Plb. *boit.* — Deriv. *буттá, добрóбут, бувáти;* several prefixed deriv. *до-, з[а]-, на-, по-, пере- при-, про-, у-бý[вá]ти, вúбути, вибувáти.* — Syn. *існувáти; (бýти наявним:) мáтися,* Деркач 29.

PS. **byti,* IE. root ***bhū-* : ***bhōu-* 'to be, become, arise, beget', cf. Lith. *búti,* Latv. *bût,* OPr. *bout,* Skt. *bhávati* 'he is', Gk. *fýō* 'I beget', Lat. *fui* 'I was', Goth *bauan* 'to dwell', Berneker 1, 114-115, Kluge 22; Pokorny 146-150, a. o.; the change of *быти* > *бýти* in Uk. is usually explained by the influence of Ft. *бýду*-forms, Berneker l. c.; cf. also Соболевский 101, ССтоцький 112, Lehr and Зілинський LS. 1, A 202-210; see бáвити, бúдло, билó, билúна, etc.

бутúл 'butyl', ModUk. — Deriv. *бутилéн.* — Subst. *неграничний газоподібний вуглевóдень.*

Of the same origin as *бутáн,* q. v.

бýтин, Wd., also бутúна (Гуц. 33) 'large trunk (of a tree), wood (forest) to be cut down; pestle', ModUk. only. — Deriv. *бутинáр, бутúнник.* — Subst. *пень; мíсце, де вирýбують ліс, зруб; прáця в зрýбі,* Бойк. 18, Гуц. 33.

According to Hrabec, it comes from Rm. *busten* 'large trunk of a tree', Гуц. l. c.

бутúнок Wd. see ботúнок and the following word.

бутынокъ MUk. 'booty', бутынокъ (1552), бутынкомъ Isg. (1586). — Subst. *воéнна здóбич, луп,* Тимченко 159.

According to Тимченко, l. c., it derives from MHG. *biutunge* 'ts'.

бутйр see бутóра.

бутíти 1. see бутвíти.

бутíти 2. '(of a cow :) to low, below, murmur', first recorded in the XIX c. — Syn. *мýкати.*

The word is based on бу!, q. v.

буткóл EN. 'nickname of Uk. peasants in Dobruja', first recorded in 1861. — Subst. *прóзва украї́нця в Добрýджі.*

From Tk. *Butgalï* 'gruel eaters, gruel makers', Пріцак UE. 1, 9, Горбач Суч. 9(45), 115.

бýтля, бýтель, Wd. also бóтля 'large bottle (flask); demijohn, carboy', MUk. *бутель* (XVIII c.); Po. *butla, butel;* Ru. *бутыль, бутылка.* — Deriv. *бутéлька, бутельчúна, бутлявий, бутелькóвий;* Wd. *бутівка;* GN. *Бýтля*|| *Бітля, Ботéлка,* Бойк. 151, 184. — Subst. *сулíя; пляшка,* Бойків 79.

From Po. *butla, butel,* the ultimate source being Fr. *bouteille* (<Lat. *buticula*), Brückner 51, Richhardt 38, Gamillscheg 136; РССтоцький, Slavia 5, 19, refers it, unconvincingly, to *бóчка,* q. v.

бýтний 'arrogant, haughty; boastful, lofty', MUk. гóрдъ, гóрдый : пышный, бýтный (1627 Беринда). — Deriv. *бýтність, бутніти.* — Syn. *пúшний, гóрдий, надýтий, дýмний,* Тимченко 159.

From *бутá,* q. v.

бутóк 'live, being, existence', ModUk. (Федькович) only. — Syn. *життя́, буття́.*

From *бýти,* q. v.

бутоньéрка 'button-hole', ModUk.; BRu. *бутан'éрка,* Ru. *бутоньéрка,* Po. *butonier[k]a,* etc. — Subst. *петéлька, дірка на ґýдзик; посýдинка для квітки, що пришпúлюється до óдягу; букéтик квітів, що пришпúлюється абó всóвується в петéльку.*

From Fr. *boutonnière* 'button-hole', Льохін 109.

бутóра, also бутйр, Wd. бутýрья (Гнатюк ЕЗб. 4, 236) 'household utensils or furniture', MUk. бутиру Gsg. (XVIII c.); Ru. dial. *бýтор[ъ], бутóра* (XVII c. РФВ. 26, 127), Sln. *bútara, bútora,* SC. (old) *butura, botura.* — Deriv. *буторúння.* — Subst. *хáтнє хамлó : нáчиння, рогачí, кочергú, і т. ін.,* Тимченко 159.

Origin obscure; perhaps it was borrowed from Hg. *bútor* 'baggage, luggage', Berneker 1, 104.

бýтси, also бýци 'football boots', ModUk.; BRu. *бýцы,* Ru. *бýтсы, бýцы.* — Subst. *черевúки для футбóлу,* Льохін 109.

From E. *boots* 'ts', АкСл. 1, 707.

буття́ see бýти.

бутýк Wd. 'trunk', fig. 'thick, fat man' (Серафинці, Велигорський PM. 3, 275), first recorded in the XIX c. — Subst. *пень; fig. товстá людúна.*

From Rm. *butuc* 'trunk', Vincenz 7, Cioranescu 119.

бутурáн Wd. 'catarrh, cold', first recorded in the XIX c. — Subst. нéжить.

Origin obscure.

буф, бýфо 'buffo, comic actor; opera bouffe theatre', ModUk.; BRu., Ru. *буфф,* Po. *buffo,* etc. — Deriv. *бýфи, буфóн, буфонáда, -áдний.* — Subst. *комíчний, блазéнський; кóмік із ýхилом у блазéнство (буфонáду),* Льóхін 109.

From Fr. *bouffe* < It. *buffo* 'ts', Gamillscheg 126.

бýфер 'buffer, shock absorber, dashpot; bumper', ModUk. only. — Deriv. *бýферовий, бýферний.* — Subst. *від-*

прýжник, стéржень для ослáблення пóштовхів між вагóнами; Ґýмова прокладка в автомобілях.

From E. *buffer* 'ts', Льохін 109.

бýфéт 'buffet, sideboard, cupboard; refreshment room, bar', ModUk.; BRu., Ru. (since 1780) ts, Po. *bufet*, etc. — Deriv. *буфéтик, буфéтний, -ик, -иця.* — Subst. *шáфа на пóсуд і харч, приміщення, де продають напóї та зáкуски,* Бойків 79.

From Fr. *buffet* 'ts', АкСл. 1, 710, Gamillscheg 157.

бýфо see буф.

бух! interj. imitating the sound of a fall, shot, etc. : bang!, plump!, bump!, first recorded in the XIX c. — BRu., Ru. ts, Cz., Po. *buch!* — Deriv. *бýхати, -ання, -ало, вú-бух[нути], вибухáти, бýхнути, -нення, бýхкати, бухкотíти, -іння, бубýсь!, бубýх! бубýхнути, -нення;* FN. *Бýхало.* — Syn. *бах!, бе[в]х!,* РССтоцький 3, 142-143.

An imitative interj. related to *бах!, бе[в]х!,* q. v. РССтоцький l. c.; Berneker 1, 97, connects it with Latv. *báukš!* 'bang!', MHG. *buc* 'blow, stroke'; he is followed by Преображенский 1, 56, Sławski 1, 48, a. o.; according to Machek, it is a deverbative formation based on **bukati* (cf. Ru. *бýкать* 'to blow, thump'), related to Latv. *baugāt* 'to rivet, blow', cf. his ED. 39 and Jakobson Word 7, 188-189.

бухáн 1. also бухóн, бохáн, Wd. бóхон; бухóнка (Полісся, Лисенко 19) 'round loaf of white bread', MUk. по одному бохону (1529), бохоновъ чотыри (1570), дванадцет бохоновъ (XVII c.), бохонецъ (1699), три бохенки (XVII c.); BRu. *бóхон.* Po. *bochen, bochenek,* OCz. *bochnec,* Cz. Slk. *bochník.* — Deriv. *буханéць, бухáнка, бухáнчик, бухúн[оч]ка, бухóний;* Wd. *бóхонець, бóханець, бохóнчик;* FN. *Бухáн.* — Syn. *хлібúна; (малéнька хлібúна :) хлíбчик, хліб'я́, хлібеня́,* Багмет 29.

From Po. *bochen, bochenek,* OPo. *bochniec,* the ultimate source being MHG. *vochenze, fochenz* 'white bread, cake' (< Lat. *focacia*), Berneker 1, 67, Vasmer RS. 3, 263, РССтоцький Slavia 5, 14, Brückner 78, Sławski 1, 38, Machek 37, Richhardt 36, a. o.

бухáн 2. 'blow, cuff, tap', ModUk. only. — Deriv. *буханéць.* — Syn. *стусáн, штовхáн.*

From *бýхати,* see бух!

бухгáлтер, Wd. бу[х]гáльтер 'bookkeeper, accountant, auditor (of accounts)' ModUk.; BRu., Ru. (since 1780) ts, Po. *buchhalter,* etc. — Deriv. *бухгáлтерка, бухгалтéрія, бухгáлтерський, -ство.* — Subst. *книговóд, рахівнúк.*

From ModHG. *Buchhalter* 'ts', РССтоцький 4, 229.

бýхня Wd. 'hut', ModUk. only. — Deriv. FN. *Бýхня.* — Subst. *бýда; малá, невúкінчена хáта,* Кузеля 53.

Origin obscure.

бухт, also бýхта, arg. бухтáвка (Горбач 0, 21), 'fritter, puff (pastry)', ModUk.; Po. *buchta,* Cz., Slk. *buchta,* Sln. *buhta* 'woman with a fat face'. — Deriv. *бýхти[чо]к.* — Subst. *пампýх, колáч.*

From бухтíти, q. v.

бýхта 1, 'bay, bight, creek, cove', ModUk.; BRu., Ru. (since 1789) ts, Po. *buchta,* etc. — Subst. *мóрська невелúчка затóка, затóчина,* Бойків 79; *зáворот, лáхта,* Степанковський 19.

From ModHG. *Bucht* 'bay', Korbut PF. 4, 501, РССтоцький 4, 262.

бу́хта 2. 'coil, flake', ModUk.; BRu., Ru. (since 1803) ts. — Subst. *вірьо́вка скла́дена бу́нтами; ко́йло, ко́йлина, койлу́нок, за́крут,* Степанковський 45.

From Du. *bogt* 'ts', Ак.Сл. 1, 712.

бу́хта 3. see бухт.

бухті́ти 'to flame, blaze; to roll (of a drum)', ModUk., Ru. *бу́хнуть,* Bu. *бу́хвам, бу́хна,* Sln. *búhnuti se,* Cz. *nabouchati se,* Slk. *buchtovat'.* — Deriv. *бухті́ння; бу́хт,* q. v. — Syn. *бубня́віти, пу́хнути.*

PS. **buxtěti,* IE. root ***bheu-* : ***bhou-* 'to swell, blaze', cf. E. to *bouse,* ModHG. *bausen,* MHG. *būs* 'inflation, swelling', OIc. *beysti,* Ic. *beysiun* 'thick, big', Berneker 1, 97 - 98, Kluge 22 - 23, Pokorny 98 - 102, a. o.

буц! interj. imitating a collision of two objects (heads) : 'bang!'; first recorded in the XX c.; Cz., Slk. *buc!,* Po. *bęc!* — Deriv. *бу́цатися, бу́ц[к]ати, -ання, бу́цнути, -нення, бубу́цнути, -нення, бара́н-буц! буца́к, бу́цик, буці́вка, буцка́тий, буцма́тий, буцьва́н, бу́ць[о].* — Syn. *бац!*

An o/p. interj., РССтоцький 3, 143 - 144.

буц arch. 'nickname of a Ukrainian living on the river Буг', first recorded in the XIX c. (Михальчук, cf. Грінченко 1, 118). — Subst. *жи́тель із райо́ну сере́днього Бу́гу,* Дзендзелівський ЛБюлетень 6, 40.

Based on the name of *Буг* like *бужа́нин,* perhaps under the influence of the preceding word *(буц!)* or *буц* 'policeman', cf. Горбач 0, 38.

буцега́рня, Wd. буцига́рня 'jail, coop, guardhouse; clink, clan', ModUk. only. — Subst. *в'язни́ця, тюрма́; катала́нска, те́мна, холо́дна, чо́рна,* Багмет 29.

According to Горбач, 0, 38, it comes from ModHG. *Butz* 'policeman' and *фурдиґа́рня* 'jail', see s. v.

буцента́вр 'bucentaur, fabulous monster, half ox, half man; state barge of Venice in the time of the doges', ModUk. — Subst. *потво́ра з лю́дськими, воло́вими й кі́нськими чле́нами; гале́ра вене́цького до́жа,* Бойків 79 - 80.

From Gk. *bu - kéntauros* 'ts' (through Lat.).

буцефа́л 'Bucephalus, the war horse of Alexander the Great; (jocosely:) any horse', ModUk. — Subst. *на́зва коня́ Олекса́ндра Македо́нського; взагалі́ — неїжджа́лий, норови́стий кі́нь,* Бойків 80.

From Gk. *bu - kéfalos* 'ts' (through Lat.).

бу́ци see бу́тси.

буці́вка see буц!

бу́цім 'as if, as through, pretending', MUk. буцѣмъ (XVIII c.), буцѣм (1736 Інтермедії 103); BRu. *бу́цца, бу́цым, бы́ццам.* — Syn. *ні́би, нена́че,* Тимченко 159.

From *будь - сем[у]* 'be it like that' with Uk. ікання *(е > і)*; BRu. *бу́цца* < *будь-се, бы́ццам* < *быти-сему,* while *буццым* seems to be a contamination form of both.

буцка́тий, буцма́тий, буцьва́н, бу́цьо, etc. see буц!

бу́ча 'uproar, tumult, brawl, riot, scuffle', MUk. бучу Asg. (XVIII c.); Ru. ts, Bu. *бучало* 'waterfall', *буча* 'I murmur', SC. *bȕka* 'roaring' Sln. *búkati,* Cz. *boukati, bučeti,* Slk. *bukat', bučat',* Po. *buczeć,* OPo. *buczny,* UpSo. *bučeć.* — Deriv. *бучни́й, бу́чність, -но, бу́чка.* — Syn. colloq. *тарара́м, гарми́дер; (рі́дше :) ша́рварок, вереми́й -і́я, содо́м[а],* Деркач 29.

PS. **bukja* : **bukati* 'to roar', IE. root ***beu-* : *bou-* o/p. for hollow sounds, extended by *-k-* formant, cf. Skt. *búkkāra-* 'roaring of a lion', Gk. *býtēs* 'roaring', Ir. *bochna* '(roaring) sea', MHG. *pūchen, bochen,* E. to *poke,* a. o., Berneker 1, 98 - 99, Pokorny 97 - 98.

Бýчач GN. Buchach, since 1397 (УРЕ 2, 177); BRu., Ru. ts, Po. *Buczacz.* — Deriv. *бýчацький;* FN. *Бучáцький.* — Syn. (argot:) *Бучпіль,* Горбач 0, 21.

From a FN. **Бýчак,* or a topographic name : *бук,* q. v.; the derivation from FN. *Buczek,* suggested by Staszewski 43, is not quite satisfactory for structural reasons.

бучúна, бучóк, бýччя, etc., see бук.

бучмакú Npl. argot 'shoes' (Горбач 0, 35 - 36), first recorded in the XX c. — Deriv. *Бýчма* (abbr.). — Syn. *башмакú,* subst. *черевúки.*

From Tk. *bašmak* 'sandal, shoe', see башмáк.

бучнúй see бýча.

бýша 'cylindrical barrel (for salting fish)', first recorded in the XX c. — Subst. *цилíндрúчний пóсуд для сóлення рúби.*

From ModHG. *Büchse* 'box, case'.

Бýша GN. Busha (city in Ukraine), MUk. Буша (XVII c. ЕУ. 2, 201); BRu., Ru. ts, Po. *Busza.* — Deriv. *Бушáнка, Бушáнська.*

It seems to be an orig. name of the river connected with *бýхати,* see *бух!,* Staszewski 46.

бушáрда 'hammer, mallet', first recorded in the XX c. — Subst. *мóлот.*

From Fr. *boucharde* 'ts'.

бущéрево f/e instead of бузьдéрево, see бузькó.

бýшель 1. dial. 'stork' (Полісся, Лисенко 19), first recorded in the XX c. — Syn. *бузькó.*

A b/f. from *бýшля,* q. v.

бýшель 2. 'bushel', ModUk.; BRu., Ru. (since 1836) ts, Po. *buszel,* etc. — Subst. *мíра сипкúх тіл, 35, 24 лíтра,* Бойків 81.

From E. *bushel* 'ts', the ultimate source being Ce. **bostā* 'a grain - measure', Partridge 65.

бушлáт 'pea-jacket', ModUk.; BRu., Ru. ts. — Subst. *двобóртне корóтке півпальтó морякíв,* Льохін 109.

From ModHG. *Brustlatz,* Kiparsky SEEJ. 9, 81.

бýшля 'female stork; heron', ModUk.; Ru. (from Uk.) *бýшла* (Vasmer 1, 157). — Syn. *бýзьчиха.*

From *бýсель* : **busl-ja* with a palatalized *s* > *š.*

бушмéн 'bushman', ModUk.; BRu., Ru. (since 1836) ts, Po. *Buszman, Buszmen.* — Deriv. *бушмéнка, -нський.* — Subst. *тубíлець півдéнної Áфрики.*

From Du. *Bosjesmans* 'ts', АкСл. 1, 714.

бýшприт see буґшпрúт.

бушувáти 'to bluster, storm; to rouse, dig up, root', ModUk.; BRu. *бушавáць,* Ru. *бушевáть* (since 1847), Po. (from Uk.) *buszować.* — Deriv. *бушувáння, бушóвник.* — Syn. *шумíти, шалíти; перевертáти з кóренем; шукáти.*

Contrary to Brückner 50, KZ. 46, 213, no kinship of this word with Lith. *burys* 'pile', Latv. *bura* 'crowd of people' can be proven; it is more probably connected with interj. *бух!,* q. v.; cf. Преображенский 1, 57, Vasmer 1, 156, Sławski 1, 54.

буя́[ві]ти, буя́к, etc. see буй 1.

Бчичь name of the river Птич in Polissya in the XV c., cf. Соболевский Этюды 169, Топоров - Трубачев 18, 203.

The etymology of this hydronym proposed by Vasmer 2, 458, OSlP. 6, 47 : **Pьtičь* < *птúца* 'bird', is weak in view of its oldest record unnoticed by the author; Птич is derived dissimilatively from Бчичь, most probably through the

stages : *Bъčičь (or *Bьčičь) > *Bъtičь (or * Bьtičь) > *Btičь > Ptičь, the ultimate source being *bъč-(: *bьč-), the same root as in *бджолá* 'bee', see s. v.; while this etymology is not to be taken as being conclusive (at the present time), it is derived from full consideration of the lingual data and, therefore, it is more convincing than that of Vasmer, or the derivation from Lith. *putytis* 'young bird' suggested by Топоров - Трубачев l. c.

бчолá see бджолá.

бювáр 'blotter, blotting pad', ModUk.; BRu. Ru. (since 1874) ts. — Deriv. *бювáрний.* — Subst. *пáпка з аркýшами промокáльного папéру.*

From Fr. *buvard* 'ts', Льохін 110, АкСл. 1, 732, Gamillscheg 162.

бюджéт 'budget; household accounts', ModUk.; BRu,. Ru. (since 1836) ts, Po. *budżet,* etc. — Deriv. *бюджéтний, бюджетóвий.* — Subst. *приблúзне обчúслення можлúвих дохóдів і видáтків (держáви, устанóви, підприéмства, осóби) на пéвний час.*

From E. *budget* 'ts', Орел 1, 151, Льохін 110, the ultimate source being Lat. *bulga* 'little (skin-) bag', Skeat 77, Огієнко РМ. 1, 400 - 401.

бюлетéнь, Wd. бюлетин 'bulletin', ModUk.; BRu. *бюлетэ́нь,* Ru. *бюллетéнь* (since 1803), Po. *biuletyn,* etc. — Subst. *корóтке повідóмлення; [не]періодúчне видáння.*

From Fr. *bulletin* 'ts', Льохін 110, АкСл. 1, 733, the ultimate source being It. *bulletino,* Gamillscheg 158.

бю́рґер, SovUk. бюргер 'burgher', ModUk.; BRu., Ru. *бю́ргер.* — Subst. *міщанúн, обивáтель.*

From ModHG. *Bürger* 'ts', Льохін 110; see also Wd. бундéр.

бюрéта 'burette, a graduated glass tube for delivering measured quantities of liquid or for measuring the liquid or gas', ModUk; BRu. *бюрэ́тка,* Ru. *бюрéтка.* — Deriv. *бюрéтка.* — Subst. *склянá трýбка із скáлею, що нéю відмíрюють пéвну кíлькість плúну абó гáзу.*

From Fr. *burette* 'ts', Льохін 110.

бюрó 'office, bureau', ModUk.; BRu., Ru. (since 1799) ts, Po. *biuro,* etc. — Deriv. *бю́рко, бюрóвий;* see also бюрократ. — Subst. *канцеля́рія-контóра; керівнúй óрган устанóви, організáції; стіл до писáння.*

From Fr. *bureau* 'ts', Льохін 110, Gamillscheg 159, Огієнко РМ. 1, 401 - 402.

бюрокрáт 'bureaucrat', ModUk.; BRu., Ru. (since 1836) ts, Po. *biurokrat,* etc. — Deriv. *бюрократúзм, бюрократія, -тка, бюрократúчний, -ність, бюрократизáція.* — *Subst. сухúй, формáльний урядóвець.*

From Fr *bureaucrate* 'ts', АкСл. 1, 735, Gamillscheg 159.

бюст 'bust', ModUk.; BRu., Ru. (since 1799) ts, Po. *biust,* etc. — Subst. *погрýддя; вéрхня частúна жінóчого тíла, грýди,* Бойків 80.

From Fr. *buste* 'ts', the ultimate source being It. *busto,* Gamillscheg 161; according to РССтоцький 4, 224, it was borrowed from ModHG. *Büste* 'ts', see the following word.

бюстгáльтер Wd. 'brassiere, bras', first recorded in the XX c.; Po. *biusthalter.* — Subst. *нагрýдник.*

From ModHG. *Büstenhalter* 'ts', РССтоцький 4, 224,

б'ю́чка 'pulse, artery', ModUk. only. — Deriv. *б'ю́чиця.*

From *бúти,* q. v.

б'язь 'a cotton material', MUk. *безю* Isg. (XVII—XVII c.), OES. *бязь, безь;* BRu., Ru. ts, Po. *bezestan.* — Deriv.

б'язевий. — Subst. *убілена або пофарбована бавовняна тканина,* Бойків 80.

From Ar. *bazz* 'ts' Lokotsch 23-24, АкСл. 1, 736, perhaps through the medium of Tk. *bäz,* Miklosich 415, Корш Archiv. 9, 490, Тимченко 81, a. o.

б'ясть, Gsg. б'ястя||б'ястю, Wd. 'sailcloth' (Подністро́в'я, Дзендзелівський ЛБюлетень 6, 40), first recorded in the XX c. — Subst. *полотно́, з якого шиють па́рус, вітри́льне полотно́, гребінниця,* Степанковський 173.

Perhaps f/e. from *б'язь* under the influence of *повсть;* see the preceding word.

В

В, в — the third letter of the Uk. alphabet, MUk. and OES. name вѣдѣ from OCS. *vědě* 'I know'; numerical value — 2, with a preceding sign ‡ = 2000.

в conj. (generally used after or between vowels, otherwise interchanging with у) with *Gen.* 'at, in possession of'; with *Acc.* (here also arch. во) '[in]to, for, at, on'; with *Loc.* (here also ув[і], вві, Wd. ві, arch. во) 'in, at', MUk. в, въ, у, OUk., OES. въ, у; BRu. *ў, у.* Ru. *в, во, у,* OCS. *vъ, u,* Bu., Ma. *в, у;* SC. *u,* Sln., Cz. *v, u,* Slk. *v, vo, u,* Po. *w, we, u,* etc. — Deriv.: Frequently used as a prefix, e. g. *вкрай : укра́й (: край), вра́нішній : ура́нішній (: ра́нішній), вде́сятеро : уде́сятеро (: деся́теро), вме́рти : уме́рти (: ме́рти), внести́ : унести́ (: нести́), ввійти́ : увійти́ (: йти), вра́нці : ура́нці (: ра́но), вдо́ма : удо́ма (: дім), впо́вні : упо́вні (: по́вний), впо́перек : упо́перек (: по́пере́к), враз : ура́з (: раз),* etc.

Uk. *в||у* continues two different PS. prepositions : **vъ* (**vъn-*) and **u* as a result of the typical Uk. interchange of *в* and *у* depending on the preceding vowel or consonant respectively, cf. Сімович 62-64, Синявський 22-23, Рудницький On UVAN. 1, 32-40, a. o.; this phenomenon can be traced as far back as the XI—XII cc., Кримський 1, 110-111.

PS. **vъ, vъn-* together with **ǫ-* (e. g. OCS. *ǫdolь* 'valley') and **on-* (e. g. OCS. *onušta* 'sandal') reflect IE. ***n* : ***en* : ***on* 'in', cf. Lith. dial. *in[t],* OPr. *en* 'in', Gk. *en,* Alb. *inj* 'till', Lat. *in,* Goth. *in,* E. *in,* etc., Vondrák 1, 146-147, 2, 316-317, Kluge 157, Trautmann 69, Pokorny 311-312, a. o.; on the other hand PS. **u* continues IE.

***au* : ***ou* ‘away, down’, cf. Lith., Latv., OPr. *au-* ‘away’, Skt. *áva* ‘down[ward]’, Lat. *au-* in *auferō, aufugiō*, etc., Trautmann 16 - 17, Walde - Hofmann 1, 79, Pokorny 72 - 73, (extensively :) Колодяжний 43 - 59.

в- prefix, see the preceding entry.

в. abbr. of вік, q. v.

в . . . as a prothetic element is found in such words as *вогóнь* (:dial. *огóнь, огéнь*), *вонá* (:**ona*), *вýлиця (:ýлиця)*, *вуж* (: GN. *Уж*), *вус* (: FN. *Білоус*), *він* (: **onъ*), *від (: од)*, *вітцá* Gsg. *(: пан - отцá)*, etc., cf. Сімович 54 - 55, 72; in dialects, especially in Wd., it is widely diffused, cf. *u̯óku* || *wóku* || *vóku, u̯órka, wuvés, vóhiruk, wakácii̯a (= акáція)*, Пшеп’юрська 30; this is also typical for dial. forms of names *Вóсип (: óсип,* Сімович 72), *Вýстá (Ýстя,* Грінченко 4, 550), *Вóльґа, Вóльдзя* (orally from *óльга* Войценко), a. o.; in some instances *в . . .* corresponds to initial *г . . .* or *й . . . : воробéць : горобéць, вýлиця : гýлиця* (Куліш), *Восип : Йосип (: óсип,* Сімович 72); further details belong to grammars and special works, cf. Зілинський 1, 108 - 109, Шило Пит. слов. мовозн. 2, 229 - 248, Закревська ДослМат. 4, 66-72, Kiparsky 3, 146-147, a. o.

Ваáл ‘Baal (any of numerous Semitic deities)’, MUk. Ваáлъ : балванъ, áлбо панýючїй, áбо подавáючїй, áбо ōдръжавáючїй (1627 Беринда); BRu., Ru. ts, Po. *Baal*, etc. — Syn. *бог сóнця, що йомý приносили й лю́дські жéртви; сúмвол гонúтви за матеріяльними дóбрами,* Бойків 80.

From Heb. *Ba’al* meaning ‘God’, through the medium of Gk. *Vaál,* Partridge 35, Shipley 45, АкСл. 2, 19.

ва-бáнк ‘(to stake) everything; (stake) one’s all’, ModUk.; BRu., Ru. (since 1874) ts. — Subst. *всі грóші на кáрту; (перенóсно:) великий риск, одчайдýшність.*

From Fr. *va banque* ‘ts’, Льохін 110, АкСл. 2, 19.

вáбити, вáблю, вáбиш, ‘to lure, entice, attract, allure, fascinate; to decoy’, MUk., OES. вабити; BRu. *вáбіць,* Ru. *вáбить, vabiti* (Supr.) ‘to oppress’, Sln., SC., Cz. *vábiti,* Slk. *vabiť*, LoSo. *vabiś’*. — Deriv. *[з-, по-, при-]вáба, вабéць, вáбик, вабúло, вáбіння, вабкúй, ваблúвий, -вість, вабнúй, [з-, при-]вáбитися;* MUk. *вабъ* (XVI—XVII c.) ; GN. *Вáбля.* — Syn. *манúти, нáдити, за-, примáнювати, принáджувати,* Багмет 29; *(сильніше :) тягтú,* Деркач 29.

PS. **vabiti* ‘to lure’, IE root ***u̯āb-* ‘to call, shout; to lament’, evidenced in Goth. *wōpjan* ‘to cry out’, OHG. *wuofan* ‘to lament, weep’, AS. *wēpan*, E. *weep*, a. o., Преображенский 1, 61, Trautmann 336 - 337, Skeat 706, Pokorny 1109, a. o.

вав! see the following word.

вáва! interj. expressing pain : ‘wo[e] !’; **вáва** (children’s language) ‘pain’, ModUk.; Ru. *вáва* (Vasmer 1, 161). — Deriv. *вáв[оч]ка, вáвонька, вáвкати, -ання;* Wd. *вавóрити.* — Syn. *бýба; біль.*

As in the case of Latv. *vaī*, Lat. *vae*, Goth. *wai*, E. *wo[e]*, etc., Uk. *вáва* is to be regarded as an instinctive formation of interjectional provenance, cf. *вā!, вав!* interj., РССтоцький 3, 147, Преображенский 1, 61, Trautmann 338, Kluge 387, Skeat 720, Pokorny 1110 - 1111.

вав-вýр! interj. imitating the sound of a dove, ModUk. only.

A compound interj., see the preceding word and *вур!,* РССтоцький 3, 147.

Вавилóн GN. ‘Babylon’, MUk. вавилончикове (XVII c.), вавилонскій (XVIII); BRu. *Вавілóн,* Ru. *Вавилóн,* OCS. *Vavilonъ*, Po. *Babilon.* — Deriv. *Вавилóнія, вавилóнець, -нка, -нський,* MUk. *вавилоняне* (XVIII c.).

From Gk. *Vavilón*, the ultimate source being Se. *Bab-ilu* 'gate of God', Staszewski 22, Altbauer AUA, 8, 118.

вавці́р, вавча́р 'a pet name for a cat', ModUk.

Based on interj. *вав!* and *ців!*, see s. vv.; *вавча́р* seems to be influenced f/e. by *вівча́р* 'shepherd'.

вага́ 'weight; gravity, ponderosity, load; importance, influence, authority; weighing-machine; balance, scales', MUk. вагу Asg. (1499), тала́нтъ, вага ва́жачая (1596 Зизаній), вагою Isg. (XVII c.), вагъ Gpl. (XVIII c.), OES. вага 'pondus' (since the XIV c.), BRu. *вага́*, Ru. dial. *ва́га*, Bu. *ва́жа* 'to be important', SC., Sln. *vâga*, Cz., Slk. *váha*, Po., LoSo. *waga*, UpSo. *waha*. — Deriv. *ва́гі́, ва́гом, вагівни́ця, важни́ця, вага́р[ка], вагóмий, -місmь, ва́жити[ся], ва́жчий, -чісmь, ва́ження, ва́жіль[ний]), важки́й, ва́жкісmь, -ко, важкува́тий, -тісmь, важли́вий, -вісmь, ва́жний, -нісmь, важе́нний, -нісmь, важню́щий, -щісmь, важу́чий, -чісmь, важче́зний, -нісmь; вага́ти[ся], вага́ння, вагота́, вагі́тна, -нісmь, -ніти, вагоmі́ти, -і́ння*, etc.; several prefixed words with abstract meaning : *від-, од- ва́га, від-, од- ва́жний, -нісmь, від-, на-, од- ва́житися, пова́га, поважа́ти, -а́ння, пова́жний, -нісmь, [с]поважні́ти, [не]розва́га, [не]розва́жний, -нісmь, розва́жити, -жувати, розважа́ти, -а́ння, ува́га, уважа́ти, вважа́ти, -а́ння; ува́жний, -нісmь, ува́жливий, -вісmь*, etc.; compounds : *рівнова́га, [з]рівнова́жити, -ження, рівнова́жний, -нісmь, важко-атле́т, -вантáжний, -ду́м*, etc.; MUk. важити[ся] (XVI—XVIII c.), ваговоє (XVII—XVIII c.), вагенме́йстра Gsg. (XVIII c.), з важни (1727), OES. важный, важность (1388); GN. *Ва́га, Ва́жиця* (Кат. річок 159). — Syn. *(при́лад:) бе́змін, терези́, (ме́нші ро́зміром:) ша́льки; (перено́сно:) вантáж, тяга́р; зна́чення*, Деркач 28.

A common Sl. borrowing from OHG. *wāga* 'balance, weighing-machine' (allied to ModHG. *wägen, wiegen*); Cz. and Slk. forms indicate XI—XII c. as *terminus ante quem* of the borrowing; for ES. the Po. mediation is generally assumed, cf. Miklosich 374, Преображенский 1, 61 - 62, Korbut PF. 4, 434, Brückner 598 - 599, Шелудько 1, 24, Machek 553, Георгиев 112, Richhardt 109 (:„ва́га" falsely for вагá following Vasmer 1, 162), (extensively:) Kiparsky 1, 267 - 268; according to РССтоцький 4, 123, the word came to Uk. directly from OHG.

вага́н, mostly Npl. ваганй 'any of various receptacles, esp., a long shallow vessel, as for water or fodder; trough', MUk. ваганки Npl. (XVIII c.); Ru., Bu. *вага́н*, SC. *vàgan*, Sln. *vagàn, vagàna*, Cz., Slk. *vahan*. — Deriv. *ваганки́*. — Subst. *кори́то на стра́ву*, Тимченко 175.

The attempts to explain the word etymologically have not yet been successful, cf. Machek 553, Vasmer 1, 162-163, a. o.; Тимченко, l. c., assumes MGk. *vaháni* as the source; however, according to Георгиев 111, the Gk. word comes from Sl.; Slk. *havan* and Bu. *гава́на* suggest a metathetic deformation of It. *gavagno* 'basket' (< Lat. *cavus* 'hollow, concave'); cf. also Cioranescu 356.

вага́ння, вага́тися see вагá.

вага́ш see ваґа́ш.

вагера MUk. see веґе́ря.

Вагиле́вич FN. Vahylevych, ModUk.; Po. *Wagilewich*. — Subst. *Далибóр* (pseudonym).

Derived from **Вагиль* (or **Вагило*), the same root as in *вагá*, q. v.

вагі́тна see вагá.

вагне́лийи Wd. see єванге́ліє.

ваго́н, Wd. ваґо́н 'wagon; carriage, coach, car', Mod Uk.; BRu., Ru., Bu. ts, Po. *wagon*, etc. — Deriv. *вагоне́т[к]а,*

вагóнний; compounds: *вагоно-будівéльний, -вóд, -ре-мóнтний,* etc. — Subst. *залізнúчий абó трамвáйний віз,* Бойків 80.

From ModHG. *Waggon* 'ts', РССтоцький 4, 212; the ultimate source is E. *wagon,* Kirkconnell 12.

ваґабýнд, Wd. ваґабýнда 'vagabond, one moving about without settled habitation', ModUk.; Po. *wagabunda.* — Subst. *волоцюга, волокúта,* Кузеля 53.

From ModHG. *Vagabund* 'ts', the ultimate source being Lat. *vagābundus* '(one) strolling about' (: *vagārī* 'to wander'), Skeat 683.

ваґáнт 'wandering medieval poet; minstrel', ModUk.; Po. *wagant.* — Subst. *середнєвічний мандрівний поéт, áктор, студéнт,* Кузеля 53.

From ModHG. *Vagant* 'ts', the ultimate source being Lat. *vagans, -ntis* 'wandering, strolling'; see the preceding word.

ваґáш 'pathway in the mountains'; Hc. 'forest to be cut down' (Гуц. 51), ModUk. — Subst. *дорóга якóю хóдять вівці на полонúну; ліс признáчений на зруб.*

From Hg. *vágás* 'cutting down, felling (of wood)', Гуц. 51; according to Шелудько 2, 128, the word came to Wd. through the medium of Rm. *văgaş* 'ts'; cf. also Cioranescu 316.

вáґенбурґ Wd. 'barricade made by chariots', first recorded in the XX c. (Занкович 1, 247). — Subst. *барикáда возíв.*

From ModHG. *Wagenburg* 'ts', РССтоцький 4, 262.

вáґіна 'vagina', ModUk.; Ru. вáгина, Po. *wagina,* etc. — Deriv. *ваґінáльний, ваґінізм, -ím.* — Subst. *піхва, цівко-вий прóвід до мáтиці.*

From Lat. *vagina* 'ts'.

вáґов MUk. (SoCp.), also вáґув 'cattle for slaughter' (XVI—XVIII c. Дэже StSl. 7, 161). — Subst. *худóба на заріз.*

From Hg. *vágó* 'ts', Дэже l. c.

ваґóн Wd. see **вагóн.**

ваґрáнка, SovUk. ваґрáнка 'cupola, cupola furnace', ModUk.; BRu., Ru. *вагрáнка* (since 1837). — Deriv. *ва-ґрáнковий, ваґрáнник, -иця, ваґрáночний.* — Subst. *(низька, шáхтова) піч для витóплювання чавуну́.*

According to Горяев 37, it comes from GN. *Wagrain* in Austria (Salzburg); there is little likelihood of its being a Gk. borrowing, as originally assumed by Vasmer, cf. his ED. 1, 163.

ваґуrід SoCp. 'slaughterhouse' (Ужгород, Наконечна — Рудницький 98), first recorded in 1940. — Subst. *різня́.*

From Hg. *vágó* 'cattle to be slaughtered' and *hid* 'bridge'.

вáда 1. 'defect, shortcoming, blemish, fault, demerit', MUk. вада 'ts' and: 'slander, calumny; gossip' (XV—XVIII c.), OES. вада 'rixa, ligitium; error; calumnia'; BRu. ts, Ru. *вáда* 'quarrel; calumny; defect' (Vasmer 1, 163), OCS. *vaditi* 'to accuse', *sъvada* 'quarrel', *obaditi* 'to slander', Bu. *свада,* Sln. *váditi,* Cz. *váda,* Slk. *vaditi,* Po. *wada, wadzić[się].* — Deriv. *вадкúй, з[а]вáд[к]а, [з]вадлúвий, -вість, вá-дити[ся], заваджáти, вáджуватися;* GN. *Завáд[к]а, Завáдів[ка]. Завáдинці;* FN. *Завадóвський, Завáдський.* — Syn. *ґандж,* SovUk. *гандж; дефéкт; (в прáці, органі-зáції робóти, тóщо:) порóк,* Деркач 29

PS. **vada* 'ts', IE. root ***u̯ād-* evidenced in Lith. *vadìnti* 'to call, name, invite', Skt. *vāda-* 'utterance, sentence; dispute', Gk. *audê* 'tone, voice', OHG. *farwâzan* 'to curse', a. o., Trautmann 337, Brückner 598, Георгиев 112; others connect it with Lith. *vadúoti,* Latv. *vaduôt* 'to pawn, put in pledge',

Lat. *vas, vadis* 'bail', Goth. *wadi* 'pledge, security', etc., Преображенский 1, 62; inconvincible, cf. also Варбот Эт. 213-216.

ва́да 2. dial. 'ditch, channel; gutter' (Нижне Подністров'я, Дзендзелівський ЛБюлетень 6, 40), first recorded in the XX c.; Bu. ts, SC. *vȁda.* — Subst. *рівча́к для води́ на поливни́х горо́дах,* Дзендзелівський l. c.

From Rm. *vad* 'ford; port, haven, harbour', the ultimate source being Lat. *vadum,* Puşkariu 173; cf. also Георгиев 111.

ва́да́с SoCp. 'hunter' (Гнатюк ЕЗб. 4, 236; 30, 336), MUk. вадас (XVI—XVIII c. Дэже StSl. 7, 161). — Deriv. *вада́ска, вада́сити,* MUk. *вадасова́ти.* — Subst. *лове́ць, стріле́ць.*

From Hg. *vadász* 'ts', Гнатюк l. c., Дэже l. c.

ваде́мекум 'guide, reference book', ModUk.; Ru. (since 1837) ts, Po. *vademecum,* etc. — Subst. *довідни́к, довідко́ва кни́жка (переважно для мандрівників),* Бойків 81.

From LLat. *vade mecum* (XVI c.) 'go with me', Бойків 499, АСл. 2, 22.

Вади́м PN. Vadym, OES. Вадимъ (Miklosich Bildung 39); Ru. *Вади́м.* — Syn. pseudonym of *Пассек* (Тулуб 228).

According to Соболевский, ЖСт. 1893, 4, 445, it is an abbr. of **Vadimirъ* : **vaditi,* see ва́да 1; cf. also Miklosich l. c.

вадро́ Wd. (Федькович) 'pail', first recorded in the XIX c. — Subst. *відро́.*

The word seems to be a phonetic variation of Wd. *ведро́,* cf. such Wd. innovations as *paraxudíti. (=переходи́ти), dvári (=две́рі), Paramýšl' (=Переми́шль),* etc., Зілинський 24; there is no reason for its deduction from Rm. *vadră* suggested by Шелудько 2, 128.

вадь Wd. 'now; at last' (Желеховський 1, 53), SoCp. also *вать* 'or' (Гнатюк ЕЗб. 4, 236), MUk. вадь (XVI—XVIII c. Дэже StSl. 7, 161). — Subst. *або́,* Гнатюк, l. c.

From Hg. *vagy* 'or', Дэже l. c.

ва́жити, ва́жіль, важки́й, важли́вий, ва́жний etc. see вага́; here also **важне́шний** 'festive' (Полісся, Лисенко 20).

важо́ха dial. 'pot-ladle' (Полісся: Колеховичі, Лесів JP. 38, 368), first recorded in the XX c. — Subst. *варе́ха,* see вар.

From Po. *warzocha* 'ts', Лесів l. c.

ва́за 'vase; bowl', ModUk.; BRu., Ru. (since 1803), Bu. ts, Po. *waza,* etc. — Deriv. *ва́зовий, вазо-дилята́тор, -мото́р.* — Subst. *скляна́, глі́няна або́ метале́ва посу́дина на о́вочі, кві́ти, то́що,* Бойків 81.

From ModHG. *Vase* 'ts', the ultimate source being Lat. *vas, vasum,* Brückner 604.

вазелі́н, Wd. вазелі́на 'vaseline, petrolatum', ModUk.; BRu. ts, Ru. *вазели́н* (since 1891), Po. wazelina, etc. — Deriv. вазелі́новий. — Subst. *жовтува́то-бі́ла ма́са, що її добува́ють із на́фти,* Бойків 81.

From Fr. *vaseline* 'ts'; in Wd. *вазелі́на* Po. mediation is evident.

вазо́н 'flower pot', ModUk.; Po. *wazon[ek].* — Deriv. *вазо́н[оч]ок. вазо́н[к]овий.* — Subst. *го́рщик на кві́тки́,* Бойків 81.

From It. *vaso da fiori, vazina* 'ts', Brückner 604.

вай! see **ва́йкати.**

ва́йда 1. Wd. 'leader of a group of carollers', first recorded in the XIX c. — Deriv. FN. *Ва́йда;* GN. *Ва́йдич.* — Subst. *провідни́к колядникі́в.*

From Hg. *vajda* 'voyvode, provincial administrator, palatine'.

ва́йда 2. 'Isatis tinctorial. : woad, pastel', first recorded in the XIX c.; BRu., Ru. ts. — Subst. *сині́льник, синя́чник, у́рет,* Makowiecki 192.

From ModHG. *Waid* 'ts', Miklosich 377.

ва́йкати 'to lament, wail', ModUk. — Deriv. Wd. *айва́йкати; ва́йкіт, вайкітня́.* — Syn. *а́йкати, ска́ржитися, жалі́бно крича́ти, нарі́кати.*

The word is of interj. provenance, the basis being *ва́й!* 'hey!, oh!' still known to Buk. dialects; the ultimate source is Rm. *vai!* < Lat. *vae!*, Доцівник РМ. 2, 354; others derive it from labio-velarized *ай! (>вай!)*, РССтоцький 3, 147.

ва́йло! interj. Wd. 'alas! alack! oh! woe!' (Желеховський 1, 54), first recorded in the XIX c. — Syn. *ой!, йой!, лю́хо!,* Доцівник РМ. 2, 354.

From Rm. *aoleo!, aoleu!* 'ts', Janów SymbRozwadowski 2, 275, Vincenz 14; cf. also Cioranescu 882.

вайло́ 'sluggard, drone, clumsy person', ModUk. only. — Deriv. *вайлува́тий, вайлю́га, -ю́ка.* — Subst. *незара́дна, неповоро́тна люди́на.*

From interj. *ва́йло!* repeated by helpless, clumsy people instead of acting and working productively; for the ultimate source see the preceding word.

вайня́ть dial. 'to express one's dissatisfaction' (Полісся, Лисенко 20), first recorded in the XX c. — Subst. *висло́влювати незадово́лення,* Лисенко l. c.

The word seems to be based on *вай!* like *ва́йкати,* q. v.

ва́йха Wd. 'switch' (Стрий), first recorded in the XX c. — Subst. *залізни́ча стрі́лка.*

From ModHG. *Weiche,* РССтоцький 4, 212.

вайца́к, ва́йчяк SoCp. 'stallion', (Гнатюк ЕЗб. 4, 236, 30, 336), first recorded in the XIX c.; Slk. *vajčiak.* — Subst. *жеребе́ць, некастро́ваний кінь-плідни́к;* dial. *вірь, віря́к, о́ґерь, чи́вдарь, гуря́к,* Дзендзелівський 89 (here accent is false: *вайчя́к*).

From Slk. *vajčiak* 'ts', Гнатюк ЕЗб. 30, 336.

вака́нс[ія] 'vacancy (of post, position)', MUk. вакансъ, въ ваканции (XVIII c.); BRu. *вака́нсія,* Ru. *вака́нсия,* MRu. *вака́нция* (1703). — Deriv. *вакансува́ти;* here also *ваканцюва́ти, ваканцьо́вий;* dial. *ва́кан, вака́нец[ь], ваканцюва́т[ь]* (Полісся, Лисенко 20). — Subst. *ві́льне мі́сце, поса́да в устано́ві,* Бойків 81; MUk. (also:) *пе́нсія* (XVIII c.), Тимченко 179.

From Fr. *vacance* 'ts', Тимченко l. c., Gamillscheg 876; see also вакува́ти.

вака́нтний 'vacant', ModUk.; BRu. *вака́нтны,* Ru. *вака́нтный,* Po. *wakujący,* etc. — Deriv. *вака́нтність.* — Subst. *ві́льний, неза́йнятий; (про зе́млю:) необро́блений; (про люде́й:) гуля́щий,* Бойків 81.

From Fr. *vacant* or ModHG. *vakant* 'ts', Преображенский 1, 63; the ultimate source is Lat. *vacāns, -ntis* (:*vacāre* 'to be empty, free'), see вака́ції.

вака́р dial. 'cowherd', first recorded in the XIX c. — Deriv. *вака́рка;* FN. *Вака́р[ів], Вакарю́к, Вака́ренко.* — Subst. *коров'я́р, корівни́к (пасту́х худо́би),* Бойків 81.

From Rm. *văcár* 'ts', Шелюдько 2, 128, Puşcariu 173, Vincenz 9.

вакара́т adv. dial. 'just as' (Полісся, Лисенко 20), first recorded in the XX c. — Subst. *якра́з,* Лисенко l. c.

From **акура́т,* see акура́тний.

вака́ції Npl., Wd. also вака́ція 'vacation', MUk. вакацѣйники Npl. (XVIII c.). — Ru. *вака́ции* (since 1799), Po.

wakacje, etc. — Deriv. *вакаційний, -ик, -иця, вакаціювáти, -áння.* — Subst. *час вільний від зайнять, науки, тóщо;* SovUk. *канікули.*

From Lat. *vacātio* 'leisure' (:*vacāre* 'to be empty, free'), Skeat 682, perhaps through Po. *wakacje,* АкСл. 2, 27.

вакнó see вікнó.

вáкса 'blacking, shoe-polish', first recorded in the XIX c.; BRu., Ru. (since 1762), Bu. ts. — Deriv. *ваксувáти.* — Subst. *мастúло до чобіт, черевúків, підлóги, тóщо.*

From ModHG. *Wachs* 'ts', РССтоцький 4, 216.

вакувáти 'to be vacant (unfilled, unoccupied); to lie uncultivated (of a field); to be idle', MUk. вaковати (XVI—XVIII c.), ваковатися (XVIII c.); Po. wakować. — Subst. *бýти незáйнятим, вільним, що спорóжнює одúн і не займáє дрýгий; (про речі:) не вживáтися, бýти без ужúтку; (про пóле:) не оброблятися; (про робóту:) не робúтися, спинúтися; (про час:) гáяти, марнувáти,* Тимченко 180; *гуляти, порожнювáти,* Бойків 81.

From Lat. *vacāre* 'to be empty, free', Тимченко l. c.

Вакýла PN. Bucolus, MUk. Вакоулы Gsg. (1484 Пом'яник), Вýколъ: Волопáсъ (1627 Беринда), BRu., Ru. *Вýкол.* — Deriv. *Вакýлик;* FN. *Вакýла, -ленко, Вакулóвський.*

From Gk. PN. *Vúkolos* (:*vukólos* 'herdsman').

вакуóля 'vacuole', ModUk.; BRu., Ru. ts. and *вакуóль.* — Subst. *порóжнявка в протоплáзмі рослúнної клітúни; пухирéць напóвнений водянúстим тéчивом,* Бойків 81.

From Lat. *vacuola* 'ts', АкСл. 2, 28.

вáкуум 'vacuum; void', AmUk. 'vacuum cleaner', ModUk.; BRu., Ru., Bu. ts. — Deriv. *вáкуумний* (Подвезько 1, 711). — Subst. *порожнá, безповітряний прóстір,* Бойків 81; AmUk. *пиловсúс, пилосóс.*

From Lat. *vacuum* 'ts', АкСл. 2, 28.

вакханáлія, also вакханáлії Npl. 'bacchanalia; orgy, bacchanal', ModUk.; BRu. ts, Ru. *вакханáлия, -лии* (since 1704), Po. *bachanalia,* etc. — Deriv. *вакханáльний, -льський.* — Subst. *óргія на честь Вáкха в дáвніх грéків і римлян; óргія, гульнá, дúка розгульнá пиятúка.*

From Lat. *bacchānalia,* secondarily changed to *вакханáлія* under the influence of the name *Вакх* (<Gk. *Vákxos*) from which the word derives; other derivatives: *вакхáнка, вакхід, вакхíчний,* cf. АкСл. 2, 27-28, Walde-Hofmann 1, 91-92, Hüttl-Worth AUA. 8, 79-80.

вакцúна 'vaccine', ModUk.; BRu. *вакцы́на,* Ru. (since 1863) *вакцúна,* Po. *wakcyna,* etc. — Deriv. *вакцинáція, вакцúновий, -úнний, вакцинувáти.* — Subst. *гнíйне твóриво корóв'ячої віспи, прíщіп; запобіжний зáсіб прóти захворíнь (дифтерúт, сказ, тиф, тóщо).*

From Lat. *vaccina* 'коров'яча' (:*vacca* 'корова'), Льохін 111, АкСл. 2, 29.

вал 1. 'wave; cylinder, roller', MUk. валовъ Gpl. (1607), валы Npl. (XVII c.), валом Isg. (XVII c.); OES. валъ 'unda'; BRu., Ru., Bu. ts, SC. *vâl,* Sln. *val,* Cz. *vál,* Po. *wal.* — Deriv. *навáла, об-, провáл[ля], валúти[ся], валúло, валнúця, вáлка, валóк, валýн, вáлька, вáльóк,* iter. *валяти[ся];* Bk. *валóчний.* — Syn. *хвиля; цилíндер.*

PS. root *val-, cf. OCS. *valiti, valjati,* Lith. *võlioti,* Latv. *uolît* 'to roll', Skt. *válati* 'he rolls', OHG. *wallan,* ModHG. *wallen,* AS. *weallian* 'to boil, bubble'; IE. root ***u̯ol-* : ***u̯el-* 'to roll', Преображенский 1, 63-64, Trautmann 349, 359, Kluge 383, Pokorny 1140.

вал 2. 'rough home spun yarn', MUk. вал (1602), валу Gsg. (1783). — Syn. *грýбе прядиво з клóччя, нитки́ з клóччя,* Тимченко 183.

The word seems to be derived from *вали́ти,* see вал 1.

вал 3. 'bank, rampart, bulwark, traverse', MUk. за валом (1545), валы Npl. (XVII c.), валъ (XVIII c.), OUk., OES. валъ; BRu., Ru., Bu. ts, Cz., Slk. *val,* Po. *wał.* — Deriv. *вáлик, валóк, підвáл;* GN. *Вáли, Валóк, Валки́, Підвáлля, Завáлля, Валóва (вýлиця);* FN. *Вал.* — Syn. *нáсип, нáспа, окі́п,* Тимченко 183.

From MHG. *wal* 'ts', РССтоцький 4, 147; the ultimate source is Lat. *vallum,* Miklosich 374, Преображенский 1, 63, Георгиев 113, a. o.; Po. mediation, Richhardt 109, cannot be proved; cf. also Šmilauer 486.

ва́ла́л SoCp. 'village' (Гнатюк ЕЗб. 4, 236, 30, 336), first recorded in the XIX c. — Deriv. *валáльска хи́жа* (Гнатюк ЕЗб. 30, 336). — Subst. *селó, осéля.*

From Hg. *fala* 'ts', Гнатюк ЕЗб. 30, 336.

валáндатися 'to hang about, loiter, dawdle', ModUk.; Ru. *валáндаться* (since 1789).— Subst. *волочи́тися.*

Borrowed from Ru. *валáндаться* which, in turn, comes from Lith. *valandà* 'minute, (brief) moment', Преображенский 1, 63, followed by Vasmer 1, 166, a. o.; for the evolution of meaning cf. Po. *krotochwilić* < ModHG. *Kurzweil treiben* 'to disport oneself, make merry', Потебня РФВ. 4. 199.

валансьéн see валянсьéн.

валанцáти си Wd. see валасáтися.

валасáтися, Wd. валанцáти си (Нс., Гнатюк ЕЗб. 26, 334), валéнсатися (Борислав, Бандрівський ДослМат. 4. 12) 'to wander, loiter, dawdle', ModUk. — Po *wałęsać się.* — Subst. *волочи́тися.*

From Po. *wałęsać się* 'ts'.

вáласт MUk. (SoCp.) 'answer' (XVI—XVIII c. Дэже StSl. 7, 161). — Deriv. *валастовати* 'to select'. — Subst. *відповідь.*

From Hg. *választ* 'ts', Дэже l. c.

валаструвáти Wd. 'to twist, writhe of pain' (Федькович), ModUk. — Subst. *ви́тися з бóлю,* Желеховський 1, 54.

The word seems to be a contamination of *валáшити (: вáлах)* and *каструвáти,* see s. vv.

валатки́ dial. : кри́ша пуд валатки́ 'thatched roof' (Полісся, Лисенко 20, 37), first recorded in the XX c. — Subst. *покрі́вля, зрóблена зі стари́х кýликів, поклáдених головкáми вниз,* Лисенко 37.

The word seems to be a dial. form of *волотóк,* see *вóлот.*

вáлах 'gelding, castrated animal; castrator', MUk. валахъ (1529), кажéникъ: вáлашаный человѣкъ... вáлахъ (1627 Беринда), валахъ - каженикъ, евнухъ, скопець (XVII c. Синонима 139), валах, вірізані — spado (XVII, Гептаглот 17); Ru. *валáх,* Po. *wałach,* Cz., Slk. *valach.* — Deriv. *валáхан, валáшити, валашáти, -áння, валашáл, -шóк, валáшка, валашáйник, валáшний;* FN. *Вáлах, Валашáйник;* GN. *Валáхівка.* — Subst. *кастрóваний барáн, жеребéць, бик; осóба, що кастрýє, холощíй.*

From ModHG. *Wallach* 'ts', perhaps through the medium of Po. *wałach,* Шелудько 1, 24, Richhardt 109, РССтоцький 4, 47; the ultimate source is that of *вóлох,* q. v.

валéжний dial. 'important' (Переяслав, Грінченко 1, 123), ModUk. only. — Subst. *важли́вий, вáжний, солі́дний.*

The word seems to be a contamination of *валéчний* (< Po. *waleczny* 'brave') and *вáжний.*

валéжник Ed. 'windfallen trees, damage caused by a storm' (Основа 10, 29), first recorded in 1861; Ru. *вáлежник*. — Subst. *[вітро]лóм, лáмань, навáл.*

From Ru. *вáлежник* which, in turn, comes from *валúть*, see *вал* 1, Vasmer 1, 166.

валéнсатися see валасáтися.

Валеріян, Валер'ян PN. see the following word.

валеріян[а], also **валер'ян[а]**, SovUk. валеріáна 'Valeriana officinalis L.: valerian', ModUk.; BRu. *валяр'ян*, Ru. *валериáна* (since 1731), *валерьяна*, Po. *waleriana*, etc. — Deriv. *валеріянка, валеріяновий.* — Syn. *авер'ян* (f/e. < *валер'ян*), *бісове ребрó, болячкóве зілле, булюголова, дідьче ребрó, козляк, котяча травá, кумилгá, лáдан кошáчий, маріян, меднолáн, м'ягýн, оделéн, одем'ян, одеян, одолян, оверян, одхáсник, самáрія, серпíй, смердючка, стоян, судопáр*, etc., Makowiecki 390 - 391.

From Lat. *valeriāna* (elliptical for *herba valeriāna*) probably because some medieval physician *Valerius* discovered the medical virtues of the herb, Partridge 760; others derive it from GN. *Valeria* in Pannonia, Vasmer 1, 166, or from *[radix]valeriāna* (:*valēre* 'to be strong'), АкСл. 2, 33.

валéт 'valet, servant; (in cards) knave, Jack', ModUk.; BRu., Ru. (since 1803) ts, Po. *walet*, etc. — Deriv. *валéтовий, валетеризувáти.* — Subst. *хлóпець; (у кáртах:) нúжник, хлап.*

From Fr. *valet* 'ts', the ultimate source being Gal-Lat. **vassellitus* < *vassus* 'man', Преображенский 1, 63, Gamillscheg 877.

валéць 1. Wd. also вáльца (РССтоцький 4, 226) 'small cylinder, roller; rolling-pin', ModUk.; Ru. *вальц, валéц*, (since 1847), Po. *walec*, etc. — Deriv. *вальці, вальцювáльний, -ик, -иця, вальцювáти, -áння, вальцьóваний, вальцьовий, вальцéвий.* — Subst. *крýглий прúлад циліндрúчного вúду — складовá частúна багатьóх машúн.*

From ModHG. *Walze* 'ts', Шелудько 1, 24, РССтоцький l. c.

вáлéць 2. Wd., also вáльцер (РССтоцький 4, 218), ModUk.; Po. *walc*. — Syn. *вальс*, q. v.

From ModHG. *Waltzer 'ts'*, РССтоцький l. c.

валéнки (<*вáлянки) Wd. 'red felt trousers', first recorded in 1877 (Верхратський). — Subst. *сукóнні червóні штанú.*

Its etymology is the same as that of вáлянок, q. v.

вáлик dimin. of вал 1 - 3.

валúло, валúти[ся] see вал 1.

вáлів, вáливо, also **валóв** SoCp. 'trough; sack' (Гнатюк ЕЗб. 4, 236), first recorded in the XIX c.; Slk. *válov* 'trough'. — Deriv. *валівчá* (Falkowski - Pasznycki 121). — Subst. *корúто, жóлоб; мішóк.*

From Hg. *vályú* 'ts', Гнатюк l. c., Machek 555.

валіз[к]а 'suitcase, travelling bag', ModUk.; Ru. *валúзка* (Vasmer 1, 166), Po. *waliz[k]a*. — Subst. *покрúта шкірою абó полотнóм ручнá скрúнька, чемодáн*, Бойків 82.

From Fr. *valise* 'ts', the ultimate source being LLat. *valīsia* 'saddle-sack', Gamillscheg 377-378.

вáлка 1. 'train of waggons (cars, sledges); transport, caravan; gang of workers', ModUk. only. — Deriv. *вáлочка.* — Syn. *ватáга, загін, нáтовп*, Деркач 30.

From *вал* 1.

вáлка 2. arch. 'fight, campaign', MUk. вал[ь]ка (XV—XVIII c.), OUk. на валцѣ (1347, Тимченко 182). — Deriv.

arch. *валéчний, -ник, -ниця, -ність.* — Subst. *боротьбá, бій, бúтва, вíйнá,* Тимченко l. c.

From Po. *walka, waleczny,* etc.

валóв see вáлів.

валóвшний SoCp. 'belonging, appertaining to' (Гнатюк ЕЗб. 4, 236), MUk. вало[в]шный, валушный (XVI—XVII c. Дэже StSl. 7, 161). — Subst. *приналéжний;* (MUk. also:) *гóдний.*

From Hg. *valós* 'ts', Гнатюк l. c., Дэже l. c.

валóк see вал 1.

Валтасáр PN. 'Balthasar', MUk. Валтасáръ: вóлосъ головы́, áлбо хлéпчучїй богатства, áбо не нóсячїй тѣсности, не збирáючїй скарбъ... (1627 Беринда); BRu., Ru. ts, Po. *Baltazar,* etc.

From Gk. *Valthásaros,* the ultimate source being Hb. *Balthazar* 'Bel has formed a king', Smith 8.

вáлтов MUk. SoCp. 'fee for pasturage' (XVI—XVIII c. Дэже St.Sl. 7, 161). — Deriv. SoCp. *[вы]валтовáти, валтовáня.* — Subst. *оплáта за пасóвище.*

From Hg. *váltó* 'ts', Дэже l. c.

валтóрна, Wd. also вальтóрня, вáльдгорн 'French horn', ModUk.; BRu., Ru. (since 1726) ts. Deriv. *валторнíст-[ка].* — Subst. *музúчний інструмéнт у фóрмі мислúвського рогá.*

From ModHG. *Waldhorn* 'bugle[-horn]', Льохін 112.

валчáк also вáлчак MUk. SoCp. 'fee (for pasturage, etc.)' (XVI—XVIII c. Дэже StSl. 7, 161). — Subst. *оплáта (за пасóвище, тóщо); вíдкуп.*

From Hg. *váltság* 'ts', Дэже l. c.

валю́та 'value, worth, price, stock, amount (of bill of exchange)', ModUk.; BRu. Ru. (since 1803) ts, Po. *waluta,* etc. — Deriv. *валю́тний, -ик,* SovUk. *валю́тчик.* — Subst. *грошовá систéма; чужí кредúтні білéти, монéти, тóщо; сýма, що вкáзана на вéкселі.*

From ModHG. *Valute* which, in turn, comes from It. *valuta* (:Lat. *valēre* 'to be strong'), АкСл. 2, 42.

вáлюш, вáлюшень 'woodcock', ModUk. only. — Syn. *вáльдшнéп,* q. v.

A f/e. deformation of *вáльдшнеп* under the influence of *валю́ша.*

валю́ша, валю́шня arch., dial. also фалю́ша, хвалю́ша, Wd. фóлюш 'fulling-mill', MUk. до валюшъ (1671), з... валю́шнями (1688), з... валю́шнею (1717). — Deriv. *валю́шний, -ник.* — Subst. *фáбрика, в якíй вибивáють сукнó,* Кузеля 54; *шаповáлка,* Уманець 79.

The words *валю́ша, валю́шня* are f/e. deformations of *фалю́ша* < *фóлюш,* the source being Po. *folusz* from LLat. *fullāre, follāre* 'to press, fold', Brückner 124, Sławski 1, 233.

вáлюшень see вáлюш.

валя́ва 'multitude, great quantity', ModUk. only. — Syn. *велúке числó; нáтовп, навáла.*

The word is based on вал 1, cf. навáла.

вáлянок, usually вáлянки or **вáлянці** Npl. 'felt shoes (boots)'; here also Wd. валéнки 'red felt trousers', q. v.; ModUk.; BRu. *валёнак,* Ru. *вáленок* (since 1789), *вáленка,* Po. *walonki.* — Syn. *чóботи з сукнá.*

From *валя́ти (сукнó),* see вал 1.; (extensively:) Вахрос 54.

валянсьé, SovUk. валансьéн 'Valenciennes lace, a rich kind of bobbin lace made originally at Valenciennes, France', ModUk. — Subst. *висóкої я́кости францу́зьке мерéживо,* Бойків 82.

From Fr. *valenciennes* 'ts', Gamillscheg 877.

вáлянці see вáлянок.

валя́ти 'to soil, dirty', see вал 1.

Вальгáлла 'Valhalla, the hall of Odin, into which he receives the souls of heroes slain in battle', ModUk. — Subst. *(в скандінáвській мітолóгії:) палáц Óдіна, рай для заги́блих ли́царів, де вони́ щодня́ бенкетýють,* Бойків 82.

From ONor. *valholl* '(kingly) hall of the slain', Partridge 760; see валькíрія.

вáльдгорн Wd. see валтóрна.

вáльдшнéп ModUk.; BRu. *вальдшнэп,* Ru. (since 1837) ts. — Syn. *вáлюш[ень].*

From ModHG. *Waldschnepfe* 'ts', АкСл. 2, 40.

вáлька, вáльóк 'clod (of earth)', ModUk. only. — Deriv. *валькóв[ан]ий, валькувáти[ся].* — Syn. *грýдка глúни, землí.*

From вал 1, q. v.

валькúр see алькúр.

валькíрія 'Valkyrie', ModUk.; Ru. *валькúрия* (since 1837), Po. *walkiria.* — Subst. *(в скандінáвській мітолóгії:) богúня, що відпровáджувала вбúтих герóїв до Вальгáлли,* Бойків 82.

From ONor. *Valkyria* 'one of 12 maidens, servants of Odin, who bore to Valhalla the warriors killed in battle'; the name comes from *valr* 'slain in battle' and *kyrja* 'chooser', Shipley 374, Partridge 760; see also Вальгáлла.

вáльний 'pretty, handsome; abundant, plentiful, thick (of snowfall)', MUk. вал[ь]ный 'main, general' (XVI—XVIII c.); Po. *walny.* — Deriv. *навáльний.* — Syn. *хорóший, гáрний; си́льний, оби́льний;* MUk. *головни́й, вели́кий, генерáльний; пи́шний, бучни́й,* Тимченко 182.

As the accents indicate the word comes from two different sources: Uk. *вали́ти (:вал* 1, q. v.) and Po. *walny* respectively; the latter is particularly evident in MUk. вал[ь]ный, cf. Тимченко 182, 184.

вáльор 'value, worth', MUk. валіору Gsg. (XVII c.), валіоръ (XVIII c.); Po. *walor.* — Deriv. *вальоризáція, [з]вальоризувáти.* — Subst. *цінá, вáртість; знáчення, вагá, ці́нність,* Тимченко 181.

From Lat. *valor* 'ts', Тимченко l. c.

вальс, Wd. also вáлéць, вáльцер 'waltz', ModUk.; BRu., Ru. (since 1837) 'ts', arch. *вальц* (1803), Po. *walc,* etc. — Deriv. *вáльсовий, вальсувáти.* — Subst. *тáнéць на ¾ тáкту.*

From Fr. *valse* 'ts'; it was used sometimes in its orig. Fr. form, cf. *Valse melancolique* by O. Кобилянська (1898).

вальтóрня Wd. see валтóрна.

вальцéвий, вальцьовúй, вальцювáти, etc. see валéць 1.

вам 1. 'to you, you', MUk. вам[ъ], OUK., OES. вамъ, OCS. *vamъ,* known to all other Sl. — Syn. Dpl. of *ви.*

PS. **vamъ* related to Ipl. *vami* and the dual form *vama;* IE. root ***u̯ōs-,* see вас; details belong to grammar, cf. Vondrák 2, 73, Meillet 1, 336.

вам 2. SoCp. 'peck of grain as fee for milling' (Дзендзелівський 107), MUk. о . . . вамѣ XVI—XVIII c. Дэже StSl. 7, 161). — Deriv.(?) *вáма* (or from Rm. *vamă* 'ts', Cioranescu 884). — Subst. *мíрка, мірчýк, мірóшне, ми́то.*

From Hg. *vám* 'toll, duty, customs, tax', Дэже l. c.

вáми see вам.

вамп abbr. of вампíр, see the following word.

вампíр 'vampire', ModUk.; BRu. ts, Ru. *вампи́р* (since 1803), Po. *wampir*, etc. — Deriv. *вампіри́зм*. — Syn. *упи́р; кровопи́вець, лихвáр, жорстóка люди́на; (ли́лик:) вели́кий америкáнський кажáн*, Бойків 82.

From Fr. *vampire* (< ModHG. *Vampir*), the ultimate source being PS. **ǫpirъ*, see упи́р, Преображенский 1, 64, Vaillant Slavia 10, 673 - 679. Gamillscheg 878, АкСл. 2, 46.

вампу́ка 'parodical opera; dull (theatre) play', ModUk.; Ru. (since 1934) ts. — Subst. *óпера-парóдія; бездáрна, трафарéтна п'єса*.

From Ru. *вампу́ка* 'ts', the ultimate source being V. G. Ehrenburg's parodic opera under ts title, АкСл. 2, 46.

ванáдій 'vanadium', ModUk.; BRu. *ванáдый*, Ru. *ванáдий* (since 1847). — Deriv. *ванáдієвий; ванадині́т*. — Subst. *хемі́чний елемéнт; попеля́стого кóльору метáль*, Бойків 82.

From SciL. alteration of *Vanadis* — name of the goddess *Freya* 'the Guardian (goddess)', Partridge 761.

ванацéї Npl. (Інтермедії 237), **ванацíя** (XVIII c. Некрашевич, cf. Кравчук Мовозн. 16, 86-87), also **манацíя** (XVIII c. Довгалевський, cf. Інтермедії 100, also Некрашевич, cf. Перетц ИзвОРЯС 10 : 2, 411) 'learning, study'. — Deriv. ванацѣйницѣ (XVIII c. Перетц ibid. 412); here also *анаці́я* (XIX c. Гребінка, cf. Грінченко 1, 7) 'difficult situation' (by sandhi change: **вванаці́ю* > **в анаці́ю*, Кравчук l. c.). — Subst. *навчáння, грáмота*, Інтермедії 237.

The very variableness of the forms suggests a f/e. deformation of a non-Uk. word, most probably of GN. *Венеція* which in the XVI—XVIII cc. was well known in Ukraine as one of the leading cultural centres of Western Europe, cf. Студинський ЗНТШ. 12, 3 - 5, Гординський ЗбЗах. 2, 3 - 69; *ванаці́я* served as a basis for later f/e. distortions *манаці́я (:манá, мани́ти, обмáнювати)* and *анаці́я*, cf. Кравчук l. c.; still it is very likely that the word comes from *інновáція* > **новаці́я* > **ваноці́я* > *ванаці́я;* on account of the prevailing forms with -*н*- Кравчук's etymology *ванаці́я* < *вакáція* 'vacation', l. c., is hardly conceivable; improbable is also the explanation of Ол. Кульчицький: < Lat. *vanitas* 'vanity' (orally 29. 3. 1964); see also *веремі́я, вереці́я, малзамі́я*, etc.

ванбéрéць Ed. see імбéр.

ванґровáти Wd. see мáндри, мандрувáти.

вандá, also фандá 'whip, lash', ModUk.; Ru. dial. *вáнда, вáнта* 'fish - basket, weel' (Vasmer 1, 168). — Subst. *гарапни́к*.

According to Горяев 39, the word comes from ModHG. *Wende* 'turn' (*:winden* 'to wind'); cf. also Преображенский 1, 64, Vasmer l. c.

вáндал EN. 'Vandal; vandal, barbarian', ModUk.; BRu. ts, Ru. *вандáл*, MRu. вандалы (XVII c. АкСл. 2, 46), Po. *wandal*, etc. — Deriv. *вандалі́зм, вáндальський, -льство*. — Subst. *германське плéм'я, що пограбувáло 450 р. Рим; вáрвар, дику́н, що ни́щить культу́рні ці́нності*, Бойків 82.

Lat. *Vandalus* 'one of the tribe of *Vandali*' whose name means literally 'the wanderers', the ultimate source being Teut. root **wand-*, cf. E. *wander, wanderer*, Skeat 684, 700, Partridge 761; depreciative meaning of *vandals* goes back on the sacking of Rome 450 A. D.

вандзáр Wd. (Hc.) 'cake filled with vegetables; cabbage - cake', first recorded in the XX c. (Vincenz

13). — Subst. *пиріг із капустою, або іншою городиною.*

From Rm. *vărzár* 'ts', Puşcariu 175; according to Vincenz, l. c., the dissimilation of *r* > *n* took place in Rm. before the borrowing; *dz* < *z* is Moldavian.

вандзóрити, also вандзúрити argot 'to carry; to lead', first recorded in 1889 (:*вивандзóрити* Боржковский КСт. 26 : 9, 704); BRu. *вандзéру* 'I lead'. — Deriv. *повандзóрник, провандзúрник, перевандзúрник.* — Subst. *возúти, везтú; вестú,* Горбач 0, 21.

An argot deformation of *водúти,* Горбач l. c., Шерех (Шевельов) ZfslPh. 23, 152, 165.

вáндлер Wd. 'lateral push (in curling)', first recorded in the XX c. — Subst. *бічнúй пóштовх.*

From ModHG. *Wandler* 'Bezeichnung für einen Seitenschub', РССтоцький 4, 216.

вáндри, вандрувáти, etc., see мáндри, мандрувáти.

ваніля, ваніль 'Vanilla aromatica Sw.: vanilla', ModUk.; BRu. *ваніль,* Ru. *ванúль* (since 1803), Po. *wanilia,* etc. — Deriv. *ванільний, -ьовий, ванілін, -овий.* — Subst. *тропічна рослúна з родúни орхідних,* Льохін 113.

From Fr. *vanille* 'ts', the ultimate source being LLat. **vāgīnella,* Gamillscheg 878.

Вáнічко see Івáн.

вáнна 'bath-tub; cistern', MUk. у ваннѣ (1599), баня, крищéнїє, вáнна, лáзня, мыілня (1627 Беринда); BRu., Ru. ts. Po. wanna, etc. — Deriv. *вáнночка, -ний,* MUk. у ваненъце (1604). — Subst. *начúння до купáння; кýпіль, купáння,* Тимченко 184.

From ModHG. *Wanne* 'ts', Шелудько 1, 24, РССтоцький 4, 217.

вантáга, вантáж 'load; freight, cargo, shipload', the former recorded in the XIX c., the latter in the XX c., ModUk. only. — Deriv. *вантáжний, -ник, -ниця, -ність, вантáжити, -ження,* several prefixed verbs and their derivatives: *вú-, за-, на-, пере-, роз- вантáжити, -ження, ви-, за-, на-, пере-, роз- вантáжувати, -ання;* compound neologisms: *вантажо-відпрáвник, -підйóмний, -потік,* etc. — Syn. *вагá, тягá, тягáр.*

Against the f/e. explanation of Vasmer 1, 3 (<*авантáж* < Fr. *avantage*) Шерех (Шевельов) offers a sound and persuasive etymology of this word in ZfslPh. 23, 146—167: Uk. *вантáжити, вантáга, вантáж* come from *ватáга,* q. v., with an argot infix *-н-* like in *вандзóрити, плéнтатися, пандікати,* etc., see s. vv.; cf. also Горбач 0, 20 - 21

вáнти Npl.: вант 'shrouds', ModUk.; BRu., Ru. *вáнта,* (1714: вант). — Deriv.: Used as the first part in compounds: *вант-трап, вант-рос,* etc. — Subst. *грýбі посмóлені кодóли, що підтрúмують з усіх боків щóглу,* Бойків 82; *посторóнки, опóна, шóри,* Степанковський 182.

From Du. *want* 'ts', Meulen 234, Горбач 1, 26.

вантóз 'sixth month of the Fr. republican calendar', ModUk. — Subst. *шóстий місяць францýзького республікáнського календарá* (21. 2 - 20. 3), Бойків 82.

From Fr. *ventôse* 'ts', the ultimate source being Lat. *ventosus* 'windy', Gamillscheg 883.

вантрóба Lk. see ватрóба.

вантýза 'sucker (of leech); cupping-glass; air-hole, air-chamber', ModUk. — Subst. *присóсок (п'явки); кружéчок, що присисáється до гладкóїповéрхні; автоматúчний прúлад у водогóнах для вúпуску повітря,* Бойків 82 - 83.

From Fr. *ventouse* 'ts', the ultimate source being LLat. *ventosa* 'cupping-glass', Gamillscheg 883.

вантýх 'woolsack; bulky, belly paunch; pot-bellied man', MUk. от вантуха (1545), вантуховъ Gpl. (XVII c.); Po. wantuch. — Subst. *велúка тóрба з грýбого полотнá на хміль, вóвну, тóщо,* Тимченко 186; *грýбе полотнó, велúкий мішóк на збíжжя,* Шелудько 1, 36.

According to Тимченко, l. c., the word comes from ModHG. *Vagentuch;* Richhardt 109 derives it from Po. *wantuch, wańtuch,* the ultimate source being ModHG. *Wagentuch;* more convincing is the derivation from лáнтух, q. v.

вáнчос arch. 'stave', MUk. отъ ванчоса (1500), ванчосъ (1529), ванчосу Gsg. (1578), also: ванчус, ванчес (Шелудько 1, 24 - 25); BRu. ts, Ru. *вáнчес, вáнчос, вáнчус* 'oak-plank, oak-board (for ship-building)', Po. *wanczos, wańczos* 'stave'. — Subst. *дéрево з трьох бокíв обрóблене, а з четвéртого покрúте корóю; дóшка на клéпку, клéпка,* Тимченко 185.

According to Карский, РФВ. 49, 13, followed by Vasmer 1, 168, the word comes from Lith. *vančos* 'anchor-beam, cathead'; others derive it from MHG. *wagen* and *schôz* 'waggon-lap' (?), Brückner 600, Шелудько l. c., Тимченко l. c.; doubtful, cf. РССтоцький 4, 164.

Вань see Івáн.

вáнька - встáнька SovUk. 'vánka-vstánka (doll with weight attached to base causing it always to recover its standing position)', first recorded in the XX c. (Калинович 31). — Subst. *івáн-покивáн, іванéць-киванéць.*

From Ru. *вáнька-встáнька* 'ts', connected with the name *Івáн* and *встáти,* see s. vv.

ванькúр see алькúр; for change of *ль* to *нь* see áнкер, анкúр.

Вáньо, Ванькó, etc. see Івáн.

вап see the following entry.

вáпа SoCp. 'swamp, marsh' (Ужгород, Наконечна — Рудницький 98), first recorded in 1940. — Subst. *багнó.*

From Hg. *vápa* 'cave; pool, puddle'.

вáпна, вапнó 'lime, chalk', MUk. зъ вапномъ (1591), мѣлъ вапнó и тыжъ крéйда (1596 Зизаній), мѣлъ: вáпно и тыжъ крéйда áлбо мѣлкость (1627 Беринда), для вапна (1633), в вапнѣ (XVII c.), з вапномъ (XVIII c.); BRu. *вáпна,* Ru. (?) *вáпно* (Vasmer 1, 169), SC. *vápno,* Cz., Slk. *vápno,* Po., LoSo., UpSo. *wapno.* — Deriv. *вапнúстий, [з]вапнíти, звапнíти, вапнúще, вапнóваний, вапнувáти[ся], -áння, вапня́к, вапнякóвий, вапня́ний, вапня́р, -ка, -ство, -ський,* MUk. вапенникъ, -ица (XVIII c.), вапенный (XVII c.), вапненый (XVII c.); GN. *Вапня́рка, Вапéнне* (Лемк. 1, 53). — Syn. *Calcium,* Тимченко 185.

The word is formed by suffixes *-ьно, -ьна* from *вап, вáпа* 'Calcium' occurring as *вапъ* 'colour' in the XV—XVI c.; it is related to OPr. *woapis* 'colour', Latv. *vãpe* 'glazing, enamel', Trautmann 341 - 342; older explanations deriving it from Gk. *bafê,* Vasmer ИзвОРЯС. 12:2, 224, Преображенский 1, 64 - 65, are not quite satisfactory.

вапóр also вапóри Npl. 'vapour; fumes' (Кузеля 55), MUk. вапоръ (XVII—XVIII c.). — Deriv. *вапоризувáти, вапоризáтор, -áція, вапоримéтр.* — Subst. *вúзів, пáра, вúдих, піт,* Тимченко 185.

From Lat. *vapor* 'ts', Тимченко l. c.

вар 'boiling liquid; cooking, boiling; juice from dry fruit; (suffocating) heat; cobbler's wax, tar; pitch', MUk. отъ вару (1569), варъ (XVIII c.), OES. варъ (XI c. Остр.

єв.) 'heat', вара Gsg. (XIV); BRu., Ru. ts, OCS. *varъ* 'heat', Bu. *вар* 'lime', SC., Sln. *vâr* 'boiling liquid; heat', Cz., Slk. *var* 'boiling, cooking', Po. *war* 'boiling liquid'. — Deriv. *навáр, узвáр, [з-, на-] варúти[ся], з-, на-вáрювати, варкúй, вáрко[сь], звáрич, варúш, варéний, -ик, варенúця||варянúця, вáрення, варéння, варенýха, варéшниця, варéха, варúльний, -ик, варúста (ніч), варúшка, вáриво, варúвода, варнúця, варовúна;* dial. *вар'є, варúйка, варóвни[й], варáвити;* FN. *Варанúця, Варенúця, Варúвода, Варóвич; Звáрич, Варúш;* GN. *Вáрівці, Вáровськ, Варóвичі, Варúнка.* — Syn. *жарá; окрíп,* Деркач 30.

PS. **varъ* : **variti,* IE. root ***u̯er-* 'to burn; blacken', cf. Arm. *varim* 'I burn', and (perhaps:) Alb. *vorbë* 'pot', Goth. *warmjan* 'to warm', OIc. *varmr*, OHG. *warm,* E. *warm,* Pokorny 1166; cf. also Šmilauer 487.

вáра! interj. 'away!, stand back!, hands off!, forbear!', MUk. вара (XV—XVIII c.); Po. *wara!, warować[się],* here also OCS. *varovati[sę]* 'to watch, be on guard'. — Deriv. *варувáти[ся], варівкúй, варівнúй, варóвня.* SoCp. *варовáтися* (Гнатюк ЕЗб. 4, 236), MUk. вароватu[ся] (XVI—XVIII c.), варованьє (XVII c.), варовный (XVI—XVIII c.), варунокъ, (XVI—XVIII c.). — Subst. *стережúсь!, геть!, пріч!,* Тимченко 185.

From Po. *wara!* which, in turn, comes from ModHG. *wahren* 'to watch', Brückner 601, Korbut PF. 4, 515; according to РССтоцький 4, 49 - 50, it comes from Goth. *war(s)* 'cautious, watchful', *wardja* 'guard', etc.; doubtful.

варакóба SoCp. 'unrest, revolt', first recorded in the XX c. — Subst. *ворохíбня, бунт.*

The word seems to be a borrowing from non-Sl. (Hg.?) dialects, the ultimate source being Uk. **ворохóба,* see ворохóбити.

вáрант 'warrant', ModUk. — Subst. *свідóцтво про приймáння товáрів; óрдер на трус,* Бойків 83.

From E. *warrant* 'ts', Льохін 114.

варáскати 'to turn over', ModUk. only. — Syn. *обертáти, перегортáти.*

The word seems to be a contamination of *вертáти* and *тарáскати,* see s. vv.

Вáрва GN. Varva (town in Полтавщина), OUk. Варно (1390 АЮЗР. 7, 1, 64). — Deriv. *Вáрвиця* (river ibid.).

According to Стрижак 38 - 39, ПитТопОн. 85, it comes from PS. **Vary,* Gsg. ***Varъve,* IE. root ***u̯ōr-* : ***u̯ēr-* 'to flow', cf. Skt. *vâr, vâri* 'water', Av. *vār* 'reign', *vairi-* 'sea', ToA. *wär,* ToB. war 'water, ONor. *vari* 'fluid, water', etc., Pokorny 80, 1165; Стрижак relates SoCp. GN. *Вáри* and Bu. *Вáрна* to this name.

вáрвар 'barbarian, savage, uncivilized person', MUk. варваринъ (XVIII c.), варварине Vsg. (XVII c.), варвары Npl. (XVII c.), з варварами невѣрными (XVII c.); BRu., Ru., 'ts', OCS. *varъvarъ,* Bu. *вáрварин,* Ma. *вáрвар[ин],* SC. *várvarin,* Cz., Slk. *barbar,* Po. *barbarzyńca.* — Deriv. *вáрварка, вáрварство, -ський, варварúзм;* see also *Варвáра.* — Subst. *(у старовúнних грéків:) нáзва чужозéмців; (тепéр:) некультýрна, грýба абó жорстóка людúна,* Бойків 83.

From Gk. *várvaros* 'foreign' (in the meaning: non-Greek), originally: 'babbling, stammerer', Преображенский 1, 65, Тимченко 185, Огієнко РМ. 2, 115, Partridge 39, a. o.

Варвáра, also Wd. Барбáра 'Barbara', MUk. Вар[ь]вары Gsg. (1484 Пом'яник), BRu., Ru. ts, Po. Cz., Slk. *Barbara.* — Deriv. *Варвáр[оч]ка, Вáр[оч[ка, Варýся,* SovUk. *Вáря;* FN. *Варвáрів, Варварúшин; Вáрченко; варвáрки, варвáрити;* see also *барбáра.*

From the name of a Syrian saint in the III c.; one of the four great virgin martyrs, the ultimate source is Gk. *Varvára,* see the preceding word.

варвóдити dial., also варвідувáти 'to cause confusion, chaos', SoCp. вáрводити 'to shoot' (Гнатюк ЕЗб. 26, 334), first recorded in the XIX c. — Deriv. *варвідня́.* — Subst. *робúти зáколот;* SoCp. *стріля́ти.*

The word seems to be a metathetic deformation of ModHG. *Wirrwar* 'chaos, confusion' influenced f/e. by *варúвода,* see вáр.

вáрга, варгáтий see вáрґа, варґáтий.

варгáн 'Jew's harp', OUk. органъ (XIII c. Кримський 1, 246), OES. варганы; Ru. *варгáн,* Cz. *varhanky* : *harvanky.* — Subst. *уснá гармóнійка.*

From Gk. *órganon,* dial. *árganon* 'organ', Кримський l. c., Ильинский ЗІФВ 7 - 8, 64; see also віргáн, вігрáн; óрган орґáн.

вáргелд, also вáркгелд arch. 'fine for slaughter' (РССтоцький 4, 179), MUk. варгелътъ; Po. *wargielt.* — Subst. *грошовá кáра за випадкóве скалíчення, зрáнення, абó забиття́ людúни абó тваринú, відшкодувáння, грúвна,* Тимченко 186.

From MHG. *wërgëld* 'ts', РССтоцький 4, 179, through the medium of Po. *wargielt,* Тимченко l. c.

вáрґа Wd. 'lip', MUk. варгами Ipl. (XVII c.), варги чи писки Apl. (XVIII c.). — Po. *warga,* Cz. dial. *varga* (from Po., Machek 555). — Deriv. *варґáтий, -áч, -áчка, варґýля.* — Syn. Wd. *вóрга;* subst. *губá.*

From Po. *warga* 'ts', Тимченко 186; the ultimate source is lacking; Brückner 602 connects it with OPr. *warzus* 'lips'; doubtful.

вáрдзель Wd. also ва[р]жéль=вáржіль, see вагá.

вáре! Wd. 1. interj. 'away!, hands off!, stand back!, ModUk. only. — Syn. *вáра!*

A deformation of *вáра!* under the influence of the following word.

вáре 2. (Buk., Hc.) also вéре part. 'really so?; if?, whether?', first recorded in the XIX c. — Subst. *справді?, дійсно?,* Гнатюк ЕЗб. 26, 334.

From Rm. *oare* 'yet, still', the ultimate source being Lat. *volet,* Шелудько 2, 128, Vincenz 14; according to Дощівник РМ. 2, 354, it comes from Lat. *hora* 'hour'; doubtful; cf. also Cioranescu 571.

варéний, -ик, варéха, etc. see вар.

вар'é see вар.

вар'етé 'variety entertainment [show]', ModUk. — Subst. *теáтр лéгкого жáнру з рíзними вúдами сценíчного мистéцтва (здебільшого комедíйного).*
From Fr. *variété* 'ts', Льохін 114, Gamillscheg 879.

вáржіль=вáжіль : вагá, q. v.; infixed r under the f/e. influence of *ржа;* similarly: *вáржель* and (with phonetic changes:) *вáрдзель,* see s. vv.

варзя́кати=верзя́кати see верзтú.

вáриво, варúвода, варúйка, варúти see вар.

варикóзний 'varicose', ModUk.; BRu. *варыкóзны,* Ru. *варикóзный.* — Deriv. *варикóзність.* — Subst. *вузлувáтий, що мáє багáто розширень абó утóвщень,* Льохін 114.

From Lat. *varix, -icis* 'розширення вéни', Льохін l. c.

вáриш SoCp. see вáрош.

варівки́й, варівни́й see ва́ра!

варіоме́тр 'variometer', ModUk.; Ru. *вариоме́тр.* — Subst. *мі́рильник спаду й підльо́ту (літака́).*
From E. *variometer* 'ts'; see also варія́нт.

варіюва́ти see варія́нт; also варія́т.

варі́я 'grave accent (over OCS. letters)', first recorded in the XVII c.: варію Asg. (Срезневский 1, 229). — Subst. *знак на́голосу на оста́нньому голосно́му в сло́ві.*
From Gk. *varya* 'ts', Срезневский l. c.

варія́нт, SovUk. варіа́нт 'version, variant, different reading', ModUk.; BRu. *вары́янт,* Ru. *вариа́нт* (since 1837), Po. *wariant,* etc. — Deriv. *варія́нта;* here also: *варія́ція, варіяці́йний, варіюва́ти, -а́ння;* compounds: *варіо-ме́тр, -фо́н,* etc. — Subst. *відмі́на, різнови́д, видозмі́нення.*
From Lat. *varians, -ntis* 'той, що змінюється', Льохін 114, Лесин - Пулинець 45.

варія́т Wd. 'madman, crazy person, fool', ModUk.; Po. wariat. — Deriv. *варія́тка, варія́тство, -ський, [з]варіюва́ти, -а́ння, зваріо́ваний.* — Subst. *божеві́льний.*
From Po. *wariat* 'ts', the ultimate source being Lat. *varius* 'different', Brückner 602.

Ва́рка see Варва́ра.

ва́ркгелд see ва́ргелд.

варки́й, ва́рко see вар.

варко́ч Wd. 'tail of hair' (Стрий), MUk. варкочи Apl. (XVII c.); Po. *warkocz.* — Subst. *до́вгий сплі́т воло́сся, коса́,* Тимченко 187.
From Po. *warkocz* 'ts' of uncertain origin, Brückner 602, Тимченко l. c.

Варла́м, rarely Варлаа́м PN. Barlaam, MUk. Варлама Gsg. (1484 Пом'яник), Варлаамъ : сын блгъ (1627 Беринда); BRu., Ru. *Варлаа́м,* Po. *Barlaam.* — Deriv. *Варла́мович, Варла́мівна;* FN. *Варла́мів, Варламо́вич;* MUk. Варламія Gsg. (1484 Пом'яник).
From Gk. *Varlaámos,* the ultimate source being Hb. *Barlaam* 'son of *goods*'.

ва́рмедь SoCp. 'comitat, county', MUk. вармедь, also вармедя, вармежа (XVI—XVII c., Дэже StSl. 7, 162), во всей вармеди (XVIII c.), вармед (XVIII c.). — Deriv. вармедьскый, вармецкий, вармѣский, вармедьщина, (XVI—XVII c., Дэже l. c.). — Subst. *комі́та́т, жу́па, окру́га,* Тимченко 187.
From Hg. *vármegye* 'ts', Тимченко l. c., Дэже l. c.

Ва́рна see Ва́рва.

Варна́ва PN. 'Barnabas', MUk. *Варна́ва:* сын утѣше́нія (1627 Беринда); BRu., Ru. ts. — Deriv. *Варна́вка; варнави́т.*
From Gk. *Varnávas,* the ultimate source being Hb. *Barnebhuah* 'son of exhortation or consolation', Shipley 414, Withycombe 20.

варна́к 'convict (in Siberia)', ModUk.; BRu., Ru. ts. — Deriv. *варна́чка.* — Subst. *тавро́ваний ка́торжник; вті́ка́ч (із Сибі́ру).*
Of obscure origin; perhaps it is connected with *варня́кати.*

варни́ця see вар.

варня́кати, варня́чити 'to babble, prattle, pronounce incoherently', ModUk. only. — Syn. *базі́кати, варзя́кати, верзя́кати, верзти́, патя́кати.*

The word seems to be a variation of *варзя́кати, верзя́кати,* q. v.

варови́на see вар.

варо́вня see ва́ра!

Ва́рочка see Варва́ра.

ва́рош, also ва́риш SoCp. 'town, city', MUk. у... вароши (XVII c. Дэже StSl. 7, 162), варошъ (XVIII c.). — Deriv. *варошец, варишанин, вароский,* (XVI—XVII c., Дэже l. c.), *варышчу́к.* — Subst. *мі́сто,* Тимченко 188.

From Hg. *város* 'ts', Тимченко l. c., Дэже l. c.

Варсоно́фій PN. Varsonofij, MUk. Вар[с]онофіа Gsg. (1484 Пом'яник), Варсоно́фїй : Ўфїй (1627 Беринда); Ru. *Варсоно́фий.* — Deriv. *Варсоно́фійович, Варсоно́фіївна.*

From Gk. *Varsanúfios,* Sophocles 1, 299.

варста́т see верста́т.

варт see ва́ртий.

ва́рта 1. 'guard, sentry, watch, convoy, escort', MUk. вартуючи (XVI c.), вартованьемъ Isg. (XVI c.), зъ оковъ и варты (XVII c.), на вартѣ (XVII c.), за варту (XVII c.), варта (XVIII c.), под варту (1766); BRu. ts, Po. warta. — Deriv. *варта́рка, -рня, вартува́ти, вартівни́к, -вня́, вартови́й,* MUk. вартага́рня (XVIII c.), вартовати (XVII c.). — Subst. *військо́ва сторо́жа,* Тимченко 189.

From MHG. *warte* 'ts', PCСтоцький 4, 145 - 146; according to Шелудько 2, 25, followed by Richhardt 110, the medium of Po. *warta* is to be assumed; doubtful.

ва́рта 2. see ва́ртий.

ва́ртзаль Wd. 'waiting hall', ModUk. only — Subst. *жда́льня, за́ля для пасажи́рів.*

From ModHG. *Wartesaal* 'ts', PCСтоцький 4, 212.

ва́ртий 'worth; worthy, deserving', MUk. не варто (XVIII c.), варта (XVIII c.), вартъ (1760), BRu. ва́рты, Po. *wart, warty.* — Deriv. *ва́ртний, ва́ртість, [без-] ва́ртісний, вартува́ти.* — Syn. *що ма́є ва́ртість,* Тимченко 189; *гі́дний, досто́йний,* Деркач 49.

From MHG. *wërt* 'price, costly articles', PCСтоцький 4, 179 - 180, through the medium of Po. *wart,* Шелудько 2, 25, Richhardt 110.

варува́ти see ва́ра!

вару́дити 'to torment, bore, weary', ModUk. only. — Subst. *мару́дити.*

The word is a variation of *мару́дити* motivated by such pairs as *вандрува́ти: мандрува́ти,* and supported by assimilations like *рі́вний: рі́мний, ко́внір: ко́мнір,* etc., cf. Зілинський 1, 127.

вару́нок 'condition; security, guarantee', Ed. also 'stomach-ache' (Грінченко 1, 128), Wd. 'weir, wear' (Желеховський 1, 57), MUk. варунокъ (XVI—XVIII c.); Po. *warunek.* — Subst. *умо́ва, застере́ження, конди́ція; забезпе́чення, охоро́на, оборо́на, ґара́нтія;* Ed. *біль у че́реві,* Wd. *охоро́на берегі́в від води́;* MUk. also *заса́да, підста́ва* (XVII c.), *недоро́слі ри́би, нари́бок* (XVII c.), Тимченко 189.

From Po. *warunek,* the ultimate source being ModHG. *Wahrung,* OHG. *warnôn* 'to guard', Тимченко l. c., Richhardt 110; see ва́ра.

Варфоломі́й, seldom Бартоломі́й PN. Bartholomew, MUk. Варфоломея Gsg. (1484 Пом'яник), Вльфъломея, Валфомеа (1484 ibid.); Ru. *Варфоломе́й,* Po. *Bartolomeus.* — Deriv. *Вархоломі́й, Вархо́ла, Варфоломі́йович, Варфоломі́ївна; Варфоломі́ївська (ніч).*

From Gk. *Vartholomáios*, the ultimate source being Hb. *bar talmay* 'son of Talmai' (*talmai* < *talmejah* 'peace of Jehovah'); *Bartholomew* was the name of one of 12 apostles of Jesus, may be same as *Nathanael* (the first being given name, the latter patronymic), Withycombe 20, Тарнавецька 87; in Uk. *Варфоломій* is rare; its frequency in Пом'яник of 1484 amounts to 5 in comparison to 124 (Іоанъ), 93 (Марія) and 66 (Феодоръ), Тарнавецька 122 - 126; from *Варфоломій*, perhaps, derives FN. *Вархóла* and *вархóл[а]* 'quarrelsome person', *вархóлити* 'to quarrel'.

варцáб 'jamb, door-post, window frame; loom (of weaver, painter, printer)', Wd. арцáби Npl. 'wooden framework of a house'; **варцáби** Npl. 'draughts (game)'; MUk. варцабы (1596 Зизаній) 'draughts'; BRu. *арцáбы : варцáбы*, Po. *warcaby* (from:) Cz. *vrhcáb*. — Deriv. MUk. варцабницу Asg. (1642), варцабныи (1596 Зизаній). — Syn. *рáми; дáмки, шáшки, лýтка.*

From Po. *warcaby*, Korbut PF. 4, 496, Шелудько 1, 25, Richhardt 109; the ultimate source is MHG. *wurfzabel* (*-zabel* from Lat. *tabula* 'board'), Janko ČMF. 5, 408, 6, 322, Machek 574; direct borrowing from MHG. is assumed by РССтоцький 4, 152.

варчáти Wd. see ворчáти.

варш Ed. in expression вáрша дáти 'to awaken', first recorded in the XIX c. (Грінченко 1, 128). — Deriv. *варшáл[оч]ок.*

Origin obscure; connection with the following entry, though possible, cannot be established; perhaps it is a f/e. deformation of *вірш* in the meaning "blame, reprise'.

Варшáва, dial. Аршáва GN. Warsaw, MUk. Варшава; BRu., Ru., Bu. ts, Po. *Warszawa*, OPo. *Warszewa*, dial. *Wars[z]ewa*, *Warsięga* (Brückner 603). — Deriv. *варшав'янин, -нка, варшáвський.*

From Po. *Warszawa* — deriv. from PN. *Warsz* (*:warchol* 'browler, rowdy'), Brückner l. c., Staszewski 323 - 324; for details see Nitsch JP. 1, 299 - 300, 37, 391 - 392, Rozwadowski ibid. 19, 98 - 104, Rospond ibid. 20, 19 - 21, Galas ibid. 33, 53 - 54, Мельхеев 23 a. o.

варю́га dial. 'deep hole (cavity)', first recorded in the XX c. — Syn. *заглúбина, вúдолинок.*

Origin obscure; perhaps it is a f/e. deformation of Ru. *оврáг* > **оврю́га* (influenced by *ярýга*) > *варю́га*.

варя́г 'Varangian, ONor. tribesman', Wd. also 'strong, tall man', MUk. Варяги, Варяжское море (Ист. Русов, Указ. 34); OES. варязи, в море Варяжское (1377 Лавр 1, 10 - 11); BRu., Ru. ts, Po. *Wareg*. — Deriv. *варя́зький;* FN. *Варяж[ъ]ко* (1377 Лавр. 1, 55, 253); GN. *Варя́ж*. — Syn. *нормáни.*

From ONor. **váringr, voeringr* : *vár* 'fidelity, faith (fulness); allies', Thomsen 116, 125 - 126, Ekblom Archiv 39, 187, ZfslPh. 10, 10, 16, 270, Collitz Archiv 4, 660, Uhlenbeck ibid. 15, 492, Преображенский 1, 67, Kiparsky 1, 163, РССтоцький 4, 81, Шевельов 349 - 350.

вас Gpl., Apl. 'you', MUk. вас (1609 Худаш 129; XVII—XVIII c. Інтермедії 58, 62, 70, 81, 175, 182), OES. васъ (XI c. Остр. ев.); BRu., Ru., Bu., Ma. *вас*, OCS. *vasъ*, SC. *vâs*, Sln. *vas*, Cz., Slk. *vás*, Po. LoSo. *was*, UpSo. *was*.

PS. *vasъ* 'ts', IE. root ***u̯ōs-* : ***u̯os-* : ***u̯ēs-* : ***u̯es-*, evidenced in OPr. *wans*, Skt. *vah*, Av. *vå*, Lat. *vōs*, ToA. *yas*, ToB. *yes*, Trautmann 110, 364, Pokorny 514.

васáг 'large waggon'; MUk. у васажку (XVIII c.); Po. *wasąg, wasężny wóz.* — Syn. *велúкий чумáцький віз.*

The word is derived from MHG. *fazzunge* : *fazzen* 'to handle, seize, load, pack', РССтоцький 4, 173, Kluge 81; the medium of Po. *wasąg* is assumed by Шелудько 1, 25.,

васа́л, Wd. васа́ль 'vassal, liege (man)', ModUk.; BRu. *васа́л*, Ru. *васса́л* (since 1803; *важа́л* in 1780), Po. *wasal*. — Deriv. *васа́льний, -ьство, -ьський*. — Syn. *голдівни́к, підвла́дний, зале́жний від сюзере́на*, Бойків 83.

From Fr. *vassal* 'ts' < Lat. *vassalus*, the ultimate source being Ce. : OBret. *uuas*, Bret. *gwaz* 'servant', We. and Corn. *gwas* 'youth, servant', Преображенский 1, 67, Brückner 639, Gamillscheg 880, Skeat 685.

васерва́ґа Wd. also васерва́га (Стрий) 'level', first recorded in the XX c., Po. dial. *waserwaga*. — Subst. *ва́терпас, нівелі́р, Ґрунтваґа́*.

From ModHG. *Wasserwaage* 'ts', РССтоцький 4, 226.

ва́серляйтунґ Wd. 'water-supply, aqueduct', first recorded in the XX c. — Subst. *водопро́від*.

From ModHG. *Wasserleitung* 'ts', РССтоцький 4, 217.

василі́ск 'basilisk', MUk. василискъ (XVII c.), (from Po.:) базилишокъ (XVII c.), OES. василиска Gsg.; BRu. ts, Ru., Bu. *васили́ск*, OCS. *vasiliskъ*, Cz., Slk. *bazilišek*, Po. *bazyliszek*, etc. — Deriv. василисковъ (XVII c.). — Subst. *казко́ва тварина́ : напівпта́х , напівзмія́, що вбива́є своїм по́глядом*, Бойків 83.

From Gk. *basilískos* (=*vasilískos* since the IV c.) 'ts', in its original form preserved in Lat. *basiliscus*, cf. Cz., Po. and other WS. forms, Срезневский 1, 231, Тимченко 50, 190, Machek 27.

Васи́ль, arch. Васи́лій PN. Vasyl', Vasylij, Basil, MUk. Васи́лія Gsg. (1484 Пом'яник), Васи́лїй : царъ (1627 Беринда), OES. Василии, Василей (Baecklund 110), BRu. *Васіль*, Ru., Bu. *Васи́лий*, OCS. *Vasilijь*, Po. *Bazyli*, etc. — Deriv. *Васи́лько, Васи́лечко, Васи́льович, Васильо́к, Васи́льчик, Ва́сь[о], Вас[ь]ко́, Ва́ська, Вася́к, Вася́та*; here also (from Po.:) *Бази́лій, Бази́лько, Бази́льчик*;

SovUk. (from Ru.:) *Ва́ся, Ва́ня, Ва́нька; Васили́на, Васили́н[оч]ка, Васили́ха, Васи́лівна, Васили́са;* FN. *Васи́лів, Василе́вич, -е́нко, -е́вський, Васильо́ха, Василю́к, Васильківський, Василащу́к, Василе́нчу́к, Васи́льченко, Ва́ськів, Вася́та, Васюти́нський, Вася́ра*, (from Ru.:) *Васи́льєв*, (from Po.:) *Базиле́вич, Базиле́вський*, AmUk. *Васі́лька* (Gsg. : *Васі́лько)*; GN. *Васи́лики, Васи́лів, Васи́ленково, Васи́лиха, Васи́лиця, Васи́лівка, Васильків[ка], Васи́льки, Васю́тинці, Васю́чин, Васю́тинський, Ва́ськівці, Ва́ськовичі, Ваські́вчики*, (rivers:) *Васько́ва, Васюкі́вка, Васюко́ва* (Кат. річок 159); Bot. *васильо́к, васи́льо́чок*.

From Gk. *vasiléus* 'king' — one of the most popular names in Ukraine (frequency in 1484:63, Тарнавецька 124); the name is more common in the East than in the West, Withycombe 20.

васто́к see восто́к.

ва́ський colloq. 'your[s], belonging to you', ModUk. only. — Syn. *ваш*.

From *ваш* 'your[s]' extended, like *на́ський*, by the suffix *-ський* (<**vašьskъ*).

ват 'watt', ModUk.; BRu. , Ru., Bu., Ma. ts, Po. *wat*, etc. — Deriv. *ва́товий, ватме́тр, кілова́т*. — Subst. *одини́ця потужности електри́чного стру́му*, Бойків 83; *ува́т*, Степанковський 223.

From the name of James *Watt* (1736 - 1819) who discovered the steam engine, Partridge 798, Kirkconnell 11 - 12.

ва́та 1. 'cotton wool; wadding', ModUk.; BRu., Ru. ts, Po. *wata*, etc. — Deriv. *ва́тка, ва́тний, -ик, вато́ваний, ва́точник, ва́тяний, ватя́нка*, dial. *ва́ташник* (Полісся, Лисенко 20). — Subst. *очи́щена баво́вна*, Бойків 83.

From ModHG. *Watte* 'ts', РССтоцький 4, 228.

ва́та 2. Wd. 'fish - net', ModUk. only. — Subst. *риба́льська сіть.*

From MHG. *wate* 'ts', РССтоцький 4, 175.

вата́г 'chief (oldest) of shepherds'; ringleader, captain, chieftan', first recorded in the XIX c. — Subst. *ста́рший пасту́х у полони́нах; приво́дець, нача́льник,* Бойків 84.

From Rm. *vataf* 'ts', Шелудько 2, 128, Vincenz 9 (:*vatah*); however, it is also possible to derive it from *вата́га,* see the following entry.

вата́га 'gang, band, crown, company', MUk. з ватаги (1552), у ватазѣ (1690), двѣ ватаги (XVIII c.), OES. ватагамѣ Dpl. (1294), в... ватазѣ (1340), на ватагу (1446) к ватагамѣ (XV c.); BRu., Ru. ts, Po. *wataha.* — Deriv. *вата́жка, вата́жко, ватажо́к, вата́г* (b/f.: *вата́га*), *вата́жний, -ик, вата́жжя, ватагува́ти, -а́ння, вата́жити[ся], ватаж[ни]кува́ти,* MUk. ватагѣ (XVIII c.), ватажанинѣ (1691); FN. *Ва́таг;* see also *ванта́ж.* — Syn. *загі́н; (нео́рганізо́вана:) на́товп, ва́лка, ку́па;* depr. *згра́я,* Деркач 30.

From Tt. *wataha* 'ts', Miklosich 376, Корш Archiv 9, 659, Преображенський 1, 67, Макарушка 14, Тимченко 190, a. o.

ватама́н see ота́ман.

ва́тер 'hydraulic engine', ModUk.; BRu., Ru. ts. — Subst. *рід пря́дної маши́ни,* Бойків 84.

From E. *water[-machine],* Kirkconnell 12.

ва́тервейс 'water-ways', ModUk.; BRu., Ru. ts. — Subst. *ри́нва, ришта́к, лотоки́, водото́ка,* Степанковський 223.

From E. *water-ways* 'ts', Льохін 115.

ва́терка dim. : ва́тра, q. v.

ватерклозе́т 'water-closet', ModUk.; BRu., Ru. ts, Po. *waterklozet,* etc. — Subst. *промивни́й відхо́док,* Бойків 84.

From E. *water-closet,* Kirkconnell 12.

ватерлі́нія 'water-line', ModUk.; BRu. ts, Ru. *ватерли́ния.* — Subst. *водяна́ назна́чка, покля́чка, ціха́,* Степанковський 222.

From E. *water-line* 'ts', Льохін 115.

ватерпа́с 'waterpass', ModUk., BRu. *ватэрпа́с,* Ru. *ватерпа́с.* — Syn. *ніве́лір, ґрунтвага́,* Wd. *васерва́ґа, васерва́га.*

From E. *water-pass* 'ts', Льохін 115.

ватерпо́ло 'water-polo', ModUk.; BRu., Ru. ts. — Subst. *гра в во́дного м'яча́.*

From E. *water-polo* 'ts', Льохін 115.

ватерпру́ф 'waterproof', ModUk.; BRu., Ru. ts. — Subst. *непромока́льний, непрося́клий, безпрото́чний.*

From E. *waterproof* 'ts', Льохін 115.

ва́тершланг 'water-hose', ModUk.; Ru. *ватершла́нг.* — Subst. *тру́бка, вуж із непромока́льної ткани́ни або́ ґу́ми.*

From Du. *waterslang* 'ts', Meulen 236.

Ватика́н, SovUk. Ватіка́н GN. Vatican, ModUk., BRu., Ru. ts, Po. *Watykan,* etc. — Deriv. *ватика́нський,* Wd. *ватика́нка* (=*ватика́нська ма́рка,* Грицак PM. 3, 159).

From Lat. (*mons*) *Vaticanus* (:*Vaticum* GN.), Staszewski 325; some etymologists derive it from pagan days, when Vatican was the site of the temple of the seer, Lat. *vaticus,* the adj. from *vates* 'prophet', Shipley 375.

вáторопка Ed. 'difficulty, embarrassment' (Чернігів), first recorded in the XX c. — Deriv. *вáторопко*, adv. — Subst. *трýднощі, утрýднення, скрутнé станóвище.*

Origin obscure; connection with Ru. *торопúть* 'hurry, hasten', though possible, cannot be substantiated.

вáтра 'hearth, fireside, bonfire', ModUk.; Bu. ts, SC. *vätra*, Cz. dial. vatra, Slk. *vatra*, Po. *watra*. — Deriv. *ватрáк, -áлка, -áн, вáтрище, ватрýшка, ватрíти.* Bk. *ватрáль[ка], вáтрик.* — Syn. *багáття, вóгнище.*

From Rm. *vatră* 'ts', Шелудько 2, 128, Vincenz 10; according to Георгиев, 123 - 124, the word comes from Daco-Moesian **oatra* < IE. ***ātr-ā;* cf. also Pedersen KZ. 38, 311, Meillet Сбсл. 2, 3, Loeventhal WuS. 10, 163, Brückner ZfslPh. 16, 205, Popovici Slavia 7, 23, Шевельов 243.

ватрóба Lk. 'maw' (Воля Міхова, Falkowski - Pasznycki 121), also вантрóба (Команча, Тилява, etc., Stieber by letter 27. 6. 1964), first recorded in the XX c. — Subst. *утрóба.*

From Po. *wątroba* 'ts'; see утрóба.

ватрýшка see вáтра.

ватýйка, ватýля Wd. 'ewe-lamb', borrowed before the XVI c., Шаровольський 1, 63; Po. *wetula* (> Lk. *ветýля*). — Deriv. *ватýлька, ватуйнúк, ватуйчá;* GN. *Ватушáрка* (*mountain*). — Subst. *овéчка з пéршим ягня́м*, Шаровольський 1, 55.

From Rm. *vătúiŭ, vătúie* 'young goat, kid', Шаровольський l. c., Шелудько 2, 128, Puşcariu 175, Vincenz 6.

вáтяний, ватя́нка see вáта.

вать see вадь.

вáфля, usually вáфлі Npl. 'waffle, wafer', MUk. тѣсто на вафелы (XVIII c.), BRu., Ru. (since 1780) ts, Po. *wafel*, etc. — Deriv. *вáфельний, -ик, -иця.* — Subst. *пéчиво в фóрмі тонкúх пля́стéркiв.*

From ModHG. *Waffel* 'ts', Тимченко 191, РССтоцький 4, 215, АкСл. 2, 63; there is little likelihood that it comes directly from E. *waffle*, as assumed by Kirkconnell 9 - 10.

Вах FN. derived from Івáх, see Івáн.

вахлáй, вахлáк 'hump, lump blockhead', ModUk.; BRu., Ru. (since 1789) *вахлáк.* — Deriv. *вахлáчка, вахлакувáтий.* — Subst. *вайлó, тюхтíй; бамбýла, мамýла, макýха*, Деркач 30.

Origin obscure.

вахля́р 'fan', MUk. ріпіда : вахля́ръ, мáхало, ońанка (1627 Беринда); Po. *wachlarz*, — Deriv. *вахля́рик, вахлювáтися, вахлярувáтий.* — Subst. *вíяло, вíяльце.*

From ModHG. *Fächer 'ts'*, РССтоцький 4, 223, through the medium of Po. *wachlarz*, Тимченко 191, Шелудько 1, 25.

вахмáйстер, вáхмістр 'cavalry sergeant-major', ModUk.; BRu. ts, Ru. *вахмúстр* (since the XVII c.), Po. *wachmistrz*. — Subst. *підстаршúна в кіннóті.*

From ModHG. *Wachmeister* 'ts', АкСл. 2, 64.

Вáхна, Вахнó, Вахня́к, etc., FN. derived from Івáхно, see Івáн.

вахня́ 'shellfish', ModUk.; BRu., Ru. *вахня́.* — Subst. *тваринá з черепáшкою абó з пáнцером (устрúця, краб, тóщо).*

According to Горяев 40, it comes from Lat. learned term Gadus *vachnja.*

вáхта 1. 'watch, duty, look-out', ModUk.; BRu., Ru. (since the XVII c.) ts, Po. *wachta*. — Deriv. *вахтовúй, вахтпарáда;* here also *вáхтер, вахтáр.* — Subst. *сто-*

рóжа, щодéнна вáрта, Бойків 84; *вáрта, стíйка, чáта, бéрда,* Степанковський 104.

From ModHG. *Wacht* 'ts', РССтоцький 4, 145.

вáхта 2. 'Menyanthes trifoliata L.: brooklime', ModUk.; Ru. ts, Cz. *vachta.* — Syn. *бобівнúк, трилúсник, трифóлія, зáяча капýста, зубовнúк,* etc., Makowiecki 231.

From Ru. *вáхта* also *вáхка, вехк* which, in turn, comes from Fi. *vehka,* Est. *võhk* 'ts', Меркулова ЭтимИссл. 2, 80-81.

вахцúмра Wd., also вахцúмбра, (Falkowski - Pasznycki 121), 'guard-room', ModUk.; Po. *wachcębra.* — Subst. *стóрожева кімнáта.*

From ModHG. *Wachzimmer* 'ts', РССтоцький 4, 204; Po. medium, assumed by Richhardt 109, remains to be proved.

вáцок 1. MUk. 'purse', вацокъ (XVI c.), вацок (XVII—XVIII c. Інтермедії 71, 72), вацковъ (XVI—XVII c. Худаш 58), чпаг : кишéня ... шабелтас, бисáга, ташка, капса, тлýмокъ, вáцокъ (1627 Беринда); Po. *wacek.* — Subst. *калúтка,* Тимченко 191.

From Po. *wacek* 'ts', the ultimate source being MHG. *watsack,* Тимченко l. c., Brückner 598.

вáцок 2. SoCp. 'quarters, yard; over-night lodging' (Гнатюк ЕЗб. 4, 236), first recorded in 1898. — Subst. *квартúра; загорóда; нíчліг.*

From Hg. *vaczok* 'lair, den', Гнатюк l. c.

вацумéрія? AmUk. 'what's the matter?', first recorded in the XX c. — Subst. *що такé?, в чóму спрáва?,* Луговий 300.

From E. *what's the matter?,* Луговий l. c.

вацю́!, вацьǃ interj. in calling swine, first recorded in the XIX c. — Deriv. *вацю́кати, -ання, вацю́кнути;* FN. *Ваць, Вацéнко;* GN. *Вацí.* — Syn. *вець!*

According to РССтоцький 3, 148, it is a variation of *пацьǃ* < *пацá* 'pigling, piglet'; more convincing is its connection with *ацю́!, q. v.*

вацювáти, вачувáти AmUk. see вочувáти.

ваш, вáша, вáше 'your, yours', MUk. ваш (XVII—XVIII c. Інтермедії 93 - 95, 190), OUk. ваши (1393 Тимченко 192), OES. вашь (XI c. Остр. св.), вашего Gsg. (911); BRu., Ru., Bu., Ma. ts, OCS. *vašь,* SC. *vâš,* Sln. *vaš,* Cz. *váš, vaše,* Slk. *vaš, vaša, vaše,* Po., LoSo. *wasz,* UpSo. *waš.* — Deriv. *вáський,* arch. *вáшець, вáшеський,* Wd. *вáшин, вашúнець,* MUk. вашемилост[и]ный (XVII c.), вашмости[н]ный (XVII—XVIII c.), вашмость (XVII—XVIII c.). — Syn. *налéжний вам.*

PS. **vašь* < **vas-jь,* IE. root ***u̯ōs-,* cf. OPr. *wans,* Lat. *vōs,* ToA. *yas,* etc., see вас; Vondrák, 1, 508, Trautmann 110, 364, Pokorny 514.

вáшець, вáшеці see ваш.

Вашінґтóн, Gsg.: PN. -a, GN. -y 'Washington', ModUk.; BRu. *Вашынгтóн,* Ru, *Вашингтóн,* Po. *Waszyngton,* etc. — Deriv. *вашінґтóнець, -нка, -нський, по-вашінґтóнськи.* — Syn. GN. *столúця США.*

From PN. *Washington,* the first president of the USA. (1789—1797), Мельхеев 28, Staszewski 324 - 325.

вбачáти see бáчити.

вбгáти, вбигáти 'to put, force inside, thrust down', MUk. вбгай (XVIII c.); BRu. — Deriv. *вбигáння.* — Syn. *втиснýти, впхáти.*

The word is based on *бгáти* q. v.; prefix *в-.*

вбéзвихід[ь] 'in an embarrassing position, in a situation without a way out', ModUk. only.

A compound : в - без - ви - хід[ь], see s. vv.

вбигáти see вбгáти.

вбира́ти[ся] see бра́ти.

ввічливий, -вість see уві́чливий, -вість.

вдова́, удова́ 'widow', MUk. вдова (XVII c. Гептаглот, 17), о вдовѣ (XVIII c.), удова, вдовиця, удовиця, OES. въдова (XI c. Остр. єв., 1073 Ізб. Св.), въдовиця (XI c. Остр. єв.), въдовицю Asg. (1073 Ізб. Св.), удовыи, вдовицъ Apl. (1356); BRu. *удава́,* Ru. *вдова́,* OCS. *vьdova, vъdova,* Bu., Ma. *вдови́ца,* SC. *ȕdova, udòvica,* Sln. *vdôva,* Cz., *Slk. vdova,* Po. *wdowa,* LoSo. *hudova,* UpSo. *wudowa.* — Deriv. *вдови́ця, вдове́ць, вдов[ич]е́нко, вдові́вна, вдови́н[ий], вдови́цький, [о-, по-]вдові́ти, вдовува́ти,* etc.; these forms might be also used with initial уд... depending on the preceding consonant; MUk. вдовий (XVI—XVII c.), вдовин[н]ый (XVII c.), вдовичий (XVII c.), вдовичинъ (XVI c.), вдовство (XVII—XVIII c.), вдовствовати (XVI c.), вдовѣти (XVI c.), вдовоженецъ (XVII c.); FN. *Вдо́вин, Вдове́нко, Вдовиче́нко, Удови́ченко,* MUk. Вдовиченко (1668, Тупиков 500). GN. *Уді́вка, Удови́ченки.* — Syn. *[п]овдові́ла жі́нка.*

PS. **vьdova* 'ts', corresponding to Skt. *vidhávā,* Lat. *viduā,* OPr. *widdewu,* Goth. *widuwô,* AS. *wuduwe,* E. *widow,* ModHG. *Witwe,* Ir. *fedb,* etc.; the orig. IE. root ***u̯idh-* : ***u̯eidh-* 'to divide, separate; to lack, want; to become empty, to be faulty'; the designation for widower **vьdovьcь* seems to be recent deriv. of the feminine form; Преображенский 1, 68, Brückner 605-606, Trautmann 358, Kluge 398, Walde-Hofmann 1, 359, Skeat 715, Machek 558, Pokorny 1128, a. o.

вдя́ка, вдя́чливий, -вість, вдя́чний, -ність see дя́кувати.

ве! interj. 'pshaw! fie!', first recorded in the XIX c. — Deriv. *ве́кати, -ання, ве́кнути, -нення, веве́!, веве́кати, -ання, веве́кнути, -нення.* — Syn. *фе!*

Primary interj. connected with *вав!, фе!,* q. v.; РСтоцький 3, 147.

веве́! see the preceding entry.

веві́рка, вев'ю́рка Wd. see ви́вірка.

веглЯ́ Wd. 'according to, as to' (Радомишль, Грінченко 1, 130), MUk. ведля, ведле, ведлѣ, ведлугъ, cf. SoCp. ві́дльа (Гнатюк ЕЗб. 4, 236); Po. *wedla, wedle, według.* — Subst. *відпові́дно до.*

Most probably from ***ве́ґля,** and this from Po. *wedla* 'ts' — a compound : *we-dle* (:*długi*), Brückner 606.

веґе́ря, веге́ря 'dance', MUk. вегера, вагера (XVII-XVIII c., Інтермедії 74, 77, 78), веґерѣ Apl. (XVIII c.) 'stick'; Po. *wekiera* 'ts'. — Subst. *рід та́нцю, уго́рка,* Кузеля 57; MUk. *кий з вели́кою га́лкою на кінці́,* Тимченко 202.

Of obscure origin; perhaps from Po. *wekiera* as suggested by Тимченко l. c.; however, the ultimate source is dubious (ModHG. *Wecker?,* or венге́рка?).

веґетува́ти 'vegetate', ModUk.; Po. *wegetować.* — Deriv. *веґета́ція, веґетаці́йний, веґетати́вний, веґетарія́нець, -нка, -нство, -нський, веґетаріяні́зм.* — Subst. *животі́ти, існува́ти.*

From Lat. *vegetāre* 'to enliven, quicken', Skeat 686.

ве́джвуд 'Wedgewood-china', ModUk. — Subst. *англі́йський по́суд з ма́си, промі́жної між порцеля́ною й фая́нсом,* Бойків 84.

From FN. *Wedgewood* (E. potter, 1730-1795), Shipley 411.

ведмі́дь, Wd. медві́дь 'bear; Bruin', MUk. ведмѣдь (XVIII c.), за ведмедя (XVIII c.); BRu. *мядзве́дзь,* Ru. *медве́дь,* dial. *ведме́дь,* Bu. *медве́дь, медве́да* (Младенов 292), Ma. *ме́чка,* SC. *mèdvjed,* Sln. *medved,* Cz. *medvěd, nedvěd,* Slk. *medvěd,* Po. *niedźwiedź,* dial. *miedźwiedź,* UpSo. *mjedźwiedź,* LoSo. *mjadwjeź, mjedwjeź,* Ca. *m'edv'edz.* —

Deriv. *ведмеденя́, ведмедча́, ведме́дько, ведме́дик, ведме́ди́ця, ведмеди́ха, ведме́дник, ведме́дів, ведме́дя́чий, ведмежа́[тко], ведмежа́тник, ведме́жий, ведме́жина, ведмежи́на,* Wd. forms : *медведи́ця, медведя́тко, медве́жий,* etc.; FN. *Ведмі́дь, Ведмеде́нко, Медведе́нко, Ведмеди́нець, Медві́дь, Медві́дський, Медве́дів, Медведю́к;* GN. *Медве́ді, Медве́дівка, Медве́дівці, Медве́дово, Медве́жа, Медвежа́нка, Медве́же, Медве́же Ву́шко, Медві́дка, Ме́двин;* (rivers:) *Медві́дь, Медві́жа* (Кат. річок 174); Wd. *Медведі́вка, Медве́джа* (Бойк. 227), *Медве́ден, Медве́дин, Медве́дя, Медве́жик* (Гуц. 95), *Медве́дже* (Лемк. 47); Astr. *Ве́ли́ка, Мала́ Ведме́диця.* — Syn. *бурми́ло, бурч, бурма́к,* (euphemisms :) *той, він, ву́йко;* Wd. *Ми́сь[к]о;* Hc. *е[з]еку́тор, том, том стари́й, том вели́кий.*

Uk. *ведмі́дь* and Ru. dial. *ведме́дь* are new euphemistic metatheses of the orig. *медві́дь, медве́дь* respectively, both deriving from PS. **medvědь* — a tabu - compound : **medъ* 'honey' and **ěsti* 'to eat', meaning 'honey-eater', IE. ***medhu ēdis,* cf. Skt. *madh[u]v-ád-* 'honey-eater'; *medvědь* itself is a Sl. euphemism replacing the orig. designation of bear preserved, e. g., in Gk. *árktos,* Lat. *ursus,* Alb. *ari,* etc.; Miklosich 186, Berneker 2, 30 - 31, Преображенский 1, 519, Machek 291, Рудницький Slavistica 44, 14 - 16, Pokorny 707, 875, (extensively :) Emeneau Language 24, 56 - 63, РССтоцький AATSEEL Bulletin 6, 80, Language 26, 489 - 493.

ве́дрик 'well-wisher on New Year's morning', first recorded in the XIX c. — Syn. *той, що прийшов побажа́ти до́брої пого́ди на нови́й рік, щоб уроди́ло лі́пше як торі́к,* Огієнко РМ. 2, 9.

Origin uncertain; in folk-songs it alternates with *бе́дрик,* see *бедро́;* according to Огієнко, l. c., it is connected with *ве́дро,* see the following entry.

ве́дро 'fair weather', MUk. ведро (XVII c.), OES. ведромь Isg.; ведрыи 'bright'; Ru. *ве́дро,* OCS. *vedro,* Bu. *ве́дър* 'clear', SC. *vȅdar* 'ts', Sln. *védər* 'serene; cheerful', Cz. *vedro,* Slk. *vedrny* 'clear', *Po.* dial. *wiodro,* UpSo. *wjedro, LoSo. wjadro.* — Deriv. *ви́ведрилося, ве́дряно.* — Syn. *пого́да, до́бра годи́на, бездощі́в'я, посу́ха,* Тимченко 203.

PS. **vedro* 'ts' corresponding to AS. *wëder,* OHG. *wëtar,* ModHG. *Wetter,* E. *weather,* IE. ***u̯e-dhro-;* it is possible, though less probable, that ***u̯e-tro-* is the IE. base with which Sl. **vĕtrъ* (from the root ***u̯ē-* 'to blow') coincides, Brugmann IF. 18, 435 - 436, Miklosich 377, Kluge 393, Skeat 705, Преображенский 1, 69, Георгиев 127 - 128, Pokorny 82 - 84, a. o.; less persuasive is its connection with **[s]vęd-* 'to dry', *uditi* 'to smoke', suggested by Machek 559; Uk. *ве́дро* is extensively treated by Ващенко 10 - 12.

ведро́ see **відро́.**

веду́ see **вести́.**

ве́жа 'tower', MUk. вежа́ (1596 Зизаній), вежи. Npl. (XVI c. Сл. плк. Іг.), вежа (XVII c. Гепталот), на... вежу (1710), OES. вежѣ, в вежѣ, с вежами, до вѣжь, Бѣла вѣжа (=Саркелъ); BRu., Ru. ts, Sln. *véža,* OCz. *věž, věžě,* Slk. *veža,* Po. *wieża,* UpSo. *wježa,* LoSo. *wjaža, jaža* 'house'. — Deriv. *ве́ж[еч]ка, вежо́вий,* MUk. вежица (XVI c.), вежычковатый (XVII c.); GN. *Ве́жиці* — Syn. *ви́несла над і́нші буди́нки буді́вля або́ сама́ собі́, або́ як надбудо́ва над буди́нками;* MUk., OES. *шатро́, кі́ш; в'язни́ця тюрма́,* Тимченко 203.

PS. **veža* < **vezja,* root **vez-,* see везти́; orig. meaning: 'movable house on wheels', Потебня РФВ. 3, 177, Mehringer IF. 19, 427 - 428, Преображенский 1, 107, Brückner 619 - 620, Weingart SymbRozwadowski 2, 233 - 234, a. o.

везеру́нок see **візеру́нок.**

везикули 'vesicle, small tumour, bladder-like cell'. — Deriv. *везикулярний, -ність.* — Subst. *пухирці, повітряні клітини в легенях,* Бойків 84.

From Lat. *vēsīcula* 'little bladder', Skeat 690.

везір, also везйр, візйр, візір, 'vizier', MUk. вейзиръ (XVII c.), вейзерови Dsg. (XVIII c.); Ru. *визирь,* Po. *wezyr.* — Deriv. *везірство.* — Subst. *міністр турецького султана, член державної ради,* Тимченко 204.

From Tk. *vezir,* the ultimate source being Ar. *wazir* 'councellor of state, minister, vice-regent, lieutenant of a king', Макарушка 14, Тимченко l. c., Skeat 694, Lokotsch 169, (extensively:) Варченко ДБюлетень 9, 97 - 98.

везти, везу, -зеш 'to carry, convoy; to cart, drive; to draw', MUk. везти (XVI c. Худаш 52), везтися (XVII c.), OES. везяху, везоша; BRu. *везці,* Ru. *везти,* OCS. *vesti, vezǫ,* Bu. *веза, везем,* Ma. *везе,* SC. *vésti, vèzêm,* Sln. *vésti, vézem,* Cz. *vézti,* Slk. *viezť,* Po. *wieźć, wiozę,* UpSo. *wjeźć,* LoSo. *wjaść.* — Deriv. *везтися, везіння, везений, в-, ви-, від-, з[а]-, на-, під-, пере-, по-, при-, у-везти,* etc., along with corresponding iter. forms : *в[и]-, від-, з[а]-, на-, пере-, під-, по-, при-, у-возити,* etc.; for apophonic variations with *воз-* (e. g. *возити, віз,* etc.) see s. vv. — Syn. *переміщати. переправляти при допомозі воза, залізниці, судна, літака, тощо;* fig. *щастити.*

PS. *vezti, IE. root **u̯eg̑h- 'to move on, march, drive, ride', evidenced in Lith. *vèžti,* Skt. *váhati* 'he proceeds, drives, rides', Av. *vazaiti* 'ts', Lat. *vehō, vehere, vēxi, vectum* 'to drive', OIr. *fēn* 'wagon', Goth. *gawigan* 'to move', OHG. *wegan,* ModHG. *bewegen,* AS. *wegan* 'to bring, lead', etc., Miklosich 387, Преображенский 1, 69 - 70, Trautmann 356, Brückner 619, Kluge 387, Mikkola 1, 43, 63, 2, 153, Pokorny 1118 - 1120, a. o.

везяти, везькати 'to smear, bedaub; to lick', ModUk. — Subst. *мазати, (глиною); лизати.*

The word seems to have its origin in the children's language, being based on the interj. *ве!,* q. v.

вей! interj. 'in expressing surprise, fear, pain' etc., MUk. 'here!' (XVII c.); Po. *wej!* SC. *vaj!* — Deriv. *вейкати, -ання, вейкнути, -нення.* — Syn. *[в]ай!, ей!;* MUk *диви!, ото!, бач!,* Тимченко 204.

According to РССтоцький 3, 147, it is labio-velarized *ей!* (like *вай! < ай!*); cf. also Brückner 606.

векати see ве!

векелія Wd. 'inflammable substance', first recorded in the XX c. — Subst. *запальна матерія.*

From Rm. *făclie* 'torch', Cioranescu 315.

вексель 'bill, bill of exchange, draft; promissory note; cheque', ModUk.; BRu. *вэксаль,* Ru. (since 1731) ts, Po. *weksel.* — Deriv. *векселевий, -льний, векселедавець, -держатель.* — Subst. *письмове зобов'язання заплатити певну суму грошей у визначений термін,* Бойків 85.

From ModHG. *Wechsel* 'ts', РССтоцький 4, 229, Brückner 606.

вектор 'vector', ModUk.; BRu. *вектар,* Ru. (since 1940) ts. — Deriv. *векторний.* — Subst. *величина, що їй приписують крім числового значення напрям* (напр. *сила, скорість, тощо),* Бойків 85.

From Lat. *vector* 'carrier', АкСл. 2, 134.

вел. abbr.: великий — **верблюд** see верблюд.

велбот, Wd. вельбот 'well-boat', ModUk. — Subst. *западисто-дашне судно,* Степанковський 225.

From E. *well-boat* 'ts'.

вéлвет, Wd. вéльвет 'velvet', ModUk.; BRu., Ru. (since 1837) ts, Po. *welwet*, etc. — Deriv. *вéлветний, велветúн.* — Subst. *бавóвняна тканúна подíбна до оксамúту, сорт мáнчестеру,* Бойків 85.

From E. *velvet* 'ts', the ultimate source being LLat. *velluētum* from a Romanic type **villūtettum*, Skeat 687.

веле- 'much, great(ly)', a compound-forming element in such words as *велелю́дний, велемýдрий, велерічúвий,* etc.; MUk. веле adv. 'much' (XVI—XVIII c.) and compounds : велезýбный (XVI c.), велелѣпный (XVIII c.), велемовный (XVII—XVIII c.), велемощний (1457), велерыбъ (XVII c.), велерѣчивый (XVIII c.), велеслáвный (XVI c.), велехвальный (XVII c.), OUk. вели adv. 'much'. (1390); BRu. *вéля-*, Ru. *веле-*, Po. *wielo-*, Cz., Slk. *vele-*, *velko-*. — Syn. *багато-, много-*.

From вéлий, q. v.

велéбний iron. 'worthy, imposing, illustrious; boastful, pretentious', MUk. велебный (1492), велебное (1599), священникови и законникови тутулъ належитъ: Велебный в Бзѣ (XVII c.); OUk. велебного Gsg. (1361), велебной Gsg. (1388); Po. *wielebny*. — Deriv. *велéбність*. — Subst. *велúчний, гíдний чéсти, шанóвний,* Тимченко 205.

From Po. *wielebny*, Тимченко l. c.

вележúрувати 'to live sumptuously; to luxuriate', ModUk. only. — Syn. *розкошувáти.*

A compound : *веле- жир[увáти]*, see s. vv.

велéнь, also велін 'vellum (parchment)', ModUk.; BRu., Ru. *велéневый* (since 1837). — Deriv. *велéневий.* — Subst. *найкрáщий сорт пергáменту,* Льохін 117.

From Fr. *velin* 'ts', Льохін l. c., Gamillscheg 881.

Вéлес, Вóлос PN. Veles, Volos (OES. god of cattle; god of poetry and music akin to Gk. Apollo), OES. Волосомъ

Isg. (1377 Лавр. 1, 25), въ Волоса, скотья бога (ibid. 52). — Deriv. Вéлесовий, Вóлосовий; OES. Велесовъ (XVI Сл. плк. Ir.). — Syn. *бог скотá; бог поéзії й мýзики.*

The etymology of *Вéлес : Вóлос* is still controversial; the alternation of two variants **velesъ* and *volosъ* (>Волосъ) seems to root in PS.; *Волосъ* is identified in OES. literary pattern with Apollo and replaced by St. Vlas (Blasius) in Christianized folklore, Jakobson SDF. 2, 1027-1028, Vernadsky *The Origins of Russia* 120 - 123, † Іларіон 84, 104 - 107; see the following entry.

вéлет[ень], Wd. вéлит[ень] 'giant, colossus', MUk. исполúнъ : ґíґант, вéлетъ, óльбрым, дýжїй а велúкїй члкъ (1627 Беринда), велеты Npl. (XVII c.), велета Asg. (XVIII c.), о велетнях (XVIII c.), велетнѣ Npl. (XVIII c.), OES. волотъ, влатъ; BRu. *вóлат*, Ru. *вóлот*, dial. *вéлет* (Vasmer 1, 180), Po. (from Uk.) *wielot*, WS. *Veletabi* (=**veletove*) 'LLat. name of a Sl. tribe in Mecklenburg' (=ModHG. *Wilzen*). — Deriv. *велетéнський, -кість.* — Syn. *гігáнт, колóс, титáн,* Деркач 30.

There were several attempts to explain the origin of *вéлет : вóлот*, e. g. those of Соболевский РФВ. 64, 117, ИзвОРЯС. 31, 9 (vocalic assimilations), Brückner 617, Archiv 42, 138 (: **vel-* 'big, great'), Fick 1, 541, Walde 464, a. o. (=Lat. *valēre* 'to be strong'), Шахматов Archiv 33, 87 - 89 (: OIr. *flaith* 'dominion'), etc., but not one of them can be regarded as definite, the main difficulty being *e* : *o* alternation in their roots; in view of the similar interchange of vowels in *Вéлес : Вóлос*, q. v., there are two possible solutions of the problem : (1) to treat *-еле-* forms as archaic remnants of the orig. ES. non-labio-velarized pleophony (**velt-*, **vels-* > **velet-*, **veles-*), (2) or to consider *-et*, *-es* as suffixes **-eto*, **-eso* (like in OES. *trepetъ*, OCS. *pelesъ*, cf. Vondrák 1, 584, 635); the latter assumption seems to be more plausible, thus *вéлет* (following Brück-

ner l. c.) is to be connected with *vel- 'big, great', and *вóлот, влатъ* are to be considered as the later analogical forms based on the de-etymologized ("pleophonic" and/or "metathetic") treatment of *вéлет*, cf. also On UVAN. 3, 27 - 30.

вéлий, вéлия, вéлиє arch. 'great, big', MUk. велия радость (XVII c.), од мала до веля (1673), OES. *велий;* Ru. *вéлий,* OCS. *velьjь, velьja,* Bu., Ma. *вéлий,* SC. *vêljî,* OCz. *velí,* Slk. *velo,* Po. *wiele,* UpSo. *wjele.* — Syn. *велúкий.*

PS. **velijь, *velьja, *velьje* 'ts', IE. root the same as in велúкий q. v.

велúк=велúкий.

Велúкдень, also Велúкодень 'Easter[day]', MUk. къ Велико-дню (1499), по великодни (1562), по Велико-дни (1588), передъ святымъ великоднемъ (1591), на великъ денъ (XVI c.), на Великъ днь (XVII c.), великъ-день (XVIII c.), Великдень (XVIII c.), OUk. по Великомъ дни (1389), от сего велика дни (1411), по велицѣ дни (1415), OES. велик дьн (XI c. Остр. єв.), Великъ дьнь (1073 Ізб. Св.), до великаго дне; MRu. Великъ день (XVI c.). OCS. *velikъ dьnь.* — Deriv. *великóдній,* Wd. *[по]великóднувати.* — Syn. *Свíтлий Прáзник Христóвого Воскресéння.*

A calque of Gk. *megálē hēméra,* Lat. *dies magna,* cf. Срезневский 1, 236, followed by Огієнко РМ. 2, 147, Vasmer 1, 180 - 181, a. o.

велúкий 'great, big, large, bulky; high, lofty; grand; tall', MUk. великъ (1489), великий (1489), великимь Isg. (XVI c.), великий, великая (XVII c.), велик (XVIII c.); OES. великъ (XI c. Остр. єв.), великая (1073 Ізб. Св.), великое (1380), по великои (1448); BRu. *вялíкі,* Ru. *велúкий,* OCS. *velikъ,* Bu. *велúк,* Ma. *вéлик,* SC. *vèlikî,* Sln. *vélik,* Cz. *veliký, velký,* Slk. *veliký, vel'ký,* Po. *wielki,* UpSo. *wulki.* — Deriv. *велúкість, вéлико, великáнський, великувáтий, величáвий, -вість, -во, величéзний -ність, -но, величéнний, -éнький, велúчний, -ність, -но, вéлич, величинá, -чíнь, величáти[ся], -áння, -áльний, невелú[ч]кий;* several compounds with *велико- : великоваговúй, великоврожáйний, великоголóвий, великодержáвний, великодýшний, -ність, -но, великокнязíвський, великолíтній, великомóвний, -ність, -но, великомóжний, -ність, -но, великомýченик, -иця, великонадíйний, -ність, -но, великоóкий, великопíсний, -постовúй, великопромисловий, великорóдний, велúкорозýмний, великорýський, великосвíтський, великосíмéйний, -ність, великотерплячий, великотрýдний,* etc.; FN. *Велúкий, Велúчко, Величкóвський, Невелúчкий, Величáнський;* MUk. Величенко (1668), Величко (1665, Тупиков 501); GN. *Велúчківка, Велúчкина Бáлка,* several names with *Велúка :* e. g. *Велúка Левáда, Велúке :* e. g. *Велúке Пóле, Велúкий :* e. g. *Велúкий Луг, Велúкі :* e. g. *Велúкі Бýдки,* along with compounds : *Велúко - Кáм'янка, Великополовéцьке, Великобритáнія, Великопóльща,* etc. — Syn. *немалúй; (довóлі:) чимáлий, (на зріст, рóзмір:) рóслий; (велúкого зрóсту:) крýпний;* (colloq.:) *здорóвий,* Деркач 30; *ґрандіóзний, гігáнтський, титанíчний,* Багмет 31.

PS. **velikъ[jь]* 'ts', based on **velijь* (suffix *-kъ,* cf. Vondrák 1, 605 - 607, Machek 560); IE. root ***u̯el- : **u̯ol-* 'to press, enclose; multitude', cf. Gk. *eílō, eiléō* 'I press', *hális* 'enough', Pokorny 1138; yet, according to Zubaty 1, 366 - 368, it is related to Skt. *várījān* 'better' (cf. also Machek, l. c.); others refer it to Lith. *vala* 'power', Miklosich 378; to ToA. *wäl,* ToB. *walo* 'ruler', Георгиев 131; or to Lat. *valēre* 'to be strong', Младенов 61; cf. also Šmilauer 487.

Велúкодень see Велúкдень.

великорóс, Великорóсія see малорóс, Малорóсія.

Велúнь see Волúнь.

велíн see велéнь.

велíти, велю́, -лúш 'to command, order, bid, tell', MUk. велили (1539), не велилъ (1604), велѣлисмо (1673) велѣлъ (XVIII c.), велѣла (1736 Інтермедії 113), OUk. велѣлъ (1434), велили (1445), OES. велю (XI c. Остр. єв.), законоу... веляштоу (1073 Ізб. Св.), велишь (1300), велять (1353); Ru. *велéть,* OCS. *velěti,* Bu., *вéлям,* SC. dial. *vèlju,* Sln. *veléti,* Cz. *veleti.* — Deriv. *велíння, звелíти, повелí[вá]ти, повелúтель, -ка.* — Syn. *казáти, накáзувати, [с]комáндувати,* Багмет 31.

PS. **velěti* 'ts', IE. root ***u̯el-,* evidenced in Lith. *pavélti* 'to will; to let', Skt. *vṛ-* 'to choose, select, prefer', Arm. *gel* 'pleasure, beauty', Lat. *velle* 'to wish, desire', Goth. *wiljan,* ModHG. *Wille,* E. *will;* for apophonic ***u̯ol-* see *волíти, вóля;* Trautmann 348, Mikkola 1, 101, Machek 560, Георгиев 132 - 133, Skeat 716, Kluge 395 - 396, Pokorny 1137.

велодрóм 'cycle track, racing track', ModUk.; BRu. *веладрóм,* Ru. *велодрóм,* etc. — Subst. *дерев'яна абó бетóнна дорíжка для велосипéдів,* Льохін 117.

From Fr. *vélodrome* 'ts', the ultimate source being Lat. *vēlōx* 'swift' and Gk. *drómos* 'running, course', Льохін l. c., Partridge 966.

велосипéд 'bicycle', ModUk. only; BRu., Ru. ts. — Deriv. *велосипéдний, велосипéдник, -иця.* — Syn. *кóлесо, рóвер.*

From Fr. *vélocipède* (1818) 'a machine that had a likeness to a modern bicycle' (< Lat. *vēlōx* 'fast' and *pēs* 'foot'), Gamillscheg 881.

вéлси, SovUk. вéльси 'wales', ModUk.; Ru. *вéльсы.* — Subst. *надвóдний борт (на суднí).*

From E. *wales* 'ts', Льохін 118.

велю́р 'velours', ModUk.; BRu., Ru. ts, Bu., Ma. *велу́р.* — Deriv. *велю́ровий, велю́рний.* — Subst. *рід матéрії (драп, бáрха, плюш, тóщо).*

From Fr. *velours* 'ts', Льохін 117, Gamillscheg 881.

веля́рний 'velar', ModUk.; BRu. *веля́рны,* Ru. *веля́рный* (since 1940). — Deriv. *велянизáція, -зóваний.* — Subst. *задньоязúчний, задньопіднебíнний,* Кротевич-Родзевич 23.

From Lat. *vēlāris* (:*vēlum* 'sail, drapery'), Partridge 763, Кротевич-Родзевич l. c.

вельбíб, -бóбу 'Vicia faba L.: bean, pod, pulse', ModUk. only. — Syn. *велúкий біб.*

A compound : *вель- (=вéлий) -біб,* see s. vv.

вéльбот see вéлбот.

вельбу́читися 'to boast, assume airs, vaunt', ModUk. only. — Deriv. *вельбу́чний, -ність.* — Syn. *пишáтися, величáтися, гоpóїжитися,* colloq. *дéрти нóса.*

A compound formation: *вель-* (cf. *вéлий) -бу́ча,* see s. vv.

вéльвет see вéлвет.

Вельзеву́л, Wd. Бельзебу́б PN. Belzebub (devil), OES. вельзаоуломъ (1073 Ізб. Св.), вельзавелинъ adj; BRu., Ru. ts, OCS. *velьzevulъ, velьzěolъ,* Po. *Belzebub.* — Deriv. *Вельзеву́ловий.* — Subst. see *чорт.*

From Gk. *Veelzevúl* 'ts', the ultimate source being Hb. *ba'al -zebub* 'master of flies', Преображенский 1, 71, Lokotsch 13, АкСл. 2, 152 - 153.

ве́льми 'very, greatly, much, highly', MUk. вельми (1489), вел'ми (XVI c.), велми (XVI—XVIII c.), OES. вельми (1073 Ізб. Св.), велми (XIII c.); Ru. *вельми́*, OCS. *velьmi*, Cz. *velmi*, Slk. *vel'mi*, Po. *wielmi*. — Deriv.: Rarely used as a compound - forming element: *вельмидосто́йний, вельмишано́вний*, Wd. *вельми́сльний (=*вельмими́сльний)*. — Syn. *ду́же*, Тимченко 211.

Derived from **vel-* (see ве́лий) with the adv. suffix *-ьmi* as in OCS. *bolьmi* 'much', *jelьmi* 'how much', etc., Vondrák 1, 555.

вельмо́жа 'magnate', MUk. велмож Apl. (XVII c.), велможи Npl. (XVIII c.), OES. вельможа, вльможа; вельможамъ (1076 Ізб. Св.), вьлможа (XIII c.); BRu. *вяльмо́жа*, Ru., Bu., *вельмо́жа*, OCS. *velьmoža*, Cz. *velmož*, Slk. *vel'mož*, Po. *wielmoża*. — Deriv. *вельможа́нка, вельмо́жество, вельмо́жний, -ність*, MUk. вел[ь]можный (XVI—XVIII c.), велмо́жне (XVII c.), велможность (XVII c.). — Syn. *зна́тний і бага́тий досто́йник*, Тимченко 212; *маґна́т, можновла́дець*, Деркач 31.

PS. **velьmoža* (: *velmožь*) 'ts', compounded of **vele-* (>**velь-*) and **moža* (: **možь*, see могти́), Преображенський 1, 71, Fraenkel ZslPh. 13, 212.

ве́льо Wd. 'much' (Lk., Приймак PM. 2, 449), first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 61), Po. *wiele*, (in compounds:) *wielo-*, Slk. *vel'o*. — Subst. *бага́то*, Приймак l. c.

From Slk. *vel'o* 'ts'.

ве́льо́н Wd. 'veil', ModUk.; Po. *welon*. — Deriv. *вельо́н[ч]ик, [за]вельонува́ти, завельоно́ваний*. — Syn. *вуа́ль*; subst. *серпа́нок, засло́на*.

From Po. *welon* 'ts', the ultimate source being Lat. *vēlum* 'sail, drapery'.

вельосипе́д see велосипе́д.

ве́льси see ве́лси.

ве́льтшмерц Wd. 'world - woe, weariness of life, spleen', first recorded in the XX c. — Subst. *хандра́*.

From ModHG. *Weltschmerz* 'ts', РССтоцький 4, 219.

ве́на 'vein, artery', ModUk.; BRu., Ru. (since 1803), Bu., Ma. ts, Po. *wena*, etc. — Deriv. *вено́зний*. — Subst. *[синьо]жи́ла, кро́в'яна жи́ла, яко́ю те́мна кров поверта́ється з ті́ла до се́рця*, Бойків 85.

From Lat. *vēna* 'ts', Льохін 118.

венбе́рь see імбе́р.

венге́рець, 'Hungarian, Magyar', MUk. кроль Венгерскій (XVII c.), венгерокъ Gpl. (XVIII c.); Ru. *венге́рец*, Po. *Węgier, Węgrzyn*, for further documentation see *уго́рець*. — Deriv. *венге́рка, венге́рський*. — Syn. *уго́рець, у́грин, ма́дяр*.

From Po. *Węgier* 'ts'; in some instances (e. g. *венге́рка* 'kind of plumes') it replaced the OES. and OUk. угринъ (see уго́рець), Соболевский 20, Brückner 609, Vasmer RS. 5, 127 and ED. 1, 182.

ве́нґер dial. 'dark-bay horse', first recorded in the XX c. (in Куманівка на Київщині, Крашенінніков). — Subst. *кінь те́мно-гні́дої ма́сти*. — **Венґер** AmUk. FN. *Wenger*, first recorded in the XX c.

From Po. *Węgier* 'Hungarian, Magyar', see the preceding entry.

ве́нґир dial. 'nicotine deposited in the tube of a pipe' (Дніпропетровське, Грінченко 1, 133), first recorded in the XX c. — Subst. *згар*, dial. *дри́ґез, дре́ґес*.

Origin obscure; semantic connection with the preceding entry, though possible, cannot be substantiated.

вендéтта 'vendetta', ModUk.; BRu., Ru. (since 1863) ts. — Subst. *звичáй кривáвої пóмсти в корсикáнців,* Бойків 85.

From It. *vendetta* 'vengeance, revenge', Льохін 118, АкСл. 2, 155.

вендзýнка Wd. (Стрий, Львів), also вендзóнка (Борислав, Бандрівський ДослМат. 4, 11) 'smoked bacon', first recorded in the XX c.; Po. *wędzonka.* — Subst. *кóпчене сáло;* Wd. *вуджéна солонúна, вудженúна.*

From Po. *wędzonka 'ts',* Бандрівський l. c.

вéндрика вúти Bk. 'to go around; to catch (in play)', first recorded in 1934 (Кміт 24). — Subst. *(про дітéй:) бáвитися, бíгати, ловúти однé óдного.*

From ModHG. *wandern 'to* wander', see вандрувáти, мандрувáти.

Венедúкт, also Бенедúкт PN. Benedict, MUk. Венедíктъ : блсвéнъ (1627 Беринда); Ru. *Венедúкт, Бенедúкт*, Po. *Benedykt.* — Deriv. *Венедúктович, Венедúктівна;* MUk. зѣля венедикта Gsg. (XVIII c.).

The change of orig. *b* > *v* (Бенедúкт > Венедúкт) is motivated by such pairs as *Барбáра : Варвáра, Бартоломíй : Вартоломíй,* and (analogically :) *Воніфáтій,* etc.; for etymology see Бенедúкт.

Венéра PN. 'Venus; evening star; Lucifer', MUk. планеты Венеры Gsg. (XVII c.), Венера (XVIII c.), BRu. Ru. (since 1731) ts, Po. *Wenera,* etc. — Deriv. *Венéрин поясóк; венéрик, венеролóгія, венерúчний.* — Subst. *(рúмська) богúня кохáння й красú; (в астронóмії:) вечíрня зорй (дрýга з найблúжчих до сóнця плянéт),* here also: *бенéря* f/e. for *венерúчна недýга.*

From Lat. *Venus, -neris* 'ts', АкСл. 2, 155.

Венéція GN. Venice, MUk. венецкого Gsg. (1605), Венеція (XVIII c.), венецкого Gsg. (1744); see also ванацéя; Ru. *Венéция,* Po. *Wenecja,* etc. — Deriv. *венеціянин, -янка, -янський, -янство, венéцький; венедици* (XVI c. Сл. плк. Іг.). — Subst. poet. *перлúна Адріятики.*

From It. *Venezia* < LLat. *Venetia* 'ts', the ultimate source being EN. *Veneti,* Ce. tribe, which founded the city in the V c.; Мельхеев 24, Staszewski 326 - 327, (extensively:) Lunt Studi LGM. 413 - 416.

вéнзель 'monogram, initials', MUk. вензель (XVIII c.); Ru. (from Uk.) ts. — Subst. *початкóві лíтери імéн влáсних пов'язáні з собóю,* Тимченко 214.

From Po. *węzeł* 'knot', corresponding to Uk. *вýзол,* q. v.

Веніямíн PN. Benjamin, MUk. Веніамінъ, сынъ дній, áбо добродѣтелей (1627 Беринда); Ru. *Вениамúн,* Po. *Benjamin.* — Deriv. *Веніямíнович, Веніямíнівна.*

From Hb. *ben-jamin* 'son of my right hand, favorite son', Shipley 414.

вéнклюз Wd. (Lk. - Bk.) 'inclusion' (Falkowski - Pasznycki 121), first recorded in 1935. — Subst. Po. *"inkluz",* Falkowski - Pasznycki l. c.

From Po. *inkluz* < *inkluzja,* the ultimate source being Lat. *inclūsio* 'ts'.

вéнтерь Ed. 'trammel-net', first recorded in the XX c. (Грінченко 1, 133); Po. *więcierz,* Ca. *wiancel,* for other cognates see ятір. — Subst. *ятір.*

From Po. *więcierz* (< **vęterjь*) 'ts', see ятір, Miklosich 381, Richhardt 121.

вéнтиль 'valve, flap, faucet', ModUk.; BRu. *вéнтыль,* Ru. *вéнтиль,* Po. *wentyl,* etc. — Deriv. *вентилювáти,*

вентильо́ваний, вентиля́тор, вентиля́ція, вентиляці́йний. — Subst. *клапа́н.*

From ModHG. *Ventil* 'ts', Льохін 118.

вепр, Wd. also ве́пер 'wild boar', MUk. вепри Apl. (1558), вепровъ Gpl. (1583), вепра Gsg. (1585), вепр — porcus (XVII c. Гептаглот 18), вепръ (XVII c.), вепрове (XVIII c.), OUk. вепря Asg. (1347), вепръ Apl. (1421), OES. вепрь Asg. (XI c.), вепрьмь Isg. (XI c.); BRu. *вяпру́к,* Ru. *вепрь,* OCS. *veprь,* Bu. *вепър,* Ma. *ве́пар,* SC. *vȅpar,* Cz. *vepř,* Slk. *veper, vepor,* UpSo. *wjapř,* LoSo. *japś,* Plb. *vipr.* — Deriv. *ве́прик, вепри́на, -нник, -нниця, веприня́к, вепро́вий, вепро́к,* Wd. *вепрови́на;* FN. *Ве́прик. Вепре́нко, Вепро́вич,* MUk. Веприченко (XVII c., ПитТопОн. 127); GN. *Ве́пр[ик], Ве́прин.* — Syn. *каба́н,* Wd. *дик,* Деркач 31, 86.

PS. **veprь,* IE. ***epero-* 'ts', evidenced in Latv. *vepris,* Lith. *Vẽpriai,* OPr. *Weppren,* Lat. *aper,* OHG. *ëbar* ModHG. *Eber,* AS. *eofor,* OIc. *jǫfurr,* Преображенский 1, 72, Machek 561, Георгиев 134, Kluge 66, Walde-Hofmann 1, 56, Trautmann 351, a. o.; BS. initial *v-* has not yet been successfully explained, cf. Pokorny 323, 1149, a. o.

ве́ра, ве́ре Wd. (Cp.) 'certainly, surely', first recorded in the XIX c. — Deriv. *верабо́жкатися, верека́тися* 'присяга́тися' (Коковський РМ. 3, 75). — Subst. *пе́вно, да́лебі, бігме́,* Приймак РМ. 2, 449.

From Slk. *viera* 'truth', see *ві́ра.*

вера́нда 'veranda, porch', ModUk., BRu., Ru. (since 1863), Bu. ts, Po. *weranda,* etc. — Subst. *прибудо́ваний при́сінок, ґа́нок, рунду́к,* Кузеля 58.

From ModHG. *Veranda* 'ts', РССтоцький 4, 217; the ultimate source is Sp. *varanda,* 'balustrade, stair-railing', Port. *varanda* 'balcony', Skeat 688.

верба́ 'Salix L.: willow[-tree], pussy willow', MUk. на вербѣ (XVII—XVIII c.), верба — salix (XVII c. Гептаглот 18), берва (XVIII c. Горбач 4, 9), OES. верба, вербіе, вьрьбовъмь Isg. (XII c.), на веребницю (XV c. Іпат.); BRu. *вярба́,* Ru. *ве́рба,* (from Uk.:) *верба́,* OCS. *vrьba. vrьbije,* Bu. *върба,* Ma. *врба,* SC., Sln. *vr̀ba,* Cz. *vrba,* Slk. *vŕba,* Po. *wierzba,* UpSo. *wjeŕba,* LoSo. *wjerba,* Plb. *vårba.* — Deriv. *верби́на, -и́ця, -и́ч[ень]ка, ве́рб'я, ве́рбний, вербни́к, верби́ч, вербня́к вербняко́вий, вербо́вий, -ич, вербо́вик, вербо́в'я, ве́рб[оч]ка,* Wd. *верби́нець, вербі́вка, вербівни́к, верблянни́ця, за́верба, за́вербник; ве́рбниця* compounds: *вербзі́лля, верболи́ст* (Грицак РМ. 2, 143); *верболі́з, -ло́з, -ло́зовий,* Wd. *верботе́рнь;* FN. *Верба́, Верби́цький, Вербеню́к, Вербі́вський, Верб'я́ний,* a. o.; GN. *Верба́, Ве́рби, Верби́лівці, Верби́ця, Верби́чно, Ве́рбище, Ве́рбка, Ве́рбки, Вербо́ва, -ве, -вий, Ве́рбське, Верболо́зи, Верборо́динці,* (rivers:) *Ве́рбич, Ве́рбка, Вербова́, Ве́рбча* (Кат. річок 160). — Syn. *роки́та,* Wd. *бе́чка,* Makowiecki 322.

PS. **vьrba,* IE. root ***u̯er-b[h]* — evidenced in Lith. *vir̃bas* 'rice, switch', Latv. *virbs* 'stick', Lat. *verbera* 'strokes from a rod', *verbēna* 'leaves and branches of laurel, myrtle, etc.', Gk. *rámnos* 'Rhamnus paliurius L.' a. o., Miklosich 383, Преображенский 1, 72, Trautmann 360, Walde-Hofmann 756, Pokorny 1153, a. o.; according to Machek 574, PS. **vьrba* is a secondary deriv. of **vьrbije* 'rods', the primitive PS. term for 'willow' being **rokyta;* re. верба́ in folklore see Murko WuS. 2, 148, Онацький 2, 138—140.

вербалі́зм 'verbalism'; **верба́льний** 'verbal', ModUk.; BRu. *верба́льны,* Ru. *верба́льный,* Bu. *верба́лен.* — Subst. *у́сний, сло́в[ес]ний; дослі́вний; прикале́жний, стосо́вний до дієсло́ва.*

From Lat. *verbalis* : *verbum* 'word', Орел 1, 163.

вербе́на 'Verbēna officinalis L.: 'verbena, vervain', ModUk.; BRu., Ru. (since 1871) ts, Po. *werbena.* — Deriv. *вербе́н[оч]ка, вербе́новий.* — Subst. *бабйшник, залізня́к, зі́рки, ка́шиця, ко́шиця, не́хворощ, пори́ш, пори́лишина, по́рпличник, по́рплишник,* Wd. *желі́зна трава́, желізни́ця, желізня́к, желізня́нка,* Makowiecki 395.

From Lat. *verbēna* 'ts'; see also верба́.

вербецйрка 'recruiting - depot', first recorded in the XIX c. — Subst. *вербува́льний центр.*

From ModHG *Werbebezirk* 'ts', РССтоцький 4, 205.

ве́рблик Bk. see ве́рлик.

верблю́д, Wd. велблю́д, верхоблю́д, верхоблу́д (Желеховський 1, 60, 64) 'camel', MUk. велблюдовыхъ Gpl. (XVI c.), велблюди Apl. (XVII c.), о велблюдѣ (XVII c.), велбудъ... звѣра, которого зовемо велблюдомъ (XVII c.), верблюда Asg. (XVII c.), веръблюдами Ipl. (XVIII c.), верблюд - camelus (XVII с. Гептаглот 18), верхоблюд (XVII c.); OES. вельбуда Asg. (1073 Ізб. Св.), велбудъ, вельбуды Apl., верблудомъ Isg. верблюды (1392); BRu. *вярблю́д,* Ru. *верблю́д,* MRu. велблюд или верблюд (XVIII с. Ркп. 52), Bu. *велблю́д,* Sln. *velblod,* Cz. *velbloud,* Po. *wielbłąd,* UpSo. *wjelbłud.* — Deriv. *верблюденя́, верблюди́ця, верблю́дка, верблю́дячий, верблю́жий, -ина.* — Syn. *каме́ль;* fig. *корабе́ль пусти́ні.*

The word is a PS. f/e. deformation of Goth. *ulbandus* 'camel', the ultimate source being Gk. *eléfas, -antos* (perhaps through the medium of Lat. *elephantus*), Miklosich 380, Meillet Ét. 110, Vondrák 1, 148, Преображенский 1, 72 - 73, Machek 560, a. o.; in Sl., as a process of f/e., the word assumed the meaning 'the big wanderer', because it became associated with *ве́лий* 'big' and *блуди́ти* (<*blǫditi), Kiparsky 1, 213, РССтоцький 4, 44, 5, 62; Uk. variants prove that it was also f/e. influenced by *буди́ти* 'to waken' and *верх* 'top'; the change of *l* > *r* (велблю́д > верблю́д) is based on dissimilation of liquids, cf. Uk. dial. *лівóрвер* < *рево́львер, калідо́р* (Осьмачка) < *коридо́р,* etc.; cf. also Po. *wielbrąd,* Brückner 616, Cz. *verbloud,* Flajšhans LF. 20, 465; the oldest examples of this kind of dissimilation go back to the XIV c., Pastrnek LF. 25, 146; cf. also Matthews 168, Шевельов 327, a. o.

вербу́нок 'recruitment, enrolment', **вербува́ти** 'to recruit, enroll', MUk. вербунокъ (XVIII c.); BRu. *вярбо́йка, вербава́ць,* Ru. *вербо́вка, вербова́ть,* Po. *werbunek, werbować.* — Deriv. *вербува́нець, вербува́льний, -ик, -иця, вербува́ння,* Cp. *вербу́нкош* 'парубок, що давcя звербувати до войска' Гнатюк ЕЗб. 4, 236. — Subst. намовля́ння, бра́нка; намовля́ти до чо́гось; затяга́ти до ві́йська, Кузе́ля 58.

From ModHG. *Werbung, [an]werben* 'ts', РССтоцький 4, 205, Орел 1, 163; the medium of Po. *werbunek, werbować,* assumed by Шелудько 1, 25, Тимченко 215, a. o., remains to be proved.

верв arch. 'OES. village community (similar to AS. guild)', MUk. and OUk. also 'rope, cord', MUk. вервь вервъ (XVII c.), OES. отъ вьрви (XI с. Остр. єв.), вервь (XIV—XV c.); (community:) вьрвь, по вьрви; BRu. *верв,* Ru. *вервь* 'ts', OCS. *vrъvь* 'rope, cord', Bu. *върва,* Ma. *врв,* SC. *vrvca,* Sln., OCz. *vrv.* — Deriv. *ве́рвиця, верве́чка, верьо́вка||вірьо́вка,* Wd. *ве́рвечка, вере́вка, веревóчник, веревча́тий;* FN. *Вірьо́вка.* — Syn. arch. *грома́да;* MUk. and OUK. *моту́зка, мотузо́к, шнур.*

PS. *vьrvь 'rope, cord', IE. root **u̯er- 'to bind', cf. OPr. wirbe, Lith. *virvė̃,* Latv. *vìrve* 'rope, cord', Miklosich 382, Преображенский 1, 73, Trautmann 362, Pokorny 1150, a. o.; the OES. meaning 'village community' is secondary:

"it was a community of neighbors bound by the responsibility of its members to pay the bloodwite for murder committed within the boundaries of the commune in cases where the murderer could not be identified... ; another term may be mentioned in this connection : *ужь* 'cord', to which *ужика* 'kin, member of a family commune' corresponds", Vernadsky *Kievan Russia* 134.

вéрва Wd. 'verve, ardour, fervour, eagerness' (Кузеля 58, Бандрівський ДослМат. 4, 11), ModUk.; Po. *werwa.* — Subst. *зáпал, енéрґія,* Бандрівський l. c.

From Po. *werwa* 'ts', the ultimate source being Fr. *verve* 'animation, zest, verve'.

вéрвиця see верв.

верг Wd. 1. 'throw; layer, bed' (Желеховський 1, 62); 2. past tense of вéргнýти (Домашовець PM. 5, 93), first recorded in the XIX c. — **вергáти,** вéргнути, also вéргти, Wd. верегтú, верéчи 'to throw, cast', MUk. вергнуть (XVI c.), вергл (XVII c.), веречи (XVII c.), вергаєтъ, вержутъ, вергаются (XVIII c.), OES. вьрьгутъ (XI c. Остр. єв.), вергоуть (1199), вьргъ (XII c.), вьржемъ, вержеся; Ru. in prefixed formations only : *в-, из-, от-, по-, [о]про-, с -вергáть, -вéргнуть,* OCS. *vrěšti, vrъgǫ,* Bu. *въргам,* SC. *vrći, vrgnem,* Sln. *vreči,* Cz. *vrhati, vrhnouti,* Po. *wierzgać, wierzgnąć,* LoSo. *wiergaś,* UpSo. *wjerhać.* — Deriv. Wd. *вéрґлик, верґýн, верґунéць, верґýнчик;* FN. *Верґýн, Верґанóвський.* — Subst. *кúдати, кúнути, метáти, метнýти.*

PS. **vergti, *vьrgǫ* 'to throw', IE. root ***ṷer-g-* 'to turn', evidenced in Latv. *sa-vergt* 'to shrink', Skt. *vṛnákti, várjati* 'he turns', Lat. *vergō, -gere* 'to bow', Du. *werken* 'to throw oneself', Pokorny 1154; according to Kluge 392, Machek 574, a. o., the word is related to ModHG. *werfen* 'to cast, throw', IE. root ***ṷer-b[h]-,* see вербá.

верди́кт 'verdict', ModUk., BRu. *вердыкт,* Ru. *верди́кт* (since 1863), Po. *werdykt,* etc. — Subst. *прúсуд, судовúй вúрок,* Бойків 86.

From E. *verdict* 'ts', Льохін 118, the ultimate source being Lat. *vērē dictum* 'true saying', Skeat 688.

вéре see вéра and вáре 2.

веребéй Wd. see горобéць.

веребúна dial. see горобúна.

вéред 'caprice; ulcer, sore', MUk. вредъ (XVII c.), вѣредъ (XVIII c.) 'ulcer, sore', OES. врѣдъ (XI c.), безъ вреда, врѣдове Npl. (XI c. Ізб. Св.), вереди (XI c. ibid.) вережають; BRu. *вередзúць;* Ru. *вéред* 'ulcer, sore', *вред* 'harm, hurt, injury; damage', OCS. *vrědъ* 'injury', Bu. *вредá,* Ma. dial. *вред,* SC. *vrȉjed,* Sln. *vrêd,* Cz. *vřed,* Slk. *vred,* Po. *wrzód,* LoSo. *wrjod,* UpSo. *brjód.* — Deriv. *вередúти[ся], вередíй, -ка, вередлúвий, -вість, -во, вереднúк, -úця, вередувáти, -áння, вередýн, -ка, вередýха, -ýшка,* colloq. *врéдний, -ність, -но.* — Syn. *прúмха; вúразка, болячка, біль.*

PS. **verdъ,* IE. root ***ṷer-d-* 'to grow; out-growth or excrescence on the skin', akin by ablaut to OHG. *warza,* OIc. *varta,* AS. *wearte,* E. *wart,* Skeat 702, Kluge 385, Преображенский 1, 73-74, Mikkola 1, 94, Machek 576, Ильинский PF. 13, 499, Pokorny 1151, a. o.

верезáти Wd. 'squeak, creak', ModUk.; Ru. верезжáть. — Syn. скрипíти.

Related to вéреск 1, q. v.

верéй see верéя.

верекáтися Wd. see вéра.

веремíй, веремíя 'confusion, disorder, discord, hurly-burly, hubbub', MUk. веремѣя крутити (XVIII c.), вере-

мѣю Asg. (XVIII c.). — Syn. *бу́ча,* Деркач 31; *бу́рна годи́на; нісені́тниця, дурни́ця,* Тимченко 216.

The word seems to be a later deformation ("Latinization") of *ве́рем'я* taken from the student language in ironical sense; see also ванація, вереція, малзамія, манація, etc.; cf. also Ващенко 12 - 14; while *ве́рем'я* designated 'the (good) weather' *веремі́я* was used to express the opposite state of things : *бу́рна годи́на* > *бу́ча* > *дурни́ця, нісені́тниця;* re. accent cf. Kiparsky WdS. 8, 234 - 246.

Веремі́й see Яре́ма.

ве́рем'я, Wd. ве́ремня, -нє (Ср. Дзендзелівський 2), Ed. вере́м'я (Кубань) '(good) weather', arch. 'time', the latter also in OCS. form : *вре́м'я* (e. g. Шевченко 1, 117), MUk. веремя (1500), время (XVII c.), времня (XVIII c.), OES. веремя and (from OCS. :) врѣмя, 'time; guard; gram. tense'; BRu. *ве́реме, уре́ме,* Ru. *время,* OCS. *vrěmę,* Bu., Ma. *вре́ме,* SC. *vrème, vrijéme,* Sln. *vrême,* OPo. *wrzemię* (XIII c.), *brzemię* (XIV c. Brückner 634). — Deriv. *ве́рем'ячко, вереме́нце,* arch. *вре́менний, невре́менний* (Мандрика 3, 145); see also вре́м'я — Syn. *пого́да; час, годи́на.*

PS. **vermę* 'time', IE. ***u̯ertmen,* root ***u̯er-t-* 'to turn', see вертіти, Brückner l. c., Pokorny 1171, Knobloch Kratylos 4, 36.

вере́нва 'layer of sheaves', ModUk. only. — Subst. *ряд снопі́в у стодо́лі.*

The word seems to be a metathetic deformation of **вере́вна* (<**vьrvьna*) based on верв, q. v.; according to Zubaty 2, 122, it is related to Ru. верени́ца 'file, row, line', SC. *veriga, veruga* 'chain'; inconvincible.

вере́ня (=вирéні, Великорський PM. 3, 275), вере́н[ь]ка, вері́нка, верени́ще, веренто́х, веренчу́к Wd. see вере́та.

ве́рес, dial. ве́реск, ве́рест, ве́рис, ве́ріс, ве́рос Calluna vulgaris Salisb. : 'heather, heath' ModUk.; BRu. *ве́рас,* Ru. *ве́реск* (since 1780), SC. *vrêsak, vr̀ijes,* Sln. *vrês,* Cz. *vres[k], břes[k],* Po. *wrzos,* LoSo. *rjos,* UpSo. *wrjos.* — Deriv. *ве́ресіль, ве́ресінь, ве́ресовець, ве́ресові, вересува́ті;* SoCp. *верещáдь;* see also *ве́ресень;* FN. *Ве́рес;* GN. *Ве́реси, Ве́ресня.* — Syn. *менчир,* Makowiecki 71.

PS. **versъ* 'ts', IE. root ***u̯er-k̑h-* : ***u̯er-ĝh-*, cf. Lith. *viržys,* Latv. *vìrsis,* and (in ablaut:) Gk. *[v]ereíkē,* OIr. *froech,* Cy. *grug,* Miklosich 384, Преображенский 1, 74, Petersson Archiv 36, 144, Mikkola 1, 94, 2, 189, Machek 576, Trautmann 362, Pokorny 1155, a. o.

ве́ресень 'September', MUk. мѣсяця сентебра погебрейску елюль просто вресень (1581), перший бывал сентеврій — вресень (XVII c.); Po. *wrzesień.* — Deriv. *вересне́вий.* — Syn. *дев'я́тий мі́сяць;* colloq. AmUk. *септе́мбер.*

From *ве́рес,* q. v. : „Походження назв усіх місяців крім вересня є загально відоме. Вересень, дев'ятий місяць календарного року, названий так від вересу, що саме тоді цвіте. Верес... з родини вересуватих : малий, всезелений кущик у північній і середущій Европі на пісках і торфовищах; поширений у степових лісах; квіти рожеві, цвіте у вересні, вживається на дубило й виготовлення жовтої фарби". Українські Вісті, Едмонтон, ч. 50/1946; cf. also Огієнко РМ. 2, 116.

ве́реск 1. 'shriek, yell, squeal, screech', MUk. ве́рескъ (1596 Зизаній), верескъ Asg. (XVI c.), ве́рескъ (XVII c.), OES. вереская акы медвѣдь; Ru. *ве́резг,* Bu. *вреска́ло,* Ma. *вре́ском,* SC. *vrîsak, vr̀iskati,* Cz. *vřesk, vřiskati,* Slk. *vrieskat',* Po. *wrzask,* UpSo. *wrešćeć* — Deriv. *верескля́, верескли́вий, верескотня́[ва], вереску́н[ка], вереску́ха, вереснýти;* Bk. *вересни́й, 'говірли́вий, весе́лий'*

(Кміт 24); here also *-ja- formations* : *[з-, за-]верещáти, верещáка, -áння;* FN. *Верескýн, Верещáка,* GN. *Верескуни́, Верещáнка, Верещáки, Вéресоч.* — Syn. *кричáти; вищáти,* Деркач 31.

PS. **verk-sk-ъ* > **verskъ* 'ts', related to Lith. *verkti* 'to cry', Miklosich 384, Преображенский 1, 75; alternation *-sk-||-zg-* (cf. Ru. *вéрезг*) points to an expressive character of the Sl. formations, Machek 576; see also ворчáти.

вéреск 2. dial. for вéрес, q. v.

вересклéд, вересклéнь, вересклéп, see бересклéт.

верéсло SoCp. 'spindle of a pumpkin', first recorded in the XIX c. — Subst. *стебли́на гарбузá.*

See the following entry.

веpeслó SoCp. '[straw-]band of a sheaf' (Дзендзелівський 79), first recorded in the XX c.; SC. *vrijèslo* 'hook'. — Subst. *перéвéсло.*

PS. **verslo* 'ts', IE. ***u̯er-ǵh-slo* : ***u̯er-ǵh-* 'to turn, bind', Pokorny 1155-1156; see also пóвороз[ка].

верéта 'cover, coarse covering', Wd. **верéто** (Бужчина, Лисько PM. 1, 399), MUk. верéто, ряднó (1627 Беринда), верéтиско (XVII c.), на веретенку (1482); Ru. *верéтье, веретá,* OCS. *vrětište* 'sack', Bu. *врéтище,* SC. *vrěća,* Sln. *vreča,* Cz. *vřesko,* Slk. *vrese, vreso.* — Deriv. *верéт[оч]ка, верéтище, верети́ння, верéття, веретíль, -ник,* Wd. *верéня, верéн[ь]ка, верíнка, верени́ще, верентю́х, веренчýк, веретя́ж, веретя́нка;* GN. *Верéцьки.* — Syn. *ряднó; (верéто:) бíла нáстілка; на лíжко; (малí) рибáльські сíті.*

PS. **verta, *verto* 'ts', IE. root ***u̯er-t-* 'to turn', Miklosich 385, Meillet Ét. 351, Trautmann 354-355, Pokorny 1157, a. o., Преображенский 1, 75.

веретенó 'spindle; shank, shaft', MUk. кудéля з веретеном (XVII c.), веретено (XVIII c.), OES. на веретено, веретенища; BRu. *верецянó,* Ru. *веретенó,* Bu., Ma. *вретéно,* SC. *vretèno,* Cz. *vřeteno,* Slk. *vreteno,* Po. *wrzeciono,* LoSo *reśeno,* UpSo. *wrećeno.* — Deriv. *веретéнце, веретíнце, веретéнечко, веретéнний, -иця, веретéнити[ся];* FN. *Веретéно;* GN. *Веретéнище.* — Syn. *дерев'я́ний валóк, що раз тóнший, до одногó крáю, на ньóго навивáється ни́тка, що скрýчується на кудéлі; грýбий залíзний дрюк у млинí, в жóрнах,* Тимченко 216; *вісь у гончáрному крýзі,* ЛБюлетень 6, 40.

PS. **verteno* 'ts', IE. root the same as in *верéта,* q. v. see also вертéнити.

верецíя MUk. верецѣи Gsg. (XVII c. Інтермедії 86) 'speech address'. — Subst. *орáція, промóва.*

A f/e. deformation of *орáція* < Lat. *oratio* 'ts'; see also ванація, веремія, малзамія, etc.

верéчи see верг.

верещáка, верещáти, etc., see вéреск.

верéя, Wd. верéй, верíя 'door hinge', OES. верѣя, верея, вѣрѣя; Ru. *верея́,* Sln. *vereja,* Cz. *veřeje,* Slk. *[d]vereje, veraj[a],* Po. *wierzeja.* — Syn. *вісь дверéй, стовп, довкóла якóго обертáються двéрі.*

PS. **verěja* 'ts', IE. root ***u̯er-* 'to turn,' and PS. suffix **-ěja,* Meillet Ét. 393, 399, Преображенский 1, 75, Machek 562, Pokorny 1150, a. o.

вержéт, also левержéт 'tuft of hair', ModUk. only. — Subst. *частúна волóсся залúшена над чолóм, чуб.*

From Fr. *vergette* 'small cane, switch; clothes-whisk', Gamillscheg 884; the evolution of meaning is not quite clear.

ве́рзія see ве́рсія.

верзти́ 'to talk nonsense; to chat', OES. повьрзьши, поверз[ъ]ше́, повѣрзоуть all with the basic meaning: 'to tie'; BRu. *верзці*, Ru. *верзти́, верзи́ть* 'to talk nonsense' (Vasmer 1, 188), OCS. *ot-, raz-vrěsti, ot-, raz-vrъzati* 'to untie'. Bu. *връ'жа, връ'звам* 'I bind', Ma. *врже се* 'it appears in a dream', SC. *vŕzati, zavŕsti* 'to bind', Sln. *vŕzniti* 'to open'. — Deriv. *верзти́ся, верзува́ти, верзу́н, верзя́кати, -ання;* dial. *верзюки́;* see also *коверзува́ти.* — Syn. see *базі́кати, бала́кати, говори́ти.*

PS. **vьrzti* 'to bind, chain', IE. root ***u̯er-ǵh-* 'to turn, press', cf. Lith. *veržti* 'to lace together, bind, press', Latv. *vērzt* 'to turn', OHG. *wurgen*, AS. *wurgil* 'rope', Miklosich 386, Преображенский 1, 75, Štrekelj Archiv 28, 505 - 506, Trautmann 355, Kluge 401, Pokorny 1154 - 1155, a. o.; re. the development of meaning in Uk. 'to talk nonsense < 'to bind, tie', cf. Бузук ЗІФВ. 7 - 8, 71 - 72, and (extensively:) Вахрос 76 - 81.

вери́ги Npl., rarely вери́га 'chains, irons, fetters, shackles', MUk. вери̂га (1596 Зизаній), OES. веригамъ, Dpl. (XI c. Остр. єв.), веригы (XI c.), въ веригахъ, верижицѣ Apl., верижникъ; BRu. *вяры́гі*, Ru. *вери́ги*, OCS. *veriga*, Bu., Ma. *вери́га*, SC. *vèriga*, Sln. *veríga, verúga;* see also *вери́сько.* — Syn. *кайда́ни, око́ви, пу́та.*

PS. **veriga* 'ts', IE. root ***u̯er-* 'to bind, tie', cf. Ru. *вера́ть* 'to put in', Lith. *vérti* 'to thread, open, close', OPr. *etwerreis* 'open!', Gk. *aeírō, aírō* 'I bind', Lat. aperio 'I open' *operio* 'I close', Goth. *warjan* 'to forbid, hinder', ModHG. *wehren* 'to protect, defend; to hinder, prevent', Miklosich 382, Kluge 387, Trautmann 351 - 352, Георгиев 135, Pokorny 1150, a. o.

веризу́б, also вирезу́б 'fish : Lenciscus Friesii', first recorded in the XX c.; Ru. *веризу́б* (Грінченко 1, 136).

Origin obscure; perhaps it is a f/e. deformation of the Lat. term [lenciscus] *Friesii* influenced by genuine words : *верну́ти* and *зуб.*

верин́янка Cp. 'apron' (Звяцево, Дзендзелівський 57), first recorded in the XX c. — Subst. *фарту́х з дома́шнього полотна́ до по́яса.*

Like *вере́ня, вере́н[ь]ка*, etc., from *вере́та*, q. v.

вери́сько 'idler, loafer, dumb-bell', first used in 1911 by Л. Українка in *Лісова́ Пі́сня :* Ну ж, па́рубче, хутчі́й! Не лізь, як слима́к! Отó ще *вери́сько!* — Syn. *нездáра, лéдар.*

There is no doubt that the word is connected with the root *вер-*, PS. **ver-* 'to bind'; difficulty lies in the explanation of the suffix : is it *-isko*, or *-iž-ьsko* (from **ver-ig-ьsko*) ?, cf. such Uk. dial. formations as *ба́бско, зі́льско, коро́вско, тра́вско, хоро́бско*, etc., Рудницький 1, 16; for semantic reasons the latter explanation is more plausible : 'chain > chained person > do- nothing > idler, loafer'.

верифікува́ти 'to verify', MUk. верыфѣкуючи (1647); Po. *weryfikować.* — Deriv. *верифіка́ція, верифікаці́йний.* — Subst. *перевіря́ти, посвідча́ти автенти́чність.*

From Lat. *verificāre* 'ts', perhaps through the medium of Po. *weryfikować*, Тимченко 222.

верія́ see верéя.

верк Wd. 'work-bench; factory, works', arch. ве́рки Npl. 'parts of a fort', ModUk. — Subst. *верста́т, фа́брика; части́ни тверди́ні.*

From ModHG. *Werk* 'work'.

верклю́г see вертлю́г.

веркфю́рер Wd. 'foreman' (Стрий), ModUk. — Subst. *кері́вни́к верста́ту, фа́брики.*

From ModHG. *Werkführer* 'ts'.

вéркшуц Wd. 'guard of a factory', ModUk. — Subst. *стóрож фáбрики.*

From ModHG. *Werkschutz* 'ts', РССтоцький 4, 251.

верлáнь 'bawler, brawler, roarer', first recorded in the XIX c. — Deriv. *верлá[с]тий.* — Syn. *горлáнь, крикýн, галаслúва людúна.*

The word seems to be a contamination of *верзтú, верзякати* and *горлáнь,* see гóрло.

вéрлик, вéрблик Bk. 'chain; link of a chain', first recorded in 1934 (Кміт 24). — Subst. *ланцю́г від худóби мáє два вéрлики; кільцé кóло óрчика'.*

From **вертлик : вертíти* (like *вертлю́г,* see s. v.); *вéрблик* is f/e. influenced by *вербá.*

верлíбр 'free verse (vers libre)', ModUk. — Subst. *вíльний вірш.*

From Fr. *vers libre* 'ts', Лесин - Пулинець 51.

верлó 'draft - bar of a carriage', first recorded in the XIX c. — Subst. *дúшель, до якóго запрягáють конá, щоб рýхати прúвід (молотúлки, сíчки).*

From **вертлó,* root **vьrt-* as in *вертíти,* see s. v.

верлоóки dial. 'scowling, looking aslant' (Полíсся, Лисенко 21), first recorded in the XX c. — Subst. *той, що під лоб óчі держúть.*

Compounded of *верло-* (<**вертло : вертíти*) and *óко,* see s. vv.

вермéль 'vermeil, silver-gilt, gilt-bronze', ModUk. only. — Subst. *позолóчене срíбло; рідинá для надáння срíблý кóльору золóта,* Льохін 118.

From Fr. *vermeil* 'ts', Льохін l. c.

вермúвка Wd. 'darling', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 63). — Subts. *лю́ба, мúла, найдорóжча.*

From **вел[ъ]-мúлка* 'very much beloved one' with dissimilation of *л* > *р* and (later) change of *л* > *в;* the etymology suggested by Желеховський l. c. (< *врълмúлка*) is inconvincible.

вермічéлі, SovUk. вермішéль 'vermicelli', ModUk.; BRu. *вермішэ́ль,* Ru. *вермишéль* (since 1837). — Deriv. *вермітéльний.* — Subst. *тонéнькі макарóни, лóкшина,* Бойків 87.

From It. *vermicelli* 'ts', АкСл. 2, 178.

вермія́н dial. for вірменúн, see Вірмéнія.

вéрмут 'vermouth', ModUk.; BRu., Ru. ts, Bu. *вермýт,* Po. *wermut,* etc. — Subst. *настóяне на полинí й íншому зíллі винó абó лікéр,* Бойків 87.

From ModHG. *Wermut* 'ts', РССтоцький 4, 214, Георгиев 135.

вермя́ний Wd. 'red', first recorded in the XIX c., OES. вермие 'insects'. — Deriv. *вермя́нка.* — Syn. *рум'я́ний,* Желеховський 1, 63.

PS. root **vьrm-*, IE. ***u̯r-m-* 'worm', cf. OPr. *urminan* 'red' in apophonic kinship to *wormyan* 'ts', Lith. *varmas* 'insect', Goth. *waúrms,* AS., OHG. *wurm,* E. *worm,* Lat. *vermis* 'worm', etc., Zubatý IF. 6, 156, Meillet Ét. 426 - 427, Trautmann 342, Walde-Hofmann 2, 760, Pokorny 1152, Рудницький Суч. 49, 98 - 99 (in connection with GN. Бермýди).

вернéць Cp. 'cooper', first recorded in the XX c. — Subst. *бóндар,* Wd. *бóднар.*

Of obscure origin; perhaps: *вернýти, вертáти,* q. v.

верни́-вода, -голова, -гора, -дуб, etc. see вертáти.

вернúна Wd. 'shingle, splinter', first recorded in 1877 (Верхратський 1, 27). — Deriv. Bk. *вернúня 'пліт, ворúння'* (Кміт 24). — Subst. *колóт[в]иця.*

From **вертнúна,* see вертíти.

вернісáж 'varnishing, glazing, japanning; varnishing-day at the Salon', ModUk.; BRu. ts, Ru. *вернисáж.* — Subst. *лакувáння картúн; день відкриття́ маля́рської вистáви,* Орел 1, 162.

From Fr. *vernissage* 'ts', Орел l. c.

вернýти see вертáти.

верньéр 'nonius, vernier, sliding-gauge', ModUk. only. — Subst. *допомíжня скáля для більш тóчного обчúслення геодезúчних, астрономíчних і т. п. величúн.*

From Fr. *vernier 'ts'.*

веронáл[ь] 'veronal', ModUk.; BRu. *веранáл,* Ru. *веронáл,* Po. weronal, etc. — Subst. *снотвóрний зáсіб,* Льохін 119.

From Lat. *veronalum* 'ts', АкСл. 2, 185.

верóніка 'Veronica L. : veronica, speedwell, bird's eye, germander', ModUk., BRu. ts, Ru. *верóника* (since the XVII c.), Po. *weronika,* etc. — Subst. *остýдник, протáчник,* Makowiecki 395.

From Lat. *Veronica* 'ts', Makowiecki l. c.; the ultimate source is PN. *Veronica* > Uk. *Верóніка.*

верп, верпáнкер 'kedge, kedge anchor', ModUk.; BRu., Ru. ts. — Subst. *малúй я́кір,* Льохін 119.

From Du. *werpanker* 'ts', Meulen 237-238, Льохін l. c.

версáдло see верцáдло.

Версáль GN. Versailles, MUk. версалъныхъ Gpl. (1671); BRu., Ru. ts, Po. Wersal, etc. — Deriv. *версáлець, -лька, версáльський;* here also *версáльний,* Wd. *версáліки.*

From Fr. *Versailles;* according to Gröhler (1913) the ultimate source is Lat. **Virosalia* from **viros* 'green' and *salix* 'ivy', Staszewski 327.

версáть dial. 'to mix' (Полісся, Лисенко 21), first recorded in the XX c. — Subst. *мішáти, ковиря́ти.*

The word seems to be a contamination of *вертíти* and *бóрсати,* see s. vv.

версифікáція 'versification', ModUk.; Ru. *версификáция* (since 1837), Po. *wersyfikacja,* etc. — Deriv. *версифікацíйний;* here also *версифікáтор, -ство, -ський.* — Syn. *віршувáння,* Лесин-Пулинець 46.

From Lat. *versificatio* 'ts', АкСл. 2, 187.

вéрсія 'version', ModUk.; BRu. ts, Ru, *вéрсия* (since 1891), Po. *wersja,* etc. — Subst. *одúн із кількóх відмíнних вúкладів абó пояснень якóго-нéбудь фáкту абó події,* Льохін 119.

From LLat. *versio* 'turn', Skeat 689.

версклéд see бересклéт.

версóвик Wd. 'colt, foal', first attested in 1869 (Верхратський 3, 6). — Subst. *лошá, що прийшлó на світ пíзньо восенú.*

The word seems to be an artificial neologism of Верхратський based on *вéрес,* q. v.

верстá arch., also верствá 'verst (= 3,500 feet)', MUk. верстéй Gpl. (XVIII c.), OES. вьрста, верста 'age; couple, pair; verst'; BRu. *вярстá,* Ru. *верстá,* OCS. *vrьsta* 'age', Bu. *врѣсть,* Ma. *врст* 'age', SC. *vȑsta* 'row, rank; kind', Sln. *vŕsta* 'row, rank; line; age', Po. *wiorsta* 'verst'. — Deriv. *верстáк, верстовúй, верстáти[ся], вéрстка,* SoCp. *вéрсник, -иця* (Дзендзелівський 52). — Subst. *мíра дóвгости 1064,5 мéтрів,* Тимченко 217.

PS. **vьrsta,* BS. **u̯irsta* 'turn[ing]', IE. root ***u̯r̥t-* : ***u̯ert-* 'to turn', cf. Lith. *virštas,* Skt. *vr̥ttá-,* Lat. *versus* 'line, row, vers', OES, съврьсть 'equal age, pair', Ru. *свер-*

стник 'man of the same age'; Fraenkel IF. 40, 93, Покровский SymbRozwadowski 1, 225, Trautmann 355, Pokorny 1157, a. o.; see also верствá.

верстáк 1. see верстá; 2. = верстáт, варстáт, q. v.

верстáт, also верстáть, Wd. **варстáт,** SovUk. (from Ru. :) верстáк 'workshop, workhouse; stand, bench; loom-frame', MUk. з варстатовъ (XVI c.), до варстату (1628), на верстатех (1618), на верстате (1748), варстатъ (XVIII c.). BRu. *варштáт,* Ru. *верстáк* (since 1731), Po. *warsztat.* — Deriv. *верстáтка, верстáтний, -ик, -иця, верстатобудівни́й, -и́к, верстатобудувáння.* — Subst. *рід стóлу, що при нім працює реміснúк; робітня, майстéрня; фах, спеціяльність;* MUk. also : *рід, ґатýнок,* Тимченко 188.

Uk. *верстáт* comes directly from ModHG. *Werkstätte* 'ts', *варстáт* through the medium of Po. *warsztat,* Шелудько 1, 25, PCСтоцький 4, 232, Richhardt 110, a. o.

верствá 'layer, stratum; class; verst', MUk. єдну верству Asg. (XVII c.), верствою Isg. (XVIII c.); Cz., Slk. *vrstva,* Po. *warstwa* 'layer, stratum'. — Deriv. *наверств[ов]увáти, -áння.* — Syn. *пласт, шар* Деркач 31; *верствá,* Тимченко 217.

An extended form of *верстá* under the influence of the suffix *-tva;* according to Machek 575, the orig. PS. form of both was **vьrstva,* the second *-v-* having disappeared as effect of dissimilation; inconvincible.

вертáти, pf.: вернýти 'to return, restore, restitute, give back', MUk. вертати, вернути, вернуть (1736 Інтермедії 100); BRu. *вяртáць, вярнýць,* Ru. *вернýть,* Bu. *връщам, върна, въртя.* — Deriv. *вертáтися, вернýтися, від-, з[а]-, на-, під-, по-, при-вертáти[ся], -вернýти[ся], вивертáти[ся], ви́вернути[ся], ви-, від-, [з]а-, на-, під-, по-, при-вертáння, від-, з[а]-, на-, під-, по-, при-вéрнення, ви́вернення,* etc., compounds : *верни́-вода, -голова, -гора, -дуб, -сонце;* FN. *Верни́воля* (pseudonym of Кони́ський, Сімóвич, a. o.); GN. *Верни́-городок.* — Syn. *„віддáти назáд", а не „прийти́ знóву",* Велигорський PM. 1, 97.

PS. **vьrt -ati, -nǫti* 'to return', IE. root ***u̯r̥t-* 'to turn', see вертíти; in some Sl. apophonic **vort-* prevails, cf. OCS. *obraštati, vъzvraštati[sę],* etc., Ru. (from OCS. :) *возвращáть[ся],* Ma. *врак'а,* SC. *vrȁćati[se],* Po. *wrócić[się],* (iter. :) *wracać[się],* etc., see ворóта[ти].

вертéлиця dial. 'snow-storm' (Полісся, Лисенко 21), first recorded in the XX c. — Deriv. FN. *Вертеличéнко, Вертелéн[чен]ко.* — Subst. *снігопáд з вітром завірюха.*

The word seems to be a contamination of *вертíти* and *метéлиця,* see s. vv.

вертéнити, вертеніти Bk. 'to turn, twist, to disturb, trouble', first attested in 1934 (Кміт 24). — Subst. *крути́ти, роби́ти зáколот, безпокóїти.*

The word seems to be a deformation of **веретéнити (: веретéно)* in a fig. meaning.

вертéп 'cavern, den, cave; puppet-show of the Nativity; Christmas crib', **вертéпа** Wd. 'abyss, precipice' (Верхратський 2, 396), MUk. въ вертепѣ (XVII c.), въ вертепахъ (XVII c.), оу вер'тепѣ (XVIII c.), OUk. вертебъ, въ вертьбѣ (XIV c. Соболевский 119), OES. вьр'тьпъ (XI c. Остр. єв.), врьтьпи (XI c.), во вьртьпѣ (XV c.), во врьпѣ; Ru. *вертéп,* dial. *вертебинище* (Соболевский 119), OCS. *vrъtъpъ* 'hortus, spelunca', Bu. *вртóп* 'whirlpool', Sln. *urtèp.* — Deriv. *вертепи́стий, вертéпний, вертéпити‖вертопи́ти, вертепíти;* FN. *Вертéпа;* GN. *Вертéпа, Вертéпник.* — Syn. *манівéць з вибóями, до-*

рóга тяжкá до перебуттá, спадúста, крутá; печé-ра, пристанóвище, кублó, Тимченко 218; *пересувнúй лáльковий теáтр,* Лесин-Пулинець 46; *(відтвóрена) стáйня з нарóдженням Христá.*

PS. root **vьrt-* the same as in *вертíти,* q. v.; re. suffixes *-ърз, -ера, -ерз, -орз* cf. Rudnyćkyj CSP. 4, 115-120; re. OUk. вертебъ, въ вертебѣ, Ru. вертебинище *(б < п)* cf. Соболевский 119; see also Горяев 45; there is no reason to consider ES. *вертéп* an OCS. loanword as assumed by Брандт РФВ. 25, 215, and followed by Преображенский 1, 76-77, Vasmer 1, 190, a. o.

вертикáл 'vertical', ModUk.; BRu. *вертыкáл,* Ru. (since 1847) ts, Po. *wertykał,* etc. — Deriv. *вертикáль, -ний, -ність, -но.* — Subst. *круг небéсної сфéри, що прохóдить чéрез тóчку зенíту,* Льохін 119.

From Lat. *verticālis,* 'vertical' (: *vertex* 'peak, top'), АкСл. 2, 196.

вертíти, верчý, вертúш 'to turn (round), whirl, twirl, twist', MUk. вертится (1688), вер'тѣли (XVIII c.), OES. врътѣти (XI c.), вретятся, врьтиться; BRu. *вярцéць,* Ru. *вертéть,* OCS. *vrьtěti,* Bu. *въртя́,* Ma. *врти,* SC. *vŕtjeti,* Sln. *vrtéti,* OCz. *vrtěti,* Slk. *vrtet',* Po. *wiercieć,* LoSo. *wjerśeś,* UpSo. *wjerćić.* — Deriv. *вертíтися, вертíння, вертáк, вéртель, вéртень, вертúлець, вертíж, вертíй[ка], вертíлка, вéртлик, вéртло, вертýн[ка], вертунéць, вертýшка, вертя́лка, вертя́чка, вертю́х, вертьóг[а], верть!, вертю! верткúй, вертлúвий, вертля́вий,* compounds : *вертú- голов[а], -гузка, -порох‖вертипóрох‖вертопрáх, вертúхвіст[ка], вертолíт;* see also *вертлю́г, вертéп[а], верч,* etc.; FN. *Вертúпорох;* GN. *Вертéлька, Вертíївка, Вертокúївський, Верчáни.* — Syn. *крутúти; (хвостóм) виля́ти, махáти, молóти,* Деркач 31.

PS. **vьrtěti* 'to turn (round)', IE. root ***u̯r̥t-* 'to turn', cf. OPr. *wirst* 'he becomes', Lith. *virsti* 'to fall down; to change', Skt. *vr̥t* 'to turn, roll', Gk. *ratánē* 'pot-ladle', Ir. *frith, friss* 'against', OHG. *wurt* 'fate', ToB. *wratsai* 'against' etc.; ***u̯r̥t-* is by apophony related to ***u̯er-t-* : ***u̯or-t-* in such words as *вéрем'я, веретéно, ворóта[ти],* etc., see s. vv.; Miklosich 384, Преображенский 1, 77-78, Trautmann 354, Walde-Hofmann 2, 763-765, Pokorny 1156-1157, a. o.

вертлю́г, Wd. also верклю́г, верклю́х, 'head of the femur; swivel, shackle, gudgeon; pivot bracket', first recorded in the XIX c.; BRu. *вяртлю́г,* Ru. *вертлю́г* and (since the XVI c.) *вертлýг.* — Syn. *прúлад, на якóму щось обертáється;* Hc. *прúлад, на якúй вíшають казáн над вогнéм,* Шухевич 1, 131, 4, 354; *стовп на котéл біля вáтри.*

Derived from *вертíти* (**vьrtljugъ*), see s. v.; re. dial. change of *t > k* cf. Зілинський 66; its connection with *вертíти* and *телíга,* cf. Кміт 24, is untenable.

вертогрáд arch. '[flower-]garden', MUk. в вертоградѣ (XVII c.), вертограды Apl. (XVIII c.), OES. въ вьрътоградѣ (XI c. Остр. єв.), врьтоградъ (XI c.), вертограды Npl.; BRu., Ru. ts, OCS. *vrьtogradъ.* — Syn. *сад,* Бойків 87.

Uk. *вертогрáд* was borrowed from OCS. *vrьtogradъ;* according to Šafařík 1, 429, Срезневский 1, 464, Miklosich 385, Meillet Ét. 179, Преображенский 1, 77, Brückner 607, a. o., the ultimate source is Goth. *aútigards* 'garden', which is cognate with E. *orchard* 'a garden of fruit-trees', Skeat 414, РССтоцький 5, 98; yet, some linguists derive it from PS. **vьrtъpogradъ > OCS. vrьtъpogradъ* (: *vьrtъpъ, vьrtepъ,* see вертéп), Брандт РФВ. 25, 215, a. o.; the whole discussion is extensively treated by Kiparsky 1, 56-58.

верф 'dockyard, shipyard', ModUk.; BRu. ts, Ru. (since 1780) *верфь.* — Deriv. *вéрфний, вéрфяний.* — Subst.

місце будування суден, Льохін 119, *корабельня,* Горбач 24.

From Du. *werf* 'ts', Meulen 237, Горбач l. c., АкСл. 2,200.

верх 'upper part, top, summit; tiptop, upper story (of a house)', MUk. зъ верху (1499), з верхом (1570), верхъ, верхи Npl. (XVII c.), на верхъ, на версѣ (XVIII c.); OUk. на верху (1404), верхъ (1434), OES. до вьрха (XI c. Остр. єв.), вьрхъ, вѣрхъ, верхъ, на версѣ (1399); BRu., Ru. ts, Ru. dial. *верёх* (Шахматов ИзвОРЯС. 7 : 1, 298 - 299), OCS. *врьхъ,* Bu. *връхъ, върхъ,* Ma. *врховен,* SC. Sln. *vrh,* Cz., Slk. *vrch,* Po. *wierzch,* LoSo. *wjerch,* UpSo. *wjeŕch.* — Deriv. *верхівець, верхівка, верхів'я, верхляк, верхняк, верховик, верхній, верховний, верховенство, верховій, верхоляк, верховина, -нець, -нка, -нний, -нський, верхи, верхом, безверхий, вершень, вершок, вершечок, вершина, -нний, вершитель, -ка, верший, вершник, -иця, -ицький, вершковий, [за]вершити[ся], з[а]вершувати[ся], вершкувати;* Hc. *вершадь;* SoCp. *вершан (=вершак)* (Хуст, Балецкий, StSl. 4, 403); compounds: *верхо-блюд, -віття, -вод[а], -водити, -водіння, -водка, -гляд[ка], -річчя, -умка, верхньо -зубний, -палубний, вершковіддільний, -ик,* etc.; FN. *Верховий, Верхняк, Верхола, Верховинець, Верхратський,* etc.; GN. *Верхів, Верхівецький, Верхівка, Верхівцево, Верхівці, Верхнє - Богдановка, - Гарасимівка, - Покровка, Верхнецький, Верхнє, Верхнєдніпровськ, Верхнів, Верхня, Верхняки, Верхобуж, Верхолісся, Верхостав, Верхрата, Верхи, Вершина,* a. o. — Syn. *шпиль (гори), недея, ґрунь; покрівля, дах; голова, купол[а]; горішній біг річки;* dial. *димар, отвір у стіні дверей, крізь який проходить дим у димар* (Сумщина, Дорошенко ДБюлетень 9, 105); fig. *перевага.*

PS. ***vьrxъ* 'top', IE. root ***u̯r̥s-* 'high', cf. Lith. *viršùs,* Latv. *vìrsus* 'top', Cymr. *gwar* 'nape, neck', all related by apophony to Skt. *várṣman-* 'top', Lat. *verrūca* 'wart', AS. *wearre* 'weal', etc., Pedersen IF. 5, 54, Zubatý 1, 234, Meillet Ét. 242, Trautmann 362, Pokorny 1151 - 1152, a. o.

верхо-блуд, -блюд see верблюд; *-плут* see плутати.

верцадло Ed., also версадло 'mirror, looking-glass', first recorded in 1753; Po. *zwierciadło,* for further documentation see *зеркало.* — Subst. *зеркало, люстро,* Тимченко 221.

From Po. *wierciadło* 'ts', Тимченко l. c., Brückner 658, Richhardt 121.

верч 'bundle, bunch; wisp (of straw); wedding, cake', ModUk. only. — Deriv. *верчи[чо]к.* — Syn. *пучок, жмуток, горстка, віхоть (соломи).*

Derived from *вертіти* (**vьrt-jь*), see s. v.

верчу see вертіти.

верша 'creel, bow-net, fish-basket', MUk. вершами Ipl. (1595), зъ верши (XVIII c.), OES. вьрша, врьша; BRu., Ru. ts, Bu. *връ'ша,* Ma. *врша,* SC. *vȓša, vȓšva,* Sln. *vŕš[a],* Cz. *vrše,* Slk. *vrša,* Po. *wiersza,* LoSo. *wjerša,* UpSo. *wjerš[a].* — Syn. *прилад на ловлення риби : вальцювата сітка з вербових різок,* Тимченко 221; *хватка, ятір, жак,* Деркач 33, 196.

PS. **vьrša* < **vьrx-ja,* root **vьrx-,* see верх, Zubatý 1, 233 - 236, Ильинский ИзвОРЯС. 20: 3, 102; there is little likelihood that the word comes from **vьrža* < **verz-* 'to bind' as suggested by Machek 575; equally uncertain is the reconstruction ***u̯erǵh-sjā* : ***u̯er-ǵh-* 'to turn', based on Lith. *varžas,* Latv. *vaȓza* 'weir-basket', Trautmann 355, Pokorny 1155; there is no connection whatever between *верша* and ModHG. *Reuse,* cf. Срезневский 1, 467, nor between OES. врѣщи 'to thresh', cf. Преображенский 1, 78.

вершѝна, вéршник, вершóк, etc., see верх.

вершля́к 'hammer', MUk. вершлякъ (XVIII c.), also вершляръ (XVIII c.). — Subst. *ковáльський мóлот,* Тимченко 221.

From ModHG. *Verschlag* [hammer] 'ts', Желеховський 1, 65, Тимченко l. c.

веря́йка Wd. 'wooden lock' (SoCp.), first recorded in the XX c. (Верхратський 4, 231). — Subst. *дерев'я́ний замóк.*

The word seems to be derived from an unattested **веря́ти* akin to Ru. *верéть* 'to lock, close', OCS. *vъvrěti* 'to put in', Po. *wrzeć* 'to press', *zawrzeć* 'to lock', PS. **verti;* see верéя, вертáти, вертíти.

верьóвка see верв.

весá, -си́в dial. 'weighing-machine, scales' (Полісся, Лисенко 21), first recorded in the XX c.; Ru. *вес.* — Deriv. *вéсити* (Черкащина, Лисенко ЛБюлетень 6, 10). — Subst. *вагá.*

From Ru. *вес* (Npl. *весá)* 'ts', cf. АкСл. 2, 212.

весéй see весь 2.

весéлий, arch. вéсел 'gay, merry, cheerful, joyful; jovial', MUk. весéлая (1596 Зизаній), не веселая година (XVI c. Сл. плк. Іг.), весел (XVII c.), веселій, веселоє (XVIII c.), OES. веселъ (1073 Ізб. Св.), веселѣ; BRu. *вясёлы,* Ru. *весёлый, вéсел,* OCS. *veselъ,* Bu., Ma. *вéсел,* SC. *vèseo,* Sln. *vesȇl,* Cz., Slk. *veselý,* Po. (from Cz.:) *wesoły,* OPo. *wiesioły,* LoSo., UpSo. *wjesoły.* — Deriv *веселé[се]нький, веселíсінький, весéлик, -иця, весéлість, весéл[к]а, весéлочка, весéлонька, веселкóвий, веселу́н, -у́ха, веселю́х, вéсело, [роз]весели́ти[ся], [по]веселíшати, весíлля, весíленько, весíллячко, весíлчáнин, весíльний, веселувáти,* etc.; FN. *Весéлий, Весéленко, Веселéнький;* GN. *Весéла, Весéле, Весéлий, Весели́ново, Весéлець, Весéлівка, Веселя́нка, Весéла Доли́на, Весéла Горá, Весéла Моги́ла, Весéлий Ху́тір, Весéлий Гай, Весéлі Терни́, Вéсело-Тарáсовський,* etc. — Syn. *безтурбóтний, нежурли́вий, усмíхнений, рáйдужний,* Багмет 29, *рáдісний,* Деркач 32; *що в дóбрім гу́морі, не смутни́й,* Тимченко 222.

PS. **veselъ,* **veselъjь* 'ts', IE. root ***u̯es-* : ***u̯ēs-* 'good', cf. Latv. *vęsęls* 'healthy', Ill. PN. *Veselia* 'Felicitas', Skt. *vásu-* 'good', Ir. *fíu* 'worthy', Cymr. *gwiw* 'ts', Bret. *gviou* 'gay', ToA. *wşe,* ToB. *yaşi* 'night', Преображенский 1, 78 - 79, Георгиев 136 - 137, Walde-Hofmann 2,769, Pokorny 1175, a. o.

весíй Bk. (Кміт 25) see весь 2.

веслó 'oar, paddle', MUk. без весла (XVI c.), греблó : веслó, опачи́на (1627 Беринда), весло - remus (XVII c. Гептаглот 18), OES. весло (1073 Ізб.Св.), безъ веслъ, веслы Ipl.; BRu., Ru., Bu. ts, Ma. *вéсло,* SC. *vèslo,* Sln. *vêslo,* Cz., Slk. *veslo,* Po. *wiosło,* LoSo. *wjasło,* UpSo. *wjesło.* — Deriv. *весéльце, весéлечко, веслю́га, весля́р, -ка, -ський, веслувáти -áння, веслови́й, веслонóгі·* — Syn. *лопаткувáто закíнчений дрюк, щоб попихáти і керувáти суднó,* Тимченко 223; *опачи́на, грéбка, треплó,* Степанковський 138.

PS. **veslo* from orig. **vez-slo* : **vez-ti* (see везти́) like *мáсло* < **maz-slo* : **maz-ati,* Срезневский 1, 247, Преображенский 1, 79, Brückner 623, Георгиев 137, a. o.; Machek's etymology : **veg-slo,* cf. his ED. 562, is questionable.

веснá, Wd. also вéсна (SoCp. Дзендзелівський 1) 'spring; springtime', MUk. на весне (1565), весну Asg. (XVII c.), на веснѣ (XVII c.),по весни (XVIII c.), OES. весну Asg. (1073 Ізб.Св.), весна, веснѣ Dsg.; BRu. *вяснá,*

Ru. *весна́*, OCS. *vesna*, SC. *vèsna*, Sln. *vêsna*, Cz., Sln. *vesna*, dial. *vesno*, Po. *wiosna*. — Deriv. *весні́вка, весня́н[оч]ка, весня́ний, веснянкува́тий, весі́нній, весні́ти, веснува́ти, весноо́ранка;* Wd. *весно́ваня* (SoCp. Дзенделівський 1). — Syn. *пора́ ро́ку між зимо́ю та лі́том,* Тимченко 223.

PS. **vesna* 'ts', IE. root ***u̯es-* : ***au̯es-* 'to shine'; cognates : Lith. *vãsara*||*vasarà*, Latv. *vasara* 'spring', Skt. *vasan-tá-* 'spring', Av. *vanri* 'in the spring', Arm. *garum*, Gk. *éar*, Lat. *vēr*, OIr. *errach*, etc., Lohmann ZfslPh. 7, 374, Преображенский 1, 79, Trautmann 356, Machek 562, Walde-Hofmann 2, 755, Pokorny 1174.

вест 'west', ModUk.; BRu., Ru. (since 1724) 'ts'. — Subst. *(на́прям) за́хід; за́хідний ві́тер,* Льохін 119; *західня́к,* Степанковський 225.

From Du. *west* 'ts', Meulen 238, Горбач 1, 27.

Ве́ста PN. 'Vesta', ModUk.; BRu., Ru., Bu. ts, Po. *Westa*, etc. — Deriv. *веста́лка, веста́льський*. — Subst. *боги́ня ді́вичости, вогню́ й сімі́йового во́гнища,* Бойків 87.

From Lat. *Vesta* 'ts', Walde-Hofmann 2, 772 - 774.

ве́ста, ве́стка, Wd., AmUk. 'vest', first recorded in the XX c. — Syn. *жиле́тка, камізе́лька.*

From ModHG. *Weste 'ts';* Коковський PM. 3, 75, Наконечна 105; AmUk. from E. *vest* 'ts'.

вести́, веду́, -де́ш 'to lead, conduct, guide, direct', MUk. ведетъ (XVI c.), ведучи (1614), ведѣте (XVII c.), ведут (XVII c.), веде (XVIII c.), OUk. ведуть ся (1347), OES. ведъ (XIc. Остр. єв.), ведуть (1073 Ізб.Св.), вѣдоша, вести, ведена бысть; BRu. *ве́сці*, Ru. *вести́*, OCS. *vesti, vedǫ*, Bu. *ведá*, Ma. *ве́де*, Sln. *vésti*, Cz. *vesti*, Slk. *viesť*, Po. *wieść*, UpSo. *wjeść*. — Deriv. *вести́ся, ве́дення, ве́дений, веді́ння*, several prefixed formations : *в[и́]-, до-, з[а]-, на-, під-, при-, п[р]о-, у-вести́*, etc., along with corresponding iter. verbs based on **vod-*, see води́ти. — Syn. *прова́дити, пока́зувати доро́гу,* Тимченко 224; *(вести́-ся :) щасти́ти.* Деркач 32.

PS. **vesti* from orig. **ved-ti* 'ts', IE. root ***u̯ed[h]-* 'to lead; to marry', cf. Lith. *vèsti, vedù*, Latv. *vedu*, Skt. *vadhū́-*, Av. *vadū-* 'young woman', OIr. *fedid* 'he leads, goes, brings', Cymr. *arweddu* 'to lead, bring', etc., Miklosich 376 - 377, Преображенский 1, 79, Brückner 619, Machek 562 - 563, Георгиев 126, Pokorny 1116, a. o.

вестибю́ль 'vestibule, entrance hall, lobby', ModUk.; BRu. *вестыбю́ль*, Ru. *вестибю́ль* (since 1875), Po. westybul, etc. — Deriv. *вестибуля́рний*. — Subst. *пере́дня, передпокі́й, сі́ни.*

From Fr. *vestibule* 'ts', the ultimate source being Lat. *vestibulum* 'fore-court, entrance-court, entrance', Skeat 690, АкСл. 2, 229.

весь 1. ввесь, вся, все, after consonants : уве́сь, уся́, усе́ 'all, whole, total, complete', MUk. вси (1456) зо всимъ на все (1595), о тыхъ всихъ (XVI c.), всѣ (XVII c.), весь (XVIII c., Інтермедії 157), всего Gsg. (XVIII c.), во всю Украину (XVIII c.); OUk. вси (1375), во всѣхъ (1399), всю Asg. (1433), OES. вьсь (XI c. Остр. єв.), весь (1307); BRu. *уве́сь*, Ru. *весь*, OCS. *vьsь, vьsa*||*vьsja, vьse*, Bu. *ce* 'always', SC. *sȁv, svȁ, svȅ*, Sln. *vès*, OCz. *veš, vše, vše*, OPo. **wszy, wsza, wsze*. — Deriv. *ве́ський, всé́нький, усе́нький, вся́к[ий], уся́к[ий], вся́ля́к[ий], все́-таки, всього́-на́-всього,* compounds : *всебі́чний, -но, всевидю́щий*||*всеви́дящий, всеви́шній, всеві́дання, -аючий, всевла́ддя, всевла́дний, -ність, -но, все[в]обу́ч, вседержи́тель[ка], всее́дність, всежеру́щий, всезна́вець, всезна́йка, -йко, -йство, всезна́ння, всезна́ючий, всесиля́ючий, всеї[з]дний, вселю́дський, всемі́рний, -но,*

всемогу́тній, -ість, всемогу́щий, -у́чий, всенаро́дний, -ність, -но, все́но́шна, всеобі́ймаючий, всеозбро́єння, всеося́жний, всеохо́плюючий, всеперемага́ючий, -мо́жний, всепі́дданіший, всеплодю́чий, -ю́щий, всепоглина́ючий, всепожира́ючий, всепроща́ючий, -ще́ння, всерозтро́щуючий, все́світ, всесві́тній, всесві́тньо-відо́мий, -істори́чний, всеси́лля, всеси́льний, -но, всеслов'я́нський, всеспа́лення, всеста́новий, всесторо́нній, -ість, -нньо, всетво́рчий, всетворя́щий, всеамерика́нський, всекана́д[ій]ський, всеукраї́нський, -кість, etc.; PN. *Все́волод, Всеми́р, Всесла́в;* GN. *Всесвя́тське, Всеволо́дівка.* — Syn. *в по́вній своїй ці́лості,* Тимченко 225; *ці́лий,* Деркач 32.

PS. **vьsь, *vьs[j]a, *vьse* from orig. **vьchъ, *vьcha, *vьcho,* (WS. **vьch-jь, *vьch-ja, *vьch-je*) 'ts', IE. root ***u̯i-* : ***u̯ī,* cf. OPr. *wissa-,* Lith. *vìsas,* Latv. *viss* 'all', Skt. *visva-,* Av. *vīšpa-,* Vondrák 1, 433, Преображенский 1, 79-80, Brückner 636, Trautmann 362-363, Pokorny 1176, a. o.

весь 2. Gsg. ве́сю, also весе́й, весі́й 'Oenanthe aquatica : water dropwort', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 65). — Syn. *вех мали́й, галу́ха, гі́рча, кмин водя́ни́й, крі́п, мокровни́к, оме́г водяни́й, оме́жник, пу́пник, пустосе́л, пусти́рник, розду́лка, склиз, укрі́п водяни́й,* Makowiecki 245.

Origin obscure; the name *вех* for the same plant suggests a connection with **vechъ,* see вех 1.

весь 3. Gsg. веси arch., Lk. also вес 'village, settlement', MUk. весемъ Dpl. (XVII c.), веси Npl. (XVIII c.), в ляховой веси (XVIII c.), OUk. въ которой вьси (1347), во вси (XV c.), OES. въ вьсь, вьси Apl. (XI c. Остр. єв.); OCS. *vьsь,* Sln. *vàs,* Slk. *ves,* Po. *wieś,* LoSo. *wjas,* UpSo. *wjes.* — Deriv. *вех* 2, q. v. — Subst. *село́,* Тимченко 225.

PS. **vьsь* 'ts', IE. root ***u̯ik-* : ***u̯eik-* : ***u̯oik-,* cf. OPr. *waispattin* Asg. 'house-wife', Lith. *viešpat[i]s* 'lord', Latv. *vìesis* 'guest', Goth. *weihs* 'village', Skt. *víś-* 'house', Lat. *vīcus* 'village', Gk. *oĩkos* 'house', Alb. *vis* 'place', Brückner 618-619, Trautmann 363-364, Oštir WuS. 3, 205, Walde-Hofmann 2, 782-783, Pokorny 1131, a. o.

ветера́н 'veteran', ModUk.; BRu., Ru. (since 1803) ts, Po. *weteran,* etc. — Deriv. *ветера́нка, -нський.* — Subst. *стари́й во́їн;* fig. *люди́на, що до́вго працюва́ла в да́ній ділянці, досві́дчений працівни́к.*

From Lat. *veterānus* 'old, veteran, experienced' (:*vetus* 'old'), Skeat 690, Walde-Hofmann 2, 776.

ветерина́р 'veterinary (surgeon), vet', ModUk.; BRu. *ветэрына́р,* Ru. *ветерина́р* (since 1849), Po. *weterynarz,* etc. — Deriv. *ветерина́рія, -рка, -рний, -рський.* — Subst. *лі́кар твари́н.*

From Lat. *veterinārius* 'ts' (: *veterīnae* 'beasts of burden'), Skeat 690, Šmilauer NŘ. 22, 18, АкСл. 2, 248.

ветла́, ветли́на, dial. вутла́ 'Salix vitellina L. : white willow', first recorded in the XIX c.; Ru. *ветла́.* — Deriv. FN. *Ветли́на* (pseudonym of T. Бордуляк), GN. *Ве́тли, Ве́тлин[а].* — Syn. *роки́та, верба́ золота́, злотове́рба,* a. o., Makowiecki 326.

The term seems to be a f/e. adaptation of SciLat. [Salix] *vitellina, ветла́* being a b/f. of *ветли́на;* Горяев suggests **vьt-l-a* : **vi-ti* 'to wind', cf. his ED. 46; this is rejected by Преображенский 1, 80; inconvincible is also the explanation of Vasmer 1, 194, who, following Trautmann 347, connects it with Lith. *žilvitis,* Latv. *vìtuôls* 'willow', etc.

ве́то 'veto', ModUk.; BRu., Ru. (since 1837) 'ts', Po. *weto,* etc. — Subst. *спро́тив, запере́чення.*

From Lat. *veto* 'I forbid', Skeat 690.

ветова́ти MUk., **поветува́ти** Wd. (Стрий) 'to repay, revenge', ветуючи (1572), истрясáю, карý, ветýю, плачý (1596 Зизаній), ветовáти (XVII c.), ветýет, ветýєм (1625), ветóвано (XVII c.) ветуючи (XVIII c.); SC. *svetiti se* 'to revenge', Cz. *povetati* 'to reward', Slk. *vyvetit' sa* 'to revenge', Po. *powetować* 'to repay'. — Subst. *віддава́ти віть за віть, віддя́чуватися, мсти́тися за що; винагоро́джувати шко́ду, кри́вду,* Тимченко 226.

From MHG. *wet[t]e, wet* 'mortgage contract, legal obligation, pledge, stake (in a bet), compensation, fine', Brückner 607, Kluge 393; Тимченко, l. c., derives it from unattested OPo. **wetować;* see also віть.

ве́тош[ь] see вéтхий.

ветриня́р Bk. (Кміт 25) abbr.: ветеринáр, q. v.

вету́ля Lk. see ватýйка, ватýля.

ве́тхий arch. 'ancient', MUk. ветхий, ветхих Gpl. (XVIII c.), OES. ветхыи (XI c.), ветьхая (XIc. Остр. єв.) ветхая, ветхыхъ Gpl. (XIV c.); Ru. ts, OCS. *vetъchъ,* Bu. *вéтъх, вéхът,* SC. *vȅtah,* Cz., Slk. *vetchý,* Po. *wiotchy.* — Deriv. arch. *вéтошь, ветшáти, ветхозавíтник;* MUk. ветош 'ганчір'я' (XVIII c.), ветчаный (1494), ветшѣти (1625), ветшать (1729). — Syn. *стари́й, дáвній.*

PS. **vetъchъ* 'ts', IE. root ***u̯et-* 'year', evidenced in Lith. *vêtušas,* Latv. *vecs* 'old', Skt. *vatsá* 'year' Gk. *étos* 'year', Lat. *vetus, vetustus* 'old', etc., Peterson IF. 26, 63, Trautmann 365, Szemerényi Word 8, 50, Walde-Hofmann 2, 776-778, Pokorny 1175, a. o.

веть see віть.

вех 1. Gsg. вéху 'Oenanthe aquatica Lam. : water dropwort; Sium latifolium : water parsnip', first recorded, in the XIX c.; Ru. *вех.* — Deriv. *вехá.* — Syn. весь 2.; (Sium:) *гáнус польовúй, мокрáвець, мóрковець широколи́стий, поручéйник, укрóпник, потíчник,* Makowiecki 347.

Origin obscure; its relation to *весь* 2, though possible, cannot be established.

вех 2. Gsg. вéха '(derogatory:) villager, peasant', first recorded in 1864 by Номис in folk-saying: *Лотóцький! не дýмай, що ти граф Потóцький, бо ти вех селá Бебéх* (cf. Грінченко 1, 143). — Subst. *селю́к, селю́х, сéлеп,* (Желеховський 1, 66, followed by Грінченко, l. c., and others, falsely: *паламáр).*

The word is a rhyme-formation *(вех : Бебéх)* based on весь 3.

вехá see віхá.

вец 1. Lk. (< Slk. *vec*)=вещ 1.

вец 2. also вéцка[ль] SoCp. 'then, later on', first recorded in 1911 (Гнатюк ЕЗб. 30, 336). — Subst. *пóтім, опíсля.*

From Slk. *viac* 'more'; see also the following entry.

вéце[й] SoCp., Lk. 'more', first recorded in 1898 (Гнатюк ЕЗб. 4, 236). — Subst. *більше,* Приймак РМ. 2, 449.

From Slk. *viac* and Po. *więcej* 'more'.

вець! interj. in calling swine, first recorded in the XIX c. — Deriv. FN. *Вець* (pseudonym of П. Грабóвський, Тулуб 228). — Syn. *вацьǃ, вацíюǃ,* dial. *вец-вецǃ* (Полісся, Лисенко 21).

A variation of *вацьǃ,* see *вацю́ǃ,* РСтоцький 3, 148.

вéчір, arch. вéчер 'evening, evening-time', MUk. на вечръ (1489), над вечером (1572), у вечери (1577), вéчеромъ Isg. (XVII c.), въ вечеръ (XVII c.), над вечери, над вечеры (XVIII c.), OES. вечеръ при вечерѣ (XI c. Остр. єв.), вечеръ (XIV c.); BRu. *вéчар,* Ru., Bu., Ma. *вéчер,*

OCS. *večerъ*, SC. *vȅčê*, Gsg. *vȅčera*, Sln. *večȇr*, Cz., Slk. *večer*, Po. *wieczór*, LoSo. *[w]jacor*, UpSo. *wječor*. — Deriv. *вечорúн[к]а, вечéренька‖вечéронька, вечернúці‖вечорнúці, вечéрня‖вечíрня, вечéря, -ти, вечíрка, вечíрник, -иця, [не]вечíрній, вечерóвий‖вечорóвий, вечорíти*, Wd. *вечерíти*, etc.; *Багáт-Вéчір, Свят-Вéчір;* MUk. вечоръ (1591, 1627, XVIII c.), вечѣръ (XVIII c.), вечеренный (XVI c.), вечеря (XVII c.), вечера (XVI c.), до Вечернего Okiaна (XVII c.) в вечернику (XVII c.), на вечерницѣ (XVIII c.), вечерѣшни (XVIII c.), вечерядло (XVI c.), вечеряти (XVI—XVIII c.), вечюрки (XVIII c.); FN. *Вечернúцький, Вечерняк;* GN. *Вечíрки, Вечíрній Кут.* — Syn. *порá дня між зáходом сóнця та нíччю; вечíрня забáва*, Тимченко 227.

PS. **večerъ* 'ts', BS. **u̯eker-*, evidenced in Lith. *vakaras*, Latv. *vakars;* its relationship to Gk. *hésperos*, Lat. vesper 'evening', is not quite clear though the IE. root ***u̯es-* 'to shine' is assumed for all these congeners, Miklosich 376, Преображенский 1, 81, Brückner 614, Machek 558, Георгиев 139 - 140, Trautmann 348, Pokorny 1174, a. o.

вешня́к 'mill functionning in the spring only', MUk. вешнякъ (1593), вешъняков (1675). — Deriv. FN. *Вешня́к* (pseudonym of П. Куліш). — Syn. *наплавнúй млин, що мéле тíльки на веснí*, Тимченко 228.

Derived from *веснá*, q. v., like other formations of that type : MUk. вешнина (XVI c.), вешный (XVII c.), вешня (XVII c.), вешняный (XVIII c.), here also Ru. *вéшний* (<**vesnjъjь*), cf. Vasmer 1, 196.

вéштатися 'to roam; to prowl about', MUk. вешталася (XVIII c.). — Deriv. *вéштання, вéштанець.* — Syn. *волочúтися, вíятися, тягáтися, тиня́тися, швéндяти[ся]*, Деркач 32; (MUk. :) *блукáти, туля́тися*, Тимченко 229.

Of obscure origin; its occurrence in Uk. only perhaps supports the view that it was derived from *верстáти (дорóгу, путь);* re. -рст->-шт- cf. *верстáт > варштáт* on one side and *вéрша > вéша* (Желеховський 1, 66) on the other.

вещ 1. arch. 'thing', MUk. вещ (XVII c.), вещей Gpl. (1634), Вещь Посполита (XVIII c.), OUk. о... вещи (1415), OES. о... вещехъ (XI c. Остр. єв.), вешти Apl. (1073 Ізб. Св.), вещьмь Dpl. (1200), вещи Gsg. (1271); Ru. *вещь*, OCS. *veštь*, Bu. *вещ*, Cz. *věc*, Slk. *vec*, Po. *wiec*, LoSo., UpSo. *wjec*. — Deriv. arch. *веществó.* — Syn. *річ*, Тимченко 229.

From OCS. *veštь* and this from PS. **vektь* (**věktь?*) 'ts', IE. ***u̯ek-ti-* 'ts', cf. Goth. *waihts* 'thing', *ni-waiht* 'nothing', OHG. *wiht* 'thing, being, person', ModHG. *Wicht* 'wight, creature', Du. *wicht* 'little child', AS. *ná-wiht*, E. *naught, not* 'nothing', Kluge 394, Skeat 715, Machek 558, Pokorny 1136, a. o.

вещ 2. Wd. 'kind of fish', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 66). — Subst. *рід рúби.*

Origin obscure; perhaps from *лящ*, q. v.

в'є́дно Wd., also в'єнно[чко] 'together; at once', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 60 - 61). — Subst. *рáзом*, Кириченко РМ. 5, 85.

Compounded of *в* and *єднó*, see один; re. change *дн >нн* cf. Зілинський 127.

в'езé Bk. 'upper part of a sleight', first recorded in 1934 (Kміт 25). — Subst. *вéрхня часть сáней.*

A dial. form of **в'яззя́* from *в'язáти*, q. v.

в'енци Wd. (Воля Висоцька, Колодій РМ. 5, 283), в'енций (Львів, Рудницький 3, 137) 'more', first recorded in the XX c. — Subst. *бíльше.*

From Po. *więcej*, see вéце[й].

вж... see also уж...

вже see уже́.

вжива́ти see ужива́ти.

вжи́ця SoCp. see ожи́ця.

вз... see also уз...; вз- see воз-.

вза́втра : за́втра.

взагалі́ : зага́л.

взад : зад.

взаду́сть Bk. 'back, backward[s], rearward[s]', first recorded in 1934 (Кміт 25). — Syn. *наза́д, назадгу́зь*.

Compounded of *в-зад- гуз- ти (=тобі)*, see s. vv.

взає́мини, узає́мини Npl. 'relationship', **взає́мний,** узає́мний, Wd. вза́їмний 'mutual, reciprocal', MUk. взаємъ (1594, 1597), вза́ємъ : взає́м : взаймъ (XVII c.), в'зає́мную Asg. (XVII c.), взає́мне (XVII c.); взає́мна (XVIII c.), взаимована (XVII c.), взаємності Gsg. (XVIII c.), Ru. *взаимный* Cz. *vzájemný*, Slk. *vzajomný*, Po. *wzajemny*. — Deriv. *взає́мність, -но, взає́мнити, -нення*, etc.; compound neologisms : *взаємові́дно́сини, -о́шення, взаємоді́я, -ння, -ти, взаємодопомо́га, взаємозале́жати, -жний, -жність, взаємозв'язо́к, взаємозни́щення, -щування, взаємопере́вірка, взаєморозумі́ння*, etc. — Syn. *(взає́мини :) відно́сини, зв'язо́к; (взає́мний :) обопі́льний, спі́льний для обо́х сторі́н*, Деркач 32, *обосто-ро́нній*, Тимченко 230.

Derived from вза́ємъ (<**vъ-za-jьmъ*) the earliest meaning of which was : 'in possession', cf. дая нищимъ Богу взаємь даєть (XV c.) ; it developed into 'stake in a bet', cf. взаємъ чинити (XVII c.), and finally into 'reciprocity,

mutuality'; all derivatives *взає́мини, -мний*, etc., are based on вза́ємъ, see зає́м, зайо́м.

вза́йві : за́йвий.

взамі́н : міня́ти.

вза́очі : о́ко.

взапа́с : запа́с.

взапертí : запе́рти.

засо́с : засо́с.

вза́тишку : ти́хий.

взвод, -ний SovUk. : води́ти.

взгі́р'я : гора́.

взгля́д : гляді́ти.

вздовж : до́вгий.

вздо́йма see здо́йма.

вздрі́ти see уздрі́ти.

взива́ти : зва́ти.

взи́мку : зима́.

взі́пак Lk. 'on the contrary, inversely', first recorded in 1935 (Falkowski - Pasznycki 121). — Po. *wspak*. — Subst. *навпаки́*.

From Po. *wspak* 'ts'.

взір, Gsg. взо́ру 'example', also **узі́р,** Gsg. узо́ру 'pattern, design, model', MUk. взоромъ Isg. (XVI c.), взоръ (XVII—XVIII c.), OES. взоръ 'look' (XI c.), взоромъ Isg. 'appearance, form' (XIV—XV c.); Ru. *взор* 'look', OCS. *vъzorъ* 'appearance, look', Bu. (from Ru.:) *взор* 'look', Cz. (from Po.:) *vzor* 'model', Po. *wzór* 'pattern;

example'. — Deriv. *взірéць, взірцéвий, -вість,* Wd. *взóрець, взóрник, взородýм, взоровзір, взорóвий, взорувáтися.* — Syn. *зразóк, прúклад; (узір:) візерýнок,* Голоскевич 43.

PS. **vъzorъ* 'look' : **vъzьrěti,* see уздріти.

взнáти : знáти.

взорéць, взорувáтися Wd. see взір.

взóрях : зорá.

взрив : рвáти.

взувáти, pf. взýти||узý[вà]ти 'to put on one's shoes (boots)', MUk. взувáютъ (XVII c.); Po. *wzu[wa]ć,* UpSo. *wozuć.* — Deriv. *взý[вà]тися, взувáння||узý[вà]тися, узувáння, взýтий||узýтий, взуттá||узуттá, взуттéвий, взуттьовúй, -úк, -úчка.* — Syn. *обý[вà]ти, надягáти обýв'я,* Тимченко 240; *убý[вà]ти, надягáти óбув.*

PS. **vъz-u[va]ti* 'ts', see óбув, обувáти.

взяти||узяти, візьмý, вíзьмеш, Wd. озмý, озмéш 'to take; to capture, conquer', MUk. взяти (1582), взятый (1596 Зизаній), в'зяль (XVI c.), взяла (XVII c.), озмут (XVII c.), озми (XVIII c.), OES. възьмъ (XI c. Остр. єв.), вьзя (1073 Ізб. Св.), взяти; BRu. *узяць,* Ru. *взять,* OCS. *vъzęti,* SC. *ùzêti,* Cz. *vzíti,* Slk. *vziat',* Po. *wziąć.* — Deriv. *[за]взятися, взяттá||узяттá,* (from Ru. :) взя́тка, here also *завзятий, -тість, -ття, завзятýщий, -щість, заповзятися, -тий, -тливий, -тливість, -ття;* Bk. *взяток 'віно'* (Кміт 25); impf. *брáти,* q. v.

PS. **vъz-jęti* 'ts', see *йняти.*

ви, 'you', MUk. вы, ви (XVII—XVIII Інтермедії 60, 166, 189), вас Apl. (XVII c.), OUk. вы, OES. вы, васъ Gpl. вамъ Dpl. (XI c. Остр. єв.), васъ Apl. (1073 Ізб. Св.), с вами; BRu., Ru. *вы,* Bu., Ma. *бúе,* SC., Sln. *vî,* Cz., Slk. *vy,* Po., LoSo., UpSo. *wy,* Ca. *wė.* — Deriv. *вúкати, -ання.* — Syn. *займéнник 2-ої особи множинú,* Тимченко 366.

PS. **vy* 'ts', IE. ***ūs,* root as in *вас,* q. v.; cf. OPr. *ious,* Lith., Latv. *jūs,* Av. *yusmā̆n* Apl., Gk. dial. *ýmme* (<***us-sm-*), Alb. *ju,* Lat. *vōs* : *vester* 'your', ToA. *yas,* ToB. *yes,* Ht. *šu-(um-)me-eš* (***usme*), etc., Преображенский 1, 102 - 103, Trautmann 11, 364, Георгиев 144 - 145, Pokorny 514, a. o.

ви-, in pf. formations mostly вú-, prefix 'out, from' in such words as *вúбавити[ся], вибавляти[ся] (: бáвити[ся]), вúбалакати[ся] (: балáкати), вúбанити (: бáня), вúбатожити[ся] (: батóжити[ся]), вúбатькувати (: бáтько), вúбабити (: бáба), вúбевкати (: бев!), вúбілити[ся], вибілювати[ся] (: білий),* etc.; MUk. ви-, вы-, OUk., OES. вы-; BRu., Ru. вы-, вы́-, OCS. *vy-,* Cz., Slk. *vy-,* Po. *wy-,* UpSo. *wu-.*

PS. **vy-* 'ts', IE. root ***ūd-* 'up, out', evidenced in Goth. and AS. *ût,* E. *out,* ModHG. *aus,* and by apophony related to *воз-,* q. v.; cf. also Šmilauer 508.

вúбавити : бáвити.

вибáгливий see багнýти.

вúбалушити see бáлухи.

вúбандилити кишкú 'to gut, eviscerate', ModUk. only. — Syn. *вúпотрошити.*

From **вúбадилити (: бадúлля)* with *-n-* infix, like in *вантáга,* q. v.

вибачáти, вúбачити see бáчити.

вúбель : вíблий.

вúбесажитися Bk. 'to fall down (from a cart) and return to one's seat', first recorded in 1934 (Кміт

24). — Subst. *вúвернутися з вóза й з трудóм сíсти назáд.*

Fig. from *бесáга,* q. v.

вúбленки Npl. 'ratlines', ModUk.; Ru. *вы́бленки* (since 1803). — Subst. *бúрхви (мотýзяні щаблí на шóрах),* Степанковський 163; *поперéчні схíдці з тонкóго трóса абó залíзних прýтів між вáнтами,* Льохін 120.

From Ru. *вы́бленки,* the ultimate source being Du. *wevelingen 'ts',* Meulen 238, АкСл. 2, 955.

вúбриндитися AmUk. 'to dress oneself smartly, put on one's best (new) clothes', first recorded in 1964 (from Ольга Войценко, Winnipeg). — Subst. *вúстроїтися.*

The word is a neologism based on Wd. *бриндувáтися* (from Rm., see брендýш) and E. *brand-new* (*clothes*).

вúверень see íверень.

вúвихнути : вихáти.

вúвільга see íволга.

вúвірка, Wd. also вевíрка, вев'юрка, вив'юрка 'squirrel', MUk. по виверци (XVII c.), OES. вѣверица, по бѣлѣ и вѣверицѣ (XV c. Іпат.); BRu. *вавёрка,* Ru. arch. *вéверица,* (Vasmer 1, 176), Bu. *вéверица,* dial. *вéйверица, вéрверица,* Ma. *веверúца,* SC. *vjȅverica,* Sln. *véverica,* Cz. *veveřice, veverka,* Slk. *veverica,* LoSo. *newjerica,* UpSo. *wjewerca.* — Deriv. *вúвірочка,* OES. вѣверичиноу Asg. (1121); FN. *Вев'юрський.* — Syn. *бíлка.*

BS. **u̯ēu̯er-* : **u̯āu̯er* : **u̯aiu̯er-* 'ts', cf. OPr. *weware,* Lith. *vaiverìs, vaiverē, voverē,* Latv. *vãveris, vãvere;* IE. root (reduplicated) ***u̯er-,* cf. Lat. *vīvera* (<**vīversa*), Pers. *varvarah,* AS. *acweorna, acwern,* etc., Miklosich 389, Zubatý 1 : 2, 123 - 124, Преображенский 1, 106, Machek 565, Георгиев 125, Trautmann 356, Pokorny 1166, a. o.; ModUk. *вúвірка* (<**věverzka*) testifies a f/e. deformation *(: вивернутися)* like LoSo. *newjerica* (: *wjera*).

Вигóвщина 'the times of hetman Івáн Вигóвський (1657 - 59)', term coined by Куліш in 1862. — Syn. *часú (or : добá) гéтьмана Івáна Вигóвського.*

From the name *Вигóвський (<*Виг),* formed by the suffix *-чина* like *Хмельнúччина, козáччина,* etc.

Вигорлят GN. Vyhorlat (mountain in Carpathians), ModUk.; Slk. *Vihorlat;* Po. *Wyhorlat.*

According to Drăganu 306, the name is related to such toponyms as *Viforlat, Viforani, Viforeni, Viforat,* etc., based on *vifor* (<**vixor,* see вúхор); this etymology is rejected by Панькевич, LSl. 1, 60 - 63, who connects it with **gorěti* (: 'burned, naked mountain'), see горíти; cf. also Staszewski 342.

Вигóшів OUk. GN. Vyhoshiv, (in Volynia, Грушевський 2, 615), cf. OES. вигошевци (1377 Лавр. 1, 180); Ru. *Вы́гошев.*

Derived from PN. **Выгошь (: вигóда),* cf. OPo. *Gosz,* Taszycki 1, 76.

вид 'sight, eye-sight, view; face, figure; aspect', MUk. видъ (1571, 1601), виды Apl. (XVII c.), вид, видомъ Isg. (XVIII c.), по виду (1750), OES. видъ (1073 Ізб. Св.), вида... два виды Npl.; BRu. *від,* Ru., Bu., Ma. *вид,* OCS. *vidъ,* SC., Sln. *vîd,* Cz., Slk. *vid,* Po. *widok* 'view'. — Deriv. *прúвид, вúдиво, вúдик, видíння, вúдниха, видó[чо]к, виднотá, видóвище, -щний, вúд[а]ний, виднíсінький, -ко, видúмий, -міст, -мо, видовúй, видючий, -ющий, вúданський, видáти[ся], вúдіти[ся], виднíти, розвиднíтися, розвúднюватися, розвиднятися, привúдітися, привúджуватися;* compounds : *видозмíна, -нення, -нність, -нювати[ся], сновúд[а], круговúд, виднокó-*

ло, виднокру́г, etc.; GN. *Види́нів, Видибо́р, Видими́р, Видню́ти; Зави́дове*, Šmilauer 494. — Syn. *ви́гляд, обли́ччя, лице́; (дієслі́вний:) аспе́кт.*

PS. **vidъ* 'ts', IE. root ***u̯eid-* 'to see', widely diffused in IE. languages, cf. Lith. *véidas* 'sight', Latv. *veids* 'form, appearance', Skt. *vḗdas* 'knowledge', Av. *vaēdah-* 'possession', Gk. *eidos* 'form', Ir. *fiad* 'coram', Cymr. *gwydd* 'presence', AS. *wîse*, E. *wise*, ModHG. *Weise*, etc.; Miklosich 390, Преображенский 1, 82 - 83, Trautmann 358, Kluge 390, Skeat 718, Pokorny 1127, a. o.

ви́дайкати 'to obtain by incessant begging, to cadge', ModUk. only (Кримський 3, 306). — Syn. *ви́просити, ви́благати, ви́канючити.*

Derived from imper. *дай!* 'give' : *характе́рне сло́во, що похо́дить од наказо́вого спо́собу „дай! дай!"*, Кримський l. c.; cf. also Грінченко 1, 156.

виде́лко, also виде́лка, виде́льце 'fork', MUk. вѣделки Npl. (XVIII c.); Po. *widełka.* — Subst. *ви́лка, вилки́.*

From Po. *widełka,* 'ts', Тимченко 479.

видерка́ф arch. 'repurchase; redemption - fee', MUk. выдеркафъ (1621, 1631 Шелудько 1, 25), выдеркафы Apl. (XVIII c.); Po. *wyderkaf* (Brückner 637). — Subst. *ві́дкуп; за́пис на пе́вних умо́вах.*

From MHG. *widerkouf* 'ts', Тимченко 389, PCСтоцький 4, 179; via Po.(?), Шелудько l. c.

видзіґо́рний see фіціґо́рний.

ви́дік, also видук, видӥк, SoCp. 'region', MUk. vidük (XVI—XVIII c., Дэже StSl. 7, 162). — Deriv. *ви́дуцкий.* — Subst. *око́лиця.*

From Hg. *vidék* 'ts', Дэже l. c.

видоля́ти Wd. 'to be able; to achieve, succeed' (Lk., Приймак PM. 2, 450), first recorded in 1934. — Subst. *змогти́; да́ти ра́ду*, Приймак l. c.

Based on Po. *podołać* 'to achieve, conquer'; see *одоліва́ти, одолі́ти.*

ви́дра 'otter', MUk. выдры Gsg. (1593), видир двѣ (XVIII c.), OES. выдры Apl. (1392); BRu., Ru. *вы́дра*, Bu., Ma. *ви́дра*, SC. *vȉdra*, Sln. *vídra*, Cz., Slk. *vydra*, Po. *wydra*, LoSo. *hudra*, UpSo. *wudra.* — Deriv. *видреня́[тко], ви́дровий, ви́дряний, видроо́кий;* Wd. *розви́дрений, розви́дритися, -рюватися:* FN. *Ви́дра*, MUk. Выдра (1495, 1607, Тупиков 99), Выдринъ (1649 ibid. 511). — Syn. *звіря́ ссу́че драпі́жне з роди́ни кун* (*Lutra vulgaris*), Тимченко 246, 391; Wd. *ви́дниха*, Желеховський 1, 73.

PS. **vydra* 'ts'; IE. term ***ūdrā* was applied to aquatic animals, cf. Lith. *údra* 'otter', Skt. *udra* 'otter', Gk. *hýdra* 'water-snake, hydra', OHG. *ottar*, OIc. *otr*, AS. *otor*, E. *otter;* the word belongs to the same root as Gk. *hýdōr* 'water', Skt. *udan* 'water', etc., the orig. sense being 'water-animal', Miklosich 397, Meillet Ét. 407 - 408, Преображенский 1, 103, Brückner 637 - 638, Trautmann 334, Kluge 259, Skeat 417, a. o.; its connection with Lat. *lutra* 'otter' is suggested by Machek 578; re. stress cf. Шевельов 50.

Ви́дубичі (УРЕ. 6, 311), also Ви́добичі (Грушевський 2, 615) GN. Vydobychi (near Kiev), OES. Выдобычи, на Выдобичь (1377 Лавр. 1, 152, 171), Ru. *Вы́дубичи.* — Deriv. *Ви́дубицький* (or *Ви́дубецький)* манастир (orig. Всеволожь, cf. Лавр. 1, 116, 137).

F/e. connects the name with the exclamation: „Видибай Боже, видибай" (: дибати, q. v.), cf. *На́зва манастиря́ поста́ла з то́го, що, коли́ і́дол Перу́на ски́нуто в Дніпро́, лю́ди бі́гли бе́регом за Перу́ном і крича́ли:*

„*Видибáй Боже, видибáй!*", Онацький 2, 152; the oldest records of the name point to *выдобыти 'to obtain, procure; to extract, mine' as to the source of the toponym which, later, was influenced by the patronymic suffix -ичі and f/e. by *дуб* (*:Вúдубичі*).

вúдук see **вúдік**.

видязловáти SoCp. 'to guard', MUk. видязловати (XV—XVIII c., Дэже StSl. 7, 162). — Subst. *сторожúти, берегтú*.

From Hg. *vigyáz* 'ts', Дэже l. c.

виж arch. 'bailiff', MUk. вижем Isg. (1537), вижомъ Isg. (1564), вижа Asg. (1615). — Syn. *присяжний слідчий справ, що підлягáли сýдові воєвóд і повітóвих стáрост*, Тимченко 248; *судовúй прúстáв*, Онацький 152.

PS. **vidjь*, derived from *вид, вúдіти*, see s. vv.

вúжби Npl. dial. 'pole, thill, shaft', first recorded in the XX c. (Сумщина, Дорошенко ДБюлетень 9, 105). — Syn. *голóблі* (*сóхи*).

Of obscure origin; perhaps it is connected with *бгáти* < **gъbati* 'to bend, fold, plait': **vy-bъg-ji* > **vybži* > (metathesis:) **vyžbi* > *вúжби* with orig. meaning 'bent, folded sticks'.

вúжел, вúжлець, Wd. also вúжлий 'setter, spaniel', MUk. выжли Npl., двохъ выжловъ Apl. (XVII c.), за вижла (XVIII c.); BRu. *выжал*, Ru. *выжлец*, MRu. выжлокъ (1704), Bu. *вижлéц*, SC. *vìžle*, Sln. *vížel*, Cz. *vyžle*, OCz. *vyžlík, vyžel, vyžlec*, Slk. *vyžla*, Po. *wyżeł*. — Deriv. *вижленя́, вúжлиця, вижля́тник*. — Syn. *гóнчий пес, гончáк*.

Of obscure origin; its occurrence in all Sl. perhaps supports the view that it derives from Sl. **vyti*, see **вúти**, like Po. *wyga* 'old dog', Brückner 640, Георгиев 146; less persuasive are other explanations, e. g. those of Vasmer 1, 239 (: from OHG. *wîso* 'leader', MHG. *wîsel* 'queen-bee'), Melich Сборник Милетич 148 - 150 (: from Hg. *vizsgál* 'prüfen, untersuchen'), followed by Machek 579, a. o.; cf. also Kniezsa 783 - 784.

вúжний Wd. see **висóкий**.

виз, визúга 'sturgeon, isinglass-fish', MUk. визúґи Gsg. (1759); BRu. *візіга*, Ru. *визúга*, Sln. *víza*, Cz. *vyza*, Po. *wyz, wyzina*, UpSo. *wyz*. — Subst. *рід осетрá*.

From OHG. *hûso* 'ts', Горяев 48, Преображенский 1, 83, РССтоцький 4, 27, Machek 578.

Византíя see **Візантія**.

визерýнок see **візерýнок**.

визúга see **виз**.

визк see **виск**.

вúка, Wd. вúґа 'Vicia sativa L.: vetch, fitch, tare', MUk. вика (XVIII c.), BRu. *віка*, Ru. *вúка* (since 1843), SC. *vika*, Cz. *vikev, vika*, Po. *wyka*, LoSo. *wejka, wojka*, UpSo. *woka*. — Deriv. *вúчка, вúковий*. — Syn. *ґримпýта, горóх, [г]орóшець, горóшок, ленчанúця, ляд, ля́д[н]ик*, Makowiecki 399.

From MHG. *wicke* 'ts', the ultimate source being Lat. *vicia* 'vetch', whence the equiv. It. *veccia*, Fr. *vesce*, E. *vetch*, Преображенский 1, 83, РССтоцький 4, 176, Machek 566, Kluge 394, a. o.; Шелудько 1, 25, followed by Vasmer 1, 199, assumes the medium of Po. *wyka;* doubtful.

вúкати see **ви**.

-викáти in prefixed formations *від-, з-, при-викáти* see the following word.

вúкнути Wd. 'to get accustomed', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 76); Ru. *вы́кнуть* (Vasmer 1,

240), OCS. *vyknǫti* 'to learn' (Sadnik - Aitzetmüller 162, 325), SC. *vȉknuti,* UpSo. *wuknyć* 'to learn'; otherwise only prefixed formations in all Sl. cf. Uk.: *від-, з-, при-вúкнути, -викáти, -áння;* here also *нáвик, звúчай, звúчка, нáвичка, обичáй,* etc., and deriv. *звúчний, звичáйний, звичаєвий, звúклий, -лість, обичáйний, -ність,* etc. — Syn. *(сúльно :) освóїтися, прив'язáтися, прихилúтися.*

PS. **vyknǫti* 'to become accustomed', IE. root ***euk-* 'ts', evidenced in Lith. *jùnkstu, jùnkti,* Latv. *jûkt* 'to get accustomed', OPr. *jaukint* 'to exercise', Skt. *ókas-* 'home; custom', *úcyati* 'he is accustomed', Arm. *usanim* 'I learn', Gk. *kékēlas* 'peaceful, untroubled', OIr. *to-ucc-* 'to understand', Goth. *bi-ūhts* 'accustomed', cf. also *наýка, учúти,* Miklosich 397, Преображенский 1, 103, Trautmann 335, Pokorny 347, Шевельов 97, 325 - 326, a. o.

виконкóм SovUk. abbr.: виконáвчий комітéт 'executive committee'.

вúла 'pitchfork', MUk. у вилахъ (1571), вилами Ipl. (XVIII c.), OES. вилица (XI c. Остр. єв.); BRu. *вíлы,* Ru. *вúлы,* Bu., Ma. *вúла,* SC. *vìla* (pl. *vȉle*), Cz., Slk. *vidle,* Po., LoSo., UpSo. *widły.* — Deriv. *вúлиці, вúлка, вилкú, вилáні, вúлочки, вильцятá, вил[к]áстий, вúлочний, вилоподíбний;* GN. *Вúлкове.* — Syn. *господáрське знаряддя з двомá абó трьомá зубáми; кут з двох дорíг або двох рік, що зливáються, абó землЯ кутóм між двомá затóками,* Тимченко 249.

From *вúти* 1., q. v., formed by suffix *-lo* like *мúло (:мúти), рúло (:рúти), світúло (:світúти)* etc.; Po. *widelec, widełka* were borrowed in Uk. as *видéльце, видéлка,* see s. vv.

вилúя Wd. (Lk.) see **вілія.**

вúліг Hc. 'expense' (Шухевич 4, 354), Ed. вúлог (Павлоград, Грінченко 1, 168) 'tax', ModUk.; Ru. налóг. — Syn. *видáток; подáток.*

From **vy-logъ,* see ложúти.

вилінгáтися dial. 'to act cunningly; to be sly; to dodge' (Черкáщина, Лисенко ЛБюлетень 6, 10), first recorded in 1958. — Subst. *хитрувáти,* Лисенко l. c.

The word points to Po. *wylęgać się* 'to hatch; stretch oneself out' as to the source; the evolution of meaning is not quite clear.

виляти, вильнýти 'to wag, shake, move hither and thither; to elude, avoid, escape', ModUk.; BRu. *віляць,* Ru. *вилять;* contrary to Vasmer 1, 201, Machek 566 - 567, a. o., OPo. *wiła* 'stupid', Cz. and Slk. *vila* 'ts', *vilovati, vilný, vilnost,* etc., are to be separated from виляти, cf. Miklosich 391. — Deriv. *вилЯння, вильнúй, виль!* — Syn. *вертíти, крутúти, махáти, молóти (хвостóм),* Деркач 31; *ухилЯтися, уникáти.*

The verb is a denom. formation based on PS. **vidla,* see вúла, Преображенский 1, 84; according to Pelikan LF. 56, 244 (followed by Vasmer and Machek, l. c.) it is connected with вúти, q. v.; re. виль! cf. РССтоцький 3, 148.

вильгóта see льгóта.

вúлькер arch. 'decision of the city-council', MUk. вилкеръ (1597); OPo. *wielkierz.* — Subst. *ухвáла міськá,* Тимченко 250.

From MHG. *willekür* 'free choice, free will', Шелудько 1, 25, РССтоцький 4, 181; via OPo. *wielkierz,* Тимченко l. c.; doubtful.

Вúльно see **Вíльна.**

вильо́ти ‘turned up sleeves of the upper coat (as worn by the nobility in olden times)’, MUk. на выліотъ ‘throughout’; Po. *wyloty.* — Subst. *відве́рнуті рукави́.*

From Po. *wyloty* ‘ts’, Richhardt 121.

вильце́, вільце́ ‘ritual wedding tree’, first recorded in the XIX c. — Deriv. *ви́лечко* — Syn. *гильце́, гільце́; у Галичині зва́ли гильце́ смере́кою, рі́зкою, або́ й деревце́м,* Онацький 243; *деревце́ (прикра́шене живи́ми або́ паперо́вими кві́тами), що ста́виться на моги́лі в день по́хорону юнака́ або́ ді́вчини* (Житомирщина) Паламарчук ЛБюлетень 6, 24.

Dimin. of *ви́ла,* q. v.

вимбо́вка ‘wind-beam’, ModUk.; Ru. *вымбо́вка* (since 1804). — Subst. *дерев’я́на підо́йма для оберта́ння шпи́ля вручну́,* Льохін 120.

From Ru. *вымбо́вка,* the ultimate source being Du. *windboom,* Meulen 238, АкСл. 2, 1106.

ви́мпел ‘pendant, pennant; dropped message bag’, ModUk.; BRu., Ru. *вы́мпел* (since 1731). — Subst. *спеція́льний мо́рський пра́пор; пре́дме́т, що його́ скида́ють із літака́, дирижа́бля, аероста́та, то́що; киндя́к,* Степанковський 146.

From Du. *wimpel* ‘ts’, Meulen 238, Льохін 120, a. o.

ви́м’я ‘udder, dug; teat, nipple’, OES. отъ выменъ; BRu., Ru. *вы́мя,* Bu., Ma. *ви́ме,* SC. *vȉme,* Sln. *víme,* Cz. *vý́meno,* Slk. *vemä,* Po. *wymię,* LoSo. *humje,* UpSo. *wumjo.* — Deriv. *ви́м’ячко, вим’я́та, вим’я́стий.* — Syn. *молоконо́сний о́рган у ссавців.*

PS. **vymę < *v-yd-men,* IE. ***ūdh-men-* ‘ts’, root ***ēudh- : **ōudh- : **ūdh-,* cf. Lith. *ūdruõ-ju* ‘to have full udders; to be pregnant’, Skt. *ū́dhar, ū́dhas* ‘udder, dug’, Gk. *ūthar,* Lat. *ūber,* OHG. *ûtar,* ModHG. *Euter,* Miklosich 397, Преображенский 1, 104, Machek 578, Trautmann 334, Kluge 77, Pokorny 347, Шевельов 194, 510, a. o.

вина́ ‘guilt, offence, fault, wrong, blame’, MUk. вину Asg. (1596), вины Gsg. (1599 Худаш 22), вины Apl. (1645), во всей винѣ (1682), подлугъ ихъ винъ (XVIII c.), OUk. по винѣ (1435 МГрамоти 332), без... вины (1434), оу вину (1352), виною Isg. (1347), OES. вина, по... винѣ (XI c. Остр. єв.), безъ вины (1229); BRu. *віна́,* Ru., Bu. *вина́,* OCS. *vina* ‘causa, occasio’, Cz., Slk. *vina,* Po., LoSo., UpSo. *wina.* — Deriv. *прови́на, провини́тися, [по]ви́нен, [по]ви́нність, [за]вини́ти[ся], винува́тий, -тель, -тець, -тість, -тство, -тниця, -то, [об]винува́тити, обвинува́чувати, винува́ти[ся],* MUk. винителный (XVII c.), винити[ся] (XVIII c.), винность (XVI—XVIII c.), виновайца, -ватець (XVII c.), виновати[ти] (XVI—XVIII c.). — Syn. *(про пору́шення пра́вила пово́дження:) просту́пок, (яка́ кара́ється зако́ном:) зло́чин, (про него́жий, ле́гкий вчи́нок:) гріх, про́гріх, прогріше́ння,* Дерка́ч 152; MUk. *відповіда́льність за ви́ступ, ви́нність, гріх; довг, пови́нне, причи́на, по́від, ока́зія; ка́ра грошова́,* Тимченко 250.

PS. **vina,* IE. ***u̯einā* ‘cause, guilt’, related to Lith. *vaina* (<***u̯ainā*) ‘mistake’, Latv. *vaina* ‘cause; grief; guilt’, OPr. *etwinūt* ‘to excuse’, Jagić Archiv 20, 370, Meillet Ét. 447, Miklosich 392, Преображенский 1, 84, Trautmann 344 - 345, Георгиев 148, Vaillant SlPr. 4, 449 - 452, a. o.

винди́лька SoCp. ‘milk-pail’, first recorded in the XX c. (Дзендзелівський 68). — Subst. *дійни́к, дійни́ця, скопе́ць, жухта́рька,* Дзендзелівський l. c.

From Hg. *véndel* ‘butter-tub, churn’.

Ви[н]нипе́г, Ви[н]нипе́ґ, etc. = Вінніпеґ.

вино́ ‘wine; spade (of cards)’, MUk. вина Gsg. (1489), вино (XVII c.), віно — vinum (XVII c. Гептаглот 18),

на винахъ (XVIII c.), OES. вино (XI c. Остр. єв.), виньмь Isg. (1193), вина Apl. (1296); BRu. *віно́*, Ru. *вино́*, OCS. *vino*, Bu., Ma. *ви́но*, SC., Sln., Cz. *víno*, Po., LoSo., UpSo. *wino*. — Deriv. *винце́, винівка, вина́р, -ка, -ня, ви́нний, -ик, -иця, -ицький, вино́вий*, compounds : *виногра́д, -ар, -арство, -арський, -дя, -ин[к]а, -ний, -ник, -овий, виногро́но, виноку́р, -ний, -ня, винокурі́ння, виноро́б, -ка, -ний, -ня, -ство, вино-торгі́вля, -торго́вець, виноче́рпій;* here also Wd. *ви́дничкu <*ви́ннички*, Огоновський 1, 70, 78; *винопо́лька* (Черкащина, Лисенко ЛБюлетень 6, 10); MUk. винники Npl. (1503), винничный (XVI—XVIII c.), вынныѣ (XVII c.), виногородники Npl. (XVII c.), винолюбная (XVII c.), винопійца (XVII c.), вінонепіяч — abstemius, вінопродавач — uinarius (XVII c. Гептаглот 18), OES. виноградъ (1073 Ізб. Св.), винопивци Npl. (1394), винопиица (1073 Ізб. Св.), винопитиє (XI c.), віночерпчия (XIV c.); FN. *Вина́р, Виня́р, Ви́нський, Ви́нник[ів], Ви́нницький, Винниче́нко, Виногра́дов, Виногра́дський, Виноку́р[ов]*; GN. *Винарі́вка, Ви́нники, Ви́нників, Виногра́д[ів], Виногра́дівка, Виногра́дний, Ви́нницькі Іва́ни*; for *Ви́нниця* see *Ві́нниця*. — Syn. *алкого́льний напи́ток із виногра́дного со́ку*.

PS. **vino* is generally regarded as a borrowing from Goth. *wein*, the ultimate source being Lat. *vīnum* from IE. root ***u̯ei-* 'to wind, twine', cf. Gk. *oinos*, Arm. *ginī*, Alb. *vēnë*, etc.; the period of adoption of Lat. *vīnum* in Teut. and Sl. was perhaps the first c. BC. hence its early diffusion in Europe; Miklosich 393, Kluge 389, Skeat 717, РССтоцький 3, 40; 4, 58, Pokorny 1121, a. o.; some scholars assume a direct borrowing from Lat. into Sl., cf. Machek 567, Георгиев 149, Шевельов 73, a. o.

ви́пір Wd. 'grounds of oak- bark for tanning' first recorded in the XX c. (Угнів, Лев 8). — Syn. *о́сад із дубо́вої кори́ в гарбува́нні*, Лев l. c.

Derived from *поро́ти*, q. v.

ви́пороток, Wd. ви́пор[т]ок 'still-born child; a good for nothing', MUk. вы́поротокъ (1627 Беринда), ви́пороток (XVII c.), випоротком Isg. (XVIII c.); BRu. *вы́паратак*, Ru. *вы́поротok*, CS. *isprъtъkъ* 'infans exsectus', Cz. *spratek, zpratek*, dial. *výparek*, Po. *wyporek, wyprotek*. — Deriv. *ви́поротковий*. — Syn. *дити́на ви́порота з ло́на ма́тері по її сме́рті; ягня́ завча́сно уро́джене*, Тимченко 432.

Derived from *поро́ти*, q. v., Matzenauer LF. 13, 191-192, Miklosich 258, Machek 467; re. other (less persuasive) explanations cf. Vasmer 1, 241.

вир 'eddy, whirlpool, vortex', MUk. виръ в водѣ... и виръ так вѣтрный якъ и во́дный (1627 Беринда), вир (XVIII c.); BRu. *вір*, Ru., Bu., Ma. *вир*, SC. *vîr*, Sln., Cz., Slk. *vír*, Po. *wir*, Plb. GN. *Vierov* (*<*Virov*). — Deriv. *вири́стий, [за]вирува́ти*, Wd. *ви́рник, виромі́р, виромо́шки*; FN. *Виро́вий*; GN. *Ви́ри, Ви́р[ів]ка, Ви́рлів, -ля, Синєви́р*; (rivers:) *Вир, Ви́рка* (Кат. річок 160). — Syn. *оборото́вий рух води́ або́ пові́тря*, Тимченко 255.

According to Срезневский 1, 263, Свенціцький 27, Trautmann 361, Vasmer 1, 203, a. o., the word is connected with **vьrěti* 'to boil, effervesce', cf. Uk. dial. *врі́ти*; it seems more likely, however, that it is derived from **viti*, see вити 1., as suggested by Machek 567.

ви́ра arch. 'indemnity, fine (for murder)', OES. вира, вѣра, от вирь (1137); вирьникъ; BRu. *віра*, Ru. *ви́ра*. — Syn. *грошова́ ка́ра за забі́йство*, Тимченко 255.

The word is usually explained as a borrowing from ONor. *verr* (<OTeut. *wër*), being first part of the compound **wër-gëld*, cf. MHG. *wërgëld* 'fine for slaughter' (lit. 'man's, person's money'), Miklosich 392, Преображенский 1, 85, Свенціцький 8, Matthews 140, 249, a. o.; some scholars, however, derive *ви́ра* from PS. **vira* connecting it with

Skt. *vīras*, Lith. *výras*, Lat. *vir*, Goth. *wair* 'man', Uhlenbeck 298, Младенов Сборник 25, 39,a . o.; less persuasive is the attempt to interpret it as an apophonic variant of *віра* < PS. **vĕra*, cf. К. В. Шейковский: Толкование слова вира. Казань 1878, 7, or to connect it with *верв* < PS. **vьrvь*, cf. Б. Д. Греков: Полица. Москва 1951, 201; the word is treated extensively by Kiparsky 1, 91 - 92 and Бріцин ДослЛ. 200 - 222.

ви́раз, вира́зни́й see раз.

вирґе́ла dial. 'healthy (robust, sturdy) fellow' (Житомирщина, Паламарчук ЛБюлетень 6, 24), first recorded in 1958. — Subst. *здорові́ло*, Паламарчук l. c.

Origin obscure; perhaps it is a borrowing from Rm. *vergură, virghiră* 'virgin', Cioranescu 890.

вирезу́б = веризу́б.

ви́рей, ви́рій, ви́рай, also и́рій||і́рій (Шевченко 1, 306), Wd. ирéй, ирі́й, ира́й 'warm regions (where migratory birds fly for the winter); the winterless south; ideal paradise-like region', MUk. вирій (XVIII c.); OES. изъ ирья; BRu. *вы́рай, вы́рый*, Ru. *и́рей, и́рий*, Po. *wyraj*. — Subst. *те́плі сто́рони, де пта́хи зиму́ють*, Тимченко 255.

The word, which is doubtlessly a borrowing, cf. Jagić Archiv 7, 485, has not yet been satisfactorily explained; there is no probability in the assumption that it comes from Gk. *éar* (*ē̃r*) 'spring', cf. Горяев 123, Преображенский 1, 273, Ковалів 2, 53, a. o.; from Skt. *ṛnóti* 'he gets up', Gk. *órnymi* 'to move', or Skt. *áranyas* 'foreign', cf. Потебня РФВ. 6, 146, 155; these older assumptions are rejected by Vasmer, RS. 6, 176 - 177, Streitberg Festgabe 368, a. o., who derive the word from Iran. *airyā[dahyn]* 'Arian land', referring to Oss. *ir* 'Ossetes', *iron* 'Ossetic'; the variableness of Sl. forms excludes its genuine provenance from PS. : there is no connection between it and *raj* 'paradise', cf. Brückner 452, nor PS. **virъ* 'eddy, whirlpool', cf. Toivonen FUF. 24, 104 - 126,

a. o.; prothetic *v-* in *ви́рій* is explained as a f/e. influence of the prefix **vy-* and the word **rajь*, cf. Vasmer 1, 486-487.

виріна́ти (<*виниря́ти) see нирʹяти, нирну́ти.

ви́рій see ви́рей.

ви́рло 'carriage pole; beam (of a plough); rudder, helm', pl. **ви́рла** 'goggling eyes', ModUk. only. — Deriv. *ви́рлиця; вирла́тий, -а́ч, вирлоо́кий*. — Syn. *ди́шель; гряді́ль; стерно́, ке́рма; головна́ па́лка риба́льської сна́сті*.

The word is based on *верло́* (<**вертло́*), q. v., however, its *е* : *и* relationship is not quite clear.

вироб'я́кі́ Hc. 'bast shoes' (Шухевич 4, 354), ModUk. only. — Subst. *ходаки́*.

From *ви́робити*, see роби́ти.

ви́рок arch. 'verdict, sentence, decree', MUk. вырокъ (Худаш 122); Po. *wyrok*. — Syn. *при́суд;* MUk. *декре́т*.

From Po. *wyrok* 'ts', Худаш l. c.; see also ректи́.

ви́рости[ти], виро́щувати, etc. see рости́.

ви́ртель 'whorl', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 85). — Subst. *ро́лик верете́на*.

From MHG. *wirtel* 'ts', РССтоцький 4, 169.

виругóвувати, ви́ругувати Wd. вируґóвувати, ви́руґувати 'to exclude, remove, chase, push away', first recorded in 1886 (Желеховський 1, 85); Po. *wyrugować*. — Subst. *виключа́ти, усува́ти*.

From Po. wyrugować 'ts', Желеховський l. c., Richhardt 113, the ultimate source being ModHG. *Rüge, rügen*, Brückner 468.

Вир'я́н PN. Vyrian, first recorded in the XX c. (П. Демуцький: Українські народні пісні, Київ 1954, 82).

F/e. deformation of *Валеріян (Валер'ян)*, or *Овер'ян*, see s. vv.

виса́ dial. see віса.

ви́сіти, вишу, висиш 'to be hanging (over), be suspended; to bob, dangle', MUk. виситъ (XVII c.), висѣли (XVIII c.), OES. висяще, висяща, висять (XI c. Остр. єв.); BRu. *вісець*, Ru. *висе́ть*, OCS. *visěti*, Bu. *ви́ся*, Ma. *ви́сам*, SC. *vȉsiti*, Sln. *visẹ́te*, Cz. *viseti*, Slk. *visieť*, Po. *wisieć*, LoSo. *wisaś*, UpSo. *wisać*. — Deriv. *[з-, на-, по-]ви́снути, [з-, на-, по-]ви́слий;* here also f/e. *виса́ (<віса*, ЛБюлетень 6, 10). — Syn. *держа́тися без підпо́ри зни́зу, бу́ти в пові́трі без ру́ху.*

PS. **visěti* 'ts', related to -вісити, вішати, see віса, віса́.

виск, also визк (Уманець 95) 'squeal, screech', MUk. висне (<*вискне, XVIII c.); BRu. *віск* Ru. *визг*, MRu. вискати (XV—XVI c. Срезневский 1, 264), Bu. dial. *виск*, SC. *vȉsak, vȉska*, Sln. *viskati*, Po. *wiskać, wiszczeć*. — Deriv. *вискотня́, ви́скнути, вища́ти*, (from Ru.:) *визга́ти*. — Syn. *писк, ве́реск, скавуча́ння.*

According to Преображенский 1, 83, followed by Vasmer 1, 199, a. o., it is an o/p. formation related to ModHG. *wiehern* 'to neigh, shout noisily'; inconvincingly Георгиев 152 *(<*vŭskati)*.

ви́ска AmUk. see віскі.

Ви́сла GN. 'Vistula (river)', MUk. Висла (Ист. Русов, Указ. 34); BRu. *Вісла*, Ru. *Ви́сла*, Po. *Wisła*, etc. — Deriv. *Ви́слок, Висло́ка;* FN. *Висло́цький*, AmUk. *Завісляк;* here also *ви́сла* 'distant, far away river', cf. *мисли поза ви́сли, а смерть за плечи́ма* (Желеховський 1, 86, falsely : *Ви́сли* instead *ви́сли)*. — Syn. *головна́ ріка́ По́льщі*, ЕУ. 2, 251.

Recorded as early as the I c. AD. by Mela as *Vistula*, and later by Pliny as *Visculus, Vistila, Visula, Vistla*(?), by Ptolomy as *Uistúla[s], Istúla*, by Jordanis as *Vistula, Viscla, Vistla*(?), in its form *Visla, Wisla* it became known to medieval authors as late as the IX c.; ModHG. *Weichsel* goes back to OPr. **Vīsklā;* AS. *Wīsle* derives from Sl. *Visla;* the name is generally connected with IE. root ***u̯eis-* 'to flow' evidenced in such GN. as Cymr. *Gwy* (***Ueisā*), E. *Wear* (<OBrit. **Uisuriā*), Gall. *Visera* > Fr. *Vesère*, Ru. *Ве́хра, Ви́хера*, a. o., and in such words as Skt. *vēšati* 'he flows out', *viš-* 'excrements', *višá-* 'poison; fluid', Av. *viš-* 'poison', Gk. *iós* 'poison; sap' Lat. *vīrus* 'poison', Cymr. *gwyar* 'blood', OIc. *veisa* 'swamp', E. *ooze* 'soft *mud*', a. o., Miklosich 392, Rozwadowski 264-276 (with literature), Pokorny 1134, Rudnicki On. 3, 325-347, LP. 9, 122-130; re. appellativization of *Висла* > *ви́сла* cf. Ślaski SO. 16, 182-186, Pauls Names 12, 187.

висо́к 1. 'temple (of the head); plumb, plummet, lead', ModUk.; Ru. *висо́к*, MRu. високъ, височекъ; виски́ (1704). Deriv. *висо́чок*. — Syn. *скро́ня, скрань.*

PS. **visъkъ*, derived from the root **vis-*, cf. ви́сіти; orig. it designated curls hanging down on the temples, Горяев 49, Miklosich 392, Преображенский 1, 85, Огієнко РМ. 5, 185, a. o.

висо́к 2. see the following entry.

висо́к, висо́кий 'high, tall, lofty', MUk. высокій Npl. (1499), высокоѣ Gsg. (1500), высокую Asg. (XVI c.), высо́ко̄ (1596 Зизаній), высоким Isg., высокомъ Isg. (XVII c.), високой Gsg. (XVII c.), высокиє Npl. (XVIII c.), з високими (XVIII c.), OES. высоку Asg. (XI c. Остр. єв.) высокъ, висока стола Gsg., высокимъ Isg. (1315); BRu. *высо́кі*, Ru. *высо́к, высо́кий*, OCS. *vysokъ*, Bu. *висо́к*, Ma. *ви́сок*, SC. *vìsok*, Sln. *visók*, Cz., Slk. *vysoký*, Po. UpSo. *wyso-*

ki, LoSo. *wusoki, husoki*. — Deriv. *височенький, -ко, височезний, височенний, висо́кість, ви́сокісний, ви́соко, височінь, височина́, височи́тися, височі́ти*, several compound with *високо-*, e. g. *високо- авторите́тний, -вельмо́жний, -ве́рхий, -вихідни́й, -во́льтний, -врожа́йний, -гі́рний, -гі́рський, -досто́йний, високоду́м, -ний, -ство, високо-іде́йний, -колорі́йний, -кваліфіко́ваний, -кри́лий, -механізо́ваний, -мо́вний, -опла́чуваний, -організо́ваний, -осві́чений, -пова́ж[а]ний, -поста́влений, -п[е]реподо́бний, -преосвяще́нний, -про́бний, -продукти́вний, -рі́вня, -ро́дний, -розви́нений, -розу́мний, -ро́слий, -сла́вний, -со́ртний, -талanови́тий, -урочи́стий, -худо́жній, -часто́тний, -че́сний, чо́лий, -шано́вний, -я́кісний*, etc.; arch. *високо-вихо́ваний, -імени́тий, -сві́тлий*, etc.; MUk. высокодумного Gsg. (XVIIc.), высоколетных Gpl. (1618), высоколіотный (< Po. wysokolotny, XVII c.), высокомовныхъ Gpl. (XVII c.), высокомыслености Gsg. (1599), высокомысльный (XVII c.), высоконогымъ Isg. (XVII c.), высокопарный (XVII—XVIII c.), высокоповажные Npl. (XVII c.), высокопородныхъ Gpl. (1687), високорейментарскою Isg. (1728), высокороднихъ Gpl. (XVII c.), высокосердный (XVII c.), высокоуму Dsg. (XVII c.), высокоумливъ (1627 Беринда); here also compounds with высоце- < Po. wysoce, e. g. высоцебачной Gsg. (XVIII c.), высоцеповажныхъ Gpl. (XVIII c.), высоцепревелебный (XVII c.); FN. *Висо́кий, Височе́нький, Висо́кович, Височе́нко, Висо́цький, Підвисо́цький, Височа́н, Височа́нський, Невисо́кий*; GN. *Висо́ка, Висо́ке, Висо́кий, Висо́кин, Висота́, Височа́нка, Височи́нівка, Висо́цьк, Висо́цько, Вісі́цьке* (Бойк. 243), *Підвисо́ке, Висо́ка Гре́бля, Висо́ка Піч, Високопі́лля; Висо́кий Горб, Висо́кий Верх* (Бойк. 243). — Syn. *(на зріст:) ро́слий; (і худи́й:) довготеле́сий, довгов'я́зий; (про де́рево, траву́ — о́бразно:) гінки́й*, Деркач 37.

PS. **vysokъ[jь]* 'ts', based on **v-yps-*, IE. lenghtened ***ups-* 'above', cf. Gk. *hýpsi* 'highly', *hypsēlós* 'high', OIr. *ōs, was*, Cymr. *uch*, Corn. *ugh*, Cymr. *uch* 'above', OHG. *ûf* 'upon', ModHG. *auf*, E. *up*, etc.; Pederson IF. 5, 57, Fick BB. 18, 138, Брандт РФВ. 25, 219, Преображенский 1, 104 - 105, Trautmann 335, Pokorny 1107; re. suffix *-okъ* cf. Vondrák 1, 607; re. prothetic *v-* cf. Machek 578, Георгиев 160, a. o.; re. *ps* > *s* cf. оса́; see also вись, вишина́, ви́щий.

високо́сний рік arch. 'leap-year', OES. високосных Gpl., лѣто високостное; often as noun : високость, вісікостъ, висикостомь Isg.; Ru. *високо́сный*, Bu. (from Ru.:) *високо́сен, високо́шен*. — Subst. *пересту́пний рік*, Кузеля 59; *Кася́нів год*, Уманець 96.

From Gk. *víseksto*s < Lat. *bissextus annus* 'leap-year', Miklosich 392, Срезневский 1, 264, Vasmer RS. 2, 257, Преображенский 1, 85, Тимченко 256, a. o.; re. f/e. influence of *висо́кий*, cf. Савинов РФВ. 21, 37, Георгиев 152, a. o.

ви́спа 'island; hill, hillock', MUk. по... выспахъ (XVI c.), выспа — insula (XVII c. Гептаглот 19), выспи Apl. (XVIII c.); Po *wyspa*, Cz. *výspa*. — Subst. *о́стрів, ото́ка*, Тимченко 453.

From Po. *wyspa*, OPo. *wysep*, Brückner 639; see си́пати.

ви́сп'яток see п'ята́.

вист see віст.

вистрибина́тий see стриба́ти.

ви́сус Wd. 'rascal, gallows-bird', ModUk.; Po. *wisus*. — Subst. *ши́беник, леда́що, негі́дник*.

From Po. *wisus* (:*wisieć*, Brückner 618) 'ts'.

вись poet. 'height; the realms of fancy', OES. высь; Ru. *высь*. — Syn. *висота́, висо́кість, височі́нь, вишина́*, Деркач 37.

The same root as in *висо́к[ий]*, q. v.

витáти||вітáти (Шевченко 1, 94) 'to soar, hover; to be up (in the clouds)'; Wd. = вітáти 'to welcome, greet, hail, salute', MUk. витáти 'to welcome' (XVII c.), витає, витають, витали (XVIII c.), OES. витатъ (XI c. Остр. єв.), витаєтъ (XI c.) all with the meaning 'to live'; витатися 'to greet each other'; BRu. *вітáць*, Ru. *витáть* 'to soar; to live', OCS. *vitati* 'to live, stay', Bu. *витáя* 'to soar', Cz. *vítati*, Slk. *vítať*, Po. UpSo. *witać*, LoSo. *witaś* 'to greet'. — Deriv. *за-, при-, по- витáти, -за-, при-, по- вітáти*, Wd. *ковитáти*, arch. *обитáція, обúтель* (Желеховський 1, 539), MUk. *витáніє* — иностранствіє (XVII c. Алфавит 28), обитель. (1484 Пом'яник); PN. *Витослáв, Витомúв, Сімовúт;* FN. *Витáн, Витанóвич, Сімóвич, Вúтош, Витошúнський, Вітошúнський;* GN. *Вúт[ъ]ків*, AmUk. *Whitkow* (Saskatchewan), cf. On UVAN 2, 22. — Syn. *перебувáти, бýти присýтнім десь; звертáтися до кóго з привітáнням, приймáти гостúнно; запрóшувати до тáнцю*, Шевченко 1, 94, 102; *(у зв'язкý з якóюсь подíєю:) поздоровля́ти; (при нагóді якóгось свя́та, тóщо:)* arch. *вінширувáти*, Деркач 43; MUk. *приймáти, стрівáти; виявля́ти свої почуття́, здорóвкатись*, Тимченко 256 - 257.

PS. **vitati* orig. 'to live, stay', later: 'to welcome (at home); to greet'; derived from BS. **u̯eitā-* 'place, home', cf. Lith. *vietà* 'place, yard, settlement', Latv. *vìeta* 'place, space', OPr. GN. *Bersio-weitigen*, Matzenauer LF. 11, 339, Trautmann 345, Pokorny 1124, a. o.; re. the evolution of meaning cf. Machek 568 and Slavia 22, 359, Георгиев 154 (:the earliest meaning of **vitati* was: 'to soar, live with'; it developed later into: 'to greet, welcome' under the influence of the greeting formula: **vitajь!* 'be with us, stay at our place!'), see also Brückner 625; Uk. (orig.) витати|| (later) вітати developed under the influence of за[по]віт, привіт, see s. vv.

Вúтачів, Вúтечів (УРЕ. 2, 396), Вúтичів (ЕУ. 2 : 1, 261), Вúтечев (Грушевський 2, 281) GN. Vytachiv (village in Київщина), OES. Vitetdzevi (Xc. Constantinus Porphyrogenitus), на Вытечевѣ холму (1377 Лавр. 1, 149), въ Увѣтичих (ibid. 181), MRu. Вѣтичи (XVII c., ЭС. 6, 573), Витичевъ, Витачевъ (XVII c. ibid.), Ru. *Вúтичев*. — Deriv. *вúтачівський, вúтечівський, вúтичівський.* — Syn. Святополчь городъ (1377 Лавр. 1, 149).

The variableness of forms suggests a f/e. influence of *вúтекти (: тектú), вúтичити (: тúка), вúтащити (: тащити)*, etc.; the name seems to be derived from PN. **Витичь*, connected with *витáти*, q. v.; cf. also Тихомиров 12, 17, 171, 375.

вúти 1. в'ю, в'єш 'to weave, plait, wreathe (a garland); to twist, twine, wind round', MUk. вьются (XV c. Сл. плк. Ir.), виєт (XVII c.), витихъ Gpl. (XVIII c.), OES. витьє (XIV c.); BRu. *виць*, Ru. *вить*, Bu. *вúя*, Ma. *вúе*, SC. *vȉti*, Sln. *víti*, Cz. *víti*, Slk. *viť*, Po. UpSo. *wić*, LoSo. *wiś*. — Deriv. *вúла, вúлка, [з]вúтий, вúтися, за-, [і]з-, об-, пере-, під-, [с]по-, при-, роз- вúти[ся]*, along with corresponding iter. forms : *за-, [і]з-, об-, пере-, під-, [с]по-, при-, роз- вивáти[ся];* here also: *вихáти, вúхор, в'юга, в'юн; повутýха*, dial. *витушкú, вияшкú, віяшкú* (Одещина, Терешко, УкДіОн. 1, 104); *вúтиця* (Шухевич 4, 354). — Syn. *крутúти, плестú*, Тимченко 257.

PS. **víti* 'ts', IE. root ***u̯ei-* : ** *wī-* 'to wind', cf. Lith. *výti*, Latv. *vīja* 'fence', Skt. *váyati* 'he weaves', Lat. *viēre* 'to bind', Alb. *vik* 'stretcher', OIr. *ar-fen* 'to close', Goth. *waddjus* 'wall', etc., Преображенский 1, 86, Oštir WuS. 4, 212, Trautmann 346, Mikkola 1, 39, Machek 569, Георгиев 158, Pokorny 1121, Шевельов 45, 120, 359 - 360, a. o.; re. apophonic **voj-* see *вíйнá, вóїн*, etc., under *вой.*

вúти 2. вúю, вúєш 'to howl. whine, screech, shriek, lament', MUk. выти (XVII c.), вити (XVIII c.), OES. выти;

BRu. *выць,* Ru. *выть,* Bu. *вúя,* Ma. *вúйам,* SC. *víjati,* Sln. *víti,* Cz. *výti,* Slk. *vyť,* Po. *wyć,* LoSo. *wuś,* UpSo. *wuć.* — Deriv. *виттń,* *завúти,* iter. *завивáти, -áння.* — Syn. *(жáлібно:) скúглити, квилúти,* Деркач 37; *видавáти гóлос прóтягом і смýтно,* Тимченко 462.

PS. **vyti* 'ts', IE. root ***ū-* with orig. meaning 'to hoot, howl, screech', cf. Lith. *u[lū]lóti* 'to say *ul*', Skt. *úlūka-,* Lat. *ulucus* 'owl', *ululāre* 'to howl', Gk. *hyláō* 'bark', OHG. *ûwela,* ModHG. *Eule,* AS. *ûle,* E. *owl;* re. prothetic *v-* see висóк[ий]; Miklosich 397, Преображенский 1, 105, Skeat 420, Kluge 77, Pokorny 1105, Шевельов 65, 235, a. o.

Вúтовт, Вúтолд PN. Vytautas, Vitold, MUk. Витолтъ (XVI c. Гумецька ДослМат. 6, 123), предъ паномъ Вытолтомъ (1458 Гумецька ibid. 122), OUk. Витолдъ (1389 Гумецька ibid. 122), Витовтъ (1396 ibid. 122); Ru. *Витóвт, Витóлд,* Po. *Witold.*

From Lith. *Vỳtautas* (<**Vỳltautas* : *viltís* 'hope'), Гумецька l. c. 127; MUk. and OUk. forms with *-ol-* are hyperistic neologisms, cf. Мельничук Слов. мовозн. 1, 105.

Витослáв, Витомúр see витáти.

витребéньки, Wd. also вúтребеньки (Колодій РМ. 5, 283) 'whims, caprices, crochets, fancies, freaks, vagaries, oddities', ModUk. only. — Deriv. *витребéньочки, витребéнькуватий, витребéнькувати.* — Syn. *вúгадки, дрібнúчки,* Деркач 37; *вéреди, дрібнúці,* Колодій l. c.

A neologism based on *трéба* 'need, desire', *вúтребувати* 'to demand, desire'; the evolution of meaning : 'desires' > 'unnecessary demands' > 'caprices, crochets, fancies'.

вúтрих Wd., also вúтрик (Стрий) 'false-key, pick-lock', ModUk.; Po. *wytrych.* — Subst. *одмúчка,* Колодій РМ. 5, 283.

From Po. *wytrych* 'ts', the ultimate source being ModHG. *Dietrich,* Malinowski PF. 2, 256, Korbut ibid. 4, 513; cf. also Brückner 111 (: *witrych* < *Dieterich*).

вúтришки, вúтрішки купувáти (продавáти, ловúти) colloq. 'to gape', ModUk. only. — Syn. *продавáти ґав.*

Based on *вúтріщити, витріщáти óчі* 'to open one's eyes wide, stare, goggle'.

вúтязь 'hero, champion', MUk. витаз' (XVIII c.), OUk. витязь (1395 Тимченко 257), OES. ōт витязем; BRu. *віцязь,* Ru. *вúтязь,* OCS. *vitezь* (Георгиев 154), Bu. *вúтег, вúтек, вúтец,* SC. *vȉtêz,* Sln. *vîtez,* Cz. *vítěz,* Slk. *víťaz,* Po. *zwycięski,* OPo. *wyciężny, wycięski,* UpSo. *wićaz.* — Deriv. Wd. *витязéнько, вúтязкий, витязювáти, -áння;* see also *звитяга;* FN. *Вúтязь, Витязéнко.* — Syn. *перемóжець, багатúр, герóй,* Тимченко 257.

The word is generally derived from ONor. *víkingr* (or **vīting*) 'viking, a Northern pirate', Tamm 18 - 20, Unlenbeck Archiv 15, 492, Janko WuS. 1, 108 - 109, Vondrák 1, 144, Schwarz ZfslPh. 2, 104 - 105, Stender - Petersen ibid. 4, 44 - 45, Skok ibid. 9, 139, Огієнко РМ. 1, 114, Шевельов Ук. Засів 3, 101, РСмаль-Стоцький 4, 81, a. o.; while the above etymology is not to be taken as being conclusive, it is derived from full consideration of the lingual data; less persuasive are other explanations, as, e. g., derivation from Goth. *Vittingui, Vithungi,* suggested by Šafařik 1, 432, Miklosich 393, Matzenauer 88 - 89, a. o.; from ONor. *hvítingr* 'blond man; high-class man', Ekblom ZfslPh. 16, 282, Nord. *hvíting* as slavisches Wanderwort, Uppsala 1957; there are also attempts to explain it from Sl. **vitь* 'booty, spoil', Brückner 659, Archiv 42, 139, ZfslPh. 6, 56 - 65, Machek 568, LF. 73, 231, Slavia 22, 334, Георгиев 154, a. o.; the word is extensively analyzed by Kiparsky 1, 268 - 270 and Шевельов 302, 340.

Вифлеє́м see Віфлеє́м.

ви́фрезувати Wd. 'to bead, curl, a border', first recorded in the XX c. (РССтоцький 4, 262). — Subst. *обробля́ти мета́л, де́рево фре́зером.*

From ModHG. *ausfräsen* 'ts' РССтоцький, l. c., the ultimate source being Fr. *fraise,* see фре́за.

виха́ти, -вихну́ти 'to swing, move, brandish, rock', MUk. виханіе (1766), OES. -вихати, вихляти; BRu. *віха́ць,* Ru. *виха́ть.* — Deriv. *ви́халка, вивиха́ти, ви́вихнути, ви́вих[нення], звиха́ти, звихну́ти, зви́хнення.* — Syn. *маха́ти, виля́ти.*

Root *ви-* like in *ви́ти* 1., q. v., extended by the suffix *-х-,* Преображенский 1, 86 - 87, (extensively:) Ващенко 14 - 15; see also **ви́хор.**

ви́хор 'whirlwind, hurricane', MUk. за́верть — ви́хоръ (1596 Зизаній), за́вертъ : ви́хоръ, а́бо ви́херъ (1627 Беринда), у ви́хри, ви́хром Isg. ви́храми Ipl. (XVII c.), вихровъ Gpl. (XVIII c.), OES. вихръ, вихъръ (XI c.), въ вихрѣ (XIV c.), вихоръ (XV c.); BRu. *віхар,* Ru. *ви́хор, вихрь,* Bu. *ви́хър,* Ma. *ви́ор,* SC. *vȉchâr, vȉchôr,* Sln. *vihár,* Cz. *vichr,* Slk. *víchor,* Po. *wicher,* LoSo. *wichar,* UpSo. *wichor.* — Deriv. *вихоре́ць, вихрови́й, вихрува́тий, вихрюва́тий, вихря́стий, ви́х[о]рити[ся].* — Syn. *ку́рява, кру́тень,* Уманець 97.

Root *ви-* like in *ви́ти* 1., q. v., extended by suffixes *-х-* and *-or-,* Преображенский 1, 87, РССтоцький 1, 32; Vondrák 1, 433 - 434, connects it with Lith. vēsulas 'ts'; he is followed by Георгиев 156 (IE. ****u̯eisuros**), a. o.

виш SovUk. abbr. of висока школа 'high school'.

ви́шар 'last year's grass', ModUk. only — Deriv. *ви́шарець.* — Syn. *минулорі́чна, торі́шня трава́.*

A specialized meaning of *шар,* q. v., with prefix *ви-.*

ви́шній, Wd. ви́шний 'high, superior', Ви́шній 'Supreme Being, Most High', MUk. вышній (1463), вышнимъ Dpl. (1645), вышнюю (1670), съ вышными (XVIII c.), вишну Asg. (XVIII c.), OES. съ вышьняаго края (XI. Остр. єв.), вышнии превышнии городъ, въ вышнимъ градѣ, вышнии (XII c.); BRu. *вы́шні,* Ru. *вы́шний,* OCS. *vyšьnь, vyšnii,* Bu. *ви́ш[ен],* Ma. *ви́шен,* SC. *vȉšnjī.* — Deriv. *Всеви́шній;* FN. *Ви́шний, Вишня́нський‖Вижня́нський;* GN. Hc. *Ви́шний* (Гуц. 211), Bk. *Ви́шна, Ви́шні, Вишня́ни, Ви́жный (: Ни́жний), Ви́шний Блі́знєць, Ви́шний Коне̂ць, Ви́шні Ха́ти, Ви́жний Коне́ць, Потічо́к Ви́жний* (Бойк. 232, 243); SoCp. *Vыšn'i Čabinы* (назва села: Вишні Чабіни, Панькевич 251 - 252). — Syn. *ве́рхній, горі́шній.*

PS. **vyšьnь[jь]* 'ts', orig. comparative of *висо́кий: *vys-j-ьnь,* see s. v.

ви́шня 'Prunus cerasus L.: cherry; cherry tree', MUk. вишневый (XVII c.), вишня (XVIII c.), OES. вишневы (1392); BRu. *ві́шня,* Ru., Bu. *ви́шня,* Bu., Ma. *ви́шна,* SC. *vȉšnja,* Sln. *vîšnja,* Cz. *višně,* Slk. *višňa,* Po. *wiśnia,* UpSo. *wišeń,* LoSo. *wišńa.* — Deriv. *ви́шенька, ви́шенник, вишни́к, вишни́на, вишничо́к, вишні́в[оч]ка, вишня́к, вишнячо́к, вишне́вий, вишне́венький;* GN. *Ви́шен[ъ]ка, Ви́шен[ъ]ки, Ви́шнева́те, Вишневе́цьке, Вишне́вчик, Ви́шнів[е̂ць], Вишні́вка, Вишні́вчик, Вишнякі́вка, Ви́шня, Вишнякі́;* FN. *Ви́шня, Ви́шенський, Вишне́вський, Вишневе́цький, Вишні́вський.* — Syn. *де́рево й о́воч* Cerasus vulgaris Mill. Тимченко 258; *зи́мє,* Makowiecki 296.

PS. **višnja* < IE. ***u̯īks-injā* 'ts', connected with Gk. *iksiós,* Lat. *viscum,* OHG. *wîhsila,* MHG. *wîhsel,* ModHG. *Weichsel[kirsche],* Kluge 389, Преображенский 1, 87, Младенов 69, Георгиев 157, Pokorny 1134, a. o.; there is less probability of its being borrowed from Gk. *výssinos* 'purple-red (fruit)', Vasmer ИзвОРЯС. 12 : 2, 225, Schrader IF. 17,

30, Matthews 141, a. o.; no conclusive evidence for its "proto-European" basis has been advanced by Machek 568.

вищáти see виск.

вúщий 'higher', MUk. вышшого Gsg. (1545), вышшимъ Dpl. (1667), з вышшой гребли (1675), вышшая (XVIII c.), OES. вышьши (XI c.), вышьшоу Dsg. (XI c.), вышьшею Isg. (1073 Ізб. Св.); BRu. *вышéйшы,* Ru. *вы́ше,* OCS. *vyše,* Bu. *виш, ви́ша, -ше,* SC. *vȉšē,* Sln. *vîše,* Cz. *vyšší,* Po. *wyższy,* OPo. *wyszszy* (Brückner 639). — Deriv. *підвúщити, підвúщений, -ння, підвищáти;* FN. *Вишáта, Вишемúр, Вишеслáв[ський], Вишúнський;* GN. *Вúшгород* (=*Vusehrade* X c. Constantinus Porphyrogenitus). Syn. *дрýгий стýпінь від „висóкий"*, Тимченко 477.

PS. **vys-jьs-jь* 'ts'; Uk. вúщий from вишший by dissimilation of šš > šč, Зілинський 132, in SoCp. dial. there is secondary form of вищий : *вы́жий, вы́жа, вы́же* (Імстичово, Панькевич 259) influenced by *нúжий, нúжа, нúже.*

вúщирити, вищиря́ти : щúрий.

вияшкú Npl. dial. : вúти 1.

ві Wd. 'in, at', first recorded in 1886 (Желеховський 1, 94). — Deriv. *уві.* — Subst. *в.*

Uk. neologism based on *во* (< **vъ*) with secondary ikannya before two or more consonants, cf. зі.

ві- Wd. (Гуцульщина, Долинщина) prefix corresponding to *ви-*, e. g. *віб рати (: вúбрати), вінести (: вúнести), віваго м (: вúвагом,* Шухевич 4, 354), etc., ModUk. only.

The change *vy-* > *vi-* is not quite clear; perhaps it is based on orig. *[в]о-* and verbs like *брати* with Uk. ikannya, viz. **обърати* > **вобърати* > *вібрати;* on the other side, it might be referred to *ві,* see the preceding entry; uncertain.

віадýк see віядýкт.

ві́блий, Wd. also óблий (Желеховський 1, 542) 'round, cylindrical', OES. обьло (1073 Ізб. Св.), обьлъ (XII c.), облъ, öбѣль, облыхъ Gpl.; Ru. *óблый,* dial. *обельнóй,* also *вóблый* (Vasmer 1, 211), Bu. *óбъл, óбли,* SC. *ȍbal,* Sln. *óbel,* Cz. *oblý,* Slc. *oblinec,* Po. *obły,* UpSo. *wobli,* LoSo. *hobel, hoblina.* — Deriv. Wd. *вúбель, віблéк, [в]óблиця,* FN. *Óблий.* — Syn. *крýглий, циліндрúчний.*

PS. **obьlъ* < **obvьlъ* 'ts' connected by apophony with **val-*, see вал 1; re. prothetic *в* and change of *о* > *і* see він.

вібрáція 'vibration, oscillation', **вібрувáти** 'to vibrate', ModUk.; BRu. *вібрáцыя, вібрыравáць,* Ru. *вибрáция* (since 1837), *вибрúровать,* Po. *wibracja, wibrować,* etc. — Deriv. *вібраці́йний, вібрувáння;* here also; *вібрáтор, вібріóн, віброскóп.* — Subst. *(вібрáція:) коливáння повітря, в наслідок дрижáння якúхось речéй; тремті́ння гóлосу при співі,* Бойків 87.

From Lat. *vibrātio* : *vibrāre* 'to swing, move backwards and forwards', Skeat 690, АкСл. 2, 344 - 345.

вівáрій, вівáріюм 'vivarium', ModUk.; BRu. *вівáрый,* Ru. *вивáрий,* Po. *wiwarium,* etc. — Subst. *примі́щення для тварúн в умóвах, близькúх до прирóдних,* Льохін 121.

From Lat. *vivarium* 'ts', Орел 1, 66.

вівáт 'cheers : vivat!', вíват! interj. 'long live!, hurrah!, well done!', ModUk.; BRu. *вíват,* Ru. *вúват* and *вивáт* (since 1891), Po. *wiwat,* etc. — Deriv. *віватувáти, -áння.* — Subst. *(вівáт:) óклик: хай живé!; (вíват:) хай живé!, слáва!*

From Lat. *vivat* 'vivat!, hurrah!' (:*vivere* 'to live'), АкСл. 2, 215.

Вiвдя see Євдокія.

вiвéр 'person who enjoys life, easy-going man, gay dog', ModUk. only. — Subst. *людина весéлого спóсобу життя́;* syn. *бонвiвáн,* Бойкiв 88.

From Fr. *viveur* 'ts'.

вiвéра, вiвéрниця 'squirrel', ModUk.; BRu. *вiвéра,* Ru. *вивéрра,* Po. *wiwera,* etc. — Subst. *кунá, тхiр.*

From Lat. *viverra* 'ts', АкСл. 2, 346.

вiвiсéкцiя 'vivisection', ModUk.; BRu. *вiвiсéкцыя,* Ru. *вивисéкция* (since 1866), Po. *wiwisekcja,* etc. — Deriv. *вiвiсекцiйний;* here also : *вiвiсéктор, -ський.* — Subst. *живорóзтин, оперáцiя на живи́х твари́нах з метóю ви́вчення фу́нкцiй пéвних óрганiв, тóщо,* Орел 166.

From Lat. *vīvus* 'alive' and *sectio* 'section', Орел l. c.

вiвкати, вiвкнути 'to shout, shriek, scream' ModUk. only. — Deriv. *вiвкання, вiвкнення, за-, по- вiвкати, -ання.* — Syn. *вáйкати, вéйкати, гéйкати; викри́кувати.*

An o/p. formation related to *вóйкати, вéйкати, гéйкати,* see s. vv.

вiвсá, вiвсю́г, вiвся́ний etc. овéс.

вiвтáр, Wd. óлтар (Lk.), вонтáр (Надсяння, Пшеп'юрська 84) 'altar', MUk. óлтаръ : жертóвникъ, офѣрóвник, óлтаръ вели́кий : прстóлъ (1627 Беринда); олтаръ - освятилище, святиня, очистилище, ублагалище, жертовникъ, требище (XVII c. Синонима 168), OES. ал'тара Gsg. (XI c. Остр. єв.), ал'тарьмь (ibid.) прѣдъ олтаремъ (XI c.), къ олтарю (XI. c.), ōлтарь (XII c.), олтарь (XIV c.); BRu. *алтáр,* Ru. *алтáрь,* dial. *волтáрь* (Vasmer 1, 14), OCS. *ol[ъ]tarъ,* Bu. *алтáр, олтáр,* Ma. *áлтар,* SC. *ȍltār,* Sln. *oltár,* Cz. *oltář,* Slk. *oltár,* Po. *ołtarz,* UpSo. *wołtar*. — Deriv. *вiвтарик, вiвтарний,* MUk. алтарiя (XVIII c.). — Subst. *престóл, жертвéнник.*

From Lat. *altāre* 'high place' (:*altus* 'high'), perhaps through the medium of MHG. *altâri;* the word was introduced into Sl. by Christianity in the IX c.; some etymologists derive it, inconvincingly, from Gk. *altári[o]n,* Vasmer ИзвОРЯС, 12 - 2, 220 (yet, cf. his ED. 1, 14), Преображенский 1, XXV; extensive analysis with literature is offered by Kiparsky 1, 119 - 120; cf. also Buga ZfslPh. 1, 30, Machek 338, Шанский 1, 80 - 81, Худаш 133, Ковалiв 2, 83, 108, 257, a. o.; Uk. *вiвтáр* (from older *óлтáр)* is connected with prothetic iкання, cf. вiн.

вiвтóрок, Wd. втóрок (PM. 1, 182 - 183), MUk. у вовторокъ (1593, XVIII c.), на вовторок (1598), во второкъ (XV—XVIII c.), вторку Dsg. (XVII c.), вѣвторокъ (= въ вôвторокъ or вô второкъ, 1713 Кримський 1, 190), OUk. втрк (1404), во вторникъ (1434), OES. въ вторьник (XI c. Остр. єв.), въ вторникъ, вторнику Dsg., ouторник, уторк, овторникъ (1377); BRu. *аўтóрак, аўтóрнiк,* Ru., Bu., Ma. *втóрник,* SC. *ȕtorak,* Sln. *[v]tórek,* Cz. *ȕterek, úterý,* Slk. *utorok,* dial. *ofterek, vochterek,* Po. *wtorek,* LoSo. *wałtora, wałtork,* UpSo. *wutora, hutora,* Kopečný 487. — Deriv. *вiвтóрковий,* MUk. вторковый (1621), вовторковый (1693). — Syn. *дру́гий день ти́жня по недiлi,* Тимченко 280, 351.

The word is based on *втóрий,* PS. **vъtorъ* 'second'; while Wd. *втóрок* and OUk. вторникъ are clear morphologically and semantically (< **vъtorъkъ, *vъtorьnikъ* respectively) *вiвтóрок* has a twofold explanation, viz.: *у словi* вiвтóрок *голосний* **i** *розвинувся з нового приставного* **о** : въторъкъ > ōвъторокъ > ōвторок > вiвторок, порiвн. овторникъ (Лавр. лiт.); *приставний* **о** *в цьому словi, можливо, розвинувся з прийменника* въ : въ въторъкъ > в овторокъ > вовторок > вiвторок, Жов-

тобрюх Іст. грам. 160; the first explanation (prothetic *u̯* with successive ікання) seems to be more plausible, cf. also Соболевский 54, Огієнко РМ. 1, 182 - 183, a. o.

вівця́, Gpl. ове́ць 'sheep, ewe', MUk. вовцы Npl. (1573), вовца (1665), вовцѣ Apl. (1682), з вовцами (1690), вѣвцѣ, вивцѣ (XVII—XVIII c. Інтермедії 54, 204), OUk. вообьця (1266 - 1301 Кримський 1, 148), OES. овьцамъ Dpl. (XI c. Остр. єв.), ōвця, за овцу (XIV—XV c.), ōвцамъ Dpl. (XV c.), BRu. *аўца́, аве́чка,* Ru., Bu. *овца́,* Ma. *о́вца,* SC., Sln. *ȍvca,* Cz. *ovce,* Slk. *ovca,* Po. *owca,* LoSo. *wowca,* UpSo. *wowca,* Ca. *wöwca,* Kopečný 295. — Deriv. *вівча́р, -ка, вівчаре́нко, вівча́рик, вівчари́ха, вівчарі́вна, вівча́рство, -ський, вівча́рня, ві́вчий, вівчи́нець, вівча́рити, вівчарюва́ти, вівчу́ра, ове́чка, ове́ченька, -ечка, ове́чина, ове́чник, овеча́, овча́р, -ик, овчи́на; вівцебик;* MUk. на вивчара (XVIII c.), OUk. воовчихъ Gpl. (1266 - 1301, Кримський 1, 147); FN. *Вівча́р*‖*Овча́р, Вівча́рик*‖*Овча́рик, Вівчаре́нко*‖*Овчаре́нко, Вівчару́к;* GN. *Овча́рів, Вівчарі́вка,* here also *Ві́вня, Овня́нка.* — Syn. *рід ссавців родини бичачих, споріднена з козами,* УРЕ. 2, 412.

PS. **ovьca* — a dimin. form of **ovь, IE. **ou̯ikā* : ***ou̯i-s* 'ts', evidenced in Lith. *avìs, ãvinas,* Latv. *avs, avins, àuns,* Skt. *ávi-, -aviká,* Arm. *hoviw,* Gk. *óis,* Lat. *ovis,* OIr. *ōi,* OHG. *ouwi, ou,* AS. *ēowu,* E. *ewe,* etc. Miklosich 229, Meillet Ét. 260 - 261, Vondrák 106, 164, Преображенский 1, 637, Machek 346, Младенов 372, Skeat 202, Walde-Hofmann 2, 229, Loewenthal WuS. 9, 186, Trautmann 20 - 21, Pokorny 784, a. o. Uk. *вівця́* is a result of prothetic (*u̯*) ікання, viz. **ovьca* > вообця́ > вуовця́ > вуывця́ a. o. forms known to Uk. dialects, Кримський 1, 143 - 148; orig. **ovь* is preserved in GN. *Овня́нка* (<**ovьnjanъka*), *Ві́вня* (< **ovьnja*).

вів'я́рка Wd. (Угнів, Лев 8) = ви́вірка.

віго́нь see віго́ня.

Ві́гор, В'ягр and (from Po.:) В'яр GN. Vihor, Vyar (river), ModUk.; BRu., Ru. *Вяр* (Кат. річок 3, 151), Po. *Wiar.* — Deriv. *Стри́вігор.*

Uk. *Ві́гор* is a dial. form of orig. *В'ягр* (through transitory stages : > **Вяго́р,* > **Вєго́р* > **Віго́р* < **Ві́гор)* connected with root **vęgr-* 'winding, rapid', Rozwadowski 298 and RS. 6, 55, followed by РССтоцький 4, 32; re. dial. change of *'a* > *'e* > *'i* cf. Пшеп'юрська 17 - 18; Po. *Wiar* derives from Uk. *В'ягр* with disappearance of *h* before final *r.*

Вігорля́т see Вигорля́т.

віґра́н Wd. see о́рган.

ві́ґан Wd. '(women's) dress; coat' (SoCp., Гнатюк ЕЗб. 4, 236), first recorded in 1898. — Subst. *су́кня; плащ,* Гнатюк l. c.; *діво́че пла́ття (для діте́й та підлі́тків),* Кириченко РМ. 5, 85.

From Hg. *vigonó* 'ts', Гнатюк l. c.

віґва́м, SovUk. вігва́м 'wigwam, Indian hut', ModUk.; BRu. *вігва́м,* Ru. *вигва́м,* Po. *wigwam,* etc. — Syn. *Індія́нське житло́ з полотна́, чи шкір, юрт,* Луговий 299.

From AmE. *wigwam* 'ts', the ultimate source being Ind. (Algonkin) *mikiwan, wikiwam* 'house', Skeat 716, Mencken 100, 105, Білаш 140.

віґі́лія Wd. see ві́лія.

віґіля́ція 'invigilation, observation', ModUk., Po. *wigilacja.* — Deriv. *інвіґіля́ція.* — Subst. *до́гляд, на́гляд,* Бойків 88.

From Lat. *vigil* 'awake, lively, vigilant, watchful'.

віґо́ня, SovUk. віго́нь, віку́нья (УРЕ. 2, 414) 'vicuna; vicuna wool, cloth', ModUk.; BRu. *віго́нь,* Ru. *виго́нь,* Po.

wigoń, etc. — Deriv. *віґóньовий*. — Subst. *жуйна тварúна з родúни лям; вóвна, матéрія з віґóні*, Орел 1, 166.

From Fr. *vigogne* (from Sp. *vicuña*) 'ts', the ultimate source being Peruvian (Kechua) *huicuña* 'llama', Skeat 691, Gamillscheg 891, АкСл. 2, 347.

від, од, dial. віді (Львів, Стрий) 'from since; than', MUk. вид (1791 Хр. 2, 401), вѣд (1736 Інтермедії 112), от (: водкул 1786 Хр. 2, 419 - 420), от (1770 Полѣтика 51 - 53), отъ (XVIII с. Тимченко 698), от (XVII с. ibid. 909), от (XV с. ibid. 698), од (XVII—XVIII с., Інтермедії 88, 197 - 199), OES. отъ (XI с. Остр. єв.), ото, ōт (1300), вотъ (1354); BRu. *ад, од*, Ru. *от, ото*, Bu. *от*, dial. *ут*, Ma. *од*, SC. Sln. *od*, Cz., Po. *od, ode*, Slk. *od, odo*, LoSo., UpSo. *wot*, Ca. *wöt*, Kopečný 293. — Deriv. : *від-, од-, віді-, відо-, оді-* are frequently used as prefixes, e. g. : *віддá[вà]ти, відданий, -но, віддáча, від-, од- бирáти : віді-, відо-, оді- брáти, від-, од- ривáти : віді-, відо-, оді- рвáти, від-, од- микáти, віді-, відо-, оді- мкнýти*, etc.

PS. **otъ, * ot-* 'ts', IE. ***ato-, **ati* 'over; back; here', cf. Lith. *at-, ata-, ati-* 'back; here', OPr. *et-, at-*, Skt. *áti* 'over, much', Av. *aiti-*, Arm, *ati*, Lat. *at* 'but', OIr. *aith-, ad-* 'again', etc., Срезневский 2, 772, Meillet Ét. 155 - 156, Преображенский 1, 670 - 671, Trautmann 46, Pokorny 70 - 71, a. o.; Machek, 334 and ZfS. 1 : 1, 4, connects it with Gk. *anti* 'against', Goth. *and[a]-*, ModHG. *ent-;* according to him the change of *ot[ъ]* > *od[ъ]* was caused by final consonants of such prp. as **nadъ, *podъ, *perdъ* and/or phonol. assimilation of prefixes before *d* (e. g. **ot-dati* > **od-dati*), cf. his ED. 334; ModUk. *від* goes back to XVIII c., though *грамота* of 1436 notes на-иткилѣ (=ōткôлѧ́, відкіля́, Кримський 1, 175 - 176); *від* developed from *водъ, and this from вотъ (1354), the oldest form being отъ (XI c.) ; re. prothetic *в* and change of *о* > *і* see він.

віда 'news, rumour, hearsay', ModUk. (1861 M. Вовчок); **відати** 'to know', MUk. вѣжа, вѣ'дати (1596 Зизаній), вѣдати (1612 Худаш 127), вѣ'жа, вѣжда, вѣдати (1627 Беринда), відати (XVII с. Гептаглот 18), OES. вѣдь, без вѣды (XII c.), вѣдати; BRu. *вéдаць*, Ru. *вéдать*, OCS. *vědь , věděti*, Bu. dial. *вéдá*, Cz. *věda, věděti*, Slk. *vedeť*, Po. *wiedza, wiedzieć*, LoSo. *w'edz'eć*. — Deriv. *вíдка, вíдання, відáв, відáй, ви-, від-, з[а]-, розвíдувати, вúвідáти, від-, з-, розвідáти, навíд[ув]атися, за-, о-, про- с- повідáти[ся], прóповідь, зá-, óпо-, спó-відь, [за-, о- по]вíсти, опóвістка, сповістúти, сповіщáти, [с]відóмий, -мість, звідóмлення, повідóмити, повідомляти, [пó]вість, вíстка, повістя́р, -ка, -ство, -ський, сóвість, сóвісний, -ність, -но, вíсник, вісникíвство, -вець, вíдьма, відьóмство, -ський, вíдьмити;* compounds: *благовíсний, -ик, -иця, благовістúти, Благовíщення, серцевíдець, невíжа, -жество;* GN. *Вістовá*. — Syn. *знáти*.

PS. **věda, *vědati* (||**věděti*) 'ts', IE. *root, **u̯eid- : **u̯oid-* 'to find, see, recognize', cf. OPr. *waidimai* 'we know', Gk. *oida*, Skt. *vēda*, Goth. *wait 'I* know', OHG. *weiz*, ModHG. *wissen* (ich *weiss*) 'to know', etc.; Kluge 398, Преображенский 1, 106 - 107, Trautmann 338, 357 - 358, Mikkola 1, 55, 60; 2, 187, Pokorny 1125, a. o.; see also вид, вúдіти.

відáв, відáй see the preceding entry.

відвáга, відвáжний, etc. : вагá.

відвíд : водúти.

відвíд[ув]ати see віда.

відвíт, одвíт arch. 'reply, response, answer', OES. отъвѣтъ (XI с. Остр. єв.), отвѣтъ, ōтвѣтъ (1351); Ru. ответ́, OCS. *otvětъ*. — Deriv. *від-, од- вíтний, -ність, від-, од- вітити, від-, од- вітувати, від-, од- вічáти, від, од- вічáльний, -ність*. — Syn. *відповідь*.

PS. **otvětъ* 'ts', BS. root ***u̯ait-*, evidenced in OCS. *věštati,* Cz. *větiti,* Slk. *vetiť* 'to talk', OPr. *waitiāt* 'to speak', Lith. dial. *vaitenù* 'I judge, decide', Trautmann 339; also Miklosich 387 - 388, Преображенский 1, 109, Machek 564; see also віче, за[по]віт, обіт, привіт, увічливий, etc.

Відень, Відня GN. 'Vienna', MUk. при столичномъ городѣ, Вѣнѣ (XVIII c. Ист. Русов 176), подъ Вѣною (XVIII c. ibid. 180); въ... Вѣннѣ (1784 ЗНТШ. 52, 24), Виденское правительство (1790 ibid. 32); BRu., Ru. *Ве́на,* Cz. *Vídeň,* Po. *Wiedeń,* etc. — Deriv. *віде́нець, віде́нка, віде́нський.* — Syn. *столи́ця А́встрії, наддуна́йська столи́ця; Віндоб[о́на]* (1790 ЗНТШ. 52, 29).

Uk. and other Sl. forms of type *Ві́день* are based on older G. form *Wieden,* Miklosich 388; MUk. Вѣн[н]а, BRu. and Ru. *Ве́на* come from Fr. *Vienne* or It. *Vienna,* Vasmer 1, 182; the name itself goes back to *Vindobona* (II c.) of uncertain origin, cf. Rešetar Archiv 35, 296 - 298, Staszewski 329 - 330, Мельхеев 24, Рудницький OnUVAN 2, 23, a. o.

від'є́мний 'negative', ModUk. — Deriv. *від'є́мник, від'є́мність.* — Syn. *неґати́вний.*

From *відня́ти, відійму́,* see няти.

відзіґо́рний see фіціґо́рний.

відзі́ні Wd. 'appearance, phantom', first recorded in the XX c. (Угнів, Лев 8). — Subst. *з'я́ва, прима́ра.*

From Po. *widzenie* 'ts'.

відкара́скатися 'to get rid of; to break from, tear oneself away', ModUk.; BRu. *кара́скаць* 'to carry', *кара́скацца* 'to crawl, climb', Po. *karaskać się* 'to put off, delay'. — Syn. ви́рватися.

Derived from *караскати[ся] which, according to Brückner 219, is connected від карась, q. v.; Шахматов Изв- ОРЯС. 7 : 2, 355, compares it with Ru. dial. курскать, ки́рскыта́ть 'to gnaw, bite'; uncertain.

відки Wd., **відкіля́, відкі́ль** 'from where, whence, from what cause', MUk. вѣдки (XVII—XVIII c. Інтермедії 63), вѣдьки (1736 ibid. 116), водкул (1786 Хр. 2, 419), отъкуль (1596 Кримський 1, 159), odkul (1651 ibid. 165), видкиль (XVIII c. Інтермедії 202), вѣтки (XVI c. КрехАп. 2, 18), OES. ō(т)коле, отколѣ; BRu. *адку́ль,* Ru. arch. *отко́ле, отко́ль.* — Deriv. *відкись, відкіля́сь, відкі́льсь.* — Syn. *з яко́го бо́ку, з котро́ї сторони́; з чо́го.*

Compounds : **otъ-k-y, *otъ-ko-ljь,* and (secondarily :) **otъ-ko-lja,* cf. відтам, відти, відтіля́, відті́ль, etc.

відли́га, Wd. also відле́га (Во́ля Висо́цька, Колодій PM. 5, 284) 'thaw, thawing weather', ModUk. only. — Deriv. *відли́гнути.* — Syn. *відта́ль; відволо́га.* (Колодій l. c.), Wd. *відм'єк, відм'як,* Желеховський 1, 99, Hc. *відволодь,* Шухевич 4, 354; see also відліж.

A compound : *від- ли́г-а,* the root **lig-* being related by apophony to **lьg-* in *льго́та, пі́льга, ле́гкий,* etc., see s. vv.

відлі, на-відлі Wd., also навідлів (Стрий), на віллі (Желеховський 1, 99), ви́длю (Гнатюк ЕЗб. 26, 334) 'backward; to the left', first recorded in the XIX c. — Syn. *наза́д* (Гнатюк l. c.); *налі́во.*

A compound : *від- лі[ва]* see лі́вий.

відліж Wd. 'thaw, thawing weather', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 99). — Syn. *відли́га.*

From Po. *odwilż* 'ts', influenced by *відли́га,* q. v.

вілля Wd. see вегля́.

віднище SoCp. with variants : відмище, віннище, вінмишше, вільнище, у́днисько, etc. (Дзендзелівський 85) 'base for a hay-stack', first recorded in the XX c. — Syn.

місце для кладення копиці сіна, подина, сподиння, приготовлене (вимощене хмизом, соломою, тощо) Дзендзелівський l. c.

Origin obscure; great variableness of forms points to a f/e. adapted non-Uk. term.

відозва : звати.

відомий, -місто see віда.

Відорщі, Відорші Hc. = Водохрище see вода.

відпочити, відпочивати see спочити.

відпрощитися Hc. see простити.

відро, Wd. also ведро (Желеховський 1, 60) 'pail, bucket', MUk. двѣ ведрѣ (1458, 1512), осмъ вѣдеръ (1507), вѣдро (XVII c.), ведро-situla (XVII c. Гептаглот 17), OUk. полътора ведра (1415), OES. вѣдро, вѣдромь Isg., двою вѣдру (XIV c.); BRu. *вядро,* Ru., Bu. *ведро,* OCS. *vědro,* Ma. *ведро,* SC. *vjèdro,* Sln. *védro,* Cz. *vědro,* Slk. *vedro,* Po. *wiadro.* — Deriv. *відер[еч]ко, відерце, відерник, відерковий.* — Syn. *дерев'яна посудина, діжка;* AmUk. *пейло.*

PS. *vědro* 'ts', IE. root ***u̯ēd-* : ***u̯od-,* see вода; as such it corresponds to Gk. *hydría* 'water-pail', cf. Meillet MSL. 14, 342, Преображенский 1, 69, Trautmann 337, Machek 559, Pokorny 80, Шевельов 106, a. o.

відси Wd., **відсіля, відсіль,** also відціля, відціль, Lk. отсаль 'from here', OES отъселѣ (XI c.) : отъселе (XII c.); BRu. *атсюль,* Ru. *отселе, отсель,* OCS. *otъselě* : *otъseli.* — Deriv. *звідси, звідсіля, звідсіль.*

PS. **otъ-s-y, *otъse-ljь* and (secondarily:) **otъ-se-lja, -se-* being a demonstr. pron. : сей, цей, Огоновський 169-170; cf. also відтам, відти, відтіля, відтіль.

відсоння Wd. see сонце.

відсотковий, відсоток see сто.

відтак Wd. 'then, henceforth, after that, afterwards', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 103). — Subst. *опісля, потім, потому, згодом, далі, а тоді,* Огієнко РМ. 1, 219.

A compound : *від-так,* see s. vv.

відтам, відти Wd., **відтіля, відтіль** 'from there', MUk. выттуль (XVIII c. Кримський 1, 169), OUk. оттолѣ, оттоля, оттоль (XIV—XV c. Гумецька 251), OES. отътоли (XI c. Остр. єв.), оттолѣ, ō[т]толь, о[т]туля (1387), BRu. *адтуль,* Ru. dial. *оттоле, оттоль.*

Compounds : **otъ-tamъ, *otъ-t-y, *otъ-to-ljь* and (secondarily :) **otъ-to-lja,* cf. : звук *і* (или дифтонг *уо*) фонетически разбился сперва в форме „ôттôль", а уж из нее перенесен был нефонетически в форму „ôттоля", Кримський 1, 157; see also Чапля 48, Шевельов 173.

відци, відціля, відціль, віцьці, віцьціль, віцьціля (1818 Павловский), Wd. вицьцы (SoCp., Гнатюк Езб. 4, 236) 'from here', ModUk. only. — Deriv. *звідци, звідціля, звідціль.* — Syn. *відсіля, відсіль,* q. v.

From **otъ-se-lja, *otъ-se-ljь* through assimilation of *ts* > *c* and *b/f.* restitution of prefix *otъ-,* cf. also відтам, відти, відтіля, відтіль, etc.

відчай see одчай.

відчинити, відчиняти, etc. : чинити.

відшаркувати : шар.

відьма, відьмити, відьомство, -ський, etc. see віда.

віє Wd. see війя.

віеля Wd. 'dried, withered tree', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 105). — Subst. *висохле дерево.*

Origin obscure; perhaps it is connected with *віяти* (*війля).

віер arch. 'fan', first recorded in the XIX c.; Ru. *веер* (since 1724), Cz. *vějíř*, LoSo. *wéjer*. — Deriv. Wd. *вієрниця*. — Subst. *віяльце, віяло*.

From Ru. *веер* or Cz. *vějíř* 'ts', the ultimate source being ModHG. *Fächer*, Брандт РФВ. 18, 29, Преображенский 1, 107, Vasmer 1, 178, a. o.

віж, вожá Wd. see водúти.

віжди Npl. arch. 'eyelids' (Желеховський 1, 105), OES. вижди; Ru. *вéжда*, OCS. *věžda*, Bu. *вéжда*, dial. *вéджа, вéжки, вéги, вяжда*, Sln. *veja*, SC. *vȅdźa*. — Subst. *повíка*.

From OCS. *věžda* 'ts', PS. **vědja*, root **věd-*, see віда, Miklosich 391, Преображенский 1, 107, Георгиев 128.

віжки, also віжкú (Грінченко 1), Npl. (: віжка) 'reins', MUk. вижки (XVIII c.), вожки (XVIII c.), вожокъ Gpl. (1748), вожками Ipl. (1692), з вожками (1565); BRu. *вóжка*, Ru. *вóжки* Npl., (since 1762). — Deriv. *віжечки, віжкувáти*. — Syn. *пóводи, повíддя*, Wd. *лíци*.

Derived from *водúти* (: **vodj-ъka*), q. v.

віз see возúти.

віза 'visa', ModUk.; BRu. ts, Ru. *вúза* (since 1863), Po. *wiza*, etc. — Deriv. *візувáти[ся] -áння, -áльний*. — Subst. *урядóва помíтка на докýменті (звичáйно пáшпорті); дóзвіл на в'їзд, виїзд абó переїзд через дáну краïну*.

From Lat. *visa* (pl. : *visum*) 'seen', Орел 1, 166.

візаві 'vis-a-vis', ModUk.; BRu. ts, Ru. *визавú* (since 1803). Po. *vis-à-vis*, etc. — Subst. *віч-на-віч, однé прóти óдного*, Орел 1, 167.

From Fr. vis-à-vis 'ts', Орел l. c.

Візантія, Wd. also Визáнтія GN. 'Byzantium,' OES. въ Византию (1377 Лавр. 1, 30); BRu. *Візантыя*, Ru. *Византúя*, Po. *Bizancjum*, etc. — Deriv. *візантíєць, -íйка, -íйство, -ський, візантíйщина, візантинíст, -[и]ка, візантино-знáвство, -лóг[ія]*. — Syn. *Цáргород*|| arch. *Цар[е]грáд, Костянтинóпіль*||*Константинóпіль, Істамбýл*.

From Gk. *Vizántion* (OGk. *Byzántion*) of uncertain (Thracian?) origin, Staszewski 36, Vasmer 1, 199, a. o.; according to Johannes Malalas (VI c.) "this city was founded originally by Phidalia... The Thracian king Byzas took Phidalia to wife, after the death of her father Barbisius, who had been head and protector of this trading post" (*Chronographia*, book 50. 13, E. quotation of G. Sotiroff, Regina, 7. 5. 1965).

візвáти : звáти.

візерýнок, also визерýнок, везерýнок, (Шевченко 1, 97) 'pattern, design, figure; vignette', MUk. визерунку Gsg. (1558), визерунокъ (XVII c.); Po. *wizerunek*. — Deriv. *візерýнковий, візерýнчастий*. — Subst. *прикрáса, малюнок*, Орел 1, 167; *зразóк*.

From Po. *wizerunek* 'ts', the ultimate source being MHG. *visierunge* 'ts', Korbut PF. 497, Brückner 625, Richhardt 11, 111.

візúр 1. 'aim, sight (on a gun); view-finder; sighting device, drift sight; target', ModUk.; BRu. *візíр*, Ru. *визúр* (*визúрский* since 1847), Po. *wizjer*, etc. — Deriv. *візúрний, візирувáти, -áння, -áльний*. — Subst. *прúціл, мýшка на рушнúці; прúстрій на фотоапарáті; геодезúчний прúлад для візирувáння; відхиломíр* (на літакáх).

From ModHG. *Visier*, the ultimate source being Fr. *viseur* 'ts', Орел 1, 167.

візúр 2. also **візíр** see везíр.

візи́та, SovUk. (from Ru.:) візи́т, colloq. візі́т 'visit, call', MUk. визити Gsg. (XVIII c.), визыту Asg. (XVIII c.), на визитахъ (XVIII c.); BRu. *візі́т*, Ru. *визи́т* (since 1762), Po. *wizyta,* etc. — Deriv. *ревізи́та, візи́тка, візиті́вка, візите́р, візита́тор, -а́ція, візи́тний, [ре]візитува́ти[ся], -а́ння,* Wd. *візито́вий.* — Subst. *відві́дини.*

From ModHG. *Visite* 'ts', РССтоцький 4, 200, the ultimate source being Fr. *visite* 'ts', Орел 1, 167.

візити́рка Wd. 'peep-window; look-out' (Львів, Рудницький 3, 137), first recorded in the XX c. — Subst. *квати́рка в две́рях, о́твір для підгляда́ння.*

From ModHG. *visitieren* 'to search', *Visitierung* 'searching'; the word seems to be f/e. influenced by *квати́рка,* q. v.

візія 'vision, apparition, phantasm', ModUk.; Po. wizja. — Deriv. *візі́йний, візіоне́р, -ка, -ство, -ський, візіоні́зм.* — Subst. *види́ння, при́вид, зорові́ ілю́зії в релі́ґійній або́ мисте́цькій екста́зі,* Орел 1, 167.

From Lat. *visio* 'ts'.

візни́к, -и́ця, візо́[чо]к, etc. see вози́ти.

вії, Gpl. ві́й : ві́я.

вій 1. 'a bundle of brushwood (dry branches)', ModUk. only. — Syn. *в'я́зка.*

Derived from *ви́ти* 1, q. v.

вій 2. Gpl. : ві́я.

Вій 'chief of gnomes, spirit of earth', first introduced by Гоголь in 1835 („Миргород"), Ru. *Вий.* — Syn. : *„Ві́й — то велете́нський ви́твір простолю́дної уя́ви. Так зову́ть украї́нці ста́ршого над ґно́мами, що в ньо́го ві́ї на оча́х спуска́ються аж до землі́",* Гоголь : Твори 2, Нью Йорк 1955, 156.

The name seems to be a Гоголь's neologism based on *ві́я,* q. v.; re. its folklore attributes in Uk. see Сумцов КСт. 3, 1892, 472, Милорадович ibid. **9,** 1896, 45, Онацький 2, 166, Іларіон 121.

ві́йка 1. 'winnowing machine', ModUk. only.

Derived from *ві́яти,* q. v.; **ві́йка** 2. see ві́я.

війло́к Wd. see во́йлок.

війми́ти Wd. 'to deprive, take away', first recorded in the XIX c. — Syn. *від[ій]ня́ти.*

Derived from *йму, йме́ш: йня́ти,* q. v.

війна́ see вой 1.

війну́ти see ві́яти.

ві́йсько see вой 1.

війт, Wd. also віт, Lk. вуйт 'reeve, bailiff, magistrate (of a village)', MUk. войтъ (1516), вуйтовѣ Dsg. (1662), вѣйта Gsg. (1737), до вѣта, войта Gsg., войту Dsg., войтомъ Isg. (XVIII c.), OUk. воитъ (1351, 1366), на воитѣ (1411), fojt (1419 AGZ. 4, 103), OES. фоготъ (1229 Срезневский 3, 1356), воитко, воитяна Gsg., войхъ (Преображенский 1, 91); BRu., Ru. *войт,* Po. *wójt.* — Deriv. *війте́нко, війто́вич, війтовиче́нко, війти́ха, війті́вна, війті́вство, війті́вщина, ві́йтів, ві́йтовий, війті́вський, війтува́ти;* MUk. войтовство (1496), войтовских Gsg. (1664), войтовой Gsg. (1722), войтовалъ (XVII c.); here also лентвойтъ (1519 Шелудько 1, 26), лантвойтъ (1565 ibid.); OUk. воитово (1411); FN. *Війто́вич, Войто́вич, Ві[й]те́нко, Войте́нко;* here also *Войце́нко (<*Войтче́нко :* войтко with dial. ц<ч, cf. Wd. *ци=чи).* GN. *Ві́йтова, Ві́йт[к]і́вка, Ві́йт[к]і́вці, Війто́вина, Війто́во, Во́йтов.* — Subst. *голова́ місько́ї ра́ди; ста́рший у сільській грома́ді,* Тимченко 293.

According to РССтоцький 4, 182, borrowed directly from MHG. *vog[e]t* (cf. OES. фоготъ, OUk. *fojt*), the ultimate source being Lat. *vocātus, advocātus,* Miklosich 393, Преображенский 1, 91, Brückner 629, a. o.; the medium of Po. *wójt,* assumed by Шелудько 1, 26, and followed by Richhardt 111, is to be proved.

війце́ see the following word.

війя́, Wd. ві[й]е́ 'shaft of a plow between two oxen', ModUk.; Ru. *воё,* Bu. *ойще,* SC., Sln. *óje,* Cz. *[v]oj,* OPo. *oje,* LoSo., UpSo. *wojo.* — Deriv. *війце́, дíшель, дíшло.*

PS. **oje* 'ts' with secondary íкання (Горбач orally 9. 9. 1965).

вік 'age; time, period, lifetime', MUk. до вѣка и пережь вѣка (1489), на вѣки, на вѣкы (XVI c.), во вѣки вѣком (XVII c.) вику Gsg. (1630), на вѣки вѣч'ныи (XVIII c.), вік (XVIII c.), на викъ (XVIII c., OUk. оу вѣкъ (1349), оу вѣки вѣкомъ (1359), на вѣки (1375) в вѣки (XV c.), на веки вѣчныи (1415), OES. въ вѣкъ, отъ вѣка (XI c. Остр. єв.), вѣкъ (XI c.), въ вѣкы (1073 Ізб. Св.), в вѣки (XIV—XV c.); BRu., Ru., Bu., Ma. *век,* OCS. *věkъ,* SC. *vȉjek, vêk,* Sln. *vék,* Cz. *věk,* Slk. *vek,* Po. *wiek.* — Deriv. *вічóк, віків-щи́на, вікови́й, вікувáти, ві́чний, -ність,* compounds : *віко-ві́чний, -ві́чність, -ві́чнити, -дáвній, -пóмний, -пóмність, ві́чно-діви́чий, -заві́тний, -зелéний, -пá-м'ятний, -теку́чий, -ю́ний,* etc., MUk. вѣкопомный, вѣкопотомный, вѣкуистий, вѣчистый, вѣчноистый. — Syn. *сто літ, столі́ття; ві́чність, ві́чні часи́; життя́, прóтяг життя́ лю́дського від нарóдження до смéрти абó до пéвного чáсу, взагалі́ життя́, літá, дні,* Тимченко 483—484; *епóха, éра, добá,* Багмет 42.

PS. **věkъ* 'ts', IE. root ***u̯eik-* 'to be strong, bold', cf. Lith. *viẽkas* 'strength, life', *vỹkis* 'life', Latv. *veiklis,* 'healthy, strong', Lat. *vincere* 'to conquer', OIr. *fichim* 'to fight', Goth. *weihan* (**wigan*) 'to fight', AS. *wîgend,* OSax. *wîgand* 'warrior', Miklosich 388, Преображенский 1, 107—108, Kluge 388, Brückner 615, Trautmann 339, Георгиев 130, Machek 560, Pokorny 1129, a. o.

вікáрій 'vicar, substitute, surrogate', MUk. викарому (Dsg.) яко служителю Святого Алтаря (1693); Ru. *викá-рий,* Po. *wikary,* etc. — Deriv. *вікáрний, вікарія́т, -я́ль-ний.* — Subst. *намі́сник, засту́пник, помічни́к на у́ряді духóвнім,* Тимченко 249.

From Lat. *vicarius* 'one who supplies the turn or place of another, substitute, deputy' Горяев 48, Орел 1, 167, Skeat 690; according to Преображенский 1, 83, and Vasmer 1, 199, *викáрий* came into Ru. through the medium of Po. *wikary.*

вікенд AmUk. 'week-end', first recorded in the XX c. — Deriv. *вікендóвий.* — Subst. *кінéць ти́жня (від п'я́тниці до неді́лі).*

From E. *week-end* 'ts', Жлуктенко 120, Білаш 147.

Вікéнт, Вікéнтій PN. Vincent, MUk. Вікéнтій... побѣдитель... звитяжца, звитяжи́тель (1627 Беринда); Ru. *Викéнтий,* Po. *Wincenty,* etc. — Deriv. *Вікéнтович||Вікéн-тієвич, Вікéнтівна||Вікéнтіївна.* — Syn. *Ві́ктор.*

From Lat. *vincens, -ntis* : *vincere* 'to conquer', see also Ві́ктор.

вікінґ, SovUk. вікінг 'viking', ModUk.; BRu. *вікінг,* Ru. *ви́кинг* (since 1837), Po. *wiking,* etc. — Deriv. *вікінґський.* — Syn. *варя́г.*

From Scand. *viking* 'Northern pirate', cf. Ic. *vikingr* 'free booter, rover, pirate', Skeat 691, АкСл. 2, 370, Орел 1, 167.

віклювáти Wd. 'to wind round a thing', first recorded in the XX c. — Subst. *намóтувати, за-, спо- вивáти.*

From ModHG. *wickeln* 'ts', РССтоцький 4, 208; here also: Wd. *вікельґама́ші* 'roll-gaiters' from ModHG. *Wickelgamaschen* 'ts'.

вікно́, dial. вукно́ (SoCp., Дзендзелівський 22), вакно́ (Полісся, Лисенко 20) 'window', MUk. дванадцятъ вѣкенъ (XVIII c.), в вѣкну (XVIII c.), вѣкна Apl. (1747 Інтермедії 179), OES. окна 3, 40 оконъ, в окъньци, во оконци (XIV c.); BRu. *акно́*, Ru. Bu. dial. *окно́*, Ma. *о́кно*, SC. *ȍkno*, Sln. *ókno*, Cz., Slk., Po. *okno*, LoSo., UpSo. *wokno*. — Deriv. *віко́нце, вікни́на, віко́нечко, віко́нний, -ик, -иця, -ичний, [під]віко́ння, вікна́стий, вікня́р, вікно́вина;* GN. *Вікни́на, Вікни́но, Вікно́, Вікня́ни;* AmUk. *о́кно*. — Syn. *о́твір у сті́ні з ши́бкою;* dial. *глибо́ке мі́сце в ставку́ („без дна"); джерело́ в кам'яно́му ґру́нті; ополо́нка, про́руб льо́ду на рі́чці* (Покуття, Кобилянський P.M. 4, 24); *о́твір по́греба* (Сумщина, Дорошенко ДБюлетень 9, 106).

PS. **okъno* (Šmilauer 284), derived from **oko*, see *о́ко*, Miklosich 220, Преображенский 1, 642; a. o.; re. suffix *-[ъ]no* cf. Vondrák 1, 526; re. prothetic *в* and change of *о* > *і* see він; cf. also Шевельов 10, 153, 437, 522.

ві́ко '[eye]lid; cover', MUk. съ вѣка (1494), вѣко (1564, XVII c.) 'cover', вѣко (XVIII c.) 'basket (for grain)', OES. вѣцѣ Ndu. 'eyelids', безъ вѣка 'without eyes'; BRu. *ве́ка*, Ru. *веко́*, Sln. *véka*, Cz. *víko*, Slk. *veko*, Po. *wieko*, LoSo. UpSo. *wjeko*. — Deriv. *ві́чко, пові́ка*, SoCp. *повіча́йка*. — Syn. *рухо́ма шкі́рка, що закрива́є о́ко; по́крив[ка], на́кривка;* MUk. *верх накрива́ти начи́ння, що зді́йма́ється або́ на заві́сах; кіш,* Тимченко 482.

PS. **věko* 'eyelid', BS. **u̯ēka-* and **u̯āka-* 'cover; lid', cf. Lith. *vókas* 'cover; lid', *vóka* 'cover', *akiẽs vóka* 'eyelid', Latv. *vâks* 'cover', Trautmann 347—348, Meillet Ét. 239, Преображенский 1, 107, Brückner 615, Machek 566, Шевельов 107.

віко́нт, AmUk. вайка́нт 'viscount', ModUk.; BRu. ts, Ru. *вико́нт* (since 1803). — Deriv. *віконте́са*. — Subst. *намі́сник гра́фа (шляхе́тський ти́тул у Фра́нції, Англії й Япо́нії)*.

From Fr. *vicomte* 'ts', the ultimate source being Lat. *vice-comes*, АкСл. 2, 370, Gamillscheg 889.

віксува́ти Wd. 'to wax, polish, shine', ModUk. only. — Subst. *воскува́ти, вощи́ти, натира́ти во́ском*.

From ModHG. *wichsen* 'ts', РССтоцький 4, 207.

вікт, вікту́али Wd. 'victuals, provisions, board, food', ModUk.; Po. wikt. — Deriv. *вікту́али, віктува́ти[ся]*. — Subst. *харч*.

Wd. *вікт* is an abbr. of *вікту́али* from ModHG. *Viktualien* 'ts'; the ultimate source is LLat. *victualia* (: *vivere* 'to live').

Ві́ктор PN. Victor, MUk. Ві́кторъ... побѣди́тель... звитяжца, звитяжи́тель (1627 Беринда); BRu. ts, Ru. *Ви́ктор*, Po. *Wiktor*, etc. — Deriv. *Ві́кторович, Ві́кторівна, Вікто́рія*. — Syn. *Віке́нтій*.

From Lat. *victor* : *vincere* 'to conquer'.

вікту́али see вікт.

віку́нья see **віго́ня.**

віл 'ox', MUk. воловъ Gpl. (1570), воло́ве Npl., волы Apl. (XVII c.), вол (XVIII c.), OES. волы Apl. (XI c. Остр. єв.), волове Npl., вола Gsg., волъ Asg., волы Apl.; BRu., Ru., Bu., Ma. *вол*, OCS. *volъ*, SC. *vȏ*, Sln. *vòl*, Cz. *vůl*, Slk. *vôl*, Po. *wół*, LoSo., UpSo. *woł*. — Deriv. *вола́р‖воля́р, воля́ка, во́ли[чо]к, воліввня́‖воло́вня, воло́вик, -ина, вола́стий, воло́вий, воля́чий, вола́рити,* etc.; compounds: *волова́р, -ві́д, -во́дик, -во́дити[ся], -во́дня;* MUk. воло-

вато (XVIII c.), воловецъ (XVII c.), воловикъ (XVIII c.), воловня (XVII c.), воловицкый (XVIII c.), воловщина (XIV c.); FN. Віл, Вóлик, Воловéць, Воловúк; GN. Вóлики, Волóве, Воловéць, Воловúця, Волобýївка, Воловóдівка — Syn. *бик.*

PS. **volъ* 'castrated bull' contains a vocalic alternant of the root appearing in Ru. *валя́ть* 'to bring down, castrate an animal' or in *коновáл* 'gelder', Jakobson Word 7, 190; yet, Meillet, Ét. 242, relates it to **vel-* (in *вéлий,* q. v.) meaning 'big animal', he is followed by Vasmer 1, 216, Шанский 65, a. o.; some etymologists relate it to Pers. *bala* 'cow', OIc. *bole, boll,* E. *bull,* ModHG. *Bullochs,* Горяев 54, a. o.; less persuasive are the explanations of Преображенский 1, 98 *(: вóлох),* Младенов 75 (: Po. *wołać*), Machek 577 (: G. *schwellen*), Loewenthal Archiv. 37, 378 (: Gk. *ávlaks* 'dun'), a. o.

віла 'nymph, water-sprite', ModUk.; SC. *víla.* — Syn. *русáлка, нíмфа.*

From SC. *víla* 'ts' of uncertain origin.

вілайéт 'province (in Turkey)', ModUk.; Ru. *вилайéт.* — Subst. *адміністратúвно - територіяльна одинúця в Турéччині.*

From Tk. *wilajet,* the ultimate source being Ar. *wilāja* 'ts', Lokotsch 169, Орел 1, 168, АкСл. 2, 371.

вілбар (Білаш 148), віл-бара (Жлуктенко 120), гульбáра (Білаш l. c.) AmUk. 'wheel barrow', first recorded in the XX c. — Subst. *тáчка,* Жлуктенко l. c.

From E. *wheel barrow* 'ts', Жлуктенко l. c.

Вілéн PN. Vilen, ModUk., Ru. *Вилéн.* — Deriv. *Вілéнович, Вілéнівна.*

From Ru. *Вилéн,* the ultimate source being Fr. *vilain,* see віл[л]áн.

вілія, віґілія Wd. (Стрий), вилúя (Lk. Falkowski-Pasznycki 121) 'Christmas eve', MUk. на вилью (1404), вилии (XVI c.), въ вилию (1596), у вилию (1599), на вилію (XVII c.), вигилия (XVII c.), на вігілію (XVII c.); Po. *wilia, wigilia.* — Subst. *день пéред святом (Різдвá), передднéнь святá, передсвя́ття,* Тимченко 250.

From Po. *wilia, wigilia* 'ts', the ultimate source being Lat. *vigilia.*

вілла, Wd. віл[л]я (Кузеля 60) 'villa', ModUk.; BRu. *віла,* Ru. *вúлла* (since 1837), Po. *willa,* etc. — Subst. *дім, дáча з гáрним краєвúдом (звичáйно в окóлицях містá),* Бойків 89.

From Lat. *villa* 'farm-house; house in a village', Skeat 692, АкСл. 2, 372, Орел 1, 168.

віл[л]áн 'villein', ModUk. only — Subst. *середньовíчна нáзва кріпакá (в Фрáнції).*

From Fr. *vilain* 'ts', the ultimate source being Lat. *vīllānus* 'peasant' (: *villa* 'village'), Орел 168, Gamillscheg 891.

вíльга, вíльгість, вільгóта, вільгóтність, Wd. вíльготь 'humidity, moisture, dampness', MUk. вилкготность (XVII c.), з вилґости (XVIII c.); Po. *wilgoć,* Cz. *vlhký* 'humid'. — Deriv. *вíльгий, вíльго, вільгóтний, -но.* — Subst. *волóга, волóгість, вóгкість.*

From Po. *wilgoć* 'ts' structurally influenced by Uk. *волóга,* q. v.

Вільгéльм PN. Wilhelm, William, ModUk.; Ru. *Вильгéльм,* Po. *Wilhelm,* etc. — Deriv. *Вільгéльмович, Вільгéльмівна;* here also *Вільгельмíна.*

From ModHG. *Wilhelm, Wilhelmina.*

Вільде PN. Vil'de (pseudonym of Дарія Дроб'язко УРЕ 2, 459), first occurrence: 1936.

From ME. *wilde* 'wild', perhaps under the influence of Oscar *Wilde* (1854—1900).

Вільна 1. Вільно, Вільнюс, Wd. Вильно GN. Vilna, Vilnius, MUk. Вильно (1587 XA), Вильна (XVIII c. Ист. Русов, Указ. 54); BRu. *Вільна*, Ru. *Вильна*, Po. *Wilno*, etc. — Deriv. *віленський*||*вільнюський;* FN. *Віленський, Вілінський.* — Syn. *столиця Литви.*

From Lith. *Vilnius*, derived from the name of the river *Vilia*, Safarewicz RS. 16, 37, Staszewski 335; according to Мельхеев 25, it is connected with Lith. *vilnis* 'wavy'.

Вільна 2, also Вильна GN. Vilna (in Alberta, Canada), ModUk. (Білаш 148).

From Uk. *вільна (околиця)* 'free (land)', Рудницький On UVAN 2, 23.

вільний, -ність see воля.

вільха, dial. ільха, їльха, ольха, вульха, алех (<**olьxъ*) 'Alnus L.: alder-tree, alder', OES. олха, двѣ олхи; BRu. *вольха*, Ru. *ольха*, dial. *ёльха, вольха, лешина*, OCS. *jelьxa*, Bu. *елха*, Ma. *евла*, SC. *jóha, jóva*, Sln. *jélša*, dial. *jólša*, Cz. *olše*, Slk. *jelša*, Po. *olcha, olsza*, LoSo. *wólša, wolša*, UpSo. *wólša*, Plb. *vüölsa*. — Deriv. *вільшка, вільшин[к]а, вільшничок, вільшник*, dial. *олешина, олешник, олишняк;* GN. *Вільшан[к]а, Вільшанськ[ий], Вільшани, Вільшаник, -иця, Вільшка, Ольшана, Ольшаниця;* FN. *Вільховецький, Вільшенко, Вільшанський, Ольхівський, Ольховецький, Олешинський.* — Syn. *лелич, лемич*, Makowiecki 23.

PS. **jelьxa* : **olьxa* < IE. ***elisā* : ***olisā*, root ***el-* : ***ol-* 'red; brown', cf. Lith. *elksnis* : *alksnis*, Latv. *àlksnis*, dial. *èlksnis*, OPr. *alskande*, Lat. *alnus* (<**alsnos*), Illyr. *álidza*, OHG. *elira* (> *erila* >) ModHG. *Erle*, etc., Преображенский 1, 648, Berneker 1, 453, Rozwadowski RS. 7, 19, Loewenthal WuS. 9, 186, Trautmann 6, Osten-Sacken IF. 33, 192, Milewski RS. 10, 93, Ильинский Slavia 2, 258 - 259, Дурново Slavia 3, 244, Šmilauer NŘ. 26, 167, Machek 338, Pokorny 302 - 303, Шевельов 344, 423, a. o.; re. prothetic *в* and change of *o* > *i* see він.

вільце = вильце.

вімбар = амбар.

вімнє Wd. see вим'я.

він, вона, воно, dial. он (Полісся, Рудницький 7, 63), вун, вуон (ibid. 62), вын (Закарпаття, Наконечна-Рудницький 23, 36), vûn, vün, i̯un (Закарпаття, Панькевич 266) 'he, she, it' MUk. вонъ (1574), онъ (XVIII c.), OUk. вонъ (1408), вона (1404), воны (1440 - 1492), OES. онъ, она, оно; BRu. *ён, яна, яно*, Ru., Bu., Ma. *он, она, оно*, OCS. *onъ, ona, ono*, SC. *ôn, òna, òno*, Sln. *òn, òna, òno*, Cz., Slk., Po. *on, ona, ono*, LoSo. *wón, wona, wono*, UpSo. *won, wona, wono*. — Deriv. *онеє, онакий, оначити, за-, пере- оначити.* — Syn. *займенник третьої особи.*

PS. **onъ*, **ona*, **ono*, IE. ***eno-* : ***ono-* 'this; that', cf. Lit. *añs, anàs* 'this', dial. 'he', OPr. *tans* (<**t-anas*) 'he', Skt. Isg. *anḗna, anáyā* 'with this', Av. Gdu. *ananyā*, Isg. *ana*, Arm. *so-in* 'the same', Gk. *énē hēméra* 'day after tomorrow', Lat. *enim* 'but', etc. Преображенский 1, 651, Brückner 379 - 380, Trautmann 7 - 8, Machek 338 - 339, Pokorny 319 - 320, a. o.; ModUk. *він*, as compared to PS. **onъ*, presents a final phase in the development of prothetic ікання in this word, viz. : *onъ* > OUk. *вонъ* > MUk. *вонъ*||**вун*, **вын*, etc., > ModUk. *він*||arch. dial. *вун, вуон, вын, vûn, vün*, etc.; similarly: *від, вівтар, вівця, вікно, вітчим, вісім*, etc. Соболевський 141, Кримський 1, 139 - 191, Свенціцький 79, РССтоцький 75 - 82, Рудницький 7, 79 - 80, Жовтобрюх Іст. грам. 144 - 199, Грунський-Ковальов 56 - 62, Kiparsky 3, 146 - 147, Шевельов 235 - 248, a. o.; see also в...

вінда 'lift, elevator'; AmUk. 'window' (Жлуктенко 120), MUk. виндовали (1658); Po. *winda.* — Deriv. *віндувáти-[ся]*; AmUk. *віндо[в]клінер, -ський.* — Subst. *підóйма; syn. ліфт;* AmUk. *вікнó.*

From ModHG. *Winde* 'ts', PCСтоцький 4, 217; AmUk. *вінда* from E. *window,* Жлуктенко l. c.

віндзе[й]ль 'wind-sail, vent-tube', ModUk.; Ru. *вúндзейль, вúнтель-зейль, вúнтер-зейль.* — Subst. *вітря́к, вітрогóн (для провітрення стоянів),* Степанковський 226.

From Du. *wind-zeil* 'ts', Льохін 122.

віндикáція 'vindication', ModUk.; Po. *windykacja.* — Deriv. *віндикаці́йний, віндикувáти.* — Subst. *домагáння повернýти влáсність,* Бойків 89; *повéрнення рéчі судовúм порядком,* Орел 168.

From Lat. *vindicātio* 'ts' (:*vindicāre* 'to lay legal claim to'), Льохін 122, Skeat 692.

віндрóуер 'windrower', ModUk.; Ru. *виндрóуэр.* — Subst. *косúлка збі́жжя для роздíльного збирáння хлíба (волóгого абó недóсить спíлого).*

From E. *windrower* 'ts', УРЕ. 2, 466.

вінеґрéта, SovUk. вінегрéт 'mixed salad; medley, mishmash', ModUk.; BRu. *вінегрэ́т,* Ru. *винегрéт.* — Subst. *мíшана салáта; мішанúна.*

From Fr. *vinaigrette* 'ts' (: *vinaigre* 'vinegar'), Орел 1, 168, АкСл. 2, 378.

вінéць, вінóк 'crown, wreath, garland', MUk. вѣнец (XVI c.), вѣнéцъ (XVII c.), винец[ъ] (XVIII c.), вѣнецъ (XVIII c.), OUk. з вѣньци (1429), OES. вѣньць (XI c. Остр. єв.), вѣньцъ, вѣнець, вѣньця, Gsg.; BRu. *вянéц,* Ru., Bu. *венéц,* OCS. *věньсь,* Ma. *вéнец,* SC. *vijènac,* Sln. *vénec,* Cz. *věnec,* Slk. *veniec,* Po. *wieniec,* LoSo. *wěnk,* UpSo. *wěnc.* — Deriv. *вíнця, вíнчик, вінчáтонько, [з-, по-] вінчáти-[ся], вінчáння, -áльний; вінкобрáни, вінкоплéтини;* FN. *Вінéць, Вінчúцький;* GN. *Вінкíвці.* — Syn. *окрýгле сплéтиво (квітóк, лúстя, тóщо); дівúцтво, панянство, чúстість; шлюб; круг, кóло,* Тимченко 485.

PS. **věньсь* 'ts', corresponding to Lith. *vainìkas* < **vainas,* cf. Ru. *вен,* Po. *wian;* root ts as in *вúти* 1, q. v.; see also вíник.

вíник 'whisk-broom, switch', MUk. вѣники Apl. (XVII c.), вѣникъ (XVIII c.); OUk. вѣникы Apl. (XV c.), OES. вѣникы; BRu. *вéнік,* Ru. *вéник,* OCS. *věnikъ,* Sln. *venik,* Cz. *věník.* — Deriv. *вíничок, вíниччя, вíничник.* — Syn. *мітлá з гілóк з лúстям,* Тимченко 485.

PS. **věnikъ* 'ts', root ts as in *вúти* 1, q. v.; see also вінéць, вінóк.

вíнк[а] дáти Wd. 'to give a wink (nod)', (Львів, Рудницький 3, 137), first recorded in the XX c. — Subst. *дáти знак, моргнýти.*

From ModHG. *einen Wink geben* 'ts', Рудницький l. c.

вíнкель 'square', BRu. ts, Ru. *вúнкель,* Po. *winkel.* — Deriv. dial. *звíнкля* 'awry' (Львів, Рудницький 3, 139), — Subst. *косúнець,* Орел 168.

From ModHG. Winkel 'angle', PCСтоцький 4, 226, Рудницький l. c.

Вíнниця, dial. Вúнниця GN. Vinnycya, MUk. Винница (XVIII c. Ист. Русов, Указ. 34); Ru. *Вúнница,* Po. *Winnica.* — Deriv. *вíнницький, Вíнниччина.*

From *вѣньць,* see *вінéць,* orig. hydronym; re. *Вíнниця*||*Вúнниця* cf. Тимошенко ПитОн. 76; f/e. connects it with *вúнниця* 'vineyard', cf. Мельхеев 25.

Вінніпéґ, SovUk. Вінніпéг, AmUk. also Вінíпок, до Вінíпку (Плав'юк 47), Вин[н]ипéґ, Вин[н]ипéг, Він[н]ипéґ,

Він[н]ипéґ, Вин[н]іпéґ, Вин[н]іпéґ, etc. (Снс. 2, 6) GN. Winnipeg, ModUk.; BRu. *Віннінéг*, Ru. *Виннипéг*, Po. *Winnipeg*, etc.— Deriv. *вінніпéжець, вінніпежáнка, вінніпéзький*||*вінніпéґський, вінніпéжний* (Мандрика 3, 126), *Вінніпéжчина;* here also : *Вінніпеґóсіс, Віннітóба (=Вінніпеґ — Манітóба).* — Syn. *столúця Манітóби; столúця канáдських украї́нців; Мутновóди*, Снс. 2, 6.

Orig. Indian name for Lake Winnipeg meaning 'nasty water lake or sea or ocean lake'; "in the Jesuit Missionary Report sent home to France describing the happenings of the year 1640, there is a reference to the '*Ounipigon*' or 'dirty people' so called because the word '*ouinipeg*' the name of the unknown sea from the shores of which they came meant 'dirty water' ", Place-Names of Manitoba 93 - 94, Рудницький OnUVAN 2, 9.

віно 'dowry, trousseau, wedding outfit', MUk. вѣно (1457), у вѣни (1584), у вѣнѣ (1676), за вѣномъ (XVIII c.), OUk. вѣно (1420), OES. вѣна Ggs. (XI c.), вено (XII c.), вѣно (XIV c.); BRu. *вéна*, Ru. *вéно*, Cz. *věno*, Slk. *veno*, Po. *wiano*. — Deriv. *вúвінувати, вивінóвувати*, MUk. вѣновный (XVI c.), вѣновый (XVII c.), вѣновати (XV—XVIII c.). — Syn. *пóсаг, придáне.*

PS. **věno* 'ts' of uncertain origin; some linguists connect it with Lat. *vēnum* 'trade, sale', Gk. *ōnos*, Arm. *gin*, Skt. *vasnám* 'price', Meillet Ét. 447, Брандт РФВ. 25, 217, Соболевский ibid. 64, 105, Преображенский 1, 108, Trautmann 350, Младенов 62, Vaillant RES. 14, 80, Brückner Slavia 5, 451, Vasmer 1, 182 - 183, a. o.; less persuasive are other etymologies, e. g. that of Pedersen IF. 5, 67, Prusik KZ. 33, 162, Machek 561 a. o. (: Gk. *édnon' 'dowry'*, OHG. *widomo, wedomo*, AS. *weotuma, wituma* 'price').

вінóк see вінéць.

вінт 'vint (card game)', ModUk.; BRu. ts, Ru. *винт.* — Subst. *рід гри в кáрти.*

From Ru. *винт* 'ts'.

вінтер dial. = вентер.

вінтóвка Wd. 'rifle', first recorded in the XX c. (РССтоцький 4, 238). — Subst. *рушнúця.*

From ModHG. *Gewinde* 'winding', РССтоцький l. c.

вінчáння, вінчáти[ся] see вінéць.

віншувáти 'to wish well', MUk. вѣншуючи (1494, 1622), благопривѣтствую: вѣншýю (1627 Беринда), вѣншовати (XVIII c.); BRu. *віншовáць*, Po. *winszować.* — Deriv. *повіншувáти, віншувáння, віншóваний.* — Subst. *зúчити комý чогó; виявляти рáдість комý з прúводу чогó*, Тимченко 486.

From ModHG. *wünschen* 'ts', РССтоцький 4, 222; the medium of Po. *winszować* is assumed by Korbut PF. 4, 414, 517, Шелудько 1, 26, Richhardt 112; doubtful.

віньéт[к]а 'vignette', ModUk.; BRu. *вінéтка*, Ru. *виньéтка*, Po. *winieta*, etc. — Subst. *візерýнок, невелúчкий малю́нок в кнúжці.*

From Fr. *vignette* 'ts', АкСл. 2, 385.

віóля, SovUk. віóла 'viola', ModUk.; BRu. *віóла*, Ru. *виóла* (since 1803), Po. *wiola*, etc. — Deriv. *віолíна, віолініст[ка], віолініт; віольончéль[о], віольончеліст[ка].* — Subst. *стрýнний інструмéнт, серéдній між скрúпкою й віольончéлею, альт*, Бойків 89; *квітка з родúни фіáлкових, фіáлка.*

From It. *viola* 'ts', АкСл. 1, 385, Орел 1, 169.

віпер 'whipper', ModUk. only. — Subst. *прúлад для розвантáжування руднúкових вагонéток перевертáнням їх*, Льохін 123.

From E. *whipper* 'to', Льохін l. c.

віпера 'viper, poisonous snake', ModUk. only. — Subst. *щитýха, гадюка з родини вужуватих,* Бойків 89.

From Lat. *vīpera* 'ts', being a haplological form of *vīvipara* 'producing life young', Skeat 693.

віпса 'dross, slag'; dial. 'spoiling' (Черкащина, Лисенко ЛБюлетень 6, 10), ModUk. only. — Subst. *окáлина метáлу, цúндра, перегáр;* dial. *зiпсóванiсть,* Лисенко l. c.

Isolated, of obscure origin; its connection with **sъp-* (**o-sъp-a > *o-pъs-a,* see сúпати), though possible, cannot be substantiated.

вір 1. Gsg. вóру Wd. 'valley, ravine' (Бойк. 33), first recorded in the XX c. — Deriv. *вóрик.* — Syn. *ярýга.*

A b/f. of *звiр* 1, q. v.

вір 2. Gsg. вopя́ Wd. SoCp. also вірь, [в]урь, вирь (Дзендзелівський 89) 'stallion', OES. ōря Gsg.; Ru. *орь,* Cz. *oř,* Po. *horz.* — Syn. *жеребéць, некастрóваний кiньплiднúк,* Дзендзелівський l. c.

According to Miklosich 227, the word comes from G. cf. OHG, *hros,* MHG. *ros, ors,* ModHG. *Ross,* Du. *ros,* Ic. *hross, hors,* AS. *hors,* E. *horse;* cf. also Преображенский 1, 659, Machek 341; less persuasive is its derivation from *орáть,* Соболевский РФВ. 65, 416 - 417, or its connection with Skt. *árvant-* 'fast' and cognates, Ильинский ibid. 66, 269 - 270.

вір 3. Gsg. вóру Wd. 'fence, palisade; splinters', first recorded in the XIX c.; Ru. *вор[óк],* Cz. *vor.* — Deriv. *вiр'я, ворúна, ворúння||ворiння.* — Syn. *огорóжа, плiт; трiскú.*

PS. **vorъ* 'fence', related to Lith. *api-varas* 'ts'; root **vor-* in ablaut to **ver- < **u̯er-* as in *верéя, верúга, верúсько,* see s. vv.

вір 4. 'believer'; **на вір** брáти, давáти 'to take, give on credit' — all b/f. of віра, q. v.; вір Imper. pres. of *вiрити,* see віра.

віра 'faith, creed, religion; trust, credence', MUk. вѣра (1465, 1500 ССМпз. 82), веры (1475 ibid. 83), вѣру Asg. (1499 ibid. 83), с вѣрою (1489), вѣрѣ Dsg. (XVII c.), в... вѣри (XVIII c.); OUk. вѣра (1392, 1400, 1403 etc. ССМпз. 84), вира (1400, 1403, 1408 etc. ibid. 84 - 85), вяра (1443 ibid. 85), OES. вѣра (XI c. Остр. ев.), вѣрою Isg. (911), по вѣрѣ (XII c.) вѣру Asg. (1315); BRu., Ru., Ma. *вéра,* OCS. *vĕra,* Bu. *вя́ра,* SC. *vijȅra,* Sln. *véra,* Cz. *víra,* Slk. *viera,* Po., LoSo *wiara,* UpSo. *wiera.* — Deriv. *вiронька, вiрóчка, вiрний, -ик, -иця, вiрнiсть, вiрне, вiрно, вiрнé[се]нький, -ко, вiрня́н[оч]ка, вiря́нин, вiря́нка, [нé]вiр, невiра, [не]довiр'я, [не]довiрчивий, -вiсть, -во, зневiра, зневiритися, зневiрюватися, [до-, з-, по-, про-] вiрити, [до-, з-, про-] вiря́ти, [до-, з-, про-] вiрювати, вiрúтель, -ка, -ський, увiрувати, вiрую, спроневiрити[ся], спроневiрювати[ся],* etc.; compounds : *достовiрний, -нiсть, -но, вiровúзнання, вiровiдстýпник, -иця, -ицтво, -ицький, вiроґiдний, -нiсть, -но, вiролóмний, -нiсть, -но, -ство, вiросповiдáння, -вiдний, вiротерпúмий, -мiсть, -мо, вiрнопiддáний, -нiсть, -но, -нський, -нчий;* etc.; PN. *Вiра, Вiр[оч]ка, Вiронька, Вiрця, Вiрýня, -ýся,* etc.; FN. *Вiрник.* — Syn. *признáння iснувáння Бóга й йогó повáги, вúзнання, релiґiя; приймáння за прáвду; вiроґiднiсть, кредúт, вáжнiсть, вагá, повáга; присяга; стáлiсть, пéвнiсть, ретéльнiсть, слóвнiсть; нарóднiсть,* Тимченко 486 - 487.

PS. **vĕra* 'ts'; its cognates are found only in a few language groups, viz. OHG. *wâra,* AS. *waer* 'attention, faith, protection', OIc. *Vār* 'goddess of faithfulness', and furthermore : Lat. *vērus,* OIr. *fír,* Cymr. *gwir,* AS., OHG. *wâr* 'true', IE. root ***u̯ēr-* 'true', Преображенский 1, 108, Kluge 382, Trautmann 351, Pokorny 1165, a. o.; according to Meillet Ét. 169, Av. *var-* 'to believe', Osset. *urnyn* 'ts' belong here

also; cf. also Vasmer 1, 184, Machek 567 - 568, Георгиев 218, a. o.

віра́ж 'turn; tone-fixing bath', ModUk.; BRu. ts, Ru. *вира́ж*, Po. *wiraż*, etc. — Deriv. *віра́жний*. — Subst. *(крутий) за́ворот, поворо́т; ро́зчин для тонува́ння світлин.*

From Fr. *virage* 'ts', Орел 169, АкСл. 386.

ві́рбель Gsg. ві́рбля Wd. 'beat of the drum', first recorded in the XX c. PCСтоцький 4, 205). — *бараба́нний дроб.*

From ModHG. (Trommel-) *Wirbel* 'ts', PCСтоцький l. c.

вірва́нт 'cramp-iron, clamp', ModUk. only. — Subst. *кільцюва́та залі́зна кля́мра, що з'єднує дві дерев'я́ні ре́чі, а тако́ж ши́ну з о́бодом ко́леса,* Бойків 89.

From ModHG. *Verbandeisen* 'ts', PCСтоцький 4, 227.

вірга́н Wd. = вігра́н, see о́рган.

вірґа́ція 'branching out, ramification', ModUk.; Ru. *вирга́ция*. — Subst. *розгалу́ження гі́рського па́сма.*

From Lat. *virga* 'branch, rod', Орел 169.

Вірґі́нія, AmUk. Вірджі́нія, PN. Virginia, ModUk. only.

From Lat. *Virginia* 'chaste', Shipley 428.

віре́вка Wd. = вірьо́вка see верв.

віреле́ 'virelay', ModUk. — only. — Subst. *строфа́ із шести́ рядкі́в у францу́зькій пое́зії, „химе́рний, кучеря́вий вірш"* (Вороний), Лесин-Пулинець 52.

From Fr. *virelai* 'ts', Орел 169.

вірида́рій 'viridarium', ModUk. only. — Subst. *розкі́шний сад бі́ля житла́,* Орел 169.

From Lat. *viridarium* (: *viridis* 'green'), Shipley 380.

вірилі́зм 'masculine character, virility', ModUk.; Ru. *вирили́зм*. — Deriv. *вірилі́ст*. — Subst. *чолові́чий хара́ктер, чолові́чі ознаки.*

From Lat. *virilis* 'male, masculine, manly', Орел 169.

вірли́, вірли́ний, вірля́, etc. see оре́л.

вірме́н, вірмени́н EN. 'Armenian', MUk. Армяни (XVIII c. Ист. Русов, Указ. 32), OES. Арменья (1377 Лавр. 1, 9); BRu. *армяні́н*, Ru. *армяни́н*, Po. *Ormianin*, etc. — Deriv. *вірме́нка, вірме́нський, Вірме́нія*.

Uk. *вірме́н[и́н]* comes from **ормени́н* with initial prothetic ікання, cf. *він, від, вівця́,* etc.; the name of *Armenians* is connected with PN. *Arminak*, son of Khay, the legendary founder of the people, Мельхеев 12.

вірне́ по́ле Wd. 'arable land' (Бойк. 33) = *о́рне* по́ле : *ора́ти*, q. v.

ві́рний, -ність, -но : ві́ра.

Вірса́вія (Шевченко 1, 101) PN. Beersheba, MUk. Вирса́вія : коло́дяз прися́ги (1627 Беринда). — Syn. *Соломо́нова ма́ти.*

From Hb. *Beer-sheba* 'well of the oath', through the medium of Gk. *Virsavi* (<*Bērsabē*).

віртуа́льний 'virtual', ModUk.; BRu. *віртуа́льны*, Ru. *виртуа́льный*. — Deriv. *віртуа́льність, -но*. — Subst. *можли́вий, зда́тний до дії, га́даний.*

From LLat. *virtualis* 'ts' (: *virtus* 'power'), АкСл. 2, 387, Орел. 169.

віртуо́з 'virtuoso', ModUk.; BRu. ts, Ru. *виртуо́з* (since 1803), Po. *wirtuoz*, etc. — Deriv *віртуо́зка, віртуо́зний, -ність, -но*. — Subst. *мисте́ць найви́щої я́кости.*

From It. *virtuoso* 'ts', АкСл. 2, 387, through the medium of Fr. *virtuose*, Орел 169.

вірулéнтний 'virulent', ModUk.; BRu. вірулéнтны, Ru. *вирулéнтный*, Po. *wirulentny*, etc. — Deriv. *вірулéнтність, -но, вірулéнція.* — Subst. *отрýйний, заразли́вий, хоробoтвóрний.*

From Lat. *virulentus* 'ts', АкСл. 2, 388 Орел 170; see also вірус.

вíрус 'virus', ModUk.; BRu. ts, Ru. *ви́рус*, Po. *wirus*, etc. — Deriv. *вíрусовий.* — Subst. *збýдник заразли́вої хворóби, зарáзень.*

From Lat. *virus* 'poison', АкСл. 2, 388, Орел 170.

вірýтний arch. 'real, genuine', MUk. вѣрутный (1616), вѣрутного Gsg. (XVII c.); Po. *wierutny*, also *wirudny* (XVI c.). — Deriv. *вірýтність.* — Subst. *спрáвжній, чи́стий, я́вний, правди́вий*, Тимченко 488.

From Po. *wierutny* 'ts' (: *wiara*), Brückner 617, Richhardt 112.

вірш, also вірша (Шевченко 1, 102) 'verse', MUk. вірш (XVI c. КрехАn. 2, 18), вѣрш (1596 Зизаній), вѣршъ (XVII c.), вѣршѣ Npl. (1622), вѣршею (: *вѣрша XVIII c.), з вѣршем (XVIII c.); Ru. (from Uk.:) *ви́рши* Npl., also *ви́рша* (1704), Po. *wiersz*, OPo. *wirsz*, Cz. *vrš*, etc. — Deriv. *ві́ршик, ві́ршник, віршови́й, віршувáти, -áння, -áльний, -áльник;* compounds : *віршознáвець, -ство, -вчий, віршомáз, -ництво, віршопи́сець, -сний*, MUk. вѣршописъ, -писецъ (XVII c. — XVIII c.). — Subst. *одини́ця ритмізóваної мóви; поети́чний твір; віршóвана мóва, поéзія*, Лесин-Пулинець 52.

From Lat. *versus* 'ts', through the medium of Po. *wiersz*, Miklosich 384, Brückner 617, Richhardt 112, Акуленко 136, a. o.

віршт́лі Wd. 'wieners', first recorded in the XX c. (РССтоцький 4, 214). — Subst. *ковбáски.*

From ModHG. (Wiener-) *Würstel* 'ts', РССтоцький l. c.

вір'я see вір 3.

вірьóвка, Вірьóвка see верв.

вíса Wd. (Желеховський 1, 107), Ed. **вісá,** висá (Черкáщина, Лисенко ЛБюлетень 6, 10), 'weight', OUk. вѣского Gsg. (1351), вѣсныхъ Gpl. (1366), вѣсчого (1443), OES. весити (1136), вѣсити (1330); BRu. *навісý*, Ru. *вес, вéсить*, OCS. *vъvěsiti vъzvěsiti sę*, Bu. *вéся*, Sln. *vésiti*, Cz. *věsiti*, Slk. *vesit'*, Po. *po-wiesić*, UpSo. *wjesyć*. — Deriv. *за[на]віс[к]а, повíса, гульвíса*, Wd. *вісáк, вісили́ця* (Желеховський l. c.); several prefixed pf. : *ви́вісити, на-, об-, під-, по-, роз- вíсити* along with corresponding impf. : *ви-, на-, об-, під-, по[по]ня- при-, [по]роз- вішувати, -ання*, see also *вíшати*. — Syn. *тягáр, вагá.*

Uk. *вісá, -вісити, -вішувати* and *вíшати* on one side, and *ви́сіти* on the other go back to PS. roots **věs-* : **vis-* 'to hang' which, according to Mikkola 3, 72, are connected with Teut. root **veg-* in OHG. *wâga*, ModHG. *Wage* 'weight', Goth. *gawigan* 'to move', ONor. *vega* 'to move, rock, weight', etc., IE. roots ***u̯ēk-* : ***u̯īk;* cf. also Machek 568; some older etymologists connected these words with Goth. *weihs* 'sacred, holy', Berneker Kelle-Festschr. 1-2, others referred them to Lith. *vaipýtis* 'to gape' and (in ablaut :) *atvìpti* 'to hang down', etc., Ильинский ИзвОРЯС, 23 : 1, 125, followed by Георгиев 138; no solution of the problem is advanced by Vasmer in his ED. 1, 192, 204 (here Uk. *віси-ти* falsely instead of *-вісити*).

вíсень dial. see óсінь.

вíсім 'eight', MUk. восимъ (1660), OES. восмь, съ восми; BRu. *вóсем*, Ru. *вóсемь*, OCS. *osmь*, Bu. *óсем*, Ma. *óсум*, SC. *ȍsam*, Sln. *osem*, Cz. *osm*, Slk. *osem*, Po. *osiem*, *ośm*, LoSo. *wosym*, UpSo. *wósom*. — Deriv. *вóсьмеро, восьмери́к, -и́чний, вóсьмий, восьмýха, -ýшка, восьмáка,*

восьми́на, compounds : *вісімна́дцять, -тка, вісімдеся́т, -ка, вісімсо́т; восьми- весловий, -вірш, -годи́нний, -гра́нний, -гра́нник, -гриве́нник, -де́нний, -деся́тник, -кра́тний, -ку́тний, -ку́тник, -лі́тній, -ніг, -пі́льний, -промі́нний, -разо́вий, -рі́чний, -складо́вий, -со́тий, -сотлі́тній, -сотлі́ття, -сотрі́чний, -сотрі́ччя, -сто́пний*, etc.

PS. **osmь* 'ts' based on **osmъ* 'eighth', IE. ***oktō(u)*, cf. Lith. *aštuo-nì*, Skt. *aštá*, Av. *ašta*, Arm. *ut'*, Gk. *oktṓ*, Alb. *tetë*, Lat. *octō*, ToA. *okät*, ToB. *okt*, OIr. *ocht*, Cymr. *wyth*, Goth. *ahtau*, OIc. *ātta*, OHG., AS. ahto, ModHG. *acht*, E. *eight*, Преображенский 1, 99, Kluge 3, Brückner 386, Trautmann 15-16, Pokorny 775, Шевельов 534, 613, a. o.

віск, Gsg. во́ску 'wax', MUk. воскъ (1591), воски Apl. (1552), воскй Apl. (XVII c.), воску Gsg. (XVIII c.), OES. воскъ (1073 Ізб. Св.), въску Gsg. (XII c.), воску Gsg. (1284); BRu., Ru. *воск*, OCS. *voskъ*, Bu. *во́сък*, SC. *vȍsak*, Sln. *vôsok*, Cz., Slk. *vosk*, Po. *wosk*, LoSo., UpSo. *wósk*, Plb. *wask*. — Deriv. *воскі́вка, воскови́й, -и́к, -и́на, воскува́тий, ви́воскувати, [на-, під-, по-]воскува́ти, -а́ння, воско́ваний, воско́вник, вощани́й, во́щення, вощи́на, -и́нний, вощи́ти[ся], вощі́ння;* compounds : *воскобі́й, -ний, -ник, -ня, воскобо́їна;* FN. *Воскобі́йник, Вощи́нник.* — Syn. *органі́чна речови́на, що її виділя́ють за́лози бджіл.*

PS. **voskъ* 'ts', IE. ***u̯oks-ko-*, cf. Lith. *vãškas*, OHG, MHG. *wahs*, OIc. *vax*, AS. *weahs*, E. *wax*, Trautmann 343, Kiparsky 1, 95-96, Pokorny 1117, a. o.; some etymologists consider it a borrowing from G., e. g. Kluge 380, however, no evidence is advanced to support this view, cf. Kiparsky l. c., Skeat 704, Machek 573, Георгиев 177, Шевельов 141.

віскі AmUk. also віска (Білаш 157), виска (Жлуктенко 120) 'whisky', ModUk.; BRu. ts, Ru. *ви́ски* (since 1835), Po. *whisky*, etc. — Subst. *горі́лка з ячме́ню, жи́та, ри́жу й т. п.*

From E. *whisky* 'ts', Kirkconnell 10, Орел 170.

віско́за 'viscose; rayon', ModUK.; BRu. ts, Ru. *виско́за*, Po. *wiskoza, etc.* — Deriv. *віско́зний, -ність.* — Subst. *клейке́ те́чиво з целюльо́зи.*

From Lat. *viscosus* 'sticky, clammy', АкСл. 2, 392, Орел 1, 70.

віскри́вий 'snotty, snivelly', ModUk. only. — Deriv. *віскри́вець, віскря́к‖оскря́к, завіскри́тися.* — Syn. *сопли́вий, неоха́йний*, Ващенко 15.

A local neologism of Київщина and Полтавщина; the form *оскря́к* points to the root **skr-* as in *скребти́, скро́бати*, see s. vv.; initial *віскр-* < **воскр-* < *оскр-* is explainable by prothetic ікання as in *він, від, вівця́*, etc.

Вісла see Вісла.

віслюк : осе́л.

вісмут, also бісмут 'bismuth', ModUk.; BRu. ts. Ru. *ви́смут* (since 1780), Po. *bismut*, etc. — Deriv. *вісмуто́вий, вісмути́н.* — Subst. *хемі́чний елеме́нт* (Bi), *легкото́пкий мета́л*, Орел 132.

From LLat. *bismutum*, OHG. *bismuth*, more commonly *wissmut[h];* the ultimate source is unknown.

вісни́й dial. see вісь.

вісник see віда.

вісо́н 'fine silk stuff' ModUk. — Subst. *дорога́ тонка́ ткани́на пурпуро́вого ко́льору, о́дяг з які́ї носи́ли в староdáвній Гре́ції й Ри́мі.*

From Gk. *výssos* 'ts'.

віспа 'smallpox', ModUk.; BRu. *во́спа,* Ru. *о́спа,* SC. *ȍspa,* Sln. *ósepnice, ósipa,* Cz. *ospice,* Slk. *osýpky,* Po. *ospa,* LoSo. *wospica, hospice,* UpSo. *wosypicy.* — Deriv. *віспи́н-[к]а, віспува́тий, віспо́ваний, віспя́ний, віспо- щепі́й-[ка], -ще́плення, -щепи́льний.* — Subst. *(дитя́ча) інфекці́йна неду́га з ви́сипкою на ті́лі.*

Based on *си́пати* (**o-sъp-a*) q. v.; initial prothetic ікання like in *він, від, вівця́,* etc.

Віссаріо́н PN. Vissarion, MUk. Виссаріѡн : по́лный, гори́стый; негрѣшен въ всем (1627 Беринда); BRu. ts, Ru. *Виссарио́н.* — Deriv. *Віссаріо́нович, Віссаріо́нівна.*

From Gk. *Vissaríōn* (< *Bessaríōnos*), Lat. *Bessario.*

віст AmUk. also вист (Білаш 145) 'whist (card game)', ModUk.; BRu. ts, Ru. *вист,* Po. *wist,* etc. — Subst. *гра в ка́рти.*

From E. *whist* 'ts'; the game was at first called *whisk,* so named from the sweeping up or *whisking* off the cards, Skeat 712.

вісти, вім, віси́, arch. 'to know' see віда.

вістка see віда.

вістря : о́стрий.

вість see віда.

вісяни́ця see вісь.

вісь, Gsg. о́сі 'axle; axis', OES. ось; BRu. *вось,* Ru. *ось,* Bu. *ос,* Ma. *оска,* SC. *ôs, ȍsa,* Sln. *ôs,* Cz. *osa,* Slk. *os,* Po. *oś,* LoSo. *wos,* UpSo. *woska,* Plb. *vüs.* — Deriv. *віська, вісни́й, осьови́й;* Wd. *віс[ь]ня́к, вісяни́ця.* — Syn. *пря-ма́, довко́ла яко́ї оберта́ється ко́лесо.*

PS. **osь* 'ts', IE. ***aks-* : ***aĝes-* 'axis', cf. Lith. *ašìs,* OPr. *assis,* Skt. *ákša-,* Gk. *áksōn,* Lat. *axis,* Cymr. *echel,* OHG. *ahsa,* MHG. *ahse,* ModHG. *Achse,* AS. *eaxl,* E. *axle,* a. o., Meillet Ét. 262, Преображенский 1, 667, Kluge 3, Brückner 386, Trautmann 14, Младенов 387, Pokorny 6 (false: OCS. *osъ*), Skeat 42, Шевельов 118, 129, a. o.

вісьо́лка dial. 'spattle, pot-ladle, spatula' (Нижнє Подністро́в'я, Дзендзелівський ЛБюлетень 6, 40), first recorded in 1958; Po. dial. *wisiołka.* — Deriv. *вісьо́лочка.* — Subst. *лопа́точка, за допомо́гою яко́ї розчиня́ють хліб, вид копи́стки,* Дзендзелівський l. c.

From Po. dial. *wisiołka* 'ts'.

вісьта! Wd. interj. gee! (for oxen or horses to turn left), first recorded in the XIX c.; Slk. *vista!,* Po. *wiśta!* — Deriv. *вісьта - вйо!;* Wd. *вісьта́к* (Угнів, Лев 8).

Of obscure origin; perhaps it is connected with It. *vista* 'sight'.

ві́та, ві́тка arch. віть, Wd. вітьва (Желеховський 1, 108) 'branch', MUk. вѣтвъ (1596 Зизаній), вѣть (1587 ХА), вѣтми Ipl. (XVII c.), веті Apl. (XVII c. Гептаглот 18), OES. вѣтви Apl. (XI c. Остр. єв.), вѣть; BRu. *вѣтка,* Ru. *ветвь, ве́тка,* OCS. *větvь, větvije,* Bu. *ве́тва, ве́тка,* Ma. *ве́тка,* SC. *vȉtka,* Sln. *vȋtva,* Cz., Slk. *větev,* Po. *witwa, witka,* Ca. *wietew.* — Deriv. *віття. ві́тонька, -очка, віти́стий, вітла́[с]тий, вітви́стий;* FN. *Ві́тик, Вітви́цький‖Витви́цький;* GN. *Ві́твиця‖Ви́твиця.* — Syn. *га́лузь, гі́лка,* Тимченко 490.

PS. **větvь* 'ts', IE. root ***u̯ei-* : ***u̯i-* see ви́ти 1.

віта́льний 'vital', ModUk.; BRu. *віта́льны,* Ru. *вита́льный,* Po. *witalny,* etc. — Deriv. *віта́льність, віталі́ст, віталі́зм, віталісти́чний.* — Subst. *життє́вий, життьови́й.*

From Lat. *vītalis* 'ts', Орел 170.

вітамін 'vitamin', ModUk.; BRu. ts, Ru. *витамин*, Po. *witamin*, etc. — Deriv. *вітамінчик, вітамінозний, вітамінізація, вітамінізувати.* — Subst. *органічна речовина, необхідна для життєдіяльности й існування тваринного й людського організму.*

The word *vitamin* was coined by Vladimir Funk, in 1910, from Lat. *vīta* 'life' and *amine*, from *ammonia (sal ammoniac)* from the spring at the temple of Jupiter *Ammon*, Shipley 381, АкСл. 2, 395, Орел 170, see also Lange JP. 16, 92 and Estreicher ibid. 124.

вітати see витати.

вітер 'wind, breeze', MUk. вѣтер (1586), вѣтръ (1596 Зизаній), вѣтровѣ Dsg., вѣтромъ Isg., вѣтры Apl. (XVII c.), вѣтеръ (XVIII c.), OES. вѣтри Npl. (XI c. Остр. ев.), вѣтръ (1073 Ізб. Св.); BRu. *вецер*, Ru. *ветер*, OCS. *větrъ*, Bu. *вятър*, Ma. *ветар*||*ветор*, SC. *vjȅtar*, Sln. *vêter*, Cz. *vítr*, Slk. *vietor*, Po. *wiatr*, LoSo. *wětš*, UpSo. *wětr*. — Deriv. *віт[е]рець, вітронько, вітрик, -иця, вітрило, вітрюга, вітрюган, вітровіння, вітрівка, вітряк, вітрячок, вітрильний, -ик, вітровий, вітруватий, вітряний, -но, вітряний, [про]вітрити[ся], [з]вітріти*, etc.; compounds : *вітро-бій, -вій, -гон, -гонити, -гонка, -двигун, -захисний, -летень, -лом, -мір, гонивітер*, etc.; FN. *Вітренко;* GN. *Вітрівка.* — Syn. *рух повітря, повітря в русі, струя повітря.*

PS. **vētrъ*, BS. **u̯ētr-* 'ts', cf. Lith. *vė̃tra* 'storm', OPr. *wetro* 'wind', Latv. *vẽtra* 'storm', IE. root ***u̯ē-*, see віяти; re. formation and gender of Sl. **vētrъ* see Meillet Ét. 407, Trautmann 345, a. o.

вітраж 'glazing, stained glass windows; window display', ModUk.; BRu. ts, Ru. *витраж*, Po. *witraż*. — Deriv. *вітражний.* — Subst. *візерунки, малювання на склі,* Бойків 90.

From Fr. *vitrage* 'ts', Льохін 124, Орел 171.

вітрина 'show-, display-window; glass case; glazing', ModUk.; BRu. *вітрына*, Ru. *витрина*, Po. *witryna*, etc. — Deriv. *вітринка, вітринний.* — Subst. *виставове вікно.*

From Fr. *vitrine* 'ts', Орел 171. АкСл. 2, 397.

вітріоль 'vitriol; sulfuric acid', ModUk. BRu. ts, Ru. *витриоль*, Po. *witriol*, etc. — Subst. *сіль сірчаної кислоти,* Бойків 90.

From Fr. *vitriol* 'ts', the ultimate source being LLat. *vitriolum*, Орел 171, Gamillscheg 894.

вітти, віттіля dial. (Дорошенко Сумщина, ДБюлетень 9, 106) = відти, відтіля.

вітха dial. 'thin ice on the river' (Наддніпрянщина, Тарасенко ДБюлетень 8, 61), first recorded in 1961. — Syn. *шерех.*

From **від-тха* <**віт-тха* <**ot-dъxa*, see дихати; according to Горбач it is connected with ветхий, Po. *wiotki* 'thin' (orally 9. 9. 1965).

вітце Wd. 'shaft of a plow between two oxen', first recorded in the XX c. (Надсяння, Пшеп'юрська 83). — Subst. *дишель воловою плуга,* Пшеп'юрська l. c.

From **ojьce* with secondary *t*, see війя.

вітчизна, вітчим, вітчина, etc. see отець.

віть 1. = віта.

віть 2. in : **віть** за віть, also веть за веть, MUk. веты за веть (XVIII c.), ветъ за ветъ (XVII c.) 'an eye for an eye, a tooth for a tooth'; Po. *wet za wet* 'ts'. — Syn. *око за око, зуб за зуб,* Тимченко 226.

Like *ветовáти* the word is connected with MHG. *wet[t]e, wet,* see s. v.; Uk. ikannya *(веть > вітъ)* and final palatalization point to an old borrowing.

Віфлеéм, Wd. Вифлеéм, Вефлеéм GN. Bethlehem, MUk. Вифлеем (1627 Беринда), Вифлео̄мь (XVI c. Хр. 1, 293), OES. до Вифлеома (Хр. 1, 78), от Вифлеома (Хр. 2, 65), Ru. *Вифлеéм,* Po. *Betlejem,* etc. — Deriv. *віфлеéмський.* — Subst. *місце наро́дження Христá.*

From Gk. *Vifleem, Vefleem,* the ultimate source being Hb. *Beth-lehem* 'place of bread, bread house' or 'place where no one is hungry'; re. *b > v* cf. Altbauer AUA. 8, 118.

віх, віхá, Wd. в'ю́ха (Желеховський 1, 132) 'Cicuta L.: water-hemlock'; *віха* 'guide-post, landmark'; BRu. *вяхá,* Ru. *вех, вéха,* also *вехá,* MRu. вѣха (XVI c. АкСл. 2, 253), Bu. *вехá,* Sln. *vêha,* Cz. *vích[a],* Slk. *viecha,* Po. *wiecha,* LoSo., UpSo. *wjecha.* — Deriv. *віхало, віхівець, -вський, віхола, -лити, віхоть, віхтик,* Wd. *зміновіхівець, -вка, -вський, -ство.* — Syn. *цику́та; ти́чка (для орієнтáції).*

PS. **věxъ, *věxa* 'wisp of straw', IE. root ***u̯eis-* : ***u̯ois-* 'to turn', ***u̯oiso-* 'rod', evidenced in Skt. *vēsta-* 'band, loop', Lat. *virga* 'rod', Sw. *vese* 'tuft, bunch', AS. *wār* 'sea-weed', OIc. *visk* 'bundle', etc., Lidén IF. 18, 496-497, Ильинский ИзвОРЯС. 20 : 3, 74, Георгиев 138, Pokorny 1133, a. o.; re. accent see Kiparsky 2, 190.

віхор see ви́хор.

віхоть see віх.

віц Wd. 'joke', ModUk.; Po. dial. *wic.* — Deriv. Wd. *віцо́вний, [по]віцувáти.* — Subst. *жарт, анекдо́т.*

From ModHG. *Witz* 'ts', РССтоцький 4, 219.

віце- a compound-forming element 'vice-' in such words as *віцеадмірáл, віцедирéктор, віцеко́нсул, віцекáнцлер,* *віцепрезидéнт, віцереґéнт,* etc., known to all other Sl. — Subst. *засту́пник, помічни́к,* Бойків 90.

From Lat. *vice* 'in place of; subordinate to' (: *vicis* 'turn, change').

віцмунди́р 'uniform', ModUk.; BRu. *віцмундзíр,* Ru. *вицмунди́р* (since 1891). — Subst. *формáльний о́дяг цивільних службо́вців.*

From Ru. *вицмунди́р* 'ts'; see віце- and мунди́р.

віче 'public meeting (assembly)', MUk. вѣче (XV c.), OES. вѣче, вѣчь, also вѣще, вѣце; BRu. *веча,* Ru. *вече,* OCS. *věšte,* SC. *véće, vijéće,* OCz. *věce,* Po. *wiec.* — Deriv. *вічови́й, -и́к, вічувáти.* — Syn. *наро́дні збо́ри,* Тимченко 492.

PS. **větje* 'ts', root **vět-* as in OCS. **větъ* 'decision', see відвíт.

вічі, вíчко see о́ко.

вічний see вік.

вішати 'to hang (up), suspend', MUk. вѣшати (1468), вѣшают, вѣшали (XVII c.), вѣшатися (1624), вѣшался (XVIII c.), OES. вѣшати, вѣшаите; BRu. *вéшаць,* Ru. *вéшать,* OCS. *oběšati,* Bu. dial. *вéшам,* SC. *věšati,* Sln. *obéšati,* Cz. *věšeti,* Slk. *věšat',* Po. *wieszać,* UpSo. *wěšeć.* — Deriv. *вішатися, -ання, віши́ти, вішення, вішалка, вішальний, -ик, -иця;* see also вíсити. — Syn. *чепля́ти, щоб ви́сіло, карáти повішенням (на ши́бениці),* Тимченко 493.

PS. **věsjati* impf. : **věsiti,* see вíсити under вíса, вісá.

віщ, віщий 'prophetic, fatidic', MUk. вѣщого Gsg. (XVI c. КрехАп. 2, 19), вѣща (XVI c.), OES. вѣщии; BRu. *вéшчы,* Ru. *вéщий,* OCS. *věšte, věštanije, věštati,* Bu. *вещ, вящ,* SC. *věšt, vjěšt,* Sln. *vėšča,* Cz. *věští,* Slk.

vešti, Po. *wieszcz[y].* — Deriv. *віщо, віщу́н, -ка, -ство, -ський, віщити, віщ[ув]а́ти, -а́ння провіща́ти, віщо́вий, віщли́вий,* MUk. вѣщба (1627 Беринда), вѣщбарскый, вѣщбярскый (XVII c.), вѣщка, (XVII c.), вѣщоване (XVII c.), вѣщокъ (XVII c.), вѣщеба (XVIII c.); FN. *Віщу́н.* — Syn. *що ма́є дар віщува́ння, проро́чий,* Тимченко 494.

PS. **věd-tjь* 'ts', root **věd-* 'to know', see віда.

віщо used only after prepositions or prefixes за, на, п[р]о, e. g. *за віщо, навіщо п[р]о віщо‖п[р]овіщо,* etc. 'why, what for, for what purpose', ModUk. only. — Syn. *завіщо = за́що, навіщо = на́що, п[р]овіщо = п[р]о́що,* etc.

From *вість (: вісти* see *віда)* — *що,* viz. : *за-вість-що, на-вість-що, п[р]о-вість-що,* etc.; see also що.

вія 'eyelash', MUk. вѣ'жда : вѣ'я, повѣ'ка (1627 Беринда), OES. вѣжа, (from OCS. :) вѣжда, OCS. *věžda,* Bu. *ве́жда,* CS. *vjȅdja,* Sln. *vȇja,* Cz. *vějička.* — Deriv. *ві́йка, ві́йковий, війча́стий, вія́стий* (neologism of Винниченко, 1928); see also *Вій.* — Syn. *повіка; війни́ці, клі́пи, клі́повки,* Уманець 903.

Machek equates Uk. *ві́я* with Cz. *vějička* and, further, with OCS. *věžda,* Ru. *ве́жа,* etc., explaining Uk. and Cz. forms (with *j* instead of *ž, žd*) by "some kind of analogy", cf. his ED. 559; Uk. *війни́ці* points to *ві́яти* as a possible basis for the analogy; OCS. *věžda,* Ru. *ве́жа,* etc., are usually connected with **viděti,* see ви́діти, cf. Miklosich 391, followed by Преображенский 1, 107, Vasmer 1, 178, Георгиев 128, a. o.

вія́ see вій́я.

віяду́кт 'viaduct', ModUk.; BRu. *віяду́к,* Ru. *виаду́к,* (since 1863), *виаду́кт* (in 1891), Po. *wiadukt,* etc. — Deriv. *віяду́ктовий.* — Subst. *залізни́чий, перева́жно, міст з лу́ками,* Бойків 90; see also віаду́к.

From Lat. *via ducta* 'way conducted across'; dial. *віаду́к* through the medium of Fr. viaduc.

віяндо́т AmUk. 'wyandotte', ModUк.; Ru. *виандо́т.* — Subst. *америка́нська поро́да куре́й.*

From E. *wyandotte* 'ts', АкСл. 2, 344.

віяти 'to winnow, blow, fan (of grain)', MUk. вѣяти (1489), вѣє (XVI c.), вѣял (КрехAn. 2, 19), вѣючи (XVII c.), вѣйся (XVIII c.), OES. вѣяти; BRu. *ве́яць,* Ru. *ве́ять,* OCS. *vějati,* Bu. *ве́я,* Ma. *вее,* SC. *vı̏jati,* Sln. *véti,* Cz. *váti,* Slk. *viat',* Po. *wiać.* — Deriv. *ві́ятися, війну́ти[ся], ви́віяти, вивіва́ти, від-, з[а]-, на-, о[б]-, під-, п[р]о-, при-, роз- ві́яти, -яння, від-, з[а]-, на-, о[б]-, під-, при-, п[р]о-, роз- віва́ти, -а́ння, завія, ві́яло, -льце, -вий, -поді́бний, ві́ялка ві́яльний, -ик, -иця, пові́йка, -йниця, пові́єчка, повія, пові[й]ну́ти, війни́ці.* GN. *Війни́нці.* — Syn. *(зле́гка :) подува́ти, подиха́ти; (сильні́ше :) ду́ти; (нава́льно :) бурха́ти, бушува́ти,* Деркач 43.

PS. **vějati* 'ts', IE. root ***u̯ē-* evidenced in Lith. *vė́jas,* Latv. *vẽjš* 'wind', Skt. *vā́ti* 'he blows', Gk. *áēmi* 'I blow', Goth. *waian,* AS. *wâwan,* OHG. *wâjan,* ModHG. *wehen* 'to blow', etc., Miklosich 387, Kluge 387, Преображенский 1, 110, Trautmann 345, Machek 556, Георгиев 141, Pokorny 82 - 83, Шевельов 25, 167, a. o.; see also ві́тер.

віяшкú Npl. dial. : вити.

вйо! interj. 'giddap! (in driving horses)', first recorded in the XIX c.; known also dial. to Slk. and Po. — Deriv. *вйо́кати, -ання, вйо́кнути.* — Syn. *гей!*

Of obscure origin; perhaps it is connected with It. *via* 'road, way'.

вказа́ти, вказі́вка, вказівни́й, etc. : каза́ти.

вклад, вкладáти, вклáсти, etc. : клад, клáсти.

включа́ти, включи́ти, etc. : ключ.

вко́ло : кóло.

вко́ськати = укóськати.

Вкраї́на, Вкраїнонька dial., poet. for Україна, Українонька.

вкра́сти : крáсти.

вку́пі : кýпа.

влагки́й dial. = волóгий, see волóга.

влад : лад.

вла́да, Wd. владá 'power, authority, rule', MUk. влады Gsg. (1620), влады́чество — влáдарство (1596 Зизаній, 1627 Беринда), OES. владъ, владь[ство]; BRu. *улáда,* Ma. *влáда* Cz. *vlada,* Po. *władza.* — Deriv. *влáдар, -ка, влáдний, -ник, -ність, -но, владýщий, владáти, -áння, владарювáти, -áння, владувáти, -áння, всевлáддя, -áдний, -áдність, -áдно; Влади́мир* (Шевченко 1, 110); see also владика, власть, вóлость, володі́ти. — Syn. *власть, володі́ння, си́ла, прáво керувáти, управля́ти; прáво, вóля,* Тимченко 264.

PS. root **vold-* the same as in *володі́ти, вóлость,* etc.; Uk. *влáда* is either a borrowing from Cz. (cf. Огієнко РМ. 2, 207) or a MUk. neologism (XVII c.) based on OCS. *vladyka, vlastь, vladǫ (: vlasti),* etc.

влади́ка 'ruler, sovereign, lord; title of bishop', MUk. у владыки (1539), владика (XVII c.), OUk. влдка (1366), владыка (1422), OES. владыка, владыкамъ Dpl. (XI c. Остр. єв.), Вл[д]ко Vsg. (XII c.), до владыкы (1230),

BRu. *уладыка,* Ru. *владыка,* OCS. *vladyka,* Bu., Ma. *влади́ка,* SC. *vlâdika,* Sln. *vladíka,* OCz. *vladyka,* OPo. *włodyka.* — Deriv. *влади́цтво, -и́чиця, -и́чний, влади́кувати, -ання,* MUk. владыцство (1572), влдчца (1489), владичий, (1589), владычніи (1549), владычынъ (1580); FN. *Влади́ка.* — Syn. *влáдар, пан,* Тимченко 266.

From OCS. *vladyka* 'ts', PS. root **vold-* the same as in *володі́ти, вóлость,* etc., see s. vv.

вла́пити, улáпити SoCp. see лáпати.

Влас, Улáс, also Влáсій PN. Vlas, Ulas, Blasius, MUk. Власїа Gsg. (1484 Пом'яник), Влáсій (1627 Беринда), Влас (1737 Інтермедії 137); BRu. *Улáс,* Ru. *Влас, Влáсий.* — Deriv. *Влáсович, Влáсівна; Улáсович, Улáсівна; Влáсійович, Власі́йвна;* FN. *Влáсів, Влáсенко, Улáсенко, Влас[і]ю́к, Власі́єнко;* GN. *Влáсівка, Власюки́, Влáщинці.*

From Lat. *Blasius (: blasius* 'babbler', Тарнавецька 117); the change of orig *b* > *v* is motivated by such pairs as *Барбáра : Варвáра, Бенеди́кт : Венеди́кт, Боніфáтій : Воніфáтій,* etc.; re. its f/e. attributes cf. Kałużniacki Jagić-Festschrift 507 - 508.

вла́сний, -ність, -но, etc. see власть.

власти́вий, -вість, власти́тель, -ка, властилю́бний, -ність, etc. see власть.

власть 'power, strength; authority, rule', MUk. власть (1678), власт (XVII c.), власти Gsg. (XVIII c.), пудъ... властіовъ (XVIII c.), OES. власть (XI c. Остр. єв.), власти Gsg. (XI c.), по... власти (XIII c.); Ru. *власть,* OCS. *vlastь,* Bu., Ma. *власт,* SC. *vlâst,* Sln. *lâst,* Cz. *vlast;* see also вóлость. — Deriv. *власти́тель, -ка, власти́вий, влáсний, -ник, -ниця, -ницький, -ність, -не, -но, влáстен,* compounds : *повновлáсть, повновлáсник, рабо-*

власник, власнору́чний, -но, властолю́бець, власто-лю́бний, -ність, -но, властолю́бство; MUk. власныи (1545), властний (XVI c.), властвовання (XVIII c.), вла́стельски (XVII c.), властельскіи (XVIII c.), властелствуютъ (XVIII c.), вла́стель (XVII c.), властивою Isg. (XVII c.), властолюбивый (XVIII c.), властолюбия Gsg. (XVIII c.), OUk. властною Isg. (1388), властому Dsg. (1438). — Syn. *вла́да, панува́ння, міць, си́ла; пра́во, во́ля,* Тимченко 270.

From OCS. *vlastь* 'ts', PS. root **vold-* the same as in *во́лость, володі́ти,* etc., see s. vv.

власяни́ця (Шевченко 1, 105) see во́лос.

влах see воло́х.

влашто́вувати, влаштува́ти : лаштува́ти.

влиґа́ти Wd. 'to run away' (Серафинці, Велигорський PM. 3, 275), first recorded in the XX c. — Subst. *втіка́ти.*

Derived from Wd. *ли́ґати,* see *лига́ти;* the evolution of meaning is not quite clear; perhaps it was based on the common semantic element of 'disappearance' in both *ли́ґати* and *втіка́ти.*

влипа́ти, вли́пнути : ли́пнути, see липки́й.

влі́тку, влі́ті : лі́то.

вло́га Bk. влого́вина : ложи́ти.

Влур see Овлу́р.

влуча́ти, влу́чити : лу́чити, see лук.

влу́чний : лук.

влюби́тися, влюбля́тися : люби́ти.

вме́рти, вмира́ти : ме́рти.

вмить : мить.

вмісти́ти, вміща́ти = місти́ти see мі́сто.

вмі́ти = умі́ти.

вмотика́тися Bk. 'to get tired' (Кміт 34), first recorded in the XX c. — Subst. *вму́читися, струди́тися,* Кміт l. c.

Based on *мота́тися* 'to be in motion', see мота́ти.

вниз : низ.

внівець see ні́вечити.

внови́тий Bk. 'naive, silly' (Кміт 34), first recorded in the XX c. — Subst. *наї́вний.*

Based on нови́й, q. v.

вну Bk. 'in the middle' (Кміт 34), first recorded in the XX c.; OCS. *vъnu* 'outside'. — Subst. *всереди́ні.*

Origin obscure; all attempts to explain the word, cf. Vasmer 1, 210, are inconvincible.

внук, ону́к, уну́к, dial. воуну́к (Львів), вуну́к (Батюки), гоуну́к, гуну́к (Волинь), мнук (Доли), also вну́ка, ону́ка (Бурячок 55) 'grandson, grandchild', MUk. внуци (XVI c. Сл. плк. Іг.), изъ унукомъ (1564 Бурячок 56), унучатомъ Dpl. (1578 ibid.), внучат (1670 ibid.), в'нукъ (XVIII c.), OES. вноукъ (1011), вънoукъ, вънуци (1073 Ізб. Св.), вънoукы Apl., со оунуками, въ вънoуцѣхъ; BRu. *уну́к,* Ru., Bu., Ma. *внук,* SC. *ȕnuk,* Sln. *vnȗk,* Cz., Slk. *vnuk,* Po. *wnuk,* OPo. also *wnęk,* UpSo. *wnuk.* — Deriv. *вну́ка, вну́чок, вну́чка, уну́чка, ону́чка, вну́чечка, онуча́[тко], ону-ча́та,* dial. *уну́чко, гону́чко, вну́ченько, ону́ченько, вну́цьо, внучи́ще, внучи́сько,* (Бурячок 56). — Syn. *син си́на, син дочки́, до́ньчин син,* Бурячок 55.

Uk. forms *ону́к* and dial. *воуну́к, гоуну́к,* support the explanation of *внук* as PS. **v-ъn-ukъ,* with root *ъn-* related by apophony to *on-,* IE. ***an-* 'male or female ancestor', cf. OPr. *ane* 'old mother', Lith. *anýta* 'mother-in-law', Arm.

han 'grandmother', Gk. *anṓ*, Lat. *anna* 'foster-mother,' OHG. *ano* 'grandfather, ancestor', ModHG. *Enkel* 'grandson', etc.; the morphem *-ukъ* is frequently found in Uk. as a diminutive suffix, e. g. *шевчу́к, міщанчу́к, чабанчу́к, кухарчу́к*, РССтоцький 1, 56 - 57; hence *ону́к*||*внук* is a diminutive and signifies lit. 'little grandfather, grandfather's child', cf. the similar evolution of meaning in Lat. *avunculus* 'little grandfather' — 'grandfather's heir' : *avus* 'grandfather', Miklosich 396, Kluge 73, 256, Преображенский 1, 88 - 89, Brückner 628, Младенов 73, Ильинский РФВ. 65, 227 - 228, Trautmann 9, Machek 571 - 572, Георгиев 167, Pokorny 36 - 37, a. o.; less persuasive is the etymology of Vaillant RES. 11, 206, (:Skt. *anuka-, anucī);* extensively deals with *внук* Бурячок 55 - 57; cf. also Шевельов 319.

вну́трішній : нутро́.

в. о. abbr. : вико́нуючий обо́в'язки 'acting; plenipotentiary'.

во see в.

во́бла 'vobla, Caspian roach,' ModUk., BRu., Ru. ts. — Syn. *каспі́йська плі́тка.*

From Ru. *во́бла* derived from *во́блый* 'round', cf. Горяев 52, followed by Преображенский 1, 89, Vasmer 1, 211, a. o.; see ві́блий.

во́блиця Bk. 'fortune-teller' (Кміт 34), first recorded in the XX c. — Subst. *воро́жка.*

Origin obscure; its connection with *во́бла, ві́блий* or the following entry, though possible, cannot be substantiated.

во́б[о]лок, во́блак dial. see о́болок.

вовк 'wolf', Bk. 'lower branch of a spruce-tree' (Кміт 4), MUk. also 'wolf-fur; roast-iron'; вовк, вовку Dsg. (1736 Інтермедії 104), вовъка Gsg. (XVII—XVIII c. ibid. 70), волцы... вовки Npl. (XVII c.), волки Apl. (1589), OES. вълкъ (XI c. Остр. єв.), влъци (1073 Ізб. Св.), волкъ, волкомъ Isg., волкы Ipl.; BRu. *воўк*, Ru., Ma. *волк*, OCS. *влькъ*, Bu. *вълк*, SC. *vûk*, Sln. *vôlk*, Cz., Slk. *vlk*, Po. *wilk*, LoSo *wel'k*, UpSo. *wjelk.* — Deriv. *во́ва, во́вчик, вовча́к, вовчо́к, вовчу́к, вовча́[тко], вовченя́[тко], вовку́н, вовчи́нець, -и́ця, -и́ха, -и́сько, -и́ще, вовцю́га, вовцюга́н, вовчу́г[а], вовчу́ра, вовківня́, вовкови́на, во́вчник, вов[ч]кува́тий, -то, вовкува́ти,* dial. *вовциня́*||*вовчине́* 'бага́то вовкі́в', (Bk. Кміт 34), compounds : *вовко-да́в, -ду́х[ий], -зу́бий, -но́г*, see also *вовкула́к[а]*, MUk. волкогонъ (1726), волкохищный (XVII c.); FN. *Вовк, Вовка́н*||*Волка́н, Вовку́н, Во́вчик, Вовчи́на, Вовчо́к, Вовко́вич*||*Волко́вич,* Волковичъ (1456, Тупиков 506), Волкочовичъ (1561 ibid. 506), Волчковичъ (1456 ibid. 504), *Вовчу́к*||*Волчу́к, Вовче́нко, Волченко* (1658 Тупиков 508), *Вовченю́к, Вовча́нський, Вовчи́нський;* GN. *Вовк, Вовкови́нці, Во́вчик, Вовчо́к, Вовчи́нець, Волкови́я.* — Syn. *драпі́жний звір з родини псів;* MUk. *во́вче ху́тро; залі́зна пі́дставка в ку́хнях, залі́зні шта́бки на ніжка́х, щоб ста́вити ско́вороди над вогне́м,* Тимченко 295; Bk. *галу́за яли́ці, що росте́ додо́лу, або́ ску́пчуєтьcя,* Кміт 34.

PS. **vьlkъ* 'ts', IE. ***u̯l̥ku̯os* 'ts', cf. Lith. *vilkas*, Latv. *vìlks*, OPr. *wìlkis*, Skt. *vŕ̥ka-*, Av. *vəhrka-*, Gk. *lýkos*, Lat. *lupus*, Goth. *wulfs*, OIc. *ulfr*, AS. *wulf*, OHG. *wolf*, etc.; the term has been rightly compared with IE. root ***u̯elk-* 'to march', preserved in Sl. **velkti* (see волокти́), Gk. *hélkō*, so that *вовк* originally meant perhaps 'robber', Kluge 400; others connect it with ***u̯el-* 'to tear' whence the orig. sense : 'tearer', or 'render', from his ravenous nature, Skeat 720; re. etymology see Osthoff IF. 4, 279, Solmsen KZ. 32, 279, Gebauer LF. 5, 300, Meillet Ét. 240, Bohač LF. 33, 106, Loewenthal Archiv 37, 378 (: **vel-* 'yellow-grey'), Specht KZ.

66, 26 - 27, Преображенский 1, 92, Trautmann 359, Mikkola 1, 49, 60; 2, 168, 202, Pokorny 1178, Шанский 65, Шевельов 87, 89, a. o.

вовкула́к[а] 'wer[e]wolf, vampire', ModUk.; BRu. *волкола́к*, Ru. *волко[д]ла́к*, CS. (SC.) *vlъkodlakъ*, SC. *vukòdlak*, Sln. *volkodlàk*, Bu. *вълкола́к*, Po. *wilkołaka, wilkołek* (Brückner PF. 7, 178). — Deriv. *вовкулакува́ти, -а́ння, вовкула́цтво, -цький*. — Syn. *пере́вертень, що набра́в ви́гляду во́вка, вовкоше́рст*, УРЕ 2, 520.

The word is a borrowing from SoS. *vlъkodlakъ* influenced f/e. by *кула́к;* it is usually derived from **vьlkъ* and **dolka* 'fur', Berneker 1, 208, Преображенский 1, 91-92, Brückner 622, Machek 571, † Іларіон 186, Георгиев 206, Cioranescu 897, a. o.

во́вна 'wool', MUk. двадцать рунъ волны (1570), волна (XVI—XVII c. Худаш 47), волна рекше шерсть (XVII c. Алфавит 29), волнъ Gpl. (XVII c.), волну Asg. (XVIII c.), OES. отъ влъны (1073 Ізб. Св.), вълны Gsg. (1193), на влънѣхъ (XIV c.); BRu., Ru., Ma. *во́лна*, Bu. *въ'лна*, SC. *vȕna*, Sln. *vólna*, Cz., Slk. *vlna*, Po. *wełna*, LoSo. *wałma*, UpSo. *wołma*. — Deriv. *вовни́стий, во́вняний;* FN. *Вовне́нко*. — Syn. *м'яки́й во́лос з ше́рсти*, Тимченко 295.

PS. **vьlna*, IE. *u̯l̥nā* 'ts', evidenced in Lith. *vìlna*, Latv. *vilna* 'ts', OPr. *wilna* 'jacket', Skt. *ū́rṇā* 'wool', Av. *varənā*, Gk. *lēnos*, Lat. *lāna*, Goth. *wulla*, OHG. *wolla*, E. *wool*, etc.; Skt. *ū́rṇa* is connected with root *vṛ-* 'to cover, wrap', hence the orig. meaning of *wool* was 'that which covers', Kluge 400; cf. also Преображенский 1, 92, Trautmann 359, Skeat 722, Brückner 606, Mikkola 1, 82, Pokorny 1139, a. o.; according to Machek LF. 64, 344 and ED. 571, its orig. meaning was connected with ***u̯el-* 'to tear off or away, to pluck out', cf. also Vasmer 1, 219, Георгиев 207, a. o.

вовту́зити, more often **вовту́зитися** 'to roll, bustle, beat about; to wallow', ModUk. only. — Deriv. *вовту́ження*. — Syn. *вози́тися, товкти́ся, метуши́тися*.

A ModUk. neologism based on *му́затися* 'to quarrel, hicker, scuffle' and *вози́тися* 'to make too much of one, to pay too much attention, to take endless trouble'.

во́вшім Wd. 'yes' (Воля Висо́цька, Колодій PM. 5, 284), first recorded in the XX c.; Po. *owszem*. — Subst. *так*.

From Po. *owszem*, see Wd. о́вшем, о́вшім.

во́гкий, Wd. вогки́й 'wet, moist, damp, humid; soggy', MUk. влъгкости Gsg. (XVI c.), OES. вългъко, влъгъкама Idu.; Ru. *во́лгкый, во́лглый*, Po. *wilgotny*. — Deriv. *во́гкість, во́гко, вогкува́тий, -тість, -то, во́гчати, зво́гчити, зво́гчувати, звогчі́ти*. — Syn. *воло́гий, (рідко:) вільго́тний, ві́льгий; (про пого́ду, дро́ва:) сири́й; (переносно:) гнили́й, мо́крий*, Деркач 44.

From **во́лгкый*, connected with *воло́га*, see s. v.

вогляди́ло SoCp. 'mirror', first recorded in the XX c. (Дзендзелівський 28). — Subst. *дзе́ркало*.

Based on *гляді́ти*, q. v.

воѓо́нь, dial. ого́нь, воге́нь, оге́нь (Wd. Улично, Бодревич PM. 3, 231) 'fire, light, glow', MUk. огня Gsg. (XVII c. Тимченко 856), огон -ignis, од огня (XVII c. Гептаглот 38), OES. огнь (XI c. Остр. єв.), отъ огня, огню, съ огньмь; BRu. *аго́нь*, Ru. *ого́нь*, OCS. *ognь*, Bu. *о́гънь*, Ma. *оган, огин*, SC. *ȍganj*, Sln. *ógenj*, Slk. *oheń*, Po. *ogień*, Ca. *wödźiń*, LoSo. *wogeń*, UpSo. *woheń*. — Deriv. *во́гни[чо]к, во́гнисько, -ище, вогнище́вий, во́гнищний. вогне́вий, -и́к, вогне́нний, -ність, -но, вогни́стий, вогня́ни́й, вогня́стий, вогньови́й, [ро]звогни́ти[ся], [ро]зво́гнювати[ся]*, several compounds : *вогне-ви́дний, -га́сний, га́сник, -ди́мний, -ме́т[ни́й], -небезпе́чний, -небезпе́чність, -но́сний, -но́сність, -па́льний, -покло́нник, -покло́н-*

ство, -припаси, -стійкий, -стійкість, -стрільний, -триви, -тривкий, -тривкість, etc.; here also *вогняночервоний;* GN. *Вогниста земля.* — Syn. *що горить; світло; пальба, стрілянина.*

PS. **огнь*, IE. ***egnis: **ognis* 'ts', cf. Lith. *ugnis*, Latv. *uguns*, Skt. *agnis*, Ht. *Agnis*, Lat. *ignis*, Шахматов ИзвОРЯС, 8 : 2, 322, Преображенский 1, 638, van Wijk ZfslPh. 9, 98-102, Trautmann 334-335, Brückner 375, Machek 335, Pokorny 293, Шевельов 209, a. o.

вогу́л Wd. 'harvest work for one or more sheaves as payment', (Желеховський 1, 114), first recorded in the XIX c. — Deriv. *вогу́льник, -иця, вогу́льщина.* — Subst. *пра́ця при жнива́х за оди́н або́ кі́лька снопі́в.*

Of obscure origin; its semantic connection від *гул, гуляти* cannot be clearly established.

во́ґер Wd. see о́гир, о́ґир.

вода́, Lk. во́да 'water', MUk. вода (1596 Зизаній), во́ду Asg., водо́ю Isg. (1627 Беринда), вода (XVII c. Гептаглот 19), OES. водою Isg., воды Npl., по водамъ (XI c. Остр. єв.), воды Gsg. (XIV c.), вода, воду Asg.; BRu. *вадá*, Ru., Bu. *водá*, OCS. *voda*, Ma. *вóда*, SC. *vòda*, Sln. *vóda*, Cz., Slk. *voda*, Po., LoSo., UpSo. *woda.* — Deriv. *во́ди, води́ця, води́ч[ень]ка, во́день, водне́вий, во́д[оч]ка, во́дний, -ик, водя́вий, -вість, -віти, водя́ни́й -и́к, водяни́стий, -тість, водя́нка, -ковий, -нчик,* several compounds : *водо-боя́знь, -ве́рть, -відві́д[ни́й], -відли́в[ний], -вмі́сний, -вмі́стище, -во́д, -во́з[ний], -ву́д, -господа́рство, -господа́рський, -гра́й, -грі́й[ний], -грі́йня, -ді́л[ьний], -ді́ючий, -є́мкий, -є́мкість, -є́мний, -є́мність, -збі́р, -змі́в[ний], -кори́стування, -кру́т, -ла́з[ний], -лі́й, -ліка́рня, -лікува́льний, -лікува́ння, -літа́к, -маґістра́ль, -ми́й, -мі́р[ний], -мі́сткість, -моро́з, -наливни́й, -намі́рний, -непроникни́й, -непрони́кність, -но́с[ний], -осу́шування, -охоро́нний, -очи́сний, -очи́щувальний, -па́д, -пе́риця, -підіймá льний, -пі́й, -пі́лля, -пла́вний, -постача́ння, -прийма́ч, -при́ск, -прові́д[ний], -проникни́й, -ри́й, -рі́з, -рі́сть, -ро́слі, -розбі́рний, -розпі́лювач, -про́слід, -розподі́льник, -розчи́нний, -свяття, -спа́д, -спу́ск, -сті́к, -сті́чний, -схо́вище, -товчі́ння, -тонна́жність, -тривки́й, -тру́бний, -хре́сний, -хре́ще, -черпа́лка, -черпа́льний, -черпа́льник, водо́йма, -ймище, водянозеле́ний*, etc., (from Ru. :) *водока́чка, водоска́т;* MUk. воденный (XVII c.), водка (XVII c.), водоважца (XVII c.), водовозный (XVIII c.), водолій, -лѣй (XVIII c.), водоносный (XVIII c.), водоносъ (XVII c.), водопродавникъ (XVIII c.), водотокъ (XVI c.), водотопленый (XVII c.); FN. *Во́дний, Во́дник, Води́чний*, MUk. Водичка (1572 Тупиков 88), Водопьян (1654 ibid.); GN. *Вода́, Води́чка, Во́дник, Водо -ла́га, -пі́й, -ми́й, Водяна́, Водяне́, Водяни́й, Во́дяно, Водя́ники, Пу́ща-Води́ця, Водяна́ Ба́лка, Водя́но-Миха́йлівка, Неві́цьке, Синєві́дське,* (river:) *Во́да (Зи́мна, Чо́рна), Водяна́, Водола́жка, Водоспа́дна* (Кат. річок 151); here also : Astr. *Водолі́й;* rel. *Водо́хрище, Водохре́щі*, Hc. *Водо́рші, Водо́рщі*, MUk. по водохрищахъ (XV c.), OUk. передъ водокрещами (1388), наканунѣ водохрещь (1393). — Syn. *оди́н із чотирьо́х елеме́нтів, стихі́й; плин; рідина́.*

PS. **voda*, IE. root ***uod-* : ***ued-*, etc., cf. Goth. *watō*, OIc. *vatn*, OHG. *wazzar*, AS. *watar*, E. *water*, Ht. *wa-a-tar* (*wātar*); the root is related by gradation to ***ūd-* in *ви́дра*, q. v., and Skt. *udán* 'water, billow', *udrín* 'abounding in water,' Gk. *hýdōr;* with infix -n- : Lith. *vanduõ*, Latv. *ûdens*, OPr. *unds* 'water', Lat. *unda* 'wave', etc.; Miklosich 393, Meillet Ét. 208, Преображенский 1, 89, Skeat 703, Kluge 385, Trautmann 337, Brückner 628, Mikkola 2, 194, Machek 572, Георгиев 168-169, Pokorny 80-82, Шевельов 106, 562, a. o.

водворя́ти : двір.

водву́д see о́дуд.

воде́ Wd. 'here' (Воля Висо́цька Колодій PM. 5, 284), first recorded in the XX c. — Syn. *ось, тут,* Колодій l. c.

From о - де, see s. v..; re. prothetic *v*- cf. Шевельов 235 and AmContr. 243 - 256, Журавлев ВЯ. 14 : 4, 37 - 38.

водевіль 'vaudeville', ModUk.; BRu. *вадэві́ль,* Ru. *водеви́ль* (since 1803 : *водвиль),* Bu. *водеви́л,* Po. *wodewil,* etc. — Deriv. *водевіліст, водеві́льний.* — Subst. *невели́ка п'є́са, в осно́ву яко́ї покла́дено анекдоти́чну поді́ю і в які́й розмо́ви геро́їв чергу́ються з жартівли́вими пісня́ми й та́нцями,* Лесин - Пулинець 55 - 56.

From Fr. *vaudeville* 'ts', the ultimate source being GN. *Vau (Val) de Vire,* Normandy, where such plays started in the XV c., Преображенский 1, 89, Gamillscheg 880, Лесин-Пулинець l. c.

води́ти 'to lead, conduct, guide, direct', MUk. счастливѣ ся водило (1535), водит (XVII c.), водити (XVIII c.), OES. водими (1073 Ізб. Св.), водится, водити (1307); BRu. *вадзі́ць,* Ru. *води́ть,* OCS. *voditi,* Bu. *во́дя,* Sln. *vóditi,* Cz. *voditi,* Slk. *vodit',* Po. *wodzić,* UpSo. wodzić. — Deriv. *ви-, від-, з[а]-, на-, пере-, під-, при-, про-, роз- во́ди́ти-[ся], прова́дити[ся],* Wd. *ви́провадити[ся], від-, за-, пере-, при-прова́дити[ся], воді́й, -і́ння, во́дни́к, віж*|| *вож*||*вождь, вожді́й, вожа́к[а], вож́ей, вожі́й, во́живо, [про]води́р,* MUk. во[д]жовати (XVII c.), вожа (XVII c.), вождъ (XVII c.), воженье (1457), вожъ (XVII c.), FN. *Вожаке́вич, Воже́йко.* — Syn. *(повто́рна фо́рма від) вести́,* Тимченко 281.

PS. **voditi* 'ts' — an iter. form of *вести́,* q. v.

водно́, водно́сталь see оди́н.

водову́д see о́дуд.

воєво́да, во́єнний, etc. see вой 1.

вожа́й, вож[а́ка], вождь, etc., see води́ти.

воз-, вос-, seldom вз-, вс- arch. prefix 'up' in such formations as *возве́дення, возвели́чити, -чувати, возвести́, возво́дити, воздвига́ти, Воздвиже́ння, возз'єдна́ти, -а́ння, возз'є́днувати, -ання, возло́бок, возло́б'я,* MUk. возбудити (XVII c.), возбуятися (XVIII c.), возвести, возводити (XV—XVII c.), возда[ва]ти (XVIII c.), воздержати, -жовати (XV—XVIII c.), возлага́ти, возложити (XV—XVII c.), возлюбити (XV—XVII c.), возмагати, возмочи (XV—XVIII c.), возможный (XVII c.), возненавидити (XVII c.), возносити[ся] (XVII c.), etc., OES. возъ, възъ also вънс- in prefixed formations : възискати (XI c. Остр. єв.), въспитати (ibid.); BRu. *уз-,* Ru. *воз-, вз-, взо-,* also *вос-, вс-,* OCS. *vъz-,* Bu. *въз-, вз,* Ma. *воз-, вз-,* SC. *wz-, uzа-,* Sln. *vz-,* Cz. *vz-, vze-,* Slk. *vzo-,* Po. *wz-,* Plb. *vâz-.* — Syn. *під-.*

PS. **vъz-, *vъzъ* 'up', BS. **už-,* cf. Lith. *už* 'behind; for; up', Latv. *uz* 'up; to', OPr. *unsei* 'up', according to Trautmann 336, Av. *z-* belongs here as well; Pokorny, 1103 - 1104, connects it with IE. ***ud-* evidenced in Skt. *úd-, út-* 'up', Av. *us-, uz-* 'ts', Gk. *hy-;* Lat. *ūs[que],* Goth. *ût,* OHG. *ûz,* ModHG. *aus,* E. *out,* etc.; cf. also Kluge 14, Skeat 418, a. o.; no plausible solution in this regard is offered by Vasmer 1, 214; re. prothetic v- cf. Шевельов 235 and AmContr. 243 - 256, Журавлев ВЯ. 14 : 4, 37 - 38.

во́здух 'air, ether; cover (in liturgy), corporale', MUk. въздух (1596 Зизаній), воздухъ (XVII c.), воздухове Npl. (XVII c.), два воздухов (1675), воздуха Gsg. (1720); OES. въздоуха Gsg. (XI c.), въздоуси (XI c.), въздоухоу Dsg. (1073 Ізб. Св.), въздоухъ, на вздусѣ, по воздуху; Ru., Ma. ts, OCS. *vъzduchъ,* Bu. *въздух,* SC. *ȕzduh, vȁzduh,* Cz., Slk. *vzduch.* — Deriv. *возду́шний,* Wd. *воздухо́вий, -ина,*

воздуховúнний, воздухопла́в[ець], возду́шка, во́здушок; MUk. воздушный (XVII c.), воздушокъ (XVII c.), воздхнути (XVII c.). — Syn. *пові́тря; покриття́ на начи́ння з святощами,* Тимченко 288.

From OCS. *vъzduchъ,* see воз- and дух.

вози́ти 'to convey, to transport, to carry; to drive', MUk. не возил (1542), возыти (XVII c.), возитись (XVII c.), возили (XVIII c.), OES. возити; BRu. *вазі́ць,* Ru. *вози́ть,* OCS. *voziti,* Bu. *во́зя,* Ma. *во́зи,* SC. Sln. *vóziti,* Cz. *voziti,* Slk. *voziť,* Po. *wozić,* LoSo. *wozyś,* UpSo. *wozyć.* — Deriv. *ви-, від-, з[а]-, на-, пере-, під-, при-, роз- во́зи́ти, віз, візни́к, -ів, -ува́ти, візни́ця, -цтво, -цький, візни́чий, во́зи[чо]к, вози́льник, -иця, возі́й, -іння, воз[ів]ня́, возови́й, -и́к, -и́ця, возо́вня, возо́[чо]к, возоро́б;* FN. *Візни́к, Візни́ч[н]ий;* Astr. *Візни́чий.* — Syn. *(трива́ла форма від) везти́,* Тимченко 288.

PS. **voziti* 'ts' — an iter. form of *везти́,* q. v.

во́з[ь]му Wd. = візьму́ : взя́ти.

воі́стину : *во* and *і́стина,* see s. vv.

вой 1. arch. 'war; battle, combat', usually Npl. вої 'soldiers, warriors', MUk. вои Npl. (XVIII c.), OES. вои Npl. (XI c. Остр. єв.), ити вои 'to go to war against', вести воя 'to be at war with' (XI c.); Ru. *во́и* arch. Npl., OCS. *voinъ,* Npl. *voi; voja sъtvoriti* 'to be at war with', Cz. *voj.* — Deriv. *во́їн, -ство, -ський, voя́к, воя́цтво, -цький, війна́||війна́, ві́йсько||* Wd. *ві́йско, во́[й]сько, воє́нний, войовни́к, -и́чий, [за]воюва́ти, завойо́вувати, воєво́да, -во́дина, -во́дство||-ві́дство,* etc.; MUk. воєва[л]ный (XV c.), воєванье (XV—XVII c.), воєвати (XV—XVIII c.), воіованье (XVIII c.), воіовати (XVII c.), воєнный, воєвный (XVII c.), воєвода (XVI—XVIII c.), воєвождъ (XVIII c.), воєводина (XVI—XVII c.), воєводичъ (XVII c.), воинство (XVII c.), воинский (XVII c.), OES. воина (912), воиникъ (XI c.), воиничь, воиничьскыи, воиныи, воиньныи (XIV c.), etc. — Syn. *воя́к, во́їн,* Тимченко 291.

PS. **vojь* 'ts', IE. root ***u̯oi-* : ***u̯ei-* : ***u̯ī,* etc. 'to fly at; to attack', evidenced in Lith. *pavõjus* 'danger', *pavojùs* 'dangerous', *vejù* : *výti, vajóju* : *vajóti* 'to chase', Latv. *vajat* 'to pursue', Skt. *váyati* 'he chases, attacks', Av. *vōi* 'to please', Gk. *oimos* (<**voimos*) 'way, track', Lat. *via* 'way', *vēnāri* 'to chase, hunt', OHG. *weide* 'fodder, food, place for grazing, the search for food and fodder (chase, fishing)' ModHG. *Waide* 'pasture', *weiden* 'to graze, pasture', *Waidmann* 'hunter', etc. Преображенский 1, 91, Brückner 629, Trautmann 345 - 346, Machek 572, Георгиев 172, Kluge 388, Pokorny 1124, a. o.

вой 2. dial. 'howl, howling' (Желеховський 1, 117) from Ru. вой 'ts' : выть, see ви́ти 2.

войдува́тися 'to flounder', ModUk. only. — Syn. *вози́тися.*

A ModUk. neologism based on *води́тися* and *воюва́ти,* see s. vv.

во́йлок, Wd. війло́к (Кузеля 59) 'thick felt', Ru. *во́йлок,* MRu. воилоки, войлуки Npl. (1589), Po. (from Uk. :) *wojłok.* — Subst. *пі́дкладка під сідло́,* Кузеля 1. c.

From Tk. - Tt. *ojlyk* 'cover' Miklosich 393, Преображенский 1, 90, Рогаль 178, a. o.

війна́ see вой 1.

во́[й]сько Wd. = ві́йсько see вой 1.

вока́була 'word', ModUk., BRu. *вока́булы* Npl., Ru. *вока́була* (Vasmer 1, 216), Po. *wokabula,* etc. — Deriv. *вокабуля́р[ій].* — Subst. *окре́ме сло́во іншомо́вного похо́-*

дження з перекладом; заголовок словникової статті (в словнику), Льохін 124.

From Lat. *vocabulum* 'name', Орел 1, 171.

вокальний 'vocal', ModUk.; BRu. *вакальны*, Ru. *вокальный* (since 1780), Po. *wokalny*, etc. — Deriv. *вокаліза, вокалізм, вокалізація, вокаліст[ка]*. — Subst. *голосовий, виконуваний голосом (спів)*, Орел 1, 171.

From Fr. *vocal*, the ultimate source being Lat. *vocalis* 'ts', Орел l. c.

вокатив 'vocative', ModUk., Ru. ts. — Deriv. *вокативний*. — Subst. *клична форма, кличний відмінок, кличник*.

From Lat. *vocativus* 'ts', Орел 1, 172.

вокзал '(railway-) station, terminus', (argot :) 'jail', ModUk., BRu. (from Ru. :) *вакзал*, Ru. *вокзал* (since 1803: *воксал*), Po. (from Ru. :) *wokzał, wogzał*. — Deriv. *вокзальчик, вокзальний; аеровокзал*. — Subst. *залізнича станція*, Wd. *двірець*.

From Ru. *вокзал*, the ultimate source being E. *Vauxhall* 'a pleasure-garden and place of recreation near London', named after its proprietress, Jane *Vaux* (1615), Горяев 53, Vasmer 1, 216, Рудницький Slavistica 44, 13 - 14.

воко dial. see око.

волан see волян.

волапюк see воляпюк.

воластий : воло.

волати 'to appeal, invoke, beseech', MUk. волалъ (XVI c.), волати (XVII c.), кликати и волати (XVIII c.), OUk. волалъ бы (1388); Cz. *volati*, Po., UpSo. *wołać*, LoSo. *wołaś*. — Subst. *[по]кликати, підносити голос, гукати, кричати; звати, приклікати; звертатись до кого; лаяти кого, вимисляти на кого*, Тимченко 294.

From Po. *wołać* 'ts' of uncertain origin, cf. Brückner 630, Machek 572, a. o.

волейбол, Wd. волібол 'volley-ball', ModUk.; BRu. *валейбол*, Ru. *волейбол* (since 1934), Po. *wolley ball*, etc. — *Deriv. волейболіст[ка]*. — Subst. *відбиванка*, Орел 1, 172.

From E. *volley-ball* 'ts', Орел l. c., АкСл. 2, 608.

Волинь GN. Volyń, Vol[h]ynia (in Western Ukraine), MUk. Волынь, Волынская земля (XVIII c. Ист. Русов, Указ. 34), зє(м)ли Волынскоє Gsg. (1583 АКЖМУ. 59), на Волы[н] (1584 ibid. 77), OES. на Волынь (1377 Лавр. 1, 132, 333), к Волыню (ibid. 296), велыняне (1377 Лавр. 1, 13, 14); BRu. *Вальінь*, Ru. *Вольінь*, Po. *Wołyń*, etc. — Deriv. *волинець, волин[оч]ка, волинянин, волинський, волинізм, волиніт*, (арго:) *волинити, завести волинку*, Горбач 6, 34; (from Ru.:) *волинщик;* FN. *Волинець, Волиняк, Волинянин, Волинський;* MUk. Волынченко (1649 Реєстра 211 - 212), Волинченко (1649 ibid. 307), Волиненко (1649 ibid. 222), Волинский (1649 ibid. 58 a); GN. *Волинка, Волинцево, Володимир Волинський*. —

Волинь, the present name of the northern part of Western Ukraine, was known originally as **Volynjь* or **Velynjь* and was applied to an ancient *городище* (defensible castle) on the Буг - river; in consequence of the predominant rôle which this *городище* played among the Old Ruś tribes the name was transferred on the whole province of Volynia and caused the change of the tribal name *Duleby* to **Volynjane|| Velynjane*. — There *were* several attempts to solve the origin of the name, e. g. those of Brückner 630 (: **vel-* 'big'), Гинкен ЖСт. 4, 1893, 452, Perwolf Archiv 7, 604 (: PN. **Volyn||Velyn)*, Шахматов ИзвОРЯС. 17 : 1, 174; 25, 425

(: Ce. *Valhuni*), Vasmer 1, 224 (: **volъ* "unsicher"), a. o., but no one of them can be regarded as definite, cf. Рудницький On UVAN. 3, 17 - 32; after a critical examination of all previous etymologies Рудницький, l. c., compares this name with several other GN. in -ынь, as e. g. *Голи́нь, Гори́нь, Меди́нь, Тяги́нь*, etc., and connects it with PS. **vol-* : **vel-* 'will'; in his opinion, the orig. meaning of the name was 'the main place, headquarters, capital of the tribal chiefs where their "will" (i. e. their orders) were received and executed'; this assumption is supported by the fact of the above mentioned expansion of the name and by Mas'udi's relation about the tribe *Valinana*||*Velinana* (X c.) which was the most powerful and ancient among the Sl. tribes of that time; yet, cf. Vernadsky *Ancient Russia* 321 - 322 (who is against identification of *Valinana* with *Vol[h]ynians*), Moszyński SlAnt. 8, 25 - 35, В. Пашуто: Очерки по истории Галицко-Волынской Руси, Москва - Ленинград 1950, І. Левкович: Нарис історії Волинської землі, Вінніпеґ 1954, a. o.

во́лити, волі́ти 'to wish, want; to desire; to prefer', MUk. волѣли (XVI c.), волитъ, волятъ (XVII c.), волю́, жела́ю : хочу́ (1627 Беринда), волишся (XVIII c.), OES. волиши (XI c. Остр. єв.), волить (1144), волю (XI c.), волять; Ru. *во́лить*, OCS. *voliti*, Sln. *vóliti*, Cz. *voliti*, Slk. *volit'*, Po. *woleć*. — Deriv. *волі́ння*. — Syn. *[бі́льше] хоті́ти, предкладáти одне́ над дру́ге*, Тимченко 304.

Root **vol-* the same as in *во́ля*, q. v.

волікти́ Wd. see во́лок.

волі́чка Wd. 'worsted yarn' (Желеховський 1, 117), Po. *włóczka*. — Deriv. *волічко́вий*. — Subst. *га́рус*.

Based on Po. *włóczka* 'ts'; the same root as in *во́лок*, q. v.; see also наволіка́ти.

во́ло, Wd. во́лє (Желеховський 1, 117) 'crop, craw; dewlap', first recorded in the XIX c.; BRu. *во́ле*, SC. *vȍlje*, Cz. *vole*, Po. *wól, wole*. — Deriv. *вола́стий*. — Syn. *зоб, стру́ма*.

PS. **volje* 'ts'; according to Machek 572, it is related to ModHG. *schwellen*, OHG. *swëllan* 'to *swell*, rise', *Wulst, Schwulst* 'swelling, bombast', IE. root ***su̯el-* 'to swell'; less persuasive is its connection with **volъ*, see віл, suggested by Brückner 630.

воло́га 'moisture', OES. влагы Gsg. (XI c. Остр. єв.), влагу Asg. (XIV c.), за вологу, вологою Isg., вологи Gsg.; Ru. *воло́га*, OCS. *vlaga*, Bu., Ma. *вла́га*, SC. *vlàga*, Sln. *vlága*, Cz., Slk. *vláha*, UpSo. *włoha*, LoSo. *włoga*. — Deriv. *воло́гий, -гість, воло́гнути, воло́жистий, [з]воло́жити, вологоє́мкий*. — Syn. *во́гкість, ві́льгість, си́рість, мо́крість, гнилю́зна*, Деркач 44.

PS. **volga* 'ts', IE. root ***u̯elg-* : ***u̯olg-* 'moist', cf. Lith. *válgyti* 'to eat', Latv. *valgs* 'moist', *valgums* 'moisture', OHG. *wolchan*, ModHG. *Wolke* 'cloud', OSax. *wolcan*, Du. *wolk*, AS. *wolcen* 'cloud', etc., Miklosich 378 - 379, Преображенский 1, 87, Kluge 400, Brückner 621, Trautmann 358, Георгиев 160, Pokorny 1145, Шевельов 39, 400, a. o.

володі́ти 'to own, to possess, to have', MUk. володѣ'ти (1451), (*володáти :) володаєтъ (1547), (from OCS. :) владѣти (1668, 1682, XVIII c.), OES. володѣють, володѣлъ (1350), володѣти (1382), (from OCS. :) владѣти; BRu. *вало́даць*, Ru. *володе́ть*, (from OCS. :) *владе́ть*, OCS. *vladěti*||*vlasti, vladǫ*, Bu. *вла́дам*, SC. *vládati*, Sln. *[v]ládati*, OCz. *vlasti*, Slk. *vládat'*, Po. *włodać, władać*. — Deriv. *за-, о- володі́ти, -і́ння;* PN. *Володи́мир*, also *Влади́мир, Воло́дько, Володисла́в, Всéволод, Ро́г[о]воло́д, Я'волод* (Роспонд ВЯ 14 : 3, 19); GN. *Воло́дино, Володі́ївці, Володи́мир Воли́нський, Володи́мирець, Володи́мирці, Володи́мирівка*. — Syn. *ма́ти вла́ду в чім, посіда́ти*, Тимченко 298.

PS. **vold-ěti*, **vold-[a]ti*, IE. root ***ual-d[h]-* 'to be strong', cf. Lith. *valdýti* 'to rule', OPr. *wāldnikans* Apl. 'kings', Latv. *vàlsts* 'state', *vàldît* 'to rule', Goth. *waldan*, OHG. *waltan*, ModHG. *walten*, OIc. *valda*, AS. *wealdan*, E. to *wield;* the root ***ual-* is also evidenced in Lat. *valēre* 'to be strong' as well as OIr. *flaith* 'dominion', Преображенский 1, 88, Kluge 383, Brückner 625 - 626, Trautmann 340 - 341, Machek 569 - 570, Георгиев 160 - 161, Skeat 715, Pokorny 1112, Шевельов 401, a. o.

вóлок 'drag-net; portage', MUk. волоками Ipl. (1710), OES. вълъкъ (1229) на волоце (1230), GN. на Волоцѣ (1137), Волокъ (1264); BRu. *вóлак*, Ru. *вóлок*, Bu. *влак*, SC., Sln. *vlâk*, Cz. *vlák*, Po. *włok*, UpSo. *włoka*. — Deriv. *волóка, волочóк, волокнó, -нúн[к]а, -нúстий, волокý-ша, [на]волоктú*, Wd. *[на]волíктú, наволікáти, нá-волоч[ка], з-, про- волóка, з-, про- волоктú, з-, прово-лікáти, волокúта, -тський, волочúти[ся], волочéб-ний, -ик*, Wd. *волочíльне, -ник, волочíнник, волочíння* (Грицак PM. 2. 145), *волóчка* (Дзендзелівський ЛБюлетень 6, 40), etc.; GN. *Волочúська, Підволочúська;* see also óболок. — Syn. *сіть ловúти рúбу в ставý абó невелú-кім óзері*, Тимченко 299; *перепрáва з однієї судноплáв-ної рíчки в дрýгу, перевіз.*

PS. **volkъ; *volčiti* (>*волочúти* 'to drag; to harrow, draw'): **velkti* (>*волоктú* 'to lug, tug, draw, haul; to drag, trail'), IE. root ***uelk-*:***uolk-* 'to tug, lug', evidenced in Lith. *vilkti, velkù, vilkaũ* 'to tug, pull', OCS. *vlěšti, vlěkǫ* 'to tug', Av. *frā-varčaiti* 'he tugs away', Gk. *áloks* 'furrow', OHG. *walkan*, ModHG. *walken* 'to full, mill', Преображенский 1, 94, Brückner 625 - 627, Trautmann 349 - 350, Machek 569, Георгиев 164 - 165, Pokorny 1145, Шанський 62, Шевельов 557, a.o.

волоктú see the preceding entry.

волонтéр see вольонтéр.

вóлос 'hair' MUk. за волосы (1574), волос; волосы (XVII c. Гептаглот 19), з волосами (XVII c.), волосовъ Gpl. (XVIII c.), OES. (from OCS. :) власъ (XI c. Остр. ев.), власы, власи Npl.; волосы (Npl. (XV c.); BRu. *вóлас*, Ru. *вóлос*, OCS. *vlasъ*, Bu., Ma. *влас*, SC. arch. *vlâs*, Sln. *lâs*, Cz., Slk. *vlas*, Po. *włos*, LoSo. *łos*, UpSo. *włos*. — Deriv. *волосó[чо]к, волóсик, волосúн[к]а, волóсся[чко], во-лосúще, -úсько, волосíнь, -íння, волосáтий, -тість, волосúстий, -тість, волосний, волóсність, волосяний, -úця, волосоподíбний;* dial. *волосянка, волосовáти[ся], волосáнь, волосанúстий* (Желеховський 1, 119); MUk. волосовати (XVIII c.), волосовый (XVIII c.), волосокъ (XVII c.), волосье (XVII—XVIII c.), волосѣнь (XVI c.), волосяниця (XVI—XVIII c.), OES. власяница (XI c.), власяныи (XI c.); FN. *Вóлос, Волосóвич, Волосéнко, Волосянський;* MUk. Волосъ (1487, 1506, 1516 Тупиков 93), Волосовичъ (1565 ibid. 507), Волосовъ (1495 ibid. 507), GN. *Вóлосів, Волосівка, Волосівці, Волосянка;* Astr. *Волосожáр*, OES. Волосини, Власожелищи, Власожельць. — Syn. *(волóсся кучерявe:) кýчері, (у жінóк — сплéтене:) косá; (недбáйливо вдéржане:) пáтли, кýд-ли, космакú, пéлехи; (бýйне:) чуб, чупрúна, (козáць-кий чуб:) оселéдець*, Деркач 45, 129, 203; (арго:) *п'юр-ка, бадúльки*, Горбач 6, 23

PS. **volsъ*, IE. ***uol-ḱo-* 'ts', akin to Skt. *válśa-* 'branch', Av. *varəsa-* 'ts', and further to Gk. *láxnē (<***ul̥ksnā)* 'curls,' Преображенский 1, 92, Brückner 625, Machek 569, Георгиев 162, Pokorny 1139, a. o.

Вóлос see Вéлес; вóлос.

Волосожáр see вóлос.

вóлость 'volost', small rural district', MUk. волость (XVI c.), волости Apl. (XVII c.), з волости (1667), з во-

лостями (XVIII c.), OUk. волости Gsg. (1349), ис... волостии (1386 - 1418), OES. волости Gsg. (945) 'power; right', волость (1096) 'district', оу... вълъсти (1229), в... волости (1264), волость (1296), изъ... волости (1301); BRu. *вόласць*, Ru. *вόлость*, Po. *włość*, for other cognates see власть. — Deriv. *волосни́й;* MUk. волостель (XVII c.), волостка (XV c.), волосчанинъ (XVII c.), OES. волостьныи. — Syn. *окру́га, що нале́жить до мі́ста; краї́на, сторона́, провінція;* OUk. *пра́во, ві́льність*, Тимченко 300.

PS. *vold-tь corresponding to OCS. *vlastь*, see власть, володі́ти.

вόлот see ве́лет and the following entry.

вόлот[ь], Wd. волόт[к]а (Желеховський 1, 119) 'panicle, ear', first recorded in the XIX c.; Ru. *вόлоть*, Bu. dial. *влат*, SC. *vlât*, Sln. *[v]lat*, OCz. *vlat'*, Slk. *lata*, Po. *włoć*, LoSo. *łoś;* according to Кримський 3, 17, here also OES. володь and (from OCS.:) владь 'hair' should be included. — Syn. *кόлос*.

PS. *voltь 'ts', IE. **u̯ol-ti-s with the same root as in *вόлос*, q. v.; it is related to Lith. *váltis* 'yarn, thread; fishnet', OPr. *wolti* 'ear', Gk. *lásios* 'shaggy', Ir. *folt* 'hair', Преображенский 1, 93, Mikkola 1, 91, Brückner 626 - 627, Machek 570, Георгиев 163, Pokorny 1140, a. o.

волόх, dial. влах 'Wallach, Rumanian; Italian', MUk. Волохъ (1498), до Волохъ (XVII c.), волох (1736 Інтермедії 115, 117 - 119), here also (from Po.:) ве в'лόшех (1596 Зизаній); OES. волохъ (Vasmer 1, 222); Ru. *волόх, влах*, Bu. *влах*, SC. *vlăh*, Sln. *làh*, Cz. *Vlach* 'Italian', Slk. *vlach* 'herdsman', Po. UpSo. *Włoch* 'Italian', — Deriv. *волόшин, волόшка, волόшечка, волόський;* here also *вала́х, вала́шити*, see s. vv.; FN. *Волόх, Волόшин, Волошинόвич, Волоши́нський, Волошинόвський, Волоща́к, Волощу́к*, MUk. Волоховець (1649 Реестра 253), Волоховичъ (1649 ibid. 205), Волошенко (1649 ibid. 161), Волошинъ (1649 ibid. 61), Волошиненко (1649 ibid. 27), Волошинець (1649 ibid. 137), Волошиновъ (1649 ibid. 42), Волощенко (1649 ibid. 188); GN. *Волόське [селό], Волόша, Волόшка, Волошинівка, Волошинόва, Волόщина.* — Syn. *чоловік рома́нського пле́мени, руму́н, молдава́н, італія́нець*, Тимченко 301.

PS. *volxъ 'vlachus, generatim homo romanae originis', borrowed from G. *walxa-, cf. OHG. *walh*, AS. *wealh* 'foreigner', OIc. *Valir* 'Frenchmen'; the ultimate source is Ce. **Volcos*, cf. Lat. *Volcae;* from the Npl. *Wealas* we have E. *Wales*, now the name of the country; cf. Miklosich 393 - 394, Skeat 707, Веселовский ИзвОРЯС. 5 : 1 - 2, 14, Преображенский 1, 93, Brückner 626, Георгиев 163, Kiparsky 1, 190.

волоха́тий 'hairy, shaggy', ModUk.; Ru. *волоха́тый*, Po. *włochaty*. — Deriv. FN. *Волоха́тий, Волоха́тюк, Волоха́тько;* here also AmUk. *Вал, Вол* (<*Волоха́тюк*). — Syn. *(зана́дто обрόслий волόссям, ше́рстю:) кошла́тий, косма́тий, мохна́тий, пелеха́тий; (з скуйовдженим волόссям:) патла́тий, кудла́тий*, Деркач 44.

PS. root *volx- related to *вόлос*, q. v.

волочи́ти see вόлок.

волу́фко Wd. 'pencil' (Воля Висόцька, Колодій РМ. 5, 284), first recorded in the XX c. — Subst. *олівéць*, Колодій l. c.

From Po. *ołówek, ołówko* 'ts'.

волхв arch. 'magus, magician, sage', MUk. вол'хва Asg. (1596 Зизаній), на волхвахъ (XVIII c.), here also волфъ (XVII—XVIII c.), OES. волхвъ, влъсви Npl. (XI c. Остр. єв.), влъхвъ (1073 Ізб. Св.), волъсвї Np. (XI c.), съ влъхвы (XI c.); Ru. *волхв*, OCS. *vlъxvъ*, Bu. *влъхва, влъхъв*, dial. *въхва, влъфа́*, Sln. *volhva*. — Deriv. MUk. волхвованіе

(XVIII c.), волхвовати (XV c.), OES. вълховьныи (XIV c.) волшба, влъшьбоу Asg. (XI c.), вълшьбьныи (XI c.), въльшьскыи (XII c.), вълшьствовати. — Syn. *чарівни́к, чаклу́н, прові́сник,* Тимченко 303.

Of obscure origin; Miklosich 380 suggests that *vlъxvъ* is a cognate of OCS. *vlъsnǫti* 'balbutire' and connects it with ONor. *vǫ̈lva* 'ts'; according to Горяев 54, it is related to *воло́х;* re. other inconvincible etymologies cf. Vasmer 1, 223, Георгиев 166, Младенов Slavia 7, 198, 745, Vaillant AUA. 8, 32 - 33, a. o.

волю́та 'volute', ModUk.; Ru. ts, Po. woluta, etc. — Subst. *спіра́льна, завиткува́та за́крутка на капіте́лі коло́ни,* Бойків 90; *зави́ток* Льохін 126.

From Fr. *volute* 'ts', the ultimate source being Lat. *voluta* (: *volvere* 'to roll'), Льохін l. c., Skeat 695.

во́ля 'will; liberty, freedom', MUk. воля (1456), на єго воли (1579), зъ власной волѣ (1677), воля (1596 Зизаній), по воли (XVIII c.), на волѣ (XVIII c.), OUk. воля (1388), по... воли (1442), OES. воля (XI c. Остр. єв.), волю Asg. (XI c.), воль Gpl. (XIV c.); BRu., Ru., Bu., Ma. ts, OCS. *volja,* SC. *vȍlja,* Sln. *vólja,* Cz. *vůle,* Slk. *vol'a,* Po., LoSo., UpSo. *wola.* — Deriv. *во́ленька, во́лечка, во́лен, во́льний, вольови́й, нево́ля, нево́льник||неві́льник, -ицтво, -иця, [без]ві́льний, -ність, приві́лля, -і́льний, з-, по-, при-нево́лений, -ність, -ння, з-, по-, при-нево́лити, з-, по-, при-нево́лювати, в-, за-дово́лений, -ність, -ння, в-. за-дово́лити, в-, за-доволя́ти, в-, за-дово́лювати,* here also *во́лити, волі́ти,* see s. vv.; compounds: *воле- ви́яв[лення], -лю́бний, -лю́бність, ві́льно-відпу́щений, -відпу́щеник, -відпу́щення, -ду́м[ець], -ду́мний, -ду́мство, -лю́бний, -лю́бство, -на́йманий, -практику́ючий,* etc.; *доброві́льний, доброво́лець, самово́ля, сваво́ля, сваві́льний, -ні́сть, -но, -ник, -ниця, боже-ві́лля, -льний, -но;* FN. *Во́ля, Ві́льний;* GN. *Во́ля, Во́лиця, Ві́лька,* many with added adj.: *Во́ля Довголу́цька, Корине́цька, Мазове́цька, Острівéцька,* etc.; *Во́лиця Дружкопі́льська, Ляхове́цька, Зби́тинська,* etc.; here also *Ві́льне, Ві́льний, Ві́льна, Ві́льно-Тере́щківка, Ві́льні Хутори́,* AmUk. *Ві́льно* (in Alberta). — Syn. *свобо́да; бажа́ння, хоті́ння, вла́да, пра́во, си́ла, нака́з, розпоря́дження, ро́зсуд; за́мір, на́мір,* Тимченко 304-306.

PS. **volja* 'ts', IE. root ***u̯ol-* : ***u̯el-*, cf. Lith. *valià,* Latv. *vala* 'power', Skt. *váras* 'wish', Av. *vāra-* 'will', Goth. *waljan* 'to elect', Lat. *voluntas* 'will', etc., cf. also *велі́ти;* Miklosich 377, Meillet Ét. 393, 399, Преображенский 1, 95, Trautmann 348 - 349, Pokorny 1137, Георгиев 174; re. accent see Шевельов 60 - 62, 560 - 561.

воля́н, SovUk. вола́н, Wd. воля́нт (Кузеля 62) 'shuttlecock, badminton', ModUk., BRu. *вала́н,* Ru. *вола́н* (1803: *вола́нт*). — Subst. *м'я́чик до підбива́ння; ле́гкий візо́к,* Кузеля l. c.

From Fr. *volant* 'flying', Орел 1, 172, АкСл. 2, 607.

воляпю́к, SovUk. волапю́к 'Volapuk', Ru. *волапю́к* (since 1891), Po. *wolapik, etc.* — Subst. *шту́чна міжнаро́дна мо́ва; беззмісто́вність, мішани́на, порожне́ча (у ви́словах, ви́кладі),* Орел 1, 172.

From E. *Volapuk* — an artificial language for international speech, invented about 1879 by J. M. Schleyer of Constance, properly written *Volapük,* the first part being deformed E. *world* (=*vola*) and the second one E. *speech* (=*pük*), Орел l. c., АкСл. 2, 607, Skeat 695, a. o.

Во́льга, Во́льґа, Во́льдзя see О́льга.

вольє́ра 'voliere', ModUk.; Ru. *вольє́ра.* — Subst. *заго́родка, майда́нчик.*

From Fr. *volière* 'ts', Льохін 125.

вольонте́р, SovUk. волонте́р, AmUk. волонти́р 'volunteer', ModUk.; BRu. *валанцёр,* Ru. *волонтёр,* (in 1731: *волентир).* — Deriv. *волонте́рський.* — Subst. *доброво́лець, охо́тний воя́к, охо́тник,* Бойків 90.

From Fr. *volontaire* 'ts' (: Lat. *voluntarius*), АкСл. 2, 621.

вольт 'volt', ModUk.; BRu., Ru. ts, Po. *wolt,* etc. — Deriv. *во́льтовий, вольтомі́р, вольта́ме́тр, вольтпампе́р.* — Subst. *одини́ця напру́ги електри́чного стру́му.*

From the name of Alessandro *Volta,* It. physicist (1745-1827), АкСл. 2, 640, Shipley 411.

вольтер'я́нець 'Voltairian', ModUk.; BRu. *вальтэр'я́нец,* Ru. *вольтерья́нец* (since 1891). — Deriv. *вольтер'я́нка, -нство, -ський.* — Subst. *прихи́льник філосо́фії Вольте́ра; вільноду́мна люди́на.*

From the name of François Marie Arouet de *Voltaire* (1694 - 1778), Fr. philosopher and author, Бойків 91, АкСл. 2, 640.

вольти́ж 'round, turn that cunning riders teach their horses', ModUk. — Deriv. *вольтижува́тися, -а́ння;* here also: *вольтиже́р, -ський.* — Subst. *кавалері́йські впра́ви; впра́ви на незасі́дланому коні́ або́ на ли́нві по ци́рках,* Бойків 91.

From Fr. *voltige* 'ts', АкСл. 2, 641, Gamillscheg 897.

вольфра́м 'wolfram; tungsten', ModUk.; BRu. *вальфра́м,* Ru. *вольфра́м* (since 1838). — Deriv. *вольфра́мовий.* — Subst. *тверди́й, тяжкото́пкий сірува́того ко́льору мета́л, що вжива́ється в електроте́хніці й металу́ргії,* Бойків 91.

From G. *Wolfram* 'ts', АкСл. 2, 641.

воміт, Wd. воні́т[и] (Стрий) 'vomiting', ModUk.; Po. *womitować.* — Deriv. *воміту́ва́ти, -а́ння;* Wd. *воніту́ва́ти.* — Subst. *блювота́, блюва́чка,* Бойків 91.

From Lat. *vomitus* 'vomit[ing]' (:*vomere* 'to vomit'), Skeat **695.**

во́мпити, во́н[т]пити arch. 'to hesitate, become confused', MUk. вонтпитъ (1505), вонтъпити (XVI c.), во́нтпилъ (1625), вонтпити (1693, XVII c.); BRu. *во́нтпіць,* Po. *wątpić.* — Subst. *сумніва́тися, вага́тися, бу́ти непе́вним чого́,* Тимченко 308.

From Po. *wątpić* 'ts', Richhardt 112, Miklosich 352, Brückner 605; Uk. *во́мпити* < *во́нпити* with bilabialization of *n* before *p.*

вон! dial. interj. 'away (with you)!, out!, avaunt!, MUk. вонь (XVI c.), вон (XVII c.), вонъ (XVIII c.), OES. вънъ (XI c. Остр. єв.), вонъ (XIII c.); BRu., Ru. ts, OCS. *vъnъ,* Bu. *вън,* SC. *vân,* Sln. *vèn,* Cz. *ven,* Slk. *von,* OPo., LoSo. *wen,* UpSo. *won.* — Deriv. dial. *во́нка.* — Syn. *геть!, прі́ч!* Тимченко 309.

PS. **vъnъ* 'ts', connected with *вні,* see *зо́вні.*

вона́, вони́ see він.

воні́т[и], воні́тува́ти Wd. see воміт.

Воніфа́тій see Боніфа́тій.

воно́ see він.

во́н[т]пити arch. see во́мпити.

вонучки́ Wd. see ону́ча.

во́ня, dial. also вонь (УРС. 1, 290) 'disagreeable odour, stink, stench', MUk. воня (XVI c.), воню Asg. (XVII c., вонят -putidus (Гептаглот 145), OES. воня (XI c. Остр. єв.), смрадъ съ вонею (XI c.), добрыхъ вонь Gpl.; Ru. *вонь,*

OCS. *vonja*, Bu. *воня́*, SC. *vȍnj[a]*, Sln. *vónja*, Cz. *vůňa*, Po., UpSo. *woń*. — Deriv. *вонючий, -чка, [за]воняти*, dial. *вонéчник;* FN. *Вонюкович, Воняткевич;* GN. *Воня́чин*. — Syn. *пах, зáпах, сморі́д, погáний дух*.

PS. *[v]onja 'smell'; some etymologists derive it from *[v-]od-nja, connecting it with Lith. *úosti* 'to stink', Lat. *odor*, etc., all from IE. root **od- 'to stink', Brückner ZfslPh. 2, 309, KZ. 45, 27, Machek 578, Младенов 76, Георгиев 176, a. o.; more persuasive, however, is its derivation from IE. root **an- 'to breathe', cf. Skt. *ániti* 'he breathes', Gk. *ánemos* 'breeze, wind', Lat. *animus* 'spirit', etc.; in this connection *vonja (<**anjā)* is connected with *ню́хати*, q. v., Преображенский 1, 95 - 96, Vasmer 1, 225, Mikkola 1, 48, Pokorny 39, Шевельов 202, 243, a. o.

вóнькір Wd. in: мáти на кóго вóнькір 'to look after, to be very watchful', first recorded in the XX c. (Воля Висоцька, Колодій РМ. 5, 284). — Subst. *мáти óко на кóго*.

The word seems to be a dial. deformation of *óко > вóко* with infixed *-ń-* and added *-ir-* under the influence of *ваньки́р*, q. v.

вопанчá Wd. see опанчá.

вопію́щий arch. in : голос вопію́щого во пустині 'voice in the wilderness', part. pres. act. of OES. вопити, въпити 'to claim', OES. гласъ въпиющааго въ поустыни (XI c. Остр. єв.). — Subst. *гóлос тогó, що кли́че в пусти́ні*.

воплоти́ти[ся] arch. see плоть.

вопри́сок Wd. see при́скати.

ворáч see орáч.

вóрга Wd. 'lip', first recorded in the XIX c. — Subst. *губá*.

The word seems to be a f/e. deformation of *вáрґа*, q. v.

вóрик : вір 1.

вори́на : вір 3.

вóріг see вóрог.

ворі́дчик dial. 'little flower - garden', first recorded in 1958 (Житомирщина, Паламарчук ЛБюлетень 6, 24). — Subst. *обнéсений огорóжею квітни́к біля хáти*, Паламарчу́к l. c.

The word seems to be a dialectal deformation of огорóдчик (viz. **вогорóдчик > *вогорі́дчик > ворі́дчик)*, see горóд.

вóрін see вóрон.

ворі́ння : вір 3.

ворі́тний : ворóта.

ворі́х see горі́х.

вóрка, воркóта, воркітня́ 'purring, purr', **воркотáти, воркоті́ти** 'to purr', MUk. воркоты Gsg. (XVIII c.), OES. *vrъkati* (Vasmer 1, 231); SC., Sln. *vŕkati*, Cz. *vrkati*, Slk. *vrkat'*. — Deriv. *воркотáння, воркоті́ння, ворки́т (<*воркоки́т), ворк[от]у́н, -у́ха, -у́ня, воркувáти, воркотли́вий*, dial. *воркі́н, воркóт;* FN. *Ворку́н; Ворку́ха* (1687). — Syn. *бурчáння; бурчáти;* see also *ворчáти*.

PS. root *vъrk- o/p. for 'purring', akin to Lith. *urkti, urkioti* 'grunt', Lat. *urcāre* 'sound of lynx', Buga РФВ. 75, 154, Преображенский 1, 98, РССтоцький 4, 147 - 148, Trautmann 353, Vasmer 1, 231, a. o.; re. initial *v-* cf. Шевельов 88, 235.

воркувáти see вóрка.

вóроб, воробéль, воробéц[ь] dial. see горобéць.

вóрог, dial. вóріг, arch. враг 'enemy', (враг also:) 'devil', MUk. врагъ - вóрогъ (1596 Зизаній), врáгъ : вóрогъ, нéпріятель (1627 Беринда), ворогомъ Isg. (1693), от ворога (XVIII c.), вороже Vsg. (XVIII c.), (from OCS.:) вразѣ Npl. (XVII c.), враг (XVIII c.); OES. ōт ворога (1076 Ізб. Св.), ворогъ, ворозѣ, ворогы, (from OCS.:) врагы Apl. (XI c. Остр. єв.), врагоу Dsg. (1073 Ізб. Св.), врагъ (ibid.); BRu. *вóраг,* Ru. *вóрог, враг,* OCS. *vragъ,* Bu., Ma. *враг,* SC., Sln. *vrâg,* Cz., Slk. *vrah,* Po. *wróg.* — Deriv. *воріженько*||*вороже́нько, ворóжий, вóроже, ворóжість, ворожнéча, ворогувáти, ворогувáння, ворóжда, -дувáти,* dial. *ворóга, ворожúця, ворожнéта, ворожня́* (Желеховський 1, 121), *ввóрозі, 'разом, укýпі, спільними сúлами'* (Кміт 23), (from OCS.:) *врáжий, враждувáти.* — Syn. *(особúстий:) нéдруг, супротúвник; (ідéйний, військóвий і под.) протúвник;* arch. *супостáт,* Деркач 45.

PS. **vorgъ* 'ts', BS. root **u̯arg-* evidenced in Lith. *vargas* 'need, indigence', (in ablaut:) *vérgas,* Latv. *vērgs* 'slave', OPr. *wargan* 'evil, suffering, danger'; here also per haps Goth. *wrikon* 'to chase', Lat. *urgeō* 'I chase', etc., Преображенский 1, 100, Mikkola 1, 124, Brückner 632, Trautmann 342, Machek 573, Георгиев 179, Pokorny 1181, a. o.

ворожúти 'to tell fortunes, prophesy', MUk. ворожила (1573 - 4), ворожит[ъ] (XVII c.), ворожу - addiuino (XVII c. Гептаглот 19), ворожилъ (XVIII c.), OES. не ворожите (XIV c.), горе... ворожившимъ (XIV c.); BRu. варажы́ць, Ru. ворожи́ть, OCS. vraženie (Kurz 219), Bu., Ma. врáжа, SC. vrầžati, Sln., vražíti, Cz. vražiti, Po. wróżyć. — Deriv. *ворожíння, за-, на-, по-, при- ворожúти, за-, на-, по-, при- ворóжувати -ання, ворожбá, -бúт[ка], ворожéбний, ворожúля, ворóжильний, ворóжка, ворóжчин,* MUk. врожба (XVIII c.), ворожбитский (XVIII c.), ворожбитство (XVIII c.), ворожбитъ (XV—XVIII c.), ворожбѣтъ (XVIII c.), ворожбѣтство (XVIII c.), вороженье (XVII c.), ворожба (XIV.—XVIII c.), ворожѣля (XVIII c.), OES. ворожа, ворожение, ворожея, ворожьбитъ — Syn. *чарувáти, чаклувáти, чаклýнити,* Деркач 200.

According to Горяев 55, followed by Преображенский 1, 97, Mikkola WuS. 2, 218, Vasmer 1, 228, a. o., the word is connected with *вóрог,* q. v.; against this connection is Miklosich 394 - 395, deriving it from PS. root **vorg-* without further etymology; Machek 574 connects it with *vrhati* which remains doubtful.

ворóза Wd. 'rope, cord', first recorded in 1877 (Верхратський 1, 8). — Deriv. *ворóзка, ворозькúй.* — Subst. *мотýзка, мотузóк, вірьóвка, бечíвка, шнур.*

The word seems to be a dial. deformation of *поворóзка,* q. v.

вóрок 1. Wd. 'sack', MUk. ворок (1657), ворка Gsg. (XVII c.), в' вóрках (XVII c.); Cz. *vor,* Po. *wór.* — Deriv. *вóрочок.* — Subst. *міх, мішóк.*

PS. **vorъ[kъ]* 'ts', connected with ворóнка, q. v.

вóрок 2. Wd. see вóрох.

вóрон m., ворóна f., 'raven, crow', MUk. ворономъ Isg. (XV c.), воронъ (XVI c. Сл. плк. Іг.), вóронъ(XVII—XVIII c.), OES. воронъ, (from OCS.:) вранъ; BRu. вóран, Ru. вóрон, OCS. vranъ (Георгиев 180), Bu., Ma. *гáвран, гáрван,* SC., Sln. *vrân,* Cz., Slk. *havran,* Po. *gawron,* LoSo. *[w]rón,* UpSo. *hawron.* — Deriv. *вóрон*||*воронúй,* Wd. *ворóний, ворон[ен]я́, воронéць, вороння́[ччя], вороньóк, воронúще, -ня́ка, воронéнький, ворóнячий, ворóнові, г[р]áйворон;* FN. *Вóрон, Ворóна, Воронúй, Ворóнин, Воронéць, Воронóвич, Воронéнко, Вороньó, Ворóнський,* MUk. Вороный, Воронинъ, Ворон[ч]енко, Ворон[ов]ичъ, Воронковъ, Воронявский, Вороньковский, Вороного Gsg. (all of 1649 cf. Реестра 16, 30, 108, 121, etc.);

GN. *Ворóна, Ворóніж, Вороня́ки, Ворóнів[ка], Ворони́ця.* — Syn. *крук,* Онацький 2, 211.

PS. **võrnъ, vórna* 'ts', BS. **varna- : vărnā-* respectively, cf. Lith. *varnas,* OPr. *warnis* 'raven', Lith *várna,* Latv. *vãrna,* OPr. *warne* 'crow'; Vondrák 1, 225, 528, Mikkola 1, 93, 119; 2, 189, 190, Шевельов 44, 47, 534, a. o.; the words are usually explained as derivatives of **varn-* orig. 'black', Meillet Ét. 435 - 436, Loewenthal WuS. 10, 153 (: Skt. *várna-* 'black colour'), Преображенский 1, 97, Brückner 632, Trautmann 343, Vasmer 1, 228, Георгиев 180, a. o.; yet, according to Machek LP. 3, 100 and ED. 126, it is an o/p. formation, the meaning of colour being secondary; cf. also (extensively:) Herne 99 - 101, Онацький 2, 211 - 213.

ворóнка 'funnel; crater, shell-hole', ModUk.; BRu. *варóнка,* Ru. *ворóнка, воронá,* Bu. *врáна,* SC., Sln. *vrânj,* Cz. *vrana,* Po. *wrona.* — Syn. *лíйка, крáтер, ви́рва.*

PS. **vorn[ъk]a, *vornjь* 'ts', IE. root **u̯er- : **u̯or-* 'to close, cover, protect, save', the closest formation being Alb. *varr* 'grave'; the word is related to *вóрок* 1., q. v.; Miklosich 382, Преображенский 1, 97, Pokorny 1160.

воропáй (in Uk. folklore) 'epithet of husband (or bridegroom)', ModUk.; Ru. *воропáй* 'epithet of bridegroom or коровáй' (Vasmer 1, 229). — Deriv. FN. *Воропáй, Воропáйченко.* — Syn. *епітéт чоловíка абó молодóго (в нарóдній поéзії).*

Derived from вóропъ 'attack, assault, aggression', cf. OES. пустити на воропъ 'to attack' (Срезневский 1, 303); it re-echoes the OES. custom of kidnapping the maid which eventually was replaced by a gift on the part of bridegroom to his fiancée or to her parents (віно), cf. Vernadsky *Kievan Russia,* 311; as such воропъ < PS. **vorpъ* is connected with OHG. *wërfan,* E. *to warp,* etc., cf. Преображенский 1, 97, Machek 573, Kluge 392, Skeat 702, a. o.

воропля́н dial. 'airplane, aircraft', first recorded in the XX c. (Воля Висóцька, Колодій РМ. 5, 284). — Subst. *аеропля́н, літáк.*

A f/e. deformation of *аеропля́н* influenced by *вóрон, ворóна;* see also вурльóп'ян, вурóплян.

- ворот 'turn', **вóрот** dial. 'cylinder; windlass (of a well-beam)', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 121), OES. воротъ, Ru. *вóрот* 'windlass; collar', Bu., Ma. *врат* 'neck', SC., Sln. *vrât,* Cz., Slk. *vrat,* Po. *wrot,* UpSo. *wrót* 'turn'. — Deriv. *воротття́,* also *ворíття́, зворóт, -ний, зáворот, поворóт, -ний, поворотки́й, приворóт, -ний,* here also: *оборóт, -ний, -ність.* — Syn. *цилíндер; перéкладка над вolóдязем, на якý накрýчується вірьóвка під час витя́гування води́* (Сумщина, Дорошенко ДБюлетень 9, 106).

PS. **vortъ* 'turn, winding', IE. root ***u̯ort- : **u̯ert-,* see the following entry.

ворóта, Wd. also воротá (Стрий) 'gate, gateway', MUk. у ворота (1592), вьротá (1596 Зизаній), врáта : воротá, брóна, двéри (1627 Беринда), ворота (XVIII c. Інтермедії 195), OES. вороты Ipl. (945), ворота (1318), на воротѣхъ (1377), (from OCS.:) врата (XI c. Остр. єв.), Црскыя врата 1272; BRu. *варóты,* Ru. *ворóта,* dial. *воротá, ворóты,* OCS. *vrata,* Bu. *вратá,* Ma. *врáта,* SC., Sln. *vráta,* Cz. *vrata,* Slk. *vráta,* Po., UpSo. *wrota,* LoSo. *rota.* — Deriv. *ворíт[ень]ка, ворітця́[та], ворíтний, -иця, ворóтній, -ник, -ниця, воротáр, -ка, -ський, воротáти;* GN. *Ворóтнів.* — Syn. *брáма,* Деркач 45.

PS. **vorta* 'ts', root **vort-,* IE. ***u̯ort- : **u̯ert-* 'to turn, whirl, wind', see вертíти; re. other, unconvincing, etymologies cf. Vasmer 1, 229 - 230.

воротти́ see -вóрот.

вópox 'heap, pile', Wd. also вópок 'sack' (Желеховський 1, 122), MUk. ворохъ (XVIII c.), OES. врахъ; BRu. *вópox* 'noise; disorder' (Носович 67), Ru. *вópox* 'pile', Bu. *врах*, Po. *zawroch* 'snow - wind'. — Deriv. *[з]ворохóбити, ворохíбини, ворохíбня, -ник;* here also ModUk. neologisms f/e. influenced by *рух: ворухнýти[ся], ворухлúвий, ворушúти[ся], воруш[ѝн]нá, [з]ворýшливий* and other prefixed formations: *заворушúти[ся], заворýшувати-[ся], заворýшення, зворухнýти, зворушúти[ся], зворýшувати[ся], зворýшений, -ення, поворухнýти[ся], поворушúти[ся], поворýшений, -ння, розворушúти-[ся], розворýшувати[ся], розворýшений, -ння,* etc.; FN. *Ворошúлов;* GN. *Ворóхта, Ворошúлівка, Ворошúлово, Ворошиловгрáд, Ворошúловськ.* — Syn. *кýпа, кýча, бýрта,* Деркач 45, 94; Wd. *вópок, мішóк,* Гнатюк ЕЗб. 4, 236.

PS. **vorxъ* 'sliding; threshing; pile (of threshed grain)', IE. root ***u̯ors-* : ***u̯ers-* 'to slide', cf. Latv. *vârsmis* 'pile of grain', Lat. *verrō, verrī, versum* 'to slide, drag along, sweep, winnow', Gk. *érrō* 'I go away', OIc. *vǫrr* 'rudder-stroke', Ht. *u̯aršija-, u̯arš-* 'to harvest', Преображенский 1, 98, Trautmann 361 - 362, Brückner 601 - 602, Walde-Hofmann 2, 761 - 762, Георгиев 182, Шевельов 130, Pokorny 1169 - 1170, a. o.

ворохíбня, ворохóбити see the preceding entry.

ворочáти 'to turn', MUk. ворочаются (XVI c.), ворочалъ, ворочали (XVII c.), ворочается (XVIII c. Інтермедії 147), ворочатися (XVIII c.), OES. ворочати (=ворoцати), (from OCS.:) вращати[ся]; BRu. *варóчаць,* Ru. *ворочáть,* Ru. *врáщам,* Cz. *vraceti,* OCz. *vracěti,* Po. *wracać.* — Deriv. *ворочáтися.* — Syn. *повертáти щось комусь,* Ковалів 1, 356.

PS. **vortjati* — an iter. formation of *вертáти,* q. v.; see also вópот, ворóта.

вópса 'nap; pile', ModUk.; BRu. *ворс,* Ru. *ворс, вópса* (since 1780). — Deriv. *ворсúн[к]а, ворсúнчастий, ворсúстий, -тість, ворсянúй, ворсúти[ся], ворсувáти-[ся], -áння, -áльний, -áльник, -áльниця, -áльня.* — Syn. *волóкна над повéрхнею тканúни, вóлос на сукні, пушóк; шерсть.*

Miklosich, 384, considers *вópс, вópса* akin to Lith. varsa; this etymology is rejected by other scholars who derive *вópса* from Av. *varǝsa-* 'hair', cf. Vasmer RS. 5, 126 and his ED. 1, 230; Lith. *varsa* is considered as a borrowing from Sl. (Ru.); cf. also Шевельов 131.

Вópскла, dial. Вópскло GN. Vorskla-river (in Полтавщина), MUk. на Ворскле (1545 Стрижак 40), Ворскол (XVI c. ibid.), к реке Ворсклу (XVII c. ibid.), OES. Въръскла Gsg. (ПСРЛ. 25, 26), BRu., Ru. ts., Po. *Worskła.* — Deriv. *Вópсклиця, Вópск[о]лець, Вópсклище, Ворсклянка, Завópскло, Заворсклянський.*

The name has not yet been satisfactorily explained; according to Потебня, Сл. плк. Іг., Харьков 1914, 22, it is derived from the same root as *Варшáва,* namely ***u̯ers-* meaning 'rain, dew', cf. Skt. *varšá-* 'rain', *vr̥šan-* 'watering', etc.; this etymology was rejected by Булаховський, A. A. Потебня, Київ 1952, 23, who supported the explanation of Погодин: *Вópскла* < Osset. *vors kula* 'white river', Belić Зборник 171; the latter etymology was also defended by Стрижак 40 - 42; yet, Vasmer 1, 231, derives the name *Вópскла* from Sl. *ворчáть* as the hydronym *Пúскла* from *пищáть,* see s. vv.

ворýна dial. see рýно.

ворушúти[ся] see вópox.

ворча́ти, Wd. варча́ти, вурча́ти 'growl; grumble', MUk. ворчати (XVIII c.); OES. връчати; BRu. ворча́ць (? Vasmer 1, 231), Ru. *ворча́ть*, Bu. *връча*, SC., Sln. *vŕčati*, Cz. *vrčeti*, Slk. *vrčať*, Po. *warczeć*, LoSo. *warcaś*, UpSo. *warcać*. — Deriv. *ворча́ння*. — Syn. *бурча́ти*, *(гру́бо:) гари́кати*.

PS. **vъrčati* < **vъrk-ěti*, related to *во́рка*, *воркота́ти*, *воркоті́ти*, see s. vv.

вор'я́ dial. = вір'я, see вір 3.

восйка Wd. see осика.

Во́сиф Wd. see Йосип.

воскі́вка, восковий, etc. : віск.

во́скрес 'rising from the dead, resurrection' (hapax of П. Куліш 1893); **воскреси́ти** 'to revive'; **воскре́снути** 'to arise from the dead', MUk. *воскресити* (XVII c.), *воскресит ся* (XVIII c.), OES. *въскрьснѹти* (XI c. Остр. єв.), *въскрѣси* (XI c. Остр. єв.), *въскрьсноуть* (1073 Ізб. Св.), *въскресе*, *въскрьсъша*; BRu. *уваскрэ́сіць*, *уваскрэснуць*, Ru. *воскреси́ть*, *воскре́снуть*, OCS. *vъskrěsiti*, *vъskresnǫti*, Bu. *възкреся́*, *възкреся́вам*, Ma. *воскре́с[н]е*, SC. *uskrsàvati*, (from OCS.:) *váskrsnuti*, Cz. *křisiti*, *vykřisat se*. — Deriv. *воскресе́ння*, *воскресі́ння*, *воскре́слий*, *-сний*, *воскреша́ти*, *воскреса́ти*, *-а́ння*, *воскреше́ння*; *Воскресе́ння [Христо́ве]*; GN. *Воскресе́н[ів]ка*, *Воскресе́нська*, *-ке*, *Воскреси́нці*, Wd. *Воскресі́нці*. — Syn. *(во́скрес:) чи́нність від воскре́снути*, *ожи́влення*; *(воскреси́ти:) верну́ти до життя́*, *оживи́ти*; *(воскре́снути:) вста́ти з ме́ртвих*, *ожи́ти*, Тимченко 314.

PS. **vъs-krěs-iti*, **vъs-krěs-nǫti* 'ts', root **krěps-* evidenced in *кріпи́ти*, *кріпки́й*, q. v.

воскува́ти : віск.

воспита́ти arch. 'to bring up; to feed, keep, maintain' (Грінченко 1, 257), OES. въспитанъ (XI c. Остр. єв.), въспитавш (XIII c.), въспитаєтъ, воспитаємъ; Ru. *воспита́ть*, OCS. *vъspitěti*. — Deriv. arch.: *воспита́тися*, *воспи́тувати[ся]*, *воспита́льниця*, *воспита́лище*, *воспита́ниє*, *-а́ность* (Желеховський 1, 122). — Subst. *ви́годувати*, *ви́кормити*, *ви́ховати*.

PS. **vъz-pitati* 'ts', derived from **pit-* 'food', cf. OCS. *pišta* 'food', Ru. *пи́ща*, SC. *pìća*, Sln. *piča*, Cz. *píce*, Po. *pica*, etc.; IE. root ***pei-* : ***pī-* evidenced in Lith. *piẽtūs* 'lunch', Skt. *pitú-* 'food', Av. *pitūš* 'ts', OIr. *ith* 'grain', OHG. *feizzit* 'fat', ModHG. *feist* 'fat, in good condition', etc.; Преображенский 2, 63, Brückner 405, Trautmann 207, Machek 366, Sadnik-Aitzetmüller 283, Pokorny 794, Шевельов 120, 212.

воста́ннє see останній.

вості́к Wd. 'strong east wind', (Желеховський 1, 122); **восто́к** arch. 'east', MUk. на въстоцѣ (1489), от востока (XVII—XVIII c.), OES отъ въстока (XI c. Остр. єв.), на въстокъ (1073 Ізб. Св.), къ въстокомъ, межи въстокомъ, съ встока; Ru. *восто́к*, dial. *[в]сток* 'east wind', OCS. v*ъstokъ* 'east'. — Deriv. Wd. *востоко́вець*, arch. *восто́чний*, *-ик*; GN. *Во́сток* (in Alberta). — Subst. *схід*, *орiе́нт*.

From OCS. *vъstokъ* 'ts', which is a calque from Gk. *anatolê*, corresponding to Lat. *oriens* 'east', Vasmer 1, 232; re. root see тік.

восторжествува́ти see торжество́.

во́сух = u̯ósux Wd. 'wheat bread' (Надсяння), first recorded in the XX c. (Пшеп'юрська 83). — Subst. *пшени́чний хліб*, Пшеп'юрська l. c.

Derived from *сухи́й* 'dry' see s. v.

вось, вóсьде, Вóськало see ось.

вóсьмий, восьмисóтий, etc. see вісім.

вотувáти 'to vote', MUk. вотовала (1587), вотовали (1597), вотовати (1622), вотует (XVIII c.); Ru. *вотúровать,* Po. *wotować.* — Subst. *голосувáти.*

From Lat. *votum : vōvere* 'to vow', perhaps through the medium of Po. *wotować;* AmUk. *вотувáти* directly from E. *to vote.*

вóтум 'vote', ModUk.; BRu., Ru. ts, Po. *wotum,* etc. — Subst. *гóлос, слóво; рíшення, дýмка, вúражена голосувáнням,* Льохін 126.

From Lat. votum, see the preceding entry.

вóтчина : отéць.

вохкíмира, also отíмера, вітíмара argot 'eight', first recorded in the XX c. (Горбач 0, 18). — Subst. *вíсім.*

An argot deformation of *вíсім, вóсьмий* with suffix *-[ім]ира,* cf. Горбач l. c.

вохнáль Wd. see гуфнáль.

вóхра, also óхра 'ochre', ModUk.; BRu., Ru. *óхра,* Cz. *ochra,* Po. *okra,* UpSo. *ugier.* — Deriv. *вóхрити[ся], вохрянúй, вохрянка.* — Subst. *сýмішка глúни з оксúдами абó гідрáтами оксúдів залíза; мінерáльна фáрба червóного абó жóвтого кóльору,* Орел 1, 174.

From Gk. *ṓxra : ōxrós* 'pale, wan, pale-yellow', Преображенский 1, 672, Skeat 408; in Uk. prothetic *в-* developed like in dial. *вóко, ворíх,* etc.

воцарúтися, воцарятися : цар.

вочевúдьки dial. see óко.

вочоловíчений : чоловíк.

вочý : óко.

вочувáти, вачувáти, вацювáти AmUk. 'to watch', first recorded in the XX c. — Deriv. *вóчман‖вáчман.* — Subst. *дивúтися, уважáти, стерегтú,* Білаш 134; *слідкувáти, стéжити,* Жлуктенко 120.

From E. *watch* 'ts', Білаш l. c., Жлуктенко l. c.

вóша, Wd. вош 'louse', MUk. воши Npl. (XVII c.), вошъ (XVIII c.), OES. въшью Isg. (XI c.), въши Gsg., вошь (XIV c.); BRu. *вош,* Ru. *вошь,* OCS. *vъšь,* Bu. *въшка,* Ma. *вóшка,* SC. *vȁš,* Sln. *ȕš,* Cz. *veš,* Slk. *voš,* Po. *wesz,* LoSo. *weš,* UpSo. *woš.* — Deriv. *вóш[еч]ка, вошúвий, -вець, -вість, [за]вошúвити, відвошúвити, -влення, відвошúвлювати, -ання,* Wd. *вушúйки* (Угнів, Лев 9). — Syn. *комáха Pediculus,* Тимченко 317.

PS. **vъšь,* IE. ***us-i-s,* cf. Lith. *usnis,* Latv. *usna,* Alb. *usht,* etc., Преображенский 1, 100, Brückner 607, Machek 563, Георгиев 217, a. o.

вошáрник argot 'merchant, trader, dealer', first recorded in the XX c. (Горбач 0, 35). — Subst. *купéць.*

From Hg. *vásár* 'market', Горбач l. c.; see also ошáр.

вошмашúна, also вóшмашина (Білаш 134) AmUk. 'washing machine', first recorded in the XX c. — Subst. *машúна до прання́,* Білаш l. c.

From E. *wash*[ing] *machine* 'ts'.

вощúна, -úти[ся] etc. see віск.

воювáти see вой 1.

воюн dial. see в'юн.

вояж 'voyage', ModUk., BRu. *вая́ж,* Ru. *воя́ж* (since 1720). — Deriv. *вояжéр, вояжувáти, -áння.* — Subst. *пóдорож, подорожувáння, поїздка.*

From Fr. *voyage* 'ts', Орел 1, 174, Gamillscheg 898.

воя́к, воя́цтво, воя́цький see вой 1.

вп... see уп...

вперéд, вперíд : перéд.

впир Wd. (Желеховський 1, 123) see опи́р.

впра́вді Wd. see пра́вда.

вп'ять dial. see оп'ять.

вр... see ур...

враг, вра́жий, see вóрог.

вра́жда see вóрог.

вра́ження, врази́ти : рази́ти, see раз.

враз, вра́зно Wd. see раз.

вра́та see ворóта.

врéдний see вéред.

врéменний, врéм'я arch. see вéрем'я.

врíти, врíю, врíеш Wd. 'to boil', MUk. врѣетъ (1631), врячые (XVIII c.), OES. врящи (1078), врѣла, вьрящи (XI c.), врѣтие, врѣние; BRu. *врэць,* Ru. *вреть,* OCS. *vьrěti,* SC. *vrëti,* Sln. *vréti,* Cz. *vříti,* Po. *wrzeć.* — Deriv. GN. *Verutdzi (<*vьrǫčьjь,* X c. Constantinus Porphyrogenitus). — Subst. *кипíти.*

PS. **vьrěti* 'ts', IE. root **u̯er-* 'to burn; blacken', see вар.

врубéль dial. see рубéль.

вс... see ус...

Всéволод, Всеми́р, Всесла́в see весь.

вселéнна 'universe', MUk. во вселенную (XVIII c.), OES. õ вселенѣи (XII c.), въселеная; BRu., Ru. *вселéнная,* OCS. *vьselenaja.* — Deriv. *вселéнський.* — Syn. *всéсвіт.*

From OCS. *vьselenaja (: vъseliti,* see селó) 'universe', which is a calque of Gk. *oikoménē* 'ts'.

всемогу́чий see весь 1.

всéсьби argot for *все* (Горбач 0, 21), see весь 1.

всíпа Wd. see си́пати.

всіля́кий see весь 1.

всу́переч see перéчити.

всю́ди, усю́ди, dial. всю́да, всю́ду, вся́[г]де, вся́[г]ди 'everywhere, anywhere', MUk. всюда (XVII c.), всюди, всюды (XVII c.), всюгди, всяде, всюгдi (XVIII c.), OES. всюда, вьсудоу (XI c.), всюду, also: вьсюдѣ, всюде; BRu. *усю́ды,* Ru. *всю́ду,* dial. *всю́ды,* OCS. *vьsǫdu, vьsǫdě,* Bu. *навсъдѣ,* Sln. *povsôdi,* Cz. *všude, všudu,* Po. *wszędzie, wszędy,* LoSo. *šuder,* UpSo. *wšudy, wšudźe.* — Deriv. *всю́деньки, -ечки, всю́денька, -ечка, всюді́сінько.* — Syn. *скрíзь.*

The word is based on **vьsь,* see весь; suffixes *-ǫdu, -ǫdě,* are testified by OCS. *vьsǫdu, -dě* and OPr. *stwendau* 'from there'; the variants *всю́да, всю́ди, вся́[г]де, вся́[г]ди* are later formations influenced by *кудá, куди́, вся́кий,* etc.; Преображенский 1, 102, Brückner 636, Machek 563, Trautmann 312, a. o.

вся́[г]де, вся́г[д]и see the preceding entry.

вся́кий see весь.

вся́цки argot for *все* (Горбач 0, 21), see весь 1.

всьകня́! interj. in calling cows, oxen, first recorded in the XIX c. — Syn. *гéйсь, гéйса!*

A secondary interj. based on *вісьта!* and *ня! (:*вісьтня)*, see s. vv.

всьо, Wd. всього́, etc. see весь.

вт... see ут...

вталама́ситися Wd. 'to sit down' (Бучаччина), first recorded in 1946 from О. Головатий. — Subst. *сі́сти тя́жко, примісти́тися.*

Of obscure origin; perhaps it is a contamination of *втараба́нитися (: тараба́н)* and *лама́ти,* see s. vv.

втй́рити : ти́рити.

вто́ма see томи́ти.

вто́ра 'second voice, second violin', ModUk. — Deriv. *вторува́ти, -а́ння.* — Syn. *дру́гий го́лос.*

From **vьtorъ* 'second', see вівто́рок.

вуа́ль 'veil', ModUk., BRu. *вуа́ль, вэ́люм,* Ru. *вуа́ль,* arch. *воа́ль,* Po. *wual, woal,* etc. — Deriv. *вуа́лька, [за]вуалюва́ти[ся], -а́ння.* — Subst. *серпа́нок.*

From Fr. *voile* 'ts', the ultimate source being Lat. *velum* 'sail, cloth, covering', Орел 1, 174, АкСл. 2, 921, Skeat 686, Gamillscheg 895.

вубжи́н=u̯ubžén Wd. see обжи́нки.

вубисьце́ = u̯ubyśćé Wd. see обійстя́.

вубісло́ = u̯ubisłó Wd. 'rope holding flax (in spinning)' (Надсяння, Пшеп'ю́рська 83),first recorded in the XX c. — Subst. *мотузо́к із шкі́рою, що ним зв'я́зується ку́жіль, щоб пря́диво не зсува́лось,* Пшеп'ю́рська l. c.

Derived from **об-ві́сити :* віса, see s. v.

вубі́т = u̯ubít Wd. see обі́д.

вубо́ра = u̯ubóra Wd. see обо́ра.

вубра́тися dial. for убра́тися, see бра́ти.

вубши́вка Wd. see обши́вка.

вув'язу́х = vuvi̯azúx, also візу́к=vizúk Wd. 'joint of the flail' (Надся́ння), first recorded in the XX c. (Пшеп'юрська 84). — Subst. *полу́чення ка́пиць у ціпа́х.*

Derived from *в'яза́ти* 'to bind', see s. v.

ву́г[іл]ля, ву́гіль, dial. [в]у́голь, у́гіль 'coal; charcoal, carbon', OES. оугль (1073 Ізб. Св.), оугли Apl. (1220), оуглиє (1280), на юглѣхъ, по юглію; BRu. *ву́галь,* Ru. у́голь, OCS. *ǫglь,* Bu. *въ'глен,* Ma. *ва́глен‖ја́глен,* SC. *ȕgalj,* Sln. *ôgelj,* Cz. *uhel,* Slk. *uhol',* Po. *węgiel,* LoSo. *wuglo,* UpSo. *wuhlo.* — Deriv. *ву́глик, вугле́ць, вуглеце́вий, вугли́н[к]а, вугля́н, вугля́р, -ка, -ство, -ський, вуглярчу́к, ву́гільний, -ик, -иця, вугляни́й, вугли́стий, з-, об-ву́глити, -лений, -ння,* Wd. *ву́глисько;* several compounds; *вугле-бето́н, -вантá́жний, -ви́дний, -ви́добуток, -випа́лювання, -відді́льний, -во́д[ень], -во́дний, -во́з[ний], -га́сний, -добувни́й, -дроба́рка, -дроби́льний, -збага́чувальний, -ки́слий, -кислота́, -кисло́тний, -ко́п, -ме́л, -ми́йка, -навантá́жувач, -нагрома́дження, -но́сний, -обпа́лювання, -обпа́лювач, -очи́сний, -очи́стка, -очи́щувальний, -перевантá́жувальний, -перекида́льний, -піддійма́льний, -підійма́льник, -підійма́ння, -подава́льний, -постача́льний, -промива́льний, -промисло́вець, -промисло́вість, -рі́зка, -скла́д, -со́с,* etc.; *буро-, кам'яно- ву́гільний;* GN. *Ву́гільці, Ву́глище.* — Syn. *тверда́ горю́ча кори́сна копа́лина; антраци́т; „со́няшний ка́мінь", „горю́чий ка́мінь", „чо́рне зо́лото",* НіЖ. 12, 33.

PS. **ǫglь* 'ts', IE. root ***ong- : **ang-,* cf. Lith. *anglìs,* Latv. *úogle,* OPr. *anglis* 'coal', Skt. *áṅgāra-,* Pers. *angišt* 'coal', Gael. *aingeal* 'light, fire', Miklosich 223, Meillet Ét. 417, Преображенский 2, 38 - 39, Brückner 609, Trautmann

8, Machek 547 (:"Proto-European word" akin to Gk. *ánthraks),* Pokorny 779 a. o.

ву́глик 1. dim. : ву́гіль; 2. dial. see ву́лик.

ву́гнати Wd. 'to talk through the nose', first recorded in the XIX c. — Deriv. *вугна́вець, -вий, -вка, вугнова́тий, вугнота́ти.* — Subst. *гу́гнати, гугня́вити.*

An o/p. neologism — variant of *гу́гнати,* q. v.

ву́гнівці Wd. 'boots (made in Угнів)', first recorded in the XX c. (Колодій РМ. 5, 284). Subst. *вели́кі чо́боти з у́гнівської шкі́ри,* Колодій l. c.

Derived from the name of the city of *Угнів,* q. v.

вуго́л, dial. ву́гол, у́го́л, -гла́ 'corner; angle; side', OES. въ... юглъхъ (1073 Ізб. Св.), на углѣ, о... углахъ, въ оуглы (XIII c.); BRu. *ву́гал,* Ru. *у́гол,* OCS. *ǫgъlъ,* Bu. *ъгъл,* Ma. *агол,* SC. *ŭgao,* Sln. *[v]ôgel,* Cz. *úhel,* Slk. *uhol,* Po. *węgiel,* LoSo. *nugel,* UpSo. *nuhl.* — Deriv. *вугла́стий, -тість,* dial. *вугло́вий, [в]уго́льний, ву́глова* (Желеховський 1, 130); GN. *Вуглі́, Углі́, Углова́та.* — Syn. *кут.*

PS. **ǫgъlъ* 'ts', IE. root ***ang-* 'member, limb; link', cf. Skt. *ánga* 'limb', Av. *angušta* 'toe', Gk. *ággos* 'pail', Lat. *angulus* 'angle', OHG. *ęnchil, anchal,* MHG. *ęnkel,* ModHG. *Enkel,* E. *ankle,* etc.; Miklosich 223, Meillet Ét. 183, Kluge 73, Преображенский 2, 38, Brückner 609, Machek 547, Шевельов 118, 125, Pokorny 46 - 47, a. o.

вуго́р, Wd. ву́г[о]р, у́гор (Желехівський 1, 120) 'eel, grig; pimple, blackhead', OES. ǫгърь, оугреве Npl.; BRu. *вуго́р,* Ru. *у́горь,* SC. *ŭgor,* Sln. *ogor,* Cz. *úhoř* but *uher* 'pimple', Slk. *úhor* but *uhor,* Po. *węgorz* but *wągier,* LoSo. *vugor,* UpSo. *vuhoř,* Plb. *vōgōr.* — Deriv. *вугреня́[тко],* *ву́грик, вугри́ця, вугро́вий* but *вугрови́й* 'relating to pimple', *вугрува́тий, -тість.* — Syn. *змієподі́бна ри́ба; захворюва́ння шкі́ри.*

PS. **ǫgrь* 'eel' and **ǫgrъ* 'pimple', IE. root ***angᵘ[h]i-* 'serpent', BS. **anguria-* 'eel', cf. Lith. *ungurỹs,* OPr. *angurgis;* here also Lith. *ankštirai,* Latv. *anksteri* 'measles (of swine), grubs of the cockchafer', akin to OHG, *angar,* MHG. *anger* 'corn-weevil', ModHG. *Engerling* 'grub', and further to Lat. *anguis* 'serpent', *anguilla* 'eel', Gk. *égxelis* 'eel', Kluge 72 - 73, Преображенский 2, 39, Brückner 609, Trautmann 8, Pokorny 43 - 44; some etymologists separate both entries from each other, cf. Miklosich 223, Горяев 385, Machek 547 - 548, a. o.

ву́грин Wd. see угри́н.

вугури́ти Wd. see говори́ти.

ву́двод, вудву́д, ву́двудок see у́до́д.

вуде́[йка] Wd. 'here' (Любачівщина), first recorded in 1962 by В. Грабець. — Subst. *ось тут.*

From *о[т]де́,* see от and де́.

вудиня́[тко] dial. 'duck' (Нижнє Подністров'я, Дзендзелівський ЛБюлетень 6, 40), first recorded in 1958. — Subst. *каченя́.*

A f/e deformation of *утеня́[тко]* influenced by *вудву́д, ву́дко, ву́док,* etc.

ву́дити see ву́дка.

вуди́ти Wd., also буди́ти (from *обвуди́ти) 'to smoke (meat, fish, etc.)' (Желеховський 1, 131), Sln. *[v]oditi,* Cz. *uditi,* Slk. *údiť,* Po. *wędzić.* — Deriv. *вудже́ний, вудженина,* (from Po.:) *виндзу́нка* here also *бужани́на, буженина,* see s. vv. — Subst. *обкури́ти, обку́рювати, обчади́ти, обкопти́ти; в'я́лити.*

PS. **vǫditi* 'ts', IE. root ***[s]ųond-* : ***[s]ųendh-* 'to vanish, wither', see в'я́нути.

вудіне́=u̯ud'iné Wd. for *одіння.*

ву́дка 'angle', OES. оуды Apl. (1076, Ізб. Св.), оудицею Isg. (1097); BRu. *ву́да,* Ru. *уда́, у́дочка,* Bu. *въдица,* Ma. *јадица,* dial. *вадица, удица,* SC. *ŭdica,* Sln. *[v]ódica, odíca,* Cz. *udice,* Slk. *udica,* Po. *węd[k]a,* LoSo. *wuda,* UpSo. *huda.* — Deriv. *ву́дочка, -чник,* (from **[в]у́да:) ву́дити-[ся], вуди́ла, -льний, -льно, вудіння, ву́длище;* dial. *ву́дяльник.* — Syn. *га́чкове знаря́ддя для ловлі ри́би.*

PS. **ǫdъka* (dim. of **ǫda)* 'ts', IE.***ankdā,* root ***ank-* 'to bend', evidenced in Skt. *ankás* 'bend, hook', Gk. *ágkos* 'hook', *agkṓn* 'bow', Lat. *uncus* 'barb', Osset. *ängur* 'hook, hinge', OIr. *écad* 'hook', a. o., Miklosich 223, Meillet Ét. 320, Kluge 9, Преображенский 2, 40; according to others PS. **ǫda* is connected with Latv. *uodne* 'board in a sledge' and with other grades of the root vowel: Lith. *ìndas* 'vessel', Latv. *eñdas* 'sledge beam', Vasmer 3, 173, Шевельов 241, Machek 547, Георгиев 202, a. o.

ву́дкало Wd. see у́дід.

ву́дко Wd. see у́дід.

ву́днис[ь]ко, ву́дмиско SoCp. see віднище.

ву́док Wd. see удід.

вудро́біна=u̯udróbina Wd. for *одробина* see дріб.

вуж '[grass] snake', MUk. оужа Asg. (XVI c.); BRu. ts, Ru. *уж,* Sln. *vôž,* Cz., Slk. *užovka,* Po. *wąż,* LoSo. *wuž,* UpSo. *huž.* — Deriv. *вужа́ка, -а́чка, вужи́сько, -и́ще, вужі́вка, вужува́тий,* Wd. *ву́жва, вуже́вець, -е́вка, вужо́вник;* here also GN. *Уг, Ужо́к.* — Syn. *змія́.*

PS. **ǫžь* 'ts', IE. root ***angᵘ[h]i-* 'snake, worm', evidenced in Lith. *angìs,* OPr. *angis,* Lat. *anguis,* OHG. *unc* 'snake', MIr. *esc-ung* 'water snake, eel', etc.; see also вугор, Miklosich 223, Brückner 605, Trautmann 8, Walde-Hofmann 1, 48, Machek 552, Vasmer 1, 175, Pokorny 43, Шевельов 241, a. o.

вужа́чка, бужа́чка (Полісся, Лисенко 19) see ужа́чка.

вужи́на Wd. see ожи́на.

ву́жчати, ву́жчий : вузький.

вуз SovUk. 'university, institute, college', BRu., Ru. ts. — Deriv. *ву́зівець, -вка, -вський.* — Subst. *ви́щий навча́льний за́клад, колеґія, університе́т.*

SovUk. abbr. of *ви́щий учбо́вий за́клад,* УР. 1, 304.

вузда́, вузде́чка see узда́, узде́чка.

вузи́ти see вузький.

ву́злик see the following entry.

ву́зол, Gsg. вузла́, Wd. у́зол, rarely вузо́л 'knot, node', MUk. вузликъ (1693), OES. оузолъ, в... узлы, въ оузлѣхъ; BRu. *ву́зел,* Ru. *у́зел,* dial. *у́зол,* Bu. *възел,* dial. *вънзел,* Ma. *во́зел, я́зол,* SC. *ŭzao,* Sln. *[v]ózel,* Cz. *uzel,* Slk. *uzol,* Po. *węzeł,* UpSo. *wuzoł,* Plb. *vǫzâl.* — Deriv. *ву́злик, вузликува́тий, вузли́стий, вузлови́й, вузлови́тий, вузлува́тий, -то, -тість, вузло-в'я́з, -в'яза́льний, -ло́вник.* — Syn *щось зав'я́зане, зав'я́зка; бант;* dial. *тільки зав'я́зана в шмато́к ткани́ни якась річ* (Черкащина, Лисенко ЛБюлетень 6, 10), Wd. *ґудз* (Стрий).

PS. **ǫzъlъ : *ǫzьlъ* 'ts', akin to *в'яза́ти,* q. v.

вузький 'narrow; tight', OES. въ хлѣвинѣ оузъцѣ (1097), оузъка, оузъкую Asg. (XI c.), по ускому пути. по Узкому морю (=Marmara Sea); BRu. *ву́зкі,* Ru. *у́зок, у́зкий,* OCS. *ǫzъkъ,* Sln. *ózək,* SC. *ŭzak,* Cz. *úzký,* Slk. *úzky,* Po. *wązki,* LoSo. *wuzki,* UpSo. *huzki.* — Deriv. *ву́зькість, -ко, вузькува́тий,* here also (without -k-) *вузе́[се]нький, вузі́с[ін]ький, [з]вузи́ти, зву́жувати, -ання, ву́жчий, -че, [по]ву́жчати;* compounds: *вузько-відо́мчий, -голо́-*

вий, -грýдий, -дóнний, -зáдий, -колíйка, -колíйний, -лúстий, -лúций, -лóбий, -лóбість, -нóсий, -óкий, -плíвковий, -рядний, Wd. *вузькоторíвка* (Грицáк PM. 4, 117) etc.; GN. *Узúн.* — Syn. *неширóкий, тіснúй.*

PS. **ǫzъkъjь* 'ts', IE. root ***anĝh-* 'narrow', cf. Lith. *añkštas,* Skt. *anihú-* 'narrow', *ánihas* 'narrowness, chasm, oppression', Gk. *ágxō 'I* strangle', Arm. *anjuk,* Ir. *cum-ung,* Lat. *angustus,* OHG. *ęngi, angi,* ModHG. *eng,* etc., Meillet Ét. 325, Brückner 605, Kluge 72, Trautmann 11, Walde-Hofmann 1, 48, Mikkola 3, 27, Machek 552, Pokorny 42, Шевельов 241, a. o.

вýй[ко] Wd. 'uncle', Hc. 'bear' (re. geogr. distribution cf. map of Бурячок 88 - 89), MUk. от... вуя (1600), вуй — auunculus (XVII c. Гептаглот 20), къ... вуєви (XVII c.), OES. вуи (XV c.), оуи, оу оуя, ôт... оуя; Ru. *уй,* dial. *вýй, вýец,* Bu. *уйкá||уйчá, вýйко||вýйло,* SC. *ȕjak||ȕjac,* Sln. *ûj, uják||ûjec,* Cz. *hojec,* OCz. *ujec,* Slk. *uj[k]o||ujec,* Po., Ca., LoSo. *wuj,* UpSo. *huj,* Plb. *väuja.* — Deriv. Wd. *вýйцьо, вýйна, вуя́нка, вýйчаник, вýйчина, вýйчанка, вýйковий, вуéчний, вуйкувáти.* — Subst. *дя́дя, дя́дько, брат мáтері.*

PS. **ujь,* IE. ***au̯ios* 'ts', cf. Lith. *avýnas,* OPr. *awis* 'ts', Arm. *hav,* Lat. *avus* 'grandfather' *(<**au̯os),* Lat. *avunculus* 'uncle', OIr. *aue* 'grandson', Goth. *awô* 'grandmother', OIc. *áe* 'great-grandfather', OHG. *ôheim,* ModHG. *Oheim, Ohm,* As. *eám,* E. *eme,* Du. *oom* 'uncle', etc., Срезневский 3, 1175, Zubatý LF. 17, 393, Kluge 256, Meillet Ét. 393, Brückner 637, Trautmann 21, Machek 548, Pokorny 89, Шевельов 272, (extensively:) Трубачев 1, 81 - 84, Бурячок 81 - 89, (in Polish:) A. Obrębska, *Stryj, wuj, swak w dialektach i historii języka polskiego,* Kraków 1929.

вукóмун = u̯ukómun Wd. see еконóм.

вукóніце = u̯ukóniće Wd. for *вікóнниця* (Засяння, Пшеп'юрська 84), see вікно.

вукрóпні = u̯ukrópni Wd. 'very much' (Засяння), first recorded in the XX c. (Пшеп'юрська 83), Po. *okropnie.* — Subst. *дýже.*

From Po. *okropnie* 'ts'.

вýлень, вýлик, вулíй, Wd. ýлий, ýлик, ýлік (Желеховський 2, 1009) 'beehive, hive', MUk. у вульяхъ (1590), OES. оулей (1271 Lexicon 1049), улій, BRu. *вýлей,* Ru. Bu. *ýлей,* M. *улјáрник,* SC. *úljevi* 'beebrod', Sln. *úlj* 'beehive', Cz., Slk. *úl,* Po. *ul,* LoSo. *wul, hul,* Plb. *vaul.* — Deriv. *вýликóвий;* GN. *Улúчно.* — Syn. *примíщення, житлó для бджіл, (природній:) борть, колóда, дупля́к, сапéтка; (argot:) бзúчник,* Горбач 0, 33.

PS. **ulьjь* 'ts', root **ul-,* IE. ***aul-* 'hollow', cf. Lith. *aulỹs* 'hive', Latv. *aũlis,* OPr. *aulis* 'shinbone', Gk. *aulós* 'pipe', Lat. *alvus (<*aulos)* 'hollow', Norv. dial. *aul* 'pipe', Miklosich 372, Trautmann 18, Brückner 593, Walde-Hofmann 1, 34, Machek 548, Pokorny 88 - 89; re. prothetic в- in вулій cf. Шевельов 241; see also the following entry.

вýлиця, Wd. ýлиця (Стрий) 'street', MUk. в вулицах (XVI c.), у вулици (1562), на вулицахъ (1602), OES. по оулицамъ (1076 Ізб. Св.), на оулицю, въ оулици, до... улицѣ, на улици; BRu. *вýліца,* Ru., Bu., Ma. *ýлица,* SC. *ȕlica,* Sln. *ulica,* Cz. *ulice,* Slk., Po. *ulica,* UpSo. *wulica.* — Deriv. *вýличка, вýличний, -ик, -иця,* here also *вулéшний, за-, пере-, про-вýлок.* — Syn. *дорóга (між домáми),* AmUk. *стріта.*

PS. **ulica* — a dim. form of **ula,* cf. за-, пере-, провýлок; the orig. meaning was *'hollow (between houses)';* as such the word is connected with root **ul-,* see the preceding entry.

ву́лій see ву́лень, ву́лик.

вулка́н see вулька́н.

вулу́вок Wd. 'pencil' (Угнів, Лев 9), first recorded in the XX c. — Subst. *олівéць*, Лев l. c.

From Po. *ołówek* 'ts'; see also волу́фко.

вулустува́ти = ụułustuváti Wd. 'to stroll' (Надсяння), first recorded in the XX c. (Пшеп'юрська 84). — Subst. *товкти́ся, шиба́ти собо́ю.*

Origin obscure; perhaps it is connected with *во́лость*, see s. v.

вулуцю́га = vułućúha Wd. '[wooden] plough carrier' (Надсяння), first recorded in the XX c. (Пшеп'юрська 84). — Subst. *дерев'я́ний при́лад, на яко́му везу́ть плуг, щоб не ора́в доро́ги,* Пшеп'юрська l. c.

Derived from *во́лок, волочи́ти*, see s. vv.; contrary to it the corresponding ModUk. *волоцю́га* 'tramp, vagrant' has a fig. meaning and is based on *волочи́тися* 'to stroll'.

вульга́рний, SovUk. вульга́рний, 'vulgar, common, coarse, rough', ModUk., BRu. *вульга́рны*, Ru. *вульга́рный* (since 1837), Po. *wulgarny*, etc. — Deriv. *вульґа́рність, вульґа́рщина, вульґариза́тор, -а́ція, вульґаризо́ваний, [з]вульґаризува́ти[ся], вульґари́зм.* — Subst. *безсоро́мний, гидо́тний; пла́ский, ни́зького сти́лю, пога́ного смаку́, грубія́нський,* Бойків 90.

From Lat. *vulgāris* 'ts' *(: vulgus* 'common people'), Орел 1, 175, АкСл. 2, 924.

вульга́та 'Vulgate (of Bible)', ModUk., BRu., Ru. ts, Po. *wulgata,* etc. — Subst. *лати́нський пере́клод бі́блії з IV с.*

From Lat. (Editio) *Vulgata (: vulgāre* 'to make public, to publish'), Skeat 696.

Ву́лька dial. for Юлька 'Juliette', see Юлія; GN. : arch. form of Вілька see во́ля.

вулька́н, SovUk. вулка́н 'volcano', MUk. вул'ка́ны Npl. (XVII c.), вул'каны Npl. (XVIII c.), BRu., Ru. (since 1803), Bu., Ma. ts, SC. *vùlkân*, Cz., Slk. *vulkán*, Po. *wulkan.* — Deriv. *вулька́ник, вулькани́ще, вулькані́т, -і́зм, -і́чний, -і́чність, вулька́новий, вульканіза́тор, -за́ція, -зо́ваний, [з]вульканізува́ти[ся].* — Subst. *стіжко́ва гора́ з о́твором в землі́, з яко́го висту́пають матерія́ли внутра́,* Тимченко 3, 55.

From Lat. *Vulcānus* (also *Volcānus)* 'Vulcan, the god of fire', Uk. *Вулька́н;* Тимченко l. c., Орел 1, 174, АкСл. 2, 922.

вума́ста = ụumásta Wd. for ома́ста (Надсяння, Пшеп'юрська 84), see масти́ти.

ву́ндеркінд 'wonder[ful] child', ModUk., BRu. ts, Ru. *вундерки́нд* (since 1934). — Subst. *чу́до-дити́на.*

From ModHG. *Wunderkind* 'ts', РССтоцький 4, 221, АкСл. 2, 924.

вунтува́тися Wd. — a dial. variant of бунтува́тися see бунт.

вуо́йтра dial. 'ladder' (Полі́сся, Лисенко 23), first recorded in the XX c. — Subst. *драби́на.*

Origin obscure.

вуо́л dial. (Полі́сся, Лисенко 23), see віл.

вупи́р Wd. for опи́р.

ву́ра Wd. (Buk.) 'hatred, quarrel', first recorded in the XX c. (Дощівник РМ. 2, 302). — Subst. *не́нависть, ворожне́ча,* Дощівник l. c.

From Rm. *ură* 'ts', Дощівник l. c., cf. also Cioranescu 875 *(: ura* 'to pray').

вурвéчка Wd. for вервéчка, see верв.

вýрвісь = ųurviś Wd. 'prankster' (Засяння), first recorded in the XX c. (Пшеп'юрська 83), Po. *urwisz.* — Subst. *збитóчник.*

From Po. *urwisz* 'ts' *(: urwać,* see рвáти).

вурґáнки Wd. see оргáн.

вýрда, also ýрда (Желеховський 2, 1014) 'cheese made from whey', first recorded in the XIX c. — Deriv. *вурдя́ний, [з]вýрдитися, звýрджений, -ння;* Wd. *вýрдінік* = ųúrd'inik 'пиріг з сіменного макухá' (Надсяння, Пшеп'юрська 84), *вурдяни́й* (Желеховський l. c.) — Subst. *вáрена сметáна з овéчого абó козя́чого молокá; сік з мáку абó сíмени,* Кузеля 62.

From Rm. *urdă* 'ts', Шелудько 2, 129, Vincenz 11, Cioranescu 876.

вуркагáн argot see ýрка, уркáч.

вýрльоп Wd. see ýрльоп.

вурльóп'ян = ųurl'óp̯ian, вурóплян = ųurópl'an Wd. 'airplane, aircraft' (Надсяння), first recorded in the XX c. (Пшеп'юрська 83). — Subst. *аеропля́н, літáк.*

A f/e. deformation of *аеропля́н* influenced by *вóрон, ворóна;* see also воропля́н.

вурóта = vuróta Wd. for *ворóта,* see s. v.

вуруджáй Wd. for урожáй, see рід.

вурчáти see ворчáти.

вус 'mustache', MUk. вусачъ (XVIII c.), OES. оусъ; BRu. ts, Ru. *ус,* Bu. *вѫс,* Sln. *vôs,* Cz. *vous, fous,* Slk. *fúz,*

Po. *wąs,* Plb. *vōs.* — Deriv. *вýсик, вуси́сько, -и́ще, вусáнь, -áч [ка], -áтий, вусонóгі,* Wd. *вусéльник, вýсельниця, вýсень.* FN. *Вусáч, Усáч, Усéнко, Біло[в]ýс, Біло[в]ýсенко, Чорно[в]ýс, Чорно[в]ýсенко.*

PS. **[v]ǫsъ* 'ts', IE. root ***ųondh- : **ųendh-* 'hair, beard', cf. OPr. *wanso* 'first beard', Gk. *íonthos (<*vivondhos)* 'peach fuzz', MIr. *find* 'hair', OHG. *wint- brâwa* 'eyelash', a. o., Miklosich 223, Trautmann 341, Младенов 94, Георгиев 214, Шевельов 243, Pokorny 1148, a. o.; according to Machek 573 the word is connected with **vols,* see вóлос; unconvincing.

вусéльник, вýсень, вýсельниця Wd. see вус.

вуслíн = ųuslín Wd. see ослíн.

вустá dial. see устá.

вýставка dial. see ýставка.

вýстілка dial. ýстілка : слáти 2.

вустри́ця Wd. see ýстриця.

вýтка see ýтка.

вýтлий, dial. ýтлий 'feeble, weak', MUk. вутлого Gsg. (XVII c.); Ru. *ýтлый,* OCS. *ǫtlъ,* SC. *ȕtao,* Sln. *votel,* Cz., Slk. *útlý,* Po. *wątły.* — Syn. *слабови́тий, безси́лий,* Тимченко 355.

PS. **ǫtlъ* 'ts'; according to Brückner, KZ. 46, 206, and his ED. 605, it is a compound of *ǫ-* and *-tъlja (: tъlěti,* see тлíти); this etymology is accepted by Machek 551, a. o.; another explanation is advanced by Vaillant, RES. 11, 203, who connects it with *ǫ-* and *tъlo* 'ground'; both etymologies are uncertain; cf. also Vasmer 2, 193, Sadnik - Aitzetmüller 279 -280, a. o.

вутя́, вутя́тко see ýтка.

вуть-вуть! interj. see уть-уть!

вухна́ль 'horseshoe nail', ModUk. only. — Deriv. вухна́лик. — Subst. *цвях до підко́ви (з широ́кою голі́вкою).*

From ModHG. *Hufnagel* 'ts'; f/e. influence of ву́хо is evident.

ву́хо, Wd. у́хо 'ear', MUk. вухо (XVIII c.), OES. оухо (XI c. Остр. єв.), въ оушию (1097) въ оуши (1117); BRu. *ву́ха,* Ru. *у́хо,* OCS. *ухо,* Bu. *ухо́,* Ma. *у́во,* SC. *ȕho,* Sln. *uhô,* Cz., Slk., Po. *ucho,* LoSo. *wucho||hucho,* UpSo. *wucho,* Plb. *vauxü.* — Deriv. *ву́ш[еч]ко, вуша́нка, вуха́нь, -а́[с]тий, вушни́й, -и́к, на[в]у́шник, по́ду́шка, без-, довго-, клапо-ву́хий;* Wd. *ву́сьо* (Горбач 7, 35); FN. *Вуха́нь, Уха́ч, Безву́хий, Безу́шко,* a. o. — Syn. *о́рган слу́ху, слухови́й при́лад,* Тимченко 355.

PS. **ухо* 'ts'; like many other terms for parts of the body, this word occurs also in other IE. languages; it derives from the root ***ōus-,* cf. Lith. *ausis,* Latv. *àuss,* OPr. *āusins* Apl., Av. *uši,* Gk. *οὖς,* Lat. *auris (<*ausis),* Alb. *vesh (<*ōus-),* OIr. *āu, ō (<*əusos),* PN. *Su-ausiā,* Goth. *ausô,* OHG. ôra, MHG. *ôre,* ModHG. *Ohr,* Du. *ovr,* AS. *eáre,* OIc. *eyra,* E. *ear,* etc., Miklosich 371, Kluge 275, Trautmann 18-19, Skeat 187, Brückner 592, Machek 548, Pokorny 785, Шевельов 241, a. o.

ву́чень dial. see у́чень.

вуш, вуши́вець, вуши́вий, etc. Wd. see во́ша, воши́вець, воши́вий, etc.

вуши́йок Wd. see ши́я.

вушу́ла dial. see ошу́ла.

ву́щінка Wd. 'ribbon, riband', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 131). — Subst. за́стяжка.

Derived from *щепи́ти* 'to graft', viz. **vъz-ščep-n-ъka,* root **ščep-,* see щеп.

вх... see ух... and х...

вхе́катися see хе!

вхід : ходи́ти.

вхі́тний Wd. see хоті́ти.

вхоро́шити see хоро́ший.

вци́нок dial. 'fishing fence, enclosure' (Подністров'я), first recorded in the XX c. (Дзендзелівський ЛБюлетень 6, 41). — Subst. *части́на кі́тця́, в якій затри́мується зло́влена ри́ба.*

Origin obscure; perhaps from Rm. *ţineā, ţin* < Lat. *tenēre* 'to hold, keep', cf. Cioranescu 841.

вці́лити see ціль.

вч... see уч...

вчаді́ти see чад.

вчас : час.

вча́сток = уча́сток, see участь.

вча́ти dial. see вща́ти.

вче́ра dial. for вчо́ра, see учо́ра.

вчин, вчини́ти see чин.

вчи́ти see учити.

вчіп Wd. see чіпа́ти.

вчо́впати : чо́впати.

вчолові́чення see чолові́к.

вчу́ти : чу́ти.

вш... see уш... and ш...

вшáди SoCp. 'everywhere' (Желеховський 1, 132), first recorded in the XIX c.; Slk. *všade.* — Subst. *всю́ди,* Желеховський l. c.

From Slk. *všade* 'ts'; see also вся́[г]де, вся́[г]ди, всю́ди, etc.

вшак Wd. 'yet, however, nevertheless' (Желеховський 1, 132), first recorded in the XIX c.; Po. *wszak.* — Subst. *та́ж[е], а проте́.*

From Po. *wszak* 'ts', Richhardt 112.

вша́трити собі Wd. 'to remember', ModUk. only (Желеховський 1, 132). — Subst. *запам'ята́ти собі.*

Origin obscure; the connection with *шатро́* 'tent', though possible, cannot be substantiated.

вшеле́патися Wd. : шеле́пати.

вшемета́ти Wd. : шемті́ти.

вшете́чний arch. 'immoral, disorderly', MUk. вшетечная (XVI c.), вшетечніє Apl. (XVII c.), вшетечный (1667), Po. *wszeteczny.* — Subst. *неря́дний, розпу́сний, блу́дний,* Тимченко 361.

From Po. *wszeteczny* 'ts', Brückner 636.

вши́ткий, вши́ток Wd. (Cp.) 'all, whole', MUk. вшиток, вшиски (XVII—XVIII c. Інтермедії 34, 81), Cz. *všitek,* Slk. *všetok,* Po. *wszytek, wszystek.* — Subst. *весь.*

From Po. *wszytek, wszystek* 'ts', cf. Brückner 635 - 636, Stanislav OrPictus 799; see also вшак.

вши́ця Wd. 'plantlouse, aphis', ModUk. only. — Deriv. Wd. *вшицегу́бка.* — Subst. *попели́ця,* Wd. *мши́ця.* Желеховський 1, 132.

Derived from *вош,* q. v.

вшква́рити : шква́рити.

вшкве́ркати Wd. 'to shrink up', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 132). — Syn. Wd. *зчве́ркати.*

The word seems to be a prefixed contamination of *шква́рити* and *чви́ркати,* see s. vv.

вшко́дити : шко́дити, see шко́да.

вшоло́пати : шоло́пати.

вшпати́ти Wd. : шпа́ти.

вштонь see ушто́нь.

вшугну́ти : шугну́ти.

вщ... see ущ...

вща́ти, also вча́ти dial. 'to begin, start', first recorded in the XIX c., Po. *wszcząć.* — Syn. *поча́ти,* dial. *сча́ти.*

PS. **vъz-čęti* 'ts', root **-čьn- : *-čę-,* see почати.

вщелоча́ти Wd. 'to curdle, coagulate', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 132). — Syn. *підсто́ятися.*

From **vъz-čel-ok-ěti,* root **čel-,* see чоло́.

вщепи́ти : щепи́ти.

вщерть = уще́рть.

вщибну́ти : щибну́ти, see щиба́ти.

Вщиж GN. Vschyzh (OES. castle on Десна-river, XI—XIII c.), OES. Вщижъ, Вщижскъ (ЭСл. 7, 462), Щижъ, Вжище (Семенов 1, 568), BRu., Ru. ts. — Syn. (later name:) *Трубче́всък,* Грушевський 2, 337.

Origin obscure; the form *Вщиж* seems to be connected with the word *чиж* 'siskin' *(:*Vъz-čiž-ь < * Vъz-čiž-ьje),* cf. such formations as *возлі́сся (<*vъz-lěs-ьje), возло́б'я (<*vъz-lъb-ьje), узгі́р'я (<*vъz-gor-ьje), уздві́р'я (<*vъz-dvor-ьje),* and, further, such pairs as *узбі́ч (<*vъz-boč-ь) : узбі́ччя (<*vъz-boč-ьje);* in this connection *Вщиж*

(<**Вщижье*) would mean 'place where siskins gather, siskins' place'; yet, two other forms of the name : *Вжище* and *Щиж* prove nothing for this etymology and point to other roots, viz. *вуж*, or *щúголь*, as to their source; re. the history of the castle cf. Грушевський l. c., Тихомиров 368—369, Б. А. Рыбаков : По следам древних культур. Древняя Русь, 98—120.

вщýхнути = ущýхнути, see ущухáти.

в'юга : вúти 1.

в'юк 'back load, burden, pack; pack saddle', MUk. на вюки (XVIII c.), уюкъ, OES. юкъ; BRu. *уюк*, Ru. *вьюк* (since 1563 Корш Archiv 9, 506), Bu. *юк*, Po. *juki, juczny*. — Deriv. *в'ючáк, [на-, по-]в'ючити, в'ючитися, в'ючний*. — Subst. *вантáж на спину тварúні*, Орел 1, 175.

The word is generally derived from Tk. Osm. *jük* 'ts', Miklosich 106, Корш l. c., Radloff 3, 586 - 587; 4, 180, Berneker 1, 458, Преображенский 1, 106, Menges Festschrift Čyževśkyj 183 - 184, Дмитриев 23, Рогаль 183 - 184, a. o.; re. other, inconvincible, etymologies cf. Vasmer 1, 244.

в'юн, dial. воюн (Сумщина, ЛБюлетень 9, 106) 'river loach, gudgeon; blockhead', MUk. вюни Apl. (1740), BRu. *уюн*, Ru. *вьюн*. — Deriv. *в'юнéць, в'юнчик, в'юнóк, в'юнкúй, в'юнкість, -ко, в'юнóвий, в'юнúтися*, MUk. вюнный (XVIII c.); FN. В'юн; GN. *В'юн, В'юниця, В'юнкú, В'юнище*. — Syn. *рúба Cobitis fossilis, пúскір, пискýр*.

Derived from вúти 1. see s. v.

в'ючити[ся] : в'юк.

В'ягр see Вігор.

в'ядро = u̯i̯ádro Wd. for відрó (Засяння, Пшеп'юрська 83), see s. v.

в'яз Ulmus L. : 'elm-tree; ide; band, clasp', MUk. от вяза (XV c.), OES. вязъ (XIII c.), BRu. Ru. ts, SC., Sln. *vêz*, Cz. *vaz*, Po. *wiąz*, LoSo. *wjez*, UpSo. *wjaz*. — Deriv. *в'язóк, в'язель, в'язóвий*, GN. *В'язовá, В'язовé, В'язовéць, В'язовóк*. — Syn. *бéрест*, Wd. *ілем, ільма, лем, ульм*.

PS. **vęzъ* 'ts', IE. root ***u̯inĝ-* 'elm', cf. Lith. *vìnkšna*, Latv. *víksna*, OPr. *wimino*, Alb. *with* 'elm', Pederson KZ. 36, 335, Trautmann 360, Mikkola BB. 22, 246 - 247, Pokorny 1177, a. o.; re. other, inconvincible, explanations cf. Vasmer 1, 244.

в'язáти, в'яжý, в'яжеш 'to tie, bind, fasten, unite', MUk. вязанє (1596 Зизаній), везати — ligo (XVII c. Гептаглот 17), вязати (XVII c.), вязать (XVIII c.), OES. вязати; BRu. *вязáць*, Ru. *вязáть*, OCS. *vęzati*, Bu. *вéзá*, Ma. *везе*; SC., Sln. *vézati*, Cz. *vázati*, Slk. *viazat'*, Po. *wiązać*, LoSo. *wjezaś*, UpSo. *wjazać*. — Deriv. *в'язáтися, в'язáльний, -ник, -ниця, в'язáльце, в'язаний, -нка, в'язель, -ень, в'язи, в'язúла, в'язі, в'язка, -кий, -кість, -ко, -кувáтий, в'язнення, в'язний, в'язнúця, -нúчний, -нівський, в'язочка, в'язь*, several prefixed formations : *вúв'язатися, від-, з[а]-, на-, під-, по-, при-, у- в'язáти[ся]*, along with corresponding iter. forms : *ви-, від-, з[а]-, на-, під-, по-, при- у-в'язувати[ся]*, etc.; MUk. вязанка (XVIII c.), вязанє (XVII c.), на вязаня (XVIII c.), вяжучисє (XVII c.), у вязенствѣ (1511), за вязня (1660), вязенє (XVII c.), въ вязилищи (XVIII c.), вязити (XVII c.), пят вязок (XVII c.), вязковои Gsg. (XVIII c.), вязневого (XVIII c.), вязнут (XVII c.), вязнь (XVI c.), вязовати (XVI c.), вязочку Asg. (XVII c.), вяз (XVI c.), о вязѣню (XVIII c.). — Syn. *сполучáти, спóювати; плестú, сплітáти*.

PS. **vęzati* 'ts', IE. root ***enĝh- : ** anĝh-* 'to narrow, tie, bind', cf. Gk. *ágxō* 'I lace', Lat. *angō* 'I tighten'; prothetic *v-* comes either from the words which have ts root in *o*-grade, as e. g. OCS. *ǫza* 'bond, tie', *ǫzъkъ* 'narrow', and particularly *sъvǫzъ* 'bond', or from some blending, possibly with OCS. *[po]vrěsti : vrzǫ* 'tie', Meillet Ét. 215, Hujer LF. 42, 222 - 227, Брандт РФВ. 22, 115 - 116, Pokorny 42, Шевельов 239, a. o.

в'якáти Wd. see в'ячáти.

в'ялий, в'ялити see в'янути.

в'ялóзити : ялóзити.

в'янути 'to fade, wither, grow weak; to ache, pine away (of a heart in grief)', OES, увяднутъ, BRu. *вянуць*, Ru. *вянуть* (since 1704), OCS. *uvęnǫti, uvę[ž]dati*, Bu. *вéхна*, Ma. *вéне*, SC. *vénuti*, Sln. *véniti*, Cz. *vadnouti*, Slk. *vädnúť*, Po. *więdnąć*, LoSo. *wědnuś*, UpSo. *wjadnyć*. — Deriv. *в'я-нення, за-, зі-, зо-, по-, при-, у-в'я[ну]ти, [за-, зі-, зо-, по-, при-, у-] в'ялий, в'ялити*. — Syn. *марніти, мізерніти, сóхнути*, Деркач 100.

PS. **vędnǫti* 'ts', iter. **vędati‖*vędjati* 'ts', IE. root ***[s]uendh- : **[s]uondh-* 'to vanish, wither', cf. OHG. *swinton* 'to recede, fade', AS. *swindon* 'to wither', MHG. *swenden*, ModHG. *verschwenden* 'to waste'; see also вудити; Matzenauer IF. 8, 4, Miklosich 380, Преображенский 1, 111 - 112, Brückner 620, Pokorny 1047, 1148, Шевельов 231, a. o.; re. other, inconvincible, etymologies cf. Vasmer 1, 245.

В'яр see Вігор.

в'ярус Wd. 'bold [young] man' (Львів), first recorded in the XX c. (Горбач 6, 19), Po. *wiarus* 'ts'. — Subst. *відвáжний бувáлець;* Wd. syn. *цвáняк, шац-хлопáка*, Горбач l. c.

From Po. *wiarus* 'ts' (:[swoja] *wiara* '[one's own] *faith*' Горбач l. c.

в'ятер dial. see ятір.

в'ятичі Npl. 'Viaticians' (name of OES. tribe), OES. вятичи (1377 Лавр. 1, 14, 15), отъ вятичъ (ibid. 83), BRu. *вяцічы*, Ru. *вятичи*, Po. *Wiatycze*. — Syn. *східнослов'янське плéм'я в басéйнах річóк Окú, Угри, Москвú й у верхів'ях Дóну*, Грушевський 2, 316.

The name seems to be derived from PN. *В'ятко* (or *В'ятóк*) < **Vętьko* (or **Vętъkъ*), root **vęt-* 'more', see В'ячеслáв; this explanation is accepted by the majority of scholars, e. g. by Niederle 4, 190, 194, Perwolf Archiv 4, 65; 7, 593, Brückner ZONF. 2, 154, Vasmer ZfslPh. 2, 540, and his ED. 1, 246, a. o.; Шахматов suggested the derivation of в'ятичі from the Ce. tribe of *Venetes* following Браун 334, cf. Archiv 33, 61; others tried to connect it with *Antes*, Mikkola 1, 8; in Old Ruś chronicles в'ятичі are often mentioned together with радúмичі and their names are derived by the chronicler from the personal names *Radim* and *Viatko;* contrary to that Vernadsky suggests an Iranian provenance of both names : "for *Radim* we may quote the Ossetian word *rad* ('order', 'line'), and for *Viatok*, the Ossetian *faetaeg* ('leader')", cf. his *Ancient Russia* 320; re. other, inconvincible, derivations of the name *в'ятичі* cf. Vasmer 1, 246, Jakobson Word 8, 389, Budimir СФ. 2, 129, a. o.

в'ятір dial. see ятір.

В'ятківка GN. Vyatkivka (name of a village in Вінницядistrict in Ukraine), ModUk. only.

The name is derived from PN. *В'ятко* or *В'ятóк*, see в'ятичі.

В'яхáнь GN. Vyakhań (name of an OES. castle on Терань-river, XII c.), OES. Бьяхань, Вьехань, Евхань (Гру-

шевський 2, 603), Ru. *Вяхáнь, Бяхáнь.* — Syn. (later name:) *Городúще,* Грушевський, l. c.

Origin obscure; perhaps it is a possessive adj. toponym derived from PN. **В'яхáн (:*В'ях < В'ячеслáв,* q. v.); the forms Бьяхань, Вьехань, Евхань would be f/e. deformations of the orig. В'яхáнь.

в'яхрó, віхрó argot 'sheaf', first recorded in the XX c. (Горбач 0, 21). — Subst. *віхоть.*

An argot deformation of *віхоть,* see s. v.; Горбач admits BRu. influence on в'яхрó.

В'яцковичі GN. Vyackovychi (name of a village in Дорогобич-district, Western Ukraine), ModUk. only.

In view of the relatively late historical records the name may be considerd either a derivative of *Я'цко (: Івáн),* viz. *в Я'цковичі > В'яцковичі,* or dial. deformation of orig. *В'ячковичі,* (cf. GN. *Więckowice* in Poland); the latter form would point to OES. Вячко (*< В'ячеслав,* see s. v.) as to the source of the patronymic; see also в'ятичі, В'ятківка, В'яхáнь.

в'ячáти, Wd. also в'якáти (Lk.-Bk. Falkowski-Pasznycki 121) 'to bleat; screech', first recorded in the XIX c., Ru. *вячать, вякать,* Bu. *вик, вúкам,* SC. *víkati, vekétati,* Sln. *víkniti, vékati, véčati.* — Syn. *(про козý :) мéкати; (про совý:) угýкати, пýгати.*

An o/p. interj. imitating the voice of goats (в'ячáти) or owls (в'якáти); according to Горяев 62, it is connected with Skt. *vákti* 'to speak', Lat. *vox* 'voice'; inconvincible, cf. Преображенский 1, 111, Георгиев 147, a. o.

вяче OES. see в'яще.

В'ячеслáв PN. 'Vyacheslav, Wenceslas', MUk. Вятслава Gsg. (1484 Пом'яник 31), OES. Вячеславъ (1377 Лавр. 1, 10), Вячеславу Dsg. (1377 ibid. 108), BRu., Ru. *Вячеслáв,* Cz. *Václav, Vaclav,* Po. *Więc[e]sław, Wiesław,* (from Cz.:) *Wacław.* — Deriv. *В'ячеслáвів, В'ячеслáвович,* OES. Вячко; GN. *В'ячеслáвка;* see also *в'ятичі, В'ятківка, Вяцковичі, В'яхáнь.*

PS. **Vętjeslavъ* — a compound : **vętje* 'larger, more' (cf. в'яще) and **slava* 'glory, fame', the name means : '*he whose glory is bigger*', cf. Loewenthal WuS. 9, 177, Miklosich Bildung 47 and 140 - 141, Brückner 620, Mikkola 1, 8; 2, 198, Taszycki 1, 59, Георгиев 138, Герус-Т. OnUVAN, 30, 64; in accepting this etymology Taszycki 1, 59 and 128 - 129, lists some other interesting names with **vętje-* in the first part, viz. *Więcemił (: Vencemilo* 1230), *Więcemir (: Vencemir* ca. 1242), *Więcerad (: Veceradus* XII c.) as well a fem. derivative *Więcesława (: Venceslaue* XII c.); contrary to his own explanation in *Bildung,* l. c., Miklosich in his ED. 381 connects this name with **vĕnьcь* 'wreath'; he is slavishly followed by Kluge - Götze 685 (s. v. *: Wenzel);* this etymology, however, is as inconvincible as that of Ильинский ИзвОРЯС. 23 : 1, 146 - 147, connecting *В'ячеслáв* with Lat. *vincō, vincere* 'to conquer', or the explanation of Младенов 64 (: Skt. *vánati, vanōti, vančhati* 'he wants', ModHG. *wünschen* 'to wish'), cf. Vasmer 1, 247 (here falsely : „Младенов 65" instead 64, repeated with mistake in the Ru. edition of Vasmer ED., Москва 1964, 378); OES. dimin. form Вячко has its WS. correspondent in OPo. *Więcek (: Wecek* XIII c., *Venczkone* 1230, *Wenckoni* 1270) cf. Taszycki 1, 127; other dimin. forms might be extracted from ethnonyms, e. g. **В'ят* (see в'ятичі), or from geographical names, e. g. **В'ях* (see В'яхáнь); as one of the arch., but attractive personal names PN. *В'ячеслáв* is more and more revived in the ModUk. anthroponymy, cf. Gauk 27, Левченко 24, 47, though its occurrence in the MUk. period was not too high (frequency : 1 in Пом'яник of 1484, cf. Тарнавецька 128);

contrary to other names in -слава the fem. *В'ячесла́ва* is extremely rare in ModUk.

в'я́ще arch. 'more', в'я́щий arch. 'bigger, larger', OES. вяще (XI c. Остр. ев.), вяче, вящий, вятшей, Ru. *вя́щ[ш]е*, Ma. *ве́ќ'е*, SC. *vȅć*, Sln. *več*, Cz. *více*, *větší*, Slk *viac*, *väčší*, Po. *więc*, *większy*, LoSo. *wjecej*, *wjetšy*, UpSo. *wietši*, *wjacy*. — Subst. *бі́льше*.

PS. **vętje*, **vętjь[jь]* 'ts', being a comparative of **velьjь*, see ве́лий, вели́кий, В'ячесла́в; Miklosich 381, Ильинский ИзвОРЯС, 23 : 1, 146, Brückner 620, Mikkola 1, 8; 2, 198, Machek 564, Vasmer 1, 247, Георгиев 139, Sadnik-Aitzetmüller 330, a. o.

Вьехань OES. see В'яха́нь.

Г

Г, г — the fourth letter of the Uk. alphabet, MUk. and OES. name глаголь from OCS. *glagoli* 'speak'; numerical value — 3; in OUk. it alternated with *x*, e. g., кънiхъчии (1073, Срезневский 1, 505), or was dropped entirely, e. g. осподаря (1151, Кримський 1, 119).

г prp. Wd. (Lk.) 'towards, to; in, at', first recorded in the XIX c. — Subst. *к; в, у,*

A voiced correspondent of *x* (<*къ*), see s. v.

га! interj. 'ha!, eh!, hey!', also to turn to the right (for horses or oxen), MUk. га (1736 Інтермедії 104); SC. *hȁ!*, Slk.*há!*, *ha!*, Po. *ha!* — Deriv. *[га]га́кати, -ання, га́кнути, -нення, пога́к[ув]ати, -ання, га - га́!* — Syn. *а!*, *Ґа!*

A primary PS. interj. **ha!*, *IE.* ***ha!*, corresponding to Skt. *hā*, Gk. *há*, *hā*, Lat. *ha*, ModHG. *ha*, Fr. *ha*, etc., РССтоцький 3, 149, Rozwadowski JP. 5, 131, Sławski 1, 390, Schwentner 18 - 19, Pokorny 497.

габа́ 'a kind of white coarse (Turkish) cloth; border, edge, hem (of a cloth)', MUk. габи Gsg. (1678), габа (XVIII c.), двохъ габъ (XVIII c.); BRu. ts, Ru., Bu. *аба́*, SC. *àba*, Slk. *hába*, Po. (from Uk.:) *haba*. — Deriv. Wd. *га́бка, габ'ю́к, габ'я́к*. — Subst. *гру́бе, бі́ле сукно́, пла́хта; бу́рка від дощу́ з цього́ сукна́ в Туре́ччині; сму́га на мате́рії і́ншого ко́льору*, Бойків 92.

From Tk. Osm. *aba* 'ts', the ultimate source being Ar. *aba* 'ts', Тимченко 497, РССтоцький Slavia 5, 7, Berneker 1, 22, Преображенский 1, 39, Lokotsch 1, a. o.

ґа́ба Wd. 'wave', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 133), Slk. dial. *hab* (Matzenauer LF. 7, 211). — Subst. *хвúля, фúля.*

From Hg. *hab* 'ts', Гнатюк ЕЗб. 30, 337; cf. also Верхратський Archiv **3, 163.**

габа́з Wd. see хаба́з.

габаньє́ра 'habanera', ModUk. only. — Subst. *еспа́нський тано́к,* Орел 1, 176.

From Sp. *(danza) habanera* 'Cuban dance imported from the Caribbean', named after *Habana* 'Havana', the capital of Cuba, see гава́на.

габари́т see ґабари́т.

ґа́бати, Lk. габа́ти 'to object, oppose; to importune, bother, molest', MUk. габати (XVII—XVIII c. Інтермедії 237), габа́ю, принагля́ю...; наприкря́юся, габа́ю (1627 Беринда), OUk. габа[ю]ть (1347), габати (1388), габать (1420), OES. габати; BRu. *габа́ць,* Bu. *га́бам,* Slk. *habat',* Po. *gabać, na-, za-gabywać;* Deriv. *ви́габати, нага́бати,* MUk. габанье (XVII c.), OUk. габаня Gsg. (1388). — Syn. *займа́ти, турбува́ти, непоко́їти;* MUk. also *оска́ржувати, позива́ти,* Тимченко 497.

PS. **gabati* 'ts', IE. root ***ghabh-* 'to seize, take', cf. Lith. *gabenù, gabénti* 'to bring, convey to', *gabùs* 'able', *gebéti* 'to be able', dial. *guõbti* 'to snatch up', Skt. *gábhasti-* 'forearm, hand', Lat. *habēre* 'to hold, have', OIr. *gaibim* 'I take', Goth. *gabeigs* 'rich', *giban* 'to give', OHG. *gëban,* ModHG. *geben,* a. o.; PS. **gabati* is related by apophony to OCS. *gobino* 'prosperity'; Zubatý **2, 97,** Meyer KZ. **63, 102-104,** Berneker **1, 287-288,** Преображенский 1, 112, **Brückner 130, Trautmann 74, Machek 119, Sławski 1, 243,** Горбач 7, 36, Pokorny **407-409,** a. o.

габе́л[ь]ок Wd. see ґа́блі.

габз, габза́ Wd. see хабз, хабза́.

габзьо́ваний hapax of 1861 (Основа 8, 16) of obscure meaning, cf. Желеховський 1, 133, Грінченко 1, 262. Perhaps it is a dial. deformation of *гапто́ваний* (:гаптува́ти); see also хабз, хабза́.

ґа́біґ, also ґа́бік Wd. 'bowler, billycock' (Galicia and Buk.), ModUk., Po. dial. *habik* (Stryj). — Subst. *тверди́й капелю́х, тверда́к, твердячо́к;* syn. Ed. *котело́к, котьоло́к,* Wd. *ме́льон, мельо́ник,* Lk. *пінч,* Buk. *півцилі́ндер,* Наконечна 102-104.

From ModHG. *Habig* — the name of a hat-factory in Vienna (established in 1863), Наконечна l. c., РСтоцький 4, 236.

габіліта́ція 'habilitation: defence of a scientific thesis in a University, post-doctoral examination', ModUk., **BRu.** *габіліта́цыя,* Ru. *габилита́ция,* Po. *habilitacja,* **etc.** — Deriv. *габіліта́ційний, габіліто́ваний, габілітува́ти-[ся], -а́ння.* — Subst. *університе́тський і́спит (після́ доктора́ту), що упра́внює виклада́ти в університе́ті,* Кузеля 62.

From Lat. *habilitatio* 'ts', *(:habilis* 'easy to **handle,** able'), Орел 1, 176.

ґа́біт 'monk's habit (cassock'), MUk. габит, габѣтъ (XVII c.), Po. *habit.* — Subst. *черне́ча ря́са,* Орел 1, 176.

From Lat. *habitum* 'condition, dress, attire', **Skeat 256;** see also the following entry.

ґа́бітус 'habitus; general appearance'; MUK. габѣтусъ (XVII c.), BRu. ts, Ru. *га́битус,* Po. *habitus,* etc. — Subst. *стан (здоро́в'я), ви́гляд,* Кузеля 63.

From Lat. *habitus* 'condition', see also the preceding entry.

габлá dial. 'sail-rope' (Нижнє Подністров'я), first recorded in the XX c. (Дзендзелівський ЛБюлетень 6, 41). — Subst. *один з двох мотузків для вдéржування пáруса.*

From ModHG. *Gabel* [-schnur] 'ts'; see also the following entry.

ґáблі, габлúна Wd. 'veal', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 133); Ru. *габéлок.* — Deriv. *габéл[ь]ок, габелькóвий.* — Subst. *телятина.*

The word seems to be borrowed from ModHG. *Gabel* 'fork'; in connection with *ґабéлок*||*габéл[ь]ок* 'young ox' cf. such designations as *Gabelbock* 'four-year old buck', *Gabelhirsh (=Gabeler)* 'brocket', *Gabelpferd* 'thiller', etc.; it is at all events not connected with Lat. *abellus,* as suggested by Кузеля 62, Тимченко 498 and followed by Ващенко 16-17; see also ґáблі.

габóв! interj. — exclamation of Hc. lumberjacks at work: 'down!', first recorded in 1899 by Шухевич 1, 180.

Origin obscure; perhaps it is a dial. Isg. of *гáба,* q. v., with emphatic transfer of the stress.

габоритловáти SoCp. 'to bother', first recorded in 1671 (Дэже StSl. 7, 163). — Subst. *безпокóїти, непокóїти.*

From Hg. *háborit* 'ts', Дэже l. c.

габóрт Wd. 'toilet' (Романів, Львівщина), first recorded in the XX c. (Горбач 7, 36) — Subst. *вихóдок.*

From ModHG. *Abort 'ts',* Горбач l. c.

габýз Wd. see хабáз.

габýк Wd. (Hc.) 'swift current, rapids', first recorded in 1899 (Шухевич 1, 227). — Subst. *вузькé мíсце в рíцí, де водá з шýмом течé вниз, бистринá.*

From Rm. *hăbăuk* 'swift', Cioranescu 388.

габцювáти 'to catch', ModUk. — Syn. *хапáти.*

Origin obscure; perhaps it is a dial. deformation of *гаптувáти,* see гапт.

гав! interj. expressing the barking of a dog : 'bow-wow!' first recorded in the XIX c.; Ru. *гав!,* Bu. dial. *гáвкам,* SC. *au!,* Cz. *haf!,* Slk. *hav!, haf!,* Po. *hau!, haf!,* LoSo. *haw!* — Deriv. *гавх!, гав-гав!, [за-, по-]гáвкати, -ання, гáвкнути;* Bk. *гавíчити* (Кміт 39); PN. *Гавкýн, Гавкýха;* here perhaps *гáва* 2.

A primary o/p. interj., Rozwadowski JP. 5, 136, PCСтоцький 3, 149, Sławski 1, 410; re. its connection with *гáва* 1. cf. Berneker 1, 291, Vasmer 1, 248.

гáва 1. and ґáва 'crow; yawner, gaper', ModUk., Ru. *гáва* (see Vasmer 1, 248), Sln. *gâvəc,* Cz. dial. *havařiti,* Po. *gaworzyć.*— Deriv. *гáвин, гáв'ячий, [про]гáвити, прогáвлений, -ення;* (from ґава:) *ґавéґа, ґавеня, ґáв'ячий, ґáвити[ся];* FN. *Ґáва, Ґáвка, Ґавинчýк;* see also *гáвити.* — Syn. *ворóна; роззява.*

PS. **gava* 'ts', root **gav-* being an apophonic variation of **gov-*, see говорúти, Berneker 1, 297, Christiani Archiv 35, 622, a. o.; its connection with Lat. *gāvia* 'mew, seagull' is questionable, cf. Walde-Hofmann 1, 385, Vasmer, l. c.

гáва 2. Wd. 'dreadful object: ghost, specter, phantom, spirit' (Стрий: in the children's language), first recorded in the XX c. — Deriv *гáвка, гáвочка.* — Subst. *страхóвище.*

Origin obscure; perhaps it is connected with гав! — interj. imitating the voice of a dog while frightening children, cf. *гаý-гаý, гáва* = дит. собáка, Горбач 7, 36.

гавáна, 'Havana (cigar)', BRu. *гавáнна,* Ru. *гавáнна,* Po. *hawanna.* — Syn. *гавáнська сиґáра.*

Named after *Habana* 'Havana', the capital of Cuba, Орел 1, 176. Klein 1, 708.

гава́новий dial. deformation of геба́новий, see геба́н.

га́вань 'harbour, port; haven', MUk. до... гавану (XVIII c.), BRu. ts, Ru. *га́вань* (since 1780), MRu. гавон (1697), гаван (1702), га́вень (1731). — Deriv. *га́ванський.* — Subst. *зато́ка, морська́ при́стань, порт; мі́сце, відгоро́джене від морськи́х хвиль, де б мо́жна пристава́ти су́днам,* Тимченко 498.

Borrowed in the XVIII c. from Du. *haven* 'ts', Тимченко l. c.; cf. also Преображенский 1, 113, Meulen 78, Vasmer 1, 248, АкСл. 3, 7, a. o.

га́вбиця 'howitzer', ModUk. BRu. *га́убіца,* Ru. *га́убица* (since 1790), *гауби́ца* (1697), Po. *haubica,* Sln. *havbīca,* Cz. *haubice.* — Subst. *коро́тка гарма́та, що стріля́є під вели́ким кутом; дає́ зви́слу траєкто́рію,* Бойків 92.

From ModHG. *Haubitze* 'ts'; the medium of Po. *haubica,* suggested by Sławski 1, 411, is to be rejected on account of the accent.

га́веда Bk. 'nest of snakes; lair', first recorded in 1934 (Кміт 39). — Subst. *гніздо́ гадю́к; Ґа́вра.*

The word seems to be a tabu-deformation of *га́вра*|| *Ґа́вра.*

га́вган Wd. see ґа́лґан.

га́вельок 'havelock, Havelock mantle', ModUk. only — Subst. *безрука́вка з ро́зрізами для рук спе́реду під пелери́ною,* Бойків 92.

From E. *havelock* 'light covering for cap and neck', named after Sir Henry *Havelock* (1795-1857), Klein 1, 708.

гавз, гауз, AmUk. 'house', first recorded in the XX c. — Deriv. *га́взик, гавзо́к, гавзкі́пер[ка], га́взмен;* Bk. *гавзува́ти* (Кміт 39). — Subst. *ха́та, дім, буди́нок,* Білаш 164.

From E. *house* 'ts', Приймак РМ. 2, 449, Білаш l. c., Жлуктенко 121.

гавза́ 'villainous, scoundrelly man or woman', ModUk. only. — Deriv. *гавза́тий.* — Syn. *гидка́, пога́на люди́на.*

Origin uncertain; perhaps it is based on interj. *гав!* with a fig. meaning 'barking person, dog'; the connection with *гавз* 'house', though possible, cannot be substantiated.

га́взлерер Wd. 'house-teacher', first recorded in the XX c. (РССтоцький 4, 236). — Subst. *дома́шній учи́тель.*

From ModHG. *Hauslehrer* 'ts', РССтоцький l. c.

га́взмайстер Wd. 'house-keeper', first recorded in the XX c. (РССтоцький 4, 217). — Subst. *(ста́рший) двірни́к.*

From ModHG. *Hausmeister* 'ts', РССтоцький l. c.

га́вити see га́ва 1.

га́вка Bk. (Кміт 39) dial. for га́лка 1.

га́вкати see гав!

гавли́д, also явли́д *argot* 'ox, bull', first recorded in the XX c. (Горбач 0, 25). — Deriv. *гавли́дка, гавли́та, авли́да (-корова́), ґавлиста (-това́р), гавлидя́, явлидиня́ (-теля́), авли́дник (-пасту́х),* Горбач l. c.

From Gk. *i [a]jeládha* 'cow', Горбач l. c.

гаво́т see ґаво́т.

гавптва́хта, SovUk. гауптва́хта 'chief sentry; military prison', ModUk.; BRu., Ru. *гауптва́хта.* — Subst. *голо́вна́ сторо́жа.*

From ModHG. *Hauptwache* 'ts', Горбач 6, 16.

га́вра see ґа́вра.

гавра́н see ґа́йворон.

Га́врас — Wd. f/e. deformation of *Герва́сій,* influenced by *Гаври́іл,* see s. vv.

Гаври̂л arch., **Гаври́ло** PN. 'Gabriel', MUk. Гавриїла Gsg. (1484 Пом'яник), Га[в]рила Gsg. (1594 АКЖМУ. 43), Гаврыла Gsg. (1583, 56 ibid.), Гаврі́йл : мужъ Бъ або Бжі́й (1627 Беринда), OES. Гауриилъ (XI с. Остр. єв.), Гаврилъ (XI—XII с. Miklosich LPGL. 125); BRu. *Гаўры́ла,* Ru. *Гаврии́л,* OCS. *Gav[ь]rilъ, Gauri[i]lъ,* Bu. *Гаврии́л,* SC. *Gavrȉlo,* Cz., Po., LoSo. *Gabriel.* — Deriv. *Га́врик, Гаври́лик, Гаври́л[оч]ко, Гаври́льцьо, Гаври́лович, Гаври́лівна;* FN. *Гаври́х, Гаври́ш, Ге́врик, Гаври́лів, Гаври́лко, Гаврило́вич, Гаври́ленко, Гаври́льченко, Гаврисе́нко, Гаврили́шин, Гаврилі́вський, Гаврило́вський, Гавриля́к,* AmUk. *Гавре́ляк;* GN. *Гаври́лівка, Гаври́лівський, Гаври́лівці, Гавриля́к, Гавриші[вка], Гаври́лова Слобо́да.* — Subst. *си́ли Бо́жої, дорі́внює Бо́гові; найста́рший я́нгол,* Ірклієвський 166.

From Gk. *Havriil* (< *Gabriēl),* the ultimate source being Hb. *Gabriel* 'God is mighty; man of God, vir Dei', Hastings 2, 75, Wittycombe 56, Ґерус-Т. 37, 66; as indicated by deriv. it is one of the popular names in Ukraine (frequency in 1484: 10, Тарнавецька 125).

га́вря see га́йворон.

га́вчик dial. 'small fishing-boat' (Нижнє Подністров'я), first recorded in the XX c. (Дзендзелівський ЛБюлетень 6, 41,). — Deriv. *га́вчиський.* — Subst. *невели́чкий чо́вен, яки́м ї́здять розставля́ти ставні́ рибальські сітки́.* Дзендзелівський, l. c.

From **гавнчик < *га́ваньчик : га́вань* 'port, haven', see s. v.

гав'ю́рка Wd. 'squirrel', first recorded in 1869 (Верхратський 3 : 2, 7). — Subst. *бі́лка,* Грінченко 1, 263.

The word is a f/e. deformation of Wd. *вев'ю́рка, вив'ю́рка* (< Po. *wiewiórka),* influenced by *га́ва* 1.

га́в'яз, dial. also га́в'язь 'Symphytum officinale L.: comfrey', first recorded in 1869 (Верхратський 3 : 2, 36), Ru. *гавя́з,* SC. *gȁvez,* OPo. *gawęda* and (from Uk.) *hawias* (Sławski 1, 262). — Subst. *живокі́ст ліка́рський.*

PS. **gavęzъ* 'ts', IE. **gᵘōu̯ -n̂ghu- a compound with orig. meaning 'ox-tongue', Berneker 1, 297 - 298, Sławski 1, 261 - 262, Rostafiński 1, 275.

гав'я́р, dial. га́йвір (Грінченко 1, 265) 'Acorus calamus L.: sweet flag', ModUk. only. — Syn. *татара́к,* Грінченко 1, 263.

Origin obscure; perhaps it is a deformation of *га́в'яз,* q. v.

га́га 'eider', ModUk.; Ru. ts. — Deriv. *га́гачий.* — Syn. *рід у́тки.*

An o/p. formation *: га!,* cf. Latv. *gāga* 'ts', Trautmann 1, 74, Berneker 1, 290, Vasmer 1, 249, a. o.; see also гага́ра.

гага́кати see га!

гага́ра 'loon; ember-goose, -diver', ModUk.; Ru. ts, Bu. *гагара́шка,* SC. *gȁgalica, gȁgrica.* — Deriv. *гага́рячий.* — Syn. *рід ди́кої гу́ски.*

An o/p. formation *: га!;* see га́га.

гага́т 'jet, agate', MUk. аха́тістъ : ґаґатокъ (1627 Беринда), гага́тками Ipl. (1746), ґаґа́токъ; BRu., Ru. ts, SC. *gagat,* Cz. *gagát,* Po. *gagatek.* — Syn. *чо́рний буршти́н.*

From Gk. *hahátēs (< gagátēs)* 'ts', Тимченко 1, 499; MUk. forms with ґ : ґаґа́токъ, ґаґа́токъ were borrowed from Po. *gagatek,* cf. Sławski 1, 249.

га́гел dial. 'devil' (Сумщина), first recorded in the XX c. (Дорошенко ДБюлетень 9, 106).— Subst. *сатана́, дия́вол.*

A tabu-deformation of *а́нгел,* see я́нгол.

гагівка, гагілка see ягілка.

гагіограф, SovUk. агіограф 'hagiographer', ModUk.; BRu. *агіограф,* Ru. *агиограф,* Po. *hagiograf.* — Deriv. *гагіографія, гагіографічний.* — Subst. *життєписець святих, описувач життя святих,* Орел 1, 176.

From Gk. *hahióhrafos (< hagiógraphos)* 'ts' *(: hágios* 'holy, saint' — *gráfō* 'I write'), Льохін 19.

гад 'reptile, snake', MUk. гади Npl. (1489), гад (XVII c.), гаду Gsg. (XVII c.), гадъ Gpl. (XVII c.), гадовъ Gpl. (XVIII c.), OES. гадъ; OCS. *gadъ,* BRu., Ru., Bu., Ma. *гад,* SC. *gäd,* Sln. *gàd,* Cz., Slk. UpSo. *had,* Po. LoSo. *gad,* Plb. *god.* — Deriv. *гадь, гаддя, гадило, гадина, гадин[онь]ка, гадиночка, гадиня, гадинник, гадовище, гадожер, гадюк[а], -юра, -юцький, -ючий, -ючин, -ючитися, -ючка, -ючча, -ючник, гадя, гадавий, гадячий,* dial. *гаджуґа;* GN. *Гадинківці, Гадзинка, Гадюча, Гадяч[е];* FN. *Гаджеґа, Гадячанин* (pseudonym of *Драгоманов,* Тулуб 229). — Syn. *змія, гаспид.*

PS. **gadъ* 'ts', IE. root ***gᵘōdh-* 'reptile', akin (by apophony: ***gᵘēdh-)* to Lith. *gėda* 'shame, dishonour', OPr. *gīdan* Asg. 'shame', OHG. *quât,* MHG. *quât, kât, kôt,* ModHG. *Kot* 'dirt, mire, dung', Du. *kwaad* 'wicket, ugly, rotten', ME. *cwêd* 'bad'; the orig. meaning of **gadъ* was '*unpleasant, nasty animal'; as such it is connected with *гидь, гидкий, гидота, гидити[ся]* on one side, and with *гівно,* OCS. *gaditi* 'to detest, abhor' on the other, cf. Miklosich 59, Berneker 1, 289, Преображенский 1, 114, Brückner 131, Kluge 189, Zubatý 2, 126, Machek 119, Sławski 1, 247, Георгиев 222, Kiparsky NphM. 60, 228, Pokorny 484, a. o.

гадати, гадаю, -єш, Wd. (Lk.) гадам, -аш 'to think of, mean, suppose, imagine', Wd. 'foretell, forecast' (Желеховський 1, 133), Lk. 'to say, speak, tell' (Falkowski-Pasznycki 116), MUk. гадаю — належу, насилую, насилствую, насиліє творю, принуждаю, пакощу (XVII c. Синоніма 16), гадати (XVIII c.), гадає (1737 Інтермедії 132), OUk. гадати (1388), OES. гадаю, гадая, гадаша, гадати; BRu. *гадаць,* Ru. *гадать,* OCS. *gadati,* Bu. *гадая,* Ma. *гата, гада,* SC. *gátati,* Sln. *gádati,* Cz. *hádati,* Slk. *hadať,* Po. *gadać,* LoSo. *godaś,* UpSo. *hódać.* — Deriv. *гадатися, -ання, вигадати, -ання, в-, до-, за-, здо-, на-, при-, спо-, у-гадати, -ання, в-, ви-, до-, здо-, на-, при-, спо-, у-гадувати, -ання, нагануги (<*нагаднути), гада, гадка, гадонька, -очка, загадка, [за]гадкувати, здогад, пригад[ка], спогад, гадай-зілля, гаду-гаду,* etc. — Syn. *думати, міркувати; (мати свій погляд на що:) уважати,* Деркач 47; Wd. *ворожити,* Желеховський l. c.; Lk. *говорити,* Falkowski - Pasznycki, l. c.

PS. **gadati* 'to think, suppose; to foretell; to tell'; according to Berneker 1, 288 - 289, it is related to Gk. *xandánō* 'I hold, grasp', Alb. *gjet* 'to find', Lat. *praehendere* 'to grasp', OIr. *rogeinn* 'finds place', Cymr. *genni* 'contineri, comprehendi, capi', Goth. *bigitan* 'to find', OHG. *firgezzan,* MHG. *vergezzen,* ModHG. *vergessen* 'to forget' (='to get beyond one's reach, lose possession of', Kluge 376), Lith. *pasi-gendù, -gèsti* 'to miss', Latv. *at-gãdāti-s* 'to recall: IE. root ** *ghe[n]d-* 'to grasp'; according to Zubatý 1, 242 - 245, the word derives from PS. roots **gad-*: **god-*, evidenced in OCz. *pohodnúti,* Cz. *uhodnouti* 'to guess', Cz. *hodnúti* 'to tell, confess', Po. *godzić,* LoSo. *gódaś* 'to advise', the closest IE. cognates being Lith. *godóti* 'to consider; to honour; to strive'; cf. also Преображенский 1, 113 - 114, Brückner 131 - 132, Младенов 95, Vasmer 1, 250, Sławski 1, 247 - 248 (against Berneker — with strong plea for Zubatý's etymology), Machek 120, Trautmann 84 - 85, Walde - Hofmann 1, 636, Pokorny 437 - 438, a. o.

гадваб see єдваб.

гадем see ґадем.

Гáдес see ад.

гаджýґа see гад.

гáдина : гад.

гадóкат = hadókat Wd. for адвокáт (Засяння, Пшеп'юрська 73).

гáдра dial. 'quarrelsome woman'; 'termagant' (Желеховський 1, 134); 'tall woman' (Романів, Горбач 7, 36), first recorded in the XIX c.; Cz. *hadra*, Po. dial. *hadra* (Стрий). — Subst. *сварлúва жíнка; повíя; висóка рóстом дíвка, жíнка,* Горбач l. c.

From ModHG. *Hader* 'quarrel', РССтоцький 4, 172; f/e. influence of *гúдра* is possible, cf. Горбач l. c.

Гадрія́н, also Адрія́н, rarely Андрія́н, PN. 'Hadrian', MUk. Адреана Gsg. (1484 Пом'яник), Адріанъ (1627 Беринда); BRu. *Гадрія́н*, Ru. *Адриáн*, Po. *Adrian*, etc. — Deriv. *Гадрія́н, Гадрія́нко, Гадрія́нчик, Адрія́нович, Гадрія́нович, Адрія́на, Гадрія́нівна;* FN. *Гадрія́нко, Гадріянчýк, Гадрія́н[ч]енко, Гадрія́новський, Гадріянóвич, Андрія́нівна, Андрія́нова;* GN. *Адріянóполь.*

From Gk. *Hadrianós*, Lat. *Hadriānus*||*Adriānus* 'of the Adriatic; a man from Adria', Pape 1, 19, Withycombe 3, Ґерус-Т. 56, Klein 1, 27.

гáєчка : ґáйка 2.

газ 1. Wd. ґаз (Стрий) 'gas', AmUk. 'gasoline', ModUk.; BRu., Ru., Bu., Ma. *газ*, Cz., Slk. *gazometer*, Po. *gaz*. — Deriv. *газáтор, газáція, газарí, газифікáція, -кóваний, -кувáти[ся], газівнúк, газівня́, гáзовий, газóваний, газувáти[ся],* dial. *газíвки, газíрування;* here also compounds: *газо-балóн, -ґенерáтор, -жаровúй -мéт, -мéтр, -мíр, -мотóр, -непроникнúй, -нóсний, -óбмін, -опáлення, -освíтлення, -подíбний, -провíд,*

-схóвище, -[у]твóрення, etc.; (from E.:) *гáзгольдер;* see also гас. — Subst. *безкóлірне тíло, що йогó частúнки відштóвхуються однá від óдної і що мóже випóвнювати прóстір,* Бойків 92.

From ModHG. *Gas* 'ts'; less probable is its derivation from Fr. *gaz*, cf. Орел 1, 177.

газ 2. see ґáза.

газáрд, SovUk. азáрт 'hazard, risk, audacity, chance', ModUk.; BRu., Ru., Bu. *азáрт*, Po. *hazard*, etc. — Deriv. *газáрдний, газардóвий, газардувáти, -áння.* — Subst. *зáпал, захóплення, небезпéчна гра, риск,* Бойків 92.

From Fr. *hasard* 'ts', Орел 1, 177.

газарí see газ.

газдá see ґаздá.

газéль see ґазéля.

газéта, Wd. ґазéта (Стрий) 'newspaper, paper; journal', ModUk.; BRu., Ru., Bu. *газéта*, Po. *gazeta*, etc. — Deriv. *газéтка, газéтний, газетя́р, -ка, -ство, -ський,* SovUk. *газéтчик, -иця.* — Subst. *часóпис (щодéнний, чи й якóї інáкшої періодúчности),* Бойків 93.

From It. *gazetta* through the medium of Fr. *gazette* 'ts', Акуленко 141, Matzenauer 165, Преображенский 1, 115, a. o.; orig. *gazzetta* was the name of the smallest Venetian coin, said to have been paid for the privilege of reading the manuscript newspaper which appeared in Venice about the middle of the XVI c., Skeat 236, Klein 1, 644; cf. also (inadequately) Vasmer 1, 250.

газолíн, Wd. ґазолíна, AmUk. ґаз, ґес 'gasoline', ModUk.; BRu. *газолíн*, Ru. Bu. *газолúн*, Po. *gazolina*, etc. — Deriv. *газолíновий.* — Subst. *рідинá дýже лéгка з нáфти,* Бойків 93.

From E. *gasoline, gasolene* 'ts', being a hybrid formation coined from Fr. *gaz,* Lat. *oleum* 'oil' and suffix *-ine, -ene,* Орел 1, 177, Klein 1, 642.

газóн see ґазóн.

гáї-бýї SoCp. (in lullaby:) 'sleep well', first recorded in the XX c. (Гнатюк ЕЗб. 30, 337). — Subst. *лю́лю-лю́лю!,* Гнатюк l. c.

Origin obscure; most probably it is an interj. extension of *гай!* and *буй,* see s. v.

гаї̂вка, гаї̂лка see ягíлка.

гáїр, also áєр, áїр Wd. see я́вір.

гáїти see гáяти.

гай 'grove, coppice, copse; (poet.) holt', MUk. к... гаю (1458), съ... гаи (1505), под гай (1558), до гаю (1564), въ гаи (1577), въ гаю (XVII c.), гаямі Ipl. (XVII c.), в' гаяхъ (XVII c.), гаи (XVIII c.), изъ гаемъ (1708), гаєвъ Gpl. (XVIII c.), OUk. у гаи (1347), зъ гаими (1378), съ гаи (1418), съ гаѣ (1301 Срезневский 1, 508). — BRu., Ru. *гай,* SC. *gâj,* Sln. *gáj,* Cz., Slk. *háj,* Po., LoSo. *gaj,* UpSo. *haj,* Plb. (in toponyms) *goj.* — Deriv. *гайó[чо]к, гайни́к, гаєви́й, гайóвий, гайови́к, гáйний, гаї̂вка, гайбýз;* GN. *Гай, Гаї̂, Гаї̂вка, Гайки́, Загáй, Загайпíль, Загáйці, Підгáйці, Підгайчáни, Підгáйчики, Гай Леватúнський, Розтóцький, Гай за Рудóм, Гайки́ Ситня́нські, Гаї̂ Ви́шні, Ни́жні,* a. o. — Syn. *лісóк, (зáрості на низині́, на при́горках ярý:) луг, байрáк,* Деркач 47; MUk. *лісóк, дібрóва,* Тимченко 500.

PS. **gajь* 'ts' of uncertain origin; its connection with OIc. *hage* 'pasture', MHG. *hac, hages* 'thorn bushes, copse, fence, enclosed wood, park', as suggested by Stokes 66, Zupitza 111, a. o., is dubitable; the same refers to ModHG. *Hain,* Тимченко 500; according to Miklosich 60 and Brückner 132, the word is related to **gatь,* see *гáт[а];* some linguists connect it with **goiti* 'to breed', see *гоі̂ти,* Даль 1, 366, Vasmer 1, 251, Шевельов 292; it is in all events not connected with IE. **gōi̯- 'to sing', cf. Skt. *gâyati* 'he sings', suggested by Преображенский 1, 115-116, Machek LF. 51, 240-244 (repeated in ED. 121), Holub-Kopečný 119, a. o., nor with roots ***ĝei̯-*, ***gᵘei̯-*, Machek 121; cf. also Berneker 1, 291-292, Sławski 1, 249-250, a. o.

гай! interj. 'away!, go! (to fowl)', MUk. гай (XVII—XVIII c.), SC. *hâj!,* Cz. *haj!,* Po. *haj!* — Deriv. *гáйкати, -ання, гай-гай!* — Syn. *ой!, гей!, гий!, гой!, гій!*

A prothetic variant of *ай!* see s. v., РССтоцький 3, 149-150, Sławski 1, 391, Pokorny 10.

гайбýз see гай and бузóк.

гáйва AmUk. see гайовá 1.

гáйвір see гав'я́р and я́вір.

гáйворон, dial. гаврáн, гáвря (Грінченко 1, 263), гáўран (Гнатюк ЕЗб. 30, 337), грáйворон (Желеховський 1, 157), кáворон (ibid. 1, 329) 'rook', MUk. врáнъ : вóронъ, крýкъ, гáйворон (1627 Беринда), OES. (from OCS.:) гавранъ (XII c.), гавраны Ipl. also вороногран; Ru. *гáйворон* (? Vasmer 1, 251) Bu. *гáрван,* Ma. *гавран,* SC. *gȁvrân,* Sln. *gâvran,* Cz., Slk. *havran,* Po. *gawron,* LoSo. *gawrona,* UpSo. *hawron.* — Deriv. *гайвороня́, гáйворонння, гайворóнячий;* FN. *Гáйворон, Ґáвран,* GN. *Гáйворон, Гáйворонка.* — Syn. *птах з роди́ни крукíв,* Тимченко 501.

PS. **gavornъ* 'ts' — a compound: **ga-* of interj. o/p. origin and **vornъ,* see вóрон, cf. Berneker 1, 208, Vasmer l. c., Machek LP. III. 100-101 *(:*kāvo-vornъ),* Sławski 1, 263-264, a. o.; according to Brückner 137, **ga-* means 'little', dial. *гаврáн, гáўран* is taken from Slk.; the form *грáйво-*

рон is f/e. influenced by *ірáти*, q. v.; *гáвря* is a dial. deformation of *гáва* influenced by *гаврáн, гáŷран.*

гáйда 'rake, scapegrace'; Wd. (SoCp.) 'flute', ModUk. only. — Subst. *гульвіса, розпýсник; флéйта.*

Origin obscure; perhaps it is related to the following entry; in this connection see гайдáй, гайдáр, гайдабýра.

гáйда!, Wd. гайдá! (Желеховський 1, 134), interj. for chasing people, cattle, horses: 'come along!; away go!'; MUk. пришов к нам турчин говорит: гайда (XVIII c.); BRu., Ru. ts and *áйда!* (since 1580), Bu. *хáйде!*, SC. *hàjde*, Sln. *hàjdi*, Cz. *hajda!*, Po. (from Uk.:) *hajda!* — Syn. *нý[мо]!, нýте!, гáйта!;* MUk. *рушáй!, посувáйся!*, Тимченко 501.

From Tk. *hajda!* 'ts', Miklosich TE. 1, 300, Горяев 2, Корш Archiv 9, 500, Преображенский 1, 4, Lokotsch 61, Дмитриев 15, Тимченко l. c., a. o.; there is less probability of its being of Sl. origin, as assumed by Brückner 170, cf. Sławski 1, 391.

гайдабýра 'brigand, highwayman; cut-throat', ModUk. only. — Deriv. *гайдабýрити.* — Syn. *розбíйник, розбишáка.*

The word seems to be a blending of two etymologically separate words : *гайдамáка* and *галабýрда*, see s. vv.

гайдáй, гайдáк, гайдáр, dial. гайдéй, гайнáр (<*гайднар) 'herdsman', ModUk. only. — Deriv. *гайдáрик, гайдáрка, гайдáрити, гайдачóк,* dial. *гайдарóк* (Одещина, Терешко УкДіОн. 1, 98); FN. *Гайдáй, Гайдáєнко, Гайдáйченко, Гайдáк, Гайдáр.* — Syn. *пастýх (овéць).*

Origin obscure; perhaps it is connected with *гáйда!* — *гайдá!*, see s. vv.

гайдамáка, Wd. also гайдамáха (Желеховський 1, 134), 'steppe- warrier; robber', MUk. три человѣка гайдамакъ (1752); BRu. *гайдамáк[а]*, Ru. *гайдамáк*, Po. (from Uk.:) *hajdamak*, Cz., Slk. *hajdamák*, Bu. *хайдамáк.* — Deriv. *гайдамáчок, -чка, -ччина, гайдамáцький, гайдамакувáти, гайдамáчити,* MUk. гайдамáцкий (XVIII c.), гайдамáщина (1768). — Subst. *учáсник селя́нських та козáцьких повстáнь прóти Пóльщі в XVIII с.; вoя́к украї́нських гайдамáцьких полкíв за часíв визвóльної боротьбú украї́нського нарóду в рр. 1917 - 1920; пóльська згірдлúва нáзва украї́нців; (перенóсно:) розбишáка, розбíйник;* Bot. *гусúмець.*

From Tk. *haydamak* 'to attack; attacker, robber', Hanusz PF. 1, 463, Berneker 1, 375, РСтоцький Slavia 5, 43, Lokotsch 61, Преображенский 1, 116, Vasmer 1, 251, Орел 1, 178, Sławski 1, 392, a. o.

гайдачóк : гайдáк, see гайдáй.

гáйде!, гáйдемо! Wd. interj. 'let us go', first recorded in the XX c. (Гнатюк ЕЗб. 30, 337); SC. *hajde(mo).* — Subst. *ходíм[о]!*

From SC. *hajde[mo]* 'ts', Гнатюк, l. c.

гайдéй see гайдáй.

гайдýк 'man-in-waiting, footman, butler; private soldier; hayduk-dance', MUk. безъ гайдуковъ (1593), гайдука Михала именемъ, венкгрина (1606), гайдуки Npl. (1720); BRu., Ru. ts, Bu. *хайдýк, хайдýт[ин]*, SC. *hàjdūk*, Sln. *hájduk*, Cz. *hajduk, hejduk*, Slk. *hajdúch.* — Deriv. *гайдýчка, гайдýцтво, гайдýцький, гайдучóк, гайдучúще; гайдукá садúти, — сідáти* 'to dance hayduk - dance', *ніс гайдукá скáче* 'to have a good appetite'; FN. *Гайдýк, Гайдучóк;* GN. *Гайдукíвка.* — Subst. *турéцький втікáч; угóрський піхотúнець, судовúй слугá (на Угóрщині); сéрбський козáк служéбний (на пóльських*

дворáх); рід тáнцю (у гуцýлів), Кузеля 63 - 64; *лакéй, козачóк.*

From Hg. *hajduk* (Npl. of *hajdu)* 'hayduk', Berneker 1, 375, Lokotsch 61, Machek 121, Kniezsa 834 - 836; its adoption in Uk. was greatly facilitated by numerous formations with suff. *-ук, -юк*, as *старýк, шевчýк, Дмитрýк, Старчýк, Сидорýк*, etc., cf. PCСтоцький 1, 56 - 57; Berneker's assumption of a Po. medium (followed by Sławski 1, 392, Richhardt 52, a. o.) must be rejected on account of the accent; cf. also Макарушка 8, Тимченко 501, Дмитриев 45; the ultimate etymology of Hg. *hajduk* is wanting despite of the attempts to explain it from Tk. interj. *hajde!* 'away!', Danko StSl. 6, 169 - 191, or from Hg. *hajdó (=hajtó)* 'guard' (see гайтíв), Sulán StSl. 7, 177 - 186.

гайдурí Npl. dial. 'hemp-seed plantation' (Одещина), first recorded in the XX c. (Терешко УкДiОн. 1, 98). — Subst. *рíдко посíяні, спецíяльно на насíння, конóплі,* Терешко l. c.

The connection with *гайдáр,* though possible, cannot be substantiated semantically.

гáйка 1. 'waste of time', ModUk. only. — Syn. *втрáта чáсу, гáянка, від-, про- волóка.*

Derived from *гáяти,* q. v.

гáйка 2. 'screw-nut, female screw', ModUk., Ru. ts. — Deriv. *гáєчка, гайковúй, гайкорíз.* — Subst. *шрýба.*

From Ru. *гáйка* 'ts', Шанский 73.

гáйкати see гай!

гáйкю- тпрýкю Wd. '(in the children's language:) to go for a walk', first recorded in the XX c. (Горбач 7, 36). — Syn. *гáйти!*

Based on *гай!;* see also гáйти.

гáй-лайф AmUk. 'high-life', ModUk. only. — Subst. *аристокрáтія,* Орел 1, 178, *аристократúчне життя́.*

From E. *high - life* 'ts', Орел l. c.

гáймін dial. 'multitude, crowd' (Волинь, Грінченко 1, 265), ModUk. only. — Subst. *велúка кíлькість, багáтство, нáтовп.*

According to Шелудько 1, 26, the word comes from Po. *gmin[a]* 'community', the ultimate source being ModHG. *Gemeinde* 'ts'.

гайморúт ModUk., BRu. *гаймарíт,* Ru. *гаймори́т* (since 1875). — Subst. *запáлення Гáйморового надрá.*

Named after *Highmore,* the XVII c. anatomist, АкСл. 2, 20, Бойків 93.

гайнáр see гайдáй.

гáйний 1. 'slow, slack, tardy, sluggish', ModUk. — Deriv. *гáйно, гáйність.* — Syn. *від-, про-волóчний, дóвгий, затяжнúй, неспíшний.*

Derived from *гáяти,* q. v.

гáйний 2. Wd. : гай.

гáйник : гай.

гáйно : гáйний.

гайнó 'excrement; litter in the stable, the straw spread under animals, lair; disorder', ModUk. only. — Deriv. *гайня́ний, [про]гайнувáти, -áння, гайнýти.* — Syn. *пóслід, продýкт спорóжнення шлýнку; підстíлка, барлíг; непоря́док, нéлад.*

The word seems to be an euphemism of *гівнó, гімнó,* q. v., Железховський 1, 135.

гайнувáти, гайнýти see the preceding entry.

га́йов SoCp. 'boat, ship', first recorded in the XX c. (Гнатюк ЕЗб. 30, 337). — Deriv. *га́йовш.* — Subst. *кора-бе́ль.*

From Hg. hájo 'ts', Гнатюк l. c.

гайова́ 1., га́йва AmUk. 'highway', first recorded in the XX c. (Manitoba, Saskatchewan, Alberta, JBR.). — Subst. *би́та доро́га; автостра́да, автошля́х.*

From E. *highway* 'ts', f/e. influenced by the following entry.

гайова́ 2. : гайови́й see гай.

га́йскул AmUk. 'high-school', first recorded in the XX c. — Subst. *сере́дня шко́ла, гімна́зія,* Білаш 169.

From E. *high-school* 'ts', Білаш l. c., Жлуктенко 121.

га́йстер, Ed. айст (Харків, Сомов 435 - 436), 'Ciconia nigra: black stork', MUk. гайстеръ (XVIII c.), BRu. dial. *гайсцёр,* Ru. *а́ист,* dial. *калист, галис,* MRu. аистъ (XVII c.), агистъ (XVIII c.), оистъ (XVIII c.), Po. dial. *hajster, [ch]aistra, hajstra||tajstra,* wanting in other Sl., cf. Клепикова ВСЯ. 5, 149 - 153 (with a map). — Deriv. *чуга́йстир.* — Syn. *бузько́, бузьо́к, бу́сель, -ень, бу́сол, леле́ка, чорногу́з,* etc.

The attempt to explain the word etymologically has not yet been successful; it is usually connected with LoG. *heist[e]r,* ModHG. *Elster* 'magpie', PCСтоцький 3, 233; in no case it is related to the Baltic tribe *Aestii,* as assumed by Vasmer 1, 7 and RS. 6, 207 - 208; for a critical survey of all etymologies see Клепикова ВСЯ. 5, 152.

гайта́!, Wd. га́йта!, (rarely:) гайт! (Горбач 7, 36) '(call to horses, oxen): ha! (to the right)', ModUk., Po *hajti!, hajci!, hajto!, hajtu!, hajciu!,* OPo. *hajta!.* — Syn. *га́йда́!*

A variant of *га́йда́!,* q. v.; according to Brückner 167, it comes from Hg. *hajt,* see the following entry.

га́йта 'profligate, libertine', ModUk. only. — Subst. *розпу́сниця.*

Perhaps from Hg. *hajt* 'to crook, bend, curve; to chase'.

гайта́н Wd. 'belt with purse', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 135); Ru., Bu. *гайта́н,* SC. *gájtan.* — Subst. *по́яс із гамано́м (у пастухі́в),* Бойків 93.

From Rm. *găitan* 'ts', PCСтоцький Slavia 5, 36; the ultimate source is Tk.: Osm. *gajtan* 'ts', Berneker 1, 291, Lokotsch 51, Cioranescu 351, a. o.

га́йти, гайту́сі, гайту́сь[ки] '(in the children's language:) to go for a walk; to go for relieving the bowels', ModUk.; Po. *hajci!, hajciu!,* Cz. dial. *hejta!, hyjta!,* LoSo., UpSo. *hajta* 'pussy[-cat]'. — Syn. *ході́т[онь]ки, гуля́т-[онь]ки.*

Based on *гай!,* q. v.

гайті́в, -о́ва Wd. (SoCp.; Lk.), 'keeper, guardian', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 135). — Subst. *сто́рож, гайови́й.*

From Hg. *hajt* 'to chase'.

га́йцер, Wd. also га́йцир (Горбач 7, 36) 'fireman, stoker', **гайцува́ти** 'to heat', first recorded in the XX c. (PCСтоцький 4, 212), Po. dial. *hajcer, hajcować* (Stryj). — Subst. *палі́ти, топи́ти.*

From ModHG. *Heitzer, heitzen* 'ts'.

гак 'hook; crook', MUk. гакомъ Isg. (XVI c.), гаки Apl. (1591), вилица : крук, га́къ (1627 Беринда), на гакахъ (1638), гакѣ (1658), гака́ми Ipl. (1794); BRu. ts, Ru. dial. *гак,* Cz. *hák,* Po. *hak* (since the XIV c.). — Deriv. *га́чик, гачо́к, гаче́чок, га[ч]кува́тий, [за]га́чити, [за]гаку-ва́ти,* dial. *гакарі́* (Hc.), *гакі́вка* (Kirkconnell 7), *га́кси* (Горбач 6, 20). — Subst. *залі́зний прут закри́влений,*

щоб хватáти абó тримáти що; MUk. (also:) *завіса; рід тортýр, шúбениця, загнýтий гвіздóк;* fig. *бідá, нещáстя, критúчне станóвище; фóртель, штýчка, підступ,* Тимченко 502.

From Po. *hak* 'ts', the ultimate source being MHG. *hâke[n],* Berneker 1, 376, РССтоцький Slavia 5, 43, Шелудько 1, 26, Огієнко РМ. 1, 114, Тимченко l. c., Richhardt 52, Sławski 1, 393, a. o.; according to РССтоцький 4, 165, the word came directly to Uk. from MHG.; inconvincible on account of chronology; see also гаківнúця.

гáкало, гáкати see га?

гакíвка see гак.

гаківнúця, Ed. гатівнúця, гативнúця (Полтавщина, Кримський ИзвОРЯС. 11 : 3, 379 - 380) 'long rifle, long gun (of a fortress)', MUk. гаковниц семъ (1553), з гаковницами (1567, 1639), гаковницъ Gpl. (1595), гаковниця (1767), зъ гаковницы (XVIII c.); Po. *hakownica* (since the XV c.), Cz. *hákovnice.* — Deriv. MUk. гаковничного Gsg. (1552), гаковничныхъ Gpl. (1553). — Subst. *рід дóвгої на деревляній підставці рушнúці, що вживáлася по фортéцях,* Тимченко 502.

From Po. *hakownica* 'ts', Тимченко l. c., Richhardt 52, Sławski 1, 393; РССтоцький 4, 145, derives it directly from MHG. hâke; inconvincible because of chronology.

гаклювáти Wd. 'to knit', first recorded in the XX c. (Кузеля - Рудницький 136). — Deriv. *гаклювáння, гаклівнúк, -úця, гакльóваний.* — Subst. *гачкувáти, плестú.*

From ModHG. *häkeln* 'ts',

гáкнути see га!

гакс! interj. for chasing swine: 'away go!', ModUk. — Syn. аціо!

A secondary o/p. interj. *: га! — кс!*

гáкси Wd. see гак.

гал 1. 'clearing in the forest', **гáло** 'ts' and 'lake', ModUk.; Ru. dial. *гал* 'clearing in the forest', Po. *hala* 'treeless mountain'. — Deriv. *гáлява, галя́в[и]на, прогáлина, прогáль[овина];* GN. *Гáли, Загáлля, Загáлом, Гáло дерéвське, Серéднє гáло* (Петров Он. 86, following Тутківський Труды О-ва Исследователей Волыни 12 : 1, 14, 40, 56, 59, 61, 63, 75), *Гáле, Гáло* (Rozwadowski 82). — Syn. *просíка, гóле мíсце в лíсі; (гáло:) лісовé óзеро, незарóсле болóто.*

The word is based on the apophonic variant of *гóлий,* PS. **galъ* : **golъ,* see s. v.; cf. Rozwadowski 79 - 85, Berneker 1, 294, РССтоцький Slavia 5, 36, Vasmer 1, 252, Sławski 1, 253; its connection with Lith. *gãlas* 'end' and the names *Agaling* 'Dniester', *Galindai* 'EEurop. tribe', suggested by Петров Он. 82 - 88, is scarcely possible, see ґалíнди.

гал 2., also гáла 'ball', ModUk., BRu. *гáлка,* Ru. *гáлка* 'stone', Cz. *hálka,* Sln. *gâlka,* Po. *galka.* — Deriv. *гáлець, гáлечок, гáл[оч]ка, галúти[ся];* FN. *Галúй.* — Syn. *м'яч.*

From MHG. *galle* 'swelling tumour', the ultimate source being Lat. *galla* 'gall-nut', Berneker 1, 292, Brückner 133, Sławski 1, 253 (with reservations); see also гал 1.

гáла 1. see гал 2.

гáла 2. in the expression: *витрíщувати гáли* (or *бáли)* 'to open one's eyes wide', first recorded in the XX c. (Горбач 8, 42). — Syn. *óчі,* Горбач l. c.

Fig. from *гáл* 2., q. v.

галá! interj. in chasing fowl: 'go away!, shoo!', ModUk. only. — Deriv. *галá - галá!, [за]галáкати, -ання, загалáкувати, -ання,* Wd. *галáк* (Романів, Горбач 7, 36). — Syn. *гúля!*

Of imitative origin; its connection with *ґúля!, галáй!, ґáлас* is possible, see s. vv.

галá світа, also галáсвіта adv. (Дорошенко Сумщина, ДБюлетень 9, 106) '(in the expression): to go to the ends of the earth', ModUk. only. — Syn. *на кінéць.*

An orig. Ablsg. of PS. **galъ* 'end', cf. Lit. *gãlas* 'end', ethnonym *Galindai; галá* is formed like PS. **bъxъma, *dělьma, *kroma, *proča, *prama||*pręma, *protiva, *paka, *osoba, *mala, *mъnoga,* etc., Ильинский Зб. Зах. 2, 77.

галабýрда 'trouble, disorder, muddle; debauch', ModUk.; Ru. dial. *халабрýда, халабýрда,* Cz. *haraburdé,* OCz. *haraburda* 'rubbish, remains', Slk. dial. *halaburda, -dil* 'troublemaker', Po. *hałaburda,* also *haraburda* 'ts'. — Deriv. *галабýрдник, галабýрдити;* FN. *Галабýрда* (Falkowski - Pasznycki 112). — Syn. *неспóкій, авантю́ра, бешкéт, непорядок, зáколот; авантю́рник, заколóтник (порядку), бешкéтник.*

The ultimate etymology of the word is lacking; structurally it seems to be a compound: *гала - бýрда,* with second component known also as a separate word, see *бýрда;* the first part *гала* - might be regarded as an apophonic variant of PS. **gol-* 'big, great, strong', cf. OCS. *golěmъ* 'big', Bu. *голем,* SC. *gòlem,* Cz. *holemý* 'ts', Po. *golemszy* 'bigger', Ru. dial. *галя́ма* 'much', Berneker 1, 320, Георгиев 262 - 263; yet, it is also possible to consider *галабýрда* as a borrowing from Hg. *herdeburdi* 'windy fellow, braggart; humbug', cf. Malinowski Rozprawy 17, 22; less convincing is the explanation of Sławski 1, 396 *(: галá! - бýрда);* see also *галабýта, галадрúґа.*

галабýта Wd. 'arrogance, over-confidence', first recorded in 1877 (Верхратський 1, 9). — Subst. *гордовúтість, пихá, зарозумíлість.*

A compound *: гала - бýта,* 'great pride', the first part being an apophonic variant of PS. **gol-* 'big, great, strong' (cf. *галабýрда);* re. the second part of the compound see *бутá.*

галагáн see ґалаґáн.

галагíвка Wd. 'Easter spring song (secular)', first recorded in the XIX c. — Subst. *ягíлка.*

A f/e. deformation of *гагíлка* < *ягíлка,* q. v.

галадрúґа dial. 'restless person' (Житомірщина), first recorded in the XX c. (Паламарчук ЛБюлетень 6, 24). — Subst. *непосúда, вертúхвіст,* Паламарчук l. c.

A compound: *гала - дрúґ,* with the first part being an apophonic variant et PS. **gol-* 'big, great, strong', (cf. *галабýрда)* and the second one derived from the verb *дрúґати,* q. v.; the word seems to be formed on the basis of *голодрúґа,* q. v.

галадýщик dial. see гладýщик.

галажíйка dial. 'drainage - plough' (Нижнє Подністров'я), first recorded in the XX c. (Дзендзелівський ЛБюлетень 6, 41). — Deriv. *галажóвка, галажувáти.* — Subst. *плужóк для розмíчування вад (рівчаків для водú) на поливнúх горóдах, сохá з прямúм грядíлем,* Дзендзелівський l. c.

Origin obscure; perhaps it comes from Rm. *gălăgi||hălăgi* 'to produce inarticulate sounds', Cioranescu 351, cf. such terms based on acoustics as *сопíлка, пýкавка, тріскáч,* etc.

галáй! interj. in chasing fowls: 'go away!', ModUk. only. — Deriv. *галайдá, галáйко, галáйкати, -ання, галайкотáти, -áння, галайкотíти, -íння, галáйсвіта* adv., Wd. *галай[к]овáтий* (Желеховський 1, 135); here also

галáйстра (<халáстра, q. v.); FN. *Галайдá, Галáйко.* — Syn. *гай!, гой!, гей!, гий!, гіп!,* РССтоцький 3, 150.

According to РССтоцький, l. c., this interj. is an extended form of *гай!,* q. v.

галайдá, галáйко see the preceding entry.

галáйстра, MUk. галáстра see халáстра.

галакáрь SoCp. see гаракáль.

галáкати see галá!

галáктика 'galaxy', Галáктика 'Milky Way', ModUk.; BRu., Ru. ts. — Deriv. *галактúчний.* — Subst. *сузір'я; Молóчний, Чумáцький Шлях,* Бойків 93.

From Gk. *galaktikós (kýklos)* 'milky (circle)', АкСл. 2, 20 - 21, Skeat 232, Klein 1, 635.

Галактіóн PN. 'Halaktion, Galaktion', MUk. Галактѝонъ : млéка пóлнъ, áлбо молóчный (1627 Беринда), OES. Галактионоу Dsg. (XI c. Остр. єв.), BRu. ts, Ru. *Галлактиóн,* OCS. *Galaktionъ.* — Deriv. *Галактіóнович, Галактіóнівнá.*

From Gk. *Halaktíōn (< Galaktíōn)* 'milky'.

галактóза 'galactose, crystalline sugar', ModUk.; BRu. Ru. ts. — Subst. *складнúк молóчного цýкру,* Орел 1, 178.

From Gk. *gála,* Gsg. *gálaktos* 'milk' and suffix *-óза* < ModHG. *-ose,* Льохін 129, Klein 1, 635.

галактóметр 'galactometer', ModUk.; BRu., Ru. ts. — Syn. *галактоскóп, лактóметр;* subst. *молокомір, прúлад визначáти питóму вагý молокá абó кількість водú в молоці,* Орел 1, 178.

Compounded of Gk. *gála,* Gsg. *gálaktos* 'milk' and *métron* 'measure', Льохін 129, Klein 1, 634.

галакторéя 'galacto-rrea, -rrhoea', ModUk. — Subst. *молокотéча, хороблúвий нáдмір молокá в грýдях.*

Compounded of Gk. *gála,* Gsg. *gálaktos* 'milk' and *rroía* 'flow[ing]', Орел 1, 178, Klein 1, 635.

галактоскóп 'galactometer', ModUk.; BRu., Ru. ts. — Syn. see *галактомéтр.*

Compounded of Gk. *gála,* Gsg. *gálaktos* and *skopós* 'watcher'.

галамбéць Wd. 'cornmeal gruel' (SoCp.), first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 135). — Deriv. *галамбувáти;* FN. *Галáм[б]чик* („чоловік цей, за рóзповідями оповідачів, дуже любúв мамалиґу", Дзендзелівський 168). — Syn. *мамалúґа, кулéша, токáн[а], зáмішка, ґúмбовда, ґúмболя, полінта, чир,* Дзендзелівський l. c.

From Hg. *galambbegy* 'great wild valerian'; the development of meaning is not quite clear.

галамбувáти Wd. see галамбéць.

галáнити 'to scull', ModUk.; Ru. *галáнить, голáнить.* — Subst. *гребтú з кéрми шлю́пки однúм веслóм так, що вонó опúсує в воді ніби ґвúнтову лінію,* Бойків 94.

From Ru. *галáнить, голáнить* 'ts' which, in turn, comes from *гол* 'main body of the vessel', cf. МорСл. 1, 177.

галáнка dial. 'loop' (Миргород), first recorded in the XIX c. (Еварницький, cf. Грінченко 1, 287). — Subst. *петля́.*

Like *галáнський* and *галáнці* it is connected with Du. *Holland;* it points to orig. Ru. **голландка* with Ru. аканье, cf. Vasmer 1, 252.

галáнський dial. 'Dutch', first occurrence with initial *г:* XIX c. (Желеховський 1, 135), MUk. ґаланскый only (XVIII c.). — Subst. *голля́ндський.*

From Du. *Holland* through the medium of Ru. *голлáндский,* see also галáнка, галáнці.

галантерéя see ґалянтерíя.

галáнтний see ґалянтний.

галáнці 'tight pants (trousers)', ModUk. only. — Subst. *вузéнькі штанці,* Огієнко PM. 2, 303.

From *голляндськi штанú, голляндці* < Du. *Holland* through the medium of Ru. *голлáндец* (since 1731), Огієнко l. c., Ильинский ЗІФВ. 7 - 8, 63.

галапáс 'parasite, sponger', ModUk. only. — Deriv. *галапáсний.* — Syn. *паразúт, дармоїд, чужоїд.*

A compound: *галá! — пáсти* 'to feed, pasture'.

гáлас 1. 'shout, cry, noise, vociferation, racket, raw, etc.'; MUk. галасъ (1663), галасами Ipl. (1633), галасовъ Gpl. (1646), галаси Apl. (1693), hałasom (1697 SOr. 10, 72), гá-лас[ъ] (XVIII c.); BRu. *гáлáс,* Cz., Slk. *halas,* Po. *hałas.*— Deriv. *галасáйко, галаслúвий, -вість, -во, гáласний, галасáти, галасувáти, -áння, галасувáтий, -тість;* FN. *Гáлас.* — Syn. *крик; (дéщо слáбший:) гам, гáмір; (вирáзний шум голосів:) гóмін,* Деркач 47.

The early history of the word is unfortunately obscure: opinions differ as to whether it comes from *галá-галá!,* Brückner 168, Огієнко PM. 2, 303, or from BRu. *гáлáс* < **golsъ* 'voice', Klich SO. 12, 29, Szober *życie wyrazów* 1, 12, a. o.; from *гасáти=гайсáти* 'to skip, run, jump about; to gambol', PCСтоцький Slavia 5, 7; from Iran.: Osset. *galas* 'voice', Vasmer RS. 4, 162 - 163, a. o.; most probably it is an expressive variant of *гóлос,* cf. Holub-Kopečný 119; re. other, inconvincible, etymologies cf. Sławski 1, 397 - 398.

гáлас 2. Wd. 'brandy' (Lk.), first recorded in the XX c. (Falkowski - Pasznycki 116). — Subst. *горілка.*

Origin obscure; it is probably a transfer from the FN. of the respective inn-keeper *Гáлас,* or a fig. expression designating 'the cause of *гáлас*'.

гáлас 3. SoCp. 'fisherman' (Гнатюк ЕЗб. 4, 237), MUk. галас (XVIII c. Дэже StSl. 7, 163). — Deriv. *галáсити - рибáрити* (Гнатюк l. c.), MUk. *галасити, галаство, галаштувъ* (XVIII c. Дэже l. c.). — Subst. *рибáлка.*

From Hg. *halász* 'ts', Дэже, l. c.

галáсвіта see галá.

галáсити see гáлас 3.

галасувáти see гáлас 1.

галáт 1. dial. 'anchor - rope', (Нижнє Подністров'я), first recorded in the XX c. (Дзендзелівський ЛБюлетень 6, 41). — Subst. *якірний мóтуз на човні,* Дзендзелівський l. c.

Origin uncertain; perhaps it comes from Rm. *găleată* 'cubic' (=cubiclike box in which the anchor-rope is coiled).

галáт 2. *student-argot* 'drinker', first recorded in 1740 (Горбач 8, 9). — Subst. *п'янúця,* Горбач l. c.

Based on *Galatia,* in Asia Minor.

галатúн 'crier, bawler', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 135). — Deriv. *галатинувáтий.* — Syn. *галáйко.*

Based on галáт 2.

галахýра iron. 'priest; priest's family', first recorded in the XIX c. (Еварницький, cf. Грінченко 1, 267). — Subst. *насмíшливе означéння священика абó члéнів йогó сім'ї.*

The word is based on *галáйкати,* see галáй!

гáлда see гáльда.

галдамáш Wd. 'damask', first recorded in the XIX c. (Верхратський 1, 43). — Subst. *адамáшка, -шок.*

A dial. deformation of orig. *адамáшка,* q. v.

rá-ле! Wd. interj. 'come on!' (Lk.), first recorded in 1902 (Верхратський 2, 402). — Subst. *йди сюди!*

From *а! — ле[м]!* see s. vv.

галена, SovUk. галéн 'galena, native lead sulfide', ModUk., BRu., Ru. *галéн.* — Deriv. *галéновий, галенíт.* — Subst. *мінерáл з óлова, сíрки, чáсом з дóмішкою срíблá,* Бойків 94.

From Lat. the ultimate source being Etruscan (?) *galena* 'ts'; the word has nothing in common with Gk. *galḗnē* 'calmness of the sea', cf. Льохін 129, Klein 1, 635.

гáлер Wd. see гéлер.

галéра||ґалéра, Wd. ґалéра (Желеховський 1, 167), **ґáлер** (Нижнє Подністров'я, Дзендзелівський, ЛБюлетень 6, 41) 'galley', MUk. галера, галира (XVIII c.), ґалеры Npl. (1693), кгалерахъ Lpl. (XVII c.), на ґаляру (XVII c.), у ґали (XVII c.), OES. галея, галѣя; BRu., Ru., Bu. *галéра,* SC. *gàlija,* Po. *galer[a].* — Deriv. *галéрний, -ик, галéрський.* — Subst. *суднó вітрúлово — веслове; кáторга;* MUk. Npl. *(Ґалеры:) зіслáнння на тяжкí рóботи на Ґалéрах,* Тимченко 636.

From It. *galera* 'ts', through the medium of Po. *galera* (since the XVI c.); the ultimate source is Gk. *galéē* 'weasel' Преображенский 1, 117, Тимченко l. c., Огієнко РМ. 2, 303-304, Sławski 1, 251, a. o.

галерéя, галерíя see ґалерíя.

галéта see ґалéта.

гáлець, гáлечок see гал 2.

гáлер Wd. see галéра.

галинá see гáлка 1.

Галúна PN. 'Halyna', MUk. Галúнïа, мица (1627 Беринда); BRu. *Галíна,* Ru. *Галúна,* Po. *Halina.* — Deriv. *Галúн[онь]ка, Галúночка, Гáля, Гáлонька, Гáлочка, Галю́ня, -ю́ся, Галю́сенька, -сінька, Галю́т[онь]ка, -точка, Галúня, -тко, Гáл[ь]ка; Гáльшка;* FN. *Гáлинський, Галю́к, Галькó, Гальчáк, -чу́к.*

From Lat. *gallina,* 'chicken'; the name is often confused with *Гáнна* (particularly in its dimin. forms), sometimes even with *Єлисавéта* and *Олéна,* cf. Желеховський 1, 135, Грінченко 4, 560, Ґаук 17, Глинський Україна 26 : 40, 23.

галúти 1. 'to push on, hasten, hurry; to advise', ModUk., BRu. *галíць* 'ts', Ru. dial. *гáлиться* 'to mock, scoff', *галь, галу́ха* 'joke', MBu. *галѣти* 'to jump, dance', Bu. *гáля,* Cz. háliti se 'to laugh', Po. *gałuszyć* 'to make loud noises', Ca. *gołowac* 'to shout', — Deriv. *галúтися* 'to rush'; FN. *Галíй.* — Syn. *нáглити; [на]рáяти,* Желеховський 1, 135.

PS. **galiti* 'to shout, cry', IE. root ***gal-* 'ts', cf. Cymr. *galw* 'to call', MIr. *gall* 'glory', Goth. *gōljan* 'to welcome, greet', OIc. *gala* 'to shout', OHG. *galan* 'to sing', ModHG Nachti*gall,* etc., Berneker 1, 293, Георгиев 228, Pokorny 350, a. o.; see also гóголь.

галúти 2. see галювáти.

галúти 3. see гал.

гáлиця, гáлка '[jack]daw, crow; pebble', MUk. галицъ Gpl. (1633), OES. галицѣ Apl. (XV c.), галици Npl. (Сл. плк. Іг.); BRu. *гáліца,* Ru. *гáлица, гáлка, галь[é],* Bu. *гáлица,* SC. *gàlica.* — Deriv. *гáлич* (see s. v.); OES. на Галициноу могилоу. — Syn *ворóна.*

PS. root **gal-* 'black', cf. SC. *gao, gala* 'sordidus, impurus, immundus', Berneker 1, 293, РССтоцький Slavia, 5, 36, a. o.

гáлич, Gsg. гáличі, 'daws, rooks', OES. галичь (poss. adj. Сл. плк. Іг.); SC. *gălić.* — Deriv. *гáличчя;* GN. *Гáлич,* OES. Галичь (and deriv. herefrom:) *Гáличчина* (district of Гáлич), *Галичинá* (Galicia), *галичáнин, -нка, галичáнський, гáлицький, [по-, з-] галичáнити;* FN. *Гáлич, Галичáнин, Галúчин, Галичáненко, Гáлицький.* — Syn. *гáлки, гáлиці.*

A coll. formation of *гáлиця,* q. v.; re. *гáлич : Гáлич, Галичинá* cf. Рудницький OnUVAN 2, 25 - 26, 3, 5 - 16 (with extensive bibliography); inconvincible are theories re. its Ce. origin (: **hal* 'salt', А. Попов: Географические названия, Москва 1965, 70), or Ci. provenance *(:*гуэл* 'salty water', Чапленко 45 - 49); cf. also Staszewski 104.

гáлі Wd. see ягілка.

гáлій see ґáлій.

Галúй see галúти.

Галілéя, Wd. Галилéя 'Galilee'; iron. 'Galicia' (Стрий), MUk. галилейчик (XVII c.), галилеановъ Gpl. (XVIII c.), OES. Галилеа (XI c. Остр. єв.); Ru. *Галилéя,* OCS. *Galileja, Galilěa,* Po. *Galilea,* etc. — Deriv. *галілéєць, -éйка, -éйський.* — Syn. *нáзва країни в півнíчно-зáхідній Палестúні.*

From Gk. *Halilaía* (< *Galilaía)* 'ts', the ultimate source being Hb. *Haggālīl* 'district', Staszewski 91, Klein 1, 635.

галіматья́ see ґаліматья́.

галíнди see ґалíнди.

галíнéць *argot* 'karbovaneć', first recorded in the XX c. (Горбач 0, 39). — Subst. *карбóванець=„велúкі грóші",* Горбач, l. c.

An argot - neologism based on Ru. dial. *голя́мо,* see гальóмий.

гáлка 1. 'small ball, bullet', MUk. галку Asg. (1736 Інтермедії 113); BRu. ts, Ru. *гáлка* 'coloured glassball', Po. *gałka.* — Deriv. *галинá, гáлочка, -онька, галýха, галýшка;* FN. *Гáлка, Галýх[а], Галýшин, Галýшка.* — Syn. *кýлька, м'яч[ик].*

From Po. *gałka* 'ts', the ultimate source being MHG. *galle* 'swelling', Richhardt 52.

гáлка 2. see гáлиця.

галлó! interj. 'hallo!, hello!, halloa!', ModUk., BRu. *алó,* Ru. *аллó,* Po. *halo!* — Syn. *так!, слýхаю!*

From E. *hallo!* — an interj. of o/p. origin, Klein 1, 697; see also галó[в]!

галмáз dial. see алмáз.

гáло see гал 1.

галó[в]!, also гелó[в]! AmUk. interj. 'hallo!, hello!', first recorded in the XX c. — Deriv. *[по]галóвкатися.* — Subst. *вітáй[те], здорóві булú!*

From AmE. *halló, hello!* 'ts', Білаш 171, Жлуктенко 121; see also галлó!

галогéн (since 1920), Wd. гальоґен (1962), also ґальоґéн (1910) 'halogen', ModUk.; BRu., Ru. *галогéн,* Po. *halogen,* etc. — Deriv. *галогенíд, галогенізáція, -зувáти, -зóваний.* — Subst. *хемíчний елемéнт, неметáль, член грýпи FCl, Br, I, At.; хлóрник* (1902), *хлóровець,* Бойків 94.

Named by J. J. Berzelius in 1825; the term was formed from Gk. *háls, halós* 'salt' and *-gen* taken to mean 'producer of', Flood 106, Вовк 3.

галóн see ґальóн.

галóп see ґальóп!

гало́ша see кальо́ша.

галс see ґальс.

га́лстук, га́лстух see га́льстух.

галу́ - балу́! interj. '(imitating a talkative or chattering person) : chit-chat', ModUk. only. — Syn. *балу́-балу́!*
Based on *гала́!* and *ба!*, see s. vv.

га́лузь, Wd. also галу́за, голу́за 'branch; field, sphere', Wd. 'disorder, confusion' (Lk., Приймак РМ. 2, 449), MUk. ро́счка, галуз, го́ль... (1627 Беринда), галузями Ipl. (XVII c.), галаз—ramus (XVII c. Гептаглот 20), двѣ галузѣ (XVIII c.), въ... галузяхъ (XVIII c.), Ru. dial. *галу́за, га́лыз* (Vasmer 1, 256), Cz., Slk. *haluz,* Po. *gałąź.* UpSo. *hałuza, hał[o]za.* — Deriv. *галу́з[онь]ка, галу́ззя, галузи́ще, -и́сько. галузя́ка, галузе́вий, [від-, роз-]галу́зитися, від-, розгалу́жуватися, -ання, [від-, роз-]галу́ження;* FN. *Галузе́нко* (pseudonym of *Морачéвський,* Тулуб 229). — Syn. *гі́лка, ві́тка; (сфе́ра ді́яльности:) ді́ля́нка, ца́рина, о́бласть,* Деркач 47; *(на Ле́мківщині:) не́лад, непоря́док, нерозбери́ха* (Приймак, l. c.).

PS. **galǫzь* 'ts', root **gal-* in ablaut with **gol-,* see го́лий, гілка; re. suffix *-zь* cf. Ильинский ИзвОРЯС, 16 : 4, 1 - 29, Specht 215 - 216, Sławski 1, 252, a. o.

галу́н 1. 'alum', MUk. галунъ (XVII c.), галуну Gsg. (1737 Інтермедії 130), BRu., Ru. ts, Po. *ałun.* — Deriv. Wd. *галу́нка, галуни́ти.* — Subst. *подві́йні сірча́нокислі со́лі глинозе́му й лугі́в,* Бойків 6, 94.

From MHG. *alûn* < Lat. *alumen* 'ts', Miklosich 2, Горяев 64 - 65, Kluge 6, РСтоцький 4, 159, a. o.

галу́н 2. Wd. га́льон (Желеховський 1, 136) 'galloon, lace, purl', ModUk. BRu., Ru. ts, Po. *galon.* — Subst. *басама́н, золота́ або́ срі́бна стрі́чка,* Бойків 94.

From E. *galloon* 'ts', the ultimate source being Fr. *galon* 'ts', Matzenauer 164, Vasmer 1, 256, Klein 1, 637.

галу́шка see га́лка 1.

галюба́рда, галюба́рта see алеба́рда.

галюва́ти, гали́ти, also голюва́ти 'to tow a boat against the current, to haul', ModUk., Po. *halować, holować.* — Deriv. *галі́вний, -и́к.* — Subst. *тягну́ти людьми́ чи кі́ньми судно́ про́ти води́,* Горбач 1, 16.

From Po. *halować, holować* 'ts', the ultimate source being ModHG. *holen* 'to bring; to howl', Горбач l. c.

галюцина́ція 'hallucination', ModUk.; BRu. ts, Ru. *галлюцина́ция* (since 1863: *галлюсина́ция)*, Po. *halucynacja,* etc. — Deriv. *галюцинаці́йний, галюцинува́ти.* — Subst. *ма́рення, обма́н почутті́в (зо́ру, слу́ху, ню́ху), що виника́є вна́слідок розладна́ння ді́яльности мі́зку, мни́ме сприйма́ння ді́йсности,* Льохін 131.

From Lat. *hallūcinātio* 'wandering of mind', Льохін l. c., Skeat 258.

га́ля Wd. 'hall', ModUk.; Bu. Npl. *ха́ли,* Cz., Po. *hala.* — Subst. *вели́ка за́ля на конце́рти й заба́ви; буди́нок під дахо́м на стовпа́х; торгі́виця під дахо́м,* Кузеля 64.

From ModHG. *Halle* 'ts'; the medium of Po. *hala,* suggested by Sławski 1, 394, remains to be proved.

галяба́рда see алеба́рда.

га́лява, га́лявина see гал.

галя́кати, also галяка́ти Wd. 'to shout, cry', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 136). — Syn. *вигу́кувати, галасува́ти* (Гнатюк ЕЗб. 26, 335).

According to РСтоцький Slavia 5, 42, it is based on interj. *гай! — гала́й!;* yet, more persuasive is its derivation

from *галáкати* with an expressive palatalization of л; there is little likelihood that it comes from Tk. *Allah!*, as suggested by Гнатюк l. c.

галя́ра see галéра.

гáлярм = *hál'arm* Wd. 'alarm' (Надся́ння), first recorded in the XX c. (Пшеп'юрська 72). — Subst. *спóлох.*

From Po. *alarm* 'ts' with Uk. dial. aspiration; see аля́рм.

галь coll. 'crows, rooks', ModUk. only. — Syn. *гáлич.*

A b/f. from *гáлиця, гáлка,* see s. v.

гáльба Wd. 'half a litre', ModUk., Po. dial. *halba.* — Deriv. *гáльбка.* — Subst. *квáрта, ½ лíтра (пи́ва),* Бойків 94.

From ModHG. *Halbe* 'half', РССтоцький 4, 214, Шелудько 1, 26; see also гáльбик.

гальбвíнд 'wind abreast', ModUk. only. — Subst. *бічни́й вíтер; хід кораблÿ під таки́м вíтром,* Бойків 94.

From ModHG. *Halbwind* 'ts'.

гáльбик SoCp. (Hz.) 'bowler', first recorded in the XX. c. (Наконечна - Рудницький 92). — Syn. see *гáбік.*

Orig. **гáбик (< гáбіґ < ModHG. Habig),* f/e. influenced by *гáльба,* see s. vv.

гальбфранцбáнд 'half - calfbinding', first recorded in the XX c. (Бойків 95). — Subst. *півшкуратя́на опрáва кни́жки (корінéць і ріжки́),* Бойків l. c.

From ModHG. *Halbfranzband* 'ts' (unknown to РССтоцький 4).

гальбцвéльф! Wd. colloq. 'correct your tie!', first recorded in the XX c. (РССтоцький 4, 223). — Subst. *„півдванáдцятої" (так говори́ли, коли́ кравáтка не булá рíвно зав'я́зана).*

From ModHG. *halb zwölf* 'half twelve', РССтоцький l. c.

гáльбцилíндер Wd. 'half-topper', first recorded in the XX c. (РССтоцький 4, 223). — Subst. Wd. *півцилíндер, півтвердя́к, півтвердячóк* (Стрий).

From ModHG. *Halbzylinder* 'ts', РССтоцький l. c.

гальванíзм, -íчний see ґальванíзм, ґальванíчний.

гáльда Wd. 'precipice, declivity, slope', first recorded in the XIX c. *(: гáлда,* Желеховський 1, 135), Po. *hałda.* — Subst. *прóпасть, провáлля; кýпа землí,* Шелудько l. c.

From ModHG. *Halde* 'ts', РССтоцький l. c., Шелудько l. c. , Kluge 131.

гáлька 1. 'pebbles', ModUk.; Ru. *гáлька.* — Subst. *камíнці,* Wd. *шýтер.*

From Ru. *гáлька* 'ts' of uncertain etymology, cf. Vasmer 1, 257.

гáлька 2. Wd. 'slip', first recorded in the XX c.; Po. *halka,* Cz., Slk. *halena,* etc. — Subst. *(бíла) підспідни́ця* Горбач 7, 36.

From Po. *halka* 'ts'; the ultimate source of the word is uncertain, cf. Sławski 1, 395.

гальмáт Bk. 'piece; rand', first recorded in 1934 (Кміт 41). — Subst. *кýсень, край.*

Of unknown origin; perhaps it is a dial. deformation of ModHG. *Halb - matte* 'half - matting'.

гальмó, Wd. гáльма 'brake; curb, obstacle; drag[-chain]', ModUk. only. — Deriv. *гальмови́й, гальмівни́й, гальмувáльний, гальмую́чий, [за-, по-]гальмувáти, -áння, за-, по- гальмóвувати, -ання.* — Subst. *при́лад припиня́ти, гнуздá;* Wd. *гамýлець.*

The word is based on *гамувáти,* q. v.; **-ль-** under the influence of *гальт!, гальтувáти,* q. v.

гальоґéн see галоґéн.

гальóмий *argot* 'big, tall, high', first recorded in the XX c. (Горбач 0, 39). — Subst. *велúкий, висóкий.*

From Ru. dial. *голя́мо* 'much, plenty' (Тверь - Кострома); see also галінéць, Горбач l. c.

гальóнка see ґальóнка.

гальóрка SovUk. colloq. 'gallery; the gods', BRu. Ru. *галёрка.* — Deriv. *гальóрник, гальоркóвий.* — Subst. *ґалерíя в теáтрі; пу́бліка на ґалерíї в теáтрі.*

From Ru. *галёрка* 'ts', see ґалерія.

гальс, SovUk. галс 'tack', ModUk.; Ru. (since 1720) *галс.* — Subst. *бардíж, становá вітрúльна лúнва, бічнúй нáпрям вíтру, навíтрений бік,* Бойків 95.

From Du. *hals* 'ts', Льохін 131, Meulen 75, Meyer ZfslPh. 5, 143, Vasmer 1, 256, АкСл. 2, 27.

гáльстух, SovUk. гáлстук, Wd. гáльстук (Львів, Рудницький 3, 126), гáльштук (Надсяння, Пшеп'юрська 73), Ed. гальшту́к (PCСтоцький 4, 223) 'tie; dog's chain; frame, chassis; (argot:) gallows', ModUk. only; BRu. *гáльштук,* Ru. *гáлстук* (in 1731: *гáлстух),* Po. *halsztuk.* — Deriv. *гальстухóвий.* — Subst. *кравáтка, зав'я́зана на кóмір сорóчки; бант,* Бойків 95; *ланцю́г на шúю собáці* (Стрий); *„столéць вóза, на котрúй кладéться подéнок"* (Пшеп'юрська l. c.); *шúбениця* (Горбач 0, 10).

From ModHG. *Halstuch* or *Halsstück* 'ts', PCСтоцький l. c.

гальт! interj. 'stop!', ModUk.; Po. dial. *halt!* (Стрий). — Deriv. *[за]гальтувáти;* here also: *гальтсиґнáл, гáльтель, гáльтери.* — Subst. *стій!, стривáй!,* Бойків 95.

From ModHG. *halte!* 'ts'.

гам! interj. (in children's language) 'eat', ModUk.; Ru. *ам, хам!,* Bu. *хам!* Po. *ham!* — Deriv. *[з]гáм[к]ати, -ання, [з]гáм[к]нути,* Wd. *гáма* 'їжа' (Романів, Горбач 7, 36), (argot:) *гаму́сяти* 'їсти' (Горбач 0, 20). — Syn. *[з']їсти.*

A primary o/p. interj. PCСтоцький 3, 150 - 151.

гам 1. 'noise, uproar, racket, hubbub', ModUk.; Ru. *гам* (since 1790), dial. *гом.* — Syn. *гóмін.*

Contrary to Berneker 1, 327, the word is to be considered an apophonic cognate of *гóмін,* q. v., cf. Ильинский РФВ. 63, 340, Преображенский 1, 118, Stender - Petersen Mikkola - Festschrift 279 - 280., PCСтоцький Slavia 5, 39, Vasmer 1, 257, a. o.

гам 2. Wd. see гамувáти.

гáма 1. 'scale; gamut, range', ModUk.; BRu. ts, Ru. *гáмма* (since 1803), Po. *gama,* etc. — Subst. *скáля звýків (з 7 тóнів); (у фíзиці:) нúзка кóльорів, починáючи з червóного, кінчáючи чóрним,* Бойків 95.

From ModHG. *Gamme* or Fr. *gamme* 'ts', Vasmer 1, 257.

гáма 2. Wd. see гáмати.

гамáжа dial. see гамáк.

гамазéй, гамазíй, гамазéя, гамазíя, dial. 'storage, storehouse, warehouse' (Грінченко 1, 269), ModUk.; Ru. dial. *гамазéя* (Vasmer 1, 257). — Subst. *магазúн.*

A f/e. deformation of *магазúн,* q. v., under the influence of *музéй.*

гамазúн dial. see магазúн.

гамáк, dial. гамáжа (Нижнє Подністрóв'я, Дзендзелівський ЛБюлетень 6, 41) 'hammock', ModUk., BRu., Ru. ts (since 1803), Po. *hamak,* etc. — Deriv. *гамачóк.* — Subst.

висяча корабе́льна ко́йка; висяча моту́зяна сі́тка для відпочи́нку або́ спання́ на сві́жому пові́трі.

From Fr. *hamac* (< Sp. *hamaca),* the ultimate source being Caribbean *[h]amaca* 'net for sleeping', Преображенский 1, 118, Акуленко 141, АкСл. 2, 31, Skeat 259, Gamillscheg 504, Klein 1, 700, a. o.

гамали́к 'nape (of the neck)', ModUk. only. — Subst. *карк.*

From Rm. *hamalîc* : *hamal* 'burden-carrier, porter', the ultimate source being Ar. -Tk. *hammāl* 'carrier, porter', Lokotsch 63, Cioranescu 392; see also the following word.

гамалі́я 1. 'burden-carrier, slave', ModUk. only. — Subst. *невільник,* Бойків 95.

From Tk. -Ar. *hammāl* 'carrier, porter' Lokotsch 63; suffix -ія, perhaps, under the influence of *гамалія* 2., q. v.

гамалія 2. arch. 'sword', MUk. шаблю гамалѣю (Asg. (1609), шаблю гамалію Asg. (1624). — Deriv. MUk. гамалѣйка (1704); FN. MUk. Гамалея (1662 Тупиков 102), Гамалѣя (1669 ibid.), Гамалѣй (1687 ibid.), Гамаліевъ (1662 ibid. 514), Гамалія (XVIII c. Ист. Русов, Указ. 156, 165), ModUk. FN. *Гамалі́й, Гамалі́я* (the latter also pseudonym of M. I. *Мандрика* 1, 6) ; GN. MUk. Гамаліевскій монастырь (при р. Шосткѣ) (XVIII c. Ист. Русов, Указ. 156). — Subst. *ґату́нок ша́блі,* Тимченко 505.

The word *гамалія* is derived from *ема́лія* 'enamel' (through stages: **гема́лія* > **гемалі́я);* the famous Cossack name *Гамалі́я* (Шевченко 1, 127 - 128) is a fig. anthroponymic transfer from the former like *Пу́шка, Ши́ло, Ґо́нта,* etc. : (Емаллю) „козакі́ оздо́блювали ру́чку ша́блі. І така́ ша́бля, що ма́ла ема́льову ру́чку, назива́лась *ема́лія, гемалі́я* й нарешті *гамалі́я,* що пізні́ше перейшла́ на козака́ — носія́ тіє́ї ема́льової ша́блі і ста́ла та́кож його́ прізвищем", Л. Білецький in: Тарас Шевченко: Кобзар 1, 357; cf. also Тарнавецька Ш. 2, 122 - 125.

гама́н 'money bag, purse; tobacco-pouch', MUk гаманъ юхтовий (XVIII c.), гаман (XVIII c. Інтермедії 200); **Ru.** (from Uk.:) гама́н. — Deriv. гамане́ць, гама́нчик, гамани́ще, гаманя́ка, гамано́вий. — Syn. (на гро́ші, тютю́н:) капшу́к, кисе́т; (з металéвим затво́ром:) кали́тка; (обл.) киса́, Деркач 47.

Of obscure origin; according to Wiener ЖСт. 1895 : 1, 61, it comes from Га́ман, q. v.; doubtful, cf. Преображенский 1, 118, Vasmer 1, 257; more probable is its derivation from Tk.-Ar. *hammāl* 'porter' *(: hámala* 'he carried').

Га́ман 'Haman; Jewish feast', MUk. Ама́нъ : смуща́ючій (1627 Беринда), Гаман (XVII—XVIII c. Інтермедії 80), Гамана Gsg. (ibid. 190) ; Po. *Haman.* — Deriv. *га́ман, гаманува́ти, гама́нщик* (Желеховський 1, 136). — **Subst.** *жидівське свя́то (Га́мана).*

From Gk. *Hamán* 'ts', the ultimate source being **Hb.** *Haman* — name of one of the chief characters in **Esther,** where he appears as the inveterate enemy of Jews, **EBibl.** 1945, Hastings 1, 289; re. Uk. *га́ман* cf. Верхратський ЗНТШ. 12, 43.

га́мар Lk. 'noise', first recorded in the XX c. (Коковський PM. 3, 75). — Subst. *крик.*

From *гама́рня* f/e. adapted to *га́мір;* see the **next** entry.

гама́рня Wd. 'smithy, forge; black-smith's shop; **noise',** first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 136); **BRu.** *гома́рня,* Po. dial. *hamernia* (Korbut PF. 4, 511). — **Deriv.** *гама́рний, гама́рство, гама́рити;* dial. *га́марка* (Поліся, Лисенко 23). — Subst. *ку́зня; крик, га́мір.*

From ModHG. *Hammerwerkstatt* 'blacksmith's **shop',** РССтоцький 4, 167; the medium of Po. *hamernia,* **suggested**

by Шелудько 1, 26, is to be proved; see also гáмер, гáмор.

гáмати : гам!

гамáша see камáша.

гáмба SoCp. 'slip-knot, runningknot', first recorded in 1877 (Головацький 1, 82). — Subst. *вýзол для запинáння одéжі.*

From *ґáмба,* see s. vv.

гáмбар SoCp. 'storehouse, granary, pantry', first recorded in 1911 (Гнатюк ЕЗб. 30, 337). — Subst. *гáмбар.*

From Hg. *hambár* 'ts', Гнатюк l. c.; see also амбáр and the following entry.

гамбáр dial. 'storage place in the centre of a boat' (Нижнє Подністров'я), first recorded in the XX c. (Дзендзелівський ЛБюлетень 6, 41). — Subst. *серéдня частúна чóвна, кудú кладéться основнá частúна вантажý,* Дзендзелівський l. c.

From *амбáр,* q. v., with a specialized meaning and dial. aspiration of initial *a*.

гамбарáс Bk. 'interest', first recorded in 1934 (Кміт 41). — Subst. *інтерéс.*

From Fr. *embarras* 'embarrassment' with change of meaning and dial. aspiration of the initial *a*.

гамбáрня dial. see гарбáрня.

Гáмбург GN. 'Hamburg', ModUk.; BRu., Ru. *Гáмбург,* Po. *Hamburg,* etc. — Deriv. *гáмбурзький,* AmUk. *гáмбурґ[ер].*

From ModHG. *Hamburg* 'ts'.

гамéла dial. 'corpulent (heavy) man', ModUk. only. — Subst. *товстá людúна.*

Origin obscure; perhaps it is connected with *гáма, гáмати,* see гам!

гáмер Wd. '(big) hammer', first recorded in the XX c. (РССтоцький 4, 227); AmUk. also *гáммер* (Білаш 172). — Subst. *(велúкий) мóлот.*

From ModHG. *Hammer* 'ts', РССтоцький l. c.; AmUk. from E. *hammer,* Білаш l. c., Жлуктенко 121.

Гамéрика, гамеріц[ь]кий, гамéрський Wd. for Амéрика, американський, see Амéрика.

гамзúть dial. 'to gabble, babble' (Сумщина), first recorded in the XX c. (Дорошенко ЛБюлетень 9, 106); Ru. *гамзúть.* — Deriv. dial. *гамзýн* (Полісся, Лисенко 23). — Subst. *патя́кати, молóти.*

From Ru. *гамзúть* 'ts' of obscure origin.

гамівнúк see гамувáти.

гáмішний SoCp. 'sinful, damned, bad, false' (Гнатюк ЕЗб. 4, 237), 'shameless' (Гнатюк ibid. 30, 337), MUk. гамѣшный (XVI—XVIII c. Дэже StSl. 7, 163), SC. *hàmišan,* Cz. *hamiš,* Slk. *hamižný.* — Deriv. MUk. гамѣшникъ, гагѣшно, гамѣшловати (XVI—XVIII c. Дэже l. c.). — Subst. *грíшний, прóклятий, злий,* Гнатюк ЕЗб. 4, 237; *пíдлий, безсорóмний,* Гнатюк ibid. 30, 337; MUk. *невíрний, лóжний,* Дэже l. c.

From Hg. *hamis* 'ts', Гнатюк ЕЗб. 4, 237, Дэже l. c.; in view of MUk. гамѣш (XVI—XVIII c.) РССтоцький's assumption in Slavia 5, 43, that the word comes from Rm. *hamisi* 'ts', must be rejected; cf. also Berneker 1, 376.

гáмма 'gamma", ModUk., BRu., Ru. ts, Po. *gamma,* etc. — Subst. *трéтя бýква грéцької абéтки.* — Deriv. *Гáмма* (pseudonym of *В. Страшкéвич,* Тулуб 229).

From Gk. *gámma* 'ts'.

гамóванка Wd. see гамувáти.

гамóнка dial. see гоманá.

гáмор, гáм[о]ра SoCp. 'hammer', MUk. *Hámor, Hámorá, Hamra* (XVI—XVIII c., Дэже StSl. 7, 163). — Subst. *мóлот, молоткóва дробúлка.*

From Hg. *hámor* 'ts', Дэже l. c.; the ultimate source is ModHG. *Hammer,* see гáмар, гáмер, гамáрня.

гамселúти 'to beat, strike', ModUk. only. — Syn see *бúти.*

Origin obscure; perhaps it corresponds to *ганцелúти, ганцилúти,* see s. v.

гамувáти Wd. for гальмувáти (see гальмó) 'to brake; to hinder, impede', MUk. гамовали (XVI c.), не гамуетъ (1594), гамуй (XVI c.), гамоват (1605), гамует, гамують (XVII c.), гамую — сопрятоваю (XVII c. Синонима 144), гамуйте (XVII—XVIII c. Інтермедії 55); BRu. *гамавáць,* Slk. *hamovat',* Po. *hamować.* — Deriv. Wd. *гамувáтися, гамівнúй, гамóванка,* b/f. *гáмів;* MUk. гамованья Gsg. (1516), за... гамованемъ (1572), о гамованню (XVIII c.), гамоватися (XVI c.). — Subst. *здéржувати, спинúти, стрúм[ув]ати,* MUk. *затрúмувати, гальмувáти, зупинúти (сúлою); стрúмувати, спинúти, заспокóювати,* Тимченко 505 - 506.

From MHG. *hamen* > ModHG. *hemmen* 'to stop, hinder', probably through the medium of Po. *hamować,* Korbut PF. 4, 515, Berneker 1, 376, Brückner 168, Шелудько 1, 26, Корш ИзвОРЯС. 12 : 1, 46, Sławski 1, 399, Richhardt 53, a. o.; direct borrowing from MHG. *hamen* is assumed by PCСтоцький 4, 174 and Slavia 5, 43, Буґера РМ. 2, 352, a. o.

гáмуз 'pap, pulp, flesh', ModUk.; Ru. *гáмузом.* — Deriv. *гáмузом,* dial. *гамузувáт* (Полісся, Лисенко 23). — Syn. *м'якúш.*

According to Vasmer 1, 257, it is derived from гомзáть; doubtful; more probably it comes from *гáма, гáмати,* see *гам!*

гамýла 'honey boiled with milk', ModUk. only. — Subst. *кáша з яблук вáрена на медý; рідкá їжа взагалí, рідинá.*

Derived from *гáма, гáмати,* see гам!

гамулéць, also гамýлець (Грінченко 1, 270) 'brake', first occurrence : XIX c., Slk. *hamulec,* Po. *hamulec.* — Deriv. Wd. *гамýлиця* (ДБюлетень 8, 66). — Subst. *гальмó,* syn. *гáльма.*

From ModHG. *Hammholz* 'ts', PCСтоцький 4, 174 and Slavia 5, 43, probably through the medium of Po. *hamulec,* Шелудько 1, 26, Sławski 1, 399.

гамýсяти see гам!

гáмфа, also гáнфа, гамфá SoCp. 'swingle - tree, -bar, splinter - bar', first recorded in the XX c. (Дзендзелівський 215 with map). — Deriv. *гáмфиця, гáнфиця.* — Subst. *óрчик.*

From Hg. *hamfa* 'ts', Дзендзелівський l. c.

ган see хан.

гáна see гáнити.

ганавúці Wd. see нагавúці.

гáнгель dial. see янгол.

гáнглій see ґáнґлій.

гангрéна, Wd. ґанґрéна 'gangrene, mortification; decay', ModUk.; BRu. *ганграэна,* Ru., Bu. *гангрéна,* Po. *gangrena,* etc. — Deriv. *гангрéновий, гангренóзний.* — Subst. *мéртвиця, змертвíння частúни тíла,* Бойків 95; *антóнів вогóнь,* Льохін 132.

From Lat. *gangraena* < Gk. *gággraina* 'that which eats away; eating sore' Льохін l. c., Skeat 234, Klein 1, 639, a. o.

ґáнгстер see ґáнґстер.

ганґáр, SovUk. ангáр, 'hangar', ModUk.; BRu., Ru. *ангáр*, Bu. *хангáр*, SC. *hàngār*, Sln. *hángar*, Cz., Slk. *hangár*, Po. *hangar*. — Subst. *приміщення для стоянки й зберігáння літáльних апарáтів*, Льохін 48.

From Fr. *hangar* 'ts', Льохін l. c., Шанский Сл. 1, 105, a. o.

гандéвері Npl. '[worsted] pants', ModUk. only. — Subst. *саєтóві штанú*, Желеховський 1, 136.

Of unknown origin.

гáндель, Wd. also гéндель (Стрий) 'business, trading, buying and selling', MUk. гандли Apl. (1591), гандел, ган'дель (XVII c.), гандель, гандлѣ Npl. (XVIII c.); BRu. *гáндель*, Cz. dial. *handl*, Po. *handel*. — Deriv. *гáнделес*, *ганделéска*, *[по]гандлювáти*, Wd. *гандльóвий;* MUk. гандлювáти (1582), купецъ аб[о] гандлю́вник (1627 Беринда), кгандлю́йте (XVII c.). — Subst. *торгíвля*, *кýпля-прóдаж*, Бойків 95.

From ModHG. *Handel* 'ts', Огієнко РМ. 1, 114, Бугера РМ. 2, 352, РССтоцький 4, 153; the medium of Po. *handel* is assumed unnecessarily by Шелудько 1, 26, Sławski 1, 400, a. o.

гáндж[а] see ґандж.

гáнджа Wd. 'sort of vessel' (Желеховський 1, 136), ModUk. only. — Subst. *рід посýдини*.

Of unknown origin.

ганджáр 'Tk. dagger, dirk', ModUk.; Ru. *кончáр*, Bu. *ханджáр*, Po. *chandziar*, *koncerz*. — Subst. *двосíчний турéцький штилéт*.

From Tk. *handžar* 'ts', Горяев 140, Lokotsch 64, a. o.

гандікáп 'handicap', ModUk. only. — Subst. *верхогóни й перегóни кíньми неоднáкової сúли; змагáння шахістів рíзної сúли*, Бойків 96; *перевáга в умóвах*, Льохін 132, AmUk. *перешкóда*.

From E. *handicap* 'ts', Льохін l. c.

гáндри бúти, **гáндритися** 'to idle away one's time', ModUk. only. — Syn. *бáйдики бúти*, Желехóвський 1, 136.

From ModHG. *[herum]hadern* 'to quarrel' with an infixed *n* like in вантáж, q. v.; see also the following entry.

гандрúчитися Wd., гандрúчитисі (Романів, Горбач 7, 36), гандровац (SoCp. Гнатюк ЕЗб. 30, 337) 'to quarrel', first recorded in the XX c.; Po. *handryczyć się*, Cz. *handrkovati [se]*, Slk. *handrkovat' sa*. — Subst. *сперечáтися з ким*.

From ModHG. [herum]*hadern* 'ts', РССтоцький 4, 206, Sławski 1, 400 - 401; see also *гáдра;* infixed *n* like in *вантáж*, see s. v.

гáндрі Npl. SoCp. 'rags, tatters', first recorded in 1911 (Гнатюк ЕЗб. 30, 337); Cz. Slk. *handra*. — Subst. *лáхи*.

From Slk. *handra* 'ts', the ultimate source being ModHG. *Hader* 'rag, tatter', Гнатюк, l. c., Holub - Kopečný 119.

ганéбний, ганéбский, ганúба see гáнити.

гáнза 'Hanse', BRu., Ru., Bu. ts, Po. *hanza*, etc. — Deriv. *ганзеáт*, *ганзéйський*. — Subst. *торговéльний союз надбалтúцьких міст на чолí з Любéком у XIV—XVIII c.*

From ModHG. *Hanse* 'ts', Преображенский 1, 118 - 119, Vasmer 1, 258.

гáнити, Wd. ганúти (Желеховський 1, 136), 'to blame, censure, reproach, reprove', MUk. хулю́, гáню, блюз'ню (1596 Зизаній), ганю-хулю, порицаю, пофамляю, укоряю... (XVII c. Синонима 44) ганячи, ганил (XVIII c.); BRu.

гáніць, Cz. *hanit*, Slk. *hanit'*, Po. *ganić*, UpSo. *hanić*. — Deriv. *гáна*, Wd. *ганá* (РССтоцький 4, 118), *до-, на- гáна*, *зганúти;* here also : *ганьбá*, Wd. *гань, гáньба* (Желеховський 1, 136), *[з]ганьбúти, ганьбувáти, ганьблúвий, ганéбний*, Wd. *ганúба, ганéбский, -ско* (Falkowski - Pasznycki 116), MUk. ганбу Asg. (1501), наганы и ганбы Gsg. (1599), ганба - безчестіе, гажденіе ... (XVII c. Синонима 144), ганба (XVIII c.), ганблю (1627 Беринда), ганебный (XVI—XVIII c.), ганебность (XVIII c.). — Syn. *неслáвити, лáяти, дорікáти, соромóтити, блюзнúти*, Тимченко 507.

PS. **ganiti* 'ts', being in ablaut with **goniti*, see гонúти; Vasmer 1, 258, Sławski 1, 401 - 402, a. o.; there is little probability of its being derived from MHG. *hône* 'scorn, mockery, ignominy' as suggested by Berneker 1, 376, РССтоцький l. c., a. o.

Гáнна, arch. Áнна PN. 'Anna', MUk. Ан[н]и Gsg. (1484 Пом'яник), Ганну Asg. (1484 ibid.), Ган[н]у Asg. (1584 AK ЖМУ, 83), Áнна: блгть, потѣ'ха, áбо лáскавая (1627 Беринда); OES. Аны Gsg. (XI c. Остр. єв.); BRu. *Гáнна*, Ru. *Áнна*, OCS. *Anna*, Bu., Ma. *Áнна*, SC. *Ana*, Po., LoSo. *Anna*, OPo. *Anna, Hanna* (Taszycki Słownik 1, 55). — Deriv. *Гáндзя, Гандзю́íненька, Гандзю́ня, Гáничка, Гáнночка, Ганнýля, Ганнýня, Ганýлька, Ганнýненька, -ýсенька, -ýсечка, -ýська, -ýся, Гáнушка, Гáнця, Гáн[ь]ка, Ганю́точка, Гáня, Гáльшка, Áниця, Áн[н]ичка, Аню́т[к]а, Аню́точка, Нýсенька, -сечка, -ся*, Lk. *Гáньця* (Falkowski - Pasznycki 116) ; MUk. Анніцію, Asg. (1484 Пом'яник), Аннушку Asg. (1484 ibid.) ; FN. *Ган[ь]кéвич, Ганущáк, Ганіщýк, Ганькíвський, Ганóвич, Ганнусéнко* (pseudonym of Ф. *Матушéвський*, Тулуб 229); GN. *Гáнькíвці, Ганьчóва; ганýська* пізня (слúвка). — Syn. *мáти Богорóдиці.*

From Gk. *Hánna*, the ultimate source being Hb. *Hannah-Chaanah* 'grace, mercy', Hastings 1, 99, Withycombe 12, 65, УМШ. 7 : 3, 75; frequency in 1484 : 73 (second to Марíя), cf. Ґерус-Т. 36, 66.

ганóвер кольосáль 'Asparagus officinalis L. : asparagus', first recorded in 1908 (Makowiecki 43). — Subst. see *спáржа.*

From ModHG. *Hannover*, city in Germany.

ганоїд 'ganoid, smooth (said of fish scales)', ModUk. only. — Subst. *твердолýскова рúба*, Бойків 96.

Compounded of Gk. *gános* 'brilliance, splendor' and *eīdos* 'form'; the term was first coined in Fr. *ganoïde*, Klein 639.

гáнок see ґáнок.

гантéлі Npl. 'bar-bells; dumb-bells', ModUk. only. — Subst. *гúрі, тягарцí.*

From ModHG. *Hanteln* 'ts', РССтоцький 1, 222.

гáнтштанд Wd. 'handstand (in sport)' first recorded in the XX c. (РССтоцький 4, 222). — Subst. *стóянка на рукáх (у спóрті).*

From ModHG. *Handstand* 'ts', РССтоцький l. c.

гáнус, also гáниж, (Makowiecki 30) 'Pimpinella Anisum L. : anise', MUk. ганусовой Isg. (1756), ганушковой Gsg. (XVIII c.), Po. *hanyż*, re. other Sl. see анíс. — Deriv. *ганусóвий, ганусíвка*, Wd. *гáньок*. — Syn. see *анíс.*

From Po. *hanyż* 'ts', see анíс.

гáнус Wd. see анíс.

гáнфа SoCp. see гáмфа.

ганцелúти, ганцилúти Wd. 'to beat', first recorded in the XX c. (Романів, Горбач 7, 36, 8, 38). — Deriv. Wd. *зганцилúти*. — Subst. *бúти п'ястукáми*, Горбач 7, 36.

According to Горбач, l. c., it comes from ModHG. *hänseln* 'to tease, chaff, quiz'.

ганча́р see гонча́р.

ганчі́рка 'rag; floor-cloth; duster', MUk. ганчиркою Isg. (1750); wanting in other Sl. — Deriv. *ганчі́рочка, ганчі́рина, ганчі́р'я, ганчір'я́ний, ганчі́рний, -ик, -иця, ганчірко́вий, ганчіркорі́зка.* — Syn. *шмато́к ткани́ни, щоб витира́ти що, ону́чка, сти́рка,* Тимченко 508.

According to Кримський 1, 242, the word is connected with *ганча́р,* see *гонча́р;* this etymology is rejected by Огієнко PM. 2, 304, who suggests its derivation from *[а́нджа]|| га́ндж[а]* 'defect, decay'; yet, Тимченко's, l. c., explanation from ModHG. *Handshcheure* 'ts', seems to be most convincing.

ганчі́йр Wd. see гонча́р.

ганя́ти 'to drive; to run after, chase', MUk. ганяючися (XVIII c.); BRu. *ганя́ць,* Ru. *гоня́ть,* OCS. *poganjati,* Bu. *згань,* SC. *gánjati,* Sln. dial. *gānjati,* OCz. *haněti,* Po. *ganiać* (Brückner 150), LoSo. *ganjaś,* UpSo. *dohanjeć.* — Deriv. *ганя́тися, в[и]-, від-, до-, з[а]-, під- п[р]о-, при-, у-ганя́ти, -я́ння, заганя́ч, -ка, під-, по- ганя́йло,* etc. — Syn. *бі́гати.*

PS. **ganjati* 'ts' — a new iter. form of *гони́ти,* see гін.

гань, ганьба́, ганьби́ти see га́нити.

Га́па: Агафія see Ага́пій.

га́пеле гав! Lk. 'come on', first recorded in 1935 (Falkowski - Pasznycki 116). — Subst. *ходи́ сюди́!*

The first part of the expression seems to be a f/e. deformation of *апе́ль* 'roll-call', re. the second one see гав!

га́пка see га́фтка.

Га́пка : Агафія, see Ага́пій.

гапли́к 'hook; button-hook', MUk. гапликовъ Gpl. (1579), зъ гапликами (1596), гаплы Apl. (: *гапла, 1638), гаплики Npl. (XVIII c.), з гапликами (1704); Ru. *га́плик, га́плюк* (Vasmer 1, 258), OPo. *heftlik.* — Deriv. *гапличо́к.* — Subst. *гачо́к, щоб застіба́ти о́діж, або́ на прикра́су,* Тимченко 508; *за́щіпка на две́рях,* Дорошенко ДБюлетень 8, 106.

From OPo. *heftlik* (XVI c.) 'ts', the ultimate source being MHG. *Heftel* 'ts', Шелудько 1, 26 - 27; there is less probability of its being borrowed from Tk., as suggested by Огієнко PM. 1, 114; see also га́пка and гапт.

Гапо́н : Ага́пій, q. v.

га́порото Wd. 'sort of apples' (Романів), first recorded in the XX c. (Горбач 7, 36). — Subst. *сорт вели́ких осі́нніх я́блук.*

From Po. *japurty* 'ts', named after GN. *Pforte,* where such apples were cultivated, Brückner 198, followed by Горбач l. c.

гапт, Wd. гафт 'embroidery', **гаптува́ти,** Wd. гафтува́ти 'to embroider', MUk. гаптованого Gsg. (1722), гаптованых Gpl. (XVIII c.), гафътованый (1578), гафтована (1596), з лиштвами гафтоваными (1627), гафуютъ (XVIII c.); BRu. *гафтова́ць,* Po. *haftować.* — Deriv. *гаптува́ння, гапто́ваний, -ання, гапта́р, -ка, -ство, -ський,* Wd. гаф[т]а́р, га́фтарка; MUk. гаптаръ (1700), гафтаря Gsg. (1654), а гафаряхъ (XVIII c.), гафарство (XVIII c.), гафтарка (1578), гафтарское (XVI c.), в гафтованю (XVII c.). — Subst. *вишива́ти,* MUk. *ши́ти зо́лотом і срі́блом,* Тимченко 513.

From Po. haftować 'ts', the ultimate source being MHG. heften 'to fasten, stick', Шелудько 1, 26 - 27, PCСтоцький 4, 169 (rejecting Po. medium), Brückner 167, Sławski 1, 390 - 391, a. o.; see also гапли́к, га́фтка.

Гапу́ля, -у́ня, -у́ся : Агафія, see Ага́пій.

га́пцьо Wd. 'apple (in the children's language)', first recorded in the XX c. (Романів, Горбач 7, 36). — Subst. *(в дитя́чій мо́ві:) я́блуко.*

A parallel form to *я́бцьо, я́пцьо,* see я́блуко.

гар 'something burning; smell of burning', ModUk., OES. гарь (1410), Ru. *гарь.* — Deriv. *згар, зга́рище, ога́рок,* etc., Wd. *[з]га́ра 'лихи́й сорт самого́ну'* (Рудницький, 3, 126, Горбач 6, 20). — GN. *По́гар, Погарчи́на.* — Syn. *все, що спа́лене, спалени́на; за́пах спа́леного.*

PS. **garь*, root **gor-*, see горі́ти.

гар! interj. imitating the voice of dogs : 'bark!', ModUk.; BRu. *га́ркаць*, Ru. *га́ркать*, Bu. *гара́кам*, Po. (from Uk.:) *harczeć.* — Deriv. *гар - гар!, гарга́ра* Wd. *ґарґа́ра, [за]-гари́кати, -ання, гари́кало, гарика́й, [за]га́ркати, -ання, га́ркнути, -нення, га́ркіт, гарко́та, гаркітня́, гарка́ч, гарка́вити, гарка́вець, -вка, -вий, -вість, гарку́ша, [за]гарли́кати, -ання, [за]гарча́ти, -а́ння, гарю́кати[ся], -ання,* dial. *гару́кати[ся], -ання,* Bk. *гаркоті́ти* (Кміт 34); FN. *Гарга́ра, Гарку́н, Га́рай, Гарку́ш[а], Гарка́вий, Гарка́венко,* etc. — Syn. *гир!, гур!,* РССтоцький 3, 151.

A primitive o/p. interj. РССтоцький l. c., Berneker 1, 295, Sławski 1, 406, a. o.

га́ра dial. see ґа́ра.

гара́вс! Wd. see гера́вс!

гараґа́ль SoCp. see гарака́ль.

гара́зд, Wd. гора́зд, гара́з 'well!, very well!, agreed!, all right!; good, welfare', MUk. гараздъ (1565, 1571, 1698, 1700), гаразд (XVIII c.); гораздо (1463, 1493, 1506), гораздь (XVI c.), гораздъ (XVII—XVIII c.), OUk. гораздо (1347), OES. гораздо; горазды; BRu. *гра́здо* 'quickly', *гара́здый* 'ready', Ru. *гора́здо, гора́зд* 'enough, much', *гора́здий* 'clever, good', Cz. dial. *horazditi* 'to reprove, shout'. — Deriv. *гаразд[н]е́нько;* OES. гораздитися, гораздньствія, горазденьство, гораздьство, горазьно, горазьньство, горазьный. — Syn. *в поря́дку! до́бре!, га́рно!; добро́, добро́бут.*

According to Stender - Petersen Slavia 5, 665 - 666, it is PS. **gor-azd-ъ* 'clever', root **gor-* : **ger-* : **gr-* 'to hold, grasp, gather'; this etymology was accepted by Kiparsky 1, 28, Ильинский ЗІФВ. 7 - 8, 58, Рудницький 5, 2 - 3, a. o.; less convincing is the derivation from a non-existing Goth. **garazds* < **ga-razda* 'language, speech', cf. Miklosich 73, Berneker 1, 329 - 330, Vasmer 1, 293 - 294, a. o., as well as from **gor-* 'to talk', Brückner 151, a. o.; the change of *o* > *a* : *гора́зд* > *гара́зд* is based on vowel-assimilation, cf. Сімович 79.

га́рак Wd. see ара́к.

гарака́ль SoCp., also галака́рь, гараха́ль, гараґа́ль 'woodpecker', first recorded in the XX c. (Дзендзелівський 127); Slk. dial. *harkal'.* — Subst., syn. see *дя́тел.*

From Hg. *harkaly* 'ts', Дзендзелівський, l. c.

гаракі́рі, SovUk. харакі́рі 'hara-kiri', ModUk., BRu. *харакі́рі,* Ru. *харакú́ри,* Po. *harakiri,* etc. — Subst. *самогу́бство че́рез розрі́зання собі́ живота́,* Бойків 96.

From Jp. *harakiri* 'ts' (: *hara* 'belly' and *kiri* 'to cut'), Lokotsch 64, Skeat 260, Klein 1, 702.

гарамба́ш[а], SoCp., also гарамбі́яш 'leader of robberers', first recorded in the XX c. (Гнатюк ЕЗб. 30, 337). — Subst. *провідни́к розбі́йників,* Кузеля 65.

From Hg. *harambasa* 'robberer, bandit', Гнатюк, l. c.

гарамія SoCp., also гармій 'robberer', first recorded in XX c. (Кузеля 65). — Subst. *розбійник.*

From Hg. *haramia* 'ts', Кузеля, l. c.

гарампо́ви Npl. SoCp., also гарапо́вы, горопофоґо́ви, etc. 'pincers, tongs', first recorded in the XX c. (Дзендзелівський 219 with map). — Subst. syn see *кліщі.*

From Hg. *harapófógó* 'ts', Дзендзелівський, l. c.

гаранкува́тися Bk. 'to play; turn over', first recorded in the XX c. (by О. Дучимінська, cf. Кміт 41). — Subst. *гра́тися; перевертатися.*

The word seems to be connected with *гра́нь,* q. v.

гара́нт, гара́нтія see ґара́нт, ґара́нтія.

гара́пник, also ара́пник, Wd. га́рап, гара́па 'hunting-whip, -crop', MUk. гарапъ 'hunting'; BRu. *гара́п, гара́пнік,* Ru. *ара́пник,* Cz. *harapník,* Po. *harapnik.* — Subst. *батіг, бич,* Кузеля 65.

From ModHG. *herab!* 'down!', through the medium of Po. *herab*||*herap, harapnik* (XV—XVIII c.), Miklosich 423, Karłowicz 204, Brückner 168, Berneker 1, 376-377, Преображенский 1, 7, Шелудько 1, 27, Richhardt 52, Sławski 1, 402-403, Горбач 7, 36, a. o.; less persuasive is its derivation from Tk. *harap* 'devastation', Matzenauer LF. 212, Kiparsky 1, 135, Шелудько l. c., or Rm. *harapnic* 'ts', РССтоцький Slavia 5, 43.

га́рас see га́рус.

гараса́лка dial. see гра́са.

Гараси́м, arch. Гераси́м PN. 'Harasim, Gerasimus', MUk. Герасима Gsg. (1484 Пом'яник), Гера́симъ : че́съный, або ста́рческій, досто́йно почтен (1627 Беринда); BRu. *Гера́сім,* Ru. *Гера́сим.* — Deriv. *Гара́сик, Гара́сько, Гераси́м[оч]ко, Гараси́мович*||*Гераси́мович, Гараси́мівна*||*Гераси́мівна;* FN. *Гараси́м*||*Гераси́м, Гараси́мець, Гараси́мик, Гараси́ме́нко*||*Гераси́ме́нко, Гараси́мок, Гараси́мів, Гарасимо́вич*||*Герасимо́вич, Гарасимчу́к*||*Герасимчу́к, Гарасим'ю́к*||*Герасим'ю́к, Гарасю́та;* MUk. Гарасимко (1684 Тупиков 24); GN. *Гараси́мівці, Гераси́мова, Гера́ськів, Герасю́тин.*

From Gk. *Herásimos* (< OGk. *Gerásimos)* 'venerable', Pape 1, 245.

гарасівка Wd. 'wool band, ribbon', ModUk. — Deriv. *гарасівкува́тися.* — Subst. *вузька́ (черво́на) би́нда,* Кузеля 66. — Deriv. from *га́рас,* see *га́рус,* РССтоцький Slavia 5, 8; 4, 154, Горбач 7, 36.

гарасува́ти dial. see гра́са.

гара́тати Wd., also гарата́ти 'to beat, strike', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 137), Po. (from Uk.:) *haratać.* — Deriv. *гара́тання, гаратну́ти, розгара́тати.* — Subst. *періщити.*

According to РССтоцький Archiv 35, 353, followed by Шаровольський 2, 61, it comes from Rm. *hărăți* 'to excite, bother'; uncertain, cf. Sławski 1, 403, Горбач 8, 38.

гараха́ль SoCp. see гарака́ль.

га́рац SoCp. 'to steal', first recorded in 1911 (Гнатюк ЕЗб. 30, 337). — Subst. *кра́сти.*

Probably from Rm. *hărăzi* 'to give' with (argot) contrastive semantics; yet, connection with the following entry is possible as well.

гара́ч 'tribute, tax', MUk. для гара́чу (XVII c.); Ru. *хара́дж,* SC. *hàrâč,* Po. (from Uk.:) *haracz.* — Subst. *дани́на, що пла́титься завойо́вникам кра́ю; пода́ток, опла́та,* Кузеля 66.

From Tk. *haradž* 'ts', the ultimate source being Ar. *harādž* 'tribute, tax (paid by Christians)', Hanusz, PF. 1, 459,

Макарушка 8, Karłowicz 203, Lokotsch 65, Zajączkowski 61 - 4, Кодов Slavia 9, 260 - 261, Sławski 1, 402, a. o.

гарачнóта dial. see гаря́чий.

гарб 'big hook, clasp', OES. гарбъ 'soil' (Ковалів 1, 109, 371). — Syn. *вели́кий гак.*

Origin obscure; its connection with *гарпу́н* is possible, see s. v.

гарба́, Wd. also áрба (Кузеля 22), 'arba (kind of bullock-cart)', MUk. на гарбахъ (XVIII c.); BRu., Ru. *арба́,* Bu. *араба́.* — Deriv. *гарбу́чка, гарбажі́йка, гарбóвий.* MUk. *гарбяный.* — Subst. *тата́рський віз на двох колéсах,* Кузеля 22; *гра в ка́рти,* Горбач 2, 11.

From Tk. - Tt. *ar[a]ba* 'ts', Горяев 5, Miklosich 3, Matzenauer LF. 16, 152, Преображенский 1, 7, Lokotsch 9, Дмитриев 16, a. o.

га́рбалка dial. for гра́балка, see гра́бати.

гарба́р, dial. also гáрбар 'tanner', MUk. гарбаръ (1599), гаръбаромъ Isg. (1599), оусма́ръ : гáрбаръ, скóрникъ (1627 Беринда), сафтіаннік, скурнік : гарбар (XVII c. Гептаглот 18), гарбару Dsg. (1690); Slk. *garbiar,* Po. *garbarz.* — Deriv. *гарбари́ха, гарба́рка, гарба́рня, гарба́рство, -ський, гарбарува́ти*||*гарбарюва́ти, -а́ння,* here also Wd. *[ви́]-гарбува́ти, -а́ння, гамба́рня, [ви́]гарбóваний, гарбни́к* (Горбач 7, 36), MUk. гарбарка (XVII c.), гарбарскый (XVII c.), гарба́рчикъ (1622), гарбовка (XVIII c.). — Syn. *ремісни́к, що чи́нить шкі́ри, чинба́р,* Тимченко 509.

From MHG. *gerwer* 'ts' : *gerwen*||*garwen* 'to make ready, prepare, equip, dress, tan', РССтоцький 4, 159; the medium of Po. *garbarz,* assumed by Шелудько 1, 27, Sławski 1, 256, a. o., remains to be proved.

га́рбат, гарбу́т *argot* 'gander', first recorded in the XX c. (Горбач 0, 33). — Deriv. *га́рбатка, арбу́тка, гарбатя́.* — Subst. *гуса́к.*

From Rm. *aripát* 'winged, wingy', Горбач l. c.

гарба́та Wd. see герба́та.

га́рбати 'to seize, to take possession of', MUk. загáрбавъ. — Deriv. *зага́рбати, зага́рбник, -ицтво, -ицький.* — Syn. *гра́бити, рабува́ти, забира́ти, видира́ти,* Тимченко 509.

The word seems to be a contamination of *гра́бити* and *гарбува́ти,* see s. vv.

гарба́тка : гарба́та Wd. see герба́та.

га́рбатка : га́рбат.

гарба́чий, гарбачі́й Ed. 'coachman; cook' (Чорномор'я), first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 137). — Subst. *візни́к; ку́хар у спі́лці пастухі́в на Чорномо́р'ї,* Кузеля 66.

From Tk. *arabadžy* 'coachman' (: *ar[a]ba,* see гарба́), Lokotsch 9.

гарбува́ти Wd. see гарба́р.

гарбу́з, Wd. also арбу́з, арбуза́ (Полісся, Лисенко 23) 'Cucurbita maxima : pumpkin; gourd', SoCp. Bk. 'potato' (Дзендзелівський 73, Кміт 41), fig. 'refusal of a marriage proposal', argot : гáрбуз 'soldier' (Горбач 6, 18), MUk. гарбуза Gsg. (1719), гарбузовъ (XVIII c.); BRu. *гарбу́з,* Ru. *арбу́з,* Po. (from Uk. :) *[h]arbuz,* Bu. *карпу́з,* SC. *kàrpuza.* — Deriv. *гарбузе́ць, гарбу́зик, гарбузеня́[тко], гарбу́зняк, гарбузя́ка, гарбузя́нка, гарбузи́ще, гарбузи́ння, гарбузóвий, гарбузя́чий;* FN. *Гарбу́з, Гарбузе́нко.* — Syn. *ти́ква, каба́к, ди́ня, каву́н,* Огієнко PM.

2, 75, *картопля,* Кміт, l. c., fig. *відмова в сватанні;* argot: *вояк,* Wd. *шмірак,* Горбач, l. c.

From Tk.-Tt. *arbuz* 'ts', the ultimate source being Pers. *xärbūz;* Bu. and SC. forms with initial *k* continue Tk.-Osm. *karpuz,* cf. Корш ИзвОРЯС. 8: 4, 8, Горяев 5, Berneker 1, 491, Lokotsch 65. Дмитриев 16, Огієнко l. c., Акуленко 138, Sławski 1, 403, a. o.

гарбу́т argot see гáрбат.

гарва́ль, usually Npl. гарвалí, dial. 'nickname of Chernihiv-inhabitants used by Belorussians' (Полісся, Лисенко 23). — Subst. *колишнє прізвисько чернігівців, що його вживали білоруси,* Лисенко l. c.

A metathetic formation based on BRu. *гаварліви* 'talkative' (: гаварыць 'to talk').

гарга́ра colloq. 'termagant, loud (uncouth) woman', ModUk.; BRu. ts. — Syn. *сварлива баба.*

A reduplicated formation *гар-гар-а,* based on гар!, q. v.; re. etymology and semantics cf. Носович 100, РССтоцький 3, 157; its connection with Cz. *harhule* 'boil, tumor', suggested by Горбач 8, 39, is less persuasive.

гаргу́з! dial. interj. imitating the sound of a heavy fall or blow 'bang!, plump!' (Житомірщина), first recorded in the XX c. (Паламарчук ЛБюлетень 6, 24). — Subst. *вигук для означення звуку від падіння чого-небудь великого,* Паламарчук, l. c.

A compound *гар! - гуц!* see s. vv.

гард see ґард.

гарда́, also гардамáн, гардемáн Wd. *argot* 'brandy', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 137). — Syn. *гартиха, гертиха;* subst. *горілка,* Горбач 0, 32.

Acording to Горбач, l. c., it comes from Gy. *тхáрдьі-[мол]* 'brandy'; see also гартúха.

гарда́л dial. 'Raphanus raphanistrum L.: wild radish', first recorded in the XIX c. (Makowiecki 307). — Subst. *редька дика.*

Origin obscure; perhaps it comes from Rm. dial. *gardui* 'garden', (: *gard,* cf. Cioranescu 352).

гардама́н Wd. see гардá.

гардемари́н see ґардемарúн.

гарде́нія see ґардéнія.

гарджа́ dial. for іржá, see ржа.

гардибу́рка dial. see мандибýрка.

га́рдий Wd. 'good; beautiful, pretty', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 137), Po. *hardy*||*gardy,* for other Sl. congeners see гóрдий; Deriv. *гáрді*||*гáрдо, гардіти* (Кміт 41). — Subst. *гарний, добрий,* Приймак PM. 2, 449.

From Po. *hardy*||*gardy* 'arrogant', Sławski 1, 405; see гóрдий.

гарди́ман see гардá.

гардови́на dial. градовúна, see град.

гаре́м also харéм 'harem, seraglio', ModUk.; BRu. гарэ́м, Ru. гарéм (since 1803), Po. harem, etc. — Deriv. гарéмний. — Syn. (у східних нарóдів:) будинок, де живуть жінкú; всі жінкú одногó мохаммедáнина, Кузеля 66.

From Tk. harem 'ts', the ultimate source being Ar. harim 'sacred, forbidden (section of the house)', Орел 1, 181, Lokotsch 64, Klein 1, 703.

гаре́тик dial. 'smatterer, sciolist', first recorded in the XX c. (Гнатюк ЕЗб. 26, 335), wanting in other Sl. — Subst. *мудрагель, хитрун (зі злими намірами).*

The word seems to be a dial. corruption of *єретик,* q. v.

гарець see гарнець.

гарешт dial. see арешт.

Гарий AmUk. see Григорій.

гарикати, гаркати, гаркатіти : гар!

гаркебуз[а] see аркебуз.

гаркнути : гар!

гарлекін (Кузеля 66), also арлекін 'harlequin, clown, buffoon', ModUk.; BRu. *арлекін,* Ru. *арлекин,* Po. *arlekin,* etc. — Deriv. *[г]арлекінада.* — Subst. *сміхунець, штукар, комедіянт,* Кузеля 24.

From *Harlekin* 'ts', the ultimate source being Fr. *harlequin* < *Herrequin* — name of the count of Boulogne whose sudden death in 882 was regarded as punishment for his wickedness, Kluge 135, Skeat 261, Klein 1, 703, Šmilauer NŘ. 25, 48, a. o.

гарликати : гар!

гарма, in expression : гарма дарма 'without purpose', ModUк. only. — Syn. *даром.*

A rhyme-formation based on *дарма,* see дар.

гарман 'threshing floor', ModUk. only. — Deriv. *гарманка, гарманити, гармунувати, -ання.* — Subst. *тік (щоб молотити).*

From Tk. - Tk. *harman,* the ultimate source being Ar. *härmän* 'ts', Акуленко 138.

гармасар Wd. 'stallion', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 137). — Deriv. *гармасувати* (Житомірщина, Поламарчук ЛБюлетень 6, 24). — Subst. *кінь - жеребець, самець, расовий кінь,* Дощівник PM. 2, 302.

From Rm. *armasar* 'ts' (< Lat. *admissarius),* Шелудько 2, 129, Дощівник l. c., Puşkariu 126, Cioranescu 38 - 39.

гармата 'cannon, artillery gun', MUk. з арматъ (1494), на гармату (1667, 1722), гармат Gpl. (XVIII c.), арматы Gsg. (1568), зъ арматою (1593), въ армату (1633), армати (XVIII c.); BRu. ts, SC. *armáta* 'army', Po. *[h]armata.* — Deriv. *harмáтка, гармаш, гарматний, -ик,* Wd. *гарматень, гарматій;* MUk. гарматка (XVII—XVIII c.), арматка (XVIII c.), гарматный (XVII—XVIII c.), арматный (XVIII c.), [г]армашъ (XVIII c.). — Syn. *канона, пушка;* (argot:) *плювачка,* Горбач 6, 15; 30.

From It. *armata* 'fleet; army', Berneker 1, 30, PCСтоцький Slavia 5, 8, Горбач 6, 30.

гармидер, Wd. гармідер (Желеховський 1, 137) 'commotion, disorder, mess, noise, etc.', ModUk.; BRu. *гармідер,* Ru. dial *гармидар,* Po. (from Uk.:) *harmider.* — Deriv. *гармидерувати, гармидерник, -иця.* — Subst. *галас, гам,* Шевченко 1, 129; *крик, вереск.*

Contrary to a popular etymology deriving it from ModHG. *hernieder* 'here down!', advanced by Karłowicz 205, and followed by Korbut PF. 4, 523, Rudnicki JP. 3, 90 - 96, Огієнко PM. 1, 273, a. o., the word is to be considered as a borrowing from Pers. *harmīdan* 'to quarrel, argue; to shout', cf. Rozwadowski JP. 1, 107 - 108; less convincible is its derivation from Tk. *harami deres* 'bandit's valley' suggested by Brückner 169, and followed by Berneker 1, 377; cf. also Sławski 1, 407, Richhardt 53.

гармія dial. for армія (Черкащина, Лисенко ДБюлетень 9, 52), see s. v.

гармій SoCp. see гарамія.

гармонія, dial. граймонія (PCСтоцький PF. 12, 423) 'harmony; concord', MUk. гармонѣ'ю Asg. (XVII c.); BRu.

ts, Ru. *гармóния,* SC. *harmònia,* Cz. *harmonie,* Po. *harmonia,* etc. — Deriv. *гармонізáція, гармонізóваний, гармонізувáти, -áння, гармонíйний, -ність, -но, гармонíст, -ка, гармонíчний, -ність, -но, гармоніювáти,* SovUk. *гармóнь[ка], гармóшка,* Wd. *гармóніка < гармóнійка* — Subst. *згíдність звýків, що рóбить приємне слуховé врáження,* Тимченко 540; *музи́чний інструмéнт; (гармóшки* Npl.:) *чóботи (від змóрщок халя́ви),* Горбач 6, 7.

In view of its early occurrence and the orig. accent *гармонíя* (XVII c.) the word is to be considered as a borrowing from Gk. *harmonía* 'fitting together'; later (XIX c.) гармóнія was influenced by Po. *harmónia* (< Lat. *harmonia);* cf. also Акуленко 136, Sławski 1, 407, Richhardt 53, a. o.

гарнадéр see ґренади́р.

гарнáдля, гарнáдлі Wd. (Романів, Горбач 7, 36) 'hair-pin', first recorded in the XX c. (Кузеля 66); Po. dial. *harnadla* (Стрий). — Deriv. *гарнáделька, гарнад[е]ли́на.* — Subst. *зíгнýта шпи́лька (до волóсся),* Кузеля, l. c.; *дротянá при́пинка для волóсся,* Горбач l. c.

From ModHG. *Haarnadel* 'ts', РССтоцький 4, 223.

гарнáситися Wd. 'to flounder, roll; to be crumpled', first recorded in the XX c. (Верхратський 2, 402). — Deriv. гарнáсся. — Subst. *ки́датися; товкти́ся,* Кузеля 66.

Of uncertain origin.

гáрнес, гáрнис AmUk. 'harness', first recorded in the XX c. (Рудницький UO. 3 : 1, XV). — Subst. *ýпряж.*

From E. *harness* 'ts', Білаш 176, Жлуктенко 121.

гáрнець, also гáрець, Wd. ґáрнець, ґáріць 'grain measure (about 4 litres); a gallon (approx. measure of liquids)', MUk. гарнецъ (1678), гарцевъ 60 (XVIII c.); BRu., Ru. *гáрнец* (till 1918, Vasmer 1, 259), Po. *garniec.* — Subst. *míра сипкóго абó рідини́ (звичáйно 4 квáрти); плáта натýрою за помóл* (Нижнє Подністрóв'я); *míра в 5-6 фýнтів для оплáти зéрном чередникóві* (Полісся); *(ґáріць:) земéльна míра в* $1/8$ *мóрґа* (Північна Наддністрянщина), Винник 110-111.

From Po. *garniec,* corresponding to Uk. *горнéць,* q. v. (:„західноукраїнські говори чітко розрізняють *горнéць* як назву посуду і *гáрнець,* як назву міри", Винник 110); cf. Berneker 1, 371, Преображенский 1, 119, Sławski 1, 260, Richhardt 50, (extensively:) Винник, l. c.

гáрний, Ed. хáрний 'beautiful, lovely, handsome, fine, pretty', MUk. гарна, гарие (XVI—XVIII c. Інтермедії 204-205), гарненко (XVIII c.); BRu. *гáрный,* Ru. (from Uk.:) *гáрный* (Vasmer 1, 260), Bu. *хáрен,* SC. *hàran* 'thankful'. — Deriv. *гáрно, не-, пре- гáрний, -но, гарнé[се]нький, -ко, гарнісенький, -ко, гарнíсінький, -ко, гарнюсінький, -ко, [най]гарнíший, -е, гарні[ша]ти;* dial. *гарнáся, гарнíвка, гарнюк, гарнюха, гарню́ш[еч]ка, гарнéнно, гарню́щий, гáрно-молоди́й;* GN. *Гарнувáта.* — Syn. *хóрош, хорóший, гóжий, крáсний, [до]лáдний,* Wd. *фáйний,* РССтоцький, Праці ІФТ. 2, 122-132.

The word is generally derived from Gk. *xáris* 'gratia, grace', Потебня РФВ. 3, 104, Брандт ibid. 22, 125, Miklosich 92, Преображенский 1, 119, Vasmer 1, 260, РССтоцький, l. c., a. o.

гарпаґóн 'miser', (argot:) 'women' (Горбач 8, 39), ModUk.; Po. *harpagon.* — Subst. *скупи́й, скни́ра,* Кузеля 66.

From Fr. *Harpagon* 'typical miser' (after the chief character in Molière's L'Avare), Klein 1, 704.

гáрпія 'harpy', ModUk.; BRu. ts, Ru. *гáрпия.* — Subst. *(в грéцьких віруваннях:) жінóча потвóра з кри́лами й кíгтями,* Кузеля 66.

From Gk. *harpyia* 'snatcher', Skeat 262.

гарпу́н 'harpoon', ModUk.; BRu., Ru. ts, Po. *harpun*, etc. — Deriv. *гарпу́нний, -ик;* dial. *гарпуле́ць* (Кузеля 66, but: *гарпу́лець,* Степанківський l. c.). — Subst. *спис із двома гака́ми на до́вгому мо́тузі, вжи́ваний на вло́вах на китів, моржів і взагалі мо́рських твари́н; залізна скоба́ скріпля́ти сті́ни; рійча́сті ві́ли,* Бойків 97; *оче́па, ка́ця,* Степанківський 94.

From Du. *harpoen* 'ts', Орел 1, 182, Skeat 262, Klein 1, 705, a. o.

гарт 'temper (of steel); strength, energy; type-metal', MUk. за гарту (XVII c.); BRu., Ru. гарт 'type-metal', Po *hart* 'hardness, strength'. — Deriv. *[за]гартува́ти[ся], -а́ння, [за]гарто́ваний, -ність, гарті́вни́й, -и́к, гарті́вня, гартува́льний, -ник, -ня, га́ртовий, гарту́лець;* MUk. гартовано (1622), гартовати (XVIII c.). — Subst. *тве́рдість мета́лю; си́ла, міць; мета́ль для друка́рських черено́к,* Бойків 97.

From ModHG. *hart* 'hard', *Härte* 'hardness', РССтоцький 4, 227; according to Преображенский 1, 119, Шелудько 1, 27, Sławski 1, 409, Richhardt 53, a. o. : through the medium of Po. *hart, hartować* 'ts'.

гартана́шка dial. 'strained (boiled) potatoes' (Сумщина), first recorded in the XX c. (Дорошенко ДБюлетень 9, 106). — Subst. *карто́пляне пюре́.*

Origin obscure; perhaps it is a jocose dial. neologism based on *гарта́нка (< горта́нка) й ка́шка,* see s. vv.

горта́нка dial. see горта́нка.

гарти́ха see гарда́.

гарті́вний, гарто́ваний, га́ртовий, [за]гартува́ти[ся], etc. see гарт.

гарува́ти 'to work hard, labor, exert oneself', MUk. гаровала (1675), горовати (1601), гору́емъ (1772), SC. *hàrati* 'to destroy', *hàrati* se 'to suffer; work hard', Cz. dial. *hárovat'* 'to hurry', Slk. dial. *harovat'* 'to work hard', Po. *harować,* dial. *charać* 'ts'. — Deriv. *гарюва́ння,* Wd. *гарі́вка.* — Subst. *ва́жко працюва́ти,* Горбач 1, 22.

Origin obscure; the oldest records with *о (горовати,* etc.) point to *горюва́ти* 'to grieve' *(: го́ре)* as to the source, cf. also Желехівський 1, 154; in view of the geogr. diffusion the possibility of its being a borrowing from MHG. *hern* < OHG. *herjôn, harjôn* 'to destroy' is not excluded, cf. Miklosich 85, Berneker 1, 384, Шелудько 1, 27; Kiparsky 1, 135, assumes Tk. *harami* 'robberer' as the source, cf. also Sławski 1, 409; less persuasive are the etymology of Brückner KZ. 48, 162-163 and ED. 169: from *haru! haru!* (< ModHG. *herum* 'around'), and that of Горбач 1, 22 : from *галюва́ти* ||*голюва́ти* 'to haul'; cf. also Огієнко РМ. 2, 355.

гару́кати : гар!

га́рус, also га́рас 'worsted yarn', MUk. гарусу Gsg. (1666, 1690, 1727), OES. гарусъ; BRu., Ru. ts, Po. *harus.* — Deriv. *гарасі́вка, га́русовий, га́русний.* — Syn. *волі́чка; різнокольоро́ві во́вняні нитки́ для пря́жі, пле́тення й вишива́ння,* Орел 1, 182.

From Po. *harus, haras* 'ts', the ultimate source being Fr. city *Arras,* Miklosich 3, Malinowski PF. 4, 664, Berneker 1, 30, Преображенский 1, 119, РССтоцький Slavia 5, 8, Richhardt 53, a. o.

га́рфа, also арфа, га́рпа 'harp', MUk. бряца́ло: ...цимба́л га́рфа (1627 Беринда), гарфа — бряцало, гуслъ (XVII c. Синонима 144); BRu., Ru. *а́рфа,* SC. *ârfa,* Cz. *harfa,* Po. *[h]arfa.* — Subst. *багатостру́нний музи́чний інструме́нт, що вхо́дить до симфоні́чної орхе́стри,* Орел 1, 91.

From ModHG. *Harfe* 'ts', РССтоцький 4, 228, Sławski 1, 406.

гарц SoCp. see герць.

гарцюва́ти 'to caracole, to prance; to show off one's skill in riding', MUk. гаръцують (XVI c.), гарцоват (XVII c.), гарцуючого Gsg. (XVIII c.); BRu. *гарцава́ць*, Ru. *гарцева́ть*, SC., Cz. *harcovati*, Sln. *harcováti*, Po. *harcować*. — Deriv. *гарцюва́ння, гарціве́ць, гарцюва́льний, -ик*. — Subst. *зру́чно пово́дити коне́м і викру́чуватися; дока́зувати; танцюва́ти*, Кузеля 67.

From MHG. *härzern* 'ts', Sławski 1, 405; see also герць.

гарча́ти : гар!

гаршів, гаршу́[в], also а́ршів, а́ршу[в], а́лшо̂в, алшу́[в], иршу́в SoCp. 'spade, shovel', first recorded in the XX c. (Дзендзелівський 183). — Subst. *риска́ль*.

From Hg. *ásó* 'ts', Дзендзелівський 183.

гарю́кати : гар!

гаря́! dial. interj. to drive oxen: 'go ahead!, forward!', first recorded in the XX c. (Нижнє Подністров'я, Дзендзелівський ЛБюлетень 6, 41). — Deriv. *гаря́-гей!, гей-гаря́!* — Syn. *гейс! (ви́гук, яки́м поганя́ють бикі́в)*.

A secondary interj. connected with гар!, q. v.

гаря́п!, гарьо́п!, also : гаріо́п!, гарйо́п!, гарйо́б! AmUk. interj. 'hurry up!', first recorded in 1916 (Білаш 176). — Deriv. *гарйо́пкати, гаряпува́ти*, Жлуктенко 121.

From E. *hurry up!* 'ts', Білаш l. c., Жлуктенко l. c.

гаря́чий, Wd. горя́чий (Желеховський 1, 155) 'hot, glowing, burning; strong; ardent, fervent, eager, passionate', MUk. з гарячого часу (XVIII c.), до горячого тѣла (XVIII c.), на горячомъ учинку (XVIII c.), горячїи Npl. (XVII c.), горячоє (1665), горячеє (XVII c.), гoречи ден — aestuosus (XVII c. Гептаглот 21), горячъ (XVII c.), кромъ права горячого (XVI c.), горячюю Asg. (XVI c. Сл. плк. Іг.), OUk. горячим Isg. (1435), OES. отъ горяча сердца; BRu. *гара́чы*, Ru. *горя́чий*, OCS. *gorę*, Gsg. *goręšta, gorǫšta)*, Bu. *горя́щ, горе́щ*, Ma. *го́решт*, SC. *gòrūć*, Cz. *horoucí*, Po. *gorący*. — Deriv. *гаря́чість, гаряче́, гаря́ч[еч]ка, гарячко́вий, -вість, -во, гарячли́вий, -вість, гаря́чник, -ність, [роз]гарячи́ти[ся], [по]гарячі́ти, гарячкува́ти, -а́ння*, MUk. гарячость (XVIII c.), горячость (XVII—XVIII c.), горяче́ (XVIII c.), горячесть (XVI—XVIII c.), горячка (XVII—XVIII c.), горячность (XVII—XVIII c.), горочо, горочості — calidus (XVII c. Гептаглот 21), OES. горящина. — Syn. *пеку́чий, палю́чий, жарки́й, (наси́чений гаря́чою па́рою:) парки́й, ду́шний*, Деркач 48; *щи́рий, палки́й, пра́гнучий*, Тимченко 583.

PS. **goręt- (:*gorǫt-)* — orig. part. pres. of *gorěti* 'to burn', see горі́ти.

гас 'kerosene, gasoline, petrol', ModUk. only. — Deriv. *га́совий*. — Syn. *кероси́н*.

An abbreviation of *газолі́н*, q. v., f/e. influenced by *гаси́ти, га́снути*, see s. vv.

гаса́ти, rarely гайса́ти 'to run, to skip; to hurry along; to knock about; to run to and fro', MUk. жена... съ молодшимъ гасає, то есть по простореченію въ гречку... скакає (XVIII c.), Ru. dial. *гаса́ть* (? Vasmer 1, 261), Slk. dial. *hásat'*, Po. *hasać* (since the XVII c.). — Deriv. *гаса́ння;* see also deriv. under *гейс!* — Syn. *бі́гати, скака́ти по всіх усю́дах*, Тимченко 511; MUk. *скака́ти в гре́чку*, ibid. 512.

According to РССтоцький 3, 150, the word derives from *гайса́ти < гейса́ти*, see *ге́йс!;* inconvincible is its derivation from PS. **gъnati*, suggested by Jokl Archiv 23, 3, or from Cz. *hesovati* 'to chase', proposed by Kleczkowski Symb. Rozwadowski 2, 335; cf. also Berneker 1, 378,

Brückner 169, Vasmer 1, 261, Sławski 1, 409 - 410; see also гацáти.

гаси́ти 'to extinguish, to put out, to blow out, to quench', MUk. гасят (XVII c.), гашено (1677), гаси (XVII c.), гасячіи (XVII c.), OES. гасити, гаситъ; BRu. *гасíць*, Ru. *гаси́ть*, OCS. *gasiti, gašǫ, gasiši*, Bu. *гася́*, Ma. *гáси*, SC. *gásiti*, Sln. *gasíti*, Cz. *hasit*, Slk. *hasit'*, Po. *gasić*, LoSo. *gasyś*, Plb. *gósė* 'he extinguishes'. — Deriv. *гаси́тися, гаси́льний, -ик, гаси́тель, гасíння, гáшений, гáшення, ви́гасити, вигáшувати, з[а]-, по-, при- гаси́ти, з[а]-, по-, пригáшувати*, MUk. до... гашеня (XVII c.). — Syn. *припиня́ти горíння, не давáти горíти, заглушáти, здýшувати*, Тимченко 512.

PS. **gasiti* 'ts', based on IE. ***gᵘōs-*, an ablaut variant of ***gu̯es-*, to form a causative verb; see гáснути.

гáсло 'slogan, catchword, watchword; entry', MUk. знáменіє : знакъ... тáкже : гáсло (1627 Беринда), ведлугъ гáсла (1645), гасло (1670, XVII—XVIII c.); Ru. *гáсло* (in old military use, Vasmer 261, Брандт РФВ. 22, 118), Sln. *géslo*, Cz. *heslo* (Jungmann also: *h[l]áslo)*, Po. *hasło*, UpSo. *hasło* : *hèsło*. — Deriv. *гáсловий*. — Syn. *знак, сиґнáл; умóвлене слóво, парóль; си́мвол, девíза*, Тимченко 512; *(в словникý:) початкóве реєстрóве слóво.*

From Po. *hasło* of uncertain origin, cf. Brückner KZ. 48, 163 and his ED. 169 *(<*gadslo* or **gadtlo : *gadati* 'to tell'), followed by Sławski 1, 410, Vasmer 1, 261; Karłowicz 207 *(:*gasiti*, see гаси́ти), Berneker 1, 378 *(: hasa!)*, Miklosich 60. 62 *(: godъ)*, a. o.

гáснути 'to become extinguished, die off (gradually), go out (of flame, life), die out, become extinct', MUk. гаснеть вѣра (XVI c. KpexAn. 28), не гáснучи (XVII c.), гасне (XVIII c.), OES. оугаснеть, и свѣча бы не оугасла (1353); BRu. *гáснуць*, Ru. *гáснуть*, OCS. *ugasnǫti, ugasati*, Bu. *гасн*, SC. *gäsnuti*, Sln. *gásniti*, Cz. *hasnouti*, Slk. *hasnút'*, Po. *gasnąć*, LoSo. *gasnuś*, UpSo. *hasnyć*. — Deriv. *ви́гаснути, в-, з[а]-, по-, при-,у- гáснути, в[и]-, з[а]-, по-, при-, у- гасáти.* — Syn. *перестáти горíти, перестáти світи́тися, мéркнути*, Тимченко 512.

PS. **gasnǫti* 'ts', IE. root ***gᵘōs- : **gᵘes-*, the latter being represented by Lith. *gèsti* 'ts', *gesýti, gesìnti* 'to extinguish', Latv. *dziēstu (<*genstu), dzisu, dzist* 'ts'; among Gk. congeners (based on root ***zgu̯es-) : sbénnymi* 'I extinguish', Aor. Hom. *sbésai, ásbestos* (hence : *азбéст)*, etc., Ionic *katasbōsai (:**zgu̯ōs-)* 'to extinguish' is the closest to Sl. forms; according to Fraenkel IF. 50, 229, here belongs also To. *häs* 'to become extinguished', Pokorny 479 adds to the group of cognates Skt. *jasate, jásyati* 'he is exhausted', *jāsáyati* 'he extinguishes' and Machek 125 Ht. *kišt-* 'to become extinguished'; the orig. meaning of the root was 'to extinguish', see also гаси́ти; Meillet MSL 14, 338 - 339, Pedersen IF. 5, 47, MPKJ. 1, 169, Scheftelowitz IF. 33, 155, Berneker 1, 295, Trautmann 86, Brückner 136, Machek 125, Sławski 1, 261, Pokorny 479 - 480, a. o.

гáспид, also áспид, я́спид, dial. гáспед 'serpent, viper; devil; bad woman', MUk. аспидъ (XV c.), OES. аспидъ, аспида (XI c.); BRu. *áспід[а]* 'adder, viper; bad woman', Ru. *áспид*, dial. *я́спид* 'viper, adder', OCS. *aspida*, 'adder, viper, serpent', Bu. *аспи́д[а]* 'ts', SC. *àspida* 'adder, viper; bad woman'. — Deriv. *гаспедю́ка, гáспидовий, -дський.* — Subst. *гáдина, гадю́ка, отрýйна змíя; чорт, дéмон; злю́ща жíнка, злю́ка.*

From Gk. *aspís, -ídos* 'adder, viper, serpent', Тимченко 38; see also áспид.

гáстка Wd. 'upper (elevated) part of the shoemaker's last' (Романів), first recorded in the XX c. (Горбач 7, 36). — Subst. *вéрхня встáвна части́на шéвського копи́та;*

підкладка з ременю, яку дається на нафтку чобота з метою вищого підбиття (Угнів, Лев 9).

From ModHG. *Ast* 'branch' with suffix *-ka* and initial aspiration, Горбач l. c.

гастр[о]- compound- forming element in such words as *гастроваскулярний, гастрогепатит, гастроекстазія, гастроентерит, гастроколіт, гастрологія, гастрономія, гастроскопія, гастротомія* and *гастрит, гастричний*, etc., meaning 'stomach, belly', ModUk.; known to other Sl. as well. — Syn. It is often substituted by Uk. *шлунко-*, e. g., *гастрогепатит: шлункопечінковиця, гастроптоза: шлункоздвиг, гастроспазм: шлункоскорч*, etc., Бойків 98.

From Gk. *gastro- : gastēr* 'stomach, belly, womb', АкСл. 3, 46 - 47, Partridge 897, Klein 1, 642, a. o.

гастроль see ґастроля.

гася Wd. 'adder, viper', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 138). — Subst. *гадюка*.

The word seems to be a dimin. (euphemistic) form of *гадюка;* yet, in view of the Wd. mixing of *ś* and *š* consonants, it is possible to connect it also with *гашка*, q. v.

гат SoCp. 'well [then], consequently', first recorded in the XX c. (Гнатюк ЕЗб. 30, 22). — Subst. *отже, отож*.

From Hg. *hát* 'ts', Гнатюк, l. c.

гаталай! interj. to express the galloping of horses: 'gallop!', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 138). — Deriv. *[за]гаталати;* FN. *Гаталай, Гаталаїв, Гаталко, Гаталяк.* — Syn. *галоп!, гальоп!*

A blending of *галай!* and *гатьта!*, see s. vv.

гатаман see отаман.

гатара, гатарь dial. see готар, готара.

гателити, гатилити dial. 'to beat; to devour, eat up (with greed)' (Житомирщина, Паламарчук, ЛБюлетень 6, 24). — Subst. *бити (кулаками)*, Паламарчук, l. c.; *жерти, пожирати*, Грінченко 1, 277.

An extended form of *гатити*, see гать.

гатити see гать.

гатіш Wd. 'wooden hammer for winter fishing', first recorded in the XX c. (Falkowski - Pasznycki 116). — Subst. *дерев'яний молот, щоб глушити рибу під льодом.*

Of uncertain origin; perhaps it is connected with *гатити* 'to beat, hammer', see гать.

гатка 1. see гать; 2. Wd. for гадка, see гадати.

гатра Bk. 'news', first recorded in the XX c. (Кміт 42). — Subst. *новина, вістка.*

Of obscure origin; perhaps it is connected with Hg. *hátrál* 'to retire' with a specialized meaning 'that what remains after (a happening)'; according to Pritsak (letter of 15. 6. 1967) it could be considered a borrowing from Tk.-Osm. *hatïra* 'thought, idea' (< Ar. *xatra* 'ts').

гатунок see ґатунок.

гать, гатка, SoCp. гац (Гнатюк ЕЗб. 30, 337) 'dam, dike, bank', MUk. гати Apl. (XVII c.), гать (XVIII c.), оу гатех (XVIII c.) отъ гатки (XVIII c.), гатки Apl. (XVIII c.), OES. гать; BRu. *гаць*, Ru. *гать;* SC., Sln. *gât*, Cz., Slk. *hať*, Po. *gać*, LoSo. *gat*, UpSo. *hat*, Plb. *gotéi.* — Deriv. *загата, перегатка, [за]гатити, гатитися*, here also dial. *гат[а]*, Кириченко 1, 321; GN. *Гат, Гатка, Гатне, Гатище, За Гатьов* (Бойк. 113); FN. *Ґатій.* — Syn. *гребля, дамба, насип;* MUk. *помiст із хмизу, галуззя, соломи, тощо, щоб затримувати воду*, Тимченко 512.

According to Brückner KZ. 46, 233, and Machek LF. 51, 240, and his ED. 126, PS. **gatь* < **gātis* meant orig.

'pathway', IE. root ***gu̯ā-*, cf. Lith. dial. *góti* 'to go', Latv. *gāju* 'I went', Skt. *ágām*, Gk. *ébēn* 'I went', etc.; inconvincible are other etymologies deriving it from **gajь*, see гай, Miklosich 60, Berneker 1, 262, a. o.; from **gat'a*, see *гачі*, Brückner KZ. 45, 49, or otherwise; cf. also Vasmer 1, 262, Sławski 1, 246, a. o.

гáтьта! interj. see гéтьта!

гау... see гав...

гáўба SoCp. (Гнатюк ЕЗб. 237) see гáльба.

Гáфа : Агафія, see Агáпій.

гáфель see ґáфель.

гáфина Wd. (Стрий) for áфина, q. v.

Гафійка, Гафія : Агафія, see Агапóн.

гáфія Bk. 'asthma', first recorded in 1934 (Кміт 42). — Subst. *дúхавиця, задýха, áстма.*

Transferred from PN. *Агафія*, Bk. *Агáфія*, cf. such Med. terms as *антóнів вогóнь*, *a.* o.

гáфній 'hafnium', ModUk. — Syn. *кéльтій (сúмвол* Hf., *порядкóве числo* 72).

Name of a rare metallic element, coined by Dirk Coster and George de Heresy in 1923 from *Hafnia*, the Lat. name of Copenhagen, Denmark, Льохін 136, Klein 1, 694, Onions 423.

гафт Wd. see гапт.

гáфтка, гáпка 'clasp, hook', ModUk., Po. *haftka.* — Subst. *спúнка, зáстібка,* Кузеля 67.

From Po. *haftka* 'ts', see гапт.

гац SoCp. see гать.

гацáти Wd. 'to jump, dance', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 138). — Deriv. Lk. *згацькáти.* — Subst. *підскáкувати, танцювáти.*

The word seems to be a blending of *гасáти* and interj. *гоц!, гиц!*, see s. vv.

гáчі Npl., dial. ґáці (Львівщина, Колодій PM. 5, 285), ґáчи (Лісько, Коковський PM. 2, 112) 'trousers, breeches', MUk. 'boots', MUk. гáщи : сапóги (1627 Беринда), OES. *гаща*, Ru. *гáчи*, Bu. *гáщи*, SC. *gȁće*, Sln. *gâčě*, Cz. *hace*, OCz. *hácě*, Slk. *gatě*, Po. *gacie*. — Deriv. FN. *Гач, Гачúнський.* — Syn. *сукняні абó полотняні білі штанú (у гуцýлів)*, Бойків 98; *підштанці, нúжнє білля;* MUk. *черевúки.*

PS. **gat-ji* < **gat-jě*: NDu. of **gat-ja* with uncertain etymology; according to Berneker 1, 297 the word is akin to OHG. *quiti* 'vulva', *quoden* 'femina, interior coxae pars', etc., which is rejected by Trautmann GGA. 173, 252, a. o.; inconvincible are also etymologies by Погодин Следы 228 - 229 (:***gu̯ous* 'cattle'), Lidén ArmStud. 33 (:***ghābh-ti̯ā*, cf. Skt. *gabhás* 'vulva', Arm. *gavak*, Ir. *gabhal* 'groin', etc.), Булич ИзвОРЯС, 10 : 2, 431 (:***gu̯ā-* 'to go', cf. Skt. *jígāti* 'he goes'), Brückner 131 (:**gatiti*, see гатúти : гать), Stankiewicz Word 11, 630 (: *gabati*, see гáбати and Ru. габёлок 'skin of a young calf'), Schrader 1, 514 (: Gk. *gastḗr* 'belly'), a. o.; cf. also Nieminen ScSl. 3, 224 - 235, Vasmer 1, 262, Machek 192, Sławski 1, 192, Георгиев 233-234 and (extensively:) Вахрос 81 - 89; early chronology of the word is testified by Fi. *kaatio* 'hip, trouser leg' and Hg. *gatya* 'pants', cf. Trubetzkoj ZfslPh. 7, 387, Kniezsa 186 - 187; both Fi. and Hg. loans give ample evidence as to the change of *tj, dj* < *ć, dź* rendering either PS. **tj* or at best *ć*, not yet *č*, cf. Шевельов 216; Wd. forms *ґаці, гáчи*, from Po. *gacie*, cf. Коковський PM. 2, 111 - 112.

гачо́к : гак.

га́шений, -нbackup : гаси́ти.

гаше́тка 'gachette', ModUk., BRu. *гашэ́тка,* Ru. *гаше́тка* (since 1934). — Subst. *крючо́к в замку́ рушни́ці.*

From Fr. *gachette* 'ts', АкСл. 3, 49.

гаши́ш, also хаши́ш 'hashish', ModUk.; BRu. *гашы́ш,* Ru. *гаши́ш* (since 1875), Po. *haszysz,* etc. — Syn. *[шкідли́вий] насо́нний нарко́тик, усипля́ючий за́сіб із інді́йської коно́плі.*

From Ar. *hašīš* 'hemp', orig. 'dried grass', akin to Hb. hăšaš 'dried grass', Lokotsch 66, АкСл. 3, 49, Klein 1, 706.

га́яти, Wd. га́їти and гаї́ти 'to delay, to linger, to retard, to slow up', MUk. судъ ... былъ гаенъ (1596), OES. гаити, гаю 'saepire, defendere'; Ru. dial. га́ить, га́ять, SC. *gájiti* 'to raise, take care of', Cz. *hájiti* 'to defend, protect', Po. *gaić* 'to beautify (with green)'; dial. 'to cut wood; to collect dry branches of wood'. — Deriv. *[за]га́ятися, га́янка, -нbackup, за-, нега́йний, -но;* Wd. *[за]га́їтися.* — Syn. *проволіка́ти, тягти́ (час, спра́ву),* Тимченко 513.

PS. **gaj-ati, -iti* — most probably an apophonic variation of **goj-iti,* see гоїти, cf. Vasmer 1, 251; all other etymologies connecting it with ModHG. *hegen* 'to enclose, cherish, foster', Malinowski BB. 6, 279 - 280, Срезневский 1, 508, Brückner 132; with PS. **gajь* (see гай), Sławski 1, 249; with Skt. *gā-yati, gā́ti* 'he sings', Machek LF. 51, 242 (yet, cf. his ED. 121, revoking this etymology), a. o., are uncertain.

гаяша́н, гайша́[н] dial. 'bandit' (Полтавщина, Ващенко 17), ModUk. only. — Subst. *розбиша́ка.*

Origin obscure, Ващенко, l. c.

гба́ти Wd. for бра́ти, q. v.

гвалт see ґвалт.

гва́рдія see ґва́рдія.

гва́рити Bk. and гвари́ти Lk. 'to say, speak' (Кміт 42, Приймак PM. 2, 449), Po. *gwarzyć 'ts'.* — Subst. *каза́ти, бала́кати, говори́ти,* Приймак, l. c.

From Po. *gwarzyć* 'ts', see also *гвор, го́вір.*

гвинт see ґвинт.

гвіздь, Gsg. гвоздя́, Wd. гво́здя (Желеховський 1, 138), SoCp. гвізд, гвузд, гвіст, гвуст, etc. (Дзендзелівський 235), Wd. ґвіздь, Gsg. гво́зьдзя (Стрий) arch. 'nail', MUk. гвузде (1594 - 1595 Худаш 68), гвоздами Ipl. (XVI c.), воздіκі (XVII c. Гептаглот 19); OES. гвоздь, без гвоздии (1076 ІзбСв.); BRu. *гвозд,* Ru. *гвоздь,* OCS. *gvozdь,* Bu. *гвозд,* SC *gvözd* 'iron', Cz., Slk. dial. *hvozd,* Po. *gwóźdź,* dial. *góźdź,* LoSo. *gózdź,* UpSo. *hózdź.* — Deriv. *гвіздо́[чо]к, гвозди́к,* Wd. *гво́здик, гвозди́[ч]ка, гвозди́чний, -ик, гвозди́льний, гвоздя́ний, -нка, гвоздя́чка, [за-, при-]гвозди́ти,* Lk. *гвоздзі́кі* (Falkowski - Pasznycki 116); FN. *Гвізд[ь], Гвіздо́к, Гвозде́цький, Гвозду́лич;* GN. *Гвозд, Гвозда́в[к]а, Гвозде́ць, Гво́здів, Гвоздикі́вка.* — Subst. *цвях,* Огієнко PM. 1, 253.

PS. **gvozdь,* most probably connected with **gvozdъ* 'forest, wood', with orig. meaning 'branch, pointed piece of wood', akin to Goth. *gazds* 'stick', OIc. *gaddr* 'rod, twig', Ir. *gat* 'willow-twig', Lat. *hasta* 'spear', a. o., cf. Matzenauer LF. 7, 207, Meillet Ét. 261, Otrembski LP. 2, 276, Szemerenyi AL. 5, 14, 21, Moszyński JP. 36, 201, Vasmer 1, 263, Sławski 1, 387, Трубачев ВСЯ. 2, 34 - 35, Шевельов 198, a. o.; less persuasive are etymologies of Brückner Archiv 39, 10, Berneker 1, 365 - 366, Pokorny 480, 485, a. o. who separate **gvozdь* from **gvozdъ;* cf. also Преображенский 1, 121, Jokl IF. 30, 199 - 200, Walde-Hofmann 1, 636, a. o.

гво Wd. in expression гво дни 'at the daytime' (Верхратський ЗНТШ 3, 191), also as prefix in гвóдне 'ts' (Желеховський 1, 138), гвóйти 'to come in' (Lk., Приймак РМ. 2, 450). — Subst. *у, в; уві-, вв-*.

A dial. blending of *г* and *в*, see s. vv.

гвоздúк, гвоздúти, etc. : гвіздь.

гвор Wd. 'clothes peg (on trousers)', OES. гворъ в ногавици створше образъ килы имоуще; водныи гворъ (XIV c.), — Deriv. OES. гворŏк. — Subst. *клин в штáнях,* Грінченко 1, 278; OES. *пухúр, міхýр водянúй,* Ковалів 1, 9.

PS. **gъvorъ* — an ablaut form of **govor,* see гóвір, Berneker 1, 339; orig. meaning 'bubble' was based on acustic perception : водный гворъ, cf. Ковалів l. c.; the meaning 'clothes peg (on trousers)', is a later specialized semantic variant; less convincing is its etymology from *гáл[а],* suggested by Потебня РФВ. 3, 164; cf. also Преображенский 1, 121 - 122, Trautmann 81, Vasmer 1, 263, Sławski 1, 382.

где dial. see де.

гдýля see дýля.

ге Wd. particle 'if, as if' (Желеховський 1, 138). — Syn. *гей.*

A variant of *гéй,* q. v.

ге! interj. 'ha!', first recorded in the XIX c.; Ru. *ге!,* SC. *hĕ!,* Cz. *he!, hé!,* Slk. *he!,* Po. *he!* — Deriv. *гéгати, -ання, гéгнути, гéкати, -ання, гéкнути, -нення, гегé!, гегéкати, -ання, гегéкнути, -нення;* here also : *гегéп!* and deriv. see геп!; *геготáти* see гоготáти; Wd. *ʃе-ʃе;* and deriv. see s. v. — Syn. *гей!,* Желеховський 1, 138.

A primary PS. interj. **he!,* IE. ***he!,* corresponding to Lat. *he!,* ModHG. *hē!* AS. *hē hē!,* Fr. *hé* etc., Rozwadowski JP. 5, 131, Sławski 1, 411, Schwentner 20; see also га!, е!

гéбай! see гúбай!

гебáн, Wd. гéбан 'ebony', ModUk.; BRu. *эбéнавы,* Ru. *эбéновый,* SC. *ĕban, ĕben,* Cz., Slk. *eben,* Po. *heban* (> Wd. *гéбан*). — Deriv. *гебáновий,* dial. *габáновий* (Грінченко 1, 262). — Subst. *вид дéрева (тéмного забáрвлення),* Орел 1, 183.

From It. *ebano* < LLat. *ebanus,* (< Lat. *ebenus* < Gk. *ébenos),* the ultimate source being Eg. *hebni* 'ts', Skeat 188, Klein 1, 496, Sławski 1, 412, a. o.

гебáнок Wd. 'large plane', first recorded in the XX c. (Шелудько 1, 27). Subst. *велúкий гéбель,* Шелудько l. c.; Bk. *гúбель на половúну мéнший від лáвки,* Кміт 42.

From ModHG. *Hobelbank* 'joiner's bench', РССтоцький 4, 227, with specialization of meaning; see also гéмбель.

гéбель see гéмбель.

гéбес argot 'poor student, bad pupil' (Горбач 8, 20, 39); ModUk. only. — Deriv. *гебеснá.* — Subst. *злúй ýчень.*

From Lat. *hebes* 'blunt, dull, stupid', Горбач 8, 20, Walde-Hofmann 1, 637.

гéбра argot 'company, gang, group', first recorded in the XX c. (Рудницький 3, 127). — Subst. *грýпа, товарúство.*

From Yi. - Hb. *hebrāh* 'company', Горбач 8, 39.

гебрéй -ка, -ський, etc. see еврéй.

гев Wd. 'here', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 139); Ru. dial. *эво,эвтот,* OCS. *evo,* SC. *ĕvo,* Cz. dial. *hev[aj],* Slk. *hev, heu̯,* Po. *hew,* dial. *hewo, haw,* LoSo. *hewi,* UpSo. *hew.* — Deriv. *гéвездий, гéвка, гéвсадий, гéвтот* (Гнатюк ЕЗб. 30, 337), *гéвкати* (Гнатюк ibid. 26, 335). — Syn. *тут; сюдú,* Кириченко РМ. 5, 85, Дзендзелівський 120.

PS. **evo* — a compound **e- *ovo* like **e-[o]no,* see ген, with aspiration of the initial **e,* Machek 128, Sławski 1, 420, a. o.

гевáл see ґевáл.

гéвер Wd. 'means of causing a thing to rise, yeast, lever', first recorded in the XX c. (РССтоцький 4, 165). — Subst. *двигýн.*

From MHG. *heber, hever* 'ts', РССтоцький, l. c.

гéверный SoCp. 'pertaining to cattle', recorded in the XVIII c. (Дэже StSl. 7, 163). — Subst. *прикмéтник від „худóба", худóб'ячий.*

From Hg. *heverő* 'ts', Дэже l. c.

гéвка, гéвкати : гев.

гéврика!, also éврика! interj. — exclamation of triumph: 'eureka!' ModUk., BRu. *э́урика!,* Ru. *э́врика!* — Deriv. *гевристика, гевристи́чний.* — Subst. вйкрик на знак якó-гось відкриття : *„знайшóв!"*

From Gk. *héurēka!* 'I have found!' — an exclamation of Archimedes when he discovered a method of determining the proportion of base metal in King Hiero's crown, Klein 1, 550, Onions 330.

гегемóн, arch. ігемóн (Куліш) 'leader', OES. игемонъ (XI c. Остр. єв.), BRu., Ru. *гегемóн,* Po. *hegemon,* etc. — Deriv. *гегемóнія, гегемóнний, гегемóнський;* see also *гé-монський;* MUk. владычество : иґемонія, самодéржство ... (1627 Беринда), гетманство — игемонія, владичество, самодержство (XVII c. Синонима 144). — Subst. *проводи́р, провідни́к; волóдáр, звéрхник,* Орел 1, 184.

From Gk. *hēgemṓn* 'ts', Орел l. c., Worth 65, Skeat 267, Klein 1, 714, a. o.

гегéп! : геп!

гéгнути see ґéґнути.

геготáти see гоготáти.

гедзь see ґедзь.

гедонíзм, 'hedonism', BRu. ts, Ru. гедонизм, Po. hedonizm, etc. — Here also: *гедонíст, гедоністи́чний; гедонія, гедоні́чний.* — Subst. *насолóджування життя́м; (у філосóфії :) напря́м, що вважáє приéмність і насолóду за оснóву й метý життя́.*

From Gk. *hēdonḗ* 'pleasure', Орел 1, 184, Klein 1, 714, a. o.

гéдьвам SoCp. 'tithe of grapes', recorded in the XVIII c. (Дэже StSl. 7, 163). — Subst. *десяти́на із виногрáду.*

From Hg. *hegyvam* 'ts', Дэже l. c.

геéнна, SovUk. геéна, Wd. ґеґéнна (Стрий), arch. гіенна (Носенко 98) 'gehenna, hell', MUk. геéнна ... осуждéніє, потупéніє, мýка, áбо огéнь пекéлный (1627 Беринда), в' геéннѣ (XVII c.), (пекло) зовет ся кгеенна, то ест оген пекельный (XVII c.), OES. въ геонѣ (XI c. Остр. єв.), геоны Gsg., въ геоноу (XII c.); BRu. *геéна,* Ru. *геéнна,* OCS. *ģeenna, ģeōna, ģeon'na,* Bu. *геéна,* Cz., Po. *gehenna.* — Deriv. MUk. геенскій (XVII c.), OES. геоньскыи (XI c. Остр. єв.). — Subst. *пéкло,* Тимченко 517.

From Gk. *héenna (< géenna)* 'ts', the ultimate source being Hb. *Gē Hinnṓm* 'the Valley of Hinnom', a valley near Jerusalem, where children were sacrificed to Moloch, Тимченко l. c., АкСл. 3, 58, Skeat 236, Klein 1, 645, a. o.; Wd. *Ґеґéнна* from Po. *gehenna.*

гéзде Wd. 'here', first recorded in the XX c. (Гнатюк ЕЗб. 26, 335). — Deriv. Wd. *гéзденьки, гéздечка, -ки.* — Subst. *óсьде.*

From **ге—[о]сь—де,* see s. vv.

гезéль arch. 'pupil', MUk. гезелю Dsg. (XVIII c.). — Subst. *ýчень, підмáйстер (аптéкарський),* Тимченко 517.

From ModHG. *Gesell* 'friend, companion, fellow', Тимченко, l. c.

гей! interj. 'hey!, halloa!, holla!' MUk. гей (XVIII c.); BRu. *гэй!*, Ru. *гей!*, SC. *hêj!*, Cz., Po. *hej!*. — Deriv. *гéйкати, -ання, гéйкнути, -нення, погéйк[ув]ати, -ання, гéйки, гей-гей!*, Wd. *гéй-бри!, гéй-сми!, гéй-аба!, гей-лéю!, гéйя!, геймá!*, FN. *Гéйко*. — Syn. *гай!, гий!, гій!, гой!*, РСCтоцький 3, 150; see also *геть!*

A prothetic variant of *ей!* see s. v., РСCтоцький l. c., Berneker 1, 263, Brückner 170, Sławski 1, 414, a. o.; see also *гейс[а]!, гейта!, геть!*

гей Wd. 'here; hereto', first recorded in the XIX c. (Гнатюк ЕЗб. 4, 237). — Syn. *тут; сюдú*, Гнатюк, l. c.

An adv. corresponding to *гев*, q. v., to designate location.

гéйби Wd. 'as if', MUk. гей бы (XVIII c.). — Syn. *мов би, нáче б, бýцім, ніби.*

A compound conj. *гей—би*, see s. vv.

гéйзер see ґéйзер.

гéйки! see гей!

гéйлята Npl. Wd. 'angels', recorded in 1898 by Гнатюк ЕЗб. 4, 237. — Subst. *áнгели, я́нголи.*

A dial. deformation of *ангеля́та*, see я́нгол.

гейнáл (Кузеля 67), гéйнал (Бойків 99) 'morning song; evening melody', ModUk., Po. *hejnał, hajnał*, Slk. dial. *hajnal*. — Subst. *релі́ґійна пісня, що її грáють сурмачі на схóді й зáході сóнця, абó як гáсло годúн із костéльних веж*, Бойків 99.

From Po. *hejnał* 'ts', the ultimate source being Hg. *hajnal* 'dawn', Miklosich 83, Berneker 1, 378, Brückner 170, Zaręba JP. 31, 117, Sławski 1, 414, a. o.

гейнувáти Wd. see гайнувáти.

гейс!, also гéйса!, гейсь! interj. in driving oxen: 'go ahead!, forward!', ModUk.; Cz. *hejsa!*, Po. dial. *hasa!* — Deriv. *гейсáти, -áння*, dial. *гéйсинка 'вид бáржі, якóю транспортувáли хліб по Дністрý'* (Дзендзелівський ЛБюлетень 6, 41), *гейс-бéрта! (бéртя!) = гéйса!* (SoCp., Верхратський 4, 232); see also га[й]сáти. — Syn. *гись!, гісь!*, РСCтоцький 3, 150.

A primitive interj. akin to *гей!* and *гись!, гісь!*, see s. vv., РСCтоцький, l. c. and Slavia 5, 42.

гéйта! see гáйта.

гéйша see ґéйша.

гекатóмба 'hecatomb', ModUk., BRu., Ru. (since 1803) ts, Po. *hekatomba*, etc. — Subst. *(пéрвісно:) жéртва на сто бикíв (у грéків); (пізніше:) всяке врочúсте жертвувáння; нещáдне побиття́, різня́, мáсові лю́дські жéртви*, Бойків 99.

From Gk. *hekatómbē* 'ts', АкСл. 3, 59, Skeat 266, a. o.

гекзáметр 'hexameter', ModUk., BRu., Ru. ts, Po. *heksametr*, etc. — Deriv. *гекзаметрúчний*. — Subst. *шестимíрник*, Лесин - Пулинець 62.

From Lat. *hexametrus*, the ultimate source being Gk. *heksámetros (stíxos)* '(a verse) having six measures'; compounded of *heks* 'six' and *métron* 'measure', Лесин - Пулинець l. c., АкСл. 3, 59, Worth 65, Skeat 270, Klein 1, 727, a. o.

гéкса Wd. 'witch', first recorded in the XX c. (РСCтоцький 4, 222.) — Subst. *вíдьма*.

From ModHG. *Hexe* 'ts', РСCтоцький, l. c.

гéксеншус Wd. 'lumbago', first recorded in the XX c. (Бойків 99). — Subst. *пóстріл, люмбáґо.*

From ModHG. *Hexenschuss* 'ts', РСCтоцький 4, 228.

гектáр 'hectar (measure of land)', ModUk., BRu., Ru. (since 1803) ts, Po. *hektar*, etc. — Subst. *міра повéрхні = 100 áрів*, Кузеля 68.

From Fr. *hectare* 'ts'; the term was coined in 1795 by a decree of the Fr. National Convention from Gk. *hekatón* 'hundred' and Lat. *ārea* 'vacant piece of land', АкСл. 3, 59, Klein 1, 713.

гекто- a compound-forming element *hecto-* in such words as *гектогрáм, гектóграф, гектолíтр, гектóметр*, etc., known to all other Sl. — Subst. *сто-, 100-*, e. g. *гектовáт = 100 вáтів*, Бойків 99.

From Gk. *hekatón* 'hundred', arbitrarily shortened into *hecto-*, Бойків l. c., Partridge 901, Klein 1, 713.

гéла! Wd. see гель!

гéла всадúти, да[вá]ти AmUk. 'to give hell; to reprimand', first recorded in the XX c. (Білаш 180). Deriv. *гелувáти*. — Subst. *тяжко [на]сварúти*.

From AmE. *to give hell* 'ts', Білаш l. c., Жлуктенко 121.

гéлгати, гéлгіт, гелготáти, etc. see гель!

гелгестетовáти SoCp. 'distribute', recorded in the XVII c. (Дэже StSl. 7, 163). — Subst. *розміщувати*.

From Hg. *helyheztet* 'ts', Дэже l. c.

Гелéна Wd. see Олéна.

гéлер Wd. also гáлер (Горбач 8, 16) 'heller, copper coin', first recorded in the XX c. (РСтоцький 4, 230). — Subst. *рід дрібнóї монéти*, Горбач l. c.

From ModHG. *Heller*, MHG. *heller, haller* 'ts'; according to the ordinary supposition, "it was so called from the imperial town of *Swäbisch Hall*, where it was first coined", Kluge 143, РСтоцький 4, 230, Горбач l. c.

гéлій, also гель, гéльон 'helium', ModUk.; BRu. ts, Ru. *гéлий*, Po. *hel*. — Subst. *рідкúй нерозклáдний газ (сúмвол : He)*, Бойків 99.

This element was first discovered in 1868 in the spectrum of the sun and for this reason was named helium from Gk. *hélios* 'sun' by J. N. Lockyer (1836 - 1920) and E. Frankland (1825 - 1899), Flood 9, Вовк 3, Klein 1, 716.

гелікоптéр, also геліокóптер (Занкович 1, 309; 2, 126) 'helicopter', ModUk.; BRu. *гелікаптэ́р*, Ru. *геликоптéр*, Po. *helikopter*. — Subst. *вертолéт*, Горбач 1, 13.

From Fr. *hélicoptère* 'ts', compounded of Gk. *héliks*, Gsg. *helikós*, 'coil, spiral' and *pterón* 'wing', АкСл. 3, 61, Klein 1, 716, a. o.

геліо — a compound-forming element *helio-* in such words as *геліóграф, геліоксантúпа, геліолáтрія, геліоскóп, геліостáт, геліотерапíя, геліотúпія, геліотрóп*, etc.; MUk. геліотропіонъ (XVII c.), геліотроповый (XVII c.); known to all other Sl. — Subst. (in some instances:) *сонце-*, e. g. *геліофóбія : сонцебóязнь, геліофíльний : сонцелю́бний*, etc.

From Gk. *hēlios* 'sun', Skeat 267, Klein 1, 716.

геló[в]! AmUk. see галó[в]!

гелóт, SovUk. ілóт 'helot', ModUk.; BRu. *ілóт*, Ru. *илóт*, Po. *helot*, etc. — Deriv. *гелóтський*. — Subst. *спартáнський невíльник; (взагалí :) невíльник, раб*.

From Lat. *Helotes* Npl. (гелóти), the ultimate source being Gk. *Heílōs*, Npl. *Heilótes* (ілóти) 'ts', Льохін 261, Klein 1, 718; fabled to have meant originally a man of *Hélos*, a town in Laconia, whose inhabitants were enslaved by the Spartans, Skeat 267, Onions 436.

гелп! AmUk. interj. 'help!', first recorded in the XX c. (Луговий 297). — Deriv. *[по]гелпувáти, гéлпер*, Жлуктенко 121. — Subst. *рятýйте!*, Рудницький 6, XV.

From E. *help!* 'ts', Білаш 181, Жлуктенко l. c.

гель! interj. imitating cackling of geese, ModUk. only. — Deriv. Wd. *ге́ла!, ге́лгіт, ге́лгати, -ання, гелгота́ти, -а́ння, гелготі́ти, -і́ння, гелготу́н, -у́ха;* Wd. *ге́лкий.* — Syn. *ґе́л!*

An o/p. interj. corresponding to *ґел!*, q. v., РССтоцький 3, 153.

ге́ль see ге́лій.

ге́льди *argot* 'money' (Полтава), first recorded in the XX c. (Щепотьєв, cf. Горбач 8, 24). — Subst. *гро́ші.*

From ModHG. *Gold* 'money', Горбач l. c.

гельм Wd. 'helmet' (РССтоцький 4, 208), MUk. шлемъ: ...гелм (1627 Беринда), на гелмѣ (XVII c.), гелми Apl. (XVIII c.); Po *hełm,* Cz. *helma,* OCz. *helm.* — Subst. *шоло́м;* MUk. *шиша́к, прилби́ця,* Тимченко 517.

From MHG. *helm* 'ts', perhaps through Po. *hełm,* Sławski 1, 414, although Wd. *гельм* seems to be a direct borrowing from ModHG. *Helm,* cf. РССтоцький l. c.; see also шоло́м.

ге́ма see ґе́ма.

гемати́т 'h[a]ematite', ModUk.; BRu. *гемаці́т,* Ru. *гемати́т.* — Deriv. *гемати́товий.* — Subst. *черво́ний окси́д залі́за, черво́ний залізня́к,* Бойків 101.

From Lat. *haematītes,* the ultimate source being Gk. *haimatítēs* 'bloodlike', used in the sense *líthos haimatítēs* 'red iron ore', Льохін 140, Klein 1, 719; see also гемо-.

ге́мбель, dial. also ге́[н]бель (with secondary nasalization), ги́бель (Шелудько 1, 27) 'plane', MUk. ги́блик (XVII c.); BRu. *ге́бель,* Po. *hebel, hybel,* Cz. *hoblík,* Slk. *hobel',* LoSo. *heblik,* UpSo. *hěbl,* Ca. *hewel.* — Deriv. *гемб[е]людва́ти,* Wd. *гиблюва́ти, гиблі́вка* (Стрий), MUk. гибліовал (XVII c.). — Subst. *стру́г[алка],* MUk. руба́нок, Тимченко 522.

From MHG. *hobel, hovel* 'ts' РССтоцький 4, 166, perhaps via Po. *hebel, hybel,* cf. Шелудько l. c., Тимченко l. c., Brückner 170, Richhardt 56, (extensively:) Sławski 1, 412, a. o.; see also гебанок.

ге́мбиль dial. 'trouble' (Житомирщина), first recorded in the XX c. (Паламарчук ЛБюлетень 6, 24). — Deriv. *гембльова́ти 'міня́ти зара́ди бари́шу'* (Паламарчук l. c.). — Subst. *кло́піт.*

The word seems to be a blending of *ги́бель* and *ге́мбель,* see s. vv., with specialized meaning.

ге́мел, гемела́ dial. see омела́.

ге́мзати Wd. see ґе́мзати.

ге́мир dial. 'big axe; stick' (Житомирщина), first recorded in the XX c. (Паламарчук ЛБюлетень 6, 24). — Subst. *вели́ка соки́ра; дрючо́к, па́лиця.*

The word seems to be a dial. deformation of ModHG. *Hammer* 'hammer', see га́мар, га́мер.

гемі- — a compound-forming element *hemi-* in such words as *геміедрі́я, гемікрані́я, геміопсі́я, геміцефалі́я,* etc., MUk. гемисферіум (XVII c.); known to all other Sl. — Subst. (in some words:) *пів-,* e. g. *гемія́нтроп : півлю́ди́на, гемісфе́ра : [зе́мна] півку́ля, геміци́кл : півку́ля,* etc.

From Gk. *hēmi-* 'half', corresponding to Lat. *sēmi-* 'ts', Льохін 140, Skeat 268, Klein 1, 719.

гемо- — a compound-forming element *h[a]emo-* in such words as *гемоґльобі́на, гемогра́ма, гемодинаме́тр, гемодина́міка, гемолі́за, гемолі́мфа, гемоpо́й, гемоpо́їди, гемороїда́льний,* etc., MUk. геморгоидалный (XVIII c.); known to all other Sl. — Subst. (in some cases:) *крово-,* e. g. *гемопті́за : кровоха́ркання, гемораґі́я : кровоте́ча, кровови́лив, гемофілі́я : кровоточи́вість,* etc.

From Lat. *haemo-*, the ultimate source being Gk. *haîma*, Gsg. *haímatos* 'blood'; the latter served as a basis for such compounds as *гематоло́гія, гемато́ґльобі́на (= гемо́ґльобі́на), гематопатоло́гія*, etc.

ге́мон 'demon, devil', MUk. ге́монъ — предстатель воиньств, или князь (XVII c. Алфавит 29). — Deriv. *гемоня́ка, ге́монський*. — Subst. *біс, чорт, де́мон;* MUk. *нача́льник ві́йська, князь.*

The MUk. semantic sphere: 'army leader, prince' points to *гегемо́н - ігемо́н* as the source, see s. v.; the evolution of meaning is not quite clear.

геморо́й, гемоpо́їди see гемо-

ген 1. 'far away; there', MUk. генъ (XVIII c.); BRu. *гэ́на*, SC. *ȅno*, Cz. *hen*, Slk. *hen[o]*, Po. *hen*, dial. *henoj*. — Deriv. *ге́нде, ген-ген*, Wd. *ге́нде[ч]ка, ге́нька[й], ге́ндеськи, ге́нто, ге́нтова, ге́нтолі, гентова́[ті]шний* (Желеховський 1, 139); SoCp. *ге́ньтот* (Гнатюк ЕЗб. 4, 237). — Syn. *там*, Домашовець РМ. 5, 93.

PS. **eno* — a compound **e*—*[o]no* with aspiration of the initial **e*, Machek 128, Sławski 1, 415; see also гев.

ген 2. 'gene' ModUk., BRu. ts, Ru. *ген* (since 1934), Po. gen, etc. — Deriv. *генеало́гія, гене́за*, SovUk. *ге́незис, гене́тика*, a. o., MUk. генеало́гія (1623). — Subst. *[здога́дний] носі́й спадко́вости.*

From Gk. *genẽs* 'born of, produced by', Льохін 141, Klein 1, 647.

ге́нде see ген 1.

ге́ндель Wd. see га́ндель.

генера́л, arch. єнера́л, dial. однора́л 'general', MUk. у генерала (1727), надъ ... генераломъ (XVIII c.); BRu. ts, Ru. *генера́л* (since 1731), Po. *generał*, etc. — Deriv. *генера́лик, генера́льша, генералі́ція, генералі́те́т, генера́льський, генералі́симус, генера́льствува́ти;* FN. Генералъ (1598 Тупиков 103). — Deriv. *найви́щий ві́йсько́вий чин,* arch. *воєво́да.*

Borrowed from Western Europ. languages, cf. ModHG. *General*, Fr. *général*, E. *general* 'ts', the ultimate source being Lat. *generalis*, see the following entry.

генера́льний 'general', MUk. генеральнoго Gsg. (1605), съ генералною старшиною (XVII c.); BRu. *генеральны*, Ru. *генера́льный* (since 1780), Po. generalny, etc. — Deriv. *генера́льно, генераліза́ція, генералізува́ти, -а́ння.*

From Lat. *generalis* 'general, belonging to a genus', Тимченко 518, Льохін 142, Орел 1, 192, Skeat 237, a. o.

генера́тор, Wd. ґенера́тор 'generator', ModUk.; BRu. *генера́тар*, Ru. *генера́тор* (since 1875), Po. *generator*, etc. — Deriv. *генера́торний*. — Subst. *"витво́рець"*, Бойків 120.

From Lat. *generātor* 'engenderer, producer' (: generare), see the following entry.

генерува́ти, Wd. ґенерува́ти 'to generate', ModUk.; BRu. *генеры́раваць*, Ru. *генери́ровать*, Po. *generować*, etc. — Deriv. *де-, ре- генерува́ти, -а́ння;* here also *генера́ція*, Wd. *ґенера́ція*. — Subst. *виробля́ти, виклика́ти*, Льохін 142.

From Lat. *generāre* 'to beget, bring forth, produce', Льохін 142, Орел 1, 192, Klein 1, 647, a. o.

гене́тика see ген.

ге́ній 'genius', ModUk.; BRu. ts, Ru. *ге́ний* (in 1780 : гениус), Po. *geniusz*, etc. — Deriv. *геніа́льний, -но, -ність*. — Subst. *найви́щий хист; геніа́льна люди́на; (у ри́мській мітоло́гії:) дух-засту́пник, до́брий або́ лихи́й дух*, Бойків 102.

From Lat. *genius* 'tutelar spirit; wit, talent, inborn faculty', АкСл. 3, 70, Льохін 143, Орел 1, 192, Skeat 237, a. o.

Геннáдій PN. 'Hennadij, Hennadius', MUk. Генадїа Gsg. (1484 Пом'яник), Генадіє (1490 Грамоти 131), Генáдій : бýдущій, áбо рождествéнъ, áбо добль (1627 Беринда); BRu. Геннáдій, Ru. Геннáдий. — Deriv. *Геннáдієвич, Геннáдійович, Геннáдіївна.*

From Gk. *Hennádios (> Gennádios)* 'noble, generous', Gerus-T. OnUVAN. 30, 48.

генцáп AmUk. 'hands up'; first occurrence: 1929 (Білаш 141). — Subst. *рýки вгóру!*

From E. *hands up* 'ts', Білаш l. c.

генцинáтий Wd. 'capricious, restive', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 139). — Subst. *норовúстий (про коня́).*

Origin obscure; perhaps it is a blending of *ген* and *гéцнути,* see s. vv.

гéньтот see ген.

гéньцюр dial. 'large flask' (Житомирщина), first recorded in the XX c. (Паламарчук ЛБюлетень 6, 24). — Subst. *сулія́,* Паламарчук l. c.

Perhaps a dial. deformation of ModHG. *Henkelkrug* 'jug'.

гео- — a compound-forming element in such words as *геоботáніка, геогéнія, геогрáфія, геодéзія, геодинáміка, геолóгія, геомéтрія, геонóмія, геостáтика, геосóфія,* etc., MUk. геоґрáфія (1627 Беринда), геодезистъ (XVIII c.), геомáнція (XVIII c.), геомéтра (1632), геометресъ (XVII c.), геомéтріа (1627 Беринда), etc., along with ґеоґрафія (XVII c.), ґеомéтра (XVII c.), ґеомéтрія (XVII c.), etc.; known to all other Sl. — Subst. (seldom:) *земле-,* e. g. *геогрáфія : земле[ó]пúс, геолóгія : землезнáння,* etc.

From Gk. *geō- (: gē)* 'earth', in MUK. some forms are connected with Lat. (< Gk.) *geo-* 'ts', Льохін 143, Орел 1, 193, Klein 1, 650, a. o.

Геóргій arch. see Юрій.

геп! interj. imitating the sound of a heavy fall: 'plump!, bang!', first recorded in the XIX c.; Sln. *hèp!,* Cz. dial. *hép!.* Po. *hep!* — Deriv. *гепáк, гéпати, -ання, гéпнути, -нення, гепонýти, гегéп!, гегéпнути, гергéп!, гергéпнути, гергéпа;* FN. *Гергéпа, Гергéпенко.* — Syn. *гоп!, гуп!* РССтоцький 3, 151.

An o/p. interj. related to *гоп!, гуп!,* q. v.; РССтоцький l. c., Sławski 1, 415, etc.

гепат- 'hepat-, liver' in such words as *гепáтик[а], гепатизáція, гепатúт, гепатолóгія,* etc., ModUk.; known to all other Sl. — Subst. *печінка.*

From Gk. *hēpat- (: hēpar,* Gsg. *hēpatos)* 'liver', Skeat 268, Klein 1, 721.

гéппі, also гéпі (Жлуктенко 122) AmUk. 'happy'; first occurrence: 1963 (Білаш 141). — Subst. *щаслúвий.*

From E. *happy* 'ts', Білаш l. c.

гепт[а]- a compound-forming element 'hepta-' in such words as *гептáрхія, гептаглóт, гептáмерон, гептамéтр, гептахóрд,* etc., ModUk.; known to all other Sl. — Subst. *семи-,* e. g. *гептагóн : семикýтник, гептаéдр : семистíнник, гептандрíя : семимýжжя,* etc.

From Gk. *hepta-,* before a vowel *hept- (: heptá)* 'seven', Skeat 268, Klein 1, 721, etc.

гера́вс! interj. Wd., also гара́вс (Романів) '[go]away!', first recorded in the XX c. — Subst. *геть!; геть з ха́ти!* (Горбач 7, 36).

From ModHG. *heraus!* 'ts', Горбач l. c.

гера́льдик 'specialist in heraldry', ModUk., BRu. *ге-ра́льдык,* Ru. *гера́льдик,* Po. *heraldyk,* etc. — Deriv. *ге-ра́льдика, геральди́чний.* — Subst. *гербозна́вець, спе-ціялі́ст гера́льдики.*

From ModHG. *Heraldiker* 'one versed in heraldry, blazoner', the ultimate source being MHG. *heralt, herolt* 'herald', undoubtedly an old military term, Kluge 145, АкСл. 3, 75, Onions 437, a. o.; see геро́льд.

гера́нь, Wd. гера́нія 'geranium', ModUk., BRu. ts, Ru. *гера́нь* (1838: *гера́ниум*), dial. *ера́нь, ира́нь,* Po. *gerania, geranium,* etc. — Subst. *жураве́ць, жураве́льник, пру-то́к, бу́зьочник, бу́сячий дзюб,* Makowiecki 165.

From LLat. *geranium* 'ts', the ultimate source being Gk. *gerănion : géranos* 'crane', so called because the fruit resembles a cranesbill, Преображенский 1, 122, АкСл. 3, 75, Klein 1, 651, a. o.

Гераси́м, Гераси́менко, Герасимо́вич etc. see Гараси́м.

герб 1., Ed. гирб 'coat-arms, crest', MUk. гербы Npl. (1494 Шелудько 1, 27), гербъ (1554), гербь (1558), гербу Gsg. (1597), гербы Apl. (XVII c.), геръбовъ Gpl. (1704); BRu. ts, Ru., Bu. *герб,* SC. *grb,* Sln. *èrb* 'heir', Cz. *erb,* OCz. *herb,* Slk. *herb,* Po. *herb* (since the XIII c.). — Deriv. *ге́р-бик, герба́р[ій], ге́рбовий, гербо́вник, гербозна́вець, -вство, гербо́пис,* MUk. гербовный (1569); FN. *Герб.* — Subst. *відзна́ка держа́ви, мі́ста чи ро́ду,* Бойків 104.

According to РССтоцький 4, 142, a. o., the word comes directly from MHG. *erbe[zeichen]* 'family coat-of-arms'; the medium of Po. *herb* 'ts' is assumed by Шелудько 1, 27, Richhardt 54, Акуленко 134, Sławski 1, 415, a. o.; in Po. the word derives from OCz. *herb,* the ultimate source being MHG. *erbe* 'heir'; cf. also Miklosich 84, Korbut PF. 4, 404, 470, Berneker 1, 378, Преображенский 1, 122, Brückner 171, Vasmer 1, 266, a. o.

герб 2. SoCp. 'pride', first recorded in 1898 (Гнатюк ЕЗб. 4, 236). — Deriv. *гербова́ти, гирбува́ти.* — Subst. *го́рдість.*

Of ts origin as the preceding entry with a specialized dial. meaning: 'coat-of arms' > 'nobility' > pride'.

герба́рій 1. also герба́ріюм 'herbarium', MUk. гербарія (XVIII c.); BRu. *герба́рый,* Ru. *герба́рий* (since 1834), Po. *herbarz,* etc. — Deriv. *герба́рний, гербари́ст[ка], гербаризува́ти, -зува́ння, -за́ція.* — Subst. *зі́льник, травни́к, коле́кція засу́шених росли́н,* Бойків 104.

From LLat. *herbārium* 'pertaining to herbs' (: Lat. *herba* 'herb'), АкСл. 3, 77, Brückner 171, Sławski 416, a. o.

герба́рій 2. = герба́р, see герб.

герба́та Wd., also гарба́та 'tea', BRu. ts, Po. *herbata.* — Deriv. *герба́тка.* — Subst. *чай,* Огієнко РМ. 2, 355.

From Po. *herbata* 'ts' (: Lat. *herba - thea),* Berneker 1, 378, РССтоцький Slavia 5, 44, Sławski 1, 416, Richhardt 54, a. o.

герге́п!, герге́па, герге́пнути see геп!

герготáти, Wd. ґерґота́ти 'to cackle (referring to geese)', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 168). — Syn. *гелгота́ти.*

A variant of *гелгота́ти,* see гель!

ге́рґев Wd. also ги́рґев, ги́рдев 'pot for boiled cornflour', first recorded in the XIX c. — Subst. *кулеші́нник; горне́ць для ва́рення мамали́ґи,* Кузеля 69.

From Rm. *hîrdău* 'jar' the ultimate source being **Hg.** *hordo'* 'pot', Кузеля ЗНТШ. 97, 222, Шелудько 2, 130, Cioranescu 401.

ѓерѓевет arch. 'horse trappings; arms', first recorded in the XX c. (РССтоцький 4, 180). — Subst. *кóні; збрýя; зброя.*

From MHG. *hergewaete* 'warrier's arms', РССтоцький l. c.

гердáн Wd. see ґердáн.

герéга SovUk. see ґерéґа.

герéза, герéзія see éресь.

герелю́в, also гірийли́в SoCp. 'castrator', first recorded in the XX c. (Дзендзелівський 210). — Subst. *осóба, що кастрýє, холощíй.*

From Hg. *herélő* 'ts', Дзендзелівський l. c.

герети́к see єрети́к.

гéрець see герць.

гержá Wd. see ржа.

геркотáти, геркотíти 'to cackle, gobble; to jabber', ModUk. — Deriv. *геркотáння, геркотíння, геркотня́.* — Syn. *ґерґотáти, ґерґотíти,* Грінченко 1, 280.

An o/p. formation akin to *гаркотáти, гаркотíти,* see гар!

герли́га see ґирли́ґа.

гéрлик, also гий рек AmUk. 'hayrack', first recorded in 1933 (Кирíяк 4, 392). — Subst. *кíш возúти снопú абó сíно,* Кирíяк l. c.

From E. *hayrack* 'ts', Білаш 536.

Гéрман PN. 'Herman', MUk. Германа Gsg. (1484 Пом'яник), Гер'ман (1596 Зизаній), Германъ (XVII c. Тимченко 519); BRu., Ru., Bu., Ma. ts, Po. *Herman,* etc. — Deriv. *Гéрманович, Гéрманівна;* FN. *Гéрман, Германóвич, Германéнко, Гермáнів, Гермáнський, Германю́к,* MUk. Ги[р]манови[ч] (1583 АКЖМУ. 52), Гирманенко (1654 Тупиков 515); GN. *Германíвка, Германóвичі, Германíвська Слобíдка.*

From ModHG. *Hermann* 'man of war, warrior' (: OHG. *hari, heri* 'host army' and *man* 'man'), Ґерус-Т. On UVAN. 30, 62, Klein 1, 723, a. o.

гермáнець 'German', MUk. герман (XVII c.), Германовъ Gpl. (XVIII c.), BRu., Ru. *гермáнец,* Po. *germanin,* etc. — Deriv. *гермáнка, гермáнський, германíзм, -íст [ка], германізáтор, -зáція, -зувáти, германо-фíл, -фíльство, -фíльський, -фóб, -фóбство, -фóбський.* — Subst. *нíмець.*

From Lat. *Germānus* 'ts', probably of Celtic origin, cf. OIr. *gair* 'neighbour', Onions 395; other etymologists derive it from IE. ***gar-* 'to shout, cry', Klein 1, 652, or from **ermana* 'tall, full', Schnetz Archiv 40, 72 - 5; cf. also Vasmer[2] 1, 403, a. o.

гермáній, also Wd. ґермáній, ґéрман 'germanium', ModUk.; BRu. ts, Ru. *гермáний,* Po. *germanium.* — Subst. *хемíчний елемéнт, крихкúй метáль у дéяких рідкúх мінерáлах (сúмвол : G-e),* Бойків 105.

This element was discovered and named by K. A. Winkler (1838 - 1904) in 1886 after *Germānia,* the Lat. name of his native country, Flood 7, Вовк 3, Klein 1, 652.

гермафроди́т 'hermaphrodite', MUk. гермафрóдитъ, то єсть маючій мужескій полъ и женскій (XVIII c.); BRu. *гермафрадыт,* Ru. *гермафроди́т,* Po. *hermafrodyta,* etc.

— Deriv. *гермафродитизм.* — Subst. *двостатева істота,* Орел 1, 198.

From Gk. *hermafróditos* 'ts', the ultimate source being the name *Hermafróditos* 'son of Hermes and Aphrodite', viz. „назва пішла від сина Гермеса й Афродіти, який був з'єднаний з німфою Салманідою так, що тіла їх творили одно ціле", Бойків 104, Skeat 269, Klein 1, 724 a. o.

гермелін 'ermine, stoat', ModUk.; Cz., Slk. *hermelin.* — Subst. *горностай,* Бойків 104.

From ModHG. *hermelin* 'ts', Kluge 145, Machek 128.

герменевт 'interpreter, expert in interpretation', ModUk. — *герменевтика, герменевтичний.* — Subst. *знавець св. Письма,* Бойків 104.

From Gk. *herm̄eneutḗs* 'ts' *(: herm̄eneúein* 'to interpret'), Орел 1, 198, Skeat 269, Onions 438.

герметика 'hermetics; occult science, alchemy', ModUk. — Deriv. *герметичний, -ність;* BRu. *герметычны,* Ru. *герметический* (since 1803), Po. *hermetyczny,* etc. — Subst. *учення герметичних книг; альхемія,* Бойків 105.

From LLat. *hermēticus* 'pertaining to occult sciences, esp. alchemy', the ultimate source being the name of *Hermēs Trismegistus (Hermēs Termaximus)* 'thricegreatest Hermes' given by Neoplatonists, mystics, and alchemists to the Eg. god *Thoth,* who was identified with the Gk. god *Hermes* as the author of occult science and esp. alchemy, АкСл. 3, 80, Onions 438, Klein 1, 724.

гермінія звичайна 'Herminium Monorchis R. Br. : herminium', ModUk. — Syn. *стремка однобульвиста,* Makowiecki 178.

From Lat. *Herminium* 'ts'.

Герод Wd. see Ірод.

героди Npl. Wd. 'three kings (in Uk. Christmas plays)', first recorded in the XX c. (РССтоцький 4, 234). — Subst. *група трьох королів у різдвяних виставах.*

According to РССтоцький, l. c., it comes from ModHG. *Herolde* 'heralds'; yet, it seems more probable that the Wd. name of Herod — *Герод,* q. v., is the basis for this word.

герой 'hero', MUk. геройна (XVII c.); BRu. ts, Ru. *герой* (since 1762, *ѵѣрой* in 1704), Po. *heroina,* etc. — Deriv. *геройство, -ський, героїзм, геройка, героїня, героїчний, -но, -ність,* — Subst. *грецький півбог, багатир; головна особа в романі, поемі, драмі й т. д.,* Кузеля 70.

From Fr. *héros* 'ts', the ultimate source being Lat. - Gk. *hērōs 'ts',* АкСл. 3, 84, Skeat 269, Klein 1, 724; a. o.; against chronological data, Акуленко 141 assumes the medium of Ru. *герой;* cf. also Hüttl-Worth 66.

герольд 'herald, announcer', ModUk.; BRu., Ru. (since 1659/60, Fogarasi, StSl. 4, 64) ts, Po. *herold,* etc. — Deriv. *герольдія.* — Subst. *середньовічний урядник, що оголошував публічно цісарську волю, війну і мир,* Кузеля 70; *покликач, оповісник,* Бойків 105.

From ModHG. *Herold* 'ts', Орел 1, 198, АкСл. 3, 84, Kluge 145, Brückner 171, Vasmer[2] 1, 403, a. o.; see also геральдик.

Героній Wd. see Ієронім.

гертиха, also гартиха *argot* 'brandy', first recorded in the XX c. (Горбач 0, 32). — Deriv. *гертишник.* — Syn. *гарда, гардаман, гардеман,* q. v.

According to Горбач, l. c., it comes from Gy. *тхардзі [мол]* 'ts'; see also гарда.

герцог 'duke', ModUk.; Po. *hercog.*

From ModHG. *Herzog* 'ts'.

герць, грець, seldom гéрець (Шелудько 1, 27), Wd. гарць (Стрий), SoCp. гарц (Дэже StSl. 7, 163) 'duel, single combat', MUk. на гéрцу боюю... (1627 Беринда), на герцъ (XVII c.), на герцу (XVIII c.), (гарц:) на гарцъ (XVI c.), гарцы Apl., гарцовъ Gpl. (XVII c.), гарцами Ipl. (XVII c.); BRu. *герць,* Po. *harc, herc.* — Subst. ***пéрше зіткнення поодинóких верхівців, почáток бúтви; боротьбá, змагáння, поєдúнок, двобíй,*** Тимченко 511.

According to Miklosich 83, Berneker 1, 377, a. o., the word comes from MHG. *harz* < *harze, herze* interj. 'hereto'; in Uk. *гарц[ъ], герць* through Po. medium; SoCp. *гарц* comes from Hg. *harc* 'ts', Дэже, l. c.

герш 'chief, leader', first recorded in the XX c. (РССтоцький 4, 181), Po. *herszt.* — Deriv. *герштикáтися, герштикувáти.* — Subst. ***начáльник, провіднúк.***

From MHG. *der Erste,* РССтоцький, l. c.

гестáпо Ed. see ґестáпо.

гетáж, dial. also гетáзь 'navigator, pilot, steersman (of a raft)', ModUk. — Subst. ***'кормúльник на зáднім плóті кількачлéнної дарáби',*** Горбач 1, 10.

From Hg. *hajtasz* 'driver', Горбач l. c.

гетéра 'hetaera, mistress', ModUk., BRu. гетэ́ра, Ru. гетéра (since 1838). — Deriv. *гетерúзм.* — Subst. ***дóбре освíчена, незáміжня жíнка - подрýга; куртизáна.***

From Gk. *hetaíra* 'ts', АкСл. 3, 86, Орел 1, 199, Klein 1, 726.

гетер[о]- a compound-forming element heter[o]- in such words as ***гетерогóнія, -дóксія, -зетéза, -кáрпія, -морфíзм, -нóмія, -плáзія, -етúмія, -трóпний,*** etc.; ModUk., known to other Sl. as well. — Subst. (rarely:) *ін[ш]о-, різно-,* e. g., *гетерогáмія — ін[ш]ошлю́б'я, гетероморфíзм* — ***різновúдність, різнофóрмність.***

From Gk. *hetero-,* before a vowel *heter-* 'other, different', АкСл. 3, 86, Орел 1, 199, Partridge 902, a. o.

гéтра Ed. see ґéтра.

гéтто Ed. see ґéтто.

гéтяж dial. 'until; so', first recorded in 1958 (Житомирщина, Паламарчук ЛБюлетень 6, 25). — Subst. аж.

A compound *геть — аж,* see s. vv.

геть!, Wd. гет! interj. 'away!, out!; adv. away, out, far (off); completely, fully', MUk. геть (XVIII c.); BRu. *гэ́та,* Ru. *э́то* 'it', dial. *э'тто, эт* 'here', SC. *ȅto* 'here', dial. also *et,* Slk. *het* 'away!', Po. *het* 'there', OPo. *hete,* Ca. *het* 'away!'. — Deriv. *гéтта!, гéтьте!; геть-геть!, геть-то, геть-чúсто!* — Syn. *гей!*

A secondary interj., based on *гей! — то;* softening of *-t-* under influence of such interj. as *верть!, круть!, путь!, фіть!,* etc.

гéтьман, also гетьмáн, гéтман (Шевченко 1, 131) 'hetman, Cossack commander in chief; ruler, head of state', MUk. гетманомъ Isg. (1454 Шелудько 1, 27), гетманъ (1499, 1538), гéтманъ (1627 Беринда), Моvсей гетмáнъ люду і[зра]илского (XVII c.), Парис идет гетманом до Греціи (XVII c.), царéй и королей и гетмановъ стинаю (XVIII c.); BRu., Ru. (since the XVII c.) *гéтман,* Bu. *хéтман,* Sln. *hêtman,* Cz. *hejtman,* OCz. also *hajtman, hajp[t]man, haup[t]man, ha[u]tman, hútman,* Po. *hetman (etman* 1450, *hejtman* XVI c.), UpSo. *hejtman.* — Deriv. ***гетьмáнонько, гетьмáнич, гетьманéнко, гетьмáнець, -нка, -нша, гетьманúха, гетьманóва, гетьманíвна, гетьмáнство, -ський, гетьмáнщúна, гетьмáнів, гетьманувáти, -áння,*** MUk. гетманенко (XVII c.), гетманичъ

(XVII—XVIII c.), гетманичовъ (XVIII c.), гетманунко (XVIII c.), гетманчикъ (XVIII c.), гетманиха (XVIII c.), гетманова (XVII—XVIII c.), гетманша (XVIII c.), гетмановъ (XVI c.), гетманский (XVII—XVIII c.), гетманство (XVII—XVIII c.), гетманити (XVII c.), гетмановати (XVII—XVIII c.), гетманованье (XVIII c.); FN. *Ге́тьман, Гетьмане́нко, Гетьманю́к, Гетьманчу́к, Гетьмано́вич, Гетьма́нич;* GN. *Гетьманівка.* — Syn. *нача́льник ві́йська в козаків, голова́ держа́ви в колишній Україні, а та́кож 1918 ро́ку,* Орел 1, 200; MUk. стратигъ : жолнїрскій воєво́да, па́нъ, цѣсаръ, вож (1627 Беринда), стратигъ, воевода, тисящникъ, вождъ (XVII c. Синонима 144), тысящникъ над воины, или воєвода (XVII c. Алфавит 29).

The word is generally derived from Po. *hetman* 'ts' which, in turn comes from MHG. *houbetman,* heuptman 'leader, chief', Шелудько 1, 27, Sławski 1, 419; yet according to РССтоцький 4, 144, it derives directly from MHG., cf. also АкСл. 3, 87; Berneker's assumption that Uk. *ата́ман, ота́ман* is connected with *гетьман,* cf. his ED. 1, 378, is rightly rejected by Brückner KZ. 48, 171 - 173 and ED. 171, Vasmer[2] 1, 403, Sławski 1, 419, a. o.

гетьма́н Ed. 'kind of old Cossack costume' (Черкащина), first recorded in the XX c. (Лисенко ЛБюлетень 6, 10). — Subst. *вид старови́нного о́дягу,* Лисенко l. c.

Derived secondarily from *ге́тьман,* see the preceding word.

ге́фбрід AmUk., also ге́ф-брід (1916), ге́фибрід or ге́фи брід (1924) 'half-breed'; first occurrence : 1915 (Білаш 184). — Subst. *півіндія́н* (1929), *півіндіяни́н* (1961), *гібри́д, мі́шанець.*

From E. *half-breed* 'ts', Білаш l. c.

ге́ца Wd. 'hunt[ing], bait[ing], coursing; joke', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 140); Po. *heca,* Cz. *hec.* — Deriv. *ге́цний, гецо́в[а]ний, гецува́ти, гец[ь]!.* — Subst. *цькува́ння, на́гінка; жарт, ви́тівка,* Франко 1, 426.

From ModHG. *Hetze* 'ts', Рудницький 3, 127, Горбач 8, 23; according to Шелудько 1, 27, followed by Sławski 1, 413, it came into Uk. through the medium of Po. *heca;* РССтоцький 4, 142 derives it, less persuasively, from *герць,* q. v.

гешефт Ed. ґеше́фт.

ге́шки see гижки́.

ги! interj. in imitating the neighing; also expressing laughter : 'ha-ha!, ModUk. — Deriv. *ги́кати, -ання, ги́кнути, -нення; гиги́!!, гиги́кати, -ання;* here also *гигота́ти, -а́ння, гиготі́ти, -і́ння.* — Syn. *гі!, хи!, хі!*

A primary interj. akin to *га!, ха!,* РССтоцький 148-149; according to Kořinek, Slavia 12, 223, it might be considered as an abbr. of *киги́[кати];* inconvincible.

ги Wd., also гий, гі, гій 'as if', first recorded in the XIX. (Желеховський 1, 140). — Subst. *гей, як; ге́йби, немо́в, на́че,* Франко 5, 482.

A Wd. variable of *ге[й],* see s. v.

ги́бати Wd., (rarely:) ге́бати 'то go away, disappear', first recorded in the XX c. (Кміт 42). — Deriv. *ги́бай!, ге́бай! 'ході́, маха́й!, іді́!'* (Приймак РМ. 2, 50); prefixed forms: *ви-, з[а]-, по-гиба́ти.* — Subst. *'забира́ти[ся], пропада́ти,* Кміт l. c.

PS. **gybati* — an iter. form of **gybnǫti,* see **ги́нути.**

гиба́ти 'to bend, curve', ModUk.; Ru. *гиба́ть,* OCS. *prě-gybati,* Bu. *ги́бам,* SC., Sln. *gibati,* Cz. *hýbati,* Slk. *hýbat',* Po. *gibnąć się,* LoSo. *gibaś,* UpSo. *hibać,* Plb. *z-ĝoib.*

— Deriv. *з[а]гибáти, гибкúй, гибчáстий.* — Syn. *згинáти, скрýчувати.*

PS. **gybati* — an iter. form of **gъnǫti (<*gъbnǫti),* see гнýти.

гúбель 1. see гéмбель; 2. also гúбіль see гúнути.

гúби SoCp. 'as if', first recorded in the XX c. (Полянський РМ. 1, 408). — Subst. *нáче.*

A compound *ги - би,* see s. vv.

гúбіти see гúнути.

гибкúй see гибáти.

гúбнути see гúнути.

гибрúд see ґібрúд.

гúва Wd. íва.

гигúкати see ги! and гик.

гúгнути see ґúґнути.

гид 1. Gsg. гúду 'filth, dirtiness, slovenliness'; 2. Gsg. гúда 'filthy, abdominable person', dial. 'snake' (SoCp. Кириченко РМ. 5, 85); MUk. and in most other Sl. derivatives only : гидко (XV—XVIII c.) ; Ru. dial. *гúдкий,* SC., Sln. *gizdati,* Cz. *hyzditi,* Slk. hyd, Po. *hydzić* (from Cz. or Uk.), dial. *gizd* 'dirty person; dirtiness', *gizdawy* 'dirty', *gizdzić, zagidzić* 'to make dirty', UpSo. *hudzić.* — Deriv. *огúда, [зо]гúдити, гидкúй, гúдкість, -ко, гидлúвий, -вість, -во, гидóта, гúдний, гидóтний, -ність, -но, гидю́чий, -чість, гидь, [по]гúдшати, гидувáти, -áння.* — Syn. *бруд, нéчисть, пóгань; бруднá людúна;* dial. *гадю́ка,* Кириченко l. c.

PS. **gydъ* 'ts', akin to *гад,* q. v.

гúдаш, гідéш SoCp. 'boat, barque', MUk. гидаш (XVI—XVIII c. Дежэ St. Sl. 7, 163). — Subst. *бáрка.*

From Hg. *hidas* 'ts', Дежэ, l. c.

гúдж-га! see гуджá!

гúдра Wd. see гíдра.

гúжа 'foulness', ModUk. only. — Deriv. *гúжавка.* — Syn. *пóгань.*

Derived from *гид (:*gydja),* q. v.

гижкú Npl., Wd. also гишкú, гéшки 'gelatine made from pig's feet', ModUk.; Cz. *hýže, hýždě* 'upper part of the thigh', Po. dial. *giża, giza* 'pig's or calf's thigh', LoSo. *gižla* 'shine-bone' UpSo. *hwiždźel* 'ts'. — Deriv. *гúшель* 'shine-bone'. — Subst. *холодéць, студенéць.*

Derived from *gyža 'thigh', with specialized meaning, cf. Berneker 1, 374, РССтоцький Slavia 5, 41; dial. *гишкú, гéшки* point to phonological changes based on assimilative processes (devoicing and lowering of и to е under stress).

гий 1. see ги.

гий 2. AmUk. 'hay', first recorded in 1939 (Білаш 185). — Subst. *сíно.*

From E. *hay 'ts',* Білаш, l. c.

гúйджа! see гуджá!

гúйкати Wd. 'to drive, chase; shout' (Бойківщина, Кміт 42). — Subst. *гнáти худóбу, кричáти,* Кміт l. c.

Based on *гий!* — a variant of *гей!,* q. v.

гик 1. 'whooping; stuttering, hiccough', ModUk., BRu. *гік,* Ru. *гик* (since 1790). — Deriv. *гúкавка, гикáти[ся], -áння, гикнýти[ся], гигúкати, -ання;* FN. *Гúкавий, Гúкавка.* — Syn. *гук, крик.*

A primitive o/p. formation, see йкати, íкати; Berneker **1, 374; cf. ги!**

гик 2. see **гика**.

гика, dial. гик (Бойківщина, Кміт 42) 'blade of straw, stalk', first recorded in the XIX c. — Deriv. *гич[к]а, гичина, гиччя, гичанка,* FN. *Гичка, Гичак, Гичачка, Гичурко,* MUk. Гичка (1565 Тупиков 104). — Syn. *стебло,* Кміт l. c.

Origin obscure.

гикіцькати Wd. 'to limp, walk lamely', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 140). — Subst. *шкутильгати.*

A compound *ги — кіцькати,* cf. such interj. as *беркиць!* and deriv. *беркицьнути[ся].*

гила see кила.

гилеп! dial. interj. 'bang!, plump!', first recorded in the XX c. (Житомирщина, Паламарчук ЛБюлетень 6, 25). — Deriv. *гилепнути.* — Syn. *бух!*

An extended form of *геп!* under the influence of *гиля!,* see s. vv.

гилити 'to strike a ball with a stick; to strike, beat; to put (take) too much', first recorded in the XIX c. — Deriv. *гилка, гильнути, гильня, гильняк, гильнитися;* FN. *Гилик.* — Syn. *бити м'яч палкою; бити, вдаряти; набирати, цупити;* dial. *раяти, посередничати* (Городенщина, Велигорський РМ. 3, 275).

The word is related to SC., Sln. *gúliti* 'to flay, skin', Ru. *жулить* 'to deceive, defraud', PS. **guliti: *žuliti: *gyliti,* IE. root ***goul- : **geul- : **gūl-* 'to bend', cf. РССтоцький Slavia 5, 41, Бузук ЗІФВ 7 - 8, 73, Berneker 1, 362, Pokorny 393; less persuasive is the etymology of Ильинский, Archiv 29, 166, 497, connecting it with *голий;* see also гулий.

гиля!, гиль! Wd. гиля! interj. in calling (or chasing) geese, pigeons, ducks; first recorded in the XIX c. — Deriv. *гиля-га-гиля* (Носенко 98). — Syn. *гала!,* РССтоцький Slavia 5, 42.

An o/p. interj., see ґел.

гиляка see гіля.

гиль! see гиля!

гиль 'bullfinch', first recorded in the XIX c.; Ru. dial. *гиль,* Cz. *hýl, hejl,* Po. *gil, giel.* — Syn. *снігур.*

From Po. *gil* which, in turn, comes from MHG. *gel,* cf. ModHG. *Gelbfink* 'ts', Miklosich 52, Berneker 1, 300, Преображенский 1, 123, РССтоцький 4, 176, a. o.; re. other, less persuasive, etymologies cf. Sławski 1, 279.

гильце see гільце.

гимн see гімн.

гин Wd. (Lk.) 'there', first recorded in the XX c. (Приймак РМ. 2, 450). — Deriv. *гинде, гинка, гин - гин* (Желеховський 1, 140). — Syn. *он, ген, там.*

From *ги - он,* see s. vv.; cf. also *ген.*

гindиня, гиндиченя see індик.

гиндри бити Wd. 'to idle, lounge', first recorded in the XX c. (Городенщина, Велигорський РМ. 2, 275). — Subst. *дармувати.*

Origin obscure; perhaps it is connected with *гандричитися.*

гинтів, гинтив, гинтьов Wd. 'cart', first recorded in the XIX c. (Макарушка 8). — Subst. *віз, бричка,* Гнатюк ЕЗб. 4, 237.

From Hg. *hintó* 'ts', Гнатюк l. c.

гинути, Wd. also гибнути (Желеховський 1, 140), MUk. не гинули (1496), гинутъ (1590), **гинути** (XVI c.), не ги-

нетъ (XVII c.), ги́нути (1679), не гине (XVIII c.), OES. гыбнǫ (XI c. Остр. єв.), гибьнеть (1219), гибло (and rarely without б:) гинетъ, гыняше; BRu. *гі́нуць*, Ru. *ги́бнуть*, dial. *ги́нуть*, OCS. *pogybnǫti*, SC. *gìnuti*, Sln. *gíniti*, Cz. *hynouti*, Slk. *hynúť*, Po. *ginąć*, LoSo. *ginuś*, UpSo. *hinyć*, Plb. *püözĝoine*, *vezĝoibóne*. — Deriv. *ви́гинути*, *з[а]-*, *по-ги́нути*, along with iter. forms *гиба́ти*, q. v., *заги́н*. — Syn. *оберну́тися вні́вець*, *переста́ти існува́ти*, *пропа́сти*, *зни́кнути*, *занепа́сти*, *зни́щитися*, *змарнува́тися*, *вме́рти*, *стра́тити життя́*, *згуби́тися*, *мину́ти безповорі́тно*, Тимченко 523.

PS. *gybnǫti 'ts', related to *gubiti, see губи́ти; according to Berneker 1, 373, followed by Holub-Kopečný 137, Sławski 1, 280, a. o., root *gyb- in this word is ts as in *гиба́ти*, q. v.; earlier attempts to separate both roots, cf. Miklosich 82, Bezzenberger BB. 4, 352, must be rejected on account of formal identity and semantics: 'to bend down because of age, or weakness' → 'to disappear from view' → 'to perish, die', cf. Zubatý 1, 232 - 233, Holub-Kopečny l. c., Sławski l. c.; re. reservations to this see Machek 152 - 153.

ги́нчати Wd. (Bk.) 'to laugh; to grin, show one's teeth', first recorded in 1934 (Кміт 42). — Subst. *смі́ятися*, *шкі́ритися*.

From *ги́нчий* (< *і́нший* 'other') with specialized meaning : 'to become other than usually' → 'to laugh' → to grin'; on account of the accent and meaning no connection with the following entry can be assumed.

гинчя́ти, гинчьи́ти Wd. 'to groan, moan', first recorded in the XX c. (Борислав, Бандрівський ДослМат. 4, 12), Po. *jęczeć*. — Subst. *ва́жко стогна́ти*.

From Po. *jęczeć* 'ts' with Wd. substitution of initial *j* by *h;* see also the preceding word.

гир 1. in such idioms as: а гир би ти загирився 'you should disappear completely', ги́ром ходи́ти 'totally disintegrate', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 140 - 141). — Deriv. *ги́рити*, *заги́рити[ся]*; *гирю́ - гирю́!* — Syn. *щез[би ти]*.

According to РССтоцький, Slavia 4, 48, this entry is connected with the interj. гир!, q. v.; on the other hand, he derives [за]гирити from OHG. *irrôn* 'to be in error, go astray, mislead, deceive', РССтоцький 4, 118; inconvincible.

гир 2., also гирь SoCp. 'news', MUk. гир, хир (XVI—XVIII c., Дежэ StSl. 7, 163). — Subst. *ві́стка*, *нови́на*, *чу́тка*, Гнатюк ЕЗб. 4, 237.

From Hg. *hír* 'ts', Гнатюк, l. c., Дежэ, l. c.

гир! interj. expressing the barking of a dog : bow-wow!', ModUk. — Deriv. *ги́ркання*, *[за-*, *по-]ги́ркати*, *[по] ги́ркатися*. *гирча́ти*, Wd. *гирдиґа́ти* (Желеховський 1, 141). — Syn. *гар!*, *гур!*, РССтоцький 3, 151.

A primitive interj. akin to *гар!*, q. v.

ги́ра Wd. see ги́ря.

гирбе́т Wd. see хребе́т.

гирбува́ти SoCp. 'to become (grow) proud', first recorded in 1898 (Гнатюк ЕЗб. 4, 237). — Subst. *гордува́ти*.

Based on *герб* 'coat of arms, crest' as an emblem of nobility and discrimination of lower social strata; cf. *герб* 'pride', *гербова́ти* 'to become (grow) proud', Гнатюк l. c.

ги́рґев, ги́рдев, ги́рдєв Wd. see ге́рґев.

гире́шний, ги́рішний, гирішли́вий 'famous; true, real', MUk. гирешный (XV—XVIII c., Дежэ StSl. 7, 164). — Subst. *сла́вний*. Желеховський 1, 141; *ді́йсний*, *правди́вий*, Велигорський РМ. 3, 275.

From Hg. *híres* 'ts', Дежэ, l. c.

ги́рка 1. : ги́ря.

ги́рка 2. dial. 'sort of early wheat', first recorded in the XX c. (Грінченко 1, 283), BRu. *гі́рка,* Ru. *ги́рка.* — Subst. *рід я́рої пшени́ці,* Дзендзелівський ЛБюлетень 6, 41.

According to Преображенский 1, 123, it is a transformation of Po. *gryka* 'buckwheat', see гре́чка.

гирки́й Wd. see гірки́й.

гирли́га see ґирли́ґа.

ги́рло, Wd. also гірло́ 'mouth, estuary', MUk. гирло (1689 Шаровольський 1, 63); Ru. *ги́рло* (since 1838 from Uk., cf. Чижевський AUA. 2, 328). — Deriv. гирлови́й. — Subst. *у́стя рі́чки,* Бойків 106; *рука́в, прото́ка че́рез пла́вню,* Дзендзелівський ЛБюлетень 6, 41.

From Rm. *gîrlă* 'ts', the ultimate source being Sl. *gъrlo,* see *го́рло,* Miklosich 63, Berneker 1, 369, Преображенский 1, 123, Шелудько 2, 130, Горбач 1, 15, 20, Cioranescu 369, a. o.

гирмі́ти, гирмота́ти Wd. see гримі́ти, гримоті́ти.

гиро́чник Wd. instead of огіро́чник, see огіро́к.

гирсува́ти dial. 'to draw, sketch, design', first recorded in the XX c. (Грінченко 1, 283). — Subst. *рисува́ти.*

A dial. deformation of *рисува́ти,* q. v.; according to Шелудько 2, 130, it might be derived from Rm. *hirşăi* 'to scratch'; inconvincible.

гирува́ти 'to lift; to push; to go; to consider', ModUk. — Subst. *підійма́ти; пха́ти (з трудо́м); прямува́ти; розду́мувати.*

Origin obscure; perhaps it is connected with *гир!.*

гирча́ти see гир!

гиршти́катисі Wd. 'to play pranks, frolic', first recorded in the XX c. (Романів, Горбач 7, 37). — Subst. *дурі́ти, пустува́ти, би́тися жарто́ма.*

From Yi.-G. *hörst du?* 'do you hear?', Горбач l. c.; see also гершт.

ги́ря, Wd. ги́ра 'weight; dump-bell' MUk. гыря (XVI c. Срезневский 1, 619), OES. на гирѣ; BRu. *гі́ря,* Ru. *ги́ря* — Deriv. *ги́рка,* SoCp. *ги́рька, ги́рявий, гирюва́тий, гирьови́й, -и́к,* Wd. *ги́равець, гирі́вка, гиру́н;* FN. *Гиря* (1552 Тупиков 103). — Syn. *тяга́р, ванта́ж; ни́зько підстри́жена голова́; гри́ва.*

According to Преображенский 1, 124, the word comes from Pers. *giran* 'heavy'; less persuasive is the explanation of Потебня РФВ. 3, 164 : from *гвор* 'swelling'; cf. also Vasmer² 1, 408.

гирь see гир 2.

ги́скра Wd. see і́скра.

гиссо́п see гісо́п.

ги́стик see і́стик.

гись! interj. to scare away chicken : 'go!, away!', first recorded in the XIX c. — Deriv. *ги́ськати, -ання;* dial. *ги́ся-ги́сь! 'ви́гук, яки́м відганя́ють ове́ць'* (Житомирщина, Паламарчук ЛБюлетень 6, 25). — Syn. *гейс[ь]!, гісь!,* РССтоцький 3, 150.

A primitive interj. akin. to *гейс[ь]!* and *гісь!* see s. vv., РССтоцький, l. c. and Slavia 5, 42.

гиття́!, гить-тя́! interj.' '(call to horses:) ha! (to the right)', ModUk.; Po. *hajti!,* OPo. *hajta!* — Syn. *гайта́!, гуттю́!*

A variant of *гайта́!,* q. v.

гиц! interj. 'jump!', ModUk.; SC. *gic!*, Slk. *hyc!*, Po. *hyc!*, *chyc!* — Deriv. *гúцати, -ання, гúцкати, -ання, гúцнути, -нення.* — Syn. *гоц!, гуц,* РССтоцький 3, 151.

A primitive interj. designating jump, РССтоцький l. c. and Slavia 5, 42, Brückner 174, Sławski 1, 441.

гúцель, Gsg. гúц[е]ля, dial. гúциль, -иля 'poundman, person employed to catch (kill) stray dogs; rascal, scoundrel, ruffian', ModUk.; BRu. *гыцель*, Ru. dial. *гúцель*, Cz. *hycel*, Po. *hycel*, OPo. *chycel, hecel.* — Deriv. *гицлíвка, -вський, гицлярня, гúцельський, -ство, гицлювáти, -áння.* — Subst. *собаколóв.*

From ModHG. dial. *Hitzel* 'ts', РССтоцький 4, 235; the medium of Po. *hycel,* assumed by Шелудько 1, 27, Richhardt 56, a. o., remains to be proved; cf. also Miklosich 84, Korbut PF. 4, 435, 493, Berneker 1, 380, Brückner 174, Sławski 1, 441 - 442, a. o.

гич 'priceless, without value', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 141). — Subst. *без вáртости, пустé,* Кузеля 71.

From Tk. - Osm. *hič* 'nothing', Горбач 8, 16.

гúчка, гúччя see гúка.

ґі Wd. see ги.

ґі! interj. in imitating the neighing; also expressing the laughter, ModUk. — Deriv. *ґіготáти, -áння.* — Syn. *ги!, хи!, хі!*

A primary interj. akin to *ґа!, ха!;* see ги!, хи!, хі!

ґіацúнт see ґіяцúнт.

ґíбаль SoCp. see хібá.

ґібóн see ґібóн.

ґібрúд, Wd. also гибрúд 'hybrid, mongrel', ModUk.; BRu. *ґібрыд,* Ru. *гибрúд* (since 1863), Po. *hybryda,* etc. — Deriv. *ґібрúдний, ґібридизáтор, -áція, ґібридúзм, ґібридизаційний, ґібридизóваний, ґібридизувáти, -áння.* — Subst. *мíшанець [від пáри рослúн абó тварúн рíзних вúдів], пóкруч, бастáрд; слóво абó нáзва з двох мов.*

From Lat. *hybrida* 'ts', the ultimate source being Gk. *hybrís,* Gsg. *hybrídos,* related to Lat. *iber* 'mule', Орел 1, 200, АкСл. 3, 91, Skeat 284, Klein 1, 753, a. o.

ґівгáч dial. 'wry-neck' (Кузеля-Рудницький 141), ModUk. only. — Deriv. *ґівгáчóр.* — Subst. *вертишúйка, крутиголóвка.*

Origin obscure; perhaps it is connected with *ґіготáти,* see ґі!; *ґівгáчóр* f/e. influenced by *кáчор.*

ґíвіс Wd. 'non-German soldier in the G. army', first recorded in the XX c. (Горбач 6, 28). — Subst. *вояк-немíмець із завербóваних полонéних.*

From ModHG. *Hiwi* (Npl. *Hiwis),* being an abbr. of *Hilfswilliger* 'voluntary helper', Горбач 6, 28.

ґівнó, dial. also ґімнó (Огоновський 80) 'shit, excrement, droppings, dung, muck', OES. говьно, говна Apl.; BRu. *гаўнó,* Ru., Bu. *говнó,* OCS. *govьno,* SC. *góvno,* Cz., Slk. *hovno,* Po. *gówno.* — Deriv. *ґівнúк, -яцький, -яр[ка], -ярський, ґівно-їд, -рúй[ка], -хлóп,* dial. *ґімняк, ґімнáр, ґімнорúй* (Горбач 7, 37). — Syn. *кал, вúмет, вíдхід, екскремéнт.*

PS. *govьno 'ts', IE. root **$g^u o\underset{\frown}{u}$- : **$g^u \bar{o}\underset{\frown}{u}$- : **$g^u \bar{u}$-, cf. Skt. *gūtha-* 'excrement', *guváti* 'he excretes', Av. *gūda* 'dirt', ModPers. *gūh* 'ts', Arm. *ku* 'dung', Lat. *bubināre* 'to soil by menstruation', Cymr. *burd* 'dirty', *budro* 'to soil', Berneker 1, 339, Trautmann 81, GGA. 173, 254, Meillet Ét. 452, Sławski 1, 331, Pokorny 483 - 484, a. o.; less persuasive is its connection with **govędo,* see говя́дина, suggested by Брандт

РФВ. 22, 124, Hirt IF. 37, 236, Brückner Archiv 39, 7, Machek LF. 53, 345, followed by Vasmer[2] 1, 424, a. o.

гіґáнт, Wd. ґіґáнт 'giant', MUk. гигантъ (1499 Срезневский 1, 513), OES. на гыганты, гиганте (XIV c.); BRu. *гiгáнт*, Ru. *гигáнт* (since 1704), Po. *gigant*, etc. — Deriv. *гігантизм, гігантичний, гігáнтський, гігантоманія, -фобія*. — Subst. *вéлет[ень]*, Wd. *великáн*.

From Gk. *gígas*, Gsg. *gígantos* 'ts', the ultimate source being PN. *Gígas* 'any of the sons of the Earth and Tartarus', Орел 1, 206, АкСл. 3, 92, Skeat 239, Klein 1, 655, a. o.; Wd. ґіґáнт < Po. *gigant* < Lat. *gigas* < Gk. *gígas, gígantos*.

ґіґіéна, Wd. ґіґіéна 'hygiene, science of health', ModUk.; BRu. *гігіéна*, Ru. *гигиéна* (since 1803), Po. *hygiena*, etc. — Deriv. *гігієнічний*. — Subst. *наýка про здорóв'я; зáходи для збережéння здорóв'я*.

From Gk. *hygienós* 'pertaining to health, healthful', Орел 1, 201, АкСл. 3, 93, Skeat 284, Klein 1, 756, a. o.

ґіґро-, Wd. ґіґро- (Кузеля 71) a compound-forming element 'hygro-' in such words as *гігрóграф, гігролóгія, гігрóма, гігромéтрія, гігроскопічність, гігрофіти*, etc.; ModUk., known to other Sl. as well. — Subst. (rarely) *волого-*, e. g. *гігрóметр — вологомір, гігроскóп — вологомір, гігроскопічний — вологовбирний, гігрофільний — водолюбний*.

From Gk. *hygrós* 'wet, moist, humid', Орел 1, 201, АкСл. 3, 93, Klein 1, 756, a. o.

гід 1. arch. год, SoCp. гуд, гӥд (Дзендзелівський 110) 'year', dial. вгóди, гідни сьвáта Npl. 'Christmas' (Верхратський ЗНТШ 3, 191), MUk. году Gsg. (1565), год (1667), годовъ Gpl. (1667), кажді год: кажді рок (XVII c. Гептаглот 28), годъ (1772), год (XVII—XVIII c. Інтермедії 115, 127, 188-191), в якихъ годахъ (1735), в году (XVIII c.), OUk. годъ (XIV—XV c. Kuraszkiewicz 141), годъ (1366, 1407), год (1424), OES. годъ (XI c. Остр. єв.), прѣже года (1119), три годы (XIV c.); BRu., Ru., Bu., Ma. *год*, OCS. *godъ*, Sln., SC. *gôd*, Cz., Slk. *hod*, Po. LoSo. *gody* (Npl.), UpSo. *hody*, Npl. 'Christmas'. — Deriv. *годó[чо]к, годúна, годúн[оч]ка, -нонька, годúнний, -и[чо]к, годинникóвий, годинникáр, -ка, -ство*, Wd. *моґíд*, here also: *гóді, гóден, гóдний‖гíдний, вúгóда, вигíдний, [в-, до-, з-, на-, по-, при-]годúти[ся], в-, до-, годжáти, -áння, в-, до-, з-, по- гóджувати, -ання, годúться, погóда, не[по]гóда, вúпогодити[ся], випогóджуватися, при-, у- гóда*, etc.; GN. *Вигóда, Гóди, Гóдиха, Годúні, Гóдів, Годóвичі, Годóмичі, Гóдýнівка*, MUk. година (XV—XVIII c.), годинный (XVII c.), годинонка (XVIII c.), годинникъ, годильникъ (XVIII c.), OES. година (XI c. Остр. єв.), годыщьныи. — Syn. *рік;* MUk. *час, порá, добá; міра чáсу*, Тимченко 540.

PS. *godъ '[proper] time', IE. root **ghodh- : **ghedh- with orig. meaning 'belonging to one another' and 'suiting', cf. Skt. *gádhya-* 'to be held together', Goth. *gadiliggs* 'relative', AS. *gegada* 'companion', MHG. *[ge]gate* 'equal associate, one's equal, husband', ModHG. *Gatte* 'husband', Du. *Gade* 'spouse', MHG. *gater*, Du. *te gader*, AS. *geador*, E. *together*, MHG. *gaten* 'to come together, agree', E. *to gather* 'to assemble', Alb. *ngeh* 'free time', ToA. *kāck-*, ToB. *kācc-* 'to be delighted', etc.; here in ablaut also: Goth. *gôds*, OHG. *guot*, E. *good*, Lith. *guõdas* 'esteem, glory', Latv. *gùods* 'ts'; Bezzenberger BB. 16, 243, Zubatý 1, 135, Berneker 1, 318, Преображенский 1, 137-138, Kluge 107, 127, Trautmann 74, Pokorny 423-424, Sławski 1, 307, Георгиев 259, Vasmer[2] 1, 426; re. semantics cf. Ветухов ИзвОРЯС 19 : 4, 133; previous attempts to derive it from G. have been rightly rejected, cf. Kiparsky 1, 67; inconvincible is also its etymology from IE. **ghed- 'to reach', Vaillant RES. 22, 26-27; see also гадáти (*gad- : *god-).

гід 2. SovUk. see ґід.

гідáльґо 'hidalgo, Sp. nobleman of secondary rank', ModUk.; BRu. *гідáльго*, Ru. *гидáльго* (since 1803), etc. — Subst. *еспáнський шля́хтич*, Кузеля 71.

From Sp. *hidalgo*||*fidalgo* 'son of something; son of fortune' Орел 1, 202, АкСл. 3, 94, Skeat 270, Klein 1, 728, a. o.

гідéш SoCp. see гидáш.

гідра, Wd. ги́дра, Кузеля 71, 'hydra, water-serpent', ModUk.; BRu. ts, Ru. *ги́дра* (since 1834), Po. *hýdra*, etc. — Subst. *вóдний вуж, потвóра з кількомá головáми*, Кузеля 71.

From Gk. *hýdra* 'ts', Орел 1, 202, АкСл. 3, 94, Skeat 284, a. o.; see also the following word.

гідро- a compound-forming element 'hydro-' in such words as *гідро- гéль. -геолóгія, -гнóзія, -гномонія, -гнóст, -графі́чний. -грáфія, -динáміка, -електри́чний. -карбю́р, -керáм, -кефáл, -кси́л, -лíза, -лóгія, -мáнтія. -меду́зи. -метеóри, -метр, -мéтрія, -мехáніка, -нефрóза, -пáт, -пати́чний , -пля́н, -пневмати́чний, -пневмóнія, -пу́льт, -скóп, -стáтика, -стати́чний, -сфéра, -тахóметр, -тéхніка, -тóракс, -тóрф, -тропі́зм, -фáн, -фітолóгія, -фóн, -хéмія, -хінóн*, etc.; ModUk., known to other Sl. as well. — Subst. *водо-*, e. g. *гідропáтія : водолікувáння, гідропля́н : водолітáк, гідротерапія-водолікувáння, гідрофíльний-водолю́бний, гідрофíт-фодорíст, гідрофóбія-водобóязнь*, etc.

From Gk. *hydro-* (:hýdōr) 'water', Орел 1, 202, АкСл. 3, 95, Klein 1, 754, a. o.

гіéна 'hyena, a sow-like quadruped', ModUk.; BRu. *гіéна*, Ru. *гиéна* (since 1790), Po. *hiena*, etc. — Subst. *хи́жа твари́на (ссавéць), що живи́ться ви́ключно пáдлом.*

From Gk. *hýaina* 'hyena', Орел 1, 205, АкСл. 3, 99, Skeat 284, Klein 1, 756, a. o.

гієрáрх, also ієрáрх 'hierarch, high priest', MUk. гієрархія (XVII c.); BRu. *іерáрх*, Ru. *иерáрх*, etc. — Deriv. *гієрáрхія*||*ієрáрхія, ієрархі́чний*. — Subst. *головá (ви́ща духóвна осóба)*, Орел 1, 362.

From Gk. *hierarchēs* 'leader of sacred rites, high priest', Орел l. c., Skeat 271, Klein 1, 729.

гій Wd. see ги.

гілля́, dial. also гіля́ 'branch, twig' MUk. голь (1596 — Зизаній), голь или́ голцá з листямъ (1627 Беринда), голями Ipl. (XVIII c.), на десяты голяхъ (XVIII c.), OES. голь; BRu. *галлё*, Ru. *голья́*, Sln. *gôl*, Czech. *hůl*. — Deriv. *гілля́[ч]ка, гілля́чко, гі́лка, гі́лонька, гілкорíз, гі́лочка, гільцé, гілкови́й, гілля́стий, гі́лльовий, гілчáстий, -тість*, Wd. *гі́лечко, гилі́на, гиля́[ка], гильце, гі́л[ь]-ка, гильни́стий, гиля́стий*. — Syn. *вíтка, гáлузь*, MUk. *вѣтвъ* (1596 Зизаній), *вѣіа или́ вѣтвъ, рóсчка, галуз* (1627 Беринда).

PS. **golьja* 'ts', root **gol-*, see гóлий; here in apophony гáлузь, q. v.

гіля́к 'Kila', (Siberian ethnic group), ModUk.; Ru. *гиля́к*. — Deriv. *гіля́цький*. — Syn. *нівх*.

The name is derived from Amur dial. *kilä* 'Tungus', Siberian ethnic group, which calls itself *nivux* 'man, master', Vasmer[2] 1, 406.

гíльдія see ґíльдія.

гíльза 'cartridge-case; cigarette-wrapper; bushing, sleeve; tube, case' ModUk.; BRu. ts, Ru. (since 1803) *гильза*

за, Po. *gilza,* etc. — Deriv. *гільзовий.* — Subst. ***патрóн, обíймиця, металéва рýрка, начúнена вибухóвою речовúнóю, що виштóвхує гармáтень абó кýлю при стрілянні; паперóва рýрка для набивáння її тютюнóм, звійка.***

From ModHG. *Hülse* 'ts', РССтоцький 4, 215, Орел 1, 206, АкСл. 3, 100.

гільйоти́на see ґільйоти́на.

гільтáй, гільтя́й see гультя́й.

гільцé, also гильцé 'ritual wedding tree (Uk. custom)', first recorded in the XIX c. — Syn. *вильцé, смерéка, різка, деревцé.*

From *гілля́; гильцé* goes back to *вильцé* as to the point of departure, see s. v.

гíмен 'hymen, the virginal membrane', ModUk.; BRu. ts, Ru. *гимéн,* etc. — Deriv. *гíменéй.* — Subst. *перéтинка в зóвнішній частúні дівóчого статевóго óргану.*

From Gk. *hymḗn* 'skin, membrane', Орел 1, 206, Klein 1, 757, a. o.

гімн, Wd. гимн, 'hymn', MUk. гимнъ, гѵмнъ (XVII c.); BRu. *гімн,* Ru. *гимн* (since 1792), Po. *hymn,* etc. — Subst. *урочúста пíсня на пошáну Бóга, святóго, герóя, національної ідéї, держáви, історúчної події,* Орел 1, 206; Wd. *слáвень.*

From Gk. *hýmnos* 'song in praise of God or heroes', Орел 1, 206, АкСл. 3, 101, Skeat 284, Klein 1, 758, a. o.

гімнáзія, Wd. ґімнáзія 'gymnasium, high school', MUk. гѵмназіонъ, гѵмназіумъ (1632); BRu. *гімнáзія,* Ru. *гимнáзия* (since 1762), Po. *gimnazjum,* etc. — Deriv. *гімназúст, -ка, гімназíйний,* Wd. *гімназія́льний.* — Subst. *(у грéків :) мíсце до гімнáстики; (пізніш :) серéдня шкóла де вчать латúнської і грéцької мов,* Кузеля 82.

From Gk. *gymnásion* 'gymnastic school; school', Орел 1, 206, АкСл. 3, 102, Skeat 255, Klein 1, 690, a. o.

гімнáст, Wd. ґімнáст, 'gymnast, acrobat', ModUk.; BRu. ts, Ru. *гимнáст* (since 1806), Po. *gimnastyk,* etc. — Deriv. *гімнáст[и]ка, гімнастúчний, гімнастьóрка.* — Subst. *людúна, впрáвна в гімнáстиці, що займáється гімнáстикою як профéсією,* Льохін 154.

From Gk. *gymnastēs* 'trainer of athletes', АкСл. 3, 103, Skeat 233, Klein 1, 690.

гімнó see гівнó.

гін, Gsg. гóну, also Npl. гóни 'chasing, pursuing; length of tilled field' MUk. гоновь Gpl. (XVI c.), гоны Npl. (1627, Беринда), на гонѣ (1693), за гони (1708), гоней нивныхъ на пять (XVIII c.); OES. три гоны (1150, XIV c.); Ru. *гон, гóны,* SC. *gȍn,* Sln. *ogȍn,* Cz. *hon,* Po. *gon.* — Deriv. *гін[оч]ки,* dial. *згін* (Ващенко 28). — Syn. *гнáння́; (здебíльшого вживáється у множúні) дóвший бік нúви, сінокóсу, що прохóдить рáтáй плýгом (нúвний, плуговúй), абó косáр з косóю; такá смýга, як мíрити довжинý,* Тимченко 563; Wd. *збігóвище, зглотá,* Верхратський ЗНТШ. 3, 191; MUk. (also), *час колú женýть чéреду; мíсце лóву, лóви, полювáння;* стáдіонъ, стáдій, стан (1627 Беринда).

Derived from *гонúти,* see *гнáти,* Винник 43 - 46.

гінандроморфíзм 'form of hermaphrodism', ModUk. — Subst. *однá із форм гермафродитúзму, колú осóба мáє дéякі прикмéти чоловíчої і дéякі жінóчої стáті,* Орел 1, 206.

From Gk. *gynḗ* 'woman', *anḗr* 'man', Орел 1, 206, Klein 1, 690, a. o.

гінджéй, AmUk. see éнджин.

ґінекéй, Wd. ґінекéй, гінецéй 'gynaeceum; apartment for women; the pistils of a flower collectively', ModUk.; Ru. *гинекéй* (since 1803), etc. — Subst. *жінóча половúна грéцького дóму,* Кузеля 82.

From Gk. *gynaikeíos* 'pertaining to a woman; womanly, feminine', Орел 1, 206, АкСл. 3, 103, Klein 1, 690, Onions 421, a. o.

ґінеко- a compound-forming element 'gynaeco-' in such words as *ґінекократíя, ґінекóлог, ґінекологíя, ґінекомáнія, ґінекомáстія,* etc.; ModUk., known to other Sl. as well. — Subst. (rarely) *жінко-* e. g. *ґінекофáг — жінконенáвисник,* Бойків 109.

From Gk. *gynaikos* 'womanish, female', Орел 1, 206, Partridge 900.

ґінкий, ґінко : гонúти see гнáти.

ґінтерлянд Wd. 'hinterland, background', first recorded in the XX c. (Бойків 109). — Subst. *запíлля.*

From ModHG. *Hinterland* 'ts', РССтоцький 4, 210.

ґінтúна Wd. 'shingle-like board', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 141). — Deriv. *ґітúнка (<*ґінтúнка).* — Subst. *ґóнта.*

A dial. dimin. form of *ґóнта < ґóнта,* q. v.

ґіпер- a compound-forming element 'hyper-' in such words as *ґіперальґéзія, ґіперастенíя, ґіпербатóн, ґіпéрболя, ґіперґлікéмія, ґіперемíя, ґіперестезíя, ґіперидрóза, ґіперкінéза, ґіперкомплéксовий, ґіперкорéктний, ґіпермнéзія, ґіперплазíя, ґіперсекрéція, ґіпертонíя, ґіпертрофíя,* etc.; ModUk., known to other Sl. as well. — Subst. *багáто-,* e. g. *ґіпердактилíя — багатопáлість, ґіпермáстія — багатоґрýдість.*

From Gk. *hypér* 'over, above, beyond', Орел 1, 207, АкСл. 3, 104, Klein 1, 758, a. o.

ґіпнóза, SovUk. гіпноз 'hypnosis', ModUk.; BRu. *ґіпнóз,* Ru. *гипнóз* (since 1863), Po. *hipnoza,* etc. — Deriv. *ґіпнотизéр, ґіпнотúзм, ґіпнотизувáти, ґіпнотизувáння, ґіпнотúчний.* — Subst. *сонний стан; штýчний сон, спровáджений магнетúчним впливом однóї осóби на дрýгу,* Кузеля 72.

From Gk. *hýpnos* 'sleep', Орел 1, 208, АкСл. 3, 106, Klein 1, 760, a. o.

ґіпо- 1. a compound-forming element 'hypo-' in such words as *ґіпоплазíя, ґіпоскóп, ґіпостáза, ґіпостасувáти, ґіпостáсь, ґіпосульфíт, ґіпотáкса, ґіпотéза, ґіпотéка, ґіпотéнсія, ґіпотенýза, ґіпотермáльний, ґіпотетúчний, ґіпотéчний, ґіпотонíя, ґіпотрофíя, ґіпотрохóїда, ґіпофíза, ґіпохóндрик, ґіпохóндрія, ґіпоцéнтр, ґіпоциклóїда,* etc.; MUk. гиппохондріячный (XVIII c.), known to other Sl. as well. — Subst. *без-,* e. g. *ґіпостéнія : безсúлля.*

From Gk. *hypó* 'under, below, from below', Орел 1, 208, АкСл. 3, 107, Klein 1, 760, a. o.

ґіпо- 2. a compound-forming element 'hippo' in such words as *ґіпоґрúф, ґіподрóм, ґіпокентáвр, ґіпокрéн, ґіпологíя, ґіпопотáм,* MUk. гиппокентаvръ, гvпокентавръ (XVII c.), known to other Sl. as well.

From Gk. *híppos* 'horse', Орел 1, 208, АкСл. 3, 108, Klein 1, 732, a. o.

ґіпс, Wd. ґіпс (Кузеля 82) 'gypsum, plaster', ModUk.; BRu. *ґіпс,* Ru. *гипс* (since 1704), Po. *gips,* etc. — Deriv. *[за]ґіпсувáти, -áння.* — Subst. *білий, м'який мінерáл із сірчанокúслого вапнá й водú, вжúваний на лíпні ро-*

бóти, на нерухóмі пов'язки, а такóж на здóбриво, Бойків 110.

From Gk. *gýpsos* 'chalk', Flood 106, Вовк 5, Орел 1, 210, АкСл. 3, 108, a. o.

гіпсóметр 'hypsometer, an instrument for measuring altitudes', ModUk.; BRu. *гіпсамéтр,* Ru. *гипсóметр* (since 1892), etc. — Deriv. *гіпсомéтрія, гіпсотермóметр, гіпсометри́чний.* — Subst. *висотомíр,* Орел 1, 210.

From Gk. *hýpso; hýpsos* 'height' and *métros* 'measure', Орел 1, 210, АкСл. 3, 109, Klein 1, 762, a. o.

гіпю́р see гіпю́ра.

ґі́рка : горá.

гіркá : гірки́й.

гірки́й 'bitter; miserable', MUk. в горких слезахъ (1489), гор'кость (1596, Зизаній), смерть горкая (1622), з горкои бѣды (XVII c.), гóрекъ : гóркїй (1627, Беринда), гор'кая, горкіє Npl., горкими Ipl. (XVIII c.) ; OES. горько (XI c. Остр. єв.), горькъ (1073 Ізб. Св.), горькы слъзы (XI c.), горкую... смрть, отъ горкаго заточенія; BRu. *гóркі,* Ru. *гóрький,* OCS. *gorьkъ,* Bu. *гóрък,* Ma. *гóрок,* SC. *górak,* Sln. *gorək,* Cz. *hořký,* Sln. *horký,* Po. *gorzki,* LoSo. *górki,* UpSo. *hórki,* Plb. *güörké.* — Deriv. *гірéнький, гіркíсінький, гіркувáтий, -тість, гíркість, гіркотá, гірчáк, гірчи́ця, гірчи́чний, гíрко, гірéнько, гіркувáто, [з]гíркнути,* dial. *гíркан[я], гíркош, гіркýша, гірчáнка, гирчи́на, гирчи́чка, горкýн, -ýша, гіркокаштáн* (Makowiecki 8, 180), *гирчи́цьі* (Горбач 7, 37), MUk. горкопелы́нный (1631), горкость (XVI—XVIII c.), горкотóчный (XVII c.), горкотvранскій (1633), горчáкъ (1545), горчи́ца : горуши́ца (1627 Беринда), горчи́чный (XVI—XVIII c.) ; FN. *Гірчáк, Горкýн,* MUk. Гѣрко (XIV—XV c. Kuraszkiewicz 149) ; GN. *Гірéчко.* — Syn. *що мáє смак протилéжний солóдкому, смак жóвчі, полинý; важки́й, тяжки́й, при́крий, неми́лий, нещасли́вий,* Тимченко 569.

PS. **gorьkъ[jь]* 'ts' connected with **gorěti,* see горíти.

гірля́нда see ґірля́нда.

гірмотáнє SoCp. 'thunder', first recorded in 1911 (Гнатюк ЕЗб. 30, 337). — Subst. *грім.*

A dial. form for *гримотáння : гримотáти,* see гри́мати.

гíрний, гірни́к, гірня́к see горá.

ґíро AmUk. 'hero', first recorded in 1963. — Subst. *герóй.*

From E. *hero* 'ts', Білаш 185; see герóй.

гірóк dial. see огірóк.

гіроскóп 'gyroscope; a heavy rotating wheel, having its axis free to turn in any direction', ModUk.; BRu. *гіраскóп,* Ru. *гироскóп* (since 1863), etc. — Subst. *гіростáт, дзи́ґа,* Орел 1, 210.

From Gk. *gỹros* 'circle', *skopein* 'to look at, examine', Орел 1, 210, АкСл. 3, 110, Klein 1, 691, a. o.

гíрський see горá.

гірчáк, гірчи́ця see гірки́й.

гíрший 'worse', MUk. горшъ (XVII—XVIII c.), горѣй (XVI—XVII c.), OES. на горшее зло; горшему Dsg.; на горьшину (1073 Ізб. Св.); BRu. *гóршы,* Ru. *гóрший (: гóрький), гóрше,* OCS. *gorijь,* SC. *gȍrī, gorši,* Cz. *horší,* OCz. *hoří,* Slk. *horší, horšie,* Po. *gorszy,* LoSo. *góršy,* UpSo. *hórši.* — Deriv. *гíрш[е], гíршати, -ання, з-, по- гíрши-*

ти[ся], з-, по- гіршувати[ся], з-, по- гіршений, -ння. — Syn. *вищий ступінь від злий, поганий; поганіший, прикріший.*

Derived from **gorěti*, see горіти; orig. meaning: 'burning, bitter', Berneker 1, 234, a. o.

гісóп, dial. also гіссóп, гиссóп, і(с)сóп, ізух, єзýл, сусóп (Makowiecki 188) 'Hyssopus officinalis L. : hyssop, aromatic plant', OES. vссопъ (XI c. Остр. єв.); Ru. *иссóп*, OCS. *ysopъ, osofъ, isofъ*, Po. *hizop*, etc. — Deriv. *ісóпова травá;* here also (f/e. influenced by *Йóзеф, Юзеф:) йозéфок, юсúпок, юзéфка, юзéфок, юзéпки,* (f/e. influenced by Осип:) *осúпок.* — Subst. *чагарникóва рослúна, ужúвана в жидів у ритуáлі очúщення.*

From Gk. *hýssopos* 'aromatic plant', Орел 1, 210, Skeat 285, Klein 1, 762, a. o.

гістерéза 'hysteresis, the lagging in the magnetic force behind the magnetizing force', ModUk. — Subst. *явище відставáння магнéтного стáну залíза й стáлі від магнéтного пóля, під діянням якóго вонú цей магнéт набýли,* Бойків 110.

From Gk. *hystéresis* 'shortcoming, deficiency', Орел 1, 210, Klein 1, 762.

гістéрія 'hysteria', ModUk.; BRu. *істэрыя*, Ru. *истерия*, Po. histeria, etc. — Deriv. *гістéрика, гістéрик, -чка, гістерологія.* — Subst. *нервóва хворóба, що супровóдиться рóзладом псúхіки, чутлúвости, руховóї сфéри.*

From Gk. *hystérā* 'womb', Орел 1, 210, Onions 457, Klein 1, 782, a. o.

гісто- a compound-forming element 'histo-' in such words as *гістогенéза, гістогéнія, гістолíза, гістолóгія, гістопатолóгія, гістохéмія,* etc.; ModUk., known to other Sl. as well. — Subst. *гістогéнний : тканúнний.*

From Gk. *histós* 'ship's mast; loom; warp; web', Орел 1, 211, АкСл. 3, 110, Klein 1, 733, a. o.

гістóрія Wd. see істóрія.

гістріóн 'an actor in ancient Rome', ModUk. — Subst. *актóр у дáвньому Рúмі,* Бойків 111.

From L. *histriō* 'actor', Орел 1, 211, Klein 1, 734, a. o.

гістя, гóстя see the following word.

гість, Gsg. гóстя 'guest, visitor', MUk. гости Npl.(1487), гостей Gpl. (1498), гостемъ Dpl. (XVII c.), гость (1693), без гостя (XVIII c.); OUk. гость (XIII c.), гостемъ Dsg. (1366), гостю Dsg. (1440); OES. гостье (945), гостьмъ Dpl. (1073 Ізб. Св.), гостя Gsg. (1136), гость (1262 - 1263), гость со гостемь (1300); BRu. *госць*, Ru. *гость*, OCS. *gostь*, Bu., Ma. *гост*, SC. *gôst*, Sln. *gôst*, Cz. *host*, Slk. *host'*, Po. *gość*, LoSo. *góść*, UpSo. *hósć*, Plb. *ģüöst*. — Deriv. *гостéць, гóстонько, гістя‖гóстя, гостúна, -нець, -нчик, -нний, -нниця, -нність, [за-, по-] гостúти[ся], гостювáти, гостинодвóрець,* MUk. гостина (XVI —XVII c.), гостець (1738), гостинецъ (XVI—XVIII c.), гостинникъ (XVII c.), гостынник (XVII c.), гостинниця (XVI—XVII c.), гостинный (XV—XVIII c.), гостити[ся] (XVII—XVIII c.), гостина (XVIII c.), OES. гостин[ьн]ица (XI c.), гостинъ, гостиныи, гостиньникъ (XI c.), гостиньныи (1136), гостиньць (1340), гоститва, гостьба, гостити[ся], FN. *Гостята*, GN. *Гóстів, Гостóмель, Гостúнці, Білогóща* (falsely also *Білогóрща), Доброгóстів, Дорбогóща* (falsely also *Доброгóрща).* — Syn. *людúна, що прибýла на корóткий час абó в спрáві торгóвій, абó з прúязні, абó з якúх íнших причúн,* Тимченко 591; *людúна, що прибýла на відвідини, відві-*

дувач; MUk. иноплеме́нникъ : чужозе́мецъ, прихо́день... (1627 Беринда).

PS. **gostь* 'ts', IE. ***ghostis* 'foreigner, guest', cf. Lat. *hostis* 'foreigner; enemy', Goth. *gast*, Npl. *gasteis*, OIc. *gestr* guest (uninvited)', AS. *gyst, giest*, Du. *gast*, E. *guest*, ModHG. *Gast;* it is worthy of notice in how many ways Romans, Teutons, and Slavs have transformed the idea underlying the old inherited word for 'stranger' : the Roman regards him as an enemy, among the Teutons and Slavs he enjoys the greatest privileges, cf. Uk. proverb : гість в дім — Бог в дім; Miklosich 74, Berneker 1, 337, Преображенский 1, 152, Brückner 153, Trautmann 80, Младенов 107, Machek 139, Sławski 1, 328, Георгиев 268, Kluge 107, Skeat 253, Pokorny 453, a. o.; re. semantic development cf. Огієнко РМ. 2, 355 - 356, Онацький 2, 249, 275.

гісь! interjection in driving oxen : 'go ahead!, forward!', ModUk. — Deriv. *гіськати, -ання.* — Syn. *гейс[ь]!, гись!,* РССтоцький 3, 150.

A primitive interj. akin to *гейс[ь]!* and *гись!* see s. vv., РССтоцький, l. c. and Slavia 5, 42.

гіт 1. Gsg. гіта 'heat', ModUk.; Ru. *гит* (since 1863). — Deriv. *гітовий.* — Subst. *(в різних змага́ннях:) прибуття́ змага́льника до призово́го стовпа́ пе́ршим пе́вне число́ ра́зів,* Бойків 111.

From E. *heat* 'ts', АкСл. 3, 111.

гіт 2. Gsg. гіту, AmUk. 'heat', first recorded in the XX c. — Subst. *тепло́, жар, спе́ка.*

From AmE. *heat* 'ts'.

гіт 3. see ґіт.

гіта́ра, Wd. ґіта́ра (Кузеля 82), 'guitar, stringed musical instrument' ModUk.; BRu. ts, Ru. *гита́ра* (since 1803), Po. *gitara*, etc. — Deriv. *гітари́ст, -ка.* — Subst. *стру́нний щипко́вий інструме́нт,* Бойків 121.

From Sp. *guitarra* 'guitar', Орел 1, 211, АкСл. 3, 111, Skeat 254, Klein 1, 687, a. o.

гіти́нка : гінти́на.

гі́тов 'clewline' ModUk.; Ru. *ги́тов.* — Subst. *клубова́, клу́бна лі́нка, клу́бниця,* Степанковський 43.

From Du. *geitouw* 'ts', Meulen 66, Степанковський l. c.

гіц Wd. 'heat', first recorded in the XX c. (Романів Горбач 7, 37). — Deriv. *гіцува́ти.* — Subst. *си́льний жар при випа́люванні це́гли.*

From ModHG. *Hitze* 'ts', Горбач l. c.

гіцаш Wd. 'foreman in a saw-mill', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 142). — Subst. *керівни́к у пра́ці в тартаку́.*

From Rm. *hățaș* 'ts', Шелудько 2, 130, Cioranescu 397.

гічка 'gig' ModUk.; Ru. *ги́чка.* — Subst. *гонча́к (до́вгий ле́гкий чо́вен до вжи́тку старши́ни судна́),* Степанківський 88.

From E. *gig* 'ts', АкСл. 3, 112, Степанківський l. c.

гіша! SoCp. interj. to scare away chicken: 'go!, away!', first recorded in 1911 (Гнатюк ЕЗб. 30, 337). — Subst. *(ви́раз для поло́хання птиць:) сяга́!,* Гнатюк l. c.; *гись!*

A dial. variant of *гись!,* see q. v.

гішпа́н 'Spaniard' (Шевченко 1, 133), MUk. *Гішпан* (1632) ; Po. *hiszpan.* — Subst. *іспа́нець, еспа́нець.*

From Po. hiszpan 'ts'.

гія 1. Wd. 'fear; loss of time', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 142). — Subst. *страх : втра́та ча́су.*

Origin obscure; perhaps it is connected with the following entry.

гія 2. Hc. 'need, lack', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 142). — Subst. *тре́ба.*

From Hg. *hi, hiany* 'lack'.

гія́ба, гля́ба Wd. 'unfortunately, in wain', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 142, 144). — Subst. *на жаль; го́ді, дарма́,* Кузеля 73.

From Hg. *hiába* 'ts'.

гіяки́нт see гіяци́нт.

гіял-, гіяло- a compound-forming element *hyal-, hyalo-* in such words as *гіялогра́фія, гіялоти́пія, гіялю́рґія,* etc.; ModUk., known to other Sl. as well.

From Gk. *hyal-, hyalo-* 'glassy, transparent', Partridge 904, Klein 1, 753; see also the following entry.

гіялі́т 'hyalite', ModUk. — Subst. *мінера́л, відмі́на опа́лу,* Бойків 111.

From G. *Hyalit,* coined in 1794 by A. G. Werner, G. geologist and mineralogist, from Gk. *hýalos* 'glass' and suffix *-it,* Klein 1, 753.

гіяци́нт, гіяки́нт, SovUk. гіаци́нт, dial. яки́нт, яки́нф, яци́нт (Makowiecki 183) 'Hyacinthus orientalis L. : hyacinth', MUk. гіяци́нтъ (XVII c.), синета́ : гваци́нтъ (1627 Беринда); BRu. *гіяцы́нт,* Ru. *гиаци́нт* (since 1790), Po. *hiacynt* (since the XVI c.), also *jacyn[k]t, jachant* (XV c.), etc. — Deriv. *гіяци́нтовий, гіяки́нтовий,* dial. *яци́на, яцко́, яць;* PN. *Гіяки́нт.* — Subst. *яреці́т, ма́ртовий цвіт,* Makowiecki l. c.

Uk. *гіяци́нт* from Lat. *hyacinthus, гіяки́нт* from Gk. *hyákinthos* — a fabulous flower supposed to have sprung from the blood of myth. *Hyákinthos,* belowed and slain by Apollo, Berneker 1, 443, Sławski 1, 421, АкСл. 3, 87 - 88, Skeat 284, Klein 1, 752, a. o.; see also я́хонт.

гла Wd. see ігла́.

глабці́, also гла́бці Npl. 'sleigh', MUk. глабци́ (1574), глабци (XVIII c.), глабцѣ (1754), глапцы (XVIII c.). — Deriv. *глабча́стий;* MUk. пять возовъ глабчастыхъ (1734), к возамъ глабчастымъ (XVIII c.). — Syn. *са́ни;* MUk. *лубки́ в во́зі або́ в са́нях,* Тимченко 525.

Derived from **glab-* — an apophonic form of **glob,* see глоба́.

глабцова́ть, глапцова́ть dial. 'to rob', first recorded in the XX c. (Житомирщина, Лисенко Слл. 16). — Subst. *бра́ти, відбира́ти наси́льно,* Лисенко l. c.

The word seems to be derived fpom *гла́бці,* q. v.; the meaning 'to rob' developed from 'to take by force and put into гла́бці'.

глава́, Wd. гла́ва (Желеховський 1, 142) 'chapter'; SovUk. глава́ 'head, chief', MUk., OUk. and OES. глава 'head; chapter', see голова́. — Deriv. *гла́вень.*

From OCS. *glava* 'head; chapter', see голова́.

главк SovUk. 'central committee'; BRu. *глаўк,* Ru. *главк* (since 1934). — Subst. *головни́й комі́те́т.*

From Ru. *главк* 'ts'.

главкове́рх SovUk. 'supreme commander, commander-in-chief'; BRu., Ru. ts. — Subst. *верхо́вний команди́р.*

From Ru. *главкове́рх* — abbr.: *верхо́вный главноко-ма́ндующий* 'supreme commander, commander-in-chief', АкСл. 3, 114.

главко́ма, Wd. ґлявко́ма (Кузеля 38) 'glaucoma, an eye disease', ModUk.; BRu. *глаўко́ма,* Ru. *глауко́ма* (since

1875), etc. — Deriv. *главконіт.* — Subst. *катаракта, завмирання очного нерва,* Орел 1, 211.

From Gk. *glaukós* 'gleaming, bright; gray, bluish green', Орел 1, 211, АкСл. 3, 133, Onions 400, Klein 1, 660, a. o.

главком SovUk. 'chief, commander-in-chief'; Ru. *главком* (since 1934). — Subst. *головно-командуючий.*

From Ru. *главком* 'ts'.

Главосік see Головосік[и].

глагівка, глагілка Wd. see ягілка.

глагол arch. 'word' (e. g. Шевченко 1, 133), MUk. глъ (1596 Зизаній), OES. глаголъ; Ru. *глагол,* OCS. *glagolъ,* Bu. *глагол,* Cz. *hlahol.* — Deriv. arch. *глаголати, -ання, глаголь, глаголиця, -ичний,* Wd. *глаголойка,* MUk. глаголати (XVI—XVIII c.), глаголіти (XVII c. Гептаглот 20), глаголя (XVIII c.), OES. глаголати, -аніє, глаголь; FN. *Глаголь* (pseudonym of В. Горленко, Тулуб 229), MUk. Глаголевъ, Глаголевич (1557 Тупиков 515). — Subst. *слово.*

From OCS. glagolъ 'ts', being an o/p. reduplication **gol-gol-ъ,* see голос; Чапленко's reconstruction **гологолить* — **галагілка (>галагівка)* and its derivation from Kabard. *гъэлъэгэн,* cf. his Нові знадоби, 2, 26 - 27, is less persuasive.

гляґи Wd. see гладкий.

гладіатор see ґлядіятор.

гладкий 'smooth, sleek, level, even, plain, unfigured' **гладкий** 'stout, fat, corpulent, well-fed, fleshy', MUk. гладкого Gsg. (1573), негладкїй (1627 Беринда), гладка (XVIII c.); OES. гладъкы (XI c. Остр. єв.), по гладъкоу пути (XI c.), гладъкии (1359), гладокъ (XV c.). — BRu. *гладкі,* Ru. *гладкий,* OCS. *gladъkъ,* Bu. *гладък,* Ma. *гладок,*

SC. *glàdak,* Sln. *gládak,* Cz., Slk. *hladký,* Po. *gładki,* LoSo. *gładki,* UpSo. *hładki.* — Deriv. *гладкість, -ко, гладкошерстий;* more deriv. without suffix *-ък- : [за-, по-, при-] гладити, вигладити, [ви-, за-, по-, при-]гладжувати, гладжений, -ння, гладилка, гладильний, -ик, -иця, гладина, гладенний, гладе[се]нький, -ко, гладиш, -ка, гладнути, гладун, -уха, гладушник, гладущик, гладінь, гладь, гладуш, гладшати, гладик, гладильце, гладій, гладінка, гладниця, гладоня;* dial. *гладовник* (Makowiecki 211), *гладило 'залізко'* (Наконечна 128, 131), *гладьінка 'жмуток вичесаного прядива'* (Надсяння, Пшеп'юрська 73), *гляґьи 'дерев'яна копистка затягати вістря косй'* (Романів, Горбач 7, 37), MUk. гладит (XVII c.), гладить (XVIII c.), гладит'ся (XVIII c.), гладіді — allaeuo (XVII c. Гептаглот 20), гладѣть (1737 Інтермедії 132), гладишь (XVIII c.), гладуш (1694), гладущикъ (XVIII c.), FN. *Гладкий, Гладко, Гладчук, Гладченко, Гладей, Гладило, Гладун, Гладунів, Гладуневич, Глад[ин]юк, Гладилович, Гладиш, Гладишин, Гладишевський, Гладушевич, Гладич, Гладущак, Гладиборода, Гладій, Гладінів, Гладкій штаб-лекарь* (pseudonym of *П. Куліш,* Тулуб 229), MUk. Гладченко (1649 Тупиков 515); GN. *Гладківщина, Гладковичі, Гладково, Гладичина.* — Syn. *(Гладкий — що не має загибів, тощо:) рівний; (про поліровану поверхню меблів, тощо:) плавкий; (гладкий — про істоту:) огрядний, опасистий, повнотілий, ситий, повний,* colloq. *годований, тілистий,* Деркач 49; MUk. *рівний, не шорсткий, стертий до рівности,* Тимченко 526.

PS. **gladъkъ[jь]* 'ts', root **glad-* < IE. ***ghlādh-* : ***ĝhlədh-,* cf. Lith. *glodùs, glõdnas* 'smooth', Latv. *glàstu, glãstît* 'to stroke, caress', OPr. *glosto* 'whetstone', Lat. *glaber (<**ghlədh-ro-)* 'smooth', OHG. *glat* 'smooth, shining', Du. *glad* 'smooth', E. *glad* 'joyous, shining' etc., Miklosich 65,

Meillet Ét. 324, Berneker 1, 300 - 301, Преображенский 1, 124, Brückner 142, Trautmann 90 - 91, Mikkola 1, 78, Младенов 100, Machek 129, Sławski 1, 287, Vasmer[2] 1, 409, Георгиев 1, 246, Kluge 120, Skeat 241, Fraenkel 158, Pokorny 431 - 432, a. o.; — Uk. differentiation *гла́дкий* : *гладки́й* is based on the latter and goes back to the end of the XIX and beginning of the XX c.

глаз argot 'eye' (Горбач 8, 22, 25), ModUk.; Ru. *глаз*, Po. *głaz*. — Deriv. *глазобу́жник* (Makowiecki 29), *глазу́ня* 'я́єшня з нерозколо́ченим жовтком' (Сумщина, Дорошенко ДБюлетень 9, 106). — Subst. *о́ко*.

From Ru. *глаз* 'ts' of uncertain etymology, Vasmer[2] 1, 409 - 410, Sławski 1, 288 - 289, a. o.; see also УМШ. 4:1, 75.

глазе́т see глясе́т.

глазки́ Npl. 'plummets, [sounding-] leads, sinkers' (Грінченко 1, 288), MUk. глазкы (XV c.) — Subst. *кульки́*, Тимченко 1, 526.

From OHG. *glas* 'amber; glass', Berneker 1, 301, РССтоцький Slavia 5, 37.

глазу́ра see глязу́ра.

глайове́нька SoCp. 'little head; dear head', first recorded in 1911 (Гнатюк, ЕЗб. 30, 337). — Subst. *голо́во́нька*.

A dial. dimin. form of *глава́=голова́*, q. v.

глапи́ти Wd. (Lk.) 'to catch', first recorded in the XX c. (Приймак РМ. 2, 450). — Subst. *злови́ти*.

A dial. form of **вла́пити*, see ла́па.

глапцова́ть see глабцова́ть.

глас 'one of eight melodic tune-patterns of liturgical chants', arch. see also го́лос; BRu., Ru. ts, OCS. *glasъ*, etc. — Deriv. *гласи́ти*. — Subst. *го́лос*.

From OCS. *glasъ* 'ts', see го́лос.

гла́скати Wd. 'to smooth, caress, pat, soothe', MUk. гласка́ют' (XVII c.), ґла́скати, ґласка́ли (XVII c.); Po. *głaskać*, Slk. *hlaskat'*, Sln. *glâskăc* 'ts'. — Deriv. dial. *гла́скання, гла́стиця, погла́скати, -ання*. — Subst. *гла́дити, ми́лувати*, Тимченко 526.

From Po. *głaskać* 'ts', derived from **gladiti*, see гладки́й; Sławski 1, 288.

гла́стівка Wd. see ла́стівка.

гла́яти Wd. 'to speak' (Франко 1, 426), first occurrence: XIX c. — Subst. *говори́ти*.

The verb seems to be a blending of глаго́л[ати] and ла́яти, see s. vv.

глевіти, глевки́й see гливі́ти, гливки́й.

гледа́ти Wd. (Lk.) 'to search', first recorded in the XX c. (Falkowski - Pasznycki 116); Cz. *hledati*, old *hladati*, for other cognates see гляді́ти. — Subst. *шука́ти*.

From Cz. *hledati* 'ts'; see also гляді́ти.

гледі́ти dial. see гляді́ти.

гле́зень, Gsg. гле́зня Wd. 'kind of plant' (Желеховський 1, 143); **гле́зна** arch. 'ankle', MUk. глезно́ (1596 Зизаній), до глезна (1562), глезно́, гле́зна (1627 Беринда), глезні́й Gsg. (XVIII c.), OES. глезна; Ru. *глёзна*, Bu., Ma. *гле́зен*, SC. *glèžany*, Sln. *gléžno*, Cz. *hlezen*, Po. *glozn[a]*, LoSo. *glozonk*. — Subst. *голі́нка, щи́колотка;* MUk. глезно́ : го́лѣнь, голѣ'нка; гле́зна : го́лени, коне́цъ костій го́ленныхъ кото́рїися ōпирāют ко́сти в стопѣ'... (1627 Беринда); ко̂стка над стопо́ю ноги чловечеи ниже голени (1642), Тимченко 527.

PS. **glezьnъ : *glezьnь* 'ankle' of uncertain etymology; according to Berneker 1, 302, it seems to be connected with

OIc. *klakkr,* Norv. *klakk* 'blot; little cloud'; others point to Lith. *slésnas* 'ankle' as to a possible cognate, cf. Leskien Nom. 362; yet, according to Fraenkel 829 - 830, Lith. correspondent derives from *slédnas* 'flat', if not from Sl. **glezьnъ,* cf. Machek Slavia 21, 257, who connects it with Skt. *gláha-* 'dice' in his ED. 130; cf. also Kiparsky 1, 173, Sławski 1, 286, РССтоцький Slavia 5, 38, a. o.

глей 'sticky (bluish) clay', MUk. deriv. only: глеіоватои землѣ Gsg. (XVII c.); BRu. *глэй,* Ru. *глей,* Po. dial. (from Uk.:) *glej,* Cz. dial. *gl'ej,* Slk. *glej.* — Deriv. *глеюва́тий, гле́йник.* — Syn. *си́ня гли́на, мул.*

PS. **glьjь* 'ts', IE. ***gli-[jo-],* an apophonic variant of ***glei-* 'to stick', cf. Gk. *gliā* 'glue', OHG. *klia,* MHG. *klie,* ModHG. *Kleie* 'bran', Swed. *kli* 'bran', ME. *clei,* E. *clay,* see also гливі́ти||глеві́ти, гли́на, глиста́; Преображенский 125, Berneker 1, 310, Vasmer[2] 1, 411 - 412, Sławski 1, 282, Kluge 178 - 179, Skeat 113, Klein 1, 297, Pokorny 362 - 363.

глейт 1. see ґлейт.

глейт 2. Wd. 'varnish, enamel', first recorded in the XX c. (РССтоцький Slavia 5, 38); Ru. *глет,* Bu. *глеч,* SC. ***glèta,*** Po. *gle[j]ta.* — Subst. *полі́ва.*

From ModHG. *Glätte* 'ts', perhaps via Po. *gle[j]ta,* Miklosich 65, Berneker 1, 301 - 302, РССтоцький l. c.

глек 'pitcher, ewer, jug, jar; pot', MUk. в збаноу або в' глекоу (XVI c.), глекъ (1699), в' глеку (1678), в глкеу (XVIII c.), в глек (XVIII c.), OUk. глекъ (XIII c. Тимченко 527), OES. гълькъ, голкомъ Dpl. (1117, 1307); Ru. глёк. — Deriv. *гле́чи[чо]к, гле́чиковий,* dial. *глека́р, гле[ч]копа́р* 'Chelidonium majus L.', FN. *Глек, Гле́чик* (pseudonym of Го́голь, Тулуб 229); MUk. глечикъ (1748), глечокъ (1755), глечичокъ (1764). — Syn. *(на во́ду:) дзбан; (рі́дше:) джбан; (з вузько́ю ши́йкою:) гладу́-*

щик, Деркач 49; *висо́кий го́рщик з ву́шком, горня́,* Тимченко 527.

PS. dial. **glьkъ* 'ts', based on ts root as the preceding entry; according to Miklosich 65, it comes from PS. **glekъ* 'ts', yet, in view of Uk. *глек* (not **глік)* this reconstruction is untenable, cf. Malinowski PF. 5, 133.

глембі́за Wd. (Hc.) 'funeral play, fiest', first recorded in the XX c. (Кузеля 73). — Subst. *заба́ва при мерці́.*

Origin uncertain; perhaps it comes from Hg. *golyóbis* 'ball'.

глет Wd. 'loaf of bread', first recorded in 1910 (Гнатюк ЕЗб. 26, 335). — Subst. *бала́бух.*

A dial. deformation of *глевтю́к, глевтя́к,* see гливі́ти, глеві́ти.

гле́тчер see ґле́чер.

гле́чи[чо]к : глек.

глеюва́тий : глей.

глиб, глибина́, з-, по- гли́бити, etc., see the following entry.

глибо́кий, Wd. глубо́кий 'deep, steep', MUk. глибокіє Apl. (1752), въ глибокой долини (1752), глубокіє Apl. (1679), глибокой Lsg. (1693), глубокій (XVII c.), глубокую Asg. (XVII c.), глубокий (XVIII c.), OES. глъбокыи (XI c. Остр. єв.), глубокий (1296); BRu. *глубо́к,* Ru. *глубо́к[ий],* OCS. *glǫbokъ,* Bu. *дълбо́к,* Ma. *дла́бок,* dial. *гло́бок, гла́бок,* SC. *glubók,* Sln. *globók,* Cz. *hluboký,* Slk. *hlboký,* Po. *głęboki,* LoSo. *dłymoki,* dial. *głumoki,* UpSo. *hłuboki.* — Deriv. *глибо́кість, гли́боко, глибоче́зний, -но, глибоче́нний, -но, глибоче́нький, -ко, глибочі́нь, -іти, глибоко- во́дний, -до́нний, -[д]у́мний;* here also formations without suffix- *ък-* : *глиб, глибина́, глиби́нка,*

глибинний, -но, -ність, глибистий, -то, глибінь, глибнути, глибніти, з-, по- глибити, з-, по- глиблювати, глибший, -ше, [по-]глибшати, Wd. *глубий, глубина, глубінь, глубочéнний, глубочінь,* FN. *Глубовський,* GN. *Глибічка, Глибів[ка], Глибна, Глибоке, Глибочанка, Глибочиця, Глибочок, Глубічка, Глібочок, Глибока Долина,* Бойк. *Глубокий Потік;* MUk. глиба (XVII c.), глибъ (1725), глубина (XVII c.), глубоко — profondus; глубокост морскі — pelagus (XVII c. Гептаглот 20), глубота (XVIII c.), в глубынѣ (XVIII c.), глубоче (1599); OES. глубина (Остр. єв.), глубиньныи (XIV c.), глубл[ѣ]е, глубость, глубоче (XII c.), глубыни (1073 Ізб. Св.), глубь, глубьныи, глубьшии (XI c.). — Syn. *бездонний, (підше:) безодній,* Деркач 49; *далекий, що лежить в глибині; пізній, підійшлий; заглиблений, занурений, затоплений; незбагненний, недосяжний; що з глибу походить, великий,* Тимченко 530.

PS. **glъbokъ[jь] : *glǫbokъ[jь]* 'ts', root **glъb- : *glǫb-* evidenced in ModUk. *глиб, глибина, з-, по- глибити,* Wd. *глуб, глубина,* Ru. *глубь, глубина,* dial. *приглубой,* Po. *głąb, głębina,* etc.; IE. root ***glubh- : **gleubh-* 'to hollow, split', cf. Gk. *glýfō* 'I hollow', Lat. *glūbō* 'I peel', OHG. *kliobōn* 'to split, cleave', ModHG. *klieben* 'to split', E. *cleave,* etc.; in Sl. infix *-n- (:*glǫb-)* along with orig. form *(:*glъb-)* and suffix *-okъ* like in **vysokъ* (see високий), **širokъ* (see широкий), Miklosich 66, Брандт РФВ. 22, 119, Berneker 1, 307, Преображенский 1, 128, Brückner 143, Vasmer[2] 1, 415, Sławski 1, 290 - 291, Kluge 179, Pokorny 367, Шевельов 318, a. o.

глива 'tree fungus; deep-brown clay; species of pear' MUk. зъ гливы (XVIII c.); SC. *gljȉva,* Sln. *glíva,* Cz., Slk. *hlíva;* here also Ru. dial. *глев,* Gsg. *глева* 'fish-slime'. — Deriv. *гливий, гливиця, гливка, гливничка;* here also *гливіти, глевіти,* see s. vv.; FN. *Глива, Глівта;* MUk.

от розокъ гливныхъ (XVIII c.). — Syn. *рід гриба на дереві; сорт груш — бергамот,* Лисенко ЛБюлетень 6, 10.

PS. **gliva* 'ts', IE. root ***glei-,* cf. Lith. *gléives* 'slime', Latv. *glēvs* 'slimy', *glīve* 'slime', OHG. *klî[w]a,* ModHG. *Kleie* 'bran', Miklosich 66, Berneker 1, 303, Преображенский 1, 126, Buga РФВ. 70, 107 - 108, Schulze KZ 45, 189, Sławski 1, 285, Moszyński JP. 36, 203, Kluge 178 - 179, Pokorny 364, РССтоцький Slavia 5, 38, Шевельов 286, a. o.; see also **глина, глист.**

гливіти, глевіти 'to become slimy, glutinous, gluey, grow slimy (of cheese)', MUk. (deriv. only) глевко (XVIII c.); Slk. *hlivieť* 'to become lazy, idle', Po. *gliwieć,* dial. also *glewieć* 'to become slimy'. — Deriv. *[з]гливілий, гливкий || глевкий,* (and deriv. based on the latter:) *глевтюк, глевтяк, глевчак, глев'як, глевтякуватий, глевко, глевкуватий, зглевіти.* — Syn. *ставати слизьким, клейким, змінятися під впливом бактерій в клейку масу з немилим запахом і жовтавою краскою.*

Based on PS. **gliva,* see глива.

глизявий, глизький 'gluey, sticky', ModUk. only. — Syn. *клейкий.*

Origin obscure; РССтоцький's, connection with PS. **glьzdati* 'to slide', cf. Slavia 5, 38, is inconvincible.

Гликерія see Глікера.

глимати 'to swallow, gulp' ModUk.; Po. *gleń* 'slice of bread', dial. *glonek, glanek.* — Syn. *глитати, ковтати.*

PS. **glem-ati* 'ts', IE. root ***glem-,* cf. Lith. *glemžiù, glemžti* 'to snatch up, scrape together; to crush, crease', Latv. *glemzt* 'to eat slowly', Lat. *glomus* 'clod, dumpling', OHG. *chlimban,* MHG. *klimben, klimmen,* ModHG. *klimmen* 'to climb', E. *climb,* etc.; Uk. *глимати* instead *глемати* under the influence of *глитати,* q. v.; re. Uk. verb cf.

РССтоцький Slavia 5, 38; re. Po. *gleń* cf. Berneker 1, 301, Sławski 1, 283; see also Kluge 179, Pokorny 360-361, a. o.

гли́на 'clay, lime', MUk. глиною (1516), глина (1596 Зизаній), гліны (1630), глина (XVII c.), за глину (1787); OES. глина; BRu. *глі́на*, Ru., Bu., Ma. *гли́на*, OCS. *glinьnъ*, SC. *glína*, Sln. *glína*, Cz. *hlína*, Slk. *hlina*, Po. *glina*, LoSo. *glina*, UpSo. *hlina*. — Deriv. *гли́нка, гли́нище, глине́ць, гли́нистий, гли́няний, -ик, гли́ня́стий,* compounds: *глино- би́тний, -ва́л, -ва́льня, -зе́м, -зе́мистий;* FN. *Гли́на, Глинайлю́к, Гли́нка, Гли́нський,* MUk. Глиньский (Kuraszkiewicz 162); GN. *Гли́ниця, Гли́нки, Гли́нна, Гли́нне, Гли́нники, Глинськ, Гли́нча, Гли́няна, Гли́нянець, Глиня́ни, Глиня́нка.* — Syn. *земли́ста, тонкозерни́ста поро́да землі́,* УРЕ. 3, 299.

PS. **glina* 'ts', IE. ***glī-nā* 'ts', cf. Gk. *glínē* 'ts', OIr. *glenim*, Cymr. *glynaf* 'ts', OHG. *klenan* 'to glue', Norw. *kleina* 'to smear', a. o.; see also глей, гливіти, глевіти, глист.

глину́ти = глитну́ти see глита́ти.

гли́пати, гли́пнути, Wd. also гли́піти (Франко 5, 482) 'to cast a look (glance)', MUk. глипаєши; глипа́нїє (1627 Беринда); Ru. dial. *глипа́ть* (Даль 1, 876). — Deriv. *гли́пання;* interj. *глип!* — Syn. *зи́ркати, бли́мати очи́ма, ки́дати о́ком.*

PS. **glipati, *glipnǫti* 'ts', IE. root ***ghlip- : **ghlib-*, cf. MHG. *glîfen* 'to look askew', *glipfen* 'to slip, slide', MLoG. *glepe, glippe* 'crack, split', Norv. *glîpa* 'to be open', Vasmer[2] 1, 413; inconvincible is its derivation from Gk. *glépō* 'I look', suggested by ts author, ИзвОРЯС. 12 : 2, 227, or from Scand., cf. Dan. *glippe* 'to cast a glance', Berneker 1, 304, Brückner KZ. 48, 193, РССтоцький 4, 87, a. o.

глист, Gsg. глиста́, Wd. гли́ста, Gsg. гли́сти 'investinal worm', MUk. глисты Npl. (XVII c.), отъ глистовъ (XVIII c.), глисти Npl. (XVIII c.); BRu. *гліст*, Ru. *глист*, SC. *glísta*, Cz., Slk. *hlísta*, Po. *glista*, dial. *glizda*, LoSo. *glist[w]a*, UpSo *hlista*, Plb. *gléista*. — Deriv. *глистівни́к, глистя́к, гли́сник, гли́стик, глистува́тий, глистогі́нний;* FN. *Гли́ста, Глисня́к.* — Syn. *слизи́стий хробак, що паразиту́є в організмі твари́н.*

PS. **glista* 'ts', root **gli-* ts as in **gli-na* see гли́на, гли́ва, гливіти, глей.

глита́ти, гли[т]ну́ти 'to swallow, gulp, gorge', ModUk.; BRu. *глыта́ць*, SC.-CS. *poglitati*, OPo. *pogłytać*, dial. *głytnąć*. — Deriv. *глита́ння, глита́й.* — Syn. *ковта́ти,* Деркач 90.

While Po. and SC. forms might be considered as iteratives of **glъtati*, Uk. *глита́ти* and BRu. *глыта́ць* represent rather an organic development of **glъtati*, see глот, глота́ти.

гли́ця 'pine-tree; needle (of a pine-tree); wooden needle (for stringing cabbage leaves); needle for making carpets (sieves); balustrade; thorn (of a tree); little bridge; cross piece (bar); round of a ladder; lean person', ModUk. only; in other Sl. forms based on ігли́ця, see ігла́. — Deriv. *гли́чка 'при́лад, яки́м в'я́жуть риба́льські сітки́'* (Нижнє Подністров'я, Дзендзелівський ЛБюлетень 6, 41). — Syn. *хво́я; го́лка шпилькового́ де́рева; го́лка для нани́зування капустя́ного ли́стя; голка для плеті́ння ки́лимів; балюстра́да; терен, місто́к; попере́чка; части́на крила́ вітряка́; щабе́ль у возові́й драби́ні.*

Derived from *ігли́ця (: ігла́)*, like *гра* < *ігра́*, *ще* < *іще́* etc., cf. Сімович 57-58.

Гліб PN. 'Hlib, Gleb', MUk. Gsg. Глѣба (1484 Пом'яник), Глебъ (1583 АКЖМУ. 53), OUk. Глѣбъ (XIV—XV c. Kuraszkiewicz 148), OES. name of Old Rus' princes in XI—XII c.: Глѣбъ (1068 inscription on Тмутаракань stone,

cf. Шахматов - Кримський 142), Гълѣбъ (1073 Ізб. Св.), Глѣбъ (1377 Лавр. 1, 57, a. o.); Ru. *Глеб*, Po. *Gleb*, etc. — Deriv. *Глібкó;* FN. *Глíбів;* OUk. Глѣбъко (1366 Kuraszkiewicz 148).

From ONor. *Gudleifr* 'pleasant to God', Соболевский РФВ. 64, 178, Vasmer RS. 6, 211, РССтоцький 4, 82, Matthews 140, Ґерус-Т. 62, a. o.

глíг, Gsg. глóгу, arch. глог, глŭог 'Crataegus Oxyacantha L. : hawthorn', MUk. глугъ колючій (XVII c.), OES. гложиє; BRu. *глог*, Ru. *глог*, Bu. *глог, глóгче*, Ma. *глог*, SC., CS. *glogъ*, SC. *glög, glòga*, Sln. *glòg*, Cz., Slk. *hloh*, Po. *głóg*, LoSo. *głog*, UpSo. *hłohonc*. — Deriv. *глогúн[ьк]а, глогíвка, глогóвий;* here also further f/e. variables: *глід*, Gsg. *глóду (: глодáти)*, with deriv. *оглíд, глодúна, глодóвий, гложúна; глíй*, Gsg. *глóй (: лій), глоїна; глот (: глотáти); лóга (: розлóгий), логúна, -úня, -úнька;* FN. *Глід, Логúна*. — Syn. *барúня, борúня, бояршиник,* Makowiecki 113 - 115.

PS. **glogъ* 'ts', IE. root ***glōgh- : **glәgh-*, cf. Gk. *glõxes* 'point', *glõssa, glõtta* 'tongue', ONor. *kleggi* 'gadfly', Bezzenberger - Fick BB. 6, 237, Meillet MSL. 8, 288, Peterson IF. 24, 250, Berneker 1, 306, Преображенский 1, 127, Trautmann 91, Pokorny 402, Шевельов 30; for other, less convincing, etymologies see Vasmer[2] 1, 414 and Sławski 1, 294 - 295.

глід see глíг.

глій see глíг.

Глікéра, Гликéрія, also Ликéра, -ря, Лукéра, -ря, PN. 'Hlikera, Lykera', MUk. Лукиріи, Лукыріи, Лукирѣи Gsg. (all in Пом'яник of 1484), Глvкéрія (1627 Беринда), OES. Гликерія; BRu. *Глікéра*, Ru. *Гликéрия, Гликéра*. — Deriv. *Глікéрка*. — Subst. MUk. *Сладостна* (1627 Беринда).

From Gk. *glykéra* 'sweet', Ґерус-Т. 48.

Глікéрій PN. 'Hlikerij', ModUk.; Ru. *Гликéрий*. — Deriv. *Глікéрійович, Глікéріївна*.

From Gk. *glykerós* 'sweet', see the preceding entry.

глікогéн 'glycogen', ModUk.; BRu. *глікагéн*, Ru. *гликогéн*, etc. — Deriv. *глікокóл, глікóли, гліколíза*. — Subst. *тварúнний крохмáль; речовинá печíнки, м'яснíв, легéнь, що виробляється з цýкру крóви і в сполýці з кислóтами утвóрює виногрáдний цýкор*, Орел 1, 211.

From Gk. *glykós* 'sweet', Орел 1, 211, Klein 1, 664, a. o.

глінтвéйн see ґлінтвáйн.

гліóма 'glioma, tumor of the brain, spinal cord', ModUk. — Subst. *пухлúна в ткaнúні центрáльної нервóвої систéми*, Орел 1, 212.

From Gk. *gliá* 'glue', Орел 1, 212, Klein 1, 661, a. o.

гліптогрáфія 'glyphography, process by which a raised plate suitable for printing is made from an etching', ModUk.; Ru. *глиптогрáфия* (since 1803). — Subst. *гліфогрáфія; наýка про різьбý на кáмені; наслíдування деревoрúтів ґальванíчним спóсобом*, Орел 1, 212.

Compounded of Gk. *glyptós* 'engraved' and *-graphíā* 'writing', Орел 1, 212, АкСл. 3, 135, Klein 1, 665, a. o.

глісéр see ґлісéр.

глiт Gsg. глóту, also глот, глотá Wd. 'crowd, crush, throng', first recorded in the XV c.(Срезневский 1, 520); Bu. *глóта*, SC. *glòta*, Sln. *glôta*. — Deriv. *глітнúй, глíтно*. — Subst. *юрбá, нáтовп*.

According to Срезневский, l. c., it represents OES. *гълота derived from гълка, голка 'noise, crowd', cf. also Berneker 1, 306 - 307; others equate it with Skt. *ganás*

'crowd', Фортунатов BB. 6, 218, Младенов 102, Георгиев 251; doubtful.

глобá 1. 'bent (curved) tree; iron wedge', ModUk.; Bu. *глобá*. — Deriv. *глóбити, з[а]глóбити, оглóблі, [о]глóблі*. — Syn. *попере́чна же́рдка, залі́зний клин*.

The word is connected with PS. **globiti* 'to hollow out', cf. Po. *głobić*, 'to press', *głabać* 'to embrance', Cz. *hlobiti* 'to strengthen'; IE. root ***gel- : **glə- : **glo-* 'to [com]press' cf. Lith. *glabóti* 'to hide', Lat. *glabât* 'to watch', OPr. *poglabū* 'pressed too heart' and in ablaut : Lith. *glėbti* 'to embrace', *glóbti* 'to cover', here also OHG. *chlâftra* 'length of the outstreched arms, fathom', MHG. *klafter*, ModHG. *klapter* 'fathom', AS. *clyppan*, E. *to clip* 'to embrace' etc.; Потебня РФВ. 5, 125, Meillet MSL. 14, 339, Berneker 1, 305, Trautmann 91 - 92, РССтоцький Slavia 5, 38, Zebrowski JP. 22, 177 - 182, Vasmer² 1, 413, Sławski 1, 291, Kluge 176 - 177, Pokorny 357 - 360, a. o.

глобá 2. 'troubles, cares, displeasure' ModUk.; Bu. *глóб[а]* 'fine', SC. *glòba* 'ts', OPo. *globa* 'troubles', dial. *za-głoba, za-głaba* 'sorrow, concern' (Berneker 1, 305). — Syn. *клóпіт, неприє́мність*.

The word is connected with *глобá* 1.; it continues the original meaning of IE. root ***gel- : **glə- : **glo-* 'to press, compress'; see the preceding entry.

глóбус see ґльоб.

глог see гліг.

глодáти 'to gnaw, nibble at', OES. гложд҄ѫштемъ Dpl. (XI c.); Bu. *глодáть*, Bu. *глóждя*, Ma. *глóда*, SC. *glòdati*, Sln. *glǫ'dati*, Cz. *hlodati*, Slk. *hlodat'*, Po. *głodać*, LoSo. *głodaś*, UpSo. *hłodać*, Plb. *glúvda*. — Deriv. *глодáння*, f/e. (from *гліг* :) *глід*, (influenced by *гóлод* :) *голодáтися* 'to become exhausted' (Желеховський 1, 145); FN. *Глодáн, Глодощу́к, Глóдський*. — Syn. *гри́зти, (шашіль дерево:) точи́ти*.

PS. **glodati* 'ts'; according to Holub-Kopečný 124, its root is connected with **glad-*, see глáдкий; yet, the majority of etymologists rejecting this explanation assume its connection with ONor. *glata* 'to destroy', cf. Berneker 1, 306, Brückner 143, Младенов 102, Vasmer² 1, 414, Sławski 1, 291, a. o.; inconvicibly Георгиев 251 (:o/p. formation).

глоди́на : глід, see гліг.

глóса 1. 'gloss; a commentary, explanation', MUk. ґлоза, ґлосса (1667); BRu. *глóса*, Ru. *глóсса* (since 1892), etc. — Deriv. *глосáрій, глосолáлія, глосолóгія*. — Subst. *нотáтка на берегáх рукóпису (стародáвнього) абó вставка в текст для ви́яснення незрозумі́лого слóва, що її додає́ читáч абó перепи́сувач*, Орел 1, 212.

From Gk. *glóssa* 'tongue, speech', Орел 1, 212, АкСл. 3, 138, Skeat 242, Klein 1, 662, a. o.

глóса 2. dial. 'fish : Platessa luscus' (Black Sea regions, Даль 1, 366), first recorded in the XIX c. — Subst. *ри́ба : Platessa luscus*.

From Gk. *glōssa* 'ts', Vasmer² 1, 414, see also the preceding entry.

глот 1. 'draught, gulp', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 144); Ru. *глот* (since 1704), OCS. deriv. only: *poglъštati*, Bu. *гълтък*, SC. *gût*, Sln. *gôlt*, Cz., Slk. *hlt*. — Deriv. *глотá, глóтка, глотáвий, глотáти* (Желеховський 1, 144). — Syn. *ковтóк*.

PS. **gъltъ* 'ts', IE. root ***gel- : **gᵘel- : *gᵘl̥-* 'to gulp' cf. Lat. *gula* 'throat' : *glūtiō* 'I gulp', and furthermore OHG. *chëla*, MHG. *kële*, ModHG. *Kehle* 'throat; channel, fluting', Berneker 1, 309, Walde-Hofmann 1, 613 - 613, Kluge 169, Pokorny 365, a. o.; as far as Uk. *глитáти : глотáти* is

concerned, the first one represents an organically developed form **glьtati (: tlьt- > tlyt-),* the latter one a secondary formation based on *глот.*

глот 2. see гліт.

глибо́кий Wd. see глибо́кий.

глужда́ння dial. 'corn-stalk' (Нижнє Подністров'я), first recorded in the XX c. (Дзендзелівський ЛБюлетень 6, 41). — Subst. *бади́лля кукуру́дзи, кукурудзи́нння.*

Origin obscure; perhaps it is a dial. deformation of **гложжа́ння,* cf. *гло́жжя* 'шипши́на, те́рня гло́ду' (from *гліг, глід,* q. v.).

глуз Gsg. глу́зу 'mockery, derision, jeering', ModUk. only. — Deriv. *глу́зи* Npl., *глузли́вий, -вість, -во, глузува́ти, -а́ння, глуздівно́.* — Syn. *глуми́тися, жартува́ти.*

The word seems to be an abbr. of *глузд,* see the following entry; evolution of meaning: 'wit → sagacity → humor → irony → mockery'.

глузд 'sense, wit, mind', MUk. чортовѣ глузди Apl. (XVII c.), къ первому... глузду (1714); BRu. *глуздьі,* Npl. 'brain', Ru. *глузд* 'mind' (? — Vasmer² 1, 416). — Deriv. *глузд́як, глу́здівний, глуздува́тий, безглу́здий, -дя,* Wd. *глуздува́ти* (Желеховський 1, 144), here also abbr. *глуз* see the preceding entry; MUk. глудзуй (XVIII c.). — Syn. *толк, розсу́док,* Деркач 49; MUk. мо́зок, ро́зум, тям, Тимченко 530.

PS. **gluzdъ* 'ts', IE. root ***gleu̯ǵ- : gleǵ-* 'smart, sly, cunning', cf. MHG. *kluoc* 'fine, prudent, sly', LoG. *klôk,* Du. *klock* 'prudent, brave', ModHG *klug* 'knowing, prudent, shrewd', Scand. *klókr* 'prudent, cunning'; no other clues to further cognates can be discovered, Kluge 181, Pokorny 357-358; the etymologies of Berneker 1, 309, Vasmer² 1, 416

(:Goth. *glaggwō* 'exactly', or Norv. *klyse* 'slime clump') are carrying little or no conviction.

глум 'scorn, derision, jest, joke' MUk. глум (1596 Зизаній), глу́мъ (1627 Беринда), на глумъ (XVIII c.), OES. без глоума (XII c.), глоумъ (XIII c.); BRu., Ru., Bu. ts, OCS. *glumъ, bezъ gluma,* SC., Sln. *glúma,* OCz. *hluma* 'histrio', Po. dial. *glum* 'mistreatment'. — Deriv. *глуми́ти[ся], глуми́льник, глумли́вий, -вість, -во,* Wd. *глуми́тель, глу́млення, глумува́ння, глу́мно* (Желеховський 1, 144); MUk. глумили (XVIII c.), поглумлю́ся (1596 Зизаній), глумлюся, глумя́хся (1627 Беринда), OES. глумимъ (1263), глоумять (XII c.), глумяться, глоумления (XI c.), глумьливыи, глумьника (XIV c.), глумьно (1073 Ізб. Св.), глумьствено (XIV c.), глоумьца (1280). — Syn. *насмі́шка, на́сміх, по́сміх; (в обра́зливій фо́рмі:) нару́га, знуща́ння, збиткува́ння;* MUk. подражнене́ (1596 Зизаній), подражненє, смѣх, жарт (1627 Беринда).

PS. **glumъ* 'ts', IE. ***ghloumos,* root ***ghlou- : **ghleu-* 'to be merry', cf. Gk. *xleúē* 'joke', OIc. *glȳ* 'happiness', and with *-m-* extension OIc. *glaumr* 'shout of joy', AS. *glēam* 'joy, exultation', MHG. *glumen* 'to tremble', Berneker 1, 308, Trautmann 91, Pokorny 451, a. o.; see also the following entry.

глу́пий 'stupid, dull, simple', MUk. глу́пый (1596 Зизаній), глупъ, глу́пый (1627 Беринда), глупый (XVIII c.), OES. глоупыхъ Gpl.; Ru. *глуп, глу́пый,* Bu., Ma. *глуп,* SC., Sln. *glūp,* Cz. *hloupý,* Slk. *hlúpy,* Po. *głupi,* LoSo. *głupy,* UpSo. *hłupy,* Plb. *glüpé.* — Deriv. *глу́по, глупота́, глу́пість, глу́пощі, глу́пство, оглупі́ти, доглу́патися,* dial. *о́глуп,* Wd. *туп[т]а́к, глупе́й, глупта́вий, глупува́тий* (Желеховський 1, 144-145); MUk. глоупче Vsg. (XVI—XVII c.), глуп'цѣ Npl. (XVIII c.), глупа́че Vsg. (XVIII c.), глупость (1596 Зизаній), глу́пост (1627), глу́пство (1596 Зизаній, 1627 Беринда), глупе (XVII—XVIII

с.), глупѣю (1627 Беринда), глупѣли (XVII с.). — Syn. *що не має розуму, дурний, нерозумний, немудрий, нерозсудний,* Тимченко 531; MUk. юрод, дурен, блазенъ (1596 Зизаній), буй, юрод, дурень, дурный; безуменъ: дуренъ (1627 Беринда); сліпий (Чижевський AUA. 2, 329).

PS. **glupъ[jь]* 'ts', IE. root ***ghleu-* 'to be merry' as in *глум,* q. v., Младенов JA. 36, 116 - 135, Brückner KZ. 45, 299; 48, 186, Specht KZ. 68, 123, Machek LF. 69, 248 - 249, Trautmann 91, Sławski 1, 296 - 297, Георгиев 252, Pokorny 451, a. o.; see also йолоп.

глухий 'deaf, hard of hearing; surd, toneless', MUk. глухій (XVII с.), бувъ калѣка, дуже глухъ (1753), нѣмий и глухий (XVIII с.), OES. глоусии Npl. (XI с. Остр. єв.), глоухъ (XI с.), глухіе Npl. (1393), глухое цесарьство (XIV с.); BRu. *глухі,* Ru. *глух[ой],* OCS. *gluxъ,* Bu. *глух,* Ma. *глув,* SC. *glûch, glûhī,* Sln. *glûh,* Cz., Slk. *hluchý,* Po., LoSo. *głuchy,* UpSo. *hłuchi,* Plb. *gläuchė.* — Deriv. *глухо, глухан[я], глухавка, глухар, глухиня, глух[о]ман[ь], глухуватий, -тість, приглухуватий, -тість, глухенький, глухота, глухувати, [о]глухнути, глухо-німий, -німота, -море,* here also : *глуш, глушення, глушець, глущина, [за-, о-, при-]глушити, [за-, о-, при-]глушувати, глушитися, -итель, [о]глушіти, -іння, глушко, глушман[ка], глушмень.* Wd. *глушник, глуш[к]а, глушиця;* MUk. на глуханю (XVIII с.), глухо (XVII—XVIII с.), глухость (XVII—XVIII с.), глухота (XVIII с.), глухоаспидскія Apl. (XVIII с.), глуховертъ (XVIII с.), глушокъ (XVIII с.), глушити (XVIII с.), глушѣти (XVII с.); FN. *Глухий, Глух[м]ан, Глуханюк, Глушко[в], Глущенко;* GN. *Глухів[ці], Глушець, Глушиця, Глушки, Глушківка, Глушківці, Глушковецька.* — Syn. *беззвучний, безгучний, безшумний; безлюдний,* Деркач 20, 50; *що не чує; що не хоче слухати,що не звертає уваги; далекий від людського го-*

мону, тихий, безлюдний; (про ніч :) глупа, Тимченко 531 - 532.

PS. **gluxъ[jь] 'ts',* IE. ***glou̯-so-,* cf. (:apophonic ***glu-)* Lith. *glusnùs* 'obedient', *glùšas* 'stupid', *glúšti* 'to become stupid', Fraenkel KZ. 70, 132 - 133, and his ED. 1, 159; the basic meaning would be 'hearing' → 'attentive' → 'deaf', cf. Sławski 1, 296; according to Machek 133, the word is connected with Lith. *klùsas* 'hard of hearing', *klausýti* 'listen', with orig. meaning "one desirous to hear'; equally inconvincible is its derivation from PS. **glъx-,* cf. OCS. *oglъxnǫti* 'to become deaf', Vaillant RES. 22, 43 - 44, the root **glъx-* being merely an apophonic variable of **glux-,* cf. Berneker 1, 309.

гляба see гіяба.

глядіти, dial. гледіти, гледати 'to look at, gaze, contemplate, watch; to search, supervise', MUk. глядѣти (1480), глядѣти (1648), глядят (1669), глядить (XVIII с.), не гляди, не глядит, глядѣть (XVIII с), OES. глядаємь (XI с.), глядати, глядая, глядя (XII с); BRu. *глядзець,* Ru. *глядеть.* OCS. *ględati,* Bu., Ma. *гледа,* SC. *glèdati,* Sln. *glę'dati,* Cz. *hleděti; hledati,* Slk. *hľadieť,* Po. *doglądać,* OPo. *ględać,* LoSo. *glědaś,* UpSo. *hladać,* Plb. *glõdal.* — Deriv. *глядач, -ка, глядіння, глядило, глядка, глядько, -ка, глядь, глядівний, глядітися;* here also durative forms, *глянути, виглянути, за-, по-, при- глянути[ся],* Wd. *глядний,* MUk. гляженіє (XVI с.), глядилище (XVIII с.), глядѣти ся (XVIII с.). — Syn. *дивитися, доглядати,* Деркач 50; *роздивлятися;* MUk. *дізнаватися якого віку кінь; пильнувати,* Тимченко 532; dial. *шукати.*

PS. **ględěti, *ględati* 'ts', IE. root ***ghlend[h]-* 'to be bright, brilliant; to see, behold, observe', cf. Latv. dial. *glendi* 'seek, search for', OIr. *as- gleinn* 'he teaches', *glése* 'shining', Bret. *glein* 'clear', MHG. *glinzen* 'to shine', Mod-

HG. *Glanz* 'lustre, splendour', Sw. *glindra* 'to glitter', etc.; orig. meaning of the verb was 'to search, watch'; Berneker 1, 302-303, Преображенский 1, 129-130, Trautmann 92, Kluge 120, Brückner 141, Machek 130, Sławski 1, 152, Pokorny 431, a. o.; Uk. *гледіти* represents a dial. development of PS. **ględěti* with *-ę* developed into *-e* in unstressed position, cf. Жилко 142; durative form *глянути* and deriv. from **гляднути* < PS. **ględnǫti* 'ts'.

глянець, глянс see ґлянс.

глянути : глядіти.

глянц see ґлянс.

гм! interj. 'hem!, h'm!, ahem!', ModUk.; BRu., Ru. ts, SC. *hm!*, Cz., Po. *hm!*. — Deriv. *гму!, гмукати, -ання, гмукнути, -ення.* — Syn. *хм!*

An o/p. orig. interj. known to other IE. languages as well, cf. Skt. *hum!, hūm!*, Lat. *hem!*, Fr. *hem!*, Sw. *hm!*, ModHG. *hm! hm!*, etc. cf. Schwentner 16, Sławski 1, 421.

гму! see the preceding entry.

Гнат, arch. Ігнат, Ігнатій PN. 'Hnat, Ihnat, Ignatius', MUk. Игнатіа. Gsg., Игънатіа Gsg., Игната Gsg. (1484 Пом'яник), OUk. Гнатовых (XIV—XV c. Kuraszkiewicz 162), BRu. *Гнат, Ігнат*, Ru. *Игнат, Игнатий*, OCS. *Igъnatijь, Ignьatijь*, Po. *Ignacy*. — Deriv. *Гнатівна, Гнатович, Гнатко, Гнатик, Гнатечко, Гнаточко, Гнатусь, Гнатьо; Ігнатко, Ігнась, Ігнашко, Ігнатович, Ігнатівна, Ігнатієвич, Ігнатіївна;* FN. *Гнат, Гнатко, Гнатейко, Гнатів, Гнатович, Гнатенко, Гнатченко, Гнатиєвич, Гнатикевич, Гнатишин, Гнатківський, Гнатчук, Гнатюк, Гнатьо, Гнащенко* (= Г. Джурик-Журенко, Тулуб 230); GN. *Гнатівка, Гнатівці, Гнатків[ці], Ігнатівка, Ігнатопіль.*

From Lat. *Ignatius* 'fiery' (: *ignis* 'fire'), in New Testament the name of a child, used by Jesus to illustrate pure innocence and goodness, Ґерус-Т. OnUVAN 30, 58.

гнати, жену, -еш 'to drive (away, out), chase (away); to pursue; to run swiftly; to distil (of liquor); to squander (of money)', MUk. женучи (1564), женет (XVII c.), гнано, гнати (XVII c.), гнать (XVIII c.), гнати (XVIII c.), OES. женома, женомо (XI c.), гънаша (XI c. Остр. єв.), гнати; BRu. *гнаць*, Ru. *гнать*, OCS. *gъnati (ženǫ)*, SC. *gnäti*, Cz. *hnáti*, Slk. *hnať*, Po. *gnać*, LoSo. *gnaś*, UpSo, *hnać*. — Deriv. *гнатися, гнаний, вигнати, вигнання, ді-, до-, за-, зі-, на- піді-, пі[до]-, п[р]о-, при- гнати,* see also *гонити;* MUk. гнатися (XVII—XVIII c.). — Syn. *їхати, мчати, переслідувати*, Деркач 50; *гонити, бігти у слід, поспішати*, Тимченко 533.

PS. **gъnati, ženǫ* 'ts', IE. root ***guhen-* 'to beat; drive away while beating', cf. Lith. *giñti, genù*, Latv. *dzìt, dzinu*, 'ts', Skt. *hán-ti* 'he beats', Ht. *kuenzi* 'ts', Gk. *theínō* 'I kill', Lat. *dēfendere* 'to protect, defend', *offendere* 'to push, offend', etc.; Преображенский 1, 130, Trautmann 85, Fraenkel 152-153, Brückner 146, Mikkola 1, 71, Machek 133, Vasmer[2] 1, 419, Sławski 1, 299, Pokorny 493, a. o.; see also гонити, жати.

гнейс see ґнайс.

гнести, гнету, -теш, Wd. 'to press, oppress', MUk. гнести (1692), OES. гнєтоть (XI c. Остр. єв.), гнестися (XI c.); BRu. *гнясці*, Ru. *гнести*, dial. *гнесть*, OCS. *gnesti*, SC. *gnjèsti*, Sln. *gnjésti*, Cz. *hnísti*, OCz. *hnésti*, Slk. *hniesť*, Po. *gnieść*. — Deriv. *гніт*, Gsg. *гнету;* yet, *гніт* Gsg. *гніту* from *гнітити*, Wd. *гнідити* — an iter. form : *гнести;* based on the latter are *пригнітити, пригнітати, пригнічувати*, and deriv. *гнітуха, гнітючий, -че, -чість*, MUk. гнѣтити (XVIII c.), гнѣтати (XVIII c.). — Syn. *при-*

гинáти, придýшувати, пригнóблювати, Тимченко 534, 538.

PS. **gnesti, *gnetǫ* 'ts', IE. root ***gnet-* : ***gen-* 'to press', cf. OHG. *chnëtan,* MHG. *knëten,* ModHG. *kneten* 'to knead', AS. *cnëdan,* ME. *cneden,* E. *knead;* Scand. has only apophonic *knoda* pointing to (an assumed) Goth. **knudan* 'ts'; here also OPr. *gnode* 'trough'; Miklosich 67, Berneker 1, 311-312, Преображенский 1, 131, Brückner 147, Trautmann 93, Sławski 1, 304, Kluge 182, Pokorny 370-371, a. o.

гнúда 'nit' MUk. гниди Npl. (XVII—XVIII c.); BRu. *гнiда,* Ru. *гнúда* (since 1704), Bu. ts, SC. *gnjȉda,* Cz. *hnida (hnída),* Slk. *hnida,* Po., LoSo. *gnida,* UpSo. *hnida,* Plb. *gneidói* Npl. — Deriv. *гнúдка, гнúдний.* — Syn. *яйцé вóшi.*

PS. **gnida* 'ts', most probably derived from root ***gni-* ts as in *gniti,* see гнúти; for other, less persuasive, etymologies see Berneker 1, 313, Vasmer[2] 1, 421, Sławski 1, 303.

гнúпель Wd. 'knot, bundle', first recorded in the XX c. (Шелудько 1, 28). — Subst. *вýзол, бант.*

From ModHG. *Knüppel* 'ts', РССтоцький 4, 232; less convincing is its derivation from ModHG. *Knebel* 'gag', cf. Шелудько, l. c.; see also кнéбель.

гнистú see the following entry.

гнúти, seldom гнистú, гнию, гниéш 'to rot', decay', MUk. гнити (XVII c.), гнило бъ (1778), гнити (XVIII c.), OES. гнити; BRu. *гнiць,* Ru. *гнить,* OCS. *gniti,* Bu. *гнúя,* Ma. *гнúе,* SC. *gnȉti,* Sln. *gníti,* Cz. *hníti,* Slk. *hnit',* Po. *gnić,* LoSo. *gniś,* UpSo. *hnić,* Plb. *gnóela.* — Deriv. *вúгнити, до-, за-, зi-, зо-, пере-, пiд[о]-, п[р]о- гнúти,* along with iter. forms *ви-, до-, за-, зi-, зо-, пере-, пiд[о]-, п[р]о- гнивáти,* here also: *гнилúй, вúгнилий, вiд-, зо-, пере- гнúлий, гнилéнький, гнилúчити[ся], угнилúчувати, гнилéць, гнилéча, гнилúзна, гнилúця, гнилúчка, гнилúччя, гнúлка, гнилля́, гнилýша, гнилю́чий, -чка, -чóк, гниля́к, гнилятина, гнилúччя, гниль, гниття́,* and compounds : *гнило- бóкий, -водь, -крiв'я,* MUk. гнилéцъ (XVII c.), гнилость (XVII—XVIII c.), гнилый (XVII—XVIII c.), гнилякъ (XVIII c.); see also гнúда, гноїти, гнiй. — Syn. *розкладáтися, псувáтися, розпадáтися через хемíчнi процéси,* Тимченко 535.

PS. **gniti, *gnъjǫ* 'ts', IE. root ***ghnei-* : ***ghen-* 'to rub, powder, grind', cf. Latv. *gnīde* 'wiped, rubbed skin', Gk. *χνίει* 'it drizzles, breaks in pieces', AS. *gnīdan* 'to rub', OHG. *gnītan* 'to wipe', MHG. *gnīst* 'ground', OIc. *gnīsta tönnum* 'to chatter with one's teeth', Tirol. *Gneist* 'scraped thing', etc., Преображенский 1, 131, Brückner 147, Vasmer[2] 1, 421-422, Sławski 1, 302-303, Pokorny 437, Шевельов 209, a. o.; Uk. гнистú is a secondary formation with -c- analogical to such verbs as *гнéсти, вестú, плестú,* etc.

гнiв 'anger, wrath, passion', MUk. гнѣвъ (XVI—XVIII c.), гневъ (1583), OES. гнѣвъ; BRu. *гнеў,* Ru. *гнев,* OCS. *gněvъ,* Bu. *гняв,* Ma. *гнев,* SC. *gnjȅv,* Sln. *gnev,* Cz. *hněv,* Slk. *hnev,* Po. *gniew,* LoSo. *gniw,* UpSo. *hněw,* Plb. *gnewóy.* — Deriv. *гнiвний, -но, -нiсть, гнiвлúвий, -вiсть, за-, по- гнiвати[ся], [за]гнiвúти[ся],* MUk. гнѣванье (XVI c.), гнѣватися (XVII—XVIII c.), гнѣвит (XVIII c.), гнѣвливе (XVIII c.), гнѣвливый (XVII—XVIII c.), гнѣвливость (XVII c.), гнѣвный (XVII—XVIII c.); GN. *Гнiвáн.* — Syn. *вúщий стýпiнь роздратувáння, нестрúманости прóти кóго,* Тимченко 536; MUk. врáжда : ворогова́нье... неприя́знь, ненáвисть (1627 Беринда).

The word is usually connected with **gniti,* see гнúти, Miklosich 68, Berneker 1, 313, Преображенский 1,133, Brückner 147, Vasmer[2] 1, 420, a. o.; less persuasive is the ety-

mology of Kořinek LF. 61, 53 - 54, deriving it from **gnětiti*, see гнéсти, followed by Holub-Kopečný 125, Machek 134, a. o.; inconvincible is also the explanation of Vaillant RES. 46, 97 - 98, connecting **gněvъ* with root **zně-* in such words as OCS. *znojь* 'heat', Ru. dial. *зне́[я]ть, зни́ять* 'to burn without flame'.

гніди́й, Wd. гнíдий, 'bay', MUk. за коніа... гнѣдого (1680), гнѣдый (1739), OES. гнѣдыи (1391 - 1428); BRu. *гняды́,* Ru. *гнедо́й,* SC. *gnjêd* 'name of ox', Sln. *gnêd* 'kind of grape', Cz. *hnědý,* Slk. *hnedý,* Po. *gniady.* — Deriv. *гніда́н, гнідко́, гніду́ля;* here also *гніди́ти* instead of *гніті́ти,* see гнéсти; FN. *Гніде́нко;* GN. *Гні́дин, Гніди́нці.* — Syn. (про масть коня́чу:) *що ма́є шерсть близьку́ до бруна́тної на ко́лір,* Тимченко 537.

Etymology uncertain; according to Berneker 1, 312, it is connected with Gk. *knissa* 'exhalation, vapour, haze', Lat. *nīdor* 'vapor', OIc. *hniss* 'smell, odour'; Kořínek LF. 61, 43 - 54, wants to see it related to **gnětiti* (see гнéсти) and **gniti* (see гни́ти); some etymologists connect it with **gnida* (see гни́да), Nehring - Schrader 1, 161; most probably it is a PS. neologism patterned on PS. **blědъ* (see *блі́ди́й),* **sědъ* (see *сіди́й),* etc., cf. Sławski 1, 301.

гніздо́ 'nest, aerie, nidus; kin, tribe', MUk. от... гнѣзда (1458), зъ гнѣздомъ (1518), гнѣздо́ (1627 Беринда), гнѣздо (XVIII c.), OES. гнѣздо; BRu. *гняздо́,* Ru. *гнездо́,* OCS. *gnězdo,* Bu. *гнездо́,* Ma. *гне́здо,* SC. *gnijèzdo, gnezló,* Sln. *gnězdo,* Cz. *hnízdo,* Slk. *hniezdo,* Po. *gniazdo,* LoSo. *gnězdo,* UpSo. *hnězdo,* Plb. *gńözdö.* — Deriv. *гніздéчко, гнізді́вка, гніздю́к, гніздува́ти, -а́ння, [за]гнізди́ти-[ся], загні́жджуватися;* FN. *Гніздо́вський,* GN. *Гнізди́ще, Гнізди́чів, Гнізди́чна.* — Syn. *кубло́, приміще́ння, що ро́блять пта́хи, щоб кла́сти я́йця; рід, плем'я,* Тимченко 537; MUk. ны́рище : с пѣску́ домо́къ, я́мка (1627 Беринда).

PS. **gnězdo* 'ts' is generally connected with Lith. *lìzdas,* OPr. *liscis* 'nest', Skt. *nīda-s* 'lair of animals; dwelling', OIr. *net* 'nest', Lat. *nīdus (<*nizdús)* 'nest', OHG. *nëst,* ModHG. *Nest,* E., Du. *nest,* Goth. **nista-* is wanting; the form ***nizdo-* is properly a compound of the root ***sed-* 'to sit, seat oneself' and the verbal particle ***ni-* preserved in Skt. *ni* 'down'; ***nizdo-,* from *ni- sedo-,* therefore, means 'place of settling'; in Lat. and G. *nīdus* and *nest* assumed a special meaning 'bird's nest'; PS. **gnězdo* with initial g- seems to be abnormal and is wanting persuasive explanation, cf. Berneker 1, 313, Vasmer[2] 1, 420, Vaillant RES. 18, 76 and GC. 1, 92, Walde KZ. 34, 508, Trautmann 199 - 200, Fraenkel 383, Kluge 250, Sławski 1, 302, Pokorny 769, 887, Шевельов 112, a. o.

гній 'manure, dung, cow dirt, pus, matter', гною Gsg. (1577), MUk. гной (1627 Беринда), гнуй (XVII—XVIII c.), OES. гноимь Isg. (XI c. Остр. єв.), гнои (ibid.); BRu. *гно́й,* Ru. *гно́й,* OCS. *gnojь;* Bu., Ma. *гно́й,* Sc. *gnôj,* Sln. *gnôj,* Cz. *hnůj,* Slk. *hnoj,* Po. *gnój,* LoSo. *gnoj,* UpSo. *hnój.* — Deriv. *пере-, по-, про-, гні́й, ви́гнойка, гні́йни́к, гно́єння, гної́вка, гної́вня, гної́ння, гно́їсько, гно́їще, гнойови́й, -ви́к, -ви́ця, гноячо́к, гноя́к[а], гнойови́сько, гноя́нка, гноя́рня, прогно́їна, гні́йли́вий, гні́йни́й,[про-] гно́їстий, гнойови́й, гноюва́тий, гнояни́й, ви́гноїти-[ся], з[а]-, на-, під-, по-, про-, роз-, у-, гно́їти[ся], ви-, під-, роз-, у- гно́ювати[ся], гноє-ви́дний, -виді́льний, -віддільний, -ї́дка, -крі́в'я, -поді́бний, -розкида́ч, -тво́рний, -те́ча, -точи́вий, гноївкозбира́ч,* MUk. от гноища (XVIII c.), гноиный (XVIII c.), гноіовой (XVIII c.), гноити (XVI—XVIII c.), гноєвидный (1600), гноеминитый (XVII c.); GN. *Гні́йно.* — Syn. *густи́й плин, що тече́ з чи́рки або́ ра́ни; кал, лайно́,* Тимченко 535; *не́чисть, зі́псу́та, зі́псо́вана речови́на.*

PS. **gnojь* 'ts', with root being an apophonic variation of *gniti,* see гнúти.

гніт 1. **гнітúти** see гнéсти.

гніт 2. see ґніт.

гнобúти, dial. also гньобúти, гонóбúти (Желеховський I, 146 - 147) 'to oppress, plague; to arrange properly, satisfy', ModUk.; Ru. dial. *гонóбить* 'to collect', Sln. *gonobíti* 'to destroy, spoil', Cz. *hanobiti,* OCz. *hanubiti* 'to lie; to treat badly', Po. *gnębić* 'to oppress' (since the XV c.: *gnąbić).* — Deriv. *[при-] гнóблений, -ння, при- гнобúти, пригнóблювати, -ання, гнобúтель[ка]; гонóба.* — Syn. *гнітúти, пригнітáти.*

Origin obscure; some linguists connect it with PS. *gonъ* (see *гін, гонúти),* Osten-Sacken IF. 26, 322 - 323, Vondrák 1, 604, Brückner 134, Kiparsky 1, 175; according to Berneker 1, 327, it is related to OIc. *knefill* 'stick', OHG. *knebil* 'crossbeam', ModHG. *Knebel* 'branch, peg', etc.; most persuasive etymology is offered by Ostrębski in ZfslPh. 33, 316 - 318, deriving it from secondarily nasalized roots **gonb- : *gnob- : *gnonb- : *gonob- : *gъnob-* 'to make efforts', IE. root ***ghabh-* 'to take'.

гнóєння, гноїти see гній.

гносеолóгія 'gnoseology', ModUk.; BRu. *гнасеолóгія,* Ru. *гносеолóгия* (since 1892), etc. — Deriv. *гносеологíчний.* — Subst. *теóрія пізнáння світу; частúна філосóфії про джерéла, можлúвості, зáсоби та мéжі пізнáння світу,* Орел 1, 213.

From Gk. *gnósis* 'knowledge' and *lógos* 'one who speaks (in a certain manner); one who deals (with a certain topic)', Орел 1, 213, АкСл. 3, 183, a. o.

гнóстики 'gnostics', ModUk.; BRu. *гнóстык,* Ru. *гнóстик* (since 1838), etc. — Deriv. *гностицúзм.* — Subst. *філóсофи пéрших вікíв християнства, що хотíли поєднáти християнство з юдéйством та поганством.*

From Gk. *gnostikós* 'good at knowing', Орел 1, 213, АкСл. 3, 183, Skeat 243, a. o.

гном, Wd. ґном 'gnome, kind of sprite', ModUk.; BRu., Ru. *гном.* — Subst. *підзéмний дух.*

From Gk. *gnṓmē* 'mind, judgement, intelligence; maxim, opinion' — *gnomes* were supposed to be intelligent beings, Skeat 243, Klein 1, 665, a. o.

гнóма 'gnome, moral maxim', ModUk., BRu., Ru. ts. — Deriv. *гномíчний.* — Subst. *корóтке мýдре рéчення,* Бойків 112.

From Gk. *gnṓmē,* see the preceding entry.

гнуздá 'bridle', ModUk. only; re. other Sl. cognates see уздá. — Deriv. *гнуздéчка, [за]гнуздáти, -áння.* — Syn. *уздá.*

The word seems to be a blending of *гнýти* and *уздá,* see s. vv.

гнýсний arch. 'foul, vile, infamous', MUk. гнюсного Gsg. (XVI c.), гню́сный (1627 Беринда), в гнюсных грѣхах (XVIII c.), гнусное (XVIII c.); BRu. *гнюсный,* Ru. *гнýсный,* OCS. *gnusьnъ : gnǫsьnъ,* Bu. *гнýсен,* SC. *gnûsan,* Cz., Slk. *hnusný,* Po. *gnuśny,* dial. also *gniusny* (Brückner 147). — Deriv. MUk. гнусъ (XVIII c.), гнюсность (XVI—XVIII c.), гнюснѣю (1627 Беринда), гнюсъ (XVI—XVII c.). — Syn. *бридкúй, гидкúй, розпýсний; ледáчий, лінúвий, неохáйний;* Тимченко 538; MUk. мягкїй : гню́сный, нéмощный (1627 Беринда); гнюсный - унилый, немощный, небрегій, малодушный, мягкій (XVII c. Синонима 144).

PS. **gnusьnъ[jь]:*gnǫsьnъ[jь]* 'ts', IE. root ***ghneus-: **ghen-* 'to rub',cf. Lith. *gniūsai* 'worms', Gk. *xnáuō* 'I rub', OIc. *gnúa* 'to rub, grind', etc., Berneker 1, 314, Младенов

103, Vasmer² 1, 422, Sławski 1, 305 - 306, Pokorny 436 - 437, a. o.

гну́ти 'to bend, curve, inflect, flex', MUk. золотыхъ пять гненыхъ (XVIII c.), гнутыми Ipl. (1746), OES. гънулъся (XIII c.); BRu. *гнуць,* Ru. *гнуть,* OCS. *gъnǫti,* Bu. *гъна,* Ma. *пре́гне,* SC. *nàgnuti,* Sln. *gániti,* Cz. *hnouti,* Sl. *hnút',* Po. *giąć,* LoSo. *gnuś,* UpSo. *hnuć.* — Deriv. *гну́тися, гнуття́, гну́тий, гну́чий, гнучки́й, гну́чкість, -ко, ви́гнути, віді-, за-, зі-, на-, пере-, піді-, п[р]о-, розі-гну́ти,* along with iter. forms *ви-, від-, з[а]-, на-, пере-, під-, п[р]о-, роз- гина́ти,* MUk. гну́чий (XVIII c.). — Syn. *скру́чувати; (додо́лу:) хили́ти, нахиля́ти, кло-ни́ти,* Деркач 50.

PS. **gъnǫti* < **gъbnǫti* 'ts', IE. root ***ghub[h]-: **gheub[h]-* 'to bend, move', cf. Latv. *gubstu, gubt* 'to bend down', *guba* 'pile', Lith. *gubúotis* 'to interlace, interwine', *gubà* 'hay - stack', *dvigubas* 'twofold', OPr. *dvigubbus* 'two-fold', see also гі́нути, губи́ти; Berneker 1, 366 - 367, Trautmann 100 - 101, Vaillant RES. 22, 13 - 14, Fraenkel 140, 174, Vasmer² 1, 422 - 423, Sławski 1, 274, Pokorny 450; re. loss of *b* before *n* in Sl. cf. Шевельов 193.

гню́питися Wd. see хню́питися.

го dial. for його́, apparently through stages: його́ > *йго́ > го.

го! interj. expressing surprise: 'oh', MUk. го (XVIII c.); BRu. Ru. *го!,* SC. *hȍ!,* Cz. *ho!,* Po. *ho!.* — Deriv. *го-го!, ого́!, ого-го́!, го́кати, -ання.* — Syn. *о!*

A primitive interj. known to other IE. languages as well, cf. Skt. *hó!,* Lat. *ho!,* E. *ho!,* ModHG. *ho!,* Schwentner 19 - 20, Rozwadowski JP. 5, 131, Sławski 1, 422, a. o.

гобеле́н see ґобле́н.

гобе́лки Npl. dial. for габе́лки, see габе́л[ь]ок, га́блі.

го́берляйтман Wd., also оберльо́йтнант (Стрий) 'first lieutenant, major', first recorded in the XX c. (РССтоцький 4, 205). — Subst. *ста́рший лейтена́нт.*

From ModHG. *Oberleutnant* 'ts', РССтоцький, l. c.

го́бершт, Wd. also о́берст 'colonel', first recorded in the XX c. (РССтоцький 4, 205). — Subst. *полко́вник.*

From ModHG. *Oberst* 'ts', РССтоцький, l. c.

гобза́, dial. also габз[а́] see хабз[а́].

гобзува́ти arch. 'to be rich', MUk. гобзу́ю (1627 Беринда), OES. гобзованіе, гобьзують (XIV c.); Ru. dial. *гобза́* 'wealth', OCS. *gobьzevati, gobьziti,* OCz. *hobezný* 'rich', FN. *Hobza.* — Subst. *бу́ти бага́тим.*

From OCS. *gobьzevati* 'ts' which, in turn, comes from Goth. *gabigs, gabeigs* 'rich', Berneker 1, 316, Брандт РФВ. 22, 120, Kiparsky 1, 198 - 199, Vasmer² 1, 423, Sadnik - Aitzetmüller 237, РССтоцький 4, 45, a. o.; in Uk.: „вероятно это слово просто перенесено Кулишом из ц.-славянского перевода псалма: Колесница Божія тмами темъ, тысяща гобзующихъ", Грінченко 1, 295.

гобистя́, гобістя́ dial. see обійстя́.

гобі́д dial. for обі́д.

гобла́ти Wd. 'to scrape', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 146). — Deriv. *гоблюва́нка* (Lk. Верхратський 2, 404), *го́бля* (Желеховський 1, 147). — Subst. *скобли́ти.*

Most probably derived from Slk. *hobel'* 'plane', see ге́мбель.

гоблюва́нка Lk. see the preceding entry.

го́бо, го́вбо AmUk. 'hobo', first recorded in 1928 (Жлуктенко 122). — Subst. *мандрі́вний робітни́к, бродя́га.*

From E. *hobo* 'ts', Білаш 186, Жлуктенко 122.

гобо́й 'hautboy, kind of musical instrument', ModUk.; BRu. *габо́й*, Ru. *гобо́й*, etc. — Deriv. *гобої́ст*. — Subst. *музи́чний інструме́нт сере́днього між фле́йтою й кларне́том то́ну*, Орел 1, 213.

From Fr. *haut* 'high' and *bois* 'wood', Орел 1, 213, Skeat 264, Klein 1, 708, a. o.

го́болок SoCp. see о́болок.

го́бортка Wd. = обго́ртка, see горну́ти.

гов! interj. 'wha!, stop!, hold!', ModUk. — Deriv. *гов!-гов!*, *го́вкати*, *-ання*, *го́вкнути*, *го́вкнення*. — Syn. *стій!*, *стань!*

According to РССтоцький 3, 149, it comes from Rm. (without reference to Rm. word, perhaps *hu?*, Cioranescu 407); more persuasive is its connection with interj. *го!*; AmUk. *гов!* is derived from AmE. *whoa!*, Білаш 186.

го́вад Wd. see о́вад.

гова́н! AmUk. see ґова́н.

го́вбо AmUk. see го́бо.

го́вбур dial. 'whirl', first recorded in the XX c. (Грінченко 1, 296). — Subst. вир.

Origin obscure; the second part of the compound *-бур* seems to be derived from бу́ркати, cf. such words as *бурча́к* 'murmuring brook', *бурли́ти* 'to boil', etc.

го́вда, го́вдя Wd. 'open ground', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 147). — Subst. *пуста́ земля́*.

From Rm. *holdă* 'cultivated earth', the ultimate source being Hg. *hold* '(measure of field:) acre', Cioranescu 404.

говдува́ти Wd. = голдува́ти, see голд.

го́ведо, го́в'єдо Wd. see гов'я́до.

го́вір, arch. говóр, Gsg. го́вору 'sound of talking, sound of voices; dialect, idiom; Wd. bad opinion', MUk. говоръ (XV—XVI c.), OES. безъ говора (1076 Ізб.), говорь (XIV c.); BRu. *гаво́рка*, Ru. *го́вор*, OCS. *govorъ*, Bu., Ma. *го́вор*, SC. *gȏvōr*, Sln. *gôvor*, Cz., Slk. *hovor*, UpSo. *howrić*, Ca. *goewoer*, here also apophonic Po. *gwar[a]*, *gaworzyć*. — Deriv. *гові́рка*, *до́говір*, *за́говір*, *по́говір*, *перегово́ри*, Npl., *говірки́й*, *говірки́сть*, *-ко*, *говірли́вий*, *-вість*, *говірни́й*, *говору́н*, *-у́ха*, *ви́говорити[ся]*, *від-*, *з[а]-*, *до-*, *на-*, *пере-*, *про- говори́ти[ся]*, *поговори́ти*, along with iter. forms *ви-*, *від-*, *з[а]-*, *до-*, *на-*, *пере-*, *про- гово́рювати[ся]*, dial. *говорня́нка*, *говору́шка*, *говори́ло*, *говорі́нка*; MUk. говорка (XVII c.), говоровал (XVIII c.), говоруха (XVIII c.); GN. *Гове́рля*||*Го́вірля* (Желеховський 1, 147). — Syn. *гам*, *го́мін*; *діяле́кт*, *нарі́ччя*; Wd. *(пога́на) сла́ва*.

PS. **govorъ* 'sound of talking, sound of voices', IE. root ***gou- : gōu- : **gou̯ə-* 'to call, cry, shout', cf. Lith. *gaũsti* 'to sound', Latv. *gauda* 'complaint', Skt. *gavate* 'it sounds', *jóguvē* 'let it sound', Gk. *goáō* 'I complain', *góos* 'complaint', OHG. *gikewen* 'to call', AS. *cīegan* 'to call', OHG. *kūma* 'complaint', AS. *cȳme* 'tender, fine', OHG. *chūmig* 'powerless', ModHG. *kaum* 'scarcely', etc. Berneker 1, 339, Преображенский 1, 135, Meillet MSL. 11, 183; 12, 214, Trautmann 80-81, Brückner 164, Machek 142, Vasmer[2] 1, 424, Sławski 1, 382, Kluge 168, Pokorny 403, a. o.; see also гвор, га́ва.

гові́ти 'to prepare (by fasting) for the sacrament; to fast, keep Lent', MUk. говѣю (1627 Беринда), говѣе[ть] (XVIII c.), OES. говлю (1076 Ізб.), говѣхъ (XI c.), говѣти (XIII c.), говѣєть (1250); BRu. *гаве́ць*, Ru. *гове́ть*, OCS. *gověti*, *gověję*||*govlję*, Bu. *гове́я*, SC. *gòvjeti*, Cz. *hověti*, UpSo. *howić*. — Deriv. *гові́ння*, *за-*, *роз- гові́ти[ся]*, *-і́ння*, *за-*, *роз- говля́ти[ся]*, *розгові́ни* Npl.,

благоговіти, -іння, MUk. говѣйный, говѣнїє (1627 Беринда), OES. говѣания, говѣньє (XI c.), говѣиникъ (XI—XII c.), говѣино (XII c.), говѣинъ (XIII c.), говѣинъ (XI c.). — Syn. *постúти (перед причáстям);* MUk. *шанувáти,* cf. говѣю : шанýю, ччу, оучтиво выражáю, з стрáхом, з оучтúвостю и з встыдом обновляюся (1627 Беринда).

PS. **gověti* 'ts', IE. root ***ghou̯(ē)-* 'to perceive, regard', cf. Lat. *favēre* 'to be favourable', OIc. *gā (<*gawōn)* 'to pay attention', Goth. *gaumjan* 'to notice, see', ONor. *geyma* 'to take care of, guard', AS. *gōmian,* OHG. *goumen* 'to guard', etc. Berneker 1, 338 - 339, Преображенский 1, 135 - 136, Kiparsky 29, Walde-Hofmann 1, 465, Рудницький 5, 3, Machek 141 - 142, Георгиев 258, Pokorny 453, a. o.; inconvincible is its derivation from Goth. *gaweihan* 'to consecrate, devote', as suggested by Miklosich 75, cf. (extensively:) Kiparsky 1, 29.

гов'ядо arch., dial. гóв'єдо, гóведо 'bull, steer', MUk. говядо (1627 Беринда), говядо (XVII c.), OES. говядо; Ru. arch. *говя́до,* OCS. *govęždь (< *govędjь)* 'steer', Bu. *говéдо* 'cattle', SC. *gȍvedo* 'beef', Sln. *govédȯ* 'steer', Cz. *hovado,* Slk. *hovädo, hoviad* 'cattle', Po. dial. (from Cz.:) *hovado,* LoSo. *gowjědo,* UpSo. *howjado.* — Deriv. *гов'я́дина.* — Syn. *бик.*

PS. **govędo* 'ts', IE. root ***guou-* 'horned cattle', cf. Latv. *gùovs* 'cow', Skt. *gáus,* Av. *gāuš* 'horned cattle', Arm. *kov* 'cow', Gk. *boũs* 'ox, cow', Lat. *bōs, bovis* 'ox; cow', OIr. *bó* 'cow', OHG. *kuo,* ModHG. *Kuh,* E. *cow,* etc.; *these* terms are both M. and F., hence Lat. *bōs* means 'ox' and 'cow'; like other IE. words (cf. вівця́, кінь) this word proves that the IE. tribes, before their division, were already acquainted with domestic animals; Miklosich 75, Meillet Ét. 209, Berneker 1, 338, Преображенский 1, 136, Trautmann 94, Kluge 197, Walde-Hofmann 1, 112, 118, Mikkola 1, 64, Георгиев

257 - 258, Pokorny 483 - 484, a. o.; re. suffix -ędo, cf. Meillet l. c., and in particular, Machek 141 *(: -ęt- > -ęd-).*

гóгель - мóгель, гóголь - мóголь 'hohel'- móhel', beaten-up egg and sugar (as medicine against hoarseness)', ModUk.; Ru. *гóголь - мóголь,* Po. *kogel - mogel.* — Subst. *зáсіб прóти хрúпки із яєць і цýкру.*

An artificial coinage, based on E. *hug - mug, hugger - mugger* of unknown origin, Vasmer[2] 1, 425, Sławski 2, 327, Klein 1, 748, a. o.

гóгіт, Gsg. гóготу 'uproar, noise; neighing', **гоготáти, гоготíти** 'to make an uproar, utter a prolonged roar (as of thunder); to howl; to rage (of flames)', OES. гоготаша; BRu. *гагатáць,* Ru. *гоготáть,* Sln. *gogotáti,* Cz. *hohtati,* Po. *gogotać,* UpSo. *gagotać, gigotać.* — Deriv. *гоготáння, гоготíння, гоготня́.* — Syn. *гýгіт; гуготíти; (глýхо — про мотóр, тóщо:) рокотáти, рокотíти, стугоні́ти,* Деркач 54.

PS. **gogotъ, *gogotati : *gogotiti* 'ts' — an o/p. formation, IE. root ***gha-* 'ts', cf. Lith. *gagė́ti,* Latv. *gāgât* 'to cackle', OHG. *gackizōn* 'to mutter', MHG. *gagzen* 'to cluck like a hen laying', ModHG. *gackern, gacksen* 'to cackle, chatter', Du. *gagelen* 'to gabble', etc.; Meillet Ét. 288 - 299, Berneker 1, 319, Преображенский 1, 136, Trautmann 74-75, Kluge 103, РССтоцький 3, 149, Wijk Symb Rozwadowski 2, 159 - 165, Machek 136, Vasmer[2] 1, 425, Sławski 1, 310, Fraenkel 127, Pokorny 407, a. o.; see also гáга, гагáра, гóголь, гóлос.

гогóз see ґоґó[д]зи.

гóголь '(species of wild duck:) golden-eye', MUk. гоголь; OES. гоголемъ (XVI c. Сл. плк. Іг.); BRu. *гóгаль,* Ru. *гóголь,* Cz., Slk. *hohol',* Po. *gogol,* dial. *gogoł, gągoł.* — Deriv. *гóголя, гоголíти,* FN. *Гóголь, Гоголю́к;* MUk. Гоголь

(1495 Тупиков 108), Гоголев (1495 Тупиков 517), GN. *Гóголі, Гóголів, Гоголíвка.* — Syn. *птах роди́ни качáчих* УРЕ. 3, 322.

PS. dial. **gogoljь* 'ts', connected with *гóгіт, гоготáти, гоготíти,* see гóгіт.

гóголь-мóголь see гóгель-мóгель.

гоготáти, гоготíти see гóгіт.

год arch. for гід.

годéнки NPl. dial. 'winter party of the village (married) women for common handwork, such as spinning' (Черкащина), first recorded in the XX c. (Лисенко ЛБюлетень 6, 10). — Subst. *'зібрáння замíжніх жінóк у зимови́й день для ви́конання ручни́х робíт'*, Лисенко, l. c.

Like *гобíд (: обíд), гобрíк (: обрíк), гобíстя́ (: обíстя́)* — *годéнки* derives from **одéнки* being a Npl. compound of prefix *о-*, suffix *-ъкъ* and root **dьn-*, see **день**.

годи́на, годи́нник see гід.

годи́ти[ся] see гід.

гóді see гід.

гóднодь, also гáднадь, гóднож SoCp. 'young officer', MUk. годнодь, Gsg. годнодя (XVII c.), гáднадь (1766), годножъ (1758, Дэже StSl. 7, 164). — Syn. *молóдший офіцéр.*

From Hg. *hadnagy* 'ts', Дэже, l. c.

годóк 1. : гід.

годóк 2. argot 'comrad', first recorded in the XX c. (Горбач 6, 33). — Subst. *однокáшник, товáриш.*

Derived from гід, with the basic notion 'he who serves together one year in the army'.

годувáти 'to feed, nourish; to board, provide; to keep', MUk. годовати (XVII c.), годоуєт (XVII c.), годоватъ (XVII c.), годуй (XVIII c.), годуютъ (XVIII c.), OES. годовати; BRu. *гадавáць,* Ru. dial. *годовáть* 'to spend a year', OCS. *negodovati* 'to become angry', SC. *godòvati* 'to celebrate', Cz. *hodovati* 'to feast', Po. (from Uk.:) *hodować* 'to feed', OPo. *godować* 'to feast' (XV c.). — Deriv. *годувáтися, -áльник, -áльниця, -áння, годóванець, -нка, годíвля, годівéльний, -ник, -ниця, годівни́ця, ви́годувати, від-, до-, на-, під-, п[р]о- годувáти[ся],* along with iter. forms *ви-, від-, до-, на-, під-, п[р]о-годóвувати[ся],* MUk. годованого Gsg. (1700), за... годованку (XVIII c.), годованецъ (1757), годованник (1718), годовли Gsg. (1561), для годувлѣ (1717), годулю (< *годувлю) Asg. (XVIII c.); FN. *Годóванець.* — Syn. *корми́ти; (забезпéчувати потрíбним для життя́:) харчувáти,* Деркач 51.

PS. **godovati,* root **god-,* see гід; the evolution of meaning: 'to be on proper time' → 'to suit' → 'to feed' → 'to nourish'; re. semantics, cf. Sławski 1, 423, Огієнко РМ. 2, 493.

годя́щий 'suitable', ModUk. only. — Deriv. *годя́щість.* — Syn. *придáтний, догíдний; (для здíйснення заду́маного пля́ну, тóщо:) відповíдний.*

Derived from *годи́тися,* see гід, [при]гóжий.

гóєння : гóїти.

гожéль, also гожи́ль, гожíй, гóжув, гóжур dial. 'oven-, fire-rake' (Черкащина), first recorded in the XX c. (Лисенко ЛБюлетень 6, 10). — Subst. *'пáлиця для перевертáння ву́гілля або солóми в печí',* Лисенко l. c.

Of uncertain etymology; perhaps its basic form is *гóжур* coming from Rm. *huzur* 'quietness', the ultimate source being Tk. *huzur* 'presence', Ar. *hudur* 'ts', cf. Lokotsch 70,

Cioranescu 409; the evolution of meaning: 'presence' → 'quietness' → 'instrument to quiet down, extinguish the fire' → 'fire-, oven-rake'.

гóжий 'pretty, beautiful; smart, lively, brisk; clear, fresh; favorable, timely, opportune', MUk. гожая (XVII c.), гожые Npl. (1649), гожие Apl. (1688), гожый (XVIII c.); BRu. *гóжы*, Ru. *[при]гóжий*, Po. (from Uk.:) *hoży*, OPo. *chożу* (XVII—XVIII c.). — Deriv. *[не]гóже, не-, пригóжий, -жість*, Wd. *гожúти, гóжма*, FN. *Гóжий.* — Syn. *гáрний; придáтний; чúстий*, Деркач 51.

PS. **godjь[jь]* 'ts', root **god-*, see гід; the evolution of meaning: 'timely' → 'proper' → 'able' → 'good' → 'pretty' → 'clear', cf. Sławski 1, 429 - 430.

гозентрáґи, also гузондрáґи, гозунтрáґлі Npl. dial. 'pair of braces' (SoCp.: Ужгород, Серéдня, Густ), first recorded in the XX c. (Наконечна 111). — Subst. *шлéйки́*.

From ModHG. *Hosenträger* 'ts', Наконечна, l. c.

гóзи Npl. argot 'trousers, breeches', first recorded in the XX c. (Горбач 6, 9). — Subst. *штанú*.

From ModHG. *Hose* 'ts', Горбач, l. c.

гоїрúння, гоїрóк, говірóк dial. see огірóк.

гóїти, Wd. гоїти 'to heal', MUk. гоити (1573), гоити (XVII c.), гоитъ (XVII c.), гоить (1757), OES. гоити; BRu. гаіць, Ru. dial. гóить (Vasmer² 1, 427), Bu. *гоя́*, Ma. *гóи*, SC. *gòjiti*, Cz. *hojiti*, Slk. *hojit'*, Po. *goić*, LoSo. *gojiś*, UpSo. *hojić*, Plb. *ǵüöjë*. — Deriv. *гóєння, з[а]-, по- гóїти-[ся], з[а]гóюватися*, MUk. гоинє (XVIII c.); here also *гóйний* and deriv. — Syn. *лікувáти, лічúти*.

PS. **gojiti* 'ts', being a causative form of **žiti*, see жúти, with orig. meaning: 'to cause living' → 'to heal', Berneker 1, 319, Преображенский 1, 138, Trautmann 75, Mikkola 1, 110, Sławski 1, 310 - 311, Pokorny 467 - 468, Шевельов 110, 292, a. o.

гой! interj. 'hey!, halloa, holla!', ModUk., Ru. *гой!*, Po. *hoj!* — Deriv. *гойк!, гóйкати, -ання, гóйкнути, -нення, гой-гóй!, гóйджа, гойса!;* here also *гóйда!* and deriv.: *гойдáти[ся], гойднýти[ся], гойдáння, гóйдалка, гойдáльний.* — Syn. *гей, гай!; гий!, гій!*, РССтоцький 3, 150.

A prothetic variant of *ой!*, like *гей! : ей!*, see s. vv.

гой see гой.

гóйда! see гой!

гойдáр dial. for гайдáр, see гайдáй.

гойдáти[ся] see гой!

гóйко dial. see гóнько.

гóйний 'lavish, liberal, generous, bountiful; of warm hospitality', MUk. гойном вихованю (1569), гойную ласку (1584), гойный (1596 Зизаній 88), гойный (1616 Беринда 26), гойными дарами (XVII c.), гойніи упоминки (XVII c.), гойне веселя (XVIII c.), OES. гоиныи; BRu. *гóйны*, Bu. *гóен, гóйни*, Ma. *гóен, гóйна*, SC. *gôjan*, *-jna*, Cz., Slk. *hojný*, Po., LoSo. *hojny*, UpSo. *hójny*. — Deriv. *гóйник, гойнúця, гóйність, гойнóта, гóйно*, MUk. гойност (1596 Зизаній 88), гойност (1616 Беринда 102), гойновати (XVIII c.), гойне (1583), гойно (XVIII c.). — Syn. *щéдрий; (про ліки:) оздорóвний, лікувáльний*, Деркач 51.

PS. **gojьnъ[jь]* 'ts', connected with *гóїти*, q. v.

гóйса! see гой!

гок dial. 'enclosure for cattle', (Нижня Наддніпрянщина, Полтавщина), first recorded in the XIX c. (cf. Грінченко 1, 299). — Subst. *загорóжа для худóби*, Ващенко 20.

Of obscure origin; perhaps it comes from ModHG. *Hog* 'hedge, fence, enclosure', taken over from G. colonists' language in Ukraine in the XIX c.

гокéй, SovUk. хокéй, 'hockey', ModUk.; BRu. *хакéй,* Ru. *хоккей,* Po. *hockey, hockej,* etc. — Deriv. *гокеїст, -ка, гокéйний.* — Subst. *гра в свúнки на льодý,* Wd. *гаківка.*

From E. *hockey* 'ts', Kirkconnell 7, Орел 1, 213.

гóкус-пóкус, also фóкус-пóкус 'hocus-pocus, conjurer's trick', ModUK.; Ru. фóкус-пóкус, Sln. *hokuspokus,* Cz., Po. *hokus-pokus.* — Subst. *незвичáйна штý[ч]кá; чарíвна фóрмула.*

Not necessarily from Po. *hokus-pokus* as suggested by Sławski 1, 424 - 425; it came from ModHG. *Hokuspokus* 'ts', spread around in Europe through a book on conjuring with the title *Hocus pokus junior* which appeared in England in 1634; the early history of this apparently fantastic and jocose phrase is obscure; its connection with the expression used in the celebration of mass *hoc enim est corpus meum* cannot be established, cf. Kluge 151, Spitzer WuS. 5, 127 - 128, Kirckonnell 16, Sławski, l. c.

гол 1. AmUk. 'hall', ModUk. only. — Deriv. *гóлмен.* — Subst. *велúка кíмнáта, зáля, вестибю́ль, коридóр.*

From E. *hall* 'ts', Жлуктенко 122; see also гáля.

гол 2. see гол, гóлий.

голáн, AmUk. 'hold on', first recorded in 1915. — Subst. *чекáй.*

From E. *hold on* 'ts', Білаш 188.

голáнка 'Du. heu', ModUk.; Ru. *голáнка, голлáндка.* — Subst. *кýрка голлáндської порóди.*

From *голляндка* 'ts', see галáнка, галáнський, галáнці.

Голгóфа, Wd. Голгóта GN. 'Golgotha', MUk. Голгóфа (1627 Беринда), OES. Гольгофа (XI с. Остр. єв.); Ru. *Голгóфа,* OCS. *Golgotha, Golъgatha,* Po. *Golgota,* etc. — Subst. *Лóбне мíсце; мíсце страждáння й посвя́ти;* MUk. Крáнієво илú Лóбноє мѣсто (1627 Беринда).

From *Golgotha* 'ts', Aram. *Gulgultá,* the ultimate source being Hb. *Gulgōleth* — name of a hill near Jerusalem (so called in reference to its skull-like shape), Klein 1, 668, Onions 405, a. o.

голд arch. 'tribute', MUk. голдувъ Gpl. (XV c.), з голду (XVII c.), голду Gsg. (XVIII c.), OES (BRu.) голдовати (1388 Шелудько 1, 28); BRu. *голд,* Ru. arch. ts. (Vasmer[3] 1, 428), Po. *hołd,* OPo. also *ołd.* — Deriv. *голдівнúк, голдувáти,* MUk. голдовника Gsg. (XV c.), голдовникомъ Isg. (XVII c.), голдовалъ (XV c.), голдовала (1697), голдовати (XVIII c.). — Subst. *лéнна присягá; піддáнство лéнне,* Тимченко 547.

From MHG. *holde, hulde,* ModHG. *Huld* 'grace, favour, kindness', РССтоцький 4, 140, most probably via Po. *hołd,* Шелудько 1, 28, Тимченко l.c.; cf. also Korbut PF. 4, 437, Brückner 172, Sławski 1, 425 - 426, a. o.

голéя dial. see олíя.

гóлидéй, also гóлідей, гóлодéй, гóлодейс, голідéї Npl., AmUk. 'holiday, holidays', first recorded in 1917. — Deriv. *голідéйник.* — Subst. *вíдпустка, вакáції.*

From E. *holiday, holidays* 'ts', Білаш 188, Роїк 78.

гол, гóлий 'naked, bare, nude, uncovered', MUk. голый (1597), на голой земли (XVII c.), гóлый — nudus, inplumis (XVII с. ЛСЛ. 48), голая дорога (XVIII c.), зъ голою шаблею (1728), OUk. голый (1385), OES. на голѣ (XIII c.), гола, голыми головами; BRu. гóлы, Ru. гóлый, OCS. **golъ,** Bu., Ma. гол, SC. gô, Sln. gòl, Cz, Slk. holý, Po., LoSo. **goły,** UpSo. hoły. — Deriv. *голé[се]нький, -ко, голíсінький, -ко, гóлений, гóлень, гільцéм, гольцéм, голúзнá, гóлик, голúш, голúця, голíй, голíнка, голíння, голóт[онька]а, гóль[ка], голю́к, голю́ра, голя́[тко], голя́к, голякá,*

голя́р, обгольня́, го́ло, об-, по- голі́ти, -голя́ти, ви́-, від-, за-, об-, пере-, під-, по-, про-, у-, -голи́ти[ся], голю́кати||гулю́кати; compounds *голі-ру́ч, -че́рева, голи́борода, голо-бо́кий, -бри́тий, -ву́сий, -дра́б[ець], -дра́бка, -дра́нець, -дра́нка, -колі́нець, -колі́нок, -колі́нчик, -коло́сий, -ле́диця, -льо́довиця, -ме́ля, -мо́взик, -мо́зий, -мо́зина, -мо́зько, -моро́жжя, -моро́ззя, -моро́зиця, -моро́зь, -насі́нні, -но́гі, -пра́вда, -пу́зий, -пузя́, -пу́п[ий], -пу́цьок, -п'я́тий, -ру́ч, -слі́вний, -сте́блий, -стьо́б, -те́ча, -ті́ч, тово́да, -цва́нок, -цю́цьок, -чва́нько, -щі́к, -що́к, гольтіпа́[ка], -па́чище, гольтяпа́,* dial. *голена́та, го́лець, го́лич;* MUk. голиша́ Gsg. (XVIII c.), голякъ (XVII—XVIII c.), гологоловый (XVIII c.), гологузые Apl. (1589), голоколѣнки Npl. (1691), голодь (< *гололедь), droлoле́дица (XVII c.), голоми́зому Dsg. (XVIII c.), голопу́покъ (XVII—XVIII c.), голопупъ, -пупя (XVI—XVII c.), OES. голооусъ (XIV c.); FN. *Голе́йко, Го́лий, Голи́нський, Го́лиш, Голібру́х, Голібу́с, Голібу́т, Голіля́к, Голіна́тий, Голіна́ч, Голі́нка, Голінча́к, Голіо́нко, Голіча́к,* GN. *Го́ла, Го́ла Доли́на, Го́ла При́стань, Го́линь, Го́лиця, Голі́нка. Голі́нки, Голого́ри.* — Syn. *на́гий; (про но́ги:) бо́сий,* Деркач 51, *непокри́тий; ого́лений; неозбро́єний; чи́стий; убо́гий,* Тимченко 557 - 558.

PS. **golъ[jь]* 'ts',I E. root ***gal-* 'ts', cf. Latv. *gȁla, gȁle* 'glazed frost', OHG. *chalo,* MHG. *kal,* ModHG. *kahl* 'bald', E. *callow* 'bald', cf. Berneker 1, 325 - 326, Преображенский 1, 142, Trautmann 76 - 77, Kluge 161, Brückner 150, Machek 137, Sławski 1, 314, Pokorny 349, a. o.; see also гал 1., голова́.

гол-ла́йф AmUk. 'whole life'; first recorded in 1946. — Subst. *асекураці́йний по́ліс на ці́ле життя́.*

From E. *whole life* 'ts', Білаш 189.

голова́ 'head; chapter', MUk. на голову (1532), на головѣ (1665), голови Apl. (1668), голова — caput (XVII c. Гептаглот 20), голова (XVII—XVIII c. Інтермедії 63, 68, 78, 83, 124, 152, 182, 220), OES. голова, голову Asg. (1199), двѣ головѣ (1262 - 1263), головы Apl. (1375) and (from OCS.:) глава, главы Gsg. (XI c. Остр. єв.), главою (XI c.); BRu. *галава́,* Ru. *голова́,* OCS. *glava,* Bu. *глава́,* Ma. *гла́ва,* SC., Sln. *gláva,* Cz., Slk. *hláva,* Po., LoSo., Ca. *głowa,* UpSo. *hłowa* — Deriv. *голі́в[онь]ка́||голо́в[онь]ка, голі́вочка||голо́вочка, голови́сько, -и́ще, голов'я́га, голови́зна, голова́нь, голова́ч, голове́нь, голо́вня, головни́й, го́ловно, головува́ти, -а́ння, безголо́вий, безголі́в'я||безголо́в'я, обезголо́вити, обезголо́влювати, за-, на́-, підна́- голово́к,* arch. *головщи́на;* SoCp. заголова́нити (Балецкий StSl. 4, 404), compounds: *півголово́к, голово-кружі́ння, -кру́жний, -кру́жність, -ло́м[ний], -ло́мка, -миття́, -ні́г, -но́гий, -рі́з, головно- кома́ндуючий, -уповнова́жений, дво-, три-, біло-, сиво-, тупо- голо́вий,* see also *Головосі́к[и], Главосі́к, глава́* and compounds *главк, главко́м;* MUk. головицы Gsg. (XVII c.), головичникъ (XVIII c.), головище (XVIII c.), головка (XVII—XVIII c.), головний (XVI—XVIIIc.), головніа (XVI—XVIII c.), головонка (XVIII c.), головщина (XVI—XVIII c.), головій (XVIII c.), головя (XVII c.), гологоловый (XVIII c.), OES. головникъ, головьничьство, головьныи, головьня, головьство, головчин, в головшинѣ, головщина; FN. *Голова́[н], Голови́й, Голови́к, Голо́вка, Голове́ць, Головко́, Голови́ще, Голо́в[ч]е́нко, Голо́вня, Головайчу́к, Голованя́к, Голова́тий, Голова́ш, Голова́ч[енко], Головачу́к, Голова́тський||Голова́цький, Головаче́вський, Головінчу́к, Голов'я́нко, Голові́нський, Голов[ч]и́нський, Голове́цький, Голо́вський, Головко́в,* MUk. Голова (XV—XVII c. Тупиков 110), Головчичъ, Головченко (ibid. 519), Головня, Головачъ (ibid. 110); GN. *Го́-*

лови, Голо́всько (= Wd. *Голосько,* q. v.), *Головéцько, Головáнівськ, Головáшівка, Головáч, Головéнки, Голов'ятин, Головки́, Головкі́вка, Голо́влі, Го́ловно, Головни́ця, Голов[ч]и́нці, Головúнське.* — Syn. *найвúща абó найперéдніша частúна тíла живúх істóт; звéрхник, стáрший, привíдця, отáман; стіжóк цу́кру абó сóли; почáток (рíчки), верх (горú), горíшній кінéць; рóзділ (у кни́зі),* Тимченко 548 - 550; colloq. *башкá, кабáк, макíтра, ти́ква,* Багмет 65; *ку́мпол, казанóк, дóвбня, чердáк, кебéта,* Wd. *лепéта, мáківка, макíтра, рóзум, калянíтра,* Горбач 6, 12,23.

PS. **golvá* 'ts', IE. root ***gal-* 'naked', cf. Lith. *galvà,* Latv. *galva,* OPr. *gollu* Asg., Arm. *glux* 'head', Meillet Ét. 372, Berneker 1, 323 - 324, Преображенский 1, 139, Trautmann 77, Sławski 1, 292 - 293, Vasmer[2] 1, 429, Pokorny 349 - 350; see also гол, гóлий; re. accent cf. Шевельов 68 - 69.

Головосíк, also Npl. Головосíки, arch. Главосíк 'feast of the beheading of St. John the Baptist', ModUk. — Syn. *(свято) Усікновéння голови́ св. Івáна Христи́теля.*

A compound: *головá (главá)* and *сíкти́,* see s. vv.

гóлод 'famine, hunger, scarcity', MUk. голодомъ Isg. (1591), голоду Gsg. (1627 Беринда), голоди Npl. (XVIII c.), OES. голодъ (from OCS.:) гладъ (XI c. Остр. єв.); BRu. *гóлад,* Ru. *гóлод,* OCS. *gladъ,* Bu. Ma. *глад,* SC., Sln. *glâd,* Cz., Slk. *hlad,* Po. *głód,* LoSo. *głod,* UpSo. *hłód,* Plb. *gluod.* — Deriv. *голодáй, голóддя, голодéць, голод[н]íвка, голодóвка, голоднéча, голодни́к, голодни́ця, голодня́, голодня́к, голодóвина, голодóк, голоду́ха, голóден, голóдний, голоднé[се]нький, голодáючий, голоду́ючий, [по]голодáти, -áння, [по]голодувáти, -áння, голоди́ти, ви́голодатися, виголóджувати[ся], голодомóр;* FN. *Гóлод, Голодéцький, Голодню́к, Голодня́, Голодня́к, Голодня́нка, Голодни́ця, Голодóвий, Голодóвина, Голодрáб[ець],*

Голодрáбий, Голодрáбка; GN. *Голодáєво, Голодíвка, Голодки́, Голодни́ця.* — Syn. *порóжність шлу́нку, що виклика́є пóтяг до ї́жі; безхлíб'я, брак жи́вности; недостáча, брак чогó (взагалí),* Тимченко 553.

PS. **goldъ* 'ts', IE. root ***gheldh-* : ***gholdh-* 'to be greedy', cf. Skt. *gardhas* 'desire', Av. *gərəda* 'ts', Meillet Ét. 217, MSl. 14, 377, Trautmann 87 - 88, Pokorny 434, a. o.; according to Berneker 1, 320, Преображенский 1, 140, Fraenkel 136, a. o. here also: Lith. *gardùs,* Latv. *gards* 'savoury, tasty', cf. Шевельов 617; inconvincible is the etymology of Machek, LF. 52, 342 - 344, connecting it with * *želǫdzkъ, *žьrati;* cf. also his ED. 129 with the former, generally accepted, explanation.

голодрáнець see гол, гóлий.

голодувáти : гóлод.

голоéдрія 'holohedrism, holosymmetry (said of crystal)', ModUk. — Deriv. *голоедри́чний.* — Subst. *повностíнність (у кристалогрáфії),* Орел 1, 214.

From Gk. *hólos* 'whole, entire' and *hédra* 'seat; base, side, face', Орел 1, 214, Klein 1, 737, a. o.

голомóзий see гóл, гóлий.

голóмша 'Triticum Spelta L. : barley' (Makowiecki 380), ModUk.; Ru. ts; Deriv. *голомши́вий, [о-, при-] голóмшити, о-, при- голóмшувати, -áння.* — Syn. *арнау́т[к]а, [в]оркíш, пóлба, санóпша, су́псень, татáрка,* Makowiecki, l. c.

According to Vasmer[2] 1, 430, it is a compound: *гóл[ий]* and *-мша* (from мох, q. v.).

гóлос 'voice, sound, tone', MUk. голосы Npl. (1558), гóлосъ (1596 Зизаній, 1627 Беринда), гóлос (XVII c. Гептаглот 21), з' голосу (XVIII c.), голос (XVIII c. Інтерме-

дії 106), OES. голосъ (from OCS.:) гласъ (XI c. Остр. єв.); BRu. *го́лас*, Ru. *го́лос*, OCS. *glasъ*, Bu., Ma. *глас*, Sc. *glâs*, Sln. *glâs*, Cz., Slk. *hlas*, Po., LoSo. *głos*, UpSo. *hłós*. — Deriv. *голосо́[чо]к, голосо́нько, голоси́на, голоси́сько, ви́-, на́-по́-, ро́з- голос, голосі́ння, голосни́к, -ни́ця, го́лосність, голосува́ння, голосу́ха, голосьба́, о-, по-, -голо́ска, о-, про-, -голо́шення, голосни́й, голосне́нький, -ко, го́лосно, голоси́стий, -тість, -то, голосови́й, голосу́ючий, поголо́сний, при́голосний, проголо́шений, проголо́шуваний, уго́лос, ви́голосити, з[а]-, на-, о-, пере-, п[р]о-, роз-, -голоси́ти[ся], ви-, з[а]-, на-, о-, пере-, п[р]о-, роз- -голо́шувати[ся], [по]голосні[й]шати, пере-, про-, голосува́ти[ся], розголоша́ти;* голосокъ (XVIII c.), голосѣи Gsg. (XVII c.); FN. *Го́лос* (pseudonym of *Голоске́вич*, Тулуб 230); GN. *Голосі́їв*. — Syn. *слухове́ вра́ження, що прийма́ється ву́хом з повітряного ото́чення, звук, мо́ва; крик, го́мін, га́лас*, Тимченко 554.

PS. **golsъ* 'ts', root **gal-* 'to shout, cry', cf. Lith. *garsas* 'sound', *galsas* 'echo', Osset. *ǧalas* 'voice', ONor. *kall*, E. *call*, OHG. *kallōn* 'to speak loudly', perhaps here also Lat. *gallus* 'cock', cf. Meillet Ét. 217, MSL. 14, 373, Berneker 1, 323, Преображенский 1, 141, Trautmann 77, Skeat 86, Mikkola 1, 90, 138; 2, 188, Sławski 1, 292, Pokorny 350, Шевельов 617, a. o.; re. suffix *-sъ* (like in ко́лос) cf. Sławski, l. c.

Голо́сько GN. Holosko (near Львів), Po. *Hołosko*.

From orig. *Головсько*, see голова́.

голо́та : го́л, го́лий.

го́лсейл, also го́льсиль, AmUk. 'wholesale', first recorded in 1929. — Deriv. *голсе́йлник, голсе́лник*. — Subst. *оптова крамни́ця*.

From E. *wholesale* 'ts', Білаш 190, Жлуктенко 122.

го́луб 'pigeon, dove', MUk. голубъ (1554), голубы Apl. (XVII c.), голубъ — columbus (XVII c. ЛСЛ. 48), голубі — columbus (XVII c. Гептаглот 53), голуба Gsg. (XVIII c.), OES. голǫбь (XI c. Остр. єв.), голубь, голоуби Npl. (XI c.), въ голоубѣ; BRu. *го́луб*, Ru. *го́лубь*, OCS. *golǫbь*, Bu. *гълъб*, Ma. *гулаб*, dial. *голаб, галаб*, SC. *golûb*, Sln. *golôb*, Cz., Slk. *holub*, Po. *gołąb*, LoSo. *góḽub*, UpSo. *hołb'*, Plb. *ǵüölôb*. — Deriv. *голубе́ць, голу́бчи[чо]к, голу́б[о́нь]ка, голу́бо́чка, -чок, голуба́ня, голубеня́, голубеня́т[оч]ко, голубизна́, голуби́на, -ни́й, -не́ць, голуби́ця, голубі́нка, голубі́ння, голубі́нь, голу́блення, голубни́к, голубничо́к, голубця́, голуб'я́, голуб'я́тник, голуб'я́т[оч]ко, голуб'я́тина, голуби́й, голубе́[се]нький, голубі́сінький, голуби́н[яч]ий, го́лубів, го́лубо, голуб'я́чий, голу́блячий, голубли́вий, голубува́тий, приголу́бливий, по-, при-, голу́бити[ся], за-, по-, голубі́ти, голубі́шати, по-, голу́бкатися, приголу́блювати[ся], голубо́окий, голубоцві́товий*, dial. *го́лубель, го́лубень, голуби́нка, голубі́й, голубово́дий, голубо́[чо]к, голубу́шенки;* MUk. голубецъ (XVIII c.), голубица (XVI c.), голубичищь (XVII c.), голубичка (XVI c.), голубка (XVI c.), голу́бникъ (XVII c. ЛСЛ. 48), голубойки (XVII—XVIII c. Інтермедії 75, 78), голубчику Dsg. (1747 Інтермедії 168, 169), голубя (XVI c.), голубята — pipiones (XVII c. Гептаглот 21), голубиный (XVI—XVII c.), OES. голоубица (XI c.), голоубичищь (XIV c.), въ голубники; FN. *Го́луб, Голубе́ць, Го́лубєв, Голуби́нський, Голуби́цький, Голу́бкіна, Голубко́в, Голубо́вський*, GN. *Голубе́че, Го́лубичі, Голубієвичі, Голубі́вка, Го́лубно, Голуб'я́тин*. — Syn. *свійський птах роди́ни голуби́них*, УРЕ. 3, 344.

PS. **golǫbь* (formed like Lat. *columba, palumbis*) 'ts', most probably derived from IE. root ***ghol-* : ***ghel-* 'yellow; green; grey; blue', cf. Lith. *geltas*, Latv. *dzelts* 'yellow', Lith. *gelumbē* '(fine) cloth', OPr. *golimban* 'blue', Meillet Ét. 271, Prelwitz BR. 22, 103 - 105, Berneker 1, 322 - 323, Преображенский 1, 142, Trautmann 101, Младенов 115,

Sławski 1, 312 - 313, Pokorny 429 - 431, a. o.; according to some linguists, e. g. Herne 90 - 91, the color-designation *голубúй* developed secondarily from the name of the bird; less persuasive are the etymologies of Machek LP. 3, 103 - 104 (:IE. substrat term), Rudnicki LP. 6, 112 (: prefix go- and root ląb-), a. o.; cf. also Vasmer[2] 1, 432 - 433, Шевельов 365, 519, 522.

голя́ндьер SoCp. see ула́н.

гольтіпá[ка] see гол, гóлий.

гольтя́й see гультя́й.

гомáр see омáр.

гóмбички Wd. Npl. 'metal buttons', first occurrence: 1877 (Головацький 1, 81). — Subst. *металéві ґýдзики.*

Origin obscure.

гомбрý AmUk. see гумбрéґа.

гомеопáтія 'homeopathy', ModUk.; BRu. *гамеапáтыя,* Ru. *гомеопáтия* (since 1838), Po. *homeopátia,* etc. — Deriv. *гомеопатúчний,* here also b/f. *гомеопáт.* — Subst. *лікувáння мінімáльними дóзами такúх лíків, які велúкими дóзами вúкликали б симптóми хворóби,* Орел 1, 214.

From Gk. *homoiopateia* 'likeness in feeling, likeness in suffering', Орел 1, 214, АкСл. 3, 250, Skeat 275, a. o.

гóмзати, гомзúти dial. see гóмін.

гомілія 'homily; plain sermon, discourse', ModUk.; Ru. *гомúлия,* Po. *homilia,* etc. — Deriv. *гомілéтика, гомілярíй.* — Subst. *церкóвне казáння, що пояснює біблíйний текст,* Бойків 113.

From Gk. *homiliā* 'converse, meeting, assembly', Орел 1, 214, Skeat 275, Klein 1, 739, a. o.

гомілка, (rarely:) гомíвка, dial. for голíнка, see гол.

гóмін, Gsg. гóмону 'sound of talking, sound of voices, murmur; noise', MUk. гóмонъ, без' гóмону (1596 Зизаній), гóмонъ (1627 Беринда), гóмону Gsg. (XVII c.), гомонъ (XVIII c.); Ru. *гóмон,* Cz. *homon,* Po. dial. *gomon.* — Deriv. *гомíнка, гóмок, гомонýха, гомінкúй, гомонлúвий, -вість, гомонючий, -чість, [від-, за-, пере-, по-, про-] гомонíти,* dial. *гумóннява;* MUk. гомоню́ (1596 Зизаній, 1627 Беринда); FN. *Гомóнко;* here also (perhaps:) *Гомза:* dial. *гóмзати, гомзúти.* — Syn. *гам; гук лю́дської мóви, гáлас, крúкнява, шýмлява,* Тимченко 559.

Of uncertain etymology; most probably it derives from PS. **gom-on-ъ* 'ts' with root **gom-* : **gam-* of o/p. origin, cf. also Ильинский РФВ. 43, 340 - 341, Brückner KZ. 45, 48, a. o.; see гам; less convincing is its derivation from ONor. *gaman* 'joy, gaiety', E. *game* advanced by Berneker 1, 326 - 327, Vasmer[2] 1, 436, a. o.; cf. Kiparsky 1, 27, Sławski 1, 316, a. o.

гóмлес, AmUk. 'homeless', first recorded in 1946. — Subst. *безхáтний.*

From E. *homeless* 'ts', Білаш 191.

гомо- a compound-forming element 'homo-' in such words as *гомогрáф, гомолóгія, гомонíти, гомоплáстика, гомосéйста, гомосексуалíзм, гомохрóнний, гомоцентрúчний,* etc.; ModUk. known to other Sl. as well. — Subst. (rarely) *одно-,* e. g. *гомогéнний — однорíдний, гомологíчний — однознáчний, гомофóнія — одноголóсість.*

From Gk. *hómos* 'one and the same, belonging to two or more jointly', Орел 1, 214, Klein 1, 739, a. o.

гомонíти : гóмін.

гóмрул 'home rule', ModUk. — Deriv. *гомрýлер.* — Subst. *самоврядувáння; ресрóрма, що її допоминáлися*

ірляндські націоналісти, прагнувши повної внутрішньої автономії для Ірляндії, Бойків 113.

From E. *home rule* 'ts', Орел 1, 216, Бойків 113.

гомсик, AmUk. 'homesick', first recorded in 1942. — Subst. *що має тугу за домом.*

From E. *homesick* 'ts', Білаш 191.

гомстед, also гомстад, гомштад, гомштат, гомштед, гомштет, AmUk. 'homestead', first recorded in 1903 (Жлуктенко 123). — Deriv. *гомстедер, гомстедник, гомстедовець, гомштатник, гомстедський.* — Subst. *земля дарована поселенцям урядом, земельна ділянка для поселення.*

From E. *homestead* 'ts', Рудницький, UO 3 : 1, XV, Білаш 191, Жлуктенко 123, Роїк 78.

гомункулюс 'homunculus; little man, a manikin', ModUk.; Ru. *гомункул, гомункулус* (since 1934). — Subst. *штучна людина, що її намагалися альхеміки створити хемічними засобами в ляборато́ріях,* Орел 1, 216.

From Lat. *homunculus,* a dimin. form of *homō,* 'man', Орел 1, 216, Klein 1, 740, a. o.

гонади 'gonads; reproductive glands', ModUk. — Subst. *статеві залози, залози, що виробляють статеві клітини.*

From Gk. *gonḗ* 'that which is begotten; offspring; that which generates, seed, semen; genitals; the act of generation; race, family', Орел 1, 216, Klein 1, 668, a. o.

гондола SovUk. see ґондоля.

гонити 'to drive, chase; to pursue, run after; persecute' MUk. гонити (1575), гонили (1582), гонити — abdico (XVII c. Гептаглот 21), гоню : преслѣдую, наслѣдую, держуся (1627 Беринда), гонити (XVIII c.), гонивъ (XVIII c.) гонити вѣтра въ полю (XVIII c.), горѣлку гонять (XVIII c.), OUk. гонитъ (1347), гонилъ (1347), гонятъ (1422), OES. гонимъ бывааше (XI c. Остр. єв.), гонити (XI c.), гонити (XIII c.), Ru. dial. *гонить,* OCS. *goniti,* Bu. *гоня,* Ma. *гони,* SC., Sln. *góniti,* Cz. *honiti,* Slk. *honit',* Po. *gonić,* USo. *gonić,* UpSo. *honić.* — Deriv. *ви-, від-, до-, з[а]-, на-, об-, пере-, під-, по-, при-, про-, роз-, у- гонити[ся],* along with iter. forms based on *ганяти,* q. v. see also гін, гнати; furthermore: *гоніння, гоніння, гонінник, гінець, гонець, гонитва, -тель, -телька, -тельство, гониця, гоній, гонка, гонок, гончий, ганяйло, гонько, гонишний, гонкий, гінчий від-, пере-, по-, при-, розгін, до-, по-, гонь, до-, на-, по-, про- гоня, згонини, перегінка, перегони, поганяйло, поганяльни[чо]к, поганяйлівський, погінка, погінь, погонач, погонечка, погонець, по-, при-, про-, гонич, погононька, прогон, розгониха, з-, пере-, при-, гінний, -но, загонистий, нагонцем, погінщливо, пригінчий, гонивітер,* MUk. гонитель (1596 Зизаній), гонитву Asg. (XVI c.), гонитвы Npl. (XVII—XVIII c.), гонитвный (XVII c.), гонителькою Isg. (XVIII c.), гоненїе (1596 Зизаній, 1627 Беринда), гонецъ (XVI—XVIII c.), гонка (XVIII c.), гонного Gsg (XVIII c.), гончій (XVIII c.), гоняти (XVIII c.), OES. гонение (XI c.), гонитель (XI c.), в... гонѣ, гонца Asg., гонцомъ Isg. (1315), въ загонѣ, FN. *Гонець,* GN. *Гінці.* — Syn. *гнати, примушувати йти або бігти перед собою; переслідувати, тіснити, гнобити; вправляти в рух що,* Тимченко 560 - 561; *нестися,* Деркач 50.

PS. **goniti* 'ts' — an apophonic *(e : o)* formation of **žen̨ǫ,* see гнати, cf. Шевельов 110.

гоніометр, Wd. гоніометер (Кузеля 84) 'goniometer; an instrument for measuring angles', ModUk.; BRu. *ганіё-*

метр, Ru. *гониóметр,* etc. — Deriv. *гоніомéтрія.* — Subst. *прúлад вúміряти кутú нáхилу стінóк кристá-лів,* Орел 1, 216.

From Gk. *goniā* 'angle', *métron* 'measure', Орел 1, 216. Onions 405, Klein 1, 668, a. o.

гоніт 'gonitis; inflammation of the knee', ModUk. — Subst. *запáлення колíнного сýглоба.*

From Gk. *góny* 'knee', Орел 1, 216. Klein 1, 669, a. o.

-гонія a compound forming element '-gony' in such words as *космогóнія,* etc.; ModUk., known to other Sl. as well.

From Gk. *gónos* 'begetting or producing', Partridge 899, Klein 1, 650, a. o.

гонóба, гонóбити see гнобúти.

гонокóки, Wd. ґонокóки (Кузеля 84) 'gonococcus; the micro-organism that causes gonorrhea', ModUk.; BRu. *го-накóк,* Ru. *гонокóкк* (since 1934), etc. — Subst. *бактéрії, що викликáють гонорéю.*

From Gk. *gónos* 'that which is begotten, child, off-spring; procreation; race, birth, descent; seed, semen, ge-nitals' and *kókkos* 'kernel, berry', Орел 1, 216, АкСл. 3, 254, Klein 1, 669, a. o.

гóнор, Wd. гóнір (Стрий; Надсяння, Пшеп'юрська 72), 'honour, respect, mark of esteem', MUk. гоноръ (XVII c.); BRu. *гóнар,* Ru. *гóнор* (since 1803), Po. *hónor,* etc. — Deriv. *гонорáр, гонорáнт, гонорóвий, гоноруваáти;* Wd. *гонíрний* — zarozumiały (Falkowski-Pasznycki 1, 16); PN. *Гонóрій.* — Subst. *честь, дóбре ім'я́; перебíльшене по-чуття́ своє́ї гíдности, зарозумíлість, пихá,* Орел 1, 216.

From Lat. *honor* 'honour, dignity, office; reputation', Орел 1, 216, АкСл. 3, 254, Skeat 276, Klein 1, 741, a. o.

гонорéя, Wd. ґонорре́, Кузеля 84, 'gonorrhea', ModUk.; BRu. *ганарэ́я,* Ru. *гонорре́я* (since 1803), etc. — Subst. *заразлúва хворóба, що її спричиня́ють гонокóки,* q. v.

From Gk. *gónos* 'seed, semen' and *roiā* 'flux', Орел 1, 217, АкСл. 3, 255, Klein 1, 669, a. o.

гóнта see ґóнта.

гончáр, also ганчáр, Wd. ганчúйр 'potter, potmaker', MUk. гончар (1596 Зизаній), гончáръ (1627 Беринда), гон-чар (XVII c.), гончáръ, горнчар (XVII c. ЛСЛ. 48), о гон-чаряхъ (XVIII c.), гончари, гончарѣ Npl. (XVIII c.), OES. гръньчаръ, гърньчаря Gsg. (XIII c.), гърьньчаръ; BRu. *ганчáр,* Ru. *гончáр,* OCS. *grъnьčrjь,* Bu. *грънчáр,* SC. *grnčara* F., Cz. *hrnčíř,* Slk. *hrnčiar,* Po. *garncarz,* LoSo. *gjarńcaŕ,* UpSo. *horčěŕ.* — Deriv. *гончарéнко, гончáрик, гончáрин, гончарúха, гончарúще, гончарíвка, гонча-рíвна, гончáрка, гончáрня, гончáрство, гончáрний, гончарóвий, гончáрський, гончáрити, гончарювáти;* see also ганчíрка; MUk. гончарня (1736), гончарнымъ Isg. (1791), гончарское (XVI c.), гончарскій (XVII—XVIII c.), гончереве (XVI c.), OES. гръньчарска, горньчарскій, FN. *Гончáр, Гончарéнко, Гончáрик,* GN. *Гончарúха, Гон-чарíвка, Гончáрка.* — Syn. *той, що рóбить глúняні (черeп'я́ні) вúроби,* Тимченко 562; MUk. скудел'никъ (1596 Зизаній), скудéлникъ (1627 Беринда).

From **горнчáрь* with lapse of *-н-* between consonants, Преображенский 1, 145, Ильинский ЗІФВ. 7-8, 62; PS. **gъrnьčarь* — nomen agentis of *gъrnъ,* see горн.

гоп! interj. imitating the sound of a jump, bounce, skip : 'hop!', ModUk., BRu. ts, Ru. *гоп!,* SC. *hȍp!,* Cz., Slk., Po. *hop!* — Deriv. *гóпля́!, гóпс[а]!, гоп-гоп!, гóпі!; гопáк, гопачóк, гóпнути[ся], гóпкати, -ання, гóпцяти, -ян-ня, гопкувáти, -áння, гопцювáти, -áння;* FN. argot

Гопсасмúк (Горбач 8, 30). — Syn. *геп!, гуп!* РССтоцький 3, 151.

An o/p. interj. akin to ModHG. *hopp!*, Sw. *hopp!*, Rm. *hop!*, etc., Berneker 1, 396, Schwentner 37, РССтоцький, l. c., Sławski 1, 428, a. o.

гопéнька dial. for опéнька, see пень.

гóплать dial. for оплáта, see плáта.

гоплíт 'hoplite; heavy-armed foot-soldier', ModUk. — Subst. *вáжко-озбрóєний піхотúнець у дáвній Грéції*, Орел 1, 217.

From Gk. *hoplítes* 'heavy-armed', Орел, l. c., Skeat 277, Klein 1, 742, a. o.

гóпнути[ся] : гоп!

гóпорт, гóпорти Npl. a dial. form of *гáпорото*, q. v., Makowiecki 275.

горá 'mountain, hill', MUk. на горе (1581), горы - mons (XVII c. Гептаглот 21), гора - mons (XVII c. ЛСС. 48), по горахъ (XVII c.), гора (1665), гора з горою, о горѣ (XVIII c.), OES. въ горǫ (XI c. Остр. єв.), гора, на гороу (XI c.), з горъ, къ горѣ; BRu. *гарá*, Ru. *горá*, OCS. *gora*, Bu., Ma. *горá*, SC. *gȍra*, Sln. *góra*, Cz., Slk. *hora*, Po. *góra*, LoSo. *gora*, UpSo. *hora*. — Deriv. *гíр[онь]ка, гíрочка, горовúн[к]а, гóронька, гóрниця, горúще, гірнúк, -úцтво, -úця, гірня́к, -ня́чка, горáр, гóрець, горішня́к, -ня́нин, горя́к, -я́нин, -ця, -я́ність, загíр'я[чко], перéгорок, підгíрок, підгíр'я, підгіря́нин, підгóрочка, гíрнúй, гірнúцький, гірнúчий, гірськúй, горúстий, горúщний, горі[й]ський, горíшній, гóрній, горовúй, -úнний, -úтий, горóю, горувáтий, -то, гóрський, на-, гóряний, горя́нський, за-, на-, під- гíрній, погóристий, гóрі, угорі, угóру, до-, з-горú, догоричéрева, гíрничо-промислóвий, -рýдний, гірнозавóдчик, гíрсько-кліматúчний, -стрілкóвий, горúніж, горúхвіст, горúцвіт, горíзнач, горілúць, горорізьбá, горо-[у]твóрення, -твóрний, -утвóрюючий, гороїжитися, горої́жка, горопáха*, MUk. горскіє Npl. (1722), OES. въ горину (XIV c.), по горинѣ, на... горкѣ, въ горнимь градѣ, горьнии (XI c. Остр. єв.), въ горницю, въ горенку, горьскии (XIV c.), горѣшьнеє (1073 Ізб. Св.), изъ загорья; GN. *Горá, Горáй, Горáївка, Гóрів, Гíрка, Гíрки, Горúця, Гóрки, Гíрне, -ний, -но, Гíрське, Гірнúк, Гірникú, Гірня́к, Горíшна, Горíшний, Гóрськ[е], Загíречко, Загíр'я, Загíрці, Загорíвка, Нагíрка, Нагірня́ни, Підгíрці, Підгóрівка;* OES. Гора (=часть Києва), Горы великыя (=Карпати); FN. *Гірнúк, Гірня́к, Горéцький, Велигóрський, Ор[л]úгора, Підпирúгора*, MUk. Горка (XVII c. УРЕ. 3, 371). — Syn. *висóке піднéсення землí над рівнúною, горíшня частúна, верх, висóкість*, Тимченко 563-564; *бéскид*, Деркач 51.

PS. *gora 'ts', IE. root **guor- : **guer- 'ts', cf. Lith. *nugarà* 'mountain-ridge', and (with secondary meaning 'forest':) *gìrė, girià*, Latv. *dzirē* 'forest', OPr. *garian* 'wood', Skt. *girí-*, Av. *gairi-* 'mountain', Gk. *deirós* 'hill', Alb. *gur* 'stone, rock', Berneker 1, 328-329, Преображенский 1, 145, Trautmann 78, Fraenkel 153, Sławski 1, 330-331, Mikkola 2, 153, Pokorny 477-478, Шевельов 125, 562-563, a. o.

горáти Wd. see орáти.

горб 'hill, mound, down; hump, hunch; back, spine', MUk. горбъ (1570), горбъ - gibbus, tuber (XVII c. ЛСЛ. 48), горби Npl. (XVIII c.), OES на гръбу, на двоу горбоу; BRu., Ru. ts, OCS. *grъbъ*, Bu. *гръб*, Ma. *грб*, SC. *grba*, Sln. *grb*, Cz., Slk. *hrb*, Po. *garb*, LoSo. *gjarb*, UpSo. *horb*, Plb. *z-garbnéića*. — Deriv. *сýгорб, гóрбик, горбó[чо]к, горбáк[а], горбáнь, горбóвúн[к]а, горбýнок, горбýля, -ýша, горбá[с]тий, -тість, гор-*

бáтенький, горбóватий, горбúстий, горб[к]увáтий, з[а]горбáтіти, [з]гóрбити[ся], [з]горбýлитися, горбо-кóник, -нóсий, -подíбний, -твóрення, MUk. горбáтая (1596 Зизаній), горбáтый — gibbosus (XVII с. ЛСЛ. 48), горбáтій (XVIII с.), не горбся (XVIII с.), горбки Npl. (XVIII с.), горбунца Gsg. (XVIII с.), горбоватий (XVIII с.), горбака — dorsum (XVII с. Гептаглот 75), OES. горбавъ, горбавьство, горбатый; FN. *Горбáнь, Горбáч, Горбáтий, Горбатю́к, Горбáцький, Горбанéвич, Горбéнко,* MUk. Го[р]баневск[ий] (1581 АКЖМУ 39), GN. *Горб, Гóрбик, Горбáків, Горбані, Горбачí, Горбáсів, Горбашí, Горбачéво - Михáйлівське, Горбú, Гóрбів, Гóрбівці, Гóрбово, Горбóвичі, Горбýлів.* — Syn. *(підвúщена місцéвість:) бугóр, пáгорок, шпиль; кургáн;* Деркач 51; *(на тíлі:) опýклість, нáріст,* Тимченко 566.

PS. **gъrbъ* 'ts', IE. root ***grb- : **gerb-* 'to curl, frizzle, crinkle', cf. Lith. *gárbana* 'lock, curl', OPr. *garbis* 'hill', OIr. *gerbach* 'wrinkled, puckered', Ic. *korpa* 'wrinkle, fold', Norw. *korp[a]* 'thick bark'; here also with nasalization: OHG., MHG. *krampf,* ModHG. *Krampf,* OSax. *cramp,* Du. *kramp,* E. *cramp,* etc., Berneker 1, 368-369, Преображенский 1, 146, Trautmann 78, Mikkola 1, 82, Kluge 191, Sławski 1, 256, Pokorny 387, Шевельов 88, a. o.

гóрботка dial. for обгóртка, see горнýти.

гóрван Wd. 'rook', first recorded in 1936 (Lk., Коковський РМ. 3, 75). — Subst. *гáйворон.*

A dial. blending of *гаврáн* and *вóрон,* see s. vv.

Гóргій : Геóргій, see Юрій.

Горгóній PN. Horhonij, MUk. Горгóнїй (1627 Беринда), BRu. *Гаргóній,* Ru. *Горгóний,* OCS. *Gorkonijь.* — Deriv. *Горгóнія, Горгóнієвич, Горгóніївна.* — Syn. MUk. Горгóнїй : Прудкій (1627 Беринда).

From Gk. *Horhóneios (< Gorgóneios)* which, in turn, comes from *Górgō* — one of the three sisters in Gk. mythology who had the power to turn to stone all who looked at them; the ultimate source is Gk. *gorgós* 'terrible', Петровский 89, Klein 670.

горгóнія dial. for ґеорґíнія, see жоржúна.

гордá dial. see ордá.

гóрдий 'proud, haughty, arrogant, uppish; majestic' MUk. гордый (1597 Зизаній), гóрдъ, гóрдый (1627 Беринда), гордый — superbus (XVII с. ЛСЛ. 48), гордій (XVIII с.), OES. гръдъ (XI с.), гърдоє (1073 Ізб. Св.), гордѣи Lsg. (XV с.); BRu. *гóрды,* Ru. *гóрдый,* OCS. *grъdъ,* Bu. *гърд,* Ma. *горд,* SC. *grd, grdan,* Sln. *grd,* Cz., Slk. *hrdý,* Po. *hardy,* LoSo. *gjardy,* dial. *gerdy,* UpSo. *hordy.* — Deriv. *гордé[се]нький, гордúня, гордівнúк, -нúця, гордíй, гóрдість, горд[ов]úна, гордовáть, гордóта, гóрдощ, -щі, гордувáння, гордýн, гордя́чка, погóрджування, погóрдження, горделúвий, згíрдний, [з]горд[ів]лúвий, -вість, -во, гордовлúвий, гордувáт[еньк]ий, гóрдо, по-, роз- гóрдúти[ся], по-, роз-, гордувáти[ся], погóрджувати, розгордíти, гордодíя, гордорóслий,* etc.; MUk. гордостный (XVII—XVIII с.), гóрдость (XVI—XVIII с.), гордѣти (XVII—XVIII с.), гордовав (XVIII с.), гордити (XVI—XVIII с.), OES. грьдость (XI с.), гордостныи (XI с.), гордоустьци, грьдѣ, гордѣти, гърдѣние (XII с.); FN. *Гордúнський;* GN. *Гордáшівка, Гордúня.* — Syn. *пúшний, (рíдко:) дýмний,* Деркач 51; *чванлúвий,* Тимченко 567; *ароґáнтний, зарозумíлий,* Wd. (Hc.) *фудýльний.*

PS. **gъrdъ[jь]* 'ts', akin perhaps to Lith. *gurdùs* 'slow' Lat. gurdus 'stupid', Sabler KZ. 31, 278, Berneker 1, 370, Младенов 106, 112, Vasmer[2] 1, 440 (yet, cf. Walde-Hofmann 1, 627, Fraenkel 178); less persuasive is its etymology of

Brückner 135 (: *gъrbъ and *gora 'hill, mountain') as well as those of Pokorny 460-461 (: *gruda 'clod') and Machek 144 (: Lat. *fāstus* 'pride, arrogance' and G. **stulta*, ModHG. Stolz 'pride'); cf. also Sławski 1, 405, Шевельов 88.

Гордíй PN. 'Hordij', MUk. Го[р]де[и] (1584 АКЖМУ 85), Го[р]дея Gsg. (1584, 113 ibid.), Го[р]дѣе[м], Гордеемъ Isg. (1584, 126 ibid.), Гóрдїй (1627 Беринда); BRu. *Гардзéй*, Ru. *Гордéй*. — Deriv. *Гордíйко, Гордíйчик, Гордíйович, Гордíївна, Гордíйцьо;* FN. *Гордíйко, Гордійчýк, Гордієвський, Гордієнко, Гордíїв, Гордіюк;* here also: *Гордíїв вýзол.*

From Gk. *Górdios* 'one who offers', Pape 1, 258.

гóрдов 'tub, vat, barrel', MUk. u hordovah, hordovi Npl. (XVI—XVIII c. Дэже StSl. 7, 164). — Subst. *бóчка,* Гнатюк ЕЗб. 30, 337.

From Hg. *hordó* 'ts', Дэже, l. c.

гóре 'grief, sorrow, distress, misfortune', MUk. гóре (XVI—XVII c.), горе — vae (XVII c. ЛСЛ. 48), горе (XVIII c.), OES. горе (XI c. Остр. єв.), горѣ; BRu. *гóра,* Ru. *гóре*, OCS. *gore!*, SC. *gȍra* 'epilepsy', Sln. *gorjê*, Cz. *hoře*, OPo. *gorze* (XV c.). — Deriv. *гóренько, -ечко, горювáти, -áння, горезвíсний, -нíсть;* MUk. горенко (XVIII c.), гóресть (1596 Зизаній), горевати (XVIII c.), OES. горесть (XI c.), горезопѣти, гореєпископъ; PN. *Гореслáв* (< *Горислáв*, see горíти), FN. *Тягнúгоре;* GN. *Гóренка, Горéничі.* — Syn. *бідá, лúхо, сум,* Деркач 52; MUk. гóре : бѣдá! (1627 Беринда), бѣда — напасть, искушеніе, увы, горе, уфъ (XVII c. Синонима 139).

Derived from **gorěti*, see горíти; orig. meaning : 'that what burns', like *печáль : пектú*, cf. Miklosich 73, Berneker 1, 133, Pedersen IF. 5, 53, Vasmer² 1, 440, Sławski 1, 440, a. o.

горельéф 'high relief, alto-relievo', ModUk.; BRu. *гаральéф*, Ru. *горельéф* (since 1803), etc. — Subst. *скульптýра, що виступáє на бíльшу половúну своєї грубинú,* Орел 1, 217.

From Fr. *haut-relief* 'high relief', Орел 1, 217, АкСл. 3, 282, Onions 753, a. o.

горизóнт 'horizon', MUk. горизонтъ (XVII c.), горызóнт (XVII c.); BRu. *гарызóнт*, Ru. *горизóнт* (since 1731), Po. *horyzónt*, etc. — Deriv. *горизонтáля, горизонтáція, горизонтáльний.* — Subst. *óбрій, видно -кóло, -круг, óвид, небо -край, -схил, крайнéбо; кругоглядʹ; перспектúви, вúгляд на майбýтнє,* Орел 1, 217, Матвієнко УМШ. 13 : 10, 72.

From Gk. *horízon* 'the bounding or limiting circle', Орел 1, 217, АкСл. 3, 290, Skeat 277, Klein 1, 743, a. o.

гóрі : горá.

горíвка, горíлка see горíти.

горíти 'to burn, glow, flame', MUk. горѣло (XVII c.), горя́чог Gsg. (1627 Беринда), горіти — ardeo (XVII c. Гептаглот 21), горю — ardeo, uror, Hagro (XVII c. ЛСЛ. 49), OES. горѣти (XI c.), огнь горящь; BRu. *гарéць*, Ru. *горéть*, OCS. *gorěti*, Bu. *горя́*, Ma. *гóри*, SC. *górjeti*, Sln. *goréti*, Cz. *hořeti*, Slk. *horieť*, Po. *gorzeć*, LoSo. *gorjeś*, UpSo. *horić*, Plb. *ĝüöré-sa.* — Deriv. *вúгорíти, вíд-, до-, з[а]-, на-, об-, пере-, п[р]о-, при-, роз-, у- горíти[ся], ви-, вíд-, до-, з[а]-, на-, об-, пере-, п[р]о-, при-, роз-, у- горя́ти[ся], вúгорілий, за-, до-, об-, по-, при- горíлий, -лíсть, згóраний, горíючий, горю́чий, -чíсть, горíлка, горíл[ь]чáний, горíлочний, горíлиця, горíлонька, -очка,* Wd. *горíвка, горíвонька, -очка, горíльня, горíння, за-, по-горíлець, погорíлисько, -ище, погорíлля,* Wd. *горíчка, го-*

ріш, горидуб, горюдуб, горй-квіт, -світ, -цвіт, горихвістка, here also *гарячий, гіркий, гіриий, горе, гріти, горно, жар,* and deriv.; MUK. горѣлый (XVII—XVIII c.), горилка (XVI—XVII c.), горѣлка (XVII—XVIII c.), горѣвка (XVIII c.), горѣлочка (XVIII c.), горилчаный (XVI c.), горилочный (XVI c.), горѣлочный (XVIII c.), горѣлчоный (XVIII c.), горючий (XVII c.), OES. горюще; PN. *Горисла́в[а];* FN. *Горілий, Погорілий, Погорільник, Горисла́вич;* GN. *Го́ринь, Гори́нець, Гори́нка, Гори́ничі, Погоріла, Погоріле, Погорілець, Погорілівка, Погорільці.* — Syn. *палитися; (сильним вогне́м:) пала́ти; (спала́хуючи по́лум'ям:) палахкотіти, палахкота́ти; (без по́лум'я, сла́бо:) же́вріти, тлі́ти, жарі́ти,* Деркач 52, 67.

PS. **gorěti* 'ts', IE. root ***guher- : **guhor-* 'warm, hot', cf. Lith. *gãras,* Latv. *gars* 'vapour', OPr. *garreiwingi* 'burning', Skt. *gharmá* 'heat of fire, glare', Gk. *thermós,* Lat. *formus,* 'warm', Arm. *jer* 'warmth', Alb. *zjarr* 'fire', Goth. *warmjan* 'to warm', E. *warm,* etc., Berneker 1, **233 - 234,** Преображенский 1, 150 - 151, Trautmann **79,** Brückner **151,** Machek **139,** Sławski 1, **322 - 323,** Fraenkel 134 - 135, Георгиев 267, Pokorny **493 - 495,** Шевельов 34, 59, 514 - 155, a. o.

горі́х, dial. [в]орі́х (Желеховський 1, 120, 575), йорі́х (Київщина JBR.) 'nut', MUk. на горѣсѣ (XVIII c.), оріхы, орех — auellana; nux (XVII c. Гептаглот 39), волоскі оріх, волоскі оріхы — iuglans; caryon (XVII c. Гептаглот 19), орѣхи Npl. (1737 Інтермедії), OES. орѣхи Apl. (XIV c.); BRu. *арэх,* Ru. *оре́х,* Bu. *о́рех,* Ma. *о́рев,* SC. *ȍrah,* Sln. *óreh,* Cz. *ořech,* Slk. *orech,* Po. *orzech,* LoSo., UpSo. *worjech.* — Deriv. *[г]орі́шок, горі́шенько, [г]орі́шина, [г]орі́шник, горі́шанка, [г]орі́ховий, горі́шковий, оріха́н, оріха́р, -ка, оріхі́вка, орі́шанка, оріша́р, оріша́рка, орі́шення, орі́шець, оріхолу́п, горіхо- ви́дний, -творко́вий, -тво́рний,* OES. орѣшіе (XII c.), орѣхоудоупьнъ (XI c.), PN. *Оріх, Оріиок,* FN. *Оріх, Оріхівський,* GN. *Оріхів[ець], Оріхівка, Оріхівський, Оріхівчик, Оріхівщина, Оріхова, Оріхові, Оріхово, Оріхово-Василівка.* — Syn. *рід рослин родини горіхових; сухий нерозкривний однонасінний плід у рослин,* УРЕ. 3, 370 - 371.

PS. **orěxъ* 'ts', of uncertain etymology; some linguists connect it with Lith. *riešas, riešutas* 'nut', Latv. *riẽksts* 'ts', OPr. *buccareisis* 'beech-nut', Alb. *arɛ* 'nut', Gk. *árya* 'ts', Miklosich 277 *(: *rěxъ),* Geitler LF. 3, 40, Pedersen IF. **5, 53,** Vondrak 1, 67, 355, Преображенский 1, 660, Hujer **LF. 42,** 146, Loewenthal WuS. 10, 157, Šmilauer **NŘ. 26,** 170, Trautmann **241 - 242,** Brückner 382, Младенов 387, Fraenkel **731,** a. o.; according to Holub-Kopečny 257 Sl. and Bl. forms go back to IE. root ***rēks-* 'to split' with reference to "a fruit which is eaten only when cracked, split"; Machek **341** connects it with ModHG. *Esker,* E. *acorn,* Du. *aker;* doubtful; some etymologists consider it a non-IE. word which came to some IE. languages from the Black Sea area, Schrader 1, 442.

горли́вий 'diligent, assiduous, industrious', MUk. горъливыхъ Gpl. (XVI c.), горливого Gsg. (1623), горли́вая (1665), горливый (XVII c.), горли́вый (XVIII c.), OUk. горливыхъ Gpl. (1443), BRu. *гарлі́вы,* Bu. *горли́в,* SC. *gòrliv,* Cz., Slk. *horlivý,* Po. *gorliwy.* — Deriv. *горли́вість, -во,* MUk. горливе, -во (XVII—XVIII c.), горливцѣ Npl. (XVIII c.), горливость (XVI—XVIII c.). — Subst. *пи́льний, дба́лий, щи́рий, ува́жний,* Тимченко 570.

Most probably from Po. *gorliwy* 'ts', Тимченко l. c., Sławski 1, 320.

го́рло 'throat' MUk. до горлъ (1496), горла Gsg. (1506), горло Nsg. (1541), го[р]ло (1583 АКЖМУ. 54), го́рло (1596 Зизаній; 1627 Беринда), горло — guttur (XVII c. Гептаглот 21), горломъ Isg. (XVII c.), в горлѣ (XVII c.), горла Gsg. (1736 Інтермедії 113), до горла (XVIII c.), OES.

гръло (XI c.), гърлъмь Isg. (XI c.), на горлѣ; BRu. *го́рла,* Ru. *го́рло,* OCS. (in deriv. only:) *grъlica, grъličištь,* Bu. *гъ́рло,* Ma. *грло,* SC. *grlo,* Sln. *gŕlo,* Cz., Slk. *hrdlo,* Po. *gardło,* LoSo. *gjardło,* UpSo. *hordło.* — Deriv. *го́рлечко, го́рличко, горла́й, горла́нка, горла́ння, горла́нь, горла́ха, горла́ч, горле́ць, го́рлиця, го́рличка, горла́чник, горля́к, горля́нка, горла́[с]тий, горлови́й, -и́к, -и́на, горля́ний, [за]горла́ти, горла́нити, горлоде́р, горлорі́з, горлохва́т,* see also ги́рло, гірло́; MUk. горлованьє (XVI—XVII c.), горловали (XVIII c.), горловый (XVI—XVIII c.), горляному Dsg. (XVII c.), горлица (XVII—XVIII c.), двоє горличокъ (XVI c.), OES. грълистъ; горлица (XII c.), дъва грълечища (XI c. Остр. єв.), FN. *Го́рленко* (also pseudonym of B. *Пісняче́вський,* Тулуб 230); MUk. Горл[ич]енко (1649 Реєстра 5); GN. *Го́рлівка* (since 1867: „Гірни́чий інжене́р П. Го́рлов пе́ршим закла́в тут вугі́льну ша́хту. Його́ і́м'ям і на́звано мі́сто," НіЖ. 12, 17), *Го́рлівський шахта́р.* — Syn. *части́на стра́вного про́воду по́за піднебі́нням, пере́дня части́на ши́ї,* (colloq.:) *пе́лька;* (figur.:) *пиття́; життя́, голова́,* Тимченко 570 - 571; (dial.:) *вікно́, о́твір по́греба* (Сумщина), Дорошенко ДБ. 9, 106.

PS. **gъrlo < *gъrdlo* 'ts', IE. root ***guer- : gur̥-,* cf. Lith. *gurklỹs* 'Adam's apple', OPr. *gurcle* 'throat', for other correspondences see же́рти; Meillet Ét. 316, Miklosich 63, Berneker 1, 369 - 370, Преображенский 1, 147 - 148, Trautmann 89 - 90, Brückner 134 - 135, Mikkola 2, 160, Sławski 1, 257, Pokorny 474 - 475, Шевельов 88 - 89, a. o.

горма́н Wd. 'conical form of salt' (Романів), first recorded in the XX c. (Горбач 7, 38). — Subst. *стіжкува́то офо́рмлена гру́дка со́ли (від гарма́нки — валка́, яки́м моло́тять на гарма́ні - току́, осман. harman),* Горбач, l. c.

Based on *гарма́н,* q. v.

гормо́ни 'hormones, endocrine gland secretion which stimulates functional activity', ModUk.; BRu. *гармо́н,* Ru. *гормо́ны* (since 1934), etc. — Subst. *речовини́, що ї́х виділя́ють зало́зи вну́трішньої секре́ції в кров і що ма́ють власти́вість збу́джувати або́ гамува́ти рі́зні фу́нкції організ́му,* Орел, 1, 218.

From Gk. *hormõn* 'that which urges or arouses', Орел 1, 217. АкСл. 3, 299, Klein 1, 743, a. o.

го́рн 1., **го́рен, го́рно,** Wd. also го́рон (Желеховський 1, 154) 'furnace, forge, hearth, potter's oven, oven for baking bricks' MUk. от горъна (1642), на два горны (1734), горнъ (1736), OES. (in oldest records deriv. only:) грънилъ (XI c.), гърнило (XII c.), въ горнилѣ (XIII c.), въ грънили (1271), в горну (1377); BRu. *го́ран,* Ru. *горн, горно́,* Bu. *гъ́рне,* Ma. *грне,* SC. dial. *grno,* (in WS. deriv. only:) Cz. *hrnec, hrnek,* Slk. *hrniec, hrnok,* Po. *garnek,* dial. *gar,* LoSo. *gjarńc,* UpSo. *hornc,* Plb. *gárnak.* — Deriv. *горни́ло, горни́льний, горна́р, горне́ць, -ня́, горня́т[оч]ко,* Wd. горня́ка (Желеховський 1, 153), горньй[тко], -ньйти (Горбач 7, 37), MUk. гор'нило (XVIII c.), горне́цъ (1627 Беринда), горне́цъ — горшекъ (XVII c. Синонима 29), горня (XVIII c.), OES. въ гър'ньци (1073 Ізб. Св.), гръньць (XI c.); FN. Горнови́й, Горнике́вич, Горняткéвич, Го́рницький; „Горно" — name of Uk. writers' group in 1929 - 1932; see also ганча́р, гонча́р, горща́, го́рщик, горщо́к, га́р[н]ець, ґарнець, ґа́ріць. — Syn. *піч до випа́лювання,* Тимченко 573.

PS. **gъrnъ* 'ts', IE. ***guhr̥nos* 'ts', cf. Skt. *ghr̥ṇá-* 'heat', Lat. *fornus* 'oven', for other congeners see горі́ти, Meillet Ét. 444, Berneker 1, 371, Преображенский 1, 148, Brückner 135 - 136, Sławski 1, 259 - 260, Pokorny 493, Шевельов 470 - 471, a. o.

горн 2. 'horn (musical instrument)', MUk. горніста (Шелудько 1, 28), BRu. ts, Ru. *горн* (since 1847), Po. *horn,*

etc. — Deriv. *горніст*, Wd. *горністий* (Горбач 7, 38). — Subst. *ріг; труба́, сурма́, ріжо́к*, Бойків 114.

From ModHG. *Horn* 'ts'; АкСл. 3, 301, Горбач, l. c., Трубачев in Vasmer[2] 1, 442, a. o.

горне́ць see го́р[е]н.

горни́ло, го́рно see го́р[е]н.

го́рниця see гора́.

горноста́й, горноста́ль 'ermine, winter weasel'; bird (РССтоцький Slavia 5, 39), MUk. горностая Asg. (1552), горностаи Apl. (XVII c.), горностаями, горносталями Ipl. (XVIII c.), OES. гор[о]ностаи, (later:) горносталь; BRu. *гарнаста́й*, Ru. *горноста́й, -а́ль*, dial. *горноста́рь*, Bu. *горносто́й*, Sln. *gránosêlj, granozelj*, Cz. *hranostaj*, dial. *chramostýl, chramostelj*, Po. *gronostaj*, dial. *gronostal*. — Deriv. *горноста́йовий;* GN. *Горноста́ївка, Горноста́йпіль*. — Syn. *хи́жий ссаве́ць роди́ни куни́цевих; птах; щось, що стої́ть як гора́*, РССтоцький l. c.

PS. **gorno-stajь* 'animal which gets up against human aggressor' *(:*gora—*stasti)*, Holub - Kopečný 132; other etymologists derive it from OLoG. **harmestagl*||**harmastal* 'tale of ermine', Шапиро ФЗ. 1872, 1 - 2, Горяев 75, Преображенский 1, 148, Шевельов Укр. засів 3, 105, a. o.; less persuasive are etymologies of Agrell BS. Lautstudien. 1919, 42 - 44 *(:**harmno- staras*, cf. Lith. *staras* 'hamster'); Loewenthal WuS. 9, 180 *(:**guornostós* 'dark brown'), Brückner 158 - 159 *(:gor-* 'to eat' and *stati* 'to stand'), Ильинский ИзвОРЯС. 16 : 4, 7 - 8 (: o/p. **gornoztati*, see UpSo. hrono 'speech'), a. o.; cf. also Berneker 1, 332, Брандт РФВ. 22, 123, Machek 143, Sławski 1, 352, Vaillant BSL. 52, 159, a. o.

горну́та Wd. see корну́та.

горну́ти, горта́ти 'to rake (scrape) up, draw near (with a hand), gather together; to embrace, press affectionately

(to one's breast)', MUk. горнули (XVI c.), горнути (1621), горънучи (XVII c.), гор'нувъ (XVIII c.); BRu. *гарну́ць*, Bu. *пригърн*, SC. *grnuti*, Cz. *hrnouti*, Slk. *hrnút'*, Po. *garnąć*, LoSo. *hugjarnuś*, UpSo. *wuhornyć*. — Deriv. *горну́тися, ви́горнути, в-, від-, з[а]-, на-, об-, пере-, під-, по-, при- горну́ти[ся]* along with iter. *в-, ви-, від-, з[а]-, на-, об-, пере-, під-, по-, при- горта́ти[ся], обго́ртка*, Wd. *горбо́тка* (PM. 1, 401), горнулися (1664), горнется (1691), горнутися (XVII c.). — Syn. гребти, Деркач 52; *збира́ти, обійма́ти, тисну́ти;* MUk. *тягну́ти, привертати, схиля́ти*, Тимченко 573; *листа́ти*, Багмет 68.

PS. **gъrnǫti* < **gъrtnǫti*, iter. **gъrtati* 'ts', IE. root ***gr̥- : **ger-*, in Sl. extended with *-t-*, cf. Lith. *gurgulas* 'thickening', Gk. *ageirō* 'I gather', *agorā́* 'meeting, market', further (based on ***gre- :)* Lat. *grex, gregis 'herd'*, MIr. graig, Cymr., Corn., Bret. gre 'herd (of horses)', Berneker 1, 372, Trautmann 102 - 103, Fraenkel 178, Machek 145, Sławski 1, 259, Pokorny 382 - 383; see also го́рстка, при́горщ[а].

горня́ see го́р[е]н.

горобе́ць, dial. горобе́й, -е́ль, (Грінченко 1, 314), Wd. [г]воробе́ць,-е́нь,-е́ль(Желеховський 1, 121), MUk. горобец (XVIII c.), OES. (from OCS.:) врабий (1073 Ізб. Св.), врабья Gsg. (1144), Late OES. воробья Gsg. (XIV c.); BRu. *верабе́й*, Ru. *воробе́й*, dial. *вирабе́й*, Bu. *вра́бец*, Ma. *вра́бец*, SC. *vrábac*, Sln. *vrábelj*, Cz. *vrabec*, Slk. *vrab*, Po. *wróbel*, LoSo. *robel'*, UpSo. *wrobel*. — Deriv. *горо́бчи[чо]к, горобі́єнько, горобеня́[тко], горобе́йник, гороби́на, -и́нник, -нець, -ний, -нячий, горобчи́ха, гороб'я́, гороб'я́чий, горобцеподі́бний*, Wd. *воробе́йник, воробиний, -и́нка, -и́ця, воробня́, вороб'я́чка;* FN. *Горобе́ць, Воробе́ць, Воробі́вський, Воробі́й, Воробйо́в, Воробке́вич;*

GN. *Горобі́ївка, Гороб'ївка, Горобці́, Воро́бин, Воробі́їв[ка], Вороб'ї́, Вороб'ї́в[ка], Воробйо́во, Вороблє́вичі.* — Syn. *рід пта́хів роди́ни ткачиковых,* УРЕС. 1,494.

PS. **vorbь* with dimin. **vorbьjь, *vorbьljь, *vorbьcь* and (apophonic:) **verbьjь* 'ts', BS. root **u̯arb- : *u̯erb-,* cf. Lith. *žvirblis,* Latv. *zvirbul[i]s* 'ts', with initial *ž-, z-* under the influence of o/p. words Latv. *zvandzinât* 'to sound', Trautmann 342, Fraenkel 1328, Holub-Kopečný 422, a. o.; some etymologists connect it with Gk. (Hesych.) *hróvillos* 'bird', Schmidt KZ. 22, 317, Vasmer[2] 1, 352, a. o.; less persuasive are: Шахматов's reconstruction **hvorb-,* ИзвОРЯС. 17 : 1, 288; Machek's connection with Goth. *sparwa,* OHG. *sparo,* AS. *spearwa,* 'sparrow', cf. his ED. 573.

горобина : горобе́ць.

Горобі́на, Горови́на or Горови́нова ніч, 'stormy night', ModUk. only. — Syn. *наро́дна на́зва си́льної й трива́лої нічно́ї грози́ з ча́стим гро́мом і блискавка́ми,* УРЕ. 3, 378.

From *громови́нна ніч* (see грім), f/e. influenced by *горобі́на, горови́й;* УРЕ., l. c., relates this name to **Горови́н* a pagan deity like *Перу́н;* inconceivable.

го́род, arch. (from OCS.:) град 'town, city; citadel', **горо́д** 'garden', MUk. (го́род:) въ городѣ (1486), городъ (1509), го́родъ — castrum (XVII c. ЛСЛ. 49), у городѣ (1662), город (1667), з города (1669), городовъ Gpl. (1683), къ городу (XVIII c.), къ городамъ (XVIII c.), (from OCS.:) в' градѣ (XVI c.), гради Apl. (XVIII c.), (from Po.:) кгроди Npl. (XVIII c.), OUk. города Gsg., городовъ Gpl. (1352), городъ (1375), на тыхъ городахъ (1434), (from OCS.:) града Gsg. (1429), (from Po.:) гродъ, гродо (1388), OES. городъ (945, XI—XV c.), (from OCS.:) градъ (XI—XV c.), (горо́д:) MUk. городы Npl. (1596 Зизаній), город (1665), за городами (1675), на Хоминомъ городѣ (XVIII c.), в городах (1728), до го́рода (1794),

(from Po.:) гродъ (1731), OES. (from OCS.:) в градѣхъ (1263), гради Npl. (XIV c.); BRu. *го́рад,* arch. *град* 'town, city', *гаро́д* 'garden', Ru. *го́род,* arch. *град* 'town, city', OCS. *gradъ* 'enclosure, citadel, town; garden', Bu. *град* 'town, city', SC., Sln. *grâd* 'ts', Cz., Slk. *hrad* 'ts', Po. *gród* 'ts', Ca. *gard* 'ts', LoSo. *grod* 'castle', UpSo. *hród* 'ts', Plb. *gord* 'barn, shed.' — Deriv. *(го́род:) городе́ць, городе́чок, городо́к, городи́н[а], городи́сько, городи́ще, городі́льник, городі́ння, городови́к, городя́нин, -нка, -нський, [за-, о-]горо́жа, за-, пере- горо́дка, ви-, на-, о[б]-, пере-, роз- горо́джування, за-, на-, о-, пере-горо́да, підгоро́ддя, підгоро́дня, городни́чий, -ни́чиха, городови́й, городськи́й, за-, на-, о[б]-, пере-, роз- горо́джений, -ння, за-, о- горо́джувальний, за-, на-, пере- городни́й, за-, під-, пригоро́дній, огоро́жний, ви-, від-, за-, на-, о[б]-, пере-, під-, при-, роз-, у- горо́джувати[ся], -городи́ти[ся],* etc. *(горо́д:) огоро́д, [о]горо́дець, [о]горо́донько, горі́дчик, [о]горо́д[ч]ик, горо́ддя, [о]горо́дина, [о]горо́дник, -ниця, -ництво, -ницький, горо́довина́, горо́диний, горо́дний, [о]горо́дній, городникува́ти, горо́дньо-башта́нний,* etc. MUk. (го́род:) городок[ъ] (XV—XVIII c.), оу городци (XVIII c.), городяне Npl., горожане Npl. (XVIII c.), надъ городчанами (1678), горожа (1571), городиковъ Gpl. (1691), городище (XV—XVIII c.), городництво (1613), городничий (XV—XVIII c.), городня (XVI—XVII c.), городовичины Gsg. (1528), городовый (XV—XVIII c.), городскый (XVI c.), городити, горожива́ти (XV—XVIII c.), (from OCS. *gradъ:)* градскый (XV—XVIII c.), градный (1665), градовый (XVII c.), **гражданинъ** (XVI—XVII c.), (from Po. *gród:)* кгродский (XV—XVII c.), гродскый (XVII—XVIII c.), OES. городище, городищанинъ (1389), городокъ, городьникъ, -ица, городьня, городьныи, городьскый, городьцискыи, городьць, городь-

чанинъ, горожанинъ, (from OCS. *gradъ:)* градище, градок, градьникъ, -ица, градьныи, градьскыи, градьць, гражанинъ, -нскыи, гражданинъ, гражданыня, гражданьскыи, гражданьство, градити (XII c.), (горóд:) MUk. городния мяти Gsg. (XVII c.), OES. (from OCS. *gradъ:)* градарь, градежь, градина, гражда; FN. *Городовéнко, Городéцький, Городúський, Загрóдський, Підгорóдний,* GN. *Городéнка, Городéць, Городúще, Горóдне, Городнúця, Горóдня, Городóк, Гóродськ.* — Syn. *(гóрод:) мíсто; (горóд:) парк;* MUk. градъ : мѣсто (1627 Беринда).

PS. **gõrdъ* 'town, city', *górdъ* 'enclosure, garden', IE. root ***ghordh- : **gherdh-* 'to enclose', cf. Lith. *gãrdas* 'fold', Latv. *gãrds* 'ts', Alb. *garth, -dhi* 'fence, enclosure', Ht. *gurtas* 'citadel', ToB. *kercien* 'palace', Lat. *urbs (<*ghordhos,* cf. Георгиев IF. 56, 200), Goth. *gards* 'court, house, family', *garda* 'stable', OHG. *garto,* MHG. *garte,* ModHG. *Garten,* E. *garden,* etc.; 'enclosing' and 'enclosed space' are the fundamental ideas of the whole group of those cognates, cf. Kluge 106, Berneker 1, 330 - 331, Преображенский 1, 148 - 149, Trautmann 78 - 79, Brückner 157 - 158, Kiparsky 1, 103 - 108, Младенов 50 - 51, Sławski 1, 355, Pokorny 444, Шевельов 50, 142, 144, 147, a. o., see also нагорóда, жéрдка.

гóрон Wd. see гóр[е]н.

горóх 'Pisum: pea', MUk. гороху Gsg. (1570), горохомъ Isg. (XVII c.), горóхъ — pisum (XVII c. ЛСЛ.), горохи (1673), горохъ (XVIII c.), OES. гороху Dsg. (1225); BRu. *гарóх,* Ru. *горóх,* Bu. *грах,* SC. *gräh,* Sln. *gràh,* Cz. *hrách,* Slk. *hrach,* Po., LoSo. *groch,* UpSo. *hroch,* Plb. *gorch.* — Deriv. *горох[о]вúння, горохíвка, гороховúк, горохлянка, горошúн[к]а, горóшок, горóсьо, горóховий, горóхвяний, горóшкуватий, гороховúдний,* MUk. горохвини, Npl., в горохвинах (XVIII c.), гороховые Apl. (XVI c.),

горощатый (XVIII c.), FN. *Горóх, Горохíвський, Горохóвський, Горохóвич, Горóхов, Горóшко, Горохов'янка, цар Горóх (:„за царя Горóха" = дýже давнó),* here also: *Покотúгорошок* (in Uk. folklore, cf. Онацький 2, 237); MUk. Горохъ (1581 Тупиков 115), Гороховъ (1410 ibid. 522), Горошко (1609 ibid. 522), Горошковичъ (1609 ibid. 522); GN. *Горóхів, Горóхівський, Гороховéць, Горóшки, Горóщенко, Горохолúнський, Горощеня́.* — Syn. *бобóва рослúна; насíння її,* Тимченко 577.

PS. **gorxъ < *gorsъ* 'ts', IE. root ***ghors-,* cf. Skt. *ghárṣati* 'he grinds', *ghṛṣṭa-* 'rubbed', and (based on ***gher-:)* Gk. *kégros* 'millet, corn', *káxrys* 'roasted barley', *xerás, xérados* 'gravel', Lat. *furfur* 'bran'; semantic variety of cognates points to orig. meaning 'something grinded, rubbed'; only Lith. *garšas* 'goat's foot, gout-weed', Latv. *gãrsi, gãrsas* 'ts', refer to plants as in Sl. cf. Schrader 1, 257 - 258, Погодин РФВ. 50, 230, Фортунатов Archiv 4, 587, KZ. 36, 37, Matzenauer LF. 7, 189, Pedersen IF. 5, 54, Berneker 1, 231 - 232, Преображенский 1, 149, Trautmann 79 - 80, Brückner 157, Machek 143, Георгиев 1, 276, Sławski 1, 346 - 347, Fraenkel 138, Pokorny 439 - 440, a. o.

Горпúна, arch. Агрипúна PN. 'Horpyna, Ahrypyna, Agrippina', MUk. Агреф[и]на, Gsg. Горфины, Gsg. Агрефины Gsg. Горьфины Gsg. Грефы Gsg. Грифины Gsg. (all in 1484 Пом'яник), Аґріпíна (1627 Беринда); BRu. *Аґріпíна,* Ru. *Агриппúна, Агрефéна,* OCS. *Agripa, Agripъ* m — Deriv. *Горпúн[оч]ка, Горпúн[и]ця, Горпýся, Горпýша, Ярепúна;* FN. *Горпúнич, Горпинюк;* GN. *Горпúни.* — Syn. MUk. Аґріпíна: Проста (1627 Беринда).

Of obscure etymology; frequently explained as 'one born with his feet foremost', Ґерус-Т. 57; prob. from Gk. *ágrios* 'wild, savage' or *ákratos* 'simple'.

гóрс рейс AmUk. 'horse race', first recorded in 1963. — Subst. *перегóни кóней.*

From E. *horse race* 'ts', Білаш 194.

гóрсі, AmUk. 'horsey, horsie', first recorded in 1963. — Subst. *кóник.*

From E. *horsey, horsie* 'ts', Білаш 194.

гóрстка, arch. горсть 'handful, bunch, small bundle' MUk. горсть (1665), горсть чого — рукоятіе (XVII c. Синонима 145), горстю Isg. (XVII c.), въ горсти (XVII c.), з горсть, горстей четыри (XVIII c.), OES. гръстьма Ipl. (XI c.), гърстью Isg. (XII c.), гърсть XII c.), гърстию Isg. (XIII c.), горсть (XIV c.), въ горстехъ (XIV—XV c.); BRu. *горсць,* Ru. *горсть,* dial. *гóрость* (Шахматов ИзвО-РЯС. 7 : 1, 299), OCS. *grъstь,* Bu. *гръст,* SC., Sln. *grst,* Cz., Slk. *hrst,* Po. *garść,* LoSo. *gjarsć,* UpSo. *horšć,* Plb. *gárslė.* — Deriv. *гóрстонька, -очка.* — Syn. *жмут,* Деркач 52; MUk. *жмéня, прúгорщ, рукá; те, що мóжна змістúти в жмéні; пучóк колóсся, що мóжна захопúти рукóю; держáлно; невелúка кíлькість,* Тимченко 578.

PS. **gъrstь* < **gъrt-tь* 'ts', root as in *горнýти,* q. v.

гортáнь, гортáнка, Lk. гúртан[ь], гартáнь, гартáнка (Stieber 264) 'larynx', MUk. гортáнь (1596 Зизаній; 1627 Беринда), в гортани (XVII c.), гортани Apl. (1745), OES. грътань (1073 Ізб. Св.), гъртань (XIII c.), въ гортань; BRu. *гартáнь,* Ru. *гортáнь,* dial. *грытáнь,* OCS. *grъtanь,* Sln. *grtánec,* Cz., Slk. *hrtan,* Po. *krtań,* LoSo. *gjarś,* here also Bu. *гръклáн,* SC. *grkljan* 'air-tube'. — Deriv. *гортáнний, -нно, гортáнковий;* MUk. гортáннікъ (XVII c. ЛСЛ. 49), гортанобѣсець (XVII c.), -бѣсіе (XVI c.), -встекъ (XVII c.), -ґратель (XVIII c.), -мудрецъ (XVII c.), OES. грътаня (XI c.). — Syn. *горíшня частúна гóрла, гóрло; гóлос, що вихóдить із гортáні,* Тимченко 578.

PS **gъrtanь* 'ts', IE. root same as in *гóрло,* q. v.

гортáти see горнýти.

гортéнзія 'Hydrangea L.: hortensia', ModUk.; BRu. *гартэнзія,* Ru. *гортéнзия,* Po. *hortenzja,* etc. — Subst. *„подрýга садý" — декоратúвна квіткóва рослúна з родúни ломикáменевих (саксофрáѓ),* Орел 1, 218.

From LLat. PN. *Hortēnsia;* it was wife's name of Fr. chronometre maker Lepaûte; together with Fr. botanist Commerson he took part at a round-the-world voyage in 1766-1769 and it was in the course of this trip that Commerson found the plant in China and gave it the name *hortensia,* cf. Klein 1, 744.

горщá, Wd. горшá (Желеховський 1, 155), гóршé (Грінченко 1, 316), **гóрщик, горщóк** 'pot', MUk. горща, до горщати (XVIII c.), горщикъ (1617), горщик (1667), горщиковъ... три (1739), у маленькому горщику (XVIII c.), горщки (1571), много горшковъ (XVII c.), в горщки (1693), горшки Npl. (1700), горщокъ (1739); BRu. гаршчóк (not горщóк as in Vasmer[2] 1, 445!), Ru. горшóк, in other Sl. deriv. based on **gъrnъ* only, see гóр[е]н. — Deriv. *горщáтко, горщéчок, гóрщичок, горшкáр, горщíвка, горшковúй, горщúще,* Wd. *горщúсько,* compounds: *горшко- дрáй, -лáт, -лíп, -лáп,* MUk. ид горщуткумъ (XVII c.), го[р]щи[с]ко (XVIII c.), горщичокъ (XVIII c.), горщочикъ (1758), OES. въ... горшечцѣ (XV c.), FN. SovUk *Горшкóв,* GN. *Гóрщик.* — Syn. *череп'яне абó металéве начúння варúти стрáву абó держáти в нім що* (Тимченко 580).

All three words are based on *гóр[е]н,* q. v.; Uk. dial. *горшá, гóршé,* Ru. *горшóк* (with loss of *n* before *š*) point to *горшá, горшóк* as to older forms than *горщá, гóрщик, горщóк,* BRu. *гаршчóк;* the latter forms seem to be of secondary provenance with *-šč-* under the influence of such words as *брáтчик, голýбчик, хлíбчик,* and furthermore:

бóрщик, дóщик, кýщик, пúщик (where -šč- does not belong to suffix).

горя́бина, горя́бка Wd. see оря́бка.

горя́чий see гаря́чий.

горя́чина, горя́чинна SoCp. 'funeral feast', first recorded in the XX c. (Дзендзелівський 34). — Subst. *трúзна, пó-минки пíсля пóхорону помéрлого.*

The word is connected with *горя́чий, гаря́чий,* q. v.; evolution of meaning: 'warm plates (served during the feast)' contrary to cold ones left for dead souls during Christmas, Pentecost and other holidays.

госáнна see осáнна.

гóсбенд, AmUk. 'husband', first recorded in 1963. — Subst. *муж.*

From E. *husband* 'ts', Білаш 194.

гóскіджек, AmUk. 'whiskey-jack', first recorded in 1949. — Subst. *рід птáхів.*

From E. *whiskey-jack* 'ts', Білаш 194.

госóка dial. see осокá.

гóспіталь SovUk. 'hospital', first recorded in 1941 (Кириченко 1, 353); BRu. *шпітáль,* Ru. *гóспиталь,* Po. *szpital.* — Deriv. *госпітáльний, госпіталізáція, -зувáти, -зувáння.* — Subst. *лікáрня, лічнúця;* syn. Wd.*шпитáль.*

From Ru. *гóспиталь* 'ts', the ultimate source being LLat. *hospitāle* 'large house, building for receiving guests' hence: 'one for receiving sick people', Skeat 278, АкСл. 3, 327, Hüttl - Worth 67, a. o.

госпітувáти 'to attend lectures as an audit student (without credits)', first recorded in the XX c. (Кузеля 75); Po. hospitować. — Deriv. *госпітувáння, госпітáнт[ка].* — Syn. *відвíдувати виклáди як студéнт-гість.*

From ModHG. *hospitieren* 'ts', the ultimate source being Lat. *hospes* 'guest'.

господáр, Wd. гóсподар 'master of the house, host, proprietor, owner; husbandman; ancient Moldavian prince', MUk. г[с]дря (1458 ССМпз. 87), г[о]с[по]д[а]рь (1488 ССМпз. 87), ѓсподарю Dsg. (1482 ibid. 89), господаремь Isg. (1453 - 1500 ibid. 89 - 90), господареве Npl. (1498 ibid. 90), господаръ Ipl. (1498 ibid. 90), господарехъ Lpl. (1496 ibid. 90), кгосподаръ (1644), кгосподар (1693), ґосподар (XVIII c.), чрезъ ґосподаря (XVIII c.), OUk. господаря Gsg. (1370, 1386, 1395, 1400, 1448 ССМпз. 88), господара Gsg. (1431 ibid. 88), господарѣ (1435, 1445 ibid. 88), ѓсподаря (1419, 1440 ibid. 88), гóсподареви Dsg. (1386, 1403, 1448 ibid. 89), господареви Dsg. (1386 ibid. 89), господарю (1388 - 1448 ibid. 89), ѓсподарю (1388, 1433, 1450 ibid. 89), господару Dsg. (1444 ibid. 89), господаревѣ (1448 ibid. 89), господарѣви (1448 ibid. 89), господаря Asg. (1386, 1411 ibid. 89), господара Asg. (1437 ibid. 89), господарѣ (1435 ibid. 89), господаремъ (1393 - 1448 ibid. 89 - 90), при господарю (1395 ibid. 90), господару Vsg. (1444 ibid. 90), господари Npl. (1395 ibid. 90), господаріє Npl. (1436 - 1442 ibid. 90), господарми Isg. (1395 ibid. 90), OES. господарь (XI c.), господарю (XI c.), безъ господаря (1307), господаря Gsg. (1351), господарь (1361), господинъ Володиславъ... земль многихъ господарь(1389); BRu. *гаспадáр,* Ru. arch. *господáрь* (Vasmer² 1, 446), Bu. *господáр[ин],* SC. *gospòdār,* Sln. *gospodár,* Cz. *hospodář,* Slk. *hospodár,* Po. *gospodarz,* UpSo. *gospodár,* LoSo. *gósporodár,* Ca. *goespoedârz, wospodarz* (Brückner 153). — Deriv. *господáри[чо]к, господáренько, господáрка, господáрний, -ник, -ність, -но, господáрство, -ський, господáрчий, гóсподáрити, -рення, загосподáрити[ся], гос-*

подарювати, -ання, SovUk. *госпорган, госпрозрахунковий, госпрозрахунок, госчастина,* MUk. кгосподарства Gsg. (1664), кгосподарный (XVII c.), кгосподарського (XVII c.), OES. господарыни (XI c.), see also господи́н, госуда́р, and abbr. спода́р. — Syn. *хазяїн, голова дому; власник; цар, владика, правитель; селянин,* Wd. *Ґазда; ощадлива людина,* Шевченко 1, 148.

PS. **gospodarь* 'ts', based on **gospodь* see Госпо́дь, Berneker 1, 235, Преображенский 1, 152, Sławski 1, 324, Krogmann Festschrift Vasmer 257 - 258, a. o.; less persuasive is the etymology of Корш, Bulletin de l'Académie Imp. des Sciences de Pétersbourg 1907, 757 - 758, deriving this word from MPers. *gōspand-dar* 'sheep-owner', cf. Berneker l. c., Vasmer² 1, 446, a. o.

Госпо́дь Wd. Го́сподь, Gsg. Го́спода, Dsg. Го́сподові, arch. Го́споду, Vsg. Го́споди, Isg. Го́сподом, Lsg. в Го́сподi 'Lord, God', MUk. Г[оспод]ь (1596 Зизаній), Г[о]с[по]дь (1627 Беринда), о господѣ (1599), пред... господем (XVII c.), господь — dominus, herus (XVII c. ЛСЛ. 49), госбодь, пан — dominus (XVII c. Гептаглот 21), OES. господь (XI c. Остр. єв.), господи Gpl. ibid., господіе Npl. (XI c.), Господи Vsg. (1226); Ru. *Госпо́дь,* OCS. *gospodь,* Bu., Ma. *го́спод,* SC. *gȍspōd,* Sln. *gospôd,* OCz. *hospod,* Slk. *Hospodin,* Po. *gospodzin.* — Deriv. *Го́сподонько, Госпо́день, Госпо́дній, госпо́да, госпо́донька,* arch. *господи́н, господи́ня, господи́[но]нька, госпожа́, госпо́ся,* MUk. господин (XVI c.), господи́нъ (1627 Беринда), господыня (1561), господини (1565), господи́ня (XVII—XVIII c.), господонку Asg. (XVIII c.), Господскія (XVII c.), господство (XVI—XVII c.), господовалъ (XVIII c.), господствую (XVI—XVII c.), господствовала (XVIII c.), госпоже (XVII—XVIII c.), OES. на господу (1270), господо (1396), господинъ, господиничь, господ[ич]ичь, господованьемь, господыня, Господьнь, господьскыи, господствия, Господьство, госпожи Gsg., госпожинъ, госпожька, госпожкинъ, господоующе, FN. *Господи́н;* MUk. Господенко (1654 Тупиков 523). — Syn. *Бог,* MUk. панъ (1596 Зизаній), панъ — владыка... началникъ, властелинъ, обладаяй (XVII c. Синонима 171), панъ... ký́rios, Dominus (1627 Беринда).

PS. **gospodь* 'ts' — a compound of uncertain etymology; the basic equation is this: **gostь-pod-ь* < ** *ghosti-potis* with change of *t* > *d* in the second element which is usually connected with Lith. *pàts* 'man', Skt. *páti-* 'lord', Lat. *potis* 'strong, mighty', Gk. *pósis* 'husband', cf. Meillet Ét. 207, Berneker 1, 334 - 337, Преображенский 1, 151 - 152, Trautmann 208, Brückner 152, Machek 139, Sławski 1, 325 - 326, Pokorny 453, a. o.; the change of *t* > *d* is explained by Fraenkel ZfslPh. 20, 51 - 89, as influence of such words as **svobodь* 'free', **čeljadь* 'family', cf. (extensively:) Krogmann Festschrift Vasmer, 253 - 258; less persuasive are other explanations: kinship with Skt. *jās-pati-,* Gk. *despótēs* 'tyrant', Richter KZ. 36, 111 - 123, Meillet MSL. 10, 139; borrowing from Goth. **gasti-faþs,* Kluge Glotta 2, 55, or Lat. **hostipotis,* Mikkola РФВ. 48, 274 - 276, cf. Kiparsky 1, 67, Vaillant RES. 28, 139 - 140, Sadnik-Aitzetmüller 238, Георгиев 267 - 268, Pisani WSl. 2, 200 - 201, Шевельов 367, a. o.

госте́ць 'rheumatism', ModUk. only. — Subst. *ревмати́зм.*

From LLat. *ostitis* 'ts', Галин XII; cf. also Stankiewicz Word 11, 630.

гости́на, гости́ти, гости́нниця, гостюва́ти etc. see гість.

го́стрий, Wd. о́стрий, 'sharp, pointed, edged', MUk. з острыми дыяменты (XV c. Тимченко 849), остры — acer (XVII c. Гептаглот 40), в острыхъ волосяни́цахъ (XVII c. Тимченко 300), по острому камѣню (XVIII c. Тимченко 301), (first ocurrence with г- in deriv.:) гострити (XVIII c.), OES. остръ (XI c.), острии (XI c. Остр. єв.), остро

(1073 Ізб. Св.); BRu. *востры*, Ru. *острый*, OCS. *ostrъ*, Bu. *остър*, Ma. *остар*, SC. *ōštar*, Sln. *óster*, Cz., Slk. *ostrý*, Po. *ostry*, LoSo. *wotšy*, UpSo. *wótry*. — Deriv. *гостро*, *гострува́тий*, *гостре́нький*, *гострі́ш[ий]*, *го́стрик*, *гостри́ця*, *го́стрість*, *гострота́*, *гостри́ти[ся]*, *гострі́ння*, *гостри́льний*, *гостру́ха*, *гостря́к*, *гострячо́к*, *ви́гостриш*, *за-*, *на-*, *по- гостри́ти*, *ви-*, *за-*, *на-*, *по- гостря́ти*, *-го́стрювати*, compounds: *гостро-ве́рхий*, *-ву́хий*, *-голо́вий*, *-гра́нний*, *-гу́бці*, *-дефіци́тний*, *-дзьо́бий*, *-зара́зний*, *-зо́рий*, *-зу́бий*, *-зу́бці*, *-кінце́вий*, *-кри́лий*, *-ку́тний*, *-ку́тник*, *-ле́зий*, *-ли́стий*, *-ли́ций*, *-но́сий*, *-ри́лий*, *-сло́в*, *-сло́вити*, *-у́хий*, *-хво́стий*, etc., in Wd. usually without initial г-, e. g. *остри́ти*, *остре́ць*, *остро́кінча́стий*, etc.; here also *вістря* (>**ostrьje)*, MUk. острити — acuo (XVII s. Гептаглот 40), OES. острити (XI c.), острость (XI c.), острота, остроугывноє (XII c.), острооугленъ (XIV c.), остро-оумиє, -оумьныи, остроязычьство (1073 Ізб. Св.), остриємь Isg. (XII c.); FN. *Остря́нин*, *Острогра́дський*, *Остроми́р*; GN. *Остри́ня*, *Острове́рхівка*, *Остроді́р*, *Острогля́д*, *Остроу́шки*. — Syn. *різки́й*, *ї́дки́й*, *прони́кливий*, Деркач 52.

PS. **ostrъ[jь]* 'ts', IE. root ***ak̂- : **ok̂-* with the primary meaning 'pointed', widely developed in IE. languages; in Sl. it is extended by formant *-r-* and (secondarily) inserted *-t-*, cf. Lith. *ašrùs : aštrùs*, OLith. *aštras* 'ts', Latv. *ašs*, *ass* 'strong, sharp', Skt. *áśri-* 'edge', Gk. *ákros* 'at the point, *ákron*, *ákra*, *ákris* 'the highest, topmost point', Lat. *acer* 'sharp', OIr. *ēr* 'high', etc., Miklosich 227, Преображенский 1, 667, Kluge 5, Trautmann 15, Fraenkel 19, Brückner 386, Machek 344, Pokorny 21, Шевельов 118, 549 - 550, a. o.

госуда́р arch. 'monarch, ruler' (Желеховський 1, 156), MUk. межи... государи (1493), у государя (XVII c.), г]осу]д[а]ра Gsg. (XVIII c.), OES. гдрь (XIV c.), государь (XIV—XV). BRu. *гасуда́р*, Ru. *госуда́рь*, abbr: *су́дарь*. — Deriv. *государи́ня*, *госуда́рник*, *-ність*, *государстве́нний* (Желеховський, l. c.), MUk. государствы Ipl. (1500), государскихъ Gpl. (1667), OUk. государскый (1347), OES. государыни, государьство. — Syn. *волода́р*, *пан*, Тимченко 592.

From *господа́рь*, see господа́р.

гот see ґот.

гота́р see хота́р.

готе́ль 'hotel, inn', ModUk.; BRu. *атэ́ль*, Ru. *оте́ль*, Po. *hotel*, etc. — Subst. *гости́нниця*, *дім де винаймають кімна́ти на коро́ткий час*, Орел 1, 218.

From Fr. *hôtel* 'ts', Орел 1, 218, Klein 1, 746, a. o.

готенто́т 'Hottentot', ModUk., Ru. *готтенто́т* (since the XVIII c.), Po. *Hotentota*. — Deriv. *готенто́тка*, *готенто́тський*. — Syn. *назва пів́де́нно-африка́нського пле́мени*.

From Du. *Ottentoo*, *Hottento*, *Hottentot* 'ts' via Ru. *готтенто́т*, the ultimate source being Du. *hot en tot*, so called from the clicks and jerks in the native speech of the Cape of Good Hope, Hüttl-Worth 67, АкСл. 3, 347, Klein 746.

го́тика see ґо́тика.

гото́в, **гото́вий** 'ready, prepared', MUk. готовы Npl. (1463), готового Gsg. (1593), готовъ (XVII c.), гото́вый — paratus, expeditus (XVII c. ЛСЛ. 49), готовый (XVIII c.), OUk. готовъ (1396), готовѣи (1433), OES. готовъ (XI c.); BRu. *гато́ў*, *гато́вы*, Ru. *гото́в*, *гото́вый*, OCS. *gotovъ*, Bu. *гото́в*, Ma. *го́тов*, SC. *gȍtov*, Sln. *gotȍv*, Cz., Slk. *hotový*, Po. *gotów*, *gotowy*, LoSo. *gotowy*, UpSo. *hotowy*. — Deriv. *готове́нький*, *готі́вка*, *готова́льня*, *готови́к*, *гото́в[н]ість*, *ви́-*, *під-*, *при-*, *готува́ння*, *готува́ч*, *-ва́чка*, *ви́- готовлення*, *з[а]-*, *під- гото́влення*, *ви-*, *з[а]-*,

під-, при- готовля́ння, за-, під- гото́влювання, -вач, -вачка, за-, по- готі́вля, заготі́вник, -ниця, загото́вщик, -щиця, заготіве́льний, -ник, ви́-, з-, на-, під-, при- гото́влений, -ність, підгото́вний, -ник, -ниця, на-, під-, при-, у- гото́ваний, -ність, загото́вочний, за-, під- гото́вчий, ви́готуваний, з[а]-, на-, під-, при-, у- гото́вити[ся], -готовля́ти[ся], -готува́ти[ся], за-, на- гото́влювати[ся], ви- гото́вувати[ся], etc., MUk. готоваленку Asg. (1728), за готованя (1756), в готовности (XVII c.), гото́вость (XVI—XVIII c.), готовизна (XV—XVIII c.), готовати (XVI—XVIII c.), готоватися (XVI—XVIII c.), OES. готовизна (1073 Ізб. Св.), готоваемъ (XI c.), готовають, готоваи, готовити (XI c.), готовленїе, готово-словлено (1073 Ізб. Св.), -умїе (XI c.). — Syn. *пристосо́блений, зро́блений; що не вага́ється, схи́льний, охо́чий, ла́ден*, Тимченко 594.

PS. **gotovъ* 'ts', of uncertain etymology; according to Miklosich 75 and others it is connected with Goth. *ga-taujan* 'to fulfill'; this explanation is rightly rejected by Kiparsky 1, 28-29, Berneker 1, 338, a. o.; putting Sl. word cognate with Skt. *ghatayati* 'he finishes, completes', cf. Machek 140, does not explain it ultimately; most probably **gotovъ* comes from **gotъ* (> UpSo. *hot* 'preparation') with suffix *-ov-*, Sławski 1, 228; cf. also Brückner 153, Vasmer[2] 1, 448, Трубачев PF. 18 : 2, 153-154, Шевельов 48, 60, 283, a. o.

го́тур see ґотур.

го́тьта! interj. in chasing horses: 'away!, out!', ModUk. only. — Syn. *ге́тта!, ге́тьте!*

A compound *го́ть-та!*, the first part being a variant of *геть!*, q. v., РССтоцький 3, 153.

гоўго́ль, гоўге́рь, гоўги́рь SoCp. 'executioner, hangman', first recorded in 1898 (Гнатюк ЕЗб. 4, 237). — Subst. *кат.*

From Hg. *hóhér* 'ts', Гнатюк, l. c.

гоф Wd. 'court, castle', first recorded in the XX c. (Кузеля 75); Ru. *гоф-*, Po. hof- mostly in compounds of type *гофлівера́нт, гофма́йстер, гофма́клер, гофма́ршал, го́фрат*, etc. — Subst. *двір*, Кузеля, l. c.

From ModHG. *Hof* 'ts', Орел 1, 218, АкСл. 3, 347, РССтоцький 4, 213, a. o.

гохшта́плер Wd. 'bluffer, imposter, smart Alec', first recorded in the XX c. (РССтоцький 4, 219); SC. *hohštapler*, Cz. *hochštapler*, Po. *hochsztapler*. — Deriv. *гохшта́плерство, -ський, гохштаплерува́ти.* — Subst. *дури́світ, авантю́рник, хлестако́в.*

From ModHG. *Hochstapler* 'ts', РССтоцький, l. c., Sławski 1, 422.

гоц! interj. 'hop!, jump!', MUk. гоц!, BRu. *гоц!*, Po. *hoc!, choc!* — Deriv. *гоца́к, го́ца!, го́цкати, -ання*, Wd. *го́цки-кльо́цки!, го́ця!* FN. *Гоца́к.* — Syn. *гецьǃ, гиц!, гуц!*, РССтоцький 3, 151; Slavia 5, 42.

A primitive interj. expressing jump, РССтоцький, l. c., Brückner 172, Sławski 1, 422; see also гиц!, гуц!

го́цул see гуцу́л.

го́шитися SoCp. 'to threaten, menace', first recorded in the XX c. (Кириченко РМ. 5, 85). — Subst. *нахваля́тися, грози́тися.*

Perhaps from Hg. *hős* 'hero; hero-like'.

Го́шів, Gsg. Го́шева, GN. Hoshiv (in Western Ukraine), ModUk.; Po. *Hoszów.* — Deriv. *Го́шівський, Гошо́вський, Гошовате́юк.*

From PN. *Гош* and this, in turn, from *Горді́й*, like *Іла́ш* from *Ілля́, Тимі́ш* from *Тимоте́й, Яш* from *Яросла́в.*

Го́ща : гість.

го́ючий, го́ячий : го́їти.

го́я!, SoCp. гу́я! interj. 'hey!', ModUk. only. — Syn. гой! From гой-а!, see s. vv.

гра, arch. ігра́ 'play, game', MUk. гра (XVI c.; 1605), игри справуючій (XVII c. Синонима 155), ігра — ludus (XVII c. Гептаглот 28), OES. игры Npl. (XI c.), на игру; BRu. *ігра́*, Ru. *игра́*, OCS. *igrъ*, Bu. *игра́*, Ma. *и́гра*, SC. *ìgra*, Sln. *ígra*, Cz., Slk., UpSo. *hra*, Po., LoSo. *gra*, Plb. *jagré-iča*. — Deriv. *грúще, íгрища, íграшка, гра́ти[ся], ігра́-ти, грання́, ви́грати, віді-, за-, пере-, п[р]о- гра́ти, ви-, віді-, за-, на-, пере-, п[р]о- гравáти, відігра́тися, грайли́вий, -вість, -во, гра́льний, гра́ний, грач, довго-гра́йний*, MUk. іграти, вьграті (XVII c. Гептаглот 28), игриско, игралище (XVII c. Синонима 155), гранье (XVII c.), грати (XVII—XVIII c.), гратися (XVIII c.), OES. игрь (XI c.), игралище (XIII c.), играния (XI c.), игрище (1073 Ізб. Св.), въ игрушке, игрьци Npl. (1073 Ізб. Св.), игрьници Npl., игрьнище; FN. *Грач*, MUk. Грачь (1539 Туликов 118), Грачъ (1541 ibid.), Грачко (1565 ibid.). — Syn. *забáва*, Деркач 53.

PS. **jьgra* < **ьgra* 'ts', IE. root ***aig-* 'to vibrate, move' with a formant *-r-*, cf. Skt. *ējati* 'he moves', Gk. *aigis* 'aegis, shield of Jupiter; rushing storm, hurricane', OHG. *eihhorn*, MHG. *eichorn*, ModHG. *Eichhorn 'squirrel'*, a. o., Matzenauer LF. 8, 10, Berneker 1, 422, Преображенский 1, 264 - 265, Trautmann 103, Sławski 1, 332, Pokorny 13 - 14, a. o.; less persuasive is its etymology by Потебня РФВ. 6, 150 - 153 (: Skt. *yájati* 'he adores god'); unacceptable is also Vasmer's explanation, cf. his ED.[2] 2, 332, connecting it with Lith. *áikštytis* 'to be capricious', Latv. *aikstities* 'to shout', cf. Sławski, l. c.; re. formant -r- cf. Meillet Ét. 408 - 409, РССтоцький 1, 29, Doroszewski PF. 15:2, 277 - 281; iotation of the initial *ь- (ĭ-)* is extensively discussed by Шевельов 236 - 237, 441; Uk. *гра* < *ігра́*, *гра́ти* < *ігра́ти* as opposed to *íграшка, íгрища* depends on stress, see also іглá > гла (го́лка).

граб 'Carpinus betulus L.: hornbeam, yoke-elm, elmtree', MUk. грабьіна (XVIII c.), з... грабини (1720), OUk. на граби (1431), BRu. ts, Ru. *граб* (since 1790), Bu. *га́бър* (< **grabrъ*), SC. dial. *grábar*, Cz. *habr*, OCz. *hrabr*, Slk., UpSo. *hrab*, Po., LoSo. *grab*, Plb. *gróbě*. — Deriv. *граби́на, гра-би́ще, граби[чо]к, грабни́к, грабча́к, грабо́вий*, MUk. грабового Gsg. (XVIII c.); FN. *Граб, Грабо́вич, Грабо-ве́цький, Грабо́вський, Граб'я́нка*; GN. *Гра́бич, Гра́-бів[ець], Гра́бівка, Грабо́к, Гра́бово*. — Syn. *карпа́н, клен*, Makowiecki 84.

PS. **grab[r]ъ* 'ts', IE. ***grōb[h]os*, cf. OPr. *wosi-grabis* 'spindle-tree', Latv. GN. *Gruobina*, Illyr. PN. *Grābos, Grābōn*, Umbr. GN. *Grabovius*, Berneker 1, 343, Преображенский 1, 154, Trautmann 94, Vasmer ZfslPh. 10, 96, Loewenthal WuS. 10, 154, Sławski 1, 332, Pokorny 404, a. o.; less persuasive is its derivation from *гора́* 'mountain', Младенов Archiv 33, 11 - 12, (yet, cf. his ED. 95 connecting it with Lith. *skroblis, skroblas* 'elm'); according to Machek 119 it is a substrat-word related to Lat. *carp-inus* 'hornbeam'.

гра́ба́р '[grave-]digger, undertaker', MUk. на грабары (1557 - 8), грабары Npl. (1562), грабари Apl. (1585), грабáрь (XVII c. ЛСЛ. 50), грабаровъ Gpl. (1713); Ru. dial. *гра́барь*, Po. *grabarz*. — Deriv. *грабаре́нко, грабарі́вна, граба́рка, граба́рство, -ський, грабарчу́к, грабарюва́-ти, -а́ння*, MUk. грабарские Npl. (XVIII c.), FN. *Гра́-бар, Грабаре́нко, Грабарчу́к*. — Subst. *гробоко́п, мо-ги́льник*, Wd. *погре́бник, копа́ч*.

From MHG. *graboere*, ModHG. *Gräber* 'ts', perhaps via Po. grabarz, cf. Тимченко 595, Шелудько 1, 28, Преображенский 1, 153, Richhardt 55, a. o.; according to РССтоцький 4, 165, it comes directly from MHG.

грáбити, грабувáти 'to rob, loot, pillage, sack', **грáбати** Wd. 'to rake, scrape', MUk. грабятъ (1551), грабитъ (XVII c.), грабили (1692), грабить (= грабити, 1725), OUk. граблено (1347), грабити (XV c.), OES. грабити (1073 Ізб. Св.); BRu. *грáбіць*, Ru. *грáбить*, OCS. *grabiti*, Bu. *грáбн*, SC. *gràbiti*, Sln. *grábiti*, Cz. *hrabati*, dial. *hrabiti*, Slk. *hrabat'*, Po. *grabić* 'to rob; rake', LoSo. *hrabaś*, UpSo. *hrabać*. — Deriv. *огрáбити, пограбувáти, -áння, грабýнок, грабíж, -ний, -ник, -ництво, -ниця, -ницький, грабкú, грабелькú, граблí, грабéльний, грабúл[ь]но, грáблисько, -ище*, dial. *граблúця* (Дзендзелівський 232), MUk. грабанія Gsg. (XVIII c.), грабежъ, грабѣжъ (XV—XVIII c.), грабежство (XVI c.), грабленіє (XVII c.), грабежные Apl. (XVI c.), грабител[ь]ство (XVIII c.), грабицою Isg. (1529), грабли (XVII—XVIII c.), грабелный (XVIII c.), грабовати (XVIII c.), грабовникъ (XVIII c.), грабованье (XVIII c.), грабунокъ (XVIII c.), OES. грабежь, грабежьникъ, грабителє Npl. (1073 Ізб. Св.), грабление, грабля, грабливый; FN. *Граблюк, Грабýль* (pseudonym of C. Буда, Тулуб 230). — Syn. *гáрбати, загáрбувати*, Деркач 53.

PS. **grabiti, *grabję* 'ts', IE. root ***ghrōbh- : **ghrebh-* 'to seize, grasp', see гребтú.

граблí see грáбити.

грáб'я dial., also грáбля 'count', MUk. грабя (XVII—XVIII c.), Po. *hrabia*, OPo. *grabia*, Cz. *hrabě*, UpSo. *hrabja*. — Deriv. *грабúня*, MUk. *грабинеи* Gsg. (XVII c.). — Syn. *граф*.

From Po. *hrabia* 'ts' and this, in turn, from OHG. *grāvio, gravo*, Miklosich 76, Berneker 1, 379, Sławski 1, 430, Richhardt 55, a. o.; see also граф.

гравилáт see ґравілят.

гравітáція see ґравітáція.

гравю́ра see ґравю́ра.

град 1. 'hail', MUk. град]ъ] (XVII c.), з' грады (XVII c.), граду Gsg. (XVIII c.), градъ (XVIII c.), OES. градъ (XI—XIV c.), BRu. ts, Ru., Bu. *град*, OCS. *gradъ*, SC. *grȁd*, Cz., Slk. *hrád*, Po., LoSo. *grad*, Plb. *grod*. — Deriv. *градовúй, градо- биттá, -бíй, -нóсний*, Bk. *градобúть, -бýрник* (Кміт 50), dial. also *гряд* (cf. Грінченко 1, 333). — Syn. *вóдні óпади в подóбі ледовúх грудóк, зерéн*, Тимченко 597.

PS. **gradъ* 'ts', IE. root ***grōd-*, cf. Lith. *grúodas* 'frozen earth', Arm. *karkut (<*ka-krut < **gā-grōdo-)*, Lat. (with nasal infix:) *grandō* 'ts', Berneker 1, 344, Преображенский 1, 154, Trautmann 99, Sławski 1, 336, Pokorny 406, a. o.

град 2. see гóрод.

градзилáт see ґравілят.

градúль, градíль see грядíль.

град[у]áція, грáдус, градувáти see ґрад[у]áція, ґрáдус, ґрадувáти.

граждáнка, граждáнський правóпис 'hrazhdanka orthography' since 1708 in Ukraine and Russia. — Syn. *спрóщена, европеїзóвана систéма кирúличного півустáву.*

From Ru. *граждáнка, граждáнская áзбука* 'ts', the ultimate source being CS. *граждáнскый* 'civic, secular' (as opposed to 'church, ecclesiastical'), derived from *град*, see *гóрод*.

грáйворон, грак 'rook', ModUk. only. — Syn. *гáйворон*.

Both words are based on *гáйворон*, q. v., and f/e. influenced by *гра, грáти*, see s. v.; *грак* seems to be an abbr. formation of грáйворон.

граймóнія dial. see гармóнія.

грак see грáйворон.

грак! interj imitating the noise of knocking: 'knock!, tap!', ModUk. only. — Deriv. *грáкати, -ання.* — Syn. *гряк!, грюк !*

An o/p. interj. related to *гряк!, грюк!,* cf. РССтоцький 3, 152.

грам, Wd. ґрам (Кузеля 85) 'gram, gramme; metric unit of weight', ModUk.; BRu. *грам,* Ru. *грамм* (since 1803), Po. *gram,* etc. — Deriv. *грамáтом, грамеквівалéнт, граммáса, граммолéкуля.* — Subst. *міра ваги в метричній системі,* Орел 1, 218.

From Gk. *grámma* 'that which is written; written character, letter; a small weight', Орел 1, 218, АкСл. 3, 361, Klein 1, 673, a. o.

грам-граф-лог, філ-гео-гог — a mnemotechnic orthographical rule re spelling of -грам- (instead of -ґрам-), -граф- (in lieu of -ґраф-), -лог- (in the place of -льоґ-), -філ- (for -філь-), гео- (for ґео-) and -гог (instead of -ґоґ), advanced by the author since 1938, cf. his *Український правопис і правописний словник,* Прага 1942, p. 26.

-грама a compound-forming element '-gram' in such words as *моногрáма, телегрáма,* etc.; ModUk., known to other Sl. as well.

From Gk. *grámma* 'that which is written', Partridge 899, Орел 1, 218, Klein 1, 673, a. o.

грамáтика 'grammar', MUk. грамматики Gsg. (XVI c.), грамматїка (XVII c.), граматики Gsg. (1624), граматык Gpl. (1616), грамматика (1627), граматики Npl.(1738), OUk. грамматики Gsg. (1442); BRu. *грамáтыка,* Ru. *граммáтика* (since 1704), Po. *gramátyka,* etc. — Deriv. *грамáтик, грамáтка,* MUk. граматичок Gpl. (1663), грамматиковъ Gpl. (XVII c.), грамматицкіє (XVII c.), безъ грамотикия (XVI c.). — Subst. *наýка про будóву мóви, життя́ її, закóни (морфолóгія, синтáкса, тóщо),* Орел 1, 218; *книжка, що мáє в собі наýку про властивості якóго язикá; дрýга кляса в давніх шкóлах,* Тимченко 598.

From Gk. *grammatikḗ* 'grammar', Орел 1, 218, АкСл. 3, 361, Тимченко 598, Klein 1, 674, a. o.

грáмота 'writ, decree, edict, diploma', MUk. грамоту Asg. (XVII c.), грамотою Isg. (XVIII c.), грáмоту Asg. (XVIII c.), грамота Nsg. (1730), по грамотамъ (1731), OUk. съ сею грамотою (1341), грамоту Asg. (1386), OES. грамота (1229); BRu. *грáмата,* Ru. *грáмота* (since 1704), etc. — Deriv. *грáмотка, грамітний,* MUk. грáмотникъ (1627 Беринда), грамотноє (1481), OES. грамотицю Asg. (1125). — Subst. *урядóвий лист,* Орел 1, 219; *письмéнність; акт; (духóвна грáмота:) духівниця, тестамéнт; (жáлована грáмота:) акт московського царя́ на привілеї та маєтності,* Тимченко 598-599.

From Gk. *grámmata* 'that which is drawn or written, a written character, letter', Орел 1, 219, АкСл. 3, 365, a. o.

грамофóн, Wd. ґрамофóн (Кузеля 85) 'gramophone; phonograph, an instrument for recording and reproducing sounds', ModUk.; BRu. *грамафóн,* Ru. *граммофóн* (since 1934), Po. *gramofon,* etc. — Subst. *апарáт, що відтвóрює звýки мýзики абó лю́дського гóлосу,* Орел 1, 219.

From Gk. *grâmma* 'something written' and *phōnē* 'sound, voice', Орел 1, 219, АкСл. 3, 362, Klein 1, 674, a. o.

грáна, грань, dial. also грянь 'edge, border; (грань:) glowing coals', MUk. на чотыри грани (1489), гранми Ipl. (1570), грáнь (1596 Зизаній), грáнь (1627 Беринда), на три гранѣ (XVII c.), грáнями Ipl. (1624), гранъ (1731), гранѣ

(1765), OES. грании (1280), грань (1284), гряни (1391); BRu. (in deriv, only:) *граніца*, Ru. *грань*, Bu. *гра́на*, SC. *grána*, Cz. *hrana*, Slk. *hraň*, Po. *grań*, LoSo. *grań* UpSo. *hraň*. — Deriv. *грани́ця, грані́чка, гра́нка, гранча́к, граня́к, гря́на, грянйця, гряни́чка, гранча́стий, граня́стий, гря́ний, гряни́чний, гряни́шний, гранюва́ти, грани́чити, гряни́читися*, MUk. въ... границахъ (1496), граниченьє (1506), граничныи (1500), грановатый (XVII c.), грановитоє (1627 Беринда), граничатъ (1633), кграничъныє (1649), OES. со всѣми границями (1361); FN. *Грано́вський*. — Syn. *ріг, кут, руб, край, де стика́ються дві пло́щі; межа́; межова́ озна́ка на де́реві, зару́бка, карб; межа́, що поділя́є площину́ на части́ни; у́ступ, артику́л*, Тимченко 601; *жар, розжа́рене ву́гілля*, Франко 12, 564; MUk. оуголъ, част, шту́ка (1627 Беринда).

PS. *grana, *granjь 'ts', IE. root **ghrō- 'to stand out', cf. AS. *granu*, OIc. *gron* 'moustache', OHG. *grana* 'ts', MHG. *gran[e]* 'point of hair, moustache, fish-bone', ModHG. *Granne* 'bristle, own', OIr. *grend* 'moustache', Solmsen KZ. 37, 580, Berneker 1, 346, Преображенский 1, 155, Brückner 155, Sławski 1, 341, Pokorny 440, a. o.

грана́та see ґрана́та.

грани́т, грані́т see ґрані́т.

гра́са, грасува́ти see ґра́са.

гра́та see ґра́та.

гра́ти : гра.

гратулюва́ти see ґратулюва́ти.

граф, Wd. ґраф (Кузеля 86), SoCp. ґроуф (Гнатюк ЕЗб. 4, 237), ґроф (Наконечна-Рудницький 37), MUk. ґроф (1760 Дэже StSl. 7, 163); BRu. *граф*, Ru. *граф* (since 1731), etc. — Deriv. *гра́фство, графи́ня*. — Subst. *за середньові́ччя у Фра́нції й А́нглії — королі́вський уря́довець; пізні́ше — спадко́вий шляхе́тський ти́тул*, Орел 1, 219.

From ModHG. *Graf* 'count, earl', Орел 1, 219, АкСл. 3, 374, Kluge 123, a. o.

-граф a compound-forming element '-graph' in such words as *гекто́гра́ф, геліо́гра́ф, гігро́граф*, etc.; ModUk., known to other Sl. as well; re spelling see грам-граф-лог...

From Gk. *-graphos* 'to scratch, engrave, draw, paint, write, inscribe', Partridge 899, Орел 1, 219, Klein 1, 675, a. o.

графе́ма 'grapheme', ModUk., Po. *grafema*. — Subst. бу́ква.

From Gk. *grāphēma (:gráphein)* 'letter', Klein 1, 675.

графи́н 'water-bottle, carafe, decanter', ModUk., BRu. *графін*, Ru. *графин* (since 1790, yet in 1780 : *карафин*). — Deriv. *графи́нчик*. — Subst. *скляна́ або́ криста́льна посу́дина з вузько́ю ши́йкою*.

From Ru. графи́н, the ultimate source being It. *caraffa* 'ts', АкСл. 3, 375.

гра́фік, Wd. ґра́фік 'graph, diagram; plan, scheme', Wd. also 'graphic artist', ModUk.; BRu. *гра́фік*, Ru. *гра́фик* (since 1863), Po. *grafik* 'graph, design', etc. — Deriv. *гра́фіка, графі́чний*. — Subst. *схе́ма, ро́зпис, рису́нок, що унао́чнює кі́лькісну зале́жність рі́зних я́вищ та зв'я́заних із ни́ми проце́сів*, Орел 1, 219; (Wd.:) *ма́йстер гра́фіки, гра́фік — ми́сте́ць*.

From Gk. *graphikós (:gráphein)* 'pertaining to writing or drawing', Орел 1, 219, АкСл. 3, 374, Klein 1, 675, a. o.

графі́т, Wd. ґрафі́т (Кузеля 86), 'graphite', ModUk.; BRu. *графі́т*, Ru. *графи́т* (since 1838), Po. *grafit*, etc. — Subst. *кришталéва відмíна вуглецю́ (мін.), ужи́вана у виробни́цтві олівці́в, вогнетривки́х горшкі́в, бритвáлів, графі́тових фарб, то́що*, Орел 1, 220.

From ModHG. *Graphit*, coined by G. mineralogist A. G. Werner (1750 - 1817) from Gk. *gráphein* 'to write' (because this mineral was used for making pencils), Орел 1, 220, АкСл. 3, 375, Klein 1, 675.

- гра́фія a compound-forming element '- graphia, -graphy', in such words as *геліогра́фія, гідрогра́фія*, etc.; ModUk., known to other Sl. as well. — Subst. (rarely) *- писа́ння*, e. g. *фотогра́фія - світлописа́ння;* re. spelling see грам - граф - лог . . .

From Gk. *- graphia* 'description of', Partridge 899, Орел 1, 220, Klein 1, 676, a .o.

гра́фка, [а]ґра́фка Wd. 'small clasp' (Стрий), first recorded in the XX c.; Ru. *агра́ф* (Vasmer[2] 1, 60), Po. *agrafka*. — Subst. *застібна́ шпи́лька.*

From Po. *agrafka* 'ts', the ultimate source being Fr. *agrafe* 'ts', Vasmer, l. c.

графо-, Wd. ґрафо-, a compound-forming element 'grapho-' in such words as *графоло́гія, графома́н, графома́нія, графоме́тр, графоспа́зм, графоста́тика*, etc.; ModUk., known to other Sl. as well; re. spelling see грам - граф - лог - . . .

From Gk. *gráphein* 'to write', Орел 1, 220, Klein 1, 675, a. o.

гра́ція see ґра́ція.

гра́цька, Gsg. гра́цькови, Isg. гра́цьковльов SoCp. 'paved highway', first recorded in the XIX c. (Гнатюк ЕЗб. 4, 237), mapped by Дзендзелівський 212 in 1960; Slk. *hradská (cesta).* — Subst. *муро́вана доро́га, гости́нець*, Гнатюк, l. c.

From Slk. *hradská* < *hradská cesta* 'міська́ доро́га або́ доро́га, що веде́ до мі́ста', Дзендзелівський, l. c.; derived from hrad, see го́род.

грач : гра.

гре́бінь, Gsg. гре́беня, rarely (from Ru.:) гре́бень, Gsg. гре́бня (Рильський 1, 66) 'comb; crest; summit, ridge', MUk. гребенем Isg. (1676), гребенѣ (XVIII c.), гребенемъ (1688), на само́м гре́бени (1627 Беринда), OES. гребени Npl.; BRu. *гр́эбень*, Ru. *гре́бень, -бня*, Bu. *гре́бен*, Ma. *гребен*, SC. *grȅbēn*, Sln. *grebȇn*, Cz. *hřeben*, Slk. *hrebeň*, Po. *grzebień*, LoSo. *grjebjeń*, Plb. *grebén*. — Deriv. *гребіне́ць, гребі́нище[чко], гребено́, гребі́н[оч]ка, гребінни́к, -ниця, гребі́нчик, гребена́тий, гребеня́стий, гребі́нковий, гребі́нний, гребінце́вий, гребінча́[с]тий, гребене́вий, гребне́вий, гребене-ви́дний, -чеса́льний*, Wd. *гребени́ще, гребеня́р, гребеня́чка, гребеню́шка* (Желеховський 1, 158), MUk. гребенцѣ Npl. (XVIII c.), о гребенника́хъ (XVIII c.), из' гребенницкихъ дѣлъ (XVIII c.), FN. *Гребене́цький, Гре́бень, Гребеню́к, Гребі́нка*, MUk. Гребеневъ (1609 Тупиков 524), Гребенкихъ (1495 Тупиков l. c.), Гребенниковъ (1500 Тупиков l. c.), Гребинка (1649 Реестра VII); GN. *Гре́бенів, Гре́бени, Гре́беник, Гре́беники, Гре́бенинка, Гребі́нка.* — Syn. *знаря́ддя чеса́ти воло́сся; ве́рхній край; шпиль, вершо́к; ряд горбі́в*, Тимченко 603.

PS. **grebenь*, perhaps from orig. **greby*, Gsg. **grebene* 'ts', the word is derived from **gre[b]ti*, see гребсти́.

гре́бля : гребти́.

гребти́, -бу́ -бе́ш, dial. also гребсти́ (Желеховський 1, 158) 'to rake; to row; to hoof the ground (of a horse);

to root; to bury, lay in the earth', MUk. гребти́ (XVIII c.), also гребъсти (1648), гребучи (1648), гребут, гребсти (XVII c.), OES. гребъше (XI c. Остр. єв.), грети (XIV c.); Ru. *грести́*, OCS. *greti*, Bu. *греб*, SC. *grèbsti*, Cz. *hřesti*, Po. dial. *grześć*, *grzebę*, LoSo. *grjoblo*, UpSo. *hrjëblo*, Plb. *greblíi*. — Deriv. *гре́б[ув]ати, гребну́ти, ви́гребти, з[а]-, о[б]-, пере-, у- гребти́[ся], від-, до-, на-, під-, по-, про-, роз- гребти́, нагребсти́, від-, до-, з[а], о[б]-, пере-, про-, у- гріба́ти[ся], ви-, від-, під-, по-, поза-, поз-, пона-, попід-, роз- гріба́ти, нагреба́ти, погреба́ти, погребну́тися, гре́бання, гре́белька, гребелю́к, гребе́ць, гре́бка, гре́блиця, гребло́, гре́бля, гре́бня, гребови́ця, гре́бчик, загре́ба, загребі́лля, погре́б, погре́бар, погребе́льне, погре́биця, погреби́ще, погре́бник, погребня́, погребо́вини, пригре́биця, гре́бельний, гребови́цький, гребляни́й, загребе́льний, загребу́щий, погре́бний, погребо́вий*, MUk. греблися (XVI c.), погребіті — contumolo, tumolo (XVII c. Гептаглот 42), на гребелци (1573), гребцы́ (1627 Беринда), греблище (1595), одъ гребла (1509), гребло́ (1627 Беринда), греблю Asg. (1541), на гребницю (1701), погреб — execuiae (XVII c. Гептаглот 42), гребелная (1742), hreblennoho (1545), ро(з)гребены(и) (1582 АКЖМУ. 43), FN., MUk. Гребковъ (1552 Тупиков 524), GN. *Гребе́лька, Гребе́льки, Гре́бля, Гребово́дик*. — Syn. *хова́ти (поме́рлих); грома́дити, збира́ти грабля́ми сі́но або́ збі́жжя*, Тимченко 604; *(сі́но у вал:) валкува́ти; (сипке́ — лопа́тою:) горну́ти; веслува́ти*, Деркач 53.

PS. *greti < *grebti 'ts', IE. root **ghrebh- : **ghrobh- 'to catch, rake, rack', cf. Lith. *grëbti*, Latv. *grebt* 'to rack', Skt. *gra[b]h-* 'to catch', *gr̥bhnā́ti* 'he catches', *gr̥bhá-* 'seizing, seizure', Av. *grab-* 'to seize', ONor. *grāpa* 'to snatch, grab', Sw. *grabba*, E. *grab*, etc.; re. apophony in **ghrobh- see гріб, **ghrōbh-, see гра́бати, гра́бити; Uk. dial. *гребсти́*

is a secondary form influenced by such words *вести́, нести́, па́сти*, etc.; Miklosich 76-77, Berneker 1, 347, Преображенский 1, 157, Trautmann 95-96, Brückner 161, Vasmer^2 1, 454, Fraenkel 1, 165-166, Sławski 1, 370, Pokorny 455, Шевельов 192, a. o.

греве́т dial. 'sand with crushed stone' (Нижнє Подністров'я), first recorded in 1958 (Дзендзелівський ЛБюлетень 6, 42). — Subst. *пісо́к з ще́бенем; використо́вуєтьcя при спору́дженні і ремо́нті доріг*, Дзендзелівський, l. c.

Perhaps from Fr. gréve 'coarse sand', Gamillscheg 488.

гreготáти, греготíти 'to cackle', ModUk. only. — Syn. *ґерґота́ти, ґеркота́ти, ґре́ґати*.

An o/p. formation, cf. ґерґота́ти.

гре́да dial. see гряда́.

грезе́т see ґрезе́т.

гре́йдер see ґре́йдер.

гре́йпфрут see ґре́йпфрут.

грек 'Greek', MUk. со греки (1489), греки — еллины (XVI c.), окром кгрековъ (1602), кгрекомъ Dpl. (1680), ґрекъ (XVIII c.), Грекъ (1732), грек (1736 Інтермедії 115-119), OES. грьчьски (XI c. Остр. єв.), грьчьскъ (1073 Ізб. Св.); BRu. *грэк*, Ru. *грек*, OCS. *grъkъ*, Bu. *гърк[ът]*, SC. Sln. *grk*, Cz. *řek*, Po. *grek*. — Deriv. *греки́ня, гречи́нка, греци́зм, Гре́ція, гре́цький, грецизува́ти, -а́ння*, Wd. *гре́ка*, MUk. грекиня (1624), Гре́чинъ (1627 Беринда), ґречинъ (XVII c.), кгречинъ (XVIII c.), грецкый (XVI—XVIII c.), ґреческіи (1674 StSl. 5, 91), греции Gsg. (XVI c.), грекословенскую Asg. (1626); see also гре́чка; FN. *Грек, Гре́[т]чин, Гре́чко, Грече́нко*; GN. *Гре́чино, Гречи́шкино*. — Syn. *еллі́н, ге́ллен*.

Borrowed from Gk. *graikós,* via Lat. *graecus;* this name was orig. given by Romans to Gk. colonists coming from *Graīa* in Boeotia and settling in So. Italy, later it applied to every Greek; in this new sense the Greeks reborrowed *graikós* from Lat. (Aristoteles); *ь* in Sl. *grьkъ* (< грек) comes from *e,* cf. *pьci : pekǫ, vьčera : večerь,* Pedersen KZ. 38, 420 - 421, Berneker 1, 359 - 360, Vasmer² 1, 455, Skok SRev. 5 - 7, 76, Klein 1, 678, a. o.

гремíти, гремотíти dial. see гримíти, гримотíти.

гренджóли Bk. see ґринджóли.

Грéція : грек.

грець — deformed гéрець, *see* герць.

грéча dial. (Makowiecki 149), **грéчка** 'Polygonum Fagopyrum L.: buckwheat'; (грéчка:) 'Uk. group dance', MUk. гречи Gsg. (1778), гречки Apl. (1558), гречки коп сорок и пят (1572), гречки стожокъ (1590), з грéчки грéчка (XVII c.), їна в грéчку скáчет... без мýжа (XVIII c.), BRu. *грэчка,* Ru. *грéч[к]а, гречúха,* Po. (from Uk.:) *hreczka* (though in Masovia: *gryka,* cf. Sławski 1, 362 - 363). — Deriv. *грéчечка, грéчківка, гречýх[а], гречáний, -нище, -нка, гречáник, -иця,* Wd. *грéчиско,* compound: *гречкосíй;* MUk. гречиха (XVI—XVIII c.), гречища Gsg. (XVI c.), гречъ (XVIII c.), гречаный (XVII—XVIII c.); FN. *Гречáний, -ик, Грéчка, Ґречýк, Гречýха, Греченю́к, Гречкосíй,* MUk. Гречченко (1649 Реєстра 1); GN. *Гречáна, Гречáни, Грéчківка, Гречáно - Митрофáнівка.* — Syn. *рід трав'янúстої рослúни.*

Derived from *грек* (scil. 'грéцька рослúна'), the plant being considered as *Greek* because of Gk. mediation in transplanting it into Ukraine.

грéче, грéчи, dial. also ґрéче(Желеховський 1, 170) 'well, bravely'; **грéчий, грéчний,** Wd. also ґрéчний (Желеховський l. c.) 'polite, kind, courteous', MUk. ґречи (XVI c.) гречи, гречный (XVII c.), ґрéчный (XVIII c.), ґречный (XVIII c.); Po. *grzeczy; grzeczny,* OPo. *krzeczny,* Slk. dial. *grečný.* — Deriv. *грéчність,* Wd. *ґрéчність.* — Subst. *до рéчі; дóброї вдáчі; чéмний, вúхований; пристóйний,* Тимченко 648.

From Po. *grzeczy, k rzeczy (<*kъ rěci); grzeczny (< krzeczny),* cf. ModUk. *до рéчі, дорéчний;* Miklosich 274, Brückner 162, Тимченко l. c., Richhardt 117, Sławski 1, 369 - 370.

грéчка : грéча.

гриб 'Fungus: mushroom, fungus', MUk. грибовъ Gpl. (1604), грибы Npl. (1691), в грибахъ (VVII c.), грибы Npl. (1767); BRu. *грыб,* Ru. *гриб,* Bu. (in toponyms only:) *Грúбец, Грибéшница, Грибяни,* Sln. dial. *grîb,* Cz. *hřib,* Slk. *hríb,* Po. *grzyb,* LoSo. *grib,* UpSo. *hrib.* — Deriv. *грибó[чо]к, грибовúще, грúбнó, грибнúця, грибнúй, грибкóвий, грибовúдний,* FN. *Гриб, Ґрибáк, Грибáнь, Грибáрко, Ґрúбий, Грúбик, Грибíвський, Грибíнський, Грибíнчук, Грибóрський,* MUk. Грибович (XIV—XV c. Kuraszkiewicz 155), GN. *Грúбúха, Ґрúбовиця, Грибкíвка, Грибкóва, Грúбова Рýдня, Грибовáха;* see also ґрíба. — Syn. *губá* (Тимченко 606).

PS. **gribъ* 'ts' of uncertain etymology; some etymologists connect it with *глúва* 'tree fungus', Brückner KZ. 46, 235, Sławski 1, 373, Moszyński JP. 36, 196; according to Loewenthal, Archiv 37, 384, it is connected with Lith. *grė́bti* 'to catch'; Petersson 12 connected it with PS. **gъrbъ,* see горб; Jakobson, Word 8, 387, with PS. **gribati : *greti* 'what pushes out of the earth'; less persuasive is Machek's explanation: **skripъ : *skripati,* cf. his ED. 148; the word seems to go back to IE. root ***grei- : **ger-* 'to grow', cf. also Меркулова, Эт. 93 - 95, Pokorny 390.

гри́ва 'mane, long thick hair', MUk. гриву Asg. (XVII c.), гриви (XVIII c.), грива (1731), OES. гриву Asg.; BRu. *гры́ва*, Ru., Bu., Ma. *гри́ва*, SC. *grȉva*, Sln. *gríva*, Cz. *hříva*, Slk. *hriva*, Po. *grzywa*, LoSo, *griwa*, UpSo. *hriwa*, Plb. *grėvėń*. — Deriv. *гри́в[онь]ка, гри́вочка, грива́к, грива́нь, грива́ч, гри́веник, гриви́на, гриви́ця, гри́вичка, гри́вна, гри́вня,* dial. *гри́мня, грива́[с]тий, гри́вий, грив[к]а́стий,* Bk. *гриве́ша* (Кміт 51), MUk. гривострызцу Dsg. (1511), in compounds *-гри́вий*, e. g. *білогри́вий;* FN. *Гри́ва, Гривачу́вський, Гриві́нський, Гривко́в, Гривна́к, Гри́вний, Гри́вник, Гривча́н,* MUk. Гривинъ (XV c.), GN. *Гри́ва, Гри́ви, Гри́вка, Гри́вки, Гри́вковичі, Гри́в'ятки.* — Syn. *до́вге воло́сся на ши́ї в ко́ней і і́нших твари́н,* Тимченко 606.

PS. **griva* 'ts', IE. ***gurī-u̯ā* 'pharynx', root ***guer-* 'to swallow down', cf. Lith. GN. *Gryvá*, Latv. *grîva* 'estuary', Skt. *grīvā́* 'neck', Av. *grīvā-* 'ts', in ablaut: Gk. *dérē (**guer̥u̯ā)* 'neck', etc., Miklosich 79, Berneker 1, 352 - 353, Преображенский 1, 158, Trautmann 98 - 99, Zubatý 2, 98, Pokorny 474 - 475, Шевельов 50, a. o.; re. гри́вна, гри́вня (extensively:) Винник 125 - 126.

гри́вна, гри́вня : гри́ва.

гривуа́зний see ґривуа́зний.

Гри́гір, arch. **Григо́р[ій],** dial. Ригі́р, Риго́р[а] (Грінченко 4, 559) PN. 'Hryhir, Hryhor[ij], Gregory', MUk. Григоріа Gsg. (1484 Пом'яник), Григорія Gsg. (1484 ibid.), Григоре[и], Григо[р]я Asg., Григо[р]ємъ Isg. (1584 АК ЖМУ. 91, 84, 126), Григо́рій (1627 Беринда), Григорій (1649 Реестра XI); OUk. Григорий, Григорь (XIV—XV c. Kuraszkiewicz 148), OES. Григории (XI c. Остр. єв.); BRu. *Грыго́рый*, Ru. *Григо́рий*, OSC. *Grigorijь*, *Grigorъ*, Po. *Grzegorz*, Cz. *Řehoř*, etc. — Deriv. *Григо́р[оч]ко,* dial. *Риго́рко, Григо́рцьо, Гри́ник, Гринь, Гринько́, Грину́шенько, Грих, Гри́ценько, Гриценя́, Гриценя́т[оч]ко, Гри́цик, Гриц́ина, Грицу́ник, Грицу́нчи[чо]к, Грицуня́, Грицу́нь, Гриць, Грицько́, Гриц́юньо, Гриц́юхно, Гріну́ненько, Грунь, Грунько́, Грушко́, Григо́рієвич, Григо́рієвна;* AmUk. *Га́рий;* MUk. Гри[ц]ка Asg., Гришку Dsg. (1584 АКЖМУ 101, 84); OUk. Гринко (XIV—XV c. Kuraszkiewicz 148); FN. *Григі́рський, Григо́рський, Григі́рчик, Григора́ш[ко], Григоращу́к, Григоре́нко, Григо́рець, Григоре́чко, Григо́рина, Григо́рієвич, Григо́рїїв, Григоріє́вський, Григорі́йко, Григорійчу́к, Григо́рків, Григо́рко, Григоро́вич, Григо́рців, Григо́рча́к, Григо[р]чу́к, Григор́юк, Григоря́к, Гри́нда, Гри́ндик, Гринд́юк, Гринєве́ць, [Г]ринє́вич, Гриневе́цький, Гринє́йко, Грине́нко, Грине́чко, Гриненчу́к, Грине́ць, Гри́ник, Гриниі́шин, Гри́нів, Гринівський, Гринцє́вич, Гринці́шин, Гри́нців, Гри́нцьо, Гринча́к, Гринче́нко* (also: *Грінче́нко) Гринчи́шин, Гринчу́к, Грин́юта, Грин́юк, Грин́юх, Гринь, Гринькє́вич, Гри́ньків, Гринько́, Гриньо́х, Гри́х[ів], Гри́хло, Грихне́нко, Гри́хно, Грица́й[ків], Грица́к, Грица́н, Грица́р, Грица́ш, Грицє́вич, Грицє́й[ко], Гриценко, Грице́нчу́к, Гриценя́к, Гри́цик, Грици́ло, Гри́цин, Грици́на, Грицин́юк, Грици́шин, Гри́ців, Гриц[ь]ке́вич, Гри́ц[ь]ків, Грицкі́вський, Грицко́вич, Грицуля́к, Грицу́н[ь], Грицу́ник, Грицуня́к, Грицу́ньо, Гриц́юк, Гриц́юра, Гриц́юшко, Грицяк, Гри́цький, Грицьо́х, Гри́шків, Гришко́, Грица́к, Гри́щенко, Грищу́к;* AmUk. *Грагора́ш, Грегора́ш, Григо́рчак, Гре́нчук, Греня́к;* MUk. Григоревичъ (1649 Реестра XIV), Григоровичъ (1649 ibid. XVIII), Григорьевичъ (1649 ibid. 5), Гриценко, Грицьковичъ (1649 ibid. 2), Гришченко (1649 ibid. 4); *Грегорія́нський* or *Григорія́нський* (калenда́р); GN. *Григо́рів, Григо́рівка, Григор'ївка, Григоро́вичі, Грине́нки, Гринівка, Гринівці, Гри́нява, Гринчу́к, Грицаївка, Гри-*

цайка, Грицаківка, Грице́нки, Гри́ців, Гри́ціка, Гри́цівці, Гри́цьки, Гричкова́, Гри́шки, Гри́шківці, Гри́щено, Гри́щинці; — Syn. MUk. чу́йный, осторо́[жн) а[ль]бо бо́дръ, остроу́менъ (1627 Беринда).

From Gk. *Hrēhórios* < *Grēgórios* : grēgoros 'watchful', Pape I, 260, Whitycombe 62, Сімович On UVAN 34, 12 - 13, Петровский 91, see also УМШ. 7:3, 75; frequency in 1484:61, cf. Ґерус-Т. 66.

гриґіль Wd. see гряділь.

грида́ dial. see гряда́.

гри́день 'member of **гридь** — princely retinue', MUk. гридьмъ Dpl. (XV c.), гри(д)ню Dsg. (1582 АКЖМУ. 42), OES. гридь (XIII c.), отъ гридей (XIV c.); BRu. *грыдзь*, Ru. *гридь*. — Deriv. *гри́дниця*, MUk. гридниця, гридня (XVI c.), OES. гридинъ, гринь, гридьба, гридьница, гридьня. — Subst. *кня́жий во́їн*, Тимченко 607; *ни́жча верства́ кня́жої дружи́ни*, Франко 9, 470.

From ONor. *gridhi* 'friend, [body-] guard' (: *gridh* 'refuge'), Miklosich 78, Berneker 1, 352, Преображенский 1, 158 - 159, a. o.

гри́жа see the following entry.

гри́зти 'to gnaw, nibble, corrode, bite; to crack', MUk. гризло (XVI c.), гризти (1673), грізіти — rodo (XVII c. Гептаглот 151), гризе́ть (XVII c.), гри́зти (XVIII c.), гризуть зубами (XVIII c.), OES. грызетъ (1076 Ізб. Св.), гризяше (XII c.); BRu. *грызці*, Ru. *грызть*, OCS. *grysti, gryzati*, Bu. *гриза́*, Ma. *гри́зе*, SC. *grȉsti*, Sln. *grísti*, Cz. *hrýzti, hryzat*, Slk. *hrýzť*, Po. *gryźć*, LoSo. *gryzaś*, UpSo. *hrymzać/hryzać*. — Deriv. *гри́зти[ся], від-, до-, з[а]-, на-, об-, пере-, під-, п[р]о- роз- гри́зти[ся], гризну́ти, ви́гризти, ви-, від-, до-, з[а]-, на-, об-, пере-, під-, по-, про-, роз- гриза́ти[ся], -а́ння, гриз[а́], згри́за,*

гризани́на, гризо́тник, гриз[от]ня́, гриза́чка, [з]гризо́та, гризи́ще, гри́зень, гризу́н, -ка, гризу́чка, гризь, гризю́ка, гризі́ння, ви́-, від- гризок, підгри́зень; here also *гриж[а] (<*gryzj[a]), гри́жник, гризо́тний, гри́зький, -ко, з-, на-, об-, по-, роз- гри́зений*, MUk. гризлся (XVII c.), гризене (1627 Беринда), гризоту́ Asg. (1794), гризъ, гризь (XVII—XVIII c.), гризливыми Ipl. (1691), OES. грызаємии (1076 Ізб. Св.), грызании (1073, 1076 Ізб. Св.), грызоущюся, гризѹся (XV c.), грыжью Isg., FN. *Гри́за, Гризоду́б, Огри́зло.* — Syn. *глода́ти, куса́ти*, Багмет 69; *(горі́хи, сі́м'я:) луза́ти, (шаші́ль де́рево:) точи́ти; (гри́зтися:), свари́тися*, Деркач 53.

PS. **gryzti* (not **grysti* as in Berneker 1, 359, followed by Sławski 1, 364) 'ts, IE. root ***gᵘrūǵh-* : ***gᵘreuǵh-* 'to chatter (of teeth); gnaw', cf. Lith. *gráužti* 'to gnaw', *sugrūžinti* 'to destroy', Gk. *brýxō* 'I chatter with teeth', OIr. *brōn* 'grief', perhaps also Goth. *kriustan* 'to gnash, crunch', Miklosich 80, Berneker 1, 359, Преображенский 1, 163 - 164, Trautmann 100, Sławski 1, 364, Fraenkel 165, Pokorny 485 - 486, a. o.

грим 1. see гриміти; 2. see ґрим.

грима́са see ґрима́са.

гримі́ти, dial. греміти (Желеховський 1, 158), гирміти, гирмсти́ (JBR.) 'to thunder, roar', MUk. гримѣло (XVII c.), гримит (XVIII c.), OES. грьмѣти; BRu. *грымець*, Ru. *греме́ть*, OCS. *grъměti*, Bu. *гърми*, SC. *gr̀mljeti*, Sln. *grměti*, Cz. *hřměti, hřmiti*, Po. *grzmieć*, Plb. *grámė, grámat*. — Deriv. *гримі́ння, загримі́ти, ви́гриміти[ся], нагримі́ти[ся], гримкоті́ти, гриму́чий, гримки́й, грим[к]отли́вий;* here also *[за-, на-, по-] гри́мати, гримота́ти, -а́ння, гримоті́ти, -і́ння, гри́мнути, вигримля́ти, відгро́млюватися*, interj. *грим!*, Wd. b/f. *грим, гремоті́ти, гремучий, загремі́ти, нагремі́тися*

(Железовський 1, 158), *гри́моти, грима́* (Романів, Горбач 7, 38), Br. *гри́мявицы* (Кміт 51), Lk. *гримцува́ти* (Коковський PM. 3, 75), see also грім; FN. *Грималю́к, Грим[ан]ю́к; Грима́ч* (pseudonym of Б. Грінченко, Тулуб 230). — Syn. *гуркоті́ти, гуркота́ти; (про глухи́й дале́кий грім:) рокота́ти, рокоті́ти,* Деркач 53.

PS. **grъmĕti* 'ts', IE. root ***ghrem-* : ***ghrom-* 'to rumble aloud, thunder; to be angry', cf. Lith. *grumĕti* 'to thunder', *gruménti* 'to rumble', Latv. *gremt* 'to murmur', OPr. *grumins* 'thunder', Gk. *xremidzein, xremetídzein* 'to neigh, snort', OIc. *grimmr,* OHG. *grimmi* 'unfriendly', OSax. and AS. *grim[m],* E. *grim;* see also грім; Miklosich **77**, Hirt BB. 24, 282, Berneker 1, 360, Преображенский 1, 157, Trautmann GGA. 173, 256, Brückner 162, Fraenkel **163**, Sławski 1, **373**, Pokorny 458, Шевельов 95, 109, 121, a. o.

гринджо́ли see ґринджо́ли.

грип see ґри́па.

грис see ґрис.

гриф see ґриф.

гріб, Gsg. гро́бу 'grave, tomb', MUk. гробъ (1594), гробом (XVI c.), гро́бъ (1627 Беринда), на гро́бѣ (1665), до гробу (XVII c.), гробы Npl. (XVII c.), з гробовъ (XVII c.), з гробу (XVIII c.), до гро́бу (1772), OUk. гробъ, во гробѣ (1289), гробу, гробом (1446), OES. отъ гроба (XI c. Остр. єв.), въ гробиє (1073 Ізб. Св.), въ гробъ (XI c.), гробоу, гроба Gsg.; Ru. *гроб,* OCS. *grobъ,* Bu., Ma. *гроб,* SC. *grȍb,* Sln. *gròb,* Cz., Slk. *hrob,* Po. *grób,* LoSo. *grobla.* — Deriv. *гро́бик, гробо́[чо]к, гроба́р[ик], гробки́, гробни́ця, гробови́к, гробо́вище, нагро́бок, за-, нагро́бний, гробови́й, гробоко́п, гробокопа́тель,* Wd. *гробівни́ця, гробкови́й* (Железовський 1, 160), Hc. *Грібки́ (=свя́то Всіх Святи́х);* MUk. по гро́бищах (XVII c.), гробница (XVII c.), гробничка (XVIII c.), гробовецъ (1624), в' гробови́сках' (1637), на гробовищах (1670), гро́бных (1608), на ка́мени гробово́мъ (1665), OUk. из гробницѣ (1145), OES. въ гробищахъ (XIII c), въ гробляхъ (XII c.), на гробовъзгрѣбаниє, гроб'ныи, FN. MUk. Гробниковъ (1642 Тупиков 525), Гробовъ (1650 Тупиков l. c.), GN. *Гробища, Гробовец.* — Syn. *діл в землі на небіжчика, я́ма, моги́ла, склеп; домови́на,* Тимченко 610.

PS. **grobъ* 'ts' based on IE. ***ghrobh-,* see гребти́.

Грівни́ці Wd. 'Candlemas-day (Feb. 2)' (Сянік), first recorded in the XX c. (Коковський PM. 3, 75). — Subst. *Стрі́тення.*

From Po. *Gromnica (= święto Matki Boskiej Gromnicznej).*

гріво́шити арґо, see грі́ти.

грізд, Gsg. гро́зду Wd. (Hc.) 'stopper, cork', first recorded in the XIX c. (Шухевич 1, 101); Bu. *гре́зд[ей]* 'ts'. — Subst. *про́бка, за́тичка, чіп.*

PS. **grozdь* : *grezdъ,* see гро́зно.

грі́зний : гроза́.

грім, Gsg. гро́му 'thunder (bolt)', MUk. громъ (1489), громоу (XVI c.), якъ грому (XVII c.), гром (1630), з' громы (XVII c.), гро́мами Ipl. (1665), громовъ Gpl. (XVII c.), з грому (XVIII c.), громы (XVIII c.), зъ громомъ (1730), громы (XVIII c.), громах Apl. (XVIII c.), OUk. громове (1024), от грома (1249), OES. громъ (XI c. Остр. єв.), съ... гръма, въ громѣ (1271); BRu., Ru. *гром,* OCS. *gromъ,* Bu. *гром,* Ma. *grom,* SC. *grôm,* Cz., Slk. *hrom,* Po. *grom,* UpSo. *hrom.* — Deriv. *гро́мик, гріма́к, грі́мання, гріма́ч, грімни́ця, громи́ло, громі́вка, громни́ця, громовеня́, громови́к, -ви́ця, громови́на́, громоту́ха, розгро́м[лення], гром́ушина, розгро́млювання, грім-*

кий, гримливий, грімний, -ниця, грімно, громничний, громовий, громовенький, громохкий, розгромлений, розгромний, розгромлювати, розгромити, and compounds *громо- бій, -вержець, -відвід, -гласний, -звід, -коваль, -носний, -подібний, -слов, -стяг, -хмарній;* here also Wd. *Грівниці;* MUk. громотъ (XVII c.), громеня Gsg. (XVII c.), громотухи Npl. (XVIII c.), громныє Npl. (XVIII c.), громовый (XVII c.), громовато (XVIII c.), громити (1690), громлювалъ (XVIII c.), громогласный (XVII c.), громогучныхъ Gpl. (XVII c.), OES. громницями Ipl. (1398), громънъи (XI c.), громопламеньноую (1250), FN. *Громашевський, Громика, Громницький,* MUk. Громика (1649 Реестра XI), Громовъ (1655 Тупиков 526), Громоздовъ (1654 Тупиков l. c.), Громычичъ (1594 Тупиков l. c.) ; GN. *Громовка, Громова могила, Громики.* — Syn. *гуркіт і тріск у хмарах разом із блискавкою, перун; великий гуркіт, тріск, гук,* Тимченко 614.

PS. **gromъ 'ts',* IE. root ***ghrom-* in ablaut to ***ghrem-,* see гриміти.

Грін[в]іч see Ґрінвіч.

грінка : гріти.

гріти, арґо: грівошити (Горбач О, 20) 'to warm, heat', MUk. грѣлися (XVII c.), грѣти (XVIII c.), OES. грѣеть; BRu. *грэць,* Ru. *греть,* OCS. *grěti, grějati,* Bu. *грей,* Ma. *грее,* SC. *grȉjati,* Sln. *grěti,* Cz. *hřati,* Slk. *hriat',* Po. *grzać,* LoSo. *grěś,* UpSo. *hrěć,* Plb. *gréj-sa.* — Deriv. *грітися, вигріти[ся], до-, за-, зі-, на-, пере-, піді-, підо-, при-, п[р]о-, розі- гріти,* along with iter. forms: *ви-, до-, за-, зі-, на-, пере-, піді-, під[о]-, при-, п[р]о-, роз- грівати, -ання, грінка,* (арґо:) *загрівошений* (Горбач, l. c.). — Syn. *робити теплим,* Тимченко 621; *користуватися теплом, нагріваючи що,* Шевченко 1, 152.

PS. **grěti* 'ts', connected with **gorěti,* see горіти; IE. grade ***guhrē-* is also evidenced by Latv. *grēmens* 'heat', Alb. *ngroh* 'I warm up', cf. Berneker 1, 351, Преображенский 1, 164, Trautmann 79, Vaillant 1, 170, Шевельов 93, 119, a. o.

гріх 'sin, error, transgression', MUk. грѣхове (XVI c.), грѣхъ (1627 Беринда), грѣха Gsg. (1665), грѣховъ Gpl. (XVII c.), грѣхи Npl. (XVII c.), грѣхъ Nsg. (1684), до грѣху (XVII c.), на грѣхъ (XVII c.), гриховъ Gpl. (XVI c.), грихъ (1629), грихи Npl. (XVII c.), гриху Asg. (1689), до грихá (XVII c.), грехи Npl. (1489), от грехоу (XVI c.), з грехом (1576), OUk. грѣхъ (1147), OES. грѣхъ (XI c. Остр. єв.), грѣхомъ Isg. (XI c.), грѣха Gsg. (1076 Ізб. Св.), грѣхъми Ipl. (XI c.), о грѣсѣх своих (1125), за грѣхы (1300), грѣхы Npl. (1393); BRu. *грэх,* Ru. *грех,* OCS. *grěxъ,* Bu. *грях,* Ma. *грев,* SC. *grȉjeh, grêh,* Sln. *gréh,* Cz. *hřích,* Slk. *hriech,* Po. *grzech,* LoSo. *grěch,* UpSo. *hrěch,* Plb. *grech.* — Deriv. *грішок, грішечок, грішка, грішитель, грішник, -ниця, -ницький, погрішність, прогріх, про-, роз- грішення, гріховий, гріховний, -ність, -но, грішний, -но, по-, про-, роз-, со- грішати, з-, на-, по-, роз-, со- грішити, о-, про- грішитися, гріхувати[ся]), гріхо- вод[а], -водка, -водник, -водницький, -водство, -водничати, -падіння,* Wd. *грішницький, грішничий,* (Желеховський 1, 160), MUk. у грѣшку (XVIII c.), о грѣшнику (XVII c.), грѣшницѣ Npl. (XVII c), въ грѣшничихъ (XVI c.), грѣшно (1489), грѣшного Gsg. (1570), грѣховного (XVII c.), грѣхолюбным (XVII c.), грѣхопадне (1621), о грѣхотворци (XVII c.), для гришниковъ (XVIII c.), гришъноє (1646), грішній Nsg. (XVIII c.), греш'никы (XVI c.), грешных (XVI c.), грѣшитъ (1665), OUk. грѣховнаго, OES. грѣшьници Npl. (XI c. Остр. єв.), грѣшника Gsg. (1076 Ізб.), грѣшьница Nsg. (XI c. Остр. єв.), къ грѣшьнǫ (XI c. Остр. єв.),

грѣшьньствоу Dsg. (1073 Ізб. Св.), грѣховныихъ Gpl. (1073 Ізб. Св.), грѣхолюбивъ (XI с.), грѣхолюбьць (XI с.), грѣхъпадания, грѣхотворнии (XIV с.), грѣшиша (1076 Ізб.), FN. *Грішкéвич, Многогрíшний,* MUk. Грѣховъ (1672 Тупиков 526). — Syn. *порýшення релігíйних прúписів; винá, провúна,* Тимченко 621.

PS. **grěxъ* 'ts' of uncertain etymology; its connection with **grěti* (see гріти) suggested by Pedersen IF. 5, 53, and followed by Vondrák 1, 436, Vasmer² 1, 456 (:„жжение совести"), Георгиев 291, a. o. is carrying little or no conviction being rather a f/e. explanation; similarly inconvincible is Berneker's etymology in his ED. 1, 350-351 (:Gk. *xríō* 'I rub, colour, stain', *xroiá* 'surface of the body; complexion', Lith. *grieti, graistýti* 'to skim off, to cream the milk'); with his explanation as if **grěxъ* were formally related to Lat. *errō* 'I am in error', Goth. **airzjan* 'to be in error', ModHG. *irren* 'to go astray, mislead' Machek 148-149 crosses the borderline to the linguistic absurd; so far the most persuasive derivation of **grěxъ* is that from IE. ***groi-so-s* 'bend, curve', cf. Lith. *graižùs,* Latv. *grèizs* curved, crooked'; in Sl. **grěxъ* developed into 'moral bend, curve' → 'sin'; Endzelin BB. 27, 190, Buga РФВ. 46, 236-237, Ильинский ИзвОРЯС. 20:3, 69-70, Sławski 1, 368; cf. also Miklosich 78, Charpentier Archiv 37, 46-47, Преображенский 1, 164, Brückner 161, Гълъбов, StLSpt. 220-221.

гріш, Npl. грóші 'money, small copper coin; half a kopeck, penny, farthing', MUk. 30 копъ грошей (1486), третій грошъ (1508), по грошу (1514), два грошѣ (XVI с.), грóшѣ, гроши (1597 Зизаній), грошъ (1598-1611 Худаш 152), по пол гроша (XVII с.), трúста грóшей (XVII с.), грошь (XVII с. ЛСЛ. 51), гроши — pecunia (XVII с. Гептаглот 21), без' грóшей (1772), OUk. четыри гроши (1347), грош (1351), по два гроша (1377), съ тѣми гроши (1407), грошь (XIV—XV с. Kuraszkiewicz 141); BRu., Ru., Bu. *грош,* SC. *grȍš,* Sln. *gròš,* Cz., Slk. *groš,* Po. *grosz,* UpSo. *khroš.* — Deriv. *грошáк, грошвá, грошáччя, грошенята, грóшик, грóшики, грошúна, грóші, грóшиша, грошéвий, грошовú[ти]й, безгрíшиша, безгрошів'я* dial. *грошéво, грошиствó, грошівка, грóшний, грошковúй, безгрошовúй* (Чернов ЛБюлетень 7, 33), compounds *грошо- заплóд, -лóв, -люб[ка], -люoбний, -лю́бство,* MUk. грошенятъ Gpl. (1683), грошикъ (XVII с.), грошевий (XVIII с.), зо... грошными (1556), грошовый (1682), compounds: грошо- владетелемъ Isg. (XVIс.), -любивый (XVI с.), -любителей Gpl. (XVI с.), -любіє (XVII с.), -робства Gsg. (1723), -робах (1714), FN. *Грош, Грошенюк, Грошовáй, Грошовúй,* MUk. Грошниковъ (1641 Тупиков 256). — Syn. *шаг, шéляг,* Деркач 53; MUk. *дрібнá монéта бúта з метáлю, що в рíзні часú мáла рíзну вáртість і рíзну вагý,* Тимченко 615; гроши — пенези (XVII с. Гептаглот 21).

From Po. *grosz* 'ts' and this, in turn, from OCz. *groš,* the ultimate source being LLat. *grossus (denarius)* 'big denarius', Sławski 1, 352 (with literature); less persuasive is its derivation from G. *Grosz, Groschen* 'ts' advanced by older etymologists, e. g., Горяевъ 81, Berneker 1, 354, Преображенский 161, Шелудько 1, 28, Тимченко 615, Чернов ЛБюлетень 7, 31-33, and followed by Ковалів 2, 195, Vasmer² 1, 462, Machek 117, Brückner 159, Richhardt 55, Matthews 248; according to Kluge-Götze 218-219 G. *Grosch, Groschen* 'ts' comes from Cz. *groš;* aside from chronological and geographic considerations, there are semantic and phonological reasons militating in favour of the former etymology.

грішúти : гріх.

грог see ґроґ.

грожúна dial. for гложúна (Гнатюк ЕЗб. 4, 237), see гліг.

грозá 'threat, menace; storm, thunderstorm, tempest', MUk. въ грозѣ (1494), грозою Isg. (XVI c.), грозѣ (1728), под грозею (XVIII c.), грози (XVIII c.), грозá (XVII c.), грозы (XVIII c.), з грозою (XVIII c.), OUk. гроза (1024), грозы (1229), грозоу Asg. (1291), гроза (1386), OES. гроза (XI c.), в грозѣ, грозѣ Npl. (XI c.); BRu. *гразá,* Ru. *грозá,* OCS. *groza,* Bu. *грозá,* Ma. *грóза,* SC., Sln. *gróza,* Cz. *hrůza,* Slk. *hrôza, hrúza,* Po., LoSo. *groza,* UpSo. *hroza,* Plb. *grüözně.* — Deriv. *гріз҄ба, за-, по-, грóза, грóзьбá, погрóжування, грíзен, грíзний, -ність, -но, грозовúй, грозянúй, погрóзний, -но, за- по- грóзливий, -во, загрóжуваний, [за-, на-, по-, при-] грозúти[ся], за-, на-, по-, при- грóжувати[ся],* MUk. грозьбá (1627 Беринда), грозитъ (XVII c.), грозечися (1591), грозно (1529), грозне (1567), грозный (1602), OES. грозьно (XI c.); FN. *Грозá, Грóзін, Грóзний,* MUk. Грозевичъ (1563 Тупиков 525), Грозинъ (1682 Тупиков l. c.), GN. *Грізнá, Грíзнево, Грóзин, Грозíв[ка].* — Syn. *страх, тривóга, перéстрах; кáрність, сувóрість, дисциплíна,* Тимченко 610; *громовúця, (з сúльним дощéм:) тýча,* Деркач 53.

PS. **groza* 'ts' of uncertain etymology; according to some scholars it is connected with Gk. *gorgós* 'wild, terrible, fierce', Arm. *karcr* 'hard', OIr. *garg* 'wild', MIr. *grāin* 'ugliness', Lith. *gražóti* 'to threaten, menace', Latv. *grežuôt* 'to be angry', etc., Berneker 1, 354, Trautmann 95, Osthoff 1, 44 - 45, Fraenkel 165, Boisacq 154, Pokorny 353 (: IE. root ***garəǵ-, **garǵ-* 'terrible, wild'); other etymologists refer it to Lith. *grasà* 'disgust; threat', *grasùs* 'disgusting', OIc. *gerstr* 'morose', MHG. *garst,* ModHG. *garstig* 'filthy, foul', Lat. *fastidium (<*farstidium)* 'disgust, aversion' (Sl. *z* < orig. *s),* Berneker l. c., Brückner 159, Trautmann 60, a. o.; less persuasive are explanations of Pedersen KZ. 40, 179, IF. 26, 293 *(: *gromъ,* see грім), Ильинский RS. 6, 219 - 221 *(: *grajati,* see гра), a. o., cf. Sławski 1, 353.

грозúти : грозá.

грóзно, Wd. грóзло (Желеховський 1, 160), **грóно,** Wd. ґрóно (Грінченко 1, 351) 'bunch, cluster; circle', MUk. грозно (XVIII c.), гронове Npl. (XVI c.), въ гронахъ (1597), грона Apl. (1693), гроно (XVII c.), гронъ 26 (XVIII c.), ґроно (XVII c.), кгрономъ Isg. (XVIII c.), кгроно (XVIII c.), OES. грозны Npl. (XI c. Остр. єв.), грознове Npl. (XI c.), грознь (XII c.); BRu. *грóнка,* Ru. *грозд[ъ],* OCS. *grozdъ, groznъ,* Bu. *грóнка,* SC. *grȏzd, grȍnja,* Cz. *hrozen,* OCz. *hroz[e]n,* Slk. *hrozno,* Po. *grono,* OPo. *grozno,* Ca. *grono.* — Deriv. *грóночко, грóнце, грóновий, гроно- вúдний, -нóсний,* dial. *грознáток, грознúчка, грознянка* (Makowiecki 60), *гронúця, гронúтися* (РССтоцький Slavia 5, 40); FN. Грóно. — Syn. *кúтиця з ягíд виногрáду; кóло добíрного товарúства,* Тимченко 649.

PS. **grozno (< *grozdno)* and (with simplification of *zn > n:) *grono* 'ts', IE. root ***ghro- : ghrō,* see грáна, грань; Wd. and MUk. *ґрóно* from Po. *grono;* Brückner 158, Berneker 1, 346, 355, Преображенский 1, 159 - 160, Младенов 111, Sławski 1, 350, Георгиев 283 - 284, Pokorny 454, a. o.

громáда 'crowd, throng; community, assembly', MUk. громаду Asg. (1489), зъ громадою (XVI c.), громадами Ipl. (1595), громáда (1627 Беринда), до громады (1660), до громади (XVII c.), громаду Asg. (XVII c.), въ... громадѣ (XVII c.), з громадою (XVII c.), OES. громадоу Asg.; BRu. *грамаздá,* Ru., Bu. *громáда,* Ma. *грамáда,* SC. *gramàda,* Sln. *gr[a]máda,* Cz., Slk. *hromada,* Po., LoSo. *gromada,* UpSo. *hromada,* Plb. *gruomóda.* — Deriv. *громáд[онь]ка, громáдочка, громáдина, -ище, громáддя, громадíлка, громадíльник, громадíння, [з-, на-] громáдження, з-, на- громáджування, громáдський, -кість,*

громадянин, -н[оч]ка, -нство, громадянщина, громадянський, -кість, громадно, з-, на- громадження, до-, з[а]-, на-, пере-, під-, п[р]о- громадити[ся], до-, з[а]-, на-, пере-, під- п[р]о-, громаджувати[ся], Bk. *громадяник* (Кміт 51), MUk. громадить (XVI c.), громадка (XVII c.), громадно (XVII c.), громадне (1652), громадноє (1597), громадойка (XVIII c.), громадскую Asg. (1597), громажанъ (1594). — Syn. *натовп, юрба, купа; стадо, гурт; товариство, збори, рада; мешканці села; стос,* Тимченко 612; *компанія,* Деркач 55.

PS. **gromada (:*gramada)* 'ts', IE. root ***grom-: **grem-* 'to collect, gather', cf. Lith. *grùmtis* 'to wring', *grùmulas* 'clump', *grumstas* 'clod of earth', Skt. *grâma-* 'pile, mass; village, community', Lat. *gremium* 'lap', MHG. *krammen* 'to claw', OHG. *krimman* 'to press, claw', AS. *crammian* 'to cram', OIc. *kremia* 'to press', *krumma, krymma* 'hand', etc., Berneker 1, 345, Преображенский 1, 160, Trautmann 94, Brückner 158, Sławski 1, 348, Fraenkel 162, Pokorny 383, a. o.; SoSl. variable with *a (*gramada)* is usually explained as vowel assimilation to the following syllable, cf. Brückner KZ. 48, 213 - 214, Sławski, l. c.

гроно see грозно.

грот 1., грут SoCp. 'basket', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 161); Slk. dial. *hrot,* SC. *hrôt.* — Deriv. *гротó, ротó;* FN. *Гротківський.* — Subst. *кіш.*

Both SoCp. and Slk. forms go back to SC. *hrôt,* cf. Дзендзелівський 247, against Machek 145, who considers Uk. word Slk. borrowing and derives it from PS. **grotъ* 'ts' connected, in his opinion, with Skt. *ghata-* 'pot'.

грот 2. see ґрот.

грохіт, грохот, Gsg. грохоту 'thunder, rumble', OES. съ грохотомъ, грохот; Ru. *грохот,* SC. *грохотъ,* SC. *gròhot,* Sln. *grohotáti, gróhati,* Cz., Slk. *hrochot,* Po. dial. *grochot.* — Deriv. *грох[к]ати, -ання, грохнути, грохонути, грохотати, -ання, [за]грохотіти, -іння, грохотник.* — Syn. *грім, грюкання, гримання, гуркотіння.*

PS. **groxotъ* 'ts', root **grox- < *grok-s,* IE. ***gro-: **ger-* o/p. for hoarse sounds, cf. Lith. *girgždėti* 'to creak', Skt. *garjati* 'he bellows, roars', AS. *cracian, cearcian* 'to crack', OHG. *khahhon,* ModHG. *krachen* 'to crack, crash, break', Berneker 1, 353, Kluge 190, Преображенский 1, 161, Trautmann 87, 94, Bujnak Sbornik Matice Slovenskej 5, 65 - 72, Pokorny 384 - 385, a. o.

гроші : гріш.

груба 1. 'oven, stove, fireplace; mouth of an oven', MUk. у грубѣ (1696), грубу то есть печи палити (XVII c.), грубы Apl. (1755), Gsg. (1791); BRu., Ru. dial. 'ts', Po. *gruba* 'pit', wanting in other Sl. — Deriv. *грубка, грубний, -ик, -ицький,* MUk. грубарови Dsg. (1651), за... грубника (XVIII c.), грубникову Dsg. (XVIII c.), грубного Gsg. (1712). — Subst. *піч (в покоях); отвір в печі, челюсть пічна,* Тимченко 617.

From MHG. *gruobe* 'pit, cavity, mine', РССтоцький 4, 165, perhaps via Po. *gruba* 'pit, cave', Шелудько 1, 28; yet, cf. Горбач 7, 38 (:direct from ModHG. *Grube).*

груба 2. : грубий.

грубий 'stout, big, bulky, corpulent, obese, thick', Wd. груба 'pregnant (women)' (Романів, Горбач 7, 38), MUk. грубий (1596 Зизаній), грубоє (1627 Беринда), грубый (1627 Беринда), грубои (XVII c.), грубого Gsg. (1676), грубую Asg. (XVII c.), грубихъ Gpl. (1726), OES. въ гроубыихъ (1073 Ізб. Св.), грубѣишїхъ Gpl. (XI c.), гроубо (XII c.); BRu. *грубы,* Ru. *грубый,* OCS. *grǫbъ,* Bu. Ma. *груб,* SC. *grûb,* Sln. *grôb,* Cz., Slk. *hrubý,* Po. *gruby,* dial. *ruby, gręby,* LoSo. *grobny,* UpSo. *hruby.* — Deriv. *груб-*

[н]енький, груб[ел]езний, грубший, грубіший, грубний, грубість, -бо, грубú[з]на, грубуля, з[а]-, погрубілий, -лість, на-, по- грубúти, з[а]-, по- грубіти, [по-] грубішати, з-, по- грубнути, Bk. *грубовінь* (Кміт 51); Wd. *грубствó 'грубість', грубцьóстий 'грубезний'* (Вóля Висóцька, Колодій РМ. 5, 285), (арго:) *грубó 'дуже дóбре', грубóй 'прáвильний'* (Горбач 8, 27); MUk. грубо, грубость (1596 Зизаній), грýбость (1627 Беринда), груботмистымъ (1697), грубѣти (XVII c.), OES. грубо (1355), гроубости (XI c.), FN. *Грубий, Грубник, Грубський;* GN. Грубéшів. — Syn. *не тонкúй, об'ємний, велúкий, товстúй; не дрібнúй; неделікáтний, прóстий, нúжчого ґатунку; що в пéрвіснім стáні, неочúщений, сировúй,* Тимченко 616 - 617.

PS. **grubъ[jь] : *grǫbъ[jь]* 'ts' — one of the interesting cases of *u : ǫ* alternation in the root, cf. Brückner KZ. 42, 345 - 346, Sławski SO. 18, 260; IE. root ***greubh-: **ghrumbh-*, the latter with a nasal infix found in some languages outside Sl., e. g. Lith. *grumba* 'wrinkle, fold', Latv. *grumbt* 'to cover with wrinkles', OHG., MHG. *krampt*, ModHG. *Krampf* 'cramp', spasm', OHG. *chrimpfan* 'to contract in a crooked fashion", E. to *crimple* 'to contract', etc.; without nasalization *(** ghreubh-)*: Lith. grubùs 'rough, rugget' OHG. *g[e]rob* 'thick, awkward', ModHG. *grob* 'coarse, rude'; cf. Berneker 1, 355, Преображенский 1, 161, Trautmann 99, Brückner 159, Sławski 1, 356 - 357, Machek 146, a. o.

грубіян, Wd. also ґробіян, ґрубіян (Кузеля 87) 'rude *(coarse)* fellow', MUk. грубияновъ Gpl. (XV c.); BRu. *грубіян,* Ru. *грубиян,* Po. *grubianin*, etc. — Deriv. *грубіянка, грубіянство, -ський,* MUk. грубіанство (1593), грубіáнства Npl. (XVII c.), грубіáнська (XVIII c.), грубиянский (XVII c.). — Subst. *груба, нечéмна людúна,* Бойків 115; Wd. *хам, неотéса.*

From ModHG. *Grobian* 'ts', f/e. influenced by *грубий*, q. v.; РССтоцький 4, 219; Wd. *ґробіян, ґрубіян* direct from MHG. without change of *g* > *h;* cf. also Соболевский РФВ. 66, 339 - 340.

гругурати dial. 'to murmur, mutter, grumble' (Volynia), first recorded in the XX c. (Грінченко 1, 331). — Syn. *мурчáти.*

An o/p. formation based on interj. гур!, гур-гур!, q. v.

груда 'heap, pile; lump of hard earth, clod', MUk. грудою Isg. (1693), груда (1693), двѣ грудѣ (1700), груду Asg. (1772), груды Npl. (XVIII c.), OES. груду Asg. (XIV c.); BRu., Ru., Bu. *груда,* Ma. *груда,* SC. *grȕda*, Sln. *grúda*, Cz. *hrouda*, Slk. *hruda*, Po. *gruda*, LoSo. *gruzla*, UpSo. *hruzl, hruzla*. — Deriv. *груд, груд[оч]ка, грудóшник, грудó[чо]к, грудомáха, груддя, грудя, груд[к]овúй, груд[к]увáтий, груднястий, згрудитися,* MUk. грудокъ Gpl. (1724), грудку Asg. (XVIII c.), у грудочку (XVIII c.), FN. MUk. Грудковичъ (1404 Тупиков 526), Грудцинъ (1644 ibid.); see also груденъ. — Syn. *брúла, куля з землí, глúни, піску, снігу, вóску, тóщо; дорóга, що взялáся брúлами замéрзлої землí,* Тимченко 618.

PS. **gruda* 'ts', IE. root ***groud- : **greud-* 'to rub, grind', cf. Lith. *graudùs*, 'tender, mellow', Latv. *graûds* 'grain', *graûst* 'to thunder', and in ablaut: Lith. *grúdas* 'grain', *grûsti* 'to push'; here also: ONor., OIc. *grautr* 'groats', AS. *grȳt* and *grytt*, E. *grit* and *groat*, etc.; Rozwadowski MPKJ. 2, 347 - 348, Berneker 1, 357, Kluge 127, Trautmann 99, Sławski 1, 359, Pokorny 461, a. o.

груденъ 'December', Hc. also: 'November', MUk. мсца ноемврїа... просто груденъ (1581), 12 дня грудня (XVII c.), се же нарицается студенъ или груденъ (XVIII c.), OES. груденъ рекше ноябрь (XV c.), ноябрь р'ком гру-

ден; Ru. dial. *грýденъ* 'November' (Vasmer[2] 1, 463), OSC. *grudan* 'December', Sln. *gruden* 'December', OCz. *hruden* 'December', Po. *grudzień* 'December', OPo. also 'November'. — Deriv. *груднéвий, груднíвка;* MUk. грудный. — Syn. *дванáдцятий місяць в роцí;* (dial.:) стýдень; dial. OUk. also: *одинáдцятий місяць.*

Derived from *грýда,* q. v., because of lumps of hard (frozen) earth, cf.: поидоша... въскорѣ на колѣхъ, а по грудну пути, бѣ бо мсць груденъ, рекше ноябрь, ПСРЛ. 2 (Ип.), 235 - 236; Miklosich 79, Meillet Ét. 394, Zubatý 1, 344, Berneker 1, 357, Преображенский 1, 162 - 163, Горбач 3, 12 - 13, Sławski 1, 360, a. o.

грудь, Npl. грýди (Чижевський AUA. 2, 329, falsely: "plural only exists in Uk.") 'breast', MUk. у груди (1562), грýди Npl. (1627 Беринда), на грудяхъ (1676), за груди (1692), на грудь (1727), OES. грѫди Apl. (XI c.), къ грудемъ (XIV c.); BRu. *грýдзі,* Ru. *грудь,* Bu. *гръд,* Ma. *гради,* SC. Npl. *grûdi,* Sln. *grôd,* Cz. *hrud,* Slk. *hrud,* Po. dial. *grąd* 'higher terrain in marsh', OPo. *grędzi.* — Deriv. *грýд[оньк]ки, грудúн[к]а, груднúна, груднúця, під-, по- грýддя, грудáстий, [під-]грудúнний, груднúй, груд[н]úстий, на-, під- грýдний, -ник, грудочеревнá, підгрудочеревнúй,* MUk. грудина (1552), грудинок (XVIII c.), о грудной... (XVIII c.), FN. *Грýдин[а], Груднúцька,* MUk. Грудиновъ (1649 Тупиков 526), Грудинъ (1498 ibid. 526). — Syn. *(грýди:) вéрхня перéдня частúна тýлуба від шиї до чéрева,* Тимченко 618; Wd. *цицькú, цúці;* argot *балькóни, фасáда.*

PS. **grǫdь* 'ts', IE. root ***gurondh-: **gurendh-* 'to swell, rise; swelling', cf. Gk. *brénthos* 'pride, arrogance', *brenthýomai* 'to be of a proud carriage, hold one's head high, swagger', Lat. *grandis* 'great', Wiedemann BB. 13, 310, Berneker 1, 356, Petersson Archiv 34, 378 - 379, Pokorny 485, a. o.; less persuasive are the explanations of Zubatý 2, 98 connecting it with Lith. *grandìs* 'link of a chain', or that of Pederson LP. 1, 1 - 2, relating it to Arm. *argand* 'mother's abdomen'; cf. also Sławski 1, 342 - 343, Vaillant BSL. 46 : 2, 177.

груз, грузь 'crushed stone; load; refuse, sweepings, dirt'; Wd. 'swamp', MUk. deriv. груз'кóє (1596 Зизаній), грýзкость (1627 Беринда), зъ грузкости (XVIII c.), OES. грузитися (XIII c.); BRu. *груз,* Ru. *груз,* OCS. deriv. *grǫziti,* Cz. *hruz,* Po. *grąz,* LoSo. *gruzk,* UpSo. *hruzk.* — Deriv. *грузúло, грýзло, грузóта, грузовúк, грузовúна, грузóвий, грузькúй, грýзькість, -ко, груздáтий, грýзний, [за]грузúти, [за]грýзнити, на-, роз- грузúти, [на-, роз-] гружáти, угрýз[ну]ти, угружáти, гружáвина,* Wd. *грузáва, грузíна 'підмóкла лукá, ґрунт'* (Надсяння, Пшеп'юрська 73), (арго:) *груздувáти (по головí) 'бúти'* (Горбач 8, 8), MUk. гружають (XVIII c.); GN. *Грузькá, Грузькúй Єлáнчик, Грýзько - Зоря́нське.* — Syn. *кускú розбúтого кáменю, грýбий пісóк, рінь, жорствá; вантáж; (грязь:) грузькé болóто, кал.*

PS. **grǫzъ* > Uk. *груз; грузь* with soft ending under the influence of *грязь,* q. v.

грузд[ь] 'Agaricus piperatus: milk - agaric', ModUk., BRu. *груздзь,* Ru. *груздь,* dial. *грузд.* — Deriv. *грýздель, грýждель.* — Syn. *біля́к, білýн, гірчáк, ружáтка, сигля́нка, сироїжка,* Makowiecki 13.

According to Потебня РФВ. 3, 92, it is connected with Lith. *gruzdénti* 'to smoke, smoulder', cf. also Горяев 81, Преображенский 1, 162; less persuasive is its derivation from *грýда* suggested by Vasmer[2] 1, 463 - 464.

грузúн 'Georgian', ModUk.; BRu. *грузíн,* Ru. *грузúн,* MRu. гурзи, гурзиискъ (Vasmer[2] 1, 464), Po. *gruzin,* etc. — Deriv. *грузúнка, грузúнський, грузинознáвець,*

-вство, Грýзія. — Syn. (самоназва:) *картвéл,* УРЕ. 3, 491.

From Geor. *gurz* 'грузин' blended with Gk. Georgia (: after Saint *Geórgios* patron of the country), Staszewski 101, Мельхеев 30 - 31.

грук, грюк 'noise, rumble, roar, rattle; knocking', MUk. груку Gsg. (1747 Інтермедії 182), безъ груку (XVIII c.); in Ru. deriv. only: *грю́кать, грю́кнуть.* — Deriv. *грýкати, -ання, грýкнути*||*грю́кати, -ання, грю́кнути, грукотíти*||*грюкотíти, грю́кало, грю́княва, грюконýти, грюкотáти, грю́княва, грюкотнéча, грюкóтнява, грю́кава, грюк!* — Syn. *гýркіт, гáлас,* Тимченко 619; *торохтíння, тýркіт, рóкіт,* Деркач 54, 55.

A metathetic, with *-k-* extended, form of *гур!, гýркіт, гýркати,* see s. vv.; orig. *грýкати (< гýркати)* was secondarily softened *(: грю́кати)* under the influence of *гряк,* q. v.

грум see ґрум.

грун see грунь.

грунт see ґрунт.

грунь, Wd. грун, ґрунь 'hill, top of the hill, crest; hilly meadow', ModUk.; Po. *gruń.* — Deriv. *грýник, грунóк, грýнище,* Wd. *ґрýник, ґрунóк* (Желеховський 1, 170); GN. *Грунь, Грýні, Грýнське, Грýнський, Грýнька, Грунцí, Грýновка;* Bk. *Грун, Ґрунь,* Бойк. 58, 146; Hc. *Ґрунь, Ґрýник,* Гуц. 127, 128; FN. *Грýнський.* — Syn. *горб, горá; хребéт горú, верх, вершóк; гíрська поля́на.*

Origin uncertain; some etymologists derive it from Rm. *grŭiŭ* 'hill', Wędkiewicz RS. 7, 118, Рудницький 2, 20, Hrabec Гуц. 38, a. o.; according to Sławski 1, 340, it is connected with **granь,* see грáна, грань; less persuasive is its etymology from *грудъ,* Vasmer² 1, 364.

грýпа, Wd. ґрýпа 'group', ModUk.; BRu. ts, Ru. *грýппа* (first occurrence: XVIII c., cf. Hüttl-Worth 67), Po. *grupa,* etc. — Deriv. *грýп[оч]ка, групівщúна, груповúй, [з]групувáти[ся], -áння,* SovUk. *групкóм, групóрг, груповóд.* — Subst. *гурт, громáда, кýпа,* Бойків 115.

From ModHG. *Gruppe* 'ts' (since 1712, cf. Kluge-Götze 220), according to Вакуленко 140, via Ru. *грýппа,* which remains to be proved.

грýхнути 'to make noise by knocking; to coo', MUk. грухнуло (XVI c.), грухнула (XVII—XVIII c.); Bu. *грýхам,* SC. *grûhati,* Cz. dial. *hrouchati,* Po. *gruchać, gruchnąć.* — Syn. *грýкнути, грю́кнути; заворкувáти.*

PS. **gruxnǫti : *gruxati* 'ts' of o/p. provenance, cf. грук, грюк, гряк.

грýша 'Pirus: pear-tree; pear', MUk. грушу Asg. (1562), груша (1690), подъ грушами (1690), грушъ Gpl. (1690), груши, грушѣ Npl. (XVIII c.), OES. грушеи Gpl. (XIV c.); BRu., Ru. *грýша,* Bu., Ma. *крýша,* SC. *krûška,* Sln. *hrûska, grûska,* Cz., Slk. *hruška,* Po. *grusza,* LoSo. *kruša, kšuša,* UpSo. *krušej, krušva,* Ca. *kreša,* Plb. *grdusói, grä'usva.* — Deriv. *грýш[ень]ка, грýшечка, грýшочка, грушéвина, грушúна, грушúця, грушúчка, грушáнка, грýшівка, грушня́к, грýшшя, груща́ник, -нка, грущúн[к]а, грушéвий, грушкóвий, грушáнкові, грушовúдний,* MUk. с грушовым (1568), грушъки (1650), грушастий (1686), грýшевий (XVII c.), грушина (XVIII c.), FN. *Грýш[к]а, Грушкéвич, Грýшків[ський], Грушкó, Грушовéць, Грушовúй, Грушéвський, Грýш[к]івський, Грущáк, Грýщенко,* GN. *Грушáтичі, Грушевáха, Грýшів[ка], Грýшин, Грýшка, Грýшки, Грушовá, Грýшове, Грýшовиці.* — Syn. *рід плодовúх дерéв по-*

дйни розоцвітих, підродйни яблунéвих, УРЕ. 3, 509, *óвоч з цьогó дéрева.*

PS. **gruša*||**hruša* 'ts',akin to Lith. *kr[i]auše, kraušis,* Latv. *krausis,* OPr. *crausy, crausios* 'ts', GN. *Krawsselawken, Crawsyn,* Trautmann 95, 140, Gerullis 72; its ultimate source is obscure : perhaps it comes from Iranian, cf. Kurdish *korêši*||*hurèši* 'pear', Schrader[2] 1, 148, or from a "Pontic or Caspian" lg., Fraenkel 296, or from an unknown "proto-European" lg., Machek 146; re. other etymologies cf. Berneker IF. 10, 159, (: OHG. *chriehboum* 'plum', not mentioned in his ED. 1, 358), Sławski 1, 361 (: "unknown source"), Moszyński Zasiąg 281 - 282 (: *agruša—*agoda), a. o.

грюк, грюкати see грук.

гряд dial. for град, q. v.

грядá, dial. also гря́да (Грінченко 1, 333) 'bed (of flowers, vegetables), garden-bed, large furrow; small threshing floor; beam', MUk. гряда (1689), грядою Isg. (1702), по грядахъ (1759), у грядѣ (XVIII c.), OES. грѣды Npl.; BRu. *градá,* Ru. *грядá,* OCS. *gręda,* Bu. *гредá,* Ma. *грéда,* SC. *gréda,* Sln. *gréda,* Cz. *hřada,* Slk. *hrada,* Po. *grzęda,* LoSo. *grěda,* UpSo. *hrjada,* Plb. *gŕǫda.* — Deriv. *гря́д[оч]ка, грядйна, грядовйй,* Wd. *грйтка, гритчйна* (Бойк. 22), MUk. грядкй (XVIII c.) ; FN. *Грядýнов, Гря́дий;* GN. *Гря́да, Гря́дка, Гря́дки;* see also гряділь. — Syn. *висóке місце; смýга скóпаної землí, де сáдять горóдину абó квітки́,* Тимченко 622 - 623; *свóлок, бервенó, бáлка,* dial. *ґрáґар.*

PS. **gręda* 'ts', IE. root ***ghrendh-* 'beam', cf. Lith. *grìndà* 'board', Latv. *grìda* 'floor', ONor. *grind* 'frame, enclosure', OHG. *grintil* 'beam', etc.; Berneker 1, 349, Buga РФВ. 70, 250, Преображенский 1, 165, Trautmann 98, Sławski 1, 371, a. o.; less convincing is its connection with Lat. *grunda, sug-grunda* 'frame-work of a roof', Lagercrantz KZ. 37, 182 - 183; the evolution of meaning: beam → enclosure → fence → garden-bed, Berneker, l. c.

грядйло SoCp. for глядйло (Дзендзелівський 28) with dissimilation of liquids: $l — l > r — l$; see глядіти.

гряділь, Wd. градíль (Dejna 128), грйґіль (Романів, Горбач 8, 38) 'pole, thill, shaft', ModUk.; Ru. *гря́диль,* SC. *grédelj,* Cz. *hřídel,* Slk. *hriadel',* Po. *grządziel,* dial. also *grądel.* — Syn. *дйшель.*

PS. **grędělь* : **grędelь* 'ts' derived from **gręda,* see грядá, Sławski 1, 365; some etymologists consider it G. borrowing, cf. OHG. *grintil*||*hrintil* 'beam, *shaft*', OE. *grindel* 'bar, bolt', Berneker 1, 349, (extensively:) Kiparsky 1, 236 - 237, РССтоцький 4, 123, a. o.; for Sl. origin are Matzenauer LF. 7, 201, Brückner 156, Machek Slavia 20, 213 - 214, the latter indicating a possibility of Sl. borrowing in G.

грядýщий arch. 'coming, future, next': **грясти́,** грядý, -дéш arch. 'to come, go, follow', MUk. грядý (1596 Зизаній), грядýщий, грядý (1627 Беринда), грядетъ (XVII c.), грядущая (XVII c.); Ru. *грясти́* (Vasmer[2] 1, 467), OCS. *gręsti,* Bu. *гредá,* SC. *грéсти,* Sln. *grédem.* — Deriv. (here perhaps:) *гря́нути,* see s. v. — Syn. *майбýтній, прийдéшній, будýчий; (грясти́:) прихóдити, при-, наближáтися;* MUk. грядý : иду (1596 Зизаній), идý, прихожý (1627 Беринда).

PS. **gręsti* < **grędti* 'ts', IE. root ***ghre[n]dh-* 'to go, walk', with nasal infix also in Ce., cf. OIr. *in-grenn, to-grenn* 'to chase, hunt', Thurneysen KZ. 63, 114 - 115, Pokorny 457; without nasalization: Lith. *grìdyti* 'to go, walk', Av. *aiwi- gərədmahi* 'we start', Lat. *gradior, -ī* 'to walk, step', *gradus* 'step, grade', Goth. Asg. *grid,* MHG. *grit* 'Schritt', etc. Bezzenberger BR. 16, 243, Osthoff IF. 4, 293, Hirt BB.

24, 281, Berneker 1, 349 - 350, Trautmann 98 and KZ. 42, 369, Walde-Hofmann 1, 615 - 616, Vasmer² 1, 467, Георгиев 278, a. o.; yet, while declining any connection with Goth., Lat. and Ar. congeners as phonologically unwarranted, Fraenkel admits kinship between Sl. *gręsti* and Lith. *grìdyti,* cf. his ED. 171.

гря́знути 'to sink (in mud, mire, slough)', MUk. грязнути (XV c.), грязнути (XVII c.), OES. in deriv. only грѣзъ (XI c.), грѣзы (XI c.); BRu. (deriv.:) *гразь,* Ru. *гря́знуть,* OCS. *pogręznǫti,* SC. *grȅznuti,* Sln. *grę'zniti,* Cz. *u- hřaznúti,* Po. *grzęznę,* LoSo. *grěznu, grěznuś,* UpSo. *hrěznu, hrěznyć.* — Deriv. *грязь, гря́зиво, грязо́та, грязю́ка, грязя́, гря́зний, гря́зький, гря́зьовий, гря́зько, гря́зити,* Wd. *гря́зиво, грязота́, грязови́на, грязни́ти* (Желеховський 1, 162), MUk. гряз - lutum (XVII c. Гептаглот 21), грязно (XVI c.), грязко (1732), грязніе (1721), OES грѣзъ (XI c.), грѣзъна (XI c.), GN. *Грязь, Гря́зі, Гря́зива, Гря́зивець, Гря́зино, Гря́зинка, Гря́зівка, Грязни́ха, Грязню́шка, Грязню́ша.* — Syn. *потопа́ти,* Тимченко 623; *[за]стря́гнути, застряга́ти,* Деркач 54.

PS. **gręznǫti* 'ts', IE. root ***grem[d]-* 'to sink', cf. Lith. *grimsti, grimzdė́ti* 'ts', causat. *gramzdìnti, gramzdýti* 'to (cause to) sink', Latv. *grimt* 'to sink', Meillet MSL. 14, 370, Berneker 1, 350, Преображенский 1, 165, Brückner 162, Sławski 1, 372, Trautmann 97 - 98, Fraenkel 169, Георгиев 61, 278, Pokorny 405, a. o.

гря́к! interj. imitating the noise of knocking: 'knock!, tap!', ModUk. only. — Deriv. *гря́кати, -ання, гря́кнути, грякота́ти, -а́ння, грякоті́ти, -і́ння.* — Syn. *грак!, грюк!, стук!*

An o/p. interj. related to *грак!* q. v., РССтоцький 3, 152.

гря́нути 'to thunder (roar, peal) out; to precipitate (oneself); to make sudden haste', MUk. грянули (XVII c.), грянетъ (XVIII c.); Ru. *гря́нуть.* — Deriv. *нагря́нути;* GN. *Гря́никовка.* — Syn. *гри́мнути; грю́кнути, сту́кнути,* Тимченко 623; *(нагря́нути:) найти́, наї́хати (ку́пою).*

Etymology uncertain; the majority of linguists connects it with **greměti, *grom,* see гриміти, грім, e. g. Miklosich 77, Соболевский RS. 7, 200 - 201, Jakobson Word 8, 387, Vaillant MSL. 52, 165, a. o.; yet, according to Berneker 1, 349 - 350, followed by Преображенский 1, 166, and Vasmer² 1, 468, it derives from PS. **gręd-nǫ-ti,* root **gręd-* as in грясти́, q. v.; Uk. *нагря́нути* 'to come in masses' supports the latter explanation.

грянь dial. for грань.

грясти́ arch. see гряду́щий.

гря́хнути 'to fall down with noise', ModUk. only — Syn. *впа́сти з гу́ком.*

The word seems to be a blending of *гру́кнути*||*грю́кнути* and *гря́кнути,* see s. vv.

гу! interj. imitating sound produced by an owl, wind or weeping: 'boo-hoo!, whoo-ou!', MUk. гу (1596 Зизаній), гу! (XVII—XVIII c. Інтермедії 63); BRu. *гугу!,* Ru. *гугу!,* Cz. *hú,* Slk. *hu, hú,* Po. *hu!* — Deriv. *гугу́!, гугу́кати, -ання, гу-гу-гу.;* related are: *гук, гука́ти, гул, гу́готі́ти, гугна́ти,* see s. vv. — Syn. *у!*

Of o/p. origin, РССтоцький 3, 148 - 149; similar interj. are to be found in G. *hu!,* E. *ho!,* Sw. *hu!,* Lat. *hu!,* etc., cf. Sławski 1, 431, Schwentner 19.

гуа́но see ґуа́но.

губа́ 1. Wd. гу́ба (Желеховський 1, 162) 'mushroom; sponge', MUk. губы Npl. (1509), губъ Gpl. (1557), губою

Isg. (XVII c.), губи Npl. (XVIII c.), OES. гоубѫ Asg. (XI c. Остр. єв.), гоуба (XII c.), губою Isg. (1390); BRu. *гýба,* Ru. *губá,* OCS. *gǫba,* Bu. *гъба,* SC. *gȕba,* Sln. *gǫba,* Cz. *houba, huba,* Po. *gąbka.* — Deriv. *гýбка, губчáтий, -тість,* MUk. гýбка мóрська (1627 Беринда), гоубка — spongia (Гептаглот 21), FN. *Гýба,* MUk. Губка (XIV—XV c. Kuraszkiewicz 163), Губкинъ (1665 Тупиков 527), GN. *Гýбків.* — Syn. *взагалí гриб óпріч боровикá; лéгка і діркувáта субстáнція мóрського звіряти ужйвана на рíзні домові потрéби для її властйвости вбирáти плйни, гýбка,* Тимченко 624.

PS. **gǫba* 'ts', BS. root ***gumb-,* cf. Lith. *gumbas* 'elevation, knot, gnarl', Latv. *gumba* 'swelling, elevation', Miklosich 71, Berneker 1, 340, Преображенский 1, 166, Trautmann 101, Pokorny 396, a. o.; (extensively:) Sławski 1, 265 (: IE. ***gheubh-* 'to bend').

губá 2. Wd. гýба (Желеховський 1, 162) 'lip, mouth', MUk. гýбу Asg. (1676), от гýбы (XVII c.), губою Isg. (XVII c.), въ губѣ (XVII c.), въ губу (XVIII c.); BRu. *гýба,* Ru. *губá,* OCS. *gǫba,* Bu. гъ'ба, SC. güba, Sln. gǫba, Cz. huba, Slk. huba, Po. gąba, LoSo. guba, UpSo. huba. — Deriv. *гýб[онь]ка, гýбочка, губенят[к]а, гýбці, губý-ся, губйще, губáнь, губрíй, губріяка, губ'яка, губáтий, губнйй, губногубнйй, губнозубнйй, губо- вйдний, -копйлка, -подíбний, -цвíті, -шльóп,* MUk. губатъ (XVIII c.), губочки (XVIII c.), FN. *Губáр, Губáра, Губáрик, Губáчек, Губчáк, Губ'як,* MUk. Губанинъ (1611 Тупиков 526), Губаревичъ (1662 ibid. 526), Тубаревъ (1614 ibid.), GN. *Гýба, Губарíвка, Гýбкин, Гýбин[о], Губйниха.* — Syn. *рот, пáща; слóво, мóва; горíшній і долíшній бéрег уст, [в]устá,* Тимченко 623 - 24.

PS. **gǫba* 'ts'; it is questionable whether this word is identical with **gǫba* under губá 2. according to Berneker 1, 340, both words have different meaning and different IE. kinship, the present one being connected with Lith. *gémbė* 'wooden hook', Gk. *gamfaí, gamfēlaí* 'chin bone'; yet, some etymologists identify both words, Brückner 138 - 139, Trautmann 101, Fraenkel 146 - 147, Sławski 1, 271 - 272, a. o.

губéрн[і]я, Wd. ґубéрнія (archaic since 1925:) 'province, administrative district', MUk. (in deriv. only:) кгубернаторъ (1497), губернаторъ (XVII c.); BRu. *губéрня,* Ru. *губéрния,* Bu. *губéрния,* SC. *gubérnija,* Cz. *gubernie,* Slk., Po. *gubernia.* — Deriv. *губернáтор, -ство, -ський, -ша, губернáльний, губéрнський,* Wd. *Ґубéрець, Ґуберніяльний, Ґубернувáти* (Желеховський 1, 170), MUk. губернаторъ (see above); GN. *Губернáторський ліс.* — Subst. *адміністратйвно-територіяльна одинйця* (1708 - 1925), УРЕ. 3, 515.

From Ru. *губéрния* 'ts', the ultimate source being Lat. *gubernāre* 'to steer or pilot a ship; to rule, govern', АкСл. 3, 466, Klein 1, 671, a. o.; see also AmUk. ґóберман, etc.

губйти 'to ruin, waste, destroy; to lay waste', MUk. гýблено (1616), не губы (1683), губыты (XVII c.), губишь, губить, гýбитъ, губити (XVII c.), губящых, губячи (XVIII c.), OUk. гоубити (1148), OES. гоубить (XI—XII c.); BRu. *губíць,* Ru. *губйть,* OCS. *gubiti,* Bu. *гýбя,* Ma. *гýби,* SC. *gùbiti,* Sln. *gubíti,* Cz. *hubiti,* Slk. *hubit',* Po. *gubić,* LoSo. *z-gubiś,* UpSo. *z-hubić,* Ca. *gub,* Plb. *vėz-gă'ubė.* — Deriv. *ви-, з[а]-, об-, пере-, по-, при-, роз- губйти[ся], -гýблювати[ся], ви-, по- гублáти, [по]-губйтель[ка], вйгублення, згýбник, -ниця, -ність, -но, з[а]-, роз- гýблений, -ність, -но, -ння, з[а]-, по-, роз- гýба, згублйвий, згýбний,* Wd. *губйтельний, губительство* (Желеховський 1, 162 - 163), MUk. згубіті — amitto, згубіти — deperdo, perdo (XVII c. Гептаглот 21), губйтель (1627 Беринда), губйтелство (1627 Берин-

да), губителенъ (XVI c.), OES. губитель (XI c.), гоубительна (1076), гоубительство, губленіе; FN. *Гублят,* MUk. Губиничъ (1552 Тупиков 527). — Syn. *приводити до згу́би, тра́тити, ні́щити; затира́ти слі́ди́,* Тимченко 624 - 625; *(доводи́ти до заги́белі:) занапаща́ти, запропаща́ти; збавля́ти,* Деркач 54.

PS. **gubiti* 'ts' — a causative form of **gybnǫti,* see гинути; orig. meaning: 'to cause perdition, ruin, death', cf. Gk. *apóllymi* 'I destroy, kill, slay': *apóllymai* 'I perish, die', Berneker 1, 361, Sławski 1, 376, a .o.

гувернéр 'tutor', ModUk.; Ru. *гувернёр* (since 1803). — Deriv. *гуверне́рка, гуверна́нтка.* — Subst. *дома́шній вихо́вник діте́й.*

From Fr. *gouverneur* (< Lat. *gubernator* 'ruler, governor') 'ts', perhaps via Ru. *гувернёр;* see also губе́рн[і]я on p. 753.

гу́гель dial. see ґу́ґель.

гу́гнати, гугни́ти, dial. гу́няти (<*гу́гняти, Нижнє Подністров'я, Дзендзелівський ЛБюлетень 6, 42), 'to speak through the nose; to snuffle', MUk. (in deriv.:) гугни́вый (1627 Беринда), гугнавъ (XVIII c.), OES. гоугнивоу Dsg. (XIII c.); BRu. *гугня́віць,* Ru. *гугня́вить* (Даль 1, 416), OCS. *gǫgъnivъ,* Bu. *гъгна,* Ma. *га́гне, ганго́ли,* Sln. *gognjáti,* Cz. *huhňati,* Slk. *huhňat',* Po. *gągać, gęgać.* — Deriv. *[за-, про]гугня́віти, [за-, про-]гугни́ти, гуґ'явити, гу́гна́вий, -вець, -вість, -во, гугня́вий, -вість, -во,* Wd. *гу́гон, гуг[о]ні́ти,* here also *ву́гнати,* see s. v.; FN. *Гугне́нко,* MUk. Гугни[на] (XIV—XV c. Kuraszkiewicz 155), Гугнивыи (XV c. Тимченко 625). — Syn. *ву́гнати, говори́ти крізь ніс.*

PS. **gǫgъnati* 'ts' of imitative o/p. origin, IE. root ***gang-* 'to scoff, jear', cf. Skt. *ganja-, gagjana-* 'scoffing', *gúnjati* 'he is humming, buzzing', Gk. *goggrýdzein* 'to mutter, buzz', cf. Berneker 1, 341, Преображенский 1, 167, Sławski 1, 272, Pokorny 352, a .o.

гуготі́ти 'to roar (dully), rattle, rush' ModUk. only. — Deriv. *гуготі́ння, за-, на- гуготі́ти,* b/f. *гу́гіт,* Wd. *гуг!, гух!* (Стрий). — Syn. *(глу́хо — про мото́р то́що:) стугоні́ти, рокота́ти; гуді́ти,* Деркач 54.

Based on гу! — an o/p. interj., see s. v., РССтоцький 3, 149.

гугу́! гугу́кати : гу!

гуг'я́вити dial. see гу́гнати.

гуґено́ти 'Huguenots, French protestants of the XVI and XVII centuries', ModUk.; BRu. *гугено́т,* Ru. *гугено́ты* (since 1838), etc. — Subst. *францу́зькі протеста́нти (кальвіні́сти), що боро́лися за релігі́йну свобо́ду (16 - 17 ст.),* Орел 1, 221.

From Fr. Huguenot 'ts', the ultimate source being MHG. *eitgenōze* 'confederate', Орел 1, 221, АкСл. 3, 470, Gamillscheg 521, Klein 1, 748, a. o.

гудж!, гу́[д]жа́!, dial. гийджа! (Житомирщина, Паламарчук, ЛБюлетень 6, 5), го́йджа-го́йджа!, гу́нджя-гу́нджя! (Нижнє Подністров'я, Дзендзелівський ibid. 41-42), гудзь!, гу́дзя!, гузь! гу́зя́! (Стрий) interj. in inciting dogs to attack: 'tally-ho!', evidenced since the XIX c., Po. *huzia!* (because of *h* perhaps from Uk.). — Deriv. *гу́джати, гунджю́к,* Wd. *[за]гу́дзяти* (Романів Горбач 7, 39), *гу́зяти* (Стрий). — Syn. *[г]ату́!, гата́!, тюгу́!, кус!*

A primitive interj. based on *гуж,* q. v.; it seems to be derived from the expression: *(пси, соба́ки) з гу́жа́!* '(free) dogs from ropes!'; cf. also Schwentner 41 - 42, РССтоцький 3, 152, Sławski 1, 441.

гудз, гу́дзик see ґудз, ґу́дзик.

ґу́дзя!, гудзь! see ґу́дж!

гудзь арго 'few', first recorded in the XX c. (Горбач 0, 37). — Deriv. *гудзівка, гудзеня́.* — Syn. *ку́длай, Ґудла́й;* subst. *жид, євре́й.*

According to Горбач, l. c., the ultimate source of the word is Hb. *gudil* 'big man'.

гудзь! see гудж!

гуди́ла dial. for *вуди́ла,* q.v.

ґу́дина, гуди́нє dial. for огу́дина, огуди́ння, see s. vv.

ґу́дити 'to blame, disapprove', MUk. hudit (XVIII c.), нехай судятъ да нехай гудятъ (XVIII c.), OES. гоужоу (XII c.); Ru. *гуди́ть,* Slk. *hudit',* Cz. *vyhoudati* 'to fool'. — Deriv. *за-, по-, роз- ґу́дити, розґу́джувати, -ання, ґу́дження, заґу́да, поґу́дка, розґу́дець, ґу́дич.* — Syn. *гани́ти, дава́ти догу́ну,* Тимченко 625; *(го́лосно) осу́джувати;* dial. *ганчува́ти* (Воля Висоцька, Колодій PM. 285).

The word seems to be derived from *гуді́ти* with a secondary specialized meaning: ('to buzz' →) 'to blame (aloud), disapprove'; see the following entry.

гуді́ти, густи́, гуду́, -де́ш 'to sound, buzz, hum; to shout, rage, clamor', MUk. гуду (XVI c.), гудучи (XVII c.), гудꙑ (1747 Інтермедії 174), густы (XVIII c.), гудетъ, гудутъ (XVIII c.), OES. гоудоуть (XII c.), гудущии (XIII c.); BRu. *гусці́, гу́сць,* Ru. *гуде́ть, гуди́ть,* dial. *густи́* (Vasmer[2] 1, 470), Bu. *гъдў́вам,* SC. *gústi,* Sln. *góstí,* Cz. *housti,* Slk. *húst',* OPo. *gąść* (XV—XVII c.), dial. *zędzić.* — Deriv. *гуда́, гуда́к, гуда́ченько, гудачо́к, гуде́ць, гуді́ння, гу́для, гудо́к, гудьба́, гудко́вий, гудю́чий, від-, п[р]о- густи́, нагусти́[ся],* Wd. *гуди́мець, гу́дик, гуди́ло, гудкува́ти* (Желеховський 1, 163), here also *гу́сла, гуну́ти* and *ґу́дити* with specialized meaning, see s. vv.; MUk. гудаки Npl. (XVIII c.), гуде́нїє (1627 Беринда), гудѣнє (1627 Беринда), гуде́цъ (1627 Беринда), гудинцом Isg. (XVIII c.), гудка Gsg. (1566), гудникувъ (1666), OUk. гудця Gsg. (XIII c.), OES. гѫдьца (XI. c), гоудя (XIII c), гуженья (XIII c.), FN. *Гуда́, Гуда́к, Гу́дик, Гуди́ло, Ма́нич-Гуди́ло, Гуди́м, Гуді́й, Гудійчу́к, Гудо́вський, Гудько́,* GN. *Гуда́ковка, Гуда́риха, Гуде́ць, Гу́дики, Гуди́лово, Гуди́ми, Гудки́.* — Syn. *видава́ти рі́вний глухи́й звук, гуготі́ти, (про маши́ну:) стугоні́ти;* MUk. *(на яко́мусь музи́чному інструме́нті:) видава́ти го́лос,* Тимченко 632.

PS. **gǫsti* < **gǫdti,* root **gu-n-d-,* nasalized IE. o/p. ***gu-d-* : ***gou-d-* (:***gōu-d-*) 'to sound', cf. Lith. *gausti* 'to sound hollow', *gúosti* 'to complain', *gaudùs* 'sad', Latv. *gauda* 'wailing, lamentation', *gàust* 'lamenting', Matzenauer LF. 7, 209 - 210, Фортунатов BB. 3, 56, Berneker 1, 340 - 341, Преображенский 1, 167, Trautmann 80, Fraenkel 140 - 141, Sławski SłO. 18, 258 - 259 and his ED. 1, 267, Pokorny 403, Шевельов 318, a. o.; see also ґу́дити, гу́слі.

гудрова́тый dial. 'uneven' (Полісся), first recorded in the XX c. (Владимирская ЛексПо. 207). — Subst. *нері́вний.*

Origin obscure.

гуж 'rope, thick string (for fettering horses)', MUk. гужи Npl. (1573), за гужъ (XVIII c.); BRu. ts, Ru. *гуж,* OCS. (deriv.) *gǫživica,* Bu. *гъж,* SC. *gûzva,* Sln. *gôž,* Cz. *houž,* Slk. *húžva,* Po. *gążew.* — Deriv. *гужва́, гужевня́, гужі́вка, гужо́в,* Wd. *гу́жва, гуже́вка, гу́жок, гу́жви* (Желеховський 1, 163), FN. *Гужо́ва, Гужо́вський,* GN. *Гу́жвин[о], Гу́жево, Гу́жова, Гу́жовка.* — Syn. *ре́міні, що ни́ми прив'я́зують хому́т до голо́бель або ди́шля,* Тимченко 626.

PS. **ǫžь* 'snake' with prothetic г- and specialized fig. meaning, see вуж; cf. also Jakobson Word 8, 388; less per-

suasive is its derivation from PS. *gǫžь : *ǫza, see ýзи, suggested by Miklosich 56 and followed by Berneker 1, 343, Преображенский 1, 167, Brückner 137, Младенов 118, a. o.

ґýжá! : гуджá! see гудж!

гужондраґи, гузонтраґи Npl. see гозентраґи.

гуз 'thick end; back; posterior, anus', MUk. гузы (1637), BRu. ts, Ru. *гуз,* Bu. *гъз,* SC. *gûz,* Sln. *góza : guza,* Cz. *huzo,* Po. *guz,* dial. *guza,* OPo. *gąz* 'tuber', UpSo. *huzać so* 'to prowl about (to and fro). — Deriv. *гузá, гузúр, гузíр, гузівнúк, гýз[ів]ка, гуз[н]úця, гузнянка, гузúчний, -ик, гýзеро,* Wd. *гузéр, 'спíдня частúна снопá'* (Улично, Бодревич РМ. 3, 231), *гузьúр 'зжáта частúна стебéл у снопí; кінчики мішкá за зáв'язкою';* (Романів, Горбач 7, 39), *гузнáтий 'товстúй у стéгнах і сúдженні', гузувáти, гузнýти,* (Горбач, l. c.), *узнýти* (Стрий); *гузúчити 'ганьбúти'* (Городенка,, Велигорський РМ. 3, 275); compounds: *чорногýз, назадгýзь,* MUk. гузна — anus, clunis (XVII c. Гептаглот 25, 51); FN. *Гузáк, Гýзель, Гузéнко, Гýзів, Гузíй, Гузяк,* MUk. Гузей (1649 Реестра XIX), GN. *Гузíїв.* — Syn. *зáд, зáдня (спíдня) частúна.*

PS. *gǫzъ : guzъ 'ts', IE. root **gonǵ- : **genǵ- 'clump', cf. Lith. *gūžys* 'crop; Adam's apple', *gūžti* 'to mumble to oneself', *guštà* 'nest', OPr. *gunsix* 'boil, swelling'; here also Sl. **gǫstъ[jь],* see густúй; Berneker 1, 342 - 343 (against Zubatý 1 : 2, 98 - 99, who separates both roots), Vasmer² 1, 471 - 472, Pokorny 380, a. o.

гýзар Wd. see гусáр[ии].

гуздéчка = вуздéчка : уздá.

гýздратися see ґýздратися.

гýзик see ґýдз, ґýдзик.

гузиркú dial. Npl. 'fleecy clouds' (Житомирщина), first recorded in the XX c. (Лисенко Слл. 17). — Syn. *невелúкі хмаркú, баранцí.*

A dial. form of *озеркú : óзеро* 'lake', see s. vv.

гузю́пинький (=гуз'ýпын'кыj) dial. 'very narrow' (Полісся), first recorded in the XX c. (Климчук ЛексПо. 28). — Subst. *вузéсенький.*

A dial. dim. form of *вузькúй,* q. v.; initial *h-* for *v-* is based on interchange of those sounds in Полісся - dialects.

гýзя!, гýзь! see гудж!

гýйа, гýя! SoCp. see гой!

гуйц! interj. in chasing swine: 'go away!', ModUk. only. — Syn. *аціо!*

According to РССтоцький Slavia 5, 42, it belongs, as a variable, to the group *гай, гей, гой,* etc.; less persuasive is its connection with Po. *chujec* 'boar-pig', RS. 4, 177.

гук 1. 'noise, roar, din; bittern' (Франко 4, 528), dial. 'tubulous stem of onions' (Житомирщина, Лисенко Слл. 17); adv. 'in multitude, plenty of, much'; гук! interj. expressing noise, roar: 'rap!, tap!'; **гукáти,** Wd. гýкати 'to call upon (up); to halloa, hoot, whoop', MUk. гукает (1596 Зизаній), гучý (1627 Беринда), гукати (XVIII c.), гукаютъ (XVIII c.); BRu. *гýкаць,* Ru. *гукáть,* Bu. *гýкам,* Ma. *гýка,* SC. *gúkati,* Sln. *gûkati,* Cz. *houkati,* Slk. *húkat',* Po. *hukać,* UpSo. *hučić.* — Deriv. *від-, до-, за-, на-, пере-, по-, про-, роз-, у- гýкáти[ся], вú-, від-, з-, пере-, по-, гýкнýти[ся], ви-, від-, з-, на-, пере-, по-, пригýкувати[ся], гукóнýти, гучáти, гучнíти, гучнішáти, вúгук, [перé-, пó-]гук, гуч!, гýкало, гуканúна, гукáння, гукáрня, гукотíя, гýкля, гукотня́, ви-, пере-, по- гýкування, гуцьóк, гýчність, -но, гучóк,*

гучливий, гучний, гучномовець, MUk. от гоуку (1489), гуко́вище (1596 Зизаній), гукане, гу́к' (1627 Беринда), see also гу!, гугу́!, гул! FN. *Гук, Гу́кал[о], Гукалю́к,* GN. *Гу́ки, Гукли́вий, Гу́ков, Гу́ков - гай, Гу́ковка.* — Syn. *крик, га́лас; крича́ти, галасува́ти; про го́луба як він гуде́,* Тимченко 626; *кли́кати,* Деркач 54.

Based on *гук! -an* o/p. interj. akin to *гу!,* see s. v.; cf. Berneker 1, 361, Преображенский 1, 168, РССтоцький 3, 153, Младенов 114.

гук 2. AmUk. 'hook', first recorded in 1963. — Subst. *гак, гачо́к.*

From E. *hook* 'ts', Білаш 196.

гул 'deep noise, howling, roaring', ModUk.; Ru. *гул.* — Deriv. *гу́лавий* 'crazy', *гулки́й, гу́лко.* — Syn. *го́мін, гам, гук.*

An o/p. formation based, like *гук,* on *гу́!,* see s. v.; here perhaps гуля́ти, Berneker 1, 361.

гу́лий see ґу́лий.

гули́ти 'to deceive (with empty promises); to entice, allure', ModUk.; Ru. *гу́лить,* SC. *gúliti,* Slk. *húlit'.* — Deriv. *від-, за-, на- гу́лити,* FN. *Гули́цький.* — Subst. *обману́ти.*

Origin obscure; perhaps it is connected with Ru. *жу́лить* 'to swindle', cf. Berneker 1, 362.

гу́лиця = ву́лиця.

гу́лі!, гуль! interj. in calling pigeons, turkeys, ModUk. only. — Deriv. *гу́лі - гу́лі!, гуль - гуль!, гу́ля* 'pigeon' (РССтоцький 3, 153). — Syn. *а-ду́зь!, а-ку́р!*

A primitive o/p. interj. based on *гу!, q. v.*

гулі́й dial. for олій, see олі́я.

гу́ло dial. '(framed) corner of a house' (Полісся), first recorded in the XX c. (Корень — Шушкевич ЛексПо. 134). — Subst. *ру́блений ріг ха́ти.*

A dial. deformation of *уго́л (>*у́гло *<гу́гло > гу́ло).*

гуло́вка Wd. (Надсяння) for *голо́вка : голова́* (Пшеп'юрська 75).

гулю́кати = голі́окати, see гол, го́лий.

гу́ля 1. see ґу́ля.

гу́ля 2. SoCp. 'corpse; rascal', first recorded in 1911. (Гнатюк ЕЗб. 30, 337). — Subst. *труп; ши́беник.*

From Hg. *hulla* 'ts', Гнатюк, l. c.

гуля́ти 'to be free from work; to have (lead) a merry life; to stroll, go for a walk, promenade; to stand idle'; Wd. 'to dance; to be in the heat (of animals)', MUk. гулящому (1591), гулящий (1607), гуляти (1665), гулялъ (XVII c.), гуляй, гуляють (XVIII c.), гулящіє (1705), гуляли (1718), гуляв (1722); BRu. *гуляць,* Ru. *гуля́ть,* Bu. *гуляя,* SC. *guliti,* Sln. *hulat',* Cz. *hulat',* Po. *hulać.* — Deriv. *за-, на-, по-, про- гуля́ти[ся], гульну́ти, гу́лі* Npl., *гуля́виця, гуля́вник, гу́ля́нка, гуля́ння, гуля́ночка, гуля́ка, гуля́льня, гуля́тоньки, -очки, гу́льба́, гу́льбини, гу́льбище, гу́льбощі, гу́львіса, гу́лька, гу́льма́, гульня́, гуля́щий, гуля́й-городи́на,* (арґо:) *гульо́ни 'нероби'* (Одеса, Горбач 6, 33), dial. *гу́льовий скот, 'що не використо́вується на робо́тах, а перебува́є на ви́пасі'* (Нижнє Подністров'я, Дзендзелівський ЛБюлетень 6, 42), dial. *гуляки́ 'вели́кі варе́ники, начи́нені ма́ком, гру́шами чи я́годами; я́лові коро́ви перева́жно молоді́* (Житомирщина, Лисенко Лсс. 17), Wd. *гуля́рка* (Желеховський 1, 164), MUk. гуляня Gsg. (1666), гуляки Npl. (XVIII c.), гулки (1794), при гульнѣ (XVIII c.), FN. *Гуля́вин, Гуля́вник, ГуляҐро́дський, Гуля́к, Гу-*

лянúцький, Гулянóвський, Гуля́нський, Гу́лька, MUk. Гуляй (1539), Гулько (1565), Гуляк (1582), Гуляльницький (1584), Гуляевъ (1605 Тупиков 527), Гуляйко (1605), Гуляницький (1652), Гульчичъ (1565 Тупиков 527), GN. *Гуля́вая Бáлка, Нóво-гуля́євський, Гуля́й-Борúсовка, Гуля́йгородок, Гуля́йки, Гуляйпóле, Гуля́й-Стéп, Гу́лянка, Гуля́ники, Гульбá.* — Syn. *нічóго не робúти, відпочивáти, не працювáти; не вживáтись; бенкетувáти, пúти,* Тимченко 628; Wd. *танцювáти; парувáтися.*

PS. **guljati* 'ts' of uncertain etymology; according to Потебня РФВ. 3, 163, it is connected with SC. *gúliti* 'to flay, skin; to drink much'; Соболевский refers it to OES. *gulьuъ* 'sorcerer', *гу́сла,* etc., cf. РФВ. 70, 78 - 79; similarly Jakobson, cf. Word 8, 387; Преображенский 1, 168 - 169, thought of Lith. *gulė́ti* 'to lay' as of its Sl. congener; in a special article devoted to Ru. *гуля́ть* in Эт. 110 - 115, А. С. Львов connects it with *гилúти,* q. v., and explains it semantically as follows: 'to play ball' → 'to play in general' → 'to be free from work' → 'to take walk, stroll' (XVI—XVII c.); yet, the most convincing seems to be its derivation from interj. *гу!, гу́ля!* and connection with гул!, q. v.; cf. Berneker 1, 361 - 362, Sławski 1, 433 - 434, Vasmer[2] 1, 473 - 477, a. o.

гульбáра see вілбар.

гу́льден see ґу́льден.

гульк! interj. indicating suddenness of look, appearance, etc., MUk. гулк (1736 Інтермедії 103), гулкъ (XVIII c.). — Deriv. *гу́лькнути;* here also (unpersuasively included:) *гуля́ти* (РССтоцький 3, 153). — Syn. *виражáє хуткúй рух,* Тимченко 627.

A primitive interj. based on *гу!,* q. v.

гультя́й, гультáй, also **гольтя́й, гільтя́й,** гільтáй 'idler, knave, rogue, rake', MUk. голтаевъ два (1471), голтаемъ Isg. (XVII c.), от гултаєв (1591), гультяй (XVII c.); Ru. dial. *гультáй,* Slk. *hultaj,* Po. (from Uk.:) *hultaj.* — Deriv. *гультя́йка, гультя́йство, гультаї́ще, гультіпáка, гультáйський,* MUk. гультайства Gsq. (1599), гултайская (1649), FN. *Гультáй.* — Syn. *лéдар, нерóба; гульві́са, гуля́ка,* Деркач 55.

From **golьtajь* : **golъ,* see (голóта:) гол, гóлий; arch. form *гультáй* (instead of *гільтáй)* preserved under f/e. influence of *гуля́ти, гуля́ка.*

гу́ма see ґу́ма.

гумáнний 'human[e]', ModUk., BRu. *гумáнны,* Ru. *гумáнный* (since 1863). — Deriv. *гумáнність, -нно, гуманíзм, -íст[ка], гуманістúчний, -но, гуманітáрний, -ність, -но, [де]гуманізувáти, [де]гуманізáція.* — Subst. *лю́дський, лю́дяний, чоловікольо́бний.*

From Lat. *hūmānus* 'human' *(: homō* 'man'), Орел 1, 221, АкСл. 3, 486, Klein 1, 749, a. o.

Гу́мань = Умань.

гумбрáґа, also гомбру́, гумбру́ AmUk. 'homebrew', first recorded in 1963. — Subst. *самогóнка.*

From E. *homebrew* 'ts', Білаш 197.

гу́мбуґ, SovUk. гу́мбуг (Франко 4, 528), Wd. гу́мбук (Стрий) 'humbug', first recorded in the XX c. (Кузеля 76); Po. humbug. — Subst. *обмáн, брехня́, ошукáнство,* Франко, l. c.

From E. *humbug* 'ts', perhaps via ModHG. *Humbug* 'ts', РССтоцький 4, 251.

гу́мен dial. see ігу́мен.

гумéнний see the following word.

гумнó, Wd. гýмно (Стрий), гунó (Горбач 7, 39) 'threshing floor; barnyard, stockyard', MUk. зъ гуменъ (1463), гоум'но (XVI c.), гоумно (XVI c.), гумнó (1627 Беринда), гумнóмъ Isg. (1665), гумно (1694), гумно — area (XVII c. Гептаглот 21), гумна Gsg. (1719), гумно (1794), OUk. гоумьно (XIII c.), гумна Gsg. (1347 Тимченко 629), OES. гоумьно Asg. (XI c. Остр. єв.), гоумно (1051—1054); BRu., Ru. *гумнó,* OCS. *gumьno,* Bu., Ma. *гумнó,* SC. *gúmno,* Sln. *gúmnọ,* Cz., Slk. *humno,* Po., LoSo. *gumno,* UpSo. *huno,* dial. *humno,* Plb. *gáumnö.* — Deriv. *гумéнце, гумнúще,* SoCp. *гýнниць* (Дзендзелівський 85), MUk. гуменникъ, гуменную, (1557—1558), гумéнка (XVII c.), гумнища Npl. (1716), OES. гуменникъ (XIV—XV c.), гоуменьна (XI c.), гумнищо (1350), FN. *Гумéнний, Гуменю́к, Гумінілóвич, Гумнúцький,* GN. *Гуменéць, Гумéнне, Гумнúско, Гумнúща, Гумнúще, Гумнúщево.* — Syn. *будíвля, де складáють і колóтять збíжжя, клýня, стодóла,* Тимченко 629.

According to Откупщиков, ЭтИссл. 5, 88 - 90, the word derives from PS. **gubьna : *gubiti,* see губúти; yet, for semantic reasons, more convincing, is its derivation from **gumьno* 'farmer's yard' — a compound of **gu- (:*govędo* 'cattle') and **-mьno (: *męti,* see м'яти), cf. Berneker 1, 362, Преображенский 1, 169, Sławski 1, 377 - 378, Pokorny 483, a. o.; inconvincingly Machek LF. 53, 342 - 345 *(: *govьno* 'shit', later revoked by the author in his ED. 150).

гумóннява see гóмін.

гýмор, dial. ю́мор 'humo[u]r', MUk. гýмору (XVII c.), от гумóровъ (XVII c.), гумóры Apl. (1622), Гумóрами Ipl. (XVIII c.); BRu. *гýмар,* Ru. *ю́мор,* Po. *humor,* etc. — Deriv. *гуморéска, гуморúст, гуморúст[и]ка, гуморáльний, гумористúчний.* — Subst. *сміх крізь сльóзи, дóтеп, дóбрий нáстрій; незлоблúве висмíювання лю́дських хиб, пóдій у комíчному зобрáженні слóвом абó íншими мистéцькими зáсобами,* Орел 1, 221; *харáктер, вдáча;* (pl.) *тéчі, плúни в органíзмі,* Тимченко 629.

From L. *hūmor* 'fluid, moisture; temperament, disposition of mind', Орел 1, 221, Тимченко 629, Skeat 281, Klein 1, 750, a. o.; dial. *ю́мор* from Ru. ts.

гýмус 'humus', ModUk.; BRu. *гýмус,* Ru. *гýмус* (since 1863), etc. — Subst. *перегнíй, органíчний складнúк ґрýнту, що похóдить із розклáдених рослúнних та тварúнних органíзмів,* Орел 1, 222.

From Lat. *humus* 'earth, ground, soil', Орел 1, 222, АкСл. 3, 488, Klein 1, 750, a. o.

гун, SovUk. гунн 'Hun', ModUk., BRu. *гýны,* Ru. *гунн,* Cz. *Hun,* Slk. *Huni,* Po. *Hun.* — Deriv. *гýнство, гýнственний, гýнський.* — Subst. *(гýни :) кочовé тю́рське плéм'я, що знúщило Ґóтську держáву,* Орел 1, 222.

From ModHG. *Hunne* 'ts', the ultimate source being Gk. *Húnnoi* 'Huns', Klein 1, 750, Onions 452, Staszewski 112, a. o.; see also Хúна, Хíна.

гунá dial. for лунá.

гундéра dial. see кундéра.

гундóсий dial. 'speaking through the nose' (Сумщина), first recorded in the XX c. (Дорошенко ДБюлетень 9, 107). — Subst. *гугнявий.*

Of obscure origin; perhaps it is an abbr. of **гундоносúй* with first part based on nasalized verb *гудíти,* and the second one on *ніс,* Gsg. *нóса.*

гунýти 'to sound, buzz, hum', ModUk. only. — Syn. *загудíти.*

From *гуднýти with simplification of -dn- > -n-, see гудíти.

гýнцвот, dial. also гýнцвол (РССтоцький 4, 172), гунсвот (Шаровольський 1, 36, 75), гýнцвут (Гнатюк ЕЗб. 4, 237), гýнцут (Кириченко РМ. 5, 85; Гнатюк ЕЗб. 30, 338) 'rascal scoundrel, ragamuffin', ModUk.; Cz. *hunc[v]út, huncfút,* Slk. *huncut,* Po. *huncwot.* — Deriv. Wd. *гунцвóтський* (Желеховський 1, 164), *гунцвóство* (Bk. Кміт 52), SoCp. *гýнцутша!.* — Syn. *(лайлúво:) собáчий син, собáка,* Франко 4, 528; *лáйдак, падлю́ка,* Гнатюк ЕЗб. 4, 237; *пройдисвíт,* Кириченко, l. c.; *шúбеник, негíдник,* Бойків 116.

From MHG. *hundsfott* 'cunnus canis', РССтоцький 4, 172; cf. also Machek 150, Горбач 7, 39, a. o.; dial. *гýнцвол* is f/e influenced by *вíл-волá* 'ox', РССтоцький, l. c.

гýня 'coarse woolen grey coat; horse cloth', MUk. гýия (1596 Зизаній), гуни Npl. (1585), в' гýняхъ (XVI c.), гýня (1627 Беринда), гуниою Isg. (XVII c.), гунь (XVII c.), на гунѣ (XVIII c.), OES. гоунь (1348); Ru. *гýна, гýня,* Bu. *гýна, гýня,* SC. *gûnj,* Sln. *gúnj,* Cz. *houně,* Slk. *huňa,* Po. *gunia.* — Deriv. Wd. *гуня́ник* (Желеховський 1, 164), FN. *Гýня,* GN. *Гýньки, Гýньско.* — Syn. *вéрхня, тéпла, прóста óдіж з овéчої шкýри абó з шéрсти овéчої, козúної чи верблю́жої,* Тимченко 629.

PS. **gunja* 'ts' of uncertain origin; according to Berneker 1, 363, Brückner 163 - 164, a. o., it is a loanword from LLat. *gunna* 'fur coat'; less persuasive are other etymologies, e. g. that of Шахматов Archiv 33, 95 (: Ce. *gron* 'dress'), Vasmer² 1, 475 (: Av. *gaōna-* 'hair, colour'); cf. also Moszyński JP. 36, 198 - 200, Sławski 1, 378 - 379, a. o.

гýняти dial. see гýгнати.

гуп! interj. indicating the tramping sound of feet or the sound of dull blows : 'thump!', ModUk., Po., Cz., Slk. hup! — Deriv. *гугýп, гýп[к]ати, -ання, гýпнути, гупотíти, гýпіт, гупóтнява, гýпалка, гýпало;* FN. *Гýпало, Гупалóвський;* GN. *Гýпали, Гупалíвка;* here also dial. *гýнуть (< гýпнуть,* Никончук ЛексПо. 82). — Syn. *гоп!, геп!,* РССтоцький 3, 151.

An o/p. interj. akin to *гоп!, геп!,* РССтоцький, l. c.

гур! interj. imitating the sound of a (sudden) fall, ship: '*bang!, crash*!', ModUk.; Ru. dial. *гург!,* Po. *hur-hur!,* Cz. *hr!, hrk!,* etc. — Deriv. *[за]гýркати, -ання, за-, на-, роз- гуркотáти[ся], за-, по-, про- гуркотíти, розгуркотíтися, гýркнути, [за-, на-] гурчáти, -áння, гýркіт, гуркóта, гуркотíння, гуркотíй, -íя, гуркотнéча, гуркотня́, гуркóтнява, гуркотлúвий, -вість, -вець, -вочка, -во;* Bk. *гýркало, гурчéля* (Кміт 53), FN. Гуркéвич, OUk. Гоурком Isg. (XIV—XV c. Kuraszkiewicz 149); Гургýрдядько (pseudonym of П. Кулíш, Тулуб 230); GN. Гýрка, Гýрки, Гýрко, Гýркальце, Гурчéнки. — Syn. гир!, гар!, РССтоцький 3, 151.

An o/p interj. akin to гир!, гар!, see s. vv., РССтоцький, l. c.

гýра 1. dial. 'thin (shallow) fish - net' (Нижнє Подністров'я), first recorded in the XX c. (Дзендзелівський ЛБюлетень 6, 42); Bu. *гýркам, гурн* 'to dip, dive', SC. *gȕra* 'knoll, elevation'. — Subst. *густá мíлкá сíтка для вилóвлювання бичкíв, дрíбнóї рúби, рáків,* Дзендзелівський, l. c.

Perhaps it is connected with Gk. *gŷros* 'ring, circle', *gyrós* 'round', Berneker 1, 363.

гýра 2. dial. 'heap, hill', first recorded in the XX c. (Кириченко 1, 374), Po. *góra.* — Deriv. FN. *Гýра.* — Subst. *кýпа, кýча.*

Apparently from Po. *góra* 'hill, mountain'.

гурá Wd. 'attic' (Надсяння) first recorded in the XX c. (Пшеп'юрська 72). — Subst. *горúще, стрих.*

A dial. form of *гора* 'mountain' with specialized meaning: 'high place' → 'attic (of a house)'.

гурá! Wd. гýра!, гýрра! see ура́!

гурáк 1. Wd. for угрáк, see угóрець; 2. Wd. (from **горáк) : горá* 'hill, mountain', Пшеп'юрська 72.

гурбá see юрбá.

гýрдитися Bk. for вýрдитися (Кміт 53), see вýрда.

гурéчий, гурúчий Wd. see гаря́чий.

Гýрій PN. 'Hurij, Gurias', MUk. Гýрїй (1627 Беринда); BRu. *Гýрій,* Ru. *Гýрий, Гурéй, Гурья́н,* OCS. *Gurija, Gjurija.* — Deriv. *Гурáсик, Гурáсь[ко], Гýрієвич, Гýрієвна, Гýрик, Гýрка, Гуркó;* FN. *Гýрись;* MUk. Гурикъ (1649 Реестра 3), Гуриненко (1649 ibid. 2). GN. *Гýрія.* — Syn. MUk. При[с]норáвенъ (1627 Беринда).

From Gk. *Gouraíos,* the ultimate source being Hb. *gūr-* 'lion's cub', Pape 1, 258, Петровский 91.

гýрія 'houri, nymph of Moslem Paradise; a seductive women', ModUk.; BRu. *гýрыя,* Ru. *гурия* (since 1803), etc. — Subst. *вíчно молодá дíвчина в рáї Мохаммéда,* Орел 1, 222.

From Pers. *hūri,* from Ar. *hūr* 'having beautiful black eyes', Орел 1, 222, АкСл. 3, 489, Skeat 279, Klein 1, 746, a. o.

гýрка SoCp. 'intestine, gut', first recorded in the XX c. (Гнатюк ЕЗб. 30, 338). — Subst. *кúшка.*

From Hg. *hurka* 'ts'.

гурковыíньнє dial. see огірóк.

гýрма 'crowd, throng, mass, multitude, troupe', MUk. гурмами Ipl. (XVI c.), гурмы Npl. (XVII c.); Ru. *гурьбá,* dial. *гурмá,* Po. *hurm[a], churma.* — Deriv. *гýрмом, гýрмою,* MUk. гурмомъ (1591), GN. *Гýрмин;* see also гурмáн. — Subst. *кýпа, громáда, юрбá, нáтовп,* Тимченко 630.

Of uncertain etymology; the word is usually connected with OPo. *hurm, hurmą* 'herd' which, in turn, comes from MHG. *hurm* 'multitude', Berneker 1, 379, Преображенский 1, 170, Brückner 174, a. o.; yet, some linguists consider Po. *hurma* a Uk. loanword, Karłowicz 219, Hrabec 67, a. o., Uk. word being connected with *юрбá,* q. v., cf. Sławski 1, 438-439.

гурмáн сóли Wd. 'lump of salt' (Франко 6, 497), first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 164). — Deriv. *гурмáнка,* adv. *гурманóм, вгурмáн.* — Syn. *тóпка сóли.*

The word is connected with *гýрма,* see the preceeding entry.

гурнéц, гурнóк Wd. (Надсяння) for горнéць, see горн (Пшеп'юрська 73).

гурнє[тко] Wd. for горня́[тко] see горн 1. (Лев 9).

гýрний dial. see огýрний.

гурóк dial. for огірóк.

гуррá! Wd. see урá!

гурт 'herd, drove, flock; crowd, throng, gathering, group, company, society', MUk. в ... гурту (1694), у гуртý (XVIII c.), на гуртъ (1727); BRu. *гурт,* Ru. *гурт,* Po. *hurt,* UpSo. *hórdy.* — Deriv. *гуртó[чо]к, гуртівнúк, гуртківець, -ківка, -ківщúна, гуртувáння, гуртковúй, гуртівнúй, гуртовúй, гуртóм, [з]- гуртувáти[ся], гуртобрáнець, гуртóжит[ок], гуртопрáв[ця], гуртковóд,* Wd. *гуртóвник, гуртóвний* (Желеховський 1, 165), MUk. гуртовной (1638), гуртовими Ipl. (XVIII c.),

гуртом (XVIII c. Інтермедії 196); GN. *Гурт, Гуртова́* — Subst. *табу́н, ста́до, череда́; товари́ство,* Тимченко 630, (арго:) *па́чка,* Горбач 6, 33.

From MHG. *hurt* 'herd', РССтоцький 4, 156-157, perhaps through Po. *hurt 'ts',* Шелудько 1, 28, Berneker 1, 379, Преображенский 1, 170, Brückner 174, a. o.; inconvincible is Miklosich's 84 deriv. from Tk. *jurt* 'tent', cf. Sławski 1, 439.

гурча́ти : гур.

гурчи́ця SoCp. for гірчи́ця, see гірки́й.

гу́са Npl. SoCp. for ву́са, see вус.

гуса́р, гуса́рин, Wd. гу́зар 'hussar, cavalry soldier', MUk. гусаръ (1594), гусаринъ (XVIII c.); BRu. *гуса́р,* Ru. *гуса́р* (since 1701), Po. huzar, *husarz,* coll. *husaria,* etc. — Deriv. *гуса́рка, гусарчу́к, гуса́рський, гуса́рити.* — Subst. *вoя́к ле́гкої кінно́ти в XVI-XVII c.*

From ModHG. *Husar* 'ts' which, in turn, comes from Hg. *huszár* 'ts' (: *húsz* 'twenty' sc. soldiers), Преображенский 1, 170-171, Акуленко 140, АкСл. 3, 493; a. o.; Wd. *гу́зар* from Po. *huzar,* Sławski 1, 441.

гусе́лка dial.: гу́сла.

гу́сениця, dial. гусени́ця, у́сениця, ву́сениця, усі́нниця 'caterpillar', MUk. гусе́ниця, -ца (1627 Беринда), гусеница (XVIII c.), в... гусеници (XVIII c.), гусеницѣ Npl. (XVIII c.), гусе́лницѣ Gsg. (XVIII c.), OES. гусѣницю Asg. (XI—XIV c.), гусеница; Ru. *гу́сеніца,* Ru. *гу́сеница,* Bu. *гъсѐница,* Ma. *гaсени́ца,* SC. *gȕsenìca,* Sln. *gosênica, vosênica,* Cz. *housenice, housenka,* Slk. *húsenica,* Po. *gąsienica,* LoSo. *guseńca,* UpSo. *husańca.* — Deriv. *гу́сельниця, гу́сільниця, гу́сельня, гу́сень, гу́сінь, гу́сеничний, гусенело́вка,* dial. *ву́сень, вусе́льник, у́сіль, усі́лка; гусе́льня, [г]осе́льня* (Черкащина, Лисенко ЛБюлетень 6, 11), *вуше́льнік* 'гу́сениця' (Надсяння, Пшеп'юрська 83), MUk. гусень (1778), FN. Гусельниковъ (1640 Тупиков 528), Гусениновъ 1614 ibid.). — Syn. *личи́нка мете́лика,* УРЕС. 1, 539.

PS. **gǫsěnica <*[v]ǫsěnica : [v]ǫsъ,* see *вус,* with orig. meaning 'hairy, shaggy, bushy one', Miklosich 223, Berneker 1, 341, Младенов 118, a. o.; the word obtained its *g-* from **gǫsь* 'goose', see e. g. SC. *gȕšterica* 'lizard', cf. Шевельов 244, Vaillant RES. 18, 77, or as result of phonological change : *u̯- > gu̯- > g-,* cf. Vondrák 1, 215, Meillet 82, a. o.; (extensively:) Sławski 1, 265-266.

гу́ска : гусь.

гу́сла, гу́слі, Bk. гу́сли (Кміт 53) Npl. (kind of) zithern; psaltery (instrument); SoCp. 'violin', MUk. гу́сли (1596 Зизаній), гу́сли (1627 Беринда), гу́сль, на гуслехъ (XVII c.), гусла Npl. (XVII c.), гу́словъ Gpl. (XVIII c.), оу гуслы (XVIII c.), OES. гѫсли (XIc.), въ гѫслехъ (XI c.), съ гоусльми (XII c.), гоусли (XIII c.); BRu. *гу́слі,* Ru. *гу́сли,* Bu. *гу́сла,* Ma. *гусле,* SC. *gȕsle,* Sln. *gôsli,* Cz. *housle,* Slk. *husle,* Po. *gęśle,* UpSo. *huslě.* — Deriv. *гу́сленьки, гу́слоньки, гу́севки, гу́сівки, гу́совки, гусевни́ця, гу́сельний, гусля́р, -ка, -ний, -ський, -ство,* Wd. *гусе́лка* '*скрипка*' (SoCp., Кириченко РМ. 5, 85), *гусе́лник, гусля́ш* '*назва для скрипача*' (SoCp., Дзендзелівський 100), MUk. гуслість (XVIII c.), за гуслѣсту (1733), FN. *Гусли́стий, Гусля́р,* GN. *Гу́слев, Гу́слище.* — Syn. *да́вній музи́чний інструме́нт (у три стру́ни); скри́пка,* Тимченко 631; MUk. ар'фа лют'ня, скрипи́ця (1596 Зизаній), скрипи́ця, гусль: га́рфа, цітра (1627 Беринда).

PS. **gǫslь < *gǫdslь* 'ts', root **gǫd-* ts as in *густи́, гуді́ти,* see s. vv.; re. suffix *-slь : -lь* cf. Meillet Et. 416, Vondrák 1, 649, РССтоцький 1, 44, Sławski 1, 274, a. o.

ґу́сош SoCp. 'twenty cent coin', first recorded in the XIX c. (Гнатюк ЕЗб. 4, 237). — Subst. *да́вній гріш: 20 кре́йцарів*.

From Hg. *huszas* 'ts'.

густ see ґуст.

ґу́ста SoCp. 'mustache', first recorded in the XX c. (Дзендзелівський 42). — Subst. *ґу́са, ву́са*.

A blending of *ґу́са (=ву́са)* and *уста́* 'mouth'.

ґу́ставка dial. for *у́ставка*, q. v.

густе́ц Wd. (Надсяння) for госте́ць, q. v. (Пшеп'юрська 74).

густи́ = гудіти.

густи́й 'thick, dense, bushy, deep; fine (of a comb)', MUk. у густую (1510), густы́й (1596 Зизаній), густа (XVII c.), густаго Gsg. (XVII c.), густой (1759), густій, густы (XVIII c.), густимъ Isg. (XVIII c.), в густомъ (XVIII c.), густими Ipl. (XVIII c.), OES. гоуста; BRu. *густы́*, Ru. *густо́й*, Bu. *гъст*, Ma. *густ*, SC. *gûst*, Sln. *gǫst*, Cz., Slk. *hustý*, Po. *gęsty*, LoSo. *gusty*, UpSo. *husty*, Plb. *gô'sta*. — Deriv. *густе́[се]нький, -ко, густісінький, густува́тий, з[а]гу́слий, з[а]гу́щений, гу́ст[в]ина, густиня́, гу́стість, густота́, гу́щ[а], гу́щава, гуща́вина, гуща́вник, гуща́к, гущики́, гущина́, гущиня́, гущо́вина, загу́сник, згу́сток, згуща́ння, згу́щуваний, -ність, -ння, згу́щувач, з[а]-, пере- гу́снути, [за-, по-] густі́ти, за- гуса́ти, з[а]-, пере-, під- густи́ти[ся], [з-]гуща́ти[ся], з-, під- гу́щувати[ся], по- густі[й]шати, гу́сто, густо-бро́вий, -воло́сий, -лі́стий, -насе́лений, -поса́джений -псо́вий, -росту́чий, -ше́рстий*, Wd. *густо-кру́тий, -но́жка, -мі́р* (Желеховський 1, 165), MUk. густенкимъ Isg. (XVIII c.), густо — addenseo (XVII c. Гептаглот 22), густвина́ (1627 Беринда), густенко (XVIII c.), густиня, гущевина (XVII c.), гу́стость (1627 Беринда), густѣть (XVIII c.), гуща (1596 Зизаній), гущиною Isg. (XVIII c.), FN. *Густи́ня, Густи́ця, Густова́р, Густосі́й, Густи́нський*, GN. *Густи́нь*. — Syn. *протиле́жний рідко́му, туги́й, крути́й; непрозо́рий; ря́сний, ча́стий, наби́тий*, Тимченко 632.

PS. **gǫstъ[jь]* 'ts' connected with *gǫzь, see гуз; yet, some etymologists consider the word *-tъ* passive participle of **gǫti : *žęti*, see жа́ти, with orig. meaning: 'pressed' → 'thick', cf. Sławski 1, 272; less persuasive are its connections with Lith. *gánstus* 'rich', Latv. *guosts* 'multitude, herd', advanced by Specht KZ., 40, 20 - 21; or with Cz. *hutný* 'massive', Brückner 139, Holub-Kopečný 136 - 137; (extensively:) Лилич Вестник Лен. ун. No. 14 (1463), 64 - 71.

гуся́ see гусь.

ґу́ся - сю́ся! interj. imitating dance, ModUk. — Deriv. *ґу́сялка* (Климчук ЛексПо. 29). — Syn. *ґо́йса!*

A secondary interj. blending *ґу́!* and *ґо́йса!*, see s. vv.

гусь 'goose', MUk. гус (XVII c.), гусъ (XVIII c.), OUk. гоусь (XIII c.), OES. гоуси (XII c.); BRu., Ru. *гусь*, Bu. *гъска*, Ma. *гуска*, SC. *gùska*, Sln. *gôs*, Cz. *husa*, Slk. *hus*, Po. *gęś*, LoSo. *gus*, UpSo. *hus*, Plb. *gõs*. — Deriv. *гус[ен]я́, гусеня́т[оч]ко, гуса́к, гусачо́к, гу́с[онь]ка, гуся́, гу́сочка, гусівни́к. -ни́цтво, гусни́к, гуся́р, гу́ся́тина, гуся́тник, -иця, гуся́тка, гуся́чка, гусако́вий, гуси́ний, гу́сій, гу́ся́чий*, interj. *гусь!, гусю́-гусю́!, гуш!. гу́ша́!*, MUk. по гусяти (1590), гусенятъ Gpl. (1574), гусакъ (1753), гуси (XVI c.), гуску Asg. (1666), надъ гусятками (1598), гусятникъ (1693), гусиного Gsg. (1752), гусково́ю Isg. (XVIII c.), husiatoie (1552), гусяче (XVIII c.), гускоѣдъ (XVI c.), FN. *Гусаковсъкий, Гу́ська, Гусна́й, Гуся́тин*, MUk. Гусаковъ (1648 Тупиков 528), Гусевъ (1675 Тупиков l. c.), GN. *Гусь, Гу́сько́во,*

Гусятин, Гусавка, Гусаковець, Гусаково, Гусарка, Гусачевка, Гусачкин, Гуси, Гусина, -нка, Гусник, Гуска, Гуски. — Syn. *(гуска:) рід птахів родини качачих,* УРЕ. 3, 536.

PS. **gǫsь* 'ts'; one of the few names of birds to be ascribed to primitive IE. origin, since it recurs in most of the languages of this group, cf. Skt. *hansá-* 'goose', ModPers. *ghaz,* Lith. *žąsìs,* Gk. *χēn,* OHG. *gans,* ModHG. *Gans,* E. *goose,* etc., IE. root ***ĝhans-* should have developed into Sl. **zǫsь;* Uk. interj. *дзус[ь]! (< * зусь!,* like *дзелений < зелений, дзвін < *zvonъ, дзеркало < зеркало.* etc.) might be considered the only remnant of **zǫsь* which, under the influence of the imitative interj. *ґе-ґе!, ге-ге!,* was changed to **gǫsь;* initial *g-* instead of *z-* in Sl. was previously explained by G. influence, Kluge 105, Trautmann 365, Kiparsky 1, 103, 108, a. o., the more that according to Pliny large flocks of geese were kept in Germania and the birds (or their feathers) were sent even to Rome (Hist. Nat. 10, 53), cf. Kluge, l. c., Vasmer² 1, 478, РССтоцький 4, 28, a. o.; some scholars considered *g-* a result of dissimilation of *z-s* in **zǫsь,* cf. Meillet Ét. 178, MSL. 9, 374; 13, 243, a. o.; see also Machek 151 *(: **ĝh-* before *o > g!),* Sławski 1, 273-274, Moszyński JP. 35, 115-116, Fraenkel 1929, a. o.

гусь! interj. in calling or chasing geese, ModUk. only. — Deriv. *гусю-гусю!, гуся!, гусь-гусь-гусь!* (Климчук ЛексПо. 29). — Syn. *гиль!, гиля!*

Derived from гусь, see the preceding entry, РССтоцький 3, 153.

ґу́та 'smelting factory, foundry', MUk. в гуті (1622), до гути (XVII—XVIII c.), гуту Asg. (1707), гути Npl. (XVIII c.); BRu. ts, Ru. *гута,* SC. dial. *huta* 'house', Cz. *hut'* 'foundry', Slk., Po. *huta* 'ts'. — Deriv. *гутище, гутенний, гутний, -ик, -ицтво, -цький, -ичка,* Wd. *гутіти* 'гриміти, гудіти' (Гнатюк ЕЗб. 26, 335), *гуталка 'гойдалка'* (Сумщина, Дорошенко ЛБюлетень 9, 107), *гутанка 'розмова балакання, базікання'* (Франко 6, 451), *гутатися 'гаятися, баритися'* (ibid. 497) *гутонити 'говорити, згадувати'* (ЕЗб. 4, 238), *гутей 'пігва'* (Makowiecki 122), here also (perhaps) *гутір, гуторити,* see s. v. MUk. гутник (XVIII c.), гутницкый (XVII c.); GN. *Гута, Гути, Гутисько, Гутище, Стара Гута, Гута-Перейма, Гута Потіївська, Гута Скляна, Гутка-Ошинка, Гутомля.* — Syn. *плавильня, плавильний завод.*

According to РССтоцький 4, 225, it is an abbr. of ModHG. Glas*hütten* 'glass works'; more convincing is its derivation from MHG. *hutte* 'foundry', perhaps via Po. *huta,* cf. Шаровольський 1, 68, Шелудько 1, 28, Berneker 1, 379-380, Brückner 174, Sławski 1, 440-441, a. o.; the G. word is perhaps orig. connected with *куча,* q. v.

гутаперча see ґутаперча.

гу́то́рити 'to talk, discuss', MUk. гуторіти — proloquor 142 (XVII c. Гептаглот 21), гуториш (1736 Інтермедії 108). Ru. dial. *гуторить, гутарить.* — Deriv. b/f. *гутір[ка], гуторний.* — Syn. *говорити, балакати, базікати.*

According to Преображенский 1, 172, it is a blending of *говорить* and *торото́рить;* Fraenkel, Glotta 4, 33, and Berneker 1, 364, followed by Vasmer² 1, 479, assume a compound : *gu- (: го́вір) and торото́рить, тарато́рить, cf. Lith. *tarti* 'to pronounce, say, utter'; there is also a high probability of connection of this word with such dial. formations as *гутонити, гутіти, гутатися, гутанка* based on гу́та, see s. v.

гу́ттю! interj. in chasing wild animals: 'away!' ModUk. only. — Syn. *готь-та!, гить-тя!, гетта!*

A secondary interj. based on *гу!;* see also геть!

гуц! interj. 'jump!', ModUk. — Deriv. *гýц[к]ати, -ання, гýці!, гýцюцю!*, Bk. *гýцянка* (Кміт. 53), FN. *Гуцалюк.* — Syn. *гиц!*

A primitive interj. akin to *гиц!*, q. v., РССтоцький 3, 151.

гуцýл, Wd. also гýцул, гóцул 'Hucul, highlander of eastern Carpathian Mountains', MUk. Huțul vataman (1586 Łukasik *Pologne et Rumanie* 1938, p. 177); BRu. Ru. *гуцýл.* Po. *hucul*, Cz. *hucul*, etc. — Deriv. *підгýцул. гуцýлка, гуцуля́[тко], гуцýльський*, FN. *Гýцул, Гуцули́шин, Гуцýлів, Гуцуля́к*, GN. *Гуцýльщина, Гуцулія.* — Syn. *мéшканець схíдних Карпáт.*

According to majority of scholars (Головацький, Miklosich, Kałużniacki, Wajgiel, Kaindl, Вовк, Łukasik, a. o.) the name comes from Rm. *hoțul* 'robust man, freebooter, brigand', cf. Hrabec Гуц. 10-17; less persuasive are etymologies deriving this name from *гýцул* 'horse' (Шухевич 1, 32), from Cuman tribe *Uz* (Вагилевич **ČČM. 12, 475-498; 13, 45-68, followed** by О. Ю. Федькович, and J. Czekanowski), or even from Goth. *guta* 'Goth' (**Rozwadowski - Vasmer**[2] **1, 479**); cf. also Cioranescu 405 *(: hot)*, (with details:) Hrabec, l. c.

гуч! : гук.

гучáти : гук.

гýчыпка dial. 'tape, lace' (Полісся), first recorded in the XX c. (Климчук ЛексПо. 30). — Subst. *тáсьмá.*

A dial. form for **ýчінка : чіпáти, чепúти*, see s. vv.

гýш[а]! interj. for chasing birds: 'away!', ModUk. — Syn. *гуч!, гусь!*

A primitive interj. based on *гук!*

гýщ[а] : густи́й.

гýя! SoCp. see гóя!

гя́[в]ур see ґя́[в]ур.

Ґ

Ґ, ґ — the fifth letter of the Uk. alphabet introduced in the XVII c. for transliteration of Lat. g; other symbols used for this purpose were к, кг and Lat. g itself; abolished in 1933 in the Soviet Ukraine ґ is preserved in the alphabet used by Ukrainians in the Western hemisphere, cf. Сімович ЕУІ, 360—363, or in the Soviet scholarly publications, cf. ДослМат. 4, 11; ЛексПо. 30; Сулм. 175-176, a. o.

ґа!, ґа-ґа! interj. Wd. imitating voice of geese, first recorded in the XX c. (РССтоцький 3, 149). — Deriv. *ґáґати, ґаґотáти, ґáґа.* — Syn. *ґе!, ґе-ґе!*

An o/p. primitive interj. connected with *ґе!*, q. v.

ґабáра 'barge, cargo (freight) ship', ModUk.; Ru. габáра. — Subst. *вантáжне суднó з дерев'я́ним днóм та залíзними бокáми; плоскодóнна широ́ка бáрка, навантáжена, букси́рована пароплáвом*, Бойків 116.

From ModHG. *Gabarre* 'ts', the ultimate source being Fr. *gabare* 'vessel, barge, lighter', Преображенский 1, 112, Vasmer[2] 1, 378, Gamillscheg 449.

ґабарди́н, SovUk. габарди́н 'gabardine, gaberdine; a long loose gown', ModUk.; BRu. *габардзін*, Ru. *габарди́н* (since 1934), Po. *gabardyna.* — Subst. *вóвняна матéрія. ужи́вана на дощовики́ тóщо*, Орел 1, 222.

From Sp. *gabardina* 'pilgrim's frock', Орел 1, 223, АкСл. 3, 6, Skeat 231, Klein 1, 633, a. o.

ґабари́т, SovUk. габари́т 'clearance gauge, limit gauge, overall size, gabarit', ModUk.; BRu. *габарыт*, Ru. *габари́т*, Po. gabaryt. — Deriv. *ґабари́тний.* — Subst. *гра-*

нічні обриси залізничих ваґонів (з вантажем) та надзалізничих будівель; модель, що дає обриси й розміри натуральної величини предмета, Орел 1, 223.

From Fr. *gabarrit* 'ts', АкСл. 3, 6, Орел l. c., Gamillscheg 449, a. o.

ґабати Wd. 'to molest', **ґабити** 'to exhort', first recorded in the XX c. (Велигорський PM. 3, 275); Po. *gabać* 'ts'. — Subst. *непокоїти, турбувати; напоминати,* Велигорський, l. c.

From Po. *gabać* 'to molest', Горбач 10, 15; see also ґабати.

ґабелок see ґаблі.

ґабеля 'gabelle, a tax levied in certain countries', ModUk. — Subst. *посередній податок; податок на сіль,* Орел 1, 223.

From Fr. *gabelle* 'tax on salt', Орел 1, 223. Klein 1, 633, Onions 384, a. o.

ґабель, Gsg. ґабля, see ґаблі.

ґабзувати Wd. see кабзувати.

ґабіон 'gabion; a bottomless basket filled with earth, as a defence against the fire of an enemy', ModUk. — Deriv. *Ґабіонада.* — Subst. *кіш з землею чи піском для захисту стрільців від куль,* Бойків 118.

From It. *gabbione* 'a gabion, large cage', Орел 1, 223, Skeat 231, Klein 1, 633, a. o.

ґаблі Npl. 'forks', first recorded in the XVI c. (Шаровольський 1, 68). — Subst. *вила.*

From ModHG. *Gabel* 'ts', РССтоцький 4, 233.

ґабльот, Wd. ґабльот[к]а (Кузеля 76) 'display-window; glass case; glazing', ModUk.; Po. *gablot[k]a.* — Subst. *вітрина,* Бойків 116.

From It. *gabbiata* 'cage', perhaps via Po. *gablota* < *gabilota* 'ts', Brückner 130.

ґабро 'gabbro, basic igneous rock', ModUk. — Deriv. *Ґаброноріт.* — Subst. *гірська порода скелі (— зерняста суміш з діялаґу, лябрадору й ін.),* Бойків 116.

From It. *gabbro* 'ts', the ultimate source being Lat. *glaber* 'bare, smooth, bald', Klein 1, 633.

Ґабро PN. 'Gabro, Gabriel', first recorded in the XX c. (Грінченко 4, 551); re. other Sl. see *Гавриїл.* — Deriv. FN. *Ґабро;* fig. ґаборцьо 'devil' (Желеховський 1, 166).

From Hg. *Gábor* 'ts'.

ґава see ґава.

ґавґан see ґалґан.

ґавдеамус 'gaudeamus, revel of students', ModUk.; Po. Cz. *gaudeamus.* — Subst. *радіймо!*

From Lat. *gaudeamus (:gaudēre)* 'ts'.

ґавеґа see ґава.

ґавеня: ґава, see ґава.

Ґавинчук see ґава.

ґавити: ґава, see ґава.

ґавіяль 'gavial, (large) crocodile of the Ganges', ModUk. — Subst. *великий крокодил.*

From Fr. *gavial* 'ts', the ultimate source being Hindi *ghariyāl* 'ts', Klein 1, 644.

ґавка: ґава see ґава.

ґавот, SovUk. гавот, dial. ґавота (Орел 1, 223) 'gavotte', ModUk., BRu., Ru. *гавот* (since 1838), Po. *gawot,* etc. — Subst. *давній веселий французький танець на 2/8,* Бойків 116.

From Fr. *gavotte* 'ts', Орел, l. c., АкСл. 3, 7, Skeat 236, Gamillscheg 463.

ґáвра, гáвра 'haunt, den, lair (of bears); (vulgar:) mouth, jaws", MUk. оу ґавру (XVIII c.). — Deriv. *Ґаврíй, Ґаврїха, Ґáврук, -учка, Ґаврáтий;* here also *Ґáрва.* — Subst. *ведмéже лігвó, барлíг, берлíг.*

From Rm. *gaură* 'ts', the ultimate source being Lat. *cavula* 'little cave', Puşkariu 60, Janów Symb Rozwadowski 2, 285, 289, (extensively:) Cioranescu 356.

ґаврíй see the preceding entry.

ґáврон Wd. 'rook' (Наддністрянщина), first recorded in the XX c. (Горбач 10, 27); Po. *gawron,* for other Sl. see *гáйворон.* — Subst. *гáйворон.* — Deriv. FN. *Ґáврон, Ґáвран, Ґаврачúнський.*

From Po. *gawron* 'ts'; for etymology see гáйворон.

ґаврóш 'bold and smart boy', ModUk. only. — Subst. *вýличний смíливий і розýмний хлóпчик (від íмени ге-рóя „Мізерабль" Вíктора Гюґó),* Бойків 116.

From Fr. *Gavroche* 'personnage des *Miserables* de Victor Hugo', appellativized into 'gamin de Paris, plein de courage', Larousse 3, 735.

ґáврук, ґáвручка : ґáвра.

ґавýля Wd. 'carrion, carcass' first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 166). — Syn. *ґáйса;* subst. *мéрша.*

Origin obscure.

ґавчóси Npl. 'cowboys', ModUk. only. — Subst. *кíнні півдúкі пастухú в Арґентíні, чудóві їздцí,* Бойків 116—117.

From Sp. *gauchos* 'ts', the ultimate source being Araucanian *cauchu* 'wanderer', Klein 1, 643, Onions 391.

ґáв'ячий see ґáва.

ґáґа see ґа! and ґáґа.

ґаґáдзник Wd. see ґоґóдза.

ґаґáла SoCp. 'bird', first recorded in the XX c. (Гнатюк ЕЗб. 30, 338), SC. *gágula.* — Subst. *птах.*

From SC. *gàgalica, gàgula* 'ts', Гнатюк, l. c.

ґаґáра see гагáра.

ґáґати : ґа!

ґáґач SoCp. 'gander', first recorded in the XX c. (Гнатюк ЕЗб. 30, 338). — Subst. гусáк.

Derived from ґáґати 'to cackle', see the preceding entry.

ґаґáцка Wd. see ґоґó[д]з[а].

ґáґи[в], ґаґý[в] SoCp. 'stork', first recorded in the XX c. (Дзендзелівський 128). — Subst. *бузькó, бузьóк.*

From Hg. dial *gagó* 'ts', Дзендзелівський, l. c.

ґáґор SoCp. 'throat', first recorded in the XX c. (Гнатюк ЕЗб. 30, 338). — Subst. *гóрло.*

From Slk. *gágor* 'ts', Гнатюк, l. c.

ґáґриз dial. 'gooseberry' (Умань), first recorded in the XX c. (Очеретний 72). — Subst. *áгрус.*

A dial. deformation of *áгрус, áґрус,* see s. v.

ґаґý[в] see ґáґи[в].

ґадáти Lk. (Приймак РМ. 2, 450), **ґадáті** (Stieber 388) 'to speak', first recorded in the XIX c., Po. *gadać.* — Deriv. *Ґадатéуш* (Желеховський 1, 166). — Subst. *говорúти, балáкати, казáти,* Приймак, l. c.

From Po. *gadać* 'ts', see гадáти; ґадý - ґадý!

ґадéм, also ґадéмит, AmUk. 'God damn, God damn it!', first recorded in 1915. — Deriv. *Ґадéмський, Ґадéмкати, Ґадем[к]увáти, наҐадéмкати.* — Subst. *проклáття.*

From E. *God damn, God damn it* 'ts', Івах РМ. 1, 211, Білаш 199.

ґаджáла, ґаджéло Wd. ґáджяла (Bk. Кміт 53) 'ankle, bone'; Bk. 'roller in a weaver's loom', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 166). — Deriv. Bk. *Ґаджýлька 'катýлька'* (Кміт 53). — Subst. *кíстка;* Bk. *два колісцята на взір підóйми при крóснах,* Кміт, l. c.

Of obscure origin; perhaps it is a dial. deformation of *качáло* 'wooden disc', see качáти.

ґаджалáґати Wd. 'to use argot', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 166). — Subst. *говорúти таéмною мóвою босякíв.*

An artificial Wd. argot formation based on *балáкати;* a connection with the preceding entry is difficult to establish on account of the meaning.

ґаджéло Wd. see ґаджáла.

Ґаджúна GN. 'Gadzhyna (name of a plane in the Carpathian mountains)', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 166). — Syn. *нáзва полонúни під Чорногóрою.*

From Rm. *gagiu* 'lord; lover', Cioranescu 351.

ґаджýлай Wd. see ґадзýля.

ґаджулáти Wd. see качуляти.

ґадзиґáти Wd. 'to tickle', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 166). — Subst. *скоботáти.*

Origin unknown; perhaps it is a dial. deformation of *Ґéдзати, Ґедзéлити,* see s. vv.

ґадзілáтися Wd. 'to play with disc', first recorded in the XX c. (Колодій РМ. 5, 285). — Subst. *„коліщáтися, метáти коліщáм"*, Колодій, l. c.

Origin obscure; the word seems to be a neologism restricted to children's language in a particular Wd. locality (Воля Висоцька).

ґадзíна Wd. 'fowl' (Lk.), first recorded in the XX c. Po. *gadzina.* — Subst. *дрíб.*

From Po. *gadzina* 'ts', Горбач 10, 35, Sławski 1, 248; re. etymology see гад.

ґáдзіц ше dial. 'to loathe, abhor', first recorded in the XX c. (Гнатюк ЕЗб. 30, 338). — Subst. *гúдитися, брúдитися.*

From SC. *gàditi se* 'ts' with a dial. development of *d* > *dz.*

ґадзýля, ґаджýлай Wd. 'dor[-beetle]', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 166). — Subst. *гнойовúк.*

From Rm. *găzulie* 'insect', Шелудько 2, 130.

ґáдзьо арґо 'non-Gypsy', first recorded in the XX c. (Горбач 0, 26). — Subst. *не цúган.*

From Gypsy *Ґáдзьо* 'ts', Горбач, l. c.

ґадоліній, SovUk. гадолíній 'gadolinium oxide', ModUk.; Ru. *гадолúний.* — Subst. *блискýчий мінерáл чóрного кóльору,* Бойків 117.

Gadolinium was discovered in the mineral *gadolinite* (Uk. ґадолініт), named after Fi. mineralogist Johan *Gadolin* (1760—1852), Klein 1, 633.

ґадý 'gadoue, night-soil, town refuse, dirt', ModUk. — Subst. *флямáндський тук,* Бойків 117.

From Fr. *gadoue* 'ts'.

ґаду́-ґаду́! Wd. interj. to imitate a talkative person (Стрий); Po. *gadu-gadu.* — Subst. *говору́н, бала́кайло.*

From Po. *gadu-gadu (: gadać)* 'ts', see ґада́ти.

ґа́дфадер, ґо́дфадер AmUk. 'godfather', first recorded in 1963. — Subst. *хре́сний ба́тько.*

From E. *godfather* 'ts', Білаш 200.

ґа́жа Wd. 'salary, wages, pay', first recorded in the XX c. (Кузеля 77), Po dial. *gaża* (Стрий). — Subst. *платня́, пе́нсія,* Бойків 117.

From ModHG. *Gage,* the ultimate source being Fr. *gage* 'ts'.

ґа́жіц SoCp. 'to tread, trample', first recorded in the XX c. (Гнатюк ЕЗб. 30, 338), SC. *gäziti.* — Subst. *моло́чити.*

From SC. *gäziti* 'ts', Гнатюк, l. c.

ґаз 1. Wd. see газ.

ґаз 2. see ґа́за.

ґаз 3. also ґоз, So Cp. 'weeds', first recorded in the XX c. (Гнатюк ЕЗб. 30, 338). — Subst. *бур'я́н,* Wd. *хо́пта.*

From Hg. *gaz* 'ts', Гнатюк, l. c.

ґа́за, also ґаз, SovUk. газ 'gauze, a very fine fabric of silk, cotton etc.', ModUk.; BRu. *газ,* Ru. *газ* (since 1780), Po. *gaza,* etc. — Subst. *прозо́ра шовко́ва ткани́на,* Орел 1, 223.

From Fr. *gaze* 'cushion canvas, the thin canvas that serves women for a ground unto their cushions or pursework; also, the sleight stuffe tiffany', Орел, 223, АкСл. 3, 14, Skeat 236, a. o.

ґазава́т 'holy war (of Moslems)', ModUk. — Subst. *свяще́нна війна́ мусулма́н про́ти інові́рців,* Бойків 117.

From Ar. *ġazāwa[t]* 'ts', Льохін 134.

ґа́зда, Wd. also ґазда́ (Стрий), SovUk. га́зда 'master of the house, owner, householder, proprietor; host', MUk. ґаздѣ Dsg. (XVII c.), ґаздом (XVII c.), gazda (XVII c.), ґазда (XVIII c.), ґазду Asg. (XVIII c.), каздове Npl. (1758 Дэже StSl. 7, 162); Po. *gazda,* Cz. dial., Slk. *gazda,* SC. *gäzda,* Sln. *gāzda.* — Deriv. *ґазди́ня, ґазди́нечка, ґазди́нька, ґа́здонька, -очка, ґазді́вка, ґаздівство́, ґаздува́ння, ґазду́сьо, ґаздівни́й, ґазді́вський, ґаздови́тий, ґазди́нити, ґаздува́ти, за-, роз- ґаздува́тися,* SovUk. with initial г-: *газди́ня, газді́вство, газдува́ння, газді́вський, газди́нити;* SoCp. *ґазда́шак* (Гнатюк ЕЗб. 30, 338), MUk. оу своимъ ґаздувствѣ (XVIII c.), ґаздовство, ґаздуство (XVI—XVIII Дэже StSl. 7, 162), ґаздынев Isg. (1788 ibid.), газдуйте (1755 ibid.), ґаздуский (XVIII c. ibid.). — Subst. *госпо́дар, пан,* Тимченко 635.

From Hg. *gazda* 'ts', Тимченко 635, Дэже StSl. 7, 162, Machek 116, Brückner 137, Sławski 1, 264, a. o.; there is no need to accept the medium of Rm. dial. *gazda* 'ts', suggested by Vrabie 144.

ґазе́ля, ґазе́ль, SovUk. газе́ль 'gazelle', ModUk.; BRu. *газе́ль,* Ru. *газе́ль* (since 1838), Po. *gazela,* etc. — Subst. *ди́ка коза́ з гру́пи антило́п,* Орел 1, 177.

From Fr. *gazelle* 'ts', the ultimate source being Ar. *ghazāl* 'ts'.

ґазе́та Wd. see газе́та.

ґазолі́на, also ґазилі́на, ґасолі́на AmUk. 'gasoline', first recorded in 1930. — Deriv. *ґазолі́новий;* abbr. AmUk.: *ґаз, ґез.* — Subst. *бензи́на.*

From E. *gasoline* 'ts', Рудницький, UO3:1, XV, Білаш 200.

ґазо́н 'grass, turf, sward, lawn', ModUk.; BRu. *газо́н,* Ru. *газо́н* (since 1863), Po. *gazon,* etc. — Subst. *травни́к, мурава́, мі́сце, засі́яне траво́ю,* Кузеля 77.

From Fr. *gazon* 'grass, turf, sward, lawn', the ultimate source being OHG. waso 'ts', Vasmer[2] 1, 382, Орел 1, 223, АкСл. 3, 18, Gamillscheg 464, a. o.

ґай 1. SoCp. 'branch', first occurrence: XVIII c. (Дэже StSl. 7, 162). — Subst. *вітка, галу́зка.*

From Hg. *gaj* 'ts', Дэже, l. c.

ґай 2. AmUk. 'guy', first recorded in 1950 (JBR.). — Subst. *хло́пець, па́рубок.*

From E. *guy* 'ts'.

ґа́йда 'flute' Wd. 'potato; idler' ModUk.; Ru. *га́йда*, SC., Sln. *gâjde*, Cz. *kejdy*, Slk. *gájdy*, Po. *gajda.* — Deriv. *ґайда́р, ґа́йдаш, ґа́йдати;* FN. *Ґа́йда, Ґайда́ш.* — Subst. *ду́дка, сопі́лка;* Wd. *карто́пля; неро́ба.*

From Rm. *gaida* 'flute', the ultimate source being Tk. *gajda* 'ts', Макарушка 7, Шелудько 2, 130, Lokotsch 51, Sławski 1, 250, Vrabie 143, a. o.; the marginal Wd. meaning of 'potato; idler' developed secondarily in the respective dialects.

ґайлярдія 'Gaillardia', ModUk. — Subst. *росли́на з роди́ни кошичко-цві́тих з га́рними кві́тка́ми*, Бойків 117.

From LLat. *Gaillardia* 'ts'; the plant was so named in 1788, after Fr. botanist *Gaillard*, Klein 1, 634.

ґайо́вий dial. 'forest-gard' (Підляшшя), first recorded in the XX c. (cf. Горбач 10, 23); Po. *gajowy.* — Subst. *гайови́й.*

From Po. *gajowy* 'ts', Горбач, l. c.

ґайс Wd. 'kerosene' (Угнів, Воля Висоцька), first recorded in the XX c. (Колодій РМ. 5, 285). — Subst. *на́фта.*

A dial. deformation of *ґаз*, see газ 1.

ґа́йса Wd. 'carrion, carcass', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 167). — Subst. *ме́рша.*

Origin obscure.

ґа́йслер 'scourging friar, nun', ModUk. — Subst. *фляґеля́нт, самобичува́льник.*

From ModHG. *Geissler* 'ts'.

ґайта́н Wd. (Макарушка 9) for гайта́н, q. v.

ґа́ла Wd. 'leg', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 167). — Subst. *нога́.*

On account of its ґ the word is to be considered a borrowing from Po. *gała* 'eye' with a new meaning developed in Wd., perhaps, in connection with the word го́лий, q. v.

ґалава́н Wd. see ґаладза́н.

ґалаґа́н, Ed. галага́н 'old copper coin (worth about 4 cents); large copper pot; extinguished fire'; dial. 'wooden float (of a fishing net)' (Нижне Подністров'я, Дзендзелівський ЛБюлетень 6, 41); 'gentian' (Makowiecki 258); first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 167); Bu. *галага́н, гологáн,* 'old coin'. — Deriv. FN. *Ґалаґа́н, Галага́н.* — Subst. *да́вня дрібна́ моне́та; мі́дний каза́н; пога́сле во́гнище;* dial. *ґалаґа́ни* Npl. *'дерев'я́ні по́плавки на не́воді'* (Нижне Подністров'я, l. c.); Bot. *цица́к, терли́ч* (Makowiecki, l. c.).

From Rm. *gologán* 'copper coin', Шаровольський 2, 61, Janów Rm. 16, Cioranescu 374; according to Младенов 104, followed by Георгиев 262, the Bu. word is "not clear", however Rm. *gologan* is quoted by the latter; semantic variety of *ґалаґа́н* in Uk. is without special investigation hardly explainable.

ґалаґаха́ти Wd. 'to chat, prattle', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 167). — Subst. *бази́кати.*

Of uncertain origin; Желеховський, l. c., connects it with *ґалама́ґати*, see ґалама́ґа.

ґалаґо́да dial. 'potato', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 167). — Subst. *карто́пля.*

A f/e. deformation of *барабо́ля* influenced by such formations as *ґарабо́ля, ґа́лґан, ґалу́х,* etc.

ґалаго́ла dial. 'ring in sledge-beams' (Житомирщина), first recorded in the XX c. (Лисенко Слл. 18). — Subst. *кільце́, які́м скрі́плюються са́ни в „путса́нках".*

A f/e. deformation of **балаго́ла < балагу́ла,* q. v., with specialized meaning.

ґалаґу́т dial. 'rooster with feathered legs' (Полісся), first recorded in the XX c. (Климчук ЛексПо. 30). — Subst. *пі́вень з густи́ми пе́рами на нога́х.*

A dial. deformation of Po. *kałakut* 'rooster', Sławski 2, 33.

ґаладза́н, ґалава́н Wd. 'large pot', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 167). — Subst. *каза́н.*

Of uncertain origin; it seems to be a blending of *ґалаґа́н* 'large copper pot', see s. v., and *каза́н,* q. v.

ґала́дні SoCp. 'proud, arrogant', first recorded in the XX c. (Гнатюк ЕЗб. 30, 338). — Subst. *го́рдий, зухва́лий.*

From Hg. *galád* 'ts', Гнатюк, l. c.

ґаламáґа, ґалямáґа Wd. '(loose) mouth', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 167). — Deriv. *ґаламáґати.* — Subst. *пе́лька, пи́ка.*

Of uncertain origin.

ґаланді́ти Wd. 'to chat, chatter, stutter', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 167). — Syn. *беленді́ти.*

An o/p. formation based on interj. *ґа!* and influenced by *беленді́ти,* q. v.

ґалба́н MUk. 'galbanum (bad-smelling gum resin)', cf. ґалбану Gsg. (XVII c.), кгалбинов Gpl. (1627). — Subst. *сирі́йська ґу́ма,* Тимченко 635.

From LLat. *galbanum* 'ts', the ultimate source being Hb. *ḥelbenāh* 'ts', Тимченко, l. c., Klein 1, 635.

ґа́лбена Amaryllis L.: 'amaryllis' (Добруджа), first recorded in the XX c. (Горбач 11, 6). — Subst. *жо́вта придоро́жня кві́тка, мари́лька.*

From Rm. *gálben* 'yellow', Горбач, l. c., Cioranescu 352, Vrabie 144.

ґа́лґа Wd. 'grey mullet (fish)', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 167). — Subst. *кефа́ля.*

Of uncertain provenance.

ґа́лґан 1. MUk. Maranta galanga L.: 'galanga[le]', cf. кгалкганъ (1510), кгалкгану Gsg. (1563), ґалґану Gsg. (XVII c.). — Syn. *калга́н,* Makowiecki 24; subst. *зі́лля, що на ньо́му насто́ювали горі́лку,* Тимченко 636.

A MUk. corrupted form of LLat. *galanga* 'ts', the ultimate source being Ar. *halangān* from Ch. *ko-léung-kéung* 'mild ginger from the region of Kao', Lokotsch 62, Klein 1, 635; see also калга́н.

ґа́лґан 2. Wd., га́вган, ґа́вган 'ragamuffin, fatterdemalion, ragged fellow; rags, trash', Po. gałgan (since the XVIII c.), Cz. dial., Slk. *galgán.* — Deriv. Wd. *ґа́лґанський* (Стрий). — Subst. *ши́беник, ла́йдак;* syn. Wd. *гу́нцвот; лахмі́ття.*

From Po. *gałgan* 'ts', the ultimate source being ModHG. *Galgen*[-vogel, -schwengel, -strick] 'ts', Sławski 1, 252 - 253; according to РССтоцький 4, 235, it is a direct borrowing from ModHG. *Galgenvogel;* inconvincible.

ґа́лда dial. 'bribery', first recorded in the XX c. (Шелудько 1, 29). — Subst. *хаба́р.*

From Po. *gałda, giełda* 'bourse', the ultimate source being ModHG. *Gilde* 'guild', Brückner 140, Sławski 1, 277, Шелудько, l. c.

ґалеáса 'gal[l]eass', first recorded in the XX c. (Бойків 117); Ru. *галеác*. — Subst. *невелúчке суднó; в XVI й XVII с. найбільше, на галéру схóже, воéнне суднó венецíйців.*

From Fr. *galéasse* (also *galéace)*, the ultimate source being It. *galeazza (: gallea)* 'galley', Klein 1, 636.

ґаленíт see галéна.

ґалеóта = ґаліóта.

ґалéра see галéра.

ґалерíя 'gallery', ModUk.; BRu. *галерэ́я*, Ru. *галерéя* (since 1731), Po. *galeria*, etc. — Subst. *дóвгий балькóн з прикрáсами; дóвга вузькá зáля; горíшні місця́ в теáтрі; примíщення для вистáви мистéцьких твóрів; підзéмний хідни́к у копáльнях абó фортéцях; дóвгий ряд, ни́зка предмéтів,* Орел 1, 224.

From It. *galleria* 'gallery, church porch', Орел 1, 224, АкСл.. 3, 22, Klein 1, 636, Onions 386.

ґалéта griddle-cake, ship's (sea) biscuit', ModUk.; BRu. *галéта*, Ru. *галéта* (since 1875), etc. — Subst. *прóсте пéчиво у ви́гляді кóржиків (для армíйців у похóді, абó-що)*, Орел 1, 224.

From Fr. *galette* 'ts', Орел 1, 224, АкСл. 3, 23.

ґалéра see галéра.

ґали́ґи Npl. Wd. 'legs', first recorded in the XX c. (Горбач 10, 15). — Subst. *нóги.*

A dial. form of *калíки*, see калíка.

ґáлиця Hc. 'poultry; vermin', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 167). — Subst. *домáшня птúця; насікóмі; парази́ти.*

According to Шелудько 2, 130, the word comes from Rm. *galița* 'ts', the ultimate source being Bu. *galica*, see *гáлич;* cf. also Vrabie 144.

Ґáлів GN. Galiv (Lk.), first recorded in the XX c. (Falkowski-Pasznycki 112). — Deriv. *Ґáлівка, Ґáлів потíк, Ґалівчáнський горб.*

A possessive toponym derived from PN. **Ґáл[о] : Ґáло,* see s. v.

ґáлій, SovUk. гáлій 'gallium', ModUk. BRu. *ts,* Ru. *гáллий,* Po. *gallium.* — Subst. *хемíчний елемéнт Ga, метáл ужи́ваний зáмість живóго срíбла в тéхніці висóких вáкуумів,* Орел 1, 224.

From Lat. *gallium* 'ts', coined by the Fr. chemist Paul-Émile Lecoq de Boisbaudran (1838-1912), the discoverer of this element, from L. Gallia, orig. name of France, Klein 1, 636.

ґаліматья́, Wd. ґалімáтіяс (Стрий) 'galimatias, jargon', ModUk.; Ru. *галиматья́* (since 1803), Po. *galimatias,* etc. — Subst. *нісенíтниця, мішани́на,* Орел 1, 224.

From Fr. *galimatias* 'nonsense, gibberish', Орел 1, 224, АкСл. 3, 23, Klein 1, 635, a. o.

ґалíнди, SovUk. галíнди (Петров Он. 88) 'Galindi, Baltic tribe (on the banks of the middle Oka river)', known to the OES. chronicles of the XII c. as *голядь* (Лавр. 1, 309), first recorded in the II c. as *Galíndai* (Gk. Ptolemy 3:5, 21) and preserved in GN. Po. *Goniądz,* BRu. *Ґаня́зь* (XVI c.). — Subst. *„украї́нáни"*, Рудницький OnUVAN 1, 81.

The name of this ancient Baltic tribe is connected with Lith. *gãlas*, Latv. *gals* 'end, border', OPr. *gallan* 'death', Vasmer[2] 1, 434, Fraenkel 130, Рудницький, l. c., Петров, l. c., a. o.; in this connection it corresponds to such names as *áнти, маркомáни, украї́нáни,* etc., see s. vv.

ґаліо́н 'galleon (large ship)', ModUk. — Subst. *вели́кий еспа́нський або португа́льський корабе́ль, що вози́в коштóвні мета́лі з Аме́рики,* Бойків 117.

From Sp. *galeón,* the ultimate source being LLat. *galea* 'galley', Skeat 232.

ґаліоні́зм 'religious indifference', ModUk. — Subst. *байду́жість у релігі́йних спра́вах,* Бойків 117.

Derived from the name of *Gallio,* a Roman proconsul, who became a symbol of a careless official, an easy-going indifferent person, Klein 1, 636.

ґаліо́та 'gal[l]iot', MUk. межи кгалетами (1697), кгалетъ Gpl. (1697); BRu., Ru. галиóта. — Subst. *голля́ндське судно́; невели́чка гале́ра, що в XII с. з неї ки́дали гре́цький вого́нь,* Бойків 117.

From It. *galeotta (: galea)* 'ts', Тимченко 636.

ґаліпо́[т] 'galipot, gallipot; a resinous substance of certain pines', ModUk. — Subst. *живи́ця; смола́ шпилькови́х дере́в, ужи́вана у виробни́цтві ля́ків,* Орел 1, 224.

From Fr. *galipot* 'ts', Орел 1, 224, Klein 1, 636, a. o.

ґа́лір or ґа́лер SoCp. 'collar', first recorded in 1911 (Гнатюк Езб. 30, 338). — Subst. *ко́внір, ковніре́ць.*

From Hg. *gallér* 'ts', Гнатюк l. c.

ґалі́т 'gallnut', ModUk. — Subst. *скам'яні́лий чорні́льний горі́шок,* Бойків 117.

Formed from Lat. *galla* 'gallnut' with suffix *-it,* Lat. *-itus,* Partridge 853.

ґаліфе́ 'riding breeches', ModUk.; BRu. *галіфе́,* Ru. *галифе́* (since 1934), etc. — Subst. *особли́вий фасо́н військо́вих штані́в, вузьки́х від колі́н дони́зу і широ́ких угорі́,* Орел 1, 224.

Named after the French cavalry general *de Galliffet* (1830 - 1909), Орел 1, 224, АкСл. 3, 24, a. o.

Ґалі́ція Wd. 'Galicia (in Western Ukraine)', first recorded in the XX c. (Наконечна-Рудницький 77); Ru. *Гали́ция* Po. *Galicja.* — Subst. *Галичина́* (see га́лич); iron. *Галиле́я.*

From Po. *Galicja* 'ts', being a Latinized form of Uk. *Галичина́;* see also the following entry.

ґалі́шен, also ґалі́шин, ґалі́шенс, ґалі́шмен, рóшан-ґалі́шон, ґаліція́н, ґалішія́н, AmUk. 'Galician, Russian - Galician', first recorded in 1907. — Deriv. *Ґалі́шенка, Ґаліція́нка, Ґаліція́нський, Ґалішéнський, Ґалішóнський.* — Subst. *галича́ни, украї́нці.*

From E. *Galician* 'ts', Рудницький 8, 123, Білаш 201, Роїк 72.

ґалл 'Gaul,' MUk. (in deriv. only:) кгалицкой Gsg. (1744), BRu., Ru. *галл* (since 1803). — Deriv. *Ґалліци́зм, Ґаллікáнин, -áнський, Ґáллський. Ґаллізувáти, -áння, Ґалломáн, -ія, Ґаллофóб, -ія.*

From Lat. *Gallus* 'ts', Klein 1, 643.

ґалюва́ти 'to tan; to stroll', ModUk. — Subst. *дуби́ти; гуля́ти, байдикувáти.*

From ModHG. *Gall[eiche]* 'gall-oak', the ultimate source being Lat. *galla* 'galling, fretting; gallnut', Sławski 1, 251, Klein 1, 636.

ґа́ля 1. 'gala', ModUk.; Po. gala. — Subst. *торжество́; святко́вий о́дяг (на кня́жих двора́х),* Кузеля 78; *пара́дний, урочи́стий; святко́вий о́дяг (узагалі́),* Бойків 117.

From ModHG. *Gala* 'ts', which, in turn, comes from Sp. *gala : vestido di gala* 'robe of state'; the ultimate source

is Ar. *khil'ah* 'robe of honour', Klein 1, 634, Skeat 231 - 232; see also ґаля́нтний.

ґа́ля 2. AmUk. 'galley', ModUk. — Subst. *шпа́льта, коло́нка.*

From E. *galley* 'ts'.

ґа́ля 3. SoCp. 'galley', MUk. у ґали (XVII c. Дэже StSl. 7, 175). — Subst. *Ґале́ра||гале́ра.*

From Hg. *gálya* 'ts', Дэже, l. c.; see also гале́ра.

ґалямáґа Wd. see ґаламáґа.

ґаля́н 'lover', ModUk. — Subst. *коха́нець, любо́вник,* Бойків 117.

From Sp. *galan,* shortened form of *galano* 'gallant', see ґаля́нтний.

ґалянтерія Wd. ґалянте́рія, SovUk. галантере́я 'haberdashery', ModUk.; BRu. *галантэрэ́я,* Ru. *галантере́я* (since 1780), Po. *galanteria,* etc. — Deriv. *Ґалянтерійний.* — Subst. *предме́ти ро́зкоші, туале́ту, мо́ди,* Бойків 118.

From Fr. *galanterie* 'gallantry', Орел 1, 224, АкСл. 3, 21, a. o.

ґалянти́н, ґалянти́р 'galantine', ModUk. — Subst. *холоде́ць, драглі́,* Бойків 118.

From Fr. *galantine,* the ultimate source being MLat. *galatīna* (: Lat. *gelatus* 'frozen'), Klein 1, 634.

ґаля́нтний, SovUk. гала́нтний 'gallant', ModUk.; BRu. *гала́нтны,* Ru. *гала́нтный* (since 1934), Po. *galant.* — Deriv. ґаля́нтність, -но. — Subst. *че́мний, чепу́рний, вишво́рний.*

From ModHG. *galant* 'ts', the ultimate source being Sp. *gala,* see ґаля 1.

ґаляре́па see каляре́па.

ґаляре́та 'jelly, gelatine', ModUk.; Po. galareta. — Subst. *драглі́ з м'яса, риб, або́ з фру́ктів,* Бойків 118.

From ModHG. *Gallert[e]* 'ts', the ultimate source being MLat. *galatina,* see ґалянти́н.

ґа́ляс 'gall[nut], globulous excrescence', MUk. кгалясу Gsg. (XVII c.), кгалясъ (1736); BRu. *галя́с,* Po. *galas.* — Deriv. *Ґалясі́вка, Ґалясо́вий, Ґалясува́ти,* **-а́ння.** — Subst. *на́ріст, growth горі́шок на дубо́вому ли́сті, гарбни́к,* Бойків 118.

From Lat. *galla* 'ts', Sławski 1, 251, Klein 1, 636.

ґальба́н 'galbanum, bad-smelling gun resin', ModUk. — Subst. *лібі́йська росли́на й ви́добута з неї смолоҐу́ма,* Бойків 118.

From Lat. galbanum 'ts', the ultimate source being Hb. *helbenāh* 'ts', Klein 1, 635,

ґальвані́зм, SovUk. гальвані́зм 'galvanism; treatment of disease by electricity', ModUk.; BRu. *гальвані́зм,* Ru. *гальвани́зм* (since 1803), Po. *galwanizm,* etc. — Deriv. *Ґальванізáція, Ґальвані́чний, Ґальванізува́ти.* — Subst. *нау́ка про електри́чність при зі́ткненні двох мета́лів або́ мета́лу з те́чивом,* Орел 1, 225.

Named after the Italian physicist Luigi *Galvani* (1737-98), Орел 1, 225, АкСл. 3, 29, Klein 1, 637, a. o.

ґальвано-, SovUk. гальвано- a compound forming element 'galvano-' in such words as *Ґальвано́метр, Ґальвано -метри́чний, -ме́трія, -магнети́зм, -магнети́чний, -ло́г[ія], -ка́встер, -ка́встика, -кера́міка. -гра́ф[ія], -пла́стика, -пласти́чний, -пункту́ра, -ско́п[ія], -сте́гія, -стереоти́п[ія], -та́ктика, -такти́зм, -терапе́втика, -терапі́я, -те́хніка, -ти́п[ія], -тропі́зм, -фара-*

дизáція, -хромíя, etc.; ModUk. known to all other Sl. as well.

From the name of Luigi *Galvani,* see the preceding entry.

ґáльґенгумор, also ґальґенгумóр (Кузеля 78) 'grim (sorry) humour, reckless merriment', ModUk. — Subst. *гýмор шибеника, гýмор рóзпачу,* Бойків 118.

From ModHG. *Galgenhumor* 'ts'.

ґáльман 'calamin, cadmin, galmey', ModUk. — Deriv. *Ґальманíн* — Subst. *крем'янокúслий цинк, однá з найважлúвіших цúнкових руд,* Бойків 119.

From ModHG. *Galmei* 'ts', the ultimate source being LLat. lapis *calaminaris,* Вовк 6 - 7.

ґальоґéн see галоґéн.

ґальóн 'gallon; a measure equal to 4 quarts', ModUk. — Deriv. AmUk. *Ґальóнчик.* — Subst. *мíра тéчив та сипкúх тіл в Áнглії й США; містúть 4 квáрти абó 4,546 лíтра в Áнглії і 3,785 лíтра в США для тéчив, а для сипкúх речовúн — 4,405 лíтра,* Орел 1, 226.

From E. *gallon* 'ts', Орел 1, 226, Klein 1, 637.

ґальóнка 'head-covering of lace', ModUk. — Subst. *головнúй дівóчий убíр з галунóвої смýжки,* Бойків 118.

From ModHG. *Galone* 'galloon', the ultimate source being Fr. *galon* 'ts'.

ґальóп 'gallop', ModUk.; BRu. *галóп,* Ru. *галóп,* etc. — Deriv. *Ґальопáда, Ґальопувáти, -áння,* Wd. *Ґальóпка* (Кузеля 79), *Ґальóпзупка* 'ріденька юшка' (Горбач 8, 50). — Subst. *найшвúдший біг конá, чвал; тáнець,* Бойків 118.

From ModHG. *Galopp* 'ts', the ultimate source being Fr. *galop* 'ts'.

ґальóрка see гальóрка.

ґальоціяніна 'gallocianina', ModUk. — Subst. *барвнúк ряду оксидофенóлів, ужúваний у фарбáрстві,* Бойків 119.

From It. *gallocianina* (C_{15} H_{12} O_5 N_2) 'ts'.

ґальóша see кальóша.

ґальс, SovUk. галс 'tack', ModUk.; BRu. *галс,* Ru. *галс* (since 1720), etc. — Subst. *полóження суднá щóдо вíтру; лíнія хóду кораблá; постáва, бардíж,* Степанковський 204.

From Du. *hals* 'ts' via Ru. *галс.* Meulen 75, 256, Vasmer[2] 1, 389, Горбач 1, 27.

ґáльфвінд, SovUk. гáльфвінд 'wind abreast, wind abeam, side wind', ModUk.; Ru. *гáлфинд,* etc. — Subst. *боковúй вíтер,* Горбач 1, 27.

From Du. *halfwind* 'ts', via Ru. *галфвиндъ > гáлфинд* 'ts', Meulen 74, 256, Горбач, l. c.

ґальюн 'head gallery, seamens' head', ModUk.; Ru. *гальюн* (since 1720), etc. — Subst. *передня підвóдна частúна кораблá; вáтерклъозет для комáнди на носовíй частúні кораблá,* Бойків 118.

From Du. *galjoen* 'ts', via Ru. *гáльюн* 'ts', Meulen 64 - 65, 257, Vasmer[2] 1, 390.

ґальярда 'galliard', ModUk. — Subst. *скоковúй італíйський тáнець; друкáрський шрифт, 9-пунктóвий,* Бойків 118.

From Fr. *gaillard* 'ts', Klein 1, 636.

ґáма, also цю-ґам, цюґом, чý-ґама, AmUk. 'chewing gum', first recorded in 1918. — Subst. *жувáльна Ґýма.*

From E. *chewing gum* 'ts', Білаш 203.

ґамáша see камáша.

ґáмба Lk., Bk., **ґéмба** (Стрий) 'mouth', MUk. за ґамбы (XVIII c.); Po. *gęba*. — Deriv. *Ґáмця (< Ґáмбця*, Горбач 12, 8). — Subst. *рот, устá, облúччя*. Приймак РМ. 2, 450; *гýби (у людúни)*, Дзендзелівський 40.

From Po. *gęba 'ts'*; re. etymology see губá.

ґамбíт, SovUk. гамбíт 'gambit; opening move in chess in which the first player risks a pawn to gain an advantage later', ModUk.; BRu. *гамбíт*, Ru. *гамбúт* (since 1875), etc. — Subst. *жéртва фігýри в дебюті шаховóї гри з метóю здобуттá позиційної перевáги*, Орел 1, 226.

From Fr. *gambit* which, in turn, comes from It. *gambetto* 'tripping up' Орел 1, 226, АкСл. 3, 32, Skeat 233, a. o.

ґамбрúно 'cheese-snack (at beer-drinking)', ModUk. — Subst. *зáкуска до пúва; шматóк сúру*, Бойків 119.

The word derives from a Du. PN. *Gambrinus* (ModUk.: *Ґамбрíнус)* — a legendary king, vendor of beer.

ґамбýритися dial. 'to cast a gloom, to darken' (Житомирщина), first recorded in the XX c. (Паламарчук ЛБюлетень 6, 24). — Deriv. *наҐамбýрилось* 'it clouded up'. — Subst. *дýтися, сýпитися*, Паламарчук, l. c.

From Po. *gęba* 'mouth, lips', Горбач 10, 21.

ґамéн 'gamin, urchin', ModUk. — Subst. *вýличний хлóпчик*, Бойків 119.

From Fr. *gamin* 'ts'.

ґáмця see ґáмба.

ґан AmUk. 'gun', first recorded in 1963. — Subst. *рушнúця, revóльвер*.

From E. *gun* 'ts', Білаш 204.

ґанáша 'lower jaw, jowl of horse', ModUk. — Subst. *спíдня щéлепа в конá*, Бойків 119.

From Fr. *ganache* 'ts'.

ґáнґлій, ґанґліóн, SovUk. гáнглій 'ganglion', ModUk.; BRu. *гáнглій*, Ru. *гáнглий* (since 1838), etc. — Deriv. *Ґанґýлики* (Желеховський 1, 167). — Subst. *нервóвий вýзол; осерéдок, з якóго розхóдяться нéрви*, Кузеля 79.

From LLat. *ganglion*, which in turn comes from Gk. *gagglíon* 'encysted tumor on a tendon', Klein 1, 639.

ґанґрéна Wd. see гангрéна.

ґáнґстер, SovUk. гáнгстер 'gangster', ModUk.; BRu. *гáнгстэр*, Ru. *гáнгстер* (since 1949), Po. *gangster*, etc. — Deriv. *Ґанґстéрство*. — Subst. *бандúт*.

From E. *gangster* 'ts', Орел 1, 226, АкСл. 3, 33, a. o.

ґанґýлики see ґáнґлій.

ґандж, Gsg. -у or -і, dial. also ґáнджа (Голоскевич 85), SovUk. гáндж[а], Wd. ґанч, Gsg. -у or -і 'flaw, defect, deficiency', MUk. ганьчъ (XVI—XVIII c. Дэже StSl. 7, 163). — Deriv. *Ґанджá 'дурень'* (Житомирщина Паламарчук ЛБюлетень 6, 24), *Ґанджовúтий, Ґанджувáти*, Wd. *Ґанчáвий, Ґанчовáтий, Ґанчувáти* (Бандрівський ДослМат. 4, 13); FN. *Ґáнджа, Ґáнджа*, GN. *Ґанджерíвка*. — Subst. *фізúчна вáда, недóлік*.

From Hg. *gáncs* 'ts', Дэже, l. c.; yet, some linguists derive it also from Rm. *gance* 'ts', cf. Шелудько 2, 130, Бандрівський, op. cit. 12.

ґáнджа see ґандж.

ґандóлити Wd. 'to talk', first recorded in the XX c. (Горбач 10, 14); Po. *gandolić*. — Subst. *говорúти, базíкати*.

From Po. *gandolić* 'ts' *(: gadać)*.

ґáничі SoCp. GN. 'Ganychi, Ganya', first recorded in 1402 as *Ganyafalva,* later *Ganya* (1418 Дэже Очерки 62).

The Uk. form of the name is a f/e. version of Hg. *Ganya[falva],* derived from *gánya* 'fence', palisade'.

ґаністер see каністер.

ґáнок, SovUk. гáнок 'balcony, veranda[h], porch; corridor (outside)', MUk. кганок (1552), на кганку (1578), ґáнок' (1627 Беринда), на кганокъ (1604), ґанковъ Gpl. (XVII c.), з ґанку (XVII c.), з ...кганку (XVII c.), кганки Npl. (XVIII c.), ganки (1766), на ґáнок (1772); Po. *ganek.* — Deriv. *ґáночок,* MUk. з кганочком (1649). — Subst. *передсінок; сіни; балькóн; коридóр, ґалерíя,* Тимченко 636; *рундýк, присінки, підсіння,* Деркач 48; MUk. сѣни, подвóря, пляц', саля, притвор (1627 Беринда).

From ModHG. *Gang,* through Po. *ganek* 'ts', Тимченко 636, РССтоцький 4, 151, Richhardt 50, Sławski 1, 254, a. o.

ґáнсом 'hansom', ModUk., Ru. гáнсом. — Subst. *двоколéса бідка з сидінням для візникá ззáду,* Бойків 119.

From E. *hansom,* via Ru. *гáнсом 'ts'; t*he cab was named after its inventor J. A. *Hansom* (1803 - 1882), a famous E. architect, Klein 1, 701.

ґанч dial. see ґандж.

ґáня Wd. see кáня.

ґáпитися, ґáпитисі Wd. 'to look, gaze', first recorded in the XX c. (Рудницький 3, 126), Ru. dial. гáпить 'to shout', Po. dial. *gapić się* 'to gaze'. — Deriv. Wd. *вúґапитися* (Стрий); FN. *Ґапóвич.* — Subst. *дивúтися, глядíти.*

From Po. *gapić się* 'ts', which, in turn, comes from *gapa* 'crow', Sławski 1, 255 - 256, Горбач 8, 33.

ґар SoCp. 'ashes; heat', first recorded in 1911 (Гнатюк ЕЗб. 30, 338). — Subst. *пóпіл, жар.*

From SC. *gâr* 'ts', Гнатюк, l. c.; see also гар.

ґáра 1. 'furrow', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 167). — Deriv. *ґарáґа.* — Deriv. *ґарувáти, ґарювáти.* — Subst. *рівчáк.*

Of unknown origin.

ґáра 2. AmUk. also кáра, карс, 'car, cars', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 167). — Subst. *віз; áвто, автомобіль, вагóн, трамвáй.*

From E. *car* 'ts', Івах РМ. 3, 392, Рудницький Orbis 1:1, 110, Білаш 204, Жлуктенко 128, Роїк 73.

ґáра 3. dial. abbr. of ґартóфля, see картóпля.

ґарáґа : ґáра 1.

ґараґóля dial. 'potato', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 167). — Subst. *картóпля.*

A f/e. deformation of барабóля influenced by *ґáлґан, ґалýх,* etc.

ґарáдж AmUk. see ґарáж.

ґарáдич, карáдич SoCp. 'steps', first recorded in 1758 (Дэже StSl. 7, 163). — Subst. *схóди.*

From Hg. *garádics* 'ts', Гнатюк, ЕЗб. 30, 338; Дэже, l. c.

ґарáж, AmUk. also ґарáдж, ґерéдж, 'garage', ModUk.; BRu. *гарáж,* Ru. *гарáж* (since 1934), Po. *garaż,* etc. — Deriv. *ґаражúна.* — Subst. *прúсінок, рундýк,* Орел 1, 226.

From Fr. *garer* 'to make safe, protect', Орел 1, 226, АкСл. 3, 34, Klein 1, 640, a. o.

ґаражúна : ґарáж.

ґарамбýцки арґот 'headlong', first recorded in the XX c. (Горбач 8, 45). — Subst. *стрíмголóв.*

According to Горбач, l. c., it comes from *барамбýцки* — an adv. formed on the basis of: *барáн буц(туц)*, a children's play and the respective exclamations: буц! or туц!, see s. vv.

ґарансúна 'madder (dye)', ModUk. — Subst. *порошкóвий барвнúк*, Бойків 119.

From Fr. *garance* 'ts'.

ґарáнт 'guarantee', warrantor, guarantor, ModUk.; **ґарáнтія,** Wd. ґварáнтія (Стрий) 'guarantee', ModUk.; BRu. *гарáнт, гарáнтыя*, Ru. *гарáнт, гарáнтия* (since 1803), etc. — Deriv. *ґарантíйний, ґарантувáти.* — Subst. *забезпéчення, порýка*, Орел 1, 227.

From Fr. *garant, garantie* 'ts', Орел 1, 227, АкСл. 3, 35, Klein 1, 685, a. o.

ґáрбедж, also ґáрбич (JBR) AmUk. 'garbage', first recorded in 1951. — Deriv. *ґáрбедж кен, ґáрбиджкен.* — Subst. *покúдьки, смíття́.*

From E. *garbage* 'ts', Білаш 204, Жлуктенко 121, Роїк 73.

ґарбувáти Wd. 'to tan (Стрий), MUk. до... кгарбара (1649). — Deriv. Wd. *вúґарбувати;* GN. *Ґарбовáч Малúй.* — Subst. *гарбувáти.*

From Po. *garbować* 'ts', see гарбáр.

ґáрва Wd. deformation of ґáвра, q. v.

ґарґáло, ґáрло Wd. 'throat' (Lk.), first recorded in the XX c. (Верхратський 2, 407); Po. *gardło*. — Subst. *гóрло.*

From Po. *gardło* 'ts', Горбач 10, 35; re. etymology see гóрло.

ґарґантюá 'glutton, guzzler', ModUk. only. — Subst. *ненажéра*, Бойків 119.

From Fr. *gargantua* 'ts', the ultimate source being PN. *Gargantua* of Rabelais.

ґарґáра Wd. see гар!

ґарґáчка Wd. 'throat; Ribes Grossularia L.: gooseberry', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 167). — Subst. *гортáнка.*

Of o/p. provenance, cf. such words as *ґирґáчка, ґирлáчка.*

ґарґóнія dial. for ґеорґíнія, see жоржúна.

ґарґóші in the expression: на ґарґóші, also на ґорґóші, на ґрíнґі, на г[ь]íрґ[ь]і (=SovUk. гíрги) dial. 'on the back', ModUk. (Горбач 12, 11 . — Subst. *на спúні.*

The word comes from the children's language, being a dim. deformation of: *на каркýсі* < *на каркý* 'on the back'.

ґарґýлі Npl. 'water-spouts of roof-gutters (or pumps)', ModUk. — Subst. *ýстя рúнов*, Бойків 119.

From Fr. *gargouilles* 'ts'.

ґард SovUk. гард 'dam, dike (for fishing)', first recorded in the XVII c. (Шаровольський 2, 63). — Deriv. *ґардувáти;* here also *ґардаджíй.* — Subst. *їз, перегорóда на рíчці для риболóвлі*, Горбач 1, 20.

From Rm. *gard* 'ts', Шаровольський, l. c., Шелудько 2, 129, Горбач, l. c., the ultimate source being OCS. *gradъ*, Cioranescu 354, Vrabie 144.

ґáрда SoCp. 'guard', first recorded in the XX c. (Гнатюк ЕЗб. 30, 338). — Syn. *ґвáрдія.*

From ModHG. *Garde* 'ts', Гнатюк, l. c.

ґардаджíй see ґард.

ґардéль 'halyard, gear', first recorded in the XX c. (Бойків 119); Ru. *гардéль.* — Subst. *галíвка, галівнúк*, Степанковський 93.

From Du. *kardeel* 'ts', Meulen 90 - 91, 257, Горбач 1, 26.

ґардемари́н, SovUk. гардемари́н 'midshipman', ModUk.; BRu. *гардэмарын*, Ru. *гардемари́н* (since 1720), etc. — Subst. *перехідне́ зва́ння від вихова́нця морсько́ї шко́ли до офіце́ра; зва́ння у́чня ста́ршої кля́си в каде́тських ко́рпусах (морськи́х) у ца́рській Росі́ї*, Орел 1, 227.

From Fr. *garde-marine* 'ts', Vasmer² 1, 393, Орел 1, 227, Горбач 1, 27.

ґарде́нія 'Gardenia', ModUk.; BRu. *гардэ́нія*, Ru. *гарде́ния*, Po. *gardenia*, etc. — Subst. *кущува́та росли́на з роди́ни маре́нових*, Бойків 119.

Derived from the name of the Am. botanist Alexander *Garden* (1730 - 1791), Бойків 119, Klein 1, 640.

ґа́рден-сіті 'garden-city', ModUk. — Subst. *мі́сто-садо́к, збудо́ване не компле́ксами буди́нків, а поодино́ці в садка́х*, Бойків 119.

From E. *garden-city* 'ts' Бойків 119, l. c.

ґардеро́ба 'wardrobe, clothes closet, garderobe', ModUk.; BRu. *гардэро́б*, Ru. *гардеро́б*, Po. *garderoba*, etc. — Deriv. *Ґардеробма́йстер*. — Subst. *ша́хва на о́діж; убра́ння; приміщення в теа́трах, клю́бах, концерто́вих за́лях, де залиша́ють ве́рхню о́діж; в теа́трі, де акто́ри передяга́ються*, Бойків 119.

From ModHG. *Garderobe* 'ts', РССтоцький 4, 228, the ultimate source being Fr. garderobe 'ts', Vasmer² 1, 393, etc.

ґардибу́рка dial. see мандибу́рка.

ґарди́на 'curtain, bed curtain, hangings', ModUk.; BRu. *гардзі́на*, Ru. *гарди́на*, etc. — Subst. *заві́са, запо́на над вікно́м*, Бойків 119.

From ModHG. *Gardine*, MLoG. *gordîne* 'ts' which, in turn, comes from *courtine* 'ts', Vasmer² 1, 393, Бойків, l. c., Орел 1,227.

ґа́рдох, ґардо́ха dial. for карто́х[а], see карто́пля.

ґаре́дж AmUk. see ґара́ж.

ґа́рець, ґа́ріць Wd. see га́рнець.

ґарі́чька SoCp. see карі́чька.

ґарк Bk. for карк.

ґаркотлу́к Wd. 'servant, house-maid', first recorded in the XX c. (Горбач 8, 41); Po. *garkotłuk*. — Subst. *'що б'є горшки́'*, Горбач, l c.; *служни́ця*.

From Po. *garkotłuk* 'ts', Горбач, l. c.

ґарла́нка Wd. 'throat', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 167). — Syn. *го́рло*.

A dial. blending of *горля́нка* and Po. *gardło* 'throat'.

ґарли́на dial. 'throat', MUk. ґа́рло (XVIII c.), Po. *gardło*, for other Sl. see го́рло. — Subst. *го́рло*.

Derived from Po. *gardło* > **garło* 'ts', Тимченко 637.

ґармо́нт 'long primer', ModUk., Po. garmond. — Subst. *шрифт, бі́льший від петиту й ме́нший від ко́рпусу*, Бойків 119.

From ModHG. *Garmond* 'ts', the ultimate source being the FN. of the Fr. graveur Claude *Garamond* (1500 - 61).

ґарне́ля 'shrimp', ModHG. — Subst. *поро́да морськи́х черепа́х з ду́же смачни́м м'я́сом*, Бойків 119.

From Du. *garnele* 'ts'.

ґа́р[н]ець, ґа́ріць Wd. see га́рнець.

ґарнізо́н 'garrison', MUk. кгарнизону Gsg. (XVIII c.); BRu. *гарнізо́н*, Ru. *гарнизо́н*, Po. *garnizon*, etc. — Deriv. *Ґарнізо́новий, -зо́нний*. — Subst. *зало́га, ві́йсько в мі́сті або́ форте́ці, щоб їх борони́ти або́ щоб там перебува́ти*, Тимченко 637.

From Fr. *garnison* 'ts', Vasmer[2] 1, 394, Тимченко l. c., Бойків 119, Орел 1, 227.

ґарні́р 'garnish; garniture, trimmings', ModUk.; BRu. *гарні́р*, Ru. *гарни́р*, etc. — Deriv. *ґарнірува́ти.* — Subst. *прида́ток до м'ясно́ї чи ри́бної стра́ви з о́вочів, ка́ші, макаро́нів, то́що*, Бойків 119.

From Fr. *garnir* 'garnish, trim', Бойків l. c., Орел 1, 227.

ґарніту́р, SovUk. гарніту́р, dial. ґарніто́р (Житомир, Паламарчук ЛБюлетень 6, 24) 'set; furniture suite', ModUk.; BRu. *гарніту́р*, Ru. *гарниту́р* (since Peter I), etc. — Subst. *до́бір предме́тів одно́го компле́кту; по́вний чолові́чий убі́р; ме́блі одно́го зразка́ чи сти́лю, призна́чені для одніє́ї якоїсь кімна́ти(віта́льні, спа́льні, то́що)*, Бойків 119.

From ModHG. *Garnitur,* the ultimate source being Fr. *garniture* 'ts', Vasmer[2] 1, 394, Орел 1, 227.

ґа́рнок dial. 'cup' (Полісся: Колеховичі), first recorded in the XX c. (Лесів JP. 38, 365). — Subst. *горня́[тко].*

From Po. *garnek* 'ts', Лесів, l. c.

ґарну́шек dial. 'cup' (Розкішна, Київщина), first recorded in the XX c. (Лисенко ДБюлетень 6, 43), Po. *garnuszek.* — Subst. *горнятко.*

From Po. *garnuszek* 'ts', Лисенко, l. c.

ґаро́та 'gar[r]ot[t]e', ModUk. — Subst. *залі́зний нашийник, що ним в Еспа́нії ду́шено колись злочи́нців*, Бойків 119.

From Sp. *garrote* 'ts', Орел 1, 227.

ґарсо́н 'garçon, waiter' ModUk.; Ru. *гарсо́н* (since 1875). — Subst. *офіція́нт у рестора́ні чи кав'я́рні, ке́льнер*, Бойків 119.

From Fr. *garçon* 'ts', Орел 1, 227.

ґа́ртенґассе Wd. 'garden-pathway', first recorded in the XX c. (РССтоцький 4, 236). — Subst. *дорі́жка в садку́.*

From ModHG. *Gartengasse* 'ts', РССтоцький, l. c.

ґарто́фля dial. for **карто́пля.**

ґа́рчик Hc. [milk-]pot', first recorded in the XX c. (Ломацький 6). — Subst. *дерев'я́на посу́дина на молоко́.*

From Po. *garnek* 'ts', with Uk. suffixation *-чик* (i. e. **garn -чик).*

ґас Wd. (Надсяння, Пшеп'юрська 72) see ґаз.

ґаско́нець 'Gascon', ModUk.; BRu. *гаско́нец*, Ru. *гаско́нец*, etc. — Deriv. *ґаскона́да.* — Subst. *жи́тель францу́зької провінції Ґаско́нь, що сла́вилася своє́ю брехли́вістю; відси — хвасту́н, брехун*, Бойків 119 - 120.

From Fr. *Gascon* 'ts', Бойків l. c.

гаспаро́н 'a kind of hat', ModUk. — Subst. *во́вняний капелю́х з запа́лим посереди́ні дном.* Бойків 120.

From It. *gasparone* 'ts'.

ґастро́ля, ґастро́ль, SovUk. гастро́ль 'starring - tour' ModUk.; BRu. *гастро́ль*, Ru. *гастро́ль* (1892: *га́строль).* — Deriv. *ґастроле́р, -ка, -ство, -ський, ґастролюва́ти.* — Subst. *ви́ступ приї́жджого акто́ра, гости́на*, Бойків 120; *гости́нний ви́ступ.*

From ModHG. *Gastrolle* 'ts', Vasmer 1, 261, АкСл. 3, 47.

ґа́та dial. 'readily' (Добруджа), first recorded in the XX c. (Горбач 11, 6). — Subst. *гото́во.*

From Rm. *gáta* 'ts', Горбач, l. c., Cioranescu 355.

ґа́тка dial. 'tale' (Надсяння), first recorded in the XX c. (Пшеп'юрська 73). — Subst. *ка́зка, ба́йка.*

From Po. *gadka* 'ts', Горбач 10, 33.

ґáтра Wd. 'grate-saw', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 167). — Subst. *пилá в трáчці.*

From ModHG. *Gattersäge* 'ts', РССтоцький 4, 227, not necessarily via Po. *gatrzysty* as suggested by Шелудько 1, 29.

ґатýнок, SovUk. гатýнок 'kind, sort, quality; species', MUk. кгатунку Gsg. (1656), gатунку Gsg. (1707), ґатунку Gsg. (XVIII c.); Po. *gatunek,* etc. — Subst. *рід, якість похóдження; відмíна рóдів; предмéти з однáковими рúсами, що вирізняють їх з-пóміж інших предмéтів,* Бойків 120.

From ModHG. *Gattung* via Po. *gatunek* 'ts', Korbut PF. 4, 496, Тимченко 637, Brückner 136, Орел 1, 227, Шелудько 1, 29, Sławski 1, 261, Richhardt 50; yet according to РССтоцький 4, 155, Орел 1, 227, a. o., the word comes directly from G.

Ґаýк FN. 'Gauk', first recorded in the XX c. (Охрим, OnUVAN 20, 9).

From *Ґавýк,* connected with *ґáва,* see гавá.

ґáура see ґáвра.

ґáфель, SovUk. гáфель 'gaff', ModUk., BRu. *гáфэль,* Ru. *гáфель* (since the XVIII c.). — Subst. *корóтка, товстá жердúна прикріплювати вітрúло на щóглі; відрізок ясена, клéна, при стóвбурі, рóзвилка на форнір,* Бойків 98.

From Du. *gaffel* 'ts', Meulen 64, Vasmer 1, 262, Льохін 135, (extensively:) Горбач 1, 25 - 26.

ґах Wd. 'fool, idiot, simpleton', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 167); Po. *gach,* 'boyfriend', Cz. dial. *hach* 'good-for-nothing (fellow)', OCz. *hachna* 'depreciative designation of women'. — Deriv. *ґахувáти[ся];* FN. *Ґах* (Грабець, OnUVAN 27, 7). — Subst. *франт, блáзень.*

From Po. *gach* 'boyfriend', the ultimate source being ModHG. *Gauch* 'simpleton, gawk, crow, owl, cuckoo' (as stupid birds), from MHG. *gouch* 'dolt, fool, simpleton', prop. 'cuckoo', Karłowicz 173 - 174, Sławski 1, 245, Шелудько 1, 29; less persuasive is the etymology of this word from *gamrat* 'comrade, boyfriend' advanced by Brückner 130 - 131, PF. 6, 616 - 634, Archiv 29, 117, followed by Berneker 1, 294; the same must be said of its derivation from ModHG. *Geck* 'fool, pop, buffoon', suggested by Malinowski BB. 6, 279, Korbut PF. 4, 402, a. o.

ґацамúш Wd. 'flying mouse, bat' (Надсяння), first recorded in the XX c. (Пшеп'юрська 73). — Subst. *кажáн, лúлик.*

The first element of the compound *ґаца-* derives from *ґáцик,* q. v.; re. second one see миш.

ґáцик, ґáцок Wd. 'bat' (Lk.), first recorded in the XIX c. (Верхратський 2, 407); Po. *gacek;* Slk. *hacier, hacok.* — Subst. *кажáн, лúлик, пергáч.*

From Po. *gacek* 'ts', Горбач 10, 35; the word itself is connected with *gacie,* see гáчі, Sławski 1, 244.

ґáці, ґáчи, ґáчі Wd. see гáчі.

ґаць dial. 'dam, dike' (Полісся: Колеховичі), first recorded in the XX c. (Лехів JP. 38, 368). — Subst. *гать.*

From Po. *gać,* see гать, гáтка.

ґбур 'rude, coarse fellow', MUk. гбуръ (XVII c. Шелудько 1, 29); Po. *gbur.* — Deriv. *ґбурувáтий.* — Subst. *грубіян,* Бандрівський Досл. Мат. 4, 11.

From Po. *gbur* 'ts', the ultimate source being MHG. *gebûr* 'peasant', Шелудько 1, 29, РССтоцький 4, 172, Горбач 8, 39, Korbut PF. 4, 474, Brückner 138, Sławski 1, 268, Kluge 22.

ґвазда́ти, ґва́дзяти 'spot, stain, soil', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 167); Ru. *гва́здаться,* Po. *gwazdać,* Sln. *gvazdati.* — Syn. *місúти* (Желеховський, l. c.), *ма́зати* (Велигорський PM. 3, 275).

Of uncertain origin; some etymologists connect it with *гидкúй,* see гид 1., Peterson 66 - 67, Vasmer² 1, 398.

ґвалт, SovUk. гвалт 'force, violence, outrage; rape, violation', MUk. кгва́лтъ (1596 Зизаній), около квалту(1554), на... кгвалте (1575), кгвалтъ (1582), гва́лт' (1627 Беринда), ґва́л'ту (XVII c.), квалтъ Gpl. (XVII c.), много ґвалтовъ (XVII c.), зъ ґвалтомъ (XVIII c.), gвалтъ (XVIII c.); BRu. *гвалт,* Ru. *гвалт,* Bu. *гвалт,* Cz. *kvalt,* Po. *gwałt.* — Deriv. *ґвалті́вний, ґвалто́ваний, ґвалто́вний, з[а]-, на-, по- ґвалтува́ти,* MUk. кгвал'чу (1596 Зизаній), кгвалтовне (1565), з gвалченя (XVII c.), на тыхъ кгвалтовниковъ (1544). — Subst. *триво́га, крик; насúльство,* Орел 1, 227; *про́бі! рятýйте!* Бойків 120; MUk. крик на по́міч, рятýйте! Тимченко 640.

From Po. *gwałt* 'ts', the ultimate source being MHG. *gewalt* 'ts', Гнатюк ЕЗб. 4, 238, Огієнко PM. 1, 114, Шаровольський 1, 31, Шелудько 1, 29, Преображенский 1, 121, РССтоцький 4, 178, Sławski 1, 382, a. o.

ґва́рдія, SovUk. гва́рдія 'guard', MUk. з кгвардиею (1627), зъ кгвардією (1728); BRu. *гва́рдыя,* Ru. *гва́рдия,* Po. *gwardia,* etc. — Deriv. *ґва́рдіян, ґвардіє́ць, ґвардíйський.* — Subst. *вíйсько, що пе́рвісно станови́ло сторо́жу найвúщих осі́б,* Тимченко 640.

From It. *guardia* 'ts', Тимченко, l. c., Преображенский 1, 121, Klein 1, 685, a. o.

ґва́рек 'miner, pitman', ModUk. only. — Deriv. *ґваре́цтво.* — Subst. *гірнúк; член ґваре́цтва,* Бойків 120.

From ModHG. *Gewerke* 'ts'.

ґваш Wd. see ґуа́ш.

ґва́ша dial. for ква́ша, see ка́ша.

ґвaю́ля 'guayule', ModUk.; Ru. *гваю́ла.* — Subst. *кавчуко́ва рослúна.*

From Sp. *guayaco* 'ts'; for the ultimate source see the following entry.

ґвaяко́ль 'guaiacum', ModUk.; BRu. *гваяко́л,* Ru. *гваяко́л.* — Subst. *паху́ща рідина́ добу́вана сухúм переганя́нням смолú ґвaяко́вого де́рева,* Бойків 120.

Latinized from Sp. *guayaco* or *guayacan* 'lignum vitae' (from a Haitian word), Skeat 253, Klein 1, 685, Вовк 7.

ґве́льфи 'Guelphs (Guelfs)', first recorded in the XX c. (Голоскевич 86). — Subst. *кня́жий рід у Німе́ччині, що його́ боротьбу́ за імпе́рську вла́ду підтри́мував па́па ри́мський (за середньові́ччя); па́ртія в Іта́лії, в XIX с., що нама́галася об'єдна́ти Іта́лію під циві́льною вла́дою па́пи ри́мського,* Орел 1, 228.

From It. *guelfo* 'ts', the ultimate source being OHG. *Hwelp,* orig. a nickname for 'whelp, cub', Орел, l. c., Klein 1, 685.

ґвер, also ґвир, 'rifle, gun, musket', ModUk., Po. dial. *gwer* (Стрий). — Subst. *рушни́ця,* Бойків 120; *ґвинті́вка,* Франко 10, 506; Wd. *кріс;* (арґо:) *манлі́хер, костома́ха, коро́мисло, лю́шня,* Горбач 6, 9.

From ModHG. *Gewehr* 'a weapon of defence, gun, musket', Шелудько 1, 29, Кириченко PM. 5, 86, РССтоцький 4, 207, Горбач 6, 9, Kluge 118.

ґве́рбри see ґе́бри.

ґвинт, ґвінт, SovUk. гвинт 'screw, vice', MUk. о семи кгвѣнтахъ (XVIII c.); Ru. *гвинт,* dial. *хвинт* (Vasmer²

1, 317) Po. *gwint.* — Deriv. *ґвинтівка,* SovUk. *гвинтівка, ґвинтúти, вúґвинтити, ґвинтувáти, ґвинтовúй,* MUk. кгвѣтувокъ Gpl. (1704), кгвѣнтованих Gpl. (1686). — Subst. *скрут, звій на шрýбу, теж в рýрі,* Тимченко 614.

From Po. *gwint* 'ts', the ultimate source being MHG. *gewinde,* Тимченко, l. c., Шелудько 1, 29, Brückner 165, Berneker 1, 365, Vasmer[2] 1, 317, Richhardt 52, a. o.; according to РССтоцький 4, 166, Uk. *гвинт (ґвинт)* was borrowed directly from MHG. *gewinde.*

ґвіздь see ґвозьдзь.

ґвінт see ґвинт.

ґвóзьдзь, ґозьдзь Wd. 'nail; money', first recorded in the XX c. (Горбач 8, 40; 11, 6), Po. *gwóźdź.* — Deriv. Wd. *ґвóздик* (Стрий), *ґвóздік, ґвóздічки* (Makowiecki 130), FN. *ґвозд;* MUk. гвуздік (XVII c. Гептаглот 20). — Subst. *цвях, вухнáль;* (pl.) *грóші.*

From Po. *gwóźdź* 'ts', Горбач, l. c.; see гвіздь.

ґвя́зды Npl. Lk. 'stars', first recorded in the XX c. (Stieber 297), Po. *gwiazdy.* — Subst. *зóрі.*

From Po. *gwiazdy* 'ts', see звіздá.

Ґданськ GN. Gdańsk, MUk. Гданьски (XVII—XVIII Інтермедії 67); Ru. *Гданьск,* Po. *Gdańsk.* — Deriv. *ґдáнський.*

From Po. *Gdańsk* 'ts', which (like *Ґдúня)* is usually derived from OPr. *gudde* 'forest; marsh', Staszewski 92, Fraenkel 174; yet, cf. Vasmer ZfslPh. 22, 216, raising doubts about this etymology.

ґдáчка Wd. 'throat' (Надсяння), first recorded in the XX c. (Пшеп'юрська 72). — Subst. *гортáнка.*

From Po. *gdakać* 'to cackle', Sławski 1, 268, see кудкудáк!, кудкудáкати; Po. word is preserved in dial. Uk. *ґдáче* (Лесів JP. 38, 369).

ґде MUk. see де.

ґдéрати Wd. see ґдúрати.

Ґдúня see Ґданськ.

ґдúрати Wd., also ґдéрати (Стрий) 'to grumble, cavil', first recorded in the XX c. (Кузеля-Рудницький 155); Po. *gderać.* — Deriv. *ґдúравий,* (b/f.:) *ґдúра, ґдúрка.* — Deriv. *дорікáти, безперéрвно говорúти.*

From Po. *gderać* 'ts', of uncertain origin, Sławski 1, 269, Бандрівський ДослМат. 4, 12; see also ґнúрати.

ґдóва, гдóва Lk. 'widow', first recorded as ґдовúци in the XVIII c.; for ModUk. and other Sl. see вдовá. — Deriv. *ґдовіца, ґдóвец.* — Subst. *вдовá, вдовúця.*

A dial. form of *вдовá* 'ts', Stieber 248.

ґдýля dial. see дýля.

ґе! Wd. interj. imitating sound of geese, first recorded in the XX c. (РССтоцький 3, 149). — Deriv. *ґе-ґе-ґе!,* etc., see ґе[-ґе]!

An o/p. primitive interj. connected with ґе!, *ґа!,* q. v.

ґéба Wd. 'old lean cow' (Bk.), first recorded in the XX c. (Кміт 54). — Deriv. Bk. *ґебúй 'пустúй, неврожáйний верх* (Кміт, l. c.). — Subst. *старá, худá корóва.*

From Hg. *gebe* 'worn-out hack, jade'; its connection with GN. *Giebichstein* (XI c.), suggested by Кміт, l. c., is inconvincible.

ґéбéрвош SoCp. see ґéрба.

ґéбри, ґвéрбри Npl. 'Ghebers, Ghebres: members of the Persian sect of fireworshippers', ModUk. — Subst. *послідóвники вчéння Зороáстра, огнепоклóнники в Íндії та кóло Каспійського мóря,* Бойків 120.

From Fr. *guèbre* 'ts', the ultimate source being Pers. *gäbr* 'fireworshipper', Klein 1, 654, a. o.

, **ґебудза́ти** Wd. 'to roll, wheel; to slip (glide) down' (Bk.), first recorded in the XX c. (Кміт 54). — Subst. *коти́ти без поря́дку, зсува́ти в доли́ну.*

From Hg. *göbben* 'to sink down, to go to the bottom'.

ґева́л, also ґе́вал (Голоскевич 86), гева́л, dial. **ґе́вель** (Сумщина ДБюлетень 9, 107) 'unpolished (uncouth) man, coarse fellow, cad, boor', ModUk. only. — Deriv. *ґева́лка, ґевале́нко, ґевалчу́к, ґева́льський, -льство* (Носенко 96 - 97), FN. *Ґе́вало, Ґева́к[а].* — Syn. *товпи́га, мугу́р, мурми́ло, хам; неоте́са,* Дорошенко ДБюлетень 9, 107.

A f/e. deformation of ModHG. *Gewalt* 'force, power, might' with a specialized meaning: 'a violent person → coarse fellow → brute person'; see also the following entry.

ґева́льтиґер 'military police officer', ModUk.; Ru. *ге-ва́льдигер.* — Subst. *(коли́сь:) офіце́р, що заві́дував по-ліці́йною части́ною в а́рмії,* Бойків 120.

From LoG. *gewaldiger* 'ts', Vasmer² 1, 400.

ґе́вґати see ґе[-ґе]!

ґе́вель dial. see ґева́л.

ґеверґі́на dial. for ґеорґі́нія, see жоржи́на.

ґеґа́льт Wd. 'salary', first recorded in the XX c. (РССтоцький 4, 236). — Subst. *пла́та, платня́, жа́лу-вання.*

From ModHG. Gehalt 'ts', РССтоцький, l. c.

ґеґе́нна Wd. see гее́нна.

ґе́ґа Wd. see ґе[-ґе]!

ґеґа́дзи Npl. Wd. see ґоґо́[д]з[а].

ґеґа́дзник Wd. see ґоґо́[д]з[а].

ґе́ґалу Wd. see ґе[-ґе]!

ґеґа́цка Wd. see ґоґо́[д]з[а].

ґе[-ґе]! Wd. interj. 'ha!', ModUk.; Ru. *ге!* Po. *gę, gę!,* Cz. dial. *gágati.* — Deriv. Wd. *ґе́ґати, -ання, ґе́вґати, ґе́ґнути, ґе́ґе́кати* (Стрий), *ґе-ґе-ґе!, ґе́ґа 'гуска'* (Горбач 12, 9), *ґе́ґалу* 'ts' (Рудницький 3, 126); here also *ґу́ґ-нути, [з]ґі́ґнути* (РССтоцький 3, 149). — Syn. *ґа[-ґа]!; ге!, ги!*

An o/p. interj. with initial *g-* instead of *h-* under the influence of "onomatopoetic inclination of the language", РССтоцький, l. c.

ґедз Wd. see ґедзь.

ґедзу́нок Wd. 'skill, understanding', first recorded in the XX c. (РССтоцький 4, 170). — Subst. *розумі́ння; вмі́лість, спри́тність,* Шелудько 1, 29.

From MHG. *gesin[ung]* 'ts', РССтоцький, l. c.

ґедзь, Wd. ґе[д]з 'gadfly, breeze, cleg, horse-fly', MUk. ґезъ-скоктаніє (XVII c.); Po. *giez.* — Deriv. *ґедза́н, ґе́-дзень,-ель, ґе́дзик, ґедзи́ло, ґедзо́к, ґедзу́н, ґеца́к, з[а]-, до-, по-, роз- ґе́дзатися, [з-]ґе́дзитися, [з-]ґе́дзка-ти[ся], ґедзе́лити[ся],* here also Wd. *ґзи́тися* (Стрий), *ґзи́ться скоти́на* (Кміт 54). — Subst. *вели́ка му́ха ку-са́юча; коли́ вона́ куса́є худо́бу, то худо́ба дро́читься* (Oestrus bovis), Тимченко 642.

From Po. *giez* 'ts' of uncertain origin, Тимченко, l. c., Brückner 140, (with extensive bibliography:) Sławski 1, 278.

ґе́дкати Wd. 'to tickle, titillate' (Lk.), first recorded in 1902 (Верхратський 2, 407). — Subst. *лоскота́ти,* Грінченко 1, 348.

A dial. deformation of *ґе́дзкати* with a specialized meaning, see ґедзь; yet, according to Шелудько 2, 130, it is identical with *ґу́дати,* q. v.

ґéдло dial. 'order', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 168). — Subst. *прикáз.*

Of uncertain origin; perhaps it is a dial. deformation of Po. *godło* 'parole, emblem, symbol, motto'.

ґез 1. Wd. for ґедз, see ґедзь; 2. AmUk. for ґаз, see газ.

ґезéнк 'socket, deep level, bottom of a pit', ModUk. — Subst. *колóдязь у копáльні, що сполучáє долíшню ґалéрію з горíшньою,* Бойків 120.

From ModHG. *Gesenk* 'ts'.

ґезýнд dial. 'health', first recorded in the XIX c. (cf. Грінченко 1, 348). — Deriv. *ґезýнд!* interj. 'to your health!' (РССтоцький 4, 234). — Subst. *здорóв'я,* Шелудько 1, 29; *на здорóв'я!*

From ModHG. *gesund* 'healthy'.

ґезýх Wd. 'request, petition', first recorded in the XX c. (РССтоцький 4, 214). — Subst. *прохáння.*

From ModHG. *Gesuch* 'ts', РССтоцький, l. c.

ґéйзер, SovUk. гéйзер 'geyser', ModUk.; BRu. *гéйзер,* Ru. *гéйзер* (since 1838), etc. — Subst. *гарячé джерелó, що викидáє чéрез лíйкувáту відтýлину періодúчно мáсу гарячóї водú, до 125 мéтрів заввúшки,* Бойків 120.

From Ic. *geyser* 'ts' probably via ModHG. *Geyser* 'ts', Акуленко 140, Орел 1, 228, Vasmer [2] 1, 401, Klein 1, 654, a. o.

ґейлíкський 'Gallic', first recorded in the XX c. (JBR). — Subst. *ґáльський.*

From E. *Gallic* 'ts'.

ґейм AmUk. 'game', first recorded in 1942. — Subst. *забáва, гра.*

From E. *game 'ts'*, Білаш 207.

ґейп SoCp. 'threshing machine' (Хуст), first recorded in the XX c. (Дзендзелівський StSl. 10, 89). — Deriv. *ґейповáти 'молотúти'.* — Subst. *молотíлка, молотáрка.*

From Hg. *gép* 'ts', Дзендзелівський, l. c.

ґéйрок, ґúйрок dial. 'suit', first recorded in the XIX c. (Гнатюк ЕЗб. 4, 238). — Subst. *кабáт, сурдýт,* Гнатюк, l.c.

From ModHG. *Gehrock* 'ts'.

ґейт, also ґийч, AmUk. 'gate', first recorded in 1933. — Subst. *ворóта.*

From E. *gate* 'ts', Івах РМ. 3, 392, Білаш 207, Роїк 75.

ґейч AmUk. 'gauge', first recorded in 1928. — Subst. *залíзний мíрнúк.*

From E. *gauge* 'ts', Білаш 207.

ґéйша, SovUk. гéйша 'geisha', ModUk.; BRu. *гéйша,* Ru. *гéйша.* — Subst. *публíчна танцівнúця в т. зв. чáйних хаткáх у Япóнії,* Бойків 120; dial. *жінóча зáчіска; жінóчий вéрхній óдяг* (Сумщина), Дорошенко ДБюлетень 9, 106.

From Jp. *gei-sha* 'artistic person', Орел 1, 228, Klein 1, 645, a. o.

ґéл! interj. imitating the voice of geese, first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 168). — Deriv. *ґéлґати, -ання, ґелґотáти, -áння, ґелкотáти, -áння, ґéл-ґел!;* see also ґель-ґель! — Syn. *ґер!,* РССтоцький 3, 153.

An o/p. interj. connected with *ґе!,* q. v.

ґел! see ґель!

ґéла 1. ґéлавий, etc., see кúла; **ґéла** 2. dial. 'potato' (Черкащина), first recorded in the XX c. (Лисенко ЛБюлетень 6, 10). — Subst. *сорт картóплі.*

A b/f. from *ґе́лка*, q. v., with specialized meaning transfer.

ґелд Wd. (арґо) 'money' (Львів), first recorded in the XX c. (Рудницький 3, 126), Po. dial. *gełd*. — Subst. гро́ші.

From ModHG. *Geld* 'ts', Рудницький, l. c.

ґе́лево Wd. 'abdomen, large belly' first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 168). — Deriv. *ґелева́ч, ґелева́тий*. — Subst. *че́рево*.

A Wd. formation based on *ґе́ла* < *ки́ла*, q. v.; according to РССтоцький, Slavia 5, 36, it comes from Hg. *gelyva* 'swelling'; inconvincible.

ґеле́ртер 'learned man' ModUk.; Ru. *геле́ртер* (since 1892). — Deriv. *ґеле́ртерство*. — Subst. *учёний в іроні́чному розумі́нні, обме́жений*, Бойків 120.

From ModHG. *Gelehrter* 'ts', АкСл. 3, 60.

ґеле́та, also ґе́лета (РССтоцький Slavia 5, 36) 'wooden cask', MUk. кгеле́тка — стамна, жбанъ (XVII c. Алфавит 29, 30). — Deriv. *ґеле́тка*, Wd. *ґіле́тка*, (Кузеля 80), Bk. *ґеле́тя, ґи́ле́тя* (Кміт 54). — Subst. *ді́жка, бочі́вка, ведро́, фа́ска; чве́ртка*, Кузеля, l. c.

From Rm. *găleată* 'ts'. Puşkariu 60, Кузеля ЗНТШ. 97, 222, РССтоцький, l. c., Vincenz 10, (extensively:) Vrabie 144.

ґе́лзкый Wd. 'slippery' (Lk.), first recorded in the XIX c. (Верхратський ЗНТШ. 3, 192), Po. *kiełzki*. — Subst. *ковзьки́й*.

From Po. kiełzki 'ts', ultimately related to *ковзьки́й*, see ко́взати.

ґе́лка Wd. 'bump, swelling, lump, wen', ModUk. — Subst. *опу́хлина*.

From Rm. gilcă 'ts' of obscure origin, cf. Vrabie 144, Шелудько 2, 130.

ґелкота́ти : ґел!

ґелю́х dial. 'viscera, intestines, belly, paunch; big-bellied person', first recorded in the XX c. (Грінченко 1, 348). — Subst. *ну́трощі; че́рево; черева́нь*.

Deriv from *ґе́ла*, see ки́ла.

ґель-ґель! dial. interj. imitating the voice of geese, first recorded in the XX c. (РССтоцький Slavia 5, 42). — Deriv. *ґелькоті́ти‖ґилькоті́ти, ґе́льґати, -ання, ґе́лькати, -ання*. — Syn. *ґел!*

An o/p. interj. connected with *ґе!, ґел!*, see s. vv.

ґе́льґів, Gsg. -ґова Wd. 'kind of axe', first recorded in the XX c. (Шухевич 1, 175 - 176). — Subst. *рід топора́*.

Perhaps from Rm. *gherghef* 'embroidery-needle, -frame'.

ґельту́нок dial. 'care, guard', first recorded in the XX c. (Шелудько 1, 29). — Subst. *турбо́та, до́гляд*.

From ModHG. *Geltung* 'worth, value', with specialized meaning: 'care'.

ґе́ма, SovUk. ге́ма 'gem, cameo', ModUk.; BRu. *ге́ма*, Ru. *ге́мма* (since 1838), etc. — Deriv. *ґема́ція, ґе́муля*. — Subst. *худо́жня каме́я; кошто́вний ка́мінь у дорогі́й опра́ві*, Бойків 120.

From Lat. *gemma* 'precious stone, gem, jewel', Бойків, l. c., АкСл. 3, 63, Klein 1, 646, a. o.

ґема́йнер Wd. 'private (soldier)', first recorded in the XX c. — Subst. *рядови́к*.

From ModHG. *gemeiner* (Soldat), РССтоцький 4, 205.

ґе́мба Wd. see ґа́мба.

ґемблер 'gambler', first recorded in the XX c. (JBR). — Subst. *газардовий грач.*

From E. *gambler* 'ts'.

ґемзати, dial. гемзати 'to tickle, titillate', ModUk.; Po. *giemzać.* — Subst. *лоскотати.*

From Po. giemzać 'ts', РССтоцький Slavia 5, 41, Sławski 1, 277; see also гомзати.

ґемія 'large boat', ModUk., Ru. *комяга,* Bu. *гемия,* SC. *đèmija,* Po. *kom[i]ęga.* — Subst. *велике судно,* Горбач 1, 20.

From Tk. *gemi* 'ts', Miklosich TE. 2, 114, Макарушка 11, Berneker 1, 300, Lokotsch 56, Горбач, l. c.

ґемонії 'Gemonies', ModUk. — Subst. *в'язниця в давньому Римі, де карано в'язнів на горло, власне круча, з якої скидано трупи в Тібр,* Бойків 120.

From Lat. *Gemōniae* 'ts', Бойків, l. c., Klein 1, 646, a. o.

ґемсбарт Wd. 'chamois-beard', first recorded in the XX c. (РССтоцький 4, 231). — Subst. *цапова борода.*

From ModHG. *Gemsbart* 'ts', РССтоцький, l. c.

ґемуля: ґема.

ґенґ, also ґенк, ґенек, ґеник, ґенік, ґенік, ґиник, ґенок, AmUk. 'gang', first recorded in 1915. — Deriv. *ґенґстер.* — Subst. *бриґада робітників.*

From E. *gang* 'ts', Івах РМ. 1, 211, Рудницький UO. 3:1, XV, Білаш 207, Роїк 76.

ґенґериця dial. for тенґериця, q. v.

ґенґоритися Bk. 'to be capable, able; to hold on firmly', first recorded in the XX c. (Кміт 54). — Deriv. *заґенґоритися 'завдатися, запінитися; робитися гордим'.* — Subst. *задаватися, триматися гостро.*

Because of its -ен- the word seems to be a borrowing from Po. **gęgorzyć,* cf. Cz. *gagořiti.*

ґендзер dial. 'large bottle (in wicker basket)' (Житомирщина), first recorded in the XX c. (Лисенко Слл. 18). — Subst. *обплетений лозою скляний бутель.*

From Po. *gąsior* 'large bottle', see ґеньцюр.

ґенератор Wd. see генератор.

ґенерація, Wd. see генерація.

ґензура Wd. 'Gentiana: gentian', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 168). — Subst. *джинджора.*

From Rm. *ghințură* 'ts', the ultimate source being Lat. Gentiana, Vrabie 145.

Ґеник see Євгеній; ґеник AmUk. see ґенґ.

ґеніґенд Wd. 'sufficient[ly]', first recorded in the XX c. (РССтоцький 4, 221). — Subst. *достатньо.*

From ModHG. *genügend* 'ts', РССтоцький, l. c.

ґенік AmUk. see ґенґ.

ґеніталії 'genitals', ModUk.; BRu. *генiталii,* Ru. *гениталии,* etc. — Deriv. *ґенітальний.* — Subst. *статеві органи,* Бойків 120.

From Lat. *genitālia* 'ts', Бойків, l. c., Klein 1, 648, a. o.

ґенітив 'Genitive (case)', ModUk. — Subst. *в граматиці — родовий відмінок,* Бойків 120.

From Lat. *casus genitivus* 'ts' Орел 1, 228, Klein 1, 648, a. o.

ґенон 'long-tailed monkey', ModUk. — Subst. *африканські мавпи з довгими кінцівками й хвостом, чудово лазять по деревах,* Бойків 120.

From Fr. *guenon* 'ts'.

ґеноци́д, ґеноци́дія 'genocide', ModUk. — Subst. *вини́щування живо́ї субста́нції ра́си, наро́ду, кля́си, па́ртії чи бу́дь-якого угрупо́вання релігі́йного, політи́чного,* Орел 1, 228.

From Gk. *génos* 'race' tribe', and Lat. *caedere* 'to kill', Орел, l. c., Klein 1, 648, a. o.

ґенція́на 'Gentiana: 'gentian', ModUk. — Subst. *росли́на з роди́ни тирличува́тих, довголі́тніх трав, широ́ко вжи́вана в медици́ні;* Бойків 120.

From Lat. *gentiāna* 'ts' Klein 1, 649, a. o.; see also ґензу́ра, джинджо́ра.

ґе́ньсьор dial. see ґе́ньцюр.

ґе́ньцюр dial. 'large bottle' (Житомирщина), first recorded in the XX c. (Паламарчук ДБюлетень 6, 24); Po. *gąsior* (taken over into Uk. dialects as *ґе́ньсьор,* cf. Лесів JP. 38, 369). — Subst. *сулія́,* Паламарчук, l. c.

From Po. *gąsior* 'ts', Горбач, l. c.

ґео- see гео-.

Ґе́орґ Wd. for Гео́ргій, see Юрій.

ґеорґі́на dial. for ґеорґінія, see жоржи́на.

ґепа́рд 'guepard; cheetah', ModUk.; Ru. *гепа́рд* (since 1863). — Subst. *ди́кий кіт (А́зія, А́фрика),* Орел 1, 229.

From Fr. *guépard* 'ts', Орел, l. c., АкСл. 3, 75, Klein 1, 685, a. o.

ґер! interj. imitating the voice of geese, first recorded in the XX c. (РССтоцький 3, 153). — Deriv. *ґерґота́ти, -а́ння, ґерґоті́ти, -і́ння, ґерґа́вка, ґерґели́ця;* here also dial. *ґе́рґати, ґирли́ка, ґорґота́ти* (Климчук ЛексПо. 30). — Syn. *ґел!* РССтоцький, l. c.

An o/p. interj. connected with *ґе!,* q. v.

ґер, ґір 'Aegopodium Podagraria L.: goat's-foot, goutweed', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 168). — Deriv. FN. *Ґе́рич, Ґеро́вський, Ґе́рус,* GN. *Ґе́ричова, Ґе́рина, Ґе́ринка* (Бойк. 54, 85) and deriv. FN. *Ґерино́вич* (EY. 2, 474). — Subst. *яглі́ця, дягли́ця, сни́тка, сні́тка, снить, ше́лест,* Makowiecki 8.

From Po. *gier, giersz* 'ts', the ultimate source being ModHG. *Giersch* 'ts', Шелудько 1, 29.

ґера́вт also ґира́вт, ґєра́вт, AmUk. 'get out', first recorded in 1918. — Subst. *геть! забира́йсь!*

From E. *get out* 'ts', Білаш 209; *r* instead of *t* under the influence of **гера́вс!,** q. v.

ґера́нія 'Geranium', ModUk.; BRu. *гера́нь,* Ru. *гера́нь* (since 1838), etc. — Subst. *жураве́льник, кала́чики — рід двопрозябцю́вих зілля́стих або́ півчагаро́вих росли́н род. жураве́льникових, з паху́чим ли́стям і кві́тами,* Бойків 120.

From Lat. *geranion, geranium* 'cranesbill' the ultimate source being Gk. géranos 'crane', АкСл. 3, 75 - 76, Klein 1, 651, a. o.

ґе́рба, ґе́рбиш, ґербе́вош, ґебе́рвош SoCp. 'fire-iron, poker', first recorded in the XX c. (Дзендзелівський 27). — Subst. *кочере́жка у ви́гляді залі́зного пру́та, загну́того на кінці́, для поправля́ння дров і т. ін. у пли́ті,* Дзендзелівський, l. c.

From Hg. *görbe[s]* 'crooked, bent, hooked'.

Ґе́рґард[т] PN. 'Gerhardt, Gerard' first recorded in the XX c. (Голоскевич 86).

From ModHG. *Gerhard* 'ts'.

ґе́рґати dial. for *ґерґота́ти,* see ґер!

ґерґáцки Lk. — a dial. deformation of ґерґáцка, see ґоґó[д]з[а].

ґерґелúця Wd. 'corn-weevil, grain-moth', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 168). — Subst. *збіжевúй довгонóсик.*

From Rm. *gărgăliță, gărgăriță* 'ts', Шелудько 2, 130.

ґерґéцки, ґерґéчник Lk. — a dial. deformation of ґеґáцка, see ґоґó[д]з[а].

ґерґíна, ґерґíнія dial. for ґеорґíнія, see жоржúна.

ґерґóнія dial. for ґеорґíнія, see жоржúна.

ґерґотáти, ґерґотíти see ґер!

ґéрґуль dial. 'crab' (Нижнє Подністров'я), first recorded in the XX c. (Дзендзелівський ЛБюлетень 6, 41). — Subst. *велúкий рак.*

Origin obscure.

ґердáн, dial. also ґирдáн, гердáн, (rarely) дьордáн (Кримський ИзвОРЯС. 11:3, 377) 'head-band, necklace (with coral beads)', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 168). — Deriv. *Ґерданкú* (Кримський, l. c.), FN. Ґердáн-Заклúнська (ЕУ. 2, 474). — Subst. *широ́ка стрíчка, вúшита дрíбними пацьóрками, що її нóсять в Зáхідній Украї́ні дівчáта на шиї́, а парубкú на бриля́х — сúлянка,* Бойків 120; *драбúнка,* Кузеля 81.

From Rm. *gherdan* 'ts', Шелудько 2, 130, РССтоцький Slavia 5, 37, Vincenz 9, Cioranescu 361.

ґерéґа, ґірéґа, SovUk. герéга 'top; draughts', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 168). — Deriv. *Ґереґовáня* (Makowiecki 70), GN. *Ґерéджина.* FN. *Ґерéчка.* — Subst. *дзúґа; гра в дáмки.*

From Hg. *görög* 'Greek', Гнатюк ЕЗб. 30, 338; semantic connection with the original word is not quite clear.

ґерéдж, also ґарáдж, AmUk. 'garage', first recorded in 1930. — Deriv. *Ґерéджмен.* — Subst. *Ґарáж.*

From E. *garage* 'ts', Білаш 209, Роїк 76.

ґерéнда, ґирúнда SoCp. 'beam, girder', MUk. ґеренді (= gerendi, 1770, Дэже StSl. 7, 163). — Subst. *свóлок, трам,* Гнатюк ЕЗб. 4, 238.

From Hg. *gerenda* 'ts', Дэже l. c., Дзендзелівський 130.

ґеречýн dial. for карачýн, see крачýн.

ґерúля, ґерúлья 'guerilla', ModUk. — Deriv. *Ґерильє́ри.* — Subst. *еспáнські партизáни за вíйнú з Наполеóном (1808 - 14),* Орел 1, 229.

From Sp. *guerrilla* 'little war', Орел, l. c.; Klein 1, 686, a. o.

Ґéриня GN. see ґер.

Ґéрич FN. 'Gerych' see ґер.

ґеришувáтий (=ґэрышуватыj) dial. 'red-white (horse)' (Полісся), first recorded in the XX c. (Климчук ЛексПо. 30). — Subst. *червóний з бíлим (про коня́).*

Origin uncertain; perhaps it is connected with *Ґер,* q. v.

ґерлúґа Wd. see ґирлúґа.

ґéрлфренд, also ґíрлфренд (JBR) AmUk. 'girlfriend', first recorded in 1951. — Deriv. *Ґúрлфрендка.* — Subst. *кохáнка; прúятелька.*

From E. *girlfriend* 'ts', Білаш 210.

ґерля́нка Wd. 'throat' (Hc.), first recorded in the XX c. (Vincenz 2). — Subst. горля́нка.

A blending of Uk. *горля́нка* and Rm. *gîrlă* 'throat'.

ґермінáтор 'germinator', ModUk. — Subst. *апарáт для проро́щування насіння,* Орел 1, 229.

From Lat. *germinare* 'to sprout, bud', Орел, l. c., Klein 1, 652, a. o.

ґéрок Wd. see ґéйрок.

ґерува́ти, ґирува́ти dial. for *керуваáти,* q. v.

ґеру́ндій, ґеру́ндіюм 'gerund', ModUk.; BRu. *геру́ндый,* Ru. *геру́ндий,* etc. — Deriv. *ґерундíв, ґерундівум.* — Subst. *віддієслівний íменник в латинській та англійській мóвах,* Орел 1, 229.

From Lat. *gerundium* 'ts', Орел, l. c., Klein 1, 653, a. o.

ґерунóк 'bevel', ModUk. — Subst. *столя́рський струмéнт, ужи́ваний при наклéюванні кáхель на стіну́ на подóбу кóсого наку́тника,* Бойків 120.

From ModHG. *Gehrung* 'ts'.

Ґéрус FN. 'Gerus', see ґер.

ґестáпо, Ed. гестáпо 'Gestapo', ModUK.; BRu. *гестáпа,* Ru. *гестáпо* (since 1949), etc. — Deriv. *ґестапíвець, ґестапíвський.* — Subst. *німéцька тáйна поліція з часів Гíтлера.*

From the abbreviation of *Geheime Staatspolizei* 'secret state police' АкСл. 3, 86, Klein 1, 654, a. o.

ґéстка (Поділля), **ґéска** Wd. (Стрий) 'shoulder — part of the shirt', first recorded in the XX c. (Мельничук, cf. Горбач 10, 24). — Subst. *оплíччя сорóчки.*

From Po. *giezłko* 'burial shirt' Горбач, l. c.

ґест спíкер AmUk. 'guest speaker', first recorded in 1963. — Subst. *промóвець гість.*

From E. *guest speaker* 'ts', Білаш 210.

ґéтра, Ed. гéтра 'gaiter', ModUk., Ru. гетры (since 1934). — Subst. *нáкривка на черевíк (з ґу́дзиками).*

From Fr. *guêtre* 'ts', АкСл. 3, 87.

ґéтто, SovUk. гéтто 'ghetto', ModUk.; BRu. *гéта,* Ru. *гéтто* (since 1863), etc. — Subst. *признáчена для мéшкання жидáм дільни́ця в мíсті,* Орел 1, 229.

From It. *ghetto* 'ts', Орел, l. c., АкСл. 3, 87, Klein 1, 654.

ґефéхт Wd. 'fight', first recorded in the XX c. (РССтоцький 4, 207). — Subst. *би́тва.*

From ModHG. *Gefecht* 'ts', РССтоцький, l. c.

ґецáк Wd. see ґедзь.

ґешéфт, SovUk. гешéфт 'speculation, profiteering, business (on a lower scale)', ModUk.; Ru. *гешéфт* (since 1892). — Deriv. *ґешефтмáхер, ґешефтя́р, -ство, -ський, ґешефтмáхерство, ґешефтмáхерський.* — Subst. *ви́гідна обору́дка, спекуля́ція дрібнóго ґату́нку,* Бойків 121.

From ModHG. *Geschäft* 'ts', РССтоцький 4, 230, АкСл. 3, 87, Орел 1, 229.

ґешíхта Wd. арґо 'first year student' (Львів), first recorded in the XX c. (Горбач 8, 50 - 51). — Subst. *студéнт пéршого рóку.*

From ModHG. *Geshichte* 'history' *(„бо вивчáли тут курс істóрії філосóфії, Цéркви, Старóго завíту"),* Горбач, l. c.

ґе! interj. dial. in chasing horses (Добруджа), first recorded in the XX c. (Горбач 11, 7). — Subst. *вйо!*

An o/p. primitive interj. like *ґе!, ґа!*

ґéґя dial. for дéдя, see дя́дя.

ґе́ла Wd. see ки́ла.

ґера́б AmUk. ґире́п.

ґере́та dial. '(roofed) market' (Добруджа), first recorded in the XX c. (Горбач 11, 7). — Subst. *кри́тий база́р.*

From Rm. *gheretă* 'ts', the ultimate source being Fr. *guérite* 'sentry-box', Горбач, l. c., Cioranescu 361.

ґжбєт Wd. 'spine, backbone', (Надсяння), first recorded in the XX c. (Пшеп'юрська 73), Po. *grzbiet.* — Subst. *хребе́т.*

From Po. *grzbiet* 'ts', Горбач 10, 33; re. etymology see хребе́т.

ґже́ндзіль Wd. 'plough beam' (Надсяння), first recorded in the XX c. (Пшеп'юрська 73). — Subst. *гряді́ль плу́га.*

From Po. *grzędziel* 'ts', Горбач 10, 33; see also гряді́ль.

ґзимс 'cornice, jutting', ModUk.; Ru. *гзымс* (since 1712), Po. *gzyms,* etc. — Subst. *карні́з, горі́шня оздо́ба архітекту́рного му́ру, пе́чі, ша́хви, ко́мина; ли́штва, що на неї ві́шають заві́су, портьє́ру,* Бойків 121.

From ModHG. *Gesims* 'ts', probably via Po. *gzyms* 'ts', Орел 1, 229, Vasmer [2] 1, 404.

ґзи́тися Wd. see ґедзь.

ґзунс dial. 'sense, wit, mind' (Умань), first recorded in the XX c. (Грінченко 1, 349). — Subst. *глузд.*

Origin uncertain; the word seems to be connected with *ґезу́нд* 'health', q. v., with a semantic change: 'physical health → mental health'.

ґи́ба dial. see ґе́ба.

ґивт Wd. 'draught, swallowing, gulp' (Lk.), first recorded in the XX c. (Верхратський 2, 407). — Subst. *ковт[о́к],* Грінченко 1, 349.

Doubtlessly from older Lk. **ґилт* which, in turn, comes from PS. **gъltъ,* see глот 1.

ґигла́ Wd. for *ігла́* (Желеховський 1, 168), q. v.

ґи́ґнути dial. for *ґе́ґнути,* see ґе!

ґи́ґу - ґи́ґу! interj. in children's play, first recorded in the XX c. (Горбач 12, 9). — Subst. *перері́зувати ши́ю кінце́м доло́ні (як заба́ва),* Горбач, l. c.

A variable of *ґе![-ґе!],* q. v.

ґи́дати Wd. 'to tickle, titillate', first recorded in the XX c. (Шелудько 2, 130). — Subst. *лоскота́ти.*

From Rm. *gidila, gidili* 'ts', the ultimate source being Tk. *gidiklanmak* 'ts', Cioranescu 366; yet, according to Шелудько, l. c., is connected with *ґе́дкати,* q. v.

ґи́дзати Wd. 'to annoy, tease, vex' (Bk.), first recorded in the XX c. (Кміт 54). — Deriv. *ґи́дзнути.* — Subst. *докуча́ти,* Кміт, l. c.

Based on ґедз[ь], q. v.

ґи́дия Wd. 'block' (Bk.), first recorded in the XX c. (Кміт 54). — Subst. *бри́ла, щось грубе́зно вели́ке,* Кміт, l. c.

Origin obscure.

ґи́йрок dial. see ґе́йрок.

ґийч AmUk. see ґейт.

ґи́ла Wd. for ки́ла, q. v.

ґиле́ндити (=ґилə́ндыты) dial. 'to grumble, whine, demand' (Полісся), first recorded in the XX c. (Климчук ЛексПо. 30). — Subst. *ни́ти, насто́ювати.*

From Po. *ględzić* 'whine' (related to *glądać,* see глядíти), Brückner 141.

ґилéнькати dial. 'to tinkle, ring' (Житомирщина), first recorded in the XX c. (Паламарчук ЛБюлетень 6, 25). — Subst. *дзвонúти (протя́жно, в одúн дзвін)*.

A dial. form of *дзелéнькати*, q. v.

ґилéтя Bk. see ґелéта.

ґилу́н : ґúла, see кúла.

ґильґотáти, ґильґотíти, ґíлґат dial. 'to tickle, titillate' (Полісся), first recorded in the XX c. (Лисенко Слл. 18). Deriv. *заґильґотáт[ь], заґíлгат.* — Subst. *лоскотáти.*

Origin obscure; perhaps it is connected with *ґúдати*, q. v.

ґúмба dial. for ґéмба, q. v.

ґинґирúця dial. see тенґерúця.

ґúник AmUk. see ґенґ.

ґиня́тий Wd. 'delicate' (Bk.), first recorded in the XX c. (Кміт 55). — Subst. *що не хóче ïсти, ніжний, делікáтний.*

Of uncertain origin; perhaps it comes from Hg. *kényes* 'delicate'.

ґúра Wd. 'leg' (Романів), first recorded in the XX c. (Горбач 7, 41). — Subst. *ногá.*

From Gy. *gerá, gerój,* Горбач, l. c.

ґирáвт AmUk. see ґерáвт.

ґирґотáти dial. for ґерґотáти, see ґер!

ґирд dial. see кирд.

ґирéп, also ґерéп, ґірáп, ґерáб, ґедáп, ґарéп, AmUk. 'get up, giddap', first recorded in 1907. — Subst. *накáз конéві: ідú!*

From E. *get up, giddap,* 'ts', Білаш 210.

ґúриґ SoCp. 'merchant', first recorded in the XX c. (Гнатюк ЕЗб. 4, 238). — Subst. *грек, купéць.*

From Hg. *görög* 'Greek', Гнатюк, l. c.

ґирúнда see ґерéнда.

ґирíчька SoCp. see карíчька.

ґирл AmUk. 'girl', first recorded in 1963. — Subst. *дíвчина.*

From E. *girl* 'ts', Білаш 211.

ґирля́нка Wd. 'throat', first recorded in the XIX c. — Subst. *гóрло.*

A dial. blending of *горля́нка* and *ґúрла,* see s. v.

ґирлúґа, ґерлúґа, герлúга, гирлúга 'shepherd's curved staff', first recorded in 1862 (Грінченко 1, 349). — Subst. *дóвга пáлиця пастухá овéць,* Кузеля 82.

From Rm. *gherlă* 'prison', with a specialized meaning; see also ґúрло.

ґирлúка see ґер!

ґирлúна see ґер!

ґирлúч dial. 'irrigation channel' (Нижнє Подністров'я), first recorded in the XX c. (Дзендзелівський ЛБюлетень 6, 41). — Subst. *відвéдений від рíчки канáл, водóю з якóго поливáють горóдину.*

From Rm. *gîrlă* 'mouth, estuary', see ґúрло.

ґúрло dial. 'shepherd's curved staff' (Черкащина), first recorded in the XX c. (Лисенко ЛБюлетень 6, 10). — Subst. *дóвга пáлиця з закарлю́кою на кінці́,* Лисенко, l. c.

From Rm. *gherlă* 'prison', with specialized meaning; see also ґирли́ґа.

ґи́рлси, also ґірлс, ґирл, AmUk. 'girls', first recorded in 1930. — Subst. *дівча́та.*

From E. *girls* 'ts', Білаш 210.

ґи́рлфренд see ґе́рлфренд.

ґиррр! interj. Wd. (Bk.) see ґер!

ґирува́ти, ґерува́ти dial. for керува́ти, q. v.

ґи́цкати Wd. 'to reproach, rebuke' (Bk.), first recorded in the XX c. (Кміт 55). — Subst.*дорі́кати,* Кміт 55.

Origin obscure; perhaps it is connected with *ґе́дзкати,* see ґедзь.

ґиш! dial. interj. in chasing chickens: 'go!, away!', first recorded in the XX c. (Дзендзелівський ЛБюлетень 6, 41). — Subst. *ви́гук, яки́м відганя́ють куре́й.*

A dial. variant of *ґу́ш[а]!,* q. v.

ґіб Wd. 'shrike' (Lk.), first recorded in the XX c. (Верхратський 2, 349). — Subst. *сорокопу́д.*

Origin obscure.

ґіба́н dial. 'perch' (Добруджа), first recorded in the XX c. (Горбач 11, 7). — Subst. *колю́чий о́кунь.*

From Rm. *ghiborț* 'ts', Горбач, l. c.

ґібелі́ни 'Ghibellines', first recorded in the XX c. (Голоскевич 87). — Subst. *середньові́чна па́ртія прихи́льників імпера́тора в Іта́лії (XII c.), супроти́вники па́ртії па́пської (Ґве́льфів); літерату́рно-політи́чна течі́я в Іта́лії (XIX c.),* Орел 1, 229.

From It. *ghibellini* 'ts', the ultimate source being MHG. *Waiblingen,* a castle of the Hohenstaufen family in Württemberg, Germany, Орел, l. c. Klein 1, 654.

ґіберува́тися Wd. 'to be owing (due)' (Львів, Стрий), first recorded in the XX c. (Горбач 6, 11); Po. dial. *giberować się* (JBR.). — Subst. *нале́жатися.*

From ModHG. *es gebührt sich* 'he is entitled, it is due; his due', Горбач, l. c.

ґібо́н 'gibbon', ModUk.; BRu. *гібо́н,* Ru. *гиббо́н* (since 1838), etc. — Subst. *довгору́ка ма́впа з роди́ни людоподі́бних, живе́ в Ост-Інді́ї та на summ суміжних острова́х,* Бойків 121.

From E. *gibbon* 'ts', Орел 1, 229, АкСл. 3, 88, Klein 1, 655, a. o.

ґіве́ч dial. 'hashed meat and vegetables' (Добруджа), first recorded in the XX c. (Горбач 11, 7). — Subst. *бі́ґос з горо́дини.*

From Rm. *ghiveci* 'ts', the ultimate source being Tk.-Osm. *güveč* 'pot', Горбач, l. c., Cioranescu 367.

ґіві́хта Wd. weight' (Романів), first recorded in the XX c. (Горбач 7, 41). — Subst. *тягаре́ць ваги́ (особли́во вели́кий).*

From ModHG. *Gewicht* 'ts', Горбач, l. c.

ґівчини́ско dial. for *дівчини́сько* (Романів, Горбач 7, 41), see **ді́вчина.**

ґіг 'two-wheeled horse carriage', ModUk. — Subst. *бі́дка однокі́нна; рід шлю́пки,* Бойків 121.

From E. *gig* 'ts', Klein 1, 656, a. o.

ґіґа́нт Wd. see гіга́нт.

ґіґа́цки, ґіґа́чи Lk. — a dial. deformation of *ґеґа́цка,* see ґоґо́[д]з[а].

ґід 1. 'guide', ModUk.; BRu. *гід,* Ru. *гид* (since 1863), etc. — Subst. *провідни́к; довідни́к, путівни́к,* Бойків 121.

From Fr. *guide* 'ts', Орел 1, 229, АкСл. 3, 94, Klein 1, 686, a. o.

ґід 2. Wd. for *дід*, q. v.

ґідро́п 'trail-rope', ModUk. — Subst. *до́вга лі́нва в бальо́на, що кінчи́в злі́т; вона поле́гшує йому́ зачепи́тися за яки́йсь пре́дме́т*, Бойків 121.

From Fr. *guide-rope* 'ts'.

ґідько Wd. for *дідько*, q. v.

ґік 'spanker-boom', ModUk.; Ru. *гик*. — Subst. *засмола́, корабе́льний дьо́готь; бальо́н від бі́зань-що́гли до ко́рми корабля́*, Бойко 121.

From Du. *gijk* 'ts', Meulen 67 - 68, 257.

ґіка 'speed-boat', ModUk. — Subst. *ле́гкий до́вгий вузьки́й чо́вен, ду́же швидки́й — каю́к*, Бойків 121.

Derived from *ґік*, see the preceding entry.

ґілґат dial. see гильґотáти.

ґілд-теа́тр 'Theatre - Guild', ModUk. — Subst. *нови́й америка́нський теа́тр, що пропаґу́є іде́йну европе́йську літерату́ру*, Орел 1, 229.

From E. *theatre-guild* 'ts', Орел, l. c.

Ґілик Wd. see ґіль.

ґілити Wd. for діли́ти (Желеховський 1, 168), q. v.

ґіліте́ Wd. 'wooden barrel, *cask*' (Надсяння), first recorded in the XX c. (Пшеп'юрська 73). — Subst. *дерев'я́ний по́суд до передéржування си́ра, огірків*, Пшеп'юрська, l. c.

Deriv. from *ґеле́та*, q. v.

ґіль Wd. 'bulfinch, redfinch', (Львів, Стрий), first recorded in the XX c. (JBR.); Po. *gil, giel*, see гиль. — Deriv. FN. *Ґі́лик* (Желеховський 1, 168). — Subst. *снігу́р*.

From Po. *gil* 'ts', see гиль.

ґільдія 'guild', ModUk. BRu. *гі́льдыя*, Ru. *ги́льдия* (since 1719), Po. *gielda*, etc. — Deriv. *ґільдеї́зм, ґільді́йний, ґільді́йський*. — Subst. *грома́дський обі́д у да́вніх герма́нців; на́зва спіло́к та корпора́цій у сере́дні віки́; промисло́ва купе́цька або́ реміснича спі́лка; на́зва розря́дів купе́цького ста́ну в передреволюці́йній Росі́ї; опла́та за пра́во торгува́ти*, Бойків 121.

From ModHG. *Gilde* 'ts', the ultimate source being Du. *gild*, which is related to ONor. *gjald* 'payment', Орел 1, 229, Berneker 1, 300, АкСл. 3, 100, 100, Kluge 119, Klein 1, 686.

ґільйоти́на, SovUk. гільйоти́на 'guillotine', ModUk.; BRu. *гіляці́на*, Ru. *гильоти́на* (since 1803), Po. *gilotyna*, etc. — Deriv. *ґільйоти́нка, ґільйо́тино́ваний, [з]ґільйотинува́ти*. — Subst. *маши́на стина́ти го́лови, ви́найдена підча́с вели́кої францу́зької револю́ції (1792) д-ром Ґільйоти́ном*, Бойків 121.

From Fr. *guillotine* 'ts', Орел 1, 229, АкСл. 3, 100, Klein 1, 686, a. o.

ґільо́н dial. 'gander' (Надсяння), first recorded in the XX c. (Пшеп'юрська 73). — Subst. *рід гусе́й, гуса́к*.

Origin obscure.

ґі́мза Wd. 'capricious child, whiner, weeper' (Романів), first recorded in the XX c. (Горбач 7, 41)). — Deriv. *ґі́мзало, ґі́мзати*. — Subst. *плакси́й*.

Origin obscure; see ґірзá.

ґімна́зія, ґімна́ст[ика[Wd. see гімна́зія, гімна́ст[ика].

ґімнастьо́рка, ґімнасцьо́рка dial. 'field shirt' (Львівщина), first recorded in the XX c. (Горбач 1, 41). — Subst. *рід толсто́вки, косоворо́тки, мо́дної в 1920-их рр.,* Горбач, l. c.

From Ru. *гимнастёрка* 'ts', see also гімна́ст.

ґімо́ри Npl. dial. 'cunning, cleverness', first recorded in the XX c. (Верхратський ЗНТШ. 12, 14). — Deriv. *ґімо́рник 'хитре́ць'.* — Subst. *хи́трощі.*

From Hb. *Gemara* 'part of Talmud (commentary on the Mishnah)', the ultimate source being Aram. *gemár* 'the finished, completed; he learned (completely)', Верхратський, l. c., Klein 1, 646.

ґінґельма́йстир Wd. 'shoemaker' (Львів), first recorded in the XX c. (Рудницький 3, 126). — Subst. *шве́ць.*

From ModHG. *Gängelmeister* 'person teaching a child to walk', with a specialized meaning: → 'shoemaker'.

ґінґери́ця dial. for тенґери́ця, q. v.

ґінґіві́т 'gingivitis', ModUk.; Ru. *гингиви́т.* — Subst. *запа́лення ясе́н, ча́сте при ско́рбуті,* Бойків 121.

From Lat. *gingīva* 'gum', Klein 1, 657, a. o.

ґіндзьо́ритисі Wd. 'to carry oneself haughtily, to behave arrogantly' (Романів), first recorded in the XX c. (Горбач 7, 41). — Subst. *де́рти но́са, нести́ себе́ з висо́ка.*

A dial. deriv. from *дзі́ндзівер* 'bold person', the ultimate source being Tk.-Osm. *cegâver* 'warrior', Горбач, l. c.

ґінеке́й Wd. see гінеке́й.

ґіне́я 'guinea', ModUk.; BRu. *гіне́я,* Ru. *гине́я* (since 1803), etc. — Subst. *англі́йська золота́ моне́та (= 21 шилі́нґові),* Бойків 121.

From E. *guinea* 'ts', Орел 1, 230, Klein 1, 686, a. o.

ґі́ни 'winding tackle, purchase', ModUk.; Ru. *ги́ни.* — Subst. *товсті́ палі́ з бльо́ками на кораблях підійма́ти й спуска́ти вели́кі тягарі́,* Бойків 121; *карпульці́: шту́ка, яка́ побі́льшує застосо́вану си́лу, як от мотузки́ з жабка́ми,* Степанковський 158.

From Du. *gijn (jijn)* 'ts', Meulen 68, 257.

ґіньо́ль 'Punch and Judy show, puppet show', ModUk. — Subst. *популя́рний (головни́й) персона́ж францу́зького теа́тру „Ґіньо́ль", започатко́ваного в Ліо́ні у XVIII ст.,* Орел 1, 230.

From Fr. *guighol* 'ts'.

ґіпс Wd. see гіпс; yet: **ґіпсо́виця** Wd. 'Gypsophila muralis: gypsophyle', first recorded in the XIX c. (Желехоський, 169). — Subst. *лиси́ця, лищи́ця, ми́шиця, перекоті́поле, ми́шині о́чі, пти́че зі́лля, соба́че ми́ло,* Makowiecki 173.

Derived from Wd. *ґінс,* see гіпс.

ґіпю́ра, SovUk. гіпю́р 'guipure', ModUk.; BRu. *гіпю́р,* Ru. *гипю́р* (since 1863), Po. *gipiura,* etc. — Subst. *мере́живо (з шо́вку),* Орел 1, 230.

From Fr. *guipure* 'ts' Орел, l. c., АкСл. 3, 109.

ґір see ґер.

ґірґі see ґорґо́ші.

ґірґі́на dial. see жоржи́на.

ґір[ґ]о́нія dial. for *ґеорґі́нія,* see жоржи́на.

ґіре́ґа see ґере́ґа.

ґірза́ dial. 'capricious child' (Житомирщина), first recorded in the XX c. (Лисенко Слл. 18). — Subst. *вередли́ва дити́на;* syn. *п'є́ста,* Лисенко, l. c.

Origin obscure; see ґі́мза.

ґрі́зда SoCp. 'bunch, cluster', first recorded in the XX c. (Гнатюк ЕЗб. 30, 338). — Subst. *гро́[з]но.*

From Hg. *gerezd* 'notch'.

ґі́рка dial. 'Triticum durum Desf.: summer (bearded) wheat' (Кам'янець Подільський), first recorded in the XX c. (Makowiecki 380). — Syn. *арнау́тка.*

Origin uncertain; the word seems to be related to *ґір,* see ґер.

ґірля́нда, SovUk. гірля́нда 'garland', ModUk.; BRu. *гірля́нда,* Ru. *гирля́нда* (since 1780), Po. *girlanda,* etc. — Subst. *віно́к, пле́теник з квіто́к та ли́стя; малю́нок, оздо́ба на подо́бу вінка́ замкну́того або́ розпу́щеного,* Бойків 121.

From ModHG. *Girlande* or Fr. *guirlande (< It. ghirlanda)* 'ts', Орел 1, 230, АкСл. 3, 109.

ґірт[а] Wd. 'rod' (Lk.), first recorded in the XIX c. (Верхратський ЗНТШ. 3, 192). — Subst. *пати́к для підде́ржування лі́торок в драбиня́стім во́зі.*

From ModHG. *Gerte* 'ts', Верхратський, l. c.

ґі́ста 'chalk', ModUk. — Subst. *кре́йда з ка́м'яного ву́гілля,* Бойків 121.

From ModHG. *Gischt* 'foam, froth' with a specialized meaning.

ґіт Wd. 'well, good', first ocurrence: 1887 (Франко 14, 59). — Subst. *до́бре,* Франко, l. c.

From Yi. *git* 'ts', the ultimate source being ModHG. *gut.*

ґіта́на 'gypsy', ModUk.; Ru. *гита́н* (since 1863). — Subst. *еспа́нська ци́ганка,* Бойків 121.

From Sp. *gitano (< Egiptano)* 'ts', АкСл. 3, 111, Klein 1, 658.

ґіта́ра Wd. see гіта́ра.

ґіти́на, Npl. ґі́ти Wd. 'child', first recorded in the XX c. (Stieber 251), for ModUk. and other Sl. see дитя́, дити́на. — Subst. *дити́на.*

A dial. form of *дити́на* with change of the initial palatal *d'*- into *ǵ.*

ґі́хта 'throat (mouth) of a furnace, tunnel-hole', ModUk. — Subst. *че́люсть в гу́товій печі́, куди́ ки́дають матерія́л; кі́лькість си́паного в гу́тову піч матерія́лу,* Бойків 121.

From ModHG. *Gicht* 'ts'.

ґіцо́к, ґіцкува́ти see діцо́к, діцкува́ти.

ґічо́к Wd. for *дячо́к* (Романів, Горбач 7, 41), see дяк.

ґішифте́р Wd. for ґешефтя́р, see ґеше́фт.

ґія Wd. 'brandy', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 169). — Subst. *горі́лка.*

Of uncertain origin; perhaps it derives from Fr. *guiller* 'to ferment', cf. such words as *бордо́, коньяк,* etc.

ґія́вр Wd. see ґя́[в]ур.

ґлани́ця SoCp. see клани́ця.

ґлед AmUk. 'glad', first recorded in 1915. — Subst. *ра́дий.*

From E. *glad* 'ts', Білаш 212.

ґледи́чія 'Gleditsia; (genus of plants:) honey locust', ModUk. — Subst. *росли́на з чашоцві́тих,* Бойків 121; *де́рево з роди́ни мете́ликових (уживає́ться як живопли́т),* Орел 1, 230.

From ModHG. *Gleditsch* — the name of G. botanist, Klein 1, 661.

ґлейт, глейт '(letter of) safe-conduct', MUk. глейтъ (1452 Шелудько 1, 29), кглейтовъ Gpl. (1456, 1522), клейту Gsg. (1537), кглейтомъ Isg. (1583), кглетъ (1637), ґлейту Gsg. (XVII c.), ґлейтомъ Isg. (XVIII c.); Po. *glejt.* — Deriv. *ґлейтувáти;* MUk. глейтовати (1452), кглейтовный (1540), кглейтуємъ (1540). — Subst. *свідóцтво на вíльний переїзд абó пóбут; лист безпéчности,* Тимченко 644.

From MHG. *geleite* 'ts', Тимченко 643, РССтоцький 4, 154; according to Шелудько, l. c., via Po. *glejt* which remains to be proved (wanting in Richhardt 51, 117).

ґлéйт[а] see глейт 2.

ґлемéй Wd. 'precipice', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 169). — Subst. *дéбрі.*

From Rm. *glămîie* 'ts', Janów 17, Vincenz 5, Cioranescu 371.

ґлéчер, SovUk. глéтчер 'glacier', ModUk.; BRu. *глéтчар,* Ru. *глéтчер* (since 1892), etc. — Subst. *льодовúк, що лежúть на верховúнах гір і повóлі спускáється в долúну,* Бойків 121.

From ModHG. *Gletscher* 'ts', the ultimate source being Lat. **glaciārium* 'ts', Орел 1, 230, Vasmer[2] 1, 412, Kluge-Götze 209.

ґлеґ Wd. see ґляґ.

ґлиянка SoCp. 'clay', first recorded in the XX c. (Дзендзелівський StSl. 10, 38). — Syn. *глеювáта землá.*

Deriv. from *глей,* q. v., with a secondarily developed initial *ґ-.*

ґлі (< *ґле) dial. for ґля, see для.

ґлід 1. dial. for глід, see глiг.

ґлід 2. Wd. also ґліт (Пшеп'юрська 73) 'row', first recorded in the XX c. (Кузеля 83). — Subst. *ряд.*

From ModHG. *Glied* 'ts'.

ґлімер 'mica', ModUk. — Subst. *мінерáл лосняк,* Бойків 121.

From ModHG. *Glimmer* 'ts'.

ґлінтвáйн, SovUk. глінтвéйн 'mulled wine'; Ru. *глинтвéйн* (since 1803). — Subst. *гарáче винó з цýкром та прáнощами,* Бойків 121.

From Ru. *глинтвéйн* (in 1803: *глейтвейн*), the ultimate source being ModHG. *Glühwein* 'ts', АкСл. 3, 135.

ґлісáда 'glissade', ModUk.; Ru. *глиссáд* — Subst. *лéгкий скік; хúбний крок,* Бойків 121.

From Fr. *glissade* 'ts' АкСл. 3, 136, Klein 1, 662.

ґлісáндо 'glissando', ModUk.; BRu. *глісáндо,* Ru. *глиссáндо* (since 1934). — Subst. *пересувáння пáльця по струні музúчного інструмéнта без відриву; перéбіг пáльцем по клявíшах,* Орел 1, 230.

From It. *glissando* 'sliding', Орел, l. c.; АкСл. 3, 136, a. o.

ґлісéр SovUk. глісéр 'slider, hydroplane boat', ModUk.; Ru. *глúссер, глиссёр* (since 1934). — Subst. *бистроплáвний чóвен, що кóвзає по повéрхні водú,* Орел 1, 230.

From Fr. *glisseur* 'ts', Орел, l. c. АкСл. 3, 136.

ґліт Wd. see ґлід 2.

ґліювáти 'to make red-hot and anneal thereafter', ModUk. — Subst. *розжáрювати металéві вúроби, а пóтім повóлі їх охолóджувати для зм'якшення,* Бойків 121.

From ModHG. *glühen* 'ts'.

ґлóб'є dial. '(small) piece of cheese', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 169). — Subst. *малúй кусóк сúра.*

Of uncertain origin; perhaps it comes from ModHG. *Klobe* 'piece, log (of wood)'.

ґло́вень, гло́вень Wd. 'door-lintel, -head', first recorded in the XX c. (Грінченко 1, 349). — Subst. *ве́рхній одвірок.*
From Po. *głowień* 'ts' (: *głowa* 'head'), Richhardt 117, Горбач 10, 18.

ґло́та Wd. 'multitude, crowd', (Hc.), first recorded in the XX c. (Janów 7). — Subst. *товпа́ (напр. діте́й).*
From Rm. *gloată* 'ts', Janów, l. c., Vincenz 1, Cioranescu 372.

ґлу́зи, ґлузува́ти see глуз.

ґлю́здати Wd. 'to mock, make fun', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 169). — Deriv. *уґлю́здатися* '*осміши́тися*'. — Subst. *глуми́тися, насміха́тися.*
A dial. deformation of *глузува́ти,* see глуз.

ґлюко́за, SovUk. глюко́за 'glucose', ModUk. BRu., Ru. *глюко́за* (since 1875). — Subst. *виногра́дний со́лод.*
From Fr. *glucose* 'ts', the ultimate source being Gk. *gleũkos* 'must, sweet wine', Klein 1, 664.

ґлюти́на 'glutin', ModUk. — Subst. *клей з твари́нних хрящі́в, сухожи́лля, шкі́ри то́що; чи́ста безба́рвна ґлюти́на зве́ться желяти́на,* Бойків 121.
From Lat. *glūten,* Gsg. *glūtinis* 'glue'.

ґлюч Wd. 'bullhead, miller's thumb', first recorded in 1869 (Верхратський 3 : 2, 19). — Subst. *голова́ч, бабе́ць.*
A Wd. form of *ключ,* q. v., with specialized (ichtiological) meaning.

ґля dial. for для.

ґлябе́ля 'glabella; the space between the eyebrows', ModUk. — Subst. *міжбрі́в'я,* Орел 1, 230.

From Lat. *glabella* 'without hair, smooth', Орел, l. c., Klein 1, 658, a. o.

ґлявбери́т 'glauberite', ModUk. — Subst. *мінера́л, спо́лу́ка сірчанокі́слого на́трію з сірчанокі́слим ка́льцієм,* Бойків 121.

Named after the G. physician and chemist J. R. *Glauber* (1604 - 68), Бойків 122, Klein 1, 660, Вовк 8.

Ґля́вберова сіль 'Glauber's salt', ModUk.; Ru. Гла́уберова соль (since 1847). — Subst. *сірчанокі́слий на́трій,* Бойків 122.

Named after *Glauber,* see the preceding entry.

ґлявко́ма Wd. see главко́ма.

ґляґ, Wd. ґлеґ (Hc.), dial. also ґльоґ (Грінченко 1, 349) 'part of the calf's stomach for curdling milk; rennet', ModUk.; Ru. *гляк,* Cz. dial. *glága,* Po. dial. *klag.* — Deriv. *ґля́ґанка, ґля́ґанець, -ний, ґляґу́шка, ґляґа́ти,* dial. *ґлеґа́ти, ґле́джити.* — Subst. *части́на шлу́нку жу́йної твари́ни, ужи́вана для зсіда́ння молока́; моло́ко, що зсі́лося таки́м спо́собом,* Бойків 122.
From Rm. *chiag* 'ts', the ultimate source being Lat. *coagulum* 'ts', Berneker 1, 311, Vasmer² 1, 418, Brückner 232, Cioranescu 168, a. o.

ґлядія́тор, SovUk. гладіа́тор 'gladiator', ModUk.; BRu., Ru. *гладиа́тор* (since 1803), Po. *gladiator,* etc. — Deriv. *ґлядія́торський.* — Subst. *уча́сник бо́ю на видо́виськах у стародáвньому Ри́мі (здебі́льшого з рабі́в або військовополоне́них),* Орел 1, 230.
From Lat. *gladiator* 'ts', АкСл. 3, 118, Klein 1, 659, a. o.

ґлязу́ра, SovUk. глазу́ра 'enamel, varnish', ModUk.; BRu. *глазу́ра,* Ru. *глазу́рь* (since 1803), Po. glazura, etc. — Deriv. *ґлязеру́нок, ґлязо́ваний, ґлязуро́ваний, ґлязува́-*

ти, ґлязурува́ти. — Subst. *полі́ва, склі́ста поволо́ка на по́суді; блиску́ча мазь на взуття́; цукро́ва полі́ва на цуке́рничі ви́роби,* Бойків 122; syn. *ґле́йта.*

From ModHG. *Glasur* 'ts', АкСл. 3, 130.

ґля́йта 'gliding plane', ModUk. — Subst. *мінера́л, оксі́д о́лова з до́мішкою і́нших мета́лів, ужи́ваний у ганча́рстві, в медици́ні на промо́чки, то́що,* Бойків 122.

From ModHG. *Gleitfläche* 'ts'.

ґля́йха 'equalization, levelling, adjustment', ModUK. — Subst. *вирі́внювання муля́рської робо́ти на ко́жному по́версі до вклада́ння ба́лок,* Бойків 122.

From ModHG. *Gleiche* 'ts', РССтоцький 4, 234.

ґляйхшальтува́ти Wd. 'to level', first recorded in the XX c. (РССтоцький 4, 270). — Deriv. *[з]ґляйхшальтува́тися, -а́ння, ґляйхшальто́ваний.* — Subst. *ви-, з-рівнювати, нівелюва́ти.*

From ModHG. *gleichschalten* 'ts', РССтоцький, l. c.

ґля́мати 'to eat with much effort', ModUk. — Subst. *ї́сти з трудо́м.*

Origin uncertain; perhaps it is a dial. blending of *ґльо́ґати* and *га́мати.*

ґля́нда 'gland', ModUk.; BRu. *гля́нда,* Ru. *гла́нда* (since 1875), etc. — Subst. *мигдале́ва за́лоза,* Орел 1, 230.

From Fr. *glande* 'ts', the ultimate source being Lat. *glans* 'acorn', Vasmer[2] 1, 410, Klein 1, 659, a. o.

ґля́нок 'joint, link', ModUk. — Subst. *зву́жена части́на підо́шви між закаблу́ком та па́льцями,* Бойків 122.

From ModHG. *Gelenk* 'ts'.

ґлянс, ґлянц, dial. also глянс, глянц, гля́нець, ґля́нець, 'lustre, glass, sheen, brightness, lucidity', MUk. кглянсу Gsg. (XVI c.), глянцъ Nsg. (XVII c.); BRu. *гля́нец,* Ru. *гля́нец* (since 1790), Po. *glans,* etc. — Deriv. *ґлянсува́ння, ґлянсо́ваний, ґлянсува́тий, ґлянсува́ти.* — Subst. *блиск; мішани́на з кро́хмалю, бо́раксу, ара́бської ґу́ми й ґліцери́ни,* Орел 1, 230; MUk. *по́лиск; краса́; чи́стість; непока́ляність,* Тимченко 644.

From ModHG. *Glanz* 'ts', Орел 1, 230, Тимченко, l. c., АкСл. 3, 166, Vasmer[2] 1, 418, a. o.

ґлясе́ 'glacé', ModUk. — Deriv. *ґлясе́т.* — Subst. *ґлянс, блиск; тонка́ блиску́ча ткани́на (шовк),* Орел 1, 230.

From Fr. *glacé* 'ts', Орел, l. c.

ґлясі́, SovUk. гла́сис 'slope, bank', ModUk.; Ru. *гла́сис.* — Subst. *земляни́й вал перед форте́чним рово́м,* Бойків 122.

From Fr. *glacis* 'ts'.

ґляско́рд 'glass-chord', ModUk. — Subst. *(коли́сь:) фортепі́яно з скляни́ми платівка́ми за́мість струн,* Бойків 122.

From ModHG. *Glasschord* 'ts'.

ґлясо́н 'icicle', ModUk. — Subst. *архітекту́рна й скульпту́рна оздо́ба в фо́рмі буру́льки,* Бойків 122.

From Fr. *glaçon* 'block of ice, ice-floe, icicle'.

ґляспапі́р 'sandpaper', ModUk. — Subst. *папі́р лощи́ти метале́ві ви́роби,* Бойків 122.

From ModHG. *Glasspapier* 'ts', РССтоцький 4, 216.

ґляціоло́ґія 'glaciology', ModUk. — Subst. *нау́ка про льодовики́ та ро́лю ї́х як фізичногеографі́чного фа́ктора,* Орел 1, 231.

From Lat. *glaciēs* 'ice', and Gk. *lógos* 'word, science', Орел, l. c., Klein 1, 659, a. o.

ґльо! see ґльо[-ґльо]!

ґльоб, SovUk. глóбус 'ball, globe, sphere; terrestrial globe, spherical map of the world', MUk. gлiобуси Apl. (XVIII c.); BRu. *глóбус*, Ru. *глóбус* (since 1838), Po. *globus*, etc. — Deriv. *ґльобуля́рний, ґльобульóзний.* — Subst. *кýля, що дає óбраз землí*, Тимченко 644.

From Lat. *globus* 'ts', via Fr. globe (ґльоб) or ModHG. Globus (глóбус) 'ts', АкСл. 3, 138, Орел 1, 231, Klein 1, 662.

ґльобiґери́ни 'globigerina (a genus of Foraminifora)', ModUk. — Subst. *морськí черепáшки*, Бойкiв 122.

From Lat. *globus* 'a round body' and *gerere* 'to bear, carry', Klein 1, 662, a. o.

ґльобулíна, SovUk. глобулíн 'globulin', ModUk.; BRu. *глабулíн*, Ru. *глобули́н*, etc. — Subst. *бiлкови́на, що розпускáється лишé в рóзчинi сóли*, Орел 1, 231.

From Lat. *globulus* 'a little ball', coined by the Swedish chemist Jöns Jakob Berzelius (1779 - 1848), Орел, l. c., Klein 1, 662, Вовк 8.

ґльобулíт 'globulite', ModUk. — Subst. *комáха з вiддiлу жукiв з потóвщеними на кiнцi шпилькувáтими мацкáми*, Бойкiв 122.

From Lat. *globulus* 'a little ball', Klein 1, 662, a. o.

ґльоґ 1. dial. for ґляґ.

ґльоґ 2. Wd. 'draught, gulp, swallow', ModUk. — **Deriv.** *ґльóґати* (Житомирщина, Паламарчук ЛБюлетень 6, 25). — Subst. *ковтóк.*

A Wd. deformation of *глот*, q. v.

ґльо[-ґльо]! Wd. interj. 'gulp!' (Стрий), first recorded in the XX c. (JBR.).

An imitative interj., like *ґел!*

ґльокс 'Glaux (a genus of plants of the primrose family)', ModUk.; Ru. *глокси́ния* (since 1838). — Subst. *росли́на з роди́ни первоцвíтiв; ростé по солончакáх та морськи́х узберéжжях*, Бойкiв 122.

From Lat. *glaux*, the ultimate source being Gk. glaũx 'milk vetch', Klein 1, 660.

ґльон, глiнь Wd. 'Alga DC.: alga; mud' (Lk.), first recorded in the XX c. (Makowiecki 19); Ru. dial. *глень*, Sln. *glên*, Cz. *hlen*, Po. *glon*. — Subst. *водорiсть; нáмул, болóто.*

From Po. *glon* 'ts' (< * *glênъ* < ***gloinos* 'slime'), Горбач 10, 35, Sławski 1, 285 - 286.

ґльонди́ти, ґльонти́ти Wd. 'to ladle out, sup, sip', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 169). — Subst. *хлебтáти.*

Origin obscure; nasal *-ǫ-* points to a Po. source: (perhaps) *ględzić* 'to talk'; with a secondary meaning 'to ladle out'.

ґльорифiкáцiя 'glorification', ModUk. — Deriv. *ґльорифiкувáти, -áння.* — Subst. *звеличáння, слáвлення, вихваля́ння*, Орел 1, 231.

From LLat. *glōrificātiō* 'ts', Орел, l. c.

ґльорiéта 'gloriette, bower, arbor (on an elevation)' ModUk. — Subst. *вéжа, буди́нок слáви; гáрний буди́нок на висóкому мíсцi*, Бойкiв 122.

From Fr. *gloriette* 'ts'.

ґмах 'building', MUk. кгмах (1590 АЮЗР. 2 : 1, 32, 1591 АЮЗР. 1 : 6, 76), гмах (XVII c. Вишенський 256); BRu. *гмах*, Po. *gmach*. — Subst. *вели́ка будóва*, Бойкiв 122; MUk. кгмах албо дом, Шелудько 1, 29.

From MHG. *gemach* 'ts', РССтоцький 4, 151, Огiєнко РМ. 1, 114; according to Шелудько, l. c., it came via Po.

gmach, which remains to be proved (cf. no mention of it in Richhardt 50).

ґмин, ґми́на, rarely гмин, ґміна Wd. '(village) community; communal office', first recorded in the XX c. (РССтоцький Slavia 5, 38); Ru. *гми́на,* Cz. dial. *gmina,* Po. *gmin[a],* LoSo., UpSo. *gmejna.* — Deriv. *ґмінний.* — Subst. *грома́да; грома́дська конто́ра.*

From Po. *gmin[a]* 'ts' which, in turn, comes from MHG. *gmeine* 'ts', Berneker 1, 311, Преображенский 1, 130, Brückner 146, Шаровольський 1, 68, 36, Sławski 1, 298-299, РССтоцький 4, 182.

ґми́рати Wd. 'to select', first recorded in the XX c. (Львівщина, Ю. Лісовий, letter of 23. 4. 1969). — Subst. *вибира́ти.*

A variable of *ґни́рати,* q. v., with a specialized meaning.

Ґмитро́, Ґми́трик see Дмитро́.

ґнайс, SovUk. гнейс 'gneiss', ModUk.; BRu. *гнейс,* Ru. *гнейс* (since 1806), Po. *gnejs,* etc. — Deriv. *ґна́йсовий.* — Subst. *гірська́ поро́да, що склада́ється, як і ґрані́т, із ква́рцу, скалинцю́ та лосняку́, але́ ма́є лупакува́ту структу́ру,* Орел 1, 231.

From ModHG. *Gneiss* 'ts', АкСл. 3, 176, Klein 1, 665, a. o.

ґна́тки Npl. Wd. 'sledge, sleigh' (Lk.), first recorded in the XX c., Po. *gnatki.* — Subst. *ґринджо́ли, санки́ (для перево́зу дро́в).*

From Po. *gnatki* 'ts', Горбач 10, 35; the word itself is a dimin. form of *gnat* '(long) bone', Sławski 1, 300.

ґник 'neck', ModUk. — Subst. *кістка між язико́м і горля́нкою,* Бойків 122.

From ModHG. *Genick* 'nape, neck'.

ґнип, dial. also книп, гнип 'knife; shoemaker's paring knife', MUk. ґнипы Npl. (XVIII c. Шелудько 1, 29); Cz. *knejp,* Ocz. *knýp,* Slk. dial. *knajp,* Po. *gnyp,* dial. *knyp,* LoSo. *knyp.* — Deriv. *ґни́пець.* — Subst. *ніж; ше́вський но́жик.*

From MHG. **gnippe (: knîp)* 'ts', perhaps via Po. gnyp, cf. Berneker 1, 531, Шелудько 1, 29, Richhardt 51, Sławski 2, 292; yet, according to РССтоцький Wd. ґнип comes directly from ModHG. [Schuster] *Kneip;* cf. also Рудницький 3, 126, Горбач 8, 34.

ґни́пель Wd. 'shaft', carriage pole, tiller', first recorded in the XIX c. (Верхратський ЗНТШ. 3, 192). — Subst. *пати́к, що держи́ть лі́то́рки в драбиня́стім во́зі.*

According to Верхратський, l. c., it is a loanword from ModHG. *Knebel* 'cudgel, short stick'.

ґни́рати Wd. 'to grumble, cavil' (Львівщина), first recorded in the XX c. (Бандрівський ДослМат. 4, 12). — Subst. *безпере́рвно говори́ти.*

A dial. variable of *ґди́рати,* q. v.

ґнис, ґно́т argo 'young boy', first recorded in the XX c. (Горбач 8, 38). — Subst. *хлопча́к.*

From ModHG. *Knote* 'apprentice', Горбач, l. c.

ґніт, SovUk. гніт, Wd. also кніт, кнот (Стрий) 'wick', MUk. за кгноты (1616), на gноти (XVIII c.); BRu. кнот, Ru. dial. кнот, Po. knot. — Deriv. *ґно́тик, ґніти́ще, ґні́ття, ґні́товий,* Wd. *ґнота́р.* — Subst. *ни́тка в сві́чці або́ ни́тяна та́сьма в ля́мпі,* Бойків 122.

From MHG. *knote* 'ts', РССтоцький 4, 152, according to Шелудько 1, 29, followed by Vasmer² 1, 422, Richhardt 51, a. o., it came via Po. *knot,* which remains to be proved.

ґном Wd. see гном.

ґнот see ґнис.

ґну 'gnu', ModUk.; BRu. *гну*, Ru. *гну* (since 1838), etc. — Subst. *африка́нська антило́па*, Орел 1, 231.

From ModHG *gnoo*, the word by which G. traveler Georg Forster (1754 - 1794) rendered Kaffir *ngu*, Vasmer² 1, 422, Klein 1, 666.

ґо Wd. 'to, toward[s]', first recorded in the XX c. (Гнатюк ЕЗб. 4, 238). — Syn. *до*.

From PS. **kъ* 'ts', with dial. voicing of the initial *k*-, see k, ik.

ґобле́н, Wd. ґобеле́н, ґобелі́н (Кузеля 84) SovUk. гобеле́н, гобле́н, 'gobelin', ModUk.; BRu. *габеле́н*, Ru. *гобеле́н* (since 1791 Hüttl-Worth 66), Po. *gobelin*, etc. — Deriv. SovUk. *гобеле́новий*. — Subst. *дорогий ручнотка́ний ки́лим з ви́шитим о́бразом*, Кузеля 84.

From Fr. gobelin, deriv. from the name of *Gobelin*, Fr. dyer (XV c.), who established near Paris a factory of tapestry, АкСл. 3, 189, Klein 1, 666 - 667.

ґов AmUk. 'go', first recorded in 1929. — Deriv. *ґова́н, ґовге́д*. — Subst. *іти́, ї́хати*.

From E. *go* 'ts', Білаш 214.

ґова́, ґова́ня, ґо́вля, ґо́вня, ґо́вря, ґо́в'я SoCp. 'stork', first recorded in the XX c. (with map, Дзендзелівський 128). — Subst. *бузьо́к, леле́ка;* syn. *ґа́ґу́[в]*.

From Hg. *gólya* 'ts', Дзендзелівський, l. c.

ґо́вбиця SoCp. for ко́вбиця.

ґовге́д AmUk. see ґов.

ґо́вда dial. 'head' (Поділля), first recorded in the XX c. (Грінченко 1, 350). — Deriv *ґо́вдаш;* FN. *Ґо́вда*. — Subst. *голова́*.

Origin obscure, its connection with *го́вда*, q. v., though possible, cannot be substantiated with formal and semantic data.

ґо́вермент, also ґо́вернмент, ґо́бернеман, ґу́берман, ґу́бермен, ґу́бирман, AmUk. 'government', first recorded in 1907. — Subst. *уря́д*.

From E. *government* 'ts', Рудницький UO 3:1, Білаш 214, Жлуктенко 122, Роїк 75; see губе́рн[і]я.

ґо́вля, ґо́вня SoCp. see ґова́.

ґо́вря, ґо́в'я SoCp. see ґова́.

ґо́ґа 'louse' (in the children's language), first recorded in the XX c. (Горбач 8, 44, 12, 10). — Subst. *во́ша*.

A redupl. formation of the children's language like *ка́ка, ку́ка*, etc.

ґо́ґель - мо́ґель — a phon. variation of го́гель - мо́гель, q. v.

ґо́ґиром dial. see the following entry.

ґо́ґо 1. Wd. 'dandy, pop, buck', ModUk. — Deriv. Wd. *ґо́ґусь* (Стрий), *ґоґо́рний, ґо́ґиром* 'бундю́чливо' (Житомирщина, Паламарчук ЛБюлетень 6, 25). — Subst. *франт, чепуру́н, елеґа́нт*.

An abbr. of *ґоґома́н*, q. v.

ґо́ґо 2. also ґо́ґо-ґирл AmUk. 'go-go girl', first recorded in 1960'ies (JBR.). — Subst. *тане́чниця ле́гкого жа́нру*.

From AmE. *go - go [girl]* 'ts'.

ґоґо́[д]з, ґоґо́[д]за, (falsely:) ґоґо́ни (Бойків 122) 'Vaccinium vitis idaea: red myrtleberry', first recorded in the XIX c. (Желехо̂вський 1, 169), Po. dial. *gogodze* (Sławski 1, 309). — Deriv. *ґоґо́зник, ґо́дзя* (Горбач 12, 9), Wd. *ґа[р]ґа́цка, ґе[р]ґа́цка, ґеґа́дзник, ґерґе́чник, ґе-*

ґáдзи, ґіґáчи, ґіґáцки, кікáчник, клекáцка, клекóцка, (Makowiecki 312 - 313) ; FN. *Ґоґóша.* — Subst. *áгрус, вепрúна,* see s. vv.

From Rm. *cocăză* 'ts', Горбач 12, 9, Sławski, l. c. and JP. 36, 278, Cioranescu 210.

ґоґомáн Wd. 'silly person; nincompoop', ModUk. — Subst. *дýрник,* Бойків 122.

From Rm. *gogoman* 'ts', Cioranescu 374.

ґодзінкі Npl. dial. 'devotional hours' (Підляшшя), first recorded in the XX c. (cf. Горбач 10, 22), Po. *godzinki.* — Subst. *годúни молúтви.*

From Po. *godzinki* 'ts', Горбач, l. c.

ґóдзя see ґоґó[д]з[а].

ґó[д]жяло, ґóчяло SoCp. for кóчало, q. v.

ґóдло dial. for кóдло, q. v.

ґóель 'goel, next of kin; redeemer; avenger of blood', ModUk. — Subst. *(у староєврéйському законодавстві:) мéсник за смерть блúзького рóдича, що не відповідáв за це пéред закóном,* Бойків 122.

From Hb. *gō'ēl* 'ts', Klein 1, 667.

ґоз SoCp. see ґаз [3].

ґозúлля 'filings, file dust (of wood)', ModUk. — Subst. *трачúння.*

Origin obscure; perhaps it is connected with Hg. *gazul* 'good for nothing'.

ґой, SovUk. гой 'gentile', ModUk.; Po. goj. — Deriv. FN. *Ґóй.* — Subst. *так назuвáють в єврéйській мóві всіх неєврéїв,* Бойків 122.

From Yi. *goj* 'gentile' (< Hb. *goy* 'people'), Верхратський ЗНТШ. 12, 44, Klein 1, 672.

ґóйд[а] dial. for ґáйда (Гнатюк ЕЗб. 4, 238), q. v.

ґол see ґол[ь].

ґолúґо SoCp. 'spinning ring', first recorded in the XX. c. (Дзендзелівський 238). — Subst. see ґоріґля́.

A dial. b/f. of *ґолíчко,* q. v.

ґолíчко SoCp. 'spinning ring', first recorded in the XX c. (Дзендзелівський 238). — Subst. see ґоріґля́.

A dial. form of *колíчко* from Slk. *količko, količek,* 'ts'.

ґоліярд 'goliard', ModUk. — Subst. *мандрóвий актóр у серéдніх вікáх,* Бойків 122.

From OFr. *galiard* 'ts', Klein 1, 668.

ґóлка 'awnless wheat', dial. for гóлька see гол, гóлий.

ґолф see ґол[ь]ф.

ґоль! Wd. interj. 'gulp' (Львів, Стрий), first recorded in the XX c. (JBR.). — Deriv. *ґóлькати, ґóлькнути,* (argot:) *ґóльнути* (Горбач 8, 40), *ґоль-ґоль!* (Житомирщина, Паламарчук ЛБюлетень 6, 25). — Subst. *вúгук, якúм передаєтьcя звучáння рідинú, якý ковтáє людúна,* Паламарчук, l. c.

An o/p. interj. connected with such interj. as *ґел!,* cf. РССтоцький 3, 153.

ґол[ь], SovUk. гол 'goal; (students' argot:) failure (mark)' (Горбач 8, 36), ModUk.; BRu., Ru. *гол,* Po. *gol,* etc. — Deriv. *ґóлкіпер.* — Subst. *„ворóта", частúна пóля, кудú заганяєтьcя м'яч в футбóльній і гокéйній грах; кінéць гри, колú м'ячá зáгнано в ворóта,* Бойків 122; *незадовільна óцінка (в шкóлі),* Горбач, l. c.

From E. *goal* 'ts', Горбач, l. c.; according to РССтоцький 4, 250, the word came via ModHG. *Goal* 'ts'.

ґольд dial. 'golden', first recorded in the XX c. (Гнатюк ЕЗб. 4, 238). — Subst. *золотий,* Гнатюк, l. c.

From ModHG. *Gold* 'gold'.

ґольóпа dial. 'thigh; femur', first recorded in the XX c. (Житомирщина, Паламарчук, ЛБюлетень 6, 25). — Subst. *стегнó,* Паламарчук, l. c.

The word seems to be connected with *гол, гóлий,* with initial *ґ-* under Po. or Ru. influence.

ґол[ь]ф 'gulf; golf', ModUk.; BRu., Ru. *гольф,* Po. *golf,* etc. — Subst. *(мексикáнська) затóка; спортóва гра.*

From E. *gulf, golf* respectively.

ґóльфа see бóльфа.

Ґóльфштром, SovUk. Гольф-стрíм, -стрéм, -штрéм (Льохін 161) 'Gulf-stream', ModUk.; BRu. *Гальфстрым,* Ru. *Гольф-стрим, -штрéм,* Po. *golfstrom,* or *Golfsztrom* (Szober 172), etc. — Subst. *„Пáзушна, Голхóвна течія, течія Ґолх"*, Степанковський 92.

Ґóльфштром from ModHG. *Golf-strom* 'ts'; Гольф-стрíм from E. *Gulf-stream* via Ru. *Гольфстрим;* other forms *Гольф-стрéм, -штрéм* being a blending of both G. and E. names.

ґóмб[а] SoCp. 'button', MUk. гомбы Apl. (1750 Дежэ StSl. 7, 163). — Deriv. *ґóмбош[ка], ґóмбиця, ґóмбичка* (Гнатюк ЕЗб. 4, 238; 30, 338), *ґóмби, ґóмбиці* 'ґудзи волóсся' (Bk., Кміт 55). — Subst. *ґýдзик.*

From Hg. *gomb* 'ts', Гнатюк ЕЗб. 30, 338, Дежэ, l. c.

ґóмбо AmUk. 'gumbo', first recorded in **1935.** — Subst. *тяжкá родовита земля півдéнної Манітóби.*

From E. *gumbo* 'ts', Білаш 216.

ґонґ 'gong', ModUk.; BRu. *гонг,* Ru. *гонг,* etc. — Subst. *брóнзовий музичний інструмéнт в індýсів і китáйців (мáє фóрму тарíлки; по ній б'ють дерев'яним калáталом)*, Орел 1, 231.

From E. *gong* 'ts', the ultimate source being Malayan *gong* 'ts', Орел 1, 231, АкСл. 3, 253, Klein 1, 668.

ґóнґати Wd. 'to complain, lament', (Стрий), first recorded in the XX c. (JBR.); Po. *gągać, gęgać* 'to snuffle'. — Subst. *нарікáти, жáлкувати.*

From Po. *gągać* with secondary specialized meaning: ('to snuffle' →) 'to complain' → 'to lament'.

ґонґорúзм 'Gongorism, unintelligible (far-fetched) poetry or prose', ModUk. — Subst. *тéмний, заплýтаний стиль (від еспáнського поéта XVI ст. Ґонґóра)* Бойків 123.

From *Góngora y Argote,* Sp. poet (1561-1627), Klein 1, 668, a. o.

ґондá, кондá SoCp. 'boar', first recorded in the XX c. (with map Дзендзелівський 88). — Subst. *кнур.*

From Hg. *konda* 'herd of hogs' with a specialized meaning.

ґондзóля, ґóндзоль 'rattle', ModUk. — Deriv. *ґондзоляк[а], -ячка.* — Subst. *брязкальце.*

On account of its nasal the word is to be derived from Po. *gąść* — *gędzić* 'to play (an instrument)', cf. Uk. *густи, гудíти.* q. v.; yet, it is also possible to connect it with Hg. *kondul* 'to sound'.

ґóндо, гóно 'excrement (in the children's language)', first recorded in the XX c. (Горбач 12, 9). — Subst. *кал.*

The word seems to be an euphem. deformation of *гівнó, гімнó,* q. v.

ґондо́ля, also ґо́ндоля, SovUk. гондо́ла 'gondola', ModUk.; BRu. *гондо́ла*, Ru. *гондо́ла* (since Peter I), Po. *gondola*, etc. — Deriv. *ґондолье́р, ґондолье́ра*. — Subst. *вене́цький чо́вен; кіш, причі́плюваний до пові́тряної ку́лі; (ґондо́лі:) санки́ витя́гувати кри́гу з води́*, Бойків 123.

From It. *gondola* 'ts', Орел 1, 231, АкСл. 3, 253 - 254, Vasmer [2] 1, 436.

ґо́нскі dial. 'mushroom' (Зах. Полісся), first recorded in the XX c. (Tarnacki, cf. Горбач 10, 21); Po. *gąski*. — Subst. *лиси́чка*.

From Po. *gąski* 'ts', Горбач, l. c.

ґо́нта, (rarely:) **ґонт** 'shingle', MUk. кгонты Npl. (1577), кгонтами Isg. (1577), кгонтовъ Gpl. (1591), ґонтъ Gpl. (1627 Беринда), кгонту Asg. (1699), ґо́нту Asg. (XVIII c.), ґонтою Isg. (1727), кгонтами Ipl. (XVIII c.); BRu. *го́нціна*, Ru. *гонт* (since 1731), Po. *gont*, etc. — Deriv. *ґонта́ль, ґонта́р, ґонти́на, ґо́нтя, ґонтя́ник, ґо́нтяни́ця, ґонтя́рка, ґонти́ти, ґонто́вий*, MUk. о ґонтаря́хъ (XVIII c.), кгонтовоє (1590), FN. *Ґо́нта, Го́нта, Ґо́нців;* GN. *Ґо́нтова*. — Subst. *драни́ця, ву́зенькі й тоне́нькі до́щечки, вжи́вані на покрі́влю*, Бойків 123; MUk. до́шка, до́щечка (1627 Беринда).

From Po. *gont* 'ts', of uncertain etymology, Brückner 150, АкСл. 3, 255, Sławski 1, 318.

ґо́нтер 'hunter', ModUk.; Ru. *го́нтер*. — Subst. *верхови́й півплемі́нний англі́йський кінь*, Бойків 123.

From E. *hunter* 'ts', via Ru. го́нтер.

ґончова́тий dial. for ґанчова́тий (Воля Висоцька, Колодій РМ. 5, 285), see ґандж.

ґоньть, коньть SoCp. 'tuft of hair', first recorded in the XX c. (Дзендзелівський 43). — Subst. *(жіно́ча) коса́*.

From Hg. *honty* 'ts'.

Ґора́гел FN. 'Gorahel' (Bk.-Lk.), first recorded in 1935 (Falkowski - Pasznycki 112).

From Hg. *korhely* 'careless, negligent; disorderly'.

ґора́лі, dial. for *кора́лі* (Кміт 55), see кора́ль.

ґора́льня Wd. see ґура́льня.

ґорґа́н 'crest of mountains, apex', ModUk. — Deriv. GN. *Ґорґа́ни*, Po. *Gorgany*. — Subst. *шпиль, верх гори́*, Бойків 123.

From Rm. *gorgan 'ts'*, Шаровольський 2, 58, Шелудько 2, 131; the word itself is connected with Uk. *курга́н*, q. v., Vrabie 146.

ґорґі́на dial. for *жоржи́на*, q. v.

ґо́рґія dial. for *ґеорґі́нія*, see жоржи́на.

ґорґо́ля see ґурґу́ла.

ґорґо́на 'gorgon(eion)', ModUk. — Subst. *голова́ Ґорґо́ни (одніє́ї з трьох сесте́р-боги́нь у гре́цькій мітоло́гії)*.

From Lat. *Gorgō*, the ultimate source being Gk. *Gorgō* 'one of the three sister-goddesses in Gk. mythology' *(:gorgós* 'terrible'), Klein 1, 670.

ґорґонзо́ля 'Gorgonzola (kind of It. cheese)', ModUk. — Subst. *рід італі́йського си́ра*.

From GN. *Gorgonzola* — name of a village near Milan, Klein 1, 670.

ґорґота́ти dial. 'to speak indistinctly, to mutter, mumble' (Полісся), first recorded in the XX c. (Климчук

ЛексПо. 30). — Subst. *говори́ти незрозумі́лою мо́вою.*

A dial. variable of *ґерґота́ти,* see ґер!

ґорґо́ші see ґарґо́ші.

ґо́рдень 'gant, girt line', ModUk., Ru. *го́рдень, го́рдель.* — Subst. *снасть або́ мо́туз, зачі́плений за бльок, підійма́ти невели́кі тягарі́,* Бойків 123; *ґерда́н, па́сок, по́яс,* Степанковський 88.

From Ru. *го́рдень* 'ts', the ultimate source being Du. gording 'ts', Meulen 69, 258.

ґордзо́ла, ґордзо́ля Lk. for *ґараґо́ля,* q. v.

ґо́рдон 'Gordon setter', ModUk. — Subst. *англі́йська поро́да соба́ки-се́тера,* Бойків 123.

From E. *Gordon[setter]* 'ts'.

ґоржа́ 'gorge', ModUk. — Subst. *узбо́чина, відкри́тий бік бастіо́ну; вузе́нький про́хід між го́рами,* Бойків 123.

From Fr. *gorge* 'ts'.

ґорже́тка 'boa, gorget', ModUk. — Subst. *окре́мий від жіно́чого пальта́, ху́тряний ко́мір,* Орел 1, 232.

From Fr. *gorget* 'ts'.

ґори́ля, SovUk. гори́ла, Wd. ґо́риль 'gorilla', ModUk.; BRu. *гарыла,* Ru. *гори́лла* (since 1863), Po. *goryl,* etc. — Subst. *найбі́льша людоподі́бна ма́впа, до двох ме́трів завви́шки, що живе́ в ліса́х за́хідної А́фрики, здебі́льшого на дере́вах,* Бойків 123.

From ModHG. *Gorilla* 'ts', perhaps via Ru. *(гори́ла),* or Po. *(ґо́риль)* mediation.

ґоріґля́, ґоро́но SoCp. 'spinning ring', first recorded in the XX c. (Дзендзелівський 238). — Subst. *ко́чало,* syn. *ґолі́ґо, ці́ґа, karі́чка,* Дзендзелівський, l. c.

From Hg. *gyürü* 'ring'.

Ґоро́нда SoCp. GN. 'Gorond[a] (Дэже Очерки 62). — Deriv. *ґоронде́йка 'рід фасо́лі'.* (Makowiecki 263).

From Hg. *Gorond,* based on *göröndü* 'shaft of a millwheel'.

ґоро́но SoCp. see ґоріґля́.

ґо́рот SoCp. for *грот* (Дзендзелівський 247), see s. v.

ґорсе́т, AmUk. **ґо́рсик** 'corset', first recorded in 1915. — Subst. *корсе́т.*

From E. *corset* 'ts', Білаш 217.

ґорто́хля Lk. for карто́пля, q. v.

ґоспо́дар Wd. for госпо́дар, q. v.

ґот, SovUk. гот 'Goth', MUk. готты Npl. (XVIII c. Ист. Русов 1, 3), OES. г[ъ]тинъ (XIII—XIV c. Vasmer² 1, 448), г[ъ]ты (1189 ibid.), готские красные дѣвицѣ (Сл. плк. Ir.); BRu., Ru. *гот,* Po. *got,* etc. — Deriv. *ґо́тика, ґо́тський, ґоти́чний, -ність, ґоти́цький, -кість;* here perhaps *ґо́тур,* q. v. — Subst. *одне́ з стародá́вніх герма́нських племе́н,* Орел 1, 232.

From LLat. *gotthus* 'ts', the ultimate source being Goth. **Gutos,* cf. *Gut-piuda* 'Gothic people', Skeat 246, Klein 1, 670, Соболевский РФВ. 64, 172, Vasmer, l. c., Staszewski 98, a. o.

ґо́тиш dial. see ґо́тур.

ґо́тка Wd. 'mountain-hen', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 169). — Subst. *тетеру́чка.*

From Rm. *gotcă* 'ts', Шаровольський 2, 61, Janów 17, Vincenz 7, Cioranescu 375.

ґото́во SoCp. 'almost', first recorded in the XX c. (Гнатюк ЕЗб. 30, 338). — Subst. *гото́во, ма́йже.*

From SC. *gòtovo* 'ts', see гото́в[ий].

ґо́тур Wd., (rarely:) го́тур, ґо́тиш 'mountain [wood-] cock', ModUk. — Subst. *глуха́р, лісови́й пі́вень, тетеря,* Франко 4, 528.

Etymology uncertain; the word seems to be based on *ґо́тка* with suffixes *-ур, -иш;* yet, it can be also a deriv. of *ґот,* q. v.

ґо́фер AmUk. 'gopher', first recorded in 1935. — Deriv. *ґо́фрик.* — Subst. *су́слик.*

From E. *gopher* 'ts', Білаш 217.

ґофре́, Wd. ґуфр 'gauffer, goffer', ModUk. — Deriv. *ґофрува́ти, -а́ння,* Wd. *[з]ґуфрува́ти, ґуфро́ваний.* — Subst. *дрібні́ складки́ на мате́рії; зави́тки у ко́сах,* Бойків 123.

From Fr. *gouffre* 'ts'.

ґо́хнути dial. 'to bark', first recorded in the XX c. (Грінченко 1, 350). — Subst. *га́вкнути.*

The word seems to be of o/p origin, cf. ках!

ґоц Bk. for *коц* (Кміт 55), see s. v.

ґо́цька Wd. 'amen, catkin', first recorded in the XX c. (Makowiecki 322). — Subst. *ба́зька, бúрка, ко́тик.*

From *ко́тська (:ко́тик),* see кіт.

ґо́чяло SoCp. for ко́чало, q. v.

ґо́я SoCp. see ґова́.

ґра́ба (argot) 'hand', first recorded in the XX c. (Горбач 6, 18). — Deriv. *ґраблі́ 'па́льці'.* — Subst. *рука́.*

From Po. *grabie* 'forks'; see also гра́бити.

ґра́бил AmUk. 'gravel', first recorded in 1965. — Subst. *то́вчене камі́ння, шу́тер.*

From E. *gravel* 'ts', Роїк 73.

ґра́бити Wd. for *гра́бити,* q. v.; according to Горбач 10, 15, initial *ґ- < г-* has an "expressive" motivation.

ґрабли́ця, ґрапли́ця, SoCp. 'curry comb', first recorded in the XX c. (Дзендзелівський 233). — Subst. *гребло́, гребли́ця.*

A dial. form of *гребли́ця,* apparently influenced by Rm. *grăbiță* 'ts'.

ґра́бштíхель 'graving-tool, graver', ModUk.; Ru. *грабшти́хель.* — Subst. *різьбúло,* Бойків 123.

From ModHG. Grabstichel 'ts'.

ґра́ве 'slowly (in music)', ModUk.; Ru *гра́ве* (since 1803). — Subst. *пові́льно.*

From It. *grave* 'ts', АкСл. 3, 351.

ґраве́р, SovUk. граве́р 'engraver', ModUk.; BRu. Ru. *гравёр,* etc. — Deriv. *ґраве́рство, ґравірува́льник, ґравірува́ння, ґравірува́ти, ґравіро́ваний, ґравірува́льний, ґраве́рна* (робітня́, etc.). — Subst. *ритівни́к, різьба́р, що вирі́зує мисте́цькі зобра́ження на де́реві, мета́лах, ка́мені й і́нших матерія́лах,* Орел 1, 232.

From Fr. *graveur* 'ts', Орел 1, 232, Vasmer[2] 1, 450.

ґравіля́т, гравила́т, градзила́т 'Geum urbanum L.: avens', ModUk.; Ru. *гравила́т* (since 1780). — Subst. *росли́на-гребі́нник, виви́шник,* Бойків 123.

From Ru. *гравила́т* 'ts', borrowed from It. *gariofilata* (< Lat. *caryophyllata : caryophyllum*), the ultimate source

being Gk. *karyófyllon* 'nut-leaf', cf. Berneker 1, 488, Vasmer[2] 1, 450, a. o.

ґравіме́трія 'gravimetry', ModUk.; Ru. *гравиме́трия* (since 1863). — Deriv. *ґравіме́тр, ґравіметри́чний.* — Subst. *ві́дділ геоде́зії, що вивча́є си́лу тяжі́ння в рі́зних місця́х зе́много пове́рхні,* Орел 1, 232.

From Lat. *gravis* 'heavy' and Gk. *métros* 'measure', Орел, l. c.

ґравіта́ція, SovUk. гравіта́ція 'gravitation', ModUk.; BRu. *гравіта́цыя,* Ru. *гравита́ция,* Po. *grawitacja,* etc. — Deriv. *ґравітува́ти, ґравітаці́йний.* — Subst. *тяжі́ння,* Бойків 123.

From LLat. *gravitatiō* 'ts', — a term coined by Isaac Newton (1642-1727), Акуленко 143, Орел 1, 232, Klein 1, 677.

ґра́вс 'grouse', ModUk. — Subst. *відмі́на бі́лої курі́нки, во́диться ті́льки в А́нглії,* Бойків 123.

From E. *grouse* 'ts'.

ґравю́ра, SovUk. гравю́ра 'engraving, etching, print', ModUk.; BRu. *гравю́ра,* Ru. *гравю́ра,* Po. *grawiura,* etc. — Deriv. *ґравю́рний.* — Subst. *ритови́на, мисте́цький твір різьба́рства; ві́дтиск із малю́нка, ви́різаного на мета́лі, ка́мені, де́реві; платі́вка, на які́й ви́різано або́ ви́щавлено зобра́ження для ви́готовлення ві́дтиску,* Орел 1, 232.

From Fr. *gravure* 'ts', Орел, l. c.

ґра́ґар dial. for *дра́ґар,* q. v.

ґрада́ція 'gradation', ModUk.; BRu. *градацыя,* Ru. *града́ция,* etc. — Subst. *ступенюва́ння, ступне́вість перехо́ду від ни́жчого до ви́щого сту́пня,* Орел 1, 232.

From Lat. *gradatiō* 'ts', Орел, l. c., Klein 1, 672, a. o.

ґраді́єнт 'gradient', ModUk.; BRu. *градые́нт,* Ru. *градие́нт,* etc. — Subst. *рі́зни́ця в барометри́чних та термометри́чних по́казах у рі́зних місця́х,* Бойків 123.

From Lat. *gradiens, -ntis* 'walking, going', Орел 1, 232, Klein 1, 672, a. o.

ґраді́на dial. 'garden' (Добруджа), first recorded in the XX c. (Горбач 11, 6). — Subst. *[о]горо́д.*

From Rm. *grădină* 'ts', the ultimate source being Bu. *гради́на,* Горбач, l. c., Cioranescu 376.

ґра́дус, SovUk. гра́дус 'grade, degree' MUk. ґра́дусы Npl. (XVII c.); BRu., Ru. *гра́дус,* Po. *gradus,* etc. — Subst. *сту́пінь на схо́дах,* Тимченко 646; *сту́пінь; одини́ця ви́міру кутів та дуг, що дорі́внює дев'ятдеся́тій ча́стці про́стого кута́ або́ 1/360 ча́стці ко́ла; одини́ця ви́міру температу́ри, густоти́ те́чив; одини́ця мі́цности алькоголь́них напо́їв,* Орел 1, 233.

From Lat. *gradus* 'step', Орел, l. c., Vasmer[2] 1, 451, Klein 1, 672, a. o.

ґра́дшток 'graduator', ModUk. — Subst. *старови́нний при́лад вимі́рювати висоти́ світи́л,* Орел 1, 233.

From ModHG. *Gradstock* 'ts'.

ґра́жда Wd. 'fence, enclosure, shed, shelter' (Hc.), first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 169). — Subst. *загоро́да, клі́тка; ста́йня.*

From Rm. *grajd* 'ts', Janów 17, Vincenz 12, Cioranescu 376.

ґрайбрино́вий 'grass-green', MUk. кграйбринова, кгрубриновый (XVII c. Шелудько 1, 29). — Subst. *зеле́ний як трава́.*

According to Шелудько, l. c., the word comes from Po. *grobgryn,* the ultimate source being MHG. *grobgrün* 'ts';

yet, РССтоцький 4, 155, derives it from MHG. *grasgrüene* 'grass-green'.

ґрайзлéрня Wd. 'grocery-store', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 169). — Deriv. *ґрайзлéрник* — Subst. *крамнúця з дрібнúм прóдажем харчовúх товá-рів*, Франко 6, 496.

From ModHG. *Greislerei* 'ts', Шелудько 1, 29, РССтоць-кий 4, 230.

ґрáйфер Wd. 'gripper', first recorded in the XX c. (РССтоцький 4, 226). — Subst. *лéщата (в друкáрській машúні)*.

From ModHG. *Greifer* 'ts', РССтоцький, l. c.

ґрáйфнути Wd. 'to copy; to steal', first recorded in the XX c. (РССтоцький 4, 222). — Subst. *віdписáти; вкрá-сти.*

From ModHG. *greifen* 'to seize, catch', РССтоцький, l. c., Горбач 8, 42.

ґрáйцар dial. see ґрéйцар.

ґрáлі 'pitchfork; (argot:) fingers', ModUk. — Subst. *(залізні) вúла*, Жилко 238; *(арґо:) пáльці*, Горбач 8, 47.

Origin obscure; perhaps it is connected with *грáблі*, Po. *grable*, Berneker 1, 345.

ґраль 'Grail; cup or chalice', ModUk. — Subst. *чáша, що в неї Йосип Ариматíйський зібрáв Христóву кров*, Орел 1, 233.

From OFr. *graal* (< Lat. *gradāle* 'platter'), Орел, l. c., Klein 1, 673.

ґрам Wd. see грам.

ґрам[о]- see грам[о]-.

ґраматúчний dial. 'sad' (Київщина), first recorded in the XX c. (Кримський ИзвОРЯС. 11 : 3, 380). — Subst. *жаліслúвий.*

A dial. deformation of *драматúчний*, see дрáма.

ґрамóлитися Wd. 'to climb; come' (Стрий), first re-corded in the XX c. (JBR.), Po. *gramolić się*. — Subst. *порушáтися з трудóм (вгóру).*

From Po. *gramolić się* 'ts', of uncertain etymology, cf. Sławski 1, 338.

ґрамузля́ти dial. 'scribble, scrawl', first recorded in the XX c. (Грінченко 1, 350). — Subst. *писáти закарлюч-ками.*

Origin obscure.

ґранáт 'garnet; dark-blue colour', ModUk.; BRu., Ru. *гранáт*, Po. *granat*, etc. — Deriv. *ґранáтовий*. — Subst. *кáмінь з алюмíнію, маґнéзії, ваннá, залíза, берúлію, тóщо; темносúня фáрба; плід ґранáтного дéрева*, Орел 1, 233.

From Lat. (pōmum) *grānātum* 'pomegranate', Орел, l. c., Klein 1, 641, Вовк 8.

ґранáта, SovUk. гранáта 'grenade, shell' MUk. кгра-натами Ipl. (1659), ґранати (1695), чрезъ ґранату (XVIII c.); BRu.; Ru. *гранáта*, Po. *granat*, etc. — Deriv. *ґрана-томéт*, Wd. *ґранатúр*. — Subst. *бóмба для кúдання ру-кóю; артилерíйський гармáтень, що діє сúлою гáзів абó скалкáми*, Орел 1, 233; *знаря́ддя начúнене пóрохом, що ним стріля́ють з гармáт*, Тимченко 646 - 647; *(арґо:) грýша, я́блучко, шáрик, гостúнчик*, Горбач 6, 15.

From ModHG. *Granate* 'ts', Орел, l. c., Vasmer[2] 1, 452.

ґранґáрда 'outpost picket', ModUk. — Subst. *сúльна військóва чáта, вúставлена в стратегíчних пýнктах,* Бойків 123.

From Fr. *grand'garde* 'ts'.

ґрáнґи Npl. Wd. 'canine teeth of the stag', first recorded in the XX c. (РССтоцький 4, 231). — Subst. *олéнячі íкла.*

From ModHG. [Hirsch-]*Grandeln* 'ts', РССтоцький, l. c.

ґранд 'grandee (spanish nobleman)', ModUk. — Deriv. *ґрандéца.* — Subst. *шляхéтсько-аристократúчний тúтул в Еспáнії,* Орел 1, 233.

From Sp. *grande* 'ts'. Орел l. c.

ґрáнда Wd. 'violence', first recorded in the XX c. (Горбач 8, 37); Po. *grandu.* — Deriv. *на ґрáнду, ґрандяр[ка], ґрандúти.* — Subst. *насúлля, безлúчність.*

From Po. dial. *granda* 'ts', the ultimate source being Fr. *grande* 'big (affair)'.

ґрандіóзний 'grandiose, majestic', ModUk. BRu. *грандыёзны,* Ru. *грандиóзный,* etc. — Deriv. *ґрандіóзність, -но.* — Subst. *велúчній, велетéнський,* Орел 1, 233.

From It. *grandioso* 'ts', Орел, l. c., Vasmer² 1, 452.

ґранд-опера 'grand opera', ModUk. — Subst. *жанр óпери, створéний у Фрáнції за Наполеóна з героїчною темáтикою, патóсом, авантюрúзмом, динáмікою, боротьбóю прúстрастей,* Орел 1, 234,

From Fr. *grand-opéra* 'ts', Орел l. c.

ґраніт, SovUk. граніт 'granite', ModUk.; BRu. *гранíт,* Ru. *гранúт,* Po. *granit,* etc. — Deriv. *ґранíтний, ґранíтовий, ґранітóль.* — Subst. *кáмінь із кристáлів квáрцу, лосняку, ортоклязу,* Орел 1, 234.

From ModHG. *Granit* 'ts', the ultimate source being It. *granito* 'grainy (stone)' (:Lat. *granum* 'grain, small kernel'), Орел, l. c., Skeat 247, Klein 1, 675, Вовк 9.

ґраніцéр Wd. 'border-guard; customs-officer', first recorded in the XX c. (Горбач 6, 20); Po. dial. *graniczer* (Стрий). — Subst. *погранúчник.*

From Rm. *grănicer* 'ts', Горбач, l. c., Cioranescu 377.

ґранýлі Npl. 'granules' ModUk. — Deriv. *ґранулéма, ґранулíт, ґранулювáння, ґранулáція, ґранульóза, ґранулювáти, ґранулярний, ґранульóзний.* — Subst. *зернястí ýтвори в плáзмі клітúни,* Орел 1, 234.

From Lat. *granulum* 'grain, seed' Орел 1, 234.

ґрáпа SoCp. 'harrow', first recorded in the XX c. (Дзендзелівський 81; in Добруджа: Горбач 11, 6). — Deriv. *ґрáпáти.* — Subst. *нáзва для боронú.*

From Rm. *grapă* 'ts', Горбач, l. c., the ultimate source being Bu. *грáба,* cf. Cioranescu 377.

ґраплúця SoCp. see ґраблúця.

ґрáса, ґрасóк, also грáса dial. '[horse-]cultivator' (Нижнє Подністров'я, Буковина, Одещина, Київщина), first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 170); Po. dial. *grasa,* Cz. *krace,* dial. *grace,* Slk. *graca,* dial. *gracka.* — Deriv. *ґрасувáти, грасувáти, грасóвка, гарасувáти, -áння, гарасáлка, ґрасóваний.* — Subst. *вид культивáтора, прúлад для пропóлювання міжрядь* (Дзендзелівський ДБюлетень 6, 41).

From MHG. *kratze* 'ts', perhaps via Po. *graca,* cf. Дзендзелівський StSl. 10, 63, Machek 231, Sławski 1, 335; see also ґрецелувáти.

ґрасіо́со 'gracioso', ModUk. only. — Subst. *блазень в еспанському театрі, комедійний персонаж в еспанській „комедії плаща і шпаги"*, Орел 1, 234.

From Sp. *gracioso* 'ts'; see ґраціо́зний.

ґрасува́ти: ґра́са.

ґра́та, ґрать, SovUk. ґра́та, dial. also кра́та 'grating, grate', MUk. з крат (XVII c.), на ґратѣ (XVII c.), ґрата (XVII c.), през ґрати (XVIII c.), ґратою Isg. (1776); BRu. *кра́та*, Po. *krata*, (rarely:) *grata*, SC. dial. *grâta*. — Deriv. *[за]ґратува́ти, -а́ння, заґрато́ваний; ґратча́стий*. — Subst. *пру́ття залізне або дерев'яне вздовж і впо́перек перело́жене; балюстра́да*, Тимченко 647.

From Po. *grata||krata* 'ts', the ultimate source being LLat. *grata||crata* 'ts', Karłowicz 310, Berneker 1, 608-609, Шаровольський 1, 68, Шелудько 1, 29, Richhardt 51, Sławski 2, 69.

ґрата́р dial. 'tripod, trivet (over open fire)' (Добруджа), first recorded in the XX c. (Горбач 11, 6). — Subst. *триніжок над вогнищем.*

From Rm. *grătar* 'grate, grating', Горбач, l. c.

ґратифікува́ти 'to gratify', MUk. ґратифіку́ючи (1627 Беринда). — Deriv. *ґратифікува́ння, ґратифіка́ція*. — Subst. *нагороджа́ти.*

From Lat. *gratificāre*, a collateral form of *gratificārī* 'to do favour, oblige, gratify', Klein 1, 676.

ґра́тіс 'gratis', ModUk., Po. *gratis*. — Subst. *дармово́, безпла́тно*, Орел 1, 234.

From Lat. *gratis* 'ts', Орел, l. c.

ґра́тка Wd. 'occasion', first recorded in the XX c. (JBR.). — Subst. *(несподівана) до́бра наго́да, ока́зія.*

From Po. *gratka* 'ts', the ultimate source being Lat. *gratis*, see ґра́тіс, Sławski 1, 342.

ґратулюва́ти SovUk. гратулюва́ти 'to congratulate', ModUk.; Po. *gratulować*. — Deriv. *ґратулюва́ння, ґратуля́ція*. — Subst. *поздоровля́ти, віта́ти*, Франко 7, 451.

From Lat. *grātulārī (<*gratitulari)* 'to manifest joy, congratulate', Klein 1, 677, not necessarily via Po. *gratulować*, as assumed by Sławski 1, 342.

ґратча́стий see ґра́та.

ґраф Wd. see граф.

ґра́ф- Wd. see гра́ф-.

ґра́фік Wd. see гра́фік.

ґрафі́т Wd. see графі́т.

ґра́фка see гра́фка.

ґра́ца dial. 'scraper, (horse-)comb; hoe, pick', first recorded in the XX c. (Шаровольський 1, 68). — Subst. *скреба́чка; са́па, моти́ка*, Кузеля 87.

From MHG. *kratze* 'ts', Шаровольський, l. c.

ґраціо́зний 'graceful, elegant, charming', ModUk.; BRu. *грацыёзны*. Ru. *грацио́зный*, etc. — Deriv. *ґраціо́зність, -но*. — Subst. *стрункий, чарівний, вишуканий*, Орел 1, 234.

From It. *grazioso* 'ts', the ultimate source being Lat. *gratia* 'charm, grace, elegance', Vasmer² 1, 453, Орел, l. c.

ґра́ція 'grace, charm, elegance', ModUk.; BRu. *гра́цыя*, Ru. *гра́ция*, (since the XVIII c. Hüttl-Worth 67), etc. — Deriv. *ґраці́йний*. — Subst. *богиня ча́ру, прина́да в ста-*

родáвніх ри́млян; красá, чарíвність у пóстаті, пóзі, рýхах, Орел 1, 235.

From Lat. *gratia* 'ts'.

ґрáшпан, ґрíншпан, 'verdigris', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 170); Po. gry[n]szpan. — Subst. *зелéний, трíйли́вий óсід на мідяни́х посýдинах,* Кузеля 87.

From MHG. *grüenspân* 'ts', РССтоцький 4, 163; according to Шелудько 1, 30, it came via Po. *gry[n]szpan* which remains to be proved.

ґрéґіт, (rarely:) ґрéхіт 'stony crag, bald (stony) mountain', ModUk., first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 170). — Deriv. GN. *Ґрéґіт.* — Subst. *кам'яни́сте пóле; стрíмкá горá.*

Of obscure origin; perhaps it is connected with *ґрéґати,* q. v.

Ґреґ, Ґрéнь[ків], Ґресюк, Ґрéськів AmUk. (Westernized) FN. derived from PN. Гри́гір, q. v.

ґреґáрний, Wd. ґреґóрний (Желеховський 1, 170) 'gregarious; agile, lively, alert', ModUk. — Deriv. *ґреґáрни.* — Subst. *громáдний; живи́й, рухли́вий.*

From Lat. *gregārius* 'ts' *(:grex, gregis* 'flock'), Klein **1, 679.**

ґрéґати 'to cackle', ModUk. only — Deriv. FN. *Ґреґоли́нський.* — Syn. *греготáти, греготíти, ґерґотáти, ґеркотáти.*

An o/p. formation, cf. *ґер!,* РССтоцький Slavia 5, 42.

ґреґýлець dial. 'hawk' (Житомирщина), first recorded in the XX c. (Лисенко Слл. 18); Po. *krogulec.* — Subst. я́струб.

From Po. *krogulec* 'ts'; see also крогýлець.

ґрéдны dial. for *огрядни́й,* q. v. (Полісся, Никончук ЛексПо. 84).

ґрезéт 'grey silk material (with designs)', MUk. ґрезеты Npl. (1764); Ru. *грезéт* (since 1790). — Deriv. *ґрезéтний, -тови́й; ґризéтка* (Кузеля 86), MUk. ґрезетная (1764), ґрезетових Gpl. (XVIII c.). — Subst. *сíра матéрія з трави́стими узóрами,* Бойків 124.

From Fr. *grisette* 'gray gown', Klein 1, 681.

ґрейд AmUk. 'grade', first recorded in 1927. — Deriv. *ґрейдóвання, ґрейдóваний, ґрейдувáти.* — Subst. *кля́са; ґатýнок, стýпінь.*

From E. *grade* 'ts', Івах PM. 3, 394, Рудницький Orbis 1:1, 111, Білаш 217, Роїк 74.

ґрéйдер, Sov. грéйдер 'grader', ModUk.; BRu. *грэ́йдэр,* Ru. *грéйдер,* etc. — Subst. *маши́на, що ри́є й ви́рівнює ґрунтóві дорóги,* Орел 1, 235.

From E. *grader* 'ts', Орел, l. c., Роїк 74.

ґрейн 'grain', ModUk. — Subst. *англíйська мíра ваги́ для пéрел = 50 міліґрáмам,* Бойків 124.

From E. *grain* 'ts', Бойків, l. c.

ґрéйн-ексчендж, ґрíнексчендж AmUk. 'Grain Exchange', first recorded in 1928. — Subst. *збіжевá бíржа.*

From E. *Grain-Exchange* 'ts', Білаш 218.

ґрéйнері, also ґрéнар, ґрíнер, ґрíнири, ґрéнва, AmUk. 'granary', first recorded in 1924. — Subst. *зáсік на збíжжя.*

From E. *granary* 'ts', Білаш 218, Роїк 75.

ґрéйпфрут, SovUk. грéйпфрут 'grape-fruit', first recorded in the XX c. (JBR.). — Subst. *вели́кий окрýглий цитриноподíбний тропíчний óвоч блідожóвтої крáски.*

From E. *grape-fruit* 'ts', Орел 1, 235.

ґрейт мéн AmUk. 'great man', first recorded in 1944. — Subst. *вели́кий чолові́к.*

From E. *great man* 'ts', Білаш 219,

ґрéйцар, dial. also ґрáйцар, крéйцар (Кириченко РМ. 5, 85) 'penny; old Austrian coin: Kreutzer', MUk. ґрейцаровъ Gpl. (XVIII c.) ґреицеров Gpl. (1756); BRu. *крэ́йцэр,* Ru. *кре́йцер,* Po. *grejcar,* etc. — Subst. *со́тик (моне́та), ше́ляг.*

From ModHG. *Kreutzer* 'ts', Шелудько 1, 30.

ґрек (argot:) 'Ukrainian (belonging to the Gk. catholic Church)', first recorded in the XX c. (Горбач 6, 8); Po. *grek.* — Subst. *украї́нець — греко-като́лик.*

From Po. *grek* 'ts', being an abbr. of *greko[katolik]* 'Greek-catholic', Горбач, l. c.

ґрéмир AmUk. 'grammar', first recorded in 1965. — Subst. *грамáтика.*

From E. *grammar* 'ts', Роїк 74.

ґрéмія 'lap, bosom; college, congregation', ModUk.; Po. *gremium.* — Deriv. *ґреміяльний, -но.* — Subst. *середи́на; збір, загáл осі́б яко́гось фáху,* Кузеля 86.

From Lat. *gremium* 'lap, bosom', Klein 1, 679.

ґрéмпля 'card, carding-comb' ModUk. — Deriv. *ґремплювáти, -áння.* — Subst. *дротянá щі́тка чесáти во́вну,* Бойків 124.

From ModHG. *Krempel* 'ts'.

ґрéна 'silkworm eggs, graine', ModUk.; Ru. *гре́на* (since 1892). — Subst. *я́єчка метéлика-шовкопря́да, з яки́х виво́диться гу́сінь,* Орел 1, 235.

From Fr. *graine* 'ts'.

ґренади́н 'grenadine', ModUk. only. — Subst. *прохоло́дний напі́ток з со́ку ґранáти,* Бойків 124.

From Fr. *grenadine* 'ts'.

ґренади́на 'grenadine', ModUk. only. — Subst. *ле́гка напівшовко́ва мате́рія,* Орел 1, 235.

From Fr. *grenadine* 'ts', Орел, l. c.

ґренади́р, dial. гарнаде́р (Шевченко 1, 129), ґренаді́єр (Кузеля 86), гранати́р (РССтоцький PF. 12, 423) 'grenadier; handgrenadethrower', ModUk.; BRu. *грэнадзёр,* Ru. *гренаде́р* (since 1762), etc. — Deriv. *ґренади́рський.* — Subst. *озбро́єний ґранáтами воя́к (16 ст.); воя́к добі́рної військо́вої части́ни в де́яких áрміях,* Орел 1, 235.

From Fr. *grenadier* 'ts' via ModHG. *Grenadier* 'ts', Орел, l. c., Vasmer[2] 1, 456.

ґре́нар AmUk. see ґре́йнері.

ґре́тхен Wd. 'Peggy - curls', first recorded in the XX c. (РССтоцький 4, 225). — Subst. *рід жіно́чої за́чіски.*

From ModHG. *Gretchen*[frisur] 'ts', РССтоцький, l. c.

ґреф'є 'clerk (of the court)', ModUk. only. — Subst. *секретáр ви́щих судови́х устано́в у Фрáнції; ділово́д у циві́льних судáх,* Бойків 124.

From Fr. *greffier* 'ts'.

ґре́че, ґре́чний see гре́че, гре́чний.

ґрецелувáти SoCp. 'to cultivate soil (by ґрáса)', first recorded in the XX c. (Дзендзелівський StSl. 10, 63). — Subst. *оброблáти про́сапні кі́нним культивáтором.*

From ModHG. *kratzen, Krätze,* see ґрáса.

ґривуáзний 'licentious, loose', ModUk.; Ru. *гривуáзный* (since 1873). — Deriv. *гривуáзність.* — Subst. *грайли́вий, легковáжний,* Орел 1, 235.

From Fr. *grivois* 'ts'.

ґризáй 'grisaille', ModUk. only. — Subst. *малювáння двомá фáрбами, ясною й тéмною; ґатýнок лéгкої шовкóвої матéрії з ясної й тéмної пряжі*, Бойків 124.

From Fr. *grisaille* 'ts'.

ґризéтка see ґрезéт.

ґрúзлі 'grizzly', ModUk. only. — Subst. *американський сíрий ведмíдь*, Бойків 124.

From E. *grizzly* 'ts'.

ґрильяж 'grating; roasted nuts', ModUk.; Ru. *грильяж*. — Subst. *декоратúвні ґрáтки з дерев'яних плáнок; підсмáжені й зацукрóвані горíхи*, Бойків 124.

From Fr. *grillage* 'ts'.

ґрим, SovUk. грим '(stage) make-up; grease-paint' ModUk.; BRu. *грым*, Ru. *грим* (since 1863), etc. — Deriv. *ґримувáння, ґримóваний, ґримувáти[ся]*. — Subst. *косметúчні зáсоби підфарбóвувати лицé для характеризáції облúччя актóра; мистéцтво типізувáти облúччя актóра з допомóгою косметúчних та перукáрських зáсобів*, Орел 1, 235.

From Fr. *grimer* 'to make up (an actor)'.

ґримáса, SovUk. гримáса 'grimace', ModUk.; BRu. *грымáса*, Ru. *гримáса* (since 1803), Po. *grymasa*, etc. — Deriv. *ґримáсник, ґримáсниця, ґримасувáння, ґримасувáти, ґримáсний*. — Subst. *скрúвлення облúччя, кривляння*, Орел 1, 235.

From Fr. *grimace* 'ts', Орел, АкСл. 3, 403.

ґрúнбек 'greenback', ModUk. only. — Subst. *нáзва північноамерикáнських асиґнáцій, вúпущених у 70 - 80 рр. XIX ст.*, Бойків 125.

From E. *greenback* 'ts'.

ґрúнда 1. 'shelf', ModUk. only. — Subst. *полúчка*, Желеховський 1, 170.

From Rm. *grindă* 'beam, rafter, joist', Шелудько 2, 131, Cioranescu 380.

ґрúнда 2. Wd. 'plough - beam', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 170). — Subst. *грядíль*.

From ModHG. *Grendel* 'ts'.

ґринджóли, also гринджóли Npl. 'sleigh' MUk. на гринжола (1688), Гринжола Nsg. (1780). — Deriv. *ґринджолята, ґринджóлення, ґринджóлище, ґринджóльник, ґринджóлити, ґринджóльний* (Федорович РМ. 5, 131 - 132); here also a b/f. *ґрúнджа* 'snow in rain'. — Subst. *прóсті санкú, щоб дрóва возúти*, Тимченко 648.

According to Федорович, l. c., the word comes from Rm. *gringiora (: grindă)* 'beam, rafter, joist, balk'; yet, Горбач 8, 34, derives it from Rm. *crenge-le* 'branches'; the first etymology seems to be more acceptable.

ґрúншпан=ґрíншпан, see ґрáшпан.

ґрúпа, SovUk. грип 'grippe, influenza', ModUk.; BRu. *грып*, Ru. *грипп* (since 1847), Po. *grypa*, etc. — Subst. *заразлúва хворóба, інфлюéнца (запáлення дúхальних шляхíв)*, Орел 1, 235.

From Fr. *la grippe* 'ts', Орел, l. c., Vasmer[2] 1, 459, a. o.

ґрипс (argot:) 'letter', first recorded in the XX c. (Горбач 0, 42). — Deriv. *ґрипсáнка* (Франко 10, 506). — Subst. *лист, письмó*.

From ModHG. *Grips* 'comprehension, understanding' with a specialized meaning: → 'means of understanding (of each other)' → 'letter'.

ґрис, SovUk. грис 'grits, bran; dregs; fodder consisting of oats and barley', ModUk. — Deriv. *ґрúсік, ґрисяк*. — Subst. *вúсівки, дерть*, Орел 1, 235.

From ModHG. *Griess* 'ts', Шелудько 1, 28, РССтоцький 4, 154.

ґриф 1. SovUk. гриф 'griffon', MUk. ґрыфъ (1627 Беринда); BRu. *грыф*, Ru. *гриф* (since 1763), Po. *gryf*, etc. — Deriv. *ґрифóн*. — Subst. *мітúчна тваринá з тíлом лéва, крúлами й головóю та дзьóбом орлá; хúжий птах, що жúвиться пáдлом*. Орел 1, 235; MUk. ног: орéл велíкій (1627 Беринда).

From MHG. *grîf[e]* 'ts' which, in turn comes from LLat. *grīphus*, the ultimate source being Gk. *grýps* 'ts', Kluge 124, Орел, l. c.; according to Hüttl-Worth, AUA. 8, 73, it came to Uk. via Po. *gryf* which remains to be proved.

ґриф 2. 'handle, hilt', ModUk., Po. *gryf*. — Subst. *рýчка, рукоя́тка; дрюк, закýтий на кінцí залíзом, щоб підвáжувати й стягáти дéрево*, Кміт 55.

From ModHG. *Griff* 'ts'.

ґрúфель 'slate pencil, *stylus*, graver, style', ModUk.; Ru. *грúфель* (since 1762). — Deriv. *ґрúфельний, ґрúфлевий*. — Subst. *олівéць з писáрського лупакý*, Бойків 125, *стúлос, стиль*.

From ModHG. *Griffel* 'ts', РССтоцький 4, 221.

ґрúшпан see ґрáшпан.

ґрíба Wd. 'pit' (Lk.), first recorded in the XX c. (Верхратський 2, 408). — Deriv. *ґрібúско*. — Subst. *я́ма*.

From ModHG. *Grube* 'ts'.

ґрíбы Npl. WLk. 'mushrooms' (rarely used, cf. Stieber 206), first recorded in the XX c.; Po. *grzyby*. — Subst. *грибú*.

From Po. *grzyby* 'ts', see гриб.

ґріґ - мадаріца, ґрік - маґаріца dial. 'female of a legendary bird', first recorded in the XX c. (Гнатюк ЕЗб. 30, 338). — Subst. *самúця мітúчного птáха - вéлетня*.

From Hg. *grifmadár* 'ts', Гнатюк, l. c.

ґрíмент AmUk. 'agreement', first recorded in 1931. — Subst. *договíр, контрáкт*.

From E. *agreement* 'ts', Білаш 221.

Ґрíнвіч, SovUk. Грін[в]іч 'Greenwich', ModUk.; BRu. *Ґрынвіч*, Ru. *Ґринвич*, etc. — Subst. *столúчна окрýга Лóндону; мíсце славéтної обсерватóрії та пéршого рівникá (меридія́ну)*, Орел 1, 236.

From E. *Greenwich* 'ts', Орел, l. c.

ґрíнгорн, also ґрíнор, AmUk. 'greenhorn', first recorded in 1917. — Deriv. *ґрíнорка, ґрíнорство*, Жлуктенко 123. — Subst. *новáк, молокосóс, недосвíдчений робітнúк, новоприбýлий еміґрáнт*, Жлуктенко 123, Білаш 221.

From E. *greenhorn* 'ts', Білаш 221.

ґрíнґі: на ґрíнґі Wd. 'on one's shoulders' (Lk.), first recorded in the XX c. (Горбач 12, 11). — Syn. *на барáна, на ґарґóші*.

From ModHG. *Grindel* 'ploughbeam' with the evolution of meaning based on the similarity of both.

ґрíнексченджж AmUk. see ґрéйн-ексченджж.

ґрíнер AmUk. see ґрéйнері.

ґрíнири AmUk. see ґрéйнері.

ґрін лáйт AmUk. 'green light', first recorded in 1962. — Subst. *дóзвіл*.

From E. *green light* 'ts', Білаш 222.

ґрíнор AmUk. see ґрíнгорн.

ґрíншпан see ґрáшпан.

ґроґ, SovUk. грог 'grog', ModUk.; BRu. *грог*, Ru. *грог*, etc. — Subst. *на́пій з ро́му, гаря́чої води́, цу́кру*, Орел 1, 236.

From E. *grog* 'ts', Kirkconnell 10, Орел, l. c., Vasmer[2] 1, 459.

ґроденá́пль 'gros de Naples' ModUk.; Ru. *гроденá́пль* (1847). — Subst. *цупка́ гладе́нька шовко́ва ткани́на*, Орел 1, 236.

From Fr. *Gros de Naples* 'ts'.

ґродету́р 'gros de Tours', ModUk.; Ru. *гродету́р* (since 1790). — Subst. *шовко́ва мате́рія (від міста Тур у Фра́нції, де її почáли виробля́ти)*, Бойків 125.

From Fr. *gros de Tours* 'ts'.

ґрон Wd. 'guilder, florin' (Bk.), first recorded in 1934 (Кміт 55). — Subst. *гру́бий, метале́вий гріш; ґу́льден.*

From ModHG. *Krone* 'ts'.

ґро́ндзель dial. 'plough-beam' (Зах. Полісся), first recorded in the XX c. (Tarnacki, cf. Горбач 10, 21); Po. *grządziel*. — Subst. *гря́діль.*

From Po. *grządziel* 'ts', Горбач, l. c.

ґро́но Wd. see гро́но.

ґро́па Wd. 'basin, deep valley' (Hc.), first recorded as GN. *Ґро́па* in the XIX c. (Желеховський 1, 170). — Subst. *кітл[ов]и́на*, Janów 17.

From Rm. *groapă* 'pit', Janów, l. c., Vincenz 5, Шелудько 2, 131, Шаровольський 2, 58, Cioranescu 381, Vrabie 146.

ґрос 'twelve dozens; flock of pregnant sheep', ModUk.; BRu. *грос*, Ru. *гросс* (since 1838), etc. — Subst. *двана́дцять двана́дцяток (одини́ця лічби́ ґаляантерії та олівців)*, Орел 1, 236.

From ModHG. *Gross* 'ts'.

ґро́сбух 'ledger', ModUk.; BRu. *гро́сбух*, Ru. *гро́ссбух* (since 1803). — Subst. *головна́ кни́га в бухгальте́рії*, Орел 1, 236.

From ModHG. *Grossbuch* 'ts'.

ґро́сері, also ґро́сер, ґросе́рня, ґросете́рія, ґросерня́нний штор AmUk. 'grocery, grocery store', first recorded in 1920, Жлуктенко 123. — Deriv. *Ґросе́рник, Ґросерня́нний, Ґросе́рський.* — Subst. *торгі́вля бакалі́йними това́рами, бакалі́я.*

From E. *grocery, grocery store* 'ts', Білаш 222, Жлуктенко 123, Роїк 74.

ґросе́рня AmUk. see ґро́сері.

ґросерня́нний штор AmUk. see ґро́сері.

ґросете́рія AmUk. see ґро́сері.

ґросма́йстер 'ledger keeper', ModUk.; BRu. *гросма́йстар*, Ru. *гроссме́йстер* (since 1803). — Subst. *нача́льник лі́царського о́рдену (за середньові́ччя); ма́йстер шахово́ї гри, чемпіо́н*, Орел 1, 236.

From ModHG. *Grossmeister* 'ts'.

ґрот, SovUk. грот 'main sail', ModUk., Ru. *грот*. (since 1803). — Deriv. *Ґрот - рей, Ґрот - що́гла, Ґрот[бом]-бра́мсель* (Горбач 1, 76). — Subst. *вели́ке вітри́ло на сере́дній що́глі*, Бойків 125; *головне́ вітри́ло*, Степанковський 122.

From Du. *groot[zeil]* 'ts', Meulen 73, perhaps via Ru. *грот*, Vasmer[2] 1, 461.

ґро́та, ґро́тто, SovUk. гро́т 'grotto', ModUk.; BRu. Ru. *грот*, Po. *grota*, etc. — Subst. *приро́дна пече́ра в ске́лі або́ шту́чна пече́ра*, Орел 1, 236.

From It. *grotta* 'ts'; Орел, l. c.

ґроте́ск, SovUk. гроте́ск 'grotesque', ModUk.; BRu. *гратэ́ск,* Ru. *гроте́ск* (since 1803), etc. — Deriv. *ґроте́ска, ґротеско́вий.* — Subst. *орнамента́льний стиль ренеса́нсу, ство́рений на осно́ві староримського стіно́пису, зна́йденого в пече́рах та ру́їнах староданього Ри́му; дивогля́дний, потво́рно-комі́чний, незви́чний о́браз або́ стиль, зобра́ження люде́й, предме́тів; гру́бий шрифт для за́головків,* Орел 1, 236.

From Fr *grottesque* 'ts'.

ґро[у]ф SoCp. see граф.

ґрочі́тяр, ґроші́тяр SoCp. '(business) mediator, agent, broker', first recorded in the XX c. (Гнатюк ЕЗб. 30, 338); SC. *grošičār.* — Subst. *торгове́льний посере́дник, ма́клер.*

From SC. *grošičār* 'ts', Гнатюк, l. c.

ґру́бер 'grubber', ModUk. — Subst. *культива́тор для гру́бого розо́рювання ґру́нту,* Орел 1, 237.

From E. *grubber* 'ts'.

ґру́дза Wd 'kind of edible mushroom orange-agaric', (Bk., Надсяння), first recorded in the XX c. (Кміт 55). — Subst. *гриб, подібний до рижка́; рід гриба́ з молочко́м жо́втої фа́рби,* Пшеп'юрська 73.

The word seems to be a blending of *гриб* and Po. *rydz*= рижо́к, q. v.

ґру́ля Wd. 'potato' (Lk.), first recorded in the XX c. (Верхратський 2, 408); Po. *grula,* Slk. *grul'a.* — Deriv. *ґрули́на, ґрули́сько, ґрульо́вина, ґруля́ник, -я́нка* (Верхратський, l. c.) *ґрулі́ско, ґруши́ско* (Makowiecki 351). — Subst. *карто́пля.*

From Po. *grula* 'ts' which, in turn, comes from Slk. *grul'a (<grumpl'a||krumpl'a),* the ultimate source being ModHG. *Grundbirne* 'ts', Sławski 1, 360.

ґрум, SovUk. грум 'groom', ModUk.; BRu. *грум,* Ru. *грум* (since 1863). — Subst. *мали́й лаке́й - хлопча́к, що ї́де або́ ве́рхи по́зад па́на, або́ на ко́злах зза́ду,* Бойків 125.

From E. *groom* 'ts', АкСл. 3, 442.

ґрумні́ци Npl. dial. 'worship of the Holy Virgin (with candles)' (Підляшшя), first recorded in the XX c. (cf. Горбач 10, 22); Po. *Gromnice.* — Subst. *моли́тва до Богома́тері (з сві́чка́ми).*

From Po. *Gromnice* 'ts', Горбач, l. c.; see also Грівни́ці.

ґру́нбух Wd. 'register of land', first recorded in the XX c. (РССтоцький 4, 214). — Subst. *земе́льна кни́га, ката́стер.*

From ModHG. *Grundbuch* 'ts', РССтоцький, l. c.

ґру́ндаль Wd. 'coarse (crude) person' (Lk.), first recorded in the XX c. (Верхратський 2, 408). — Subst. *грубія́н.*

The word seems to be a dial. distortion of Po. *drągal* 'giant-like man'.

ґрундзюва́ти Wd. 'to tie tightly, twist; to confuse', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 170). — Deriv. *ґрундзюва́тий.* — Subst. *за-, перекру́чувати.*

According to Шелудько 2, 231, from Rm. *grunţuros* 'gnarled, knobby, knaggy'.

ґрунт, SovUk. грунт 'ground; bottom; base, foundation; soil, land (property)', MUk. въ томъ кгрунтѣ (1560), кгрунти Npl. (1563), кгрунтъ Nsg. (1576), до кгрунту (1594), з' кгроу́нту (XVI c.), кгрунтови (XVI c.), кгрунъты Npl. (1649), ґрунту (1659), ґрунъта Asg. (1666), ґрунътъ (1679), ґрунти (1693), ґрунтъ (XVII c.), з кгроу́нту (XVII c.), з ґру́нту (XVII c.), з grунту (XVII c.), до

ġрунъту (XVII c.), кгрýнты (XVII c.), на кгрýн' та (XVII c.), до... кгрунтовъ (1714), ґрунтъ (1772), на... ґрунта(х) (XVII c.), кгрунта Npl. (XVIII c.), ġрунта Gsg. (XVIII c.), ґрýнту Gsg. (XVIII c.); BRu. Ru. *грунт* (since 1704), Po. *grunt*, etc. — Deriv. *ґрунтáля, ґрýнтик, ґрунтíвка, ґрунтовúще, ґрунтóвність, ґрунтувáння, ґрунтóваний, ґрунтовúй, ґрунтóвний, ґртунóвно, [з]ґрунтувáти, -ся, ґрунтвагá, ґрунтознáвець, -знáвство, -знáвчий,* ґрýнтрис, MUk. ġрунтиком (1668), кгрунтаровъ (1658), кгруньтовне (XVI c.), кгрунтовный (XVI c.), ґрун'товныи (1678), кгрунтовую (1598), кгрунтоватись (1665), кгрунтовати (XVI c.). — Subst. *землá, óрна рíллá; садúба; тóчка опертá, оснóва, підстáва, засáда,* Бойків 125; *істóта, головнá річ; терitóрія, місце, влáсність,* Тимченко 650 - 651.

From MHG *grund* 'ts', Тимченко, l. c., Орел 1, 237, АкСл. 3, 442 - 444, РССтоцький 4, 180, Vasmer[2] 1, 464, Brückner 160, a. o.; according to Шелудько 1, 30, via Po. *grunt* which remains to be proved.

ґрунь Wd. see грунь.

ґрýпа Wd. see грýпа.

группéтто 'turn', ModUk. only. — Subst. *нóтний знак допомíжних тóнів, що додаéться до основнóї нóти як окрáса мелóдії,* Орел 1, 237.

From It. *gruppetto* 'ts'.

ґрýшпан dial. see ґрáшпан.

грюйéр 'cheese crawling (with maggots)', ModUk. only. — Subst. *ґатýнок швайцáрського сúру, твердóго, жовтáвого, дірчáстого,* Бойків 125.

From Fr. *grouiller* 'to crawl, warm'.

ґрю́ндер, SovUk. грю́ндер 'company-promoter, city-shark', ModUk.; BRu. *грýндэр,* Ru. *грю́ндер* (since 1934). — Deriv. *ґрю́ндерство.* — Subst *шахрáй, що закладáє непéвне абó фіктúвне акцíйне підприéмство, щоб розпрóдати йогó áкції піднóсячи їх курс,* Бойків 125.

From ModHG. *Gründer* 'ts'.

ґрюнштáйн 'greenstone, diorite', ModUk. only — Subst. *зеленокáм'яні порóди, старá нáзва дéяких вибухóвих порóд (діорúту, ґáбра),* Бойків 125.

From ModHG. *Grünstein* 'ts'.

ґрявчáти, грянчáти SoCp. 'to cackle, croak (of frogs); to raise a hubbub', first recorded in the XX c. (Верхратський 4, 235). — Subst. *крáкати.*

An o/p. formation related to *крáкати,* q. v.

ґу Wd. 'to, towards' (Lk.), first recorded in the XX c. (Приймак PM. 2, 495). — Syn. *ку;* subst. *к, ік, до.*

A voiced variant of *ку,* q. v.

ґуáно, SovUk. гуáно 'guano' ModUk.; BRu. *гуáно,* Ru. *гуáно* (since 1892). — Subst. *пóклади сухóго гнóю з пóсліду морськúх птáхів на тихоокеáнських берегáх Півдéнної Амéрики,* Орел 1, 237.

From Sp. *guano* 'ts'.

ґуáш, SovUk. гуáш 'gouache', ModUk.; BRu. *гуáш,* Ru. *гуáшь* (since 1838). — Subst. *малáрство особлúвими непрозóрими акварéльними фáрбами,* Орел 1, 237.

From Fr. *gouache,* the ultimate source being It. *guazzo* 'ts'.

ґýба SoCp. 'warm coat made of coarse dark cloth; hair (of an animal); (argot:) money', first recorded in the XX c. (Гнатюк ЕЗб. 30, 338; argot: Горбач 0. 31). — Deriv. *ґубáня* (Гнатюк ЕЗб. 4, 238), *ґубáтий 'кудлáтий'* (Желеховський 1, 170), *ґубовáти 'платúти'* (Горбач, l. c.). — Subst. *сірáк; шерсть;* (арго:) грóші, Горбач 8, 47.

From Hg. *guba* 'ts', Горбач, l. c.

ґу́берман, ґу́бермен, ґу́бирман AmUk. see ґо́вермент.

ґувернéр, ґувернáнтка Wd. see гувернéр, гувернáнтка.

ґуґ-бáй AmUk. see ґудбáй.

ґу́ґель Wd. 'kind of pastry', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 170). — Subst. *пу́ндик.*

From Yi. *gugel* 'ts' (recorded in Stryj, JBR.), the ultimate source being ModHG. *Gugel*hupf 'ts'.

ґу́ґла SoCp. 'nine-pins, bowling', first recorded in the XX c. (Гнатюк ЕЗб. 30, 338). — Deriv. *ґу́ґлаці ше, ґуґльо́фі.* — Subst. *кру́голь.*

From ModHG. *Kugel* 'ball'.

ґу́ґля 1. Hc. 'outer woollen clothes of the Huculs; mantle with a hood', ModUk. — Subst. *біла сукняна нá-кидка без рукавів,* Орел 1, 237.

From Rm. *glugă* 'ts', Vincenz 9; re. older explanations cf. Шаровольський 2, 52.

ґу́ґля 2. dial. 'kind of hair-dress' (Сумщина), first recorded in the XX c. (Дорошенко ЛБюлетень 9, 107). — Subst. *жіно́ча зáчіска.*

From ModHG. *Kugel* 'ball'.

ґуґу́рдза ди́ка Wd. 'Galanthus nivalis L.: snowdrop', first recorded in the XX c. (cf. Makowiecki 159). — Subst. *підсні́жник.*

A dial. deformation of *кукуру́дза,* q. v., with specialized meaning.

ґуд 1. AmUk. 'good', first recorded in 1910, Жлуктенко 123. — Subst. *до́брий, до́бре.*

From E. *good* 'ts', Рудницький UO 3:1, XV, Білаш 223.

ґуд 2. see ґудлáй.

ґудбáй, also ґуд-бáй, ґуд бáй, ґут бáй, ґуґ бáй, бáй-бáй, бай, бáй, AmUk. 'good-bye, bye-bye', first recorded in 1907. — Subst. *до побáчення, прощавáйте.*

From E. *good-bye, bye-bye* 'ts', Білаш 223.

ґудбóй, also ґуд бóй, AmUk. 'good boy', first recorded in 1924. — Subst. *до́брий хло́пець.*

From E. *good boy* 'ts', Білаш 224.

ґуд-дéй AmUk. see ґудéй.

ґуд éвривер AmUk. 'good everywhere', first recorded in 1929. — Subst. *вáжний всю́ди.*

From E. *good everywhere* 'ts', Білаш 224.

ґудéй, also ґуд-дéй, ґут-дéй, ґадéй, AmUk. 'good day', first recorded in 1917. — Subst. *добри́день.*

From E. *good day* 'ts', Білаш 224.

ґуджулáй Wd. see ґадзу́ля.

ґудз see ґудз[ь].

ґу́[д]зий dial. 'small, little' (Надсяння), first recorded in the XX c. (Пшеп'юрська 73). — Subst. *мали́й.*

A dial. (voiced) form of *ку́ций* 'ts', q. v.

ґудз[ь], SovUk. гудз[ь], Wd. ґузь (Желеховський 1, 170) 'knot, lump; button', MUk. кгуз (1583), ґузы Npl. (1627 Беринда), з кгузами (1637), ґузи Npl. (XVII c.); BRu. *гуз,* Po. *guz,* see гуз. — Deriv. *ґу́[д]зик, ґудз[ь]óк, ґу́[д]зичок, ґу[д]зáтий, ґудзикóвий, ґудзувáтий‖ґу-дзювáтий,* Wd. *ґузé, ґудзóле, [за]ґудзувáти* (Желеховський, l. c.), *ґу́дзічки* (Makowiecki 130), *[за-, роз-]ґу́дз-ляти* (Стрий), *ґуцьóк* (Грінченко 1, 352); MUk. з кгузиками (1565), кгудзиками Ipl. (1582 АКЖМУ. 44),) ǵудзѣков 17 (1668), зъ ґузѣками (1687), ґузѣки Apl. (XVIII c.), ǵузик (1757), зъ кгузѣчками (1704), ǵузичокъ (1734). — Syn. *ву́зол; кружóк застібáти óдяг.*

Because of its initial ґ- the word seems to be a MUk. borrowing from Po. *guz,* corresponding to гуз, q. v.; РССтоцький Slavia 5, 40.

ґудзу́ля Wd. see ґадзу́ля.

ґуди́ря, ґоудыіря SoCp. 'thick part of the thread', first recorded in the XX c. (Дзендзелівський StSl. 13, 203). — Subst. *потовщене місце на нитці.*

Origin obscure.

ґудла́й, ку́длай (argot:) 'Jew', first recorded in the XX c. (Горбач 0, 37). — Deriv. *ґудла́йка, ґудла́йник;* here also b/f. *ґуд.* — Subst. *євре́й, жид.*

From Hb. *gadlan* 'proud man', or *gudil* 'big man', Горбач, l. c.

ґуд-ме́н AmUk. 'good man', first recorded in 1917. — Subst. *до́брий чолові́к.*

From E. *good man* 'ts', Білаш 225.

ґуд-мо́рнінґ, also ґутмо́ни[к], AmUk. 'good morning', first recorded in 1917. — Subst. *до́брого ра́нку.*

From E. *good morning* 'ts', Білаш 225.

ґуд-на́йт, also ґут-на́йт, AmUk. 'good night', first recorded in 1931. — Subst. *добра́ніч.*

From E. *good night* 'ts', Білаш 225.

ґудро́н, SovUk. гудро́н 'bitumen', ModUk.; BRu. *гудро́н,* Ru. *гудро́н,* — Deriv. *ґудро́нний, ґудро́новий, гудронува́ти[ся], -а́ння,* here also *ґудроні́т.* — Subst. *дестиля́т на́фти та бурову́гільного дьо́гтю,* Орел 1, 237.

From Fr. *goudron* 'tar'.

ґудта́йм, also ґуд та́єм, ґут та́йм, AmUk. 'good time', first recorded in 1915. — Subst. *ро́зривка, гуля́нка.*

From E. *good time* 'ts', Білаш 225.

ґудче́нс AmUk. 'good chance', first recorded in 1924. — Subst. *до́бра наго́да.*

From E. *good chance* 'ts', Білаш 226.

ґу́здратися, ґва́здратися Wd. 'to dawdle loiter, crawl along', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 170); Po. *guzdrać się.* — Deriv. Wd. *ґу́здрання, ґуздра́льський* (Стрий). — Subst. *га́ятися, бари́тися, роби́ти щось пі́няво, ба́братися,* Кміт 55.

From Po. *guzdrać się* 'ts', related to *гуз,* q. v.; re. etymology cf. Sławski 1, 381.

ґу́лати dial. 'to be in a position, be capable' (Пирятин), first recorded in the XX c. (Грінченко 1, 352). — Subst. *могти́, бу́ти в си́лі.*

Origin obscure; perhaps it is connected with *ю́лавий,* q. v.

ґуле́я 'kind of fish', first recorded in the XX c. (Горбач 1, 9). — Subst. *рід ри́би.*

Origin obscure; according to Горбач, l. c., it comes from It.

ґу́лер dial. 'collar' (Добруджа), first recorded in the XX c. (Горбач 11, 7). — Subst. *ко́внір.*

From Rm. *guler* 'ts', the ultimate source being Hg. *galler* 'ts', Горбач, l. c., Cioranescu 11, 7.

ґу́лий, SovUk. гу́лий 'hornless; (dial. also:) without legs, hands' (Сумщина, Дорошенко ЛБюлетень 9, 107). — Deriv. FN. *Ґу́лик, Ґу́лів.* — Subst. *безро́гий,* Грінченко 1, 352; *безно́гий, безру́кий,* Дорошенко, l. c.

Origin obscure.

ґу́лі - ґу́лі (in the children's language:) 'pigeon', first recorded in the XX c. (Горбач 9, 89). — Subst. *го́луб.*

An imitative formation like *ґуль-ґу́ль,* q. v.

ґу́ля 1., SovUk. ґу́ля 'lump, bump, hump; boil, tumor; ball; kind of hair-dress' BRu., Ru. *гу́ля* (since 1892), Po. *gula*, etc. — Deriv. ґу́лька, Wd. *ґу́льний, ґулюва́тий* (Желеховський 1, 170). — Subst. *на́ріст, нари́в;* dial. *м'яч*, Горбач 6, 28; *рід за́чіски*, Дорошенко, ЛБюлетень 9, 107.

From *ку́ля*, q. v., Karłowicz 324, Brückner 163; less persuasive are other etymologies: from **gúliti* 'to skin', Berneker 1, 362; from children's language, Ильинский ЗІФВ. 21 - 22, 3; from PS. root **gu-* 'convexity', Sławski 1, 376, a. o.

ґу́ля 2. SoCp. 'cow', first recorded in the XX c. (Гнатюк ЕЗб. 4, 238). — Deriv. *ґуля́р, ґуля́ш, ґуля́шка*. — Subst. *коро́ва*.

From Hg. *gulya* 'herd of cattle', Гнатюк ЕЗб. 30, 338.

ґуля́рня dial. for ґура́льня, q. v.

ґуля́ш 1. Wd. ґу́ляш, SovUk. гуля́ш 'gulash', ModUk.; BRu., Ru. *гуля́ш* (since 1934), Po. *gulasz*, etc. — Deriv. *ґуляшкано́на 'польова́ ку́хня'* (Горбач 6, 7). — Subst. *націона́льна стра́ва з ялови́чини в мадя́рів*, Орел 1, 237.

From Hg. *gulyás* 'ts', Гнатюк ЕЗб. 30, 338; according to РССтоцький 4, 214, Wd. *ґу́ляш* comes from ModHG. *Gulasch* 'ts'; inconvincible.

ґуля́ш 2. see ґу́ля 2.

ґуль-ґу́ль (in the children's language:) 'turkey', first recorded in the XX c. (Горбач 12, 2). — Subst. *інди́к*.

Derived from imitative interj. *ґуль!* — a variant of *ґоль!*, q. v.

ґу́льден, SovUk. гу́льден 'gulden (old Dutch and Austro-Hungarian coin), florin', ModUk.; BRu. *гу́льдэн*, Ru. *гу́льден*, Po. *gulden*, etc. — Subst. *рі́нський, золота́ моне́та в Голла́ндії, в колишній Австрії й Німе́ччині*, Орел 1, 237.

From ModHG. *Gulden* 'ts', РССтоцький 4, 230.

ґу́лька : ґу́ля 1.

ґу́ма, SovUk. гу́ма 'gum, rubber', MUk. ґумю Gsg. (:ґумь 1577), BRu. *гу́ма*, Ru. *гу́мма* (since 1875), Po. *gúma*, etc. — Deriv. *ґумо́ва, ґу́мо́вий*, Wd. *ґумові́к;* see also *ґумі*. — Subst. *засти́глий сік де́яких росли́н*, Орел 1, 237.

From Lat. *gummi* > LLat. *gumma* 'viscid substance'.

ґумі-, SovUk. гу́мі- first part of compounds: 'gummi-' as e. g. *ґумі- ара́бік, -ґу́та, -ля́к, -ля́стика*, etc., ModUk., known to all other Sl.

From Lat. *gummi-*, see the preceding entry.

ґу́мно Wd. 'shit, excrement', first recorded in the XX c. (Горбач 10, 15); Po. *gówno*, for other Sl. see *гівно́*. — Deriv. *ґу́мняж* (Горбач 8, 38).

From Po. *gówno* 'ts' with emotional-expressive function, cf. Горбач, l.c.; see гівно́.

ґумо́за see ґу́ма.

ґуму́ля SoCp. 'cheese', first recorded in the XX c. (: ґуму́ля сі́ра, Гнатюк ЕЗб. 30, 338). — Subst. *будз*.

From Hg. *gomolya* 'ts', Гнатюк, l. c.

ґу́нар SoCp. 'gander', first recorded in the XX c. (Гнатюк, ЕЗб. 30, 338). — Subst. *гуса́к*.

From Hg. *gunár* 'ts', Гнатюк, l. c.

ґу́раль Wd. 'stick', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 170). — Subst. *па́лка, дрючо́к, лома́ка*.

From Po. *góral (: góra)* 'mountainer' with specialized meaning.

ґура́льня, SovUk. гура́льня, Wd. also ґора́льня, гора́льня, ґуля́рня (Житомирщина, Лисенко Слл. 18) 'brewery', ModUk.; Po. *gorzalnia, gorzelnia.* — Deriv. Wd. *ґора́льник.* — Subst. *горі́лчаний заво́д,* Бойків 126.

From Po. *gorzalnia* 'ts', Richhardt 117, Горбач 10, 17; Uk. *у* in *ґура́льня* goes back to *о (: ґора́льня)* in a pre-stpessed syllable.

ґурґу́ла, ґурґу́ля, ґорґо́ля Wd. 'wart; 'knot (in a tree, wood'), toe[-cap]', first recorded in the XX c. (Верхратський 2, 408). — Deriv. *ґурґули́ця,* (argo:) *ґо́рґуль 'воя́к, жанда́рм, поліца́й'* (Горбач 0, 40), *ґорґоля́стий;* FN. *Ґурґу́ла, Ґорґі́ца;* GN. *Ґурґула́т* (Желеховський 1, 170). — Subst. *сук; боро́давка, носо́к чо́бота,* Бойків 126.

From Rm. *gurgui* 'ts', Шелудько 2, Горбач, l. c., Cioranescu 385.

ґурма́н 'gourmand, glutton', ModUk.; BRu., Ru. *гурма́н* (since 1934), etc. — Subst. *смаку́н (що лю́бить до́бре поі́сти й розумі́ється на стра́вах), ласу́н,* Орел 1, 237.

From Fr. *gourmand* 'ts', Орел, l. c.

ґурме́т 'curb-chain', ModUk. only. — Subst. *стале́вий ланцюжо́к на гнузде́чках верхови́х ко́ней, що прохо́дить по́під спі́дню ще́лепу; рід годи́нникового ланцюжка́.* Бойків 126.

From Fr. *gourmette* 'ts'.

ґурт Wd. 'belt', first recorded in the XX c. (Рудницький 3, 126). — Deriv. *ґу́ртик* (Стрий). — Subst. *по́яс.*

From ModHG. *Gurt* 'ts', РССтоцький 4, 207.

ґус 'founding, casting, moulding', ModUk. — Subst. *проце́с вилива́ння ви́топленого з руди́ мета́лю; стоп мета́лю,* Бойків 126.

From ModHG. *Guss* 'ts'.

ґуст, SovUk. густ 'taste', ModUk.; Po. *gust.* — Deriv. *ґусто́вний.* — Subst. *смак; розумі́ння (краси́, напр.),* Бойків 126.

From Lat. *gustus* 'ts'.

Ґу́ста́в PN. 'Gustavus', ModUk.; Po. *Gustaw.*

From Sw. *Gustaf* 'ts', the first element being of uncertain origin, the second meaning 'staff', Klein 1, 688.

ґуталі́на, SovUk. гуталін 'shoe polish, boot cream', ModUk.; BRu. *гуталі́н,* Ru. *гутали́н.* — Subst. *масти́ло на ре́мінь,* Бойків 126; *па́ста до черевикі́в.*

Deriv. from Fr. *goutte* 'drop (of liquid)'.

ґутапе́рча, SovUk. гутапе́рча 'guttapercha', ModUk.; BRu. *гутапе́рча,* Ru. *гуттапе́рча* (since 1863), Po. *gutaperka,* etc. — Deriv. *ґутапе́рчовий.* — Subst. *засо́хлий сік особли́вої маля́йської росли́ни, червонува́та або́ жовтува́та тягу́ча ма́са, вжи́вана на клі́ші, гребінці́, зубні́ пльо́мби, на ізоля́цію електри́чних при́строїв, то́що,* Бойків 126.

From E. *guttapercha* 'ts', the ultimate source being Malayan: *getah* 'glue, tar', and *pertjah* 'type of tree', Орел 1, 237, Klein 1, 689.

ґут 1. Wd. 'good', first recorded in the XX c. (РССтоцький 4, 221). — Subst. *до́брий, до́бре.*

From ModHG. *gut* 'ts', РССтоцький, l. c.

ґут 2. AmUk. 'good', first recorded in the XX c. (JBR.). — Deriv. *ґут-бай, -дей, -лак, -мони[к], -найт, -тайм* (Білаш 225). — Subst. *добрий; добре.*

From E. *good* 'ts', with a devoiced final *-d.*

ґута Wd. (Нижнє Подністров'я, Дзендзелівський ДБюлетень 6, 42), **ґутея** 'Cydonia vulgaris: quince', first recorded in the XIX c. (ґутея: Желеховський 1, 170). — Ru. *гутей.* — Subst. *айва.*

From Rm. *gutui[e]* 'ts', Шелудько 2, 133, Vrabie 147, the ultimate source being Lat. **cottaneus,* Cioranescu 386; Ru. *гутей* apparently from Uk. *ґутея.*

ґутенберґівка (argot:) 'illegal, clandestine printery', first recorded in the XX c. (Горбач 0, 12). — Subst. *саморібна, підпільна друкарня.*

Artificially formed from the name of Johann *Gutenberg* (1397 - 1468), G. printer, generally considered to be the first European printer.

ґутея Wd. see ґута.

ґутуля dial. 'Cidonia vulgaris: quince' (Добруджа), first recorded in the XX c. (Горбач 11, 7). — Subst. *айва.*

From Rm. *gutuie* 'ts', Горбач, l. c., Cioranescu 386; see also ґута, ґутея.

ґутурай, also бутурай, -ак, -ачка SoCp. 'catarrh, cold', first recorded in the XX c. (Дзендзелівський 148 with map). — Subst. *нежит[ь].*

From Rm. *guturai* 'ts', Дзендзелівський, l. c.; for etymology see the following entry.

ґутуральний 'guttural', ModUk.; Ru. *гуттуральный.* — Deriv. *ґутуралі.* — Subst. *гортанний, придиховий,* Орел 1, 238.

From Lat. *gutturālis* 'ts', Skeat 255.

ґуцкац SoCp. 'to titillate, tickle', first recorded in the XX c. (Гнатюк ЕЗб. 30). — Subst. *лоскотати.*

Origin obscure.

ґуцьок dial. see ґудз[ь].

ґуш, ґуша 'goiter; gizzard, crop (of a bird)', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 170). — Deriv. *ґушуватий.* — Subst. *наріст на тілі.*

From Rm. *guşă* 'ts', Miklosich 81, Шелудько 2, 131, (extensively:) Vrabie 147.

ґуша see ґуш.

ґушкір Wd., also ґуштир, ґущір (SoCp., Дзендзелівський 148 with map) 'catarrh, cold', first recorded in the XIX c. (Желеховський 170); Bu. *гющер.* — Subst. *нежит[ь].*

From Rm. *guşter* 'ts', РССтоцький Slavia 5, 41, Vincenz 2, Дзендзелівський, l. c., Vrabie 147; yet, according to Георгиев 297, the Rm. word comes from Sl. and in Sl. it is a blending of **jāšter* — **ǫžь* — **gujā* 'snake'; inconvincible.

ґушпан dial. for букшпан, Makowiecki 68, see s. v.

ґуштир see ґушкір.

ґущір see ґушкір.

ґюйс, SovUk. гюйс 'jack-staff', ModUk.; BRu. *гюйс,* Ru. *гюйс* (since 1803). — Deriv. *ґюйс-шток.* — Subst. *прапор особливої розцвітки, який підіймають на військових суднах першого і другого ранґу, коли вони стоять на якорі,* Льохін 173; *віщова щогелка,* Степанковський 107.

From Du. *geus* 'ts', Meulen 67, Vasmer[2] 1, 479, АкСл. 3, 508, Льохін, l. c.

ґя[в]ýр, SovUk. гяýр 'giaour', MUk. кгаурове (1644 - 1646), съ ġаурами (XVII c.); BRu. Ru. *гяýр* (since 1803), Bu. *гяур*, Po. *giaur*, etc. — Subst. *поґáнин, невíра, невíрний, немохаммедáнин (назва в мохаммедáнів для всіх людéй не мохаммедáнської вíри)*, Орел 1, 238.

From Tk.-Osm. *giaur* (< Pers. gäbr) 'ts', the ultimate source being Ar. *kāfir* 'unbeliever, infidel', Lokotsch 50, Kluge - Götze 206, Vasmer[2] 1, 480, Тимченко 637, АкСл. 3, 508, Орел, l. c., Льохін 173, a. o.

ґьíрґьі, SovUk. гíрги (=ґ'íрґи, cf. Сулм. 176) see ґарґóші.

ґьíца dial. (in the children's language) 'swine', first recorded in the XX c. (Горбач 12, 7. — Subst. *свиня́.*

According to Горбач, l. c., it comes from *куць-куць!;* doubtful; more persuasive is its derivation from *кьíца*, see кіт.

CORRIGENDA ET ADDENDA

I.

TWO EDITIONS

OF THIS ETYMOLOGICAL DICTIONARY

The first five Parts of this dictionary (pp. 1-480) were published successively in 1962 - 1966 in Winnipeg. Late in 1966 they were reprinted in a second revised edition, with some mistakes corrected and various other improvements introduced. After Part 10 appeared Parts 6-10 will be republished in a similar second edition (pp.481-894) and so on until the whole work has appeared and has been revised.

In comparing the two editions of Parts 1 - 5 a considerable number of changes becomes evident. According to Iraida Gerus-Tarnawecky (cf. Die Welt der Slaven, Jahrgang XIII,Heft 3, Otto Harrassowitz, Wiesbaden 1968,pp.330-336) the following improvements were introduced in the second revised edition of Parts 1-5:

1) Deletion of words caused by insertion of new words or new authors.

2) Supplement to the material by additional appellatives or names.

3) Addition of a new bibliography.

4) Synchronization of some abbreviations.

5) Corrections of actual errors and shortcomings:
   a) correction of mistakes in alphabetical order;
   b) transposition of words and entries;
   c) correction of accents;
   d) orthographical corrections;
   e) correction of misprints.

6) Other changes.

1. *Deletion of words caused by insertion of new words or new authors*

For technical reasons words, sentences or authors were omitted from some entries, and new more important material was added. For example, in the new edition the following words were left out:

рисунок, abbr. (4); borrowed (17); also (19); 'a', 'b' (20); Ужгород (29); Buk. (33); Vasmer (37); of the name (37); borrowed (42); from (45); -ання (45); — (46); істор. (50); ринок (52); Величко (55); field (58); dial. (Львів); РССТоцький (61); fish, bag (62); баник; сирник (66); розбалуваний (67); Wd. also (73); Sadnik-Aitzetmüller (83); Тимченко (83, 99, 117); arch., дéдя, Опо! (88); барах, бам! (95); базікати (102); Бенькó (103); An o/p. interj. (103); trouble; disturb (104); only, also (105); Березникй 110); illness (117); corn-flower (140); йóлоп (157); Богуш (159); Кузеля (163); also (165); 1736 (169); Під- (175); на борони ((Сл. плк. Іг.) (176); and comp. (209); re other explanation (218); dial. (219); to hatch (219); в злота и срѣбра (267); sie also бузько (270); АкСл. І, 733 (288); Babylon (288); Вакаренко (295); Варвенко (312); Андрусишин-Крет (321); Бойків (344); верем'я (352); Ru. вес (368).

2. *Supplement to the material by additional appellatives or names*

The revised edition was augmented with considerable amount of new material mainly in the sphere of derivatives. Also new entries were added here and there (e.g. бéльфер, борушкатися, etc.).

The respective material might be categorized into two groups: (1) appellatives and (2) proper names.

To the first belong the following words:

агáкало (7); абéтло (13); валькúр (19); агняне (23); OPr. bhe. бобонúти (45); боюрка, боюрок (55); буклáк (58); балагýльщина (61); balamut 1587 (62); бýрбіль (63); бáлмуш, бáмуш; каша (66); бандýрник (72); бéнькéт (73); банувáти (74); барахóвка (78); буґéра, бетя́р; батюкú, батюцький; бáдя, -дьо; батíй, бахтíй (88); бай; бáник (*gъb-an-ikъ) 'слоеная лепешка' (93); веґáр (95); *bedro (96); бéкеш, бéкеч (99); бéльфер (102); бенéря (103); бентэжицъ (104); бич (118); бі-він, бі-цей (127); бíсмут (139); блáватий, -иль (140); брúця, брінний (171); провéрчувальний апарáт (174); борушкáтися (борючкáтися)-варіянт від борюкáтися (201); бóтень (179); брóна (192); бранд-мáйстер, -мéйстер (193); бриндувáтися (201); бриснувáти (209); бріт, бритáнець — брит, бритáнець (212); бриснувáти; обрúзти (217); бýйний (244); бульманú (252); бумбáк (254); обуржýазитись, -знюватися, -знення, -знювання (260); бурмíй; бурмóситися (264); бучнúй (280); ваворити (287); вáрга (314); верзтú (315); варышчук (318); вархóл, вархóла вархóлити; варчáти (320); вацювáти, вачувáти (329); вíдльа (331); бенéря (венерúчна недýга) (344); вирéні (352); вирезýб (356); верплýт (367); вéснти (368); вúвихнути : вихáти (382).

The second group comprises the following names:

Бакýменко, Бакóвич (4); Апонюк (8); Акýленко (15); Базáрко (52); Балагýр, Балагýра; Бáлаш (61); Балюк (67); Барúцький, Бáрнич (81); Бартоломíй (83); Батúцький, Бáтичі (86); Бацáла, Бацýла, Бацýца (90); Бáштовий, Бахтúнський (92); Беввéнко, Беввь (95); Билбáс, Билбáсівка (102); Бéнеш (103); Підберізці (110); Бендюга (122); Божедáн (159); Мáйборода (175); Борониславá (176); Брайчевський (190); Брітáнія, Британія (212); Забýга (231); Бурдучéнко (259); Бурякíвець (268); Бакáрів, Вакарюк, Вакáренко (295); Вакýла, Вакýленко, Вакулóвський (296); Варенúця (312); Вархоломíй, Вархóла (319); Васильóха (322); Виг (383).

3. *Addition of a new bibliography*

As to every type of reasearch, it also happened to this work that now and then some bibliographical data were overlooked, all the more that new works dealing with etymology were published in the meantime. The author carefully watched for both new and previously not accessible linguistic literature. Thus, the articles of the following scholars were utilized in this new edition: an article by Ruberovskyj in the *Leksykolohichnyj Bjuleten'* (13); by Akulenko in the *Naukovyj Zbirnyk Potebni* (45); by Hnatiuk in the *Etnohrafichnyj Zbirnyk NTSh* (63, 331); by Marusenko in the *Leksykolohichnyj Bjuletin'* (117); an article by Velyhorskyj in the *Ridna Mova* (352); by Rudnyćkyj in the *Sučasnist'* (359); by Verchatskyj in the *Etnohrafichnyj Zbirnyk* (29); articles by Halas and others authors in the *Ukrajins'ka mova v shkoli* (now *Ukrajins'ka mova i literatura v shkoli*) (102, 117); an article by Zakrevska in the *Doslidzennja i materijaly z ukrajins'koji movy* (252, 286); by Tereshko in a work on Ukrainian dialectology and onomastics (254); by Lysenko in the *Leksykolohichnyj Bjuleten'* (368); by Wojcenko in the *Word on Guard* (160); by Babkin in the *Voprosy jazykoznanija* (255); by Baleckyj in the *Studia Slavica* (66, 93, 99); by Shevelov (Sherech) in the *Zeitschrift für slavische Philologoie* (105); other additions were: Kiparsky, *Slavic and East European Journal* (69, 158, 268); Jaszczun, *Onomastica UVAN* (202); Schwytzer, *Kuhn's Zeitschrift* (20); Hüttl-Worth, *Annals of Ukrainian Academy of Arts and Sciences in U.S.* (29, 42, 73, 117, 246); Aalto, *Neu-philologische Mitteilungen* (77); Papp-Kiss, *Studia Slavica* (91); Unbegaun, *Annals of Ukrainian Academy of Arts and Sciences in the U.S.* (165); Jakobson, *Word* (270, 276); Nemeth, *Onomastica UVAN* (165); Buescu, *Orbis* (91); Altbauer, *Annals of Ukrainian Academy of Arts and Sciences in the U.S.* (288); Schall, *Indogermanische Forschungen* (114); Saglio, *Revue Internationale d'Onomastique* (114); Knobloch, *Kratylos* (218, 352); Lehr-Spławiński, *Vaillant Festschrift* (219); Vaillant, *Slavia* (306).

Furthermore, the new edition of the dictionary was supplementde with material from monographical works such as:

Shevelov's *A Prehistory of Slavic* (45, 109, 135, 155, 160, 186, 196, 321, 326, 349); on a terminology of family kinship in Russian language by

Trubačev (45); the similar work with regard to Ukrainian language by Burachok (45); a work by Rohal on Ukrainian prepositions (36, 55, 257); Horbach's dialectal and argo articles (127, 179, 184); a work of R. S. Stockyj about Slavs and Teutons (134); Ohonovskyj's work concerning Ukrainian grammar (149); the dissertation by Nakonechna about the terminology of Ukrainian everyday life (157, 184); Vaszczenko's book on history and geography of words (217, 264); Popov's etymological studies (62, 111, 221, 258); Metropolitan Ilarion's *Pre-Christian Beliefs of Ukrainian People* (337); Deyna's dialectology of Tarnopol district (17); Kiparsky's work on Russian stress (30, 286); the monograph by Falk on the word *bee* (94), and others.

Finally, the following etymological and other dictionaries should be mentioned here: Polissian dictionary by Lysenko (90); Ukrainian dictionary of words from other languages by Orel (282); historical dictionary of Ukrainian language by Tymchenko (99); Russian etymological dictionary by Vasmer (157); etymological dictionary of Czech language by Machek (96); Rumanian etymological dictionary by Cioranescu (11, 19, 26, 55, 66, 163, 190, 254, 275); linguistic dictionary by Knobloch (18).

4. *Synchronization of some abbreviations*

In order to improve his abbreviation system the author synchronized some of the abbreviations:

Hb. instead of Heb. (4, 8, 10, 22, 69, 84, 90, 95); Yi. for Yid. (9); G. in place of Germ. (6, 9, 24, 59); Meillet Ét. for Meillet Études (161); Mikkola in place of Mikkola Ursl. Gr. (94); f/e instead of folketymological (95); Kopečný instead of E. Kopečny (117).

5. *Corrections of actual errors and shortcomings*

a) Correction of mistakes in alphabetical order:

In the first edition of the dictionary the correct alphabetical order in a few instances was overlooked. However, this was noticed and properly corrected. For example, the entry бльóхнути from the p. 151 was transferred to p. 154; the entry блющ from p. 152 to p. 151; the entry ботфóрити from p. 183 to p. 184; the entry бóтва from p. 183 to p. 182; ботéй and ботелéв from p. 184 was transferred to p. 183, and the entry василíск from p. 323 to p. 322.

b) Transposition of words and entries:

While comparing both editions of the dictionary one can notice a correction of word order in some cases. Under the entry абецáдло the chronology now follows the English equivalent (2). The word order was also changed for the derivatives under the entry Борúс (173).

c) Correction of stresses:

Attention should be drawn to several changes in the stress on some words. For instance, in the word спинí the accent was removed to another syllable спúні (127); from Брáтко to Браткó (195) or from поташня́ to потáшня (234).

Accents were given in the following words: абáт (1); абсолютúзм (4); автокрáт (6); письмéнник (7); принáймі (11); бузикá (52); йóлоп (95); -вú (196); мíста (260); валéнки (303).

Finally, there are cases in which accentmarks were removed, for example, in the name Апонюкú (28) one mark was removed; and Дзже (117) and ви (126) were left without accents.

d) Orthographical corrections:

There were relatively few errors, yet one may notice several minor orthographical corrections in Ukrainian and other languages such as, *occur* instead for *occurs* (1); *wooded* instead of *wooden* (55); *jocose* instead of *jokose* (68, 78); *bulletin* instead of *buletin* (282); столíтня for столíтна (8); агрест for аґрест (4).

e) Correction of misprints:

Our review would not be complete if we fail to mention misprints, which occur in the process of printing of every book, all the more in the printing of an etymological dictionary. In the new edition we see a number of corrections of that kind. We would like to illustrate majority of them here. The larger portion includes the transposition of addition of punctuation marks: The punctuation marks were put in the abbreviation ЗНТШ. (9, 12, 42, 60, 61, 66, 89, 90); PM. I; (12, 60); ЕУ. 2, (2); УЗЕ. I (32); УРЕ. I (38); УМШ. (105); КСИС. (246); OCS. (24); Mlat. (81); PF. (70, 71, 82); LLat. (148); 190, a.o. (324).

Corrected: (?) Vasmer 1, 2), for (? Vasmer 1, 2), (3); (since 1720) for (since 1720) — (4); Vasmer 1, 5), for (Vasmer 1, 5) (9); Po. adresa for Po. adres (12); Gk. alábastros for Gk. alávastros (18); 9—10 for 9 (19); (lit. 'daughter of wind' — ánemos) for (lit. 'daughter of wind': ánemos) (25); Ru. 'ts', Vasmer 1, 19, for Ru. 'ts' (Vasmer 1, 19) (26); ESl. for Sl. (27); IE **bā̆ for IE. **bhō (45); Pokorny 105—106 for Pokorny 113 (45); Puşcariu 14—15 for Puşcariu 15 (55); Tu. for Tk. (59); Altbauer JP. 17, 47—49 for Altbauer JP. 17, 47—49 and AUA. 8, 118 (61); Ru. for Bu. (73); selavonice for sclavonice (83); first recorded in the XIV c. for first recorded in the XIX c. (89); Brno for Opava (117); Walde-Hoffman for Walde-Hofmann (94, 95); Pokorny 105—106 for Pokorny 106 (93); baš, see бáшка for баш, бáшка (91), Po. beretka for Po. beret (112); Gk. býrsa for Gk. býrsā (138); Uk. BRu. Ru. for Uk. BRu., Ru. ts (143); Cz. blvati for Cz. bliti (150); Bu. българинъ SC. bügrain, Po. bulgar for Bu. българин SC. Bügarin, Po. Bulgar (164); **bherk- : **bherk-, for **bherk : **bherek- (203); BRu. Ru. ts for Ru. ts (193); seems to be for is (254); XVI for XV (183); 'cucumber' for 'borage' (268); 'little (skin) bag' for 'little (skin-)bag' (282); Ekblom ZfsPh. for Ekblom ZfslPh. (403); the ultimate source is вóлох for that of вóлох (299); instead of Рудницький, ЖіЗ., 9,— Рудницький ЖіЗ. 9, (22); instead of (Остр. єв.) — (XI c. Остр. єв.) (33);

Огоновський I, 213 Огоновський 213 (44); обалдіння for опалдіння (64); Шелудько 2 for Шелудько 1 (67); ба́ник див. ба́лмус for ба́ник див. бга́ти (72); бенке́тник, бенке́тний, бенкетува́ти for банке́тник, банке́тний, банкетува́ти (73); частина for частинка (122); бо́рзий instead of бо́рзо (178); бу́хша instead of бу́кша (248); Буйня́к instead of Буя́н (243); Gsg. в' я́стя for Gsg. б' я́стя (284); Gk. Baál for Gk. Vaál (286); and finally the origin of the word бюдже́т was corrected; it is derived not from Fr. bulletin, but from E. budget (282).

6. Other changes

Of the other changes, made in the new edition of the dictionary, the following should be mentioned:

Correction of chronological data: for instance, in the entry ба́чити (90) Vasmer's etymology of the Астраха́нь was replaced by a more persuasive one by Vernadsky. The etymology of the word ба́ба (45) was supplemented with material from other authors. Under the entry ба́йстер, байстрю́к the etymology recently put forward by Popov, was mentioned. Jakobson's etymology of the word балагу́ла on p. 61 was added, as a more convincing one. Corrections also were made under the entry банджо́. On p. 138 the explanation of the word бі́ржа was modified, and additional etymology by Horbach was inserted into the entryботя́. The etymology by Brückner on p. 190 was replaced by that of Cioranescu. New explanations were added to the entries бруд and бума́га, and on p. 266 the etymology of the word бурунду́к was changed. Explanations of such words as бу́сел, бутко́л, бушла́т was also supplemented by new material. Furthermore, the English equivalent was given for the word бо́днар; the origin of the word буцента́вр was explained more extensively. The entry вархо́ла, вархо́лити was joined with Варфоломій. The abbrevations Germ. was changed for Teut. (2, 83), and Germ. for MHG (7).

CORRECTIONS AND ADDITIONS

а
for Lsg.read:Ablative sg.

абрю́!
delete: see s.v.

аву́рр!
delete: see s.v.

адре́са
for Po. read: Po.dial.

ал/ь/хі́мія
for MidHG. read: MHG.

а́нти
for Got. read: Goth.; Trubačev's doubts re the correspondence of Antae and *ukrajinjane, cf. Эт. (1965) 383,seem totally unfounded.

а́по!
delete asterisk * before apa.

арка́н
for Tk.-Tt. read: Tk.-Tt.(perhaps via Rm.)

а́рмія
for ModHG. read: ModHG. Armee (via Po.armia).

арнау́т/ка/
for 'Albanian' read: perhaps via Rm.(or Moldavian).

архіте́кт
for XVI-XVIII c. read: XIV-XVIII c.

аршáк
after Miklosich 226 add: Sulan, Slavica 4,131-137.

áршиця
change to: **áршиця**

астронóм
after MUk. add: **астрономíя,**

ат
for wanting add: first occurrence XVI c.

атáка
after 'ts' add: (at least in Wd.)

áфин/а/
after also add: **гáфина, я́фони, я́фира.**

ацібá!
before interj. add: dial also **ацíба, цíба.**

ацю́!
before interj. add: Lk.,Bk. also **ацъ!**

áще
after MUk. add: first occurrence in SoCp.:XVI c.

бáба
before etc.;FN add: **бáбити.**

бабáйка
after entry add: also **бабóй.**

бáбрати
for Ht.pagrāh read: paprāhh- / paprāi-.

багáкати
add at the end: a similar formation is Bk. **бегéкати**

багóр
add after (SoCp.: also Lk. and Bk.)

бадéня, бадóня, бадýня
according to Горбач, Суч.23,122, those words are connected with badja 'tub'; unconvincing.

бадилúна
after collect. add: Wd. also **бадúло.**

бадьóрий
according to Shevelov, Language 44,865, the word is not a borrowing from SoRu.("the area of the word in Ukrainian is too broad for that"),but from BRu.

базíкати
for only read: Ru.dial. **базúкати.**

базнúк
after entry add: Wd.also **баз** ; for wanting in other Sl. read: here:Bu.dial. **базанúк** /Кравчук Вя.4,1968,125/.

базь!
for demin. read: dim.; after 144 add semicolon ;

байдáк
for **Байдаково** read: **Байдакóво.**

бáйсак
add at the end: cf.also **Рудницький ЗНТШ.177,85.**

бáйстер
after Ru. add (from Uk.)

байтáла
according to Горбач Суч.23the word comes from Rm. budala or even from Hg.buta,butacska;inconvincible.

бакалíя
after entry add: (rarely:) **бакáлія** ; instead of Tk.bakkal read: Tk.bakkaliye.

бакáн
for XIX c. read: XVIII c.

бáкса, баксáлка 'box'
new entry on p.59: the words were borrowed from E. in the XX c., cf. Рудницький ЗНТШ.177,85-87.

Балаклáва
for 'fish-market' read: 'fishing ground'.

бáлта
after (Hc. add: and SoCp.); after 'axe' add: (perhaps via Hg.mediation).

балцáнка
for Wd.read: dial.; at the end add: Ващенко 8.

бальзáм
after bálsamon add:(via Western mediation,Fr.-ModHG.-Po.).

бамбéтель
for Bankbett read: Bankbettl, see Kiparsky SEEJ.7,209.

бамбýла
according to Shevelov, Language 44,866, "the word most plausibly is a slang formation with the root bab(a) 'grandmother', suffix -ul(a) and an'argot-infix'-m-".

бамбурá
according to Shevelov this word was formed similarly to бамбýла ,see the preceding entry; yet, Kiparsky,SEEJ. 7,209, derives it from Bu.

бáнда : бандúт
according to Кравчук ВЯ.4(1968),126,It.word comes from bandire 'to ban'; doubtful.

бандолéт
according to Shevelov,Language 44,866, the word comes from It. not Fr.; no documentation for this hypothesis is offered.

барáк
add at the end: Wd. барáка comes from ModHG.Barracke and not from Po.barak as assumed by Shevelov,Language 44,860.

барбáра
add at the end: some etymologists derive this word directly from Po. barbara 'ts' (< Barbara)like baśka 'wooden hammer',Uk. вандó etc,cf. Кравчук ВЯ.4 (1968),126, Горбач Суч.23,122.

бáрда: бардúга
according to Кравчук ВЯ. 4(1968),126,бáрда,бардúга go back to Po.partyka, Cz.,Slk. parteka 'slice of bread'.

бардадúм
new entry: бардадúм see бернардúн.

барлíг
for: з барлогу read: в барлогу.

бас
for this entry read: бас1.; insert new entry: бас 2.= бос.

бáский
for only read: Ru. бáский, баскóй.

бахмáт
add at the end: Menges Čyževs'kyj Festschrift 187-188 (from the name Māhmād).

бац
before Wd. insert: бáца, бáча.

башлóвка
add at the end: some linguists derive it from Tk.basl-'headed,knobbed',cf. Shevelov,Language 44.865,Кравчук ВЯ. 4(1968),126,the latter admitting suffix -ovka without ikannja.

без

for PS.*bezъ read: PS. *bez/ъ/; the *bezъ form is confirmed by Uk. dial. біз.

бей

for Tk.bej read: Tk.-Osm. bey.

бекéша

add at the end: cf. also Kiss ЭтимИсcл. 4,48-52.

белéй

for Wd. read: Wd.(Lk.).

Белз

dial. development of *bьlzъ ,as well as parallel forms вéлет:вóлот,Вéлес:Вóлос deserve much more study and attention than Shevelov's remarks in Language 44, 868.

бенефіс

for áктора read: актóра.

бервенó

for OES. бьрьвно(Остр.ев. XI c.)read: бьрьвьно, брьвьно...

бердúш

after o.a. change the phrase to: is possible because of Po. berdysz (with a secondary switch of stress); unconvincingly Shevelov, Language 44,871; cf. also Кравчук ВЯ. 4(1968),126.

бéрег,бéріг

after Hc. add: and SoCp.; after Bu. add: бряг.

беркúць!

add at the end: cf.Cz.brkati 'to stumble',Shevelov, Language 44,865.

бернардúн

add at the end: cf.also Kiparsky SEEJ.8,218 and Рудницький ЗНТШ. I77,85.

берфéла

for Wd.(Cp.) read: Wd.(Hc.); add at the end:(extensively:)Кравчук ВЯ. 4(1968),126-127.

бéскид

for Thrakian read: Thracian; for Jokl SKUnters.read: Jokl LKUnters.

бéстія

correct: Ru. since the XVIII c. insted: 1847.

бзик

for Tobanus:badfly read: Tabanus:gadfly.

бідá

for всѣсъ read: вс҃ѣхъ ; for bíjèda read: béda.

білий

for bïo read: bi̋o.

біля

add at the end: less persuasive is its etymology:*obъdlě advanced by Trubačev in Эт.(1965) 383.

біржа

according to Shevelov,Language 44,867, it is"a rather difficult case.It should have come from Russian,where it seems to have been attested from 1705...But at that time Western z (as in Ger.Börse) was no longer rendered by ž, nor ö by i. The word seems to be based on MLat. byrsa, but the channels of its penetration are unklear". In view of the above our etymology given on p.138 of thi dictionary is valid.

благáти

add at the end: less persuasive is its derivation from Po. błagać suggested by Shevelov in Language 44,861:it is -in his opinion-"not a MUk.neologism of the seventeenth century (140),but a borrowing from Polish which got it from Czech".

блідий
for Alb. bleronj read: bleroj.

блоха: блощиця
for *blъx-ьk-ica read: **blus-ik-īkā; Cz.ploštice cited in this connection by Kiparsky,SEEJ.8,218, did not belong here originally; it seems to be a f/e.neologism based on plosky'flat',cf.Machek 377.

блювати
drop: OCS.bljuvati.

бляха
against **Кравчук ВЯ.** 4(1968),127, Wd. блєха seems to be prior and бляха posterior in Uk.

бовван
at the end (before a.o.) insert: Deeters IF.61,329.

бовдур
add at the end: less persuasive is its explanation by Shevelov,Language 44,863, as a blend of **бовван** and **дурень** because od ts meaning of both words.

бовкун
drop: Wd.

Бог
for Av. baga'lord,god' read: Av.baga'share,fortune'.

болото
for Sln.blatô read: bláto.

бондар
for UpSo.behnar read: betnar.

борода
for Lat.barda read: barba.

борона
for Slk.brána read: brány.

борошно
for *borsьno read: *bors-j-ьno.

борсати
add at the end: according to Trubačev **Эт.**(1965)383, the word is connected with **бросити**,q.v.

борт
for **борт – механик** read: **борт-механік.**

Боснія
for Northern read:South-central, cf.Magner GL.7,162.

ботюк
add at the end: another possible explanation (from Rm. butuc) is suggested by **Кравчук,ВЯ.** 4(1968),127-128; yet,his assumption of Wd. -o-/-y- interchange in unstressed syllables ("ukannja") requires additional linguistic documentation with regard to **ботюк:бутук.**

ботя
add after 6,40: and **Чорноморщина.**

брай
less persuasive is its derivation from Rm.braiu 'ts', suggested by **Кравчук ВЯ.** 4(1968),128.

брак
for MidLoG. read: MLoG.

брехати
for Latv.brèzu,brékt read: brèkt,brècu.

бризястий
another explanation (from Rm.breaz) is advanced by **Кравчук ВЯ.** 4(1968),128-129.

брица
for only read:Ru. **брица**,Bu. **брица.**

бріч
add at the end: cf.also **Рудницький НаукЗап УВУ.** 2,44.

брокáт
after Vasmer 1,125 add; **Кравчук ВЯ.** 4(1968),126.

брóня
for Ru.(at the end of the third line)read:Bu.; for OP. read: OPo.

брóсква
Shevelov's "hypothetical form" +breskva (cf.Language 44,861) is not entirely hypothetical in view of Uk. dial. **брéсква**(cf.EDUL.1,217).

бротáти
for Vaillant RES.229 read: Vaillant RES 22,9.

брýнька
after Ru.dial.**брунеть** add: Bu. **брунка** 'ts'.

бужделґáрня
add at the end: according to **Кравчук ВЯ.** 4(1968),129, it derives from Rm.bujdă, bujdeucă,bujducă,bujdeulă with Sl. suffix -arnja.

буженúна
add at the end: according to **Кравчук ВЯ.** 4(1968),129, it derives from **будúти** (*ob-ǫditi)'to smoke'.

буз
after **bhāg- add: - **bhāǵ- .

бузá 2.
according to Shevelov,Language 44,867, the word is identical with **бузá I.**

буздигáн
for **залізнá** read: **залíзна.**

буй
for DCS. read: OCS.; in the E.translation add: dial. also 'big,huge'.

буквáр
for Bg. read: Bu.; and for XII c.: X c.

бундю́чний
add at the end:according to Shevelov,Language 44,864, the word is also known with -a- (**бундя́читися** 'to strut') and goes back to **будя́к** 'thistle' which "in Ukrainian folklore /is/ a symbol of unfounded but pricking arrogance"; it is formed with an argot-infix -n-;the form with -učnyj is a blend with **індю́к**'turkey!

бурдéль
add at the end of the first line: Wd.also 'poor house!

бурéки
according to Shevelov,Language 44,865, it comes from Tk.(Crimean?); no further evidence is offered by this critic.

буркýт
Wd. **буркýт** in the meaning 'eagle' belongs perhaps to **бýркати** 'to grumble' and is synonymous to **буркýн.**

бутáн
add at the beginning:;An artificial neologism derived from... (cf. to this Magner GL,7,172).

вадрó
add at the end: Shevelov,Language 44,865, and **Кравчук ВЯ.** 4(1968),129-130.

вай!
according to Shevelov,Language 44,865, "geographically" this word is used "far from the area of direct Rm.influences" (not exactly: it is known to Hc.,Bk. and other Wd.,JBR.), "phonetically,it may be a regular development of aj";"culturally",it might be connected with Yiddish; inconvincible.

валежний
add at the end:another explanation (from R.**валя́жный**) is suggested by Shevelov in Language 44,865.

ванацéї, ванацíя

Кравчук in **ВЯ.** 4(1968),130 criticized "my" translation of *vanacija* 'learning, study'. Meanwhile this translation was not exactly my own; it was taken from a well prepared (and conscientiously edited by the Academy of Sciences of the Ukrainian SSR) book Ukrajinśki intermediji XVII—XVIII st. (Ukrainian interludes of the 17th and 18th c.), Kyjiv 1960, p. 237, where *vanaceji* was explained: 'navčannja, hramota' (i.e. 'learning, study'). To my knowledge Kravčuk was at that time collaborator of the Academy in Kyjiv and consequently he and not I am to be blamed for the above translation. Yet, considering all literary contexts, in which this word occurs we still are persuaded that the translation of 1960 was correct, the more that it was done by academician M. K. Gudzij, well known scholar and connoisseur of the old and middle-Ukrainian literature (1887—1965). Both his authority as well as the prestige of the Academy are for me more important than unfounded opinion of Kravčuk. There is no reason to reject the possibility of Venetian influence in Ukraine when already Slovo of polku Ihorevi makes reference to *venedici* and Venetian diplomates were well known in Ukraine in XVII c. (e.g. Vimina).

Another critic, G. Y. Shevelov, Language, vol. 44, Baltimore 1968, p. 863, writes about my etymology as follows:

A blending is not unthinkable in MU *vanacija*. (Rudnyćkyj cites it as *vanacéja*, a ghost form: it is taken not from texts where it rhymes with *zatija* . . . but from the index to "Intermediji . . ." where the editors substituted every ě (= i), as is customary in Russian publications.)

What has been said above of Kravčuk might be well repeated of Shevelov. I did not invent "a ghost word" *vanaceji*, it is quoted in the Academy's edition of Intermediji on p. 237. A scholarly unbiased, attitude does not allow to discard *vanaceji* from the dictionary, to ban it from the Ukrainian language, when it was used in that form once or more in the literature. Naturally, Shevelov would have been right: were *vanaceji* used as the only form in my dictionary. But this was not the case. As can bee seen from the text (p. 306) I cite in my dictionary *vanacija* as well. Alphabetically it follows *vanaceji*, however, the bold face indicates that it is to be considered as a parallel form of the whole entry. As a conscientious scholar Shevelov had the obligation to mention it. If he did not, he confused the reader.

вандá
another (less persuasive) explanation: from Po.Wanda is advanced by **Кравчук ВЯ.** 4(1968),130.

вантáга, вантáж
add at the end: recently **Кравчук ВЯ.** 4(1968),130, revived Vasmer's etymology: from Fr. avantage, adding some new material, e.g. **вантýжити** 'fasciare' (1830).

вантрóба
after Lk. add: and Bk.

вáпа
for 1940 read: in the XIX c.

вáпна, вапнó
for XV-XVI c. read: XI - XVI c.

вáрдзель, вáржіль
according to Shevelov, Language 44,864, **вáржіль** is a blend of **вагá** and **ржа** (:"actually a dialectal phonetic development š ž > rš rž").

Васúль
Вáня is a dim. form of both **Васúль** and **Івáн.**

вáтра
for ModUk. read: Wd. first recorded in the XX.c.

вдовá
for OPr. widdewu read: widdewū.

вéжа
add at the end: OES. **вѣжа**, cf. **Кравчук ВЯ.** 4(1968), 130, is a grapheme only substituting orig. **вежа.**

Векéлія
before Wd. add: **вакéлія.**

Велúкдень
add at the end: **Рудницький НаукЗапУВУ.** 2,44-45.

вельвéт
for вéльвет read: вельвéт

верéнва
for Ru. вереницa read: верени́ца.

верла́нь
less persuasive is Shevelov's explanation: from ви́рла 'goggling eyes' and suffix -ань, cf. Language 44,864.

верло́
according to Кравчук ВЯ. 4(1968),131, it derives from *ver-lo, root *ver- ; unconvincing (in Uk. it would develop into * верело).

веремíй, веремíя
add at the end: Shevelov, Language 44,864, proposes to derive it "from Jarema, the first name of Vyšnevec'kyj (1612-1651), the very energetic, mobile, and cruel leader of the anti-Cossack troops who became a symbol of terror, destruction, and ensuing confusion. The name Jarema appears also in the form Veremij..., but it is not impossible that veremija is a blend of Jarema with vyr 'whirlpool': by the seventeenth century unstressed e and y had coalesced"; cf. also ПитІУМ.53.

верста́т
the two channels of borrowing: ModHG. and Po. as presented in EDUL.1,362, remain valid despite Shevelov, Language 44,861 (footnote).

вид
before 'to see' add: *u̯oid-.

виргéла
another etymology connecting this word with Lith. výras 'man' is advanced by Shevelov, Language 44,866.

вита́ти
for Витоми́в read: Витоми́р.

ви́ти
for XV c. read: XVI c.

ви́шня
for Gk. iksios read: Gk. iksos 'misseltoe /berry/'.

вíдки, відкіля́, відкíль
against Shevelov's view that "the combination na + vid is out of question", cf. Language 44,868, we can quote such Uk. words as навíдлі/г/, навíдмах, навідрíз, наодрíз, a.o. where the above combination of prefixes is "in question".

відли́га
add (instead of only): BRu. адлíга.

вíла
re Slk. vily and Hg. villi see Kiss StSl.12,227-234.

Вілéн
add at the end: another (more convincing) explanation is offered by Shevelov in Language 44,867: "it is an abbreviation for V(ladimir) I(l'ič) Len(in)".

вíсьта!
add at the end: according to Shevelov, Language 44,866, the word goes back to Rm. ista 'this'.

вíта
arch. refers to віть only; the beginning od this entry should, therefore, read: вíта, вíтка, arch. віть.

вíхтелиця
new entry: вíхтелиця 'snowstorm', ModUk. only. It is a blend of вíхолити 'to blow' and метéлиця 'snowstorm'.

вла́сний
according to Кравчук ВЯ. 4(1968,131, it comes from Po. własny 'ts'.

вовту́зитися
add (in place of only): Ru. dial. волто́зиться.

війт
for войхъ read: войтъ.

вóлити, волíти
after OCS. voliti add: SC. voleti 'to like, love', cf. Magner GL. 7, 162.

-ворот
for володязем read: колóдязем.

ворочáти
for Ru. врáщам read: Bu. врáщам.

вýтлий
for Vasmer 2 read; Vasmer 3.

В'ячеслáв
for fem. read: f.

г
for prp. read: prep.

газдá
for газдá, ґаздá read: гáзда, ґáзда.

галá
for Lit. read: Lith.

галáйстра
add at the end; cf. Рудницький НаукЗапУВУ. 2, 45.

галáчці
add the same as in the preceding entry (галáйстра).

гамáн
add at the end: yet, Shevelov recently revived Viner's hypothesis, cf. Language 44, 863: it goes back to the biblical Haman (Esther, esp. 3, 9 and 5, 11), the richest man in his country, whose wealth did notsave him from frustration and death. Shevelov "would not exclude a a possibility of an additional touch of bursaky humor, alluding by the use of 'purse' to the vanity of wealth and power as illustrated by the Haman story".

гамсели́ти
add at the end: according to Shevelov, Language 44, 864, it is based on Po. gas 'fear, alarm; strike'.

гáпеле гав!
add at the end: another explanation: from Hg. apo 'father' + hó (hav-) 'wait a minute' is suggested by Shevelov in Language 44, 864.

гáпорото
for GN Pforte read: Oporto (in Portugal).

гарáзд
add at the end: G. origin of the word is recently supported by Shevelov in Language 44, 866, viz.: out of IE. roots**gor-/**ger-/**gr- "only the latter seems to be represented in Slavic in such words as U hortaty 'turn over', horstka 'handful'. This arouses suspition as to whether harazd is an original Slavic word, as Rudnyc'kyj claims, or a loan word from Germanic. In fact, outside Eatern Slavic the word appears only in Czech, where it is also represented from the ninth century in onomastics (Gorazdъ, the successor of St. Methodius); this bespeaks its Germanic origin".

гамбарáс
add at the end; according to Shevelov, Language 44, 866, "the source if foreign could be Polish, Hungarian, or Rumanian, but certainly not French".

гарб
add at the end: "the Ukrainian word is rather a loan from P garb 'hump', figuratively used", Shevelov Language 44, 867.

гáрбати
add at the end; according to Shevelov, Language 44, 864, "a blend with harba 'Cossacks' cart' (on which pillage goods were loaded) is not impossible"; yet, JBR's explanation considering it a blend of грáбити with гарбувáти is more plausible.

гарнáситися

add at the end: Shevelov, Language 44,861, unconvincingly connects this word with Eastern Slk. harnac 'to heap up' (= standard Slk. hrnut'), cf.

гáрний

according to Shevelov, Language, 44,866, this word "could hardly have come directly from Gk. xaris, but rather via slang or else through Bulgarian/Serbo-Croatian mediation (where it was to loose x- , later taking a prothetic h- in Ukrainian"; unconvincing.

глúця

add at the end: cf. also Парасунько Мовозн. 2:4, 5I-58.

гóлка

new entry on p.676: **гóлка** see **іглá.**

гýсениця

for first Ru. read: BRu.

ґуя́ва

new entry on p.893: **ґуя́ва** see **куя́ва.**

RARE DIALECTISMS AND THEIR ETYMOLOGIES

suggested for inclusion by

ОЛЕКСА ГОРБАЧ*

áбрім – 'вéлетень ;giant' : from Slk. obor, obryňa 'ts' /119/.

áва– 'малúй каю́к; little canoe'; deriv. **áви, áвчик** ; from Kk. aй 'fishing net'/118/.

аврáл – 'гáлас ;noise'; deriv. **аврáлити** ;from Du. overal! 'all aboard!' /120/.

авря́к – 'барáн; ram fit for breeding' : perhaps from ModGk. afgo, afgarion 'egg' or Kk. avyr 'heavy'/119/.

адязóвац–'стелúти лíжко; to make bed' : from Hg. agaz ni 'ts' /119/.

----

* Cf. Олекса Горбач "Перший етимологічний словни української мови", Суч. 23/I965/, II7-I22. Contrar to his statement the following words were not omitted in this dictionary : аґрáфка / see page 722/, áпорото /563/, арбá /568/, ахінéя /43/, баклажáн /58/, Балаклíя /6I/, балалáйка /62/, баламýт /62/, балдá /64/, бéвза /IOI/, a.o.

а́дяш – 'соло́ма ;straw' : from Hg.agyazas 'ts'/119/.

а́ков – 'о́ка ; 1/2 hectölitre' : from Hg.akó 'ts'/119/.

а́коль- 'коша́ра : pen,enclosure' : from Hg. akol 'ts' /119/.

аламу́жна- 'милостиня ; almsgiving' : from Hg. alamizsna 'ts' /119/.

а́лаш – 'ста́йня; stable' : from Hg.allas 'ts' /119/.

а́лдомаш- 'могори́ч ;bargain drink' ; Hg. áldomás 'ts' /119/.

альви́ці- 'соло́дке ; sweets' : Tk.-Ar. xalva 'ts'/118/.

а́ндя – 'братова́ ;sister-in-law' : from Hg. anya 'mother'/119/.

а́нтал – 'пля́шечка вина́ ;bottle of wine' : from Hg. antalag 'ts' /119/.

анцера́да- 'плащ риба́лки ;fisherman's cloak' : from It. incerato 'oilcloth' /118/.

армели́стий- 'checkered' : from It.vermiglia 'kind od diamond' /119/.

аха́ни – снасть-па́стки лови́ти ри́бу;fishing snare': perhaps from Tk.xana 'wall; hut'/118/.

а́шов – 'рискаль;shovel' : from Hg.ásó 'ts' /119/.

ба́ґань – 'кала́ч ; pastry' : from Rm. bogaci 'ts'/119/.

ба́діка- 'ста́рший брат; older brother' : Rm.badica! ' father!' /118/.

ба́дя – 'найста́рший брат ;the oldest brother' : from Rm. bade! 'father!' /118/.

байли́к – 'безпла́тна примусо́ва пра́ця на боя́рів Ізмаїльщини; statutory labor for lords in the Izmail region' from Rm. beilic(< Tk.beylik)'ts'/118/.

ба́кен – 'річкови́й буйо́к з осві́тленням; leighted beacon': from Du. baken 'ts' /120/.

бакла́н – 'рід примо́рського во́рона; phalacrocorax carbo' : perhaps from a distorted form of Gk.pelekán'pelican' /119-120/.

бакра́ч – 'відро́;pail,bucket' : from Tk. bakraç 'ts'.

балабо́н – 'зе́мний горі́х; potato' : perhaps from Rm. balabanos 'one with goggling eyes'/118/.

балу́ха – 'пусту́нка; prankish girl': derived from Uk. ба́лувати 'to pet' /118/.

ба́нка – 'до́шка між бо́ртами човна́,на які́й сидя́ть гребці́; boat bench': from ModHG.Bank 'bench'/118/.

бара́товство – 'brotherhood': from Hg.barát'friend'/119

барбачі́я – 'чуба́тий жа́йворонок;crested lark': perhaps from Rm.berbec 'ram' /119/.

бара́цки – 'бросквині;peaches': from Hg.barack'ts' /119/

баре́жик – 'шерстяна́ ху́стка;from Fr.barège /118/.

ба́рза – 'чорнобі́ла вівця́; white-black sheep' : from Rm.barză(berze) 'stork'/119/.

барла́ки, барла́чі – 'сукня́ні насувні́ рукави́ці на стопу́ чо́бота; boot covers' : from ModHG. Bärenlatschen 'ts'/119/.

бармаки́ – 'дерев'я́ні ви́ла; wooden forks': from Kk. barmaq 'finger'/118/.

ба́рна –'темночервоний бик ;dark-red ox' : from Hg. barna 'brown'/119/.

ба́ршан –'ба́рхат ; velvet':from Hg. bársony 'ts' /119/.

баса́лія – 'колотілка ;whisk' : from Rm. baţ (beţe 'stick'/119/.

басараб'я́н –'ві́тер з Басара́бії; wind from Bessarabia' : from Rm. basarabean 'ts'/118/.

баю́си –'ву́са; mustache' : from Hg. bajusz'ts'/119/.

бе́ґель – 'кана́л; channel' : from ModHg.ʔegel /119/.

беґе́ра –'кийок; stick' : from Hg. bögyörö rather than from Rm.yacar (as assumed by Horbac 119/; cf. also оіґа/р/ in EDUL.p.130, and MNT-ESz.1,359.

B I B L I O G R A P H Y

AND

BIBLIOGRAPHICAL ABBREVIATIONS IN VOLUME 1

AASF. = Annales Academiae Scientiarum Fennicae.Serie B. Helsinki.

Абаев = В.И.Абаев, Историко-этимологический словарь осетинского языка. 1. Москва - Ленинград, 1958.

AECO. = Archivum Europae Centro-Orientalis.I - IX-X, Budapest,1935 -1943-1944.

AGZ.=Akta grodzkie i ziemskie z czasów Rzeczypospolitej Polskiej z Archiwum tzw. Bernardyńskiego we Lwowie. I - XVII. Lwów, 1868 - 1901.

Азбуковник = Д-р Богдан Романенчук, Азбуковник - Коротка енциклопедія української літератури. Том I. "Київ"-Філядельфія, 1966 і д.

АКЖМУ.= Актова книга Житомирського міського уряду кінця ХУІ ст. /1582-1588 рр./Підготував до видання М.К.Бойчук. Академія Наук Української РСР: Інститут Мовознавства ім. О.О.Потебні. Пам'ятки української мови ХУІ ст. Серія актових документів і грамот. Видавництво "Наукова Думка".Київ 1965.

АкСл. = Академия Наук СССР. Институт Русского Языка: Словарь современного русского языка. Том 1, А-Б. Москва-Ленинград,1950, и сл.

Акуленко = В.В.Акуленко,"Історичні джерела лексичних інтернаціоналізмів в українській мові". О.О.Потебня і деякі питання сучасної славістики. Видавництво Харківського університету. Харків 1962.

Алфавит = Митрополит Іларіон / Проф.д-р І. Огієнко/,"Українсько-російський словник початку ХУІІ-го віку. Із історії культурних впливів України на Московію". Slavistica Ч.11. Накладом Української Вільної Академії Наук. Вінніпег,1951.

AmContr. = American Contribution to the Fifth International Congress of Slavists. Mouton & Co. The Hague,1963.

Андрусишин-Кретт = Українсько-англійський словник. Ukrainian-English Dictionary. Compiled by J.N.Krett and C.H.Andrusyshen assisted by Helen Virginia Andrusyshen. University of Saskatchewan. Saskatoon,1955.

Archiv = Archiv für slavische Philologie, begründed von V.Jagić. Berlin,1876-1929.

Assem. = Assemanovo izborno evangelje. Na svetlo dao Dr.Ivan Črnčić. Roma, 1878.

AUA. = The Annals of the Ukrainian Academy of Arts and Sciences in the US. 1. New York,1951, a. ff.

АЮЗР. = Архив юго-западной России, издаваемый Временной коммисией для разбора древних актов, состоящей при Киевском, Подольском и Волынском генерал-губернаторе.I-YI. Киев,1856 - 1914.

А.М.Бабкин, Словарь названий жителей/РСФСР/. Москва,1864.

Багмет = Андрій Багмет,"Матеріали до синонімічного словника української мови". Вітчизна. Київ 1957-1960.

Багряний = І.Багряний, Тигролови. І - 2. 1946-1947.

Baecklund = A. Baecklund, Personal Names in Medieval Velikij Novgorod. Almquist & Wiksells. Stockholm, 1959.

Е.Барсов, Материялы для историко-географического словаря России: Т.І. Географический словарь Русской земли. Вильна,1865.

Е.Барсов, Слово о полку Игореве как художественный памятник Киевской дружинной Руси. І - 3. Москва, 1887.

Bartholomae = Chr. Bartholomae,Altiranisches Wörterbuch. Strassburg 1904.

Battisti = Carlo Battisti & Giovanni Alessio, Dizionario etimologico italiano. I-V. Firenze, 1948 - 1957.

BB. = Beiträge zur Kunde der indogermanischen Sprachen. Hgb. von Ad. Bezzenberger. 1 - 30. Göttingen, 1877 - 1906.

Belić Зборник = Зборник филолошких и лингвистичких студија А.Белићу поводом 25 годишнице научног рада. Београд,1921.

Беринда = Лексикон словенороський Памви Беринди. Підготовка тексту і вступна стаття В.В.Німчука. Академія Наук Української РСР: Інститут Мовознавства ім.

О.О.Потебні. Пам'ятки української мови XУII ст. Серія наукової літератури. Видавництво АН УРСР. Київ 1961.

Berneker = Erich Berneker, Slavisches etymologisches Wörterbuch. A - mor-. Heidelberg 1908 - 1913.

Bidermann = Herman Ign.Bidermann, Die ungarischen Ruthenen. 1-2. Innsbruck 1862.

Bielfeldt = H.H.Bielfeldt, Rückläufiges Wörterbuch der russischen Sprache. Akademie Verlag. Berlin 1958.

Білаш = Б.Білаш, Канадизми та їх стилістичні функції в мові українсько-канадських письменників. Докторська дисертація УВУ. Мюнхен,1965 (Manuscript).

BiulPTJ. = Biuletyn Polskiego Towarzystwa Językoznawczego. 1. Kraków,1927 i d.

BNF. = Beitrage zur Namenforschung. 1- . Heidelberg. 1949 und ff.

Бойк.= Яр.Рудницький, Географічні назви Бойківщини. УВАН: Серія Назвознавство 23-24. Вінніпеґ,1962.

Бойків= І.Бойків, О.Ізюмов,Г.Калишевський,М. Трохименко, Словник чужомовних слів. Харків-Київ, 1932. Друге справлене видання: Нью Йорк 1955.

Ботанический словарь русско-английско-немецко-французско-латинский. Издание второе. Главная редакция Иностранных Научно-технических словарей. Москва,1962.

Браун = Ф.Браун, Разыскания в области гото-славянских отношений. I. Санкт Петербург, 1899 / Сб.ОРЯС, 64:12/.

Brugmann 1 = K.Brugmann,Grundriss der vergleichenden Grammatik der indogermanischen Sprachen. 2.Aufl. Strassburg,1897 und ff.

Brugmann 2 = K.Brugmann, Kurze vergleichende Grammatik der indogermanischen Sprachen. Strassburg,1902 - 4.

Brückner =A.Brückner, Słownik etymologiczny jezyka polskiego. Kraków,1927. Przedruk: Warszawa 1957.

Brückner FW. = A.Brückner, Die slavischen Fremdwörter im Litauischen. Weimar,1877.

BSL. = Bulletin de la Societé de linguistique. 1. Paris,1868 et suiv.

П.Бузук, Нарис історії української мови.Київ, 1927.

Л.А.Булаховський, Введение в языкознание. Часть 2. Учпедгиз. Москва,1953.

Л.А.Булаховський, Исторический комментарий к русскому литературному языку. 5.изд. Київ 1958.

Л.А.Булаховський, Питання походження української мови. Видавництво АН УРСР.Київ 1956.

Бурячок = А.А.Бурячок, Назви споріднености і свояцтва в українській мові. Видавництво АН УРСР. Київ, 1961.

Bulletin of AATSEEL = Bulletin of the American Association of Teachers of Slavic and East European Languages.1.Philadelphia,1946,a. ff.

Vaillant = A. Vaillant, Manuel du vieux slave.1-2. Paris,1948.

Vaillant GC. = A.Vaillant, Grammaire comparée des langues slaves. 1. Paris-Lyon,1950.

Walde = A.Walde,Lateinisches etymologisches Wörterbuch. 2.Aufl. Heidelberg,1910.

Walde-Hofmann = A.Walde,Lateinisches etymologisches Wörterbuch. 3.Aufl.von J.B.Hofmann. Heidelberg,1938 u.ff.

Walde-Pokorny = A.Walde, Vergleichendes Wörterbuch der indogermanischen Sprachen. Hgb. J.Pokorny. 3 Bände. Berlin-Leipzig,1928-1932.

H.Vámbéry, Etymologisches Wörterbuch der turkotatarischen Sprachen. Leipzig,1878.

L.Wanstrat, Beiträge zur Charakteristik der russischen Wortschatzes. Veröffentlichungen des Slavischen Instituts der UniversitätBerlin,7. Berlin 1933.

W.von Wartburg, Französisches etymologisches Wörterbuch. Bonn, 1925 u.ff.

Вахрос = И.С.Вахрос, Наименование обуви в русском языке.I:Древнейшие наименования до Петровской эпохи. Ежегодник Института по изучению СССР в Финляндии. Приложение к но.6-IO. Хельсинки,I959.

Ващенко = В.С.Ващенко, З історії та географії діалектних слів. Видавництво Харківського університету. Харків, I962.

В.С.Ващенко, Полтавські говори. Харків I957.

WdS. = Die Welt der Slaven. 1.Wiesbaden,1956 u.ff.

Weekley = Ernest Weekley,An Etymological Dictionary of Modern English. London-New York,1921.

George Vernadsky, Ancient Russia. Yale University Press, New Haven,1943. 3rd Printing:1946.

George Vernadsky, Kievan Russia. Yale University Press. New Haven,1948.

George Vernadsky, The Mongols and Russia. Yale University Press. New Haven,1953. 2nd Printing:1959.

George Vernadsky, Russia at the dawn of the Modern Age. Yale University Press. New Haven,1959.

George Vernadsky, The Origins of Russia. At the Clarendon Press. Oxford,1959.

Верхратський I = И.Верхратский, Знадоби до словаря южноруского. Львів I877.

Верхратський 2 = I.Верхратский, "Словарець" в праці: Про говор галицких лемків. Львів, I902.

Верхратський 3 = И.Верхратский, Початки до уложеня номенклятури и терминологиі природописноі, народноі. I - II, Львів, I864-I969.

Верхратський 4 = I.Верхратський, "Словарець" в праці: Знадоби до пізнаня угорско-руских говорів. Львів I898.

Винник = В.О.Винник, Назви одиниць виміру і ваги в українській мові. Академія Наук Української РСР: Інститут Мовознавства ім. О.О.Потебні. Київ I966.

В.Л.Виноградова, Словарь-справочник "Слова о полку Игореве". I. Академия Наук СССР. Москва-Ленинград, I865.

Вільшенко = Андрій Вільшенко, Модерна українська номенклятура неорганічної хемії. I. Наукове Товариство ім.Шевченка. Нью Йорк, I962.

Vincenz = André de Vincenz, Les éléments roumains du lexique houtzoule. Les noms de personnes en roumain. La toponymie des Carpates du nord. Centre Roumain de Recherche de Paris. 1959.

Wissmann= W.Wissmann,Der Name der Buche. Deutsche Akad. der Wissenschaften. Vorträge und Schriften. Berlin, 1952.

Withycombe = E.G.Whitycombe, The Oxford Dictionary of the English Christian Names. The Clarendon Press . Oxford,1946.

Wiesław Witkowski, Język ukraiński. Polska Akademia Nauk. Kraków,1968.

ВЛУ. = Вестник Ленинградского университета. Ленинград.

Вовк = Українська хемічна термінологія. /Рукопис/. Мава, 1966.

Vondrák = W. von Vondrák, Vergleichende slavische Grammatik. Vandenhoeck & Ruprecht. Bd.1. Göttingen, 1924. Bd.2,ibid.,1928.

Вопросы образования восточно-славянских языков. Издательство Академии Наук СССР. Мпсква,1962.

Word = Word. Journal of the Linguistic Circle of New York. 1. New York,1945 and ff.

Vrabie = Emil Vrabie, Influenţa limbii române asupra limbii ucrainene. Asociaţiă Slaviştilor din Re - publica Socialistă România: Extras din "Romano-slavica",XIV. Bucureşti,1967.

WSJb. = Wiener Slavistisches Jahrbuch. 1. Wien, 1950 und ff.

Вступ до порівняльно-історичного вивчення слов'янських мов. Видавництво Академії Наук УРСР. Київ,1962.

ВСЯ. = Вопросы славянского языкознания. I. Академия Наук СССР: Институт Славяноведения. Москва,1954 и сл.

Вук = Vuk Karadzić, Lexicon serbico-germanico-latinum Izd. 3. Beograd,1898.

WuS. = Wörter und Sachen. Kulturhistorische Zeitschri für Sprach- und Sachforschung. 1. Heidelberg,190 und ff. Neue Folge,ibid. 1938 und ff.

ВЯ. = Вопросы языкознания. I, Москва,1952 и сл.

Галин = Медичний латинсько-український словн Склав М.Галин. Прага,1926. 2-ге видання: Українське Лікарське Товариство Північної Америки. Детройт,1969.

Hastings = A Dictionary of the Bible dealing with its language,literature, and contents including the biblical theology. 1 - 4. Edinburgh,1900-1902.

Havers = W.Havers, Neuere Literatur zum Sprachtabu. Wien,1946.

Hehn = V.Hehn, Kulturpflanzen und Haustiere. 7.Aufl. hgb.von O.Schrader und A.Engler. Berlin,1902.

Hellquist = E.Hellquist, Svensk etymologisk ordbok. 1 - 2. Lund,1948.

Георгиев = Вл.Георгиев,Ив.Гълъбов,Й.Заимов, Ст.Илчев, Български етимологичен речник. I. Българска Академия на Науките: Институ за Български Език. София,1962 и д.

Гептаглот = В.Свобода, Слов'янська частина оксфордського гептаглота. Українсько-латинський словник першої половини І7-го сторіччя. Slavistica УВАН Ч.25. Накладом Українського Народного Дому,Торонто. Вінніпеґ, 1956.

Herne = Gunnar Herne, Die slavischen Farbenbenennungen. Eine semasiologisch-etymologische Untersuchung. Almquist & Wiksells. Uppsala,1954.

Гоголь Твори – М.Гоголь, Твори. Том I-II. Книгоспілка. Нью Йорк,1955.

Головацький = Я.Головацкий,Географический словарь западно-славянских стран с приложением географической карты. Вильна,1884.

Голоскевич =Г.Голоскевич, Правописний словник. Видання сьоме. Книгоспілка. Харків-Київ,1930.

Holthausen 1 = F.von Holthausen, Gotisches etymologisches Wörterbuch. Carl Winter's Universtätsbuchhandlung. Heidelberg,1934.

Holthausen 2 = F.von Holthausen, Altenglisches Etymologisches Wörterbuch. Carl Winter's Universitätsbuchhandlung. Heidelberg,1934.

Holub-Kopécný = J.Holub - Fr. Kopecný, Etymologický slovník jazyka českého. Státní nakladatelství učebnic v Praze, 1952.

Горбач 0 = Ол.Горбач,"Арґо українських лірників". НаукЗапУВУ. I, Мюнхен,1957.

Горбач I = Ол.Горбач, Українська морська й судноплавна термінологія. Мюнхен,1958.

Горбач 2 = Лексика наших картярів і шахістів. Відбитка з тижневика "Вільне Слово",Торонто, чч.22-32, 1960.

Горбач 3 = Ол.Горбач, Наші назви для днів тижня та для місяців. Відбитка з "Християнського Голосу", Мюнхен. Рік XII, чч.20-23, 1960.

Горбач 4 = Ол.Горбач, Українсько-румунський список рослин. Відбитка з НаукЗапУВУ. чч. 4-5. Мюнхен,1962.

Горбач 5 = Українські глоси в поліглотних словниках А.Калепіна і Г.Меґісера /1603/. Відбитка з НаукЗапУВУ.чч.4-5,Мюнхен,1962.

Горбач 6 = Ол.Горбач, Арґо українських вояків. Відбитка з НаукЗапУВУ.ч.7,Мюнхен,1963.

Горбач 7 = Ол.Горбач, Північно-наддністрянська говірка й діялектний словник с.Романів Львівської області. Відбитка з НаукЗапУТГІ, т.7/Х/, Мюнхен,1965.

Горбач 8 = Ол.Горбач, Арґо українських школярів і студентів. Відбитка з НаукЗапУВУ. ч.8, Мюнхен,1966.

Горбач 9 = Ол.Горбач, Назви в мореплавній "рожі вітрів" нашого Причорномор'я. Відбитка з тижневика "Християнський Голос", чч. 15-20, Мюнхен,1968.

Горбач 10 = Olexa Horbatsch, Polnische Lehnwörter in den ukrainischen Mundarten.(Manuscript,1968).

Горбач II = Ол.Горбач, Діялектний словник північно-добруджанської говірки с.Верхній Дунавець біля Тульчі. Відбитка з НаукЗапУТГІ. т.15/ХУІІІ/,Мюнхен,1968.

Горбач 12 = Ол.Горбач, Лексика "дитячої мови" в Україні. ЗНТШ. 177,88-97.

Горбач I3 = Olexa Horbatsch, Der Wortschatz der ukrainischen Sprachinsel Osturňa in der Zips. (Manuscript,1969).

Горбач I4 = Olexa Horbatsch, Rumänische Lehnwörter in der ukrainischen Mundart Norddobrogeas. (Manuscript,1969).

Горбач I5 = Ол.Горбач,Говірки Теребовельщини. Відбитка з НаукЗапУТГІ, ч.I9,Мюнхен.I969.

Hrabec = Stefan Hrabec, Nazwy geograficzne Huculszczyzny. Polska Akademia Umiejętności: Prace Onomastyczne Nr.2. Kraków,1950.

Грабець = В.Грабець, Назвознавчі матеріяли з Галичини. УВАН: Серія Назвознавство 27. Вінніпеґ, I964.

Грамоти = Українські грамоти ХУ ст. Підготовка тексту, вступна стаття і коментарі В.М.Русанівського. Академія Наук Української РСР: Інститут Мовознавства ім.О.О. Потебні. Пам'ятки української мови ХУ ст. Серія юридичної літератури. Київ,I965.

Р.И.Григорьева, Краткий сербохорватско-русский словарь. Государственное Издательство иностранных и национальных словарей. Москва,I960.

Грінченко = Борис Грінченко, Словарь української мови. /Передрук:/ Т.I-IУ. АН УРСР. Київ,I958- I959.

Грот = Я.Грот, Филологические разыскания. Второе издание. Санкт Петербург,I876.

Грунський-Ковальов = М.К.Грунський-П.К.Ковальов,Нариси з історії української мови. Львів,I94I.

Грушевський - Михайло Грушевський, Історія України-Руси. I - X. Львів-Київ, I903-I93I. Передрук: Нью Йорк,I954-I958.

HSS = Harvard Slavic Studies. Cambridge,Mass.

Hüttl-Worth = Gerta Hüttl-Worth, Foreign Words in Russian. A Historical Sketch,1550-1800. Publications in Linguistics,28. University of California Press. Berkeley-Los Angeles,1963.

Gerta Hüttl-Worth,"Роль церковнославянского языка в развитии русского литературного языка". Reprint from: American Contributions to the Sixth International Congress of Slavists. Prague 1968. Vol.I: Linguistics. Mouton. The Hague,1968.

Гуц. = see Hrabec.

Gamillscheg = Ernst von Gamillscheg, Etymologisches Wörterbuch der französischen Sprache.Carl Winter's Universitätsverlag. Heidelberg,1929.

Gauk = R.Z.Gauk, Ukrainian Christian Names. A Dictionary. Orma Publishers. Edmonton,1961.

Ґерус Т.= I.I.Gerus-Tarnawecky,Anthroponymy in the Pomjanyk of Horodyshche of 1484. Second revised edition. Onomastica UVAN No.30. Winnipeg,1965.

GGA. = Göttingische gelehrte Anzeigen. Göttingen.

GL. = General Linguistics. The Pennsylvania State University Press.

Glossa = Glossa. A Journal of Linguistics. Department of Modern Languages,Simon Fraser University.Burnaby,B.C.

Gonda = J.Gonda, Reflections on the Numerals 'one'

and 'two' in ancient Indo-European languages. Utrecht, 1953.

Corjaev = Н.В.Горяев, Сравнительный этимологический словарь русского языка. Тифлис, 1896.

Gunnarsson = G.Gunnarsson, Das slavische Wort für Kirche. Uppsala, 1937.

H.Güntert, Indogermanische Ablautprobleme, Strassburg, 1916.

Даль = В.И.Даль, Толковый словарь живого великорусского языка. I - 4. Санкт Петербург - Москва, 1880-1882.

ДБюлетень = Діалектологічний Бюлетень. Академія Наук Української СРС: Інститут Мовознавства ім.О.О.Потебні. Київ, 1949 і д.

Jan de Vries, Altnordisches etymologisches Wörter - buch. Leiden, 1957-1961.

Ласло Дзже, Очерки по истории закарпатских говоров. Издательство Академии Наук Венгрии. Будапешт, 1967.

Дей = О.І.Дей, Словник українських псевдонімів та криптонімів /ХУІ-ХХ ст./. Видавництво "Наукова думка", Київ, 1969.

Dejna 1 = Karol Dejna, Gwary ukraińskie Tarnopolszczyzny. Polska Akademia Nauk: Komitet Jezykoznawczy. Prace językoznawcze, 13. Wrocław, 1957.'

Dejna 2 = Karol Dejna, Atlas gwarowy Województwa Kieleckiego. 1. Łódź, 1962 i.d.

Деркач = П.М.Деркач, Короткий словник синонімів української мови. Київ, 1960.

James = Русско-английский словарь-дневник Ричарда Джемса /1618-1819 гг./. Под ред. В.А. Ларина. Издание Ленинградского университета Ленинград, 1959.

Дзендзелівський - Й.О.Дзендзелівський, Лінгвістичний атлас українських народних говорів Закарпатської області УРСР. I - II. Ужгородський державний університет. Уж - город, 1958 - 1960.

Дзьобко - Й.Дзьобко, "Чиє то полечко не зоране" й інші народні пісні. Бібліотека піонера, I. Вінніпеґ-Вірден, 1956.

Дмитриев - Н.К.Дмитриев, О тюркских элементах русского словаря. Лексикографический сборник. III. Академия Наук СССР: Институт Языкознания. Москва, 1958.

Дослідження з мовознавства в Українській РСР за сорок років. Академія Наук Української РСР: Інститут Мовознавства ім.О.О.Потебні, Київ 1957.

ДослЛ. - Дослідження з лексикології та лексикографії. Міжвідомчий збірнмк. Академія Наук Української РСР: Інститут Мовознавства ім.О.О.Потебні. Київ, 1965.

Досл/і/Мат. - Дослідження і матеріяли з української мови. I. Академія Наук Української РСР: Інститут Суспільних Наук, Київ 1959 і д.

ДослМЛ. - Дослідження з мови та літератури. Академія Наук Української РСР: Інститут Суспільних Наук, Київ 1954-1957.

ДослМов.- Дослідження з мовознавства. Академія Наук Української РСР: Інститут Мово -

знавства ім.О.О.Потебні. Київ, 1962 і д.

ДослУРМ = Дослідження з української та російської мов. Академія Наук Української РСР: Інститут Мовознавства ім.О.О.Потебні. Київ, 1964.

Drăganu = Nicolae Drăganu, Românii în veacurile IX-XIV pe basă toponimiei şi onomasticei. Bucureşti, 1932.

ДСИЯ. = Доклады и сообщения Института Языкознания АН СССР. I. Москва, 1952 и сл.

Н.Дурново, Очерк истории русского языка. Москва, 1924.

А.Дювернуа, Материялы для словаря древнерусского языка. Москва, 1894.

C.Ducange, Glossarium mediae et infimae graecitatis. (Reprint:)Graz, 1958.

C.Ducange, Glossarium mediae et infimae latinitatis. (Reprint:)Graz, 1954.

EBibl. = Encyclopaedia Biblica. Edited by T.K.Cheyne and J.Sutherland Black. London, 1903.

ЕЗб. = Етнографічний збірник. Видає Наукове Товариство ім.Шевченка. Львів.

R.Ekblom, Die Name der siebenten Dnieprstromschnelle. Alquist & Wiksells. Uppsala, 1951.

J.Endzelin, Lettische Grammatik. Riga, 1923. (Reprint:) Heidelberg, 1923.

Eos. Commentarii Societatis Philologicae Polonorum. 1. Leopoli, 1894 et seq.

ESEE. = Études slaves et Est-Européennes. 1. Montréal, 1956 et suiv.

ЭСл. = Брокгауз-Ефрон, Энциклопедический словарь. I - 82, Санкт Петербург, 1890-1907.

Эт. = Этимология. Институт Русского Языка АН СССР. Москва, 1963-1968.

ЭтимИссл. = Этимологические исследования по русскому языку. Издательство Московского университета. Москва, 1960 и сл.

ЭтимСл. = Этимологический словарь славянских языков. Проспект. Пробные статьи. Институт Русского Языка АН СССР. Москва, 1963.

Желеховський = Євгений Желеховский, Малоруско-німецкий словар. Том I. Львів 1886. Є. Желеховский і С.Недільский, Малоруско-німецкий словар. Том II. Львів, 1886.

Жилко = Ф.Т.Жилко, Нариси з діалектології української мови. Видання друге/перероблене/. Київ, 1966.

П.Житецький, Нарис літературної історії української мови в XVII віці. Вступна стаття Л А.Булаховського. Українське Видавництво. Львів, 1941.

ЖіЗ. = Життя і знання. Журнал. Львів, 1935-1939.

Жлуктенко = Ю.О.Жлуктенко, Українсько-англійські міжмовні відносини: Українська мова у США і Канаді. Видавництво Київського університету. Київ, 1964.

Ю.О.Жлуктенко, Мовні контакти. Проблеми інтерлінгвістики. Видавництво Київського університету. Київ, 1966.

Жовтобрюх = М.А.Жовтобрюх,"Фонетика" /розділ у праці:/ Історична граматика української мови. Друге видання. Київ,1962.

ЖМНП. = Журнал Министерства народного просвещения. Санкт Петербург,1867-1917.

ЖСт. = Живая Старина. Периодическое издание Отделения Этнографии Русского географического общества. I - 25. Санкт Петербург, 1891-1917.

Жучкевич = В.А.Жучкевич, Происхождение географических названий Белоруссии. Минск,1961.

Zajączkowski = A.Zajączkowski, Studia orientalistyczne z dziejów słownictwa polskiego. Prace Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego. Seria A.Nr.49. Wrocław,1953.

Занкович I = Іван Ільницький-Занкович,Німецький та український військовий словник.Берлін,1939.

Занкович 2 = Німецький та український летунський словник. Берлін,1939.

Зб.наук.праць = Збірник наукових праць I: Мовознавство. Академія Наук Української РСР, Київ,1958.

ЗбЗах. = Збірник Заходо- й Америкознавства Всеукраїнської Академії Наук. I - II.Київ, 1929-1930.

Зизаній = Л.Зизаній, Лексисъ. Перевидав д-р Ярослав Рудницький./Авґсбурґ/1946.

Лексис Лаврентія Зизанія. Синоніма славенороская. Підготовка текстів пам'яток і вступні статті В.В.Німчука. Академія Наук Української РСР: Інститут Мовознавства ім. О.О.Потебні. Пам'ятки української мови XVI-XVII ст. Серія наукової літератури. Київ,1964.

Зілинський I = Jan Ziłyński, Opis fonetyczny języka ukraińskiego. Polska Akademia Umiejętności: Prace Komisji Językowej Nr.19. Kraków,1932.

Зілинський 2 = Іван Зілинський,"Так зване sandhi в українській мові", SymbRozwadowski II.

ЗІФВ. = Записки Історично-Філологічного Відділу Всеукраїнської Академії Наук. Київ.

ЗНТШ. = Записки Наукового Товариства ім.Т. Шевченка. Львів.

Zubatý = Josef Zubatý, Studie a články.1-2. Nakladatelstvi Československé Akademie Věd.Praha,1945 - 1954.

E.Zupitza, Die germanischen Gutturale. Berlin,1896.

ИзвОРЯС = Известия отделения русского языка и словесности Академии Наук. Санкт Петербург - Ленинград, 1896-1956.

Ист.Русов Указ.= История Русов или Малой России. Сочинение Георгия Кониского. Указатель. Москва, 1846.

Ізб.Св. = Изборник Святослава 1073. Санкт Петербург,1880.

Ізб.Св. 1076 = Изборник 1076 года.Москва, 1965.

+Іларіон = Митрополит Іларіон,Дохристиянські вірування українського народу. Вінніпеґ,1965.

Інтермедії= Українські інтермедії XVII-XVIII ст. Видавництво Академії Наук Української РСР. Київ,1960.

Іпат. = /Іпатський літопис:/ Ипатьевская Летопись. Санкт Петербург,1908.

Ірклієвський = Василь Ірклієвський, Словник українських хресних імен.Авґсбурґ,1967. /Мs/.

IF.= Indogermanische Forschungen. Zeitschrift für indogermanische Sprach- und Altertumskunde.1. Strassburg,1892 und ff.

IJSLP. = International Journal of Slavic Linguistics and Poetics. The Hague,1959 and ff.

F.Iveković - J.Broz, Rjecnik hrvatskoga jezika.I-2. Agram,1901.

JBR. = J.B.Rudnyčkyj's dialectological field records and notes,1934-1970.

Johannesson = A.Johannesson, Isländisches etymologisches Worterbuch. 1. Bern,1951 und ff.

Jokl LKUnters. = N.Jokl,Linguistisch-kulturhistorische Untersuchungen aus dem Bereich des Albanischen. Berlin -Leipzig,1923.

JP. = Język Polski. Organ Towarzystwa Miłośników Języka Polskiego. Kraków,1913 i d.

Karłowicz = J.Karłowicz, Słownik wyrazów obcego a mniej jasnego pochodzenia używanych w języku polskim. Kraków,1894-1905.

Карский = Е.Ф.Карский, Белоруссьі.I-III.Издательство АН СССР. Москва,1955-1956.

Кат.річок = Каталог річок України. Академія Наук Української СРС: Інститут Гідрології та Гідротехніки-Інститут Мовознавства ім.О.О.Потебні. Київ,1957.

KZ. = Zeitschrift für vergleichende Sprachforschung auf dem Gebiete der indogermanischen Sprachen,begründet von A.Kuhn. Berlin-Göttingen,1852 und ff.

Кириченко Українсько-російський словник.I-6. Академія Наук Української РСР: Інститут Мовознавства ім.О.О.Потебні. Київ,1953-1963

Кіріяк = І.Кіріяк, Сини землі. I-3. Едмонтон, 1939-1945.

Kiparsky 1 = Valentin Kiparsky,Die gemein-slavischen Lehnwörter aus dem Germanischen. AASF.32:2. Helsinki,1934.

Kiparsky 2 = Valentin Kiparsky, Der Wortakzent in der russischen Schriftsprache. Carl Winter's Universitätsbuchh. Heidelberg,1962.

Kiparsky 3 = Valentin Kiparsky, Russische historische Grammatik. 1 - 2. Carl Winter's Universitätsbuchh. Heidelberg,1963-1967.

Kirkconnell = Watson Kirkconnell, Common English Loan Words in East European Languages. Slavistica UVAN No.14. Published by the Ukrainian Free Academy of Sciences. Winnipeg,1952.

Klein = Ernest Klein, A Comprehensive Etymological Dictionary of the English Language. 1 - 2. Elsevier Publishing Company. Amsterdam-London-New York,1966-1967.

Klymasz = R.B.Klymasz,A Classified Dictionary of Slavic Surname Changes in Canada. Onomastica UVAN No.22. Published by the Academy. Winnipeg,1961.

П.Клименко,"Розділький акт на маєтки Хоткевичівські 1587 року". ЗІФВ 16. Всеукраїнська Академія Наук. Київ,1928.

Kluge = Friedrich Kluge, An Etymological Dictionary of the German Language. Translated from the 4th German Edition. London-New York,1891.

Kluge-Götze = Friedrich Kluge/Alfred Götze, Etymologisches Wörterbuch der deutschen Sprache. Walter de Gruyter & Co. Berlin,1948.

Кміт = о.Ю.Кміт, Словник бойківського говору. Літопис Бойківщини,II – X. Самбір,1934-1938.

Kniezsa = Istvan Kniesza, A Magyar nyelv Szlav jövevényszavai. Akademiai Kiado. Budapest,1955.

Knobloch = J.von Knobloch, Sprachwissenschaftliches Wörterbuch. 1. Carl Winter's Universitätsverlag. Heidelberg,1961 und ff.

Knutsson = Knut Knutsson, Die germanischen Lehnwörter im Slavischen vom Typus buky. Lunds Univ.Årsskrift N.F.24,Nr.9. Lund,1929.

Ковалів І= П.Ковалів, Лексичний фонд літературної мови Київського періоду X-XIУ ст. Том I: Основний фонд. НТШ. Нью Йорк,1962.

Ковалів 2= П.Ковалів, Лексичний фонд літературної мови Київського періоду X-XIУ ст. Том II: Запозичення, НТШ. Нью Йорк,1964.

Ковалів 3= П.Ковалів, Молитовник-служебник, пам'ятка XIУ ст. Науково-Богословський Інститут УПЦ. в США. Нью Йорк,1960.

Колодяжний= А.С.Колодяжний, Прийменник. Видавництво Харківського університету.Харків, 1960.

Конески = Блаже Конески, Речник на македонскиот јазик со српскохрватски толкувања. I – II. Скопје, 1961-1966.

Constantinus Porphyrogenitus,De administrando imperio. Migne,Patrologiae cursus completus...Series graeca posterior. Tomus CXIII.

Kopečný = Fr. Kopečný,Základní všeslovanská slovní zásoba.ČSAV. Ústav Jazyků a Literatur. Etymologické Pracoviště v Brně,1964.

КрехАп. І.Огієнко, Українська літературна мова XУI-го ст. і український Крехівський Апостол. Студії до української граматики, УIII. Варшава,1930.

Кримський I = А.Крымский, Украинская грамматика. Москва,1907.

Кримський 2 = А.Крымский, Древнекиевский говор Санкт Петербург,1907.

Кримський 3 = А.Кримський, Розвідки,статті та замітки. Київ,1928.

Є.В.Кротевич-Н.С.Родзевич, Словник лінгвістичних термінів. Академія Наук Української РС Інститут Мовознавства ім.О.О.Потебні. Київ 1957.

КСИС.= Краткие сообщения. Академия Наук СССР: Институт Славяноведения, Москва.

CSP. = Canadian Slavonic Papers. 1. Canadian Associati of Slavists. Toronto,1956 and ff.

КСт. = Киевская Старина. Журнал. Київ,1882-190

Кузеля= Зенон Кузеля і Микола Чайковський, Словар чужих слів. Чернівці,1910.

Кузеля-Рудницький=Зенон Кузеля і Ярослав Рудницький, Українсько-німецький словник. Отт Гаррассовіц. Ляйпціг,1943.

Kuraszkiewicz = Władysław Kuraszkiewicz,Gramoty halicko-wołyńskie XIV-XV wieku.Studium językowe. Prace Polskiego Towarzystwa dla badań Europy Wschodniej Nr 7. Kraków,1934.

A.Łabuda, Słowniczek kaszubski. Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych. Warszawa,1960.

Лавр.= Повесть временныx лет/по Лаврентьевской летописи I377 г./. Издание Академии Наук СССР. Москва-Ленинград,I950.

Language. Journal of the Linguistic Society of America. Baltimore 2,Md.

ЛБ. = Літопис Бойківщини. Самбір. – Нова серія: Видає Комітет Бойківщини. Ч.I. I967.

ЛБюлетень – Лексикографічний бюлетень. Академія Наук Української СРС:Інститут Мовозавства ім.О.О.Потебні. Київ.

Лев=Василь Лев, Угнівська мова і фолкльор.Відбитка із збірника: Угнів та Угнівщина.НТШ. Український Архів ХУІ. Нью Йорк – Сідней-Торонто,I960.

Левченко = С.П.Левченко, Словник власних імен людей. Академія Наук Української СРС:Інститут Мовознавства ім.О.О.Потебні. Київ, I96I.

Leder = Irmgard Leder, Russische Fischnamen. Otto Harrassowitz.Wiesbaden,1968.

T.Lehr-Spławiński-K.Polański,Słownik etymologiczny języka Drzewian Połabskich. 1. Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk. Wrocław-Warszawa-Kraków, 1962.

T.Lehr-Spławiński-P.Zwoliński-S.Hrabec,Dzieje języka ukraińskiego w zarysie. Państwowe Wydawnictwo Naukowe. Warszawa,1956.

ЛексПо. = Лексика Полесья: Материялы для полеского диалектного словаря. Академия Наук СССР: Институт Славяноведения. Москва,I968.

Лл. = Лексикологія та лексикографія.Академія Наук Української РСР. Київ,I966.

Лемк. = Z.Stieber, Toponomastyka Łemkowszczyzny 1-2. Łódzkie Towarzystwo Naukowe; Wydział 1,Nr.3-6. Łódź,1948-1949.

Лесин-Пулинець = В.М.Лесин і О.С.Пулинець,Короткий словник літературознавчих термінів. Київ,I96I.

Лисенко = П.С.Лисенко, Словник діалектної лексики середнього і східного Полісся. Видавництво Академії Наук Української РСР. Київ,I96I.

ЛітОВ.= Ольга Войценко, Літопис українського життя в Канаді. I-5. Вінніпег, I96I-I97I.

LLPSL. = Slovník jazyka staroslovenského:Lexicon linguae paleoslavicae. 1. ČSAV: Slovanský Ústav. Praha,1958.

Lokotsch = Karl Lokotsch, Etymologisches Wörterbuch der europäischen (germanischen,romanischen und slavischen) Wörter orientalischen Ursprungs. Carl Winter's Universitätsbuchhandlung. Heidelberg,1927.

Ломацький= І.Ломацький, Гуцульський словничок. Відень,I957

LP. = Lingua Posnaniensis. 1, Poznań,1949 and ff.

LS. = Lud Słowiański. 1. Kraków,1930 i d.

LSl. = Linguistica Slovaca.1. Bratislava,1939 a d.

ЛСЛ. = Олекса Горбач, Перший рукописний українсько-латинський словник Арсенія Корецького-Сатановського та Епіфанія Славинецького. Праці Філософічно-Гуманістичного Факультету УКУ, 3-4. Рим,I968.

ЛСС. ЛСЛ.

Луговий = Ол.Луговий, Безхатний/Діти степу/. Едмонтон,1946.

LF. = Listy Filologické.1. Praha,1874 a d.

Льохін – І.В.Льохін і Ф.М.Петров, Словник іншомовних слів. Державне Видавництво Політичної Літератури. Київ 1951.

Мандрика І-3 = М.І.Мандрика, Золота осінь. Радість. Симфонія віків. Вінніпеґ,1958 – 1961.

Макарушка = О.Макарушка,"Словар українських виразів, перенятих з мов туркских". ЗНТШ. 5, Львів,1895.

Makowiecki = S.Makowiecki, Słownik botaniczny łacińsko-małoruski. Polska Akademia Umiejętności. Kraków,1936.

Matthews = W.K.Matthews, Russian Historical Grammar. Athlone Press. London,1960.

Matzenauer = W.K.Matzenauer, Cizí slova ve slovanských řečech. Brno,1870.

Machek = V. Machek, Etymologický slovník jazyka českého a slovenského. Nakladatelství Československé Akademie Věd. Praha,1957.

МГрамоти = Вол.Ярошенко,"Українська мова в молдавських грамотах XIУ-ХУ вв."Збірник Комісії для дослідження історії української мови. I. ВУАН. Київ,1931.

Meillet = A.Meillet,Le slave commun. 2 éd. par A. Vaillant.Paris,1934.

Meillet,Et. = A.Meillet, Études sur l'étymologie et le vocabulaire du vieux slave. Paris,1902-19o5.

A.Meillet,Les dialectes indo-européens. 2 éd. Paris, 1922.

Мельхеев = М.Н.Мельхеев, Географические имена. Топонимический словарь. Москва,1961.

Mencken = H.L.Mencken, The American Language. Fourth Edition. New York,1936.

Menges = K.H.Menges, The Oriental Elements in the Vocabulary of the Oldest Russian Epos,The Igor' Tale. Published by the Linguistic Circle of New York.,1951.

Методологічні питання мовознавства. Видавництво "Наукова Думка", Київ,1966.

Meulen = R.van der Meulen, De Hollandsche Zee- en Scheepstermen in het Russisch. Amsterdam,1909. id.Nederlandse Woorden in het Russisch. Amsterdam 1959.

Mikkola = J.J.Mikkola, Urslavische Grammatik. 1-3. Carl Winter's Universitätsbuchh. Heidelberg,1913-1950.

Mikkola Festschrift = Mélanges de Philologie,offerts à M.J.J.Mikkola à l'occasion de son 65 anniversaire,le 6.7.1931. Helsinki,1931 (=AASF.27).

Miklosich = Franz von Miklosich, Etymologisches Wörterbuch der slavischen Sprachen. Wien,1886.

Miklosich Bildung = Franz von Miklosich,Die bildung der slavischen Personen- und Ortsnamen. Carl Winter's Universitatsbuchhandlung. Heidelberg,1927.

Miklosich TE. = Franz von Miklosich, Die türkischen Elemente in den südost- und osteuropäischen Sprachen. 1-2. Nachtrag 1-2. Wien,1884-1890.

Franz von Miklosich, Lexicon palaeoslovenico-graeco-latinum. Wien,1862-1865.

Младенов = С.Младенов, Етимологически и правописен речник на българския книжовен език. София,1941.

M N T—ESz. = A Magyar nyelv történeti-etimológiai szótára.1. Akadémiai Kiadó. Budapest,1967.

Мовозн.= Мовознавство. Орган Відділу Літератури, Мови і Мистецтвознавства Академії Наук Української РСР. Київ,1967 і д.

МорСл. = Морской словарь. 1-2. Военное Издательство Министерства Обороны СССР. 1959.

MPKJ = Materiały i prace Komisji Językowej Akademii Umiejętności.1. Kraków,1904 i d.

MSL. = Memoires de la Societe de linguistique de Paris.1. Paris,1886 et suiv.

Наконечна = Wortgeographie der ukrainischen Umgangsprache. München,1951. (Manuscript).

Наконечна-Рудницький = H.Nakonetschna und J.Rudnyćkyj, Ukrainische Mundarten: Südkarpatoukrainisch (Lemkisch,Bojkisch und Huzulisch). Leipzig,1940.

НаукЗапУВУ = Наукові записки Українського Вільного Університету, Мюнхен,1957 і д.

НіЖ.=Наука і життя.Щомісячник. Київ,1951 і д.

Носович = И.И.Носович, Словарь белорусского наречия. Санкт Петербург,1870.

NR = Naše řeč. 1. Praha,1917 a d.

NphM. = Neuphilologische Mitteilungen.1.Helsinki,1899.

Огоновський = E.Ogonowski,Studien auf dem Gebiete der ruthenischen Sprache. Lemberg,1880.

Он = Ономастика. Академія Наук Української РСР: Українська Ономастична Комісія. Київ,1966.

On. = Onomastica.1. Wrocław,1955 i d.

Онацький I = Vocabolario ucraino-italiano. Roma,1941.

Онацький 2 = Українська мала енциклопедія. Буенос Айрес,1957.

Onions = C.T.Onions, The Oxford Dictionary of English Etymology. Clarendon Press. Oxford,1966.

OnUVAN = Onomastica. Series of Ukrainian Free Academy of SciencesUVAN. 1, Winnipeg 1951 and ff.

Орел = А.Орел,Словник чужомовних слів. I – 3. Нью Йорк,1963-1966.

OrScrip. = Orbis Scriptus:D.Tschižewskij zum 70. Geburtstag.W.Fink Verlag.München,1966.

Ortsnamenverzeichnis der Ukraine. Berlin,1943.

Основа. Санкт Петербург,1861-1862.

Osthoff = H.Osthoff,Etymologische Parerga.Leipzig,1901

Остр.єв.= Остромирово евангелие 1056/57. Изд. А.Востокова. Санкт Петербург,1843.

Очеретний = А.Д.Очеретний, Середньонаддніпрянські говори. Київ,1960.

Partridge = Eric Partridge,Origins; A Short Etymological Dictionary of Modern English. London,1958.

Петровский=Н.А.Петровский, Словарь русских личных имен. Москва,1966.

ПитІУМ. = Питання історії української мови. Київ,1970.

ПитОн. = Питання ономастики. Київ,1965.

Пит.слов.мовозн. = Питання слов'янського мовознавства. I – 6. Львів 1952–1958.

ПитТопОн. = Питання топоніміки та ономастики. Київ, 1962.

М.І.Погрібний, Словник наголосів. Київ, 1964.

Подвезько = М.Л.Подвезько, Англійсько- український словник. Київ, 1952.

Pokorny = Julius Pokorny, Indogermanisches etymologisches Wörterbuch. Francke Verlag. Bern-München, 1959.

Полѣтика = Полѣтика свѣцкая 1770. Видання М. Возняка. Україна. Київ, 1914.

Пом'яник = Городиський Пом'яник 1484 /вид. Вінніпег, 1952: Readings in Slavic Literature 2/.

Попов = А.И.Попов, Из истории лексики языков восточной Европы. Ленинград, 1957.

Потебня = А.А.Потебня, Из записок по русской граматике. АН СССР. Москва-Ленинград, 1941.

Праці ІФТ. = Праці Історично-філологічного Товариства в Празі.

Преображенский = А.Г.Преображенский, Этимологический словарь русского языка. Москва, 1958.

П.І.Приступа, Говірки Брюховицького району Львівської області. Київ, 1957.

Přirucní slovník jazyka ceského. Praha, 1935 a d.

ПСРЛ. = Полное собрание русских летописей. I. Санкт Петербург-Москва-Ленинград, 1841 и сл. /до 1962 г./

Puşcariu = S.Puşkariu, Etymologisches Wörterbuch der rumänischen Sprache. I. Carl Winter's Universitätsbuchhandlung. Heidelberg, 1905.

PF. = Prace filologiczne. 1. Warszawa, 1885 i d.

Пшеп'юрська = М.Пшеп'юрська, Надсянський говір. Варшава 1938.

Радлов, Опыт словаря тюркских наречий. I – 4. Санкт Петербург, 1893–1911.

Реестра = Реестра Войска Запорожского после Зборовского договора...1649. Москва 1874.

RES. = Revue des études slaves. 1. Paris, 1921 et suiv.

Richhardt = R.Richhardt, Polnische Lehnwörter im Ukrainischen. Otto Harrassowitz. Wiesbaden, 1957.

RIO. = Revue internationale d'onomastique. 1. Paris.

РМ. = Рідна мова. I. Варшава, 1933 і д.

Роїк = A.Royick, Lexical Borrowings in Alberta Ukrainian. Edmonton, 1965 /Manuscript/.

Rozwadowski = Jan Rozwadowski, Studia nad nazwami wód słowiańskich. Kraków, 1948.

RS. = Rocznik slawistyczny (Revue slavistique). 1. Kraków, 1908 et suiv.

РСС тоцький 1 = R.Smal Stockyj, Abriss der ukrainischen Substantivbildung. Wien, 1915.

РССтоцький 2 = Р.Смаль Стоцький, Значіння українських прикметників. Варшава, 1926.

РССтоцький 3 = Р.Смаль Стоцький, Примітивний словотвір. Варшава, 1929.

РССтоцький 4 = Р.Смаль Стоцький, Die germanisch deutschen Kultureinflüsse im Spiegel der ukrainischen Sprache. Leipzig, 1942.

РССтоцький 5 = R.Smal Stocki, Slavs and Teutons.The Oldest Germanic-Slavic Relations. Milwaukee,1950.

РССтоцький 6 = Р.Смаль Стоцький,Українська мова в Совєтській Україні.НТШ.Нью Йорк,1969.

Рудницький 1 = Наростки -ище,-исько,-сько. Slavistica, ч.58-59. УВАН. Вінніпеґ,1967.
Рудницький 2 = Географічні назви Бойківщини. 2 видання, OnUVAN No.23-24 Вінніпеґ,1962.
Рудницький 3 = J.Rudnyćkyj,Lemberger ukrainische Stadtmundart. Otto Harrassowitz,Leipzig,1943.
Рудницький 4 = J.Rudnyćkyj, Südkarpatoukrainisch aus Ilnyća. Otto Harrassowitz,1944.
Рудницький 5 = J.Rudnyćkyj, Etymologisches Wörterbuch der ukrainischen Sprache(Probeseiten).1945.
Рудницький 6 = Яр.Рудницький, Матеріяли до українсько-канадійської фолкльористики й діялектології. 1-4. УВАН. Вінніпеґ 1956-1963.
Рудницький 7 = Яр.Рудницький, Українська мова та її говори.3-тє видання.Вінніпеґ,1965.

РУ.= РУС.= Російсько-український словник.А-П. 1 - 3. ВУАН. Київ,1924-1928.

РФВ.= Русский филологический вестник.1-78.Варшава,1879-1918.

L.Sadnik-R.Aitzetmüller,Handwörterbuch zu den altkirchenslavischen Texten. The Hague-Heidelberg,1955.
L.Sadnik-R.Aitzetmüller, Vergleichnedes Wörterbuch der slavischen Sprachen.1. Otto Harrassowitz,Wiesbaden,1963 und ff.

Сборник Милетич = Сборник в чест на Л.Милетич. София,1933.

Сбсл.= Сборник по славяноведению. 1-2. Санкт Петербург,1906-1907.

SEEJ. = Slavic and East European Journal.

SymbRozwadowski = Symbolae grammaticae in honorem I. Rozwadowski.1-2. Kraków,1927-1928.

Синонима = Синонима славеноросская - Словник із XVII ст. в праці П.Житецького, Нарис...

Сімович = В.Сімович, Граматика української мови: Київ-Ляйпціґ.

ScSl. = Scando-Slavica. 1.Copenhagen,1955 and ff.

Skeat = W.W.Skeat, An Etymological Dictionary of the English Language. Clarendon Press. Oxford,1910.

SlAnt. = Slavia Antiqua.1. Poznań,1948 i d.

Slavia.1, Praha 1921/1922 a d.

SlO. = Slavia Occidentalis.1.Poznań,1921 i d.

SlOr. = Slavia Orientalis.1.Warszawa.1958 i d.

Slavica.1.Debrecen 1961 and ff.

Slavistica UVAN. 1. Augsburg,1948. 4. Winnipeg,1949 a.ff.

Sławski = Fr.Sławski,Słownik etymologiczny języka polskiego.1.Kraków,1952 i d.

SlPr. = Slavica Pragensia. Praha.

Słownik PAN. = Polska Akademia Nauk: Słownik języka polskiego. Redaktor naczelny:W.Doroszewski.Warszawa,1958.

Slovník slovenského jazyka.Vydavatelstvo Slovenskej Akademie Vied. Bratislava,1959-1965.
Сл.зб. = Слав́істичний збірник. Академія Наук Української СРС: Український Комітет Славістів. Київ,1963.
Сл.мовозн. = Слов'янське мовознавство,Київ.

СлСб.= Славянский сборник. Москва.

Смирнов = Н.Смирнов, Западное влияние на русский язык в Петровскую эпоху. СбОРЯС.74.

Снс. = Слово на сторожі. I. Вінніпеґ, 1964 і д.

Соболевский = А.И.Соболевский, Лекции по истории русского языка. (Reprint:) The Hague, 1962.

Соболевский Этюды = А.И.Соболевский, Славяно-скифские этюды. Ленинград, 1928.

Сомов = Н.Сомов, Орнитологическая фауна Харьковской губернии. Харків, 1897.

Sophocles = E.A.Sophocles, Greek Lexicon of the Roman and Byzantine Periods. New York.

СофК. = С.А.Высоцкий, Древне-русские надписи Софии Киевской. Наукова Думка, Київ, 1966.

Specht = Der Ursprung der indogermanischen Deklination. Göttingen, 1944.

SprawPAU. = Sprawozdania z Czynności i Posiedzeń Polskiej Akademii Umiejętności. 1. Kraków, 1890 i d.

SR/ev/. = Slavistična Revija. 1. Ljubljana, 1948 a.ff.

Срезневский = И.И.Срезневский, Материалы для словаря древнерусского языка. I-3. Москва, 1958.

ССМпз. = Словник староукраїнської мови XIУ-XУ вв. Пробний зошит. Київ, 1964.

ССтоцький = St.Smal-Stockyj und Th.Gartner, Grammatik der ruthenischen (ukrainischen) Sprache. Wien, 1913.

Staszewski = J.Staszewski, Słownik geograficzny. Pochodzenie i znaczenie nazw geograficznych. 1959.

Stender-Petersen = A.Stender-Petersen, Slavish-germanische Lehnwortkunde. Göteborg, 1927.

Степанковський = W.J.Stepankowsky, American-Ukrainian Nautical Dictionary. New York, 1953.

Stieber = Z.Stieber, Atlas językowy dawnej Lemkowszczyzny. Lodż.

StLSp. = Studia linguistica in honorem Th.Lehr-Spławiński. Kraków, 1965.

Stokes = W.Stokes, Urkeltischer Sprachschatz. Göttingen, 1894.

Стрижак = Назви річок Полтавщини. Академія Наук Української СРС: Інститут Мовознавства ім.О.О.Потебні. Київ, 1963.

StSl. = Studia Slavica. 1. Akadémiai Kiadó. Budapest, 1955 and ff.

Studi LGM = Studi in onore di Ettore LoGatto e Giovanni Maver. Collana di Ricerche Slavistiche 1. Firenze, 1962.

Studia = Studia z filologii polskiej i słowiańskiej. Polska Akademia Nauk: Komitet Slawistyczny i Rusycystyczny. 1-3. Warszawa, 1955-1958.

СУЛМ. = Сучасна українська літературна мова. Інститут Мовознавства ім.О.О.Потебні Академії Наук УРСР, Київ, 1969 і д.

Суч. = Сучасність. I. Мюнхен, 1961 і д.

СФ. = Славянская филология. Сборник статей. АН СССР. Москва, 1958.

Tamm = E.Tamm, Slaviska lånord från nordiska språk. Uppsala, 1882.

Тарнавецька = I.I.Tarnawecky, Anthroponymy in the Pomianyk of Horodyšče. Winnipeg, 1964 (Manuscript).

Taszycki 1 = W.Taszycki, Najdawniejsze polskie imiona osobowe. Polska Akademia Umiejętności.Kraków,1925.

Taszycki 2 = W.Taszycki, Słownik staropolskich nazw osobowych.1. Kraków,1965 i d.

Taszycki 3 = Symbolae Philologicae in honorem Vitoldi Taszycki. Polska Akademia Nauk. Wrocław -Warszawa-Kraków,1968.

Thomsen = V.Thomsen,Der Ursprung des russischen Staates. Gotha,1879.

ТдІЗ = Тези доповідей ІЗ-ої Респ. Діалектологічної наради. Академія Наук Української РСР: Інститут Мовознавства ім.О.О.Потебні. Київ,1969.

ТдіВн. = Територіальні діалекти і власні назви. Академія Наук Української РСР:Інститут Мовознавства ім.О.О.Потебні.Київ,1965.

Тимченко = Є.Тимченко, Історичний словник українського язика I. Харків-Київ,1930.

Tiktin = H.Tiktin, Rumänisch-deutsches Wörterbuch. 1-4. Bucarest,1903.

Топоров-Трубачев = В.Н.Топоров и О.Н.Трубачев, Лингвистический анализ гидронимов верхнего Поднепровья. АН СССР. Москва,1962.

Trautmann = R.Trautmann, Baltisch-slavisches Wörterbuch. Vandenhoeck & Ruprecht. Göttingen,1923.

Трубачев I = О.Н.Трубачев,История славянских терминов родства. АН СССР. Москва,1959.

Трубачев 2 = О.Н.Трубачев, Названия рек Правобережной Украины. Москва,1968.

Тулуб = Матеріяли до "Словника псевдонімів українських письменників".ЗІФВ. ВУАН.І6. Київ,1928.

Тупиков = Н.М.Тупиков, Словарь древнерусских личных собственных имен.Санкт Петербург, 1903.

UVAN = Ukrainian Free Academy of Sciences.Winnipeg.

UE.= Ukraine. A Concise Encyclopedia.1.University of Toronto Press.1963 and ff.

УЗЕ. = Українська загальна енциклопедія.І-3.

УЗЛП.= Й.О.Дзендзелівський, Українсько-західно-слов'янські лексичні паралелі. Академія Наук Української РСР: Інститут Мовознавства ім.О.О.Потебні.Київ,1965.

УкДіОн = Українська діалектологія і ономастика. Академія Наук Української РСР:Інститут Мовознавства ім.О.О.Потебні,Київ,1964.

Ук.Засів = Український засів. Харків,1942.

Українсько-російський словник географічних назв Української РСР.Київ,1964.

Улг. = Українська лінгвістична географія.Київ, 1966.

Уманець = М.Уманець і А.Спілка,Словарь російсько-український.Львів 1893./Передрук/

УМШ. = Українська мова в школі/-від 1963,рік 7-ий:/ Українська мова і література в школі. Київ.

Unbegaun St. = Studies in Slavic Linguistics and Poetics in honor of Boris O.Unbegaun. New York-London, 1968.

Unbegaun 1 = B.O.Unbegaun,La langue russe au xvie siécle (1500-1550). Paris,1935.

UO.=Ukrainica Occidentalia UVAN. Winnipeg = Збірник Заходознавства УВАН. Вінніпеґ,1956 і д.

УРЕ. = Українська радянська енциклопедія. І-І7. Київ, І959-І965.

УРЕС. = Український радянський енциклопедичний словник. І-3. Київ, І966-І967.

УРС. = Українсько-російський словник. Академія Наук Української РСР: Інститут Мовознавства ім. О.О. Потебні. Київ, І964.

Успенский = Из истории русских канонических имен. Изд. Московского университета, І969.

Falkowski-Pasznycki = J.Falkowski-B.Pasznycki, Na pograniczu łemkowsko-bojkowskiem. Lwów, 1935.

Vasmer = M.Vasmer, Russisches etymologisches Wörterbuch. 1-3. Carl Winter's Universitatsverlag, 1958.

Vasmer[2] = Этимологический словарь русского языка. І. Москва, І964 и сл.

Flood = W.E.Flood, The Dictionary of Chemical Names. New York, 1963.

Fraenkel = Litauisches etymologisches Wörterbuch. 1-2. Heidelberg-Göttingen, 1962-1965.

Франко = І.Франко, Твори. І - 20. Київ, І950-І956.

FUF. = Finnish-Ugrische Forschungen]. Helsinki, 1901.

FUFAnz. = Finnisch-Ugrische Forschungen. Anzeiger. 1. Helsinki, 1901 and ff.

ХА = Акт Хоткевича з І587, див. Клименко.

ChO. = Charisteria Orientalia precipue ad Persiam pertinentia. Ediderunt F.Tauber, V.Kubičkova, I.Hrbek. CSAV. Praha, 1956.

Хр. І = Хрестоматія староруска. Видав О.Огоновскій. У Львові, І88І.

Хр. 2 = Хрестоматія давньої української літератури. Упорядкував О.І.Білецький. Київ, І952.

Хр. 3 = Хрестоматія з історії української літературної мови. Упорядкував А.А.Москаленко. Київ, І964.

Худаш = М.Л.Худаш, Лексика українських ділових документів кінця ХУІ - початку ХУІІІ ст. Академія Наук Української РСР. Київ, І96І.

ZfS. = Zeitschrift für Slavistik. 1. Berlin, 1956 u.ff.

ZfSlPh. = Zeitschrift für slavische Philologie. 1. Leipzig, 1924 und ff.

ZONF. = Zeitschrift für /Orts/Namenforschung. 1. München, 1925 und ff.

Чапленко = В.Чапленко, Адигейські мови - ключ до таємниць нашого субстрату. Кн. 2: Знадоби до етногенези слов'ян та інших народів. Нью Йорк, І966-І967.

Чапля = І.К.Чапля, Прислівники в українській мові. Видавництво Харківського університету. Харків, І960.

Cioranescu = A.Cioranescu, Diccionario etymologico rumano. Universidad de la Laguna. 1958-1961.

ČMF. = Časopis pro moderní filologii. 1. Praha, 1911 a d.

ČČM. = Časopis Musea kralovstyí Českého. 1. Praha, 1827, a d.

H.Schall, "Der Name Berlin". Separatum from: Berliner Heimat. No. 1-2. Berlin, 1957-1958.

Шанский = Н.М.Шанский, В.В.Иванов, Т.В.Шанская, Краткий этимологический словарь русского языка. Москва, І96І.

Шанский сл. = Н.М.Шанский, Этимологический словарь русского языка. I. Издательство Московского университета. Москва,1963 и сл.

Шаровольський I = I.Шаровольський,"Німецькі позичені слова в українській мові". Записки Київського Інституту Народньої Освіти. I-2. Київ,1926-1927.

Шаровольський 2. = I.Шаровольський,"Румунські запозичені слова в українській мові".Збірник заходознавства.I. Київ,1929.

Šafarik = P.J.Šafarik, Slavische Altertümer.1-2.Leipzig,1843-1844.

Шахматов = А.Шахматов,Очерк древнейшего периода истории русского языка. Санкт Петербург,1915.

Шахматов-Кримський = Ол.Шахматов-А.Кримський, Нариси з історії української мови та хрестоматія з пам'ятників письменської старо-українщини XI-XУIII вв. Київ,1924.

Шевельов = George Y.Shevelov, A Prehistory of Slavic. Columbia University Press. New York,1965.

Шевченко = Словник мови Шевченка. I - 2. Видавництво "Наукова Думка".Київ,1964.

К.В.Шейковский, Толкование слова вира.Казань, 1878.

Шелудько I = Д.Шелудько,"Німецькі елементи в українській мові". Українська Академія Наук: Збірник Комісії для дослідження української мови. I. Київ,1931.

Шелудько 2 = Д.Шелудько, "Rumänische Elemente im Ukrainischen". Balkan-Archiv.2,1926

Šmilauer = Vlad.Šmilauer, Příručka slovanské toponomastiky. 1-2. Praha,1963-1964.

Schrader[2] = O.Schrader, Reallexikon der indogermanischen Altertumskunde. 1-2. Zweite Auflage von A.Nehring. Berlin,1917-1929.

Schwentner = E.Schwentner,Die primären Interjektionen in den indogermanischen Sprachen. Heidelberg, 1924.

Schwyzer = E.Schwyzer, Griechische Grammatik. 1-3. München ,1939-1949.

Shipley = Joseph T.Shipley, Dictionary of Word Origins. The Philosophical Library. New York,1945.

St.Szober, Słownik poprawnej polszczyzny. Państwowy Instytut Wydawniczy. Warszawa,1958.

Шухевич = W.Szuchiewicz, Huculszczyzna. 1 - 4. Lwów,1902-1908.

Jungmann = J.Jungmann, Slovník česko-německý. 1-5. Praha,1835-1839.

Jagić Archiv = Archiv, see s.v.

Jagić Festschrift = Zbornik u slavu Vatroslava Jagića. Berlin,1908.

V.Jagić, Разсужденя южнославянской и русской старины о церковно-славянском языке. Санкт Петербург,1885-1895.

Janezič = A.Janezič, Slovenisch - deutsches Wörterbuch.4.Auflage. Klagenfurt,1908.

Janów = J.Janów, Gwara małoruska Moszkowiec i Siwki Naddniestrzańskiej z uwzględnieniem wsi okolicznych. Archiwum T-wa Naukowego we Lwowie.1926.

* * *

SYMBOLS USED IN THIS DICTIONARY

1. Over or beneath vowels:

- ˘ = brevity
- ^ ˇ ¯ = length
- ´ = stress (in particular in Uk.,BRu.,Ru.,Bu., Ma.); length (in Cz.,Slk.,Hg.);long rising pitch (in SC).
- ` = stressed brevity (Sln.,Lith.); short rising pitch (in SC.);cancel preceding accent(in Uk.)
- ̑ = long falling pitch (in SC.,Sln.)
- ̏ = short falling pitch (in SC.)
- ° = labio-velarization
- ˛ = nasalization
- ̯ = non-syllabic character

2. Over or beneath consonants:

- ´ = dorsal palatalization
- , = coronal (alveolar) palatalization
- ʽ = aspiration
- ˇ = hissing (hushing) character
- ˙ = spirantization
- ̥ ̩ = sonants

3. Other symbols

- * = reconstructed Uk., Proto- or Balto-Slavic form
- ** = " Indoeuropean form
- < = comes from
- > = changes to, results in
- ‖ = parallel form
- : = related to, connected with
- = = equals
- ‹ › ' ' = meaning, means
- ~ = substitutes the preceding part of word; after IE.reconstructions - indicates the end of root
- \- = before a syllable (or group of syllables) indicates a suffix
- [ ] = parallel form without part included in brackets

O T H E R

ABBREVIATIONS

(A Selective List)

abbr. — abbreviation; abbreviated.
Am. — American
Ar. — Arabic
arch. — archaic; archaism
Arm. — Armenian
AS. — Anglo-Saxon
Asg. — Accusative singular
Av. — Avestan
b/f. — back-formation (from)
bibl. — biblical
Bk. — Boikish, Boikovian
BRu. — Belorussian
Bu. — Bulgarian
Byz. — Byzantine
colloq. — colloquial, colloquialism
collect. — collective
Cz. — Czech
Dsg. — Dativ singular
deriv. — derivation; derived
Du. — Dutch
E. — English
Ed. — Eastern Ukrainian dialects
Eg. — Egyptian
ES. — Eastern Slavic
F. — feminine
f/e. — folk-etymological[ly]
fig. — figuratively
FN. — family name, surname
Fr. — French
Frk. — Frankish
G. — German
Gk. — Greek
GN. — geographical name
Goth. — Gothic
Gpl. — Genitive plural
Hc. — Huculian dialect
Hg. — Hungarian
hist. — historical (term)
Ht. — Hettite
IE. — Indo-European
interj. — interjection
Iran. — Iranian
Isg. — instrumental singular
It. — Italian
Kirgh. — Kirghiz
L. — Linneus
Lat. — Latin
Latv. — Latvian
lit. — literally
Lith. — Lithuanian
LoG. — Low German
Lk. — Lemkian
LoSo. — Lower Sorbian
Lsg. — Locative singular
Ma. — Macedonian
MBu. — Middle Bulgarian
MHG. — Middle High German
MLat. — Medieval Latin
ModHG. — Modern High German
ModUk. — Modern Ukrainian (XVIII—XX c.)
MRu. — Middle Russian
MUk. — Middle Ukrainian (XV—XVIII c.) — unless quoted otherwise: Є. Тимченко. Історичний словник українського язика, т. I, Харків-Київ 1930.
Nor. — Norwegian
Npl. — Nominative plural
Nsg. — Nominative singular
OCS. — Old Church Slavic
OCz. — Old Czech
OES. — Old Eastern Slavic (XI—XV c.) — unless quoted otherwise: И. И. Срезневский. Материалы для словаря древне-русского языка (I—III. reprint, Moscow 1958)
OFr. — Old French
OHG. — Old High German
OIc. — Old Icelandic
ONor. — Old Norse
o/p. — onomatopoetic
OPo. — Old Polish
orig. — original[ly]
OUk. — Old Ukrainian
Pers. — Persian
Phoen. — Phoenician
pl. — plural
Plb. — Polabian

PN. — Personal (first) name
Port. — Portuguese
PS. — Proto-Slavic (Common Slavic)
pron. — pronoun
Po. — Polish
q. v. — quod vide (see there)
redupl. — reduplication; reduplicated
Rm. — Rumanian
Rom. — Romance
Ru. — Russian
s. v. — sub voce
s. vv. — sub vocibus
SC. — Serbian-Croatian
Skt. — Sanskrit
Sl. — Slavic languages; Slavic
Slk. — Slovakian
Sln. — Slovenian
SoCp. — South Carpatho-Ukrainian
SoRu. — South Russian
SoS. — South Slavic
SovUk. — Soviet Ukrainian
StSl. — Studia Slavica
subst. — substitution[s]
Syn. — synonym[s]
Tk. — Turkic
ts — the same
Tt. — Tartar
Uig. — Uigur
UpSo. — Upper Sorbian (Lusatian)
Uzb. — Uzbek
Wd. — Western Ukrainian dialect[s]
WS. — Western Slavic
Yi. — Yiddish